

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK HALK BİLİMİ (FOLKLOR) BİLİM DALI

İrfan POLAT

TÜRKİYE SAHASI MASAL VE EFSANELERİNDE KORKU KÜLTÜ

DOKTORA TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Doç. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ

ERZURUM 2019

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TEZ KABUL TUTANAĞI

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Doç. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ danışmanlığında, **İrfan POLAT** tarafından hazırlanan bu çalışma, 22/03/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından **Türk Dili ve Edebiyatı** Ana Bilim Dalı **Türk Halk Bilimi (Folklor)** Bilim Dalı'nda DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Prof. Dr. Metin EKİCİ	İmza :
Jüri Üyesi	: Prof. Dr. Ali DUymAZ	İmza :
Jüri Üyesi	: Prof. Dr. Gülhan ATNUR	İmza :
Jüri Üyesi	: Prof. Dr. Hüseyin BAYDEMİR	İmza :
Jüri Üyesi	: Doç. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ	İmza :

İmza :

İmza :

İmza :

İmza :

İmza :

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. ../../2019

Enstitü Müdürü
Prof.Dr. Rıfat KÜTÜK
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
KISALTMALAR	vi
ÖN SÖZ	vii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	13
1. 1. BİLİMSEL AÇIDAN KORKU: KORKU, KAYGI ve FOBİ	13
1. 1. 1. Korku	15
1. 1. 2. Kaygı-Anksiyete	25
1. 1. 3. Korkunun Nedenleri ve Korkuyla Başa Çıkma Yolları	48
1. 2. GÜNLÜK HAYATTAKİ PRATİK ve UYGULAMALARDA KORKU	53
1.3. MOTİF INDEX VE KORKU	62
1.4. İNCELEME METODU	89
İKİNCİ BÖLÜM: İNCELEME	102
2.1. SOSYAL KORKU MOTİFLERİ	102
2.1.1. Hayatta Kalma	102
2.1.2. Yayılma/Çoğalma	108
2.1.3. Değerler-Tutkular	112
2.1.4. Zayıflık/Kötülük	124
2.1.5. Bir Eğlence Aracı Olarak Korku	149
Tablolar ve Genel Değerlendirmeler	152
2.2. OLAĞANÜSTÜ VARLIKLARA VE GÜÇLERE BAĞLI KORKULAR	157
2.2.1. Olağanüstü Varlıklara Bağlı Korkular	158
2.2.2. Olağanüstü Güçlere Bağlı Korkular	297
2.2.3. Diğer Korkular	303
Tablolar ve Genel Değerlendirmeler	306
2.3. DİNİ KORKULAR	313
2.3.1. Ahiretle İlgili Korkular	316
2.3.2. Beddua ve Lanet	319
2.3.3. Günah	326

2.3.1. Saygısızlık	327
2.3.5. İnanmama	332
2.3.6. Sırrı İfşa Etme	332
2.3.7. Yasağı Çiğneme	333
2.3.8. Diğer Dini Korkular	334
Tablolar ve Genel Değerlendirmeler	335
2.4. ÇEŞİTLİ TABİAT UNSURLARINDAN - EŞYANIN TABİATINDAN KORKMA	337
2.5. KORKULARA BAĞLI HASTALIKLAR	341
2.5.1. Fobiler	341
2.5.2. Sosyal Anksiteye Bozukluğu – Anksiyete	342
2.5.3. Travma Sonrası Stres Bozukluğu	343
2.5.4. Akut Stres Bozukluğu	344
2.5.5. Obsesif-Kompulsif Bozukluk (Takıntı-Zorlantı Bozukluğu)	344
2.5.7. Panik Bozukluğu / Panik Atak	345
2.5.8. Perseküsyon Paranoyası	345
Tablolar ve Genel Değerlendirmeler	346
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KORKU KÜLTÜ	348
3.2. TÜRKİYE SAHASI MASALLARINDA KORKU KÜLTÜ	348
3.1. TÜRKİYE SAHASI EFSANELERİNDE KORKU KÜLTÜ	563
SONUÇ	756
KAYNAKLAR	762
DİZİN	797
ÖZGEÇMİŞ	802

ÖZET
DOKTORA TEZİ

TÜRKİYE SAHASI MASAL VE EFSANELERİNDE KORKU KÜLTÜ

İrfan POLAT

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ

2019, Sayfa: IX+803

Jüri: Prof. Dr. Metin EKİCİ

Prof. Dr. Ali DUYMAZ

Prof. Dr. Gülhan ATNUR

Prof. Dr. Hüseyin BAYDEMİR

Doç. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ

Türkiye sahasından 10.000'in üzerinde metnin incelendiği bu çalışma, toplamda üç ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde kült kavramı ve kapsamı, masal ve efsane türlerinin tanımları, özellikleri ve Türkiye'de masal ve efsanelerle ilgili çalışmalara değinilmiştir. Daha sonra korku sözcüğüyle ilgili etimolojik açıklamalar sunulmuştur.

Birinci Bölüm'de korku, kaygı, fobi ve diğer psikolojik rahatsızlıkların psikolojideki yerleri ele alınmıştır. Bölümün devamında halk bilimi ve korku, alan indeksleri ve korkuya değinildikten sonra, çalışmada kullanılacak metot ve metoda ilişkin açıklamalar sunulmuştur.

İkinci Bölüm'de Türkiye sahası masal ve efsanelerinde tespit edilen unsurlar başlıklar altında tek tek ele alınmıştır.

Üçüncü Bölüm'de ise oluşturulan metoda göre korku motifleri tasnif edilmiştir. Tasnifte alan indeksleri ve korkunun psikolojik yönleri de dikkate alınmıştır.

Sonuç bölümünde çalışmada ulaşılan genel sonuçlar üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın sonunda korku motiflerinin ana başlıklara göre sayılarını belirten tablolar, özel isimler ve kavramları içeren bir dizin, kaynakça ve özgeçmiş yer almaktadır.

ABSTRACT**Ph. D. DISSERTATION****FEAR CULT IN LEGENDS AND FOLKTALES OF TURKEY****İrfan POLAT****Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ****2019, Page: IX+803****Jury: Prof. Dr. Metin EKİCİ****Prof. Dr. Ali DUYMAZ****Prof. Dr. Gülhan ATNUR****Prof. Dr. Hüseyin BAYDEMİR****Assoc. Prof. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ**

This dissertation in which over 10.000 texts are examined consists of three chapters.

In introduction, the concept cult and its extent, folktales and legends, their functions, definitions and significant works on folktales and legends are handled. Then explanation of fear with the aspect of etymology is given.

In the first chapter fear, anxiety, phobia and other diseases are handled with perspective of psychology. After dealing with folklore and fear, indexes and fear in the same chapter, method and descriptions are submitted.

In the second chapter elements of fear determined in folktales and legends are handled with categorized titles.

In the third chapter elements of fear are classified under the method in previous chapter. In the classification folklore indexes and psychological aspects of fear are taken into account.

The conclusion chapter discusses the finding of this dissertation.

In the last part of the dissertation consists of charts that specify numbers of elements of fear by titles, the index, bibliography and curriculum vitae.

KISALTMALAR

<i>age.</i>	Adı geçen eser.
APA	American Psychological Association.
<i>bk.</i>	Bakınız.
ed./eds.	Editör, editörler.
haz.	Hazırlayan, hazırlayanlar.
karş.	Karşılaştırınız.
MÖ	Milattan önce.
MS	Milattan sonra.
O.Ü.	Olağanüstü.
pp.	Sayfa aralığı.
S.	Sayı.
s.	Sayfa.
TDK	Türk Dil Kurumu.
TTV:	Typen Türkischer Volksmärchen.
vd.	Ve devamı, ve diğerleri.
WHO	World Health Organization.
yby.	Yayın bilgisi yok.
yty.	Yayın tarihi yok.

ÖN SÖZ

Korku, insanlı tarihin, mitolojiler ve dinler tarihinin temel dinamiklerini belirleyen, insanlığın en eski ve en ilkel duygu durumlarından biridir. Onun bir duygu olmasının yanında, tehlike olarak algılanan durum karşısında beynin geliştirdiği bir reaksiyon olması ve bu süreçten sonra somutlaşarak bir davranışa, söze, kısacası bir tepkiye ve edime dönüşmesi, beraberinde korku kültürünün inşasına olanak tanımıştır. Bu yönüyle korku, felsefe, psikoloji, antropoloji, teoloji, halk bilimi ve daha birçok sosyal ve beşeri bilime konu olmuş, insanı ve insani değerleri anlama sürecinde mihenk taşlarından biri olarak görülmüştür.

Bu çalışmada Türkiye sahasında derlenmiş ve sayısı 10.000'in üzerinde masal ve efsane metinleri “korku” perspektifinden ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Türkiye sahası masal ve efsanelerinde korkunun konu başlığı olarak seçilmesi, alan yazında bu hususa ilişkin büyük bir boşluğu doldurma çabasını taşımaktadır. Çalışmada kullanılan yöntem, uzman görüşlerinden yararlanılarak tarafımızdan oluşturulmuş, geliştirilmeye ve eleştirilmeye de bu minvalde açık tutulmuştur.

Bir Giriş ve Üç bölümden oluşan çalışmanın giriş bölümünde kült, korku, masal ve efsane türleriyle ilgili açıklamalar yapılmış, tezin birinci bölümünde korkunun bilimsel yönü üzerinde durulmuştur. Bu başlıkta korku, kaygı ve her ikisinin de şiddetli bir biçimde hissedilmesi neticesinde oluşan korku ve kaygı temelli psikolojik hastalıklara değinilmiştir. Bunların nedenleri, başa çıkma yolları da ele alındıktan sonra tıp ve psikoloji literatüründeki eserlerin büyük bir bölümü taranmış ve korkunun bir türevi olarak fobilerin herhangi bir çalışmada yer almayan tam listesi, açıklamalarıyla beraber dikkatlere sunulmuştur. Aynı bölümün devamında halk bilimi ve korku arasındaki ilişki halk inanışları ve onların pratiğe dönüşmeleri bağlamında ele alınarak halk muhayyilesinde korkunun itici gücü üzerinde durulmuştur. Yine aynı bölümde Stith Thompson'un *Motif Index of Folk Literature* (Halk Edebiyatının Motif İndeksi) adlı eserindeki korku motifleri belirtilmiş ve böylelikle evrensel bir bahis olan korkunun anlatı düzeyinde ele alınabilmesi için yol gösterici bir metodun olmayışı vurgulanmıştır. Daha sonra bu çalışmada kullanılan inceleme metodu ve metodu oluştururken istifade edilen kaynaklarda insanın davranışlarını belirleyen temel değerler üzerinde

durulmuştur. Bundan yola çıkılarak evrensel, dolayısıyla farklı kültürlerle yahut farklı anlatı türlerine uyarlanabilecek bir metot oluşturulmaya çalışılmıştır.

İkinci bölüm, tespit edilen korku motiflerinin açıklamasına ayrılmıştır. Metot kısmında oluşturulan her bir korku başlığı, çeşitli yörelerden örnekler vermek suretiyle korkunun işlevi ve anlatıda söz konusu başlığın halk muhayyilesi, halk hukuku, halk hekimliği, halk eğitimi ve halkın dünyasını algılayış biçimi bağlamlarında değerlendirilmiştir. Dolayısıyla değerlendirme kısmının aynı zamanda genel bir sonuç kısmı olduğu, burada belirtilmelidir.

Üçüncü bölümde Türkiye sahası masal ve efsanelerinde tespit edilen yaklaşık 10.000 korku maddesi, ilgili başlıklar altında sınıflandırılarak dikkatlere sunulmuştur. Sonuç bölümünde bu çalışmada ulaşılan sonuçlara yer verilmiş ve korkunun genelde sosyal bir varlık olarak insan, özelde ise halk bilimindeki işlevlerine değinilmiştir. Çalışmanın sonunda, oluşturulmuş başlıklar altına kaydedilen korku motiflerinin sayılarını gösteren tablolar; çalışmada istifade edilen eserleri gösteren kaynakça; özel isimler, ulusal-bölgesel olağanüstü varlıklar ve çeşitli kavramları içeren bir dizin ve özgeçmiş yer almaktadır.

Çalışma süresince Türkiye'nin her yöresinden derlenmiş masal ve efsaneleri temin etmede birtakım güçlüklerle karşılaşmıştır. Bu güçlükler, bilhassa akademisyenler, İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri çalışanları ve çeşitli araştırmacıların destekleriyle aşılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda Bilecik, Çorum, Zonguldak, Bartın, Düzce, Rize, Kırklareli ve Sinop İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri çalışanlarına; çalışmaları YÖK tez merkezinde yayınlanmadığı halde paylaşma nezaketi gösteren Cavit GÜZEL'e; Mehmet DERVİŞOĞLU'na; Mardin Artuklu Üniversitesi akademisyenlerinden Dr. Öğr. Üy. Şakire BALIKÇI'ya; yalnızca Ege Üniversitesi'nde bulunan bir eseri fotokopi çekmek suretiyle göndermek zahmetinde bulunan Gökçe Emeç'e ve bu hususta kolaylıklar tanıyan Prof. Dr. Metin EKİCİ'ye; 1968 yılında DTCF'de hazırlamış olduğu lisans tezini hastalığına rağmen gönderen Hamit KALYONCU'ya ve Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ'ye ve son olarak çalışmanın psikolojik boyutunda danıştığım Dr. Öğr. Üyesi Şule BAŞTEMUR'a katkılarından ötürü teşekkür ederim.

Doktora öğrenimim süresince yardımlarını esirgemeyen, kaynaklarından ve fikirlerinden sıkça istifade ettiğim muhterem hocam Prof. Dr. Gülhan ATNUR'a; halk bilimini ve geleneği tanımamda yol gösteren sayın hocam Prof. Dr. Dilaver DÜZGÜN'e; arşivini kullanımına açan ve deneyimlerini paylaşmaktan çekinmeyen kıymetli hocam Dr. Öğretim Üyesi Yılmaz ÖNAY'a; çalışma koşullarımı iyileştirmek için tüm gayretlerini gösteren Doç. Dr. Murat ÖZTÜRK'e yürekten teşekkür ederim.

Çalışmamın konusunu belirleyen, doktora öğrenimim süresince çalışmalarından, alanla ilgili derin bilgi ve fikirlerinden istifade ettiğim tez danışmanım sayın hocam Doç. Dr. Ahmet Özgür GÜVENÇ'e, bu süreçte ihmal ettiğim ancak desteklerini hep arkamda hissettiğim babam Fatih, annem Vedide Umay, kardeşlerim Mehmet Emin ve Aslıhan POLAT'a, bilhassa tezimin yazım aşamasında bana ilham kaynağı olan Ceren YENER'e teşekkürü bir borç bilirim.

Erzurum – 2019

İrfan POLAT

GİRİŞ

Jennifer Larson'a göre kült (cult), cultivate (yetiştirmek) sözcüğüyle aynı Latince kökten gelir. Antik tapınma ve ibadetler, kader ve inanıştan ziyade kurban törenleri, adaklar, festivaller gibi yapıldıkça ürünü bereketlendiren somut eylemler üzerine odaklanır ki, bu da kült kavramının yetiştirmek köküyle olan ilişkisine uyar (Larson 2007: 1). Kocku von Stuckrad editörlüğünde hazırlanan Brill Dinler Sözlüğü'ne (*The Brill Dictionary of Religion*) göre kült, en geniş anlamda dini geleneklerdeki ibadetin çeşitli yönlerini kapsayan bir terimdir. Bu terimin içeriği hem birey hem de toplum olarak inanç sahibi insanların ibadetlerini içerir. Kült, aynı zamanda bir nesne etrafında teşekkül eden bir dizi inanış ve ritüelleri de belirtir (Stuckrad 2006: 473). Kavram olarak kült, dinler tarihi araştırmalarından ziyade, sosyolojiyle ilgili çalışmalara konu edilmiş ve bir grubun yahut bireyin dini-din dışı inanışları bağlamlarında ele alınmıştır. Colin Campbell'in belirttiğine göre kültün sınırları, onun ne olduğundan çok, ne olmadığına göre belirlenebilir. Buna göre kült, bireyin katılmadığı, özel, açık ve sürekli olmayan bir topluluktur. Bir inanışın bir araya getirdiği kült topluluğunun oluşabilmesi için  kıstas vardır ve bunlar, mistisizm, bireysellik ve olağandışılıktır (Campbell 1977: 376; 380). Nuri Tınaz'ın aktardığına göre "kült" kavramı, Ernst Troeltsch tarafından üçüncü bir toponomi olarak¹ mistisizm olarak tanıtılmış ve bu kavram, Howard Becker tarafından sosyolojik bir perspektifle ele alınarak "kült" olarak yeniden isimlendirilmiştir (Tınaz 2005: 80). Ayrıca Tınaz, söz konusu çalışmasında kült etrafında şekillenen  bakış açısını da ortaya koymuştur:

1. Kltn karakteristik özellikleri, mistik dinlerin doğasından türetilmiştir.
2. Kült terimi, olağandışı inanış ve pratikleri benimseyen, zayıf ve geçici, dini veya yarı-dini bir organizasyon bütününü ifade eder.
3. Kült, bu iki görüşü de kapsayan bir yapıya sahiptir (Tınaz 2005: 81-82).

Leopold von Wiese'nin belirttiğine göre kltler, mezhepler ve tarikatlar gibidirler ve bu mefhumlar arasındaki sınırı çizmek, mezhep ve tarikat arasındaki sınırı belirlemekte olduğu gibi imknsıza yakındır (von Wiese 1932: 627). Orhan Hançerlioğlu'nun hazırladığı *Dünya İnançları Sözlüğü*'ne göre ise kült, batı dillerinde

¹ 1930'lardan günümüze dini konular üzerine ağırlık kazanan sosyolojik çalışmalarda dinsel organizasyonların sınıflandırılmaya çalışılmıştır.

tapma, tapım anlamına gelir (Hançerlioğlu 2000: 281). Sedat Veyis Örnek de Hançerlioğlu'yla aynı görüşleri paylaşır. Ona göre kült, *yüce ve kutsal olarak bilinen varlıklara, nesnelere gösterilen saygı, onlara tapış*'tır (Örnek 1995: 216). V. Beşevliyev'in Friedrich Pfister'den kültle ilgili şu önemli bilgileri aktarmıştır: *Her dinin en gerçek unsurlarından birini teşkil eden kült, insanın tabiat-üstü kuvvetler veya ilâhlarla olan münasebeti sırasında çeşitli hareketlerle ifade olunur. Bu hareketler pek muhtelif şekiller gösterir. Bunlar, musiki, şarkı, bağırma, feryat gibi halis sesler veya dua, fal, büyü, kurban merasimi gibi sözler olabileceği gibi, sessiz dua ve ilâh huzurunda alelâde bir tâzim şeklinde de olabilir.* (Beşevliyev 1945: 239) Pervin Ergun, kült kavramı ile atalar ve tabiat kültü gibi bahislerin kastedildiğini belirterek, bu kavramın Tanrılar için tahsis edilmediğini, Türk kültüründe kutsal görülen herhangi bir nesneye tapılmadığına vurgu yapmıştır. Ona göre, Eski Yunan ve Roma düşüncesi, kült kavramıyla tapınmayı ve tanrıları ele alırken, Türk kültüründe, bu kavram yalnızca Gök Tanrı ile birlikte kullanıldığında, din, tapma ve inanç bağlamlarında ele alınmalıdır (Ergun 2012: 22-23).

İslamiyet'e geçişten sonra da mevcudiyetinin yoğun olarak hissedildiği Türk Şamanizm'i, tabiatı, tabiat ve ev iyelerini, üst ve alt dünya ruhlarını, kozmolojik olarak ciddi bir biçimde sınıflandırmış, tabiatla uyum içinde ve ona zarar vermeden, saygı göstererek ve çeşitli ritüeller icra ederek yaşamayı temel almıştır (bk. Potapov, 2012b). Dolayısıyla kült kavramını eski Roma, Yunan ve diğer batı dinlerinde ve inanmalarında olduğu gibi "tapmak" bağlamında ele almak, Türk dünyası için karşılayıcı bir ifade değildir. Ergun'dan da aktarıldığı Türkiye'de yapılmakta olan çalışmalarda geneli itibariyle bir inanç felsefesi adıyla kullanılmış, bu çalışmada da dini olmayan yahut dinden kısmi olarak beslenen çeşitli inançlar olarak değerlendirilmiştir.

Bilindiği gibi masal sözcüğü, Arapça "mesel" sözcüğünden türemiştir. Saim Sakaoğlu'na göre sözcük olarak masalın, geçmişi, (1973 itibariyle) bir asırdır (Sakaoğlu 1973: 5). Ziya Gökalp'in belirttiği gibi masallar, tıpkı menkıbeler, efsaneler, fıkralar, akideler, ahlâk ve hukuk gibi ilim ve felsefe ile ilgili halk tasavvurlarının kolektif birer yansımalarıdır (Gökalp 1970: 74). Eflatun Cem Güney, masallarla ilgili şu bilgileri verir: *Masallar, toplumun hayal gücüyle yaratılmış sözlü verimlerdir. Halk hikâyeleri, destan yollu hikâyelerden ayrıldığı gibi, halk masalları da halk hikâyelerinden ayrılır. Bilindiği gibi, halk hikâyeleri daha çok gerçeğe yakındır; 'gerçek üstü' arka planda*

kalır. Oysaki masallarda ‘gerçek üstü’ başta gelir ve gerçekler arka planda kalır. (Güney 1971: 87) Tahir Alangu’ya göre masal, olaylarının geçtiği yer ve zamanı belirli olmayan, dev, cin, ejderha, arap bacı vb. gibi kahramanları belirli kişileri temsil etmeyen hikâyedir. (Alangu 2010: 2) Pertev Naili Boratav, masalı, nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayâl ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı olarak tanımlar (Boratav 1969: 80). Umay Günay’ın aktardığı bilgilere göre masal, birçok araştırmacının kabul ettiği gibi sadece çocukları eğlendirmek için anlatılan edebi bir tür değil, aynı zamanda okuryazar olmayan halk için okuryazar halkın romanı ve hikâyesi olmaktadır. Bugün hâlâ Anadolu’da masal ve halk hikâyesi anlatma ve dinleme geleneği canlı olarak yaşamaktadır. Masal, roman ve hikâyenin ilk şekli olarak kabul edilebilir. İncelendiği zaman masalların insan hayatını aksettirdiği görülecektir. Şöyle ki, insanlar gerçek olayları yaşarken bir taraftan da düşler görür, hayaller kurarlar. İnsanların gerçek hayatları ile düşleri masallarda birleşmiştir. Olağan olaylarla olağanüstü olaylar, masallarda bir arada gerçek gibi anlatılırlar. Masallara uzun süre hayali ve uydurma hikâyeler gözüyle bakıldığında masal tetkikleri çok geç başlamıştır (Günay 1975: 2).

Masallar, köklü bir geleneğe bağlı, kolektif karakter taşıyan, hayali-gerçek, mücerret-müşahhas, maddi-manevi birtakım konu, macera, vaka, problem, motif ve unsurlar, nesir dili ile vakit geçirmek, insanları eğlendirirken terbiye etmek düşüncesinden hareketle hususi bir üslupla anlatılır veya yazılırlar. Ancak çalışmanın devamında da görülebileceği üzere masallar, törelerden, dinsel ve büyüsel inanışlardan tamamıyla bağımsız değildir. Şükrü Elçin’in belirttiğine göre Çuvaşların “hallap”; Kazaklar, Kırgızlar ve Kazan Tatarlarının “ertek, ertegi”; Teleütlerin “çorçek”; Doğu Türkistan Türklerinin “çocek” sözcükleriyle karşılanırlar (Elçin, 2004: 368-369). Saim Sakaoğlu’na göre bu türün ifadesi için Türkiye ve Balkanlarda, “masal”, “mesel”, “hekât”, “hikâye”; Güney ve Kuzey Azerbaycan ile Kafkasların büyük bir bölümünde “nağıl”, Hazar Denizi’nin doğusundaki Türk ülkelerinde ise “ertek” ve “ertegi” kullanılır (Sakaoğlu 2013: 3). Ali Berat Alptekin ise masalları, *büyük ölçüde nesirle anlatılmış ve dinleyiciyi inandırmak gibi bir iddiası bulunmayan, hayal ürünü olan nesir şeklindeki anlatmalar* (Alptekin 2002: 1) olarak tarif etmiştir. Esmâ Şimşek, masalı, *içerisinde olağanüstü kahramanların ve hadiselerin geçtiği, klişe bir sözle*

başlayıp, yine klişe bir sözle biten, dinleyiciyi inandırmak gibi bir iddiâsı olmayan ve umûmiyetle nesir şeklinde söylenen hayâl mahsulü türler olarak tanımlar (Şimşek 1990: 3).

Muhsine Helimoğlu Yavuz'un belirttiğine göre Türk masalları XVIII. yüzyılda batılı araştırmacıların ilgisini çekmeye başlamış ve XVI. Louis'in çevirmen ve yazmanı M. Diegon, 1781 yılında *Yeni Türk ve Arap Masalları* adlı yapıtıyla Türk masallarıyla ilgili en eski ilmî derlemeyi gerçekleştirmiştir (Yavuz 1996: 13). Masallar yapıları itibariyle hayali bir dünyayı anlatırlar ve anlattıklarında inandırma kaygısı görülmez. Buna bağlı olarak da masallar, sembolik anlatımlarla ders vermeyi amaçlarlar. William Bascom'un da belirttiği gibi folklorun dört işlevi bulunur ve bunlar, hoşça vakit geçirme, değerlere, toplum kurallarına ve törelere destek verme, eğitim ve kültürü gelecek kuşaklara aktarma ve kişisel-toplumsal baskılardan kurtarmadır (Bascom 2005: 125-146).

Türkiye'de masalla ilgili yapılan ilk bilimsel çalışmaların başında, yüksek lisans ve doktora tezleri gelir. Sakaoğlu'nun 1973 yılında Atatürk Üniversitesi bünyesinde hazırladığı *Gümüşhane Masalları, Metin Toplama ve Tahlil*'de, 70 masal Wolfram Eberhard ve Pertev Naili Boratav'ın 1953 yılında yayınladıkları *Typen Türkischer Volksmärchen*'a (TTV) ve Tarihi Coğrafi Fin Kuramı'na göre ele alınmıştır. Sakaoğlu'nun ardından, yine Mehmet Kaplan danışmanlığında Bilge Seyidoğlu tarafından 1973 yılında hazırlanan *Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar*'da 72 masal, Stith Thompson'ın *Motif Index of Folk Literature* (Halk Edebiyatının Motif İndeksi) adlı çalışmasına göre incelenmiştir. Atatürk Üniversitesi bünyesinde hazırlanan üçüncü doktora tezi ise Umay Günay'a aittir. Günay, 1975 yılında yayınladığı *Elazığ Masalları* adlı çalışmasında 70 masalı Propp metoduna göre incelemiştir. Bununla beraber Ali Berat Alptekin'in hazırladığı *Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması*, Esmâ Şimşek'in *Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması*, Mehmet Özçelik'in *Afyonkarahisar Masalları Üzerine Bir Araştırma*, Yılmaz Önay'ın *Van Masalları Üzerine Bir Araştırma*, Behiye Köksel'in *Gaziantep Masalları Üzerine Bir Araştırma*, Seyit Emiroğlu'nun *Meram İlçesi Masalları Üzerinde Bir İnceleme*, Ruhi Kara'nın *Erzincan Masalları* masalla ilgili hazırlanan önemli doktora tezleridir.

Ayrıca Metin Ergun'un Saim Sakaoğlu danışmanlığında hazırladığı *Türkmen ve Anadolu Halk Masallarının Yapı ve Motif Açısından Mukayesesi Üzerine Bir Araştırma*, Mehmet Yardımcı'nın *Yaşayan Malatya Masalları (Metinler ve İncelemeler)*, Rasim Deniz'in *Kayseri Masalları*, Suna Pamir Bildik'in Esmâ Şimşek danışmanlığında hazırladığı *Yıldızlı Atıfet Bildik'ten Derlenen Masallar Üzerinde Bir Araştırma*, Mustafa Sever'in *Erciyes Yöresi Masallarında Tipler*, Halil Altay Göde'nin *Yalvaç Masalları Üzerine Bir Araştırma*, burada zikredilmesi gereken önemli yüksek lisans tezleridir.

Seyidoğlu'nun belirttiğine göre Wilhelm ve Jacob Grimm'in tesiriyle masalların kaynağıyla ilgili üç görüş ortaya atılmıştır. Bunlar; mitoloji okulu (tarih öncesi görüş), Hindoloji okulu (tarihi görüş) ve antropoloji okuludur (etnografik görüş). Mitoloji okuluna göre masallar mitoloji kaynaklıdır ve masalların kökeni Hindistan'dır. Hindoloji Okulu da benzer bir biçimde masalın kökenini Hindistan'a dayandırır ve *Kültürel Ödünçleme Teorisi*'nin kurucusu Theodor Benfey, bu okulun temel prensiplerini izah eder. Son olarak antropoloji okulu ise, her milletin masallarında benzerlikler olduğunu fakat bu benzerliklerin yanında kültürel birtakım unsurların da yer aldığını, dolayısıyla masalların kaynağıyla ilgili yegâne bir görüşün geçerli olamayacağını savunur (Seyidoğlu 1975: XXX-XXXI).

Efsanelerin aksine masallar, tiplerine göre daha geniş bir biçimde çeşitli araştırmacılar tarafından sınıflandırılmıştır. Bu araştırmacıların başında Antti Aarne, Wolfram Eberhard – Pertev Naili Boratav ve Stith Thompson gelir. Antti Aarne'in hazırladığı, daha sonra Stith Thompson'ın geliştirerek yayınladığı *The Types of the Folktale*'de masallar, beş ana başlığa ayrılmıştır: 1. Hayvan Masalları, 2. Günlük (Asıl) Masallar, 3. Fıkralar ve Anekdotalar, 4. Zincirlemeli Masallar ve 5. Sınıflandırmaya Girmeyen Masallar (Aarne & Thompson 1964: 5). Eberhard ve Boratav'ın hazırladıkları *Typen Türkischer Volksmärchen*'de ise² 378 masal şu şekilde sınıflandırılmıştır:

A. Hayvan Masalları (1-11).

B. Hayvanlarla İnsanlar (23-33).

C. Hayvanlar veyahut Ruhlar İnsanlara Yardım Ediyorlar (34-82).

² 1953'te yayınlanan çalışmanın, Saim Sakaoğlu tarafından 1989 yılında Atatürk Üniversitesi'nde çevirttiği kopyası kullanılmıştır.

D. Tabiatüstü Bir Hayvan veya Ruhlaa Evlenme (83-109).

a. Kadın Ruhtur (83-91).

b. Adam Ruhtur (91-109).

E. Azizler ve İyi Ruhlarla Macera (110-122).

F. Kaderin Hükmü/Hâkimiyeti (123-142).

G. Rüyalar (143-145).

H. Kötü Ruhlarla Olan Macera (146-168).

I. Sihir Bilgisi Olan İnsanlar (169-184).

J. Bir Kız Sevgiliyi Kazanıyor (185-196).

K. Bir Delikanlı Sevgiliye Kavuşuyor (197-222).

L. Fakir Kız Zenginle Evleniyor (223-238).

M. Kıskançlık İle İftira (239-255).

N. Hor Görülen Koca Kendini Kahraman Olarak Gösteriyor (256-258).

O. Boşanma ve Baştan Çıkarma (259-280).

P. Garip İşler ve Vak'alar (291-288).

Q. Garip Davalar (289-301).

R. Realist Masallar (302-310).

S. Garip Tesadüfler (311-316).

T. Komik Hikâyeler (317-322).

U. Aptal ve Tembel Adamlarla Kadınlar (323-338).

V. Hırsızlar ve Dedektifler (339-349).

W. Akıllı, Atılgan veya Cimri Adamlarla Kadınlar (350-378) (Eberhard & Boratav 1989: 1-6).

Stith Thompson ise *Motif Index of Folk-literature* adlı çalışmasında masalları, A. Mitolojik Motifler, B. Hayvan Motifleri, C. Tabu Motifleri, D. Büyü, E. Ölüm, F. Kahramanlar, G. Devler, H. Sınamalar, J. Akıllılar ve Aptallar, K. Aldatmalar, L.

Talihin Tersine Dönmesi, M. Geleceği Belirleme, N. Şans ve Kader, P. Toplum, Q. Ödüller ve Cezalar, R. Tutsaklar ve Kaçaklar, S. Anormal Zulümler, T. Cinsiyet, U. Hayatın Tabiatı, V. Din, W. Karakter Özellikleri, Y. Mizah ve Z. Çeşitli Motifler olarak sınıflandırmıştır (bk. Thompson 1955-1958). Umay Günay'ın doktora tezinde kullandığı ve yukarıda zikredilen Propp metodu ise en çok kullanılan bir diğer inceleme yöntemidir. Vladimir Propp, *Masalın Biçimbilimi* adlı çalışmasında masalların temelde aynı olduğunu ve yalnızca masalda *fonksiyon* adı verilen temel eylemlerin değiştiğini ileri sürer. Her bir eylem için bir sembol belirleyen Propp, böylece bir masalda gerçekleşen temel eylemleri belirlenen sembollerle açıklamak suretiyle masalın yapısını da ortaya koymuş olur (bk. Propp 1985).

Efsane kelimesi, Farsça “fesâne” sözcüğünden gelmektedir ve kavram, Arapçada “ustûre”, Yunancada “mitos” ve “mit”, Fransızca “legende” ve “sage” ile karşılanmaktadır (Boratav 1969: 106; Kanar 2013: 1135). Pertev Naili Boratav'a göre *efsanenin başlıca niteliği inanış konusu olmasıdır; onun anlattığı şeyler doğru, gerçekten olmuş diye kabul edilir. Bu niteliği ile efsane masaldan ayrılır, hikâye ve destana yaklaşır. Başka bir niteliği de düz konuşma diliyle ve her türlü üslup kaygısından yoksun, hazır kalıplara yer vermeyen kısa bir anlatı oluşudur. Bir destan parçası karmaşık ve uzun soluklu anlatı bütününden kopup kendine özgü üslup niteliklerini, sanatlık süslemeleri yitirince, sadece olağanüstü yönleriyle bir kişiyi ya da bir olayı bildirme göreviyle sınırlandırılınca efsane olur* (Boratav 1969: 106). Elçin ise efsaneyi, *ilk devirlerden itibaren aynı coğrafya, muhit veya kavimler arasında doğup gelişen; zamanla inanç, âdet, anane ve merâsimlerin teşekkülünde az çok rolü bulunan çeşitli masallar* olarak tanımlar (Elçin 2004: 314).

Efsanelerle ilgili akademik anlamda ilk çalışmayı hazırlayan araştırmacılardan biri olan İsmail Gökem ise, efsaneyle ilgili yapılmış tariflerden yola çıkarak, şu kanaate varır: *Şahıs, yer ve hadiselerle ilgili olarak anlatılan, esas vasfı inandırıcılık olup, belirli bir üslubu ve şekli olmayan; şahıs ve hadiselerle ilgili olanlarında olağanüstü vasıflar görülebilen, bazılarının kaynakları çok eskilere dayanan Anonim Halk Edebiyatı'nın bir türü.* (Gökem 1987: 17). Metin Ergun'un belirttiğine göre Türkiye'de “efsane”, “menkıbe”, “esatir” ve “rivayet” gibi terimlerle karşılanan bu sözcük, Azerbaycan'da esatir, mif, efsane; Türkmenler'de epsana, rovatay; Özbekler'de efsane, rivayat; Karakalpaklar'da epsane, legenda, anız, anız-engime; Kazaklar'da anız-anız-

engime, epsane-hikayet; Başkurtlar'da rivayat, legenda; Kırım Tatarlar'ında efsane; Kazan Tatarları'nda rivayat, legenda, ekiyet, beyt; Altay Türkleri'nde kuuçın, kep-kuuçın, mif-kuuçın, legenda-kuuçın; Hakaslar'da kip-çoo, legenda, çoo-çaah, nımah; Tuva Türkleri'nde tool-çurgu çugaa, töögü çugaa, toolgurçu bolgaş töögü çugaalar; Şorlar'da purungu çook, kep-çook, erbek; Karaçaylar'da aytıv, tavruh; Uygurlar'da rivayet, epsene; Yakutlar'da kepsen, sehen, kepsel, bıırgı sehen; Dolganlar'da çukçah; Tofalar'da uleger; Çuvaşlar'da halap, mif, legenda, yumah; Kırgızlar'da ulamış, mif, ılakap ve comok gibi adlarla ifade edilir (Ergun 1997: 2).

Türkiye'de efsanelerle ilgili yapılan çalışmaların başında Saim Sakaoğlu'nun hazırladığı *Anadolu-Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu* (bk. Sakaoğlu, 1980) ile Bilge Seyidoğlu'nun hazırladığı *Erzurum Efsaneleri: Erzurum'da Belli Yerlere Bağlı Olarak Derlenmiş Efsaneler Üzerinde Bir İnceleme* (bk. Seyidoğlu, 1985) adlı eserler gelir. Efsaneyle ilgili Türkiye'de doktora düzeyinde yapılmış ilk çalışma, Yusuf Olgun'un Fikret Türkmen danışmanlığında 1989 yılında hazırladığı *Tarihi Bursa Efsaneleri: Derleme-İnceleme*'dir. Bununla birlikte Metin Ergun'un 1993 yılında Saim Sakaoğlu nezaretinde hazırladığı *Türk (Dünyası) Efsanelerinde Değişme Motifi*, Necmi Akyağın'ın 2002 yılında Cahit Kavcar ve Nesrin Bayraktar'ın danışmanlıklarında hazırladığı *Anadolu Efsanelerinin Dil Özellikleri ve Eğitim İşlevleri*, Gülhan Atnur'un Bilge Seyidoğlu danışmanlığında 2002'de hazırladığı *Başkurt ve Tatar Efsaneleri Üzerine Karşılaştırmalı Motif Çalışması*, Halil Altay Göde'nin aynı yıl Saim Sakaoğlu danışmanlığında hazırladığı *Isparta Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma*, Türk efsaneleriyle ilgili doktora düzeyinde ilk çalışmalar olarak sıralanabilir.

İsmail Görkem'in 1987 yılında Ali Berat Alptekin danışmanlığında hazırladığı *Elazığ Efsaneleri Üzerinde Araştırmalar (Metinler ve İncelemeler)*, 1988 yılında Wilfried Buch'ın danışmanlığında Şerif Oruç tarafından hazırlanan *Alman ve Türk Efsaneleri Üzerinde Bir İnceleme*, Kudret Yıldırım Yağbasan'ın Hasan Kavruk danışmanlığında 1991 yılında hazırladığı *Malatya Efsaneleri (Metinler ve İncelemeler)*, Ruhi Kara'nın Bilge Seyidoğlu danışmanlığında 1991 yılında hazırladığı *Erzincan Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma*, Zekeriya Davut'un 1992 yılında Saim Sakaoğlu danışmanlığında hazırladığı *Yozgat Efsaneleri (İnceleme-Metin)*, Seyit Emiroğlu'nun

1993 yılında aynı danışman nezaretinde hazırladığı *Konya Efsaneleri (İnceleme-Metin)* adlı çalışmaları, efsane araştırmalarında ilk ve en önemli yüksek lisans tezleridir.

Yusuf Olgun'un, *Tarihî Bursa Efsaneleri: Derleme: İnceleme* adıyla yayınladığı ve Türk efsaneleri üzerine yapılan ilk doktora tezinde, efsanelerin özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamıştır:

1. Gerçek veya doğru olduğuna inanılan bir inanış etrafında teşekkül ederler.
2. Olağanüstü unsurlar ihtiva ederler.
3. Şahıs, yer ve olaylar hakkında anlatılırlar.
4. Efsaneyi şekillendiren olay, zaman kavramı içinde bir tarih gerçeğine bağlıdır. Olayın geçtiği yer, bilinen coğrafi bir merkezdir, kişiler, tarihi kişiliği olan şahıslardır.
5. Kısa ve konuşma diline yer veren, belli bir şekli olmayan anlatımlardır.
6. Halk tarafından gerçek ve doğru olduğuna inanılır.
7. Efsanelerin çoğu "açıklayıcı" karakterdedir; yani bir çeşit "bilim öncesi bilim" niteliğindedir. Açıklayıcı nitelikteki efsâneler "nasıl" sorusunu karşılarken, ara ara "niçin" sorusuna da cevap vermeye çalışırlar.
8. Efsaneler, anlatıldıkları toplumlarda "gerçek" ve "kutsal" olarak kabul edilirler.
9. Efsaneler yalnız belli zamanlarda anlatılır ve canlandırılırlar: İbadet sırasında, kutsal sayılan günlerde ve mevsimlerde ürün alınırken ya da kıtlık, kuraklık çekilirken.
10. Efsane kahramanları, normal davranışlar üstünde bir kişilik gösterirler.
11. Mitlerin modernleşmiş şekli olduğundan içlerinde kutsal unsurlar taşırlar. Konu olarak benimsendiğinde içine girdiği türün üslûp ve biçim niteliğini kazanırlar.
12. Klişelikten uzak sürekli değişime ve gelişmeye açıktırlar. Anlatıcıların inanış ve bilgilerine göre muhtevasında değişmeler olur. (Olgun 1989: 21-22)

Sakaoğlu'nun belirttiğine göre efsaneler, XIX. yüzyılın başından itibaren Avrupa'da ilgi görmeye başlamış ve bu yüzyılın sonunda ilk efsane metinleri yayınlanmıştır. İlmî tetkiklerin dışında ise XIV ve XV. yüzyıla ait seyahatnamelerde efsanelerin prototipi olarak adlandırılacak metinler mevcuttur (Sakaoğlu, 1980: 10-11). Ayrıca Boratav, efsaneleri konularına göre şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Yaradılış Efsaneleri: Oluşum ve Dönüşüm efsaneleri. – Evrenin sonunu (mahşer ve kıyamet günlerini anlatan efsaneler.
2. Tarihlik Efsaneler.
3. Olağanüstü kişiler, varlıklar ve güçler üzerine efsaneler.
4. Dinlik Efsaneler. (Boratav 1969: 108).

Şükrü Elçin ise efsanelerin konularına göre sınıflandırmasını şu şekilde yapmıştır:

1. Teogoni: Tanrıların nereden geldiklerini anlatan efsaneler.
2. Kozmogoni: Dünyanın nasıl yaratıldığını konu edinen efsaneler.
3. Antropogoni: İnsanın teşekkülünü anlatan efsaneler.
4. Eskatoloji: İnsan, dünyanın geleceği ve kıyamet gibi mevzuları anlatan efsaneler (Elçin 2004: 315).

Sakaoğlu ise *Anadolu-Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu* adlı eserinde efsanelerle ilgili hususiyetleri şu şekilde aktarır:

1. *Şahıs, yer ve hadiseler hakkında anlatılırlar.*
2. *Anlatılanların inandırıcılık vasfı vardır.*
3. *Umumiyetle şahıs ve hâdiselerde tabiatüstü olma vasfı görülür.*
4. *Efsanelerin belirli bir şekli yoktur; kısa ve konuşma diline yer veren bir anlatmadır.* (Sakaoğlu, 1980: 6)

Seyidoğlu'nun belirttiğine göre efsanelerin tarifini de içeren özellikleri şu şekildedir:

1. *Bir inanış etrafında teşekkül etmişlerdir. Bu inanış efsanelerin gerçek ve doğru olduğu inancıdır.*
2. *Efsaneler, bilinmeyen esrarengiz bir âlemi anlatırlar. Bu bakımdan olağanüstü unsurlar ihtiva ederler.*

3. *Efsaneler, bir tarife göre mitlerin modernleşmiş şekli olarak ifade edilmekte, çok eski hikâyeler olduğu söylenmektedir. Bu bakımdan kutsal unsurlar da taşırlar.* (Seyidoğlu, 1985: 2)

Efsanelerin ortaya çıkışları ve anlatı düzleminde devam edebilmeleri, birtakım kurallara, anlatıların halk muhayyilesinde geçirdiği değişim ve dönüşümlere bağlı olarak işlemektedir. Saim Sakaoğlu, Raoul Rosiere’in efsanelerle ilgili ortaya koyduğu üç kaideyi aşağıdaki gibi aktarır:

1. Menşelerle ilgili kural: Benzer inanç ve düşünce sistemine sahip olan toplumlarda halk muhayyilesi de benzer bir biçimde gelişir ve şekillenir. Bu gelişme ve şekillenme de efsaneleri meydana getirir.
2. Birinin diğerinin yerine geçmesi kuralı: Bir efsane kahramanının halk muhayyilesindeki izleri zayıfladıkça, söz konusu kahraman hakkında anlatılan bu efsane, hatırası daha taze ve kalıcı olan bir kahraman hakkında anlatılmaya başlanır.
3. Adapte olabilme kuralı: Zamanla farklı mekânlarda ve devirlerde anlatılan efsaneler, anlatıldıkları zamanın ve mekânın çeşitli özelliklerine uyum sağlarlar. (Sakaoğlu 2013b: 21-22).

Yukarıda aktarılanlardan da anlaşıldığı üzere masal ve efsaneler, Türkiye sahasında en çok anlatılan, halk muhayyilesini gerçeklik-kurmacalık bağlamında tanımlayan ve tamamlayan; sosyal düzenin, değerlerin, halk bilgisine ait çeşitli unsurların yoğun olarak barındığı iki türdür. Bu nedenle de masal ve efsaneler, her yaş grubuna hitap edebildikleri gibi, dönemin şartlarına, insanın günlük hayattaki ihtiyaçlarına bağlı olarak yeniden şekillenmeye ve anlatılmaya devam ederler. Bu nedenle, kaynaklarıyla ilgili görüşlerde de dikkat çekildiği gibi, söz konusu anlatıların kökleri iptidai zamanlarda olsa da, anlatılageldikleri devirlerden itibaren insanı ve insanı çevreleyen dünyayı güncel tutarak anlatmaya devam ederler.

Bilindiği gibi “Anadolu” sözcüğü, Türkiye’nin Asya karasındaki topraklarını karşılayan bir sözcüktür ve bu nedenle de Trakya ve Avrupa bölümlerini kapsayan bir muhtevaya sahip değildir. Bu nedenle Türkiye’nin her ilinden seçilmiş masal ve efsanelerinin incelendiği bu çalışmada, Anadolu Sahası ifadesi yerine Türkiye Sahası ifadesi tercih edilmiştir.

Günümüzde Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Rusya, Çin, Moldova ve Ukrayna’da bağımsız, federal veya özerk birer devlet kurmuş olan Türkler arasında kullanılan müşterek kelimelerden biri de korkudur. İnsanlığın tarihi kadar eski bir kavramsal ve kültürel çerçeveye sahip olan korku, TDK tarafından hazırlanan *Türkçe Sözlük*’te “*bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü; kötülük gelme ihtimali, tehlike, muhatara; gerçek veya beklenen bir tehlike ile yoğun bir acı karşısında uyanan ve coşku, beniz sararması, ağız kuruması, kalp, solunum hızlanması vb. belirtileri olan veya daha karmaşık fizyolojik değişmelerle kendini gösteren duygu*” biçiminde tanımlanmıştır (Akalin vd. 2011: 1482). Kork- fiilinden türeyen kork-/korku sözcükleri, Türk Edebiyatı’nda ilk defa Orhun Abideleri’nde *aňy-* “korkmak”, *aňyığ-* “korkutmak”, *kork-* ve *korkut-*,³ biçimlerinde geçmektedir (Ergin 2010). Osman Nedim Tuna’nın tespit ettiğine göre, Sümercede *kur-* şeklinde geçen sözcük⁴, “korumak, gözetmek, korunak” anlamlarına gelir ve *Dîvânü Lugâti’t-Türk*’te *qorıdı* maddesine geçen *qorı-* sözcüğü, Sümerce ile ortakdır (Tuna 1990: 23; Kaşgarî 2007: 441). Sözcüğün kökeniyle ilgili iki muhtemel açıklamada bulunulabilir. Bunlardan ilki Farsçada mezar, kabir anlamına gelen *gûr* گور ve eski Türkçede zarar anlamında kullanılan *qor* kökenlidir (bk. von Gabain, 1988: 282; Kanar, 2013: 1294). Fakat eski Türkçede kalın ve sert olmak üzere iki “k” konsonant bulunmaktadır. Farsça *gûr* sözcüğünün belirtildiği gibi گ ile yazılması ve dilbilimiyle ilgili yapılan çalışmalarda da umumiyetle “g” konsonantıyla karşılanması, kork- fiilinin *gûr*’dan türemiş olabileceği ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. Öte yandan Türk yazın tarihi incelendiğinde, kork- ve varyantı sözcüklerin eskiden beri bilindiği görülmektedir. Bununla beraber Annemarie von Gabain’nden aktarıldığı gibi eski Türkçede *qor* (zarar) anlamında bir sözcüğün bulunması ve yazımları itibariyle benzerlikleri, kork- fiilini bu köke daha da yaklaştırmaktadır. Tuncer Gülensoy’un belirlemelerine göre ise kork- fiilinin kökü *korı-* dır (Gülensoy, 2007: 542).

³ Karş. Moğolcada ayu “korkmak, ürkmek”, ayul “korku”, hori “korumak, kuşatmak, kapamak, hapsedmek, bir kaba koymak, yasaklamak, önlemek”, horgulca “korkmak, kaçmak, çekinmek”, horgu “kafes, korunak, sığınak, barınak”, horg-a “korugan, kurgan, kale, hisar, sığınak, barınak, duvar, çit, koruyucu”. Lessing 2003: 40;1490;1491.

⁴ Nafiz Aydın tarafından hazırlanan *Büyük Sümerce Sözlük*’te ise, kur sözcüğünün dikkat etmek anlamına geldiği belirtilmiştir (bk. Aydın 2013: 412).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. 1. BİLİMSEL AÇIDAN KORKU: KORKU, KAYGI ve FOBİ

TDK tarafından hazırlanan *Türkçe Sözlük*'te *duyularla algılama; belirli bir nesne, olay veya bireylerin insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim; önsezi; nesneleri veya olayları ahlaki ve estetik yönden değerlendirme yeteneği; kendine özgü bir ruhsal hareket ve hareketlilik*, (Akalın vd. 2011: 729) biçiminde tanımlanan duygu, American Psychological Association (Amerikan Psikoloji Derneği/APA) tarafından hazırlanan Psikoloji Sözlüğü'nde *bireyin kişisel bir konu veya olayla başa çıkma girişimini kapsayan, deneyimsel, davranışsal ve psikolojik unsurlarla ilgili komplike bir tepki verme modeli* (VandenBos 2015: 362) şeklinde tanımlanmıştır. Cambridge Psikoloji Sözlüğü'nde ise *duygu, koordine bedensel ve zihinsel sistemi etkileyen uyarıcıyla olan ilişkimiz hakkında bizi bilgilendiren ve onunla bir şekilde başa çıkmamızı sağlayan, geçici nöropsikolojik bir tepki* (Matsumoto 2009: 362) olarak yer almaktadır. Oxford Psikoloji Sözlüğü'nde *değerlendiren, duygusal, kasıtlı, mutluluk, üzüntü, tiksinti ve diğer hisleri içeren bir terim* olarak ele alınmış ve *emotion* “duygu” sözcüğünün Latince *e- + movere/motum* “hareket” + *ion* “bir eylem, durum veya süreç bildiren ek”ten türediği belirtilmiştir (Colman 2003: 481). Varlığın ve insanın dünya içerisindeki yerinin sorgulanmasıyla beraber başlayan insan duygularına ilişkin değerlendirmeler ve tespitlerle beraber, korku da bilim camiası tarafından insan davranışlarını olumlu ve olumsuz bağlamda şekillendiren bir duygu olarak ele alınmıştır. Bu da beraberinde, korkunun ve katmanlaşmasının insan psikolojisi, fizyolojisi ve/veya hayatı üzerindeki tesirlerini incelenmesine ve korkuyla şekillenen çeşitli ruhbilimsel hastalıkların tanımı ve teşhisi üzerindeki çalışmaların zeminini hazırlamıştır.

Duygular, işlevleri ve anlamlarına ilişkin birçok tanım bulunmaktadır. William James, duyguyu, bedende meydana gelen değişim ve buna bağlı olarak oluşan hisle açıklarken; Freud ise psikoseksüel gelişimine paralel bir biçimde duyguların ve izlenimlerin boşalma süreciyle ilişkili olduğunu belirtmiştir. Walter B. Cannon ise John B. Watson da, William James'le benzer bir biçimde duygunun vücut mekanizmasındaki şiddetli değişimlerin bir bütünü olduğunu ve kalıtsal bir tepki bütünü; Paul Young, ⁵ talamik sürecin canlanması neticesinde ortaya çıkan basit bir his; Donald O. Hebb,

⁵ Çok sayıda duyu yolları ve serebral kortekse geçmeden önce talamusta birbirine yaklaşıp (bk. Lawrence 2013: 668).

organize edici, enerji verici, zayıflatıcı, rağbet gören ve kaçınılan bir durum; Magda Arnold, sezgisel olarak yararlı ve zararlı herhangi bir şeyi hissetme eğilimi; Robert Plutchik yıkım, yeniden üretim, birleşim, yönlendirme, koruma, yeniden bütünleşme, ret ya da keşfetme veya uyarıcı bir bütün olduğuna vurgu yapmışlardır. Bununla birlikte, Paul Maclean, duygusal hislerin insan davranışını yaşamın iki temel prensibi olan kendini koruma ve türün devamlılığını yerine getirdiğini; John Bowlby ise duyguların biyolojik yönü üzerine yaklaşıp onların davranışlara yönelik organize edici durumları, dürtüleri veya çevresel durumları değerlendiren evreler olduğu üzerine durmuştur. Carrol Izard duyguların nöropsikolojik, motor davranışı ve fenomenolojik yönleri içeren karmaşık bir süreç olduğunu belirtirken; ünlü psikolog Nico Frijda ise duyguların doğayla olan ilişkiyi kurma, temele alma eğilimi olduğunu ifade etmiştir. Andrew, Clore ve Coffins duyguların olaylara, etkenlere ya da nesnelere öğrenilmiş olağanlıklarda verilen tepkiler olduğunu, Richard Lazarus öznel heyecan, belirli bir eylem için türe özgü seferberlikle gerçekleşen psikolojik değişim, ifade ve hareket nitelikleri içeren karmaşık bir değişim; J. Campos, L. Mummu, R. Kermoian ve R. Campos doğa ve insan arasındaki ilişkiyi kuran, temellendiren, değiştiren ve sona erdiren süreçler; Joseph Jones ise ‘arzular’ terimiyle karşıladığı duyguların, insan davranışının bütün yönlerini bir merkez olarak kontrol eden, sembolik olmaktan uzak bir bilgi işleme sürecinin deneyimsel temsilcisi olduğunu; Denys A. de Catanzaro evrim tarafından şekillendirilen fakat modern bağlamla uyumlu olmayan ham tepkiler; Leda Comsides ve John Tooby, onların amaçları yönetim algıları, dikkat çekme, anlam çıkarma, öğrenme, hafıza, hedef seçimi, motivasyona bağlı öncelikler ve psikolojik tepkiler gibi programların etkileşimini ve aktivitelerini yönlendiren üst düzey bir program olduğunu vurgulamıştır. Aaron Ben-Ze’ev, duyguların insanı cezbeden ve dikkatini çeken nesneyi seçerek ilgili yönlendirdiğini ve şekillendiğini savunurken; Torn Johnston ve Klaus Scherer ise duyguların filogenetik yönü üzerine ağırlık vermektedir (Plutchik 2003: 18-19). Son olarak Jack George Thompson duyguları, *insan hayatının tamamlayıcı birleşenleri*, (Thompson 1988: 3) olarak tanımlamaktadır. Peter Bertocci’ye göre ise *duygular hazza dayalı deneyimlenirler ve bağlama göre şekillenirler* (Bertocci 1988: 116). Aktarılan bütün görüşlerden yola çıkarak, duyguların fizyolojik, sosyolojik, psikolojik ve filogenetik süreçlerden oluşan, insanı

derinden etkileyen, tepki verme, uyum sağlama, yıkma, yeniden inşa etme, algılama ve yorumlama sistemlerinin bütünü olduğu ifade edilebilir.

1. 1. 1. Korku

“Korku, Latince *phobos* kelimesinden türemiştir. Gerçek bir tehlikenin veya bir tehlike düşüncesinin uyandırdığı endişe duygusudur”. (Burkovik ve Tan 2016: 19) Phobos, Yunan Mitolojisi’nde Afrodite ve Ares’in dört çocuğundan (Eros, Anteros, Deimos ve Phobos) biridir. Korkunun kişiselleştirilmiş şekli olan Phobos, mitolojiye göre Ares’e savaş alanlarında refakat etmektedir ve kendine özgü bir anlatısı bulunmamaktadır (Grimal 2007: 630). Azra Erhat’ın aktardığına göre *savaş tanrısı Ares’in yanından ayrılmayan Deimos’la Phobos dehşet, panik, korku ve onun sonucunda meydana gelen bozgunu simgeliyorlar* (Erhat 1993: 83). Mehmet Yılmaz’ın verdiği bilgiye göre ise “*Trakya menşeli Savaş Tanrısı Ares’in Tören Alayı’nda yer alanlardan biri olan Phobos, Korku Tanrısı’dır*”. (Yılmaz 2011: 268) İnsan hayatını temelden şekillendiren ve günlük hayatın idame ettirilmesinde temel itki olarak görülen korku, birçok araştırmacı, psikolog ve filozof tarafından çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır.

Psikanalizmin kurucusu Sigmund Freud’a göre dışa boşalma, tatmin edilmemiş cinsel heyecan veya cinsellikten zorla mahrum bırakma, bir başka ifadeyle cinselliğin kesintiye uğraması ve engellemesi bireyde korku nöbetlerine ve korkuya karşı duyarlılık oluşmasına sebebiyet verir. Korkunun ego tarafından hissedilebilen kontrolsüz bir heyecan olduğunu belirten Freud, korkuyu bireyin çocukluk döneminde yaşamış olduğu bilinçdışı çatışmalara ve bastırılmış saldırganlık duygularına bağlı olarak açıklar (Freud 2010: 37;72). Freudyen görüşün takipçisi olan Otto Rank, *Doğum Travması* adlı eserinde dünyaya gelen bebeğin bir kopuş yaşadığını ve yaşamış olduğu deneyimin kaygı ve korkuları için bir prototip oluşturduğunu ifade etse ve büyük - küçük hayvan korkularını anne, baba ve anne karnına geri dönme isteğine bağlı olarak açıklasa da,⁶ Freud, *Endişe* adlı eserinde bu açıklamaları “*ilk fobileri ve doğumun etkileri arasındaki bağlantıyı ispatlamaya çalışan Rank, bence olumlu bir teşebbüste bulunmuş sayılmaz*”. (Freud 1977: 62) biçiminde eleştirmiş ve daha sonra Rank’a yaklaşan birtakım

⁶ Gerçek korku dediğimiz şey de kaydırılmış ilksel kaygının toparlanıp aktarılması olarak ortaya çıkmakta. Bu süreçte anneye ilişkin mekân korkusunun babaya ilişkin bir şeyin zorla girmesi kaygısına dönüşmesi, büyük hayvanlara (anneyle bağlantılı olarak) ve küçük hayvanlara (fallusla bağlantılı olarak) yönelik davranışa tam anlamıyla tekabül ediyor. (bk. Rank 2001: 33;34;46;38)

açıklamalarda bulunmuştur. Otto Rank'ın açıklamasına göre *“insan doğarken korkuyu öğrenmekte ve ileride karşılaşacağı her korku durumu sembolik bakımdan doğum olayına uygunluk göstermektedir”*. (Zulliger 1975: 8) Freud'un Rank'a yönelik en önemli yorumlarından biri de, Rank'ın doğum olayıyla⁷ (dolayısıyla yalnızca memeli türlerde) ilişkilendirdiği korkunun, türe özgü bir olgu olmamasıdır: *“Korkunun doğum olayına bağlanması akla yakın itirazlara karşı savunmak zorundadır. Korku, muhtemelen tüm organizmalarda, en azından tüm yüksek organizmalarda görülen bir tepkidir; doğum sadece memeli hayvanlar tarafından yaşanır ve tüm bunlarda travma anlamına gelip gelmediği şüphelidir. Demek ki doğum örneği olmadan da korku vardır”*. (Freud 2010: 64) Bununla birlikte memelilerde öteki türlere göre korkak bireylerin oranının daha fazla olduğunu belirtmek gerekir (André 2016: 51). Otto Rank'ın doğum travması ve korkunun başlangıcına ilişkin görüşü, Ahmet Baydar tarafından enerji açlığı biçiminde yorumlanır: *“Bebek, doğar doğmaz ağlamaya başlar. Sebebi enerji açlığıdır. Başka bir ifade ile ağlamanın sebebi, yeni ortamda yetersiz kalma ya da yok olma korkusudur. Bu korku zamanla detaylanacaktır”*. (Baydar 1999: 17)

Öte yandan çalışmalarda ortaya konan sonuçlara göre (insan) bebeklerde korkuyu deneyimleyebilme yeteneği yaklaşık olarak sekizinci aylarda başlamaktadır ve bu hususta karşı çıkılamayacak olan kanıt söz konusu tepkinin başlangıcının nöropsikolojik olgunlaşmaya göre ikincil bir önem ihtiva etmesidir (Jones 2013: 108). Ancak bebeklerde korkunun deneyimlenmesi (öğrenilebilir bir deneyim olması) ile bebeklerde korku durumunun yaşanması birbirinden ayırılabilmesi gereken hususlardır. Nitekim *“doğum öncesi başlayan, annenin yaşadığı tehlikeli durumlar anne karnındaki çocuğu etkiler. Bu tür etkiler, doğum sonrası çocuğun daha hassas olmasına neden olur. Doğum sırasında yaşanan olumsuz süreç dünyaya gelmeye hazırlanan çocuğun korku duygusunu olumsuz anlamda etkiler. Yeni ve garip uyarıcılar bebeği korkutur”*. (Piyade Bozkuş 2009: 27-28)

⁷ Zulliger, doğum travmasını, adı geçen eserinde şu şekilde açıklar: Doğum sırasında çocuk, ileride korkuya kapıldığı vakit dünyaya geliş modeline uygun olarak kendini ima yollu açığa vuracak bütün duyuları tüm aşırılığıyla yaşar. İlerde korkuya uğradı mı kalp vuruşları hızlanır, korku terleri boşanır vücudundan, kimi vakit solunum güçlükleriyle (oksijen yetersizliği) karşılaşır. Bazıları idrarlarını tutamaz, bazıları donlarına yapar. Sözgelisi cephede ilk kez düşman ateşiyle yüz yüze gelen kimi askerlerde rastlanır bir durumdur bu. İnsanın korkudan eli ayağı tutmaz olur bazan, çokluk ‘panik’ diye nitelediğimiz bir duyguya kapılır. Kaçış ya da totstell refleksi kendini açığa vurur. ‘Serinkanlı düşün’ ve zekâ dediğimiz yeti (meleke) çalışmasını tatil eder, bütünüyle aradan çekilir. Tıpkı ana rahminden çıkıp, rahim kanalından geçerek dünyaya gelirkenki gibi bunaltilar geçirir, boğuluyormuş, hafakanlar basmış, prangalara ve zincirlere vurulmuş, bedensel ve ruhsal devinim özgürlüğü engellenmiş, ‘korkudan kaskatı’ kesilmiş hisseder kendini (bk). Zulliger 1975: 7-8).

Bilindiği üzere korkunun fizyolojik belirtileri olduğu kadar, korku anında beyinde gerçekleşen birtakım süreçler de bulunmaktadır. Ön beyin, orta beyin ve arka beyin kısımlarından oluşan insan beyinde korku, ön beyinde gerçekleşir. Talamus ve hipotalamustan meydana gelen diensefalon ve serebral korteks, bazal ganglia, amigdala ve hippokampustan meydana gelen telensefalon, ön beyni oluşturur. Hipokampus yeni hatıraların oluşmasından sorumlu bir birim iken, amigdala ise korku ve korkuya veren cevapla ilgili bir birimdir. Şekli dolayısıyla da Yunancada *amygdale*, yani badem anlamına gelen amigdala, otonom sinir sistemine uyarılar gönderir. Umumiyetle çeşitli duyguların ifadesi sürecinde rol oynayan amigdala, bilhassa korku ve saldırganlıkla alakalıdır (McLaughlin-Stamford-White 2010: 195-196;207). *Bedende ilk kez uyarılan her zaman amigdaladır. Bedenimiz bir tehdit karşısında her zaman beynimizden önce korkar* (André 2016: 95). Nitekim Lars Fr. H. Svendsen’in aktardığına göre *korku için emin bir çare amigdalleri devre dışı bırakmaktır zira amigdalleri zarar görmüş insanlar korku hissetme kabiliyetine sahip değildir, üstelik hayatlarının tehlikede olduğu durumlarda bile. Bunlar başkalarının yüzündeki korkuyu ayırt edebilir durumda da değildir.*” (Svendsen 2017: 37) Sabine Windmann, “Panic Disorder From a Monistic Perspective: Integrating Neurobiological and Psychological Approaches” adlı makalesinde, amigdalanın işlevini şu şekilde belirtmektedir: “*amigdala, neokortial alanlar ablasyona⁸ uğrasa, yaralansa veya bağları birbirlerinden kopsa da, caydırıcı durumları ve korku temelli uyarıcıları ayırt edebilme yeteneğine sahiptir. Bunun bir sonucu olarak amigdala, neokorteks tetikleyen uyarıcının duyarlı bir temsilini oluşturmadan evvel oldukça hızlı bir biçimde otonom, endokrin ve motor korku tepkilerini gösterebilir. Dahası, dikkat kaynağını mevcut duyuşsal uyarıcıdan ayırt etmeye yaran bir alarm sinyali neokortekse gönderir. Teknik olarak bu süreç, serotonin⁹, aseklikolin¹⁰ ve noradrenalin¹¹ gibi yükselen nöromoduler iletilici sistemleri tarafından gerçekleştirilir. Böylelikle amigdala yalnızca otomatik korku tepkilerini bilinçdışı bir şekilde öğrenmekle kalmaz fakat büyük bir ihtimalle yükselen*

⁸ Ablasyon: Bir hücre veya bir doku parçası gibi bir yapının uzaklaştırılması veya yok edilmesi (bk. Lawrence 2013: 2).

⁹ Serotonin/Hydroxytryptamine: Merkezi sinir sisteminin amin nörotransmitteri yani aracı maddesi. Acı duygusu ve uyanıklıkla ilgilidir. Plateletler ve diğer bazı hücreler tarafından da meydana getirilir ve damarların düz kaslarının kasılması sonucunda kan damarlarının kontraksiyonu sonucu daralmasına neden olur (bk. Lawrence 2013: 310;613).

¹⁰ Asetlikolin: İskelet kaslarını stimüle eden [uyaran] motor nöronlar tarafından salgılanan nörotransmitter, beyin ile periferik sinir sistemindeki nöronlarda eksitator yani uyarıcı rolü üstlenen nörotransmitter (bk. Lawrence 2013:5).

¹¹ Adrenal medulladan düşük miktarda salgılanan ve adrenalin ile benzer yapıya ve etkilere sahip olan katekolamin. Kuzey Amerika’da norepinefrin olarak adlandırılmaktadır (bk. Lawrence 2013: 446-447).

norömoduler iletilici sistemlerinin yardımıyla bilişsel bilinci yönlendirir ve etkiler.” (Windman 1998: 494-495) Amigdala-korku ilişkisini André’nin şu sözleriyle izah etmek mümkündür: *“Amigdalaları zarar gören fareler hiçbir şeye aldırmadan kedilere yaklaşırlar ve onları kulaklarından ısırmaya cesaret ederler.”* (André 2016: 90)

Joseph M. Jones’tan aktarıldığı üzere, bebeklerde sekizinci aydan itibaren deneyime bağlı olarak öğrenilen korku, Silvan Tomkins’in Tular, Tainter, Von Euler, Hokfelt ve West’ten yararlanarak aktardığına göre, (sekiz ay iddiasıyla orantılı bir biçimde) insanda ilk başta noradrenalin, adrenaline baskın bir biçimde gelişir. Buna bağlı olarak da bebeklerdeki şiddet eğilimi açıklanabilir. Nitekim adrenalin/epinefrin, korumaya, noradrenalin/norepinefrin ise tepki göstermeye/şiddete yöneliktir: *“1948 yılında Tular ve Tainter, vücutta yalnızca küçük kan damarlarının kasılmalarına ve kan akışı direncine etki eden ve noradrenalin şeklinde isimlendirilen, adrenal modülde salgılanan bir hormon bulunduğunu göstermişlerdir. Vol Euler ise hipotalamusun belirli bölgelerinin adrenalin salgıladığını ve hipotalamusun diğer bölgelerinin adrenal bezlerin noradrenalin salgılamasına neden olduğunu tespit etmiştir. Euler, farklı vahşi hayvanlardaki adrenalin ve noradrenalinin salgılanma oranını karşılaştırarak aslan gibi saldırgan hayvanlarda noradrenalin seviyesinin yüksek olduğunu, tavşan gibi hayatta kalmasının kaçmaya bağlı olduğu hayvanlarda adrenalin seviyesinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Habeş maymunu gibi hem evcil hem de vahşi olan ve sosyal ortamda yaşayan hayvanların noradrenaline göre daha yüksek adrenalin seviyesine sahip oldukları görülmüştür. Hokfelt ve West ise çocuklarda adrenal modülde daha çok noradrenalin üretildiğini fakat daha sonraki yıllarda adrenalinin noradrenaline göre daha fazla üretildiğini saptamıştır.”* (Tomkins 2008: 935)

Zoltán Kövecses’in belirttiğine göre, korkunun gelişim modeli şu şekildedir:

“1. Tehlike

Tehlikeli bir durumun mevcudiyeti.

Bu durum ölümle, fiziksel veya zihinsel hasarla ilintilidir.

Birey, tehlikenin farkına varır.

Tehlike, bireyde korkuyu üretir.

2. Korku doğar

Birey, korkuyla olan ilişkisinde pasif bir roledir.

Korku, bireyin içinde büyük bir varlık kazanır.

Birey, fizyolojik etkiler yaşar: Kalp atışının hızlanması, fiziksel sıkıntı, ağızda kuruluk, terleme, midede kasılma, kanın yüze hücum etmesi (daha düşük bir derecede ise derinin gerilmesi, vücut ısısının düşmesi, bağırsak ve mesanede salınım).

Birey, birtakım davranışsal tepkiler gösterir: Nefes alma ve konuşmada güçlük.

Tatsız bir hissin oluşması.

Oluşan hissiyatın bireyi baskı altına alması.

3. Kontrol girişimi

Birey, korkusunu kontrol etmeye çalışır: Korku sergilememeye veya kaçmamaya çalışılır.

4. Kontrol kaybı

Birey, korkuya karşı kontrolünü kaybeder.

5. Kaçış

Birey, tehlikeden kaçır.

Duygular rahatlar.

Korku var olmayı durdurur.” (Kövecses 1990: 79)

Yıldız Burkovik ve Oğuz Tan'da korkunun belirtileri fiziksel ve duygusal olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Esere göre korkunun fiziksel belirtileri çarpıntı, yüz kızarması, el ve vücutta titreme, terleme, tükürük salgısının azalması, kas gerginliği, başın çeşitli yerlerinde basınç hissi, baş ağrısı, nefes darlığı, tıkanma hissi, ağız kuruluğu, gözbebeklerinin büyümesi, yutkunma güçlüğü, sık sık idrara çıkma, iştahsızlık, mide ve bağırsak sorunları, bulanık görme ve vücut ısısında ani değişimdir. Duygusal belirtiler ise (vücutta salgılanan hormonlarla paralel olarak) huzursuzluk hissi, kaygı, öfke, kendini küçük görme/aşağılama ve umursamazlıktır (Burkovik ve Tan 2016: 23-25). Piyade-Bozkuş ise soğuk terleme, nefes alışında düzensizlik, sık sık nefes alma ve nabızın hızlanması, adalelerde sertleşme ve kasılma, ten renginde değişim, sıklıkla yutkunma ve kekeleme, kusma ve ishal, gözlerde kayma veya görüş bozukluğu,

altına kaçırma, ağlama veya kahkaha atma, çılgılık ve titreme, bayılma veya uzun süren hissizlik hâlini, korku belirtileri arasında gösterir (Piyade Bozkuş 2009: 48). Tehlikeli veya tehlikeli olduğu düşünülen uyarıcı karşısında bedenin vermiş olduğu tepkiler yanında, vücudun sürekli maruz kaldığı korku deneyimine karşı tepki verdiği görülmektedir: *“korkuya sebep olan deneyimlere defalara maruz kalınca, kişi sanki organizmanın korku duyma yetisini geliştiriyormuşçasına ilgili organlar gerçekten büyür. Bu da nihayetinde kronik olarak korku ya da kaygı halinde bir bünyeyle sonuçlanır.”* (Svendsen 2017: 38)

Tehlikeli veya tehlike olduğu düşünülen bir durumla karşılaşan bireyin içerisinde bulunduğu durum özetlenecek olursa, ön beyin, karşılaşılan durum neticesinde uyarılır. Hipotalamusta yani anılarda korku olarak nitelendirilmiş durumlar, karşılaşılan durumla karşılaştırılarak, durumun ehemmiyeti-tehlike derecesi tespit edilerek amigdala uyarılır. Bunun neticesinde ise vücut adrenalin salgılar. Korku beraberinde çeşitli fizyolojik tepkileri beraberinde getirir. Kontrol edilmeye çalışılan durum, davranışları domine edici bir özellik kazanarak bireyin kontrol mekanizmasını ele geçirir. Salgılanan adrenalinin iletildiği kaslar uyarılır, gerilir ve karşılaşılan durumdan kaçılır veya durumla mücadele edilir. Savuşturulan tehlikeli durumla beraber birey rahatlar ve vücut, normal işleyişine devam eder.

İfade edildiği üzere bireyde korkunun, öğrenilebilir bir deneyim hâlinde tecrübe edilmeye başlanması doğum olayından itibaren yaklaşık sekiz ay sonra gerçekleşmeye başlasa da, insanoğlunun yılandan, farenin kediden, kedinin köpekten, filin fareden korkması gibi türe özgü korkular da mevcuttur. Fobi başlığı altında da ifade edileceği gibi, fobi addedilemeyecek bu korkular, doğuştan, tepkisel ve herhangi bir deneyime bağlı olmadan gerçekleştirilen birer dışavurumdur. Bu tür korkulara “hazır” (evrim aracılığıyla), “filogenetik” (türün gelişimine ilişkin) veya “preteknolojik” (ilkel-teknoloji öncesi) adı verilir. Nitekim psikoloji sahasında yapılan araştırmalar da bu durumu kanıtlar niteliktedir: *Yumurtadan çıkan yavru ördekler üstlerinde bir yırtıcı hayvan gölgesi görür görmez hareketsizleşirler. Şunu da belirtelim ki korku karşısında bu hareketsiz kalma refleksi bizimki de dâhil olmak üzere bütün türlere özgüdür ve tek ve basit bir nedeni vardır: Leşçilerin çoğu harekete aşırı duyarlıdır. Sözgelimi, laboratuvarı yetiştirilen maymunlar, yılanlar karşısında kesinlikle spontane bir korku göstermezler. En azından, aynı türden ama doğal ortamda yetiştirilmiş başka*

maymunlarla temas edinceye kadar böyle bir korku görülmez. Bu maymunların bir yılanın yanına bırakılan bir yiyeceğe yaklaşmayı ısrarla reddettiklerinin gözlemlenmesinden sonra laboratuvar maymunları yılanlar karşısında yoğun ve kalıcı bir korku göstermeye başlamışlardır.” (André 2016: 46;47)

Otto Rank’ın *Doğum Travması* adlı eserinde incelediği gibi, doğumdan başlayarak her yaşa ait belirli korkular ve bu korkuları tetikleyen, geliştiren veya savuran çeşitli mekanizmalar bulunmaktadır. Aktarıldığı üzere bebeklerde doğumdan yaklaşık sekiz ay içerisinde başlayan korku deneyimi, Burkovik ve Tan’ın aktardığına göre altıncı aydan itibaren başlamaktadır. Nitekim ilk dönemlerinde, tehlikeli durumlara karşı kendini koruma becerisi gelişmediğinden, bebeklerde korku çok nadir görülür ve tıpkı öfke gibi korku da, altıncı aydan itibaren görülmeye başlar. Bu dönemde emeklemeye başlayan bebeklerde özellikle yükseklik korkusu oluşur (Burkovik ve Tan 2016: 30).

Joseph Jones ise bu belirtilerin, sekizinci aydan itibaren (genel olarak yedi ile dokuzuncu aylar arasında) görülmeye başladığını belirtir.¹² *“Yaklaşık olarak sekiz ile dokuz ay arasında daha belirgin korku tepkileri ortaya çıkar. Bu yaştan evvel, korku, bütün amaç ve hedeflerde var olan bir durum değildir. Korku tepkisinin başlangıcı kolaylıkla teşhis edilebilir ve ‘yabancı anksiyetesi/kaygısı’ veya ‘sekiz ay anksiyetesi/kaygısı’ biçiminde kendini açığa vurur. Bebek bu dönemde kendine yaklaşan ve tanımadığı birine karşı, yaklaşan kişi arkadaşça bir tutum sergilese de ağlama tepkisini verir. Bu tepki fiilen her kültürde ve dünyada hemen her sınıfta görülür.”* (Jones 2013: 100) Jones’un söz konusu eserinde hayvanlar üzerinde yapılan deneylerden bahsedilerek, sıkıntıyı dile getirmenin doğumla birlikte başladığını fakat yabancılara karşı geliştirilen korku tepkisinin beş haftadan itibaren görüldüğünü aktarmıştır: *“Hayvanlar üzerinde yapılan deney ve gözlemler korku sisteminin başlangıcını gözler önüne sermiştir. Kedi ve köpek yavrularında sıkıntıyı dile getirme doğumdan itibaren başlamaktayken, farklı durumlarda gerçekleşen yabancılardan korkma hadisesi yaklaşık beşinci haftada başlar.”* (Jones 2013: 101) Özgül Piyade Bozkuş ise söz konusu dönemde yabancılardan korkma, ayrılma endişesi ve

¹² Bu durumda amigdala ve hipokampusun belirtilen/belirtilecek dönemlerden önce gelişmediği ortaya çıkmaktadır ki, bu durum David Herbert Lawrence *Ruhsal Çözümleme ve Bilinçdışının Doğaçlaması* adlı eserinde zikrettiği *solar plexus* kavramıyla izah edilebilir. İnsanda ilk bilincin oluşumunun göbeğin altında, asal duyulanım merkezi olarak sinir sisteminin altkarın ağında bulunduğunu belirten Lawrence, anne ve bebek arasındaki diyalogun, her ikisinin de *solar plexus*’ları vasıtasıyla gerçekleştiğini ortaya koyar (bk. Lawrence 2010: 37-40).

hayvanlardan korkmanın sık görülen korkular olduğunu belirtir. Bozkuş'a göre 0-2 yaş aralığında bireyin korkuları şunlardır: *"Yalnızlık, kimsesizlik, ölüm korkusu, karanlık korkusu, uyku korkusu, güçsüzlük korkusu."* (Piyade Bozkuş 2009: 29;31)

Yıldız Burkovik ve Oğuz Tan'ın Diane E. Papalia ve diğerlerinden (Papalia vd. 2001) aktardığına göre 2 ila 4 yaş arasında çocuklarda görülen korkular umumiyetle geçici bir yapıdadır. Köpek, şimşek ve doktor korkusu, söz konusu yaş aralığında görülen en sık korkulardır. Bu korkuların geçici olarak görülmesinin nedeni ise, büyüyüp güçsüzlük hissi yenildiğinde, korkuların da yok olmalarıdır. Bu dönemde çocuklar gerçek ile hayal arasında net bir ayrım yapamazlar (Burkovik ve Tan 2016: 37). 6-11 yaş arası çocuklarda *"fiziki güvenliğe bağlı korkularda ciddi bir azalma görülür. Bu yaş çocukları hastalanmaktan, rahatsızlanmaktan çok korkmazlar. Mikroplardan, doktorlardan, dişçilerden daha az endişe duyarlar. Geçici ayrılıklara alışmışlardır ve dayanma süreleri daha fazladır. Karanlık, gürültü, fırtına gibi korkular hemen hemen yok gibidir. Fakat olağanüstü varlıklardan, hayaletlerden, büyücülerden kaynaklanan korkuları devam eder."* (Piyade Bozkuş 2009: 34) Bireyde görülen korkuları yaş gruplarına göre ele almayan Burkovik ve Tan'a göre ise ergenlik dönemine kadar görülen korkular, gök gürültüsü ve fırtına korkusu, Allah korkusu, hayvan korkusu, aşağılanma korkusu, okul korkusu, ayrılık korkusu, karanlık korkusu, hastalık korkusu ve ölüm korkusudur (Burkovik ve Tan 2016: 42-51). Öte yandan Fobi başlığı altında, fobi listesinde sunulacak olan gökyüzüne ve çeşitli meteorolojik olaylara ilişkin korkuların, 6-11 yaş aralığında oluştuğunu belirtmek gerekir.

12-18 yaş aralığına tekabül eden ergenlik döneminde görülen korkular Goetze ve Mayers-Walls'tan aktarılacağı üzere temelde hata yapma-reddedilme korkusu etrafında şekillenir. Bozkuş, bu dönemde görülen korkuları şu şekilde özetler: *"bu yaştaki çocukların korkularının başında eleştirilme, yalnızlık, yetersizlik, başarısızlık, geleceğini planlayamama, ekonomik sorunların üstesinden gelememe, arkadaşları tarafından reddedilme, arkadaşlarına bağımlılığı nedeniyle anne-baba tarafından reddedilme, bir grubun/çetenin içine girme, anti-sosyal kabullenme, cinsel kimliği belirleyememe, yanlış alışkanlıklara yönelme gibi korkuları vardır."* (Piyade Bozkuş 2009: 38) Bununla birlikte Şükran Çevik, yapmış olduğu bir çalışmada ergenlik dönemindeki bireylerin %49'unda ölüm korkusunun bulunduğunu tespit etmiş ve ergenlerin en temel korku ve kaygılarını ölüm ve ölüm sonrasının oluşturduğunu ortaya

koymuştur (Çevik 2005: 90;103). Burkovik ve Tan ise bu dönemde görölen korkuların, sınav kaygısı ve korkusu, eleştirilmek ve hata yapma korkusu ve karşı cinsten arkadaş edinememe korkusu olduğunu belirtmişlerdir (Burkovik ve Tan 2016: 55-59).

Yetişkinlik döneminde yaşanan korkular şunlardır: Gelecek korkusu, sorumluluk korkusu, cinsel korkular, evlilik ve aldatılma korkusu. Son olarak yaşlılık döneminde yaşanan korkular şu şekildedir: Mekân korkuları, yaşlanma korkusu. Ayrıca Burkovik ve Tan'ın aktardığına göre ölüm korkusuyla uzmanlara başvuranların büyük bir bölümünü gençler oluşturur. Ölüm, 50-55 yaş arası bireyler tarafından kabul edilir ve 65-70 yaş aralığında ise ürkütücü olmaktan çıkar (Burkovik ve Tan 2016: 63-75). Bununla birlikte Bogna Szymkiewicz-Kowalska, Pasifik Enstitüsü bünyesinde hazırladığı bir yazıda yaşlılık döneminde güç, pozisyon ve sosyal statü kaybı korkularının, ağrı ve acı çekme korkularının yaşandığını belirtir (Szymkiewicz-Kowalska: 2017).

Son olarak Giselle Goetze ve Judith A. Mayers-Walls'un Perdue Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Aile Çalışmaları Departmanı bünyesinde yayınladıkları *Helping Children Overcome Fears* adlı yazıda, ergenlik dönemine kadar olan birey yaşantısı, bebeklik, yürümeye başlama dönemi, okul öncesi dönem, okul dönemi ve gençlik başlıkları altında ele alınmış ve söz konusu dönemlere ait korkular belirtilmiştir. Buna göre bebeklikte yüksek ses, yabancı korkuları; yürümeye başlama döneminde yüksek ses, yabancı, banyo korkuları; okul öncesi dönemde banyo, ayrılık, hayvan (bilhassa köpek), karanlık, canavar ve hayalet korkuları; okul döneminde karanlık, canavar ve hayalet, yılan, örümcek ve böcek, başarısızlık-reddedilme, haber ve televizyon programı, incinme, yaralanma, hastalanma ve doktor, ölüm, savaş-terör korkuları; son olarak da gençlik döneminde reddedilme ve başarısızlık korkularının bulunduğu belirtilmiştir (Goetze ve Mayers-Walls 2017).

Bireyde oluşan bir tepki biçimi olarak korkunun insan hayatını yönlendiren temel bir unsur olması bir yana, korkunun, uyandırmış olduğu coşkunluk nedeniyle hayranlık bırakan bir duygu olduğunu da ifade etmek gerekir. Erich Fromm bu durumu şu sözlerle açıklar: “Sözcük karşılığı olmayan yaşantıların bilinç alanında pek yer almadıkları söylenebilir. Bu durum, nesnelere dair düşünsel ve akılcı fikirlerimize uymayan yaşantılar söz konusu olduklarında, daha da öncem kazanır. Buna örnek,

İngilizcedeki 'awe' kelimesidir (İbrani lisanındaki 'nora' kelimesinin karşılığı olarak). 'Awe' yani 'korku' kelimesi iki farklı anlamda kullanılır. Birincisi 'awful' yani 'korkunç' kelimesinin anlattığı korku duygusudur. İkincisi ise, bazı insanlarca kullanıldığı şekliyle 'korkunç güzel' duygusu olup, şiddetli bir hayranlığı anlatır. Akılcı ve bilinçli bir bakış açısına göre düşündüğümüzde, korku ve hayranlığın farklı duygular olduklarını, dolayısıyla aynı kelimeyle ifade edilemeyeceklerini görürüz. 'Awe' kelimesinin durumunda olduğu gibi, iki anlamın ifade edilişi söz konusu olduğunda ise, kelime ilk ya da ikinci anlamda kullanılır ve iki anlama geldiği unutulur. Aslında duygusal yaşantılarımız açısından korku ve hayranlık birbirlerini dışlamazlar. Hatta genelde karmaşık bir duygunun unsurları konumunda bulunurlar.” (Fromm 2010: 102)

Fromm'un görüşü neticesinde Türkçede korku ve hayranlık uyandıran müşterek sözcüğün 'dehşet' olduğu ortaya konulabilir. Öte yandan korku ve hayranlığın birbirini dışlamaması bilhassa korku sinemasında kendini gösterir. Nitekim *korku sineması, bir tür olarak sinemanın kendisi kadar eski sayılır* (Akbulut 2012: 11). Odell ve Blane'in belirttiğine göre korku sinemasının iki amacı vardır:

1. Kurallarla belirlenmiş davranışları aklamak ve yanı sıra bunlardan uzaklaşmanın sonuçlarını göstermek.

2. Ahlâkın uyarıcı kaynağını eğlenceli bir üslupla sunup bireyi acımasız dünyaya karşı hazırlayarak güvenli bir ortamdaki ilkel korkularla yüzleştirmek (Odell ve Blane 2011: 12). Tan Tolga Demirci'nin korku filmi yönetmeni Sami Rami'den aktardığına göre korku sinemasının dört yasası bulunur:

1. *Masum acı çekmelidir.*
2. *Suçlu cezalandırılmalıdır.*
3. *Erkek olabilmek için kan tadılmalıdır.*
4. *Ölümler dirilmelidir* (Demirci 2006: 196)

Muayyen yaş aralıklarında görülen korkular daha önce de ifade edilmişti. Ancak korkuların tasnifi meselesinde birtakım güçlükler olduğu göze çarpmaktadır. Pierre Mannoni korkuları 1. Doğal korkular, 2. Doğaüstü korkuları biçiminde ele alırken (Mannoni yty.: 16; 26), Hans Zulliger korkuları 1. Gerçek korku, 2. Gerçekdışı korku

biçiminde ele alır (Zulliger 1975: 29; 33).¹³ Psikoloji bilimi ise korkuları aktarıldığı üzere belirli yaş aralıklarında görülen korkular başta olmak üzere, (eserlere göre değişebilmekle birlikte) kaygı, panik bozukluğu, fobi hastalıklarının temel itkisi olarak klinik bir boyutta ele alır. Odell ve Blane ise sinemada görülen korku temalarını/çeşitlerini 1. Ekolojik, 2. Doğaüstü, 3. Psikolojik ve 4. Bilimsel başlıkları altında ele alırlar (Odell ve Blane 2011: 16-18). Bu çalışmada da ele alınan korkular, doğal korkular ve doğaüstü korkular olmak üzere iki başlık altında ele alınacak ve klinik boyuta varabilecek korku motifleri de mahiyetine göre ilgili başlık altında değerlendirilecektir.

Korkunun tanımlarında da görüldüğü üzere, onun en belirgin özelliği uyarıcı nitelik taşıyan bir alarm sistemi olduğu ve bireyin vücudunda birtakım değişimler meydana getirdiğidir. Geneli itibariyle heyecan ve biyolojik mahiyette adrenalin hormonuyla ilişkilendirilen korku, yine aktarıldığı gibi bireyde eylemi meydana getirecek bir enerji açığa çıkarır. Bu enerji de, psikolojik, sosyolojik, ekonomik vd. değişkenler süzgecinden kaçma veya savaşıma tepkisini meydana getirir.

1. 1. 2. Kaygı-Anksiyete

İngilizcede kaygı sözcüğü yerine kullanılan ‘anxiety’ sözcüğü Latince *anxiat* sözcüğünün kökü olan *anxious*’tan gelir. *Anxious* sözcüğü ise *ang-s-i*us (*angere* “acıya sebep olmak”tan) gelir (Partridge 2006: 141). Öte yandan psikoloji alanında önemli çalışmaların yazıldığı Almancada kaygı yerine *angst* sözcüğü kullanılmaktadır. APA Psikoloji Sözlüğü’ne göre anksiyete şu şekilde tanımlanmıştır: “*Bireyin artan tehlike, şansızlık ve felaket hissine kapıldığı, endişe ve gerginlik belirtilerinin meydana getirdiği bir duygu. Vücut genellikle sezinlenen tehlikeyle karşılaşmak üzere birtakım belirtiler gösterir: Kaslar gerilir, nefes alış hızlanır ve kalp daha hızlı çarpar. Anksiyete, kimi zaman korku yerine kullanılsa da, korkudan kavramsal ve psikolojik olarak ayırt edilebilir. Anksiyete genellikle tehlikeyi etkisiz hale getirmek için geleceğe yönelik ve uzun süren bir odaklanmayken, tehlike ise duruma uygun, şimdiki zamana yönelik, belirli ve tanımlanabilir bir tehlikeyi tanımlamaya yarayan kısa süreli bir tepkidir*”. (VandenBos 2015: 66) Oxford Psikoloji Sözlüğü’nde ise anksiyete, “*başarısız olma,*

¹³ Zulliger’in kastettiği halk bilimindeki “olağanüstülük” değil, gerçekte tehlike arz etmeyen durumlar karşısında korkmaktır. Dolayısıyla söz konusu kavram ile halk bilimindeki “olağanüstülük” eşdeğer değildir.

talihsizlik ve tehdit altında olmaya odaklanan semptomları, bedensel belirtileri ve endişe duygusunun eşlik ettiği tedirginlik hâli” biçiminde tanımlanmıştır (Colman 2003: 46). Anksiyete, Cambridge Psikoloji Sözlüğü’nde ise dört madde altında ele alınmıştır: “1. Müphemliğe dayanan ya da belirli bir nesnesi olmayan ve bedensel uyarılmanın eşlik ettiği korku hâli. 2. Öğrenme teorisinde kaçma tepkisine öncül olan ikincil veya şartlı tahrik. 3. Freudyen teoride olması muhtemel olayların korkusu, bastırılmış ve çatışma hâlindeki enerjinin dışavurumu veya ahlaksal bulantı. 4. Varlık teorisinde doğal ilkeleri olmayan bir dünyada seçim yapmak durumunda kalan insanın belirsiz hâlini tanımlayan duygu”. (Matsumoto 2009: 46) Öte yandan Türk dilinin bilinen ilk sözlüğü olan *Dîvânü Lugâti’t-Türk*’te kaygı, *qadgu* maddesinde biçiminde ele alınmış ve *kaygı, üzüntü* olduğu aktarılmıştır (Kâşgarî 2007: 389).

Kaygının korku ile karıştırılması veya aynı görülmesinin en temel nedeni, kaygıda da korkuda görülen belirtilerin görülmesidir. Ancak araştırmacıların bir kısmı söz konusu iki kavramı ayrı ele almış, bir kısmı ise iki kavramdan birini diğerinin yerine kullanmıştır. Kaygı konusunu ele alan modern çalışmaların yararlandığı isimlerin en başında şüphesiz Søren Kierkegaard gelir. Kierkegaard’a göre “*kaygı, düş gören ruhun niteliğidir ve bu nedenle psikolojide kendi yerine sahiptir. [...] Yasaklama onu [arzu sahibi insanı] kaygıya sevk eder; çünkü yasaklama onun özgürlük imkânını uyandırır.*” (Kierkegaard 2004: 108; 112) Aktarıldığı üzere kaygı, nesnesi olmayan bir duygu biçiminde ele alınsa da, Richard Alewyn, Rudolf Bilz, Rudolf Cohen, Jürgen Habermas, Hans Kunz, Horst-E Richter ve Walter Schulz arasında geçen tartışmada, Hans Kunz, kaygı ve korkuyu eş anlamlı olarak kullanır ve nevrotik¹⁴ kaygı ile doğal kaygı arasında bir ayrım yaparlar: “*Nesnel olarak tehdit etme derecesi açısından kaygı yaratan nesne ve durumlarda ‘akıldışı-nevrotik’ tavırlar ile ‘akılcı-normal’ tavırlar arasında kesin bir sınır yoktur. Fare, sıçan, köpek ve atlardan kaygı duymak fobi olarak nevrotiktir ama sığınacak bir yeri olmayan açıklık bir düzlükte bir at sürüsünün kendi üzerine dört nala geldiğini gören kişinin kaygısına ‘doğal’ demek zorundayız.*” (Ditfurth 1991: 21) Öte yandan söz konusu eserde Walter Schulz, korku ile kaygının nesnesi olan ve olmayan

¹⁴ Nevroz: Ego ve İd arasındaki çatışmanın neticesinde ortaya çıkan bir hastalık. Nevrotikler gerçekliği tahammül edilemez buldukları için gerçekliğin tamamına ya da bir kısmına sırt çevirirler. Nevrotiklerin yetersizlik ve acı çekmelerine nicel uyumsuzluklar sebebiyet verir. İnsanın zihinsel yaşamının çeşitlenmesini belirleyen bütün nedenler kalıtıma veya travmaya bağlıdır. Nevrozun esasen nasıl ele alınırsa? Hakikatte Ego, dış dünyanın etkisi altında kalarak gelişen, zihnin çoğunlukla organize olmuş kısmıdır. Ego, İd ile gerçeklik arasındaki uyumu icra eden bir pozisyonda değildir ve bu da onun zayıflığıdır. Söz konusu durum, İd’in içgüdüsel birtakım aktivitelerini etkiler ve Ego’nun başarısız reaksiyon oluşunu, semptomları ve etkisinin kasılmalarından acı çekmesine neden olur. Nevroz, bir insan ayrıcalığı olarak da görülür (bk. Gaynor 1950: 117).

şeklinde ayırmak yerine, Kierkegaard’a yakın bir söylem belirlemenin daha uygun olacağını ifade eder: “*Olayı nesnesi olan ve nesnesi olmayan yerine Kierkegaard’daki gibi ‘olanak ve gerçeklik’ kavramlarıyla sınırlamak sanırım daha iyi olacaktır*” (Ditfurth 1991: 52) Dolayısı ile kaygının/korkunun klinik bir vaka olarak ele alınıp alınmamasını belirleyen hususun, ‘bağlam’ olduğu ileri sürülebilir.

Kaygıyı 1. Durumluk kaygı, 2. Sürekli kaygı biçiminde ikiye ayıran Charles Spielberger’in aktardığına göre Ferris N. Pitts 1969 yılında *Scientific American* dergisinde yayınladığı “The Biochemistry of Anxiety” adlı yazısında anksiyete semptomlarının yüksek seviye laktat iyonun¹⁵ neticesi olduğunu ve anksiyete ataklarının nevrotik hastalarda laktat üretiminden ortaya çıktığını belirtmiştir. Ayrıca Pitts, adı geçen çalışmasında, kalsiyum iyonunun anksiyete belirtilerini azalttığını da belirtmiştir (Spielberg 1972: 11).

Kimi araştırmacılar tarafından eş anlamlı kullanılsalar da, kaygı ile korku arasındaki ayrımı belirtmekte fayda vardır. Svendsen’in belirttiğine göre “*kaygı ‘derin’ken, korku ‘sığdır’*. Korkunun daima yönelimsel bir nesnesi vardır. Her zaman bir şeye yönelmiştir. Böyle bir nesne olmaksızın korkuyla alakamız olmazdı, geriye sadece kalp atışları, hızlı soluklar ve titreme kalırdı. Korku bu fiziksel hallerden daha fazlasıdır ve işte bu ‘daha fazlası’, yönelimsel nesnelerdir. Korku ve kaygı arasında yapılan genel bir ayrım, tam da korkunun belli bir nesnesi varken kaygının bundan yoksun olmasına dayanır.” (Svendsen 2017: 13;48;49) Nevrotik bir kişinin duyumsadığı kaygı üzerine odaklanan ve bilhassa söz konusu kaygı ile ilkel insanın kaygısı arasında belirgin bir ayrım yapan Karen Horney, belirtildiği gibi korku ile kaygıyı tek bir kelimenin karşılığı olarak eş anlamlı kullansa da ikisi arasında belirgin bir fark olduğunu da belirtir: “*Bir anne, sadece vücudunda kızartılar var diye ya da hafif bir soğuk algınlığına yakalandı diye çocuğunun öleceğinden korkuyorsa, kaygıdan söz ederiz; ancak çocuğu ciddi bir hastalığa yakalandığı zaman korkuya kapılırsa, bu*

¹⁵ Jack George Thompson, *The Psychobiology of Emotions* adlı eserinde, laktat kaynaklı panik atakların biyolojik süreçleriyle ilgili üç alternatif biyolojik mekanizma olduğunu ortaya koymaktadır:

a. “*Laktat hiperventilasyonu [anksiyete durumunda oluşan anormal derin ve hızlı nefes alma durumu] tetikleyebilir. Buna bağlı olarak da kanın pH seviyesinde değişimlere neden olur. Her ne kadar hiperventilasyonun fiziksel belirtileri ve panik atak benzer olsalar da, hiperventilasyon panik atağın biyolojik nedeni olarak ortaya çıkmaz.*

b. *Laktat kaynaklı biyolojik mekanizmalardan en yaygın olan bir diğer ise, duyarlı bireylerde hiperaktif epinefrin veya norepinefrin sisteminin bulunmasıdır.*

c. *Laktat, dolaylı olarak merkezi sinir sistemine ciğerleri ve vücut metabolizmasını etkileyerek etki eder. Ancak yine de bu durumu kanıtlayan birtakım bulgular vardır. Örneğin panik atak boyunca insülin seviyesi normaldir.”* (bk. Thompson 1988: 250)

tepkiyi korku olarak adlandırırız.” (Horney 1999: 32) Aaron T. Beck ve Gary Emery ise bu farka şu şekilde dikkat çekerler: “Anksiyete ve korku birbirlerinden, ilki duygusal bir sürece işaret ederken ikincisinin bilişsel bir süreç olması ile ayırt edilebilir. Korku, tehdit edici bir uyarana karşı zihinsel bir değerlendirmeyi içerirken, anksiyete bu değerlendirilmeye verilen duygusal tepkiyi içerir. Bir kişi bir şeyden korktuğunu söylediğinde genellikle o anda var olmayan ama gelecekte olma ihtimali olan bir takım durumlara işaret ediyor demektir. Bu bakımdan korku ‘gizil’ bir niteliğe sahiptir. [...] Şu halde, korku bir tehlikenin derecesini belirleyen şey iken; anksiyete, bir korku kişiyi etkisi altına aldığı anda kişide beliren rahatsızlık veren hissi bir durumu ifade eder.” (Beck ve Emery 2015: 49-50) Joseph Johns ise “anksiyete atağından bahsederken, belirgin bir nesnesi olmayan, birey üzerinde karşı konulamaz bir etkisi bulunan ve etkili davranmasını etkileyen bir korkudan bahsederiz” (Jones 2013: 112) diyerek, korku ile kaygı arasında nesneye yönelik bir ayırma bulur. Fieldman Barrett, Lewis ve Haviland-Jones’un hazırladıkları *Handbook of Emotions*’ta ise “geleceğe yönelmişliği dolayısıyla potansiyel tehditler için tekrarlanan görsel tarama ve dahası tam gelişmiş dövüş ya da kaç tepkisi gibi tedbirli ve risk değerlendirmesi hareketlere yönelir” (Barrett-Lewis ve Haviland-Jones 2016: 43) biçiminde kaygının tanımına yer verilir. Son olarak felsefi görüşünü kaygı ve korku etrafında temellendiren, zamanı azalan bireyin kaygısını korkuya dönüştürmek suretiyle kendini gerçekleştireceğini ifade eden Martin Heidegger ise, kaygı ve korku arasındaki ayrımı şu şekilde yapar: “Anksiyete gelecekle bağlantılıdır. Anksiyete, gelecekteki Varlığının olanaklılığının olanaksızlığından kaynaklanmaktadır. Böylece endişenin zamansallığı, birinin kendisinde kendisinin atılmışlığını anlayarak, atılmışlığını kendisi için öznelleştirir. Korku, şimdiden kaynaklanırken anksiyete kararlılığın geleceğinden kaynaklanır.” (Çüçen 2012: 98)

Piyade Bozkuş ise, kaygının (eşanlamlısı olarak endişenin) “nedeni belli olmayan sevimsiz bir heyecan, iç karartan umutsuzluk hâli” (Piyade Bozkuş 2009: 20) olduğunu belirtir. Ertuğrul Köroğlu ise bu ayrımı, “kaygı, daha çok gelecek yönelimlidir. Oysa korku, hemen ortaya çıkıverecekmiş gibi gelen bir tehlikeye karşı gösterilen bir tepkidir. Kaygı, gelecekte ortaya çıkabilecek bir tür tehlikeye karşı ortaya çıkar. Sözelimi sınava girecek olmayla ilgili olarak büyük bir kaygı duyulabilir. Korkuyla karşılaştırıldığında, kaygı, daha yaygın, tanımlanması daha zor, daha yavaş ortaya çıkan ve daha uzun süren bir duygudur. Kaygılı olduğumuzda, korku

duyduğumuzda ortaya çıkan, bulantı, baş dönmesi, sersemlik duygusu gibi bedensel birtakım belirtiler görülür; ancak kaygı duygusunun diğer ortak özellikleri arasında kas gerginliği, uykusuzluk ve gelecekte ortaya çıkabilecek bir takım olaylar için tasalanma vardır” (Köroğlu 2015: 4) biçiminde ifade eder.

Kaygının korku ile benzerlik ve farklılıklarına dikkat çekildiği kadar, kaygı ile patolojik kaygı/patolojik anksiyete (kaygı bozukluğu, kaygı histerisi, kaygı nevrozu) arasındaki ayrıma da dikkat çekmek gerekir. APA Psikoloji Sözlüğü’ne göre panik bozukluğu *korku, telaş veya aşırı endişe gibi duygu durumlarını kontrol etme bozukluğudur. Bu kategori, panik bozukluğu, belirli fobiler, sosyal fobi ve yaygın kaygı bozukluğunu içerir. Kronik bir rahatsızlık olan kaygı bozukluğu, Amerika’da en çok görülen zihinsel hastalıklardan biridir. Bu durum aynı zamanda endokrin bozukluğu (hipertiroidizm gibi), solunum yetersizliği (kronik akciğer yetmezliği gibi), kalp ve damar hastalıkları (ritim bozukluğu gibi), metabolik hastalıklar (b12 vitamini gibi), nörolojik hastalıklar (mesela Parkinson hastalığı) gibi sağlık durumlarının zihinsel bir etkisi olabilir. Obsesif-kompulsif bozukluk ve travma sonrası stres bozukluğu genellikle kaygı bozukluğu ile ilişkilendirilir.”* (VandenBos 2015: 66) Cambridge Psikoloji Sözlüğü’nde ise panik bozukluğu, *“panik bozukluğu ve agorafobi, yaygın kaygı bozukluğu, fobiler, obsesif-kompulsif bozukluk, travma sonrası stres bozukluğu ve madde bağımlılığından kaynaklanan panik bozukluğunu içeren, kaygının temel sorun olduğu birkaç zihinsel bozukluk”* (Matsumoto 2009: 46) biçiminde ele alınmıştır. Oxford Psikoloji Sözlüğü’nde ise kaygı nevrozunun yaygın kaygı bozukluğu yerine kullanılan bir terim olduğu ve bu terimin Sigmund Freud tarafından ortaya atıldığı belirtilmiştir. Ayrıca sözlükte, kaygı nevrozu teriminin 1908 yılında Avusturyalı psikanalist Wilhelm Stekel tarafından ortaya atıldığı ve hastalığın fobiyle birlikte görülen nevroz olduğu belirtilmiş, günümüzde ise “dissosiyatif bozukluk” ve “transfer nevrozu” adlarıyla kullanıldığı ifade edilmiştir (Colman 2003: 46). Ancak kaygı bozukluğunda kaygının da yaşandığını belirtmekte fayda vardır. Kaygı ile kaygı bozukluğu arasındaki ayrım, korkunun işlevsel bir değere sahip olması gibi, kaygının da işlevsel bir değere sahip olmasıyla ilişkilidir. Nitekim Köroğlu’nun belirttiği üzere *“yararlı olmayan, işlevsel olmayan tasalanma sürekli bir sorun olmaya başlarsa kişinin ‘yaygın kaygı bozukluğu’ olduğundan söz edilebilir.”* (Köroğlu 2015: 125) *“Geçerli bir*

kaynağı bulunmayan veya tehlikeye kıyasla orantısız olan bir korku tepkisinin sonucu patolojik anksiyete olabilir.” (Stossel 2015: 44)

Bilindiği üzere World Health Organization’ın yayınladığı ve Avrupa’da kullanılan ICD-10 (*The ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders*) ve American Psychiatric Association’ın yayınladığı ve Amerika’da kullanılan DSM-IV (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*), psikolojik hastalıkların teşhis ve tanısında kullanılan en temel kaynaklar arasındadır. DSM-IV’e göre, agorafobisiz panik bozukluğu (300.01), agorafobili panik bozukluğu (300.21), panik bozukluğu geçmiş olmaksızın agorafobi (300.22), özgün fobiler (300.29), sosyal fobi (300.23), obsesif-kompulsif bozukluk (300.3), travma sonrası stres bozukluğu (309.81), akut stres bozukluğu (308.3), yaygın kaygı bozukluğu (300.02), sağlık durumuna bağlı kaygı bozukluğu (293.89), madde kullanımına bağlı kaygı bozukluğu (-), bunun dışındaki kaygı bozuklukları (300.00), kaygı bozuklukları başlığı altında değerlendirilen rahatsızlıklardır. Panik atak ve agorafobi ise ilgili bölümde ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir (APA 1994: 393-394).

ICD-10’a göre ise fobik kaygı bozuklukları (F40) başlığı altında agorafobi (F40.0), sosyal fobiler (F40.1), özgün fobiler (F40.2), diğer fobik kaygı bozuklukları (F40.8), belirtilmemiş fobik kaygı bozukluğu (F40.9) hastalıkları; diğer kaygı bozuklukları (F41) başlığı altında ise panik bozukluğu (F41.0), yaygın kaygı bozukluğu (F41.1), karma kaygı ve depresif bozukluğu (F41.2), diğer karma kaygı bozuklukları (F41.3), diğer tanımlı kaygı bozuklukları (F41.8) ve tanımlanmamış kaygı bozukluğu (F41.9) ele alınmıştır (WHO 1994: 132).

DSM-IV ve ICD-10’den aktarıldığına göre kaygı bozukluğu altında değerlendirilen hastalıkların tanımları şu şekildedir:

Panik bozukluğu/ Panik Atak: *“Kişilerin birdenbire beklenmedik bir biçimde, herhangi özgül bir nesne ya da durumla ilişkisiz olarak, görünür herhangi tetikleyici bir durum olmadan panik atak yaşamaları durumudur.”* (Köroğlu 2015: 12) ICD-10’a göre *“panik bozukluğunun temel özelliği, tekrarlanan şiddetli kaygının (paniğin) herhangi bir özel durumla sınırlı olmaması ve öngörülemez olmasıdır. Diğer kaygı bozukluklarında olduğu gibi, belirtileri kişiden kişiye değişebilir ancak çarpıntıdan önceki göğüs ağrısı, boğulma hissi, baş dönmesi veya gerçek dışı hisler (kişilik veya gerçeklik kaybı)*

genellikle ortaktır. Ayrıca yaygın bir biçimde ölüm, kontrol kaybı veya delirme korkusu da ikincil olarak görülür.” (WHO 1994: 139) André’nin aktardığına göre üç panik atak çeşidi vardır:

- Beklenmedik, yani belli bir duruma bağlı olmayan panik ataklar.
- Kolay geçirtilen, yani bazı durumlarda tetiklenebilen ama her zaman baş göstermeyen ataklar.
- Koşullu, yani bazı durumlarda neredeyse sistematik biçimde gelen ataklar.

(André 2016: 293)

Yaygın Kaygı Bozukluğu: “En az altı ay süren aşırı derecede kaygı ve korku halidir” (APA 1994: 393). “Yaygın kaygı bozukluğu belli bir nesneye, yere, organa, saplantılı düşünceye ya da zorlanmaya odaklanmamış, belli bir düşünsel kaygı içeriği olmayan, organizmada yaygın ruhsal ve fizyolojik belirtileri ile yaşanan bir bozukluktur.” (Köknel 2014: 217) Ayrıca Köroğlu bu hastalığı, ‘kuruntu hastalığı’ biçiminde ele almıştır.

Obsesif-Kompulsif Bozukluk (Takıntı-Zorlantı Bozukluğu): “Obsesif-kompulsif bozukluğunun temel özelliği, tekrarlanan takıntı veya zorlantıların zaman alıcı olmaları (günde 1 saatten fazla) ya da şiddetli stres veya ciddi bozulmalara neden olmalarıdır. Rahatsızlık boyunca birey, takıntı veya zorlantılarının aşırı ya da mantıksız olduğunun bilincindedir. Eğer başka bir Axis I¹⁶ durumu yaşıyorsa, takıntı veya zorlantı o duruma kısıtlanmamıştır. Rahatsızlık madde bağımlılığı veya tedavi gibi durumların psikolojik etkileri veya genel sağlık durumuna bağlı değildir.” (APA 1994: 417-418)

Akut Stres Bozukluğu: “Ağır bir bedensel ya da ruhsal zorlanma sonucu gelişen geçici bir bozukluktur. Bu bozukluk başka bir ruhsal hastalığı olmayan kişilerde olağandışı bedensel ya da ruhsal zorlanmaya bağlı olarak ortaya çıkar.” (Köknel 2014: 215) “Akut stres bozukluğunun temel özelliği, karakteristik kaygı, dissosyatiflik ve diğer semptomların aşırı derecede travmatik strese maruz kalındıktan sonra 1 ay içerisinde gelişmesidir. Travmatik olay yaşanırken veya yaşandıktan sonra bireyde şu dissosyatif belirtilerden en az üçü görülür: Kişisel bir hissizlik hâli, kopma ya da duygusal tepkinin yokluğu, bireyin çevresine ilişkin farkındalığının azalması, gerçeklik kaybı, kişilik kaybı

¹⁶ Axis I: DSM-IV’de klinik bozukluklar 3 ayrı Axis başlığı altında belirtilir. Axis I ise, derhal müdahale gerektiren asıl bozukluğu belirtir.

veya dissosyatif hafıza kaybı. Travma yaşandıktan sonra gerçekleşen olay sürekli olarak tekrar edilir. Birey, travmanın hatıralarını barındırabilecek her türlü uyarıcıdan kaçır ve anksiyeteyi şiddetli bir biçimde yaşar veya sürekli uyarılır.” (APA 1994: 429)

Travma Sonrası Stres Bozukluğu: ICD-10’da travmatik nevroz içerdiği belirtilen travma sonrası stres bozukluğu, şu şekilde tanımlanmıştır: “Bu durum, ertelenmiş veya uzun süren, herkeste büyük bir dehşet uyandıran tehdit içeren durumlara veya afetlere karşı (doğal veya insanların neden olduğu hastalık, savaş, ciddi yaralanma, insanların vahşice ölümüne tanık olma veya terör, tecavüz, işkence ya da suç kurbanı) verilen tepkidir. Kişisel özellikler (kompulsif astenik gibi) ya da daha önce yaşanan nevrotik rahatsızlıklar, sendromların gelişim etkilerini azaltabilir veya şiddetlendirebilir.” (WHO 1994: 148) “Çıkış süresi en erken olaydan birkaç saat, en geç bir gün sonrasıdır.” (Köknel 2014: 216)

Perseküsyon Paranoyası: Perseküsyon (kötülük görme) sanrısız bozukluğu, perseküsyon bozukluğu, perseküsyon paranoyası olarak da bilinmektedir. APA Psikoloji Sözlüğü’ne göre “diğer bireylerin kişi için tehdit oluşturduğu veya kişiye komplo kurduğuna yönelik yanlış kanaattir.” (VandenBos 2015: 294) DSM-IV’te Sanrısız Bozukluklar’ın bir alt başlığı olarak alınan ve Perseküsyon Tipi olarak adlandırılan bozukluğunda, “kişinin sanrıları temelde ona komplo kurulduğu, takip edildiği, gözetlendiği, zehirlendiği, uyuşturulduğu, şeytanca iftiraya uğradığı, taciz edildiği ya da engellendiği etrafında şekillenir” (APA 1994: 298). ICD-10’de ise perseküsyon bozukluğu müstakil bir başlık altında alınmamış, Kalıcı Sanrısız Bozukluklar (F22) başlığı altında zikredilmiştir (WHO 1994: 97;103;104;106;115). Kısacası Perseküsyon Paranoyası, kişinin kalıcı bir biçimde yaşadığı ve sürekli başına kötü bir şey geleceği kaygısını barındırması; hayatını bu dairede inşa etmesi ve tedirginlik duygusunu sürekli taşımasıdır.

Fobiler: “Fobi (phobia) terimi Yunancada ‘kaçış’, ‘panik-korkusu’, ‘dehşet’ anlamına gelen phobos’tan türemiştir” (Beck ve Emery 2015: 205). İnsanların günlük hayatını tamamen şekillendiren ve bütün dinamiklerini baştan aşağı etkiler ve fobinin nesnesiyle karşılaşmamak veya ona maruz kalmamak için girişilen birtakım çabaları da içeren, yoğun bir korkudur. ICD-10 tarafından fobik bozukluklar altında ele alınan fobiler, agorafobi, sosyal fobi ve özgün/özgün fobiler şeklinde sınıflandırılmıştır. DSM-IV’de ise kaygı bozukluklarının alt başlıkları altında ele alınan fobiler, agorafobi, özgül fobi

ve sosyal fobi şeklinde kaydedilmiştir. Beck ve Emery fobileri travmatik, spesifik ve sabitlenme fobileri olarak ele almışlardır. Doğan Cüceloğlu ise fobilerin en belirgin özelliklerinden birinin kaynaklarının belirsiz oluşu olduğunu belirtir (Cüceloğlu 2015: 441). André'ye göre korkuyu/fobiye oluşturan sosyal durumlar şu şekilde tasnif edilebilir: 1. Performans durumları, 2. Gözlem durumları, 3. Tavrı alma durumları, 4. Kendini ifade etme durumları ve 5. Yüzeysel ilişki durumları (André 2016: 213-232).

a. Agorafobi: Agorafobi, toplum içerisinde yıkılma, çökme, kontrol kaybı korkusu içerdiklerinden genellikle panik atakla birlikte anılırlar. Bu nedenle DSM-IV'de agorafobi, agorafobisiz panik bozukluğu (300.01), agorafobili panik bozukluğu (300.21), panik bozukluğu geçmişi olmadan agorafobi (300.22) başlıkları ve kodlarıyla birlikte zikredilmektedir. *“Agorafobinin temel özelliği, kaçmanın zor (küçük düşürücü) olabileceği veya panik atak yaşandığında kişinin yardım alamayacağı durumlara karşı duyulan kaygı ya da panik gibi belirtileri (ani baş dönmesi veya ani ishal) olmasıdır. Kaygı, genellikle evin dışında veya evde yalnız kalma, kalabalık içinde kalma, arabayla, otobüsle veya trenle seyahat etme ya da köprüde veya asansörde olma durumlarına karşı yaygın bir kaçma durumunu ihtiva eder. Bazı bireyler, korku dolu atfettikleri bu durumlara maruz kalırlar ve dehşet duyarlar. Birey, genellikle korkulan durumu yanında bir başkası olursa daha rahat atlatır. Bireylerin durumdan kaçmaları, işe gitmeleri veya evle ilgili sorumluluklarını aksatmalarına sebebiyet verebilir.”* (APA 1994: 396) ICD-10'a göre ise hastalık şu şekilde tanımlanmıştır: *“Terim, bazı ülkelerde kullanıldığından daha geniş bir anlama sahiptir. Günümüzde agorafobi, açık alan korkusuna indirgendiği kadar, kalabalık korkusu olarak da anlaşılmaktadır ve güvenli bir yere (genelde) eve varmanın zorluğunu ifade etmektedir. Bu nedenle terim, bir dizi evden ayrılış korkularını kapsar: Mağazalara, kalabalığa ve halka açık mekânlara girme ya da trenle, otobüsle ya da uçakla seyahat etme. Her ne kadar kaygının ve yaşanan kaçınma davranışının şiddeti değişken olsa da, bu fobi, en aciz bırakan fobidir ve sahibi kişilerin büyük bir kısmı evlerinden çıkamamaktan ötürü sıkıntı çekerler. Birçoğu da dışarıda düşme ve yardıma muhtaç olma düşüncesiyle dehşet içerisindeyler.”* (WHO 1994: 135)

Son olarak Christophe André'nin aktardığına göre agorafobik hastaların belli başlı korkuları ve bu korkuları aşama oranları şu şekildedir: Otomobil kullanma %54, büyük mağazalar %43, yalnızlık %37, kalabalık %34, evden uzaklaşma %34,

restoranlar %34, asansörler %29, kapalı kalma %23, köprü ve tüneller %20, toplu taşıma araçları %17, uçak %14, açık alanlar %6 (André 2016: 395).

b. Sosyal Fobi (Sosyal Anksiyete Bozukluğu): “*Sosyal fobinin temel özelliği, kişinin icraat hâlinde veya sosyal durumlarda önemli ve kalıcı bir duygu yaşamasıdır. Kişinin sosyal durumlar veya icraat hâline maruz kalması, hemen her zaman ani bir kaygı tepkisine neden olur. Bu tepki, durumsal olarak bağlı kalma veya panik atağa yatkınlık kazanmaya sebebiyet verebilir. Bu bozukluğa sahip genç ve yetişkinler, korkularını aşırı ve mantıksız biçimde değerlendirirler de, çocuklarda bu durum geçerli olmayabilir. Kimi zamanlar karşılaşılan icraat hâli veya performans durumları dehşet içerisinde atlatılsa da, umumiyetle bu durumlardan kaçılır. İcraat hâli veya sosyal durum karşısında duyulan korku, kaçma veya kaygı beklentisi neticesinde bireyin günlük rutinini, meslekî yeterliliğini, sosyal hayatını derinden etkiliyorsa veya birey fobi sahibi olması dolayısıyla oldukça stresliyse tanısı konulabilir.*” (APA 1994: 412)

c. Özgül (Özgün/Özel/Sınırlandırılmış) Fobiler: Bir dönem basit fobiler olarak da adlandırılan özgül fobiler, özellikle doğal unsurlar, kan, yara veya hayvan fobilerini¹⁷ içerirler. Beck ve Emery’nin fobi sınıflandırması göz önüne alındığında, özgül fobilerin travma kaynaklı veya çocuklukta yaşanan ilk korkuların ürünü olmadıkları ifade edilebilir. Pierre Mannoni ise fobileri alan fobileri, atropofobi, pantofobi ve diğer fobiler başlığı altında değerlendirir (Mannoni yty.: 57-63). DSM-IV tarafından hayvan tipi, doğal çevre tipi, kan-yaralanma tipi, durum tipi ve diğer tip olmak üzere beş başlık altında ele alınan özgül fobilerde korku, belirli bir nesne veya duruma indirgenmiştir. DSM-IV’te içeriği sosyal fobi ile benzer olan özgül fobinin tanısının, 18 yaş altı bireylerde konulabilmesi için, fobinin en az altı ay tecrübe edilmiş olması gerekir (APA 1994: 405).

Jeffrey A. Gary ve Neil McNaughton ise tehlikeyle karşılaşan bireyin fobik, depresif, panik ve kaygılı olmasıyla gösterdiği tepki arasındaki ilişkiyi bir şemayla izah ederler:

¹⁷ André’in aktardığına göre şiddetli hayvan fobisi olan insanların %77’si hayvanların hareketinden, %64’ü fiziksel görünümünden, %27’si seslerinden korkmaktadırlar. Aynı araştırmaya göre hastaların %40’ı da ilgili hayvanla karşılaşmanın ciddi problemlere sebebiyet vermesinden korktuklarını belirtmişlerdir (bk. André 2016: 197).

Özgül fobilerin tam listesinin bulunduğu phobialist.com'dan, bütün fobiler Türkçeye aktarılmıştır:

Ablutofobi: Yıkamak veya yıkanmak korkusu.

Acarofobi: Kaşıntı veya kaşıntıya neden olan böcek korkusu.

Acerofobi: Ekşi şeylere duyulan korku.

Achluofobi / Myctofobi: Karanlık korkusu.

Acousticofobi: Ses korkusu.

Acrofobi: Aşırı ya da irrasyonel yükseklik korkusu.

Aerofobi: Hava akımı, hava yutma veya havayla yayılan zehirli madde korkusu.

Aeroacrofobi: Açık yüksek yer korkusu.

Aeronausifobi: Uçak tutmasından dolayı kusma korkusu.

Agateofobi: Delirme korkusu.

Agliofobi/Algofobi/Odynofobi/Odynefobi: Acı çekme korkusu.

Agrafobi: Cinsel saldırıya uğrama korkusu.

Agrizoofobi: Vahşi hayvan korkusu.

Agyrofobi: Caddeden karşıya geçme korkusu.

Aichmofobi: Sivri uçlu her şeyden korkma.

Ailurofobi/

Elurofobi/Felinofobi/Galeofobi/Gatofobi: Kedi korkusu.

Albuminurofobi: Böbrek hastalığı korkusu.

Alektorofobi: Tavuk korkusu.

Alliumfobi: Sarımsak korkusu.

Allodoxafobi: Fikir korkusu.

Altofobi: Yükseklik korkusu.

Amathofobi: Toz korkusu.

Amaxofobi: Arabaya binme korkusu.

Ambulofobi / Stasibasifobi / Stasifobi: Yürüme korkusu.

Amnesifobi: Hafıza kaybı korkusu.

Amychofobi: Sıyrık korkusu.

Anablefobi: Yukarı bakma korkusu.

Ancraofobi/ Anemofobi: Hava akımları veya rüzgar korkusu.

Androfobi: Erkek korkusu (nedensiz yere ve aşırı derecede).

Anginofobi: Faranjit, boğulma ya da nefes darlığı korkusu.

Anglofobi: İngiliz, İngiliz kültürü vb. korkusu.

Angrofobi: Sinir ya da sinirlenme korkusu.

Ankylofobi: Eklem hareketsizliği korkusu.

Anthrofobi /Anthofobi: Çiçek korkusu.

Anthropofobi: İnsan veya topluluk korkusu.

Antlofobi: Sel korkusu.

Anuptafobi: Yalnız kalma korkusu.

Apeirofobi: Ölümsüz olma korkusu.

Aphenphosmfobi/ Chiraptofobi /Haphefobi:
Dokunulma korkusu.

Apipfobi / Melissofobi: Arı korkusu.

Apotemnofobi: Eksik uzuvlu kişilerden
korkma.

Arachibutyrofobi: Fıstık yağının çatıya
yapışması korkusu.

Arachnefobi /Arachnofobi: Örümcek
korkusu.

Arithmofobi: Sayı korkusu, sayılardan
korkma.

Arrhenfobi: Erkek korkusu (deneyimlere
bağlı olarak).

Arsonfobi / Pyrofobi: Ateş korkusu.

Asthenofobi: Zayıflama ve zayıflık
korkusu.

Astrafobi /Astrapofobi/ Brontofobi/
Ceraunofobi/ Keraunofobi: Şimşek ve gök
gürültüsü korkusu.

Astrofobi: Yıldız ya da uzay boşluğu
korkusu.

Asymmetrifobi: Asimetrik nesnelerden
korkma.

Ataxiofobi: Kas hareketlerinde
koordinasyon bozukluğu yaşama korkusu.

Ataxofobi: Düzensiz ve tertipsizlik
korkusu.

Atelofobi: Kusurlu olan şeylerden korkma.

Atefobi: Harabe korkusu.

Athazagorafobi: Unutma, unutulma veya
göz ardı edilme korkusu.

Atomosofobi: Atom patlaması korkusu.

Atychifobi: Başarısızlık korkusu.

Aulofobi: Flüt korkusu.

Aurofobi: Altın korkusu.

Aurorafobi: Kuzey ışıkları korkusu.

Autodysomofobi: Kötü kokusu olan
kişilerden korkma.

Automatonofobi: Vantriloğun
anlattıklarından, animatronik yaratıklardan
ve balmumu heykellerinden – duygusal bir
durumu sahte bir biçimde temsil eden her
şeyden korkmak.

Automysofobi: Kirlenme korkusu.

Autofobi: Yalnız veya bir başına kalma
korkusu.

Aviofobi /Aviatofobi / Pteromerhanofobi:
Uçma korkusu.

Bacillofobi / Microbiofobi: Mikrop
korkusu.

Bacteriofobi: Bakteri korkusu.

Ballistofobi: Füze veya mermi korkusu.

Bolshefobi: Bolşevik korkusu.

Barofobi: Yer çekimi korkusu.

Basofobi/Basifobi: Dengesizlik, yürürken
düşme korkusu.

Bathmofobi: Merdivenlerden veya dik
yamaçlardan korkma.

Bathofobi: Derinlik korkusu.

Batofobi: Yükseklik veya yüksek binaların yakınında bulunma korkusu.

Batrachofobi: Kurbağalar, semender gibi amfibi korkusu.

Belonefobi: İğne korkusu.

Bibliofobi: Kitap korkusu.

Blennofobi / Myxofobi: Gülme korkusu.

Bogyfobi: Kabus ve karabasan korkusu.

Botanofobi: Bitki korkusu.

Bromidrosifobi/ Bromidrofofi: Vücut kokularından korkma.

Bufonophobi: Karakurbağası korkusu.

Cacofobi: Çirkinlik korkusu.

Cainofobi /Cainotofobi / Kainolofobi /Kainofobi: Yenilik korkusu.

Caligynefobi: Güzel kadın korkusu.

Cancerofobi/Carcinofobi: Kanser korkusu.

Cardiofobi: Kalp korkusu.

Carnofobi: Et korkusu.

Catagelofobi: Alaya alınma korkusu.

Catapedefobi: Yüksek ve alçak yerlerden zıplama korkusu.

Cathisofobi / Thaasofobi: Oturma korkusu.

Catoptrofobi: Ayna korkusu.

Cenofobi/Centofobi: Yeni fikir ve düşüncelerden korkma.

Chaetofobi / Trichopathofobi / Trichofobi: Saç korkusu.

Cheimafobi/ Cheimatofobi/

Frigofobi/Psychofobi: Soğuk korkusu.

Chemofobi: Kimyasal ve kimyasallarla çalışma korkusu.

Cherofobi: Neşeli olma korkusu.

Chionofobi: Kar korkusu.

Chirofobi: Ellerden korkma.

Chiroptofobi: Yarasa korkusu.

Cholerofofi: Sinir veya kolera korkusu.

Chorofobi: Dans etme korkusu.

Chrometofobi /Chrematofobi: Para korkusu.

Chromofobi/Chromatofobi: Renk korkusu.

Chronofobi: Zaman korkusu.

Chronomentrofobi: Saatlerden korkma.

Cibofobi/ Sitofofi/Sitiofobi: Yemek korkusu.

Claustrofobi: Kapalı mekân korkusu.

Cleithrofobi/Cleisiofobi: Kapalı bir yerde kilitli kalma korkusu.

Cleptofobi / Kleptofobi: Çalma korkusu.

Climacofobi: Merdiven çıkma ve inme korkusu.

Clinofobi: Yatağa yatma korkusu.

Clithrofobi/Cleithrofobi: Hapsedilme korkusu.

Cnidofobi: İğne olma korkusu.

Cometofobi: Kuyruklu yıldız korkusu.

Coimetrofobi: Mezarlık korkusu.

Coitofobi: Cinsel birleşme korkusu.

Contreltofobi: Cinsel saldırıya uğrama korkusu.

Coprastasofobi: Kabızlık korkusu.

Coprofobi: Dışkı korkusu.

Consecotaleofobi: Çubuk korkusu.

Coulrofobi: Palyaço korkusu.

Counterfobi: Korkunç durumlarla karşılaşma korkusu.

Cremnofobi: Uçurum korkusu.

Cryofobi: Aşırı soğuk, soğuk buz ve ayaz korkusu.

Crystallofobi: Buz veya cam korkusu.

Cyberfobi: Bilgisayar veya bilgisayar başında çalışma korkusu.

Cyclofobi: Bisiklet korkusu.

Cymofobi/Kymofobi: Dalga ya da dalga benzeri hareketler korkusu.

Cynofobi: Köpek ve kuduz korkusu.

Cypridofobi/Cyprifobi/Cyprianofobi/Cypri
nofobi: Hayat kadınları ve zührevi hastalıklar korkusu.

Decidofobi: Karar verme korkusu.

Defecaloiesiofobi: Acı veren bağırsak hareketleri korkusu.

Deipnofobi: Yemek sohbetleri korkusu.

Dementofobi / Maniafobi: Cinnet geçirme korkusu.

Demonofobi/Daemonofobi: İblis-cin korkusu.

Demofobi: Kalabalık korkusu.

Dendrofobi: Ağaç korkusu.

Dentofobi: Dişçi korkusu.

Dermatofobi: Cilt losyonları korkusu.

Dermatosiofobi/Dermatofobi/Dermatopatho
fobi: Cilt hastalığı korkusu.

Dextrofobi: Vücudun sağ tarafında bulunan nesnelere duyulan korku.

Diabetofobi: Diyabet korkusu.

Didaskaleinofobi: Okula gitme korkusu.

Dikefobi: Yargılanma korkusu.

Dinofobi: Başdönmesi ve girdap korkusu.

Diplofobi: Çift görme korkusu.

Dipsofobi: İçme korkusu.

Dishabiliofobi: Birinin önünde soyunma korkusu.

Disposofobi: Bir şeyleri atma korkusu.
Saklama isteği.

Domatofobi/Eicofobi/Oikofobi: Ev veya eve dönüşme korkusu.

Dorafobi: Hayvan kürkü veya derisi korkusu.

Doxofobi: Bir şeyleri ifade etme ya da övgü alma korkusu.

Dutchfobi: Alman korkusu.

Dysmorphofobi: Sakatlanma, vücut şeklinin bozulması korkusu.

Dystychifobi: Kaza korkusu.

Ecclesiofobi: Kilise korkusu.

Ecofobi: Ev korkusu.

Eisoptrofobi: Aynalardan ya da aynada bir başkasını görme korkusu.

Electrofobi: Elektrik korkusu.

Eleutherofobi: Özgürlük korkusu.

Emetofobi: Kusma korkusu.

Enetofobi: Raptiye korkusu.

Enochlofobi: İzdiham korkusu.

Enosiofobi/ Enissofobi: Telafi edilemez günahlarla suçlanmak veya eleştirilmek korkusu.

Entomofobi: Haşere korkusu.

Eosofobi: Şafak veya gün ışığı korkusu.

Ephebifobi: Ergenlerden korkma.

Epistaxiofobi: Burun kanaması korkusu.

Epistemofobi: Bilgi korkusu.

Equinofobi / Gnosiofobi / Hippofobi: At korkusu.

Eremofobi: Tamamen yalnız olma, bir başına kalma korkusu.

Ereuthrofobi: Kızarma korkusu.

Ergasiofobi: 1. Çalışma ve işe yarama korkusu. 2. Cerrahin ameliyat korkusu.

Ergofobi: Çalışma korkusu.

Erotofobi: Cinsel aşk veya sorulardan korkma.

Eufobi: İyi gelişmeler duyma korkusu.

Eurotofobi: Kadın cinsel organı korkusu.

Erythrofobi/Erytofobi /Ereuthofobi: 1.

Kırmızı ışık korkusu. 2. Kızarma korkusu.

3. Kırmızı (renk) korkusu.

Francofobi / Gallophobi / Galiofobi:

Fransız veya Fransız kültürü korkusu.

Gamofobi: Evlilik korkusu.

Geliofobi: Kahkaha korkusu.

Gelotofobi: Gülünme korkusu.

Geniofobi: Çene korkusu.

Genofobi: Cinsellik korkusu.

Genufobi: Diz korkusu.

Gephydrofobi/ Gephysrofobi: Köprü geçme korkusu.

Germanofobi: Alman ve Alman kültürü korkusu.

Gerascofobi: Yaşlanma korkusu.

Gerontofobi: Yaşlı insan ve yaşlanma korkusu.

Geumafobi / Geumofobi: Tat alma korkusu.

Glossofobi: Toplum içinde konuşma veya konuşmayı deneme korkusu.

Graphofobi: Yazma ya da el yazısı kullanma korkusu.

Gymnofobi / Nudofobi: Çıplaklık korkusu.

Gynefobi / Gynofobi: Kadın korkusu.

Hadefobi / Stygiofobi / Stigiofobi: Cehennem korkusu.

Hagiofobi: Aziz veya kutsal şeyler korkusu.

Hamartofobi: Günaha girme korkusu.

Hedonofobi: Haz alma korkusu.

Heliofobi: Güneş korkusu.

Hellenologophobi: Yunanca veya karmaşık bilimsel terimlerden korkma.

Helminthofobi: Kurtçuklarla kaplanma korkusu.

Hemofobi / Hemafofi / Hematofobi: Kan korkusu.

Heresyofobi / Hereiofobi: Resmi ideolojinin değişmesi veya köklü değişim tartışmaları korkusu.

Herpetofobi: Sürünge veya ürkütücü şeyler korkusu.

Heterofobi / Sexofobi: Karşı cins korkusu.¹⁸

Hexakosioihexekontaheksafobi: 666 numarasından korkma.

Hierofobi: Din adamlarından veya dinsel şeylerden korkma.

Hippopotomonstrosesquipedaliofobi / Sesquipedalofobi: Uzun kelime korkusu.

Hobofobi: Dilenci ve serseri korkusu.

Hodofobi: Karayolu seyahati korkusu.

Hormefobi: Şok geçirme korkusu.

Homichlofobi /Nebulafobi: Sis korkusu.

Homilofobi: Öğüt-vaaz korkusu.

Hominofobi: Erkek korkusu (genetik veya travmaya bağlı olarak).

Homofobi: Monotonluk, aynılık veya homoseksüel olma korkusu.

Hoplofobi: Ateşli silah korkusu.

Hydrargyofobi: İlaçların zehirli olabileceği korkusu.

Hydrofobi: Su ve kuduz korkusu.

Hydrophobofobi: Kuduz korkusu.

Hyelofobi / Hyalofobi: Cam korkusu.

Hygrofobi: Sıvı, rutubet ve nem korkusu.

Hylefobi: Maddecilik ya da epilepsi korkusu.

Hylofobi: Orman korkusu.

Hypengyofobi/Hypegiafobi: Sorumluluk alma korkusu.

Hypnofobi: Uyuma ve hipnotize edilme korkusu.

Hypsifobi: Yükseklik korkusu (irrasyonel).

Iatrofobi: Doctora gitme veya doktor korkusu.

Ichthyofobi: Balık korkusu.

Ideofobi: Fikirlerden korkma.

Illyngofobi: Bir yerden aşağı bakarken baş dönmesi korkusu.

Iofobi: Zehir korkusu.

Insectofobi: Böcek korkusu.

Isolofobi: Dış dünyadan yalıtılarak yalnız kalma korkusu.

Isopterofofi: Tahta yiyen haşere ve termit korkusu.

¹⁸ Gürson tarafından yazılan *Fear Culture* adlı makalede, Heterofobinin heteroseksüellere duyulan korku olduğu da kaydedilmiştir (Gürson 2011: 210).

Ithyphallofobi: Erekte olmuş bir erkeklik organına sahip olma veya sahip olmayı düşünme korkusu.

Japanofobi: Japon korkusu.

Judeofobi: Yahudi korkusu.

Kakorrhaphiofobi: Yenilme veya alt edilme korkusu.

Katagelofobi: Alay edilme korkusu.

Kathisofobi: Çömelme korkusu.

Katsaridafobi: Hamamböceği korkusu.

Kenofobi: Boş alan korkusu.

Kinetofobi / Kinesofobi: Hareket korkusu.

Koinonifobi: Oda korkusu.

Kolpofobi: Genital organ –özelliklere kadınlara yönelik- korku.

Kosmikofobi: Kozmik fenomen korkusu.

Kyphofobi: Eğilme korkusu.

Lachanofobi: Sebze korkusu.

Laliofobi / Lalofobi: Konuşma korkusu.

Leprofobi / Leprafobi: Cüzam korkusu.

Leukofobi: Beyaz renk korkusu.

Levofobi: Vücudun sol tarafında bulunan nesnelere duyulan korku.

Ligyrofobi: Yüksek ses korkusu.

Lilapsofobi: Hortum ve kasırga korkusu.

Limnofobi: Göl korkusu.

Linonofobi: İp korkusu.

Liticafobi: Dava korkusu.

Lockiofobi / Maieusiofobi / Parturifobi: Çocuk doğurma korkusu.

Logizomechanofobi: Bilgisayar korkusu.

Logofobi: Kelime korkusu.

Lutrafobi: Su samuru korkusu.

Lygofobi: Karanlık yerlerde bulunma korkusu.

Lyssofobi: Kuduz veya çıldırma korkusu.

Macrofobi: Uzun süre bekleme korkusu.

Mageirocofobi: Yemek yapma korkusu.

Malaxofobi / Sarmassofobi: Aşk oyunları korkusu (ilişki tutumları).

Mastigofobi / Poinefobi: Cezalandırılma korkusu.

Mechanofobi: Makine korkusu.

Medomalacufobi: Ereksiyon hâlini kaybetme korkusu.

Medorthofobi: Ereksiyon hâlindeki penis korkusu.

Megalofobi: Büyük nesnelere yönelik korku.

Melanofobi: Siyah renk korkusu.

Melofobi: Kin duyma korkusu.

Meningitofobi: Beyin hastalığına yakalanma korkusu.

Menofobi: Aybaşı korkusu.

Merinthofobi: Zorla tutulma veya bağlanma korkusu.

Metallofobi: Metal korkusu.

Metathesiofobi: Değişim korkusu.

Meteorofobi: Meteor korkusu.

Methyfobi / Potophobi: Alkol korkusu.

Metrofobi: Şiirden nefret etme ya da korkma.

Microfobi / Mycrofobi: Küçük nesnelere yönelik korku.

Misofobi / Mysofobi: Mikrop ve pisliğe bulaşma korkusu.

Mnemofobi: Anı korkusu.

Molysmofobi / Molysomofobi: Pislik ve atık korkusu.

Monofobi: Issızlık veya yalnızlık korkusu.

Monopathophobi: Açık hastalığa yakalanma korkusu.

Motorfobi: Otomobil korkusu.

Mottephobi: Güve korkusu.

Musofobi / Murifobi / Surifobi: Fare korkusu.

Mycofobi: Mantarlardan korkma ya da nefret etme.

Myrmecofobi: Karınca korkusu.

Mythofobi: Mitler, hikâyeler ya da yanlış ifadeler korkusu.

Necrofobi: Ölüm ya da ölü şeylerden korkma.

Nelofobi: Bardak korkusu.

Neopharmafobi: Yeni ilaçlardan korkma.

Nephofobi: Bulut korkusu.

Noctifobi: Gece korkusu.

Nomatofobi: İsim korkusu.

Nosocomefobi: Hastane korkusu.

Nosofobi / Nosemafobi: Hastalanma korkusu.

Nostofobi: Eve dönme korkusu.

Novercafobi / Pentherafobi: Üvey anne korkusu.

Nucleomitufobi: Nükleer silah korkusu.

Numerofobi: Rakam korkusu.

Nyctohylofobi: Karanlık ağaçlı mekânlardan veya ormanlardan gece korkma.

Nyctofobi: Karanlıktan veya geceden korkma.

Obesofobi / Pocrescofobi: Kilo alma korkusu.

Ochlofobi: Kalabalık veya çete korkusu.

Ochofobi: Araç korkusu.

Octofobi: 8 figürü korkusu.

Odontofobi: Diş operasyonu korkusu.

Oenofobi: Şarap korkusu.

Olfactophobi: Koku korkusu.

Ombrofobi / Pluviofobi: Yağmur veya yağmura yakalanma korkusu.

Ommetafobi / Ommatofobi: Gözlerden korkma.

Omphalophobi: Zilli düğme korkusu.

Oneirofobi: Rüya korkusu.

Oneirogmofobi: Erotik rüya korkusu.

Onomatofobi: Belirli sözcük ya da isimleri duyma korkusu.

Ophidiofobi / Snakefobi: Yılan korkusu.

Ophthalmofobi: Seyredilme korkusu.

Opiofobi: Hastalar için ağrı kesici reçete yazma korkusu (doktorlar).

Optofobi: Birinin gözünü açacağı korkusu.

Ornithofobi: Kuş korkusu.

Orthofobi: Mal-mülk korkusu.

Osmofobi / Osphresiofobi: Koku veya iz korkusu.¹⁹

Ostraconofobi: Bencillik korkusu.

Ouranofobi / Uranofobi: Cennet korkusu.

Pagofobi: Soğuk ve kırağı korkusu.

Panthofobi: Acı çekme ve hastalanma korkusu.

Panofobi / Pantofobi: Her şeyden korkma

Papafobi: Halat korkusu.

Papyrofobi: Kağıt korkusu.

Paralipofobi: Görevi ya da sorumluluğu ihmal etme korkusu.

Parafobi: Cinsel sapıklık korkusu.

Parasitofobi: Parazit korkusu.

Paraskavedekatriafobi: 13. cuma korkusu.

Parthenofobi: Bakire ve genç kızlar korkusu.

Pathofobi: Hastalık korkusu.

Patroiofobi: Kalıtım korkusu.

Peccatofobi: Günahkar olma veya hayali suçlar işleme korkusu.

Pediculofobi / Phthiriofobi: Bit korkusu.

Pediofobi: Oyuncak bebeklerden korkma.

Pedofobi: Çocuklardan korkma.

Peladofobi: Kellere korkma.

Pellagrofobi: Vitamin eksikliğinden korkma.

Peniafobi: Sapıklıktan korkma.

Phagofobi: Yemekten, yutmaktan veya yenilmekten korkma.

Phalacrofobi: Kel olmaktan korkma.

Phallofobi: Penislerden özellikle erekte hâlindeki penislerden korkma.

Pharmacofobi: İlaç alma korkusu.

Phasmofobi: Hayalet korkusu.

Phengofobi: Gün ışığı veya güneş ışığından korkma.

Philemafobi / Philematofobi: Öpüşmekten korkma.

Philofobi: Âşık olma ve olmuş olma korkusu.

Philosofobi: Felsefe korkusu.

Phobofobi: Fobi sahibi olma korkusu.

Photoaugliafobi: Göze batan ışık korkusu.

¹⁹ Gürson'un adı geçen makalesinde bu korku, kokudan nefret uyandıracak kadar aşırı koku hassasiyeti olarak da yer almaktadır (bk. Gürson 2011: 210).

Photofobi: Işık korkusu.

Phonofobi: Bir kişinin sesinden ve gürültüsünden veya telefonlardan korkma.

Phronemofobi: Düşünme korkusu.

Phthisiofobi / Tuberculofofi: Tüberküloz korkusu.

Placofobi: Mezar taşı korkusu.

Plutofobi: Servet korkusu.

Pneumatifobi: Ruhlardan korkma.

Pnigofobi / Pnigerofobi: Boğulma korkusu (yemek yerken).

Pogonofobi: Sakallardan korkma.

Poliosofobi: Çocuk felci kasılmasından korkma.

Politicofobi: Politikacıların aşırı sevilmemesinden korkma.

Polyfobi: Birçok şeyden korkma.

Ponofobi: Aşırı çalışmaktan ya da acı çekmekten korkma.

Porphyrofobi: Mor renginden korkma.

Potamofobi: Nehirden veya akarsudan korkma.

Pharmacofobi: İlaçlardan korkma.

Proctofobi: Rektumdan korkma.

Prosofobi: Gelişmeden, ilerlemeden korkma.

Psellismofobi: Kekelemekten korkma.

Psychofobi: Zihinden korkma.

Pteronofobi: Kuş tüyü ile gıdıklanmaktan korkma.

Pupafobi : Kukla korkusu.

Pyrexiofobi: Ateşi çıkmaktan korkma.

Quadrafobi: 4 Rakamından korkma.

Quadrilegifiobi: Kuadriparatik olmaktan korkma.

Quintafobi: Beş sayısından korkma.

Radiofobi: Radyasyondan ve x-ray ışınlarından korkma.

Ranidafobi: Kurbağa korkusu.

Rectofobi: Rektum ya da anal hastalıklardan korkma.

Rhabdofobi: Bir çubukla defalarca dövülmekten, birden fazla kez eleştirilmekten korkma. Aynı zamanda sihirden korkma.

Rhyphofobi: Büyük tuvaletini yapma korkusu.

Rhytifobi: Yüz kırışıklıkları korkusu.

Rupofobi: Kirlenme korkusu.

Russofobi: Rus korkusu.

Samhainofobi: Cadılar bayramından korkma.

Satanofobi: Şeytan korkusu.

Scabiofobi: Uyuza yakalanma korkusu.

Scatofobi: Dışkı korkusu.

Scelerophobia: Kötü adam ve hırsız korkusu.

Sciofobi / Sciafobi: Gölge korkusu.

Scolecifobi: Kurtçuk korkusu.

Scolionofobi: Okul korkusu.

Scopofobi / Sceptofobi: Görülme veya gözetlenme korkusu.

Scotomafobi: Görüş-görme kaybı korkusu.

Scriptofobi²⁰: İrrasyonel karanlık korkusu.

Selachofobi: Köpekbalığı korkusu.

Selafofi: Işığın yanıp sönmekten korkma.

Selenofobi: Ay korkusu.

Seplofobi: Çürümüş madde korkusu.

Sexofobi: Karşı cinse ve cinsel aktiviteye duyulan marazi korku.

Siderodromofobi: Tren, tren seyahati veya demiryolu korkusu.

Siderofobi: Yıldız korkusu.

Sinistrofobi: Sol tarafta veya sol elde bulunan nesne korkusu.

Sinofobi: Çinli ve Çin kültürü korkusu.

Socerafobi: Üvey ebeveyn korkusu.

Sociofobi: Topluluk veya insan korkusu.

Somnifobi: Uyuma korkusu.

Sophofobi: Öğrenme korkusu.

Soteriofobi: Başkasına bağımlılık duyma korkusu.

Spacefobi: Dış uzay korkusu.

Spectrofobi: Ruh ve hayalet korkusu.²¹

Spermatofobi / Spermofobi: Sperm korkusu.

Spheksfobi: Yabancısı korkusu.

Staurofobi: Haç korkusu.

Stenofobi: Dar ve kasvetli yer ve nesne korkusu.

Symbolofobi: Sembolizm korkusu.

Symmetrofobi: Simetri-düzen korkusu.

Syngenesofobi: Akraba korkusu.

Syphilofobi: Frengi korkusu.

Tachofobi: Hız korkusu.

Taeniofobi / Teniofobi: Tenya-bağırsak kurdu korkusu.

Taphefobi / Taphofobi: Diri gömülme ve mezarlık korkusu.

Tapinofobi: Hastalık bulaştıran biri olma korkusu.

Taurofobi: Boğa korkusu.

Technofobi: Teknoloji korkusu.

Teleofobi: 1. Kesin plan korkusu. 2. Dini ayin korkusu.

Telephonofobi: Telefon korkusu.

Teratofobi: Şeklen bozuk, bebek taşıma (karın), canavar veya şeklen bozuk insan korkusu.

Testofobi: Teste girmek korkusu.

²⁰İskoçlara duyulan nefret ve korku olarak da geçmektedir:
<https://en.oxforddictionaries.com/definition/scotofobi>
[Son Erişim Tarihi: 30.08.2017]

²¹ Aynalardan ve bir kişinin yansımasından korkma olarak da geçmektedir (bk. Gürson 2011: 209).

Tetanofobi: Kazıklı humma ve tetanos korkusu.

Teutofobi: Alman veya Alman eşyaları korkusu.

Textofobi: Birtakım kumaşlardan korkma.

Thalassofobi: Açık deniz korkusu.

Thanatofobi / Thantofobi: Ölüm ve ölme korkusu.

Theatrofobi: Tiyatro korkusu.

Theologicrofobi: Dinbilim korkusu.

Theofobi: Din korkusu.

Thermofobi: Sıcaklık korkusu.

Tocofobi / Tokofobi: Hamilelik ve çocuk doğurma korkusu.

Tomofobi: Cerrahi ameliyat korkusu.

Tonitrofobi: Gök gürültüsü korkusu.

Topofobi: Sahne korkusu gibi belirli yer ve durumlarda bulunma korkusu.

Toxifobi / Toxofobi / Toxicofobi: Zehir veya kazara zehirlenme korkusu.

Traumatofobi: İncinme-yaralanma korkusu.

Tremofobi: Titreme korkusu.

Trichinofobi: Trişinoz hastalığı korkusu.

Triskaidekafobi: 13 numarasından korkma.

Tropofobi: Hareket etme veya değişim yaratma korkusu.

Trypanofobi: İğne olma korkusu.

Tyrannofobi: Despotluk korkusu.

Vaccinofobi: Aşı olma korkusu.

Venustrofobi: Güzel kadın korkusu.

Verbofobi: Sözcük korkusu.

Vermiñofobi: Sperm, bakteri ve mikrop korkusu.

Vestifobi: Giyinme korkusu.

Virginitifobi: Tecavüze uğrama korkusu.

Vitricofobi: Üvey baba korkusu.

Walloonfobi: Valon (bölge-ırk) korkusu.

Wiccafobi: Cadı, büyü-büyücülük korkusu.

Xanthofobi: Sarı renginden ve sözcüğünden korkma.

Xenoglossofobi: Yabancı dil korkusu.

Xenofobi: Yabancılardan ve farklı ırklardan korkma.²²

Xerofobi: Kuruluk korkusu.

Xylofobi: 1. Ahşap eşyalar korkusu. 2. Orman korkusu.

Xyrofobi: Traş bıçağı, jilet ve ustura korkusu.

Zelofobi: Kıskançlık korkusu.

Zeusofobi: Tanrı korkusu.

Zemmifobi: Büyük köstebek sıçanı korkusu.

Zoofobi: Hayvan korkusu. (phobialist.com: 2017)

²² Gürson'un "Fear Culture" adlı makalesinde, Xenofobi, tanımadıklardan ve uzaylılardan korkma olarak da geçmektedir (bk. Gürson 2011: 209).

Poyraz Gürson tarafından yazılan *Fear Culture* adlı makalede ise, aktarılanlara ek olarak şu fobiler yer almaktadır:

Acidofobi: Asidik olmayan durumları tercih etme.

Aquafobi: Su korkusu.

Animalfobi: Birtakım hayvanlardan korkma.

Belonefobi: İğne ve iğne olma korkusu.

Bifobi: Eşcinsellerden hoşlanmama.

Cibofobi / Sitofobi: Yemekten nefret etme (Anorexia nevrosa ile eşanlamlı olarak).

Friggatriskaidekafobi: 13. Cuma korkusu.

Lesbofobi: Eşcinsel kadınlardan korkma/kaçınma.

Lipofobi: Yemeklerdeki yağlardan kaçınma/korkma.

Neofobi: Yenilik korkusu.

Nomofobi: Telefon kapsama alanı dışında kalma korkusu.

Panpfobi: Her şeyden korkma veya sürekli olarak nedeni bilinmeden duyulan korku.

Scotofobi: Karanlık korkusu.

Tetrafobi: 4 rakamından korkma.

Terdekafobi: 13 rakamından korkma.

Transfobi: Transeksüellerden korkma ya da hoşlanmama.

Workplacefobi: İş yeri korkusu (Gürson 2011: 208-2010).

1. 1. 3. Korkunun Nedenleri ve Korkuyla Başa Çıkma Yolları

Korku her ne kadar olağan bir duygu durumu olsa da, amaçsız ve belirli bir nedene bağlı olmayan, bireyin günlük hayatının temel işleyişini etkileyen korku ve kaygılar, ifade edildiği gibi patolojik vakalar olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, insanın en temel duygu durumlarından biri olan korku ile korku-kaygı-endişe-tasa gibi durumları barındıran patolojik vakalarla başa çıkma yolları da haliyle farklıdır. Zoltan Kövecses'e göre korkulan durumlar psikolojik, fiziksel, sosyal ve diğer başlıkları altında toplanır (Kövecses 1990: 74). Christophe André ise fobi ve korkuların nedenlerini üç ana başlık altında değerlendirir: “1. *Biyolojik: Hiç kuşkusuz çok büyük korkular hissetme bağlamında biyolojik yatkınlıklar vardır;* 2. *Bu yatkınlıkların yansımaları eğitim üsluplarıyla, yaşam olgularıyla, çevre modelleriyle kolaylaştırılabilir ya da yumuşatılabilir;* 3. *Sosyal: Bazı kültürler ve toplumlar da rahatsızlıkların gelişmesinde ağır basabilir.*” (André 2016: 67) Hennenhofer ve Neil'in Gray'in aktardıklarına göre ise huzursuzluk veya korku meydana getiren durumlar, dört kategori altında toplanabilir: 1. Yoğunluk, 2. Yenilik, 3. Biyolojik evrimle oluşmuş olan tehlike uyarımları, 4. Ortak sosyal yaşamdan kaynaklanan uyarımlar (Hennenhofer ve Neil 2004: 49). Piyade Bozkuş'a göre çocukların korkularının nedenleri şunlardır: Çocukları korkutmak, korkuyu açığa vurmak, yersiz izin ve hoşgörü, tutarsızlık, ısrarlı davranış, çocuğu ortak etmek, aceleci ve sabırsız olmak, kınama, kızma, aşırı koruma, hor görülme, örnek verme, uydurma tehlikeler (Piyade Bozkuş 2009: 40-47). Osho'ya göre ise korku, bilinmezliğin, ümidin ve her ikisinin de yan ürünleridir. Korku, insanda -her enerjinin temel özelliği olduğu gibi- yok edilemez bir enerji ortaya çıkarır ve insan korkuyu yok edemez, yalnızca kontrol altına alarak söz konusu enerjiyi kanalize eder. Dolayısıyla Osho'ya göre insanın yapması gereken korkusunu belirli bir düzen içerisinde kontrol altına almaya çalışmaktır (Osho 2010: 13;36).

Korku ve kaygıyı eş anlamlı kullanan Karen Horney'e göre kaygıdan kurtulmanın dört yolu vardır. Bunlar: *Kaygıyı ussallaştırmak, inkâr etmek; uyuşturmak; kaygı yaratabilecek düşüncelerden, duygulardan, dürtülerden ve ortamlardan kaçmak*’tır. Buna göre kaygıyı ussallaştırmak, kaygının akla uygun bir korkuya dönüştürülmesiyle gerçekleştirilir. Kaygının varlığını inkâr etmek ise kaygı bilinç düzeyinden çıkarılır ancak bu yöntemde birey korkuda görüldüğü ifade edilen belirtileri

yaşar. Uyuşturmak, alkol, ilaç kullanımı veya toplumsal etkinliklere katılmak suretiyle gerçekleştirilir. Son yöntemin en köklü metot olduğunu belirten Horney, bu sürecin bilinçli veya bilinçdışı bir biçimde işlediğini belirtir (Horney 1999: 37-41). Mannoni ise korkuyla baş etmenin beş yolu olduğunu belirtir: Kaçma, araştırma, karşı koyma, kullanma, dönüştürme. Kaçmada, tehlike unsurunu görmezden gelinmeye çalışsa da, Mannoni, bu yöntemin birtakım olguların ağırlığı karşısında direnemeyen dayanıksız bir savunma aracı olduğunu belirtir. Araştırmada ise bireyin tehlikeli durumlardan uzaklaşma yerine onları arayıp ön plana çıkarması, hatta tehlikeli unsurunu ihtiva eden bir mesleğe yönelmesi veya günlük hayatında sıklıkla karşılaşacağı bir biçimde yaşamına uyarlaması söz konusudur. Karşı koyma, korkuyla tam anlamıyla yüzleşme anlamına gelirken, dönüştürme ise örneğin bir sanatçının korkusunu eserlerine yansıtması tiyatro, sinema veya sanatın çeşitli dallarında işleyip insanların korkularıyla yüzleşmesini sağlamaktır. Son olarak kullanma ise Mannoni'ye göre kâhinlerin ve peygamberlerin, Svendsen'den yola çıkarak da siyasetin kullandığı bir yöntemdir denilebilir (Mannoni yty. 99-101).

Oğuz Tan ve Yıldız Burkovik ise söz konusu eserlerinde korkuyu yenmenin en güncel ve geçerli yöntemlerinin şunlar olduğunu aktarmışlardır:

1. İlaç Tedavisi
2. Psikoterapi
3. Bireysel Yöntemler
4. Çevre Müdahalesi
5. Müzik (Burkovik ve Tan 2016: 157-210)
6. Bir Şeyler Yemek²³

Söz konusu yöntemler arasında uzman görüşüne dayananlar ilaç tedavisi ve psikoterapidir. Psikoterapi, uzman kişinin, hastayı sağlığına kavuşturmak için kullandığı bütün psikolojik uygulamaları ihtiva etmektedir. Psikoterapide kullanılan yöntemler şunlardır: Psikanaliz, Sistemik Duyarsızlaştırma (Davranışçı Terapi), Bilişsel

²³ Hennenhofer ve Heil bir şeyler yemenin de korkuyla başa çıkma yollarından biri olduğu görüşündedirler (bk. Hennenhofer ve Heil 2004: 99-100).

Davranışçı Terapi, EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing “Göz Hareketleriyle Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme).

Sigmund Freud tarafından ortaya atılan Psikanaliz’de insanın ruhsal yapısı, bilindiği üzere İd, Ego ve Süperegö (Alt-ben, ben ve üst-ben) kavramları üzerine kurulmuştur. “*Libido*²⁴ kuramımız Ben’in dürtülerinin ve cinsel dürtülerin aykırılığı üzerine kurulmuştur” (Freud 2010: 122) diyen Freud, psikanalizde söz konusu benlikler arasındaki çatışmaları tespit ederek, bilinçaltı ile bilinç arasındaki uyumsuzlukları ortaya koymak ve böylelikle zihinsel sürecin işleyişini belirlemeye çalışır. Freud Sözlüğü’nde Psikanaliz, “*herhangi bir şekilde ulaşılamayan zihinsel süreçlere ulaşmaya çalışan, nevrotik rahatsızlıkları tedavi etmeyi amaçlayan ve bu ikisinin meydana getirdiği psikolojik bilgiyle ortaya çıkan yeni bir bilimsel disipline verilen addır*” (Fodor ve Gaynor 1950: 147) biçiminde tanımlanmaktadır. APA Psikoloji Sözlüğü’nde ise Psikanaliz için “*niteliği zihinsel aktivitenin büyük bir kısmının bilinç dışında olduğu ve bilinç dışını yorumlamanın dışavurum veya görünür davranışların altında yatan nedenleri yorumlamak olduğu varsayımına dayanır. Genellikle ‘analiz’ biçiminde kısaltılan Psikanaliz, temel olarak bilinç dışı güçlerin bastırılmış dürtüler, iç çatışmalar ve bireyin çocukluk hayatında yaşadığı zihinsel hayatına etki eden travmalara odaklanır.*” (Vandenbos 2015: 854)

Sistematiik duyarsızlaşma tekniğinin amacı, birey için tehlike arz eden durumla bireyi kademeli bir biçimde karşı karşıya getirerek, duyarsızlaştırmaya, dolayısıyla tehlikenin ortadan kaldırılmaya çalışmasını sağlamaktır (Burkovic ve Tan 2016: 165). Cambridge Psikoloji Sözlüğü’nde yer alan bilgiye göre ise fobik ve kaygı içereik durumları en aza indirmeye çalışan kademeli bir süreçtir (Matsumoto 2009: 534). Joseph Wolpe tarafından 1958 yılında *Systematic Desensitization* adıyla ortaya atılan yöntem, somut (resim, film, maruz kalma) ve soyut (düşünce, tasarı) araçlarını kullanmaktadır.

Bireyin kendine duyduğu saygı ve hareket alanının genişletilmesi esaslarına dayanan ve Aaron T. Beck tarafından ortaya konulan Bilişsel Davranışçı Terapi veya Bilişsel Terapi’nin, ilkeleri şunlardır:

“1. Bilişsel terapi duygusal bozuklukların bilişsel modeline dayanır.

²⁴ Cinselliğin dinamik belirtileri için kullanılan terim (bk. Fodor ve Gaynor 1950: 105).

2. *Bilişsel terapi kısa, öz ve zaman sınırlıdır.*
3. *Kusursuz bir terapötik ilişki etkili bir bilişsel terapi için zorunlu bir koşuldur.*
4. *Terapi hasta ile terapist arasında gerçekleşen işbirlikçi bir çabadır.*
5. *Bilişsel terapi öncelikli olarak Sokratik yöntemi kullanır.*
6. *Bilişsel terapi yapısal ve yönlendiricidir.*
7. *Bilişsel terapi sorun odaklıdır.*
8. *Bilişsel terapi eğitimsel bir modele dayalıdır.*
9. *Bilişsel terapide teori ve teknikler tümevarım yöntemine dayanır.*
10. *Ev ödevi bilişsel terapi merkezi derecedeki bir özelliğidir” (Beck ve Emery 2015: 279-280).*

Bilhassa fobilerin tedavisinde kullanılan en güncel yöntemlerden biri olan Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT)’de kullanılan belli başlı iki yöntem bulunur. Bunlardan biri maruz bırakma terapisi, diğeri ise otomatik düşünceleri değiştirmektir. André’nin aktardığına göre maruz bırakmanın çeşitleri şunlardır: Durumsal maruz bırakma, interoseptif maruz bırakma, hayali maruz bırakma, sanal görüntülü maruz bırakma (André 2016: 166-168).

EMDR tekniğinde “*hasta psikolojik vr duygusal olarak acı veren bu anılara yeniden dalarken tedavi uzmanı gözleriyle parmağına ya da herhangi bir nesneye baktırır; hasta hızlı, yan hareketler yapar. Bu manevranın bir hareketsizlik yaratacağı, arkasından da anılara bağlı sıkıntı veren duyguları yeniden programlayacağı düşünülür.*” (André 2016: 170) Teknik, 1987 yılında Francine Shapiro tarafından ortaya konulmuştur.

Son olarak çevre müdahalesi başlığının, burada halk bilimini ve halk edebiyatı ürünlerini de kapsayan bir yapıya sahip olduğu belirtilmelidir. Nitekim halk anlatıları, bu çalışmada da ifade edildiği gibi, korkuyu ve korkuyu oluşturan dinamikleri bir bütün olarak ele almalarının dışında, korkuyla başa çıkma yollarını da içerirler. Öte yandan performans bağlamında değerlendirildiğinde, anlatıların en az iki kişiden oluşan bir toplulukta icra edilmesi, bir çevre müdahalesi olarak değerlendirilmelidir. Nitekim Bascom’dan da aktarıldığı gibi folklorun dört işlevi bulunur ve bu işlevler sırasıyla,

hoşça vakit geçirme, değerlere, toplum kurallarına ve törelere destek verme, eğitim ve kültürü gelecek kuşaklara aktarma ve kişisel-toplumsal baskılardan kurtarmadır (Bascom, 2005: 125-146). Dolayısıyla folklorun eğitim işlevi, yalnızca değerlerin aktarımı bağlamında değil, korku gibi bireyleri ve toplumları derinden etkileyen duygu durumları karşısında öğretici olması açısından da değerlendirilmelidir.

1. 2. GÜNLÜK HAYATTAKİ PRATİKLERDE ve RİTÜELLERDE KORKU

Bilinen yazılı ilk kullanımının Orhun Âbideleri'nde yer aldığı “kut” sözcüğü, Muharrem Ergin'e göre “devlet, ikbal, saadet, baht, talih kut” anlamlarına gelir (Ergin 2010: 104). Bahaeddin Ögel'in “can” biçiminde tercüme ettiği kut (Ögel 2015: 463), Celal Beydilli'nin belirttiğine göre “Sibirya, Türkmenistan, Kafkas ve diğer birçok Türk halklarının geleneksel görüşlerinde ‘Hayat gücü, ruh, can, hayat verici, başlangıç, bereket, bolluk, uğur, saadet, mutluluk’” (Beydilli 2005: 359) anlamlarına gelir. Mitolojide bilhassa “can”, “ruh” anlamlarında kullanılan kut'un, korku ve ilkel insan arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından önemi, Potapov'un şu tespitleriyle açıklanabilir: *“Telengit ve Teleslerde insanın ‘ikiz’i anlamında eski kut kelimesi kullanılmamaktadır. Bu kelimenin yerine – her ne kadar ayin sırasında Şaman dualarında ve insanın aniden korktuğu durumlarda kullanılan ‘kut çıktı’ veya ‘kut çıgıp pardi’ (kut çıktı veya kut sıçardı)- gibi Moğolca sünâ veya Türkçe yula kelimeleri geçmiştir.”* (Potapov 2012a: 60)

Potapov, Teletüt ve Şorlarda ikiz'in²⁵ bedenden çıkmak için burun deliklerini kullandığını belirterek, uyuyan bir kişinin burnunun ucuna kömür parçası konursa, kömür düşünceye kadar kişinin uyanamayacağını aktarmaktadır. İkiz, zamanında bedene geri dönmezse (dağ, orman iyelerinin veya kara şamanlarının yakalaması neticesinde) bir Şaman ayin yaparak kişinin sağ kulağına doğru tefiyle vurmak suretiyle ikiz'i bedene geri getirir. Sıradan bir insan, akraba ve yakınlarının ikizlerini ise yalnızca rüyada görebilirler (Potapov 2012a: 52-55). Muzaffer Uyguner'in aktardığına göre Kandıra'da da benzer bir inanış vardır. Bu inanışa göre ruh tektir ve kalpte bulunur. İnsan uykudayken, bedenden çıkabilen ruhun gezintileri, rüya olarak görülmektedir (Uyguner 1972: 6341). Ruhun bedenden ayrılması neticesinde rüya görülmesine ilişkin inanışı Boratav da aktarmakta ve Mudurnu'nun bir köyünde yaptığı saha araştırmasında, insanda iki canın bulunduğuyla ilişkin bir inanış olduğunu belirtmektedir. Buna göre söz konusu iki candan birincisine rûh denir ve bedenden ayrılması ölümle neticelenir; ikincisi ise rehvândır. Rehvân, uyku sırasında insan bedeninden ayrılabilir ve rehvânın geçirdiği maceraler da düşler olarak görülür (Boratav 2013: 36). Dolayısıyla muhtelif yerlerde yaşayan Türklerde görülen söz konusu inanışlar, ruhun /ikizin insan

²⁵ İkiz: Potapov, faydalanan eserinde, “ruh” terimi yerine daha kapsamlı ve muhteva itibarıyla Türk mitolojisine daha uygun olan “ikiz” sözcüğünü kullanmıştır.

hayattayken bedenden ayrılabilceğine yönelik algıyı ortaya koymaktadır. Bu minvalde Potapov'dan aktarılan Telengit ve Teleslerde,²⁶ görülen ve kişi korktuğunda söylenen “kut çıktı” veya “kut sıçradı” ifadeleri,²⁷ korkunun beden, psikoloji ve ruhta gösterdiği ani değişimleri göstermesi bakımından önemlidir.

Bilindiği gibi ekonomik yönden henüz modern dünyaya adapte olmamış yahut olamamış; dini inançlar itibarıyla tabiatı canlı olarak tasavvur eden ve temel yaşantısının işbu tabiatı etkilemek olduğu insanlar “ilkel insan”²⁸ olarak adlandırılmakta ve günümüzde sürdürülmekte olan çalışmalarda söz konusu biçimde zikredilmektedir. Malinowski, “ilkel insan”a ilişkin modern görüşü şu biçimde açıklar: *İlkel insan –yetkili modern antropologların yargısı böyledir- kendi töre ve geleneklerine büyük bir saygı duyar, buyruklara boyun eğmesi sadece kendiliğinden olur. Bunlara ‘kölece’, ‘ayrımında olmadan’, ‘kendiliğinden’, ‘zihinsel duyarsızlıklarla’ uyar; her şey doğaüstü görüşlerin ve cezaların korkusuna bağlıdır; ya da ‘grup güdüsü’ değilse bile, ‘grup duygusuna’ derinden bağlılıktan yanadır.*” (Malinowski 1999: 14) Erman Artun ise ilkel insanın tanımını şu şekilde yapar: *“Avrupa merkezci kültürel gelişme kuramına göre okuma yazması olmayan topluluklara verilen addır.”* (Artun 2014: 267) Dolayısıyla her iki açıklamada da temel özellik bilginin ve eylemin niteliğidir. Bu nitelik sarsılmaz bir inancın, değişmez bilgi dağarcığı ile desteklenmiş olması ve herhangi bir biçimde “ilkel insan” tarafından eleştiri yahut sorgulamaya açık olmaması anlamlarına gelir. Bilhassa Freud, Frazer, Malinowski, Campbell, Lévy-Bruhl, Bergson ve Jung tarafından yapılan araştırmalar da, çeşitli yörelerdeki yerli halkların inanışları ve bu inanışların eyleme dönüşmesini detaylı birer biçimde ele almıştır.²⁹ Frazer’ın Rusya’da Dorpat yakınlarından aktardığına göre, yağmurun yağmasına çok ihtiyaç duyan yerel halk, kutsal bir korulukta köknar ağaçlarına tırmanırlar. Bunlardan birisi, gök gürültüsünü taklit etmek amacıyla çekiçle bir kazana veya küçük bir fıçıya vurur; ikincisi şimşegi taklit etmek için yanmakta olan iki odunu birbirine sürterek kıvılcımlar

²⁶ Altay Türkleri, kuzey ve güney olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Güney grubuna: Altaylıların kendisi, Telengitler, Telesler, Teleütler ve Maymanlar girmektedir. Kuzey grubuna ise Şorlar, Çelkanlar, Kumandiler ve Tubalar (bk. Potapov 2014: 27).

²⁷ Karş. Anadolu sahasında korkunun şiddetinin vurgulandığı, “korkudan bayılmak”, “ödü patlamak”, “korkudan ölmek”, “yüreği ağzına gelmek”, vd.

²⁸ Günümüzde Türkiye’deki yapılan halk bilimi çalışmalarında, çeşitli yerleşim birimlerinde yaşayan ve aktarılan görüşler göre “ilkel insan” statüsüne giren bireylerin, bu adla zikredilmediği görülür. Bu çalışmada da söz konusu görüş geçerli sayılarak “ilkel insan” kavramı tercih edilmemiştir. Bu kavramın yerine “yerli halk” ifadesi kullanılmıştır.

²⁹ Bahsi geçen isimlerin çeşitli araştırmalarında, yerli halkların inanışlarına yönelik binlerce örnek bulunmaktadır. Ancak çalışmanın kapsamı gereği, bu örnekler yalnızca konunun anlaşılması ile sınırlı tutulmuştur.

çıkartır; üçüncü ve “yağmurcu” olarak isimlendirilen adam ise, bir demet ince dalla bir kovadan sular serper (Frazer 2004: 14).³⁰ Mircea Eliade’nin *Ebedi Dönüş Mitosu* adlı çalışması, Frazer’dan aktarılan ritüele uygulandığı takdirde, bu uygulamanın ilahi bir eylemin tekerrürü biçiminde icra edildiği, bir başka ifadeyle tanrıları taklit ederek ve doğanın insanı taklit etmesini sağlayarak yağmur yağdırma amacının güdüldüğü görülür. Ancak bu ritüelin temelinde yağmurun yağmaması, kurak geçen bir yıl, ekonomik olarak çeşitli sorunlar, hepsinin de ötesinde bereketten olağanüstü güçler tarafından men edilmiş bir zihniyet yatar. Dolayısıyla madden ve manen olmak üzere iki yönlü bir korku altyapısına sahip olan yağmurun yağmaması, üç kişi tarafından icra edilen bir ritüelle kontrol altına alınmaya çalışılmış, bir başka ifadeyle tabiatla anlaşma yoluna gidilerek güvence sağlanmak istenmiştir. Benzer bir biçimde Freud’un Avustralya yerlileri üzerinde yaptığı çalışmalara dayanan *Totem ve Tabu* adlı çalışmasında, yerlilerin uygulamış oldukları birçok inanıştan bahsederken “*korkuyorlar çünkü yapmak istiyorlar. Korku ise, istekten daha güçlüdür. İstek, ulusun her bireyinde, nevrozluda olduğu üzere, bilinçaltındadır.*” (Freud 2010b: 97) En önemli geçiş dönemlerinden biri olan ölüm etrafında teşekkül eden çeşitli uygulamalar, bütün dünyada olduğu gibi Türk dünyasında da önemli bir yer işgal eder. Freud’un “ilkel insan” yerine tercih ettiği “vahşi” insanlar arasında yaptığı araştırmalarda aktardığına göre “*vahşiler, öldürülen düşmanların ruhlarına yönelik korkularını, dolaysız olarak itiraf ederler. Sözü edilen tabu âdetlerini kendileri de bu korkuya dayandırır.*” (Freud 2010b: 106)

Mircea Eliade’nin aktardığına göre “*geleneksel toplumların ayırt edici niteliği, meskûn topraklarıyla, onları çevreleyen meçhul ve belirsiz uzam arasında var olduğunu örtük bir biçimde ifade ettikleri karşıtlıktır: Meskûn toprak, ‘Dünya’ (daha doğrusu ‘bizim dünyamız’) Kozmostur; geri kalan ise artık Kozmos değil, bir tür ‘öte dünya’, karakoncoloslarla, demonlarla, ‘yabancı yaratıklar’la /zaten bunlar da demonlar ve hayaletlerle özdeşleştirilir) dolu kaotik, yabancı bir uzamdır.*” (Eliade 2017: 29) Eliade’nin ifadesiyle ‘bizim dünyamız’ın da kaos biçiminde telakki edildiği ve bu kaosun kozmosa dönüştürülmesi olarak açıklanan mitler bir yana, günümüzde de kaos-kozmos karmaşasını çözmek için gerçekleştirilen çeşitli uygulamalar ve inanışlar bulunmaktadır. Bu minvalde bilhassa geçiş dönemleri ele alınırsa (doğum, erginlenme,

³⁰ Karş. Anadolu sahasında görülen yağmur yağdırma gelenekleri.

evlenme, ölüm), bu süreçlerin de ruhani dünyada gerçekleştirilen bir geçişe tekabül ettiği, dolayısıyla süreli bir kaos ortamının tezahürü oldukları anlaşılabilir. Nitekim Türkiye’de gerçekleştirilen uygulamaların büyük bir çoğunluğu, işbu süreçler etrafında teşekkül eder ve birtakım korumalara veya korkulara bağlı olarak işler.

Geçiş dönemlerinden ilki olan doğum, uygulamaları bakımından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Geçmişten günümüze Türkiye sahasında ve Türk dünyasında doğumdan sonra alınan tedbirlerin en başında şüphesiz al karısı, alavradı, elk, cin, koncoloz, goncoloz, kara koncoloz olarak bilinen alkarısına yönelik uygulamalar gelir. Örneğin Yılmaz Önay’ın aktardığına göre Van’da anne ve bebek, kırk çıkıncaya kadar yalnız bırakılmaz. Devamlı olarak yanlarında birisi bulunur. Yalnız kaldıklarında alkarısının, cinlerin, şeytanın bunlara musallat olacaklarına inanılır (Önay 20016: 21). Benzer bir biçimde M. Şakir Ükütaşır da, lohusalık döneminde görülen uygulamalardan birini şu şekilde izah etmiştir: *“Yeni doğan bir çocuk, kırkı çıkmadan evden dışarı çıkarılmaz ve hatta ikindiden sonra evin bahçesinde bile gezdirilmez. Şayet gezdirilerek olursa, gezdiği yerlere şerbet dökmek icabeder. Bu esnada cin ve perilerin üzerine basmış olması ihtimali göz önünde bulundurulur. Binaenaleyh şu suretle çocuk cinlerin çarpmasından kurtulmuş olur.”* (M. Şakir 1934: 258) Alkarısı ve etrafında gerçekleştirilen uygulamalara dair yüzlerce örnek verilebilir ancak bu çalışmanın kapsamı gereği, örnekler oldukça sınırlı tutulmaya çalışılmıştır. Yaygın olarak görüldüğü üzere bilhassa Anadolu’da alkarısından korunmak için demir bir eşya (makas, bıçak, iğne), Kur’an-ı Kerim, evin erkeğinin herhangi bir eşyası veya lohusalık dönemindeki hanımın yanında umumiyetle biri (özellikle de bir erkek) bulundurulur.

Evlenme sürecinde de doğuma benzer bir biçimde, çeşitli durumlardan korunmak maksadıyla birçok uygulama gerçekleştirilir. Geçiş süreçlerinin mitik karşılığı, ruhani bir geçiş ve bu geçişin teminat altına alınmasıdır. Lohusalık döneminden çıkışın kırk güne tekabül etmesi ve işbu mühletten sonra bebeğin ve annesinin yıkanması gibi, evlenmek üzere olan genç bir kadın Anadolu’da kırklama adıyla bilinen bir uygulamaya tabi tutulur. Lohusalığın bitmesiyle birlikte anne ve bebeğin olağanüstü varlıkların dünyasından ve korunmasızlıktan kurtulmasının takvimsel geçişinin yanı sıra, fizyolojik olarak kurtulmasını da sağlayan yıkama/kırklama uygulaması, bir çeşit erginlenme töreni olarak adlandırılabilir hamamevi/gelin hamamında da gerçekleştirilir. Buna göre, ruhani ve fizyolojik

olgunluğa erişmiş ve böylelikle evlenmek üzere olan hanıma, yeni yaşamına hazırlıklı olması amacıyla banyo yaptırılır. Tokat/Reşadiye’de gerçekleştirilen gelin hamamı uygulamasına göre *“hamamın yapılacağı gün, kız evi, bütün genç kız ve gelinleri hamamına davet eder. Gelin hamamına halk arasında ‘kız başı yıkama’ denir. Öğleye doğru kız ve gelinler belirtilen evde toplanırlar. Bu ev genelde kızın sağdıcinin evi olur. Kızın giyeceği elbiseler, oğlan evi tarafından daha önceden aşboğazla birlikte getirilir. Gelin yıkanırken genç kızlar ve diğer gelinler eğlenirler, oyunlar oynarlar. Yıkama işi bittikten sonra geline elbiseleri giydirilir, başına beyaz bir yazma örtülür. Gelin sağdıçla birlikte orada bulunan büyüklerin ellerini öperler.”* (Güney 1998: 259) Benzer bir uygulamanın Hakas destanlarından Altın Taycı’da da gerçekleştirildiği görülür. Aktarılabilecek uygulamada, işbu erginlenme ayınınin düğünle birlikte yapıldığı ve Türkiye sahasına benzer bir biçimde kut’un sağlanmaya çalışıldığı dikkati çeker:

“Altın Arığ çacazı, uluğ toynı ustap, / İrin ırlap, köön köglep çöredir. / Arğa-çattan kilgen aalcıları / Ay Mirgen, aarlap, kör turadır. / Xıs çaxsız Xan Sabaxtı, / Ala torğı közeñe kistine odırtıp, / İlig sürmezın, iki tuluña ürip, / İpçi kizee kibirlep turadırlar. / Ayğa-künge pazırtıp, / ‘Ayax-samnaxtıñ eeziziñ’, -tip, / Otxa pazırtıp, / ‘Üluğ çurttıñ eezi sin pol’, tip, / Aylanızıp turşlar ipçi kiziler. / Toozılbastığ toy polçadadır. / Xazıñ sistigleri, itti xazi sazıp, / Xazaa tolği oylazıp, / Xatxırızıp kilip, çipçededirler. / Timir sistigleri, itti tipçi sazıp, / Tik çazaa oylazıp, çipçededirler. / Xattar xarınnañ xamcılaxçadırlar, / Xıstar, xıymadañ xılcıxtazıp, çipçeler. / Xanattığ xus, uyazına tazıp, / Toospaan pu yotnıñ idin. / Xarsaxtıp añ, inine tazıp, tosxan. / Toğıs küñge çitire toylaannar. / Tostağızı toozılçadadır. / Toyğa kilgeni tarapçadadır.”

“Altın Arığ ablası, büyük şenliği yönetmekte, / Türküsünü çağırıp, şarkısını söylemektedir. / Başka ellerden gelen konukları / Ay Mirgen, ağırlamakta, ilgilenmektedir. / Kızın iyisi Altın Sabah’ı, / Renkli ipek perde arkasına oturtup, / Elli örgüsünü iki örgü halinde örüp / Kadınlığa geçiş geleneğini yerine getirmekteler. / Aya güneşe selam verip / ‘Kap kacağın sahibisin’, diye, / Dönüp durmaktalar kadınlar. / Bitmeyecekmişçesine şenlik olmaktadır. / Demir şişleri, etleri tahta tepsiye geçirip / Çıplak bozkıra koşturarak yemekteler. / Kadınlar birbirlerinin karınlarına vurmaktalar, / Kızlar arkalarından birbirlerini gıdıklayarak yiyorlar. / Kanatlı kuş, yuvasına taşımakla / Bitiremedi bu şenliğin etini. / Yırtıcı hayvanlar inlerine taşıyarak, doydu. /

Dokuz gün boyunca şenlik yaptılar. / Kayın kaplardakiler bitmektedir. / Şenliğe gelenler dağılmaktadır.” (Killi Yılmaz 2013: 168-169)

“Altın Arığ ablası, büyük düğünü yönetip, / Türküsünü söyleyip, şarkısını çalıyor, / Her yerden gelen misafirleri / Ay Mirgen, ağırlayıp ilgileniyor. / Kızın güzeli Han Sabah’ı / Ala ipek perde arkasına oturtup, / Elli melik örgüsünü iki melik örgüye örüp / Eş olan kişiyle geleneklere uyuyorlar. / Aya, güneşe tapınıp, / ‘Kap kacağın sahibisin.’, diye / Ateşe tapıp, / ‘Büyük yurdun sahibi sen ol.’, diye / Dönüp duruyorlar kadın kişiler. / Bitmeyecekmiş gibi düğün oluyor. / Akağaç şışleri, eti delerek sokup, / Ambarın etrafını dolaşarak koşuşup, / Kahkaha atarak yiyorlar. / Demir şışleri, eti delerek sokup / Bedavaya yiyorlar. / Kadınların karınlarına kamçı vuruşmaktalar, / Kızlar, arkalarından gıdıklayarak yiyorlar, / Kanatlı kuş yuvasını taşıyıp, / Bitiremedi bu düğünün etini / Yırtıcı hayvanlar inlerine taşıyıp doydu.; / Dokuz gün boyunca düğün yaptılar. / Yemekler bitiyor, / Düğüne gelenler dağılıyor.” (Kara 2013: 81-82)

Korku etrafında şekillenen en önemli geçiş dönemi, şüphesiz ölümdür. Lévy-Bruhl’un aktardığına göre, yerli halklar, ölümü bulaşıcı bir hastalık olarak görmektedir: *“Ölüyü yıkayan, taşıyan ve gömenler kirlenmiş insanlardır. Ölüm ritlerine katılan ve ölüyle bir şekilde ilgilenen erkek ve kadınların bir dizi arınma ya da bizim ifademizle dezenfeksiyon işleminden geçirilmesi gerekmektedir. Ancak bu temizlemesi kolay olan kirlilik ya da pislenmeden çok asıl ölümcül bulaşma tehlikesinin kaynağı ölünün bizzat kendisidir.” (Lévy-Bruhl 2006: 227)* Örneklerine Türkiye sahasında sıkça rastlanan ölüm ve ölü etrafında teşekkül eden çeşitli uygulamaları, Freud, psikolojik bir boyutta ele almış ve tarafımızdan da istifade edilen şu görüşleri ortaya koymuştur: *“Ölüm genellikle insanların başına gelebilecek olan en büyük felaket yerine konduğu için, ölümlerin kaderleriyle ilgili olarak, hiç de memnun olmadıklarına inanılırdı. Doğa uluslarının görüşüne göre, insan sadece öldürülerek ölür. İster zor kullanılarak, isterse de sihir gücü sonucunda. İşte sırf bu yüzden bile, ruhun intikam peşinde koştuğu ve kolay tahrik edilebilir olduğu düşünülür. Belki de canlıları kıskanıyor ve eski yakınlarıyla bir arada olma özlemi hissediyordur. Bu bağlamda onları hastalıklarla öldürüp, onlarla tekrar birlikte olmaya çalışması, gayet anlaşılır bir tutumdur. [...] Ama her nedense kötü niyetli bir ruha dönüşmüştür ve bizim felaketimiz onu tatmin edecektir. O bize ölümü getirmek istiyor. Hayattakiler artık bu kötü niyetli düşmana karşı kendilerini savunmalıdır.” (Freud 2010b: 134;138)* Ölüm ve gömme hususiyetlerinde

yer alan uygulamalar, ölüden korunmaya yönelik olduğu kadar, ölüyü koruma ve refahını sağlama etrafında da şekillenir. Rıfat Araz'ın aktardığına göre Elazığ/Harpur'ta *"kişinin uzun süren ve ailesine tedirginlik veren hastalığında, hasta için Allah'tan iki rahmetten birisi istenir. Bunlar bahsolunan kişinin ya hastalığından şifa bulması veya ölüp kurtulmasıdır. İşte bu durumlarda hastanın baş ucuna, söz konusu geyik boynuzları bırakılır. Bununla, hastanın söz konusu iki rahmetten birisine kavuşacağına inanılır."* (Araz 1995: 119) Hüseyin Çimrin'in aktardığına göre Antalya'da bir kişi öldükten sonra *"üstü beyaz bir örtü ile örtülerek, karnının şişmemesi için kara saplı bir bıçak karnı üzerine konur."* (Çimrin 2012: 327) Bilindiği üzere bu uygulama Anadolu'da hemen her yerde uygulanır ve bir kişi öldükten sonra başta ayakkabıları olmak üzere, özel eşyalarından bir kısmı saklanarak, geriye kalanlar dağıtılır. Ancak ölünün üzerine bir bıçak koymak veya eşyalarının büyük bir kısmını dağıtmak, doğrudan demir kültüyle³¹ ve ölüden korunmakla alakalıdır. Uno Harva'nın benzer bir biçimde aktardığına göre Goldeler arasındaki yaygın inanışta, ölüler defnedilirken, onların çocuklarını veya karısını yanlarına almamaları rica edilir (Harva 2014: 232). Alekseyev de Yakutlar arasında yaşayan ve ölüden korunma/korkmaya ilişkin birtakım inanışları şu şekilde aktarmıştır: *"Yakut inançlarında ölen insanların bir bölümünün dönüştüğü olağan dışı varlıklar olan üörler,³² önemli yer tutmaktaydı. Onlar, insanları rahatsız eder, çeşitli hastalık ve felaketler gönderirlerdi. Yakut inançlarına göre insan öldükten sonra ölümler ülkesine göç eder ve başka dünyaya ait olduğundan yeryüzüne sadece kötü ruh 'üör' şeklinde gelebilirdi. [...] İnanca göre ölen insanı adıyla anmak ruhu rahatsız edebilir ve o bu dikkatsizliği yapan kişiyi ziyaret edebilir ve ona zarar verebilirdi. Yakut inançlarına göre ölen insanın cenaze töreni sırasında hata yapılırsa (Herhangi bi merasim yanlış yapılır veya ölenin son dileği yerine getirilmezse vb.) o, geçici olarak üör ruhuna dönüşebilirdi. Bu durumda o, yakınlarını rüyalarında ziyaret eder ve yapılan hatanın düzeltilmesini isterdi."* (Alekseyev 2013: 82-83) Dolayısıyla aktarılanlar ve aktarılanlara benzer inanışlar, (bilinçli veya bilinçsiz bir biçimde) korku kültürü etrafında şekillenirler.

³¹ Karş. Alkarısından korunmak için genellikle demir eşyaların kullanılması; onun, göğsüne bir iğne batırılarak yakalanması; Radloff'un tespit ettiği *Yerding Pütkeni* (Yerin Yaratılışı)'nde Erlik'in bir tüfekte yeraldına gönderilmesi; Anadolu'da gerçekleştirilen birçok ay tutulması uygulamasında, ayın çeşitli olağanüstü varlıklar tarafından götürüldüğüne inanılması ve tüfek patlatılması.

³² Yakut inanışlarına göre bilhassa zeka özürlülerin, intihar edenlerin, öldürülenlerin ve büyücülerin dönüştükleri kötü ruh.

Türkiye'nin büyük bir kısmında inanıldığına göre eşığe basmak veya eşikte oturmak günah sayılmaktadır. Özellikle Şor destanlarında sıkça tekrar edilen “eşik aşıp selam vermek” hususu, Türkler arasında, bilhassa Sibiry'a da yaşamakta olan eşik ruhu/iyesi inanişına dayanmaktadır. Alekseyev'in aktardığına göre *Cayık*, eşik iyesisidir. İnsanların refahı ve mutluluğu Cer-su (Yer-su, Yir-suv)'ya ve bazı iyelerin iradelerindedir. Cayık ile ateş ve eşik iyeleri, insanları kötü ruhlardan koruyabilirler ya da onları reddedebilirlerdi (Alekseyev 2013: 89). Örneğin Tıva/Tuva destanlarından Alday-Buuçu'da iki kardeş Tölee-Şınar ile Belee-Şınar, Alday-Buuçu'nun oğlu Han-Buuday'ı ve beraberinde gelen yiğitlerle beraber toplam üç yüz üç kişiyi, Albıs-Şulbus³³ ata-oğul kağanların yurtlarına vardıklarında, iki kardeş Han-Buuday'ı ipek-kadifeden yürümeleri, serilen yastığa oturmamaları ve ikram edilen yemeklerden zehirli olduğu için yememeleri gerektiğini konusunda uyarırlar. Albıs-Şulbus'la esenleştikten sonra da kendilerine ikram edilen yiyeceklerden yemezler. Ancak Han-Buuday, büyük demir kazanın ağzına kadar süt dolu olduğunu gördüğünde, serçe parmağıyla tadına bakarak geçer ve eşikten geçerken esrimeye başlar. Esrimenin eşikten geçerken esrimeye başlaması, eşığın, iç dünya (otağ) ile dış dünya (evren) arasında bir geçiş pozisyonunda bulunması ve eşik iyesi inancıyla alakalıdır. Destanda, atlıların vardığı ilk yer olan at çakı ile evin eşığı arasınca kadife serildiği belirtilir (Ergun ve Aça 2004.). Benzer bir biçimde Halil Atılğan'ın aktardığına göre Adana/Karaisalı (Murtçu)'da, kapı eşığına oturan insanları cin çarpacağına inanılmaktadır (Atılğan 2002: 335). Ali Osman Karakuş, Afyonkarahisar/Sandıklı'da kapı eşığında oturanların fakir, bekâr kalacağına ve eşikte şeytan bulunduğuna ilişkin inanişları kaydetmiştir (Karakuş 2010: 262). Eşikte oturma veya eşığe basma ile ilgili inanişlara ilişkin örnek sayısı artırılabilir.³⁴ Dikkati çeken husus ise, yaşatıldığı coğrafya fark etmeksizin, Türkler arasında müşterek olması ve sürdürüleğemesidir. Dolayısıyla halk kültürünün çoğunlukla korku kültürü etrafında

³³ Tanrı Ülgen ve Erlik Biy'in, destanlarda birer kahraman olarak yer almaları gibi, bilhassa Erlik'in birçok destanda kahraman vasıflarıyla yer alması ve bilhassa Altay destanlarında öldürülmesi gibi, Tuva Şamanizm'inde de Albıs'ın destanlarda bir kahraman olarak yer aldığı görülmektedir. Albıs ve Şulbus, insanlara zarar veren kötü varlıklardır. Albıs, Tuva inanç sisteminde 'kötü ruh, şeytan' olarak insanlara sürekli zarar veren bir yaratıktır. İnsanların yaşamadığı ıssız yaşamadığı ıssız yerlerde yaşarlar; obaları, oymakları vardır; kendi aralarında düğün, bayram yaparlar. Onlarla karşılaşan kişinin anlayışı zayıflar, hasta müzmin hastalığa yakalanır. Yakışıklı veya güzel bir kız gibi görünüp insanları aldatabilirler. Bir insanda kamlığın alametleri olan bayılma, esneme, deligme gibi olguların bir başka açıklaması da insana kötü ruh albısın yerleşmesidir. Şulbus ise alnında tek gözlü, bakır burunlu, ağzından ateş fişkırtan şeytanî bir ruhtur. Zaman zaman kırmızı bir köpeğe dönüşür ya da yarı insan-yarı kuşa benzeyebilir. (Ayrıntılı bilgi için bk. Bapaeva 2013: 26-27. Albıs sözcüğünün Arapça menşeli *iblis* sözcüğüyle bir alakasının olmadığı belirtilmelidir. Nitekim Türk kültüründe “al” köküyle ilişkili varlık sayısı, oldukça fazladır.

³⁴ Aktarılan inanişların şu varyantları da Türkiye'nin çeşitli coğrafyalarında yer alır: Eşığe oturan evde kalır; iftiraya uğrar; çarpılır; bereketi kaybeder, vb.

teşekkül ettiği iddia edilebilir. Nitekim korku, algılanan tehlikeye verilen bir tepki olduğu kadar, mevcut durumun bulunduğundan daha kötü bir hale dönüşmesine ilişkin temkin ve tedbirleri de ihtiva eder.

Birinci Bölüm’de belirtildiği ve Sonuç bölümünde tekrar belirtileceği gibi, halk anlatıları korkuların giderilmesinde oldukça önemli bir rol oynarlar. Bilhassa masallar ve efsanelerin eğitim ve öğretim boyutları, bu minvalde ön plana çıkmaktadır. Eflatun Cem Güney’in de belirttiği gibi masal motifleriyle *aile ve toplum yaşantılarına ait nice nice gerçekler sezdirilmektedir. Olayların akış ve oluşundan ibret gözüyle faydalı dersler çıkarılabileceği gibi, kahramanların tutum ve davranışları da insanlara, insanların ruh ve karakterini tanımak fırsatını kazandırabilir.* (Güney 1971: 70). Güney’in bahsettiği davranış değişimi, kahramanların yaşadığı çeşitli deneyimler ve bilhassa ibret, anlatılarda korkuyla şekillendirilmektedir. Bununla beraber Ömer Yılar’ın da belirttiği gibi çeşitli anlatıların ve bilhassa da masalın çocuklara sunduğu psikolojik destek, onların ve dolayısıyla da toplumun ruhsal açıdan birçok ihtiyacını karşılamaktadır (Yılar 2006: 77). Yukarıda da ifade edildiği gibi korkunun pratiklere yansımaları, halk bilgisi kadrolarında korkunun farklı başlıklara tanzim edilmesi biçiminde okunmalıdır ki, halk anlatıları da işbu perspektiften incelemeye tâbi tutulmalıdır. Bu bağlamda Stith Thompson’un hazırlamış olduğu Halk Edebiyatı’nın Motif İndeksi de pratiklerde izah edilmeye çalışılan ve korkmaya bağlı olarak meydana gelen çeşitli uygulamaların, halk anlatılarına yansımalarının bir ispatıdır. Nitekim yalnızca masallardaki motifleri ele alan Motif İndeks, aşağıda da açıklanacağı üzere korku motifleri açısından oldukça zengindir.

1.3. MOTİF İNDEX VE KORKU

Stith Thompson'ın 1955-1958 yılları arasında yayınladığı *Halk Edenbiyatının Motif İndeksi: Masallarda, Balatlarda, Mitlerde, Halk Anlatılarında, Ortaçağ Romantik Eserlerinde, Masallarda, Jest Kitaplarında ve Yerel Efsanelerdeki Anlatı Unsurlarının Bir Tasnifi (Motif-Index of Folk-Literature: A Classification of Narrative Elements in Folktales, Ballads, Myths, Fables, Mediaveal Romances, Exempla, Fabliaous, Jest-Books and Local Legends)* bilindiği gibi halk bilimindeki en kapsamlı çalışmalar arasındadır. Eser, Giriş'te de ifade edildiği gibi A. Mitolojik Motifler, B. Hayvan Motifleri, C. Tabu Motifleri, D. Büyü, E. Ölüm, F. Kahramanlar, G. Devler, H. Sınamalar, J. Akıllılar ve Aptallar, K. Aldatmalar, L. Talihin Tersine Dönmesi, M. Geleceği Belirleme, N. Şans ve Kader, P. Toplum, Q. Ödüller ve Cezalar, R. Tutsaklar ve Kaçaklar, S. Anormal Zulümler, T. Cinsiyet, U. Hayatın Tabiatı, V. Din, W. Karakter Özellikleri, Y. Mizah ve Z. Çeşitli Motifler bölümlerinden oluşmaktadır. Her ne kadar eser, korku motifleri bakımından anlatı düzeyinde oldukça zengin bir içeriğe sahip olsa da, eserde korku üzerine müstakil bir bölüm bulunmamaktadır. Ancak eserde –olağanüstü varlıklar hariç- korku, şu motiflerde ele alınmıştır:

A1382. Korkunun kaynağı. (Thompson 1955-1958: 156).

A1382.1. İnsan neden ormanda korkar? (Thompson 1955-1958: 156)

A2212. Büyük korkulardan oluşan hayvan karakteristiği (Thompson 1955-1958:203).

A2212.1. Korkan tavşan kafasını yanmış ağaca sokar ve kulakları siyahlaşır (Thompson 1955-1958: 203).

A2212.2. Korkan hayvanlar, tabiatları gereği kaçarlardı (Thompson 1955-1958:203).

A2294. Vahşi hayvanlar, dev yaratığın korkusundan vahşiliklerini kaybederler (Thompson 1955-1958:220).

A489.3 Korku Tanrısı (Thompson 1955-1958: 52).

A489.3.1. Korku meleği (Thompson 1955-1958:52).

B11.6.5. Keşişin yiyeceklerini koruyan ejderha, hırsızları korkutur (Thompson 1955-1958: 299).

B210.1. Hayvanlar tarafından korkutulan kişi, aynı korkuyu yaşamaya devam eder (Thompson 1955-1958: 340).

B281.9.1. Cadının kocası olarak kedi (Kedi, cadı tarafından davet edilen diğeri vahşi hayvanları korkutur) (Thompson 1955-1958: 359).

B547.2.1. Kuyuya atıyla düşen adam, şahinleri kemendiyle yakalar ve onları korkutur. Korkan şahinler hep birlikte uçunca, onu da kuyudan çıkarırlar (Thompson 1955-1958: 393).

B576.1.2. Minnettar köpek tarafından korkutulan hırsızlar (Thompson 1955-1958: 399).

C12.1.1. Büyücü olmak isteyen adam, çağırđı yardımcından korkar (Thompson 1955-1958: 431).

C441.1. Aile, oğullarının kaplan suretinde gelmesinden korkarak kaplanlar hakkında konuşmaya cüret edemez (Thompson 1955-1958: 459).

D1389.13. Sihirli bitki, korkuları giderir (Thompson 1955-1958: 680).

D1741.5. Sihirli güç, korkutulunca kaybolur (Thompson 1955-1958: 780).

D2004.7. Korkutulmanın neden olduğu unutkanlık (Thompson 1955-1958: 816).

D2031.6.3. Yalnız kadın, kocası evdeymiş gibi davranarak hırsızları korkutur (Thompson 1955-1958: 819).

D2091.12. Sihirle çığlık atan bitkiler ve hayvanlar, düşmanı korkutur (Thompson 1955-1958: 831).

D651.2 Korkan düşmana dönüşme (Thompson 1955-1958: 567).

D735.4.2. Çıplak bakire kızla gece yarısı yapılan korkunç yolculuğa dayanarak büyüü bozma (Thompson 1955-1958: 579).

D859.7. Korkunç demonların bıraktığı sihirli nesneler (Thompson 1955-1958: 592).

E25. Korkan ölüü diriltme (Thompson 1955-1958: 564).

E272.3. Hayalet, köprüdeki insanları sisin içinden korkutur (Thompson 1955-1958: 885).

E293. Hayaletler insanları kasten korkutur (Thompson 1955-1958: 885).

- E293.1 Hayalet, hırsızı korkutup onu engeller (Thompson 1955-1958: 885).
- E293.1. Hayalet, hırsızı korkutarak engeller (Thompson 1955-1958: 885).
- E293.2. Hayalet, kart oynayanları korkutur (Thompson 1955-1958: 885).
- E293.2. Hayalet, kart oynayanları korkutur (Thompson 1955-1958: 885).
- E432.3. Saçlarını kurutan kadın, hortlayan ruhları korkutur (Thompson 1955-1958: 907).
- E481.2.1.1. Ölüler diyarındaki köprüde duran korkutucu şey (Thompson 1955-1958: 914).
- E501.17.8.1. Vahşi avcı, azarlanarak korkutulur (Thompson 1955-1958: 926).
- E721.1.2.5. Korkmuş ruh, bedene geri dönemez (Thompson 1955-1958: 952).
- F1041.1.11. Korkudan ölme (Thompson 1955-1958: 1228).
- F1041.1.11.1. Açlıktan ölme korkusundan intihar etme (Thompson 1955-1958: 1228).
- F1041.1.11.2. Demonların korkusundan intihar etme (Thompson 1955-1958: 1228).
- F1041.1.11.3. Kötü kehanet nedeniyle intihar etme (Thompson 1955-1958: 1228).
- F1041.12. Adam, korku dolu görüşü yüzünden kışın terler (Thompson 1955-1958:1229).
- F1041.17. Korkunun olağandışı sonuçları (Thompson 1955-1958: 1231).
- F1041.17.1. Korku nedeniyle kısır kalma (Thompson 1955-1958: 1231).
- F244.4. Periler, hazineyi arayan adamı, hazineden uzakta korkuturlar (Thompson 1955-1958: 1861).
- F351.2. Perilerin parasını çalan adam, korkutularak uzaklaştırılır (Thompson 1955-1958: 1036).
- F382.1. Periler haçtan korkar (Thompson 1955-1958: 1043).
- F451.3.6.5.1. Cüceler karanlıktan korkar (Thompson 1955-1958: 1072).
- F451.3.6.5.2. Cüceler köpekten korkar (Thompson 1955-1958: 1072).
- F451.5.2.10. Cüceler ölümlülerden korkar (Thompson 1955-1958: 1077).

F451.5.9.1. Cüceler haçtan korkar (Thompson 1955-1958: 1078).

F455.2.6. Korkutucu troller (Thompson 1955-1958: 1084).

F531.6.11.1. Devler ışıktan korkar (Thompson 1955-1958: 1121).

F544.0.2. Deniz-gölün altındaki canavarların korkusundan, adamın ağzı kulaklarına kadar şişer (Thompson 1955-1958: 1126).

F575.1.1. Kız çocuğunun doğumu, güzel anneyi çok korkutur ve anne, kızını terk eder (Thompson 1955-1958: 1137).

F615.2.2. Güçlü adam, aslanları öldürmeye gönderilir ve öldürünce, kral korkar (Thompson 1955-1958: 1144).

F950.5. Hastalığın tedavisi olarak aşırı korku (Thompson 1955-1958: 1206).

G303.16.14.3.1. Şeytanların üvez ağacından korkmalarının nedeni (Thompson 1955-1958: 1300).

G303.16.19.17. Şeytan, korktuğu için ortadan kaybolur (Thompson 1955-1958: 1302).

G303.16.19.17.1 Şeytan, bir kadın tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1302).

G303.25.2. Şeytan, St. İsaac'tan korkar (Thompson 1955-1958: 1306).

G303.9.3.3. Şeytanlar, çalışan insanlara yardım ederler ama yine de korkarlar (Thompson 1955-1958: 1290).

G36.2.1. İnsanlar, kuşların etini çiğ yiyen çocuğun, büyüdüğünde kuşlar tarafından yenmesinden korkarlar (Thompson 1955-1958: 1242).

G424. Gelin alayı, su şeytanının korkusundan köprüden geçmez (Thompson 1955-1958: 1316).

G86.1. Yamyam dev, bir kızın parmağını onun korkan kız kardeşine verir (Thompson 1955-1958: 1244).

H1194.1. Gülmesi yağmur getiren adamın gülmesi birbirini tanımayan iki adamın, karanlık bir odada birbirlerini korkutarak uyumasıyla engellenir (Thompson 1955-1958: 1434).

H1376.2. Korkunun ne olduğunu öğrenme (Thompson 1955-1958: 1453).

H1376.2.1. Ölüm korkusunun ne olduğunu öğrenme (Thompson 1955-1958: 1453).

H1400. Korku testi (Thompson 1955-1958: 1458).

H1400. Korku Testleri (Thompson 1955-1958: 1330)

H1400--†H1449 Korku Testi (Thompson 1955-1958: 1330)

H1401. Tanrı, korkunç dış görünüşün çocukları korkuttuğunu düşünür (Thompson 1955-1958: 1458).

H1401.1. İnsan yiyen devler, korkunç dış görünüşün elçileri korkuttuğunu düşünürler (Thompson 1955-1958: 1458).

H1401.2. Ölülerin lideri, korkunç dış görünüşün ziyaretçileri korkuttuğunu düşünür (Thompson 1955-1958: 1458).

H1405. Korku testi: Düşman gibi davrananınca kimin kaçıp kimin savaşacağını görmek (Thompson 1955-1958: 1458).

H1406. Talip, korkunç bir görünüşle sınanır (Thompson 1955-1958: 1458).

H1407. Korku testi: Unun içine yılan koyulur ve korkusuz gencin hamur yoğurması beklenir (Thompson 1955-1958: 1458).

H1408. Korku testi: Çeşitli canavarların bulunduğu çöle korkusuzca gitmek (Thompson 1955-1958: 1458).

H1410. Korku Testi: Korkunç yerde geceleme (Thompson 1955-1958: 1330)

H1410. Korku testi: Korkunç yerde konaklamak (Thompson 1955-1958: 1458).

H1411. Korku testi: Lanetli evde konaklamak (Thompson 1955-1958: 1459).

H1411.1. Korku testi: Bacasından cesetlerin parça parça düştüğü lanetli evde konaklamak (Thompson 1955-1958: 1459).

H1411.1.1. Korku testi: Bacasından at leşlerinin düştüğü lanetli evde konaklamak (Thompson 1955-1958: 1459).

H1411.2. Korku testi: Kedilerin istila ettiği lanetli evde konaklamak (Thompson 1955-1958: 1459).

H1411.2.1. Korku testi: Sihirli kedilerle gece nöbeti (Thompson 1955-1958: 1459).

H1411.3. Korku testi: Şeytanın vaaz verip kehanette bulunduğu büyülu kalede konaklamak (Thompson 1955-1958: 1459).

H1411.4. Korku testi: Demon tarafından lanetlenen evde geceyi geçirmek (Thompson 1955-1958: 1459).

H1412. Korku testi: Geceyi kilisede geçirmek (Thompson 1955-1958: 1459).

H1412.1. Korku testi: Gece kiliseye gidip çanı çalmak (Thompson 1955-1958: 1459).

H1415. Korku testi: Darağacının altında konaklamak (Thompson 1955-1958: 1459).

H1416. Korku testi: Geceyi mezarlıkta geçirmek (Thompson 1955-1958: 1459).

H1418. Korku testi: Erkek çocuğu korkunç düşmanın çadırına götürmek (Thompson 1955-1958: 1459).

H1421. Korku testi: Şeytanla kilisede kağıt oynamak (Thompson 1955-1958: 1460).

H1421.1. Kahraman şeytanla çelik çomak oynar (Thompson 1955-1958: 1460).

H1422. Korku testi: Şeytanın tırnaklarını kesmek (Thompson 1955-1958: 1460).

H1423. Korku testi: Ruhlarla kavga etmek (Thompson 1955-1958: 1460).

H1423.1. Korku testi: Vahşi tazi ve silahlı bir asker tarafından korunan kapıdan geçmek (Thompson 1955-1958: 1460).

H1423.2. Korku testi: Cadılar Bayramı'nda dışarıda korkunç bir deneyim yaşamak (Thompson 1955-1958: 1460).

H1423.3. Korku testi: Demonun ele geçirdiği en şişman keçiyi dağdan getirmek (Thompson 1955-1958: 1460).

H1431. Korku testi: Hayaletlerden kıyafet çalmak (Thompson 1955-1958: 1460).

H1433. Korku testi: Dirilen adamla kart oynamak (Thompson 1955-1958: 1460).

H1434. Korku testi: Kafataslarından yemek ve içmek (Thompson 1955-1958: 1460).

H1435. Korku testi: Mezarlıktaki bir evden kafatası getirmek (Thompson 1955-1958: 1460).

H1436. Korku testi: Cesetlerle oynanan İrlanda hokeyini kazanmak (Thompson 1955-1958: 1460).

H1440. Korkuyu öğrenmek (Thompson 1955-1958: 1460).

H1440. Korkuyu öğrenme (Thompson 1955-1958: 1330).

H1441. Korkusuz kahraman, soğuk suyla uyandırılarak korkutulur (Thompson 1955-1958: 1460).

H1441.1. Korkusuz kahraman, sırtına yılanbalığı koyularak korkutulur (Thompson 1955-1958: 1460).

H1462.1. Baba için gece nöbeti: En küçük oğlan tek başına korkunç deneyimler yaşar (Thompson 1955-1958: 1460).

H1567.1. Liderlik sınaması için yenilen korkunç yemek (Thompson 1955-1958: 1460).

H1567.1.1. Liderlik sınaması (itaat): Kusmadan fareyi yutmak (Thompson 1955-1958: 1469).

H492.2.2. Kocanın arkadaşı kadına kur yapar: Baştan çıkarma güç bela korkmuş kocanın müdahaleleriyle engellenir (Thompson 1955-1958: 1375).

J1023. Köpeklerin lideri farklı ırklardan düşmanlarına karşı yenilmekten korkar (Thompson 1955-1958: 1540).

J1074.1.1. Filozof dedikodulara katılmaz. Sessiz kalır çünkü çok konuşup da sessiz kalamamaktan korkar (Thompson 1955-1958: 1542).

J1075.2. İlk defa aslan gören tilki korkar (Thompson 1955-1958: 1543).

J1075.2. Tilki, ilk aslan görüşünde çok korkar (Thompson 1955-1958: 1483).

J11.1. Yılan tarafından ısırılan adam, yılanı benzeyen iplerden korkar (Thompson 1955-1958: 1483).

J1141.10. Hırsızın ölmekten korkması, suçunu itiraf etmesine neden olur (Thompson 1955-1958: 1548).

J1147.1. Koca, karısının zinasını sahte bir rüyayla ilişkilendirir (kadın, korkudan ölür) (Thompson 1955-1958: 1549).

J1195. Yargıç, karar vermekten korkar (Thompson 1955-1958: 1560).

J1265.1. Palmiye Pazar'ındaki İsa gibi (Rahip Hasparson, akşam yemeğinin cezalandırmaya sebep olmasından korkar) (Thompson 1955-1958: 1568).

J132. Fare, çocuğuna, kedilerden korkmasını; fakat gürültücü horozlardan korkmamasını öğretir (Thompson 1955-1958: 1493).

J1525. Fakir kız, prensi, korkutma oyununda kurnazlıkla yener (Thompson 1955-1958: 1597).

J1563.5. Misafirler, ev sahibesi tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1597).

J1563.5.1. Ev sahibesi, havanı hazırlar (Thompson 1955-1958: 1597).

J1563.5.2. Hizmetçi, pişen tencereye dokunur (Thompson 1955-1958: 1597).

J1563.6. İmalar istenmeyen misafirlerden kurtulmaya yetmeyince, zor kullanılır (Thompson 1955-1958: 1597).

J1563.7. Sahte bir kavga, misafirleri korkutup kaçıır (Thompson 1955-1958: 1597).

J1563.8. Rahip, asalak misafirleri korkutup kaçıır (Thompson 1955-1958: 1597).

J17. Hayvanlar, insanlardan korkmayı deneyim yoluyla öğrenirler (Thompson 1955-1958: 1497).

J17.1. Kaplan, çakal ve ayıdan her biri, insandan korkmayı öğrenir (Thompson 1955-1958: 1497).

J171.3.1. Uçan karga şöyle söyler: “Bilge bir adam felaketin ortasında kalmaz; ama aptal bir adam dikilir ve üzüntüyle korkunun tadına bakar (Thompson 1955-1958: 1497).

J1742.5. Taşralı, şehir hayatını yanlış anlar (tuvaleti mutfak sanır, yürümeyi reddeder çünkü evlerin üstüne devrileceğinden korkar) (Thompson 1955-1958: 1608).

J1762.8. Korkmuş hayvana eski sosisli börek alınır (Thompson 1955-1958: 1613).

J1771.2. Aslan, kendisine binen insanın canavar olduğunu düşünüp korkar (Thompson 1955-1958: 1616).

J1789. Geceleri düşünülen şeyler, korkunç nesneler olur (Thompson 1955-1958: 1616).

J1789.1. Yel değirmeninin haç olduğu düşünülür (Thompson 1955-1958: 1616).

J1789.2. Saat tıkırtısının farenin kemirme sesi olduğu düşünülür (Thompson 1955-1958: 1616).

J1790.3. Maymun gören kaplan gölgesine saldırır ve o kadar korkar ki ağaçtan düşer (Thompson 1955-1958: 1616).

J1791.12. Fil, ayın sudaki yansımasından korkar (Thompson 1955-1958: 1618).

J1823.4. Müslüman memleketinden ayrılınca, Allah korkulmayacak bir şey haline gelir (Thompson 1955-1958: 1628).

J1851.1.3. Kalın kafalı, kurbağalara karşılık vermek için para atar (Kurbağalar, sudan çıkan eşekten korkarlar) (Thompson 1955-1958: 1629).

J1906.1. Öldürmek isteyen öküz, kafa yerine kalçalara boynuz vurur (korkutur) (Thompson 1955-1958: 1630).

J1909.7. Kurbağanın boğulabileceği ya da kirlenebileceği korkusu (Thompson 1955-1958: 1631).

J215.2.1. Yaşlı kadın, daha kötü birinin alt etmesinden korkarak zalim tiranın güvenliği için dua eder (Thompson 1955-1958: 1500).

J2184. Zehirli kıyafetler (Bir Brahma rahibi, kıyafetlerini arındırmak amacıyla yıkar. Kurumaları için astığında, bir köpek kıyafetlerin altından geçer ve rahip, kıyafetlerinin kirlenmesinden korkar) (Thompson 1955-1958: 1656) .

J229.8. Daha kötü bir varisten korkarak şeytan efendiye hoşnutluk duyma (Thompson 1955-1958: 1503).

J229.9. Adam, kuşkulu gelini, daha kötüsüne rast gelmekten korktuğu için alıkoyar (Thompson 1955-1958: 1503).

J2351.4. Kurt (veya ayı), atları yemiş olmakla iftihar eder (Atlar aslanı toynaklarıyla kovaladığında, aslan korkar ve övünen kurda atları gösterir. Kurdu ölümüne sıkır) (Thompson 1955-1958: 1671).

J2461.2.2. Ahmak, karısının taliplilerini korkutmak amacıyla sıradan ifadeleri tekrarlamayı öğrenir (Thompson 1955-1958: 1679).

J2492. İçine korku salmak (Thompson 1955-1958: 1684).

J2600. Korkak Ahmak (Thompson 1955-1958: 1690)

J2611. Adam, uçurumdan düşmekten korkar (Thompson 1955-1958: 1689).

J2612. Tavşana (veya kerevite) saldırı (yedi adam şiddetli bir saldırı yapmayı planlar) (Thompson 1955-1958: 1770).

J2613. Tırımığa teslim olma (aptal tırımığa basar ve ağlayarak yere kapaklanır) (Thompson 1955-1958: 1770).

J2614. Aptallar, hareketli bir hayvandan korkar (Thompson 1955-1958: 1770).

J2614.1. Aptallar, arıların uğultusundan korkar (Thompson 1955-1958: 1770).

J2614.2. Aptallar, bildiricinin uçmasından korkar (Thompson 1955-1958: 1770).

J2614.3. Aslanlar horozun ötmesinden; filler domuzun homurtusundan kaçarlardı (Thompson 1955-1958: 1770).

J2615. El arabasının gıcirtısından korkma (Thompson 1955-1958: 1770).

J2615.1. Değirmenin sesinden korkma (Thompson 1955-1958: 1770).

J2616. Şahin, su çulluğunun gagasından korkar (Thompson 1955-1958: 1770).

J2617. Diz kapaklarından korkma (Thompson 1955-1958: 1770).

J2618. Uykucu, ölü yerine cevap verir (bir adam darağacının altında uyur. Bir grup şakacı, darağacında sallanan adamı aralarına davet eder. Uyuyan adam ölü yerine konuşunca, şakacılar korkup kaçarlardı) (Thompson 1955-1958: 1770).

J2621. Ölmüş kız, babasını ve babasının aşığını korkutur (Thompson 1955-1958: 1770).

J2622. Aptal, rüzgarın uğultusundan korkar (Thompson 1955-1958: 1770).

J2623. Terzi, sümüklü böcekten korunmak için yüksük kullanır (Thompson 1955-1958: 1690).

J2624. Karanlıkta hayvanların gözlerinden korkma (Thompson 1955-1958: 1690).

J2625. Korkak, elbisesi devedikenine yakalanınca korkar (Thompson 1955-1958: 1690).

J2626. Korkak, tehlike geçtikten sonra yaptıklarıyla övünür (Thompson 1955-1958: 1691).

J2626.1. Köşeye sıkışan metres, kocayı tehdit eder (Thompson 1955-1958: 1691).

J2627. Havai fişeklerden korkma (Thompson 1955-1958: 1691).

J2631. Kendisiyle övünen korkak, güçlü düşmanları görünce korkar (Thompson 1955-1958: 1691).

J2632. Ahmaklar birbirlerini korkutmaya çalışırlar ancak ikisi de korkup kaçar (Thompson 1955-1958: 1691).

J2632. Aptallar, birbirlerini korkutmaya çalışırlar ancak; ikisi de korkup kaçar (Thompson 1955-1958: 1691).

J2633. Kaplan, evdeki sızıntıdan korkar (Thompson 1955-1958: 1691).

J2634. Depremden korkma (Thompson 1955-1958: 1691).

J27. Adam, hayatın anlamını kavrayarak ölüm korkusunu öğrenir (Thompson 1955-1958: 1489).

J31. Zeki çocuklarla (veya kadınla) karşılaşma, adamı ziyaretten vazgeçirir (şehre giden tek yolda çocuklarla tanışır ve onların zeki olduklarını görüp evine döner. Dönerken, çocukların ailelerinin ne kadar zeki olduklarından korkar) (Thompson 1955-1958: 1489).

J31.1. Adamın zekiliği, kavgaya gelen rakiplerini yollarından çevirir (kavgadaki iki düşman şehrin bilge iki adamı. Temsilciler, köylü kılığında rakiplerle tartışırlar. Diğerleri, köylülerin bile bu kadar zeki olmalarından korkarlar) (Thompson 1955-1958: 1511).

J423. Aptal, zeki arkadaşından korkar (Thompson 1955-1958: 1511).

J425.2. Bizon, kaplanın akşam yemeği teklifini reddeder (ateşin onu pişirmek için hazırlandığını görür) (Thompson 1955-1958: 1511)

J482.1.Kadın, ikinci bir evliliği reddeder (eğer kocası iyiye onu kaybetmekten korkacak; kötüye evlenmeye tövbe edecektir) (Thompson 1955-1958: 1514).

J613. Zayıfın güçlü için duyduğu deneyimlenmiş korku (Thompson 1955-1958: 1521).

J613.1. Kurbağa, güneşin gücünün artıp bütün su birikintilerini yok etmesinden korkar (Thompson 1955-1958: 1521).

J613.2. Kurbağa, yenilgiye uğramış boğadan korkar (Thompson 1955-1958: 1521).

J623. Düşmana korku vererek düşmanın kinini engelleme (Thompson 1955-1958: 1521).

J631. Yengeç, balıkçılın boynundan tutar ve boynunun kopmasından korkar (Thompson 1955-1958: 1522).

J647.2. Kocalarının intikam için gelmesinden korkarak yalnız kalan kadınların soyulmaması için uyarılır (Thompson 1955-1958: 1523).

J681.1.1. Çakal ve leopar, birbirlerini korumak için kuyruklarını birbirlerine bağlarlar (korkarlar ve koşunca birbirlerine zarar verirler) (Thompson 1955-1958: 1525).

J684.4. Muzaffer müttefik, başkaları tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1526).

J881.2. Aslan, horoz korkusuyla yüzleşir (Thompson 1955-1958: 1534).

J955.4. Eski avanak, senatör olmaya karar verir (bir okçu olarak istendiğine inanır ve ölmekten korkar) (Thompson 1955-1958: 1539).

K1213.1.1. Zina yapan kadın, “tecavüz” diye bağırıp ağlayarak metresi korkutur. Daha sonra adam, bir yalan uydurularak ikna edilir (Thompson 1955-1958: 1822).

K1213.2. Fahişe, “hırsız!” diye bağırarak aşığını korkutur (Thompson 1955-1958: 1822).

K1272. Karısıyla yatan adam, kıyafetlerini çalan davetsiz bir misafir tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1828).

K1514.17.2. Yalnız uyuyan koca korkutulur (Thompson 1955-1958: 1845).

K152. Şeytan maskesi giyen hırsız, korkuttuğu ev sahibinden para alır (Thompson 1955-1958: 1713).

K1542. Koca, karısının kümesteki metresi tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1853).

K1569.6. Koca, karısını, zina yapmadan önce eline bıçak alıp fitilleri yakmaya ikna eder ve âşık kaçar (Thompson 1955-1958: 1853).

K1573. Düzenbaz, metresin ardından efendisini yollar (efendi, zinadan haberdar olmadığı için âşık korkar) (Thompson 1955-1958: 1854).

K1578. Tanrı Vişnu, yeğeninin suretindeyken halasının aşığını korkutup ona işkence eder (Thompson 1955-1958: 1854).

K1581.8. Âşığın ödülü, yatağı reddetmeyle tekrar kazanılır (ifşa edilmekten korkan kadın, parayı iade eder) (Thompson 1955-1958: 1855).

K1682. Düzenbaz, korkutmaya çalıştığı adam tarafından dövülür (Thompson 1955-1958: 1861).

K1682.1. Büyük korku ve küçük korku (Adam, başkasını [veya oğlunu/hizmetkârını] korkutmaya karar verir. Çarşaf giyer: Evcil maymunu da bir çarşaf giyerek onu takip eder. Korkutmaya giden adam, kurbanının şöyle söylediğini işitir: “Koş büyük korku koş; küçük korku seni ele geçirecek.” Korkutan adam, maymunu çarşafın içinde görünce eve kaçar (Thompson 1955-1958: 1866).

K1682.1. Zayıf hayvan (veya adam), daha büyük olanı (veya devi) onun yoldaşlarını yediğine inandırır ve korkutur (Thompson 1955-1958: 1863).

K1715.1. Zayıf hayvan, kendisinden iri olana kendi yansımasını gösterip onu korkutur (Thompson 1955-1958: 1863).

K1715.1.2. Adam, hayaletle kendi yansımasını gösterip onu korkutur (Thompson 1955-1958: 1863).

K1715.1.3. Adam, demonla kendi yansımasını gösterip onu korkutur (Thompson 1955-1958: 1863).

K1715.10. Eşek, ineği öldürdüğünü söyleyerek kaplanı korkutur (Thompson 1955-1958: 1864).

K1715.11. Aslan, demir kafesten bıçaklanarak korkutulup kaçırılır (Thompson 1955-1958: 1864).

K1715.12. Büyük hayvan, daha küçük bir hayvan tarafından ipi kuyruğu; sütü tükürüğü, savrulan yelpazeleri kulakları gibi göstererek korkutur (Thompson 1955-1958: 1864).

K1715.13. Kaplan, sahibinin çok yengeç yediğine inanır (kaplan yengeçlerden korkar ve onları salar) (Thompson 1955-1958: 1864).

K1715.4. Düşmanlar, yenilecekleri düşündürülerek korkutulur (Thompson 1955-1958: 1863).

K1715.4.1. Ruhlar, yenilecekleri düşündürülerek korkutulur (Thompson 1955-1958: 1863).

K1715.5. Leopar, kertenkelenin varlığı haber verilerek korkutulur (Thompson 1955-1958: 1863).

K1721.1. Kahraman, köpeğe, kendi insanları yemesini terk etmesi için, insanların kendi bağırsaklarını söyleyerek korkutur (Thompson 1955-1958: 1864).

K1723. Keçi, kayayı çiğner gibi yapar (kurdu korkutur) (Thompson 1955-1958: 1865).

K1726. Dev karısı, mağaranın girişindeki kahramanın heykeliyle korkutulur ve mağaradan ayrılması sağlanır (Thompson 1955-1958: 1865).

K1727. Kaplan, meçhul bir rüzgarın sesini duyup korkar (Thompson 1955-1958: 1865).

K1741.1. Bütün ormanı kesmek (kahramana bir ağaç kesmesi söylenir. Kahraman “iyi de neden bütün ormanı değil?” deyince dev korkar) (Thompson 1955-1958: 1865).

K1741.2. Bir vuruşta bin tane (kahramandan bir veya iki domuz vurması istenir. Kahraman “iyi de neden bir vuruşta bin tane değil?” deyince dev korkar) (Thompson 1955-1958: 1866).

K1741.3. Bütün kuyuyu getirmek (kahramana su getirmesi söylenir. Kahraman da kuyuyu getirecek kadar büyük bir kova isteyince, dev korkar) (Thompson 1955-1958: 1866).

K1755.1. Ayı, penisiyle kafatasını yaracağını söyleyen adamdan korkar (Thompson 1955-1958: 1866).

K1766. Düzenbazın övünmesi, rakibini onunla mücadeleden korkutur (Thompson 1955-1958: 1866).

K1784.2. Öteki dünyadaki maceracı, devasa boynuzsuz öküzleri koruyan devi görür ve onları korkutmaya çalışır (Thompson 1955-1958: 1868).

K1796. Kadın, evine gelen hırsız, ağlayan papağanın kocasının sesi gibi göstererek korkutur (Thompson 1955-1958: 1869).

K1810.2. Köpek, sihirbazdan aldığı maskeyi, korkan kaplana verir (Thompson 1955-1958: 1880).

K1845.2. Düşmanın elinde ölmekten korkan kral, varisine tahtına geçmesini söyler (Thompson 1955-1958: 1881).

K1951.4. Kendisiyle övünen korkak, suikastçılar tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1893).

K1953.1. Korkak, ayıyı korkutup kaçırmasıyla övünür (Thompson 1955-1958: 1893).

K1955.1.2. Hastalar, sert muamele gördükleri hastaneden korkarlar (Thompson 1955-1958: 1893).

K1963.2. Sahte sihirbaz, aşkın büyüyle ortaya çıkacağını söyler (saf adam sihirbaz tarafından [ölmek, soyulmak veya yaralanmakla] korkutulur (Thompson 1955-1958: 1896).

K1963.4. Sahte sihirbaz, korkmuş enayilerin üzerine ateş püskürür (Thompson 1955-1958: 1896).

K2052.2. Kız, aşkın doyumsuz bir hale gelmesiyle korkutulur (Thompson 1955-1958: 1903).

K2061.8. Timsah, köpeğe nehirde korkmadan su içmesini söyler (planı ifşa olur) (Thompson 1955-1958: 1904).

K212. Şeytan, korkutularak kandırılır (Thompson 1955-1958: 1719).

K212.1. Adam, şeytanın kulağına, karısının yine süpürgesiyle gelmekte olduğunu söyler (Thompson 1955-1958: 1719).

K2125.1. Kız, demonların kendisine takıntılı olduğunu söyleyince, taliplileri korkup kaçar (Thompson 1955-1958: 1909).

K2131.1. Kedi, kartal ve dişi domuzun içine şüphe düşürür (kartal yükseklerde, kedi ortada, dişi domuz ise yerde yaşar ama hepsi mutludur. Kedi, kartala, dişi domuzun ağacı yerle bir etmeye çalıştığını söyleyince kartal korkar ve ağacı terk etmeye cesaret edemez. Kedi, dişi domuza, kartalın domuz yavrularını alıp götürmek istediğini söyleyince, dişi domuz ayrılmaya cesaret edemez. İkisi de aç kalırlar ve kedinin kurbanı olurlar) (Thompson 1955-1958: 1914).

K2213.3.2. Talihsiz kadın, kocasının görüştüğü metresi zehirler (Thompson 1955-1958: 1914).

K2320. Korkutarak Aldatma (Thompson 1955-1958: 1921).

K2320. Korkutularak aldatılma (Thompson 1955-1958: 1700).

K2321. Ceset, insanları korkutmaya hazırlanır (Thompson 1955-1958: 1921).

K2321.1. Annesini öldüren adam, onun cesediyle hediyeler almaya çalışır (Thompson 1955-1958: 1921).

K2321.2. Kukla, ceset gibi gösterilerek insanlar korkutulmaya çalışılır (Thompson 1955-1958: 1921).

K2322. Üç kambur kardeş boğulur (sarhoş bir adam, yanlışlıkla üç kambur kardeşi öldüren kadın tarafından, cesetlerini nehre atmak üzere işe alınır. Adam da denileni yapar ve kadın da, biri atıldıktan sonra diğerini ortaya çıkarır. Sarhoş, nehre attıklarının dirildiğini düşünür. En sonunda kadının kambur kocasını görüp onu boğar) (Thompson 1955-1958: 1921).

K2323. Korkak düellolar (Thompson 1955-1958: 1921).

K2323.1. Tilkinin kuyruğu düşer ve diğer hayvanlar korkar (Thompson 1955-1958: 1921).

K2323.2. Erkek keçi, meler ve kavga etmek için bir araya gelen hayvanları korkutur (Thompson 1955-1958: 1921).

K2323.3. Yaşlı kadın ve kaplan, dehşetle birbirlerinden kaçarlara (Thompson 1955-1958: 1921).

K2324. Garip hayvandan saklanma (Thompson 1955-1958: 1921).

K2324.1. Yırtıcı hayvan, eşeğin anırmasından korkar (Thompson 1955-1958: 1921).

K2325. Şeytan, üvey annenin çağrılmasıyla korkutulur (Thompson 1955-1958: 1922).

K2327. Kurdu tutsak eden adam, keman çalan tutsak tarafından korkutulur ve kaçır (Thompson 1955-1958: 1922).

K2335. Elinden odası alınmak için papaza yalan söylenir (içeride yılan var) (Thompson 1955-1958: 1922).

K2336. Kaplan, adamın ağaç sığınağından sopa ve iple korkutulup kaçırılır (Thompson 1955-1958: 1922).

K2338. Asalak papazı kovmak isteyen kadın, kocasının eve sarhoş geleceğini ve onu pirinç lapasıyla öldüreceğini söyler (papaz, aceleyle gider) (Thompson 1955-1958: 1922).

K2345. Dev, hışırtyla korkutulur (Thompson 1955-1958: 1922).

K2345.1. Ayı, kadının hapşırmasından korkar (Thompson 1955-1958: 1922).

K2345.1. Kaplan, evdeki bıçak seslerinden korkar (Thompson 1955-1958: 1922).

K2346. Ahşap görüntü, işgalcileri korkutup kaçıtır (Thompson 1955-1958: 1922).

K235.1.1. Koca, kaplana bir inek sözü verir; kadın, kaplanı korkutup kaçıtır (Thompson 1955-1958: 1724).

K2351.5. Atlar, önceden düşmanların saflarında duydukları savaş enstrümanlarıyla korkutulur (Thompson 1955-1958: 1924).

K2351.5.1. Adamlar, düşman askerlerinin atlarını korkutup, atlıları devre dışı bırakırlar (Thompson 1955-1958: 1924).

K2368.2. Sahte savaş sesleri, saldıran düşmanı korkutur (Thompson 1955-1958: 1925).

K2368.2.1. Tiyatrodaki savaş sesleri, saldıran düşmanı korkutur (Thompson 1955-1958: 1925).

K335. 0.1. Malların sahibi, düşmanların geldiği söylenerek korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335. Hırsızlar, adamı, sahip olduğu malla korkuturlar (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.10. Düzenbaz, meşaleleri yakıp, yaşlı kadına mallarını vermesi için blöf yapar (sözde, meşaleler, onun mallarını almaya gelen adamlardır) (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.11. Hizmetçiler, sahiplerinin mallarını vermeleri için hırsızların sert hareketleriyle korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.12. Malların sahibi, şeytan gibi davranan hırsız tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.13. Malların sahibi, hırsızın vahşi bizon sürüsünü çağırmasıyla korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.2. Malların sahibi, salgın olduğu söylenerek korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.2.1. Hırsızlar domuzu çalar ve onun vebası olduğunu söylerler (domuzun sahibi ve ailesi kaçar) (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.3. Düzenbaz, malların sahibi ölü numarası yaparak korkutup kaçırır (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.4. Enayi, düzenbazın kurda dönüştüğünü ve üç kere esnediğini düşünerek kaçar ve kıyafetlerini arkasında bırakır (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.4.2. Kirpi, tavşanın kulaklarının boynuz olduğuna inanır. Yiyeceklerini de bırakıp kaçar (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.5. Malların sahibi, ölülerin hortlamasıyla korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.5.2. Hırsız, rahibi, ikincinin mezarlıktan geçeceğini söyleyerek korkutur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.6. Malların sahibi, düzenbazın yırtıcı hayvanlarıyla korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.7. Hırsız, babasının cesedinin demonlar tarafından ele geçirildiğini söyleyerek bekçileri korkutur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.8. Şehir tellalı, mezar soyan papazın sesiyle korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.0.9. Kurye, tavukları bırakması için korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.1. Hırsızlar, malları almak için korkutulur (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.1.0.1. Korkan hırsız, ceketini arkasında bırakır (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.1.1. Hırsızların başına, ağacın üstünden bir nesne düşer (hırsızlar parayı bırakıp kaçarlar) (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.1.1.1. Hırsızların başına, ağacın üstünden bir kapı düşer (hırsızlar parayı bırakıp kaçarlar) (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.1.1.2. Hırsızların başına, ağacın üstünden bir sığır derisi düşer (Thompson 1955-1958: 1735).

K335.1.1.3. Hırsızların başına, ağacın üstünden bir adam düşer (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.10. Hırsızlar, yamyamlıkla korkutulurlar (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.11. Hırsızın oğlu, onu cezalandırmak üzere üç güçlü adamın getirileceği söylenerek korkutulur (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.12. Hırsızlar, hayaletlerin havada tuttuğu meyvelerin kendilerine mermi gibi atılacağını düşünerek korkarlar (Thompson 1955-1958: 1737).

K335.1.2. Hırsızlar, malları için ölümler tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.2.1. Hırsızları hazineden korkutmak için aralarına bir ceset fırlatılır (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.2.2. Hırsızlar, yalandan ölen bir adam tarafından mallar için korkutulur (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.3. Hırsızlar, malları için adamın haykırmasıyla korkutulur (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.4. Hayvanların birbirlerinin sırtına tırmanıp haykırmasıyla hırsızlar korkar (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.4.1. Hayvanların haykırması hırsızları korkutur (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.5. Hırsız, malı için gayda çalınarak korkutulur (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.6. Hırsızlar, malları için gizlenmiş bir adam tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.6.1. Hırsızlar, içinde gizlenmiş metresin bulunduğu bir sandığı çalarlar (metresin ağlamasıyla korkup kaçarlar) (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.6.2. Hırsızlar, malları için inlemeyle korkutulurlar (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.6.3. Arı kovanındaki hırsız (diğer hırsızlar arıları çalarlar ve en ağır kovayı alıp altında ateş yakarlar. Arı kovanından bir adamın çığlığını duyunca kaçarlar) (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.7. Bekçilik yapan canavar, hırsızın aynalarıyla alt edilir. (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.8. Hırsızlar malları için, katran ve tüylerle kaplı bir adam tarafından korkutulur (Thompson 1955-1958: 1736).

K335.1.9. Malları çalmaya gelen hırsızlar, geceleyin sahibiyle bekleyen ayıdan korkup kaçarlar (Thompson 1955-1958: 1736).

K336. Ev dumanla dolunca, ev sahibi düzenbaza kalacak yer verir (Thompson 1955-1958: 1737).

K336.1. Hırsızlar, malları çalabilmeleri için, köyü ateşe verirler (Thompson 1955-1958: 1737).

K336.2. Düzenbaz, evi dumana boğar. Böylelikle arkadaşı yemek için önünü göremez (Thompson 1955-1958: 1737).

K437.3. Sosis olarak altıpatlar (adam, hırsız sosisliyle korkutur ve bu olayla övünür) (Thompson 1955-1958: 1770).

K473. Sahte kan ve beyin (tilki kafasını süte bular ve beyninin patladığını söyler. Ayı korkar (Thompson 1955-1958: 1770).

K547. Sahipler tarafından korkutulup kaçırılma (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.10. Kraliçe tarafından saklanan kral çocuk gibi davranır ve kadın, çocuğun bıyıkla doğduğunu söyler. Devler korkar (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.11. Kahraman, kaplanı saban demiriyle tehdit edip köye götürür (köylüler korkar) (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.12. Kaplan tarafından korkutulup mağaraya sürülen adamın mağarada gördüğü düşünen keçi, babasının hayaletidir (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.14. Düzenbaz göğü tuttuğunu iddia eder. Leopar, göğün düşmesinden korkup adamı bırakır (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.2. Peruğunu, takma dişlerini ve tahta bacağını çıkaran adam, yerlileri sindirir (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.3. Adam, kütüğün oyduğunda saklanır ve yerliler otururken ateş edip onları korkutur (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.4. Çakal, çakalların kralı olduğunu ve onları çağıracağını söyleyip çiftçinin elinden kaçır. (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.5. Vahşi hayvan (veya dev), kurbanının uyarısını yanlış anlayıp korkarak kaçır (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.6. Dev, tamtam çalınarak korkutulur (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.7. Kaplandan korkan keçi, öyle titrer ve sakalını öyle sallar ki, kaplan korkup kaçır (Thompson 1955-1958: 1770).

K547.8. Kaplan tarafından tehdit edilen adam, durumu eşeğe söyleyeceğini belirtince kaplan kaçır (Thompson 1955-1958: 1771).

K548. Düşmanın birçok bekçi olduğu düşünmesi sağlanarak kaçılır (Thompson 1955-1958: 1771).

K548.3. Yardıma gelenlerin sahte çağırısı, hırsızları korkutup kaçırır (Thompson 1955-1958: 1771).

K641. Bir hayvan, diğerini, düşmanları korkutarak kurtarır (Thompson 1955-1958: 1784).

K649.7.3. Kılık değiştiren müttefikler, kralın adamlarını kandırıp korkutur. Bu esnada, kralın kızı tutsağın kaçmasına yardım eder (Thompson 1955-1958: 1785).

K711.3. Korkusundan hasırda yuvarlanan dev yanar (Thompson 1955-1958: 1787).

K869.1. Aldatıcı oyun: Tilki korkmak ister (Thompson 1955-1958: 1801).

L482.4. İnsanlar korkusuzdur ve kaplanlar onlardan korkar (Thompson 1955-1958: 1948).

M145.1. Gece boyunca korkunç yerde nöbet tutma andı (Thompson 1955-1958: 1957).

M156. Ölüm korkusu karşısında kaçmama andı (Thompson 1955-1958: 1957).

M161.5. Düşmanın emrine girmektense ölmek (Thompson 1955-1958: 1957).

M161.6. Yatakta ölmek yerine savaşta ölmek (Thompson 1955-1958: 1957).

M371.1. Bütün erkek çocuklar, ebeveynlerini alt edeceklerinden korkularak öldürülür (Thompson 1955-1958: 1983).

M376. Tanrı, korktuğu oğlunun doğmaması için hamile karısını yutar (Thompson 1955-1958: 1983).

M376.1. Doğacak çocuk da düşünülerek, kehanetin yerine gelmesinden kaçınmak için hamile kadını teşhir etme (Thompson 1955-1958: 1983).

M376.2. Kehaneti engellemek için hamile kadını öldürme (Thompson 1955-1958: 1983).

M376.3. Babalarının yerini almasından korkulan çocukların, birbiri ardına yutulması (Thompson 1955-1958: 1983).

M376.4. Kehaneti engellemek için lider olacak çocuğun teslim edilmesi (Thompson 1955-1958: 1983).

M392. Kraliçe, şeytanın kehanetinin korkusundan ölür (Thompson 1955-1958: 1984).

N331.2.1. Dişi aslandan korkan adam, ağaca çıkar ve fırlattığı kılıçla onu öldürür (Thompson 1955-1958: 2012).

N343. Metresinin öldüğünü düşünen âşık, kendisini öldürür (Thompson 1955-1958: 2019).

N383.3. Kızının oğluyla ensest ilişkiye girmek üzere olduğunu öğrenen anne, korkusundan ölür (Thompson 1955-1958: 2019).

N384. Korkudan ölme (Thompson 1955-1958: 2019).

N384.0.1. Korkudan delirme (Thompson 1955-1958: 2019).

N384.1. Fare adamı aşırı korkutur (Thompson 1955-1958: 2019).

N384.2. Mezarlıkta ölüm; mezarlıktaki adamın elbisesi çekiştirilince, bir varlığın onu tuttuğunu sanır. Korkusundan ölür (Thompson 1955-1958: 2019).

N384.3. Kötü üvey anne, korkusundan ateşe düşer (Thompson 1955-1958: 2019).

N384.4. Kardeşliğin üyesi, korkudan ölür (Thompson 1955-1958: 2019).

N384.8. Papaz, kızın cesedini çan ipine bağlayarak çocuğu korkutur (Thompson 1955-1958: 2019).

N384.9. Âşık, metresi, eğlenmek için korkutur (Thompson 1955-1958: 2019).

N553.5. Tabu: Hazine çıkarılırken tehlikeli hayvanlardan korkma (Thompson 1955-1958: 2031).

N556. Defineciler her zaman korkarlar (Thompson 1955-1958: 2031).

N561. Elektrik şoku, definecileri korkutur (Thompson 1955-1958: 2031).

N576.1. Hayalet sesi, definecileri korkutur (Thompson 1955-1958: 2032).

N576.2. Hayalet benzeyen ışıklar, define arayıcılarını korkutur (Thompson 1955-1958: 2032).

N612.1. Eşeğini azarlayan adam, hırsızları korkutup kaçıtır (Thompson 1955-1958: 2033).

N612. Kalın kafalı kendi kendine konuşur ve hırsızları korkutup kaçıtır (Thompson 1955-1958: 2033).

N696.1. Adam ağaçtan düşer ve kaplanı korkutup kaçıtır (Thompson 1955-1958: 2038).

N696. Ağaçtaki firari, korkusundan işer: Peşindekiler de yağmurun yağdığını sanıp ayrılırlar (Thompson 1955-1958: 2038).

N77. Bahis: Öküzün fili alt etmesi (fil korkar ve kaçar (Thompson 1955-1958: 1999).

P426.0.1. Paganlar, din adamlarının korkusundan perili höyüklerle kaçarlar (Thompson 1955-1958: 2079).

P427.0.1. Büyücü büyük bir korku ve saygı uyandırır (Thompson 1955-1958: 2079).

P427.4.1. Büyüsel hicvin korkusu, güçleri uyandırır (Thompson 1955-1958: 2079).

Q261.2.1. Hain eş, âşığının ihanet korkusuyla terk edilir (Thompson 1955-1958: 2117).

Q478.1.1. Adam, kızına, âşığının kalbini gönderir (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.1.2. Zina yapan kadına âşığının kafatasından içki içirilir. (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.1.2.1.Zina yapan kadın, âşığının kafatasını yemeye zorlanır (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.1.3. Zina yapan kadın, âşığının cesedi odasında sallandırılarak cezalandırılır (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.1.4. Zina yapan kadın, yemek yemeden önce âşığının kafatasını almaya mecbur bırakılır (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.1.Yenilmiş kalp (zina yapan kadına –farkında olmadan- âşığının kalbi yedirilir) (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.2. Zina yapan kadın, köpekle yemek yemeye mecbur bırakılır (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.3. Zina yapan kadın, köpeğin artıklarını yemeye mecbur bırakılır (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.4. Cezalandırma: Kızın parçalanmış cesedinden alınan yağ yemek pişirmek ve mum yakmak için kullanılır (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.5. Cezalandırma: Yemek yerine kül yeme (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.5.1. Cezalandırma: Yemekle beraber kül (kömür) yeme (Thompson 1955-1958: 2144).

Q478.Cezalandırma olarak korkunç yemek (Thompson 1955-1958: 2117).

Q482.5. Kraliçe, tarladaki kargaları korkutur (Thompson 1955-1958: 2145).

Q524. Korkunç Kefaret (Thompson 1955-1958: 2151).

Q524.1. Kefaret: Mağarada yalnız başına bir gece kalma (Thompson 1955-1958: 2151).

Q524.2.Kefaret: Belirli bir kiliseye getirilen cesedin getirildiği ilk geceyi onunla geçirme (Thompson 1955-1958: 2151).

Q552.11. Cezalandırma: Korkunç hayaletle tanışma (hayalet, gizemli hayvan, şeytan).³⁵

Q554.6. Dolandırıcılar, hayvan suretindeki tanrı tarafından ziyaret edilir (zararı karşılamaları için korkutulurlar) (Thompson 1955-1958: 2159).

³⁵ Thompson, 2159.

Q582.5. Bir azizden boynuzsuz bir koyundan korktuğu kadar korktuğunu söyleyen adam, boynuzsuz bir koyun tarafından öldürülür (Thompson 1955-1958: 2159).

R153.2.1. Baba, çocuklarını katil anneden saklar (yıllar sonra kadın, korkudan ölür) (Thompson 1955-1958: 2159).

R153.3.3. Eski hırsız, üç oğlunu serbest bırakır (korkunç maceralarla ilgilidir) (Thompson 1955-1958: 2159).

S183. Korkunç yeme (Thompson 1955-1958: 2216).

S183.0.1. Kişi, kırmızı-sıcak bir yemeği yemeye zorlanır (Thompson 1955-1958: 2216).

S183.1. Kişi, yakınlarının kalplerini yemeye zorlanır (Thompson 1955-1958: 2216).

S183.2. Kişi, tiksindirici bir hayvanı yemeye zorlanır (Thompson 1955-1958: 2216).

S31.1. Zina yapan kadın ve metresi, kadının üvey oğluna karşı komplo kurarlar (onun kendilerine ihanet etmelerinden korkarlar) (Thompson 1955-1958: 2204).

S322.2.1. Anne, oğlunu ifşa eder (kıskanç eşin korkusu nedeniyle) (Thompson 1955-1958: 2225).

T231.4. Bahtsız dulun kalpsizliği, talibini tiksindirir (talip, ondan, ölü kocasının dişini sökmesini ister. Kadının yaptığından korkup ondan ayrılır) (Thompson 1955-1958: 2263).

T24.2.2. Âşığın öldürüleceği korkusundan kaygınlık geçirmek (Thompson 1955-1958: 2236).

T251.1.1. Belfagor³⁶ (şeytan, hırçın kadından korkar) (Thompson 1955-1958: 2265).

T251.1.1.1. Şeytan, hırçın kadından korkar ve bir bükün bedenine girer (Thompson 1955-1958: 2266).

T251.2.4. Hırpalanmış kraliçenin kendine gelmesi (kraliçe uykudayken ayakkabı tamircisinin karısıyla yer değiştirir ve cehennemde olduğunu sanır. Ayakkabı tamircisi ona, itaat etmesini ve kocasından korkmasını öğretir (Thompson 1955-1958: 2266).

T257.1. Kadın, evindeki adil hizmetçiden korkar (korkusu, kadının kocası için duyduğu ilgiyle alakalıdır) (Thompson 1955-1958: 2268).

³⁶ Belghegor: Demonolojide bir tür demon.

T284. Korkmuş eş, kocasına sevgi gösterir (Thompson 1955-1958: 2270).

T291. Dul neden evlenmez: 1. Sadece malı istenir. 2. Kocas kalbindedir. 3. Eğer yeni koca iyi kalpli değilse sonuç iyi olmaz; iyi kalpliye, onun ölmesinden korkacaktır (Thompson 1955-1958: 2271).

T333.2. Baştan çıkarılan adam, parmaklarını yakar (kendisini baştan çıkaran kadını korkutur) (Thompson 1955-1958: 2276).

T572.2.5. Korku sonucu düşük yapma (Thompson 1955-1958: 2298).

U131. Benzerlik, korkuyu götürür (Thompson 1955-1958: 2321).

U131.1. Tilki, nihayet korktuğu aslanla sohbet eder (Thompson 1955-1958: 2321).

U131.2. Deveden ilk bakışta korkan adam, onu hizmetine alır (Thompson 1955-1958: 2321).

U142. Öküz, insanların okşamalarını sever; pire ise korkar (Thompson 1955-1958: 2319).

U241. Kral, ölümden korkmaya başlar (Thompson 1955-1958: 2321).

U242. Köpeklerin kovaladığı tavşanlar ölümden korkar (Thompson 1955-1958: 2321).

U81.1. Güvercinin ailesine duyduğu kibir, onların ölmesine ilişkin duyduğu korkuyla bağlantılıdır (Thompson 1955-1958: 2316).

V113.1. Türbedeki sakatlar korkarlar ve koltuk değnekleri olmadan koşarlar (Thompson 1955-1958: 2343).

V52.2. Rahip, adamın korkunç gece nöbetini sürdürür (Thompson 1955-1958: 2335).

W121.2.4. Aslandan korkan köpekler, aslan derisini yırtıp atarlar (Thompson 1955-1958: 2384).

W121.8. Korkuyla gelen hastalık (Thompson 1955-1958: 2384).

X1854.1. Ağaç oyuğundaki oğlan, ağacı kesenden korkup atını da arkasında bırakarak kaçır (Thompson 1955-1958: 2384).

X312. Dilenci, bütün avukatların cehennemde olduğunu söyleyerek avukatı korkutur (Thompson 1955-1958: 2405).

Z13.1. Hikaye anlatıcısı, dinleyicileri uygun yerde “böö” diyerek korkutur (Thompson 1955-1958: 2440).

Z43.4. Sinek yılanı; yılan sıçanı; sıçan maymunu korkutur (Thompson 1955-1958: 2446).

Z49.6. Hayvanlar arasındaki sına (geyik, kedi yavrusunun önünde durur, kedi anlam vermeye çalışır. Geyik, kuş tarafından korkutulur, bu kuş da başka bir kuş tarafından korkutulur) (Thompson 1955-1958: 2448).

Görüldüğü gibi Thompson’da korku, genel bir başlık olarak ele alınmamış ve eserde çeşitli başlıklar altında değerlendirilmiştir. Bu da korkuyla ilgili evrensel ve kapsayıcı bir çalışmada kullanılacak bir metot olmadığını göstermektedir. Öte yandan yukarıda belirtilen ve İngilizcede *fear*, *frighten*, *scare* gibi korkmak sözcüğü ve varyantları tarandığında tespit edilen motif sayısının az oluşu da, alanda bu hususta yekün bir çalışmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bununla beraber Motif İndeks’te yer alan korkuyla ilgili motif sayısının oldukça fazla olması, hem korkuyla ilgili yapılabilecek herhangi bir ulusal yahut evrensel bir çalışmaya ve bu çalışmada oluşturulması gereken yeni bir metoda duyulan ihtiyacı da göstermektedir. Bu nedenle Motif İndeks’te yer alan korku motifleri verilerek hem alan yazındaki ulusal ve evrensel boşluk gösterilmeye çalışılmış; hem de aşağıda oluşturulan Korku Kültü Kataloğu’nun kapsayıcılığı da vurgulanmıştır.

1.4. İNCELEME METODU

Halk biliminde “İşlevsellik Kuramı” olarak adlandırılan metot, Bronislaw Malinowski (1884-1942) tarafından *Eline wissenschaftliche Theorie der Kultur* (Bilimsel Bir Kültür Teorisi) adıyla 1941 yılında ortaya konulmuştur. Bilhassa yerli halklar üzerine temellenen bu teoride, belirli bir topluluğun temel ihtiyaçları ve bu ihtiyaçlara tekabül eden kültürel tepkiler ortaya konulmuş ve genel bir tablo ortaya çıkarılmıştır. Söz konusu tablo aşağıdaki gibidir:

<i>“(A) Temel İhtiyaçlar</i>	<i>(B) Kültürün Tepkisi</i>
1. Metabolizma	1. Beslenme sistemi
2. Üreme	2. Akrabalık
3. Bedensel Rahatlık	3. Konut
4. Güvenlik	4. Koruma
5. Hareket	5. Faaliyetler
6. Büyüme	6. Eğitim
7. Sağlık	7. Hijyen (sağlık bakımı)” (Malinowski 1992: 105)

Görüldüğü gibi, Malinowski’nin kuramı, günlük yaşamda yer edinen en temel ihtiyaçlara odaklanır ancak kuram, yapısı itibariyle modern yaşama uygun olmadığı için belli başlı noktalarda yetersiz kalır.³⁷ İşlevsellik teorisi esas itibariyle bir eylemin, hareketin, değer ya da inanışın hizmet ettiği unsur/unsurlar üzerine temellendirilmiştir. İşlevciliğin genel aksiyomları Malinowski tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

“A. Kültür özünde araç olan bir aygıttır; insan çevresinde ve ihtiyaçlarının giderilmesi sürecinde karşılaştığı özel, somut problemleri onun sayesinde daha iyi çözme durumunda olur.

³⁷ Bu hususta Kireneli Aristippos, Epiküros (Epikür), Annikeris, Hegeias, Theodoros ve Kirene Okulu’nun, ilgili kuramın altyapı taşlarını oluşturan temel hazcılık ilkesinden, çalışmanın kapsamı gereği bahsedilmemiştir. Ancak genel olarak Epiküryen felsefe olarak adlandırılan hazcılığın, en temel ilkesi, ihtiyaçlar-hazlar karşısında muhakeme yeteneği kullanılarak gerçekleştirildiği belirtilmelidir: “*Bilge kişi, kendini, gerek ölüm korkusundan, gerek ahiret korkusundan kurtarmış olan kişidir. Bilge kişi ölümü düşünmez. Çünkü yaşadığı müddetçe ölüm olmadığını, öldükten sonra ise artık kendisinin varolmadığını bilir. Bundan dolayı ölüm korkulacak bir şey değildir.*” (bk. Bertrand 2001: 85)

B. Kültür bir nesneler, eylemler ve zihniyetler sistemidir, bu sistem içerisinde her parça bir amaca hizmet eden bir amaç olarak bulunur.

C. Kültür, çeşitli unsurları karşılıklı birbirine bağlı olan bir bütündür.

D. Böyle eylemler, önemli yaşamsal ödevler çevresinde kurumlar halinde  rg tlenmi tir, sözgelimi, aile, klan, köy, kabile gibi, ekonomik işbirliği için, politik, hukuksal veya eğitsel etkinlikler için örgütlenmiş birlikler gibi.

E. Dinamik açısından, yani etkinliğin türüne göre kültürde bazı yanlar ayırt edilir, söz gelimi eğitim, toplumsal denetim, ekonomi gibi bilgi sistemleri, ahlak ve inanç, yaratıcı ve sanatlı anlatım biçimleri gibi.” (Malinowski 1992: 41)

Buna göre, süreç h linde devam eden toplumsal i leyi , çalışmanın konusunu teşkil eden anlatılar ve kültür ekseninde belirli bir yönelim ve inşa kaydeder. Bu inşa ve yönelim özellikle anlatının ortaya çıkığı toplumun bir göstergesi olarak kahraman tipinde tezahür etme alanı bulur. Bir başka deyişle anlatıda kahramanın yönelimleri, faaliyetleri, inanışları ve duyguları toplumu yansıtan bir gösterge olarak belirginleşir. Nitekim anlatıda kahramanın faaliyetleri doğrultusunda “*muayyen bir medeniyet seviyesinin ve ya ayı  tarzının mahsulü olduğunu gösteren tafsilat vardır.*” (Kaplan 2002: 11) Bu minvalde Malinowski’nin 1941 yılında ortaya attığı I levselcilik Kuramı, *Halk bilimi ve Korku* nezdinde yeniden işlenerek ve geliştirilerek korkuya uyarlanabilir. İfade edildiği gibi halk kültürü bilinçli veya bilinçsiz bir biçimde korku etrafında şekillenir. Bu minvalde Gılgamış Destanı’ndan Dede Korkut Hik yeleri’ne, Hint Masalları’ndan Türk Efsaneleri’ne kadar, bütün metinlerdeki korku motiflerini tespit ve tahlil etmek amacıyla bir katalog oluşturmak amaçlanmıştır. Bu katalogun evrensel bir nitelikte olması amaçlanmıştır:

I. Sosyal Korku Motifleri

I.A.1. – I.A.3. Hayatta Kalma

I.A.1.Barınma

I.A.2.Besin

I.A.3.  lme/Yok Olma/Zarar G rme

I.B.1 – I.B.4 Yayılma  oğalma

I.B.1.Fetih

I.B.2.Fikrî Yayılış

I.B.3.Kültürel/Dinî Yayılış

I.B.4.Türün Devamlılığı

I.C.1 - I.C.16. Değerler-Tutkular

I.C.1.Aile

I.C.2.Bağımlılık

I.C.3.Düşkünlük

I.C.4.Fedakârlık

I.C.5.Güzellik

I.C.6.Huzur

I.C.7.İktidar

I.C.8.İntikam

I.C.9.İtaat

I.C.10.Kaybetme

I.C.11.Nefret

I.C.12.Onur

I.C.13.Özgünlük

I.C.14.Özgürlük

I.C.15.Sevgi

I.C.16.Yalnızlık

I.D.1 – I.D.25 Zayıflık

I.D.1.Açgözlülük

I.D.2.Aptallık/Temkinsizlik

I.D.3.Cahillik

I.D.4.Cimrilik

I.D.5.Çelimsizlik

I.D.6.Çirkinlik

I.D.7.Düzenin Bozulması (Olağan)

I.D.8.Haksızlık

I.D.9.Hırsızlık

I.D.10.İhanet-Yalan Söyleme

I.D.11.İnatçılık

I.D.12.İstenç/Şehvet

I.D.13.Kıskançlık

I.D.14.Kibir

I.D.15.Kin Besleme

I.D.16.Korku – Cesaret

I.D.17.Kötülük

I.D.18.Kurnazlık

I.D.19.Muhtaç Kalma Korkusu

I.D.20.Mutsuzluk

I.D.21.Tembellik

I.D.22.Terk Etme/Terk Edilme

I.D.23.Üvey Anne (Olağan)

I.D.24.Yamyam ve Vampir (Olağan)

I.D.25.Zalimlik

I.E.0- I.F.500 Bir Eğlence Aracı Olarak Korku

II. Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular

II.A.1 – II.A.83. Olağanüstü Varlıklara Bağlı Korkular

- II.A.1. Al Karısı
- II.A.2. Andık
- II.A.3. Arap
- II.A.4. Ateşpare
- II.A.5. Ateşten Oğlan
- II.A.6. Ay
- II.A.7. Azrail
- II.A.8. Bizden İyiler
- II.A.9. Büyücü
- II.A.10. Cadı
- II.A.11. Canavar
- II.A.12. Cansız
- II.A.13. Cıfit
- II.A.14. Cin
- II.A.15. Conguluz
- II.A.16. Cüce
- II.A.17. Çarşamba Karısı
- II.A.18. Dağ Adamı
- II.A.19. Dağlar Anası
- II.A.20. Denizkızı
- II.A.21. Dev
- II.A.22. Devasa Hayvanlar
- II.A.23. Dışarlık
- II.A.24. Ebemgarı
- II.A.25. Ejderha
- II.A.26. Ev Kızı
- II.A.27. Evran
- II.A.28. Eyvah
- II.A.29. Fıben
- II.A.30. Gece Adamı
- II.A.31. Geçkinci
- II.A.32. Güneş

- II.A.33. Hibilik
II.A.34. Hortlak
II.A.35. Huri
II.A.36. Hut
II.A.37. İfrit
II.A.38. İğci Baba
II.A.39. Kaftarküski
II.A.40. Kapoz
II.A.41. Kara Kunduz
II.A.42. Karabasan
II.A.43. Karakura
II.A.44. Kardek
II.A.45. Kurukafa
II.A.46. Lohusa Cini
II.A.47. Mayısa
II.A.48. Mekir
II.A.49. Minnet
II.A.50. Nenârı
II.A.51. Of Koca
II.A.52. Oğrak
II.A.53. Örümcek Kadın
II.A.54. Peri
II.A.55. Pir Nene
II.A.56. Piraboçık
II.A.57. Pirabok
II.A.58. Pirelik
II.A.59. Pirik
II.A.60. Pispatik
II.A.61. Rom-Rom Ana
II.A.62. Sahab
II.A.63. Sarıkız
II.A.64. Settur

- II.A.65. Su Kızı
- II.A.66. Şahmaran
- II.A.67. Şeri
- II.A.68. Şeşek
- II.A.69. Şeytan
- II.A.70. Şirret
- II.A.71. Şubat Karısı
- II.A.72. Tepegöz
- II.A.73. Tüllüce
- II.A.74. Ubur
- II.A.75. Üvey Anne (Olağanüstü)
- II.A.76. Yabani Ada
- II.A.77. Yallı Gelin
- II.A.78. Yamyam ve Vampir (Olağanüstü)
- II.A.79. Yaratık Adam
- II.A.80. Yarımca Deyyus
- II.A.81. Zırtlan
- II.A.82. Ziya
- II.A.83. Adlandırılmamış Diğer Olağanüstü Varlıklar

II.B.1.- II.B.3. 500 Olağanüstü Güçlere Bağlı Korkular

- II.B.1. Büyü
- II.B.2. Düzenin Bozulması (Olağanüstü)
- II.B.3. Olağanüstü Doğum

II.C. Diğer Korkular

III. Dinî Korkular

- III.A. – III.A. Ahiretle İlgili Korkular
- III.B.1 – III.B.6. Beddua ve Lanet
- III.B.1. Dinî Kişilikler-Güçler ve Kutsal Varlıkların Bedduası
- III.B.2. Emeği Geçenin Bedduası

III.B.3. Haksızlık/Kötülük Yapılanın Bedduası

III.B.4. Lanet

III.B.5. Olağanüstü Güçlerin ve Varlıkların Bedduası

III.B.6. Diğer Beddualar

III.C. – III.C. Günah

III.D.1 – III.D.4. Saygısızlık

III.D.1. Din Ulularına ve Çevrelerine Saygısızlık

III.D.2. Dine ve Yaratıcıya Karşı Saygısızlık

III.D.3. Kutsal Hayvanlara, Bitkilere ve Yerlere Saygısızlık

III.D.4.4 Yiyecek ve İçeceklerle Saygısızlık

III.E. – III.E. İnanmama

III.F. – III.F. Sırrı İfşa Etme

III.G. – III.G. Yasağı Çiğneme

III.H. – III.H. Diğer Dini Korkular

IV. Çeşitli Tabiat Unsurlarından ve Eşyanın Tabiatından Korkma

V. Korkulara Bağlı Hastalıklar

V.A. – V.A. Fobiler

V.B. – V.B. Sosyal Anksiyete Bozukluğu – Anksiyete

V.C. – V.C. Travma Sonrası Stres Bozukluğu

V.D. – V.D. Akut Stres Bozukluğu

V.E. – V.E. Obsesif-Kompulsif Bozukluk (Takıntı-Zorlantı Bozukluğu)

V.F. – V.F. Yaygın Kaygı Bozukluğu

V.G. – V.G. Panik Bozukluğu/ Panik Atak

V.H. – V.H. Perseküsyon Paranoyası

Görüldüğü gibi oluşturulan katalog 5 ana başlığa ayrılmış ve her bir ana başlık Romen rakamlarıyla numaralandırılmıştır. Romen rakamından sonra her bir ana başlığın bir alt başlığı için büyük harf kullanılmış; daha sonra da bu alt başlık eğer kendi içinde de sınıflandırılmışsa Latin alfabesi rakamları kullanılmıştır. Buna göre I.A.1.Barınma maddesi ele alınacak olursa, I. Sosyal Korku Motifleri’ni; A. Hayatta Kalma’yı ve I. ise Barınma’yı göstermektedir. Her bir temel başlık yanında verilen 1-200; 3400-3800 gibi numaralandırmalar ise, bu başlık altında kaydedilen korku motiflerinin sayısını göstermektedir. Ayrıca daha sonra yapılabilecek çeşitli çalışmalarda tespit edilebilecek yeni motiflerin eklenmesi için boşluklar da bırakılmıştır. Buna göre örneğin III. Bölüm’de yer alan katalogda da görülebileceği gibi I.C.9. İtaat başlığına ayrılmış ve bu başlık I.C.9.3201-3600 aralığında sınırlandırılmıştır. İncelenen Türkiye sahası masal ve efsanelerde bu başlığa ilişkin toplamda 55 motif kaydedilmesine rağmen, görüldüğü gibi, 345 motif daha sonra yeni korku motiflerinin bulunması ihtimaliyle boş bırakılmıştır. Üstelik dikkat edileceği üzere her bölümdeki motif aralığı aynı tutulmuş; bir başka ifadeyle masal ve efsanelerde harf ve numaralandırmaların aynı tutulduğu bir katalog oluşturulmuştur.

Bu bölümde yoğun olarak üzerinde durulan korkunun bilimsel yönüyle ilgili çalışmalar dikkatle incelendiğinde, korkunun bir yekün olarak henüz ele alınmadığı ve bütün yönleriyle değerlendirilmediği, dahası insanlığın korkularının, kaygılarının yahut fobilerinin tamamını içeren bir çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir. Bu da beraberinde, aktarıldığı gibi bir katalog oluşturma zorunluluğunu getirmiştir.

Yukarıda verilen katalog oluşturulurken, çeşitli kaynaklardan istifade edilmiş; ortaya atılan katalogda yer alan birtakım maddelerin masal ve efsanelerde yansımalarının bulunmayacağı göz önünde bulundurulmuş olsa da, birer korku motifu olmaları hasebiyle işbu maddeler çıkarılmamıştır. Nitekim oluşturulan katalogun yalnızca Türkiye sahası masal ve efsaneleri etrafında teşekkül etmesi değil; bununla birlikte evrensel bir çerçeve çizmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, böyle bir katalog oluşturma ihtiyacı, korkunun bütün yönlerini ele alan yekün bir kaynağın eksikliğinden doğmuştur. “Sosyal Korku Motifleri” başlığı altında, bireyin hayatını şekillendiren en temel itkiler ele alınmıştır ve bu itkiler belirlenirken uzman görüşünden faydalanılmış, hazcılık felsefesinden ve işlevselcilik kuramından yola çıkılarak temel bir katalog oluşturulmaya çalışılmıştır. I.A. – I.E. sınıflandırması arasında insan davranışını

şekillendiren veya toplum tarafından şekillendirmemesi istenen birtakım unsurlar ele alınmıştır. Korku, yalnızca hisseden birey nezdinde ele alınması gereken bir duygu durumu olduğu kadar, “korkutmak” yönüyle de toplumsal birtakım değer ve yargıların sürekliliğinde önemli, hatta insanlık tarihi kadar eski bir değer taşıyıcısıdır. Dolayısıyla korkmak ve korkutmak eylemleri etrafında şekillenen duygu durumu, örneğin “haksızlık”, kolektif şuur tarafından yapılmaması gereken bir şey olarak aktarılır. Ancak bireyin haksızlığın “kötü” yahut “yapıldığında karşılığını bulacağı için korkma” nitelendirmesini haksızlığın korkutulan bir unsura dönüşmesi neticesinde deneyimler. I.E. maddesinde ise, korkunun yalnızca korkutmak ve eğlenmek amacıyla ortaya konulduğu bir bağlam ele alınmıştır.

Sosyal Korku motiflerinin oluşturulmasında birtakım güçlüklerle ve karmaşıklıklarla karşılaşıldığını belirtmek gerekir. Katalogun ilk halinde I.C.’nin altında “itibar” ve “namus” olmak üzere iki alt başlık açılmıştı. Nitekim incelenen masal ve efsanelerde doğrudan “namus kültürü” olarak adlandırılan mefhumla ilişkin korku motiflerinin sayısının oldukça fazla olduğu görülmüştür. Ancak daha sonra yapılan alan araştırması neticesinde bu iki başlıkta “I.C.12. Onur” adıyla düzenlemeye gidilmiştir. Nitekim yapılan literatür taramasında sosyal psikolojide “namus kültürü” ile “imaj kültürü” arasında derin bir ayrıma gidildiği ve bilhassa Orta Doğu coğrafyasında “namus” kavramı ile ataerkil ve kadının baskılandığı bir toplumsal anlayış olduğu görülmüştür.³⁸ Dolayısıyla bu çalışmada “onur” kelimesi, şeref, iffet, ar ve namus sözcüklerini kapsayacak bir biçimde kullanılmıştır.

“Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular”da Türkiye sahasının masal ve efsanelerinde görülen demonik ve diablojik varlıklar ele alınmıştır. Ancak bilindiği gibi anlatılardaki demonik ve diablojik varlıkların isimlendirilmediği fakat ilgili varlığa ilişkin müstakil özellikleri koruduğu görülmektedir. Bunun için “Adlandırılmamış Diğer Olağanüstü Varlıklar” adıyla bir başlık açılmış ve ilgili varlıklar ve güçler bu başlık altında değerlendirilmiştir. I.D.7. Düzenin Bozulması (Olağan) adıyla “I. Sosyal Korku Motifleri” başlığı altında değerlendirilen korku motifleri, korkulan şeyin/varlığın/gücün kaynağına göre yeniden ele alınarak II. maddede “Düzenin Bozulması (Olağanüstü)” adıyla bir başlık açma gereği doğurmuştur. Aynı ana başlığın “Diğer Korkular” adını taşıyan alt başlığında ise, nazar,

³⁸ Ayrıntılı bilgi için bk. Sakallı Uğurlu ve Gülçin Akbaş 2013: 76-91.

uğursuzluk ve çeşitli halk inanışlarına bağlı oluşan korkular ve korkulan demonik veya diabolik olmasa da korkunun gerçekleştiği durumlar sınıflandırılmıştır. Örneğin Gaziantep, Kilis, Van, Bitlis ve Denizli masallarında rastlanan, çaldıklarını mezarlıkta bölüşen hırsızların bir ses duymaları yahut canlı canlı gömülmüş bir adamın ses vermesi üzerine ölülerin dirildiğini sanıp kaçmaları hortlak başlığı altında ele alınmamıştır. Nitekim masal kahramanları nezdinde değerlendirildiğinde korkulan şeyin hortlak olduğu açıktır ancak korkunun kaynağı hortlak (veya eğlenmek için korkutmak) değildir. Bu nedenle bu ve benzeri korkular, (bir elbise giyerek Azrail gibi korkutmak, dünyanın yıkıldığını düşünüp kaçmak vb.) “Diğer Korkular (Olağanüstü)” başlığı altında ele alınmıştır.

Efsanelerin tabiatı gereği masallara göre daha fazla malzeme barındırdıkları “III. Dinî Korkular”, Saygısızlık, Beddua ve Lanet, Günah, Sırrı İfşa Etme, Yasağı Çiğneme, İnanmama, Ahiretle İlgili Korkular ve son olarak Diğer Dinî Korkular alt başlıklarına ayrılmış ve katalogun kapsayıcı olması amaçlanmıştır. IV. maddede ise tabiat motiflerinden yahut eşyanın tabiatına ilişkin korkular ele alınmıştır. Burada karşılaşılan güçlüklerden biri, korkan kahramanın bulunduğu konumu temellendirmek ve bu temelle korktuğu varlığın konum arasındaki ilişkiyi doğru bir biçimde kurabilmek olmuştur. Örneğin Esra Akyol’un hazırladığı *Muğla Masalları, İnceleme-Metin* adlı yüksek lisans tezinde yer alan 32. masalda, aç olan bir kurdun tavuktan ve horozdan korktuğu için onlara saldırmadığı görülür (Akyol 2010: 331). Kurdun kendisinden daha küçük ve yırtıcı olmayan bir hayvandan korkmasını “herhangi bir tabiat motifinden korkma” olarak ele almak şüphesiz yanlış bir değerlendirme olacaktır. Problem teşkil eden bir diğer yön ise, masalda kurdun, herhangi bir av geçmişinde yaralandığı, herhangi bir uzvunu kaybettiği, kısacası kurdun söz konusu korkusunu psikolojik bir korku olarak ele alabilmek için herhangi bir ön deneyimi – travması olup olmadığı hakkında net bir şey söylemek mümkün değildir. Bu nedenle masalın bağlamını tayin etmemek amacıyla kurdun sözde “gerçek dışı” korkusunu hem ölme yahut zarar görme, hem de psikolojik bir korku olarak değerlendirmek uygun görülmüştür.

Öte yandan ele alınması gereken önemli bir konu, korkunun kaynağına göre somut yahut soyut oluşudur. Buna göre hayatta kalma başlığı altında ele alınan besin, herhangi bir şekilde zarar görme, barınma; değerler-tutkular başlığı altında ele alınan güzellik, kaybetme ve bağımlılık; zayıflık ve kötülük başlığı altında ele alınan çirkinlik,

yamyamlık, üvey anne (olağan) ve düzenin bozulması (olağan); Bir Eğlence Aracı olarak korku, olağanüstü varlıklara ve güçlere bağlı korkuların bir kısmı; dinî korkular başlığı altında ele alınan beddua ve lanet; çeşitli tabiat unsurlarından ve eşyanın tabiatından korkma birer somut korku motifidir. Soyut korku motifleri ise yayılma çoğalma; değerler-tutkular alt başlığında ele alınan aile, sevgi, nefreti intikam, onur, iktidar, özgürlük, yalnızlık, huzur, özgünlük, fedakârlık, istenç, kaybetme, cimrilik, itaat ve düşkünlük; zayıflık/kötülük başlığında ele alınan mutsuzluk, kurnazlık, ihanet-yalan söyleme, aptallık-temkinsizlik, korku -cesaret, kibir, açgözlülük, kıskançlık, hırsızlık, tembellik, cahillik, haksızlık, kötülük, muhtaç kalma korkusu ve çelimsizliktir. Her ne kadar korkunun kaynağına göre soyutluk ve somutluk ayrımını ortaya koymak bir gereklilik olsa da, korku motiflerinin bir kısmı bu duruma istisna teşkil etmektedir. Olağanüstü güçlere ve varlıklara bağlı korkularda yer alan çeşitli demonolojik ve diablojik varlıkların her ne kadar somut birer korku motifi olarak ele alınması gerekse de, büyü ve diğer korkular başlıkları altında ele alınan korkular soyut olarak değerlendirilmelidir. Korkuyu yaşayan kişi nazarında herhangi bir olağanüstü varlığın bulunması (duyu organlarıyla idrak edilmesi), şüphesiz korku kaynağının somutluğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan bir varlık görmeyip çeşitli nedenlerden ötürü bir varlığın yahut olağanüstü bir durumun meydana geldiği sanılan korku durumları ise diğer korkular (olağanüstü) başlığı altında ele alındığı için, bu belirsizlik ortadan kalkmaktadır. Nitekim anlatı, bu bağlamda kendi gerçekliğini inşa etmekte ve anlatıcı-dinleyici ve kahraman arasındaki soyutluk ve somutluk ayrımını belirgin bir temele oturtmaktadır.

Ele alınması gereken bir diğer husus ise somut korkular ve bu korkuların duyu organlarıyla olan ilintisidir. Nitekim Üçüncü Bölüm’de de ele alınacağı üzere korkulan herhangi bir durumun, varlığın yahut gücün kaç duyu organıyla algılanabildiği korkunun eşiğini belirlemektedir. Örneğin bir dev tarafından yenmek üzere olan adam, devin gerçekliğini gözleriyle görmüş olsa da, kendisinden önce pişirilip yenmiş bir adamın et kokusunu alırsa, devin korkutucu sesini duyarsa yahut boğazına bıçak dayanırsa duymuş olduğu korkunun şiddeti de aynı oranda artacaktır. Dolayısıyla korkunun amigdala merkezli gerçekleşen bir duygu durumu olduğu ve karşılaşılan herhangi bir durumun beyin tarafından tehlikeli olarak algılanması ve bu tehlike

neticesinde gerçekleşen bir kimyasal süreç olduğu ifade edilmiş olsa da, işbu kimyasal sürecin yoğunluğu duyu organlarıyla ilintilidir.

İKİNCİ BÖLÜM: İNCELEME

Türkiye sahasının korku kültürünü bütün detaylarıyla tespit edebilmek amacıyla, bu çalışmada, Türkiye'nin hemen her ilinden masal ve efsaneler incelenmiştir. Bu şehirler arasında Bartın ve Düzce'nin sözlü geleneğine ait herhangi bir anlatı tespit edilememiş, dolayısıyla söz konusu şehirlerin korku kültürüne ait numuneleri saptamak da mümkün olmamıştır. Bunun dışında, Türkiye'nin her ilinden incelenen 10.000'in üzerinde masal ve efsanede her korku başlığına ait motifler kaydedilmiş ve kaydedilen motifler bu bölümde detaylı bir biçimde ele alınmıştır.

2.1. SOSYAL KORKU MOTİFLERİ

Sosyal bir varlık olan insanın, bireyselliğinin de sosyal hayat etrafında inşa edildiği göz önünde bulundurulursa, hayatın çeşitli safhalarında bireyin kendini gerçekleştirebilmesi, hayatta kalabilmesi, toplumda itibar, kabul görmesi, kişisel hayatında birtakım başarılarla ulaşması veya bunların tümünden kaçması, bir başka ifadeyle bireyin yaşamak istemediği bir hayattan kaçınması korku etrafında inşa edilen bir psikolojiyi de beraberinde getirir. Öte yandan, daha önce de belirtildiği gibi, toplumların düzeni sağlamaları ve düzenin sürekliliğini sağlamaları için deneyimlenmiş yahut deneyimlenmemiş korkunun kullanılması, yani bireyin korkutulması oldukça sık rastlanan ve bu başlık altında da ifade edileceği üzere düzeni sağlayan bir işlev üstlenir.

2.1.1. Hayatta Kalma

2.1.1.1. Barınma

Bütün kültürlerin anlatılarında evlerinden bir şekilde uzaklaşan veya uzaklaştırılan çocukların dönüş yolunu bulabilmeleri için ceplerindeki taşlarla yolu işaretlemeleri motifine oldukça sık rastlanır. Barınma ile kastedilen, tam olarak, anlatılarda kahraman veya kahramanların, yaşadığı ve orası dışında yaşayacak bir yer bilmedikleri yeri kaybetme, oradan uzaklaşma veya dış dünya tehlikeli bir hâle geldiğinde etrafı çevrili (veya yüksek) bir yer bulma çabalarıdır.

Türkiye sahası efsanelerinde barınmanın bir sorun teşkil etmediği ve barınmaya ilişkin geniş bir korku kültürü olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenledir ki barınmaya ilişkin tespit edilen iki örnek, dolaylı bir biçimde hayatta kalmayla ilintilidir. Ancak I.A.3.1502 sınıflandırmasıyla ve *“şeytanın verdiği buğdayı yemezlerse cennetten*

atılacağına inanan Âdem ve Havva, buğdayı yerler” (Çelik 2008: 410) adıyla kaydedilen korku motifinin derin bir biçimde ele alınması gerekir. Nitekim birçok semavî din tarafından “ilk günah” olarak nitelendirilen eylemin, efsane dünyasında “barınma” korkusuyla gerçekleştirildiği dikkati çeker.

Masallarda barınmayla ilgili 6 örnek tespit edilmiştir ve bu örnekler herhangi bir sebeple dışarıda kalan, güvenli bir yer arayan yahut evlerinin yolunu bulmak isteyen anlatı kahramanları hakkındadır. Ölme-zarar görme başlığına ait toplamda 938 korku motifi kaydedilmişken, barınmaya ilişkin toplamda 6 motifi kaydedilmesi, barınmanın toplumun tümünü ilgilendiren korku motifleri arasında sayılmadığını göstermektedir. Nitekim bilindiği gibi anlatıların genel olarak üzerinde yoğunlaştığı konular, onların içinden doğdukları toplumun/bölgenin genel hassasiyetlerini yansıtır. Dolayısıyla Türkiye’nin her yöresinden incelenen anlatılarda bu bahsin oldukça az bir yer kaplaması, genel sınıflandırmalarda oldukça önemli addedilen barınmanın Türk kültürü için temel bir korku ögesi olmadığını gösterir.

2.1.1.2. Besin

Bronislaw Malinowski’nin “beslenme sistemi” (Malinowski 1992: 105), Maslow’un fizyolojik ihtiyaçlar başlığı altında ele aldığı “beslenme” (Lester vd. 1983: 83) insanlık için yaşamanın en temel koşullarından biridir. Nitekim hem masal hem de efsanelerde de görüldüğü üzere aç-susuz kalan kişilerin, açlıktan ölme korkusuyla değer ve yargılarını çiğnediği, bir başka ifadeyle en temel ihtiyaçların karşılanamadığı durumlarda çeşitli değer ve yargıların ortadan kalktığı rahatlıkla ifade edilebilir. Dolayısıyla açlık ve susuzluğun toplumların yahut bireylerin eylemlerini etkilediği, göçlere, değer yitimlerine yahut kötülüğe sebebiyet verdiği açıktır. Öte yandan, diğer korku motiflerinin aksine açlık, ansızın yaşanan bir korku değil, insan fizyolojisine bağlı olarak zaman içerisinde yaşanan ve bu nedenle de değerlendirme ve korku sürecini barındıran temel bir ihtiyaçtır. Bu nedenle de beslenme eksikliğinden kaynaklanan korkunun deneyimlenen ve deneyimlendikçe yoğunluğu artan bir korku olduğu söylenebilir. Bununla birlikte beslenme ve korkuyu, “korkutmak” açısından ele almak da mümkündür. Buna göre doğru kararları vermek, temkinlilik, biriktirme vb. gibi birtakım bireysel değerlerin kazanımı için anlatılarda açlık-susuzluktan ölme ile korkutmak kullanılıyor olabilir. Ayrıca beslenme ve korku kültürüne ilişkin ortaya

konması gereken bir diğer mevzu da, açlıkla baş eden anlatı kahramanının bu korkuyla kendisini çeşitli tehlikeli durumlara sokabilme ihtimalinin bulunduğu; bilhassa masallarda bu durumun örneklerine sıkça rastlandığıdır. Aktarılanlardan farklı olarak, Esat Korkmaz'ın aktardığına göre açlık ile kötülük (evil) arasında sıkı bir bağ vardır. Nitekim Zerdüştlük'te Ehrimen'in altı görünümlerinden biri durumundan bulunan, ölüm korkusunun taşıyıcısı Aeşma'nın yönetimi altındaki yedi şeytandan biri de açlıktır (Korkmaz 2006: 41).

Türkiye sahası efsanelerinde açlık veya susuzluktan korkmaya ilişkin toplamda 20 korku motifi tespit edilmiştir ve bu motiflerin tamamında, beslenmenin itici bir güç olduğu görülmektedir. Nitekim I.A.2.401, 402, 411, 412, 418 ve 419 numaralı korku motiflerinde aç kalan insan veya insanların, yaşadıkları yerleri terk ettikleri; 3'de (yamyamlık ve vampirlik başlığında da açıklandığı gibi) açlıktan ölümlerin etlerinin yendiği; 404-410,413, 414, 415, 416 ve 417'de insanların aç kalmaktan korktukları ve bu korkuları neticesinde bir güce sığındıkları, öldükleri veya öldürdükleri görülür. Dolayısıyla hayatta kalmanın fizyolojik açıdan en temel şartı olan beslenme, bu önemiyle efsanelere de yansımış ve korkular en büyük motiflerden biri hâline gelmiştir. Katalogda da açıklandığı gibi çeşitli zevk-ihtiyaç sıralamalarında, ikincil ihtiyaçlara geçmeden evvel doyurulması gereken en temel ihtiyaçlar arasında beslenme de bulunur.

Masallarda beslenmeyle ilgili korkulara ilişkin toplamda 51 motif tespit edilmiştir. Efsanelerde olduğu gibi, masallarda da açlıkla mücadele eden veya açlık yaşamak istemeyen kahramanların birtakım yasakları ve değerlerini aştıkları, temel değişiklikleri yahut ölmeyi göze aldıkları dikkati çeker. I.A.401.'de aç kalacaklarını anlayan iki kardeşin evlerini terk ettikleri bu bağlamda dikkati çeker. I.A.402-441-451 numaralarıyla kaydedilen motiflerin tamamı işbu korku ve korku neticesinde harekete geçme-feda etme hakkındadır. I.A.419; 429-432; 448 numaralı unsurlarda susuz kalan bir kızın su karşılığında gözlerini vermeye razı olduğu görülür ki, bunlar da besin eksikliğiyle ilgili korkunun acı çekmekten daha ağır bastığına dair örnekler olarak okunmalıdır. Ancak masallarda beslenme eksikliği ile ilgili korkulardan en dikkat çeken, Van'da anlatılan bir masalda tespit edilmiştir. Buna göre I.A.442. numaralı unsurda ormanda kalan üç aç kızın, yemekleri tükenince birbirlerini yemeyi düşündükleri görülür (Önay 1995: 366). Bu, ilerde de bahsedildiği gibi Jeffrey P. Blick'in yamyamlığın topolojisinin ilk maddesine tekabül eder.

I. Hayatta Kalma Yamyamlığı: İnsan etini veya uzuvlarını kötü durumlarda, stresli koşullarda hayatta kalan son kişi olarak yemek.

A. Kıtlık

B. Zorunluluk veya Acil Durum

C. Gemi Enkazı

D. Kuşatma/Savaş (Blick 1978-1988: 3).

Aktarılan husus, hem besin eksikliğinin bireyde değer aşımına sebep olması, hem de yamyamlığın kaynağı bakımından ele alınmalıdır. Bu durum da, söz konusu korku motifinin diğer unsurlara baskın geldiğini ortaya koyar.

2.1.1.3. Ölme/Yok Olma/Zarar Görme

Masal ve efsanelerde en çok kullanılan korku motifi “Ölme/Yok Olma/Zarar Görme”dir. İncelenen efsanelerde yok olma korkusuna ilişkin herhangi bir örneğe rastlanmamış olsa da, oluşturulan katalogun kapsayıcı bir nitelik taşıması kaygısıyla, yok olma çıkarılmamıştır. Çoğunlukla aniden karşılaşılan ve oluşmasında duyu organlarının diğer korku motiflerine göre daha fazla rol aldığı zarar görme yahut ölme, insanlık tarihinin en bilindik korkusudur. Kısacası ölüm korkusu, Birinci Bölüm’de de ifade edildiği gibi bütün korkuların en büyüğü ve en eskisidir. İnsanlık tarihinin bilinen ilk yazılı metni olan Gılgamış Destanı, bilindiği üzere Gılgamış’ın maceraları üzerine kuruludur ve bu maceraların önemli bir kısmını, arkadaşı Endiku’nun ölümü üzere Gılgamış’ta başlayan ölüm korkusunu yenmek ve dolayısıyla ölümsüzlüğü aramak teması oluşturur. Ancak Gılgamış’ın bu korkusundan önce metinde rastlanan ilk korku, Gılgamış’a denk yaratılan Endiku’yu gören bir avcı tarafından yaşanır. Destanın girişinde, Gılgamış’ı yaratan Aruru’ya seslenen Anu, Gılgamış’a denk ve onunla karşılaşabilecek birini yaratmasını ister. Bunun üzerine Aruru, bir tutam kil alarak çölün ortasında Endiku’yu yaratır. Hayvan sürüleriyle yaşayan Endiku’yu, bir süre sonra bir avcı görür ve üç gün üst üste onunla yüz yüze gelir. Destanda avcının korkusundan taş kesildiği ifade edilir:

“Tuzakçı avcı günün birinde / bir su başında yüz yüze geldi onunla, / bir gün, iki gün, üç gün yüz yüze geldi hep onunla. / Avcı onu görünce korkudan taş kesildi, / berikiyse şaşırdı kaldı sessiz, kımıltısız, / yanındaki sürüyle barınağına dönünce. /

Avcının içi daralmış, yüzü kararmıştı, / bun girmişti yüreğine, / yüzü uzak bir yoldan gelenin yüzü gibiydi” (Maden 2015: 6).

Dolayısıyla ilk metnin dahi ölüm korkusu etrafında şekilleniyor olması, bir korku motifi olarak ölüm yahut zarar görmenin efsanelerde bu denli sık görülmesinin insanlık tarihi açısından yazılı bir kanıtıdır. Bununla birlikte dinler tarihi açısından korku ele alındığında “öteki âlem” inanın korkuyla mücadele etmenin bir başka ve dinsel yolu olduğu iddia edilebilir. İçeriği bakımından korkunun çeşitli bilimsel yöntemlerle giderilebileceği veya etkisinin azaltılabileceği daha önce ifade edilmişti. Bakara sûresinin 62. ayetinde ise Allah’a yönelen insanlar için herhangi bir korku olmayacağı belirtilmiştir. Ancak dikkat edilmesi gereken husus, dinlerin dünyayı geçici; ölümden sonraki yaşamı ise bâki olarak görmeleridir. Bu da, korkulması gereken en temel şeyin ölüm değil; ölümden sonraki yaşam ve dolayısıyla öteki âlemde insanın başına gelecek olanlardır:

“Şüphesiz iman edenler; Yahudilerden, Hristiyanlardan ve Sâbiilerden de Allah'a ve ahiret gününe inanıp sâlih amel işleyenler için Rableri katında mükâfatlar vardır. Onlar için herhangi bir korku yoktur onlar üzüntü çekmeyeceklerdir.” [Bakara 62]

Yukarıda aktarılan bilgi ve âyetlere göre şekillenmiş bir yaşamda, ahirete ilişkin korkuların ölüm korkusundan daha etkili olması gerekirdi ancak inanış çevresinde şekillenen efsanelerde bile korkunun somut olmasının söz konusu etkiyi yeniden şekillendirdiği görülebilir. Bir başka ifadeyle tehlikeli olarak addedilen durumla karşılaşma sıklığı ve söz konusu durumun gözle görülebilir gerçeklikle olan ilintisi, korkunun yoğunluğuna ve yaygınlığına etkisi, yadsınamayacak kadar büyüktür.

Birinci Bölüm’de etraflıca belirtildiği gibi, algıda gerçekleşen ve beyinin koordinasyonu ile vücuttaki çeşitli salgılarla eylemsel bir tepkiye dönüşen korku, yaşanan ve tehlikeli addedilen durum neticesinde “savaşma” veya “kaçma” tepkisini doğurur. Türkiye sahası efsaneleri incelendiğinde ölme veya zarar görme tehdidiyle karşı karşıya kalan birey yahut topluluğun çoğu zaman “kaçma” tepkisini gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak bu tepki, korkaklık veya savaşma edimini ortadan kaldırmamaktadır. Nitekim tehlikeli olan herhangi bir durumda savaşmak da korkunun bir yansıması olarak okunmalıdır. Dolayısıyla ölme veya zarar görme karşısında

gösterilen tepki, bağlama göre değerlendirilmelidir. Öte yandan ölme veya zarar görme korkusunun yalnızca birey yahut topluluk karşısında duyulmadığı ifade edilmelidir.

Ölmeye veya zarar görmeye ilişkin korkular, daha önce de ifade edildiği gibi yalnızca bir birey veya toplum karşısında duyulmayıp, herhangi bir tabiat motifi etrafında da oluşabilirler. Ancak bu durumda korku motifini bağlama göre değerlendirmek ve tasnifini bu minvalde sağlamlaştırmak gerekir. Nitekim I.A.3. 953-1072-1073- numaralı korku motiflerinde soğuktan donmaktan; I.A.3. 847-927-1033-4010 numaralı korku motiflerinde boğulmaktan; I.A.3.816-909-939-1007-1009-1058-1067 numaralı korku motiflerinde çeşitli hastalıklardan korkulduğu göze çarpar. Dikkati çeken bir diğer husus ise ölmekten korkma ve bu korkuyla zarar görme yahut ölme arasındaki ilişkidir. Her ne kadar anlatı kahramanı zarar görme veya ölümden korkuyor olsa da, kimi zaman korku neticesinde hastalanma veya aniden ölme gibi durumların ortaya çıktığı da âşikardır. Anlatılarda tespit edilen I.A.3. 817; 826; 841; 842; 851; 863; 866; 877; 879; 884; 889; 890; 899; 905; 907-912; 918; 924; 934-937; 956; 957; 961; 964-969; 978; 979; 998; 1023; 1041; 1044; 1056; 1069; 1070; 1075; 1100; 1112-1114; 1116; 1130 ve 1135 numaralı korku motiflerinde ölümden korkulduğu için herhangi bir nesneye (taşa, kuşa veya ağaca) dönüştüğü yahut yerin dibine girildiği; I.A.3.878; 1050 ve 1115 numaralı korku motiflerinde ise intihar edildiği ve son olarak I.A.3.999 numaralı korku motifinde ise korkudan cinnet geçirildiği görülür. Dolayısıyla korkunun yalnızca “kaçma” yahut “savaşma” tepkileri arasında gerçekleşmediği fakat bununlarla beraber belirtildiği gibi insanlığın en büyük korkularından biri olan ölüm korkusunu bir başkasının gerçekleştirme yerine bireyin kendisinin gerçekleştirdiğini veya bu deneyimi yaşamaktan kaçarak, anlatı kahramanının dönüşüme uğradığı belirtilmelidir. Son olarak yine yaşanan korku deneyiminin yoğunluğuna bağlı olarak vücutta çeşitli değişikliklerin meydana geldiği görülebilir. Efsanelerde örneğine rastlanılmamış olsa da, masallarda korkan kişinin herhangi bir hastalığa yakalandığı rastlanan bir korku tepkimesidir.

Masallarda bu hususa ilişkin 938 motif kaydedilmiştir. Sayının bu denli fazla olması, ölme yahut herhangi bir şekilde zarar görmenin en sık karşılaşılan ve masal dünyasını şekillendiren en önemli korku motifi olduğunu göstermektedir. Bilindiği gibi oluşturulan katalogda ele alınan motiflerin hemen hemen tamamı birbirleriyle ilişkili, birinin diğerini etkilediği unsurlardır. I.A.3.807 numaralandırmasıyla ve *açlıktan ölmek*

üzere olan tilki, köpekler kovalayınca kaçar (Önay 1999a) şeklinde kaydedilen unsur, bu bağlamda değerlendirilmelidir. Nitekim bir önceki başlıkta ifade edildiği gibi açlık, anlatı kahramanını değer aşımından yamyamlığa kadar götüren oldukça önemli bir korkudur. Ancak söz konusu örnekte açlık ile hayatta kalma arasında bir tercihe gidildiği, bir başka ifadeyle birbirine baskın gelen korku motiflerinin bulunduğu dikkati çeker. Bu hususta bir genelleme yapmak ve korku motiflerinin birbirlerine olan baskınlık-çekingenlik durumu hakkında kesin bir kanıya varmak anlatılar bağlamında mümkün görünmemektedir. Nitekim korkular, ifade edildiği gibi, her ne kadar türe özgü birtakım değerler taşıyalar, kolektif şuur vasıtasıyla aktarılan ve yaşanmasa da doğrudan deneyimlenen ve uygulanan bir tepki verme biçimlerine dönüşseler de, korkular karşısında verilen tepkilerin bireysel olduğu görülür. Bu durum da beraberinde hâlihazırda korkulan durum (açlık) ile yeni karşılaşılan korku (ölüm) arasında yapılabilecek nihai seçim hakkında kesin bir yargıda bulunmayı olanaksız kılar.

Öte yandan masallarda zarar görme yahut ölme karşısında iki genel tepkinin bulunduğu görülür. Bunlardan ilki zararı vermek veya öldürmek isteyen kişiye yalvarma iken; diğeri ise kaçmaktır. Bununla birlikte birçok başlıkta bulunduğu gibi, bu başlıkta da toplumsal ve ahlaki değerleri aşan birtakım anlatı kahramanlarının da korkutucu durumlarla başbaşa kalacağı belirtilerek, düzenin sağlanmasının amaçlandığı çeşitli örnekler bulunmaktadır. Örneğin I.A.3.1134-1142 numaralarıyla kaydedilen unsurlarda, evli bir kadınla görüşen veya görüşmek isteyen kişilerin ölme veya zarar görme tehlikesi geçirdikleri görülür ki, bu unsurlar doğrudan sosyal düzenin inşasına yönelik geliştirilmiş korku düzenlemeleridir.

2.1.2. Yayılma/Çoğalma

2.1.2.1. Fetih

Bilindiği gibi yakın döneme kadar uygarlıkların hayatta kalabilmeleri, doğrudan (toprak-arazi üzerinden) gerçekleştirilen yayılmacı politikayla alakalıydı. Dolayısıyla fethin bir korku motifi olarak ele alınması, insanlı tarihin bir gereği olarak elzemdir. Masal ve efsaneler işlevleri itibarıyla “fetih” teması etrafında yoğunlaşmamış olmaları dolayısıyla bu husus anlatılarda pek sık işlenmemiştir.

Efsanelerde fetihle ilgili 2 motif kaydedilmiştir ve bu motiflerden biri Sinop, diğeri ise Ağrı efsanelerine aittir. I.B.1.1 numaralı unsurda kale için çocuk ve kadınların feda edildiği; 2’de ise teslim olma durumuna gelen askerlerin dua ettikleri görülür.

Masallarda fetih anlayışının yer alması, tek örneğe dayalıdır ve görüldüğü gibi bu örnek de *Dede Korkut Hikâyeleri*’nden Bamsı Beyrek hikâyesinin bir varyantından tespit edilmiştir. Bu da, masallarda bu mevzununun önemli olarak görülmediği, bir başka ifadeyle Türk anlatı geleneğinde hâlihazırda bu mevzuyu ele alan müstakil türler olduğudur. Dolayısıyla tespit edilen motifin Bamsı Beyrek hikâyesinin masal formunda olması da bu durumu kanıtlar niteliktedir.

2.1.2.2. Fikrî Yayılış

Her ne kadar ele alınan anlatı türleri, yapıları gereği fikrî yayılışı temele alan bir doğrultuda inşa edilmemiş ve incelenen anlatılarda fikrî yayılışa ilişkin örnekler tespit edilmemiş olsa da, oluşturulan kataloğun farklı metin türlerine uyarlanabilmeleri amacıyla bu madde muhafaza edilmiştir.

2.1.2.3. Kültürel/Dinî Yayılış

Bu başlık altında toplumsal, dini ve bireysel devamlılık esas alınmıştır. Bilindiği gibi insanlı tarihten itibaren uygarlıkların hayatta kalışları yayılmacı bir politikayla doğrudan ilişkilidir ve günümüz dünyasının aksine eski dönemlerde nicelik ile uygarlıkların hayatta kalmaları arasında doğrusal bir orantı vardır. Belirtilindiği gibi efsaneler ağırlıklı olarak inanış etrafında şekillendikleri için, efsanelerde fikrî-ideolojik bir yayılış amacı üzerine temellenmiş anlatı sayısının olmayışı olağan bir durumdur. Öte yandan “Kültürel/Dinî Yayılış” başlığı, bu minvalde anlatı dünyasına doğru bir biçimde uyarlanmalıdır. Nitekim genelde anlatıların, özelde ise efsanelerin en temel vasıflarından birisi, bir inanışı yaymaktan ziyade, hâlihazırda yerleşmiş bir inanışın sürekliliğini sağlamak, dolayısıyla bir dinin baştan yahut yeniden yayılmasını sağlamaktan çok, yerleşmiş bir inanışı çeşitli ceza, yasak yahut korkutucu öğelerle pekiştirmektir.

İncelenen Türkiye sahası efsanelerinde, kültürel ve dinî yayılış başlığı altında tespit edilen korku motifi sayısı 18’dir. Bu durumda işlevsel olarak efsanelerin dini ele alışlarını içten dışa doğru genişleyen değil; içten genişleyerek yine içi, bir başka ifadeyle içinde bulunduğu toplumu kapsayan bir yapı doğrultusunda inşa edildiğini

belirtmek gerekir. Dolayısıyla, kültürel ve dini yayılış başlığı altında sınıflandırılan korku motifleri, daha çok dinin algılanış şeklini muhafaza etmek, dini yanlış tanıtan yahut kullanan kişileri ortadan kaldırmak yahut din değiştirmeye zorlanan insanların bu uğurda birtakım fedakârlıklarda bulunması etrafında şekillenmektedir.

Masallarda bu hususa ilişkin 2 motif kaydedilmiştir. Ağrı ve Bitlis masallarında rastlanan bu örneklerden ikisi de dini yayılış hakkındadır ve sarayda haç takan vezirlerin öldürülmelerini konu edinirler.

2.1.2.4. Türün Devamlılığı

Yayılma/Çoğalma'nın son alt başlığı ise "Türün Devamlılığı"dır ve bu başlıkla çocuk sahibi olma, olamamaktan korkma ve olabilmek için çeşitli zahmetlere katlanma ile insanlığın yok olma tehlikesiyle karşı karşıya geldiği çeşitli felaketler ve bu felaketlerde insanların kendilerini koruma yöntemleri ele alınmıştır. Ancak diğer ana ve alt başlıklarda da uygulandığı gibi, birden fazla başlığı kapsayan korku motifleri, kapsadığı her başlık altında da ele alınmıştır.

Bilindiği gibi Türk anlatı geleneğinde çocuk sahibi olma, sürekli önem arz eden bir yere sahiptir ve bunun örneğini çeşitli anlatı türlerinde; Dede Korkut Hikâyeleri'nden masal ve fıkralara kadar görebilmek mümkündür. Dolayısıyla kolektif şuurda bir "onur" göstergesi sayıldığı iddia edilebilecek "türün devamlılığı", bu çalışmanın ana konusunu teşkil eden efsaneler ve bilhassa masallar açısından oldukça önemlidir.

Diğer ana ve alt başlıklarda da uygulandığı gibi, birden fazla başlığı kapsayan korku motifleri, kapsadığı her başlık altında da ele alınmıştır. Örneğin I.B.1202 numaralı korku motifi, "*çocuğu olmayan ve bu nedenle hakir görülen kadın, türbeye gider*" (Pehlivan 2004: 160) adıyla kaydedilmiştir. Dikkat edilmesi gereken husus, çocuk sahibi olamayan kadının, bir başka ifadeyle türün/soyun devamlılığından sorumlu tutulan kadının, kendisine toplum yahut belirli kişilerce atanan bu görevi icra edemediği durumda bir yaptırımla karşılaşacağı, bu yaptırımın da hakir görülmek olduğudur. Dolayısıyla bu durumda hem çocuk sahibi olamama bir korku motifine dönüşmekteyken, bu korku motifi neticesinde yaşanacak yaptırım, yani "hakir görülmeye" de bir korku motifi olarak ele alınmalıdır. Bu nedenle, işbu korku motifi hem "türün devamlılığı", hem de "onur" başlığı altında değerlendirilmiştir. Bununla birlikte aynı alt

başlık altında insan türünü korumak adına yönetici, bizzat yaratıcı veya din uluları tarafından gerçekleştirilen birtakım koruma yöntemlerinin geliştirildiği de görülmektedir. Bu minvalde I.B.4.1254 numaralı korku motifinde, halkını kurtarmak için bir padişahın kızını feda ettiği; I.B.4.1255 numaralı korku motifinde, insanlığa zarar vermek isteyen akrebin Allah tarafından cezalandırıldığı; 1256'da ise Hz. Havva'nın doğuramaz duruma geldiği ve Allah'ın Cebrail ile bir huri kızı gönderdiği; 1256 ve 1263'te Hz. Nuh'un gemideki insanları kurtarmak için önce yılanla ona bir insan kurban etmek üzere anlaştığı, daha sonra insan sayısının az olması dolayısıyla yılanı öldürdüğü görülür. Aktarılan örneklerden farklı olarak I.B.4.1260'da, peri kızına âşık olan şehzadenin, kızı almaması, bir başka ifadeyle insan ırkıyla peri ırkının birbirine karışmaması için, yani türün devamlılığını-sağlıklılığını korumak için perilere savaş açıldığı dikkati çeker. Sonuç olarak elde edilen malzeme bağlamında Yayılma/Çoğalma başlığında, din, kültür, tür ve soy etrafında şekillenen korkular masal ve efsanelerde yer alan biçimleriyle aktarılmıştır.

Masallarda türün devamlılığıyla ilgili 15 motif tespit edilmiştir ve bu motiflerin neredeyse tamamı çocuk sahibi olmak hakkındadır. Çocuk sahibi olmak dışında ise bir bölgede yaşayan belirli bir topluluğun hayatta kalma çabalarının da bu başlık altında değerlendirildiği ifade edilmelidir. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, ejderha ve dev başlıkları altında kaydedilen su karşılığında insan kurban verme hususu, burada yeniden ele alınmamıştır. Bununla beraber I.B.4.1207-309; 1213-1215 numaralı unsurlarda erkek evlat sahibi olmak üzerine kurulmuştur. Toplumsal baskının bir tezahürü olarak yorumlanması gereken bu durum, halk için önemli olanı göstermekten ziyade, önemli olmaması gerekeni göstermektedir. Nitekim I.B.4.1207'de yeniden evlenilmekle tehdit edilen ve kocasının başka birisiyle evlenmesini istemeyen kadın, doğurduğu kızı bir çingeneyeyle değiştirir. Ancak anlatı, burada sonlanmadığı gibi, kız çocuğu sahibi olmak istemeyen padişahı detaylı bir biçimde ele alır. Nitekim sahibi olduğu erkek evlat, anlatıda bir çingene çocuğu olduğu için çingene gibi davranmakta ve padişahın istediği vasfı, yani “erkekliği” taşısa da, karakteri itibarıyla padişahı tatmin etmemektedir. Anlatıda padişah, çingenelerin arasında büyüyen gerçek çocuğunu bulur ve padişahın nazarında kız olmasına rağmen, onun bir erkekten daha evla olabileceği gösterilir. Bu da, anlatılar dolayısıyla verilen ve korku kültü üzerinden vurgulanan temel bir mesaj olarak okunmalıdır.

2.1.3. Değerler-Tutkular

İonna Kuçuradi'nin aktardığına göre değer, “*sırf insanla, dolayısıyla insan başarılarıyla ilgilidir. İnsan, tür olarak insan, tek tek kişilerin gerçekleştirebildikleri ve yaşayabildikleriyle varlığa yeni boyutlar kazandırmaktadır. Bunların en önemlilerinden biri değerdir. Kişilerin fiilen yaşadıkları, fiilen gerçekleştirdikleriyle değerlenir insan*” (Kuçuradi 2016: 42). Dolayısıyla değerler bu minvalde, soyut veya somut bağlamlarda ele alınacaktır. Fakat felsefe tarihinde değer ve tutkuların yekûn bir çalışmada ele alınmamış olması, dahası değer ve tutku kavramlarının tartışılabilir bir mahiyette bulunmaları, bu durumda katalogun oluşturulmasında birtakım güçlükleri de beraberinde getirmiştir. Ancak ele alınan değer ve tutkular, alan uzmanlarının da görüşlerinden istifade edilerek hazırlanmıştır.

2.1.3.1. Aile

Değerler ve tutkulara en çok korku unsuru barındıran bahislerden biri de, şüphesiz ailedir. Görüldüğü gibi katalogda, “aile” ve “sevgi” olmak üzere iki farklı başlık bulunmaktadır ve bu başlıkların ayrımı, evlilik müessesesi ve kan akrabalığı etrafında temellendirilmiştir. Öyle ki, bir evlilik müessesesi yahut kan akrabalığı etrafında şekillenmeyen bir ilişki bu bağlamda “sevgi” olarak ele alınırken, söz konusu kriterleri barındıran bir ilişki bu bağlamda “aile” başlığı altında ele alınmıştır. Aile başlığı altında ele alınan korku motiflerinin büyük bir kısmı, “evlatlık” müessesesi ve bu müessesenin korunması, evladın başına bir şey gelmemesi ve onun selameti etrafında şekillenir. Ancak efsanelerde ağırlıklı olarak kullanılan yaptırım yollarından biri olarak cezalandırma ve dolayısıyla da korku, aile müessesesi etrafında da işlevini sürdürmektedir.

Belirtildiği gibi, aile başlığında yalnızca evladın korunması değil, annelik-babalık veya evlatlık görevini icra edemeyenlerin ciddi bir biçimde cezalandırıldığı, bir başka ifadeyle bu müessesenin kurallarının çeşitli ceza ve korkutucu unsurlarla sağlamlaştırıldığı dikkati çeker. Nitekim I.C.1.1 numaralı unsurda, anne-babasının hakkını helal etmemesinden korkan evladın istemediği bir hanımla evlendiği; 53 numarada anne-babasının bedduasını alan kızın taş kesildiği; 54-58 numaralı unsurlarda annesine herhangi bir şekilde kötülük yapan yahut yapmak isteyen evladın kötü bir dönüşüme (taş kesilme, ota dönüşme) uğradığı; 59 numarada annesinin sözünü

dinlemeyen çocuğun gözünü kargaların oyduğu; 63-64 numaralı korku motiflerinde babasına saldırmak isteyen oğulun dona kaldığı-taş kesildiği görülür. Evladın evlatlık görevini icra edememesi neticesinde oluşabilecek bu korkutucu motiflerin dışında, efsanelerde aynı zamanda annelik-babalık görevini icra edemeyen kişilerin de cezalandırıldığı dikkati çeker. Buna göre I.C.1.421 ve 456 numaralı korku motiflerinde, evladının eşkiya olmasına sebebiyet veren annenin astırıldığı; 453 numarada oğlu içki içen adamın kabirde, kartallar tarafından cezalandırıldığı görülür. Verilen örneklerden farklı olarak I.C.1.445 numaralı korku motifinde aile müessesesinin kurallarından birinin yine korku unsuruyla inşa edildiği görülür. Buna göre oğlunu Allah'tan fazla seven adamın oğlunu kaybettiği vurgulanmıştır ki, bu korku unsuru, hem aile müessesesinin hem de dini kaidelerin toplum nezdinde temellendirilmesini ihtiva eder. Dolayısıyla aile etrafında şekillenen korku kültü, oldukça geniş bir alanda inşa edilmiştir. Belirtildiği gibi bu alan, evladın yahut anne-babanın ve kan bağı olan akrabaların korunmasından, annelik-babalık veya evlatlık görevini icra edemeyenin cezalandırılmasından ve son olarak ailenin belirli ilkeler etrafında inşa edilmesinden oluşmaktadır.

Masallarda aile ile ilgili 159 motif tespit edilmiştir ve bu rakamın çokluğu, söz konusu başlığın toplumsal düzene yönelik olduğunu gösterir niteliktedir. Kaydedilen motiflerin büyük bir çoğunluğu, anlatı kahramanın ailesini gözetmesi hakkındadır. Öte yandan I.C.1.412-430 numaralı unsurlarda aile için kötülüklerin de yapıldığı görülür. Nitekim çocuklarının daha iyi bir hayat yaşamasını isteyen, şehzade, hakan, padişah, vb. evlendirmek isteyen, onların tahta geçmesini isteyen annelerin, bu uğurda kötülük yaptıkları ve evlatlarına rakip olarak gördükleri kişileri ortadan kaldırmaya çalıştıkları görülür. Ancak anlatı geleneği, her ne kadar söz konusu ebeveynlerin bu şekilde gerçekleştirdikleri fedakârlıkları oldukça olağan bir biçimde ele alsada, söz konusu anlatılarda böyle bir kötülük yapan ebeveynlerin ve çocuklarının cezalandırılması, aile kavramı ve onun için yapılabileceklerin sınırlarını korku vasıtasıyla çizmektedir.

Bununla beraber söz konusu başlık altında aile çeşitli göze almaların dışında, aileye karşı gelme yahut onlara gereken hürmeti göstermeme yahut onları öldürmeye yeltenme gibi durumlarda kişinin başına nelerin gelebileceğinin de altı çizilmiş ve böylelikle aile müessesesinin sınırları da tamamlanmış olur. Nitekim söz konusu cezalandırmalar, cezalandırmayı gerekli kılan eylemi ortadan kaldırmaya yöneliktir.

2.1.3.2. Bağımlılık

İncelenen anlatılardan hiçbirinde bağımlılığa ilişkin herhangi bir örnek tespit edilememiş olsa da, kataloğun farklı milletlere ve farklı anlatı türlerine uyarlanabilir olması nedeniyle bu madde çıkarılmamıştır. Türk Dünyası destan geleneğinde bu korku motifinin örneklerine rastlamak mümkündür.

Görüldüğü gibi efsanelerde değerler ve tutkular, insanları bir arada tutma ve ortak değerler etrafında birleştirme gibi bir amacı, cezalandırma yahut yalnızca tehdit olarak algılanabilecek korkutucu unsurlarla karşılaştırma yoluyla gerçekleştirmektedir. Adlandırıldığı gibi “korku duyma” ve “korkutma”ya bağlı olarak gerçekleşen bu sosyal ve bireysel düzeltmeler ve inşalar, incelenen anlatıların var oluşundan beri süregelen işlevler olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla korku kültü bu bağlamda, anlatının bel kemiğini ve toplumsal yönünü oluşturan bir mesaj aracı olarak, kaçınılan veya tam tersine, yaşatılması gereken eylem olarak karşımıza çıkar.

2.1.3.3. Düşkünlük

Bu başlık altında bir duruma yahut geneli itibariyle metaya fazla önem veren insanların herhangi bir şekilde korkutulması ele alınmıştır. Masallarda bu bahse ilişkin herhangi bir unsur kaydedilememişken; efsanelerde ise yalnızca 1 motif kaydedilmiştir. Bu unsura göre, altına düşkün adamın bütün altınları toprağa dönüşür (bk. I.C.3.801)

2.1.3.4. Fedakârlık

Belirtildiği gibi fedakârlığın bir korku unsuru olarak ele alınması, haddinden fazla fedâkarlığın gerçekleştirilmesi ve gereken fedâkarlığın gerçekleştirilmemesi bağlamlarında ele alınmıştır. Bu minvalde I.C.4.1201 numaralı korku motifinde de görüldüğü gibi, ölmek üzere olan oğula can vermeyen anne-baba ve ağabeyine canını vermeyen kız kardeşin, Dede Korkut Hikâyeleri’nden Duha Koca Oğlu Deli Dumrul’da olduğu gibi canlarının alındığı (Özdemir 2003: 72) görülür.

2.1.3.5. Güzellik

Her ne kadar efsanelerde güzellikle ilgili bir korku bulunmamasına rağmen, daha önce de belirtildiği gibi kataloğun kapsayıcı bir nitelik taşıması göz önünde bulundurularak, bu madde çıkarılmamıştır (Kuçuradi 2016: 42). Ancak güzellik ile kastedilen korku, güzel olduğu için elde edilmek istenen bir birey veya nesnenin, güzel

oluşundan korkması ve onu saklamak için çabalamasıdır. Bu minvalde, güzellik, anlatılarda korkutucu bir öge olmaktan ziyade, yalnızca özel bir alanda ifşa edilmesi gereken bir gerçeklik olarak sunulmaktadır.

Masallarda ise güzelliğe ilişkin 5 motif tespit edilmiştir. Güzellikle tespit edilen motiflerden dördü (bk. I.C.5.1601-1603; 1605) güzel olanların başlarına bir şey gelmesinden korkmaları hakkındayken; 1604 numaralı unsur ise karısının güzelliğini görmek isteyen adamın, karısını tamamen kaybetmesini anlatır.

2.1.3.6. Huzur

I.C.6 sınıflandırmasıyla ele alınan Huzur, katalogda üzerine en çok tartışılması gereken hususlardan biri olarak değerlendirilebilir. Nitekim huzursuzluğa ilişkin korku unsuru müstakil olarak az sayıda bulunsa da, bu çalışmada huzurun bozulması veya genel olarak “huzursuzluk” farklı bağlamlarda ele alınmıştır. Nitekim Birinci Bölüm’de aktarıldığı gibi –bazı durumlarda- korkunun gerçekleşebilmesi için, meydana gelmesi beklenen eylem ile gerçekleşen eylem arasında bir farklılığın bulunması, dolayısıyla psikolojik yahut fizyolojik olarak gerçekleşmesi beklenen eylemin-durumun sekteye uğraması gerekir. Dolayısıyla bir değer olarak “huzur” ve bu kavramın kapsayıcılığı tartışılabilir. Değer olarak huzurla kastedilen, bu minvalde, müreffeh bir yaşamın elden gitmesi olarak ele alınmış, bahsedildiği gibi gerçekleşmesi beklenen eylem-durumun gerçekleşmemesi (sessizlik beklerken aniden bir gürültünün meydana gelmesi yahut boş bir yere bakarken aniden olağanüstü bir varlığın görünmesi) kaynağına göre olağan ve olağanüstü düzenin bozulması olarak ele alınmıştır.

Efsanelerde bu hususla ilgili 1; masallarda ise 11 korku unsuru tespit edilmiştir. Yalova’da anlatılan bir efsaneye göre, hasta olan ve iyileşmeyen kadın, şifadan umudunu kesince intihar etmeye çalışır (bk. I.C.6.2001). Fakat bu unsur, anlatıların huzuru bozulan kişilere intiharı bir çözüm olarak sunduğu biçiminde okunmamalıdır. Nitekim bu husus anlatı bağlamında yalnızca kadının korkusudur ve anlatının devamında kadın, bir dervişin yardımıyla tedavi edilir.

Masallarda tespit edilen unsurlar arasında I.C.6.2001’de bir adamın şehzade olmadığından anlaşılmamasından ve rahatının kaçacağından korktuğu; 2002 ve 2004’te dadının evlenmek istediği ev sahibinin oğlu, kadınla evlenmemek uğruna tutsaklığı seçtiği; 2003’te dünür görmeye gelenlerin ev halkının deli olması üzerine kaçtıkları;

2005'te evindeki huzurun bozulmasını istemeyen adamın karısının beceriksizliğine sesini çıkarmadığı; 2006'da evlendiği köpeğin kendini bulduğunu anlayan kızın korktuğu; 2007 ve 2011'de beşikteki bir bebekle evleneceğini öğrenen adamın bebeği boğazladığı; 2008-2010'da tilkinin kendilerinde bir yıl misafir kalmasından korkan ev sahiplerinin ona istediğini verdikleri görülür. Dolayısıyla huzurla ilgili kaydedilen korku motifleri, diğer başlıklarda düzenin, birtakım değerlerin kurulması veya devamlılığının sağlanmasına ilişkin vurguların aksine, doğrudan Anadolu insanının söz konusu husus ile ilgili korkularını yansıtır.

2.1.3.7. İktidar

I.C.7 İktidar, adıyla müstakil bir başlık oluşturulan korku motiflerinde, gücün kaybına veya gücün sahibine yönelik korkular detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Ancak dikkati edilmesi gereken husus, “baskın” durumdan düşmenin korku motifinin bel kemiğini teşkil etmesi gerektiği ve herhangi bir şekilde zarar görme yahut ölme ile iktidar arasındaki ayrımdır. Burada belirleyici husus, güç sahibinin yapabileceklerinden korkulmasından, bir başka ifadeyle anlatı kahramanının kendisinden daha güçlü bir kahraman karşısında spesifik bir eylemden korkması değil, hâlihazırda onun sahip olduğu makamdan, elinde tuttuğu iktidardan korkmasıdır.

Türkiye sahası efsanelerinde iktidarın kaybindan yahut iktidar sahibinden korkmaya ilişkin toplamda 18 motif tespit edilmiştir. Buna göre I.C.7.2401-2404, 2406-2414, 2416 ve 2418 numaralı unsurlar iktidarın sahibinden korkma etrafında şekillenirken; 2405, 2415 ve 2417 numaralı unsurlar mevcut iktidarı kaybetmek etrafında şekillenmiştir.

Masallarda iktidarla ilgili 82 motif kaydedilmiştir. Dolayısıyla efsanelerin iktidarı ele alış biçimleriyle masalların ele alış biçimleri arasında bir farklılığın bulunması, bu minvalde anlatı türlerinin farklı gerçeklikler etrafında şekillendiğini göstermektedir. Öte yandan iktidarla ilgili tespit edilen korku motiflerinin tamamında, otorite temsilcilerinin, fiziken güçlü yahut zarar verici kahramanlardan korkulduğu görülmüştür. Ancak masallarda tespit edilen motiflerin büyük bir çoğunluğunda da görülebileceği üzere, iktidarla verilmek istenen mesaj, dinleyicinin güç sahibi olmaya çalışması değil; esas gücün kendine güvenmek olduğudur. Nitekim tespit edilen unsurlarda da görüldüğü gibi, gerçekte güçlü olmayan anlatı kahramanlarının her

yönüyle kendilerinden daha güçlü kişi veya varlıkları korkuttukları, kendilerine biat edilmesini sağladıkları görülür. Bu durum, halk muhayyilesinin değerleri anlatı ekseninde oluşturması biçiminde açıklanmalıdır. Bu değerlerle büyüyen bir çocuk, iktidarla ilgili görüşlerini de masallarla benzer bir biçimde şekillendirecek ve özgüvenli bir birey olarak topluma kazandırılmış olacaktır. Dolayısıyla ki, özelde iktidarın genelde ise korkunun anlatılarda yerine getirmekte olduğu işlev, sosyolojik açıdan oldukça kritik bir yere sahiptir.

2.1.3.8. İntikam

İntikam da nefret gibi, toplumun yapısal bütünlüğü açısından tehdit oluşturabilecek kötücül motiflerden biridir. Her ne kadar, yine nefret gibi, ele alınan metinlerde intikama ve intikam duyanın cezalandırılmasına ilişkin bir korku örneğine rastlanmamış olsa da, istifade edilen çeşitli metinlerden yola çıkılarak, intikamın bir korku unsuru olarak katalogda yer alması uygun görülmüştür.

2.1.3.9. İtaat

Hem masallar hem de efsaneler açısından değerler ve ahlak eğitiminde kullanılan en önemli madde şüphesiz itaat ve itaat kültürü etrafında oluşturulan korku geleneğidir. Bilhassa anne-baba, din büyükleri, yönetici ve yaşlı kişilerin sözüne-vasiyetine riayet etmeme neticesinde karşılaşılan korkutucu motifleri barındıran “itaat”, bu yönüyle tamamen sosyal düzenin inşasına yönelik bir korku unsurudur.

Sosyal düzenin inşasına yönelik işleyen itaata ilişkin korkular, Türkiye sahası efsanelerinde oldukça önemli bir yer işgal etmektedir. Nitekim I.C.9.3201-3205 numaralı korku motifleri anne-babanın; 3206 numaralı korku unsuru yöneticinin; 3207-3242 numaralı korku motifleri ise bir veli, din büyüğü, yatır yahut bilge-aksakallı bir kişinin sözüne itaat etmeme neticesinde yaşanan korku dolu durumlarını ele alırlar.

Masallarda tespit edilen 55 korku unsuru da aynı mevzu etrafında şekillenmektedir. Buna göre I.C.9.3202-3239; 3241-3252 numaralı unsurlar aile bireylerinin sözünün dinlenmemesi; I.C.9.3201; 3240; 3253-3255 numaralı unsurlar ise ihtiyarların ve yöneticilerin sözlerinin dinlenmemesi neticesinde başa gelen çeşitli kötülükler, dolayısıyla korkutucu durumları ele alır.

2.1.3.10. Kaybetme

Maddi ve manevi bütün kayıpların-ölümlerin ve bu kayıplara-ölümlere ilişkin korkuların ele alındığı bu başlık, geneli itibariyle kaybın yaşanmamasına yönelik veya yaşanan kayıp (korku) neticesinde anlatı kahramanında meydana gelen korkuyu ele almaktadır.

Değerler-Tutkular olarak adlandırılan C maddesinin bir sonraki alt başlığı olan ve maddi-manevi kayıpları ve ölümleri temel alan kaybetme maddesi, bir şeyin kaybına ilişkin duyulan korkular, alınan önlemler ve bu uğurda verilen mücadeleler etrafında şekillenmiştir. Efsanelerde bu hususa ilişkin 31 motif tespit edilmiştir. Buna göre I.C.10.3601-3614, 3617-3621, 3623-25, 3627-3628. maddeler doğrudan mal kaybına ilişkin korkuları barındırırken; 3615, 3622, 3626. maddeler sevilen kişinin kaybına ve 1616. madde ise ulaşılan ruhani bir mertebenin kaybına ilişkindir.

Masallarda kaydedilen unsur sayısı ise 49'dir ve masallarda kaybetmeyle ilgili korkuların tahayyülü, efsanelerle benzerlik gösterir. Ancak masallarda tespit edilen motiflerin tamamı da bir mal varlığının kaybına yönelik korkuları barındırır. Ancak kaybetmeyle ilgili tespit edilen unsurlarda sosyal bir eleştirinin alenen yapıldığı da dikkati çeker. Örneğin I.C.10.3614; 3617; 3624; 3640-3643; 3648-3649 numaralı unsurlarda malını kaybetmemek uğruna anlatı kahramanlarının kötülük yaptıkları, ölümü tercih ettikleri, evlatlarından, namuslarından vazgeçtikleri veya delirdikleri görülür. Bu durum, maddiyata olan düşkünlüğün korku üzerinden eleştirilmesi ve dinleyicinin bu vasıta ile eğitilerek söz konusu duruma düşmemeleri için yapılmış birer uyarı niteliğini taşımaktadır.

2.1.3.11. Nefret

Belirtildiği ve sıklıkla da belirtileceği gibi, korku kültürünün anlatılarda bir mesajı benimsetmek için önemli bir araç olarak kullanılmasıdaki nedenlerden biri, toplumsal düzenlemeyi çeşitli ve doğru uyaranlarla sağlamaktır. Nefret de bu bağlamda, birey üzerinden toplumun yapısal bütünlüğünü tehdit eden motiflerden biri olarak ele alınmalı ve nefretin bir korku unsuru olarak ele alınması “nefret duyan kişilerin cezalandırılması” bağlamında değerlendirilmelidir.

Sevginin aksine ise nefretin bir korku unsuru olarak Türkiye sahası efsanelerinde yalnızca bir kere kullanıldığı ve bunun, “*kin ve nefret sahibi insanların bulunduğu köyde sular taşar*” (Güzel 2016: 181) adıyla I.C.11.4001 numarayla kaydedildiği

dikkati çeker. Esasen, nefret duyan kişilerin başına kötü bir şey gelmesine, bir başka ifadeyle nefret duyanı korkutma ile ilgili bir geleneğin hâlihazırda bulunmaması, nefretin toplumsal olarak hissedilen yahut diğer korku başlıkları gibi derin izler bırakan bir unsur olmadığını gösterir niteliktedir.

2.1.3.12. Onur

Sosyal Korku Motiflerinin oluşturulmasında birtakım güçlüklerle ve karmaşıklıklarla karşılaşıldığını belirtmek gerekir. Katalogun ilk halinde I.C.'nin altında “itibar” ve “namus” olmak üzere iki alt başlık açılmıştı. Nitekim incelenen masal ve efsanelerde doğrudan “namus kültürü” olarak adlandırılan mefhuma ilişkin korku motiflerinin sayısının oldukça fazla olduğu görülmüştür. Ancak daha sonra yapılan alan araştırması neticesinde bu iki başlıkta “I.C.12. Onur” adıyla düzenlemeye gidilmiştir. Nitekim yapılan literatür taramasında sosyal psikolojide “namus kültürü” ile “imaj kültürü” arasında derin bir ayrıma gidildiği ve bilhassa Orta Doğu coğrafyasında “namus” kavramı ile ataerkil ve kadının baskılandığı bir toplumsal anlayış olduğu görülmüştür.³⁹ Dolayısıyla bu çalışmada “onur” kelimesi, şeref, iffet, ar ve namus sözcüklerini kapsayacak bir biçimde kullanılmıştır. Her iki unsurun da hem masallarda hem de efsanelerde oldukça önemli bir yer teşkil ettiği ifade edilmelidir.

Ele alınan efsanelerde itibarın genelde itici bir güç olarak ele alındığı görülmüştür. Onur, bireyin içine düştüğü durumdan kurtulabilmesi için genellikle intiharı beraberinde getiren, onurun yitirilmesine ilişkin korkuyla birtakım uygulamaları barındıran veya anlık bir onur zedelenmesiyle anlatı kahramanının bir dönüşüm geçirdiği veya öldüğü bir dünyada şekillenir. Örneğin I.C.12.4401 numaralı korku motifinde, anlatı kahramanının zorda kalırsa içmek üzere yüzüğünde zehir taşıdığı; 4402 numarada ağanın kızıyla görüşen çobanın utandığı ve dua neticesinde taş kesildiği; 4403 numarada hakkında dedikodu çıkarılan bir adamın köyünü terk ettiği; 4407-4414 numaraları arasında kaydedilen korku motiflerinde, canı veya canları et çeken ve yenilmeyecek bir hayvanı yiyen kadın yahut kadınların, biri tarafından görülmeleri neticesinde anlık bir itibar kaybı yaşadıkları görülür. Önemli olan itibar kaybı neticesinde yaşanan değişimin, ölümün veya ülkeyi/köyü terk edişin, kısacası bir değişimin spesifik oluşu değil; itibar kaybının bir değişime sebebiyet verebilecek kadar

³⁹ Ayrıntılı bilgi için bk. Sakallı Uğurlu ve Akbaş 2013: 76-91.

derin bir değer olmasıdır. Nitekim I.C.12.4404 numaralı korku motifinde, kaçan iki âşğın aileler tarafından öldürüldüğü, bir başka ifadeyle anlatı dünyası için toplumsal bir sorun olduğu ifade edilebilecek olan “kaçarak evlenme”nin bir korku unsuruyla engellenmeye çalışıldığı ve toplumsal bir düzenleme yoluna gidildiği dikkati çeker. Birinci Bölüm’de de detaylı bir biçimde üzerinde durulduğu gibi, oluşturulan katalogda “onur” kavramı, ar, şeref, iffet, onur ve namus değerlerinin tamamını kapsayacak bir düzlemde kullanılmıştır. Ancak yine belirtildiği gibi, toplum açısından oldukça önemli bir yere sahip olan “namus” değerinin masal ve efsanelerde çok sık kullanılmış olması dolayısıyla, normalde alfabetik sıralanan korku motifleri, onur kavramı altında, namus dışındaki bütün onura ilişkin korku motifleri sıralandıktan sonra ayrıca sınıflandırılmıştır ki, bu, I.C.12.4405-4469 aralığına tekabül etmektedir. Diğer korku motiflerinde olduğu gibi, namusla ilgili korkular da “korku duymak” ve “korkutmak” etrafında teşekkül eder. Buna göre herhangi bir şekilde namusu kirletilmek üzere olan kadının kendisini öldürdüğü, dua etmesi neticesinde bir dönüşüm geçirdiği görülürken; herhangi bir kadının namusuna halel getirmek isteyen kişilerin yahut namusunu kirletmekten rahatsız olmayan kişilerin de de acımaksızın cezalandırıldığı görülür. Kadın sözcüğünün kullanılmasının nedeni, burada kastedilen manasıyla “namus”una zarar verilmek istenen kişinin Türkiye sahası efsanelerinde yalnızca kadın olmasından kaynaklanmaktadır. Buna göre I.C.12.4405-4407, 4409-4423, 4426, 4428, 4 4430-4432, 4434-4435, 4440-4444, 4450-4453, 4455-4466, 4468-4469 numaralı korku motifleri, bireyin kendi “namus”unu korumaya yönelik duyduğu korkuyu ele alırken; 4408, 4424-4425, 4427, 4436, 4438-4439, 4445-4448, 4454 numaralı korku motifleri, herhangi bir şekilde namusa halel getirmek isteyen kişilerin cezalandırıldığı görülür. Bunların dışında kalan 4429, 4433, 4449 ve 4454 numaralı korku motiflerinde ise, namusu kirletilmek istenen kişinin duası neticesinde hem korkuyu duyan, hem de kötücül eylemi gerçekleştiren kişinin bir dönüşüm geçirdiği; 4437 numarada ise namusunu korumak isteyen kızın melekler tarafından kurtarıldığı kaydedilmiştir.

Masallarda onur başlığı oldukça geniş bir yer tutmuş ve bu başlığa ilişkin 270 korku unsuru kaydedilmiştir. Efsanelerdeki ayırmda olduğu gibi masallarda da onurla kastedilen itibar ve namus olmuştur. Buna göre I.C.12.4401-4551 numaralandırmaları arasında kalan unsurlar, kişilerin itibarlarını kaybetmelerinden korkmak; I.C.12.4552-4670 numaralandırmaları arasında kalan unsurlar ise namusun lekelenmesinden

korkmak yahut namusa hâle getirilmesi neticesinde yapılan eylemler hakkındadır. Dolayısıyla görülebileceği gibi onuru oluşturan itibar ve namus mevzuları, masallar için eşit ölçüde ele alınmıştır ki, bu da söz konusu değerlerin toplumsal açıdan oldukça önemli olduğunu göstermektedir. Öte yandan namusun kirletilmesine ilişkin algı, anlatılarda yalnızca cinsel bir birliktelikle sınırlandırılmamış, namusa ilişkin kötü eylemlere niyet edilmesi de bu hususta değerlendirilmiştir. Nitekim I.C.12.4755-4756 numaralı unsorda oğlunun karısına göz koyan babanın taş kesildiği/öldürüldüğü görülür. Dolayısıyla halk muhayyilesinin söz konusu değerleri ele alış biçimleri, bu minvalde yeniden değerlendirilmesi ve teferruatlı bir biçimde ele alınmalıdır.

2.1.3.13. Özgünlük

Efsanelerde ve masallarda “özgünlük” bir başka ifadeyle bireyin kendi benliğini ve dünyasını diğer bireylerden farklı inşa etmesine ilişkin kaygı ve korkularına ilişkin herhangi bir korkutucu unsur bulunamamıştır. Fakat daha önce de belirtildiği gibi, kataloğun diğer anlatı türlerine ve diğer milletlerin anlatılarına da uyarlanabilir olması göz önünde bulundurularak, “özgünlük” maddesi çıkarılmamıştır.

2.1.3.14. Özgürlük

Değerler-Tutkular başlığı altında ele alınan son dördüncü değer özgürlüktür. Diğer anlatı türlerinde de sıkça rastlanabileceği gibi, masal ve efsanelerde özgürlüğün kaybına ilişkin korkulara ve oluşan bu korkunun neticesinde verilen çok farklı tepkilere rastlanır.

I.C.14. sınıflandırılmasıyla kaydedilen Özgürlük’e ilişkin Türkiye sahası efsanelerinde toplamda sekiz motif tespit edilmiştir ve bu motiflerin tamamı özgürlüğün elden gitmesine yönelik duyulan korku ve korku neticesinde gerçekleştirilen bir eylemin mevcudiyetidir. Buna göre 4801 ve 4808 numaralı unsurlarda özgürlüğün kısıtlanması neticesinde sözel bir tepki geliştirilmişken; 4802-4806 ve 4807 numaralı korku motiflerinden ikisinde göç, ikisinde dönüşüm ve ikisinde de intiharın gerçekleştirildiği dikkati çeker. Özgürlüğün bir korku unsuru olarak az sayıda alınması değil, bir başka ifadeyle niceliği değil, bu az sayıdaki örneğin niteliği önemlidir. Söz konusu unsurlar ele alındığında geliştirilen tepkilerin yalnızca bir duygu durumu olmaktan çok, tepkisel bir biçimde neticelendiğinde önem verilmelidir.

Masallarda ise özgürlüğe ilişkin 51 motif kaydedilmiştir. Üstelik bu motiflerin büyük bir çoğunluğu, özgürlüğünü herhangi bir şekilde kaybeden anlatı kahramanının düştüğü duruma dayalıdır. Bu duruma karşı geliştirilen tepkiler, masallarda birkaç farklı düzlemde ele alınmıştır. Bunlardan ilki, tutsak edilmek istenen yahut edilen kişinin, kendisini tutsak alan kişiye karşı yalvarması veya ondan ricada bulunmasına dayalıdır (bk. I.C.14.4801; 4803; 4806). Bunun dışında I.C.14.4802; 4804-4805; 4807-4851 numaralı unsurlar ise kişilerin özgürlüklerinden vazgeçmemek adına göze aldıkları durumları ve feda ettikleri değerli şeyler hakkındadır.

2.1.3.15. Sevgi

Sevginin bir korku unsuru olarak kullanılması, geneli itibarıyla sevgiyi kaybetmek istemeyen veya sevgi/sevgiliyi korumak isteyen davranışlara yöneliktir. Sevgide en sık rastlanan unsur, birlikte olmak isteyen iki âşığın kaçmasıdır ve bu unsur, başlı başına farklı yörelerdeki efsanelerde toplamda 50 kez kullanılmıştır. Öte yandan sevginin veya sevgilinin korunması dışında, seven iki insanı ayıranların da belirli şekillerde cezalandırıldığı dikkati çeker.

I.C.15.5601, 5611, 5622, 5653, 5655, 5656 numaralı korku motiflerinde sevenleri ayıranların başına kötü şeyler geldiği görülür. Bununla birlikte birbirlerini seven iki insanın beraber kaçmaları dışında, kavuşamayacaklarını anlayıp birlikte yahut yalnız başlarına intihar ettikleri görülür ki, bu, korku unsuru iki ayrı yönelimle ele alınmalıdır. Bunlardan ilki, kavuşamayacağını anlayan kişi yahut kişilerin, sevgilerini kaybetmelerine yönelik duydukları korkuyken; ikincisi ise sevgiyi önemsemeyen seven kişiyi bir başkasıyla evlendiren ailenin, bir başka ifadeyle sevgiyi önemsemeyen ailenin evladını kaybedebileceğidir. Keza bir önceki alt başlıkta I.C.1.25 numaralı ve *“istemediği biriyle evlendirilen kızın intihar ettiğini bilen anne-babalar, kızlarını sevdiklerine vermemekten korkarlar”* (Güzel 2016: 146) adıyla kaydedilen korku unsuru da bu durumun ispatı niteliğindedir.

Masallarda sevgi, efsanelere nazaran daha çok kullanılan bir korku unsurudur. 57 örneğin kaydedildiği sevgi başlığında, sevgi yahut sevgiliyi kaybetmeye yönelik korkuların sosyolojik bir düzlemde ele alındığı görülür. Her ne kadar temelde sevgiliyi kaybetmenin anlatı kahramanlarını harekete geçiren bir unsur olduğu aynı olsa da, söz konusu unsurlarda bağlamın ve anlatı kahramanlarının verdikleri tepkilerin değiştiği

dikkati çeker. Bu tepkileri ikiye ayırmak mümkündür: Bunlardan ilki sevilen kişi yahut kişileri elde etmek için bir eylemde bulunmaktır. Bu eylemler, oldukça geniş bir skaladadır ve anlatı gereğince eğer elde edilmek istenen kişiye ulaşmak imkânsız bir hale gelirse I.C.15.5611’de olduğu gibi, intihar etmekle de neticelenebilir. İkincisi ise sevilen kişi veya kişileri korumaya yönelik eylemler ve doğrudan duyumsanan korkulardır.

2.1.3.16. Yalnızlık

Yalnızlığın anlatılarda bir korku unsuru olarak kullanılması, tıpkı masallarda olduğu gibi yalnız kişinin, bir başka ifadeyle tabiatla yalnız başına kalan kişinin emniyette hissetmemesi yahut baş edemeyeceği bir güçle karşı karşıya kalması şeklinde ortaya konulmuştur. Esasen yalnızlığın, yalnız kalmanın korkutucu bir unsur olması, kolektif şuurun inşa ve devamlılığına vurgu yapan bir işleve sahiptir. Dolayısıyla Sonuç kısmında ve korkunun anlatı açısından işlevlerinde de ele alınacağı gibi, korkunun mekanizmaları bireyden yola çıkarak daha sağlıklı, birliktelik duygusu güçlü, aynı değerler etrafında inşa edilmiş bir toplumun inşası ve sürekliliğine olanak tanır.

Türkiye sahası efsanelerinde yalnızlığın bir korku unsuru olarak kullanılması, katalogda da belirtildiği üzere toplumsal düzenin inşasına ve inşa edilen düzenin sürekliliğine olanak tanır. Yalnız başına olan insanların kaçırılmaları yahut doğrudan yalnız kalan insanların korkmaları, bu durumun bir ispatı niteliğindedir. Yalnızlıktan korkanların verdikleri tepkiler dikkate alındığında ise, korkunun sık rastlanan belirlilerinde de görüldüğü gibi, olduğu yerde dona kalma, yardım isteme, koşma/kaçma ve ağlamanın gerçekleştirildiği dikkati çeker.

Masallarda ise yalnızlıkla alakalı korku unsuru sayısının 21 olduğu görülür. I.C.16.6001; 6004-6005; 6011 numaralarıyla kaydedilen unsurlar, evde kalmaktan korkma etrafındayken; 6002-6003; 6006-6009; 6012-6019; 6021 numaralı unsurlar ise yalnız kalmak korkusu ile ilgilidir. Görüldüğü gibi 6010 numaralı unsur, birinci karısı ölen ve evlendiği karısını kaybetmekten korkan bir adamla ilgilidir. Unsurda da belirtildiği gibi, hâlihazırda ilk karısını kaybetmiş adam, ikinci hanımında da aynısının başına geleceğini düşünür ve karısının her isteğini yerine getirir. Bu unsur, korkunun tecrübe neticesinde öğrenilmesi ve eyleme dönüşmesiyle doğrudan ilgilidir. Şayet söz konusu unsurda ilk karısını kaybeden adam, ikinci karısı için gerçek dışı önlemler almış

olsa (karısını hapsetse, onun dışarı çıkmasına izin vermese, evine kimseyi almasa vb.) ve yine onun her isteğini yerine getirseydi, söz konusu anlatı kahramanına -anlatı bağlamına göre- Korkuya Bağlı Hastalıklardan birinin teşhisi konulabilirdi. Dolayısıyla burada ifade edilenler korkunun insan eylemlerini şekillendiren bir duygu durumu olduğunu gösterdiği kadar, korku ile korkuya bağlı hastalıklar arasındaki ayrımı göstermesi bakımından da önemlidir.

Yalnızlıkla ilgili üzerinde durulması gereken önemli bir diğer husus ise, anlatılarda özellikle kadınların yalnızlıkla korkutulması ve onların yalnız bırakılmamasıdır. Bu, masallar vasıtasıyla geliştirilmiş bir korkudur. Nitekim I.C.16.6020 numaralı unsorda birçok şehirden tespit edildiğine göre yalnız kalan bir kız, ayı tarafından kaçırılır. Bu husus, her ne kadar olağan bir korku gibi görünse de, anlatılar vasıtasıyla kişilere birtakım görevler ve yasaklar yüklendiğinin apaçık bir örneği olarak okunmalıdır.

2.1.4. Zayıflık/Kötülük

Birinci Bölümde’de belirtildiği gibi bu alt başlık, çirkinlik, mutsuzluk, kurnazlık, ihanet-yalan söyleme, aptallık-temkinsizlik, kin besleme, korku -cesaret, zalimlik, terk etme-terk edilme, kibir, açgözlülük, kıskançlık, hırsızlık, tembellik, cahillik, olağan vampir ve yamam, olağan üvey anne, haksızlık, olağan düzenin bozulması, kötülük, muhtaç kalma ve çelimsizlik olarak 25 başlık altında sınıflandırılmıştır ve anlatılarda ilgili başlıkta tespit edilen unsurlar, işbu sınıflandırmaya uygun bir biçimde düzenlenmiştir.

2.1.4.1. Açgözlülük

Açgözlülük de Kibir’le benzer bir biçimde dinler açısından sakınılması gereken bir kötülük olarak görülmüştür. Eski ve Yeni Ahit’te açgözlülük üzerine âyet sayısı oldukça fazla olsa da, Kur’an’da, açgözlülüğe ilişkin âyet sayısı azdır ve açgözlülüğün kötülüğü, daha çok hadislerle açıklanmıştır. Ele alınan anlatılar da, açgözlülüğü dinler tarihiyle benzer bir biçimde ele almış; açgözlülük yapan insanların, açgözlülük yaptıkları metaları kaybettikleri vurgulanmıştır.

Efsanelerde dikkati çeken husus, Türkiye’nin her ilinden incelenen efsanelerde, ele alınan motiflerinin sınırlarının da belirleyici bir biçimde çizilmiş olmasıdır. Nitekim I.D.1 olarak sınıflandırılan Açgözlülük, korku kültü üzerinden en aşırı ve en hafif

örnekleriyle sınırlandırılmış ve bu unsurun korku kültürüne, bir başka ifadeyle kötücül bir duruma dönüşmesinin kaideleri de yine anlatılarla belirlenmiştir. Buna göre, 1-3, 5-7 numaralı korku motiflerinde açgözlü insanların yaptıkları farklı eylemler dolayısıyla cezalandırıldıkları görülür. Üstelik bu cezalandırma biçimi, açgözlülük yapan anlatı kahramanının genellikle açgözlülük yaptığı meta üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bununla beraber 4'te açgözlülük yapan iki arkadaşın, üçüncü arkadaşlarını bir kuyuda terk ettikleri; 7'de ise, açgözlü bir adamın beddua neticesinde taş kesildiği görülür. 7 numaralı unsorda dikkati çeken, açgözlülük ile ihtiyat arasındaki sınırın belirlenmesi; Aptallık/Temkinsizlik maddesinin I.D.2.410 numaralı ve “*varlığına güvenen adam köyü terk etmez ve açlıktan ölür*” (Karadavut 1992: 215) şeklinde kaydedilen korku motifinde temkinsizlik ile açgözlülük arasındaki sınırın belirlenmesi gibidir.

Masallarda açgözlülük, efsanelere nazaran daha çok ele alınmış ve bu başlığa ilişkin 50 motif kaydedilmiştir. Açgözlülükle ilgili tespit edilen bu motifleri, 1. açgözlülük yapanların cezalandırılması, 2. açgözlülerin kötü şeyler yapması şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Buna göre I.D.1.1-33; 35; 39-42; 44-46; 48-50 numaralı unsurlar açgözlülük yapanların cezalandırılması; I.D.1.34; 36-38; 43; 47 numaralı unsurlar ise açgözlülerin kötü şeyler yapması hakkındadır. Açgözlülüğün böyle bir sınıflandırmayla anlatılarda yer alması, hem onun içyapısının gösterilmesi hem de açgözlülüğün korkulması gereken bir özellik olarak sunulması bakımından oldukça önemlidir.

2.1.4.2. Aptallık/Temkinsizlik

Efsanelerde tespit edilen aptallık ve temkinsizliğe ilişkin unsurlar, masallara nazaran daha az ve onların geliştirdikleri korku işlevleri yine masallara göre belirli bir bakış açısına sahiptir. Bu başlık altında uyarıyı dikkate almayan, temkinli davranmayan ve hile bilmeyen/aptallık eden kişi yahut kişilerin korkutucu durumlarla karşılaştıkları veya cezalandırıldıklarına ilişkin örnekler değerlendirilmiştir.

Her ne kadar aptallık veya saflık etrafında şekillenen uyarıcı unsurlar efsanelerde, masallara nazaran çok az görülse de, bu durumla ilgili bir örnek tespit edilmiştir. Bu unsur da I.D.2.408 numaralı ve “*saf ve hile bilmeyen halk zamanla yok olur*” (Korkmaz 2015: 282) şeklinde kaydedilmiştir. Anlatanın da dinleyenin de inandığı, dolayısıyla diğer anlatı türlerine nazaran gerçeğe daha fazla yaklaşan

efsanelerde, genelde bireyden yola çıkılarak daha düzenli bir toplumun inşa edildiği daha önce de belirtilmişti. Ancak, saf bir toplumun tamamıyla ortadan kalkmasıyla doğrudan toplumsal bir korku motifinin Aptallık/Temkinsizlik üzerinden verilmesi, her korku başlığının bireyden kolektif şuura izlenen bir süreç olduğunu gösterdiği kadar, doğrudan kolektif şuuru, onu oluşturan temel dinamiklerin değiştirilmeye çalışılmasıyla sağlandığını da göstermektedir.

Masallarda aptallık ve temkinsizlikle ilgili 44 unsurun kaydedildiği dikkati çekmektedir. I.D.2. sınıflandırması, diğer başlıklara nazaran tamamıyla toplumsal düzenleme üzerine kurulmuştur. Bu, aptallık veya temkinsizlik olarak değerlendirilen eylem bazında ele alınması gereken bir durumdur. Söz konusu başlıkta aptallık veya temkinsizliğin ciddi bir biçimde ve anında cezalandırıldığı görülür ki, bu da anlatı vasıtasıyla dinleyiciyi çeşitli yönlerden geliştirmeye yöneliktir. Öte yandan aptallık ve temkinsizlik başlığı altında kaydedilen unsurlarda halk kültürünün ve toplumsal ananelerin de ön planda bulunduğu görülür. I.D.2.401-402’de ağzı açık uyuyan kızların içine yılan girdiği ve karınlarında büyüdüğü; 410-416; 432; 434; 444’te aptal kadınların evlerinden kovuldukları dikkati çeker. Söz konusu örnekler, toplumsal bir eleştiri olarak okunmalı ve genelden özele doğru inmek suretiyle masalların eğitimsel işlevleri bağlamında değerlendirilmelidir.

Öte yandan yine masallarda yer alan örneklerde görüldüğü gibi aptallık edenlerin (genelde hayvanların) aç kaldıkları veya öldürüldükleri dikkati çeker (bk. I.D.2.404-409; 417-427). Dolayısıyla bu başlık altında kaydedilenlerin ciddi anlamda toplumsal bir hassasiyetin izleri olduğu ve aptallık yahut temkinsizliğin varlığının bireyin hayatını tehdit ettiği görülmektedir. Amaçlanan ise korkunun işlevlerinden istifade edilerek söz konusu olumsuz durumun giderilmesini sağlamaktır.

2.1.4.3. Cahillik

Platon’a göre iyi şeyler zordur ve bu bilgi dairesinde de bilginin güç ve az rastlanır bir durum hâline geldiğini gözlemlemek mümkündür. Nitekim bir kişinin cahil olabilmesi için herhangi bir yetenek göstermesine, çaba sarf etmesine gerek yoktur (Smith 2012: 52). Ancak cahilliğin bir çabaya ihtiyaç duymaması, sosyal hayatta cahil olarak adlandırılabilen insanların refah bir hayat yaşamamasını da beraberinde getirir ki, anlatılarda çoğu zaman cahil insanların birtakım güçlüklerle karşılaştıkları, öldükleri,

öldürdükleri veya olmadık zamanlarda olmadık işler yaparak kendilerini bulundukları durumdan çok daha kötü bir duruma getirdikleri, sıkça rastlanan bir durumdur. Cahilliğin bir korku unsuru olarak değerlendirilmesi, cahil insanların başına kötü olarak addedilebilecek herhangi bir şey gelerek korkutulmasıyla gerçekleştirilir ki, bu da, birçok korku motifinde olduğu gibi toplumsal bir gelişme ve düzenlemeye olanak tanır.

Görüleceği üzere Türkiye sahası efsanelerinde cahillik ile ilgili bir korku unsuru tespit edilememiştir. Masallarda ise 2 korku unsuru tespit edilmiştir. I.D.3.801’de devin mektup yazdığı ve okuma yazma bilmeyen çocukla, bu mektubu evine gönderdiği anlatılır. Anlatıya göre mektubu götüren çocuk, okuma yazma bilmediği için içeriğini de okuyamaz ve mektupta onun kesilip yenmesi yazılıdır. Çocuk, dev evinde kesilip yenir. 802’de ise bilginin hafife alınması, cahillik üzerinden ele alınmıştır. Anlatıya göre dil öğrendiğini sanan iki Kürt, yanlış anlaşılmalarda neticesinde hapisaneye atılırlar.

2.1.4.4. Cimrilik

Kaybetme ile yakından ilişki içerisinde bulunan cimrilik ise, tamamıyla cimri olan insanların cezalandırıldığı, dolayısıyla bunun etrafında şekillenen bir korku kültürüne dayanırlar. Cimrilik de bir zayıflık-kötülük olarak görülmüş ve toplumsal düzenlemede, korkunun önemli bir aracı olarak kullanılmıştır. Buna göre cimrilikle alakalı tespit edilen 72 unsurun tamamı, cimrilik yapan ve bundan dolayı malıyla veya canıyla bir bedel ödeyen kişi veya kişiler hakkındadır. Sosyal toplum anlayışının pekişmesine ve toplumsal düzenin sağlanmasında işlevsel olarak kullanılan cimrilik, -en azından incelenen efsanelerde tespit edilen yönleriyle- bir uyarıcı niteliği taşımaktadır.

Masallarda kaydedilen cimrilikle alakalı unsur sayısı, efsanelere nazaran daha azdır ve bu sayı 10’dur. Efsanelerde olduğu gibi masallarda da cimriliğin açık bir biçimde eleştirildiği, cimrilik yapanların katı suretle cezalandırıldığı yahut söz konusu kişilerin hâlihazırda cimrilikleri nedeniyle öldükleri görülür. I.D.4.801 numaralı unsorda, aldığı kuşun tamamının pişirildiğini gören cimri adamın gözleri döner ve ölür. Bu unsorda, görüldüğü gibi cezalandırmayı sağlayan harici bir mekanizma bulunmamaktadır ve cezalandırıcı unsur cimriliğin kendisidir. Dolayısıyla sosyal bir eleştirinin yapıldığı ve toplumsal düzenlemenin öncelendiği cimrilik, bu minvalde değerlendirilmelidir.

2.1.4.5. Çelimsizlik

Yukarıda Özgül Piyade Bozkuş'tan aktarıldığı gibi, bireyin 0-2 yaş aralığında geliştirdiği korkulardan biri de güçsüzlük korkusudur (Piyade Bozkuş 2009: 31). Güçsüzlük yahut çelimsizlik olarak adlandırılabilen bu başlıkla, tamamıyla fiziksel anlamda yetkinlik, bir başka güce göre daha güçsüz yahut çelimsiz olma durumu kastedilmiştir. Çelimsizin sosyal hayatta alt edilebileceği, çelimsiz olduğu için korkutucu unsurlarla karşılaşan veya bu sebeple korkutulan kişi-kişiler, bu başlık altında değerlendirilmiştir.

Bir önceki maddede ifade edilen durum, I.D.5 adıyla kaydedilen Çelimsizlik, bir başka ifadeyle fiziksel zayıflık için de geçerlidir. Nitekim incelenen efsanelerde çelimsizliğe ilişkin örnek tespit edilememiştir. Bu, bireylerin ve toplumların ya hâlihazırda güçlü olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Masallarda ise çelimsizlikle ilgili 2 motif tespit edilmiştir. Bu motiflerin ikisi de Aydın yöresinde anlatılan masallara dayanmaktadır. I.D.5.1601'de çakal sürüsündeki en zayıf çakala suçun yıkıldığı ve onun öldürüldüğü; 1602'de ise canavara benzemeye çalışan çelimsiz çakalın öldürüldüğü anlatılır. Her ne kadar bu husus masallarda yoğun bir biçimde işlenmemiş olsa da, güçlü olanın hayatta kalacağı ilkesi, bu unsurlarla tekrar hatırlatılmıştır.

2.1.4.6. Çirkinlik

İncelenen metinler arasında yalnızca Türkiye sahası masallarında rastlanan bu korku unsuru, bireyin toplumla olan ilişkisini belirleyen ve onu korkutan, iletişim kanallarını etkileyen bir zayıflık olarak değerlendirilmiştir. Efsanelerde bu hususla ilgili herhangi bir unsur tespit edilememiş; masallarda ise 2 motif kaydedilmiştir. Buna göre I.D.6.2001.'de boynuz sahibi padişah, karısı ve kızı, sihirli eşyaları geri vermeleri karşılığında boynuzlarından kurtulurlar. I.D.6.2002.'de ise güzelleşmek için ormana giden fakat çirkinleşen üvey annenin kızının, çirkinliğinden ötürü dışarı çıkmaktan korktuğu görülür. Bu hususun hem efsanelerde hiç yer almaması, masallarda ise bu denli az ele alınması, güzellik ve çirkinliğin Türkiye sahasında yoğun korku duyulacak bir husus ve dahası hayatın olağan akışını belirleyen temel motiflerden biri olmadığını göstermektedir.

I.D.7. Düzenin Bozulması (Olağan)

Korkunun kaynağı açısından ayrımının ciddi bir biçimde yapılması gereken ve tüm değişken ve mekanizmalarının ortaya konulması gereken en önemli konulardan biri

de şüphesiz Düzenin Bozulması'dır. Birinci Bölüm'de ifade edildiği gibi, kaynağına göre “olağan” ve “olağanüstü” olarak sınıflandırılan düzenin bozulması, esasen beklenmeyen bir eylem-mekân-uzam değişikliğini ifade eder. John Morreal'in gülmenin kaynaklarından biriyle ilgili söylediği *nesneler*, “*bu nesneleri nitelikleri, olaylar, vs. arasında belirli kalıpların bulunmasını beklediğimiz düzenli bir dünyada yaşamaktayız. Bu kalıplara uymayan herhangi bir şey başımıza geldiğinde güleriz*” (Morreal 1997) şartı, tamamıyla korkmaya da uygulanabilir. Buna göre, yaşanan düzenli dünyada, oluşturulan çeşitli kalıplara uymayan şeylerle karşılaşıldığında korkarız. Örneğin bir evde yalnız başına kalan bir bireyin –aksi bir eylemin planı yoksa- zihnen beklediği şey, sessizliğin süregelmesidir ancak zihnin oluşturduğu bu sessizlik veya bakılan yerde bakılan şeyin bulunması kalıbı, aniden herhangi bir sesin duyulması veya varlığın görülmesiyle alt üst edilince korkulur. Dolayısıyla bu bağlam düşünülerek “düzenin bozulması” olarak nitelendirilen korkular, işbu kaynaktan ortaya çıkan korkuları ifade etmektedir. Üstelik düzenin ani bir biçimde bozulması da, beraberinde tehlikeli olarak addedilen durum-kışıyle karşılaşan kişinin korku duyacağı yönünde bir beklentisi olmaması nedeniyle, ani korku tepkilerini içerir. Korkudan hasta olma, korkudan ölme, vb. gibi durumlar, incelenen anlatılarda genelde düzenin bozulmasıyla ortaya çıkan korku tepkileridir.

I.D.7.'da ele alınan Düzenin Bozulması (Olağan) başlığında bu bağlamda toplamda 32 korku unsuru tespit edilmiştir ve bu motiflerden 2403, 2422 ve 2429 numaralı korku motifleri, şimdiye kadar açıklananın dışında bir düzen bozulmasına işaret etmektedir. Bununla kastedilen, ilahi veya değersel nizamın bozulması ve bu değişim neticesinde kozmosun tekrar kaosa dönüşme karşısında korku duyulmasıdır. 2403 numaralı korku unsuru, “*birliklerinin ve törelerinin bozulduğuna inanan ahali, çadırlarını da alarak köylerini terk ederler*” (Yağbasan 2013: 167) adıyla Malatya'dan kaydedilmiştir. Benzer bir biçimde 2429 numaralı korku unsuru da Ağrı'dan ve “*töre bozulunca, insanlar birbirine düşman olunca, gök insanlara acımayı keser ve insanları yok etme kararı alır*”(Alpaslan 2010: 34) şeklinde kaydedilmiştir. Mircea Eliade'nin *Ebedi Dönüş Mitosu*'nda da belirttiği gibi, insanların Tanrısal kozmolojiyi her yönüyle taklit ederek ilahi bir tekerrür oluşturmaları ve bu nedenle refaha ulaşmak istemeleri, mitlerin işlevlerini de ortaya çıkarır ki, bu, kaosun kozmosa dönüşmesine tekabül

eder.⁴⁰ Ancak Malatya ve Ağrı'dan kaydedilen örneklerde, işbu kozmosun yani ilahi tekerrürün bozulması neticesinde bir korku duyulduğu, bilhassa Ağrı örneğinde bu düzenin bozulması neticesinde göklerin insanlara acımayı bıraktığı/bırakacağına ilişkin bir inanışın bulunduğu görülmektedir.

Masallarda düzenin bozulmasına ilişkin 75 korku unsuru tespit edilmiştir. Tespit edilen bu unsurlar, tabiatın, halk hukukunun, çeşitli değer ve yargıların aniden ortadan kalkmasıyla ortaya çıkan kaos durumu karşısında bireyin korkularını anlatırlar. Dikkat edilmesi gereken, burada bireylerin korkuyu bir duygu durumu olarak yaşamaları değil; bu korkuya sebep olan eylemlerin çeşitliliğidir. Nitekim korku temelde aynı olsa da, ona neden olan çeşitli unsurlar sürekli değişiklik göstermekte ve korku kültü bu minvale inşa edilmektedir.

Dikkati çeken husus I.D.7.2439-2440 numaralı unsurlarda korkuyu arayan masal kahramanlarının düzenin bozulmasıyla korkmalarıdır. Nitekim söz konusu anlatılara göre kahramanlar, çeşitli olağanüstü korkularla karşılaşsalar, hortlaklarla aynı ortamda bulunsalar da korkmazlar. 2439'da kahraman, bir kuşun uçuşmasından; 2440'ta ise tuvaletini yapmak için çömeldiğinde bir kuşun geçmesinden korkar. Bu da korkunun duyu organlarıyla veya soyutluk-somutlukla değil; bireyin beklemediği bir anda ortaya çıkmasıyla ilgili olan yönünü vurgular. Söz konusu unsurlar dışında kaydedilen diğer motiflerin tamamı, beklenmedik yerlerde ve durumlarda beklenmedik şeylerin meydana gelmeleri ve anlatı kahramanlarının korkmalarıyla alakalıdır

2.1.4.8. Haksızlık

Toplumların benimsedikleri dinlere ve tarihin karanlık çağlarından itibaren geliştirdikleri hassasiyetlere göre değerlerini şekillendirdikleri ve bunu, somut veya soyut üretilen her eşyaya yansıttıkları bilinen bir gerçektir. Türk toplumu için haksızlık, kadim dönemlerden beri, yalnızca İslamiyet'le beraber şekillenen değil, fakat onunla birlikte farklı kazanımları da ihtiva eden bir değer olagelmıştır. Dolayısıyla bu değer efsanelere yansması ve toplumu-bireyi tanzim edici bir niteliğinin bulunması oldukça olağan bir durumdur. Bu durum, iki kanalla işleyen bir mekanizmaya ayrılabilir: Bunlardan ilki, mevcut haksızlıkları görme; ikincisi ise bu haksızlıkları anlatılar vasıtasıyla düzeltme olarak adlandırılabilir.

⁴⁰ Ayrıntılı bilgi için bk. Eliade 1994.

Efsanelerde, haksızlığın oldukça ağır bir biçimde cezalandırıldığı görülür ve bu hususa ilişkin 35 motif tespit edilmiştir. I.D.8.2801-2815, 2817-2835 numaralı korku motiflerinde haksızlık yapan insanların herhangi bir şekilde cezalandırıldığı; bir başka ifadeyle hakkı gereğince iade etmeyen kişi veya kişilerden hakkın mevcut durumun kaybı, ölüm veya diğer şekillerde tayin edildiği dikkati çeker. Haksızlık yapanların cezalandırıldığı, dolayısıyla haksızlığın engellendiği durumlar dışında, haksızlıktan korkmanın da 2816 numaralı korku motifinde işlendiği ve haksızlığa dayanamayan insanların göç ettikleri görülür.

Masallarda tespit edilen unsur sayısı ise 14'tür ve bu hususun ele alınışı, efsanelerle oldukça benzerlik gösterir. Nitekim halk muhayyilesinin insan tabiatı hakkındaki değerlendirmeleri bu başlıkta müşterektir. I.D.8.2801'de haksız alınan altınların zehirli hayvanlara; 2802'de arılara dönüştüğü; 2803'te haksızlık yapan kadının kör ve topal bir kızla evlendirilerek cezalandırıldığı; 2804'te çobana haksızlık yapan hacıların tüm mallarını kaybettikleri; 2805'te çobanın hakkı alınınca altınların yılan ve çıyana dönüştüğü; 2806'da hak yiyen bir ağa ve karısının beş parasız kaldıkları; 2807'de damadının haksız yere öldürmek isteyen padişahın öldürüldüğü; 2808'de hilebaz bir ağanın cezalandırıldığı; 2809'da hizmetkârının hakkını yiyen bir ağanın karısına ve oturduğu yere yapıştığı, hakkı teslim etmedikçe kurtulamadığı; 2810'da haksız yere alınan altınların akrep, yılan ve çıyanlara dönüştüğü; 2811'de haksızlık eden bir adamın pişman olduğu; 2812'de masum kızın istediği yerine getirilmezse yolların kapandığı; 2813'te saf bir adamın hakkını yiyen ağanın dövüldüğü ve son olarak 2814'te yeğenin hakkını yiyen amcanın kör olduğu görülür. Dolayısıyla haksızlık, masallarda ağır bir biçimde cezalandırılır ve haksızlık yapan insanlar çeşitli şekillerde cezalandırılmak suretiyle korkutulur. Bu korkutma da beraberinde anlatıların işlevleriyle birlikte daha büyük bir değer kazanır. Nitekim halk anlatıları, özelde de masal ve efsaneler, halk muhayyilesinde sürekli yaşayan ve yayılmak suretiyle sıkça anlatılan halk edebiyatı örnekleridir. İşbu örneklerde çeşitli kötülüklerin ciddi bir biçimde cezalandırılarak anlatılması, kolektif şuurun ve örnek bir insanın oluşturulmasında kullanılan en önemli araçtır.

2.1.4.9. Hırsızlık

I.D.9. numaralandırmasıyla kaydedilen Hırsızlık, tahmin edileceği üzere tamamen hırsızların cezalandırılması yahut anlatı içerisindeki hırsızların birtakım güçler vasıtasıyla korkutulması, hırsızlık yapamadan kaçırılması hakkındadır.

Efsanelerde hırsızlık ve hırsızların korkutulmasına ilişkin 16 korku unsuru tespit edilmiştir. I.D.9.3201-3206, 3208 ve 3216 numaralı korku motifleri hırsızların, hırsızlığı gerçekleştirmeden engellenmeleri ve korkutulmaları; 3207’de bir hırsızın mallarını kaybetmesi suretiyle ettiğini bulması; 3209-3210, 3212, 3213 ve 3215 numaralı korku motiflerinde ise hırsızlık eylemini gerçekleştirenlerin doğrudan ifşa edilmek veya öldürülmek yoluyla cezalandırıldıkları dikkati çeker. Son olarak 3214 numaralı korku motifinde ise, bir velinin kerameti olan tuzun, köyde hırsızların başlaması neticesinde bittiği; dolayısıyla hırsızlığın köydeki ilahi güçleri ve bereketi alıp götürdüğü vurgulanmıştır.

Masallarda tespit edilen korku unsuru sayısı ise 24’tür. Masallarda dikkati çeken efsanelerde olduğu gibi hırsızların doğrudan cezalandırılmaları, bir başka ifadeyle doğrudan korkutulmalarıdır. Farklı olarak I.D.9.3203; 3219 numaralı unsurlarda anlatı kahramanının hırsızlardan korkmasıdır.

2.1.4.10. İhanet-Yalan Söyleme

Türk Dili Kurumu tarafından hazırlanan *Türkçe Sözlük*’te ihanet; “*evlilikte, sevgide, aldatma, sadakatsizlik; gerektiğinde yardımda bulunmama ve bir kimsenin güvenini yok etme*” olarak tanımlanmaktadır (Akalin vd. 2011: 1157). Ancak ihanet ve yalan söyleme gibi doğrudan insanı ilgilendiren mefhumlar, bir etik/ahlak sorunu olarak değerlendirildiği için hem dinler tarihinde hem de felsefede konu edilen başlıklardan biri olmuştur. Ancak konunun dinler tarihi ve felsefe açısından genişliği göz önüne alındığında, burada felsefi yahut dini bir tartışmaya girilmemesi uygun görülmüştür. Efsanelerde ve masallarda ihanetin veya yalan söylemenin ciddi bir biçimde cezalandırıldığı; diğer korku motiflerine nazaran eylemi gerçekleştiren kişinin uyarıldığı, pişmanlık duyduğu yahut yalnızca korku duyduğu bir unsur olmaktan ziyade, toplum etrafında şekillenen bir unsur olması sebebiyle, doğrudan cezalandırıldığı görülür.

Yukarıda da ifade edildiği gibi İhanet ve Yalan Söyleme, anlatılarda sıkça karşılaşılan motiflerden biridir ve bu eylem beraberinde bir cezalandırmayı getirdiğinde

korku unsuruna dönüşür. Buna göre I.D.10.3601-3603, 3606-3608, 3611, 3614 numaralı korku motiflerinde ihanet edenlerin cezalandırıldığı görülür. Bu unsurlar içerisinde yalnızca 3614 numaralı korku unsuru, ihanet unsurunu ortadan kaldırmak yerine, ihanetten korkmak etrafında şekillenir ve bu unsur, görüldüğü gibi, “*Veli’nin ve sevenlerinin ihanet edeceklerini düşünenler, onların sefere katılmalarını istemezler*” (Dervişoğlu 2016: 417) adıyla kaydedilmiştir. Bu madde dışındaki her korku unsuru, belirtildiği gibi doğrudan cezalandırmayla neticelenen bir doğrultuda inşa edilmiştir. Aktarılan unsurlar dışında kalan 3604-3605, 3609-3610, 3612-3613, 3615-3618 numaralı korku motifleri ise yalan söyleme hakkındadır. Bu unsurlar arasındaki 3604 numaralı ve “*bu dünyada bir kızı evlenmek üzere kandıran ve kızıdan helallik almadan ölen adam, kabirde kara bir yılan tarafından rahatsız edilir*” (Yağbasan 2013: 142-143) adıyla kaydedilen unsur, içeriği dolayısıyla hem Ahiretle İlgili Korkular, hem de İhanet-Yalan Söyleme başlığı altında yeniden değerlendirilmiştir. Benzer bir biçimde 3608 numaralı unsur, hem hırsızlık hem de ihaneti içermesi nedeniyle iki başlıkta; 3609 numaralı korku unsuru içeriği gereği hem yalan söylemeyi hem de bedduayı barındırdığı için hem İhanet-Yalan Söyleme, hem de Dinî Korkular başlığı altında sınıflandırılan Beddua-Lanet başlığı altında değerlendirilmiştir. Son olarak yine İhanet-Yalan Söyleme’yle ilgili korkular altında ele alınan 3617 numaralı korku unsuru, hem de Haksızlık altında yeniden ele alınmıştır.

Masallarda bu hususa ilişkin 60 korku unsuru tespit edilmiştir ve bu motiflerden I.D.10.3601-3611; 3613; 3614-3616; 3620-3629; 3630-3648; 3650-3651 numaralı unsurlar ihanet; 3612; 3617-3619; 3629; 3649; 3652-3659 numaralı unsurlar ise yalan söylemeyle ilgilidir. Dikkati çeken 3614 ve 3615 numaralı unsurlarda askerden kaçmanın da yer alması ve askerden kaçan insanların da cezalandırılmasıdır. Buna göre askerden kaçan bir adam kötü bir kadınla evlenirken; bir başkasının da sürekli belalara uğradığı görülür. Dolayısıyla bu durumda ihanet ve yalan söyleme, iki yönlü olarak değerlendirilmelidir. Bunlardan ilki anlatı kahramanlarının ihanet ve yalan söylemekten – kendilerine söylenmesinden korkmaları; diğeri ise yalan söyleyen veya ihanet eden kişilerin ağır bir biçimde cezalandırılmasıdır ki, her iki sınıflandırma da toplumsal bir hassasiyete tekabül eder.

2.1.4.11. İnatçılık

Masallarda 1 örneğine rastlanan inatçılık, efsanelerde bir korku kaynağı olarak ele alınmamıştır. Masallarda I.D.11.4801 numaralı unsorda, kendini kurtarmaya çalışan bok böceğinin horoza yem olduğu anlatılır.

2.1.4.12. İstenç/Şehvet

Ahlak felsefesinde “istenç ”in geneli itibariyle “irade” mefhumunu karşıladığı görülür (Özlem 2004: 34-39). Ancak bu çalışmada istenç ile bir şeyi aşırı derecede isteme ve bunun neticesinde meydana gelebilecek korkutucu olaylar kastedilmiştir. Şehvet ise, bilindiği gibi bütün dinler açısından büyük bir günah sayılması hasebiyle korku unsuru olarak belirlenmiştir.

I.C.12 İstenç adıyla kaydedilen unsur, herhangi bir şeyi veya durumu gereğinden fazla elde etmeye yönelik istek ve bu isteğin anlatı kahramanının hayatında meydana getirdiği korkutucu yönler ve elde etmek istediği şeyi elde edememekten korkan kahramanlar düşünülerek sınıflandırılmıştır. Efsanelerde tek örneği bulunan istenç, “*kalbinde dünya sevgisi taşıyan adam, kırlara karışamaz*” (Özdemir 2003: 174) şeklinde kaydedilmiştir.

Masallarda I.D.12. İstenç/Şehvet sınıflandırması altında 38 motif kaydedilmiştir. Masallarda bilhassa istenç ve şehvetin birlikte olmak istenen kadınlar -erkekler uğrunda gerçekleştirilen kötücül eylemler etrafında ele alındığı görülür. I.D.12. 4401-4414; 4416-4417; 4419-4426; 4429-4437 numaralı unsurla, bu minvalde okunmalıdır. Bununla beraber istencin, bir başka ifadeyle herhangi somut bir nesneyi aşırı derecede istemenin kişiye meydana getirebileceği kötücül değişimlere ve bu uğurda yapılan hatalara, dolayısıyla da korkutmalara da yer verildiği görülür. I.D.12.4415; 4418; 4427-4428; 4438 numaralı unsurlarda, buğday, para, altın, at ve bir top yumak için anlatı kahramanlarının düşmüş oldukları durumlar gözler önüne serilmiştir. Bu, istenç ve şehvetin açık bir biçimde eleştirilmesi şeklinde tezahür etmiştir. Nitekim 4438 numaralı unsorda bir kızın yumağını geri alabilmek uğruna bir ayıyla evlendiği; 4428’de ise bir kadının altın için dayak yediği yere gittiği görülür.

2.1.4.13. Kıskançlık

Kıskançlık da açgözlülük ve kibir gibi, dinler tarihi açısından üzerinde durulan önemli bahislerden biridir. Hristiyanlık’ta kıskançlık, yedi ölümcül günah arasında sayılır ve Eski ve Yeni Ahit’te kıskançlık, farklı sûrelerde toplamda 27 âyette yer

almaktadır. Kur'an'da'ise başta Bakara ve Nisâ sûreleri olmak üzere 7 âyette kıskançlığın ele alındığı görülür. Ancak incelenen masal ve efsanelerde kıskançlığın bir itici unsur olarak kullanımı, genelde itibarın-onurun kaybı ile ilişkili olması nedeniyle, kıskançlığa ilişkin veya kıskançların cezalandırıldığı bir örnek tespit edilememiştir. Kıskanmak ve bunun neticesinde kötülük yapmak, bilindiği gibi anlatı geleneğinde oldukça sık rastlanan bir motif olsa da, yalnızca kıskanç olduğu için cezalandırılan herhangi bir anlatı kahramanına rastlanılamamıştır. Bunun yanında efsanelerde ve masallarda, kıskançlığa ilişkin korku unsuru tespit edilememiştir.

2.1.4.14. Kibir

Dinler tarihi açısından en önemli günahlardan biri sayılan kibir, Yahudilik, Musevilik, Hristiyanlık ve İslamiyet'te birçok ayete konu olmuş ve düzeltilmesi gereken zayıflık-kötülüklerden biri olarak görülmüştür. Eski ve Yeni Ahit'te kibir, toplamda 49 âyette geçmektedir ve genel olarak İncil'in kibire bakışı, Tanrı'nın ondan nefret ettiği, kibrin bir günah olduğu, onu bir gün sonlandıracağı, ahlaka, bilgiye, görünüşe, mevkiye, insan yeteneklerine vb. zarar verdiği yönündedir. Kur'an'da ise kibir, toplamda Bakara (3), Nisa (3), Araf (13), Yunûs (2), Hûd (1), Hicr (3), Nahl (4), İsrâ (3), Kehf (1), Hac (1), Saffat (1), Mü'min (1), Duhan (2), Casiye (1) ve Kamer (1) surelerinde, toplamda 39 kere kullanılmıştır. Kur'an, Eski ve Yeni Ahit'le aynı doğrultuda kibri, kötücül, şeytanın önemli bir özelliği, Allah'ı kabul etmeyenlerin sahip olduğu ve bu kişilerin cehennemlik olduğu bir kötülük olarak ele almıştır.

Halkın anlatageldiği ve dolayısıyla da halktan ve dinlerden yoğun izler taşıyan efsaneler, kibre, dinler tarihinin bakış açısıyla benzer bir biçimde bakarlar. Nitekim efsanelerde kibir sahibi insanların kati surette cezalandırıldıkları görülür. Üstelik efsanelerde kibir sahibi insanlar, itikat sahibi olsalar da, bu özelliklerinden ötürü, ahirette cezalandırılırlar. Bu nedenle hem Ahiretle İlgili Korkular hem de Kibir başlığına dâhil edilmiştir. Öte yamdam yalnızca itikat sahibi insanların değil, kibri gösteren peygamberlerin de cezalandırıldığı görülür. I.D.14.5204 numaralı korku motifinde, kibir gösteren bir peygamberin de peygamberlikten atılabileceği vurgulanmıştır.

Masallarda ise kibirle ilgili 11 korku unsuru kaydedilmiştir. I.D.14.5201'de kibirli tilkinin kuyruğu için aylarca beklediği; 702'de fakiri azarlayan bir zenginin

ekmeğinden kan fışkırdığı; 5203'te kibirli tilkinin öldürüldüğü görülür. 5204-5206 ise kibirli bir kızla ilgilidir. 5204'te kibirli kızın evde kaldığı; 5205'te evden kovulduğu; 5206'da ise yalnız öldüğü yer alır. 5207'de kibirli tavşanın utancından ormanı terk ettiği; 5208'de kocasıyla onu azarlayarak konuşan kadının yarı köpek – yarı insana dönüştürüldüğü; 5209'da kibirli bir kadının ayı tarafından parçalandığı; 5210'da kibirli kızın bir peri tarafından cezalandırılarak her güzel söz söylediğinde ortaya kurbağa ve yılan çıktığı ve son olarak 5211'de kibirli padişahın rüyasında korkutulduğu yer alır. Bilhassa 5202 numaralı unsurda ekmekten kan çıkmasının görülmesi, kibrin yalnızca bir kötü karakter özelliği olarak değil; ona sahip olan insanların hayatının kaosa dönüştüğünü de vurgular. Bu da beraberinde I.D.14 başlığı altında kaydedilen diğer unsurlarda olduğu gibi, kibrin ortaya çıkmasını engellemek maksadıyla kullanılagelen korku motiflerinden biridir.

2.1.4.15. Kin Besleme

İncelenen masal ve efsanelerde, Kin Besleme'yle alakalı bir korku unsuru, kin besleyenlerin cezalandırıldığına yahut kin beslemenin genel tabirle kötücül olduğuna ilişkin bir anlatıya rastlanılmamıştır. Ancak kinin birey ve toplum bazında kötücül, dolayısıyla korkutucu bir unsur olduğu ve kapsamın dışında kalan anlatı türlerinde bu unsurun rastlanabileceği göz önünde bulundurularak kataloğa eklenmesi uygun görülmüştür.

2.1.4.16. Korku– Cesaret

Birinci Bölüm'de, korkunun çeşitli bilim dalları açısından nasıl ele alındığı, korkuyla mücadele yolları, ortaya çıkma sebepleri ve korkunun halk bilimi açısından yerine değinilmişti. Bilindiği gibi anlatılarda korkunun işlevi, geneli itibariyle tıpkı mitlerde olduğu gibi, dünyayı kaostan kozmosa dönüştüren ve onu işlevsel olan-işlevsel olmayan olarak sınıflandırmalarıdır. Bu sınıflandırma da beraberinde, tek bir anlatı bazında, aktarılan korku motiflerine göre dünyanın sürekli yeniden düzenlenmesine ve bu düzenin aktarılmasına olanak tanır. Fakat korkunu, türevlerinin ve tersi olan cesaretin müstakil bir unsur olarak anlatılarda yer alması, aktarılan işlevlerden farklı olarak düzenin sağlanmasına dolaylı bir biçimde katkı sunar. Öyle ki, kolektif şuur tarafından kötücül sanılan herhangi bir eylemin gerçekleştirilmesi ve bu eylemi gerçekleştiren insanın cezalandırılması neticesinde, anlatı dünyasında kaos kozmosa

dönüştürülmüş ve vurgulanmak veya yasaklanmak isteyen davranış yahut söz, belirgin bir biçimde ortaya konulmuş olur. Dolayısıyla korkunun yahut cesaretin tek bir unsur olarak yer alması, korku kültürünün motiflerine değil, korkunun kendi mekanizmalarının işlenmesine yönelik bir doğrultuda işler.

Korkunun yahut tersinin kendi başına bir unsur olarak yer aldığı anlatılarda, korkunun düzenleme işlevi doğrudan ve görünen bir mekanizmayla işlemez. Nitekim I.D.16.6001 numaralı ve “*Allah’ın korkutmak istediği ama korkutamadığı çocuklar, yerin dibine geçirilir*” (Özdemir 2003: 73) adıyla kaydedilen korku motifinde, korkunun, kolektif şuur ve dinler açısından duyulması gereken ve gereken yerde duyulmadığı takdirde, korku duymayan bireyin daha kötü korkutucu bir durumla karşılaşabileceği vurgulanmıştır. Dahası, diğer bütün unsurlarda işlevsel bir mekanizmanın, ele alınan motiflerin birey ve toplumsal düzelemde nasıl inşa edilmesi gerektiği gösterilirken, müstakil bir unsur olarak korkuda da, korkunun işlevleri, korkulan kişinin toplumdaki yeri-durumu ve korku duyan bireyin neler yapabileceği gösterilmiştir. I.D.16.6003’te, korkulan adamın her isteğinin yerine getirdiği görülürken; 6002’de, arkadaşını yanlışlıkla öldürüp bu durumdan korkan ve daha sonra kendisini öldüren bir gencin durumuna rastlanır. 6002 ile benzer bir biçimde 6005’te, korkutulan kızın duymuş olduğu duygu durumunun yoğunluğundan delirecek duruma geldiği, bir başka ifadeyle korkunun güçleri ve sınırlılıkları gözler önüne serilmiştir. Diğer maddelerde ise korku, bireyi bir şeyler yapmaya yahut yapmamaya iten bir güç olarak ele alınmıştır. Gazali’nin de belirttiği gibi korku, işlevsel olarak iki durumun gerçekleşmesine (olumlu) olanak tanır: Bunlardan ilki, günah işlemeye engel olması, ikincisi ise kişinin yaptığı ibadetlerle böbürlenmemesidir (İmâm Gazâlî yty.: 252-253).

Masallarda korku ve cesarete ilişkin 10 motif kaydedilmiştir. I.D.16.6001; 6004’te korkunun arandığı; 6002’de cesaret gösteremeyen bir kurdun açlıktan öldüğü; 6003’te devin cesaret gösteren bir adamdan korktuğu; 6004’te korkusu gerçekleşen padişahın kendisini öldürdüğü; 6006’da korku bilmeyen insandan kaçıldığı; 6007’de korkak adamın güçlü varlıkları öldürdüğü; 6008’de korkak hayvanların tilki tarafından yendiği; 6009’da sütü şifalı olan ayı korkutulursa sütün de şifasını kaybedeceği; 6010’ta ise tasalı insanların kafasına muayyen bir çiçek atılırsa o insanların kuşa dönüşecekleri yer almaktadır. Görüldüğü gibi korku kültüründe korkunun işlevi, ya korkunun devamlılığını sağlamak ya da bertaraf edilmesine katkıda bulunmaktır. Nitekim korku,

anlatı ekonomisinde oldukça işlevsel bir mekanizma olsa ve toplumsal açıdan birçok düzenlemenin uygulayıcısı olsa da, bir karakter özelliği olarak korkaklık, anlatı düzeyinde aşılması gereken bir şey olarak ele alınmıştır.

2.1.4.17. Kötülük

Türk anlatı geleneğinde haksızlık ve kötülük mefhumlarının doğrudan ayrılmış olması, farklı iki başlık açma gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Ancak genel tanımıyla kötülük, felsefede ve dinler tarihinde üzerine en çok söz söylenmiş konular arasındadır. Platon'a göre kötülük, bilgisizliğin bir neticesidir ve mutlak iyiye ulaşabilmek için gereklidir. Hellenistler gibi Leibnz ve David Hume da kötülüğü ilahi yaradılışın ve iyiliğin anlamının daha da değerlendirilmesi için olması gereken bir durum olarak görmüşlerdir. StuartMill ve Voltaire ise, bunun tam tersi olarak kötülüğü, Tanrı'nın yarattığı bir dünyada var olmaması gereken bir durum olarak düşünüp, onu telolojik bir boyutta ele almışlardır (Öktem 2018: 641-661). Esat Korkmaz'ın ifade ettiğine göre kötülük, hem bireyin iç dünyasındaki karanlık yönleri, hem de dış dünyanın karanlık yönleriyle yani şeytanla olan mücadelesinden ibarettir: *Çoğu kültürde kötülük, kötülüğe 'kişilik' verilerek kimliklendirilmiştir. Bu kimliklendirme 'şeytan' olarak belirlenir. Kötülük sorunu, Şeytan'la ilişkilendirilmeden asla anlaşılamaz. İnsan kötülük sorunuyla yani Şeytan'la yüzleşmek durumundadır. Kötülüğün öyküsü ya da onun kimliklendirilmiş biçimi olan Şeytan'ın serüveni, 'bedenin düşüncesinde' tasarımlanmış bir 'kavramın' söylencesidir her şeyden önce.* (Korkmaz 2006: 412) Dolayısıyla kötülük, her ne kadar soyut bir kavram olsa ve benliğin içerisinden silinmesi gereken olumsuz bir unsur olarak değerlendirilse de, mistik öğretiler ve dinler tarihi açısından şeytanın insan bedenindeki timsaliyle ve bu timsalin bertaraf edilmesiyle ilgili bir mücadeleyi temsil eder. İslamiyet'ten önceki semavî dinlerde ise kötülük, James Stambaugh'un aktardığına göre farklı formlar altında tanımlanabilir. Bu formlar, insanların acı çekeceği doğal felaketler, doğrudan insanların diğer insanlara karşı işlediği, cinayet, tecavüz, hırsızlık gibi günahlar olabilir (Stambaugh 1996: 391-404). Genel olarak İslamî literatürde “şer” olarak karşılanan kötülük kavramı, Kur'an'da 29 âyette ele alınmıştır. Emine Ögük'ün aktardığına göre Kur'an'da “şer” sözcüğü ile yaratıklar, karanlık gece, cehennem, kıyamet gününde karşılaşılabilecek azap, insanların başına gelen çeşitli musibet ve felaketler kastedilmiştir. Ayrıca şeytanın gerçekleştirdiği

içki, kumar, fal okları, düşmanlık, buğz, kalplerin katılaşması gibi olumsuz eylemler de “şer” kapsamındadır (Öğük 2015: 17-18).

Birinci Bölüm’de aktarılanlardan yola çıkılarak da anlaşılabileceği üzere, korku kültü ile kötülük arasında her zaman bir ilişki olmuştur. Bu ilişki, korkan bireyin kötülük yapması şeklinde gerçekleşebileceği gibi, kötülük yapanın korkması veya korkutulmasıyla da gerçekleştirilir. I.D.17. sınıflandırmasıyla kaydedilen Kötülük’e ilişkin, incelenen efsanelerde toplamda 40 kötülüğe ilişkin korku tespit edilmiş ve bunlar 6401-6440 numaralandırması arasında gösterilmiştir. Efsanelerde görülen kötülüğe ilişkin korkular genellikle cinayet, iftira, tecavüz veya tecavüze yeltenme veya doğrudan salt kötü karakterli insanlar etrafında şekillenir. Tespit edilen örneklerin oldukça büyük bir kısmını, kötülük yapan kişi yahut kişilerin ağır bir biçimde cezalandırılması oluştururken, bir kısmını da kötülükten korkma oluşturmaktadır. Buna göre 6401-6410,6412-6420, 6422-6430, 6432-6435, 6437-6440 kötülük yapanların cezalandırılması veya korkutulması hakkındayken; 6411, 6431, 6436 numaralı korku motifleri kötülükten korkma hakkındadır.

Kötülük, masalarda en çok ele alınan sosyal meselelerden biridir. Nitekim bu sınıflandırmaya ilişkin 326 unsurun tespit edildiği dikkati çekmektedir. Bu motiflerden I.D.17.6401-6405; 6407; 6409-6438; 6440-6453; 6455-6726 numaralı unsurlar kötülük yapanların cezalandırılmaları; 6406; 6439; 6457 numaralı unsurlar ise anlatı kahramanlarının kötülükten korkmaları hakkındadır. Söz konusu üç unsur dışında toplamda 323 unsurda kötülük yapanların oldukça ağır bir biçimde, genellikle de öldürülerek cezalandırılmaları, halk muhayyilesinde kötülüğün karşılığını da ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bundan yola çıkılarak kötülüğün masal ve dünyasını şekillendiren önemli korku motiflerinden ve korkuyla yeniden işlenerek düzeltilmesi gereken toplumsal ve bireysel bahislerden biri olduğu söylenebilir.

2.1.4.18. Kurnazlık

Bilhassa masalarda karşılaşılan bu unsur, daha çok kurnaz kişilerin cezalandırılması yahut kurnazlık yapıp elde etmek istedikleri “şeyleri” tamamen kaybetmeleri etrafında şekillenir. Kurnazlığın bir korku unsuru olarak addedilmesi, kurnazlık yapan kişinin cezalandırılması ve dolayısıyla belirtildiği gibi toplumsal bir düzeltmeye gidildiği ifade edilmelidir.

Kurnazlıkla ilgili efsanelerde herhangi bir unsur kaydedilmemiş, masallarda ise 3 unsurun bulunduğu dikkati çekmiştir. Üstelik masallarda kurnazlık yaptıkları için cezalandırılan yahut kötülüğe uğrayan anlatı kahramanlarının hep hayvanlar olduğu görülür (bk. I.D.18.6801-6803). Bu durum, hayvan masallarının doğrudan çocuklara hitap ettiği şeklinde açıklanabileceği gibi; kurnazlık bahsinin yetişkinlere yönelik masallarda ele alınmadığını da göstermektedir. Kurnazlık, Türkiye sahası masallarında bir hayatta kalma biçimi olarak dikkati çeker. Pek çok Keloğlan masalında gece uyumadan devleri gizlice dinleyen Keloğlan (varyantlarında ise Köse'nin) bu kurnazlığı sayesinde ölmekten kurtulduğu görülür. Ancak Keloğlan yahut Köse'nin gerçekleştirmiş oldukları kurnazlık, yalnızca kendilerine kötülük yapmak veya onu aldatmak isteyen kişi ve olağanüstü varlıklara yöneliktir. Dolayısıyla eğitim işlevini doğrudan gerçekleştiren masalların bu kanalla kurnazlığı öğütlerken dahi, onu belirli doğrular ve yanlışlar etrafında öğütlediği görülür.

2.1.4.19. Muhtaç Kalma Korkusu

Muhtaç kalma korkusu, her ne kadar “onur” ile ilişkilendirilebilecek bir yapıya sahip olsa da, onurdan tamamen farklı bir bağlamda ele alınmış ve değerlendirilmiştir. “Kişinin kendi kendine yetebilmesi ve bu minvalde kendi ihtiyaçlarını görebilmesi” olarak ele alınan muhtaç kalma, Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan *Türkçe Sözlük*'te *bakmaya mecbur olduğu aile bireylerini veya kendisini geçindirmeye yerecek geliri, malı, kazancı bulunmayan* (Akalin vd. 2011: 1706) anlamlarına gelmektedir. Ancak anlatı dünyasında tesadüf edilen “muhtaç kalma korkusu”, hem maddi bir yoksunluk, hem de fiziksel yetersizlik bağlamında düşünülmelidir.

Her ne kadar Türkiye sahası efsanelerinde bir örneğine rastlansa da, muhtaç kalma korkusu, her dönemde karşılaşılabilecek ve bireyi etkileyebilecek korkulardan biridir. Masallarda ise bu hususa ilişkin herhangi bir örneğe rastlanmamıştır. Manisa'da anlatılan bir efsanede tespit edilen, 7201 numarasıyla ve “*hasta olan ve hareket yeteneğini kaybeden oğlanın annesi, her gün türbeye gidip dua eder*” (Pehlivan 2004: 159) adıyla kaydedilen korku unsuru, bunun bir göstergesi olarak okunabilir. Muhtaç kalma korkusunun az rastlanmasının sebebi, efsane dünyasının farklı gerçeklikler

etrafında şekillenmesiyle açıklanabileceği gibi, Türk kültüründe bunun fazla önem verilen bir korku unsuru olmamasıyla da açıklanabilir.

2.1.4.20. Mutsuzluk

Efsanelerde doğrudan mutsuzlukla ilgili herhangi bir korku unsuru kaydedilmemiş; masallarda ise Keloğlan'la evleneceğini duyan kızın kaçtığı şeklinde 1 unsur kaydedilmiştir (bk. I.D.20.7601).

2.1.4.21. Tembellik

Tembellik, Eski ve Yeni Ahit'te yedi ölümcül günahın biri olarak, toplamda 50 ayette geçmektedir. Kur'an'da ise Tevbe [54] ve Nisa [142] sûrelerinde birer ayette zikredilmektedir. Her ne kadar Türkiye sahası efsanelerinde tembellikle ilgili bir korku unsuru tespit edilememiş olsa da, masallarda tembelliğe ve onun korkulacak bir karaktere sahip olduğu örnekler tespit edilmiştir. Fakat diğer sınıflandırmaların aksine tembellik, dinler tarihiyle paralel bir biçimde ele alınmamış; beraberinde ağır ilahi yahut beşeri cezalandırmaların meydana geldiği bir düzlem üzerine inşa edilmemiştir. Bu da belirtileceği gibi, "korkutmak" üzerinden anlatılarda korkulacak durumu meydana getiren veya bu unsuru karakterinde taşıyan kişinin yaşadığı cezalandırma ile korku motifinin toplum tarafından ne kadar ciddiye alındığını gösterir.

I.D.21. Tembellik maddesi için efsanelerde herhangi bir korku unsuruna rastlanamamıştır. Bu durum, efsanelerin dünyayı ve insanı ele alış biçimleriyle açıklanabileceği gibi, onların gerçeklikle alakalı oluşlarına bağlı olarak da açıklanabilir. Masallarda söz konusu maddelerle ilgili korku motiflerine rastlamak mümkündür.

Masallarda ise bu hususla ilgili 4 motif tespit edilmiştir. I.D.21.8001de tembel gelinin evden kovulduğu; 8002'de tembellerin yangından kaçmayarak öldükleri; 8003'te tembellerin yanmak üzere olsalar da yerlerinden kalkmadıkları; 8004'te tembellik yapan kurbağanın kışın aç kaldığı görülür. Tespit edilen unsur sayısı fazla olmasa da, aktarılan motiflerin muhtevası tembelliğin nasıl ele alındığı ile ilgili bilgi vericidir. Buna göre tembeller, kesinlikle yapmış olduklarının sonuçlarına katlanırlar. Üstelik bu, yalnızca üretmeme yahut çalışmamayla ilgili değil; onların ölümlerine bile sebep olabilecek bir karakter özelliğidir.

2.1.4.22. Terk Etme/Terk Edilme

Korku duyulan herhangi bir durum veya gücün, anlatılarda kötücül bir eyleme sebebiyet verdiği ve bu son eylemin de korkutucu bir unsur olduğu rahatlıkla görülebilir. Bu da, anlatılarda korku motiflerinin diğer korku motifleriyle bağdaşmış bir biçimde işlendiği, örneğin karısı tarafından terk edilmek istemeyen bir adamın annesini ormana bıraktığı ve annesine kötü davrandığı için anlatı sonunda cezalandırılması, katmanlı yahut iç içe geçmiş korku unsuru olarak adlandırılabilir. Her ne kadar, iç içe geçmiş korku motifleri, dâhil edilebileceği bütün unsurlar altında yeniden ele alınmışsa da, korkunun meydana getirdiği tepki/eylem ve bu tepki/eylemin de bir korku unsuruna dönüşebileceği dikkate alınmalıdır.

İncelenen efsanelerde Terk Etme ve Terk Edilme, daha çok aile çatısının devamlılığı açısından duyulan bir korkudur. Bu korkunun kaynağı, tespit edilen beş örnekten üçünde, çocuk sahibi olma veya doğurulan çocuğa göre belirlenirken; ikisinde ise hanımın kocasını tehdit etmesi ve kocada gerçekleşen bir davranış değişikliğine göre belirlenir.

Masallarda tespit edilen 30 unsur bulunmaktadır. I.D.2.8401; 8403; 8407-8410-8411; 8413; 8415-8424'te kocası tarafından terk edilmek istemeyen kadınların çeşitli eylemlerde bulundukları, kötülük yaptıkları yahut yalan söyledikleri görülür. Bu da korkunun beraberinde değerleri ortadan kaldıran yönünü ortaya çıkararak toplumsal bir eleştiri işlevi üstlenmesine olanak tanır. I.D.22.8414;8425-8430 numaralandırmalarında, karısı tarafından bir seçim yapmak zorunda bırakılan adamın çocuklarını ormana bıraktığı görülür. I.D.22.8402; 8404; 8412; 8421 numaralı unsurlarda ise karısı tarafından terk edilmekle tehdit edilen kocaların korkuyla yapmayı veya yapmamayı seçtikleri eylemler anlatılır. Dolayısıyla bu motiflerin tamamı karı-koca arasındaki iletişimin-geçimin kopması etrafında şekillenen unsurlardır. Ancak bunlar dışında eşlerini aldatan insanların da eşleri tarafından terk edilmemek için yapmış oldukları birtakım eylemler de tespit edilmiştir. I.D.22.8405-8406 numaralı unsurlarda kocasını aldatan ve bunun ortaya çıkmasından korkan birer kadının içinde bulunduğu zor durumlar ele alınır. Tespit edilen söz konusu iki örnekte de zor durumda bulunan kadınların başkaları tarafından tehdit edildikleri ve dolayısıyla evliliklerinin tehdit altında olduğu görülür.

2.1.4.23. Üvey Anne (Olağan)

Korkunun kaynakları bahsinde de ele alındığı gibi, bireyin yahut toplumların neyden ya da nelerden korktuklarının önemli olduğu kadar, korkulan gücün/varlığın/durumun “neliği” de önem taşımaktadır. Bu minvalde Üvey Anne tipinin, diğer korku motiflerinde ele alınan birçok kötücül unsuru içerisinde barındırdığı ve böylelikle bir korku unsuruna dönüştüğü söylenebilir. Marianne Dainton’un belirttiğine göre, üvey (*step*) sözcüğünün kötücül bir anlam taşıması, 1400 yılına kadar geri götürülebilir ve kötü üvey anne ile ilgili dünyanın her yerinde anlatılara rastlanmaktadır. Kendi başına *Sindirella* masalının bile 345 kadar varyantı vardır (Dainton 1993: 93). Aynı durumu Türk masallarına da uyarlamak ve kötü üvey anne tipiyle ilgili bir o kadar masal varlığının Türkiye sahası masallarında da bulunduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan, üvey anne tipinin kötücül özelliklere sahip olması, yalnızca masalarla sınırlı değildir. Efsanelerde de üvey anne tipinin baskın bir biçimde korkulacak bir tip olduğu vurgulanmaktadır.

Görülebildiği gibi katalogda II. madde, “Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular” olarak adlandırılmıştır ve bu başlık, ağırlıklı olarak incelenen anlatılardaki demonik ve diabolik tipler ile olağanüstü kaynaklı diğer korkular etrafında inşa edilmiştir. Ancak, “olağan” olarak adlandırılacak korkularda da doğrudan korku ile bağdaştırılmış tipler bulunur ki, bir önceki madde olan “Yamyam ve Vampir” de bunun örneklerinden biridir. Bu örneklerden bir diğeri ise, hem masallarda hem de efsanelerde sıkça rastlanan ve doğrudan karakteri, davranışı ve kolektif şuurdaki temsil biçimiyle “Üvey Anne”dir. Nitekim I.D.23.8801-8816 aralığında ele alınan korku motiflerinde, üvey annenin doğrudan korkunun kaynağı olduğu ve üvey annenin “zalimlik”, “kötülük” veya “zarar verme” niteliğinin bulunduğu korku kaynaklarının ilgili başlıklar altında ele alındığı ve bu başlık altında doğrudan üvey annenin korkulan bir tip olduğu görülebilir. Ancak bu tipin bir korku unsuru olması, hem efsanelerde hem de masallarda genellikle onun üvey çocukları üzerinden inşa edilmiştir. Dolayısıyla çocuklar üzerinden verilen korkulu mesajlar, aslında kastedilen manasıyla bir üvey anne tipinin oluşmasını engellemek içindir. II. maddede cin, peri, dev, vb. gibi olağanüstü varlıklar ele alınırken de ifade edileceği gibi, demonik ve diabolik varlıklar yalnızca kötücül yanlarıyla anlatılarda yer bulmamış; bilakis kötücül yanlarının yanında yardım eden, seven, iyilik yapan yanlarıyla da anlatılara konu olmuşlardır. Bu nedenle, katalogda ele

alınan “Üvey Anne”nin yalnızca korkulan bir tip olduğu örneklerin tercih edildiği göz önünde bulundurulmalıdır.

Masallarda üvey annenin (olağan) kötücül bir tip sayıldığı 16 motif tespit edilmiştir. Bu unsurlarda üvey annenin doğrudan korkulan bir tip olduğu; bir önceki başlıkta da görüldüğü gibi onun yamyamlığa yöneldiği; çocuklarını kesip yemeye karar verdiği; anlatıdaki çocukların ondan daima korktukları görülür. Bunun nedeni, örneğin devlerin birtakım kötücül ve olağanüstü özelliklere sahip olmaları gibi, olağan başlığı altında kaydedilen örneklerinde birçok kötücül özelliği barındırdıkları, bu nedenle de sürekli korkulan tipler olmalarıyla alakalıdır.

2.1.4.24. Yamyam ve Vampir (Olağan)

Türk kültüründeki yamyamlık ve vampirlik, olağan ve olağanüstü olmak üzere iki farklı kategoride ele alınmıştır. Bu sınıflandırma, bir ad değişikliği ile “Yaradılış İtibariyle Yamyam ve Vampir” ve “Sonradan Yamyam ve Vampir” olmak üzere de adlandırılabilir. Olağan Yamyam ve Vampirlik ile kastedilen, yamyamlık ve vampirlik edimini gerçekleştiren birey yahut bireylerin, doğrudan insan olmaları; yamyamlık ve vampirliği sonradan, tesadüf eseri, büyüyle, açlık, zarar görme veya ölümle karşı karşıya gelmeleri neticelerinde benimsemeleridir. Beth A. Conklin’in yayınladığı *Tüketen Yas: Bir Amazon Toplumunda Şefkatli Yamyamlık (Consuming Grief: Compassionate Cannibalism In an Amazonian Society)* adlı eserde yamyamlık, birinin düşmanını ya da herhangi bir insanı yiyerek onu aşağılaması, ona hükmetmesi amacıyla gerçekleştirilen en eski ırkçı siyaset aracıdır (Comklin 2001: 3). Jeffrey P. Blick, yamyamlığın topolojisini şu şekilde sınıflandırmıştır:

I. Hayatta Kalma Yamyamlığı: İnsan etini veya uzuvlarını kötü durumlarda, stresli koşullarda hayatta kalan son kişi olarak yemek.

A. Kıtık

B. Zorunluluk veya Acil Durum

C. Gemi Enkazı

D. Kuşatma/Savaş

II. Ritüel Yamyamlık: İnsan etini veya uzuvlarını törensel veya dinsel bağlamda tekrar tekrar yemek.

- A. Tören
- B. Ceset/Cenaze
- C. Büyüsel
- D. Doğurganlık
- E. Aşırı Dindarlık
- F. Geleneksel

III. Harp Yamyamlığı: Özellikle yemek için esir edilen kurbanların etini veya uzuvlarını, yamyamlık amaçlar, intikam cezalandırma yahut rekabetin bir neticesi olarak yemek.

- A. İntikam
- B. Cezalandırma
- C. Rekabet

IV. Diyet Yamyamlığı: İnsan etini veya uzuvlarını tadı için yemek.

- A. Tercihe Dayalı
- B. Lezzete Dayalı
- C. Perhize Dayalı
- D. Oburluğa Dayalı
- E. Beslenmeye Dayalı

V. Sembolik Yamyamlık: İnsan etini veya uzuvlarını gerçekte veya ikame ile işlevsel, simgesel amaçlar veya bireyin/gurubun psikolojik tanımlarını gerçekleştirmek amacıyla yeme.

- A. Mitik bir karakterin eylemlerinin tekrarı olarak yamyamlık.
- B. Bireylerin sosyalleşmesinde kötülüğün sembolü olarak yamyamlık.
- C. Kişiliğin kültürel inşası olarak yamyamlık (Blick 1978-1988: 3-4).

Öte yandan dünyada yamyamlığa ilişkin ilk tartışmalar önce 1866'da Hollanda'da başlamış ve daha sonra 1920'lerde İtalya'da sağ gözünün üstünde boşluk

bulunan bir cesedin bulunmasıyla devam etmiştir. Bulunan bedende meydana gelen yaranın, ilkin beyni yemek için açıldığı düşünülmüş; daha sonra ise yapılan araştırmalarda bu yaraya bir sırtlanın sebep olduğuna kanaat getirilmiştir. Fakat insan yamyamlığına ilişkin ilk ve en kesin kanıt, Hollanda'nın bilinen soy atalarından *homo antecessor*'un (öncü adam) keşfi olmuştur. Bu türe ait ilk fosiller 1980'li yıllarda İspanya'nın kuzeyindeki Atapuerca bölgesinde bulunmuştur (Schutt 2017: 72; 75). Buna ek olarak 1927 yılında Choukoutien adında, Pekin'in kırk mil güneybatısında kalan bir Çinli köyünde, anatomist Davidson Black, *pithecanthropus erectus*'la (Hollandalı bir bilim adamı tarafından Java Adamı adıyla keşfedilen tür) ilişkilendirilebilecek bir diş buldu. Daha sonraki kazılar, Black'in bulduğu *pithecanthropus Pekinensis*'in (Pekin Adamı) kırk kadar çağdaşına ait kemik ve kafataslarını aydınlatacak, birçok sayıda silah ve uygulamalar buldular. Kömürleşmiş kemiklerinden kalanların kalplerinin üzerinde bulunmaları, ilkel insanların pişirme alışkanlıklarına ilişkin bir yorumu da beraberinde getirdi. Ortada, kemiklerin merakla açılıp çıkarıldığının kanıtladığı bir şey vardı ve bu da, beyinlerin çıkarılıp pişirilmiş olduğuydu. Bu kanıtın da gösterdiği yegâne şey, Pekin Adamı'nın insan eti yediği ve keyfine düşkün oluşuydu. Tıpkı Java Adamı gibi Pekin Adamı da, yaklaşık 500.000 yıl önce yaşamıştı (Hogg 1990: 14). Dolayısıyla arkeolojik keşifler de, insanlık tarihi için yamyamlığın, *homo sapiens*'ten evvel de var olduğunu ve bunun titiz bir biçimde, tarihin hemen her safhasında gerçekleştirildiğini göstermektedir.

Bununla beraber, incelenen anlatılarda sonradan edinilmiş bir vampirlik örneğine rastlanılmamış olsa da, rastlanabilme ihtimaline karşın bu başlık çıkarılmamıştır. Yazın alan incelendiğinde, tıpkı yamyamlıkta olduğu gibi vampirliğin de bir özellik olduğu, yekûn bir varlığın adını nadiren taşıdığı dikkati çekmiştir.

Matthew Bunson'un hazırladığı *Vampir Ansiklopedisi*'ne (*The Vampire Encyclopedia*) göre vampir, dünyadaki en eşsiz varlıklardan biridir ve karanlık zamanlardan sağ kalarak gelmiş, ölümlüler arasında binlerce yıldır yaşayan; onlarla beslenen ve kendi türünün devamlılığı için onları kullanan ve belki de yaşayanlar ve ölümler arasındaki son mücadelenin hazırlığını yapan bir varlıktır (Bunson 1993: 262). Rosemary Ellen Guiley'in aktardığına göre ise belirli kültürlerin folklorunda, -özellikle de Doğu Avrupa'da- huzursuz ölümler, yaşayanlara kanı ve yaşam enerjileri için saldıran vampirlerdir. Antik Yunan'daki gölgeler gibi, onlar da yaşayanları kıskanırlar (Guiley

2009: 26). Ancak bundan farklı olarak Türk kültüründe, hortlak veya vampirlere izafe edilen “yaşayanları yeme” edimine oldukça az rastlandığı; bunun tam tersi olarak yaşayan çeşitli demonolojik ve diabolik varlıkların ölülerini yediği görülür.

Conklin’den de aktarıldığı gibi yamyamlık, en eski ve ırkçı bir siyaset aracı, düşmanını yemek suretiyle onu aşağılamak veya ona hükmetmek anlamlarına gelir (Conklin 2001: 3). Ancak Türk anlatı geleneğinde yamyamlığın büyük bir kısmı olağanüstü varlıklar tarafından gerçekleştirilir. Bu, yukarıda da ifade edildiği gibi, “olağan” ve “olağanüstü” yamyamlık ve vampirlik olmak üzere iki başlıkta ele alınmıştır. Türkiye sahası efsanelerde olağan yamyam-vampir örneklerinden biri intikam amacıyla gerçekleştirilen bir eylem olarak yer almış ve I.D.24.9201 “*Müslümanlardan intikam almak isteyen Ermeni, genç kız ve delikanlıları öldürerek etlerini pişirip hanında satar*” (Kara 1993: 97) şeklinde kaydedilmiştir. Bu örnek, Conklin’den aktarılan yamyamlık tanımlarıyla oldukça büyük bir uyum içinde, aşağılamak yahut intikam almak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ancak efsanede görülen yamyamlık örneği, anlatı kahramanının etleri yemesiyle değil, ırkçı bir tutumla daha da ileri giderek, bir ırkın etini aynı ırkın mensuplarına –fark ettirmeden- satmak ve dolayısıyla da yemek ile gerçekleşmektedir. Yamyam ve vampir örneklerinden diğeri ise, aç kalan insanların, ölülerin etlerini yemesiyle alakalıdır.

Masallar, efsanelere göre yamyamlık ve vampirlik hususunda oldukça zengin numuneler barındırırlar. Görüldüğü gibi, bu hususla ilgili 49 korku unsuru kaydedilmiştir ve Conklin (2001)’den aktarılan yamyamlık türlerinin neredeyse tamamı söz konusu unsurlarda işlenmiştir. I.D.24.9201; 9221-9222; 9225; 9230’da hayatta kalma; 9205-9207; 9212; 9214-9217; 9219; 9228; 9231; 9236; 9240-9241; 9245; 9247’de diyet; 9229; 9232’da sembolik yamyamlığın gerçekleştirildiği görülür. Bunun dışında 9209-9210; 9220; 9223; 9235; 9239; 9241; 9243-9246; 9248 numaralı unsurlarda yamyamlıktan korkma veya yamyamların özelliklerinin yer aldığı görülür. Buna göre yamyamlar ormanlarda yaşarlar; tıpkı devlerde olduğu gibi ilk kılıç darbesinde indirilirler ve şayet ikinci bir kılıç vurulursa tekrar dirilirler.

Ancak Conklin’de ele alınan yalnızca insan (homo sapiens) olduğu için onun sınıflandırmasında insana benzer varlıkların yamyamlıklarının müstakil bir başlıkta ele alınmadığı görülür. Bu nedenle olağanüstü varlıkların yamyamlığı IV. Diyet

Yamyamlığı başlığı altında da değerlendirilebilir. Nitekim olağanüstü varlıklar için insan eti yemek bir tercihtir. Öte yandan onun sınıflandırmasına bir başlık eklenmelidir VI. Büyü Yamyamlığı olmalıdır. Büyü yamyamlığı, ifade edildiği gibi Türkiye sahası masallarında görülen ve büyü yapılan kişinin farkında olmadan gerçekleştirdiği bir yamyamlık türüdür. Conklin, her ne kadar II. Ritüel Yamyamlık başlığı altında C. büyüsel yamyamlık adıyla bir başlık oluşturmuşsa da, burada onun kastettiği büyü için insan uzuvlarının kullanılması ve yenmesidir. Fakat Türkiye sahası masallarında büyüye uğramış insanların (özellikle de kızların) büyü bitene kadar insan eti yedikleri görülür. I.D.24.9202; 9204; 9208; 9211; 9218; 9233-9234 ve 9249 numaralı unsurlar, işbu Büyüsel Yamyamlık başlığı altında değerlendirilmelidir. Bununla beraber I.D.24.9248 numaralı unsorda da görüldüğü gibi, bir çocuk önüne getirilen etin kardeşinin eti olduğunu bilmeden yer. Bu da, Conklin'in sınıflandırmasına VII. Farkında Olmadan Gerçekleştirilen Yamyamlık şeklinde bir başlık açmayı gerektirir.

2.1.4.25. Zalimlik

İncelenen anlatılarda en sık rastlanan korku motiflerinden biri de zalimlik olmuştur ve bu da katalogda zalimliğin bir korku unsuru olarak adlandırılmasına yetmiştir. Zalimlik, bu bağlamda, doğrudan toplumsal bir düzenlemeye hizmet edebilecek şekilde kullanılmış ve anlatılarda zalimliğin işlevi, bu minvalde kurgulanmıştır. Halk biliminin sosyolojiyle olan ilgisini gösterdiği kadar siyaset bilimiyle olan ilgisini de gösteren zalimlik, bu yönünü, zalimlik yapan yönetici-ağabeylerin cezalandırılması veya bir şekilde uyarılmalarıyla gerçekleştirilir.

I.D.25 olarak numaralandırılan Zalimlik, çoğu korku motifinde olduğu gibi, korkulan ve yapanın korkutulduğu bir şekilde, efsanelerde yerini almıştır. Tespit edilen 31 unsurdan I.D.25.9601-9602, 9605-9608, 9619-9621, 9622, 9625-9629 ve 9631, zalimlik yapanların korkutulması etrafında teşekkül ederken; 9603-9604, 9609-9618, 9621, 9624 ve 9630 ise zalimlikten korkma etrafında teşekkül etmiştir. Aktarılan motiflerden farklı olarak 823 numaralı korku unsuru, hem zalimlikten korkma hem de zalimin korkutulması hakkındadır. Dikkati çeken husus, zalimlik yapıldığı için korkutma eyleminin gerçekleştiği unsurlarda, zalimliği yapanların genellikle nüfus sahibi, zengin kişiler veya yöneticiler olduğu görülür ki, bu da efsanelerin siyaset

bilimine katkısını ve korku unsuru aracılığıyla yöneticiler ve nüfus sahibi insanlara çeşitli roller yüklediklerini gösterir.

Masallarda ise bu hususa ilişkin 14 motif kaydedilmiştir ve tıpkı efsanelerde olduğu gibi masallarda da zalimlerin ciddi bir biçimde cezalandırıldığı dikkati çeker. I.D.25.9601’de zalim üvey anne ve kızının evden kovulduğu; 9602-9604’te zalim hayvanların öldükleri; 9605’te zalim atın yükleri sırtlanmak zorunda kaldığı; 9606-9609; 9612-9614’te zalimlerin cezalandırıldıkları; 9610-9611’de ise zalimlerden korkulduğu vurgulanmıştır. Dolayısıyla efsanelerde olduğu gibi masallarda da zalimlik, toplumsal düzenin sağlanmasına engel teşkil edecek durumlardan biri olması dolayısıyla anlatılarda ortadan kaldırılmak istenen bir durum olarak yer almıştır.

2.1.5. Bir Eğlence Aracı Olarak Korku

Birinci Bölüm’de teferruatlı bir biçimde ifade edildiği gibi, korkunun algıya ve kimyaya dayalı bir süreç olması ve bunun neticesinde beraberinde bir “çoşkunluk” hissi getirmesi, korkunun bilinçli bir şekilde duyumsanması istenen durumları da beraberinde getirmiştir. Anlatıların korku bağlamında ele alınması, korkunun bir eğlence unsuru olarak değerlendirilmesini zorunlu kılmıştır. Nitekim korku, anlatılarda 1. anlatı kahramanının duyduğu korku ve 2. dinleyenin/anlatıcının duyduğu korku olarak ikiye ayrılabilir. Dolayısıyla bu da beraberinde bilhassa olağanüstü varlıklara ilişkin anlatıların dinleyici/anlatıcı açısından bir eğlence unsuru olarak ele alınmasını gerektirir. Bir tür olarak korku sinemasının varlığı, bu durumun bir ispatı olarak okunabilir. Öte yandan anlatı kahramanlarının çevreleri tarafından eğlenmek amacıyla korkutulmaları da bu başlığa dâhil edilmiştir.

Bilindiği gibi halk edebiyatı ürünlerinin icra edilmesi, başlı başına bir eğlence kültürünün tezahürüdür. Bascom’dan daha önce de aktarıldığı üzere, folklorun işlevlerinden biri de hoşça vakit geçirmek ve eğlenmektir. Dolayısıyla kolektif bir ortamda icra edilen halk edebiyatı ürünlerinin, bilhassa korkutucu motifleri barındıranların, korkutmak suretiyle eğlendirmek gibi bir gayelerinin olduğu da bu bağlamda ele alınmalıdır. Bununla birlikte masal ve efsane türlerinin farklı işlevlere sahip olmaları, onların eğlence bahsine bakışlarını da tamamıyla etkilemiştir. Nitekim Özdemir’in yayınladığı *Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü* adlı çalışmada (bk. Özdemir, 2005) masalların, eğlence kültürünün bir parçası olarak ele alınmış olmalarına

rağmen, efsanelere yer verilmemiştir. Bu, masalların her yönüyle eğlenmeyi barındıran anlatılar olmalarına bağlı olarak açıklanabilecekken; yalnızca birtakım korkutucu efsanelerin uygun bir performans ortamında eğlence işlevini üstlendiklerine bağlı olarak da açıklanabilir. Dolayısıyla bu minvalde masalların, efsanelere nazaran eğlence işlevini daha yoğun bir biçimde sürdürdükleri ifade olunabilir. O hâlde eğlence ve eğlenmenin korkuyla olan ilintisi ortaya konulduğunda, söz konusu eserde zikredilen halk bilgisi kadrolarına, efsaneleri de eklemek yerinde olacaktır.

Öte yandan Türk eğlence kültüründe, bilhassa seyirlik oyunlarda korkunun ve korkutucu tiplerin sıkça kullanıldığı görülür. Nitekim Cevdet Kudret'in hazırladığı *Karagöz*'de Karagöz tasvirlerindeki kişiler arasında olağanüstü tiplerin olduğu dikkati çekerken; Metin And ise bu tipleri şu şekilde sıralamıştır: Olağanüstü kişiler ve yaratıklar (büyücüler, cadılar, cinler, canavarlar ve yılanlar) (bk. Kudret 2005; And 1994: 184-186). Bilindiği gibi köy seyirlik oyunlarında da korkutmaya dayalı birtakım türler vardır ve bu türlerin başında Balıkesir ve yöresinde oynanan oyunlardan Tülü Kabak gelir. Ali Duymaz ve Halil İbrahim Şahin'in aktardıklarına göre, söz konusu oyunun ortaya çıkışıyla ilgili farklı görüşler bulunmaktadır: *Bu oyunun içinde bulunmuş bir debbağ olan Recep Alkut, oyunun ilk kez Yunan işgali döneminde oynandığına dair bir rivayet olduğunu söylemektedir. Bu rivayete göre Balıkesir, Yunanlılar tarafından işgal edilince halk, bu işgalden kurtulmak için çareler aramaya başlamıştır. Herkes farklı öneriler sunarken Balıkesir'deki debbağlar, hayvan derilerini üzerlerine giyip hayvan kılığına girerek Yunanlıları korkutmaya karar verirler. Bunu da bazı yerlerde denerler. İşte o zamandan bu yana Tülü Kabak bir oyun haline gelmiş ve 6 Eylül günlerinde oynanır olmuştur. Alkut'a göre oyunun içindeki korkutmaca bu şekilde anlamlı olmaktadır. Diğer bir rivayete göre ise oyun ilk kez fakir bir deri kalfasının düğününde ortaya çıkmıştır. Düğün yapan, ancak parası olmadığı için hiçbir eğlence tertip edemeyen bu kalfanın düğününde tabaklar, düşünmüşler, taşınmışlar, sonunda kendi meslekleriyle ilgili bir oyun oynamaya karar vermişlerdir. Hayvan derilerini giyip düğünde gösteri yapmışlar, daha sonra da bazı düğünlerde bu oyunu oynamaya devam eden Tülü Kabaklar, kendilerinden korkan hamile bir kadının bebeğini düşürmesiyle, bu oyunu düğünlerinde oynamaktan vazgeçmişlerdir.* (Duymaz & Şahin 2010: 180)

Dolayısıyla Türkiye sahası insanı için korku, hep bir eğlence unsuru olarak belirlenmiş, *Sonuç* kısmında da belirtileceği gibi anlatıların eğlence unsuru olmaları, daha çok performans bağlamında şekillenmiştir.

Korkunun bir eğlence aracı olarak kullanılması motifine efsanelerde hiç rastlanmamışken; masallarda ise bu sayı 7'dir. İncelenen efsanelerde, korkunun bir eğlenme aracı olarak kullanıldığına ilişkin bir motif tespit edilememiştir. Efsanelerin inanç, gerçeklik ve ciddiyete dayalı bir dünyayı yansıtmaları, bu durumun nedenleri olarak gösterilebilir. Öte yandan masallarda 7 örnek tespit edilmiştir. Bu örneklerden biri, korkunun kaynağı bakımından I.D.19. Düzenin Bozulması (Olağan) başlığına da kaydedilmiştir. Nitekim I.E.6.'da bir kadının adamı, "böö" diyerek korkuttuğu görülür. Öte yandan I.E.1.- 2; 7 numaralarıyla kaydedilen unsurlarda, kılık değiştirmek suretiyle korkutulmak istendiği; 5'te korkutucu olarak bilinen devlerin eğlenmek maksadıyla bir adamı korkutmaya çalıştıkları görülür. 3'te ise yine bir devin insanlar tarafından yaralandığı ve kozmolojide denge unsurunu elinde barındırmak isteyen bu varlığın, tahakküm altına alınarak eğlenmek için bir araç olarak kullanıldığı görülür. 4'te ise diğerlerinden farklı olarak canlı olarak görülen bir kayanın korkutulmak istendiği fakat kayanın bir hocanın başını kestiği görülür.

Görüldüğü gibi korkunun bir eğlence aracı olarak kullanılması, temelde güldürünün uyumsuzluk yönü dolayısıyla gerçekleştirilmektedir. Aristoteles tarafından ortaya atılan bu kuramda, beklenen bir hareket ya da sözün, beklenmeyen bir hareket ya da sözle tamamlanmaması akabinde gülmenin ortaya çıktığı vurgulanmaktadır (Morreal 1997: 11). Bununla beraber 1 ve 2 numaralı korku motiflerinde ise duygunun yoksunluğu ilkesi yer alır. Nitekim Bergson'a göre bir durum, olay veya kişinin güldürü unsuru sayılabilmesi için, o durumda olan kişiye karşı herhangi bir duygu hissetmemek gerekir (Bergson 2011: 36).

Tablolar ve Genel Değerlendirmeler

Tablo 1. Sosyal Korku Motifleri

A. Hayatta Kalma	Efsanelerde	Masallarda	Toplam
1. Barınma	2	6	8
2. Besin	19	51	70
3. Ölme-Yok Olma-Zarar Görme	343	938	1281
Toplam	364	995	1359

B. Yayılma Çoğalma	Efsanelerde	Masallarda	Toplam
1. Fetih	2	1	3
2. Fikrî Yayılış	0	0	0
3. Kültürel-Dini Yayılış	19	2	21
4. Türün Devamlılığı	13	15	28
Toplam	34	18	52

C. Değerler-Tutkular	Efsanelerde	Masallarda	Toplam
1. Aile	55	159	214
2. Bağımlılık	0	0	0
3. Düşkünlük	1	0	1
4. Fedakârlık	1	0	1
5. Güzellik	0	5	5

6. Huzur	1	11	12
7. İktidar	18	82	100
8. İntikam	0	0	0
9. İtaat	42	55	97
10. Kaybetme	31	49	80
11. Nefret	1	0	1
12. Onur	124	270	394
13. Özgünlük	0	0	0
14. Özgürlük	8	51	59
15. Sevgi	53	57	110
16. Yalnızlık	8	21	29
Toplam	343	760	1103

D. Zayıflık-Kötülük	Efsanelerde	Masallarda	Toplam
1. Açgözlülük	7	50	57
2. Aptallık-Temkinsizlik	10	44	54
3. Cahillik	0	2	2
4. Cimrilik	74	10	84
5. Çelimsizlik	0	2	2
6. Çirkinlik	0	2	2
7. Düzenin Bozulması (Olağan)	34	75	109
8. Haksızlık	35	14	49
9. Hırsızlık	16	24	40

10. İhanet-Yalan Söyleme	18	59	77
11. İnatçılık	0	1	1
12. İstenç/Şehvet	1	38	39
13. Kıskançlık	0	0	0
14. Kibir	6	11	17
15. Kin Besleme	0	0	0
16. Korku -Cesaret	7	10	17
17. Kötülük	41	326	367
18. Kurnazlık	0	3	3
19. Muhtaç Kalma Korkusu	1	0	1
20. Mutsuzluk	0	1	1
21. Tembellik	0	4	4
22. Terk Etme-Terk Edilme	5	30	35
23. Üvey Anne (Olağan)	16	16	32
24. Yamyam ve Vampir (Olağan)	2	49	51
25. Zalimlik	31	14	45
E. Bir Eğlence Aracı Olarak Korku	0	7	7
Toplam	304	792	1096

A. Hayatta Kalma başlığında, görüldüğü gibi toplamda 1359 korku motifi tespit edilmiştir. Bu motiflerden 8'i barınma, 70'i beslenme ve 1281'i herhangi bir şekilde zarar görmeye ilintilidir. Efsanelerde barınmayla ilgili 2 motif tespit edilmişken; masallarda bu sayı 6'dır; benzer bir şekilde beslenmede 19; herhangi bir şekilde zarar görme motifinin 343 olarak tespit edildiği efsanelere nazaran; masallarda beslenmeyle ilgili 51; herhangi bir şekilde zarar görmeye ilgili 938 motif kaydedilmiştir. Bu durum,

Giriş'te açıklandığı gibi masal ve efsanelerin işlevleriyle alakalıdır. Nitekim efsaneler, inandırma kaygısı güderken; masallar hoşça vakit geçirmek suretiyle ağırlıklı olarak eğitim işlevini üstlenirler. Bu da anlatıların eğitim işlevini yerine getirirken birtakım rolleri üstlendikleri ve anlatılar arasında söz konusu rollerin sınırlarının belirgin bir biçimde çizildiğini göstermektedir.

B. Yayılma-Çoğalma başlığı, görüldüğü gibi korku motif sayısının oldukça az tespit edildiği, bir başka ifadeyle masal ve efsanelerde söz konusu başlığın diğerlerine nazaran ehemmiyetli olmadığı görülür. Bu, söz konusu başlıkların ağırlıklı olarak destan dünyasında işlendiğini gösterdiği gibi, hazırlanan katalogun türler arası incelemede de işlevsel olduğunu ortaya koyar. Buna göre efsanelerde B.1. Fetih başlığında 2; masallarda 1; B.3. Kültürel ve Dinî Yayılış başlığında efsanelerde 19; masallarda 2; B.4. Türün Devamlılığı başlığında efsanelerde 13; masallarda ise 15 korku motifi tespit edilmiş; B.2. Fikrî Yayılış başlığında ise herhangi bir motif tespit edilememiştir.

C. Değerler-Tutkular başlığı, daha önce de ifade edildiği gibi, çeşitli felsefi-psikolojik metinler ve halk anlatılarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. Efsaneler inanma ve buna bağlı olarak da çeşitli halk inanışları ve pratiklerini yaşatma gibi bir işlevi üstlendiklerinden, onların sosyal konulara ehemmiyet vermeleri masallarda olduğu kadar yoğun değildir. Bu nedenledir ki, C. başlığında efsanelerde tespit edilen motif sayısı 343 iken; bu sayı masallarda 760'tır. Bununla beraber C.2. Bağımlılık, C.9. İntikam, C.13. Özgünlük başlıklarına her iki anlatı türünde de motife rastlanmamıştır. C.5. Güzellik başlığına masallardan 5 motif kaydedilmişken; efsanelerde bu başlıkla ilgili örneğe tesadüf edilmemiştir. Benzer bir biçimde efsanelerde C.3. Düşkünlük'te, C.1.4. Fedakârlık'ta 1'er unsur kaydedilmişken, masallarda söz konusu başlıklara ilişkin motif bulunamamıştır.

Masal ve efsane türlerinin muhteva bakımından ayrımının en net görüldüğü başlık, D. Zayıflık ve Kötülük'tür. Bu başlıkla ilgili efsanelerde 304; masallarda ise 792 motif kaydedilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi masallarda kaydedilen motif sayısı, neredeyse efsanelerdeki motif sayısının üç katıdır ve bu da masalların daha çok insan ve evrensel değerleri üzerine inşa edilmişken; *İnceleme* bölümünün devamında da belirtileceği gibi efsanelerin daha çok inanma ve din etrafında şekillenmesinden

kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla türlerin korkuyu ele alışları, bu minvalde gözden geçirilmeli ve değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Yukarıda da ifade edildiği gibi türlerin, folklorun eğitim işlevlerini sınıflandırarak, başlıkları aynı boyutta fakat farklı yoğunluklarda ele alırlar. Bu da farklı anlatı türlerinin muhteva seçiminde belirgin bir ayrıma gidildiğini ortaya koymaktadır.

2.2. OLAĞANÜSTÜ VARLIKLARA VE GÜÇLERE BAĞLI KORKULAR

Larry Shapiro, *Mit Mucizesi: Kıyamet ve Olağanüstü İnanışların Geçersiz Olma Sebepleri (The Miracle Myth: Why Belief In The Resurrection And The Supernatural Is Unjustified)* adlı eserinde olağanüstü kavramının, “olağanüstü” sayılabilmesi için doğa kanunlarını ihlal etmesi gerektiğini belirtmiştir (Shapiro 2016). Modern anlamdaki bilimin henüz gelişmediği, semavî dinlerin henüz insanlara seslenmediği ve ilahî anlamda nizamın aktarılmadığı, iptidai dönemlerde insanlar, için *kendi varlıkları dâhil bilinçlerinin dışındaki her şey sonsuz bir kargaşa ve karanlıktan, yani kaostan ibarettir* (Çobanoğlu 2001: 6). Dolayısıyla kabaca, bu karmaşık yapıya kazandırılan anlam, mitleri meydana getirir ki, koşullar göz önüne alındığında, bu dönemde olağanüstülük kavramının olağanlıkla eşdeğer bir anlam taşıdığı dikkati çeker.

Oluşturulan katalogda, bu minvalde korkular, kaynağına göre sınıflandırıldığında “olağanüstülük” önemli bir eşik olarak kabul edilmiştir. Ancak bu olağanüstülük, demonolojik ve diablojik bir boyutta değerlendirilmelidir. Bilindiği gibi olağanüstü varlıklara ilişkin çalışmalarda genellikle “demonoloji” ibaresi tercih edilmekte, diabloji ifadesi yabancı kaynaklarda oldukça nadir bir biçimde kullanılmaktadır. Bu çalışmada, demonoloji ve diabloji, dinler tarihine de uygun olarak iki ayrı saha gibi ele alınmıştır. Demon, demonoloji, diablo ve diabloji kavramlarının ayrıntılı tanımlarını sunmak bu açıdan faydalı olacaktır.

Demon yahut Yunancadaki orijinal kullanımıyla *daemon*, *Oxford Latince Sözlüğü*’nde “*olağanüstü bir varlık ya da ruh; insanlar ve tanrılar arasındaki aracı ruh*”(Oxford Latin Dictionary 1968: 483) olarak tanımlanmıştır. Francis E. Peters’in hazırladığı *Yunan Felsefi Terimleri: Tarihi Bir Sözlük (Greek Philosophical Terms: A Historical Lexicon)* adlı eserde ise “*daimon*” ve “*daimonion*” olarak ele alınan sözcük ve eski Yunan’daki karşılığına ilişkin oldukça farklı açıklamalar bulunmaktadır. Peters’in *daimon*’a ilişkin dört farklı açıklaması şu şekildedir:

1. “*Erken dönem popüler Yunan kültüründe, olağanüstü ruhlara ilişkin inanışlar her nedense Olimpushulara göre daha az insani karakter taşımaktadır. Örneğin daimon bir insana bağlıdır ve onun iyiliğini, kötülüğünü kaderini belirler (Yunanca’daki mutluluğun karşılığı olan ‘eudaimona’ sözcüğünü, iyi bir daimon’a sahip olma ile*

karşılaştırın).Heraklitos beklediği sonucu alamamış olsa da, bu görüşe karşı çıkmıştır. Şaman telakkisine göre, daimon, -muhtemelen onun ilahi kaynaklarını ve olağanüstü güçlerini yansıtmaması nedeniyle- ruhun farklı bir adlandırmasıdır.

2. Daimon görüşü, Platon'un da sürdürdüğü gibi, bir çeşit koruyucu melek anlayışıyla ilgilidir. Yine de bu görüşte, bireysel ruhları kendi daimon'larına yaklaştırarak kaderci görüşten kaçma gibi bir eğilim vardır.

3. Diğer bir daimon kavramı da, onun Olimposlular ile ölümlüler arasında bir aracı olduğuna ilişkindir.

4. Plutharos'un oldukça geniş bir demonolojisi vardı ve bu dini tutuculuğuyla, sözü edilen bu araçların kültürünü ilkel ve doğulu Yunan kaynaklarına kadar indiriyordu” (Peters 1967: 33-34).

Farklı kültürlerin mitolojilerinde görüldüğü, Peters'in ve Franks İlkka Mäyrä'nın da belirttiği gibi, (Mäyrä 1999: 23-25) demonların iyi ve kötü olanları; belirli bir hareket kalıbına uyanlarıyla uymayanları; dolayısıyla insanlık için tehdit unsuru oluşturanları vardır ki, bu da geniş bir demonoloji çalışmasına duyulan ihtiyacı ortaya koyar. Hazırlanan katalogda, olağanüstü varlıkların bir kısmı, açıklanan demon kültü etrafında şekillenirken; bir kısmı da diabloji etrafında şekillenmiştir. Burada ayrımın temeli, demonolojik varlıkların insan ve tanrı arasında bir yerde bulundukları; iyi ve kötülerinin de bulunabilmesi; insanlarla yakın temas (evlilik, cinsel ilişki) kurabilmeleridir. Diabloji ise, farklı dinlerde ve mitolojilerde İblis, Diablo, Satan, Erlik, Hades, Lucifer, Azazel, Baalberith, Amon, Behemoth, Ares vd. gibi farklı adlarla anılan ve Türkiye sahasında genellikle “şeytan” olarak adlandırılan varlıklar hakkındadır. Görülebileceği gibi demonoloji ve diabloji arasındaki ayrım, demonolojideki varlıkların iyisi ve kötüsünün bulunabilmesiyken; diablojide istisnaları olmakla beraber genelde tek varlığın bulunması; bu varlığın daimi kötü özelliklere sahip olmasıdır (birçok inanışta ise başta iyi olması yahut insandan hemen önce yaratılan varlık olması).

2.2.1. Olağanüstü Varlıklara Bağlı Korkular

2.2.1.1. Al Karısı

Türkiye sahası efsanelerinde en sık rastlanan demonlardan biri de şüphesiz al karısıdır. Yalnızca geçiş dönemlerinde değil, umumi hayatta da rastlanan bu varlıkla ilgili en dikkat çekici tespitler Albdülkadir İnan'a aittir. İnan'ın aktardığına göre Kırgız-Kazak Türklerinin inanışlarında albastı iki türdür ve bunlardan ilki ağırbaşlı, yalnızca kendisini görebilecek kadar güçlü ocak sahiplerinden korkan kara albastı; diğeri ise insanları aldatmak için uğraşan, karakteri itibariyle daha hoppa olan sarı albastı'dır (İnan 1998: 259-260). Fuzuli Bayat'ın Tokarev'den aktardığına göre benzer özelliklerine Sümer mitolojisinde bulunan *Al* ruhunda rastlanan bu demon, Türkmenlerde *Al*, *albassı*, Kırgızlarda *Albarstı*, Karakalpak ve Nogaylarda *Albaslı*, Uygurlarda *Alvasti*, Azerbaycan'da *Alavadı*, *Halavadı*, *Hal Anası*, Kumuklarda *Albastı Kadın*, Karaçay-Balkarlarda *Almastı*, Tuva ve Altay'da *Albız*, *Albıs*, Tofalarda *Albin/Ablın*, Özbek ve Karakalpaklarda *Olhosti*, Martu, *Sarı Ene*, Çuvaşlarda *Alpas*, *Alpasta*, Kumandinlerde *Almas*, Şorlarda *Albas*, Sibiryâ Tatarlarında *Sarı Çeç* olarak bilinir (Bayat 2012: 323-324). Ayrıca İnan'ın al karısı üzerine söylediği en mühim tespitlerden biri de, onun iptidai dönemlerde hâmi (koruyucu) bir ruh olduğudur: *“Al ruhu tarihten önceki zamanlarda, tarihî devirlerde tasavvur olunduğu gibi, şerir bir “ruh” olmamıştır. Bu “ruh” eski Türk panteonunda kuvvetli belki hami (koruyucu) tanrılardan biri olmuştur. Bugünkü Türk inanmaları onun şerir bir ruh olduğunu gösterdiği halde bazı emareler de onun bir zaman hami ruh olduğunu bildirmektedir:*

1. *Uranha-Tuba Türklerinin şaman dualarında kam bir ruha ‘kaya yerlerde yaşıyan atlı Sarı albıstarım’ diye hitap ediyor ve yardım soruyor. Kazak-Kırgız baksıları da, galiba bu ruha ‘tuv dediği derde derman olan ey Sarı kız, gel’ diye çağırıyor.*
2. *‘Al’ kelimesinin ateş kültiyle alâkalı olması bilhassa bu ruhun en eski devirlerde hami ruh, ateş ve ocak ilâhesi olduğunu göstermektedir. (İnan 1998: 263)*

Al karısıyla ilgili üzerinde durulması gereken ve onun belki de hami bir ruh olduğunu gösteren diğer açılımlardan biri de “karı” kelimesi etrafında gerçekleştirilebilir. Nitekim bilhassa VII- XIII. yüzyıllar arasında Türk dilinde “karı” sözcüğünün kullanımı ve mahiyeti ele alındığında, Türkiye Türkçesinde olduğu gibi sözcüğün argo ve cinsiyetçi olmadığı dikkati çeker (bk. Paçacıoğlu 2006). Söz konusu dönemde teşekkül ettiği düşünülen *Dede Korkut Hikâyeleri*'nden *Kazan Big Oğlu Uruz*

Bigün Tutsak Olduğu Boy'da, Kazan Bey'in oğlu Uruz'a soylamasında da sözcüğün cinsiyetçi bir anlama sahip olmadığı açıkça görülür:

Kazan gine aydur:

*Karşı yatan kara tağlar karısa / Otu bitmez il yaylamaz / Akındılı görklü sular karısa
kara taşmaz / Kaytabanlar karısa torum virmez / Kara koçlar karısa kulun virmez / Er
yiğitler karısa oğlu toğmaz / Baban karı anan karı / Senden yigrek Kâdir bize oğul
virmez / Virse dahı senün yirün tuta bilmez / Asumanlı gökde kara bulut oluban /
Kâfirün üzerine gürleyeyim / Ağ yıldırım olup şakiyayım / Kâfiri kamış gibi od oluban
yandurayım / Tokuzını bir yirine saydurayım / Urışmadan döğişmeden 'âlemi
toldurayım / Yaradan Allahdan meded (Ergin 2004: 172)*

Kazan yine der:

*-Karşı yatan kara dağlar yaşlansa otu bitmez, el yayılmaz. / Akıntılı görklü sular
yaşlansa taşkın akmaz. / Develer yaşlansa torum (yavru) vermez. Savaş atları yaşlansa
kulun (yavru) vermez. Er yiğitler yaşlansa oğlu doğmaz. / Baban yaşlı, anan yaşlı;
senden iyi Kadir Allah bize oğul vermez. / Verse de senin yerini tutabilmez. / Kubbeli
gökte kara bulut olup / kâfirin üzerine gürleyeyim, / Ak yıldırım olup şakiyayım, / Ateş
olup kâfiri kamış gibi yakayım. / Dokuzunu bir yerine saydırayım, / Vuruşmayla,
dövüşmeyle âlemi doldurayım. / Yaradan Allah'tan medet! (Özçelik 2016: 693).*

Öte yandan, al karısıyla ilgili dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan bir diğeri ise Türk dünyasının neredeyse tamamında, al karısının yakalandığı yere bereket getirmesidir. Bilindiği ve ifade edileceği gibi al karısı, Türkiye sahasında umumiyetle iki şekilde tasavvur edilir. Bunlardan ilki, doğum sonrasında lohusalık dönemindeki kadına ve bebeğine zarar vermesi; diğeri ise ahırlara (genellikle su kuyularından çıkmak suretiyle) gelerek ata binmesi ve onun yelelerini örmesidir. Al karısıyla ilgili anlatılan efsane ve memoralarda o, daima demonik bir varlık olarak tasarlanmış, üstelik bebekleri boğmak suretiyle de öldürdüğü sıkça vurgulanmıştır. Bu hâlde al karısı gibi demonik bir varlığın, yakalandığı evde hizmet etmesi, hizmet ettiği evin bereketinin artması; onun açtığı hamurun hiç bitmemesi ve hatta bereketin bozulması için anlatılarda da görüleceği üzere birtakım büyüsel işlemlerin gerçekleştirilmesinin gerektiği, iki şekilde yorumlanabilir. Bunlardan ilki, tabiatın insanoğlunu bir demonu yakaladığı için ödüllendirmesi; ikincisi ise onun –daha önce de belirtildiği gibi- tarih

öncesi devirlerde onun *hâmi* (koruyucu) bir ruh olmasıyla alakalıdır. Şu durumda, Abdülkadir İnan'ın (1998), al ruhu hakkında söylediği ve onun tarih öncesi devirlerde tasavvur edilmesine yönelik yorumlarına, yukarıda ifade edilen iki durum da ilave edilmelidir.

Celal Beydilli *almas-almıs* adıyla kaydettiği bu demonla ilgili kayda değer bilgiler aktarmaktadır. Beydilli'ye göre *almas* göklerin yüksekliğinde var olduğuna inanılan meleklerden biridir. Karahol'da yaşayan Türk halkları arasındaki bir efsaneye göre *Albas* avcılarla nikahsız yaşayan ve avın uğurlu geçmesine yardım eden olağanüstü bir varlıktır. Sırtlarına attıkları çok iri ve uzun göğüslerinden avcılara süt verirler. Kaburgalarından kestikleri etlerle onları beslerler. Nogaylarda ise *Albaslı* adıyla geçen varlık, ölüm saati yaklaştığında kendisini yaralar ve akan kan, daha sonra onun çocuğuna dönüşür (Beydilli 2005: 56-57).⁴¹ Uraz ise *almış* adıyla kaydettiği demonun Erlik Han'ın emrinde bulunan kötü ruhlardan biri olduğunu belirtir (Uraz 1994: 120). Ayrıca Lessing'in hazırladığı *Moğolca Türkçe Sözlük*'te *almas*, “*vahşi insanların efsanevi kabilesi; dişi şeytan, cadı (özellikle kadınlar için kullanılan sövgü sözü)*” anlamlarına gelmektedir (Lessing 2003: 53).

Al karısı ve varyantlarına ilişkin inanış ve uygulamalar, yalnızca Türk dünyasına mahsus değildir. Örneğin Gürcistan'da bir atın yeleleri örülmüşse, cadının ona bindiğine inanılır. Bu durumdan sakınman için ahıra bir at nalı çakılır (Stenier 1899: 262). Filipin folklorunda görülen *asuang*, neredeyse bütün yönleriyle al karısına benzemektedir. Gardner'in *asuang*'la ilgili aktardığı bir memorat, şu şekilde kaydedilmiştir: “*Bebeğim neredeyse 18 aylıktı. Kasabanın sonunda ağaçtan bir evde yaşıyordu. Zavallı bebeğim hastalandı ve biz de asuangın buna sebep olduğunu düşünerek beklemeye koyulduk. Kayınbiraderim avluya vatoz kuyruğu ve raten kamışıyla girdi. Etraf hafif kararınca kadar bir yerde gözlemeye koyuldu. Aniden başında eşarbi olan yaşlı bir kadın belirdi ve çitin üstünden süzülerek geçti. Kayınbiraderim ona bakar bakmaz, kadın büyükçe bir kediye, sonra domuza, en son da hindiye dönüştü. Hindi suretindeki kadın, bambu ağacından atlayıp bebeği ısırmağa başladı.*”

⁴¹ Beydilli, bu inanışın diğer Türk halklarında yaşamadığını kaydetmiştir. Al varyantlı ruhlarla ilgili inanışlarda benzer bir motif bulunmasa da, Türk dünyası destanlarında (bk. Dilek 2004) ve Anadolu sahası masal ve efsanelerinde yere dökülen kanla, ölen kişinin farklı formlarda yaşamasına ilişkin anlatılara sıkça rastlanır.

Bekçi bize bağırdıysa da duyamadık. Fark edildiğini anlayan asuang ise aniden kayboldu. Bugün bile bebeğimde o günden kalma diş izleri var. (Gardner 1906: 195-196).

Benzer bir biçimde Malezya ve Endonezya’da varlığına inanılan *Pontianak* ve *Penanggalan* da al karısıyla birtakım benzerlikler gösterir. Buna göre *Pontianak* (ya da *Mati-anak*) Langsuir’in⁴² ölü doğmuş çocuğudur. Tıpkı annesi gibi gecekuşu suretinde görünür. Bebekleri *pontianak*’a dönüşmekten korumak için tavuk yumurtası koltukaltlarına konur; avuç içlerine birer iğne ve boncuk ya da bunlara benzer şeyler bırakılır. *Penanggalan* ise bir tür canavara benzeyen, çocukların kanını emmekten keyif alan bir vampirdir. Rivayete göre bir zamanlar dini bir kefaret ayini (*dudok bértapa*) sergileyen bir kadın, elinde Malaylar tarafından saz hurmasından yapılmış sirkelerin muhafaza ettiği büyük ahşap fiçıyı tutmaktadır. Aniden ve beklenmedik bir biçimde, bir adam fiçının içinde oturan bu kadını görüp ona “burada ne yapıyorsun” diye sorar. Kadınsa bu soruya “öğrenmek istediğin ne var?” diyerek yanıt verir. Fakat korkan kadın kaçmaya yeltenir ve anlık heyecanla kendi çenesini tekmeler. Öyle şiddetli tekmeler ki derisi çenesinden başına kadar yırtılır. Birden fiçıdan yükselerek yakındaki bir ağaca tünür. O zamandan beri o kadın, ne ki bir çocuk doğsa ağaçların tepesine çıkıp kişneyen ya da bebeği yatağından atıp kanını içmeye çalışan şeytani bir ruha dönüşür (Skeat 1900: 327-328).

Al karısı, Türkiye sahası efsanelerinde en çok görülen demonolojik varlıklardan biridir. Efsanelerde onunla ilgili 246; masallarda ise 2 motif tespit edilmiştir. Masallarda onun “al karısı” adına ek olarak “elik anası” biçiminde de adlandırıldığı görülür. Tunceli ve çevresinde anlatılan bir masala göre al karısı, çuvaldız batırmak suretiyle yakalanır ve birçok olağanüstü varlıkta olduğu gibi onun da bedduası kabul olur (Tosun 1996: 211).

Al karısı, efsanelerde al bastı ve al karısı adlarıyla yer almış ve belirtildiği gibi ona ilişkin 246 motif kaydedilmiştir. Bu motiflerin Türkiye’nin bütün bölgelerinde görülmesi, onun Türkiye sahası demonolojisi açısından oldukça önemli bir varlık olduğunu gösterdiği kadar, ondan ciddi bir biçimde korkulduğunu da gösterir. Nitekim al karısı anlatmalarının çoğunda onunla ilgili birtakım pratikler de yer alır ki, bu, diğer

⁴² Malezya folklorunda vampir.

varlıklarda da olduğu gibi, efsane-inanış ve korkunun kesiştiği yer olarak görülmelidir. Onun tespit edilen tüm anlatılarda görünümü şu şekildedir: Çorum'da al karısı su kenarında küçük bir kız ;(Oğuz ve Yavuz 2005: 99); Sivas'ta ince, uzun boylu, kırmızı etekli ve parmakları uzun bir kadın, çok güzel ve genç bir gelin (Demir 2013b: 30; 2013a: 53); Erzurum'da iri yarı bir kadın, yumak, tekir, kefenli bir adam, kırmızı elbise giyen bir insan, kıllı ve siyahlar giyinmiş bir kadın, tanınan bir erkek (Seyidoğlu 1985: 91; 94); Artvin'de kısa boylu bir erkek (Işık 1998: 101); Trabzon'da üç kanatlı bir yaratık (Işık 1998: 102); Diyarbakır'da kafası büyük, dağınık saçlı bir kadın, tanıdık insanlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 352; 356); Malatya'da sarı ve uzun saçlı, kocaman göğüslerini omuzlarına çapraz olarak atan veya siyahlar giyinmiş bir kadın (Yağbasan 2013: 175; 139); Tokat'ta başparmakları olmayan ve diğer parmakları uzun bir insan (Ulu 1990: 178); benzer bir biçimde Sivas'ta da başparmakları olmayan ve bu nedenle yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramayan bir kadın (Demir 2013b: 172); Erzincan'da kıvrıkcık saçlı bir insan veya istediği şekle girebilen bir varlık (Kara 1993: 61); Ağrı'da görünmez (Alpaslan 2010: 381); Amasya'da kırmızı elbise giyen bir insan (Balaban 2013: 645); Kırşehir'de saçları renk renk olan çirkin bir kadın (Güzel 2016: 169-170).

II.A.1.3; 23; 37; 109; 125; 147; 189; 203; 215; 225; 229; 230 numaralı unsurlarda al karısının elinin çok bereketli olduğu, yaptığı hamurun tükenmediği görülürken, 174; 179 numaralı unsurlarda da onun bereketi götürdüğü görülür. Ancak al karısının, bilindiği tüm coğrafyalarda iki temel eylemi gerçekleştirdiği dikkati çeker. Bunlardan biri yeni doğan bebeklere ve lohusalık dönemindeki annelerine zarar vermek; ikincisi ise ahırlarda atların sırtına binerek onların yelelerini örmektir. Buna göre II.A.1.1; 8; 13-14; 18; 24; 28-29; 36; 39-41; 61-63; 68; 70; 73; 80-3088; 114; 119-120; 126-127; 153; 155; 167; 216; 234-235 numaralı unsurlar onların lohusalık dönemindeki kadınlara ve bebeklerine zarar verdikleri-vermek istedikleri anlatılardan kaydedilmiştir. Söz konusu anlatılara göre al karısı doğum yapan kadınların ciğerlerini çekmeye çalışır. Bu, kimi zaman onun bir kıla dönüşmesi ve lohusalık dönemindeki kadının yemeğinden vücuduna girmesi yoluyla gerçekleşirken (8; 117-118; 165; 192; 206; 239) kimi zaman da parmaklarını lohusalık dönemindeki kadının ağzına sokmasıyla gerçekleşir (I.D.1.70). Ancak tespit edilen anlatılar, bu kötücül eylemin hangi yolla gerçekleştiği hususunda belirsizdir. Diyarbakır'da anlatılan efsanelere göre al karısının dokunduğu

bebek ve lohusalık dönemindeki kadınlar ölürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 354-356). Bu da onların doğum ruhları olarak sınıflandırılan kategoriye girmesi için yeterlidir.

Belirtildiği gibi al karılarının gerçekleştirdiği diğer eylem ise onların ahırdaki atların yelelerini örmeleri ve sırtlarına binerek onları yormalarıdır. Al karıların atlara olan bu zaafı, onların yakalanmasına sebep olan yegâne eylemdir. II.A.1.6; 11-12; 30; 114; 155-164; 171 numaralarıyla kaydedilen unsurlar, onların atlara olan ilgisiyle ilgili kaydedilmiş unsurlardır. Üstelik al karısı, genelde atların sırtına sürülen kara sakız, zift, acı sakız yahut tutkala yapışmak suretiyle sabitlenir ve tespit edilen tüm anlatılarda kendisine demirden keskin bir nesne saplanarak yakalanır. Anlatıların tamamında onun yakalanmasına sebep olan iğneyi/çuvaldızı kendisi çıkaramadığı görülürken, Sivas efsanelerinde onun başparmağı olmadığı için iğneyi kendisinin çıkaramadığı bilgisi yer alır (Demir 2013b: 172). Üstelik yakasına, göğsüne yahut eteğine saplanan bu sivri metal nesnenin onu insanların hizmetine soktuğu, bu nesne çıkarılana kadar da onun ev işlerini yaptığı, belirtildiği gibi elinin bereketli olduğu görülür. Çorum'da bereketi bozmak için demirden kesilen bir ongun onun yoğurduğu hamurun üstüne koymak (Oğuz e Yavuz 2005: 99); Amasya'da yaptığı ekmekten bir hayvana vermek, ekmeği çöpe atmak veya hamurdan alıp başka bir hamurun üzerine atmak (Balaban 2013: 526); Ağrı, Erzincan ve Yozgat'ta kara bir tavuğun hamurun üzerinden geçirmek (Alpaslan 2010: 382; Kara 1993: 62; Karadavut 1992: 230) gerektiği görülür.

Al karısının da cin kültürünün tesiri altında kaldığı birtakım anlatılar tespit edilmiştir. Gümüşhane, Hatay ve Kırşehir'de anlatılan efsanelerden bir kısmına göre al karısı bir cindir yahut cinlerin bir kolundandır (Sakaoğlu 2013a: 116); Değer 2014: 242; Güzel 2016: 170; 171). Ondan korunmaya ilişkin birtakım pratikler, Türkiye sahasında benzerlik gösterse de, uygulamalarda varyantlaşmalar görünmektedir. Buna göre lohusalık dönemindeki kadının başucuna bir şişe, demir çubuğa takılmış bir soğan, iğne, Kur'an, kuru soğan (Seyidoğlu 1985: 94; 97; 99; 100); al karısını yakalayıp çalıştırmış bir aileden alınmış bez parçası (Demir 2013b: 29; Ulu 1990: 180; Gündüz Alptürker 2013: 163); iğne ve orak (Sancak 2008: 92); kapı ve pencerelere orak; kadının başucuna çuvaldız (Helimoğlu Yavuz 1993: 353); al tahtası (Yağbasan 2013: 175); yorgan iğnesi, bir parça ekmek ve Kur'an (Emiroğlu 1993: 272); erkeğin şapkası, mendili ceket ve tüfek (Güzel 2016: 169); soğan, tandırın eğişi ve Kur'an (Görkem 1987: 221); bıçak ve yorgan iğnesi (Ulu 1990: 233) konulur. Aktarılan bu yöntemler, al karısının demire

karşı zaafının olduğu fakat İslamiyet'in kabulüyle beraber korunma pratiklerinde değer dönüşümünün yaşandığını göstermektedir. Bununla beraber al karısının “erkek” olarak tasavvur edildiği anlatılar, yukarıda zikredilmişti. Erkeğin eşyalarının yahut sesinin (bk. II.A.1.43) onun üzerinde etkili olması, onun daha çok “kadın” olarak tasavvur edildiğini göstermektedir.

Al karısıyla ilgili üzerinde durulacak son husus, onunla karşılaşan insanların gösterdikleri tepkilerdir. Diğer bütün demonik varlıklarda da yapılabilecek bir tasnifle, olağanüstü varlıklar karşısında insanların üç tepki geliştirdikleri ifade olunmalıdır: Kaçma, korunma ve mücadele etme. Bu sınıflandırma al karısına uyarlandığı takdirde, onun ahırdaki atların yelelerini örmeleri ve bu suretle yakalanmalarıyla ilgili anlatılarda mücadele etme; lohusalık dönemindeki kadınlara ve bebeklerine zarar vermesiyle ilgili anlatılarda ise kaçma ve korunma yollarının yoğun olarak sergilendiği görülür. Bununla beraber onun lohusalık dönemindeki kadının yiyeceğine kıl suretinde girmesiyle ilgili anlatılarda mücadele etme yönteminin de uygulandığı belirtilmelidir.

Bilindiği ve daha önce bahsedildiği gibi mitler, kaotik ve dolayısıyla da zarar verici dünyanın anlatılarla anlamlandırılması, düzene ve faydalı bir tabiata dönüştürülmesi amacını taşırlar. Halk muhayyilesi bu bağlamda olağan gerçeklikleri, yine olağanla bağlantısı bulunan olağanüstü güçlerle izah etmeye çalışır. Ndu'nun yaptığı araştırmaya göre, gelişmekte olan ülkelerde 2013 yılında 15.000 civarında ve 1 yaşının altında bebek hayatını kaybetmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde uyku esnasında gerçekleşen ani bebek ölümlerinin, bulaşıcı hastalık, düşük sosyoekonomik sınıf, doğum kilosu, erken doğum, etnik köken, hamilelik süresince sigara tüketimi, vücut sıcaklığının aşırı yükselmesi, yatak paylaşımı ve bebeğin uyku pozisyonu gibi nedenlerden kaynaklandığını belirtmektedir (Ndu 2016: 1-2) Üstelik akciğer yetmezliğinin temel belirti olarak ortaya çıktığı bu sendrom, gelişmekte olan ülkeler arasında bulunan Türkiye'de de görülmektedir. Dolayısıyla al karısının varlığı, her ne kadar olağanüstü olsa da, tıbbi bir gerçeği ortaya çıkarmaktadır. Korku motiflerinin işlevselliği de bu minvalde yeniden gözden geçirilmelidir. Nitekim yukarıda al karısından korunma yöntemlerinden birinin de lohusalık dönemindeki kadının odasında soğan bulundurmak olduğu belirtilmişti. Soğanın kanı arındırmasının yanında koklanmak suretiyle solunum yolları enfeksiyonlarına iyi geldiği halk hekimliğinde

oldukça sık kullanılan yöntemlerden biridir. Dolayısıyla al karısının lohusa kadının ciğerlerini yeme isteği, ani bebek ölümlerinin akciğerle ilintili olması ve bir korunma yöntemi olarak soğanın solunum yollarına iyi gelmesi, bu bağlamda tesadüf olarak değerlendirilmemelidir. Bilakis halk bilgisi, tıbbın üzerinde henüz yeni denilebilecek araştırmalarını kadim dönemlerden beri farklı anlatılarla sürdürdüğü, hastalığın belirtilerini, teşhisini ve tedavisini ortaya koyduğunu burada belirtmek gerekir.

2.2.1.2. Andık

Türkiye sahasında varlığına inanılan bölgesel demonlardan biri de Uşak efsanelerinde yer alan andıktır. Diğer olağanüstü varlıklarla benzer yönleri bulunsa da, andığın demonolojide kendine has özelliklerini muhafaza ettiği iddia edilebilir. İncelenen efsanelerde onun beygir veya at şeklinde görüldüğü; keçilerin kafalarını koparıp yediği; köpekten korkmadığı ve ateşten korktuğu; yeni ölenlerin cesetlerini mezarlarından çıkarıp karşılarında oynayan demonik bir varlıktır (Çelik 2008: 402). Bu özellikler onun doğrudan insanlara zarar veren bir demon olmadığını; daha çok köy hayatında tesadüf edilen ve maddi zararlara sebep olan bir varlık olduğunu gösterir. Öte yandan Çelik'in belirttiğine göre “andık”ın sırtlana benzediği tahmin edilir ve efsanevi bir yaratıktır (Türkan 2008: 515). Onun beygir ve at şeklinde görünmesi, ateşten korkması su kültürüyle bağlantılı olduğunu gösterir. Ancak onun su kültürüyle bağlantılı olması, su kültürüyle bağlantısı bulunan diğer demonların aksine, ateş üzerinden anlatılmıştır. Dolayısıyla kozmolojide ateş ve su kültü demonları tasnifine göre bir cin olarak değerlendirilmemesi gereken andık, bu yönüyle bir dış dünya demonudur ve tamamıyla olmasa da insanlar için zararsızdır.

2.2.1.3. Arap

Arap, ağırlıklı olarak Türkiye sahası masallarında görülse de, izlerine Türkiye sahası efsanelerinde de rastlanan demonik bir varlıktır. Arap, her ne kadar fiziksel özellikleriyle ve anlatılarda yer alma biçimiyle deve benzetilebilse de, birtakım demonik özelliklere sahip olması dolayısıyla ondan tamamıyla ayrılır. Nitekim Arap'ın yaşadığı yer, masal ve efsanelerde (görülme sıklıklarına göre) daha çok su kenarları, bir kayanın altı veya bir mağaradır. Öte yandan Arapların genellikle şekil değiştirme sanatını bildikleri ve bunu insanlara öğrettiği, öğrettiği insanları da yediği yahut öldürdüğü/hapsettiği göze çarpar. Devlerin aksine Araplar, çoğunlukla perilerin

hizmetinde bulunurlar veya bir şekilde perilerle muhabbet/hizmete dayalı bir ilişki içerisindedirler.

Türkiye sahası efsanelerinde onunla ilgili 6; masallarında ise 44 motif kaydedilmiştir. Efsanelerde anlatıldığına göre Arap, altınların bekçisidir ve çobandan çalınan altınları geri alır (II.A.3.701). Bununla beraber Arap'ın ev demonu olarak yer aldığı anlatılar da bulunmaktadır. Buna göre o, musallat olduğu evdeki yemekleri yer ve geceleri sesler çıkarır (702). Onun, cin kültüründen etkilendiği, Tokat efsanelerinde görülür. Arap'ın dua okunmazsa insanları öldürdüğü; insanların ve hayvanların şekline girebildiği; insanları korkuttuğu ve dikenli yerlerde yaşadığı; ona inanmayan hocanın evine döndüğünde periler tarafından rahatsız edildiği görülür (bk. 703-706). Son olarak 2806'da onunla karşılaşan bir çobanın öldüğü kaydedilmiştir.

Masallarda Arap'ın daha teferruatlı bir biçimde ele alındığı görülür. Onun gölde, bir kuyunun dibinde, yeraltında, yedi gün yeryüzünde, yedi gün yeraltında, çeşmenin oluşunda ve değirmenin yanında yaşayan bir varlık olarak tasavvur edildiği görülür (bk. II.A.3.702; 704; 709; 711; 713; 716; 724-475 731). Bununla beraber Arap'ın, efsanelere benzer bir biçimde cin olarak adlandırıldığı da görülür (bk. II.A.3.702; 713; 716; 734). Tespit edilen motiflerin azımsanamayacak bir çoğunluğunda onun bir dudağının yerde, bir dudağının gökte olduğu yer alır ki, bu da Arap'ın görüntüsüne ilişkin tek malumat olarak değerlendirilmelidir (707; 721; 724-725; 731; 734; 736; 738). Arapların aynı zamanda bilinen "lamba cini" görevini ifa ettikleri de dikkat çeken özellikleri arasındadır. II.A.3.710; 715; 722; 727; 729; 732; 737; 739-741; 743-744 numaralı unsurlar, onların her isteği yerine getirmeleri hakkındadır. Bununla beraber 737; 739-744 numaralandırmaları arasında kalan unsurlarda, Arap'ın yılanların yahut padişahlarının verdiği bir mühür veya yüzükten çıktıkları dikkati çeker.

Dolayısıyla Arap, her ne kadar görünüşü itibarıyla dev gibi olsa da, göstermiş olduğu olağanüstülükler bakımından açık bir biçimde devden ayrılır. Nitekim onun yaşadığı yerlerin devlerin yaşadığı yerlere benzediği görülse de, Arap'ın devler gibi yamyamlık yahut vampirlik yaptıkları; insanları kaçırıp tutsak ettiği çok nadiren görülür.⁴³ Bununla beraber onların gölde yaşadıkları, insanlar tarafından beslendikleri ve kendilerini besleyen insanların isteklerini yerine getirdikleri görülür ki (bk.

⁴³ Bu husus yalnızca iki unsorda tespit edilmiştir ve söz konusu unsurlarda Arap'ın dev kültüründen etkilendiği iddia edilebilir bk. II.A.11.4018 ve 4028.

II.A.3.702) bu da onların devler gibi insanlara saldıran varlıklar olmalarından ziyade, uysal varlıklar olduğunu gösterir.

2.2.1.4. Ateşpare

Ateşpare, Artvin masallarında görülen olağanüstü varlıklardan biridir. II.A.4. sınıflandırmasıyla kaydedilen ateşpareye dair toplamda üç korku unsuru tespit edilmiştir. Önal'ın kaydettiği metinlere göre ateşpare, insan kılığında dolaşır; gökte dolaşır ve uçabilir. Evi Kaf Dağı'ndadır; kılıçla öldürülemez ve canı bir dananın içindedir; kırk dev tarafından tutsak edilmiştir (Önal 2004: 185-186). Bu unsurlar, birçok hususta açıklayıcı bir niteliğe sahiptir. Nitekim anlatıya göre ateşpare gökte yaşar ve evi de Kaf Dağı'ndadır. Dolayısıyla Kaf Dağı da anlatıya göre gökyüzündedir. Bununla beraber onun insan kılığında dolaşması, olağan görünüşünün insan dışı olduğunu ortaya koyar ki, bu da motiflerden onun canının bir hayvanın içinde olması ve dev olabilme ihtimalini düşürmüş olur. Nitekim hemen hemen bütün dünyada devler insan-varyantı/gibi (*human-like*) yaratıklar olarak görülürler. Fakat *Dev* başlığında devlerin de bilhassa bulut suretinde dolaştıkları belirtilmişti ancak onların bulut suretinde dolaşmaları, bir yerden bir yere seyahat ederken dönüştükleri bir form olarak inşa edilmiş; anlatılarda devler ve gökyüzü arasında pek bir bağlantı bulunmadığı tespit edilmiştir. Dikkati çeken bir diğer husus ise onun devlerin kız kardeşlerini almak istemesi ve bu nedenle de devler tarafından esir tutulmasıdır. Bilindiği gibi devlerin daha çok su kültü etrafında temellendirilen varlıklar olmaları, adlandırması itibarıyla de ateşpareyi onlardan ayırır ve olağanüstü varlıklar sınıflandırmasında oldukça farklı bir yere koyar. Dolayısıyla *Sonuç* kısmında da ayrıntılarıyla izah edileceği gibi, Türkiye sahası demonoloji ve diablojisi her açıdan oldukça detaylı ve temellendirilmiş bir kozmolojiye sahiptir. Ateşpare de bu dünya tasavvurunda kendisine ayrılmış bir dünyada devlerle mücadele eden bir varlık olarak yaşamını sürdürür.

2.2.1.5. Ateşten Oğlan

II.A.5. sınıflandırmasıyla kaydedilen ateşten oğlan, Elazığ ve çevresinde yaşadığına inanılan ve yalnızca masallarda varlığı tespit edilen olağanüstü bir varlıktır. Onun birkaç yönüyle dev olduğu iddia edilebilse de, ateş kültüyle bağlantısı olması, onu diğer devlerden farklı kılar. Nitekim Elazığ efsanelerinde tespit edilen 3 korku unsuruna göre, ateşten oğlan da devler gibi insan etinin kokusunu alabilir; onun canı bir göldeki

balığın karnındaki serçelerdedir ve zincirle hapsedildikten sonra zincir koparılsa, ateşe dönüşerek kaybolur (Günay 1975: 302). Burada dikkati en çok çeken husus, onun ateş suretinde gezmesi fakat canının bir gölün içindeki balığın karnındaki serçelerde bulunmasıdır. Bu da mitik olarak onun kendi canını muhafaza altına almasını güçleştirir ve bu bilgiye sahip olanları onun için tehlikeli kılar. Öte yandan Eberhard'ın aktardığına göre serçe, *“tüm kuşlar arasında en şehvetli olanıdır; ve bunun için de serçe eti yemenin, cinsel gücü artırdığına inanılır. Penis simgeler.”* (Eberhard 2000: 269) Yine aynı eserde balığın bolluk ve bereket anlamlarını taşıdığı ifade edilir (Eberhard 2000: 52). Dolayısıyla ateş kültüne ait ve kırk günlük olmadan gelinleri kaçıran bir varlığın canının, bolluğu simgeleyen balığın içindeki serçelerde bulunması; serçenin de cinsel gücü temsil etmesi, yarımca deyyusu yeni evli bir hanım için daha tehlikeli kılmaktadır, denilebilir. Nitekim o, hem insan etinin kokusunu alabilmesi hem de ateşe dönüşebilmesi dolayısıyla kötücül eril gücü, olağan dünyada ise bir kadının karşılaşılabileceği tehlikeleri temsil eder.

2.2.1.6. Ay

Ayın Türk kültüründe tasavvur edilişi, güneşe nazaran daha farklı ve onun etrafında oluşan inanç kültü, daha çok demonlarla ve diablolarla doludur. Kıyak'ın aktardığına göre güneş ve ay tutulması, onların kötü ruhlarla olan mücadelesinden doğardı. Kötü ruhlar bu mücadeleden üstün geldiklerinde ise güneş ve ay tutularak karanlığa bürünürler. Bunun sonucunda da ay ve güneş tutulması gerçekleşir (Kıyak 2010: 139). Murat Uraz'ın belirttiğine göre Şamanlar kötü ruhları korkutmak ve kaçırmak için güneş ve ayı kurtarmak için gürültü yapıp bağırırlar. Buna bağlı olarak da günümüzde köylerde ve bazı şehirlerde ay tutulması meydana geldiğinde tenekelere vurulur, bağırılır ve tüfek atılır (Uraz 1994: 31). Aynı inanışın örneklerine Türkiye'nin birçok yöresinde rastlanıldığı gibi Tekirdağ'da da rastlanır. Artun'un belirttiğine göre yörede ay tutulduğu zaman onun cinler ve periler tarafından tutulduğuna inanılır ve ayın tutulduğu gece uyumaz. Silahlar atılır (Artun 1978: 248).

Taş'ın aktardığına göre ise güneş ve ay, farklı dini kültürlerden beslenerek kutsal varlıklar olarak kabul edilmiştir. Bir kısım Türk halklarında bu varlıklar, sıcaklık ve aydınlık kaynağı olarak görülmekle birlikte, tanrı panteonuna yerleştirilmiştir. (Taş 2011: 219).

Görüldüğü gibi ay, Türkiye sahasında mukaddes sayılmış ve tıpkı güneş gibi hayatın kaynaklarından biri olarak terennüm edilmiştir. II.A.32. Güneş sınıflandırmasında güneşin çocuk yiyen korkunç görünümlü olarak tasavvur edilmesi gibi, aynı masalda (Muş-Malazgirt) ayın da benzer bir biçimde tasavvur edildiği görülür. Buna göre ay, kötü huyludur ve tıpkı olağanüstü varlıklarda olduğu gibi insanın kokusunu alabilir (Köse 2004: 137). Bir önceki sınıflandırmada olduğu gibi II.A.6. sınıflandırmasında da ay, genel olarak Türk kültürü içindeki algılanışından farklı bir şekilde ele alınmıştır. Ancak yine bu durum, II.A.32. Güneş sınıflandırmasında da belirtildiği gibi, sosyal düzen açısından ele alınmalı ve değerlendirilmelidir. Nitekim ay, akşam vakitlerinde ortaya çıkar ve bu da onun muayyen bir zamanda görüldüğünü belirtir. Dolayısıyla korkutmak eylemi burada, çocuklar üzerinden hem çocuklara hem de ailelerine yönelik gerçekleştirilir ve onların belirli saatlerde dışarıya çıkmamaları etrafında inşa edilir. Bu da, korku motifleri her ne kadar çeşitli olağanüstü varlıklar etrafında teşekkül etse de, onların toplumun inşasına ve düzenin sağlanıp korunmasına katkıda bulunduğunu gösterir.

2.2.1.7. Azrail

Orhan Hançerlioğlu, Azrail’le ilgili şu bilgileri verir: *İnsanların canını aldığına inanılan melek... İslâm dininin kutsal kitabı Kur’an, ‘Tanrının meleklerine inanma’yı Müslüman olmak için şart koşmuş ve sayısız olduğu bildirilen bu meleklerden dört tanesinin adını saymıştır. Azrâil, tanrının görevlileri olan bu dört büyük melekten biridir ve görevi, vakti gelince insanların canını almaktır. Melekülmevt (Ölüm meleği) adıyla da anılır.* (Hançerlioğlu 2000: 70) Korkmaz ise Azrail’in Yezidi mitolojisinde Tanrı’nın Perşembe günü yarattığına inanılan ve Melek-i Tavus’un yönetiminde çalışan ‘karşıt-melek’ ya da şeytan olduğunu belirtir (Korkmaz 2006: 114). Ancak Azrail’in Batılı kaynaklar dışında şeytanî bir yönünün olduğu doğu metni sayısı oldukça azdır ve Türkiye sahası masal ve efsaneleri de, Azrail’le ilgili işbu metin geleneğinden beslenmiştir.

Azrail’e ilişkin korku motiflerinin sayısı efsanelerde 7; masallarda ise 29’dur. Efsanelerde “Can Alıcı” olarak da adlandırılan Azrail, tıpkı masallarda olduğu gibi, dini metinlere nazaran daha insani ve somut özellikler sergiler. Nitekim Nazilli efsanelerinde Azrail’in geçtiği yerlerde çatırtı seslerinin duyulduğu ve insanları ölmeden birkaç gün

önce ziyaret ettiği belirtilirken, onun siyah takım elbiseli, esmer ve kasketli biri olarak görüldüğü yer alır (Keser 2017: 121-122); Kemalpaşa/İzmir’de Azrail, doğrudan insanlara gözüdür ve onlara canını alacağını söyler (Uluslan 2009: 255). Sinop’ta anlatılan bir efsanede ise Azrail, canını almak üzere olduğu bir kadına, onun iki çocuğu olması hasebiyle acır ve durumu Allah’a bildirir (Çek vd. 2018: 43). Gaziantep’te anlatılan bir efsanede ise doğrudan *Dede Korkut Hikâyeleri*’nden Deli Dumrul’un izleri görülür ve efsane kahramanı, Azrail’den müsaade alarak canının yerine can bulmaya gider (Özdemir 2003: 70). Dolayısıyla her ne kadar efsaneler daha çok dini gerçeklikler etrafında şekillenseler de, efsanelerde Azrail’in korkulan bir varlık olarak yer alışı, İslami gelenekten oldukça uzak bir biçimdedir.

Türkiye sahası masallarında ise Azrail daha farklı bir düzlemde inşa edilmiştir. Masalların dünyayı ele alış biçimleri efsanelere nazaran daha az gerçekçi olması hasebiyle, Azrail’in masallarda ele alınışı da bu doğrultudadır. Adıyaman, Gümüşhane-Bayburt, Muğla ve Gaziantep’te Azrail, insanların kılığına girip başka insanları korkuttukları bir tipken (Doğan 2006: 219; Köksel 1995: 225; Sakaoğlu 1973: 652), II.A.18.4907-4909 numaralandırması arasındaki unsurlarda Azrail bir insan suretindedir. Yine masallarda Azrail insanlara yardım edebilir, insanların arasına karışıp onlarla yaşar ve hatta evlenip çocuk sahibi olur. Hatta Iğdır masallarında Azrail, oğluna muska yazmayı öğretip onun para kazanmasını sağlarken; Manisa ve Denizli masallarında bir adama insanların öleceği zamanları bildirerek adamı zengin eder (bk. Tunç 2008: 200; Arslan 2008: 270). Öte yandan masallarda da efsanelerde olduğu gibi Azrail korkulan bir varlık olarak da görülür. Nitekim Denizli, Muğla ve Manisa masallarında, Azrail’in insanların iyi veya kötü oluşlarına göre onların canını alma şekliyle ilgili bilgi verilir. Son olarak Azrail’i gören olağanüstü varlıkların da korkup kaçtıkları görülür. Alptekin’in Karaman’dan derlediği bir masala göre, Erzail’in (Azbail) kendisine geldiğini gören dev karısı, korkup kaçar (Alptekin 2002: 442).

Görüldüğü gibi Türkiye sahası demonoloji ve diaboljisi, yalnızca İslamiyet’ten önceki birtakım demonik ve diaboljik varlıkları İslamiyet’e uygun bir biçimde uyarlayarak yaşatmaya devam etmez; fakat bununla birlikte İslamiyet’te demonik özellikler sergilemeyen ve hatta dinin bütünselliğine ilişkin çeşitli varlıkları da alarak demonik ve diaboljik bir boyutta yeniden ele alır.

2.2.1.8. Bizden Yegiler

Jean Paul Roux'nun aktardığına göre *yeg/yek* sözcüğü Orta Çağ'a ait lügat tercümelerinde kötü cin, şeytan ve iblis anlamlarına gelmektedir. *Yek, Orta Asya Türk kültüründe oldukça geç ortaya çıkar, belki de özellikle Kıpçak boyunda, A. Zajaczkowski tarafından yayımlanan, Memlük devleti dönemine ait Arapça-Kıpçakça Küçük Sözlük, bu kötü cini 'kendisine toz bulutlarının eşlik ettiği sert bir rüzgara benzetir.'* (Roux 2011: 137) Ayrıca Kaşgarlı Mahmûd, *yeg* ve *yek* biçiminde iki sözcük kaydetmiştir ki, bunlardan ilki, "hayır, iyilik" anlamına gelir. Diğeri hakkında ise Mahmûd, şu bilgileri kaydetmiştir: "*Şeytan. Şu atasözünde de geçer, bilmek yek bilmedük kişiden yeg. Bildiğin şeytan bilmediğin adamdan hayırlıdır. Bu atasözü, birine, tanıdıklarına saygı göstermesini öğütlemek için kullanılır.*" (Kaşgarlı Mahmûd 2007: 680-681) Burhan Paçacıoğlu'nun tespitlerine göre *yek* sözcüğü, toplamda 12 eserde "şeytan, cin" anlamlarında kullanılmıştır (Paçacıoğlu 2006: 679; bk. von Gabain 1998; Arat 1979; Zamahşari 1993; Caferoğlu 1968; Köken 1998; Battal 1997; von Gabain 1945; Karahan 1994; Ölmez 1991; Grönbech 1992; Borovkov 2002; Tekin 1976). Son olarak Türk dünyasında bu sözcüğün yalnızca Başkurtlar arasında *yek: kirli, iğrenç şey* (Özşahin 2017: 708) ve Kıpçak Türkçesinde *yek: şeytan, iblis* (Toparlı & Vural & Karaatlı 2014: 317) olarak yer aldığı tespit edilmiş, diğer Türk lehçelerinde sözcüğe ilişkin bir anlam bulunamamıştır.

Türkçe kaynaklar arasında "Bizden Yegiler" ile ilgili topluca bir bilgi veren tek eser Beydilli'nin *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlüğü*'dür. Beydilli, söz konusu demonla ilgili dikkat çekici şu tespitlerde bulunur:

Azerbaycan Türklerinin demonolojik görüşlerinde cinleri tanımlamak için kullanılan bir anlayış. Bu varlıklar, doğa-uygarlık, kaos-evren, karanlık-ışık ve benzeri ikilemlerde, doğa, kaos ve karanlıkla ilgili şeytanî güçlerin izlerini taşırlar.

Geleneksel halk görüşlerinde "Bizden İyiler" in, ayak altı dahil yerin her karışında olduğuna ama insanlara gözükmediklerine inanılır. Halk görüşlerine göre, koruyu ruhlar olan "sahipler" de göze görünmezler. Neyin sahibiyseiler onda yaşarlar.⁴⁴ Onlarla "Bizden İyiler" arasında fark var: "Bizden İyiler" hiçbir şeyin sahibi değildirler. Yani koruyucu ruh sayılmazlar.

⁴⁴ bk. İye.

Ağaç altı, karanlık yerler, su kenarı, kalabalıklar ve bunlar gibi doğanın sınırında yaşamaları, onların tılsımlı ve karanlık güçler elinde olduklarını gösteriyor.

İnanışa göre “Bizden İyiler”, insanların malını, kazancını çalar, pirincini, yağını pişirip yerler, elbiselerini giyip oynarlar. Kısacası, insanoğluna devamlı zarar verirler. Bu şeytanî varlıklar iğne gibi demir nesnelerden korkarlar ve bunun için de demir çalındığı zamanlarda korkar kaçarlar.

Halk inanışında, ekmek yenildiği zaman “Bismillah” demek gerekiyor. Çünkü, “Bizden İyiler” de insanlarla birlikte oturup yerler. “Bismillah” denildiğinde onlar sofradan kalkıp giderlermiş. Çocuğa bağırlı olduğu zamanlarda da “Bizden İyiler” daha erken çocuğa yetişip onu döverlermiş. Yere sıcak su döktüğünde, “Bizden İyiler”in çocukları yanabilir. Böyle durumlarda sinirlenen “Bizden İyiler” su döken insanı döverler. Dövülen insanın ağzı burnu eğilir. Su içmek için eğildiğinde de yine “Bizden İyiler”in korkup kaçmaları için “Bismillah” denilmelidir.

“Bizden Yegiler” adıyla Türkiye sahası masal ve efsanelerinde geçen bu demonla ilişkin, ne yazık ki yazılı kaynaklarda pek fazla bir malumata rastlanmamıştır. Ancak burada aktarılanlar ve anlatılardan yola çıkılarak yapılacak değerlendirmeler, onların cin olarak sayılmaması için yeterli ibareler olarak görülebilir.

Bizden iyiler, anlatı düzeyinde Diyarbakır ve Malatya efsanelerinde yaşadığı görülen varlıklardır. Ancak Türkiye sahasında onların varlığına ilişkin pek çok uygulama yer almaktadır. Bu demon, pek çok yönüyle cinlere benzese ve anlatılarda kimi zaman doğrudan cin olarak adlandırılrsa da, tespit edilen unsurlar dolayısıyla onun cinlerden ayrıldığını burada belirtmek gerekir. Onların kaynağı, daha doğrusu adlandırılması, en kuvvetli ihtimalle Kur’an’ın Cin suresiyle bağlantılıdır. Cin suresinin 11. ayetinde “*bize gelince, bizden iyiler de var, böyle olmayanlar da. Biz çeşitli yollara ayrıldık*”⁴⁵ denmektedir ki, birçok yönleriyle cinlerden farklılık gösteren bizden iyilerin, cinlerin bir kolu olarak sayılması bu ayete bağlı olarak açıklanabilir. Ancak tespit edilen efsanelerde olduğu gibi Şırnak yöresinde de cinlerin adından bahsedilmediği, onların, adlarının anıldığı yere gittikleri düşünülerek onlar için “bizden iyiler” ifadesinin kullanıldığı görülür (Armağan 2009: 149).

⁴⁵ bk. <http://arsiv.diyagnetvakfi.org.tr/meal/Cin.html> [Son Erişim Tarihi: 12.01.2018]

Türkiye sahasının masallarında varlığına rastlanmayan bizden iyilerle ilgili efsanelerde toplamda 41 motif kaydedilmiştir. Diyarbakır ve yöresinden kaydedilen unsurlara göre bizden iyiler cinlerdir. Malatya yöresinde ise bu varlıklar yalnızca “iyiler” olarak adlandırılırlar. Malatya yöresinde anlatılmakta olan efsanelere göre iyiler, bir kadının evinde (kilerde) namaz kılarlar, ondan yüzüğünü isterler, ona kendi kızı ve güzel bir gelin suretinde görünürler, onun evine her gün bir altın bırakırlar. Sırları ifşa edilince de tekrar görünmezler ve altın yerine her gün bir kömür bırakırlar (bk. II.A.8. 1731; 1733-1741).

Diyarbakır ve yöresiyle ilgili anlatılar, onlarla ilgili daha detaylı bilgiler verirler ve bu anlatılarda bizden iyiler olarak adlandırılan demonlar, Malatya’da anlatılanlara nazaran daha çok zarar verici varlıklar olarak tasavvur edilirler. Diyarbakır ve yöresinde bizden iyiler, mağarada yaşayan, herkese görünen, sarı saçlı; gür ve uzun saçlı, büyük göğüslü; uzun boylu, uzun saçlı ve korkunç bir kadın olarak tasavvur edilir (bk. II.A.8.1701-1703; 1717; 1719). Öte yandan onun dış dünyada yaşadığıyla ilgili anlatılarda tespit edilen bir örnek dikkat çekicidir. Buna göre bir mağarada yaşayan bizden iyilerden korunmak için mağaranın girişi duvarla örülür (bk. II.A.8.1730). Bu da onun somut bir varlık olduğu, bir başka ifadeyle zamanın ve mekânın sınırları dahilinde yaşayan bir demon olduğunu gösterir.

Onunla ilgili kaydedilen diğer anlatımlar ise, al karısına benzer özellikler gösterir (bk. II.A.8.1710-1712; 1714-1716; 1718; 1720; 1722-1727). Buna göre bizden iyiler de al karısı gibi lohusalık dönemindeki kadınları rahatsız eden bir varlıktır ve ondan farklı olarak yeni doğmuş bebekleri kendi bebekleriyle değiştirirler. Al karısından farklılaşan bir diğer yönü ise al karılarının lohusalık müddetince (40 gün), bizden iyilerin ise 7 gün boyunca kadını ve bebeğini rahatsız etmesidir. Kaydedilen bir anlatıya göre yedi gün yedi gece başında beklenmeyen kadını ve bebeği bizden iyiler tarafından çarpılırsa buna “heft vurması” adı verilir (bk. II.A.8.1715; 1722). Ondan korunmak için yedi gün yedi gece kadını ve bebeğini yalnız bırakmamak, ışıkları kapatmamak, odada Kur’an, ekmek, makas, şiş, iğne ve bir demir parçası bulundurmak gerekir.

Bilindiği gibi al karıları lohusalık dönemindeki kadınları ve bebeklerini rahatsız ettikleri gibi, ahırdaki atları da sürerek yahut yelelerini örerek rahatsız ederler. Bizden

iyilerin de benzer bir eylemi gerçekleştirdikleri görülür ki, yine al karılarında olduğu gibi bu da onların yakalanmalarına sebep olur (bk. II.A.8.1721). Buna göre bizden iyiler, atın sürtüne sürülen karasakıza yapışarak ve göğsüne bir çuvaldız batırılarak yakalanır. Yakalandığı eve bir süre hizmet eder, kendisine söylenenlerin tam tersini yapar, ev sahibinin yardımıyla serbest kalır ve kendi taifesinin arasına dönmek için suya girdiğinde, su kana bulanır.

Aktarılanlara ek olarak bizden iyilerin de birtakım yönleriyle cinlerle müşterek özellikler gösterdikleri dikkat çeker. Fakat II.A.14. Cinler maddesinde, bir varlığın cin sayılabilmesi için sıralanan kriterlere onların uymadığı görülür ki, bu da onları cinlerden ayırır. Buna göre bizden iyiler, tıpkı cinlerde olduğu gibi doğumları için insan bir ebe götürürler; doğacak çocuğun erkek olması durumunda ebeyi ödüllendirecekleri, kız olması durumunda cezalandıracaklarını söylerler; rahatsız ettikleri kadın konuşamaz; onların verdikleri para eve götürüldüğünde altına dönüşür (bk. II.A.8. 1706-1707; 1709; 1713 ve 1729). Onlarla ilgili belirtilmesi gereken son husus, bizden iyilerin halihazırda bulundukları eve bereket getirmeleri ve istenmediklerinde ise evin bereketinin kaçması, ailenin çeşitli belalara uğraması ve dağılmasıdır (bk. II.A.8.1705).

Bizden iyilerle ilgili çeşitli unsurlar bir araya getirildiğinde, onların birtakım varlıklar gibi ev yahut dış dünyaya ait olduklarına ilişkin ayrımı yapmanın mümkün olmadığı görülmektedir. Onlardan kurtulma yollarında suyun; bağlı bulundukları yahut yakın durmaya çalıştıkları hava yahut ateşle ilgili herhangi bir bilginin bulunmaması, onların bağlı bulunduğu kültü belirginleştirmeyi zorlaştırmaktadır. Bununla beraber onlardan korunmak veya onları tahakküm altına almak için demirin kullanılması, bu varlığın İslamiyet öncesinden günümüze kaldığını gösterir niteliktedir.

2.2.1.9. Büyücü

Korkmaz'ın aktardığına göre büyücülük, “1. Gizli güçlerden yararlanılarak kötülük etmeye yönelen uygulama, 2. Kimi kötülüklerin, belirli kişilerce düşmanca ve görünmez eylemlerinden kaynaklandığını varsayılan kuram, 3. Kötülük yapmaya yönelerek cadı, kötü cin ya da şeytan kimliği kazanma eylemi” (Korkmaz 2006: 147)'dir. Bierce ise büyücülüğü “afsuncu” ve “büyücü” (sırasıyla *sorcery* ve *magic*) olmak üzere iki maddede ele alır. Onun belirttiğine göre afsunculuk, politik etkinin müjdecisi ve antik bir prototipidir. Tarih içinde daha az güvenilir sayılmış ve kimi

zaman da afsuncular işkence yahut ölümle cezalandırılmışlardır. Büyü ise kısaca batıl inancı paraya dönüştürme sanatıdır (Bierce 1911: 324; 208). Funk & Wagnalls'ın sözlüğünde büyü, şu şekilde izah edilmiştir: “*Doğüstü bir zorlama sanat, doğayı doğüstü güçlerle tahakküm altına almaktır. Sözlüğe göre bu sözcük (magic), Magi sözcüğünden türemiştir ki, Persli keşişlerin yapmış olduğu çeşitli eylemlere Yunanlıların magic (mageia) demesiyle bu kelime ortaya çıkmıştır. Bir şeyin büyü olup olmadığı arasındaki yarımı yapmak oldukça güçtür.*” (Leach 1949b: 660) Kieckhefer'in belirttiğine göre büyü, din ve bilimin kesiştiği bir kavşak noktasıdır. Bu noktada halk inanışları yüksek sınıfın inanışlarıyla, kurmaca, günlük hayatın gerçekleriyle buluşur (Kieckhefer 2004: 20). Anadol ise büyüü, din dışı dua ve hareketler ile ruh üzerinde tesir meydana getirmek; büyücüyü ise bir insanı istenilen şeyi yapmaya yeten gizli kuvveti, tabiata aykırı haller vücuda getiren etkileri meydana getirenler olarak açıklar. (Anadol yty.: 6). Onun belirttiğine göre din ile benzer arasındaki benzerlikler ve farklılıklar şu şekildedir:

“a. benzerlikler

- 1. Her ikisi de tabiatüstü alanına girer.*
- 2. İkisi de tabiatüstü alanda iş görür.*
- 3. Büyücü ile din adamı da pratik olan belli amaçlar güderler.*
- 4. Büyü de, din de tamamıyla mitolojik gerçeğe dayanmaktadır.*
- 4. İkisi de tabularla, kurallarla çevrilmişlerdir.*

b. Benzerlikler

- 1. Büyü edimi bilindiği gibi tanrılar üstünde zorlayıcı bir etki yapabilmek çabasıdır. Oysa ibadet edimi tanrıları yumuşatarak, onları memnun etmek amacı gütmektedir.*
- 2. Büyü, izlemesi beklenen kesin bir amaca varmak için bir araç olarak edimlerden müteşekkil pratik bir sanattır. Din ise, amaçlarının yerine getirilmesi demek olan kendi kendisiyle yetinen edimlerden müteşekkil bir vücuttur.*
- 3. Pratik büyü sanatının sınırlı ve belli bir tekniği vardır: Sihri sözler, tören ve yapanın durumu, büyüün daima bilinen teslisini teşkil eder. Dinin ise karmaşık yönleri ve anaçları ile böyle basit bir tekniği yoktur.*

4. Durkheim'a göre, din ile büyü arasındaki farklardan biri de yasakların bozulmasıyla belirir. Gerçekten din yasakları bozulunca günah işlenmiş olur. Umumi efkâr incinir. Halbuki büyü bozulunca böyle bir günah işlenmiş olmaz.
5. Dinde boyun eğme ve bağlanma vardır. Büyüde ise self-determination ve kontrol vardır.
6. Din herkese açıktır, büyü kapalıdır.
7. Din yakarır, büyü çoğu defa zorlar.
8. Din genellikle büyüü ve sihrî işlemleri reddeder. Oysa büyü, amacına varmak için gerektiğinde dine, onun kutsal kitabına, peygamberlerine ve azizlerine başvurur, onların yardımını sağlamaya çalışır.
9. Büyünün teknik uzmanlar ya da bu işi meslek edinmiş kişiler yetiştirme eğilimine karşılık, din, rahiplere ve dinsel önderlere rağmen, herkes için ve herkese açıktır.
10. Büyünün cemaati yoktur. Din her şeyden önce cemaat ister." (Anadol yty.: 12-13).

Barlas'ın aktardığına göre büyü çeşitleri şunlardır:

- "1. Temas Büyüsü: Birbirine bağlı ya da birbirleriyle teması olan şeylerin sonradan aralarındaki sempatik bağ itibariyle birbirini etkileyeceği inancına dayanır.
2. Ak Büyü: Uygulama bakımından insanın ve toplumun iyiliğine yönelen büyüdür. Hastalık, yaralanma, ölüm, kaza, vb. gibi kişisel felâketlerle sel kuraklık vb. gibi doğal felâketleri önlemeyi amaçlayan edinen ak büyü, evi, barkı, malı, mülkü, hayvanları – geçiş- durumundaki çocukları, lohusaları zararlı dış etkilere korumaya çalışır.
3. Kara Büyü: Uygulama tekniği taklit ve temas ilkesine dayanan, insanlara zarar vermeye yönelik büyüdür.
4. Aktif Büyü: Doğa olaylarını etkileyerek buyruğu altına almaya yönelen ve saldırgan özellik taşıyan büyüdür.
5. Pasif Büyü: Zararlı ve kötü dış etkileri uzaklaştırmaya ve bunlara karşı savunmaya yönelik büyü türüdür.
6. Sempatik Büyü: Benzerin benzeri meydana getireceği ve birbirleriyle ilişkisi olan şeyleri fiziksel temas ortadan kalksa bile birbirlerini etkileyeceği ilkesi ile hareket eder." (Barlas 1974: 27-28)

Büyücü, düzenlenen katalogda II.A.9. sınıflandırmasıyla kaydedilmiş ve büyücülük müessesesine ilişkin korku motiflerinin hem masallarda hem de efsanelerde yer aldığı tespit edilmiştir. Ancak iki anlatı türünün birbirlerinden farklılaşması itibariyle efsanelerde tespit edilen unsurlar, masallara nazaran daha azdır. Nitekim Türkiye sahası efsanelerinde büyücüye ilişkin toplamda 5 korku unsuru kaydedilmişken, masallarda ise 23 motif kaydedilmiştir.

Efsanelerden kaydedilen unsurlar, İstanbul, Erzurum ve Tokat anlatılarında Buna göre Erzurum'da büyücü bir kadın yılanı kamçı, yosunu yamçı olarak kullanır ve bir küpe binerek seyahat eder. Gelini zehirlemek ister ve onun bedduasıyla gelin alayı taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 192). İstanbul efsanelerinde ise büyücülerin tılsımlı bakır bir gemiye binerek şehri korudukları (Duman 2010: 103); Tokat efsanelerinde ise büyücünün büyülerini Kur'an'ın üzerine oturtmak suretiyle yaptığı görülür. Anlatıya göre Kur'an, Allah'a yalvarır ve böylelikle büyücünün yapmak istedikleri de gerçekleşir (Ulu 1990: 250).

Masallarda görülen büyücüye ilişkin unsurlar, hem nicelik bakımından fazla hem de daha geniş bir coğrafyaya dağılmış vaziyettedir. Diyarbakır, Giresun, Hakkâri, Muş, Ağrı, Malatya, Samsun, Karaman, Iğdır, Bitlis, Van ve Trabzon illeri ve çevrelerinde büyücüye ilişkin unsurlar tespit edilmiştir. Diyarbakır ve çevresinde anlatılan masallara göre büyücü kadın, kocasına bir sopayla vurarak onu deveye dönüştürür, kuş suretinde gezer, büyücü ise bir ata dönüştürülerek cezalandırılır (Yavuz 1996: 203; 212; 220). Diyarbakır masallarında büyücü ile ilgili tespit edilen en dikkat çekici unsur, onların cadılarla beraber büyücülük ilmini aynı yerde öğrendikleridir (Yavuz 1996: 203). Bu da masallar gibi halkın her kesimine hitap eden bir anlatı türü vasıtasıyla büyücülükle ilgili düşünce tarzını ortaya koyar.

Giresun'da anlatılan masallarda ise büyücüler daha olağanüstü bir biçimde tasavvur edilmektedir. Şafak Aydın'ın kaydettiği bir masala göre, bir kılıç darbesiyle başı kesilen büyücü, tıpkı devlerde, ve ejderhalarda olduğu gibi ikinci bir kılıç darbesiyle dirilir. Anlatıya göre büyücü, devlerin evinde sakallarından asılmış yaşlı bir pir suretindedir ve kendisine ait bir sarayda, tutsak ettiği kızlarla birlikte yaşamaktadır (Şafak Aydın 2015: 244-245). Hakkâri masallarında göre ise büyücü, içinden çılgınlıkların duyulduğu ve her yerin altından olduğu bir kuyuda yaşar (Berki 2003: 247). Ağrı

masallarında büyücülerin şekil değiştirebilme yeteneklerinden bahsedilirken; Muş masallarında büyücülerin insanları çeşitli hayvana dönüştürdükleri ve büyücünün gölün içinde insan formunda yaşadığından bahsedilir (Yaşar 2002: 156; Köse 2004: 89; 214). Dolayısıyla aktarılan bu ifadeler, onun büyü ilmini bilen bir insan olarak tasavvur edilmesinin yanında, olağanüstü bir tip olduğunu da gösterir. Malatya masallarında da görülen “çerçi” tipinin büyücü olarak ele alındığı görülür. Bilindiği gibi çerçi, Anadolu’da köy köy dolaşp temel ihtiyaçlar satan seyyar bir tüccar olarak bilinmektedir. Tıpkı İğci Baba gibi demonik yönleri de bulunan çerçinin anlatıya göre evinde aslanlar vardır ve bu aslanlar insan etiyile beslenirler. Çerçi de, evlendiği korkak kadınları kesip aslanlara atar. Karısına büyü yapar; evinde boğazı kesilmiş her yaştan insan bulunur; su tasına okuyarak yaptığı büyü, yalnızca tasın dökülmesiyle bozulur (Yardımcı 2012: 61-64). Son olarak Malatya masallarında çerçi, kaynar kazana atılmak suretiyle öldürülür ki, bu, iki farklı şekilde izah edilebilir. Bunlardan ilki onun hâlihazırda suya okumak suretiyle büyü yapması ve dolayısıyla su kültürüyle ilişkili olduğu için ateşe karşı zaafının bulunması; diğeri ise nefessiz kalmak suretiyle yine tahakkümü altında bulunan su yardımıyla öldürülebilmesidir.

Samsun masallarında tespit edilen bir unsura göre büyücü, bir delikanlıyı, kızıyla evlenmediği için zümrüt kaplumbağaya dönüştürmüş (Sayar 2009: 173); Karaman’daki bir unsura göre kötülük yapan büyücü bir uçuruma atılarak öldürülmüştür (Boratav 2001: 135). Dolayısıyla büyücü-sihirbaz tipi her ne kadar sahip olduğu güç nedeniyle kendisinden korkulan bir tip olsa ve bu husus etrafında oluşturulmuş bir korku kültürü bulunsa da, aynı zamanda büyücülük yapanların çeşitli şekillerde cezalandırılmaları yahut öldürülmeleri de, dolayısıyla büyücülerin korkutulması etrafında oluşturulmuş bir korku kültürü de bulunmaktadır. Siirt ve Trabzon masallarında rastlanan büyücünün öldürülmesi hususu da diğeri masal motiflerinde olduğu gibi, bu durumun bir ispatı niteliğindedir (Önay 1999g; Akgün 2000: 230).

Son olarak Eren’in Bitlis’ten derlediği masallara göre yamyamlar, ormana gelen bir adamın büyücü olduğunu sanarak ondan korkarlar (Eren 2001: 298); Iğdır’da tespit edilen unsura göre ise münecimler Ağrı, Muş ve Diyarbakır masallarında olduğu gibi çeşitli suretlere bürünebilirler (Aydın 2012: 465). Dolayısıyla görüldüğü gibi toplumu derinden etkileyen ve diğeri olağanüstü tiplere nazaran somutluğu daha baskın ve günlük hayatta karşılaşılabilecek tiplerden biri olarak büyücü, hem masallarda hem de

efsanelerde yer etmiş ve böylelikle Türkiye sahasının korku kültüründe önemli bir rol oynamıştır. Bu rol, belirtildiği gibi kimi zaman büyücüden korkulması gerektiğine ilişkin bir doğrultuda seyrederken, kimi zaman da büyücü olanların yahut olmak isteyenlerin korkutulmasıyla sosyal düzene de katkı sağlamış olur.

2.2.1.10. Cadı

Nişanyan'ın aktardığına göre cadı sözcüğü Türkçeye, Farsça *cadu* sözcüğünden geçmiştir. Kelimenin daha eski formları Avesta'da *yātu*, Sanskritçede ise *yātū* biçiminde yer alır (Nişanyan 2012: 87). Korhan Kaya'nın hazırladığı *Hint Mitolojisi Sözlüğü*'nde *Yātudhāna* veya *Rākshasa* adıyla geçen kötücül ruhlar da, işbu sözcüğün kökeniyle ilgili olan demondur. Kaya'ya göre *Rākshasalar* 1. Yakshalar gibi yarı kutsal ve iyiliksever olanlar, 2. Tanrıların amansız düşmanları, 3. Geceleyin faaliyet gösteren, mezarlıklarda dolaşan, kurban törenlerini bozan ve insan eti yiyen kötü ruhlar, devler, şeytanlar olarak bilinirler. Onlar insan biçimindedirler; başları, gözleri, diğer organları vardır. Ancak genellikle canavar görüntüsü yaratan bozuklukları vardır. Örneğin üç başlı, iki ağızlı, dört gözlü olmak gibi veya beş ayaklı, ayı boynuzu, parmaksız olmak gibi. Bazısının ayakları geriye dönüktür, bazısının elleri boynuz gibidir. Çiğ et yerler. Dimdik veya dağınık saçları vardır. Kardeş veya baba kılığında, uykuda insana yaklaşırlar (Kaya 2003: 156-157).

Esat Korkmaz'ın aktardığına göre cadılık, Mazdaist ve Zerdüştlük tasarımlarında kötülük yapmaktan beslenen ve kötülük yapılarak büyütülen, ölüm sonrası Cinvat Köprüsü'nü geçen kötü ruhları karşılayan ve onları Cehennem'e götüren dişil Ehrimen gücüdür (Korkmaz 2006: 151).

Avrupa kültüründe cadılık (witch), genellikle büyücüyle (witchcraft) birlikte anılır. Oxford'un İngiliz Folkloru Sözlüğü'nde (*A Dictionary of English Folklore*) cadı sözcüğünün orta İngilizce'de "büyüyle uğraşan kimse" anlamına gelir. Doğal olarak bu ifade nötr bir biçimde "sihirle yardım" olarak da idrak edilebilir. Ancak büyücülük genelde sihir kullanarak insanlara, hayvanlara veya zarar vermek anlamına kullanılır (Simpson & Roud 2000: 395). Bierce'ye göre ise cadı iki anlamda kullanılır 1. Çirkin, itici, yaşlı ve şeytanla beraber kötü tarafta bulunan bir kadındır. 2. Şeytanın ötesinde kötü tarafta bulunan, çekici ve genç bir kadın (Bierce 1911: 367). Funk & Wagnalls'ın adı geçen sözlüğünde, cadıların bütün dünyada aynı özelliklere sahip olduğu

belirtilmiştir. Esere göre bunlar şu şekildedir: Kehanette bulunma, kırılganlık, üstün güç, şekil değiştirme, uçabilme, görünmez olma ya da başkalarını görünmez kılma, cansız nesneleri canlandırma, talihin gerektirdiği her şeyi üretme; aşk, doğurganlık ve ölüme sebebiyet verebilecek karışımların bilgisi, çekiciliğiyle ve büyüyle diğerleri üzerinde güç sahibi olma (Leach 1949b: 1179).

Bilindiği gibi Orta Çağ Avrupası'nda cadılık, oldukça korkulan bir müesseseydi. Kilisenin bu husustaki yaptırımları, kimi zaman ciddi suçlamalar ve ölümlerle neticelenirdi. Yücel Aksan'ın belirttiğine göre Orta Çağ'da cadıların belirlenebilmesi için su, ateş, iğne, gözyaşı ve kantar deneyleri gerçekleştirilirdi. Bu deneyler ve içerikleri şu şekilde aktarılmıştır:

1. *Su Deneyi: Sıcak veya soğuk su ile gerçekleştirilir. Kadından kaynaklı sudan bir nesnenin alınması istenirdi. Yanma sonucunda oluşan yaralar çabuk iyileşirse, suçsuz sayılırdı. Soğuk su deneyinde ise kadın suya eli ayağı bağlı olarak atılır, su yüzeyine çıkarsa cadı olduğu ispat etmiş olurdu, sonra yakılarak infaz edilirdi. Boğulursa suçsuz bulunurdu.*
2. *Ateş Deneyi: Yanmakta olan bir nesneyi taşımak, ateş üzerinde yürümek gibi. Yanma sonucu oluşan yaralar çabuk iyileşirse masumiyet ispat edilmiş olurdu.*
3. *İğne Deneyi: İğne ile suçlunun vücudundaki herhangi bir ben veya leke üzerine batırılıp kadının acı hissedip hissetmemesine bakılırdı. İnanca göre şeytan ile birlikteliğin göstergesi olan işaretler [benler ve vücuttaki lekeler] acı hissi taşımazdı.*
4. *Gözyaşı Deneyi: Cadıların gözyaşına sahip olmadıkları düşüncesi ile kadının ağlaması isteniyordu. Ağlayınca suçsuzluğu ispat edilmiş oluyordu.*
5. *Kantar Deneyi: Cadıların ruhlarını şeytana verdikleri için daha hafif oldukları ve böylece uçabildikleri inancı yaygındı. Kadın, bir kantarın üstüne çıkarılıp karşı tarafa belirlenen ağırlık konulurdu. Hafif gelirse cadı olduğuna, ağır gelirse kantarı büyülemiş olduğuna inanılırdı. Kadın ancak kantara konulan ağırlığa denk geldiğinde onun masum olduğuna kanaat getirilirdi (Aksan 2013: 363-364).*

Türk kültüründe cadılık bahsi, her ne kadar masallara ve efsanelere konu olsa da, Evliya Çelebi, Vakanüvis Ahmet Lütü Efendi, Silahdar Fındıklı Mehmet ve Ahmed

Refik Altınay gibi tarihçiler tarafından kaydedilmiş ve Osmanlı döneminde yaşanmış vakalar olarak görülmüştür (bk. Aybicin 2008: 54-69).

Murat Uraz'ın belirttiğine göre cadıların saçları uzun ve dağınıktır. Dişi olarak tasavvur edilen cadılar, küplere binmek suretiyle seyahat ederler. Kimse için iyilik düşünmezler ve sürekli kötülük yapmaya çalışırlar. Çocukları kaçırıp götürürler. Ölülerin üzerine makas konmasının nedeni de cadılardır. Nitekim makas konmadan ölünün üzerinden bir kedi atlarsa ölümler de cadılar gibi olur veya hortlarlar. Cadıların, kendilerine benzemeyen ve sözlerini dinlemeyen kızları vardır. Sevdiğiyle kaçmak isteyen cadı kızı, annesinin bahçesinde, birinde kan; diğerinde bal bulunan kuyuya gitmek zorundadır. Cadı kızı baldan, sevdiği de kandan içerse, istedikleri kılığa bürünebilirler. Cadıyı yok etmek içinse onun bahçesinden bir gül koparmak gerekir. Nitekim cadının bekçisi aslan yahut kaplana benzer bir kedirir (Uraz 1994: 118-119).

Boratav da Uraz'la benzer bir biçimde hortlak ve cadı arasındaki ilişkiye değinmektedir. Ona göre cadı, Türkçede vampirin batılı inanışlardaki bazı özelliklerini de alarak “hortlak” ve “hayalet” anlamında kullanılır. Ölü, erkek veya kadın olsun, canice bir yaşam sürdüğü veya kötü olarak yaratıldığı için cadıya dönüşür. Cadılar kötü icraatlar yapmak üzere mezarlarını terk ederler ve yaşayanların arasına katılırlar. Cadı ile eş anlamlı kullanılan bir sözcük de hortlaktır: Hortlamak eylemi bir ölüden bahsedildiğinde ‘geri dönmek’ anlamında kullanılır (Boratav 2012: 46). Türkiye sahası anlatılarında bilhassa “korkuyu aramak” motifi üzerine kurulan masallarda cadı ve horlamak arasındaki münasebeti belirgin bir şekilde görebilmek mümkündür. Üstelik söz konusu masallarda cadıya dönüşen, bir başka ifadeyle hortlayan kahraman, bir papaz olarak tasavvur edilir.

Cadı, hem masallarda hem de efsanelerde görülen demonik bir varlıktır. Fakat söz konusu anlatı türlerinin yapıları, muhtevaları ve temel işlevleri göz önüne alındığında, cadı tipinin masallarda efsanelere kıyasla daha çok yer aldığı görülebilir. Buna göre masallarda 119; efsanelerde ise 15 motif kaydedilmiştir. Erzincan efsanelerine göre cadı, ateşe ve toprağa hükmederek ateş ve taş yağmuru; suya hükmederek tufan meydana getirir (Kara 1993: 11). Aynı anlatıda zıt güçlere hükmeden bir varlık olarak cadının bu şekilde tasavvur edilmesi, onun oldukça korkutucu olduğunu göstermektedir. Nitekim anlatılarda demonoloji ve diablojiye ait varlıklar,

anlatı yapısı içerisinde birbiriyle zıt olmayan doğa motiflerin kontrol etmeye çalışırlar ve böylelikle kozmolojik dengenin kaotik yapısını ellerinde bulundurmaya amaçlarlar. Ancak Erzincan'dan kaydedilen bu unsorda, cadının bizzat kaotik dengeyi temsil ettiği görülür. Nitekim cadı, doğaüstü bir varlık olmasının yanında doğa kurallarını da aşmıştır.

Trabzon'da anlatılan efsanelere göre Kırım cazısı adıyla bilinen bir cadı türü vardır ve bu cadılar Kırım'a gidip insanların yüreklerini topladıktan sonra geri dönerler. "Püsdi handa" diyerek sihirli kayıklarını hareket ettirirler ve insan yüreklerini de kavanozlarda taşırlar. Kırım cazıları insanlarla evlenebildikleri gibi, tarladaki ürünlerin bereketini çalan, beşikteki bebeklerin canını alan varlıklar olarak da geçerler (Işık 1998: 88). Giresun'da anlatılan bir efsaneye göre de cadılar bir buçuk aylık bir bebeğin etini evinde pişirip annesiyle beraber yer (Gökşen 1999: 181). Bununla beraber cadıların insanlar arasında yaşadıkları ve çoğu zaman kimliklerini belli etmedikleri de görülür (bk. II.A.10. 2201; 2206; 2209; 2211).

Cadılar masallarda daha teferruatlı bir biçimde ele alınmıştır. Efsanelerle benzer bir biçimde cadıların da insan ve hatta devleri yedikleri, dolayısıyla yamyamlık yaptıkları görülür (bk. II.A.10. 2205; 2219; 2228; 2250; 2254; 2260-2261; 2270; 2272; 2308). Ağrı ve Bitlis masallarında ise cadılar kan da emerler (bk. II.A.10.2243; 2265). Fakat masallarda cadıların insanlara en çok zararı onların şeklini değiştirmek suretiyle verdiği görülür (bk. II.A.10. 2211-2213; 2222; 2225; 2227; 2229; 2243; 2246; 2248; 2317). Cadıların kara büyü bildiklerine dair kaydedilen motifler, bununla da sınırlı değildir. Diyarbakır'da anlatılan bir masala göre cadının yanında yetişen kız, sözleriyle ateşi yakabilir (Yavuz 1996: 572). Cadılar küpe binerek seyahat ederler (Artun 1967: 26; Bakırcı 2000: 380; Günay 1975: 415; Kara 1996: 470; Köksel 1995: 306; Seyidoğlu 1975: 289; Tosun 1996: 339; Yardımcı 2012: 114). Diyarbakır masallarına göre cadı ancak sorularına ters cevap verilir ve istediklerinin tam tersi yapılırsa alt edilebilir (Yavuz 1996: 239). Bu da onun kozmolojik dengede yeraltıyla bağlantılı olduğunu gösteren numunelerden biridir. Yine anlatılarda onun dili ısırılarak, oğulları tarafından yanlışlıkla yenerek; kızgın bir şiş batırılarak; bir yılan tarafından boğularak; taşla dönüştürülerek; üzerine kaynar su dökülerek; gaz yağıyla yakılarak; bir taşın altında kalarak ve öfkelenilerek öldürülebilir.

Cadıyla ilgili tespit edilen en ilginç unsur, Samsun masallarına aittir. Anlatıya göre mevcut hallerine dönmeden önce Hızır ve cadı karı kocadırlar (Sayar 2009: 137). Buna ek olarak cadıların gaibi bildikleri (Eren 2001: 210); dağda, denizin dibinde, gölde, şatoda, kulübede, ormanlarda yahut muayyen yerlerde yaşadıkları görülür (Çiftçi 2015: 165; Kongül 2013: 17; Doğan 2006: 282; Eren 2001: 338; Yaşar 2002: 191; Bekdik 2014: 207; Korkmaz 2010: 117; Önal 2004: 209; Aslan 2017: 54; Köse 2004: 99; Yavuz 1996: 237; 261). Cadıların yaşadıkları yere ilişkin en korkutucu unsur ise onların çikolatadan bir evde yaşamalarıdır (Çek vd. 2018: 58).

Görüldüğü gibi cadılar birer dış dünya varlıklarıdır ve onların kapalı alanlarda insanları rahatsız ettiklerine ilişkin herhangi bir unsura rastlanmamıştır. Bu da onların, yalnızca bir ev yahut evin içindeki insanları değil; bulundukları çevrede ve güçlerine göre her şeyi tahakkümleri altına alma çabalarından ileri gelmektedir. Üstelik dış dünyada ve tabiata yayılan cadılara diğer demonik ve diabolik varlıklarda olduğu gibi yalnızca geceleyin rastlanmaz ki, bu da onları masallar açısından daha tehlikeli kılmakta; belirli bir gruba değil, onları herkese yönelik baskın bir korku tipine dönüştürmektedir.

2.2.1.11. Canavar

Canavar, hem Türkiye sahasının masallarında hem de efsanelerinde yaygın olarak zikredilen; buna karşın masallarda daha somut özelliklerle karakterize edilen olağanüstü bir varlıktır. Daha önceki bölümlerde demon ve olağanüstü varlık ayrımının yapıldığı gibi, bu minvalde canavarlar da tıpkı devler ve ejderhalar gibi olağanüstü güçler ve varlıklar kategorisine girer. Türkiye sahası masallarında canavara ilişkin toplamda 33; efsanelerde ise 13 korku unsuru tespit edilmiştir. Hem masallarda hem de efsanelerde, canavarların kendilerine ait müstakil özelliklerinin olması ve bu özelliklerin de kurt temelli inşa edilmesinin yanında, onların ejderha ve deve ait özellikleri de kimi zaman taşıdığı dikkati çeker. Nitekim Domaniç/Kütahya masallarında canavarın hazinenin bekçiliğini yaptığı (Ölmez 2014: 214), Diyarbakır masallarında canavarın bir mağarada esir aldığı insanlarla yaşadığı; altın bülbülün canavarlar tarafından korunduğu ve canavarların yedi yıl uyuyup, yedi yıl uyanık kaldıkları; canavarın yaşadığı mağarada üzerine bineni yeryüzüne yahut yeraltına götüren koçların bulunduğu (Yavuz 1996: 255; 262), Muş masallarında canavarın içine giren kişiyi yakan bir kuyuda yaşadığı, bu

kuyunun yeraltına açıldığı ve kuyuda esir alınan kızların bulunduğu (Köse 2004: 202), Bingöl, Niğde ve Yozgat'ta canavarın insan etiyle beslendiği (Alay 2005: 188; Bakırcı 2000: 396; Öcal 1999: 331), Yozgat'ta kafası kesilen canavarın kafasının hazinelerin bulunduğu mağaraya gittiği (Öcal 1990: 330), yine Muş masallarında canavarın yeni gömülen ölülerin cesetlerini yediği (Köse 2004: 202), Iğdır masallarında vapurun yolunu kesen canavarın yatıştırılması için insan kurban sunulduğu (Aydın 2012: 347), yine Bingöl masallarında canavarın bir dağın arkasındaki köşkte, insan suretindeki kızıyla beraber yaşadığı (Alay 2005: 188), Diyarbakır masallarında canavarların ateşteki korları saydıkları (Yavuz 1996: 242) görülür ki, aktarılan bu özellikler daha çok devlere ve ejderhalara izafe edilen özelliklerdir. Dolayısıyla burada, demonolojide iç içe geçmeden yahut birtakım özelliklerin müşterek olması durumu ifade edilmelidir ki, canavarın efsanelerdeki görüntüsü, bu konuda açıklayıcı niteliğinde olacaktır. Bir sonraki bölümde de görüldüğü gibi, Adıyaman efsanelerinde canavarın acıkınca hem insan hem de hayvanları yediği (Tozlu 2013: 28), Karadeniz bölgesinde canavarın bir yılan olarak tasavvur edildiği ve ondan herkesin korktuğu (Işık 1998: 133); Mardin efsanelerinde canavarın çocuk yediği (Sancak 2008: 82); Erzurum ve Nevşehir efsanelerinde ahalinin canavardan korkarak dua ettiği, ancak canavara ilişkin herhangi bir fiziksel özelliğinin bulunmadığı (Seyidoğlu 1985: 148; Gündüz Alptürker 2013: 124); Kırşehir efsanelerinde, canavarın ilahi bir cezalandırma aracı olduğu (Güzel 2016: 155); Aydın/Nazilli'de canavarın kurt olarak tasavvur edildiği ve kıyamet koptuğunda ölecek en son hayvan olduğu (Keser 2017: 102); Ağrı efsanelerinde iki canavarın Nuh'un gemisini koruduğu ve gemiye binen insanları öldürdükleri (Alpaslan 2010: 68); Sivas/Zara'da canavarın bir delikanlıyı yemek istediği ve dua neticesinde taş kesildiği (Acar 1990: 120) görülür. Masallarda yer alan dev ve ejderha temelli tasavvurların dışında, canavarların aynı zamanda kurda dayalı olarak tasavvur edildiği de dikkati çeker. Aksaray masallarında kurt olarak tasavvur edilen canavarın bir adamdan kızını istediği ve kızı vermezse onu yemekle tehdit ettiği (Doğan 2012: 514) görülürken, Erzincan ve Eskişehir masallarında canavarın daha çok kırsalda yaşayan olağan bir hayvan olduğu görülür (Kara 1996: 518; Ergun 2014: 283-284).

Aktarılan bilgilerin dışında, canavarın şimdiye dek ifade edilenden çok daha farklı mahiyetlerde de kullanıldığı dikkati çeker. Boratav'ın İstanbul'dan derlediği bir masalda, yeni doğan bebeğin geceleri canavara dönüşerek insanları ve hayvanları yediği

görülür (Boratav 2001: 121; 122). Dolayısıyla aktarılanlardan yola çıkılarak, canavarların diğer olağanüstü varlıklar, demonlar yahut diablolarda olduğu gibi birtakım özelliklerle sınırlandırılmadığı, bunun aksine taşrada farklı algılanırken, şehir masallarında farklı algılandığı önem kazanır. Bu durum, taşra (köy-kasaba) hayatıyla şehir hayatında insanların karşılaştıkları tabiata dair güçlüklerin farklı oluşları ve insanların da söz konusu güçlüklerle mücadele etme biçimlerinin farklı olmasıdır. Bu da canavara ilişkin telakkinin yerleşim bölgelerine göre çeşitlenmesine ilişkin muhtemel bir açıklamadır.

2.2.1.12. Cansız

Cansız, yalnızca masallarda ve masallar içinde de yalnızca Afyonkarahisar yöresinde anlatılan masallarda tespit edilen demonik bir varlıktır. Cansızın içinde yer aldığı yalnızca bir anlatı bulunduğundan, onunla ilgili kaydedilen korku motiflerinin sayısı da sınırlıdır. Yapılan araştırmalarda, hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmayan cansız, Afyonkarahisar masallarına göre, canı, domuzun karnındaki üç yumurtada bulunan; dilediğinde yeryüzünden yeraltına seyahat edebilen ve kara buluta benzeyen bir varlıktır (Özçelik 2004: 412). İncelenen metinlerde cansızın nasıl bir varlık olduğuna veya kara bulut dışındaki formundan başka herhangi bir bilgi tespit edilememiştir. Ancak Türkiye sahası masallarında devlerin sürekli farklı renklerdeki bulutlara dönüşerek dolaşmaları, yeraltında suyun kaynağını kesmeleri, canlarının bir hayvanın karnında bulunan bir nesnede yahut bu nesnenin içinde bulunan canlılarda olması, cansızın devlerle ilgili olduğunu gösterse de, elimizde bulunan bilgiler, bunu ispatlamak adına yetersizdir.

2.2.1.13. Cıfit

Cıfit, Türkiye sahası masallarında rastlanmayan, efsaneler arasında da yalnızca Tokat efsanelerinde bir defaya mahsus olmak üzere adı zikredilen ve cin, mekir, şeytan ve perilerle birlikte anılan, onlar gibi farklı taifelere ayrıldığı belirtilen bir varlıktır (Ulu 1990: 217). Dolayısıyla cıfitla alakalı herhangi bir bilgiye, bu ifade dışında rastlanmamıştır. Sözcüğün anlamı hususunda ise Gemalmaz (1995) ve Aksoy ve diğerleri (2009d) birtakım bilgiler verirler. Gemalmaz'ın belirttiğine göre cıfit, Erzurum ve çevresinde “kötü, ahlaksız kimse” anlamlarına gelir (Gemalmaz 1995: 56). Aksoy ve diğerlerine göre ise cıfit sözcüğü, *cıdırlı* biçiminde de geçer ve *cıdırlı* sözcüğü

Sivas/Kangal ve köylerinde “deli”, Burdur’da “daimi hasta”, Afyon/Dinar’da “vücudu yaradan kurtulamayan” anlamlarına gelir. Cıfit- sözcüğü ise yine aynı esere göre Aydın/Nazilli’de “yalan söylemek” anlamında kullanılır (Aksoy ve diğerleri 2009d: 898).

Aktarılan bilgiler dışında cıfitla ilgili herhangi bir malumat tespit edilemediğinden, onunla ilgili herhangi bir yorum yahut tasnif yapmak oldukça güçtür. Yalnızca onun soyut bir demon olarak tasavvur edildiği, beraberinde zikredildiği demonlardan yola çıkılarak ifade edilir.

2.2.1.14. Cin

Cin sözcüğü, Arapça’da *cenn* ٢٠ gizlemek, saklamak; [gece] çökmek, her yeri kaplamak; karanlık basmak; [edilgeni] delirmek, çıldırmak; deli gibi heyecanlanmak, kendini kaybetmek, çılgına dönmek” kökünden türemiştir (Mutçalı 1995: 131). Osman Ali Ateş, *Kur’an ve Hadislere Göre Cinler-Büyük* adlı eserinde, cin sözcüğünün Latince “genius” sözcüğünden gelmiş olabileceğinin iddia edildiğini aktarmaktadır (Ateş 1995: 17). *Oxford Latince Sözlüğü*’nde genius, *ailenin ömrü boyunca başında bulunan erkek ruh, her bireyin bir parçası olan ilahi veya kutsal güç; bir kimsenin doğal arzuları* olarak tanımlanmış ve sözcüğün Eski Yüksek Almancada *chunni*, Asinius Gallus’un şiirlerinde *cynn* biçiminde geçtiği aktarılmıştır (Oxford Latin Dictionary 1967: 759). Maria Leach’ın editörlüğünde hazırlanan *Funk ve Wagnall’ın Standart Folklor, Mitoloji ve Efsane Sözlüğü*’nde (*Funk&Wagnalls Standart Dictionary of Folklore, Mythology and Legend*) genius, Roma dininde koruyucu ruh olarak kaydedilmiştir. Eserde, genius’un temelde insanın yaradılışıyla var olduğu ve yaratılış ruhu olduğu; dışı genius’lara da *Juno* adı verildiği bilgisi yer almaktadır. Buna göre çoğulu *genius* olarak adlandırılan bu varlıklar, insanların hayatını iyi bir sona doğru yöneltmeye çalışırken kötülük tarafından aldatılabilirler. Ayrıca ailelerin, şehirlerin, insanların ve bölgelerin de kendilerine ait genius’ları bulunur (Leach 1949: 444). Bundan farklı olarak Pierre Grimal’ın aktardığına göre *genius*’un çiftlerin doğurlanlığı için vazgeçilmez bir yeri vardır. Her varlığın ayrı bir *genius*’unun olduğu düşüncesi o kadar yaygındı ki, tanrıların bile kendilerine ait *genius*’ları vardır (Grimal 2012: 208). Şu durumda eski Yunan ve Roma inanışındaki *genius*, Türk Mitolojisi’ndekiye inanışı ile karşılaştırılabilir. Potapov, iye’lerle ilgili şu bilgileri kaydetmiştir: *Altay*

Şamanistlerinde doğanın canlandırılması, toplumsal bilincin ilkel gelişme düzeyine özgü eski düalistik dünya görüşü esnasında oluşturulmuştu. Onların görüşlerine göre doğadaki her nesnenin ve doğa olayının ister dağ veya nehir, ağaç veya taş, kuş veya hayvan olsun, isterse de yıldırım veya yağmur olsun, insan olmayan ama söz konusu nesneyle bütünleşmiş bağımsız bir iyesi vardı (Potapov 2012a: 49). Fakat görüldüğü gibi Türk kültürü, demonik varlıkların sınıflandırmasında daha girift ve temellendirilmiş bir yapıya sahiptir.

Esat Korkmaz'ın aktardığına göre, cin inancının temelinde Asur-Babil mitolojisi vardır ve dişi cinler “peri”, kötü cinler “şeytan” olarak adlandırılır (Korkmaz 2006: 164). Ancak Korkmaz dışında bu iddianın yer aldığı başka herhangi bir kaynak yahut incelenen 10.000'in üstünde anlatıda böyle bir bilgiyi ispatlayacak herhangi bir malumata rastlanmamıştır. Kur'an'da ise cinler, “cin” ve “cân” adlarıyla, A'râf, Neml, Sebe, Sâffât, Fussilet, En'âm, Zâriyât, Cin ve Nâs sûrelerinde geçmektedir.

Ali Osman Ateş, adı geçen çalışmasında ruhânî ve cevherî varlıkları özelliklerine göre üçe ayırmıştır ve daha önce yapılan sınıflandırma (demonoloji-diaboloji), Ateş'in sınıflandırmasına uygundur. Buna göre:

1. Sadece hayra hizmet eden varlıklar: Melekler.
2. Sadece şerre hizmet eden varlıklar: Şeytanlar.
3. Hayırlıları ve şerlileri bulunan varlıklar: Cinler (Ateş 1995: 18).

Türk Dili'nin bilinen ilk sözlüğü olan *Dîvânü Lugâti't-Türk*'te, *çırı* sözcüğü bir cin topluluğunun karşılığı olarak kullanılmış, Türklerin bir savaş durumu söz konusu olduğunda, savaşın iki tarafının ülkelerinde yaşayan cinlerin de kavgaya tutuştuğunu aktarmıştır. Ayrıca eserde, iki cin topluluğunun kavgasında hangisi kazanırsa, cinlerin tarafını tuttuğu hakanın da kazanacağı; Türk askerlerinin savaştan önceki gece cinlerin attığı oklardan kendilerini korumaya çalıştığı bilgisi yer almıştır (bk. Kâşgarî 2007).

Pertev Naili Boratav'ın cinlerle ilgili tespitleri dikkat çekicidir. Buna göre cinler, kızdırılmadıkları müddetçe insanlara kötülük yapmazlar; istediklerini yapanları ödüllendirirler. Kendilerini kızdıranları ve kendilerine meydan okuyanları çarpmak, sakatlamak ve öldürmek suretiyle cezalandırırlar. İnsanlara ödül olarak genellikle soğan ve sarımsak kabuğu verirler ve eve götürülen bu hediyeler altına veya gümüşe dönüşür.

Cinler, karı-kocanın arasını bozabilir, insanların evlenmelerine engel olabilirler. İnsanlara en çok kara kedi, oğlak, teke, kara köpek, tavşan, tilki, eşek, ördek, civcivleriyle birlikte tavuk, kuzu, manda, yılan vb. hayvanların suretinde görünürler (Boratav 1994: 76-77).

Giovanni Scognamillo ve Arif Arslan'ın aktardıklarına göre Sabiiler, Süryaniler, Gildaniler, Yunanlar, Romalılar ve cahiliye dönemi Arapları iyi veya kötü esrarengiz varlıkları “cinn” adıyla ilahlaştırmışlardır (Scognamillio ve Arslan 2000). Ancak cin ve demonolojik varlıklar arasındaki ayrımı temellendirerek yapmak yerinde olacaktır. Nitekim bilhassa incelenen efsanelerde de cinler dışında kalan diğer demonolojik varlıkların “cin” adı altında birleştirildiği, çeşitli demonolojik varlıkların kendilerine ait özelliklerini kaybetmese bile, “cin” adını taşıdıkları görülmektedir. Özkul Çobanoğlu'nun bu konudaki tespiti de aynı doğrultudadır: *“Türk halk kültüründe, birtakım olağanüstü halleriyle insanların yaşamında etkilerini belirten, ‘cin’ adı verilen esrarlı yaratıkların varlığına inanılır. Geleneksel ve sosyal olarak varlığına inanılan bu yaratıklarla çeşitli şekillerde iletişime geçildiğine dair memoratlar anlatılır. Bu tür varlıkların içinde özel bir grup olmakla birlikte, ‘cinler’ mensup oldukları gelenek çevresinin yayılıp genişlemesiyle neredeyse bütün olağanüstü varlıkların genel adı haline dönüşmüş durumdadır”* (Çobanoğlu 2015: 92). Dolayısıyla istifade edilen kaynakların büyük çoğunluğunda bu ayrıma gidilmeden, birçok demonolojik varlığa toptan “cin” dendiği ve çalışmaların bu doğrultuda neticelendirildiği dikkat çekmektedir.

Cinlerin halk inanışlarında ve anlatılarında en çok yer tutan varlık olduğu, burada ifade edilmelidir. Ancak incelenen anlatıların değerlendirmesi, ilgili şehrin halk inanışları bağlamında da değerlendirileceği için, burada halk inanışlarındaki “cin” tesirinden bahsedilmeyecektir.

Bunun yanında İslâmiyet etrafında teşekkül eden çeşitli yıldıznâme, cinnâme, dâvetnâme gibi havas ve hüddamla ilgili eserlerde de cinler oldukça büyük bir yer tutar. Nitekim bahsi geçen geleneğe ait eserlerde, birçok işin yapılmasında cinlerden yardım alındığı ve onlarla daimi veya geçici bir irtibat kurmanın gerektiği anlatılır. Bu eserlerden biri olan *Kenzü'l-Ulûmü'l-Mahfi*'de (*Gizli İlimler Hazinesi*) cinlerle (hadim-hizmetçi) irtibat kurmanın usulü şu şekilde aktarılmıştır:

“Yedi gün riyazetle oruç tutulur. Yedinci günün hıtamında halvete girilir. Oruç ve riyazet devam ettiği halde her gün geceleri biner kere aşağıda hazılı esmalar okunur. On dördüncü gün bir hadim gelir ve şartlarda anlaşma yapılarak devamlı bağlantı kurulur. Okuma zamanında ardış sakızı veya trementi buhur edilir” (İloğlu 1999: 989; El-Bûnî 1979: 121; 124; 136; 312).

İncelenen efsane ve masallardan yola çıkılarak bir varlığın demonolojik veya diabolik sayılabilmesi için şu şartlardan en az dört tanesini taşıması gerekir:

1. Akşam ezanından sonra ortaya çıkmalı, sabah ezanından, horozun ötmesinden veya besmele çekildikten sonra kaybolmalıdır.
2. İnsanların az bulunduğu veya belirli saatlerde insanların az bulunduğu yerlerde belirtilen vakit aralığında ortaya çıkmalıdır (mezarlık, hamam, değirmen, harap bir yer).
3. İnsan suretine bürünse de ayakları ters veya herhangi bir uzvu normal insan görünüşüne göre eksik olmalıdır.
4. İnsanlara verdikleri soğan veya sarımsak kabukları eve götürüldükten sonra değerli bir nesneye (genelde altına veya paraya) dönüşmelidir.
5. Yalnız kalan, belirtilen vakit aralığında ıssız yerlerden geçen, besmele çekmeden dışarıya veya evinin içine sıcak su döken, dışarıya tuvaletini yapan insanlara musallat olurlar.
6. Eski Türk dininden gelen herhangi bir metal eşyayla yakalanma veya dua, büyü, havas, hüddam veya çeşitli pratiklerle yakalanma ve hizmete alınma.
7. İnsanlara tanıdıkları insanların suretinde görünmeleri veya tanınan kişilerin sesiyle seslenmeleri. İnsan suretinde görünmüyorsa tavşan, kara kedi, oğlak, teke, tilki, eşek ördek, kuzu manda veya civcivli tavuk olarak görünme.
8. Besmele çekilmeden yerine konan nesne, yiyecek, içecek ve kıyafetleri kullanabilme.

Dolayısıyla bu bağlamda yapılan çeşitli araştırmalarda cin hususunda bir bilgi kirliliği olduğu ve Çobanoğlu’ndan da aktarıldığı üzere bütün demonolojik varlıkların “cin” sekansı altında birleştiğini ve bu birleşmenin geçmişten günümüze giderek arttığı; halk muhayyilesinin farklı demonların adlarını cinle değiştirdikleri görülmektedir. Buna ek olarak daha eski derleme çalışmalarında demonolojik varlıklarda belirgin bir ayrımın

yapıldığı; bu ayrımın anlatı türleri içerisinde de farklılaştığı görülmektedir. Buna göre tahribatın en çok gerçekleştiği türün memoratlar olduğu; efsanelerde memoratlara göre daha az gerçekleştiği; masallarda ise efsanelere nazaran daha az bir tahribatın olduğu iddia edilebilir. İncelenen memorat, efsane ve masallarda da metnin aslına sadık kalmış fakat değerlendirme bölümünde yukarıda aktarılan kriterden de istifade edilerek, ilgili demon hakkında gerekli açıklamalar ve düzeltmeler sunulmuştur.

Türkiye sahası efsanelerinde en sık rastlanan demonik varlık ve hakkında en çok korku unsuru barındıran başlık cindir. Nitekim cinlerle ilgili 767 motif kaydedilmiştir ve bu unsurlar Türkiye geneline yayılmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi cinlerin diğer demonik varlıklara baskın gelmelerine ve onları tesirlerinin altına almalarına ek olarak cin kültü de ciddi bir biçimde tesire uğramıştır. Dolayısıyla anlatı geleneğinde meydana gelen bu deformasyonun iki yönlü olarak işlediği belirtilmelidir. Katalogda da görüldüğü gibi II.A. sınıflandırmasıyla kaydedilen cinler, geneli itibarıyla zarar verici varlıklar olarak telakki edilmişler ve bu nedenle de onların etrafında çeşitli pratikler gelişmiştir. Bu pratiklerin başında dua gelmektedir ki, bu çalışmada söz konusu pratik “soyut” olarak ele alınmıştır.

Cinlerle ilgili üzerinde durulması gereken ilk husus, onların görünüşleriyle ilgilidir. II.A.14.3077, 3098, 3155, 3156,3 224, 3318, 3371, 3391-3392, 3538 ve 3649, 3652, 3681, 3713-3714 ve 3760’da insan; 3007, 3108, 3304, 3438-3439 ve 3737-3741’de oğlak, 3009 ve 3099’da altı ayaklı bir koyun; 3010, 3086 ve 3087’de çocuk; 3012, 3085, 3376, 3605 ve 3763-3766’da yılan; 3014’de tavşan ve tilki; 3023’te beyaz bir kedi; 3024’te beyazlar giyinmiş bir insan; 3026 ve 3114’te eşek; 3030 ve 3679’da inek; 3051 ve 3126’da kütük; 3069’da civcivli tavuk; 3070, 3076 ve 3748-3749’da kara kedi; 3073’te üvey anne ve bebeği; 3074’te ateşten bir kavak; 3075’te iri yarı, saçları dağınık ve büyük göğüslü bir kadın; 3081’de siyah bir kedi yavrusu; 3082, 3116, 3134, 3284, 3394-3396, 3400, 3401, 3426’te tanıdık; 3083’te beyazlar giyinmiş bir adam; 3088’de hizmetçi, 3089, 3095, 3096, 3103, 3107, 3119 ve 3711-3712’de kedi, 3090, 3143, 3285, 3640’da kadın; 3091, 3361 ve 3720’de kuş ve koyun; 3097’de gagası insana benzeyen bir kuş; 3100’de başı görünmeyen ve kürkü yerlere sürünen bir keçi; 3101’de siyahlar giyinmiş ayakları ters bir adam; 3102’de küçük bir tay; 3105, 3385 ve 3672-3673’te ılık; 3106, 3315, 3342 ve 3716-3718’de köpek; 3109 ve 3723’te bir kız çocuğu; 3113’de ihtiyar bir adam; 3117 ve 3223’te herhangi bir hayvan; 3133’te sarı ve uzun bir

yılan; 3138'de beyaz çarşafı bir kadın; 3140'ta siyah bir köpek; 3149'da köylü kızı; 3190'da kuzu; 3192'de başlarında külahları olan cüceler; 3206 3215, 3352, 3620 ve 3706-3710'da keçi; 3212'te cılız bir eşek ve eşeğe binmiş üç zayıf, uzun kulaklı, kazma dişli ve ayakları yerde sürünen üç kişi; 3214'te köpek ve at; 3216'da kuru kafa; 3220, 3232, 3271, 3310, 3440 ve 3643'te cüce, kambur ve çirkin; 3233 ve 3698-3700'de kara köpek; 3234'te kara yılan; 3237'de ağzı ve yüzü kıllı, gözleri ateş gibi olan bir varlık; 3252'de telli duvaklı bir gelin; 3259'da tek gözlü bir öküz ve ağlayan bir çocuk; 3288'de ördek ayaklı insan; 3289'da postu; 3296'da çıplak kadın ve köpek; 3299'da karartı; 3303'te devasa hayvanlar; 3338'de yaratık; 3341'de iki yüz inek; 3343 ve 3370'te atlı; 3345'te üç güzel kız; 3351 ve 3676-3677'de iki köpek yavrusu; 3364, 3393, 3509-3511 ve 3657'de ayakları ters insanlar; 3389'da hava; 3404'te kasırga ve fırtına; 3421'de kurbağa; 3432'de çamur; 3461'de sakallı cüce; 3467'de tavuk ve maya; 3476'da karınca; 3487'de ayakları ters üç jandarma; 3513'te kısa boylu ve sivri başlı; 3533'te elleri ve ayakları ters insanlar; 3540'ta oldukça güzel oldukları için görünmez varlıklar; 3567'de ruhu olmayan ve bu nedenle de sabit bir şekli olmayan varlıklar; 3596'da siyah çarşafı ve örgü ören bir kadın; 3633'te geceleri kara keçiyile buluşan kara bir köpek; 3634'te bereketi artıran ve yavruleyen bir yılan; 3653'te görünmez; 3660'ta hayvanlara her zaman görünen; 3662'de hazinenin bekçiliğini yapan güzel bir kız; 3727'de yılan, keçi ve avcı; 3745'te geceleri kuzu, sabahları ceset; 3755'te tay; 3756'da tazi, oğlak ve köpek; 3767'de yoksul ve hamile bir kadın olarak görünürler. Bunun dışında 3625 numaralı unsorda cinlerin geceleri insan suretinde gezmelerinin yasak olduğu bilgisi kaydedilmiştir. Batman'da incelenen bir efsaneye göre cinler Hz. Havva'nın, Hz. Adem'den sakladığı, üçü kız, üçü oğlan olmak üzere altı güzel bebekten ortaya çıkmıştır. Efsaneye göre onların insanlara görünmemelerinin nedeni, Hz. Havva'nın onları insanlardan saklaması ve onların yok (görünmez) olmalarıdır (Kongül 2013: 49).

Cinlerin görüldükleri yerler ve görünme saatleri dikkate alındığında, umumiyetle çeşme başlarında, mezarlıklarda, köprülerde, ıssız yerlerde, değirmenlerde, kuyularda, mağaralarda, derelerde, tepelerde, ormanlarda, harabe yapılarında ve bodrum katlarında yaşadıkları görülür. Efsaneler, cinlerin görülme saatleri konusunda nettir ve buna göre akşam ezanı – sabah ezanı aralığında cinler görülürler ve genellikle de güneşin doğuşunu haber veren horozun ötmesiyle beraber ortadan kaybolurlar. Onların tesir

altına alınmaları, kaybolmaları, rahatsızlık vermemeleri ve yakalanmalarına ilişkin tasavvur oldukça geniştir. Buna göre cinler çeşitli dualarla, besmele çekmeyle ortadan kaybolabilecekleri gibi, İslamiyet öncesi demonolojisinde görülen metal eşyalarla da etki altına alınabilir, hatta yakalanabilirler. II.A.17.3078; 3094; 3110; 3145-3147; 3165; 3169; 3201; 3236; 3253; 3532; 3585; 3617; 3650 ve 3674 numaralı unsurlarda cinlerin iğne, çuvaldız gibi metal eşyalarla yakalanabildiği ve al karısı gibi bir ev demonuna dönüşmek suretiyle bir süreliğine hizmet ettiği görülmektedir. Ancak görüldüğü gibi söz konusu unsurlarda “cin” olarak adlandırılan varlıkların diğer demonların tesiri altında kaldığı dikkati çeker. Dolayısıyla yukarıda zikredilen motiflerin bulunduğu efsanelerdeki varlıkların bu minvalde “cin” olarak değerlendirilebilmeleri şaibelidir. Yine II.A.14.3170; 3571; 3579-3580; 3634 ve 3714 numaralı unsurlarda cinlerin yaşadıkları eve bereket getirdikleri, yoğurdukları hamurun bitmediği görülür.

Cinlerin ortadan kaybolması veya onların atlatılmasıyla ilgili kaydedilen diğer bir yöntem ise, besmele çekmek, dua okumak, hocaya görünmek veya sudan geçmektir. II.A.14.3016.-3022; 3204; 3273-3283; 3325-3326; 3465; 3492; 3500; 3551; 3570; 3685; 3721 ve 3724'te besmele çekme ve dua okuma, 3035 ve 3552'de hocaya gitme ve muska yazdırma, 3158, 3179, 3244 ve 3494'te sudan geçme; 3181, 3256 ve 3621'de ateşle mukabele etme; 3235'te köpekle karşılık verme; 3491'de dua okuma ve abdestli gezme; 3493'te yatağın etrafını çizme ve orada yedi kez muayyen bir ayeti okuma; 3564'te “destur” deme; 3565'te ekmeği mermi olarak kullanmanın onlar üzerinde etkili olduğu görülür. Bununla beraber onların neyden yaratıldığına ilişkin farklı izahlar da bulunmaktadır. Tokat'ta anlatılan bir efsaneye göre hile yapan cinlere “ifrit” veya “şeytan” denir ve bunlar ateşe taptığı gibi, ona hükmedebilir (bk. II.A.14.3666; Ulu 1990: 256); ters bir biçimde Diyarbakır ve çevresinde anlatılan bir efsaneye göreyse cinler, evde kimse yokken sulukta yıkanır (bk. II.A.14. 3371; Helimoğlu Yavuz 1993: 371). Yukarıda da belirtildiği gibi bazı yörelerdeki anlatılarda cinlerin ateşten korktuğu görülürken, bazı yörelerde ise sudan geçmek suretiyle cinlerden kurtulabileceği, dolayısıyla suyun onların zayıf noktaları olduğu da görülür.

Öte yandan cinlerin bedduasının kabul olduğu da görülür. Mardin'de anlatılan bir efsaneye göre, insanlar tarafından hizmete alınan cin, serbest bırakıldıktan sonra beddua eder ve evdekilerin karnı hiç doymadığı gibi, evden çöp hiç eksik olmaz (bk. II.A.14.3139). Cinlerle ilgili dikkati çeken bir diğer mevzu da anlatılarda hastalık ve

cinler arasında kurulan organik bağıdır. II.A.14.3025; 3664 (Muğla ve Tokat) numaralı unsurlarda her cinin sebep olduğu belirli hastalıkların olduğu kaydedilmiştir. Bu husus, Alekseyev'in Yakutlarda şamanın görevlerine ilişkin açıklamalarıyla oldukça büyük bir benzerlik taşır. Nitekim Yakut şamanlığında şaman, yeraltı dünyasına gider ve orada hastalıkları bulaştıran Alt Dünya ruhları ile tanışır. Buna göre şaman, tanıştığı ruhların sebep olduğu hastalıkları tedavi edebilirdi (Alekseyev 2013: 251). Dolayısıyla Muğla ve Tokat'tan kaydedilen söz konusu unsurlarda şamanlığın tesiri açık bir biçimde görülmektedir.

Dev ve Peri başlıklarında da belirtildiği gibi, bazı varlıklar ağırlıklı olarak iyi; istisnai olarak kötüdür. Cinler ise ağırlıklı olarak kötü ve istisnai olarak iyidir ve bununla ilgili birkaç motif kaydedilmiştir. II.A.14.3151 numaralı ve Hatay'dan kaydedilen bir unsura göre cin, yolda kalan insanlara yardım eder (Değer 2014: 242). II.A.14.3329. numaralı ve Edirne'den kaydedilen başka bir unsura göre ise cinler, düğünlerine katılan adama odunları taşımada yardım ederler (Dervişoğlu 2016: 302). Söz konusu unsurlar dışında anlatılarda, insanların cinlere verdiği tepkiler hep korku olmuştur. Korku, kimi zaman “kaçmak” eylemiyle sonuçlanırken, kimi zaman da aktarılan korunma yöntemlerinden biriyle sonuçlanmıştır. Bununla beraber kimi anlatılarda cin-insan evliliğinin yer aldığı da görülür. Bu evlilikler, kimi zaman cinlerin zorlamasıyla gerçekleşirken, kimi zaman da insanların zorlaması yoluyla gerçekleşir. Evlilikler, ağırlıklı olarak (erkek) insan – dişi (cin) şeklinde gerçekleşirken 3298 (Ulu 1990: 220); 3033 (Keser 2018: 118) numaralı unsurlarda da bunun tam tersi görülür.

Cin kültürüyle ilgili değinilmesi gereken bir başka husus ise onların belirli yerlerde, genellikle de değirmen kenarlarında düğün yapmaları ve rastladıkları insanları kendi düğünlerine davet etmeleridir. Efsanelere göre cinlerin düğününe katılan insan (genellikle yalnız bir adam), besmele çektiğinde, onların kendisine ikram ettiği yiyeceklerin hayvan pisliğine dönüştüğünü görür. Üstelik anlatılarda bu adamın, cinlerden birinde kendi ailesinden birinin bir kıyafetini giydiği, adamın kirli elleriyle bu kıyafete bir iz bırakması yoluyla anlaşılır ki, anlatıda bu yolla bir mesaj verilmiş olur. Buna göre besmele çekmeden yerine konulan kıyafetler, (bazı anlatılara göre de uzun zaman giyilmeyenler) cinler tarafından alınıp giyilebilir. Bu da, demonolojinin korkutucu yanları vasıtasıyla dini bir unsurun halk arasında benimsenmesi yönünde verilmiş bir mesaj olarak okunmalıdır. Bununla beraber cinlerin çok uzun süre

yaşadıkları; bölükler halinde dolaştıkları; kimi zaman yukarıda aktarılan yöntemlerden hiçbirinin işe yaramadığı ve musallat oldukları insanlara kati surette zarar verdikleri de görülür. Onların zarar verme biçimleri umumiyetle “çarpma” eylemi etrafında şekillenirken, cinleri gören insanların genellikle hastalandıkları, onlar tarafından öldürüldükleri, öldürme biçimi olarak doğal yollar (bir yerden atma, uçuruma sürüklenme, üzerine bir şey düşürme) seçerlerken, doğrudan boğmak, parçalamak felç etmek veya ezmek suretiyle insanları öldürdükleri de görülür.

Onlarla ilgili verilecek son bilgi ise cinlerin insanlara birtakım eşyalar vermeleri, bu eşyaların genellikle soğan veya sarımsak kabuğu olduğu; bu eşyayı evine götüren insanın onların altına veya değerli bir şeye dönüştüğünü görmesidir.

Masallarda cinlerle ilgili 169 motif tespit edilmiştir ve bu unsurlar, efsanelerde görülen unsurlara nazaran daha hayali bir dünyada tasavvur edilmiştir. Nitekim masallarda cinler, efsanelerde oldukları kadar insanlara zarar vermeye çalışmazlar ve bu nedenle de onlarda olduğu kadar tehlikeli değillerdir. Buna göre II.A.14.3002. 3058; ve 3167-3168’de yılan; 3049’da istedikleri herhangi bir suret-şekil; 3050’de kara duman; 3062’de siyah bir köpek; 3115’te bir kadın; 3155 ve 3158’de kuş suretinde dolaştıkları belirtilir. Ayrıca onlar mağara, kuyu, göl kenarları, büyük kayaların altlarında yaşarlar ve efsanelerden farklı olarak anlatının seyrini belirleyen temel korkutucu karakter olmaktan ziyade, yardımcı tipler rolündedirler. Ancak bu duruma istisna teşkil eden anlatılar da yok değildir. II.A.14.3010’da cinlerin musallat oldukları kızın evlendiği insanları boğdukları (Ergun 2014: 57); 3010 ve 3013’te cin padişahının kızları kaçırarak onlarla evlendiği ve yaşlandıklarında kızları elleriyle paramparça ettiği (Aydın 2012: 473); 3021’de bir bekçiyi sahiplendikleri (Akgün 2000: 215); 3033’te büyü yaptıkları kızın kapkara bir oğlan doğurmasına sebebiyet verdikleri (Yardımcı 2012: 172); ölü ciğeri yedikleri ve sırları ifşa edildiğinde büyümeye başladıkları (Doğan 2006: 220) görülmektedir. Ayrıca tıpkı efsanelerde olduğu gibi masallarda da cinlerin evlenebildikleri görülür. Fakat cinlere izafe edilen özellikler, masallarda daha insansıdır. Nitekim masallarda cinlerin doğum yapabildikleri; öldüklerinde gömüldükleri; miras bırakabildikleri, insanlarla anlaşma yaptıkları ve daha yoğun bir diyalog kurabildikleri görülür. Bununla beraber cinlerin “korkma” ve “korkutma” etrafında farklı bir şekilde tasavvur edildiği görülür. 3087 numaralı unsorda cinlerin kendilerinden korkmayan insanlarla eğlenip onların istediklerini yerine getirdikleri vurgulanmışken (Önay

1995b); 3086’da onların yalnızca kendilerinden korkan insanları çarpacağı belirtilmiştir (Sakaoğlu 1973: 535). Benzer bir biçimde Batman’da anlatılan bir masala göre ise, cinlerin ülkesinden geçen bir insan eğer korkarsa siyah bir taşla dönüşür (Gönde 2016: 31).

Bu nedenle masalların cinler hakkındaki tasavvurlarının belirli bir doğrultuda olmadığı, cinlerin masallarda efsanelerde olduğu gibi mitolojiler ve dinler tarihiyle örtüşen bir biçimde ele alınmadığı belirtilmelidir. Yine ifade edildiği gibi masallarda cinlerin baskın korkutucu karakterler olmadığı görülmektedir. Bu da, masal dünyasının her ne kadar hayli olsa da, görünmeyen varlıklar gibi, daha soyut demonlar etrafında şekillenememesinden, dolayısıyla masalların aynı zamanda çocuklara da hitap etmesinden kaynaklanmaktadır. Bir başka ifadeyle, çocuklara da hitap eden masallar, korku motiflerini cinler gibi soyut varlıklar üzerinden gerçekleştirirlerdi, bu, her çocuğun kavrayabileceği bir düzeyde olmaz ve masal amacına ulaşamazdı. Dolayısıyla cin kültürünün masaldaki izleri, aynı zamanda halk bilgisinin çocuk eğitimi yönünü de açığa çıkarmaktadır.

2.2.1.15. Conguluz

Artun, *koncoloz* biçimiyle kaydettiği demon hakkında, “*cadı kadınlar üzerine olan inanışlar ve bunlarla ilgili olan efsaneler*” (Artun 2014: 312) şeklinde bilgi vermiştir. Conguluz’a ilişkin en geniş bilgi, Boratav tarafından kaydedilmiştir: “*Kışları ortalıkta gezinen ve bölgesine göre Koncolos, Kancalar, Congolos (Koncolos’un metatezi), Kara-Congolos gibi farklı adlar altında rastlanan kötü niyetli bir yaratıktır. Türk aktarımlarındaki Kara-Koncolos ve ondan türeyen tüm diğer farklı adlandırmalar, ilk örnek olan Yunan Kallikantzaros’a dayanır. Bazı kullanımlarda sözcüğün ilk bölümü kaybolmuş ve Koncolos, Congolos gibi basit tanımlamalara dönüşmüştür. Diğer taraftan Kara ön takısı ile bazı Türkçeleşmiş adlar, Bulgar ve Yunan halk geleneğine de girmiştir.*

Karadeniz bölgesinde bu yaratığın kışın buzlu zamanlarında insanları kızgın bir biçimde takip ettiğine inanılır. Sokaklarda kurban bulmak üzere dolaşır. Kötülüklerinden kurtulabilmek için, onun sorduğu sorulara ‘kara’ sözcüğünün geçtiği deyimlerle yanıt vermek gerekir. Eğer kızgınsa ve sorduğu sorularla kurbanı kendini savunamıyorsa, onu bir tarakla öldürür; bu nedenle kötülükleri için ortalıkta

dolaştığına inanılan zamanlarda, tarakların gizlenmesine dikkat edilir. Yozgat'ta zemheri başlangıcında (10-17 Ocak) evlere girdiğine inanılır; bu nedenle, kışın bu günlerine Congolos zamanı denir. Yiyecek ve içecekleri pisletir; uyuyanları yakınlarının sesini taklit ederek kaçıtır; çağırdığı kişi uyanamayıp peşinden giderse, donarak ölüme mahkûm olur. Bu bölgedeki inanişe göre, Congolos'un evlere girmesini engellemek için pancar kullanılmalıdır.” (Boratav 2012: 83-83)

Conguluz, hem Türkiye sahası masallarında hem de efsanelerinde rastlanan bir varlıktır. Masallarda bu demona ilişkin 4; efsanelerde ise 3 unsur tespit edilebilmiştir. Mersin masallarında *congalaz* adıyla Alptekin tarafından tespit edilmiştir. Buna göre conguluz dişidir ve tıpkı devler gibi ateşi sayıp uyur; vampir özelliği gösterir ve bir kızın parmağından kanını emer;⁴⁶ bir kızı vardır ve eve gelen insanlara yardım eder; dağda ateş yanan tek yer onun evidir (Alptekin 2002: 444). Görüldüğü üzere bu motiflerin tamamı, devlerde ve dev karılarında görülen özelliklerdir. Ancak cin kültürünün diğer demonlar üzerine tesir etmesi gibi, burada da tersine bir süreç işlemiş ve conguluz kültürü, dev kültürünü deforme etmiştir, denilebilir.

Türkiye sahası efsanelerinde ise conguluzların daha çok “cadı” adlandırmasıyla zikredildikleri görülür. Yozgat efsanelerine göre conguluz, Boratav'dan da aktarıldığı gibi, kış aylarında girdiği evdeki insanlara tanıdıklarının sesiyle seslenir ve onları boğarak öldürür (Karadavut 1992: 235). İstanbul efsanelerinde “koncolos” adıyla kaydedilen ve cadı olduğu belirtilen demonlar, bir kilisenin altında yaşarlar; kış aylarının en soğuk günlerinde gece dışarı çıkıp arabalarıyla dolaşırlar (Duman 2010: 114).

İfade edildiği gibi masallarda tespit edilen conguluzla ilgili unsurlar, dev kültürü etrafında teşekkül etmiştir. Bu nedenle söz konusu motiflerin conguluzun karakteristik özelliklerini yansıtan unsurlar olduğunu söylemek yanlış sayılmaz. Efsanelerde ise onlara ait çok detaylı veriler bulunmamakla birlikte, Yozgat'ta evlere musallat olan; İstanbul'da ise ev dışındaki dünyada faaliyet sergileyen demonlar olarak tasavvur edildiği dikkati çeker.

2.2.1.16. Cüce

Simpson ve Roud (2000) cüceler yahut orijinal haliyle *elf*'ler ile ilgili şu bilgileri vermişlerdir: “*eski İngilizce'de peri anlamına gelirdi ancak Fetih'ten sonra (Norman*

⁴⁶ Bu unsur, daha çok devlere izafe edilmiştir bk. Dev.

Fethi) Fransızların “peri” anlayışı, cücenin yerini almıştır. [...] Eğer cüceler yardımsever olarak görülmeselerdi ‘ælf’ sözcüğü, insan isimlerinde bir ek olarak kullanılmazdı. Öte yandan cüceler, Anglosakson tıbbi metinlerinde ve diğer şifa büyülerini derlemelerinde “cüce hastalığı, cüce-su hastalığı ve cüce vurması” olarak geçer. Bu ibarelerden sonuncusu atları, sığırları ve insanları etkileyebilirdi ve cüceler küçük oklar atmasından kaynaklandığı düşünülmüştü. Tarih öncesi taş ok başları aynı zamanda “cüce okları” olarak da bilinirdi. Cüceler aynı zamanda insanların saçlarını ve atların yelelerini gece boyunca örlerler, geceleri insanların ve atların sırtlarına binerek kabuslara, terlemeye ve huzursuz uykuya sebep olurlardı.” (Simpson & Roud 2000: 109).

Korkmaz’ın belirttiğine göre cüceler, çoğu mitolojide kısa boylu olarak algılanan, genellikle ‘cin’ türü oldukları kabul edilen varlıklardandır (Korkmaz 2006: 179). Eberhard’ın aktardığına göre cüceler, eski metinlerde yaşadığı söz edilen varlıklar arasındadır. Bu topraklar, Çinlilerin görüş alanının dışında bir yerdedir. Eberhard’a göre Çin ve Batı kaynaklarında bir kazın yutabileceği kadar küçük cücelerden bahsedilir. Çoğu metinde turna kuşları tarafından yutulurlar. Bununla birlikte Tayvan’ın yerlilerin cüceler olduğuna inanılır. Ayrıca cüceler onuruna iki yılda bir kurban törenleri düzenlenirdi (Eberhard 2000: 78).

Cücenin olağanüstü bir varlık olarak yalnızca masallarda bulunduğu tespit edilmiş ve cücelere ilişkin toplamda 18 korku unsuru kaydedilmiştir. II.A.16.4201-4218 arasında kaydedilen bu unsurlar, Hakkari, Adana-Osmaniye, Çanakkale, Niğde, Kahramanmaraş, Kırıkkale, Elazığ, Van, Tokat, Gaziantep ve Kayseri illerinde yer almaktadır. Bu unsurlar arasında en dikkat çekici olanı, Hakkâri masallarında “berbürücırgaz” adıyla bilinen bir cücenin bulunmasıdır. Anlatıya göre berbürücırgaz, çok kısa ve sakalı beş-altı metre olan; içine gireni yakan kuyuda yaşayan; katrana yapışarak yakalanır; yakalandığında ise büyüyerek bir insan boyuna ulaşır (Berki 2003: 333; 338). Dikkati çeken husus, cüceye izafe edilen bu özelliklerin çeşitli demonik ve olağanüstü varlıklara ait olmasıdır. Nitekim katrana yapışarak yakalanma motifi, görüldüğü üzere daha çok al karısında; içine gireni yakan kuyuda yaşama devde; zapt edilme veya insanla temas neticesinde fiziksel anlamda değişim ise cinde görülen özelliklerdir. oyu bir, sakalı iki karış olan cüce, sözleriyle insanları taş çevirebilmesi (Atlı 2011: 306; Bakırcı 2000: 263; Önkol 2015: 205; Özçelik 1995: 315; Şimşek 1990:

583; Tosun 1996: 285) ise cücelerin perilerle olan ilişkilerine dair masallarda tespit edilen unsurlardır. Nitekim söz konusu masallarda padişah, en küçük oğlunun karısıyla evlenebilmek için ondan boyu bir, sakalı üç karış olan bir adam getirmesini ister. Şehzadenin karısı da genelde su kenarında bulunmuş bir peri kızıdır ve kocasına yöneltile bu isteği kolaylıkla yerine getirir ve ona, ailesindeki yeni doğmuş bebeği gidip getirmesini söyler. Dolayısıyla bu masallarda cüceler, perilerin yeni doğmuş çocukları olarak zikredilir ki, zorlu yerlerde ikamet eden perilerin kendilerine üç kere seslenen insanları taşa çevirmeleri, bu bağlamda, cücenin de sözleriyle insanları taşa çevirmesi hususunda değerlendirilmelidir. Öte yandan tıpkı birçok efsanede yer aldığı gibi, cinlerin eşek pisliği yemeleri ve onların kimsenin bulunmadığı yerlerde eğlenceler düzenlemeleri; besmele çekilmeden yerine konulan eşyaları alıp kullanmaları hususları masallarda cücelere izafe edilmiştir (Atlı 2011: 393-394). Hakkari’de yer alanla benzer bir biçimde Çanakkale’de masallarında da cücelerin devlerle ilişkilendirildiği dikkati çeker (bk. Atlı 2011: 299). Tokat masallarında cücelerin demonik bir varlık olarak ele alındığı dikkati çekerken (Ulu 1990: 279); Gaziantep’te ise cücelerin yamyamlık da yaptığı ve oğlunun karısıyla evlenmek isteyen bir padişahın kafasını yediği görülür (Köksel 1995: 175). Son olarak Kayseri masallarında *Talaz* adında cüce bir varlığın bulunduğu, onun devler tarafından esir tutulduğu ve padişahın en küçük oğlunun sevdiği kızı alıp kaçtığı kaydedilmiştir (Deniz 1996: 100).

Tespit edilen bütün unsurlar göz önünde bulundurulduğunda, cücelerin karakteristiğine ilişkin bir belirsizliğin olduğu iddia edilebileceği gibi, cüce varlık adı altında çeşitli demonik ve olağanüstü varlıkların bulunduğu da iddia edilebilir. Nitekim masalların büyük bir kısmında cücelerin perilerle ilgili olduğu ifade edilmişken; bir kısmında da onların demonik yönleri ön plana çıkarılarak cinlerle, al karısıyla ve olağanüstü bir varlık olan devlerle olan benzerlikleri ve ilişkileri üzerinde durulmuştur. Dolayısıyla cücelerle ilgili iddia edilebilecek en doğru izah, cüceliğin fiziksel bir özellik olarak anlaşılacak bu özelliğe sahip varlıkların çeşitli varlıklarla bir şekilde bağlantılı olmalarıdır.

2.2.1.17. Çarşamba Karısı

Çarşamba sözcüğü Farsça çar ” چار ” ve şenbe ” شنبه ” sözcüklerinden oluşmuş bir sözcüktür. Çar, Farsçada “dört”, şenbe ise “cumartesi” anlamlarına gelmektedir (Kantar,

1998: 223;391). Çarşamba, kelime anlamı itibariyle cumartesinden sonraki dördüncü gün anlamındadır. Arap kaynaklı büyü geleneğinde en çok kullanılan eserlerden biri olan *Şems'ül Maârif*, yapılan ak veya kara büyülerin yalnızca nasıl yapıldığını göstermekle kalmaz; aynı zamanda büyülerin belirli bir dönemde yapılması gerektiğini belirterek, bu muayyen zamanları ayın, güneşin ve etrafındaki yıldız ve gezegenlerin, günlerin ve saatlerin hesaplamasına göre sunar. Eserde, Çarşamba gününe ait şu bilgiler yer almaktadır:

“1. Bu günün ilk saati (Utarid) yıldızına aittir. Misafir kabul etmek, dostluklar kazanmak gibi, bu ve benzeri işlere elverişli bir saattir.

2. Bu günün ikiknci saati ise, Ay’a aittir. Bu saatte hiçbir iş görmeğe kalkma. Zira yapacağın işlerde iyi bir sonuç alamazsın.

3. Bu günün üçüncü saati ise, Zühal yıldızına aittir. Bu saat, hastalıklara, burun kanamalarına, gömmeğe, bir şeyi azaltmağa veya artırmağa elverişli bir saattir.

4. Bu günün dördüncü saatine gelince, bu saat Müşteri yıldızına aittir. Tasarlamış olduğun bütün hayır işlerini bu saatte yapabilirsin. Çünkü bu saat, hayırlı ve uğurlu bir saattir.

5. Bu günün beşinci saati, Merih yıldızına aittir. Bu saat, insanları birbirine düşman etme, kötü işler yapma ve yöneltmeğe elverişli bir saattir. Uğurlu bir saat değildir.

6. Bu günün altıncı saatine gelince, bu saat güneşe aittir. Karada ve denizlerde yolculuğa elverişli bir saat olduğu gibi, istediğin her işi de yapabilirsin.

7. Bu günün yedinci saati Zühre yıldızına aittir. Bu saat de makbul ve uğurlu bir saattir. Arzuladığın işleri kolaylıkla yapabileceğin bir saattir.

8. Bu günün sekizinci saati, Uterid [Utarit] yıldızına aittir. Bu saat özellikçe çokça ağlamaya alışkın çocukların susmasına ve muskaların yazılmasına elverişli bir saattir. Bu saatte bu ve buna benzer işleri yapabilirsin.

9. Bu günün dokuzuncu saati Ay’a aittir. Bu saat, eşlerin ve sevişenlerin birbirinden ayrılmalarına, buğuz, kin ve düşmanlıklar yaratmağa, bu ve buna benzer işley yapmağa elverişli saattir. Bu nedenle bu saatte böyle işler yapmağa kalkma. Zira sonucu iyi olmaz.

10. Bu günün onuncu saatine gelince, bu saat Zühal yıldızına aittir. İyi ve uğurlu bir saattir. Büyüklerin yanına girmeğe, hacet ve isteklerin gerçekleşmesine elverişli bir saattir.

11. Bu günün onuncu saatine gelince, bu saat Müşteri yıldızına aittir. Bu saat de iyi ve uğurlu bir saattir. Bu vakitte Tılsım ve muskalar yazılır, büyüklerle kolayca karşılaşılır. Bu ve buna benzer işlerin yapılacağı ve hayırlı sonuçlar alınacak iyi bir saattir.

12. Bu günün on ikinci saati, Merih yıldızına aittir. Bu saatte şer yaratacak işler yapabilirsin. İstediklerin ve sevmediklerin arasında buğuz ve kin, düşmanlıklar çıkarmağa elverişli bir saattir.” (İmam Ahmed Bin Eli El-Bûni, 1979: 42-43)

Duvarcı'nın aktardığına göre Çarşamba Karısı (veya Çarşamba Cadısı), Çarşamba günleri ortaya çıkan, korkunç görünüşlü dişi bir demondur. Bir gün dolaşabildiği için her yeri gezer (Duvarcı, 2005: 128). Bilindiği gibi Çarşamba karısı karakoncolos, congoloz ve bazı yörelerde de cadı olarak bilinir (Beyaz, 2018:109-110). Erman Artun'un aktardığına göre Tekirdağ'da Çarşamba günleri dikiş dikilmez, çamaşır yıkanmaz, gecesinde iş yapılmaz. Çarşamba Karısı'nın (veya Çarşamba Anası) bu günlerde gelirler ve evi kirletirler (Artun, 1978: 256). Korkmaz'a göre Çarşamba Karısı, Asya inançlarında Çarşamba günleri insanlara kötülük yapan ve onlara zarar veren kötü bir ruhtur (Korkmaz, 2006: 181). Çarşamba Karısı'nın aksine, İran Afşar Türklerinde “Çarşamba Hatunu” adıyla bilinen olağanüstü bir varlık bulunduğunu aktaran Yaşar Kalafat, bu varlığın evlere mutluluk getirdiğini belirtir (Kalafat, 2009: 129).

Çarşamba karısıyla ilgili anlatılar Mersin ve Edirne'de toplam beş unsorda tespit edilmiştir. Ancak burada, Çarşamba karısının yanında Çarşamba günü ortaya çıkan çeşitli demonlar da zikredilmiştir. Edirne'de anlatılan Çarşamba Karısı efsanesine göre, Çarşamba karısı, Çarşamba günleri evlerde kadın suretinde görünen demonik bir varlıktır ve görüldüğü çocukları hasta eder (Dervişoğlu, 2016: 303-304). Kırklareli Boşnakları arasında anlatılan memoralara göre Karabasan, Çarşamba günü örgü ören insanların yanına zincirlerle gelir (Sızan, 2016: 36). Balıkesir (Dursunbey)'de anlatılan Kambur Dayı efsanesine göre cinler, Çarşamba günleri hamamda toplanıp eğlenirler ve bu günü uğursuz sayarlar (Bıldır, 2008: 105). Mersin'de anlatılan Çarşamba Taşı Efsanesi'ne göre, Çarşamba Karısı'nın yıkandığı muayyen bir taş vardır ve o, bu taş

saygı gösterir. Çarşamba Karısı, bir Çarşamba gecesi pamuk eğiren kadının iğini büküp ortadan kaybolur ve daha sonra yıkandığı taşa girip kaybolur. Bu taş, birçok hastalığın tedavisinde kullanılır (Çıblak, 1995: 214-125). Diyarbakır’da anlatılan Kadı Hamamı Cinleri adlı efsaneye göre cinler hamamda toplanırlar ve hep bir ağızdan “Çarşambadır Çarşamba” diye tekerleme söylerler. Aralarına aldıkları kambur bir adam da (gün Çarşamba olmamasına rağmen) onlarla tekerleme söyler ve cinler, adamın kamburunu alırlar. Daha sonra başka bir kambur, kendi kamburlarının da alınması için Pazar günü hamama gider. Cinlerin söylediği tekerlemeyi “bugün Pazar” diyerek böler ve kamburuna kambur eklenir (Helimoğlu Yavuz, 1993: 103). Nuriye Sancak’ın Mardin’den derlediği *Cinlerin Düğünü*, *Emir Hamamı 2* ve *Savur Hamamı* efsanelerinde de aynı motiflerin benzerlerini görmek mümkündür. *Cinlerin Düğünü* adlı efsaneye göre cinler, yalnızca Çarşamba günleri düğünlerini yaparlar ve Çarşamba günü düğün yapan insan gelinler, cinlerin düğününe denk gelince hasta olurlar. Öyle ki, cin gelin eğer çirkinse, Çarşamba günü düğünü olan insan gelini çarpar. *Emir Hamamı 2* adıyla kaydedilen efsanede ise, cinler, Çarşamba günleri hamamda çalgılar çalıp eğlenirler. Son olarak *Savur Hamamı* adlı efsaneye göre, cinlerin Çarşamba günü hamamlarda eğlence yaptıklarını öğrenen ahali, Çarşamba günleri hamamı cinlerin kullanımına bırakırlar (Sancak, 2008: 83;121).

Aktarılanlardan yola çıkılarak halk muhayyilesinin eski dine ait numunelerle şekillendiği kadar, inanılan güncel dinin birtakım bilgilerini de eskiyle birleştirerek yeniden yorumladığı ifade edilebilir. Çarşamba karısına ait tespit edilen anlatı sayısının oldukça az olmasının yanında, Çarşamba gününe ait çeşitli uygulamaların cinlere de atfedilmesi, bu bağlamda değerlendirilmelidir.

2.2.1.18. Dağ Adamı

Ağrı efsanelerinde mağara adamı, Tokat efsanelerinde dağ adamı, Giresun efsanelerinde orman adamı, Konya efsanelerinde yabani insan olarak görülen bu olağanüstü tipe, Türkiye sahası masallarında rastlanmamış ve bu varlık, “dağ adamı” ibaresiyle karşılanmıştır. Ağrı’da anlatılan efsanelere göre dağ adamı, Ağrı Dağı’nda yaşar, koyun sürülerine saldırır ve peşinden gelen çobanların üzerlerine kaya atar (Alpaslan 2010: 377). Dolayısıyla Ağrı efsanelerindeki mağara adamı, olağanüstü güçlerle donatılmış ve demonik-diabolojik sayılabilecek özelliklerden uzak bir varlıktır.

Nitekim onun amacı insanlara doğrudan zarar vermek olarak tasavvur edilmemiş; tabiatı olan dağda yaşamını sürdürmek üzerine inşa edilmiştir.

Tokat efsanelerinde ise mezarlıklarda yaşar; iri yarı ve kıllı, ateşten korkan bir varlıktır (Işık 1998: 100). Ne yazık ki Tokat efsanelerinde bunun dışında onunla ilgili belirleyici bir bilgi tespit edilememiştir. Ancak Ağrı yöresindeki inanıştan farklı olarak Tokat'taki dağ adamı, insanlara daha yakın ve dolayısıyla daha tehlikelidir. Çünkü Ağrı'daki varlık dağlarda yaşar ve çobanların dikkat etmesi gereken, bir başka ifadeyle gündelik yaşamda pek karşılaşılabilecek bir varlık değilken; Tokat'taki dağ adamı bilakis, günlük hayatta karşılaşılabilecek bir varlıktır. Nitekim o hem mezarlıkta yaşamakta hem de ateşten korkmaktadır ki, bu ikisi de karanlıkla ilintili hususlardır. Dikkat edilmesi gereken son bir husus ise, onun mezarlıkta yaşadığına inanılsa da, “ölü yeme”, “mezarlığa gelen ziyaretçileri yeme” gibi herhangi bir yamyamlık gerçekleştirmediğidir. Bu da dağ adamının aynı zamanda günlük hayata dair düzeltici bir korku unsuru olduğunu ortaya koyabilir. Nitekim ateşten korkan ve mezarlıktan yaşayan bir varlık, tabiatı gereği geceleri mezarlıkta ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla insanların geceleri mezarlığa gitmemeleri, bu korkutucu varlık üzerinden de inşa edilmiş bulunmaktadır.

Giresun efsanelerinde ise aktarılanlardan farklı olarak orman adamı, karşılaştığı insanları taklit eder; vücudu kıllarla kaplıdır; bu nedenle ateşten ve yanmaktan korkar (Gökşen 1999: 187-188). Duvarcı'nın belirttiğine göre Trabzon/Sürmene'nin Güneşara Köyü'nde varlığına inanılan, karakoncucu, karakoncilo ve yaban adamı adlarıyla bilinen varlığın, kışın ormandan sahil köylerine fırtınayla geldiğine inanılır. Bu varlık insanı taklit eder, maymuna benzer ve cin olarak adlandırılır. Ayrıca bu varlık, küçük çocukları ve yeni doğan buzağları yemeye çalışır (Duvarcı 2005: 126).

Son olarak Konya efsanelerinde ise yabani insanın insan-hayvan karışımı vücudu kıllı; atın sırtına sürülen katrana yapışan ve kendisini yakalayıp serbest bırakan adama bir küp bal veren bir varlık olarak tasavvur edildiği görülür (Emiroğlu 1993: 257). Konya efsanelerinde onun zarar verici herhangi bir özelliği belirtilmemişse de, atlara düşkün olduğuna değinilmiştir. Ancak onun, fiziksel görünüşü ve kendisini yakalayıp serbest bırakan adama bir küp bal götürmesi, onun bir dış dünya varlığı olduğunu göstermektedir.

2.2.1.19. Dağlar Anası

Dağlar anası, Trabzon, Kahramanmaraş ve Mersin efsanelerinde rastlanan, masallarda ise varlığına rastlanmamış olağanüstü bir varlıktır. Ancak onun tasavvur edilışinde yöreden yöreye birtakım farklılıklar görülür. Buna göre Trabzon’da dağlar anası aynı zamanda koruyucu bir ruh ve insanların yaylaya çıktıkları dönemde sevinen bir varlıktır (Işık 1998: 77); Kahramanmaraş’ta dağları koruyan ve yalnızlıktan inleyen bir varlıktır (Demir 2013b: 71). Ancak tüm yörelerdeki ortak unsur, onun iniltisinin duyulması ve bu iniltinin insanları öldürebilecek bir özelliğe sahip olmasıdır. Trabzon’da ona inanmayan hoca onun sesinden ötürü ölürken (Işık 1998: 77); Mersin’de bir anlatıda gece dağda kalan iki âşık; başka bir anlatıda ise aynı vakitlerde bir inde kalan beş kardeş dağların/gecenin ürkütücü sesinden ölürler (Çıblak 1995: 270). Son olarak Kahramanmaraş’ta ise mağarada kalan bir kız, dağlar anasının iniltisinden ölür (Demir 2013b: 71). Potapov’un aktardığına göre Altay Türklerinin avcılık geleneklerinde de benzer bir inanışın varyantlarını görebilmek mümkündür. Buna göre *“avcı gerçekten dağın ve tayganın iyesinin varlığını, ormanda, kendi yakınında hissetmektedir. Geceleri bu iye (azi) avcı barakalarının yanına kadar gelir, bazen kapılarını çalar, kimi zaman konuşur, ancak avcılar, onun sesine kulak verip de çadırlarından dışarı çıkmamalıdır. Geceleyin ormanda aniden birinin şarkı söylediği duyulabilir, tayganın iyesi ruh eğlenmektedir. Ya da çadırın yanında oynamaya başlar, kişiyi kendi adıyla üç kere çağırır. Bu durumda susmak gerekir, aksi halde kişinin ruhunu almış (kuddu alparça) ve o zaman eve dönüp, kamlık ayini yaparak, aldığı ruhunu geri vermesi için yalvarmak gerekmektedir. Eğer tayganın iyesi ruh, ‘balagan’ın’ (derme çatma baraka) yanına gelip ve ‘sizin sabah ve akşam ikramınız benim hoşuma gitti, ben de sizi memnun edeceğim’ derse, o zaman av başarılı olacak demektir. Eğer iye bir şeyden dolayı hiddetlenirse, o zaman sadece ‘taygaya gidiniz’ (Taybada çörkıla) der.”* (Potapov 2012b: 2)

Görüldüğü gibi Altay Türklerinde ormanın/tayganın iyesi/sahibi karşısında yapılıp yapılmaması gereken birtakım davranışlar vardır ve bu davranışlar günlük hayatın önemli bir kısmını oluşturur. Üstelik bu varlığın insanlara zarar verebileceği Potapov tarafından da açıkça belirtilmiş ve yapılması gereken birtakım davranışlar yerine geldiğinde de kişiyi bereketle ödüllendireceğinin altı çizilmiştir. Dolayısıyla II.A.19. sınıflandırmasıyla kaydedilen ve Mersin, Kahramanmaraş ve Trabzon efsanelerinde varlığı tespit edilen dağlar anasının da, Altay Türklerindeki söz konusu

pratik ve inanışlara benzer yönlerinin bulunduğu dikkati çeker. Her ne kadar tespit edilen anlatılar, ona hürmet gösterilmesi halinde, hürmet gösteren kişinin neyle karşılaşacağı noktasında belirsizlik taşısa da, onun dağları koruyan, yayla vaktinde sevinen bir varlık olması, insanlara sunmak istediği-sunabileceği iyi şeylerinin olduğu anlamına da gelebilir. Ancak anlatıdaki temel korku unsuru, yerine gerçekleştirilmesi gereken pratiğin gerçekleştirilmemesi yahut yasağın çiğnenmesidir ki, dağlar anası bu noktada zarar verici bir varlığa dönüşerek yakınında ikamet eden insanları öldürür. Bu da onun bir dış dünya varlığı olduğunu gösterdiği kadar, daha önce de belirtildiği gibi bir iye olduğunu ortaya koyar.

2.2.1.20. Denizkızı

Denizkızı, yalnızca Adıyaman efsanelerinde görülen ve Adıyaman'a 63 km uzaklıkta olan Gölbaşı Gölü'nde yaşadığı düşünülen olağanüstü bir varlıktır. Bu varlığa ilişkin toplamda 5 motif tespit edilmiştir ve bu motiflerden hiçbirinin onun zarar vericiliği hakkında hiçbir bilgi vermez. Ancak onunla ilgili kaydedilen tek efsane metnine göre denizkızı, bir su insanıdır. Kendi taifesiyle beraber Gölbaşı Gölü'nde yaşar ve uzun süre gölden ayrı kalmamalıdır. Gölden ayrı kalırsa bunun fiziksel bir sonucuna maruz kalabileceği gibi, -anlatıya göre- su insanlarının töresine göre de kötü bir sonuca maruz kalacaktır. Nitekim gölden bir süre ayrı kalan denizkızının vücudu çatlamaya başlar ve kendisi deniz kralının kızı olsa da, su insanlarının töresine göre gölden ayrı kaldığı için öldürülür ve göl kana bürünür. Ayrıca birtakım demonolojik varlıklarda olduğu gibi denizkızının da eli bereketlidir ve öyle ki, dokunduğu yiyecekler taşmaya başlar (Tozlu 2013: 123). Ancak onun elinin bereketli olması, diğer demonik varlıklardan farklıdır. Nitekim anlatıda, denizkızının kötücül herhangi bir özelliğinden bahsedilmemiş, bilakis kendisini güneşlerken yakalayan adamın elinden kurtulmak için onun yiyeceklerine bereket kattığı anlatılmıştır.

Denizkızı ve onun taifesinin anlatıda geçen adı olan “su insanları”nın demonoloji ve diabloji dışında birtakım varlıklarda olduğu gibi sosyal bir işlevi daha vardır. Belirtildiği gibi Adıyaman'a 63 km uzaklıkta olan Gölbaşı Gölü'nde, olağanüstü varlıkların yaşadığına inanan yerli halk, böylelikle (anlatı bu açıdan onları muayyen bir zamanla sınırlamamaktadır) gölden uzak duracak; bilhassa çocuklar göle girmeyecek ve böylelikle toplumu etkileyen ölüm vakaları da engellenmiş olacaktır.

2.2.1.21. Dev

Dev, bütün dünya inanışlarında farklı varyantlarıyla yaşayan ve insan benzeri bir varlıktır. Kathryn Walker'ın aktardığına göre Güney Amerika'daki Koca Ayak, Himalaya Dağları'nda yaşadığına inanılan Yeti, Çin'deki Vahşi Adam ve 1800'lerde Asya'da Zana (dişi) adıyla yakalanan Almas, bilinen devler arasındadır (Walker 2009). Maria Leach editörlüğünde hazırlanan adı geçen eserde devlerin, insan, hayvan veya kuş formunda olabileceği; her zaman olmasa da yaygın olarak erkek oldukları ve yamyamlıkla ilgili oldukları vurgulanmıştır. Güney Amerika'da geniş bir bölgede yaşayan sına anlatıları da devlere ait birkaç açıklamayı içerir. Doğu Ormanlıkları'nda Shawne kabilesinin dişi tanrıçasının dört erkek devi vardır ve insan kokusunu çok uzaktan alabilirler. Güney Pasifik yakasında ise yamyam dev anlatıları oldukça popülerdir. Bunlardan birinde, çocukları esir eden dişi dev öldürülür fakat ruhu bedeninde olmadığı için dirilir; her nasılsa tutsak kaçır. Güney Pasifik yakasındaki arazilerde ise yamyam yakılır, külleri ise sineğe dönüşür (Leach 1949: 454).

Türklerin anlatı geleneklerinde devlerin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Her ne kadar devlerin esas bahis alındığı masallarda –istisnaları bulunmakla birlikte- bütün devler “dev” adı altında birleştirilmişse de, Türk dünyasında müstakil devlerin varlığından bahsetmek mümkündür. Bunlardan biri de Altay Türklerinin yaşadığına inandığı Yelbegen/Celbegen'dir. Bahaeddin Ögel'in aktardığına göre *“kötü ruhlar ile Türk mitolojisindeki yeraltı ruhları Yelbegen gibi, diğer adlarla dev gibi görülmüşlerdir”* (Ögel 2002: 564). Ferah Türker de, Celbegen'in dev olduğunu belirtmiş, onun Erlik'in tebaasından, kötü bir ruh olduğunu, anlatılarda bazen altmış, bazen de yetmiş başlı olarak tasvir edildiğini aktarmıştır (Türker 2012: 84; 88). Ayrıca Lvova, Oktyabrskaya, Sagalayev ve Usmanova'nın Nikifirov'dan aktardıklarına göre yedi yüz sarı Celbegen, sarı Altay'ın ortasında yaşarlar (Lvova vd. 2013: 93). Renk simgeçiliğinde sarının zehre ve genelde kötülüğe işaret etmesi ile yedi yüz sarı Celbegen'in (Altay dışındaki bir başka) sarı Altay'da, alt dünyaya açılan geçidin (demir kavağın) etrafında bulunmaları, bu bakımdan dikkat çekicidir.

Türk dünyasında varlığına inanılan bir diğer dev tipi ise, Yalmavuz, Calmavuz veya Celmoğuz adlarıyla bilinen devdir. Bilindiği gibi Yalmavuz, tıpkı diğer dev tiplerinde olduğu gibi ateş, ağaç ve su kültüyle bağlantısı bulunan; fakat Türkiye

sahasında izlerine rastlanmayan bir varlıktır (İnayet 2010). Alimcan İnayet'in de belirttiği gibi, Yalmavuz sözcüğünün etimolojisi *maṅgus* sözcüğüne dayanmaktadır ve Yakut Türklerinin masallarında da benzer bir etimolojiyle *mogus* adında bir dev bulunur. Muvaffak Duranlı'nın aktardığına göre mogus, devasa büyüklükte, kimi anlatılarda tek gözlü, tek ayaklı ve sarklık dişli olarak tarif edilen kötü bir devdir (Duranlı 2010: 136-137). Yakut masallarında rastlanan ve insan yeme özelliğiyle bilinen bir diğer dev ise Abası'dır. Yine Duranlı'nın aktardığına göre Abası kızlarının el attığı her şey bozulur, yaptığı yemekleri insanlar yiyemez, sağdığı inekler süttten kesilir, el attığı dikişler yerinden kopar; ayrıca Abasılar karşılaştığı insanları öldürür ve etlerini depolarlar (Duranlı 2010: 139).

Bunun dışında dünyanın hemen her yerinde devlere ilişkin inanışlar ve anlatılara oldukça sık rastlanır. Sümerler anlatılarında devlere farklı adlarla rastlanır (bk. Buttéro ve Kramer 2017: 702; 710; 721). Nimet Yıldırım'ın aktardığına göre İran mitolojisinde *div* olarak geçen bu varlıklar, Avesta'da *daeva*, klasik Hint dilinde *dévâ*, Pehlevicede *dīv* olarak zikredilir ve Tanrı anlamına gelir. Aryan kökenli eski İran'da da kimi tanrılar için bu adlandırma kullanılmış; ancak Zerdüş'tün ortaya çıkması ve Ahura Mazda'nın⁴⁷ tanınmasının ardından eski dönem tanrıları olan dīvler, insanları ve diğer yaratıkları yoldan çıkaran kötü yaratıklar, devler olarak kabul edilmişlerdir (Yıldırım 2008: 249). İskandinav mitolojisinde de devlerin yeri ve önemi, doğrudan evrenin yaratımıyla ilgilidir. Mitolojiye göre Ymir, doğa olayları neticesinde meydana gelen bir buz devidir ve yaradılışı itibariyle kötüdür. Bütün buz devlerinin atasıdır ve buz devleri ona Aurgelmir adını verirler. Yine İskandinav mitolojisinde Odin, Vili ve Ve isimli tanrılar, Ymir'i öldürüp onun vücudundan dokuz dünyayı yaratırlar (Crossley-Holland 2018: 25; 62). Yunan mitolojisinde ise en çok bilinen devler Gigantlar'dır. Mitolojiye göre Gigantlar oldukça korkunç bir görünüme sahip olan iri yaratıklardır, gür saçları ve sakalları vardır, bacakları yılan gövdesindendir ve yere akan Ouranos'un kanıyla döllenerek doğmuşlardır. Dede Korkut Hikâyeleri'ndeki Tepegöz'e benzeyen Kykloplar ise Gigantlara mensup devlerdir (Grimal 2012: 209; 397). Uzak Doğu kültürlerinde (Japon ve Çin) *Oni* olarak adlandırılan devlerin en önemli ve temel özellikleri, insan etine olan düşkünlükleridir. Bir insanı tek lokmada yedikleri, şekil değiştirme

⁴⁷Ahura Mazda: Zerdüş'tün Avesta'daki her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten en büyük tanrısı (bk. Yıldırım 2008: 59).

yeteneklerine sahip oldukları ve kahramanları kahramanlıktan alıkoymak için çabaladıkları anlatılır (Reider 2010: 14; 17; 18).

Türkiye sahası anlatılarında ise devlerin, dev ve dev anası olmak üzere cinsiyetlerine göre ikiye ayrıldıkları; dev analarının devlere nazaran daha fazla anlatıda iyi özelliklere sahip oldukları fakat yine de devler gibi insan yedikleri, insan yemek için dişlerini biledikleri, kimi anlatılarında gelinleriyle, kızlarıyla yahut oğullarıyla yaşadıkları görülür. Ayrıca dev analarının göğüslerinin büyük olduğu ve göğüslerinden emen insanlara zarar vermedikleri sıkça rastlanan bir motiftir. Devlerin ise benzer bir şekilde insan etiyile beslendikleri, insan etinin kokusunu alabildikleri, kimi zaman insanların parmaklarından kanını emdikleri ve genellikle zekâ ile alt edildikleri görülür. Masallarda en sık rastlanan demonolojik varlıklardan biri olan devler, efsanelerde masallara nazaran daha az beliren varlıklardandır. Ayrıca masal ve efsanelerde devlerin de şekil/don değiştirme bilgisine sahip oldukları, ak, kara, sarı, kızıl gibi renklere göre tasnif edildikleri, bulut suretinde dolaştıkları da görülür.

Devler, masallarda en çok rastlanan olağanüstü varlıktır. Efsanelerde devlere ilişkin 34 motif tespit edilmişken, masallarda bu sayı 614'tür. Devler masal ve efsanelerde kaotik dünyanın temsilcileri ve insanların büyük düşmanları arasındadırlar. Her ne kadar onların "iyi" huylu olduğuna ilişkin birtakım unsurlar tespit edilmişse de, devler genellikle kötücül varlıklardır. Tıpkı cinlerin masallarda baskın korkutucu karakterler olmamaları gibi, efsanelerde de devler, baskın korku karakterleri değildir. Bunun istisnasına ilişkin örnekler efsanelerde, II.A.21. 5208-5216; 5218; 5223; 5225; 5231 ve 5234 numaralı unsurlardır. Efsanelerde devlerin yamyam ve vampir olduklarına ilişkin 3 motif kaydedilmiştir ve bunlar sırasıyla 5208 (Amasya); 5209 (İzmir) ve 5211 (Sivas) numaralarıyla kaydedilen korku motifleridir. Aktarılan bilgiler dışında devlerin belirleyici özelliklerine, bağlı bulundukları külte ve insanlara ne türlü zararlar verdiklerine ilişkin unsurlar, efsaneler açısından belirsizdir.

Devler, masallardaki en baskın korkutucu karakterler olarak tasavvur edilmişlerdir. Bunun sebebi, onların somut (görünen) birer varlık olmaları ve masallarda hemen her yerde insanın karşılaşabileceği varlıklar olarak düşünülmeleridir. *Yamyam* ve *Vampir* bahsinde de ele alındığı gibi devler, masallarda yamyamlık ve vampirlikle beslenen, hatta Türk kültüründe bu tarz beslenmeyi en çok gerçekleştiren varlıklardır.

Buna göre masallarda II.A.21.5286; 5381; 5562; 5582 ve 5792 numaralı unsurlar devlerin vampirlik; 5261; 5470; 5528; 5587 ve 5790 numaralı unsurlar ise onların yamyamlıklarıyla ilgilidir. Ayrıca masallara göre devler insan etinin ve kanının kokusunu alabilirler (kan için bk. II.A.21.5562; et için bk. II.A.21.5265; 5527; 5786; 5808). Buna ek olarak devlerin 26 unsurdayedi başlı olarak tasavvur edildikleri görülmüştür (bk. II.A.21.5232; 5243; 5247; 5250; 5319; 5644; 5666; 5714; 5721; 5726; 5735; 5737; 5784-5796; 5802).

Devlerle ilgili dikkati çeken en önemli özellikler, sırasıyla onların hem yeraltı, hem de yeryüzünde yaşamaları ve genellikle su kaynaklarını tahakkümleri altına alma istekleridir. Devlerin suyla olan ilişkileri, masallara göre iki şekilde izah edilebilir. Bunlardan ilki, insanların suya ihtiyaç duymaları ve devlerin bu kaynakları kontrolleri altına alarak insanları da kontrol altına alma çabaları ve onlardan kendilerine sunu istemeleridir. Nitekim anlatılarda devlere belirli aralıklarla insan veya hayvan kurban sunulduğu ve sunu işlemi gerçekleşirken de devlerin su alınmasına müsaade ettiği görülür. Üstelik bu, hem yeraltı hem de yeryüzü insanların yaşadıkları bir durum olarak tasavvur edilmiştir. Söz konusu hususa getirilebilecek ikinci açıklama ise, devlerin su kültürüyle bağlantısının olmasıdır. Anlatı geleneğinde genellikle perilerle ilişkilendirilen, onları kontrol altına almaya çalışan devler, bu minvalde suyu baskı altında tutarak, yalnızca insanlara değil, kendi yaratılışlarının da kaynağı olan bu kaynak vasıtasıyla kozmolojideki dengeyi kendi üstlerine kurmak istiyor olmalıdırlar.

Devlerin suyla olan ilişkilerine ek olarak, masallarda onların ateşle de ilintili oldukları görülür. Tespit edilen 12 unsura göre (bk. II.A.21.5218; 5242; 5243-5247; 5477; 5643; 5679; 5714; 5731) ıssız bir yerde (genellikle dağda) ateş yanan tek yer devlerin evidir. Üstelik devler, ya ateşi sayıp uyumaktadırlar ya da yaptıkları bir büyüyle ateşin hiç sönmemesini veya takip edilebilir olmasını sağlamaktadırlar. Onların ateşle olan ilgisi yalnızca bu unsurla da sınırlı kalmaz. Yine masallarda anlatıldığına göre devler umumiyetle bir kuyuda yaşarlar ve kuyu genellikle içine giren insanı yakan bir kuyudur (tam tersi için bk. II.A.21.5501). Erzincan'da anlatılmakta olan bir masala göre bu durum, devin nefesiyle ilintilidir. Nitekim devin nefesi, alev gibi sıcaktır (Kara 1996: 168). Çetindağ (2007), kuyuyla ilgili şu tespitlerde bulunur: *“Anlatım esasına dayalı türlerde mağara, kuyu, yer altı, mahzen ya da zindan gibi bir yere giriş/iniş başka bir âleme geçişin işaretidir. Gerçek anlamda ve sembolik anlamdaki bu geçiş, bir*

dönüm noktası olarak da kabul edilir. Kahraman, bu kapalı mekânlara kendi isteği dışında girer, buradan ancak kendi iradesi, aklı ile çıkar. Bu sebeple onun mağaradan çıkışı, kendi farkına varışının, kendini buluşunun ispatıdır.” (Çetindağ 2007: 446). Bu minvalde Roux’nun de belirttiği gibi, mağara, kuyu ve mezar gibi ıslak ve nemli yerler, yaratılışın, anne rahmine dönüşünün ve rahminden çıkışın sembolik bir anlatımıdır (bk. Roux 2005: 272-277). Bu nedenle devin, kozmik tasavvurda geçişin-erginlemenin ve yaratılışın sembollerinden biri olarak kuyuda tasavvur edilmesi, anlatının “kahraman” ve “mesaj”a ilişkin ekonomisinin bir ürünü olarak da okunabilir. Fakat bu husus, dev açısından belirtildiği gibi onun kaotik düzenin temsilcisi olması ve böylece kuyuyla yeniden yaratımın önüne geçişinin bir tezahürü olması dikkate alınmalıdır.

Bununla beraber II.A.21.5257; 5605 ve 5606 numaralarıyla kaydedilen unsurlarda da görüldüğü gibi, devlerin gözleri genellikle uyurken açıktır. Üstelik anlatılarda hem yeraltında yaşadığı belirtilen hem de yeraltına açılan geçitte (kuyuda) yaşayan devlerin, gözlerinin uyurken açılması, kaotik dengenin bir sembolüdür. Devle ilgili dikkat çeken özelliklerden bir diğeri ise, onların hem şekil değiştirebilmeleri, şekil değiştirirken çeşitli tabiat unsurlarına ve özellikle de bulut suretine bürünmeleri ve insanları tokat atmak suretiyle çeşitli varlıklara çevirebilmeleridir. Kütahya/Domaniç’te anlatılmakta olan bir masala göre dev karısı, insanlara şekil değiştirme sanatını öğretir (Ölmez 2014: 153). Of Koca tipinde de bahsedildiği gibi devlerin bir kısmının büyücülük ilmini bildiği ve insanlara öğrettiği, öğrettiği insanları yediği veya öldürdüğü görülmektedir.

Bilindiği gibi masallarda dişi devler “dev karısı” şeklinde nitelendirilmektedir. Anlatılarda dev karısının devden pek bir farkı olmadığı görülmüş, yalnızca Eskişehir’de ve Yozgat’ta anlatılan birer masala göre onun küpe binerek seyahat edildiği kaydedilmiştir (Ergun 2014: 162; Öcal 1999: 396). Bilindiği gibi bu özellik, anlatılarda bilhassa cadılara izafe edilen bir özelliktir. Ayrıca Elazığ’da anlatılan bir masala göre, dev karısı göğsüne bir iğne batırılarak öldürülür (Günay 1975: 415). Yine aynı Elazığ masalına göre, bir peri kızı, devin çocuğudur (Günay 1975: 414). Ardahan ve Isparta masallarına göre ise kuru kafa bir dev karısının oğludur (Önal 2004: 90; Göde 1997: 218). Dolayısıyla Türkiye sahası demonolojisi ve diabololojisinde telifler arası bir geçişten, etkileşimden söz edebilmenin yanında, sınıflandırmada birtakım aksaklıkların yaşandığını belirtmek de mümkündür. Ancak diğer olağanüstü varlıklardan farklı olarak

geneli itibariyle dev tipinin özellikleri, eylemleri, yaşadıkları yerler ve yaptıkları kötülükler anlatılar açısından oldukça açıktır ve belirsizlikler üzerine kurulu değildir. Bu husus, görünmeyen yahut anlatılara göre istedikleri kişilere görülebilen varlıklardan farklı olarak devin somut bir varlık olmasına, dolayısıyla onun kozmolojideki yerinin belli olmasına bağlanabilir.

2.2.1.22. Devasa Hayvanlar

Devasa hayvanlar, ejderha, evran, fiben yahut çeşitli milletlerin inanışlarında görülen, belirli bir anlatıları olan hayvanları değil; anlatı içerisinde kahramanların karşılaştıkları ve yalnızca büyük olmaları dolayısıyla olağanüstülük taşıyan hayvanları kapsamaktadır. Hem efsane hem de masallarda görülen devasa hayvanlara ilişkin efsanelerde 6; masallarda ise 8 motif kaydedilmiştir. Aktarılacağı gibi bu unsurlar incelendiğinde çeşitli mitik canavarlar gibi onların kökleşmiş anlatılarının olmadığı, belirli durumlarda yahut aniden karşılaşılan varlıklar oldukları; kimi zaman bir cezalandırma aracı olarak kullanıldıkları görülür. Kırşehir efsanelerine göre yanardağın içinde bin bir renkli, çok büyük ve iki yüz yıl yaşayan bir örümcekte bahsedilir ve bu örümcekle karşılaşan kadın kaçır; (Güzel 2016: 158). Giresun efsaneleri ise bir kuyuda devasa bir kurbağa ile karşılaşan, korkusundan konuşamayan ve on gün içinde ölen bir adamdan bahseder (Gökşen 1999: 157). Benzer bir biçimde Denizli’de yetmiş arşın (yaklaşık beş metre) boyunda bir kirpi gören adam korkar (Osan 2006: 73). Burdur efsanelerinde insanlara zulmeden ve bundan dolayı devasa bir yılan tarafından yutulmak üzere olan köylülere dair bir anlatı bulunur (Acar 2013: 155). Bu anlatılar, görüldüğü üzere karşılaşılan varlıklarla ilgili herhangi bir kültürel birikimi içermezler. Söz konusu varlıkların korkutucu olmalarının tek sebebi, tabiattaki olağan hallerinde zararlı olmalarından ziyade olağanüstü derecede büyük olmaları; bir başka ifadeyle doğa kanunları dışında büyük olarak kozmosa karşı gelmeleri ve kaosa sebep olmalarıdır. Efsanelerde tespit edilen motiflerden yalnızca Nevşehir’den kaydedilen bir unsur söz konusu açıklamaya uymamaktadır. Gündüz Alptürker’in kaydettiği bir efsaneye göre, gece yarısı dışarıda devasa bir tavuk ve kedi görünür. Bu hayvanlar dua okunduğunda normal boyutlara dönerler (Gündüz Alptürker 2013: 163).

Belirtildiği gibi masallarda devasa hayvanlara ilişkin 8 motif kaydedilmiştir. Bu unsurlar da efsanelerde olduğu gibi hayvanların yalnızca büyüklüğü, dolayısıyla bu

yönleriyle korkulan birer varlık olmaları hakkındadır. Kayseri masallarına göre çadırlarına büyük bir yılanın girdiğini gören kardeşler kaçarlar (Deniz 1996: 81); Iğdır masallarında ise denizden çıkan devasa büyüklükteki bir hayvanın ağacı kökünden koparmak üzere olduğunu gören bir adam korkusundan sabaha kadar uyuyamaz (Aydın 2012: 498). Hatay masallarında Karıncalar Vadisi adlı bir yerden bahsedilir ve bu yerdeki karıncalar at kadardır (Tekin ve Nâkib 1994: 45-46). Karaman masallarında da benzer bir motif kaydedilmiştir. Buna göre Karıncalar Diyarı adlı yerdeki karıncalar bir köpek kadardır ve aralarına aldıkları bir peri kızını parçalayarak öldürürler (Alptekin 2002: 375). Siirt masallarında Kaf Dağı'nda ağaç genişliğinde bir yılanın yaşadığından bahsedilirken (Önay 1995a); Ankara'da siyah ve büyük bir yılanın çadırın etrafını sardığı anlatılır (Boratav 2001: 101).⁴⁸ Şanlıurfa masallarında ise yeraltında suyun kaynağını tutan, haftada bir tepsi şıllık⁴⁹ ve ergin bir kız yemek suretiyle insanların su almalarına izin veren devasa bir yılan görülür (Eğridağ 1997: 83).⁵⁰

Devasa hayvanların başlı başına bir korku unsuru sayılmalarının nedeni, kozmolojide hayvanların olağan boyutlarıyla tasavvur edilmeleri ve bu tasavvurun dışına çıkıldığında olağan bir hayvanın da korku unsuruna dönüşmesiyle alakalıdır. Her ne kadar masallarda II.A.22.6006. unsurda devasa karıncaların bir peri kızını parçalamak suretiyle öldürdükleri, dolayısıyla yalnızca boyutu itibarıyla olağanüstülük taşıyan bir hayvanın peri gibi demonik bir varlığa baskın gelmeleri görülse de, bu unsur dışındaki hemen her unsur, yalnızca kaosa ilişkin algının bir yansımasıdır.

2.2.1.23. Dışarlık

Dışarlık, yalnızca Giresun efsanelerinde görülen mahallî bir demondur. Giresun efsanelerinde belirtildiğine göre dışarlık açıkça demonik özellikler gösteren ve cinlerle müşterek hususlar sergileyen bir demondur. Nitekim II.A.23.6201 numaralı unsurda da belirtildiği gibi, dışarlık, “cin” olarak adlandırılmıştır. Üstelik aynı efsane metninde dışarlığın “yeşil” olarak tasvir edildiği dikkati çeker. Her ne kadar Türk kültüründe “yeşil” kompozisyonlarda ve sembollerde huzurun, ilkbaharın ve yaşamın sembolü olarak kullanılsa da (bk. Küçük 2010), Eberhard'ın aktardığına göre yeşil, olumsuz bir simge olarak da kullanılabilir: *Yeşil, türbanlı bir erkek bir muhabbet tellalıdır ve 'yeşil*

⁴⁸ Masalın Anadolu sahası varyantlarında yılan yerine ejderha figürü görülür.

⁴⁹ Yöresel bir tatlı.

⁵⁰ Masalın varyantlarında yılan yerine ejderha veya devin yer aldığı görülür.

lambalar ailesi' hayat kadınlarıdır. 'Yeşil Genç' ergenlik çağındaki kızlara saldırıp onları öldüren bir kötü ruhtur." (Eberhard 2000: 330)

Efsane metinlerine göre dışarıklar şekil değiştirerek kara köpek suretine bürünürler; topluca gezerler; türkü söyleyen insanları rahatsız etmezler. Bu nedenle onlara rastlayan bir çoban sürekli türkü söyler; musallat oldukları çobanın ağzından ve burnundan kanlar ve köpükler gelmeye başlar; dışarıda uyuyakalan insanları çarparlar (Gökşen 1999: 182-183). Tespit edilen toplamda 5 unsurdan yola çıkılarak, bu demonun bir dış dünya demonu olduğu ve evlerindeki insanları rahatsız etmediği iddia edilebilir. Bu durum, Şamanizm'deki *eşik iyesi* inancıyla bağdaştırılabileceği, dolayısıyla da onun İslamiyet öncesi inanışın günümüze yansımaları olarak okunabileceği gibi cin olarak adlandırılması, genel cin anlatımlarında da olduğu gibi kara bir köpek suretinde insanlara görünmesi, onun İslamiyet sonrası kültürden de ciddi bir biçimde etkilendiğini göstermektedir. Öte yandan türkü söyleyen insanı rahatsız etmemesi, bu minvalde, onunla ilgili ele alınması gereken en önemli husus olarak görülmelidir. Nitekim genel cin ve diğer demon-diablo anlatımlarında karşılaşılan varlığın Kur'an'dan bir metin okunması veya besmele çekilmesi neticesinde ortadan kaybolmaları gibi, dışarlığın da türküyü tesir altına alınması arasındaki benzerlik ve farklılıkların temellendirilmesi gerekir. Her şeyden önce dışarlık, cinler gibi sese duyarlıdır fakat onun sese duyarlı oluşu, cinlerde olduğu gibi insanların yerini ve varlığını tespit etmede kullandığı bir unsur değil; onun kaçmasına sebep olan bir unsurdur. Onun dışarıda uyuyan insanları rahatsız etmesi, Türk kozmolojisinde onun bir "Orta dünya ruhu" olduğunu gösterir niteliktedir. Her ne kadar tespit edilen metinde, dışarlığın peşine takıldığı insanla fiziksel bir temas gerçekleştirmediği görülse de, onun uyuyan kişiyi rahatsız etmesi ve ağzından burnundan kan ve köpüklerin gelmesine sebebiyet vermesi, onun soyut bir varlık olduğunu ortaya koymak için yeterlidir.

2.2.1.24. Ebemgarı

Ebemgarı yalnızca Kayseri masallarında görülen ve II.A.24. sınıflandırmasıyla kaydedilen demonik bir varlıktır. Bu varlıkla ilgili en dikkat çeken özellik, onun insan formunda bulunması ve insanları diri diri yemesidir (Deniz 1996: 130). Fakat söz konusu masalda tespit edilen bir diğer unsur ise ebemgarının bir gelini yemesidir. Anlatıda onun bir gelini yediğini gören başka bir kadın ise korkusundan solmaya ve

hasta olmaya başlar (Deniz 1996: 130). Her ne kadar anlatı, onun kurban olarak seçtiği insanlar hakkında net bir bilgi vermese de, bir gelini yemesi ve onun “ebemgarı” şeklinde adlandırılması bunu izah etmek için kullanılabilir. Nitekim bilindiği gibi Türkiye sahası demonolojisi ve diabolojisinde kurbanlar erkeklere nazaran daha çok kadınlar arasından seçilmektedir. Al karılarının yeni doğum yapan kadınlara musallat olmaları, devlerin veya ejderhaların kendilerine sunu olarak genç birer kız istemeleri, dışarıya sıcak su döken kadınların çarpılmaları, işbu bağlamda ele alınmalıdır. Dolayısıyla ebemgarının da bu minvalde genelde kadınları, özelde ise gelinleri kurban olarak seçtikleri iddia edilebilir. Fakat anlatı, bunun ispatı için tam olarak yeterli değildir.

Gelinlerin kurban olarak seçilmesinin bir başka nedeni ise, yukarıda da belirtildiği gibi evliliğin bir erginlenme olması ve gelinlerin de bu erginlenme döneminin henüz başlarında olmaları, dolayısıyla mitik tasavvurda korunmasız olarak telakki edilmeleriyle ilgili olmalıdır. Tıpkı yeni doğan bebeklerin bir geçiş döneminde olmaları, dolayısıyla orta dünyaya gelmeleri neticesinde, bunun erginliğine henüz varmaları ve korunaksız olmaları; ölümlerin de bir geçiş yaşamaları neticesinde hem kendisinden korkulan hem de bedeni korunan bir statüde bulunmaları gibi, gelinler de hem sosyal hayatta hem de mitlerin dünyasında korunmasız olarak düşünülmüş olmalıdırlar. Bu da ebemgarı gibi insanları diri diri yiyen demonik bir varlığın gelinlere yönelmesinin izahatını kolaylaştırır.

2.2.1.25. Ejderha

Hemen hemen birçok dünya tasavvurunda karşılaşılan ejderha ile ilgili en yaygın görüş, onun uzak doğu kaynaklı olduğudur. Wolfram Eberhard’ın aktardığına göre, bilinenin aksine Çin ejderhası iyi huylu, zararsız, doğal eril gücün ve verimliliğin simgesi olan; güneşe, bahar yağmuruna benzetilen bir yaratıktır. Buna göre sihirli bir yaratık olan ejderha, bir solucan kadar küçülebileceği gibi, yerle gök arasındaki boşluğu doldurabilecek kadar da büyüyebilir. İstedğinde görünmez olabilir ve göğe çıktığı günlerde (2. ayın 2. günü) bulutların arkasına gizlenir. Çin panteonuna göre kozmolojide dört tür ejderha vardır. Bunlar, 1. ilk önce göğün yeniden hayat veren gücünü simgeleyen gök ejderhaları; 2. arkasından yağmurun yağmasını sağlayan ruh-

ejderhalar; 3. nehir ve derelere hükmeden yeryüzü-ejderhaları ve 4. hazineleri koruyan ve dört denize hükmeden ejderhalardır (Eberhard 2000: 104-105).

Bilindiği gibi ejderha, İngilizcede *dragon* yahut *draco* sözcükleriyle karşılanmaktadır. Her iki sözcük de Latince *draco* sözcüğünden gelmektedir. Oxford tarafından hazırlanan *Latince Sözlük*'te *draco*, “1. Kutsal sayılan veya hazine koruyucusu olan yılan; 2. bir tür balık; 3. Zamanla daha da sertleşen kök; 4. bir gayzerin yardımıyla ısıtmada kullanılan bir araç” olarak tanımlanır (Oxford Latin Dictionary 1968: 574). Bierce'nin aktardığına göre ejderha aynı zamanda tarihteki önemli bir askerdir. Hücum ve istikrarın muazzam bir dengesi olan bu asker, yaya ve at sırtında her türlü avantaja sahip olarak tasvir edilmiştir (Bierce 1911: 74). Funk ve Wagnalls'ın adı geçen sözlüğünde ejderhayla ilgili geniş bilgiler verilmiştir: “Eski dünya insanların tamamının ve yeni dünya insanların birçoğunun folklorunda görülen mitik yaratıktır. Bütün ejderhaların anatomik yapılarında vücudu pullarla kaplı yılan ya da timsah, kol veya başlarında aslan, şahin veya kartal temellendirmesine rastlanır. Birçoğunun kanatları vardır. Fiziksel özellikleri ise bu mitik yaratığın tahayyül edildiği bölgeye göre değişkenlik gösterir. Mesela Hindistan'da fil-ejderha; Çin'de geyik-ejderha görülür. Ejderhanın nefesi genellikle ateştir, binlerce ses yayar, hazineyi korur, bir mağarada, gölde, akıntıda veya bulutlarda yaşar. Bir şekilde su kültürle ilişkilendirilir. [...] Bütün dünyada ejderhalar, insan kurbanla, genellikle de bakire prensesin kurban edilmesiyle yatıştırılırlar.

Ejderha katili hikâyeleri genellikle hep aynı motiflerle süslüdür. Bu tarz anlatılar, kahramanın ejderhayı nasıl öldürdüğü, başını ya da başlarını nasıl kestiği, dillerini çıkardığı ve ödül olarak prensesin ya da eşinin verilmesiyle ilgilidir. [...] Her kültür tarihinin başlangıcında ejderhalar insanlar tarafından tanrılarla ilişkilendirilir, özellikle de bir tanrıyla kimliklendirilmiştir (Leach 1949a: 324).

Ejderha sözcüğü, Türkçeye Farsçadan geçmiştir ve Farsça sözlükte *büyük yılan* anlamına gelmektedir (Etik 1968: 34). Nimet Yıldırım'ın aktardığına göre ejderha, *ejdhâ* ve *ejderhâ* biçimlerinde kullanılır. O, büyük bir timsah görünümünde, yüzü ata benzeyen, iki kanatlı, ağzından ateş püsküren, yeraltı hazinelerinin koruyucusu olduğuna inanılan bir varlıktır. Ejderhalar, çok fazla uyumalarıyla bilinir. Halk arasında

ejderha yüreğinin yenilmesinin insana cesaret ve güç kazandırdığına inanılır. Derisi âşıkların bedenlerine sarıldığında aşk hastalığından kurtulurlar (Yıldırım 2008: 274).

Jean Paul Roux'nun hazırladığı *Eski Türk Mitolojisi* adlı eserde, ejderhaya ilişkin şu bilgiler kaydedilmiştir: “*Büyük olasılıkla Türkler ejderha figürünü ve onunla ilgili tüm tasarımları Çinlilerden ödünç almışlardır; ona takılan eski isim Iuu adı, bunun bir kanıtıdır. Bazı gruplar bu tasarımların oldukça etkisinde kalmış olmalı ki, bugün bile Türkiye’de hâlâ Çin düşünce tarzına uygun söylenceler bulmak mümkündür. Kimi grupları ise ejderha fazlaca ilgilendirmemiştir; onlar fabllarda geçen ve yabancıları oldukları bu hayvanın yerine, özellikle Oniki Hayvanlı Türk Takviminde görüldüğü üzere, başka hayvanlar koymuşlardır. Özbekler, Azerbaycanlılar, Türkmenlerin bir bölümü ve Sinkiang Uygurları ejderhanın yerine balığı, Hakaslar ise kertenkeleyi koymuşlardır* (Roux 2011: 67). Ayrıca *Dîvânü Lugâti’t-Türk*’te, *nâg* sözcüğü timsah, *nâg yılân* sözcüğü ise ejderha olarak tercüme edilmiştir (Kaşgarlı Mahmûd 2007: 349).

Celal Beydilli’nin aktardığına göre bu varlığın Türkiye Türkçesindeki karşılığı “evren”dir. Ancak “Evrân” başlığında da ifade edileceği gibi, Türkiye sahasında “evrân” olarak nitelendirilen olağanüstü varlık, fiziksel özellikleri ve etrafında şekillenen motifler bakımından ejderhadan farklılık göstermektedir. Bu çalışmada da evrân ve ejderha, iki ayrı varlık olarak değerlendirilmiştir. Beydilli ayrıca Batı Sibirya Türklerinde ejderhanın ormanda yaşadığı, Azerbaycan ve diğer Türk halklarının tasavvurlarında; suda yaşadığı; Özbek, Türkmen ve Kazan anlatılarında mağarada yaşadığı ve bir hazineyi koruduğu bilgisini kaydetmiştir (Beydilli 2005: 192). Kaya ise ejderhaya ilişkin tasavvurları, Yıldırım (2008)’le benzer bir doğrultuda aktarmıştır (bk. Kaya 2014: 322). Korkmaz ise, ejderhanın bir şekilde şeytanla özdeşleştirildiğini belirtmektedir. Ona göre kimi kez tektanrıci dinlerin Pagan tanrıları kötülükle özdeşleştirme geleneği gereği ejderha donuna bürünür (Korkmaz 2006: 227). Son olarak Fuzuli Bayat’ın Ziya Gökalp’ten aktardığına göre Türk mitolojisinde renk ve yön simgeçiliğinde de ejderhanın bir rolü olduğu dikkati çeker. Buna göre Türkler, Çinlilerin Taozim dinine benzer bir biçimde yönleri sınıflandırmışlardır ve bu renk-yön simgeçiliğinde şark (doğu), gök (mavi) ejderha ile sembolize edilmiştir (Bayat 2011: 36).

Ejderhayla ilgili, efsanelerde 48; masallarda ise 61 motif kaydedilmiştir. Dünya örneklerine benzer bir biçimde Türk kültüründe de ejderha hazinenin koruyucusu olarak tasavvur edilmiş; devlerde olduğu gibi tabiat kaynaklarını tahakkümü altına almaya çalışan ve insanlardan aldığı kurbanlar neticesinde bu tabiat kaynaklarının kullanımına müsaade eden olağanüstü bir varlık olarak yer almıştır. Bununla beraber ejderhaların hem masal hem de efsanelerde aynı oranda yer almaları, onların halk muhayyilesinin her yönüne sirayet ettiğini de gösterir. Efsanelerde görüldüğü üzere ejderhalar, hem bir cezalandırma; hem de dinî güçlerin kudretini ortaya koyma aracıdır. Nitekim tespit edilen üç unsurda (bk. II.A.25. 6601-6603) ejderhaların adak adamak suretiyle taş kesildikleri, fakat adak yerine getirilmediğinde tekrar canlandıkları görülür. Bununla beraber ejderhaların yalnızca adak ile değil, dua-beddua ile de taş kesildikleri görülür. II.A.25.6607-6608; 6610; 6612; 6628; 6631-6632 ve 6644 numaralı unsurlarda, ejderhayla karşılaşan anlatı kahramanlarının dua yahut bedduaları (beddua için bk. II.A.25.6610) neticesinde ejderhaların taş kesildikleri dikkati çeker. Bu, demonoloji ve diabloji (dolayısıyla da korku) ile inanç arasındaki köprünün halk anlatıları vasıtasıyla kurulmasının somut bir örneği olarak okunmalıdır. Nitekim anlatının çıkış noktası korku ve korkunun inanç ile bertaraf edilmesine dayanır ki, bu bertaraf ediş, yalnızca bir duygu durumu olmayan korkunun yerini emniyete bırakmasıyla değil, tehlike olarak algılanmış ve gerçek dünyada da tehlikeli bir varlığın taş kesilmesiyle vuku bulmuştur.

Tıpkı masallarda görülebileceği gibi efsanelerde de ejderhalar ağızlarından alev saçarlar (II.A.25.6604; 6621; 6637-6638). Yine masallarda ve dev tipiyle benzer bir biçimde ejderhaların da su kaynaklarını kestikleri, kimi zman kimseyi yaklaştırmadıkları yahut su almaya gelenleri yedikleri görülür (bk. II.A.25.3566; 6616; 6622). Dev ve peri tiplerinde de ele alındığı gibi, çeşitli olağanüstü varlıkların doğal kaynaklara, bilhassa da suya sahip olma istekleri, söz konusu varlıkların insanların düzenini kaosa dönüştürmek istemelerinin yanında, demon ve diablo kültü içinde de bir mücadelenin olduğunu gösterir. Ancak anlatılar bu açıdan belirsizdir. Ağırlıklı olarak devler ve periler arasında görülen mücadelelerle ilgili anlatılar, ne yazık ki diğer demonolojik ve diablojik varlıklar etrafında teşekkül etmemiş, bir başka ifadeyle anlatılarda örneğin suya sahip olmak isteyen diğer varlıklar arasında gerçekleştirilen güç savaşlarıyla ilgili anlatılar tespit edilememiştir. Söz konusu anlatıların tespit edilememesi, böyle bir mücadelenin olmamasını gösterdiği kadar, demon ve diabloların

kurban olarak insanları seçmiş olmaları, dolayısıyla paylaşılmak istenenin su olmasından ziyade, insan olduğunu ortaya koymaktadır.

Korku kültürünün bir işlevi de, belirtildiği gibi, halk bilgisine ait çeşitli birikimleri anlatılar dolayısıyla aktarmalarıdır. Nitekim korku, tecrübeye dayalı olması dolayısıyla da öğretici ve kalıcı bilgilerin nesiller boyu devredilmesine olanak tanır. Tespit edilen bir unsura göre ejderhanın kanı zehirlidir ve yalnızca sütle etkisizleşir (bk. II.A.25.6627). Bununla beraber ejderhaların efsanelerde tasavvur edilişiyle ilgili dikkati çeken bir diğer nokta da, onunla rastlaşan insanların göstermiş oldukları tepkilerdir. Bu tepkiler korkunun genel tabiatında olduğu gibi kaçma ve mücadele etme etrafında şekillenir. Ancak efsanelerde ejderhalardan kaçmayla ilgili bir motif tespit edilmiştir ve bu unsur da ejderhayla karşılaşan bir saz şairinin onu musikiyle etkileyerek kaçması hakkındadır (bk. II.A.25.6634) ki, bu unsur dolaylı olarak mücadele etmek olarak okunmalıdır. Onunla karşılaşma neticesinde verilen diğer tepkilerin tamamı ise mücadele etmek hakkındadır. Bu minvalde mücadele, yalnızca somut bir biçimde, bir başka ifadeyle kılıç yahut herhangi bir savaş aletiyle ejderhayla birebir karşılaşmak olarak görülmemelidir. Nitekim yukarıda belirtilen dua yahut beddua neticesinde ejderhanın etkisizleştirilmesi de bir mücadele yöntemidir. Efsanelerin korku kültürüne katkısı da tam bu noktada teferruatlı bir biçimde ele alınmalıdır. Nitekim ağırlıklı olarak dini unsurlar etrafında şekillenen efsaneler, yukarıdaki unsurlarda da olduğu gibi çeşitli korku motifleriyle karşılaşan bireylere, dinin sunmuş olduğu yöntemlerle mücadele etmelerini öğütler. Dolayısıyla burada ele alınması gereken eylemin gerçekleşme sıklığı yahut mahiyeti değil, efsaneler açısından işlevi olmalıdır.

Masallarda ise, bu anlatıların tabiatları gereği ejderhaların daha tasavvura dayalı olarak ele alındığı, bir başka ifadeyle, çözüm sunan efsanelere karşın masallarda ejderhanın ayrıntılarıyla sunulan bir anlatı tipi olduğu dikkati çeker. Onun belirtildiği gibi tasavvur edilmesi, aynı zamanda insanlarla daha fazla iletişim halinde olan bir varlık olmasını da beraberinde getirmiştir. Nitekim efsanelerde ejderhaların konuştuğu, insanlarla söze yahut davranışa dayalı herhangi bir iletişimde bulunduğu görülmezken; masallarda ise ejderhalar insanlarla konuşan, onların kendilerini ifade etmelerine izin veren ve onların davranışlarına göre mukabelede bulunan bir varlıktır. II.A.25.6607-6608; 6618; 6624; 6638 ve 6661 numaralarıyla kaydedilen unsurlarda ejderhaların insanlara bir bilmece sordukları ve bilmecelerine cevap alamazlarsa, sordukları

insanların yakınlarına zarar verecekleri görülür. Dolayısıyla ejderhalar masallarda, efsanelerde olduğu gibi tamamıyla zarar verici varlıklar değildirler. Fakat onların insan etiyile beslendikleri de görülür (bk. II.A.25.6609; 6631; 6640; 6643; 6651-6652; 6657-6660). Öte yandan II.A.25.6609; 6640-6641; 6643; 6651-6652; 6657-6660 numaralarıyla kaydedilen unsurlar, ejderhaların suyun kaynağını tutmaları ve kimi zaman da kurban almak suretiyle insanların su almalarına izin vermeleri hakkındadır. Ayrıca masallarda ejderhaların bir kuyuda (kimi zaman içine gireni yakan bir kuyu), içine gireni yakan bir mağarada yaşar ve yanında kaçırmış olduğu kızlar bulunur (bk. II.A.25.6615-6617; 6622-6623; 6625; 6627; 6636). Ejderhaların görünümüyle ilgili masallarda açıklayıcı bilgiler bulunmasa da, Siirt'te anlatılan bir masala göre ejderhanın tek gözü bulunur ve onu öldürmenin tek yolu tek gözünü yaralamaktır (bk. II.A.25.6642). Onun öldürülme yollarıyla ilgili kaydedilen diğer bilgilere göre ejderhalar tek kılıç darbesiyle öldürülmesi (II.A.25.6606), dünya güzelini görünce çatlaması (II.A.25.6611), başının üstünde asılı bulunan kılıç ile yaralanıp (II.A.25.6630); yedi başının da koparılarak (II.A.25.6655) öldürülebilmesidir. Masallarda ejderhaların da devler gibi kızlara düşkün olduğu, güzel kızları kaçırp yaşadığı yere götürdüğü görüldüğü gibi, onun eskiden bir kız olduğu, büyü yahut diğer olağanüstü yollarla ejderhaya dönüştüğü de dikkati çeker.

2.2.1.26. Ev Kızı

Bilindiği gibi Türkiye sahası efsanelerinde görülen demonolojik ve diablojik varlıkların sayısı, masallara nazaran oldukça fazladır. Sonuç kısmında da belirtileceği gibi bu durum, efsane ve masalların temel işlevleri açısından izah edilebilir. Nitekim masal, insanı daha olağan bir dünyaya hazırlarken, insanı “insanî değerler” etrafında ele alıp onu “daha insan” olmaya teşvik ederken; efsaneler ise insanlığın hayatta kalmasını ve nasıl kalacağını gerek toplumsal gerekse bireysel bir düzlemde ele alır. Türkiye sahası efsanelerinde görülen varlıklardan biri de “karabasan” veya “ev kızı” adıyla yalnızca Nevşehir efsanelerinde görülen karaura’dır. Karaura, diğer karabasan anlatılarından farklı olarak daha somut bir biçimde tasavvur edilir. Buna göre karaura, karabasan gibi, insanları uykusunda boğmaya çalışan ve elinin ortasında delik olan bir varlık olsa da, insanlara kaz, ördek, köpek ve keçi suretlerinde görünür; görüldüğü kadının lambasını söndürür, onun saçlarını tarar ve evinde yemek yer; sarı saçlı ve renkli gözlü bir kızdır (Gündüz Alptürker 2013: 164). Dolayısıyla birtakım demonolojik

ve diabololojik varlıklardan farklı olarak karaaura, bir ev demonudur. Burada dikkati çeken nokta, Türk anlatı geleneğinde lanet kültürünün diğer kültürlerde olduğu kadar belirgin bir yapıya sahip olmaması, bir başka ifadeyle lanetli olarak görülen mekân algısının Türk kozmolojisinde yaygın olmayışıdır. Her ne kadar hamamlar, viraneler ve değirmenler gibi yerlerin akşam ezanından sonra demonolojik ve diabololojik varlıkların ikametgâhı olduğu pek çok anlatıda sıklıkla vurgulansa da, söz konusu yerlerin yahut içinde herhangi bir demon veya diablunun görüldüğü evlerin lanetli olduğuna dair bir bilgi bulunmamaktadır. Anlatı kültürü bu bakımdan “lanet” algısını ortadan kaldırmış ve demonolojik ve diabololojik varlıkları lanet algısıyla sınırlandırmayarak insanların yaşadığı orta dünyanın bir gerçeği olarak tasavvur etmiştir. Bu minvalde karaauranın belirli insanları yahut belirli mekânlarda yaşayan insanları değil, geneli itibariyle uyuyan her insanı kurban olarak seçtiği ifade edilmelidir.

2.2.1.27. Evran

Şahmaran yılan-insan olarak tasavvur edilirken, evran daha çok devasa bir yılan olarak tasavvur edilmekte ve evran, konu olduğu anlatılarda Şahmarana nazaran daha çok hayvansal özellikler göstermektedir. Ancak literatürde yılanı mitolojiler ve dinler tarihi açısından ele alan çalışmalar, evran hakkında bilgi vermiş olmaz. Nitekim yılan, dinler tarihi açısından insanın cennetten kovuluşuyla ve bu yönüyle de şeytanla ilişkilendirilirken, evran, tamamıyla bu tasavvurdan uzakta, müstakil bir olağanüstü varlık olarak tasavvur edilmektedir. Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan *Türkçe Sözlük*'te evren, “1. Gök varlıklarının bütünü, kâinat, cihan, âlem, kozmos, 2. Düzenli ve uyumlu bir bütün olarak düşünülen bütün varlıklar, 3. Büyük yılan, 4. Kişinin içinde yaşadığı ve ilişkide bulunduğu ortam” (Akalin ve diğerleri 2011: 838) olarak tanımlanmıştır. Ömer Asım Aksoy ve diğerleri tarafından hazırlanan *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*’nün III. cildinde evran, *büyük yılan*, *canavar* adlarıyla kaydedilmiştir ve eserde, İncesu, Yeşilova, Başpınar, Sarayköy ve köyleri, Yukarı Seyir, Bozdoğan, Kırçaklı, Nazilli, Tire, Dinar, Tefenni, Tokat, Darende, Kilis, Dört Yol, Antakya, Haymana, Pınarbaşı, Salkuma, Şehşaban, Yeniköy, Ereğli, Üskül, Karaisalı, Mersin, Silifke ve Yerkese il-ilçe ve köylerinde bu adın tespit edildiği kaydedilmiştir (Aksoy ve diğerleri 2009a: 1812). Değer ve Fıratlıgil’in Hatay’da yaptıkları saha araştırmasına göre, Hatay’da evran, yılanların şahı olarak bilinmektedir. Buna göre evran, yılanların atası, dedesi diye bilinir ve denizlerde meydana gelen hortumun

sebebidir. Bu nedenle yörede hortum görüldüğünde “evran denizi somuruyor” denilir (Değer & Fıratlıgil 2012: 79).

Evrân, Şahmaranın aksine efsanelerde daha sık görülen olağanüstü bir varlıktır. Ancak belirtildiği gibi evrân, Şahmaran ve ejderhaya nazaran, daha az insansı özelliklere sahip olağanüstü ve devasa bir hayvan olarak tasavvur edilmektedir. Masallarda onunla ilgili 3 unsur kaydedilmişken; efsanelerde bu sayı 45’tir. Efsanelerde onunla ilgili kaydedilen motiflerin çoğu, onun büyüklüğünü gösteren unsurlardır. Buna göre evrân, en az on metre boyunda; yüz kilo ağırlığında; 15-20 metre; boynuzlu, iri gözlü ve koyun büyüklüğünde; kalınlığı 70 cm’dir (bk. II.A.27.7010; 7014; 7018-7019; 7021; 7024 ve 7039). Belirtildiği gibi o, daha az insansı özelliklerle tasavvur edilmişse de, bunun aksi yönünde kaydedilen unsurlar da yok değildir. Buna göre II.A.27.7027 ve 7043 numaralı unsurlarda onun konuştuğu; 7023 numaralı unsurda ise insan gibi yürüdüğü ve yüzünün insana benzediği yer alır. Ayrıca onun görünümünün yılan olmadığına dair anlatılar da bulunmaktadır. Buna göre evrân köpeğe benzer ve buzağı gibi ses çıkarır; saçları ve sakalları vardır (bk. II.A.27.7028; 7030).

Onun demonik yönünü oluşturan anlatılar, evrânla ilgili en korkunç motiflerin kaydedildiği anlatılardır. II.A.27.7037 numaralı unsorda onun öldürüldüğü yerde otun bitmediği görülür ki, bu da onun kanının da zehirli olduğunu gösterir. 7038 ve 7040, onun üzerine atılan eşarbin başına gelirse kıyametin kopacağı, gövdesine gelirse deprem olacağı, herhangi bir yerine gelirse gençlerin öleceği hakkındadır. Bu da onun kozmolojik dengede oldukça önemli bir yerde bulunduğunu kanıtlar niteliktedir. Öte yandan ona doğrultulan tüfeğin ateş almadığı; suların içinden kişneyerek geçtiği (bk. II.A.27.7020; 7032) dikkati çeker. Son olarak II.A.27.7001’de Ahi Evrân’ın evrana dönüşebileceği belirtilmişken; 7002’de arıların evrân kanından yaptığı balın her derde deva olduğu kaydedilmiştir.

Masallarda ise evrânın oldukça sınırlı bir biçimde ele alındığı görülür ve anlatılarda evrânın “yılan” yönüyle, kimi zaman da ejderhayla benzer bir biçimde tasavvur edildiği dikkati çeker. II.A.27.7002-7003 numaralı unsorda evrânın tıpkı ejderha gibi suyun kaynağını tuttuğu ve insan yemek suretiyle bölge halkının su almasına müsaade ettiği; 7001’de gerdek gecesinde damatları öldüren kızın içinde bir evrânın yaşadığı ve kız korkutulunca evrânın da dışarı çıktığı görülür.

Dolayısıyla görüldüğü gibi Türkiye sahası için evran, Şahmaran ve ejderha ayrımı oldukça belirgin olarak ayrılmış durumdadır. Buna göre evran, doğada yaşayan ve insanların karşılaşılabilecekleri olağanüstü bir varlıktır.

2.2.1.28. Eyvah

II.A.16.Cüce sınıflandırmasında cücelerin özelliklerinden, II.A.51. Of Koca sınıflandırmasında ise “Of” tipinin yaşadığı mekânlardan ve ortaya çıkış biçimlerinden teferruatlıca bahsedilmişti. II.A.28. sınıflandırmasıyla kaydedilen Eyvah tipi de bu minvalde her iki olağanüstü varlığa da benzeyen, Türkiye sahasının yalnızca masallarında, masallar içinde de Gaziantep anlatmalarında tespit edilen olağanüstü bir varlıktır. Eyvahla ilgili kaydedilen tek unsura göre o, denizin kenarında “eyvah” denince ortaya çıkan yarım bir insan, bir başka ifadeyle cücedir (Köksel 1995: 203). Dolayısıyla görünüş itibariyle cüceye, ortaya çıkış ve yaşadığı mekân itibariyle of kocaya benzeyen bu varlıkla ilgili tam bir tespitte bulunmak olanaksızdır. Nitekim tespit edilen anlatı dışında eyvah adlı bir varlığa rastlanmamıştır. Ancak masallarda periler ve cücelerin sürekli bir ilişki hâlinde bulunmaları, yeni doğan peri bebeklerinin bir (veya üç) sakallarının ise üç (veya beş) karış olarak tasavvur edilmeleri, Of koca ve cücelerin de doğrudan su kültürle bağlantılı olmaları, birçok kere ifade olunduğu gibi perilerin devlerle sürekli mücadele etmeleri, işbu varlığın hem cüceler (dolayısıyla da periler) hem de of koca ile bir bağlantısının olabileceğini gösterir niteliktedir.

2.2.1.29. Fıben

Fıben de evran, ejderha ve Şahmaran gibi yılan temelli olağanüstü bir varlıktır. Ancak onun aktarılan varlıklardan farkı, onlara göre daha şeytani özellikler barındırması ve soyut bir varlık gibi tasavvur edilmesidir. Nitekim yalnızca Mardin efsanelerinde görülen ve II.A.29. sınıflandırmasıyla kaydedilen fıben, hakkında tespit edilen tek anlatıya göre lanetlenmiş yılanlardan oluşur. Dolayısıyla onun meydana gelmesinde içsel bir dönüşüm söz konusudur ki, II.A.29.7403 numaralı unsorda, onun nefesiyle insanların tüm tüylerinin döküldüğü ve felç kaldıkları görülür. Ayrıca fıbenin çok uzun yaşarsa ayaklarının da çıkacağı ve Allah tarafından cezalandırılmak suretiyle dağlara atıldığı da tespit edilen unsurlar arasındadır (Sancak 2008: 100). Ancak fıbenin insanlara hangi durumlarda zarar verdikleri, nerede yaşadıklarına ilişkin net bir bilgi bulunmamakla beraber, onun ejderhadan farklı olduğu görülür. Nitekim anlatılarda

ejderhalar, umumiyetle hâlihazırda ayaklı olarak ve ağzından ateş saçan bir varlık olarak tasavvur edilir. Fıbenin nefesi ise ateşten ziyade zehir ve havayla ilgili kötücül bir etkiye sahiptir ki, bu da onun nefesini verdiği insanın tüylerinin dökülmesi ve felç kalmasıyla izah edilebilir. Ejderhadan farklı olarak onun ayakları uzun zaman sonucunda çıkmaya başlar.

2.2.1.30. Gece Adamı

Gece adamı, yalnızca Diyarbakır efsanelerinde görülen, kendisiyle ilgili tespit edilen bir metinde cin şeklinde de adlandırılrsa da, ayrı bir başlıkta incelemeye tutulan demonlardan biridir. II.A.30. sınıflandırmasıyla kaydedilen gece adamı, anlatıya göre gece vakti bir mezarlıkta, boyu göğsü kadar uzanan bir varlık olarak görünür. Onu gören bir adam da korkusundan bir hafta sonra ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 105). Ne yazık ki, onunla ilgili anlatı bu kadarıyla sınırlıdır ve hakkında çıkarımlarda bulunma olasılığını ortadan kaldırmaktadır. Ancak Helimoğlu Yavuz tarafından kaydedilen demonolojik ve diablojik anlatılarda söz konusu varlıkların neredeyse tamamının “cin” şeklinde de adlandırılması göz önünde bulundurularak, gece adamı, “II.A.14. Cin” başlığı altında ele alınmamıştır. Onun ayakları yerde başı gökte bir varlık olarak tarif edilmesi, onun bir cin olarak değerlendirilmesini mümkün kılar gibi gözükse de, cin anlatılarının çoğunda devasa boyutlara şekil değiştirmek suretiyle ulaşıldığı dikkati çeker. Dolayısıyla gece adamı, cin taifesinden bir varlık olarak değerlendirilebileceği gibi, viraneler, hamamlar, değirmenler, mezarlıklar ve diğer lanetli yerlerde ortaya çıkan çeşitli demonlar ve diablolar arasında da değerlendirilebilir.

2.2.1.31. Geçkinci

Geçkinci, Muğla efsanelerinde görülen ve bu şehre mahsus demonlardan biridir. II.A.31 sınıflandırmasıyla kaydedilen geçkinci, birçok yönüyle farklı demonlara ait özellikleri de taşır. Al karılarının su kuyularından gelmeleri, cinlerin ve şeytanların belirli yerlerde yaşamaları yahut birtakım demonların muayyen dönemlerde ortaya çıkmalarından farklı olarak geçkinci, su kuyusu etrafındaki bir topraktan, çıkar. Üstelik geçkinciler diğer demonlar gibi yaşadıkları belirli bir yer olmadığı için insanlara da kendi istekleri dışında görünmezler. Anlatıya göre geçkinciler, yaşlı bir kadına, bir bacağı önde, bir bacağı arkada varlıklar olarak görünürler (Önal 2013: 285). Ayrıca geçkincilerin de cinler gibi topluluk halinde dolaştıkları görülür. Ancak cinlerden farklı

olarak onların sesleri insanlar tarafından duyulsa da, kendileri görünmez. Bunun yanında hiçbir demon anlatısında bulunmayan bir bilgi de geçkincilerle ilgili yer alır. Buna göre geçkinciler, “tım tımdan, tım tımdan” şeklinde bir ses çıkarırlar. Onların da kendi hayvanları, davul ve zurnaları vardır. Düğünler yaparlar. Bu da, onların insanlar gibi sosyal hayatlarının bulunduğunu fakat “soyut” olarak adlandırılabilcek demonlardan oldukları için göze görünmediklerini gösterir (Önal 2013: 286-287).

Geçkinciler ile cinler arasındaki müşterek hususlardan biri de, birçok cin anlatmasında görülen birine zarar verme ve bu olay ardında kullanılan unsurlardır. Buna göre bulaşık yıkayıp suyunu dışarı döken kadın, bir geçkinciye topal bırakır ve topal bıraktığı geçkinci tarafından hasta edilir. Kadının tedavi olması içinse, geçkincilerin yaşadığı yere bir muska götürmek ve onlara vermek gerekir (Önal 2013: 286). Burada dikkati çeken hususlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Geçkincilerin su kuyusunun yanındaki topraktan çıkmaları: Cin anlatmalarının büyük bir çoğunluğunda onların ateş kültüyle ilgili olduğu ve sudan geçemedikleri dikkati çekmektedir ki, geçkinciler bu yönüyle onlardan ayrılmaktadır.
2. Cin anlatmalarında da genelde bir kadının dışarıya bir şey dökmesi suretiyle onlar tarafından hasta edildiği veya topal bıraktığı görülür. Ancak cin anlatıları bu konuda nettir. Nitekim kadın, dışarıya (veya geçkinci anlatmalarından farklı olarak evinin içine) suyu dökerken besmele çekmemiş veya cinlerin uzaklaşmasını sağlayan sözcükleri söylememiştir. Oysa geçkinciyle ilgili efsanelerde böyle bir bilginin bulunmaması, cin anlatmalarından farklı olarak geceleyin tamamıyla dışarıya su dökmenin yasaklı olduğu anlamına gelir.
3. Cinlerle ilgili efsane-memoratlar ile geçkincilerle ilgili efsane-memoratlar arasındaki müşterek husus, onlardan kurtulma biçimidir. Cinlerle ilgili anlatılarda da onlar tarafından çarpılan kişinin bir yakınının yaşadıkları yere gidip onlara, genelde de cinlerin beyine-başkanına bir muska yahut yazı verdiği görülür. Bu yazı neticesinde de cin beyi, topal bırakılan cini yanına çağırır ve rahatsız ettiği kişiyi serbest bırakmasını ister. Geçkincilerle ilgili anlatılar, bu hususta belirsizdir ve yeteri sayıda anlatı olmaması yönüyle, bu hususun cin anlatmalarının tesiriyle ortaya çıkıp çıkmadığını söylemek mümkün değildir.

Bunun yanında onların sestten ibaret olduğunu söylemek doğru bir yaklaşım olmamakla birlikte, onların yaşlı bir kadına görünmeleri, bulaşık suyu döküldüğünde total kalmaları da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Öte yandan bahsedildiği gibi onların bulaşık suyuyla (kirli veya sıcak) total kalmaları ele alınması gereken hususlardan biridir. Nitekim efsanelerde onların su kuyusunun yanındaki topraktan çıktıkları aşikârdır ki, bu da onların su üzerinde tahakküm kurmaya çalıştıkları ve su kültürle ilgili olduklarını gösterir. Şu durumda kirli suyun üzerlerine dökülmesi,⁵¹ kirli suyun onlara zarar verdiğini gösterebileceği gibi, sıcaklığın da zarar verebileceğini gösterebilir.

2.2.1.32. Güneş

Wolfram Eberhard güneşle ilgili şu önemli tespitleri kaydetmiştir: “*Güneş, eril ilke olan yang’ın simgesidir. Doğduğu yer olan Doğu ve gücünün hissedilmeye başlandığı mevsim olan baharla bağdaştırılır. Aynı zamanda İmparator’un simgesidir. [...] Tayvan’ın ilk yerlilerine göre, bir zamanlar iki güneş vardı: Bir tanesi vurulmuş ve aya dönüşmüştür. Çin’deki azınlığa göre ise, ilk başta on iki güneş vardı, bunların onu güneş kahramanı tarafından öldürülmüş: Geriye kalan ikisi bizim güneşimiz ve ayımız olmuş. Aynı bölgede hâlâ var olan bir mit, yeryüzü karanlıkken horozun güneş çıkmasını sağladığını anlatır.*” (Eberhard 2000: 133) Beydilli’nin belirttiğine göre güneş, Türk mitolojik sisteminde kutsal sayılan bir objedir ve tıpkı aya tapılmadığı gibi, ona da tapılmazdı. Ona göre cinler ve ejderhalar güneşin düşmanlarıdır ve onu boğmaya çalışırlar. İnanişâ göre, güneşin tutulduğunda büründüğü kızılığın sebebi budur (Beydilli 2005: 228). Artun ise, yine güneşin Türk mitolojisi açısından kutsal ve olumlu yanlarına şu şekilde değinir: “*Eski Türk kültüründe güneş, Kök Tanrı inancına dayalı bu inanış sisteminin bir parçasını oluşturmuştur. Hunlardan beri kutsal kabul edilen güneş dişi, ay ise erkektir.*⁵² *İnanın ölümlü olmasına karşılık güneş ve ay ölümsüzdür. Ancak güneşin ve ayın kendilerine has güçleri yoktur. Eski Türklerde güneşin amblem olarak kullanıldığı da bilinmektedir. Parlaklığı, ılık ve ısı kaynağı oluşu, hayat kaynağı kabul edilmesi güneşin, âşık edebiyatı ürünlerinde de sıkça yer almasının nedenleridir.*” (Artun 2014: 218)

Aktarıldığı gibi bütün dünya kültürlerindeki gibi Türk kültüründe de güneş mukaddes bir yere sahiptir ve çağrıştırdığı anlamlar metinlerde de genellikle olumlu bir

⁵¹ Ayrıca karş. devlerin üzerlerine dökülen bulaşık suyu ile dirilmesi.

⁵² Burada, Anadolu sahası efsanelerinde tam tersi bir tasavvurun olduğunu belirtmekte fayda vardır.

şekilde tasavvur edilmiştir. Ancak Köse'nin Muş/Malazgirt'te derlediği bir masal metni, tam aksi biçimdedir. Masala göre güneş, görüntüsü itibarıyla çok korkunçtur ve çocukları yer (Köse 2004: 137). Masala göre kardeşlerini kurtarmak üzere yola çıkan bir kız, yolda dünyanın öbür ucuna, güneşin yanına varır. Ancak güneş hem çok sıcak, hem çok korkunç hem de çocukları yiyen bir yapıdadır. Dolayısıyla burada bahsi geçen güneş, bağlamına göre değerlendirildiğinde gökteki güneş, bir başka ifadeyle herhangi bir mekânda insanların yanına gelen, hareket eden demonoloji veya diabololojiye ait herhangi bir varlık değildir. Bu doğrultuda ilgili yörede güneşe ilişkin tasavvurun oldukça korkunç olduğu görülür ki, bu da söz konusu unsurun güneşin tepede olduğu bilhassa sıcak aylarda çocukların sağlığını korumaya yönelik olduğu söylenebilir. Nitekim anlatıya göre güneş yalnızca çocukları yer ve bu da masalda korkutulmak istenen kitlenin çocuklar ve söz konusu dönemde çocuklarını dışarıda oynamaya bırakan aileler olduğunu açıkça ortaya koyar. Yukarıda da görülebileceği gibi daha önce birkaç olağanüstü varlığın mitik tasavvurundan hem de sosyal işlevlerinden teferruatlı bir biçimde bahsedilmişti. Ancak bir korkutucu unsur olarak güneşin, bir varlık olmaktan ziyade sosyal hayatın düzenlenmesinde kullanıldığı açıkça söylenebilir.

2.2.1.33. Hibilik

Hibilik, Türkiye sahası masallarında görülmeyen, efsanelerde ise yalnızca Malatya'da rastlanan demonik bir varlıktır. Yağbasan'ın kaydettiği metinlere göre Hibilik erkektir, ağırdır ve fiziksel olarak oldukça küçüktür; insanlara zarar verir; uyuyan insanların göğsüne oturarak onları boğmaya çalışır; insanlar tarafından yakalanabilir ve kendisini yakalayan insana altın götürür; salavat getirilince kaçır (Yağbasan 2013: 176). Kırşehir efsaneleri ile Malatya efsaneleri karabasan-hibilik açısından oldukça benzer unsurlar içerirler fakat her iki varlığa ilişkin farklı adlandırmalar olması, söz konusu farklı başlıklar altında değerlendirme zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Bu nedenle de karabasan başlığı altında ifade edilenlerin hibilik için de geçerli olduğu iddia edilebilir.

2.2.1.34. Hortlak

Hortlak, Türkiye sahasında da olduğu gibi, bütün dünyada ölüye ilişkin duyulan korkuların bir demonda vücut bulmuş hâli olarak görülebilir. Nitekim her kültürde farklı özellikler sergilese yahut kökenine ilişkin farklı anlatılar bulunsa da, hortlak, bir şekilde

halk anlatılarında yaşamaya ve halk inanışlarında, bilhassa geçiş dönemlerinden olan ölümden çeşitli pratikler hâlinde varlığından korku duyulan bir varlıktır.

Hortlağın Avrupa kültüründeki en önemli karşılıkları sırasıyla *zombi* ve *ghost*'tur. Junk & Wagnalls sözlüğünde *zombi*, şu şekilde izah edilmiştir: *Zombi, Haiti Voodoo kültürünün Haiti dışında en çok bilinen unsurudur ve temel olarak büyü ve ruhu içeren birtakım Voodoo inançlarından oluşur. Zombi, bir insanın ruhunun kara büyü yanlısı biri tarafından çalınarak ölüye dönüştürülmesidir. Büyücü, defin işlemi gerçekleştikten sonra vücudu ifşa eder ve dilediği gibi kullanır. Bazı yörelerde zombinin tuzlanmış et yerse, denize bakarsa mezarına dönmesine müsaade edileceğine inanılır* (Leach 1949b: 1195).

Haiti kültüründe ise zombilerle ilgili daha komplike bilgiler yer almaktadır. Buna göre zombilerin yaratılması, Voodoo'da oldukça nadir rastlanan bir kara büyü biçimidir. Kökleri Afrika'ya kadar dayanır ve Kongo dilinde *zombi*, 'tutsak edilmiş ruh' anlamına gelir. Owusu'nun aktardığına göre zombiler şu şekilde meydana getirilir: *Bokor önce majik yöntemle kurbanını öldürür. Bunun için geçici bir beyin ölümü yaratır ya da ölüm gerçekleşmiş gibi gösterir. Kurbanın ruhunu, onu kötü amaçları için kullanmak amacıyla ağzı kapalı bir kabın içine kapatır. Bu insan gömüldüğünde, büyücü onun bedenini mezarından çıkarır ve yeniden canlandırır. Bunu başardığında, artık elinin altında tüm emirlerini yerine getiren iradesiz bir beden vardır. Bokor, kurbanının bedenini yeniden canlandırmayı başaramazsa, astral zombi olarak da tanımlanan, tutsak ruhu kullanır. Astral zombi sadece Afrika-Haiti Voodoo kültüründe değil, aynı zamanda diğer majik kültürlerde de yer alır* (Owusu 2009: 96).

İsobel E. Williams'ın belirttiğine göre İskoç kültüründe vahşice öldürülen insanlar, ruhları bir şekilde rahata erene kadar *ghost* (hayalet) olarak yaşamaya devam ederler. Aynı şekilde vaftiz edilmeden ölen çocukların da yalnız yerlerde yaşayan hayaletlere dönüştüğüne inanılır. Bu hususta birçok İskoç anlatısı, sevdiğini arkasında bırakan hayaletin, onu ziyaret ettiğini anlatır (Williams 1991: 58). Kelt mitolojisinde ise hayaletler ile daha az ilahi varlıklar olan periler arasındaki ayrımı yapmak güçtür. Çoğunlukla her iki varlık grubu da bazı yerlerin koruyucusu olan büyülü varlıklar olarak tanımlanırlar. Mitolojiye göre bütün insanlar hayaletlere dönüşmezler. Çocuk doğururken ölen ve bebeğinin güvenliği hakkında endişe eden genç anne gibi bazı

insanların ruhları evini ve ailesini gözetmek için geri dönerler. Kimi zaman da daha uzun bir hayat yaşayan insanların geri döndükleri de olur. Vahşice öldürülen insanlar da öldürüldükleri yere geri dönerek orada bulunan insanları rahatsız ederler. Bu tarz hayaletler kutsal su veya mum yardımıyla gönderilebilirler (Monaghan 2004: 211).

Hintliler ise hortlağı *vetāla* olarak adlandırırlar. Hint kültüründe *vetāla*'lar mezarlıklarda avlanan ve ölüleri canlandıran şeytani ruhlardır. *Vetāla*'lar, insan formunda tasavvur edilirler ancak cin kültüründe olduğu gibi elleri ve ayakları terstir (Leach 1949b: 1156). Ayrıca Hint edebiyatında meşhur *Vetālapañçavimṣati* (Hortlağın Yirmi Beş Öyküsü) adıyla M. S. 1048-1070 arasında teşekkül eden hortlak öyküleri de bulunmaktadır (bk. Kaya 2000). *Vetāla*'lar bazen bir cesedin içine girip onu canlandırırlar. İnsanlara kötülük yaptıkları gibi iyilik de yapabilirler (Kaya 2003: 203-204).

Orhan Hançerlioğlu'nun aktardığına göre hortlak, mezarından çıkıp geceleri dolaştığına inanılan ölüdür. Özellikle Roma'da, ortaçağ Avrupası'nda ve İskoçya'da inanılmıştır. Ölülerin yaşamaya devam ettikleri inancına dayanır (Hançerlioğlu 2000: 200). Hayalet ise yaşadığına inanılan ruhsal varlıktır. Hançerlioğlu'na göre cin, peri, hortlak gibi tasarımlar hayâlet kapsamındadır. Dünyada gezip dolaştıklarına inanılan ölülerin ruh'u hayalet'tir (Hançerlioğlu 2000: 185). Bu minvalde de hayaletlerin geçiş dönemlerindeki geleneklerle bağdaştırılabilecek bir demonken, hortlağın daha somut, bir başka ifadeyle fiziksel bir varlık olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Erman Artun, bu hususta şu bilgileri kaydetmiştir: [Hortlak] *mezardan çıkarak insanları korkuttuğuna ve onlara kötülük yaptığına inanılan yaratık, hayalettir. Bazı Türk topluluklarında başta Yakutlar ve Başkurtlar başta olmak üzere eski Türklerden gelen inanç sonucu, obur insanların hortlak olacağına inanılır* (Artun 2014: 256). Artun, ilgili bölümün devamında hortlağın eşanlamlısı olarak 'hayalet' sözcüğünün kullanıldığını belirtmiş olsa da, tespit edilen anlatılarda ve Anadolu'daki birtakım pratiklerde bu temellendirmenin yanlış olduğu, ifade olunacağı gibi, dikkati çekmektedir.

Lévy-Bruhl (2006), ölüden korkmanın evrensel olduğunu, Türkiye sahasına da uyarlanabilecek şu sözlerle ifade etmiştir: *Ölüm olayı grubu öylesine derinden etkilemektedir ki, bunun bulaşıcı bir hastalık olduğunu düşünmeye başlamaktadırlar.*

Bu ‘bulaşıcı’ sözcüğü birkaç gözlemci tarafından kullanılmıştır. Mali yarım adasında yaşayan en ilkel topluluklar arasında yer alan Sakailer’de: ‘Dostlar ve yakınların ölümü konusunda kafalarında iki farklı düşüncenin aynı anda geçerli olabileceği görülmektedir: 1. Ölümlerin ruhunun –bu bilinçli bir kötülük olmasa bile ölümün bulaşıcı olması nedeniyle- kötülük yapabileceği 2. Biri ölmeden önce, orada kesinlikle ruhların bulunduğu düşüncesine olan kesin inanç’. (Lévy-Bruhl 2006: 226-227).

Türkiye sahası masal ve efsanelerde horlak inanışları, bu minvalde Lévy-Bruhl’un söylediklerinden ve Türkiye’de görülen çeşitli pratiklerden ayrılmaktadır. Nitekim belirtildiği gibi hortlak daha çok beden üzerinden inşa edilen demon bir kült iken, hayalet daha çok soyutluk (ruh) üzerinden inşa edilen bir demon kültüdür. Buna göre masalarda hortlakla ilgili 16; efsanelerde ise 17 motif tespit edilmiştir. Efsanelerde hortlağın menşeiine ilişkin kaydedilen unsurlar şu şekildedir. Tekirdağ’da haksız yere öldürülen bir adamın gece on ikiden sonra bağırarak insanları korkuttuğu (bk. II.A.34.8402); Erzurum’da hürmet gösterilmeyen ölümlerin hortlağa dönüştüğü (bk. 8406); Amasya’da karısının bedduasını alan bir adamın hortladığı (8407); Tokat’ta kötü ruhlu insanların öldükten sonra hortlayıp köprü başlarında yaşadıkları (8409) görülür. Bu unsurlara göre hortlak inancının kaynağı itibariyle de açıklandığı görülür ki, bu, hem toplumsal bir düzenlemeyi, hem de olağanüstü bir varlığa ilişkin inanışın aktarımını da beraberinde getirir.

Masalarda tespit edilen unsurlarda da hortlağın menşeiyle ilgili çeşitli unsurlar kaydedilmiştir. II.A.34.8403-8404; 8408-8409; 8414; 8416’de başında bir süre beklenen (veya Kur’an okunan) ölünün dirildiği görülür. Fakat bu unsurlardaki dirilme, korkutucu unsurlar barındırmaktan ziyade, bir ölünün dirilmesi üzerine kuruludur. Bununla beraber masalarda horlakların papazlar olarak tasavvur edildiği görülür. Zongukdak ve Amasya masalarında yer aldığına göre, tabutunda yatan papaz, geceleri bir cadıya dönüşerek dirilir (bk. II.A.34.8411; 8413). Öte yandan hortlakların da sabahın ışıklarıyla birlikte kaybolduğu görülür ki, bu unsur da yine Amasya masalarında kaydedilmiştir (bk. 8410). Masallar ve efsaneler arasındaki ortak husus, hortlağın geceyle ilişkilendirilmesi ve diğer demonolojik ve diabolik varlıklarda olduğu gibi onun akşam ezanı ile sınırlandırılmamasıdır. Efsanelerde hortlaktan ebedî

olarak kurtulmanın ona iğde ağacından bir kazık saplamak olduğu görülürken (Ef. II.A.34.8403); masallar bu hususta herhangi bir malumatı içermezler.

2.2.1.35. Huri

Erman Artun'un aktardığına göre *hûri*, cennet kızı anlamındadır. Gözlerinin karası akından çok olan ceylan gözlü kızdır. Gül yanaklı, inci dişli, mercan dudaklı, servi boylu, güzel huylu ve gülden temizdir (Artun 2014: 258). Tıpkı cinler ve şeytanların geneli itibariyle olumsuz tavırlar sergilemesi ve nadiren de olsa insanlara yardım eden veya iyilik yapan bir karaktere bürünmeleri gibi; huriler de geneli itibariyle iyi olarak tasavvur edilen fakat kimi anlatılarda olumsuz yönleriyle, kötücül özellikleriyle, insan kaçırmalarıyla öne çıkan olağanüstü varlıklardır. Hem masallarda hem de efsanelerde kötücül özellikleri tespit edilen bu varlıklara ilişkin masallarda 11; efsanelerde ise 4 unsur saptanmıştır.

Masallarda huriler, genellikle evin tek oğlunu kaçırmaları ve onun yanlarından ayrılmasına müsaade etmezler. Kilis ve Van masallarında görülen bu olay, yalnızca hurilerin aldatılması veya bir şekilde öldürülmeleri suretiyle atlatılır. Van'da tespit edildiğine göre hurilerin esir aldığı delikanlının kurtulma yolu, kırk tane kedinin ördek donundaki hurileri parçalamasıdır (Önay 1995: 383). Yine masallarda hurilerin cennette yaşadıklarına ilişkin birkaç açıklayıcı ifade bulunur. Karaman masallarında elbisesi alınan huri kızı, bulunduğu yerden ayrılamayacağı gibi cennete de geri dönemez (Alptekin 2002: 261); Kırşehir masallarına göre ise, insanoğlunu gören huri kızlarına cennet haramdır ve oraya tekrar dönemezler (Arseven 1968c: 4703). Eskişehir masallarında huri kızları cennetin bekçileri gibi bir rol oynarlar ve cennete giden diri kızı içeri almayıp geri gönderirlerken (Ergun 2014: 192); Van masallarında ise huriler, kaçırdıkları çocuğu sihir yaparak bir hindiye çevirmişlerdir ve suda yaşarlar (Önay 1995: 351; 381).

Kırşehir efsanelerinde tespit edilen huri kızları da, genellikle beddualarının tesiriyle anılırlar. Buna göre huri kızının bedduasını alan geyik, avcı tarafından vurulurken, geyiği vurduğu için yine huri kızının bedduasını alan avcı da taş kesilir (Güzel 2016: 141). Ayrıca Kırşehir efsanelerinde huri kızlarının dağda yaşadığı da belirtilir ki, masallara nazaran daha gerçekçi bir dünya etrafında teşekkül eden efsane dünyasında hurilerin cennetle ilişkilendirilmemeleri dikkat çekicidir.

2.2.1.36. Hut

Türkiye sahası efsanelerinde görülen mahallî varlıklardan biri de hut'tur. Yalnızca Mardin yöresindeki efsanelerde yer alan hut'la ilgili toplamda 4 korku unsuru tespit edilmiş ve bu unsurlar II.A.36.8801'den başlamak üzere kaydedilmiştir. Mardin efsanelerine göre Hut, bir mağarada yaşar; onun dişisi erkekleri; erkeği dişileri (insanları) evlenmek üzere kaçıır; ayı ve insan arası bir görünüme sahiptir; oldukça cüsselidir ve çok yemek yer; bir kızı kaçırmış ve mağarasına hapsedmiştir (Sancak 2008: 91-92). Aktarılan motiflerden de anlaşıldığı üzere hut, cin, peri, şeytan, al karısı ve diğer demonolojik ve diablojik varlıklar gibi değildir ve dünyada, belirli bir yerde ikamet eden olağanüstü bir varlıktır. Üstelik bu varlığın insanlara doğrudan zarar vermek istemeyişi de dikkati çeker ve hut'un korku kültürü açısından birtakım işlevlerini de ortaya koyar. Nitekim hut, anlatıya göre insanları yalnızca onlarla evlenmek için kaçıır ve bir mağarada yaşadığına göre hut da insanlardan uzak, dolayısıyla doğada ikamet ediyor olmalıdır. Bu durum da toplumsal açıdan insanların taşrada olsalar dahi kimsenin olmadığı kırsala gitmemeleri için bir uyarı niteliği taşıyabilir. Öyle ki, bilhassa devler başta olmak üzere insan, genelde de bekâr kızları kaçıran olağanüstü varlıklarla ilgili anlatılarda toplumsal olarak yalnız yahut toplumdan uzaklaşmış kadınların korkutulduğu, onların toplum içinden uzaklaşmamaları gerektiğinin altı sıklıkla çizilir. Hut'ta ise erkeklerin de aynı şekilde uyarıldığı ve demonolojik bir varlık olarak hut'un aynı zamanda sosyal bir işlevinin de olduğu burada ifade olunmalıdır.

2.2.1.37. İfrit

Boratav, ifritin kimi zaman cadı ile özdeşleştirildiğini belirtir (Boratav 2012: 49). Esat Korkmaz ifriti, *“1. doğu mitolojisinde ‘kötü ruh’un eyleme geçmesiyle belirdiğine inanılan, korkunç bir gücü olduğu kabul edilen cin; 2. İslam inancında en güçlü cin”* (Korkmaz 2006: 337) olarak ele almıştır. Lebling'in cinler ve şeytanlardan bahsederken ifritler üzerine bulunduğu tespitler dikkat çekicidir: *“Cinler genellikle cann, cinn, şeytan, ifrit ve marid olmak üzere beş ana kategoriye ayrılırlar. Bu terimler kimi zaman iç içedir ve aralarındaki ayrım kesin değildir. Cann bütün türden cin topluluklarına verilen addır ve bu terim bazen cin yerine de kullanılır. Cin ise daha çok özel bir ateş ruhunu, bir ateş ruhu grubunu ya da ailesini ifade eder. Cinler iyi ya da kötü olabilirler fakat şeytanlar (shaitan) büyük şeytanın çocukları ya da*

hizmetkarlarıdır. İfritlerin çoğu şeytanların çoğundan daha güçlüdür ve genellikle de kötülerdir. (Lebling 2010: 7-8) Hançerlioğlu da ifrite ilişkin şu bilgileri kaydeder: “*en güçlü cin.. Kur’an’da adı geçer, çok güçlü anlamındadır. Belkis’in tahtını o taşımış. Sonraları şeytan anlamında da kullanılmıştır.* (Hançerlioğlu 2000: 211) Scognamillo ve Arslan ise cinlerden bir kısmına ifrit denildiğini, bazı kaynaklara göre şeytan ve insanlar için de ifrit sözcüğünün kullanıldığını belirtmişlerdir (Scognamillo & Arslan 2000: 184-185). Ancak Türkiye sahası masallarında görülen toplamda 19 kez tespit edilen ifritler, anlatılara göre cinlerden daha güçsüzdür (Eğridağ 1997: 57) ve cinlerle ifritler arasında temel ayrıma ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır. Diğer demonik varlıklarda da olduğu gibi, ifritlerle diğer varlıklar arasında da bir güç mücadelesinin bulunduğu dikkati çeker. Nitekim Adana ve havalisinde anlatılan bir masala göre eşeğe dönüştürülen perinin sırrı ifşa edilirse, peşindeki ifritler onu alıp götürürler (Şimşek 1990: 607). Keza benzer bir şekilde Gümüşhane-Bayburt’ta anlatılan bir masala göre de ifritler perilerin hizmetkarlarıdır (Sakaoğlu 1973: 506).

Masallarda ifritlerin ortaya çıkışına ilişkin de bir örnek tespit edilmiştir. Buna göre Denizli’de anlatılan bir masalda, bir kızla devin evliliğinden doğan çocuk “ifrit” olarak adlandırılır (Arslan 2008: 327). Bununla birlikte ifritlerin şekil değiştirebildikleri, insanların kokusunu alabildikleri, güzel kızlara musallat oldukları ve onları kaçırebildikleri, mezardaki ölülerin etlerini yedikleri, somut oldukları ve kılıç darbesiyle yaralanabildikleri görülür (bk. Öcal 1999: 228; 229; Eğridağ 1997: 57; Şimşek 1990: 609; Önay 1997a; Arslan 2017: 443).

2.2.1.38. İğci Baba

İğci Baba veya kimi anlatılarda İci Baba, iğ satan dev, İğci Dede adlarıyla zikredilen varlık, Türkiye sahası masallarında genç kızları yaşadığı yere götürüp onları yiyen bir yamyamdır. Üstelik, onun devlere ve diğer olağanüstü varlıklara mahsus birtakım özellikleri de vardır ki, bu da İğci Baba’yı, insandan ayıran unsurlar olarak okunmalıdır. İğci Baba, Nevşehir yöresinde İci Baba; Çankırı’da iğ satan dev veya İğci Dede; Adıyaman, Sivas, Elazığ’da doğrudan İğci Baba; Ankara’da İğci Baba ve Dede olarak anılmaktadır. Masallarda İğci Baba’ya ilişkin toplamda 29 motif kaydedilmiştir.

Yapılan literatür taramasında İğci Baba’dan müstakil bir tip olarak bahseden herhangi bir çalışma tespit edilememiştir. Yalnızca Atnur, yamyamlığı ve yamyamlık

yapan insan/varlıkları tasnif ederken, İğci Baba'nın insan bir yamyam olduğunu belirtmiştir (Atnur 2011: 136). Tespit edilen anlatılarda İğci Baba'nın insana ait özellikleri gösterdiği anlatılar dışında, belirtildiği gibi onun deve ait özellikler taşıdığına ilişkin anlatılar da dikkati çekmiştir. Nitekim Nevşehir masallarında İğci Baba'nın evine getirdiği kıza parmağını yedirmeye çalışması ve daha sonra parmağıyla konuşması (Çöl Yıldız 2010: 10),⁵³ Çankırı masallarında onun doğrudan “dev” olarak adlandırılması (Arslan 2017: 390); Sivas ve Çankırı masallarında Nevşehir masallarında olduğu gibi kestiği uzvuyla konuşması (Arslan 2017: 390; Pamir Bildik 1995: 290); saçındaki tek beyaz tel (Pamir Bildik 1995: 293); saçından üç tüy (Günay 1975: 311); saçından bir tel çekilince kırk gün uyuması (Boratav: 2001: 146) onun ateşe atılarak öldürülmesi (Günay 1975: 311) İğci Baba'nın olağanüstü varlıklarla olan bağlantısına dair unsurlar olarak görülmelidir. Bunun dışında tespit edilen unsurlar geneli itibariyle onun yamyamlık ve korkutucu yönleri üzerine kuruludur. Anlatılarda kaydedildiğine göre İğci Baba, bir mağarada yaşar, evlendiği kızlara kendi parmağını yedirmeye çalışır ve kızlar parmağını yemezse onları öldürüp yer; insan eti yedirdiği kişileri mağarasından çıkarmaz; parmağını yemeyen kızları saçlarından tavana asar; evi insan etleriyle doludur; kırk odalı, bahçeli, havuzlu ve güllerle dolu bir evde yaşar. (Çöl Yıldız 2010: 10; Günay 1975: 309; Pamir Bildik 1995: 290; 294; Boratav 2001: 145). Ayrıca İğci Baba'nın sihirle insanları uyutma gibi bir özelliğinin olduğu da dikkati çeker (Doğan 2006: 225; Arslan 2017: 392). Onun öldürülme şekli de geneli itibariyle ateşle alakalıdır ki, bu da onun devlerle olan bağlantısına ilişkin bir motif olarak okunabilir. Elazığ'da doğrudan ateşte yakılarak öldürülürken (Günay 1975: 311); Adıyaman'da dövüldükten sonra ateşe atılır (Doğan 2006: 146); Ankara'da ise kaynar su dökülerek öldürülür (Boratav 2001: 146). Genel sonuçta da görüleceği gibi, belirli başlı olağanüstü varlıklar, anasır-ı erbaa (ateş, toprak, hava ve su) üzerinde tahakküm kurmaya çalışırlar. Bu, hem söz konusu varlıkların tasnifinin yapılmasında kullanılabilecek hususlardan biriyken; hem de varlıkların kendi aralarında ve insanlar arasındaki mücadeleleri bakımından da önemlidir. Dolayısıyla İğci Baba'nın ateşle öldürülmesi de bu minvale değerlendirilmelidir.

Öte yandan İğci Baba'nın Türkiye'nin tümünde görülmeyen bir varlık olması da dikkat çekici bir husustur. Belirtildiği gibi o, Nevşehir, Elazığ, Çankırı, Ankara, Sivas

⁵³ Ayrıca bk. Yamyam ve Vampir (Olağanüstü).

ve Ankara’da anlatılan masallarda tespit edilmiştir. Bu da onun “cin”, “dev”, “al karısı” gibi ulusal (ve evrensel) değil; mahalli varlıklardan biri olduğunu gösterir.

2.2.1.39. Kaftarküski

Kaftarküski, Artvin yöresi efsanelerinde “kefterküski” yahut “kaftarküski” adıyla; Erzurum masallarında ise “çefderçürçe/çefterçürsi” adıyla geçen olağanüstü bir varlıktır. 2’si masallarda; 2’si ise efsanelerde olmak üzere bu varlığa ilişkin toplamda 4 motif kaydedilmiştir. Artvin’de anlatılan efsanelere göre kaftarküski, insanlara zarar veren, iri yarı, uzun gövdeli, testere dişli, toprağı pençeleriyle söken; yeni gömülmüş ölülerle beslenen beyaz renkli bir demondur (Tokdemir 1993: 373). Erzurum masallarına göre ise o, ölü yiyen ve her hayvanın şekline bürünebilen bir varlıktır (Seyidoğlu 1975: 182).

Atnur’un belirttiğine göre çefterçürçe/çefterçürsi, insan bir yamyam olarak ele alınmalıdır (Atnur 2011: 136). Atnur’un bu sınıflandırması, Seyidoğlu (1975)’te yer alan metnin “Ölü Yiyen Derviş” adıyla kaydedilmesinden kaynaklanıyor olmalıdır. Ancak Hem Artvin yöresinin efsaneleri, hem de Erzurum masalları metin bağlamında ele alındığında, onun insandan ziyade olağanüstü özellikler gösteren bir varlık, hatta demon olabileceği ifade edilmelidir. Ayrıca Başekim, Çarşamba Babası, Ahubaba adlarıyla da bilinen varlığa da *Kaftarküski* denildiğini ifade eder (bk. Başekim 2012). Öte yandan “II.A.8.1715 ve 1722 numaralı kayıta, bizden iyilerin çarpmasına “heft vurması” dendiği kaydedilmiştir. Bu durumda çefterçürçe, kaftarküski yahut kefterküski adlı varlığın “heft-haft” kökünden türeyebileceği, söz konusu çarpmayla bir ilintisinin olabileceği burada belirtilmelidir. Dolayısıyla her ne kadar insan yeme motifi, demonolojik ve diablojik varlıklardan ziyade, olağanüstü varlıkların (dev, ejderha, vb.) gerçekleştirdikleri bir eylem olarak tasavvur edilse de, kaftarküski, bu varlıkların dışında sayılabilecek bir düzlemde inşa edilmiştir.

Öte yandan kaftarküski, doğrudan insanlarla bağlantılı bir halde bulunsa ve kendini –anlatılara göre- iyi tanıtıyor olsa da, onun, beslenme alışkanlığı dolayısıyla kötücül özellikler sergilediği ifade edilmelidir.

2.2.1.40. Kapoz

Seyfi Karabaş’ın belirttiğine göre doğum sonrası görülen varlığın Erzurum’daki adı al karısı, Bingöl’de kapoz, Elazığ’da Hafdar, Gaziantep’te Tepegöz’dür (Karabaş

1999: 402). Ancak tıpkı diğer mitolojilerde/yerel inanışlarda aynı yahut benzer işleri yerine getiren demonların bulunması ve bu demonları bir başlık altında almanın doğru olmayacağı, dahası, söz konusu demonları daha çok bilinen bir demon başlığı altında kalmanın mahallî motifleri deforme edeceği açıktır. Bu sebeple doğum sırası yahut sonrası demonlarında da yapıldığı gibi, aynı yahut benzer işlevi yerine getiren demonlar, farklı adlandırmalara veya küçük de olsa farklılıklara sahip olmaları dolayısıyla farklı başlıklar altında ele alınmıştır.

II.A.40. sınıflandırmasında kaydedilen kapoz, yalnızca Türkiye sahası efsanelerinde rastlanmış ve ona ilişkin 32 korku unsuru altında tespit edilmiştir. Kapoz, Bingöl, Erzincan ve Diyarbakır efsanelerinde rastlanmışsa da, Türkiye sahasında kapozla ilişkin uygulamaların çok daha geniş bir çevrede yaşatıldığı bu noktada belirtilmelidir. Bazancir'in Bingöl'den kaydettiği efsanelere göre kapoz aynı zamanda "karabasan" olarak da adlandırılır. Buna göre Bingöl'de kapoz, korkulan bir demondur ve tıpkı al karısında olduğu gibi ahırdaki atların saçlarını örer; ateşin karşısında kömürle süslenir; demir eşyalardan korkar; cin taifesindendir; karabasana ait özellikler gösterir ve insanları uykusunda boğmaya çalışır; iri göğüslü, kara kaşlı ve kara gözlü güzel bir kızdır; bir çuvaldız batırmak suretiyle yakalanır ve kendisini serbest bırakan insanların nesline zarar vermez (Bazancir 2010: 84-86). Ancak görüldüğü gibi, Karabaş'ın belirttiği gibi kapozun doğum sırası yahut sonrası bir pratiğine Bingöl efsanelerinde rastlanmamış; ancak onun demir kültürle olan ilişkisi, atlara olan düşkünlüğü, fiziksel görünüşü al karısıyla birtakım müstereklik hususlar taşıdığı görülmüştür. Elazığ'da kapoz, *kepoz*, *kapos* adlarıyla bilinmektedir ve Elazığ efsanelerinde kapozla ait toplamda üç motif kaydedilmiştir. Bu unsurlar, görüldüğü üzere cin kültürle benzerlik gösteren bir mahiyet taşır. Nitekim kapozun geceleri köpeğe, eşeğe, camıza yahut deve dönüşerek dolaştığı; onun şekil değiştirirken gören bir adamın bayıldığı ve insanlara tanıdıklarının sesiyle seslenip onları doğal yollardan öldürmeye çalıştıkları görülür (Görkem 1987: 223-224).

Kapozla ilgili en çok anlatı, Diyarbakır ve çevresine aittir ve bu yörede kapozun *kepoz* yahut *cin* şeklinde adlandırıldığı görülür. Yörede anlatılan efsaneler, kapoz ve cin-al karısı kültürü arasında yakın bir münasebet olduğunu göstermektedir. Nitekim II.A.14 Cin sınıflandırması altında, cinlere ait özellikler sıralanırken, onların insana dönüşse de herhangi bir uzvunun eksik olduğu belirtilmişti. Benzer bir şekilde

Diyarbakır ve havalisinde de kapozun aynı şekilde tasavvur edildiği, insana dönüşse de burun direği olmayan bir erkek olarak tasarlandığı görülür (Helimoğlu Yavuz 1993: 337). Bu unsur dışında Diyarbakır efsanelerinde tespit edilen kapozla ilişkin tüm unsurlarda, onun al karısına ait birtakım özellikleri (farklılaşmalarla beraber) sergilediği, üstelik bu özellikleri sergilemesine rağmen yine de *cin* şeklinde adlandırıldığı görülür. Al karısına ait özelliklerin farklılaşmasına, kapozun, saç kesilerek yakalandığı; ev sahipleri hamamdayken yakalanmasına sebep olan saklanmış saçını bulduğu ve özgür kaldığı; özgür kaldıktan sonra hizmet ettiği evin bebeğini kaynayan süte atıp öldürdüğü görülür (Helimoğlu Yavuz 1993: 106). Bunlar dışında kapozun Bingöl’de anlatıldığı gibi Diyarbakır’da da karabasana ait özellikler sergilediği (Helimoğlu Yavuz 1993: 336) dikkati çeker. Yine onun geceleri atlara bindiği, kocaman göğüslü, uzun dağınık saçlı bir kadın olarak görüldüğü; atın sırtına sürülen bal mumuna yapışmak ve omzuna çuvaldız batırmak suretiyle yakalandığı; atların yelelerini ördüğü; yakalanmasına sebep olan çuvaldızı kendisinin çıkaramadığı; ev sahibine söz vermek suretiyle serbest kaldığı ve kendi taifesinin arasına dönmek için suya girdiğinde suyun kana bulandığı tespit edilmiştir (Helimoğlu Yavuz 1993: 105; 324; 337). Son olarak onun şubat karısı gibi Şubat ayında ortaya çıkan bir demon olduğu görülür (Helimoğlu Yavuz 1993: 107).

Dikkat edilmesi gereken noktalardan biri, kapozun yalnızca olumsuz özellikler barındırması, domonoloji ve diabololojiye ait diğer varlıklarda olduğu gibi iyi yahut kötüsünün bulunmaması, bütün kapozların kötü bir şekilde tasavvur edilmesidir. Öte yandan kapoz, her ne kadar “cin” adlandırılmasına maruz kalsa da, anlatılardan yola çıkılarak onun doğrudan su kültürüyle ilişkili olduğu ifade olunmalıdır.

2.2.1.41. Kara Kunduz

Kara kunduz yalnızca Malatya efsanelerinde görülen, birçok yönüyle karabasana benzeyen demonik bir varlıktır. Yağbasan’ın kaydettiğine göre kara kunduz, yalnızca kış mevsimlerinde insanların göğsüne oturarak onları boğmaya çalışan; kendisine iğne batırılırsa orta çıkan ve kaçamayan bir varlıktır (Yağbasan 2013: 176). Bu da onun, karabasan gibi olağan zamanlardan ziyade, muayyen dönemlerde ortaya çıktığını ve her ne kadar insanlara zarar vermek istese ve onları boğmaya çalışsa da, demire karşı savunmasız olduğunu gösterir. Öte taraftan Türkiye sahasında varlığına inanılan

birtakım demonlarda olduğu gibi, onun da hava kültürle bağlantısının bulunduğu, tıpkı devlerin ve ejderhaların suya; cinlerin ve şeytanların ateşe hükmetmeleri ve hükmetme çabaları gibi, kara kunduzun da al karısı gibi havaya hükmetmeye dikkati çeker. Dolayısıyla demonların hangi tabiat unsurunu tahakküm altına alma çabaları, sonuç kısmında da ifade edileceği gibi, onlar arasında yapılabilecek bir tasnif için önemli bir temel oluşturur.

2.2.1.42. Karabasan

Karabasan'ın Avrupa ve Orta Doğu folklorundaki en temel karşılığı *incubus*'tur. Guiley'in aktardığına göre incubus, kadınları cinsel ilişkiye zorlayan sapkın bir erkek demondur. İbrani mitolojisinde incubus ve onun dişi karşılığı *succubus*, kadınları ve erkekleri uykularında ziyaret eder, onların üstüne uzanır, üzerlerine ağırlık yükler ve onları baştan çıkarmaya çalışırlar. Incubus ve succubus, büyücüler, cadılar ve şamanlar tarafından çağırılabilirler. Avrupa'da cadı vakıalarının yaşandığı dönemde, incubusun şeytanın aracılardan biri olduğu, insanların ruhunu aşağılama ve onları daha fazla günaha sevk etme amacı güden bir demon olduğuna inanılmıştır. Incubus saldırıları, modern cinnet vakıaları olarak rapor edilmiştir. Sözcük, Latince *incubare* “üzerine yatmak” sözcüğünden gelir. Kurbanlar daima üzerlerinde onları felç eden bir ağırlık hissederler. Bazen de boğma hissi duyulur (Guiley 2009: 119).

Artun'un aktardığına göre karabasan, geceleri insanın üzerine çöken kötücül varlıklardır. Kabuslara neden olurlar. Sözcük, genel anlamda ise insanların kötü şeyler görmesi demektir. Bunlar çoğu zaman korku rüyalarıdır. Bazı yörelerde Karakura veya Kamos adlı bir varlığın neden olduğu düşünülür ve bu durum için *ağır basma* ifadesi de kullanılır. Karabasanlara kötü ruhların veya cinlerin neden olduğuna inanılır. Bu ruhlar bazen ölümcül olabilmektedir. Bazen uykuda ölen insanların bu varlıkların öfkeleri dolayısıyla öldükleri düşünülür. Karabasmak fiili ile kullanıldığında kabus görmek ve bu nedenle hastalanmak manası verir. Moğolca Harah/Karah sözcüğü bakmak ve Harağah ise lanet anlamına gelir (Artun 2014: 284). Harah/Karah ve Harağah sözcüklerinin aynı anlamdaki karşılıkları ise sırasıyla *amarum* ve *arratum*'dur (Aydın 2013: 840; 1155).

Beydilli (2005) ise, karabasanla ilgili şu bilgileri kaydeder: “Genel anlamı göze korkunç bir şeylerin görünmesi demektir. Bu yüzden de korkulu rüyalar karabasan

olarak yorumlanır. Kırgızlarda çocuk doğduğu zaman annenin ölümü, en korkunç kötü ruhlardan biri olan Kara Albastı'ya bağlanır ve 'kara bastı' denilir. Uygurcada 'karabasma' sözcüğü, 'Al basma' yerine de kullanılan bir kavramdır. Bu kavram kazaklarda 'kara bastı' olarak bilinir. Azerbaycan Türkçesinde ise 'kara bastı', 'karamat bastı' gibi şekilleri vardır.

Karabasan ve benzeri şekilleri, anlamsal olarak Türkologların Albastı hakkında verdikleri anlam ve işlevlere çok yakındırlar. Bir zamanlar Akadların nefret ettikleri varlığın ilgili 'karibatu' inancı da işlevsel yönüyle 'karabasan'a yakın durur ve bu bakımdan Azerbaycan Türklerinin mitolojik inanışlarında kendi izlerini korumuştur. Bu, Azerbaycan dilindeki 'karamat bastı' ifadesinin bir rastlantı sonucunda ortaya çıkmadığını da göstermektedir. Eski Azerbaycan Türkleri de 'karibatu'nun kötü ruh olduğuna ve Albastıya yakın bir işlev gördüğüne inanırlardı." (Beydilli 2005: 298).

Karabasan, yalnızca Türkiye sahası efsanelerinde, 16 unsurda tespit edilmiş ve oluşturulan katalogda II.A.42 adıyla kaydedilmiştir. Bununla birlikte karabasanın Kırşehir'de "enkebit" olarak da bilindiği görülür. Buna göre karabasan, gelenekte de yer aldığı gibi, insanları uykularında rahatsız eden demonik bir varlıktır; tıpkı cinlerle ilgili anlatılarda olduğu gibi, karabasanların da evin dışındaki dünyada da görüldükleri dikkati çeker ve Kırşehir'deki bir başka efsanede, onların verdikleri altınların bir süre sonra soğan kabuğuna dönüştüğü görülür. Onun düşkün olduğu bir şapkası vardır ve şapkayı ondan alan insanın her isteğini yerine getirir; somut uygulamalarla, anlatıda yer aldığına göre iğne batırıldığında bir insana dönüşür; bunun yanında soyut uygulamalarla yani dua okunduktan sonra kaybolduğu; rahatsız ettiği kişi dışındakilere de görüldüğü; yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisinin çıkaramadığı; elinde bir delik olduğu ve boğmaya çalıştığı insanların bu delik vasıtasıyla hava aldığı görülür (Güzel 2016: 173-174). Kırklareli'nden derlenen efsanelerde de karabasana ait çeşitli uygulama ve inanışlar dikkati çeker. "Çarşamba karısı" başlığı altında ifade edildiği Çarşamba gününün çeşitli demonik varlıklarla ilgisinin bulunduğu belirtilmişti. Kırklareli'nde anlatılan bir efsaneye göre karabasan, yalnızca Çarşamba günleri örgü ören insanları rahatsız eder; rahatsız ettiği insanların yanına zincirlerle gelir ve ondan korunmak için yastığın altına ve kapının üstüne bıçak konur (Sızan 2016: 36).

Birtakım demonların hangi kültle alakalı olduğuna dair çeşitli numuneler anlatılar içerisinde tespit edilebilir olsa da, karabasana ilişkin anlatılarda, belirli bir külte ait numuneler tespit edilememiştir. Bunun yerine karabasanın, yukarıda da ifade edildiği gibi, al karısı ve ona ilişkin çeşitli uygulama ve inanışlara benzerlik gösteren yönlerinin bulunduğu; bunun yanında cinlerle de birtakım müşterek noktalara sahip olduğu görülmektedir.

2.2.1.43. Karaaura

Karabasan, ev kızı adlarıyla bilinen varlığın Tokat'ta yaşayan haline karakura/garaura adı verilir. Yalnızca Tokat efsanelerinde rastlanan bu varlık, II.A.43. sınıflandırmasıyla kaydedilmiştir ve bu varlıkla alakalı 3 korku unsuru tespit edilebilmiştir. Tespit edilen korku motifleri, II.A.26. Ev Kızı, II.A.42. Karabasan sınıflandırmalarıyla oldukça benzerlik gösterir. Kırşehir'de tespit edilen anlatıya göre karabasan insanları rüyalarında rahatsız eder ve tıpkı ev ve dış dünya ruhları gibi insanlara birtakım nesneler verirler. Verdikleri nesneler (sarımsak, soğan kabuğu) bir süre sonra altına dönüşür (Güzel 2016: 173). Tokat'ta tespit edilen anlatımda ise böyle bir motife rastlanmamış, dahası, karaauranın insanları muayyen bir zamanda rahatsız edip etmediği hususu da belirsiz kalmıştır. Yine Kırşehir anlatımına göre demir bir nesnenin batırılması neticesinde insan suretine bürünen, şapkası alındığındaysa alan kişinin her isteğini yerine getiren karabasan, bu yönleriyle cin kültüründen uzaklaşmış, bir başka ifadeyle somut bir etkiyle tahakküm altına alınabildiği için İslamiyet öncesi Türk kültürünü daha yoğun bir şekilde barındırmış sayılabilir. Kırşehir'deki başka bir anlatımda ise tam tersine, onun soyut tesirle, (dua ile) etki altına alındığı da görülür (Güzel 2016: 173-174). Tokat'taki karaaura anlatımında ise karaauradan korunmak için dua etmek ve abdestli gezmek gerektiği; onun insanın üstüne çöken ve konuşmasına engel olan demonik bir varlık olduğu; insan veya hayvan suretinde görünebildiği üzerinde durulmuştur (Ulu 1990: 182). Dolayısıyla onunla ilgili tespit edilen anlatımda ondan korunma ve onun görünme şekli, İslamiyet dairesinde şekillenmiş ve pratikler bu minvalde uygulanagelmıştır denilebilir. Üstelik ev kızı ve karabasan anlatımlarında olduğu gibi karaauranın insanın konuşmasına engel olmak istediği, söz konusu demonik varlıklarda olduğu gibi insanı boğmak yahut öldürmek gibi bir eylem içerisinde bulunmadığı görülür ki, bu da onun zarar verici bir varlık olmaktan ziyade, korkutmak isteyen, belki de böylelikle insanlarla eğlenen bir demon olduğunu gösterebilir.

2.2.1.44. Kardek

Kardek, Bingöl efsanelerinde tespit edilen ve Bingöl’de de yalnızca belirli bir yörede varlığına inanılan demonik bir varlıktır. II.A.44. sınıflandırmasıyla kaydedilen bu demona ilişkin, belirleyici özellikler, onunla ilgili tespit edilen 1 efsane metninde açıkça yer almasa da, anlatıda onun (bk. II.A.14. Cin) sayılabilmesi için gereken özellikleri de taşımadığı görülür. Buna göre kardek, insanlara hem insan hem de hayvan suretinde görülür ve belirli aralıklarla insanları kaçıır; köyde çağrı yapar ve insanları adlarıyla çağırır; insan ve hayvan karışımıdır (Bazancir 2010: 80). Dikkat edilmesi gereken husus, onun köyde çağrı yapması ve köydeki insanların adlarını dahi bilmesidir. Bu da onun, çağrı yaparken insanların gözüne doğrudan gözükmediğini yahut görüntüsünün korkutucu olmadığını gösterebilir. Nitekim belirli aralıklarla köyde insanlar kaybolmakta ve geri dönmemektedirler. Bir efsane metnine dayanan eldeki bilgiler ve onunla ilgili herhangi bir bilgiye rastlanamayışı tespitlerde bulunmayı güçleştirmektedir

2.2.1.45. Kurukafa

Kurukafa, hem Türkiye sahası masallarında hem de efsanelerinde görülen, Türkiye’nin farklı sahalarına göre farklı şekillerde tasavvur edilen bir varlıktır. Kurukafa, masallarda olağanüstü bir varlık olarak tasavvur edilirken, efsanelerde ise daha çok demonik özellikleriyle tasavvur edilir. Kurukafanın yalnızca Diyarbakır efsanelerinde yer aldığı tespit edilmiş ve bu varlığa ilişkin iki korku motifi saptanmıştır. Buna göre, kurukafaların dolu olduğu mağaraya giren bir adam, sabaha kadar korkuyla bekler ve mağaradan çıktıktan sonra hastalanıp ölür; bu mağarada olağanüstü şeyler olur ve sabah namazında sonlanır (Helimoğlu Yavuz 1996: 378).

Masallarda ise kurukafanın bir korku unsuru olarak geçtiği toplamda 20 motif tespit edilmiştir. Buna göre kurukafa, bir dev karısının oğlu olarak tasavvur edilir ve şekil değiştirebilir (Önal 2004: 90; Göde 1997: 218); insanlardan yemek ister ve onları korkutur (Önal 2004: 245); sırrı ifşa edilince ortadan kaybolan bir delikanlıdır veya kurukafanın içinde bir delikanlı yaşar (Önal 2004: 80; 89; Göde 1997: 217). Kurukafayla ilgili en çok rastlanan unsur ise, onun herhangi bir şekilde, bakire bir kızı hamile bırakmasıdır (Tunç 2008: 174; Helimoğlu Yavuz 1996: 305; Aslan 2017: 96; Demir 2006: 93; Yardımcı 2012: 80-81). Ayrıca tespit edilen unsurlar arasında

kurukafanın ailesiyle beraber bir adada yaşadığı ve bu adaya peri kızlarının geldiği (Önal 2004: 89); kurukafanın bir kuyuya düştüğü ve sihirli olan bu kuyudan, bir delikanlı olarak çıktığı, bir kızla evlendiği ve gerdek gecesi kızın ondan korktuğu (Özçelik 2004: 328-329); onun parmağında her şeyi yerine getiren bir yüzüğün bulunduğu (Göde 1997: 217); onun tıpkı devler ve birtakım olağan üstü varlıklar gibi, canının bir kuşun karnındaki kutuda olduğu (Doğan 2006: 253); bir mağaraya iple bağlandığı ve ip kesilince canlandığı, dolayısıyla ejderhalar gibi koruyucu bir niteliğinin bulunduğu (Doğan 2006: 252) ve son olarak uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuğun kurukafa olarak doğduğu (Özçelik 2004: 328) görülür.

Görüldüğü gibi kurukafanın menşesine yahut hangi dönemlerde gözükp gözükmeye; özelliklerine ait spesifik bilgiler eksiktir. Dolayısıyla onun, halk muhayyilesinde korkulan bir tip olarak kalması, yine ölüm kültüne ve ölümlerin yaşayanlar arasına dönmesine ilişkin korku bağlamında değerlendirilmeli ve bu varlığın kaynağının işbu korku kültü olduğu belirtilmelidir. Ancak yine görüldüğü gibi, kurukafa diğer diabolik, demonolojik ve çeşitli olağanüstü varlıklar gibi, salt zarar verme içgüdüleriyle hareket eden bir varlık değildir. Hatta masallarda onun birçok kez bir delikanlıya dönüştüğü görülür ki, bu, ölümlerin yaşayanlar arasına dönmesi arzusu biçiminde okunmalıdır.

2.2.1.46. Lohusa Cini

Bu demon, yalnızca Diyarbakır efsanelerinde tespit edilmiş ve II.A.46. sınıflandırmasıyla kataloğa kaydedilmiştir. Lohusa cinine ait kaydedilen toplamda 6 unsur, onun al karısıyla müşterek yönlerini ortaya koysa da, cin olarak kaydedilmesi onun farklı bir başlık altında değerlendirilmesini gerektirmiştir. Çünkü her ne kadar çeşitli olağanüstü varlıklar, kendilerine göre daha fazla malumata ve anlatıya sahip olunan varlıkların tesiri altında kalarak yeniden anlatıldıkları gibi, lohusa cininin de cin taifesinden kadınların ciğerlerine ve bebeklerine düşkün olabilecek bir cin olabileceği de dikkate alınmıştır. Nitekim yapılan çalışmaların ve derlenen metinlerin çoğunda sınıflandırmanın “bilinen varlıklar” üzerinden gerçekleştiği, bunun da demonoloji ve diabololojiyi ciddi anlamda etkilediği dikkati çeker.

Anlatıya göre lohusa cini belirli bir dere (Hacın Deresi) çocuklarıyla yaşar; ciğerlerini çekmeye gittiği kadının kocasının sesini duyunca ortadan kaybolur ki, bu,

onun eril gücün varlığından yahut kurbanının yalnızlığının ortadan kalkmasından korktuğuna ilişkin iki değerlendirmeyi de beraberinde getirir. Ayrıca lohusa cini, bir kıla dönüşerek lohusalık dönemindeki kadının ilk lokmasına girmek ister; fakat kıl suretindeyken yakalanıp bir torbaya konulur ve torba şişmeye başlar. Lohusa cini de kimseye rahatsızlık vermeyeceği sözüyle serbest bırakılır. O, yalnız kadınlara tanıdığı insanlar suretinde görünür ve yalnız kadınların ciğerlerini alıp çocuklarıyla yemeyi amaçlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 122-124). Dolayısıyla lohusa cini, bütün özellikleriyle al karısının özelliklerini yansıtır ki, bu da onun zarar verici bir demon olduğunu gösterdiği kadar, su kültüyle olan ilişkisini de ortaya koyar. Nitekim anlatıda da belirtildiği gibi lohusa cini bir derede, çocuklarıyla birlikte yaşar. Üstelik onun şekil değiştirebiliyor olması, kıl suretine bürünebilmesi ve insanlara tanıdıklarının şekliyle gözükmesi, demonoloji açısından oldukça önemli bir bilgidir.

Al karısından farklı olarak lohusa cininin verdiği bir söz neticesinde serbest kaldığı; elinin bereketli olup olmadığının; ettiği bedduanın tutup tutmadığının bir belirsizlik içinde olduğu görülür. Öte yandan dikkati çeken son husus ise, onun lohusalık dönemindeki kadınlara, tanıdığı kadınlar suretinde görünmesidir ki, bu, birkaç farklı değerlendirmeye açık bir durumdur. Bunlardan ilki, onun eril güçten korkması (bk. II.A.46.10802) ve bu nedenle de bir erkeğe dönüşmemesi; diğeri ise toplumsal yapı gereği lohusalık dönemindeki kadının umumiyetle erkekler tarafından görülmemesidir. Ancak ikinci ihtimal geçerli olsaydı dahi, lohusa cini, pekâlâ lohusalık dönemindeki kadının kocası suretine bürünebilir, onun sesiyle seslenebilir ve bu yolla gerçekleştirmek istediği kötücül faaliyetlerini daha kolay bir şekilde gerçekleştirebilirdi. Bu da göstermektedir ki lohusa cini, eril güçten korkmakta, eril güç, onun gücünü bir şekilde sınırlamakta ve tesir altına almaktadır.

2.2.1.47. Mayıs

Mayıs yalnızca Trabzon efsanelerinde tespit edilen, diğer yörelerin masallarında yahut efsanelerinde bulunmayan bir demondur. “Cadı” şeklinde de adlandırılan Mayıs, anlatıya göre yalnızca 6 Mayıs’ta ortaya çıkar. Dost’un belirttiğine göre Trabzon ve Giresun yöresinde kırk basan çocuk 7 Mayıs’ta denizde yıkanır ya da Delikli Taş’tan geçirilir; bu tarihte Delikli Taş içinden geçilerek dilekler dilenir ve bölgede 6 Mayıs (miladi) Hıdırellez olarak kutlanır (Dost 2018: 19; 28; 77). Anlatılarda

tespit edilen mayısa ile ilgili korku motiflerine göre, o, insanlar arasında yaşayan, çeşmeden ilk suyu alan kişi olduğu için yağı bereketli olan, ortaya çıktığı dönemde insanların kaşıklarını sakladığı; sürüden ayrılan bir ineğe ters binen; dişi, saçları alevden olan; başında bir eşarp bulunan ve eşarbını geri almak için her şeyi yapan demonik bir varlıktır (Işık 1998: 93-95).

Mayısa ile ilgili dikkati çeken ilk husus, onun sürüden ayrılan bir ineğe ters binmesidir. Bilindiği gibi terslik kültürü, daima yeraltıyla ilişkilendirilmiş, olağanüstü varlıklara izafe edilmiş ve Türkiye sahasının ölüm törenlerinde de gerçekleştirilmektedir. Korkmaz, *ters* maddesine şu izahlarda bulunmuştur: *Ölenin arkasından yapılan yas törenlerinde, yaşanan dünyanın tersi olarak algılanan Öte-Dünya'ya uçan canın, düz olarak algılayabilmesi için atın eyerini karşıt konuma getirme; giysileri karşıt konum alacak biçimde giyinme.* (Korkmaz 2006: 674) Dolayısıyla mayısanın da bir ineğe ters binmesi, onun yeraltına-öte dünyaya gitme isteğiyle ilişkilendirilebileceği gibi, onun bu dünyadan olmayacağı şeklinde de yorumlanabilir. Bu da “II.A.34. Hortlak” bahsinde de ele alındığı gibi cadı ve hortlak arasındaki ilişkiye örnek olarak verilebilir. Öte yandan mayısanın muayyen bir dönemde (6 Mayıs'ta) ortaya çıkması, insanların bereketini çalmak istemesi ve bu nedenle mutfak eşyalarından kaşıkların saklanması, onun bir dış dünya demonu olduğu gösteren bilgiler arasındadır. Keza saçlarının alevden olması da onun ateş kültürüyle bağlantılı bir demon, dolayısıyla iptidai dönemlerden kalma bir inanın izleri olduğunu göstermektedir.

2.2.1.48. Mekir

Eroğlu'nun belirttiğine göre mekir, başka bir cin türüdür ve yörede al karısı adıyla da bilinir. Yeni doğmuş çocuklara zarar verir (Eroğlu 2007: 109). Benzer bir biçimde Çinpolat da mekirin korkunç ve çok çirkin bir görüntüye sahip olan bir cin türü olduğunu, onun karanlık ve ıssız yerlerde, yıkılmış eski ev harabelerinde görüldüğünü belirtir (Çinpolat 2009: 121). Beyaz ise mekirin Tokat ve Erzurum'da inanılan doğaüstü bir varlık olduğuna dikkat çeker (Beyaz 2018: 120). Kalafat da, mekirin Türk mitolojisinde göz aldatması şeklinde görüldüğünü; başlangıçta iyi olarak bilindiğini fakat daha sonra kahramanların ve erkek atların ruhları çıktıktan sonra kötü işlevleri üstlendiklerini belirtir. Mekirler, kız çocuklarını kaçırmak ve çeşitli suretlere bürünürler (Kalafat 2006: 28). Boratav, mekiri “cinler” başlığı altında ele almış ve onunla ilgili şu

bilgileri kaydetmiştir: “*Mekir, muhtemelen Arapça kökenli olup makr ‘hile’ sözcüğünden türetilmiştir. Mekir kavramı doğüstü bir yaratık anlamında da oldukça yaygındı; bir taraftan Türkçe konuşulan bölgede Mikir sözcüğü altında Kazakların sihir formüllerinde, diğer taraftan Kuzey Afrika’da Berberilerin aktarımlarında Makur sözcüğü olarak, bu son tanımlama, yerel Afrika Tanrısı Makurtam/Magurtam ile ilişkilendirilmiştir.*” (Boratav 2012: 49). Hançerlioğlu ise *mekr* sözcüğünün tasavvuf dilinde dinsizlerin gösterdikleri kerâmet olduğunu ve Arapça *hile* anlamına geldiğini aktarır (Hançerlioğlu 2000: 314).

Mekir, yalnızca Türkiye sahası efsanelerinde görülen demonik bir varlıktır ve toplamda mekire ait 25 korku unsuru tespit edilmiştir. Bu unsurlar, yalnızca Tokat ve Erzurum yöresi efsanelerinde görülmektedir. Anlatılan efsanelere göre mekirlerin cinlerle ve ateş kültüyle bir bağlantısının olduğu göze çarpar ki, bu, onların cinler gibi sudan geçememeleriyle ortaya konulur (Seyidoğlu 1985: 159; Ulu 1990: 237). Tokat’ta anlatılan mekirle ilgili efsanelere göre, ondan kurtulmanın yolu muska yazdırmaktır; onlar, insanlara tanıdıkları suretinde görünürler; insanları doğal yollarla (bir kaza, uçuruma sürüklenme vb.) öldürmeye çalışırlar; bir yaşına gelmemiş bebekleri boğarak öldürürler; geceleri atlara binip yelelerini örerler; çocuk suretinde görünür ve şekil değiştirebilirler; dua okununca dumana dönüşerek kaybolurlar; yalnız bir kadına musallat olurlar; yalnızca rahatsız etmek istedikleri insanlara görünürler ve her türlü hayvana dönüşebilirler (Ulu 1990: 201; 217; 230; 235; 237; 238; 241). Erzurum’da anlatılan mekirle ilgili efsanelerde ise mekirin kedi, köpek, keçi ve at gibi, cinlerin büründüğü suretlere büründükleri; onun cin taifesinden bir demon olduğu; amacının yalnızca insanları korkutmak olduğu; mezarlıklarda tabut yahut ölü olarak görüldüğü; ondan kurtulmak için Ayetü’l-Kürsi’nin okunması gerektiği anlatılır (Seyidoğlu 1985: 159). Dolayısıyla anlatılardan yola çıkılarak mekirin cinlere mensup, ateş kültüyle bağlantılı bir demon olduğu, fakat cinlere nazaran daha az zarar verici karakteristik özelliklerle tasavvur edildiği ifade olunabilir.

2.2.1.48. Minnet

Yalnızca Türkiye sahası efsanelerinde ve bunların içinde Giresun yöresinde görülen demonik varlıklardan bir diğeri de minnettir. Dost’un belirttiğine göre bu varlığa Trabzon ve Giresun civarında *hopur* adı da verilir: “*Günahkâr ölülerin mezar*

tarafından kabul edilmediği ve Allah tarafından cezalandırıldıkları için geceleri mezarlarından çıkıp kefenleriyle dolaştıklarına inanılır. Bu varlığın akşam ezanıyla sabah ezanı arasında dolaşmaya başladığı ve dolaşırken “vuuu” diye sesler çıkardığı söylenir. Bu nedenle yörede akşam ve sabah ezanı arasında dışarı çıkmak doğru kabul edilmez. Bu varlığa yörede hopur ya da minnet denilmektedir. Kâbe toprağının mezarlara serpilmesiyle hopur ortadan kalkmıştır.” (Dost 2018: 38) Dost’un kaydettiği bilgiler, Gökşen’in kaydettiği efsane metnini tamamlar niteliktedir. Nitekim tespit edilen korku motiflerine göre minnet, akşam vakti mezarlıkta kar yığını biçiminde görülen bir varlıktır. Anlatıya göre onu gören bir çobanın korkusundan dili tutulur (Gökşen 1999: 185).

Yukarıda ifade edilenlerden de anlaşılacağı üzere minnet, bir hortlak çeşididir. Bu varlığın menşei her ne kadar Dost’un aktardığına göre İslami bir izahla ortaya konulmuş ve onu ortadan kaldırmaya ilişkin gerçekleştirilen pratik de dini bir yön taşımış olsa da, onun köken itibariyle İslamiyet’e dayanmadığı açıkça görülebilir. Nitekim Kur’an’da söz konusu efsaneyi ve inancı tasdik edebilecek herhangi bir ayet bulunmamaktadır. Bu da söz konusu inancı ve inancı neticesinde ortaya çıkan ayetin ya İslamiyet öncesi Türk kültüründen kaldığı fakat mitolojideki bu inancın biçim değiştirerek ve somutlaştırılarak değişim ve dönüşüme uğradığı belirtilmelidir. Alekseyev’in belirttiğine göre Yakut Türklerinde ölen insanın cenaze töreni sırasında hata yapılırsa, o kişi, geçici olarak *üör* ruhuna dönüşebilirdi ve çeşitli yollarla yakınlarını ziyaret eder ve yapılan hatanın düzeltilmesini isterlerdi. Eğer hata düzeltilmezse, Orta Dünya’da kalır ve herkese zarar verebilirdi. Bununla beraber, zekâ özürölüler, cinayete kurban gidenler, intihar edenler ve büyücüler de *üör* ruhuna dönüşürlerdi. Altaylılara göre ise ölen insanların ruhu kötü sayılmaktaydı ve onlar da çeşitli kabilelere ayrılırlardı. Daha önce ait oldukları kabilenin yaşadığı yerde toplu olarak yaşarlardı (bk. Alekseyev 2013: 83; 86). Dolayısıyla minnet de benzer bir inanıştan artakalmış olmalı veya benzer bir inancın İslamiyet sonrasında değer dönüşümüne uğramış bir varyantı olmalıdır.

2.2.1.50. Nenârı

Nenârı, yalnızca Yozgat masallarında görülen ve Öcal (1999) tarafından kayda geçirilen bir masalda tespit edilen demonik bir varlıktır. II.A.50. sınıflandırmasıyla

kaydedilen nenârîya ilişkin toplamda iki motif kaydedilmiştir. Buna göre nenârî, insan etiyle beslenen, hem kendisinin hem de kurban olarak seçtiği insanların şeklini değiştirebilen bir varlıktır (Öcal 1999: 414; 416). Bu bakımdan nenârî, İğci Baba, Ölü Yiyen Derviş, Kara Köpek gibi tiplere nazaran daha fazla olağanüstü özellikler gösterir. Nitekim o, insan etiyle beslenmesinin yanında insanların şeklini de değiştirebilir. Bu yönüyle nenârî, dev tipine benzese de, anlatının bu konuda belirsiz olması, onu farklı bir başlık altında ele alma zorunluluğunu doğurmuştur. Yapılan araştırmada sözcüğün kökeni yahut anlamına ilişkin herhangi bir bilgi bulunamamıştır. Nenârî hakkında yalnızca onun, olağanüstü yamyamlar sınıfına dâhil edilebileceği söylenebilir.

2.2.1.51. Of Koca

Of koca, masallarda geçen ve dev olduğu açık bir biçimde ifade edilen bir varlıktır. Ancak tıpkı tepegözün bir dev türü olması gibi, of koca, belirli görevleri olan, belirli yerlerde yaşayan ve belirli davranışlar sergileyen olağanüstü bir varlık olması sebebiyle devden ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır. Of kocaya ait toplamda 29 unsurun kaydedildiği masallarda, ona ilişkin tüm malumatı değerlendirerek daha sağlıklı bir kanaate varmak adına, korkutucu olmayan motifleri de belirtme gereği duyulmuştur. Buna göre Bursa masallarında o, denizin ortasındaki bir sarayda yaşar; “of” çeken insanların yanında belirir; Kaf dağının padişahının oğlunun arkadaşıdır ve ona evlenmesi için bir kız götürür (Kartal 2015: 129-130). Erzurum masallarında belirtildiğine göre ise Of adlı ihtiyarın verdiği üç karpuzun içinde birer peri kızı yaşar ve karpuzlar su kenarında kesilmezse, içindeki peri kızları da ölürler; yine belirli bir yerde “of” çekildiğinde ortaya çıkar ve of çekenin her isteğini yerine getirir (Seyidoğlu 1975: 196). Amasya masallarında Of, bir balıkçıyı, kızlarından birini almak üzere kurtarır; bir kayanın altında “of” çekilince belirir; yarı insan- yarı balık görünümündedir (Göde 2011: 205; 243). Erzincan’da Of, “of” çekilen herhangi bir yerde ortaya çıkar (Kara 1996: 443). Isparta masallarında, Ali Cengiz adlı oyunu öğrettiği insanları öldürür; öğrenmeyenleri ise dövüp bırakır; şekil değiştirme sanatını bilir (Göde 1997: 254-255). Bir ağacın altında, kayanın veya çeşmenin yanında “of” çekilince Of kocanın görülmesi, Bilecik, Çanakkale, İstanbul, Isparta, İzmir, Kayseri, Muğla, Manisa, Gümüşhane-Bayburt ve Kütahya ve Kırşehir masallarında da görülür (bk. Özden 2009: 129; Atlı 2011: 352; Bayrı 2010: 76; Göde 1997: 254; Deniz 1996: 103; Ölmez 2014: 149; Ulusan 2009: 284; Önal 2004: 243; Sakaoğlu 1973: 477; Tunç 2008: 176; Arseven

1965a: 3748). Of kocanın şekil değiştirme sanatını bilmesi ve bu sanatı öğretebildiği insanları öldürmesi de Kırşehir, Isparta, Bilecik, Bayburt-Gümüşhane ve İzmir masallarında da görülür (Arseven 1965a: 3748; Göde 2011: 243; Özden 2009: 575; Sakaoğlu 1973: 478; Ulsan 2009: 284).

Bilindiği ve görüldüğü gibi masallarda dev ve dev türü olan varlıkların şekil değiştirmeleri belirli nesneler etrafında gerçekleşir. Türkiye sahası masallarında devler genellikle bir bulut suretinde dolaşır gibi tasvir edilirken, genellikle dev karılarının çocukları ise her türlü eşyaya dönüşmeye ve insanları da bir tokat atmak suretiyle çeşitli eşyaya dönüştürme yeteneğine sahiptirler. Bu durumda bir dev türü olarak Of kocanın, şekil değiştirme ilmini öğrendiği ve bu ilmi öğrenmek isteyen insanları yanına alıp öldürdüğü görülür ki, bu da onun bu bilgiyi paylaşmak istememesinden kaynaklanır. Nitekim masallarda, Of koca, yanına bu ilmi öğrenmeye gelen insanlara tam tekmi bir eğitim verdikten sonra onları çeşitli şekillerde sınav ve bu ilme dair herhangi bir şey bilip bilmediklerini iyice yoklar. Masallarda geçtiği biçimiyle, genelde bu ilmi öğrenen oğlan, Of kocanın yanında bulunan genç bir hanım tarafından uyarılır ve bildiği halde bilmiyormuş gibi davranarak öldürülmekten kurtulur. Ancak bir süre sonra bu ilmi öğrenen oğlan, çeşitli hayvanların suretine bürünerek, kendisini pazarda sattırır. Bir süre sonra da insan suretine bürünerek tekrar evine geri döner. Anlatıya göre, insan suretine geri dönebilmesinin tek şartı hayvan suretindeyken üzerindeki takımların kimseye verilmemesidir. Fakat bir süre sonra Of koca durumu fark eder ve hayvan suretindeki oğlanı, takımlarıyla beraber satın alır. Bu kez, ikili arasında çeşitli hayvanların suretine bürünerek bir mücadele başlar ki, bu masalın hemen her varyantında Of koca, dönüştüğü hayvana baskın gelen başka bir hayvan tarafından öldürülür. Bilecik ve Bursa masallarında Of koca, horoz suretindeyken, tilki suretine bürünen öğrencisi tarafından boğulurken (Arseven 1965a: 3748; Özden 2009: 576); İzmir’de civciv suretindeyken yine bir tilki tarafından boğulur (Ulsan 2009: 285). Aktarılan bilgiler dışında Of kocanın, tıpkı diğer devler gibi perilerle ve dolayısıyla su kültürle bir ilişkisinin bulunduğu; ancak diğer dev masallarında perilere galebe çalmak gibi bir gayretinin bulunmadığı açık bir biçimde görülür.

2.2.1.52. Oğrak

Oğrak, yalnızca Ağrı efsanelerinde görülen, 11 korku motifinin kaydedildiği demonik bir varlıktır. II.A.52.12001 numarasıyla ve “adaminın keçî suretinde evine aldığı Oğrak, bir cenazeye dönüşür” (Alpaslan 2010: 391) şekliyle kaydedilen korku motifinin oldukça benzerinin Mardin efsanelerinde de tespit edildiği görülür. Buna göre II.A.14.Cin başlığı altında II.A.14.3676 numarasıyla kaydedilen “*iki yavru köpek yavrusu suretindeki cinler, eve götürülünce sabaha iki cesede dönüşürler. Gece tekrar köpek yavruları olurlar*” (Sancak 2008: 86) unsurun, oğrakla oldukça benzerlik gösterdiği dikkati çeker. Öte yandan “Gurrebeş” adıyla da bilinen oğrak, cinler gibi genellikle yalnız insanlara görünürler ve onlarla alay ederler (Alpaslan 2010: 389). Efsaneye göre oğrak köpekten korkar ve köpek sesi duyunca ortadan kaybolur. Bu nedenle II.A.14.3676 numaralı unsorda cinlerin köpek suretinden cesede dönüştükleri kaydedilmişken; II.A.52.12001 numaralı unsorda keçî suretinden cesede dönüştükleri söylenebilir. Öte yandan oğraklar da tıpkı cinler gibi ateş kültüyle bağlantılı bulunduklarından, sudan geçemezler; onlara sıkılan kurşun seker; erkek koyun suretinde dolaşırlar ve yaşadıkları yere “Cıngıloz Deresi” adı verilir (Alpaslan 2010: 387-388).

Dev varyantı birkaç olağanüstü varlıkta da izah edildiği gibi, peri, cüce, dev ve ejderha gibi genel adlandırmalar her ne kadar geçerli bir tasnif sayılabilse de, bu varlıkların alt türleri ve bu türlere ait farklılaşma ve tabakalaşmanın olabileceği açıktır. Bu nedenle oğrağı doğrudan bir “cin” olarak ele almak yahut onun cin olduğunu söylemek, bu nedenle doğru değildir. Cin sözcüğü, İslamiyet’ten sonra Türkçede kullanılmaya başlanmış bir terimdir ve oğrağın bu nedenle doğrudan cin sayılabilmesi doğru değildir. Fakat bu durum, dünyanın birçok ülkesinde, bölgesinde yahut şehrinde farklı demonların müşterek özelliklere sahip olmaları bağlamında izah edilirse, oğrağın da cin ve varyantı olabilecek demonlar arasında sayılması gerektiği iddia edilebilir.

2.2.1.53. Örümcek Kadın

İnsan-hayvan karışımı varlıklardan biri de Adıyaman efsanelerinde görülen ve katalogda II.A.53. numaralandırmasıyla kaydedilen örümcek kadındır. Her ne kadar insan ve hayvan karışımı bir adlandırmaya sahip olsa da, bu adlandırma yanıltıcıdır ve örümcek kadın demonik özellikler barındırır. Tozlu’nun kaydettiğine göre örümcek kadın, kızıl saçlı, tombul yüzlü ve uzun göğüslü; insanlar tarafından görülebilen ve yakalanabilen; yakalandıktan sonra kendi taifesinin yanına göle girerek dönen; kendisini

yakalayan aileye beddua edip onların başına çeşitli belalar getiren; insanların yanında kaldığı için kendi taifesi tarafından kabul edilmeyip öldürülen bir varlıktır (Tozlu 2013: 155). Görüldüğü gibi örümcek kadına ilişkin tespit edilen unsurlar, al karısı tamamıyla aynıdır. Bu minvalde onun fiziksel özellikleri, yakalanabilmesi, yakalandıktan sonra kendi taifesinin arasına geri dönme şekli, girdiği suyun kana bulanması ve bedduasının kabul olması, Türkiye sahasındaki al karısı anlatılarıyla tamamıyla aynıdır. Ancak onun yarı hayvan-yarı insan bir adlandırmaya sahip olmasıyla bu unsurlar arasında bir tezatlık vardır ki, bu da onun al karısına ilişkin anlatı kültürünün tesiri altında kaldığını gösterir niteliktedir. Nitekim şimdiye kadar incelenen efsane ve masallarda insan-varyantı adlandırmasına sahip olan varlıkların demonik özelliklerden çok olağanüstü güçlülük, yetkinlik ve yeterlilik özellikleri sergilediği; dolayısıyla da soyuttan ziyade somut varlıklar oldukları tespit edilmiştir.

2.2.1.54. Peri

Birçok medeniyetin tasarımında karşılaşılan doğaüstü varlıklardan biri de peridir. İlk izlerinin benzer bir adlandırmayla Zerdüştlükte rastlandığı peri, cinlerin çok güzel oldukları kabul edilen kızlarına verilen addır. Yıldırım'ın aktardığına göre periler, ateşten yaratılmış, gözle görülmeyen, insanlara yardım eden ve iyi huylu, kanatlı yaratıklardır. Türkiye sahası anlatılarında olduğu gibi şekil değiştirebilirler, erkekleri aldatırlar. Avesta'da pairikā, Pehlevicede parīg, Farçada ise perî olarak geçer (Yıldırım 2006: 563). İslâm Ansiklpedisi'nin *peri* maddesinde ise pairika'nın Hint kutsal metinleri Vedalar'da sözü edilen ve tabiatın dışıl ruhu sayılan Apsaralar'dan geldiği kaydedilmiştir (Bozkurt 2007: 232). Hint mitolojisinde *apsaras* adıyla geçen sözcük, ap, “su” ve sarah “akan, giden” sözcüklerinden meydana gelmiştir ki, *apsaras*, “suda hareket eden” anlamına gelir. Dolayısıyla *apsaraslar*, su perileridir. Korhan Kaya'nın aktardığına göre *apsaraslar* aşklarıyla ünlüdürler. Sadece Gandharvalarla⁵⁴ değil, insanlarla da aşk yaşarlar (Kaya 2003: 41).

Eberhard'ın aktardığına göre Çin mitolojisinde periler oldukça geniş bir yer tutar ve onların, yeryüzü cennetlerinde yaşadıklarına inanılır. Kendilerine ait müstakil adları (Xi-wangmu, Chang-e, Magu, Ma-zu, Fu-xi, Nü-gua) bulunan periler, ölümsüzlerle ilişkilendirilir ve gece-gündüz sayısız akınlar halinde uçarak dolaşırlar (Eberhard 2000:

⁵⁴ Hint mitolojisinde ejderha biçiminde bir canavar.

250). Perilerin Yunan mitolojisindeki karşılığı, *Nympha* veya olarak adlandırılan dişi varlıklardır. Oxford Latin Sözlüğü'ne göre *nympha*, yarı-tanrı, dişi bir doğa ruhudur (Oxford Latin Dictionary: 1968: 1209). Grimal'ın aktardığına göre *nympha*'lar, ormanlarda ve sularda yaşayan; tarlaların ve genellikle doğanın dişi perileridir. Homeros destanında Zeus'ın kızı olarak geçen bu varlıklara dua edilebileceği gibi, onlar, kimi zaman tehlikeli de olabilirler. Yunan mitolojisinde *nympha*'lar, yaşadıkları yerlere göre çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulurlar. Bunlar Meliadlar (dişbudak), Naiaslar, Alseidler, Hamadrydlar'dır (Grimal 2012: 533-534).

Funk & Wagnalls'ın Standart Folklor, Mitoloji ve Efsane Sözlüğü'nde, periye ilişkin şu ifadeler yer almaktadır: *Peri, genellikle görünmez, kimi zaman yardım sever, bazen şeytani ve tehlikeli, bazen de yaramaz ve kaprisli, dünyada yaşayan ve insanlarla iletişim kurmaya çalışan doğaüstü bir varlığı tanımlamak için kullanılır. Peri (fairy) sözcüğü, geç dönem Latincesinin fatum sözcüğünden gelen fata (fate-kader'den) sözcüğünden türemiştir. Fatum sözcüğü orta İngilizce'de 1. büyü, 2. büyümlü varlıkların yaşadığı arazi, 3. bu tarz varlıklar taifesi anlamlarında kullanılmaktaydı. Periler, yer aldığı hemen her yerde aynı karakteristik özellikleri sergilerler. Genellikle küçük, hatta cüce gibidirler, sıkça sihirli bir kep takarlar. Yeraltındaki bir sığınakta, bir tepenin veya bir taş yığınının altında yaşarlar. Genellikle yeşil giyinirler, kimi zaman ciltleri ve saçları da yeşildir. Beyaz da çoğu zaman perilerle ilişkilendirilir ve asker periler kahverengi veya gri giyinirler. Nadiren de olsa zararlıdırlar; çocukları kaçırsalar da onlara zarar vermezler. Eğer perilere kötü davranılırsa evleri ateşe vermek veya mahsulleri yağmalamak suretiyle misilleme yaparlar. İnekleri sağlamak, elbiseleri kirletmek, yiyeceklere oturmak, sütleri pıhtılaştırmak gibi eşek şakalarına bayılırlar. Ancak aynı zamanda yardımseverdirler de: Genellikle fakirlere para ve yiyecek götürürler, çocuklara oyuncaklar verirler, cadıların büyülerini bozmaya çalışırlar. Periler genellikle iki büyük gruba ayrılırlar. 1. Peri ırkına ya da ulusuna ait, periler diyarında yaşayan ve kendilerine ait organize bir toplulukları bulunanlar. 2. Su perisi, cüce peri, kunduracı gibi belirli bir yer, hane veya meskende yaşayan bireysel periler (Leach 1949: 363).*

Ambrose Bierce tarafından hazırlanan *Şeytan'ın Sözlüğü*'nde ise (*The Devil's Dictionary*), peri, şu şekilde tanımlanmıştır: *“Çeşitli şekillerde tasarlanan ve yaratılan, çayırda ve ormanlarda yaşayan bir yaratık. Periler, gece vakitleri yaşam*

alanlarında bulunurlar, bir şekilde dans etmeye bayılırlar ve çocuk kaçıırırlar. Günümüzde doğacılar perilerin soyunun 1855'in sonlarında Colchester yakınlarında bir malikâne sahibinden dönüşte görüldüklerinden beri tükendiğini düşünmektedirler (Bierce 1911: :94).

“Peri” sözcüğü, Türk dünyasında da aynı sözcüğün muhtelif varyantlarıyla kullanılmaktadır. Başkurt Türkçesinde “hılv, sibär, zifa”, Kazak, Kırgız ve Türkmen Türkçelerinde “peri”, Özbek, Uygur ve Azerbaycan Türkçelerinde “päri” ve Tatarcada “sılu, çibär, zifa” şeklinde geçmektedir (Ercilasun 1991: 701). Erman Artun’un aktardığına göre periler, büyü ile ortaya çıkan varlıklardır. Çeşme, pınar, hamam gibi yerler perilerin yurdu sayılır. Perilerin insanlara alışkın olması, onlardan kaçması, göze görünmemesi, güzelliği ve çekiciliği ile insanı anında etkilemesi, insanı kendine âşık edip bağlaması, çeşitli kılıklara girmesi, periler hakkındaki en yaygın inanışlardır (Artun 2014: 400). Türkiye sahası masal ve efsanelerinde de periler, aktarılanlara benzer bir biçimde temellendirilmiştir. Görüleceği gibi periler, genellikle su kenarlarında yaşarlar ve insanların gözüne görünen, daha çok iyilik yapmak isteyen; fakat kendilerine karşı gösterilen tutuma göre tehlikeli de olabilen varlıklardır. Anlatıların büyük bir kısmında devlerle rekabet içinde bulunan peri kızları, genellikle onlar tarafından kaçıılır; periler, cinlere hükmeder ve su kültürle doğrudan bağlantılılardır.

Periler, hem Türkiye sahası masallarında hem de efsanelerinde sıkça karşılaşılan varlıklardan biridir. Efsanelerde perilere ilişkin 131, masallarda ise 152 motif kaydedilmiştir. Cinlerin ve şeytanların efsanelerin baskın korku tipleri olmaları ve masallarda efsanelere nazaran daha az korkutucu olmaları gibi, efsanelerde de periler, baskın korku karakterleri değildirler. Bilindiği gibi perilere ilişkin genel telakki, onların “iyi huylu ve zararsız” olduklarına yöneliktir. Ancak ağırlıklı olarak masallarda olmak üzere, efsanelerde de perilerin zarar verici varlıklar oldukları görülür. Tokat ve çevresinde anlatılan bir efsaneye göre, periler, cinlerin bir koludur ve insanlara zarar vermeyip yalnızca onlarla zaman geçirmek isterler (Ulu 1990: 217). Bursa efsaneleri ise, perilerin cinlerle ilgisine dair herhangi bir bilgi vermezken, perileri kendi içlerinde “dağ perileri” ve “su perileri” olmak üzere ikiye ayırır (Olgun 1987: 89). Bursa’da görülen tasnif, kozmik tasavvura ve dolayısıyla da perilerin anlatılarda görülen izdüşümleriyle Tokat’taki tasnife nazaran, daha çok benzerlik göstermektedir.

Efsanelerde perilerin görüntü itibariyle tasavvur edilişleri, yöreden yöreye büyük farklılıklar göstermektedir. II.A.54.12403; 12407; 12415-12416; 12433; 12436 insan/genç kız (Tokat, Karadeniz, Diyarbakır, Muğla, Mersin); 2435'te gölge (Mardin); 12466'da kuş ve insan (Erzurum); 21472'de oldukça uzun saçlı insanlar (Aydın); 12476'da yılan, genç kız ve Şahmaran (Tokat); 12480-12481'de mezarlıkta saçlarını tarayan bir kız ve gelin (Muğla); 12485'te keçi (Balıkesir); 12503'te güvercin (Nevşehir); 12522'de gelinlikli bir kız (Bursa); 12523'te sarışın ve çok güzel bir kadın (Bursa) olarak göründükleri yer alır. Ayrıca perilerin kaya, oyuk, göl, bağ ve çeşme başlarında yaşadıklarına inanılır.

Periler, diğer demonik ve diabolik varlıklara nazaran daha uysal varlıklar gibi görünseler de, onların zarar vericiliği üzerine inşa edilen efsaneler de bulunur. Çorum'da anlatılan bir efsaneye göre muayyen bir yerde yaşayan periler, akşam 10'dan sonra ortaya çıkar ve oradan geçenlerin akıllarını çelerler. Yine bir başka efsaneye göre ise onlar, besmele çekmeyen bir kadının bebeğini boğarlar (Oğuz ve Yavuz 2005: 76; 81). Tokat'ta tespit edilen bir unsura göre ise, periler, yalnız insanları doğal yollarla öldürmeye çalışırlar (Ulu 1990: 201). Karadeniz'de ise peri ebenin doğumunu yaptırdığı kadının iki bebeğini de öldürdüğü görülür (Işık 1998: 111). Aydın'da anlatılana göre periler, insanları çarpar (Keser 2017: 120). Kırşehir'de ise perilerin musallat olup delirttikleri bir kadının ahali tarafından korkutucu bulunduğu hakkında bir efsane anlatılır (Güzel 2016: 172). Ordu'da ise, Çorum'dakine benzer bir biçimde, perilerin sahiplendikleri yere getirilen hayvanları öldürdükleri görülür (Akkuş 2018: 114). Muğla'da dua okunmazsa perilerin insanları çarpacağına inanılırken (Önal 2013: 274); Mersin'de peri kızlarının beddualarının kabul olduğuna inanılır (Çıblak 1995: 216). Anlatı geleneğinden farklı olarak Artvin yöresinde perilerin ateşten yaratıldığından bahsedilir (Tokdemir 1993: 370).

Efsanelerde perilerin cinler başta olmak üzere, mekir ve şeytanlarla birlikte anıldığı, birtakım yönleri açısından cinlere ve al karısına benzediği de dikkati çeker. II.A.54.12403-12414; 12430; 12434; 12476; 12494 ve 12503 numaralı unsurlarda perilerin diğer demonik varlıklarla birlikte anıldığı görülür ki, bu, bazı anlatılarda demonoloji sınıflandırmasının belirsiz olduğunu da ortaya koyar. Bununla beraber Tokat'ta tespit edilen bir unsura göre, cinler, tıpkı al karıları ve Türkiye sahasındaki diğer varyantları gibi geceleri atlara binip onların yelelerini örerler (Ulu 1990: 243).

Perilerin al karısından farklılaşan yönü ise, onların insanlara dokunmaları veya görünmeleri neticesinde kendi taifeleri tarafından öldürülmeleridir (Ulu 1990: 224). Nevşehir efsanelerinde perinin kendi taifesinin yanına bir pınara girmek suretiyle döndükleri (Gündüz Alptürker 2013: 167); Muğla’da perilerin belirli bir saatten (sabah ezanı okunmadan-horoz ötmeden) kendi taifesinin yanına dereye girmek suretiyle döndüğü ve geç kaldığında da dereden kan aktığı anlatılır (Önal 2013: 283). Yine al karısı, cin ve diğer demonolojik varlıklarda da görüldüğü gibi, perilerin ellerinin de oldukça bereketli olduğu dikkati çeker (bk. 12457; 12461; 12516; 12521). Karadeniz bölgesinde anlatılmakta olan bir efsaneye göre, periler hayvanlar tarafından korunurlar. Buna göre iki adam, kötülük yapmak maksadıyla bir peri kızına yaklaştıklarında inekler bağırmaya başlar (Işık 1998: 119).

Masallarda periler, genellikle insanları taş a çevirme yeteneğine sahip olan olağanüstü varlıklar olarak tasavvur edilmişlerdir. II.A.54.12401; 12407; 12414-12415; 12421; 12426; 12428; 12447; 12458; 12504; 12519; 12528 ve 12540 numaralarıyla kaydedilen unsurlar, işbu yetenek hakkındadır. Umumi algının aksine perilerin masallarda zarar verici yönlerinin bulunduğu, insanları, genelde de erkekleri kaçırdıkları ve onların elinden kurtulmanın oldukça zor olduğu görülür. Hatta kimi anlatılarda onların yamyamlık yaptıkları da dikkati çeker. Erzurum’da anlatılan bir masala göre, insanları sahiplenen periler, sahiplendikleri kişi öldüğünde ve o ölünün etini yediğinde kişiyi rahat bırakırlar (Seyidoğlu 1975: 179). Karaman’da anlatılan bir masala göre periler insan etiyile beslenirken (Alptekin 2002: 279); Van’da perilerin insan etinin kokusunu alabildiklerine dair bir masal anlatılır (Önay 1995: 269). Son olarak bir Adıyaman masalına göre, peri kızının⁵⁵ vücudu soğuk olur. Bunun nedeni ise onun, gece olağanüstü varlıklarla buluşarak ölü ciğeri yemesidir (Doğan 2006: 220).

Ankara, Çankırı, İstanbul, Hakkâri, Karaman, Van, Afyon, Ardahan, Bursa, Bayburt, Gümüşhane, Manisa, Malatya ve Ağrı masallarına göre perileri insanlarla evlenebilirler (bk. II.A.54.12483). Masalların genelinde periler, bir kuyuda, göllerde, gül bahçelerinde, mağarada, Kaf Dağları, İrem Bağları, Kutlu Dağ, Bülbülistan, Gehergin Kalesi ve Gevher-i Nigon gibi olağanüstü yerlerde yaşarlar. Şekil değiştirme yeteneğine sahip olan peri kızları, umumiyetle kuş donunda gezerler. Anlatılara göre

⁵⁵ Anlatı burada cin-peri belirsizliği taşıdığı için bu unsur hem *Cin* hem de *Peri* başlıklarında değerlendirilmiştir.

onların şekil değiştirmelerini sağlayan bir posttur. Bu post, bazı anlatılara göre (bk. II.A.54.12466) olağan bir ateşte yanmaz.

Masallarda açık bir biçimde perilerin su kültürüyle ilgili oldukları ve onların suya muhtaç bir biçimde tasavvur edildikleri görülür. Türkiye'nin genelinde anlatılan masallara göre, periler, bir turunç, nar, ayva yahut varyantı bir meyvenin içinde yaşarlar. Peri kızlarının yaşadığı bu meyveleri alan kahraman, şayet onları su kenarının yanında kesmezse (kimi anlatılara göre de su ve ekmek) peri kızları ölürler. II.A.21.Dev başlığında da belirtildiği gibi, perilerin devlerle olan mücadelesi, büyük bir ihtimalle su kültüründen, suya tahakküm olma isteğinden kaynaklanmaktadır. Nitekim devlerin hep suyu kontrol etme istekleri ve peri kızlarını kaçırdıkları görülür. Bununla beraber Şanlıurfa, Bayburt ve Gümüşhane masallarında yer alan bir motiflere göre, cinler perilere (Eğridağ 1997: 57) yahut ifritler perilere hizmet ederler (Sakaoğlu 1973: 506). Perilerin insanlarla temas ettikten sonra öldürülmelerinin yanında, Erzincan'da anlatılan bir masala göre periler doğum yaptıklarında olağanüstü özelliklerini kaybederler (Kara 1996: 566).

Görüldüğü gibi peri, umumiyetle tabiatla iç içe yaşayan, insanlara fayda sağlayabildiği gibi ve kimi zaman da zararlı olarak tasavvur edilen, bu itibarla demonolojide yer alan varlıklar arasındadır. Onların bu şekilde tahayyül edilmelerinin altında metnin bağlamı dikkate alınmalıdır. Nitekim masallar için perilerin zarar verici oldukları ve bilhassa insanları taşla çevirdikleri anlatılarda, onların kahramanın iyiliğini sınavan bir tabiatlarının bulunduğu dikkati çeker ki, bu da anlatı kahramanı açısından masalın gidişatını belirleyen önemli duraklardan biri olduğu yönünde okunmalıdır.

2.2.1.55. Pir Nene

Türkiye sahası demonoloji ve diabolojisinde “yaşlı ve kötü olağanüstü kadın” teması etrafında birçok varlık bulunur ve yalnızca Bitlis masallarında tespit edilen “pir nene” de bunlardan biridir. Eren'in kaydettiğine göre pir nene bir cadıdır ve onu doyurmak öylesine zordur ki, Kaf Dağı pilav; denizler hoşaf; ağaçlar da kaşık olsa ancak onun kahvaltısı olabilir; ayrıca o, bir mağarada yaşar ve insanları taşla çevirir (Eren 2001: 305; 324). Her ne kadar pir nene, bu adlandırmayla pirabok, piraboçık, pirelik ve pirik'le benzerlik gösterse de, II.A.83. sınıflandırmasıyla kaydedilen *Adlandırılmamış Diğer Olağanüstü Varlıklar*'da da onunla müşterek özellikler gösteren

çeşitli varlıklar bulunur. Ancak benzerlik taşıyan bu varlıklarda herhangi bir adlandırma bulunmadığı için, pir nene başlığında yalnızca Bitlis masallarında görülen unsurlar ele alınmıştır. Bayat'ınaktardığı ve Hakas destanlarının birçoğunda zikredilen Huu İney tipi, bu minvalde pir nene yahut “yaşlı ve kötü olağanüstü kadın” tipiyle mukayeseye tabi tutulabilir. “*Hakaslarda Huu İney (Işıklı Ana) adlı folklorik varlık da büyük karnı ve sobaya benzer yüzü olan ve kara denizin dibinde yaşayan Mitolojik Ana'nın olumsuz özellik kazanmış varyantıdır. Ancak bu varlık adında Işıklı Ana anlamını koruması ile eski konumunu tamamı ile kaybetmemiş gibi gözükür.*” (Bayat 2012: 29) Bu mukayesede pir nenenin bir “cadı” olarak adlandırılarak kozmolojide orta dünya sakinlerinden sayılması ve ikametgâhının bir mağara olması, bu mağaraya gelen insanları taşla çevirmesi onun bir demon olarak sayılabilmesi ve Huu İney'in Türkiye sahası varyantı sayılabilmesi için yeterlidir.

2.2.1.56. Piraboçık

Yalnızca Diyarbakır efsanelerinde rastlanan özel demonlardan biri de II.A.56. numarasıyla kaydedilen Piraboçık'tır. Türkiye sahasında sıkça kullanılan ve Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan *Türkiye Ağızlarından Derleme Sözlüğü*'nde “poç, pöçük, poççık, pöç” varyantlarıyla kaydedilen sözcük, *kuyruk* ve *keçi kuyruğu* anlamlarına gelmektedir (Aksoy ve diğerleri 2009b: 3467; 3479). Bu durumda, şeytanın birçok din ve mitolojide kuyruklu bir varlık olarak tasvir edilmesi ile Piraboçık arasında doğrudan bir bağlantı kurulabilir.⁵⁶

Piraboçık, her ne kadar Pirabok'la benzer bir adlandırmaya sahip gibi gözükse de, etimolojisiyle farklıdır. Ancak bu hususta her iki varlığın da farklı suretlere bürünmeden önceki hallerine ilişkin bir tasvirlerinin bulunmaması dolayısıyla, görünüşleri üzerine bir mukayese yapabilmek mümkün değildir. Fakat her ikisini de birleştiren unsurlar dua (yahut ezan), su ve metal eşyalardır. Su ve demir kültünün Türkiye sahası ve Türk Dünyası demonolojisinde oynadığı rol, bilindiği üzere oldukça aktiftir. Nitekim anlatı türü fark etmeksizin, herhangi bir sahadaki demonların bilhassa suya sahip olmaya çalıştıkları yahut ondan kaçtıkları, ateşi biriktirdikleri veya yakılmak suretiyle öldürüldükleri en sık rastlanan motifler arasındadır. Piraboçık'te de sudan

⁵⁶ Şeytanın kuyruklu tasvir edilmesi için örnek olarak bk. Leach editörlüğünde hazırlanan *Funk ve Wagnall'ın Standart Folklor, Mitoloji ve Efsane Sözlüğü*'nin ikinci cildinde Satan'a ilişkin şu bilgiler kaydedilmiştir: *Tanrı'nın en büyük düşmanı hâline gelen düşmüş melek; kötülük disiplininin kişiselleştirilmiş hâli; cehennemın prensesi ve küçük şeytanlar ve diğer şeytanların yöneticisi. Şeytan olarak bilinen Satan, genelde kurnaz, uğursuz, alında boynuzları bulunan, sivri kulaklı, omuzlarında yarasa kanatlı, sivri kuyruklu ve ayakları toynaklı yakışıklı bir adam olarak tasavvur edilir.* (bk. Leach 1949b: 966)

kaçma eğiliminin bulunduğu, Pirabok'ta olduğu gibi, onun sudan geçemediği görülür (Helimoğlu Yavuz 1996: 318-320; 330). Suda geçememe motifinin, yalnızca cin, peri, pirabok gibi genellikle “görünmez” veya “kendi isteği üzerine görünen” varlıklara ait bir özellik olmadığını da belirtmek gerekir. Atnur'un belirttiğine göre Tatarlar arasındaki demonik varlık Şürelî'den akarsuya girmek veya suya atlamak suretiyle kaçıldığı görülür (Atnur 2007: 27). Üstelik bu durumun örneklerine birçok medeniyetin halk inanışlarında rastlamak oldukça mümkündür ki, bu durum da demonolojik ve diabololojik varlıklar ile anasır-ı erbaa arasında elde etme-kaçmaya dayalı bir ilişki bulunduğunu gösterir.

2.2.1.57. Pirabok

Türkiye sahası efsanelerinde rastlanan demonlardan biri de Adıyaman, Batman, Diyarbakır ve Mardin efsanelerinde tespit edilen Pirabok'tur. Batman'da anlatılmakta olan “Pirabok (Binkarısı) Kayası” efsanesine göre, yeni doğum yapmış bir kadının yanına Pirabok'un geldiği ve çocuğunu kaçırmaya çalıştığı görülür. Anlatıya göre olayı duyan köylüler, demonu kovalamaya başlarlar ve bebeğin annesi dua edince, Pirabok bir kayaya dönüşür. Ondan korunmak içinse bebeğin yanına orak, hançer ve her türlü demirden yapılmış eşyalar konulur (Kongül 2013: 60).

Necdet Tozlu'nun Adıyaman'dan derlediği “Piravuk Efsanesi”ne göre, Pirabok bir canavardır ve gözle görülemez. Suda yaşar, hamile kadınların çocuklarını yer. Pirabok, bir gün, hamile bir kadını evine kadar takip eder ve akşam olduğunda kimseye fark ettirmeden kadını göle götürür. Gölün ortasına geldiğinde kadını boğup, karnındaki bebeği yemek isterken, kadının kocası Pirabok'un kolundan tutar ve onunla bir anlaşma yapar. Bu anlaşmaya göre de Pirabok, Adıyaman'daki kadınlara yedi göbek boyunca dokunmama sözü verir (Tozlu 2013: 159).

Muhsine Helimoğlu Yavuz'un Pirabok'la ilgili Diyarbakır'da tespit ettiği birçok efsane bulunmaktadır. Bunlardan ilkinde bir bey, hizmetkârıyla sabaha karşı hamama gider. Hamamda boyu uzun adamlar gören bey, duruma hayret edip bunu hizmetkârına söyler. Hizmetkâr ise birden uzamaya başlar ve boyu caminin minaresine ulaşır. Korkuyla kaçan bey, ertesi gün gittiğinde, hizmetkârın elindeki feneri minarenin ucunda asılı bulur (Yavuz 1993: 96-97). Helimoğlu'nun derlediği bir diğer Pirabok efsanesinin adı “Ahmed-i Pirabok (Cin Ahmet)”tur. Buna göre odun getirmeye giden köyün

erkekleri, dönerken, Ahmet adında bir arkadaşlarının aralarında olmadığını fark ederler. Meğer Pirabok, delikanlıya âşık olmuş ve onu kaçırmış, onunla evlenip iki çocuk sahibi olmuştur. Bir gün demon, mağaranın kapısını açık unuttur ve Ahmet kaçıp köyüne gider, fakat o kadar süre geçmiştir ki, kimse Ahmet'i tanıyamaz. Mağaraya dönen demon, kocasının kaçtığını görünce hemen ardından gider ve geri dönmesi için ona yalvarır. Ancak delikanlı onun teklifini reddeder ve mağaradaki çocuklarını da alıp köye getireceğini söyleyince, Pirabok, böyle bir şey yaparsa delikanlının köydeki çocuklarına kötülük yapacağını söyler. Neticede delikanlı mağaraya dönmez ve demon, mağaraya yalnız başına üzgün bir vaziyette döner (Yavuz 1993: 109).

“Pirabok (Cin) adıyla kaydedilen bir başka anlatıda ise, demon, otuz renkli bir kuş suretinde görünür. Adam elini uzatınca kuşun kanatları uzar ve boyu bir kavak ağacı kadar olur. Onu vurmak üzere tüfeğini ateşleyen bir avcı, kurşunlardan hiçbirinin ona isabet ettiğini görmez. Üstelik kuş, avcının ateş etmesine gülerек karşılık verir ve avcı, onun Pirabok olduğunu anlar. Avcı besmele çekince ve aralarında bir su bulununca, demon, avcıya zarar veremez ve ortadan kaybolur (Yavuz 1993: 110-111).

Aynı adla kaydedilen bir başka efsanede ise, sürekli bayılan bir kadın, cinlerle irtibat halindedir ve bayıldığında insanların bütün sorularına cevap verir. Yastığının altına da her gün bir altın konulan kadın, ölürken bu sırrını oğluna açıklar ve kendi bağlantısını oğluna devreder. Fakat bir süre sonra ablasının ısrarına dayanamayan delikanlı, bu sırrı ifşa eder ve tekrar yatağının altında altın bulamaz (Yavuz 1993: 112-113). Yine “Pirabok (Cin)” adlı bir diğer efsanede, Pirabok'tan korunmak için yeterli önlemi almayan (kendisinin ve bebeğinin yatağını yedi gün kalın bir iple çevirme, içeceği suya lohusa dönemi boyunca bir iğne atma) lohusalık dönemindeki kadın, doğumundan sonraki altıncı gece Pirabok'la karşılaşır. Kara bir kedi suretinde evin bacasından giren demon, çocuğun üstüne atlar. Ertesi gün bebek ölmüş, anne ise aklını yitirmiş bir durumda bulunur (Yavuz 1993: 118).

Diyarbakır'ın Eğil ilçesinde “Pirabok Mağarası Cinleri” adıyla kaydedilen efsanede ise Pirabok genç ve güzel bir kadın suretinde görünür. Diğer anlatılara göre daha zararsız görünen Pirabok, mağarasına bir adamı davet eder ve adam tarafından reddedilince bir daha insanlara görünmez (Yavuz 1993: 317).

Bilindiği gibi Türkiye sahasında anlatılan cin efsanelerinin birçoğunda, cinlerin insan suretinde, bir kişiyi düşünlerine davet ettikleri ve genellikle o kişinin bir yakınına ait kıyafetleri düğünde giydikleri motifine oldukça sık rastlanır. Diyarbakır Bismil’den kaydedilen “Pirabok” adlı efsanede de bu motiflerin genel hatlarıyla aynı biçimde korunduğu görülür.⁵⁷ Anlatıya göre oldukça güzel türkü söyleyen bir delikanlı, bir gece iki arkadaşının suretinde gelen Piraboklar tarafından düğüne, türkü söylemek üzere götürülür. Ancak delikanlı bir süre sonra kalkmak istese de, onların iznini alamaz ve aklına cinlerin⁵⁸ pislik sevmediği gelir. Eline yüzüne pislik sürer ve uzaklaşacağı sırada, oynamakta olan bir cinin üstünde karısına ait kadife bir kıyafeti görür. Kıyafete bir işaret koyduktan sonra evine döner. Ertesi sabah karısından o kıyafeti giymesini ister ve kıyafette akşamdan kalma izi görür. Delikanlı, bir süre sonra aklını yitirir (Yavuz 1993: 322).

Kaydedilen bir başka Pirabok efsanesinde ise, diğerlerinde de görüldüğü gibi Al karısının belirgin izleri göze çarpar. Buna göre bir kadın, bahçesinde çalışırken çalının dibinde oturan, saçları gür ve karışık, gözleri çekik bir kız görür ve kızın Pirabok olduğunu anlar. Al karılarında olduğu gibi, kadın, kızın omzuna bir iğne batırmak suretiyle onu köle yapar. Yakalandığı evde hizmet etmeye başlayan kız, kendisine söylenen her şeyin tam tersini yapar, eli çok bereketlidir. Pirabok çocuk büyüdükten sonra, kendi taifesinin arasına dönmesi için iğnesi çıkarıldığında, demon, bir göle karışır. Ancak insanlara hizmet ettiği için kendi taifesi tarafından öldürülür ve gölün suyu kan olur (Yavuz 1993: 333).

Helimoğlu Yavuz’un Diyarbakır’da “Pirabok” adıyla kaydettiği son anlatı, bir olay örgüsü ve yaşanmışlıktan ziyade, söz konusu demona ilişkin korunma pratiklerini ihtiva eder. Buna göre, doğum yapan kadının yatağının başına demir ve Kur’an konulur, bebeğin ve annenin yatağına çörek otu serpilir ve ikili yedi gün boyunca yalnız bırakılmaz. Bu uygulamalar gerçekleştirilmezse, Pirabok, lohusalı kadının ciğerini çeker, bebeği de çarpmak suretiyle öldürür (Yavuz 1993: 350).

Aktarılan efsaneler dışında, Helimoğlu’nun söz konusu eserinde, “Piraboçık” adıyla da kaydedilen bir demona ait efsaneler bulunmaktadır. Söz konusu anlatılar

⁵⁷ Anadolu sahası efsanelerinde genellikle bir değirmenci veya değirmenin etrafında akşam ezanından sonra bulunan kişi, cinlerin düşününe davet edilir ve oynayan cinler arasında kendi kızına yahut gelinine ait bir kıyafeti görür. Ellerini çamura veya pislığe batırarak kıyafetin arkasına bir iz bırakır.

⁵⁸ İfade edileceği gibi, Anadolu sahasındaki demonik varlıkların büyük bir çoğunluğu müstakil isimlerini kaybederek “cin” adıyla anlatıla gelmeye başlamıştır.

incelendiğinde, Piraboçık'ın, Pirabok'a göre daha fazla Al karısı'na benzediği görülmektedir. Nitekim anlatılarda, Piraboçık'ın göğsüne bir iğne batırılarak yakalandığı ve yakalandığı eve hizmet ettiği; yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisinin çıkaramadığı; gece vakti bir adama iri yarı, dağınık saçlı ve kocaman göğüslü olarak görüldüğü; akşam vakti bir hocayı hastaları olduğunu söyleyerek ıssız bir yere götürdüğü; yakalandığı eve beddua ettiği ve bedduasının kabul olduğu; akşam ezanından sonra ortadan kayboldukları ve sudan geçemedikleri görülür (Yavuz 1993: 318; 319; 320; 330).

Nusaybin Belediyesi tarafından 2001 yılında hazırlanan *Tarihin Tanığı Nusaybin*, adlı eserde, *Doğaüstü Yaratıklara İlişkin Söylenceler* başlığı altında “Pirabok (Xul-Xule)” adıyla kaydedilmiş bir efsane bulunmaktadır. Efsane, yalnızca bir anlatı etrafında şekillenmemiş; fakat bununla birlikte demon hakkındaki yerel inanış ve uygulamaları da içermektedir. Kaydedilene göre Pirabok, saçları beline kadar uzamış, dişleri uzun ve eğri, yüzü benekli, gözbebeği korkun, mağaralarda yaşayan, kimseye görünmemeye çalışan, rastladığı insanlara taş atarak ve kendisini özgü bir türkü söyleyerek korkutmaya çalışan bir demondur. Tıpkı Türkiye sahasının birçok demonunda da görüldüğü gibi, iğne dışında hiçbir şeyden korkmaz. Cinsiyet fark etmeksizin şekil değiştirebilir, domuz ve tanıdık insanların suretine bürünebilir ve büründüğü suretle görüldüğü kişiyi delirtebilir (Tarihin Tanığı Nusaybin 2001: 170-171).

Eserde yer alan anlatıda, bir adamın Pirabok'u yakalayıp onunla evlenmesi ve ondan çocuk sahibi olması hakkındadır. Buna göre bir adam, Pirabok'un görülebileceği yerlerde günlerce bekler ve onu gördüğünde elindeki iğneyi batırmak suretiyle onu yakalar. İğne saplanan çirkin görünümlü Pirabok, anlatıya göre, on beş yaşında bir kıza dönüşür ve adamla evlenir. Bir süre sonra bir kız çocuğu doğurur ve kız, yıllar sonra annesinin karnında saplı olan iğneyi görüp canının yanıp yanmadığını sorar. Pirabok ise, iğneden korktuğunu belli etmemek için konuyu değiştirmekle yetinir. Hamama giden aynı demon, bir kadının yardımıyla iğnesinden kurtulunca ortadan kaybolur ve ölene kadar kızının yemeğine gıda katar (Tarihin Tanığı Nusaybin 2001: 170-171).

Pirabok'un genel özelliklerine bakıldığında, demir ile yakalandığı; yakalandığı eve hizmet ettiği; yakalanmasına sebep olan iğne çıkarıldığında kaybolduğu; iğne

çıkarıldıktan sonra karıştığı suyun kana bulandığı; çirkin olduğu ve şekil değiştirebildiği; dokunduğu bebeğin öldüğü; elinin çok bereketli olduğu; hamile kadınları göle götürüp karnındaki bebeği yemeye çalıştığı ve insanları delirttiği görülebilir. Türkiye sahasının diğer illerinde anlatılan al karısıyla ilgili anlatılarda da oldukça müşterek motifler göze çarpar. Ancak Pirabok'u al karısından ayıran en önemli motifler, onunla ilgili tespit edilen anlatıların yalnızca ev hayatı etrafında şekillenmemesidir. Oysa al karısı, Türkiye sahası efsanelerinde daha çok evlerde ve ahırlarda görülür, geceleri atların yelelerini örür, lohusa kadınlardan aldığı ciğeri genelde çocuklarıyla yemek üzere götürür, erkeklerden ve erkek eşyalarından korkar, ya atın sürtüne sürülen karasakız, zift, tutkal veya katrana yapıştırılarak ve herhangi bir yerine (genelde yakasına yahut omzuna) bir iğne batırılarak yakalanır (Demir 2013b: 172). Öte yandan al karıları, onlar hakkında anlatılan efsanelere göre, yanlarına gittiği lohusa kadının ciğerlerini o an çekip götürürler ve ciğer gölde yıkanmadan geri getirilirse lohusa kadın yaşamaya devam eder (Yağbasan 2013: 139; 175; Değer 2014: 242; Ulu 1990: 178; Gündüz Alptürker 2013: 163). Ancak Pirabok'un doğrudan kadını göle götürdüğü ve karnındaki bebeği yemeye çalıştığı dikkati çeker. Müşterek motiflerden bir diğeri ise, Pirabok'un yakalanmasına sebep olan iğnesi çıkarıldıktan sonra içine girdiği suyun kanla bulanmasıdır. Aynı motife al karısında da oldukça sık rastlanır (Demir 2013b: 29; 172; Karadavut 1992: 230; 234; Yağbasan 2013: 175; 176; Kara 1996: 62; 64; 115; Yağbasan: 2013: 175; 176; Balaban 2013: 527; Seyidoğlu 1985: 96).

Müşterek hususlar bir tarafa bırakılırsa, Pirabok'un bir cin olduğunu ve onu al karısından farklı olduğunu gösteren motifler de mevcuttur. Helimoğlu Yavuz'dan aktarılan ve biz hizmetkârın boyunun uzayarak minareye kadar ulaşması motifi, Türkiye sahası efsanelerinde daha çok cinlerde görülen bir özelliktir.⁵⁹ Ancak cinlerde görülen bu özellik, insandan daha büyük bir insana dönüşme değil; cinin herhangi bir hayvan suretindeyken (genellikle bir atlıya) göründükten sonra, aniden büyümeye başlaması yoluyla gerçekleşir.⁶⁰

⁵⁹ Burada, söz konusu motifi al karısına izafe edildiği bir Doğu Karadeniz efsanesinin olduğunu vurgulamak gerekir. Neşe Işık'ın kaydettiği efsaneye göre albastı, kısa boylu bir erkektir ve doğum yapan kadının yanına gidince büyümeye başlar (bk. Işık 1998: 101).

⁶⁰ bk. oğlak suretindeyken büyüme: Sönmez 1994: 394; kedi suretindeyken büyüme: Balaban 2013: 649, köpek suretindeyken büyüme: Önal 2013: 267.

Öte yandan Pirabok’la ilgili anlatıların tespit edildiği Adıyaman, Batman, Diyarbakır ve Mardin’in yaşatılmakta olan halk inanışlarında söz konusu demonun varlığına ilişkin bir bilgi tespit edilememişse de, anlatılarda benzer bir biçimde doğum sonrası uygulamaların gerçekleştirilmiş/gerçekleştiriliyor oluşu dikkati çeker. Görüldüğü gibi Pirabok, Türkiye sahasında varlığına inanılmakta olan demonoloji ve diabololojiye ait diğer varlıklar gibi birtakım olağanüstü güçler barındırırlar ve bu olağanüstülük genellikle insanlara zarar veren bir doğrultudadır. Ancak yine diğer varlıklarda olduğu gibi, Pirabok da demir bir nesnenin yardımıyla yakalanırsa, oldukça faydalı bir varlığa dönüşür ki, bu da onun al karısı gibi tarihin iptidai dönemlerinde hâmi bir ruh olabileceği; daha sonra bu özelliğini zaman içerisinde kaybettiğini gösterir. Bu hususta ifade edilebilecekler, Abdülkadir İnan’ın al karısıyla ilgili şu tespitleriyle aynı doğrultudadır: *“Al ruhu, tarihten önceki zamanlarda, tarihî devirlerde tasavvur oldundugu gibi, şerir bir ‘ruh’ olmamıştır. Bu ‘ruh’ eski Türk panteonunda kuvvetli belki hami (koruyucu) tanrılardan biri olmuştur. Bugünkü Türk inanmaları onun şerir bir ruh olduğunu gösterdiği halde bazı emareler de onun bir zaman hami ruh olduğunu bildirmektedir”*. (İnan 1985: 263)

Pirabok’la ilgili değinilmesi gereken belki de en önemli hususlardan biri de, onun cin kültü tesirine maruz kalmasıdır. Bu deformasyon birkaç motifle izah edilebilir. Bilindiği gibi Şamanizm’e yahut genel tabirle eski dine ait birtakım ruhların şerrinden uzak kalabilmek için genellikle somut bir nesneden yardım alınır. Ancak İslamiyet dairesinde şeytan veya cinlerden korunabilmek maksadıyla soyut yardımın alındığı,⁶¹ Pirabok’da ise hem somutluğun hem de soyutluğun devreye girdiği görülür. Öte yandan kaydedilen anlatılarda Pirabok’un “cin” şeklinde adlandırılması, bu deformasyonun en somut örneği olarak da görülebileceği gibi, cin kültürünün giderek önemini artırdığı ve tabakalaşmanın, demonolojik tasnifin giderek zorlaştığı da iddia edilebilir.

2.2.1.58. Pirelik

Diyarbakır yöresine ait özel demonlardan bir diğeri ise II.A.58. numarasıyla kaydedilen ve 15 korku motifinin tespit edildiği pireliktir. Burhan Paçacıoğlu’nun kaydettiğine göre *pirel-* sözcüğü “ihtiyarlamak” anlamında Türkçede kullanılan bir sözcüktür (Paçacıoğlu 2006: 450). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği

⁶¹ Soyut ve somutlukla kastedilen, herhangi bir varlıkla karşılaşan bireyin kullandığı yöntemdir. Söz-dua, ateş, demir, su, vd.

ve Edebiyat Öğretmenliği öğrencilerine yaptırılan derlemelerde, yöre halkının bir kısmının “al karısı”, “albastı” adıyla bilinen varlığı “elk” olarak bildiği tespit edilmiştir. Fuzuli Bayat, “Al karısının” daha eski bir varyantı olan “al”ın Ermeniler arasında “alk”, Gürcüler arasında “Ali” veya “Alkali” biçiminde rastlandığını kaydetmiştir (Bayat 2007: 322).

Anlatılarda tespit edildiğine göre pirelik, insanların sırtına biner; iğne batırılarak yakalanabilir; bir mağarada yaşar; lohusalık döneminin ilk yedi gününde kadınlara ve bebeklerine zarar verir; ateşten ve köpekten korkar; karşılaştığı yalnız adamı mağarasına çağırır; kendi taifesine dönmek için suya girdiğinde öldürülür ve su, kana bürünür; hamuru bereketlendirir; gece, yalnız bir adama oğlak suretinde görünür; kendisine söylenenin tersini yapar; iri yarı ve esmer bir yaratıktır; cinler gibi, kendisini kucağına almak isteyen adamla dalga geçer; ondan korunmak için yastığın başına gümüş ay yahut çengelli iğne asılır; bebeğin alına tencere isinden artı işareti yapılır. Ayrıca onun elinin değdiği hamur bereketli olur ve bereketi bozmak için hamuru bölerken atmak ve atarken “senin başını koparıp leğene atıyorum” demek gerekir (Helimoğlu Yavuz 1996: 121; 331; 332; 334; 335; 336).

Pirelik’in de Al karısı, Pirabok, kimi anlatılarda da periler gibi elinin bereketli olduğu, onunla ilgili dikkati çeken ilk özelliktir. Nitekim demonik özellikler sergileyen bir varlığın insanlar tarafından tutulduğunda elinin bereketli olması titizlikle tartışılması gereken bir durumdur. Bu durum da, iki neticeyle izah edilebilir. Bunlardan ilki; tabiatın insanı bir demonun yakalandığı için ödüllendirilmesi; diğeri ise Abdülkadir İnan’dan aktarılacağı üzere, söz konusu demonların iptidai dönemlerde hâmi (korucuyu) olmaları, fakat bilhassa İslamiyet’e geçişle beraber kötücül ruhlar olarak sanılmaları olmalıdır.⁶² Öte yandan Türkiye sahasının genelinde görülen “cinlerin sudan korkması”nın Pirelik için ters bir yönde işlediği; Pirelik’in ise ateşten korktuğu dikkati çeker. Bu hususta herhangi bir kaynağın ve anlatının eksikliği, izahı temellendirmeyi de güçleştirmektedir. Ancak demonların genel özelliklerine bakılarak, bu durumda onun “su kültü” etrafında tasavvur edilen varlıklar arasında sayıldığı iddia edilebilir.

2.2.1.59. Pirik

⁶² Al ruhu, tarihten önceki zamanlarda, tarihî devirlerde tasavvur olunduğu gibi, şerir bir ‘ruh’ olmamıştır. Bu ‘ruh’ eski Türk panteonunda kuvvetli belki hami (koruyucu) tanrılardan biri olmuştur. Bugünkü Türk inanmaları onun şerir bir ruh olduğunu gösterdiği halde bazı emareler de onun bir zaman hami ruh olduğunu bildirmektedir. (bk. İnan 1998: 259-266)

Pirik de Piraboçık, Pispatik ve Pirelik gibi yalnızca Diyarbakır efsanelerinde görülen bir demondur. Onun etimolojik değerlendirmesi, karmaşık ve müşküldür. *Derleme Sözlüğü*'nde *pirik*'in Malatya/Pötürge/Babik'te “ebe” anlamında kullanıldığı bilgisi kaydedilmiştir (Aksoy ve diğerleri 2009b: 3460). Öte yandan M. Nazif Şahinoğlu'nun hazırladığı *Farsça Grameri (Sarf ve Nahiv)* adlı eserde de -k "ك"nin küçültme eki olduğu belirtilmekte, bu durumda “Pirik”, “küçük yaşlı”, “küçük ebe” anlamlarına gelmektedir (Şahinoğlu 1997: 51). Son olarak *Pirik* sözcüğünün Mandarince'de “göz kırpmak, az bir zaman; küçük boy” anlamlarına geldiği de belirtilmelidir.⁶³ Şu durumda da Pirik adlı demonun, tıpkı Türkiye sahasında ve İslamiyet'te de cinlerin yer aldığı biçimiyle kısa boylu olduğu; öte yandan yaşlılık özelliğini hâlâ muhafaza ettiği dikkati çeker. Anlatılarda yer aldığına göre pirik, yeni doğum yapmış kadınları ve bebeklerini, onların boğazını sıkarak öldürür; kısa boylu, esmer, sakallı ve korkunç bir ihtiyar suretindedir; ondan korunmak için yeni doğum yapmış kadın ve bebeği yedi gün yalnız bırakılmamalı; yatağının etrafı kıl bir iple çevrilmeli; bebek yüzüstü kapatılmış bir kalburun üstüne yatırılmalı; lohusanın içtiği suya iğne atılmalı ve bebekle annesinin yakasına çengelli iğne takılmalıdır.

İnsanlara kötülük yapmak ve onlara zarar vermek isteyen demonik varlıkların, dolaylı olarak zarar vermeleri, bir başka ifadeyle, onları görüp korkan insanların korkuları neticesinde birtakım rahatsızlıklara uğramaları bir yana, söz konusu varlıkların genellikle insanları suda veya elleriyle boğmaya çalıştıkları dikkati çeker. Öte yandan etimolojisine ilişkin bilgiler verirken, pirik sözcüğünün fiziksel bir küçüklük taşıdığı da belirtilmiştir. Diyarbakır'da tespit edilen anlatılarda da bu durumun belirgin bir biçimde ortaya konulduğu göze çarpar. Nitekim anlatıya göre Pirik, kısa boylu, esmer, sakallı ve korkunç bir ihtiyar suretinde yaşamaktadır. Bununla birlikte lohusa kadının içtiği suya iğne atmak geleneğinin sürdürülmesi, Pirik'in de su kültürüyle ilişkisinin ve bununla beraber İslamiyet öncesi geleneklerden biri olduğunu gösterir niteliktedir.

2.2.1.60. Pispatik

Diyarbakır'a mahsus demonlardan sonuncusu ise II.A.60. katalog numarasıyla kaydedilen pispatiktir. Pispatik de karakter özellikleri itibarıyla kötücül bir hüviyet taşısa da, diğer demonlarda olduğu gibi yakalandığı zaman itaatkâr ve bereketli bir

⁶³ bk. www.vajeyab.com [Son Erişim Tarihi 12.12.2018]

varlığa dönüşür. Pispatik'in yakalanması için demir bir nesnenin kullanılması ve demir nesne batırıldığında demonun genç bir kıza dönüşmesi de, onun İslamiyet'ten çok önce varlığına inanılan bir demon olduğunu göstermektedir. Üstelik Pispatik'in lohusa kadının ciğerlerini çekmesi, bebeklerini de morartarak (havasız bırakarak) öldürmesi ele alınan diğer varlıklarda da görüldüğü gibi onun da havayla bağlantılı olduğunu göstermektedir (Helimoğlu Yavuz 1993: 97-98; 346). Bununla beraber, pispatiğin adlandırma itibariyle cin kültürünün, özellikleri itibariyle de al karısının tesiri altında kaldığı görülür. Nitekim II.A.70.16601-16607 arasındaki korku motifleri, metinde alındığı şekliyle kaydedilmiş ve metinde de bu demona "cin" adı da verilmiştir. Şu durumda kendisine ait toplamda 9 unsurun kaydedildiği pispatiğin, al karısının farklı bir adlandırması olduğu ifade edilebilir. Keza yörede diğer demonların da "cin" biçimiyle de kaydedildiği görülmüştür. Ancak bu, anlatılar açısından olağandışı bir durum değildir. Keza aynı yörede anlatılan efsanelerde birçok varlığın "cin" adıyla kaydedildiği görülür: II.A.57.13202; 13204; 13215-13225; 13235-3337; 13244; II.A.71.16802-16806; II.A.56.13001-13007; II.A.30.7601-7602. Bununla birlikte farklı yörelerden derlenmiş efsane metinlerde de demonların cin adlandırmasına sahip oldukları görülür: II.A.23.6201; II.A.67.15201-15203. Dolayısıyla da adlandırmalar, anlatılar için demonun özelliklerini ve temel yapısını belirleyen unsurlar değildir. Bu nedenle de pispatiğin doğrudan cin kültürünün özellikleri yönüyle tesiri altında kalmadığı açıktır.

2.2.1.61. Rom-Rom Ana

"Rom Ana" yahut anlatılarda geçen haliyle "rom-rom ana" yalnızca Artvin efsanelerinde görülen bir iyilik perisidir. Fakat bu varlık, anlatıya göre, kendisine hürmet etmeyen insanlara ciddi zararlar verir; kadınlara ve çocuklara tanıdıklarının sesiyle seslenip, onlara eziyet ve hakaret eden, daha sonra da onları öldüren bir varlıktır (Tokdemir 1993: 376). Deniz Karakurt'un belirttiğine göre Rom Ana, "Yaban Ruhı" olarak da bilinir ve Karadeniz bölgesinde vahşi hayvanları koruduğuna inanılır. Dağlarda mahsur kalanlara yardım eder ve Kafkas İnanışlarıyla da bağlantılıdır (Karakurt 2011: 176).

Bilindiği gibi Türk mitolojisinde doğa, saygı duyulması gereken bir nesneden fazlası olarak tasavvur edilmiş; nehir, dağ, göl ve ağaç gibi tabiatın önemli simgelerinin

kendilerine ait koruyucu ruhları “*ıye*” olduğu düşünölmüştür. Alekseyev’in belirttiğinde göre *eski dönemlerde Yakutlar, yeryüzünde insanlarla hayvanların ve kuşların dışında da çok sayıda ruhun (nehir, deniz, dağ ve göl iyeleri) yaşadığına inanırlardı.* (Alekseyev 2013: 82). Lvova ve diğerlerinin aktardığına göre iye-ruhlar, topraklarının sınırlarını, nehir kıyısı, dere, geçit gibi doğal sınırları belirlerler (Lvova ve diğerleri 2013: 44). Rom-rom ana da bu minvalde Türk dünyasındaki iye anlayışının bir Anadolu varyantı gibi görölebilir. Nitekim rom ana da koruyucu bir niteliğe sahiptir ancak kendisine hürmet etmeyenlere zarar verir. Bununla beraber iye nazariyesinde hürmet edilmesi gereken unsurun tabiat olmasıyken, rom anada bu unsurun varlığın kendisi olması, bu yönüyle farklılık gösterir. Ayrıca onun “iyilik perisi” olarak adlandırılmışken, insanlara tıpkı cinlerde ve cin kültü tesiri altında kalan diğer demonik varlıklarda olduğu gibi, tanıdıklarının sesiyle seslenmesi, eziyet ve hakaret edip onları öldürmesi de bu varlığın olumsuz yönünü oluşturur.

2.2.1.62. Sahab

Ele alınan metinlerde tespit edilen demonolojik ve diabololojik varlıkların büyük bir kısmı dış dünya ruhları olsalar da, dünyanın birçok yerinde göröldüğü gibi ev ve kapalı mekânlara ait çeşitli varlıklar da bulunur. Birçok mitolojide olduğu gibi Türk mitolojisinde de inşa edilen ev, evrenin bir tezahürüdür. Mircea Eliade’nin “göksel arketip” kavramıyla açıkladığı bu durum kozmogoninin tekerrürü yoluyla gerçekleşir. Eliade, bu durumu, iki önermeyle izah eder:

“1. Her yaratılış her şeyin öncesindeki kozmolojik eylemi, Dünyanın Yaratılışı’nı tekrarlar.

2. Dolayısıyla, inşa edilen her şeyin temeli dünyanın merkezindedir (ziya bildiğimiz gibi, Yaratılış eylemi bir merkezde olmuştur.” (Eliade 1994: 32)

Eliade’nin ifade ettiğı bu durum, inşa edilen (yaratılan) evin, yaratılmış dünyanın tekerrürü biçiminde işler ki, bu da insanın ilahi güçlere benzemeye çalışması ve bu yolla da yaşamını ilahi güçlerin yaşamına dönüştürmesine, bir başka ifadeyle ona ya da onlara benzemeye çalışmasına olanak tanır. Dolayısıyla Lévy-Bruhl ve Campbell’in ifade ettikleri gibi, doğa olaylarını ve modern insanın “tesadüf” kavramıyla açıkladığı her türlü günlük hayat hadiselerini çeşitli güçlere ve bu güçler etrafında oluşturulan inanç kültüne bağlayan insanlar (bk. Campbell 2016; Lévy-Bruhl

2006) yaşadıkları mekânları da işbu güçlere bağlı olarak inşa etmişlerdir. Keza Alekseyev'in belirttiğine göre Altay-kiji'ler arasındaki inanışa göre “*Cayık eşik iyesidir. [...] Cayık ile ateş ve eşik iyeleri insnaları kötü ruhlardan koruyabilirler veya reddedebilirlerdi. Bütün olağanüstü varlıklar, kendilerine saygı gösterilmesini ve kurbanlar verilmesini talep ederlerdi.*” (Alekseyev 2013: 89)

Sahab da bu minvalde ele alınmalı ve değerlendirmelidir. Katalogda II.A.62. sınıflandırmasıyla kaydedilen sahab, yalnızca Diyarbakır yöresi efsanelerinde tespit edilen olağanüstü bir varlıktır. Bu varlıkla ilgili kaydedilen korku motiflerine göre her evde bulunan bir peridir vardır ve bu periye sahab denir. Ev temiz tutulmazsa içinde yaşadığı evin bereketini kaçıran sahab, ev sakinlerinin başına da çeşitli uğursuzluklar getirir (Helimoğlu Yavuz 1993: 166). Türkiye'nin hemen her köşesinde görülen eşikle ilgili inançlarda bulunduğu ve bu inanışın eşik iyesiyle alakalı olduğu, Türk dünyasında çeşitli iyelere ve bunların içinde de eşik iyesine kurbanların sunulması gerektiği gibi, Anadolu'da da eşige basmama veya orada oturmama, işbu inanışın bir tezahürü olarak okunabilir. Kurban anlayışının ise Türkiye sahasında biçim değiştirerek saygı göstermeye dönüştüğü, bu minvalde ifade olunmalıdır. Sahab da tam olarak bu inanışın bir varyantı olarak görülerek evin kozmolojik dengesini sağlayan olağanüstü bir varlık gibi ele alınmalıdır. Bu nedenledir ki tespit edilen efsane metninde, evin, bir başka ifadeyle sahabın kozmolojik düzende temsil ettiği yaşam alanının temiz tutulmaması halinde, evin insan sakinleri çeşitli kötülöklere maruz kalırlar.

2.2.1.63. Sarıkız

Sarıkız, yalnızca Nevşehir efsanelerinde görölen bir demondur. Onun özellikleri, büyük ölçüde al karısıyla benzeşse de, diabolöjik özellikleriyle şeytanî unsurları da içerir. Efsanelerde tespit edilen korku motiflerine göre, sarıkız, bir mağarada yaşayan, saçları diz kapağına kadar uzun; atlara binip yelelerini ören; sabah ezanı okununca bir alev topuna dönüşerek ortadan kaybolan; sabah namazına giden eröklere çıplak bir kadın olarak görölen ve namaza karşılık birlikte olmayı teklif eden; sarı saçlı, mavi gözlü, beyaz tenli ve sesi oldukça güzel bir demondur (Gündüz Alptürker 2013: 164-165). Göröldüğü gibi sarıkız, atlara olan düşkünlüğü sebebiyle al karısına; insanları dinden uzaklaştırıp günaha yöneltmesi yönüyle de şeytana benzemektedir. Ancak şunu da belirtmelidir ki, Türkiye sahası efsanelerinde, din nezdinde “sevap” olarak

nitelendirilecek bir eylemi gerçekleştirmek üzere olan erkeklere güzel bir kadın suretinde görünüp onları sarıkız gibi cinsel bir birlikteliğe davet eden başka bir demona rastlanmamıştır ki, bu da sarıkıza mahsus özelliklerden biridir. Öte yandan sarıkızla ilgili en çok dikkati çeken husus, onun doğrudan zarar verici bir özelliğinin bulunmaması, fiziksel olarak güzel olması ve erkeklere yönelik bir varlık gibi tasavvur edilmesidir. Nitekim tespit edilen efsanelerde ve yukarıda aktarılan unsurlarda da görüldüğü gibi, sarıkızın insanlara zarar verdiği herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Öte yandan her ne kadar sabah ezanı okunduğunda sarıkız bir ateş topuna dönüşerek ortadan kaybolması, onun ateş kültüyle ilintili olduğunu gösterir. Onun esas zarar verici özelliği, güzellik ve baştan çıkarıcılık olarak tasavvur edilmiş olmalıdır ki, sesi de “güzel” olarak betimlenmiştir. Dolayısıyla sarıkız bu yönleriyle baskın olarak diabolik özelliklere sahiptir ve korkutucu gücünü de güzellik etrafında inşa edilmiş “yoldan çıkarma” temi etrafında şekillendirmiştir.

2.2.1.64. Settur

Bilindiği gibi çeşitli kültürlerin folklor çalışmalarında “doğum ruhları” adıyla bir tasnif yoluna gidilmiş ve Türkiye sahasında lohusalık dönemindeki kadına ve bebeğine zarar veren birtakım varlıklar gibi, çeşitli kültürlerdeki varlıklar da bu başlık altında değerlendirilmiştir. Ancak bunun dışında çocukları hedef alan birtakım ruhlar da bulunur ki, bu, yalnızca lohusalık dönemiyle sınırlı kalmaz. Bu varlıklardan biri de Türkiye sahasında, Adıyaman efsanelerinde yer alan setturdur. Tozlu’nun kaydettiği bir efsane metninde, setturla ilgili ve onun karakteristik özelliklerini yansıtan toplamda üç motif tespit edilmiş ve bu unsurlar II.A.64. sınıflandırmasıyla kaydedilmiştir. Bu unsurlara göre settur, çocukları korkutup onların boğazlarını kesen, yaşadığı yer çocuk kafataslarıyla dolu olan, büyük boynuzlu, kapkara gözlü, çirkin suratlı ve uzun elli bir yaratıktır (Tozlu 2013: 158). Fakat settura ait bilgiler ne yazık ki bunlarla sınırlıdır ve onunla ilgili daha fazla metin tespit edilememiştir.

Aktarılan unsurlar göz önünde bulundurulduğunda ise ona ait en çok dikkat çeken özellik, boynuzlu oluşudur. Bilindiği gibi Türkiye sahasının demonoloji ve diabolik kültüründe çeşitli varlıklar umumiyetle boynuzu olan bir hayvana dönüşürler. Ancak settur, doğrudan olağan görüntüsüyle boynuzlu bir yaratıktır ki, bu da onun diabolik yönünü ortaya koyar. Korkmaz, boynuzla ilgili şu önemli tespitlerde bulunur:

“Anlaşılabacağı gibi Şeytan’ın boynuzları temelde onun gücünü simgeler. Ancak boynuzun özel olarak ‘olumsuz’ bir doğası da vardır. Örneğin Ay boynuzludur; Ay yalnızca doğurganlığı değil, aynı zamanda geceyi, karanlığı, ölümü ve bu nedenle Yeraltı Ülkesi’ni simgeler. Yine boynuz, insanlar için tehlikeli hayvanların ‘tehdit gücü’nü ya da ‘gizemini’, ‘korkutucu özelliğini’ anımsatır. Toz durumuna getirilmiş boynuz afrodizyak olabileceği gibi ‘zehir’ de olabilir: Bu durumda boynuz takmak, verimli olmanın yanı sıra ‘iktidarsızlığı’ da simgeler. Şeytan’ın boynuzları yalnızca gücünü değil, denetlenemeyen cinsel ilişkisini de simgeler.” (Korkmaz 2006: 141)

Görüldüğü gibi bu durumda settur, şeytan algısı etrafında şekillenmiştir ve birtakım varlıklarda olduğu gibi, yöneldiği belirli bir insan sınıfı, çocuklar vardır. Öte yandan setturun çocukları korkutup boğazlarını kesmesi, hem demonoloji ve diabololoji açısından değerlendirilebileceği gibi, Sosyal Korku Motifleri bağlamında değerlendirilebilir ve onun, toplumsal yapıdaki işlevi de izah edilmelidir. Nitekim bu denli fark edilir bir varlığın çocuklara yaklaşması ve onları öldürmesi, aynı zamanda aile yapısına yöneltilmiş bir eleştiri, “korkutmak” eylemi üzerinden gerçekleştirilmiş toplumsal bir düzeltme ve uyarıdır.

2.2.1.65. Su Kızı

Su kızı, Aydın/Nazilli efsanelerinde görülen, yalnızca su kültürüyle ilişkisi olduğu bilinen ve yine anlatılarda korkulan; ancak korkutucu özelliklerine ait herhangi bir malumatın yer almadığı olağanüstü bir varlıktır. Onun her ne kadar aniden görünüp kaybolması ile demonik bir varlık olarak tasavvur edilmiş olduğu iddia edilebilse de, anlatı, insanlara zarar verip vermediği hususunda belirsizdir. Tespit edilen bir efsaneye göre su kızı, geceleri beyaz bir elbiseyle dolaşan, elindeki testiye su dolduran ve bir kuyu civarında kaybolan bir kızdır (Keser 2017: 120). Bu da onun doğrudan insan formunda bir varlık olduğunu gösterir. Tespit edilen efsanede, onun insanlarla herhangi bir diyalog-münasebette bulunmadığı görülür. Nitekim anlatıya göre gece vakti su kızını ve onun kaybolduğunu gören adam korkar. Bu minvalde de onun insanlara rahatsızlık vermek istemeyen fakat yine de olağanüstü özelliklere sahip olması dolayısıyla korkulan bir varlık olduğuna işaret eder. Diğer taraftan hem adlandırma hem de anlatıda gösterdiği faaliyetler itibarıyla su kültürüyle bağlantısı bulunduğu rahatça ifade

edilebilecek su kızının, belirleyici özellikleri hakkında bir kanaate varmak şu durumda mümkün değildir.

2.2.1.66. Şahmaran

Özdemir tarafından tarihi kaynakları Suriye ve Lübnan'a; Öz tarafından ise tarihi Yunan'a dayandırılan Şahmaran yahut Şahmaran, bilhassa Türkiye sahası masallarında karşılaşılan olağanüstü varlıklardan biridir (bk. Özdemir 1997; Öz 1991). Ancak bu hususta ortaya atılabilecek bir diğer iddia da, Şahmaran'la benzer motifler taşıyan bir anlatının Çin'de de yaşıyor oluşudur. Wolfram Eberhard'ın aktardığı bir halk anlatısı, bu durumu kanıtlar niteliktedir: *“Beyaz Yılan, birçok film konusunun temelini oluşturan çok popüler bir halk öyküsünün kadın kahramanıdır. O bir yilandır ancak kendini çok güzel bir kadına dönüştürmüştür: Âşık olduğu erkekle evlenir ve onu çok zengin eder. Ancak kadın hamileyken genç erkek, bir Budist rahip tarafından karısının kötü bir yaratık olduğuna ikna edilir. Rahip çocuğun doğmasına izin verir ama kadını yakın bir geçmişe kadar içinde yaşadığı Hangzgou'ya yakınlarında Batı Gölü'nde bir tapınağa hapseder. Oğlan büyüyüp ünlü bir bilgin olduğunda, yılan annesini ziyaret eder ve ona saygı gösterir* (Eberhard 2000: 334).

Çıblak, Şahmaran ile ilgili anlatıların kaynağının İran ve Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan *Câmasbnâme* adlı esere dayandığını belirtmektedir. Çıblak'ın belirttiğine göre bu eserin aslı Farsçadır, konusu ise Kenayîlerden Şah Güştasb'ın kâinat ve yaratılış ile ilgili sorularına İran mitolojisinde ileri görüşlü ve hâkim adıyla nitelendirilen Câmîsab'ın verdiği cevaplardan oluşmaktadır (Çıblak 2007: 191). Esat Korkmaz'ın belirttiğine göre Şahmaran, başı insan, gövdesi yılan biçiminde tasarımlanan ve yılanların hükümdarı olduğuna inanılan mitolojik canavar ya da ejderhadır. Ayrıca Korkmaz, şeytanın kimi kez tektanrıci dinlerde bu varlığın donuna büründüğü hayvan olduğunu belirtmektedir (Korkmaz 2006: 621). Ancak incelenen metinlerin hiçbirinde Şahmaran'ın diablojik bir özelliği olduğu görülmemiş; dinler tarihi açısından da yılanla yalnızca zehir-şifanın kaotik tasavvurundan istifade edildiği dikkati çekmiştir. Bu doğrultuda Şahmaran ile yılan, şeytan ve ejder-ejderha arasında bir ayırım yapılması zorunluluğu doğar. Nitekim Şahmaranla ilgili tespit edilen anlatılarda onun insan yemediği, diablojik özellikler sergilemediği, gözle görünür ve diğer demonik varlıklar gibi kötücül özelliklerinin bulunmadığı dikkati çeker. Bu

noktada da değinilmesi gereken husus, onun bir demon değil; olağanüstü bir varlık olduğudur.

Şahmaranla ilgili Türkiye sahası efsanelerinde 25; masallarında ise 21 korku unsuru tespit edilmiştir. Her iki anlatı türünde de Şahmaranın ele alınış biçimi birçok yönüyle benzerlik gösterir. Efsanelerde kaydedilen unsurlara göre Şahmaran, bir mağarada, bal dolu bir kuyunun altında; (bk. II.A.66.15001-15002; 15005-15006); masallarda kaydedilenlere göre ise yeraltına açılan bir kapıda, Hindistan'da, bir bal kuyusunun altında, su kuyusunda, üzümün bulunduğu bir kuyunun dibinde, yer altında yaşar (bk. II.A.66.15001-15007; 15014-15015; 15017). Efsanelerde onun bir şekilde tıp ilmiyle bağlantılı olduğu açıkça belirtilir. Buna göre Şahmaran, Lokman Hekim'e ölümsüzlüğün reçetesinin bulunduğu bir kitap verir; tıp ilmini bilir; onun beynini yiyenlerin hastalıkları geçer; gözleri, kanı hastalıkları tedavi eder; kanından içen hangi bitkinin neye iyi geldiğini öğrenir; gövdesini kaynatıp içen iyileşir; kafasını kaynatıp içen tıp ilmini öğrenir (II.A.66.15007-15008; 15014-15020; 15022). Onun yerinin bulunması ise, sıkça bilinen bir yöntemeye dayanır. Buna göre onu gören insanın vücudu veya sırtı pul pul olur yahut sırtında yeşil bir çizgi belirir. Onunla ilgili tespit edilen iki korku unsuru ise, Şahmaranın bir köpek, üç davar ve üç keçiyi öldürmesi; öldürüldüğünden yılanların haberdar olmamaları ve olursalar insanlığı ortadan kaldıracaklarıdır (II.A.66.15024-15025).

Masallarda tespit edilen unsurlar efsanelerle büyük bir benzerlik gösterir. Buna göre Şahmaran, yılanların koruyucusudur; onu gören insanın eti yahut sırtı pul pul olur; onun ağzına tükürdüğü insan, hayvanların dilini anlar; verdiği boncuğu dilinin altına koyan kişinin her isteği yerine gelir; yılanlar onun korkusundan sürünerek gezerler (bk. II.A.66.15010-15013; 15020-15021). Son olarak tespit edilen unsurlar arasında Şahmaranı öldüren bir gencin, yılanla dönüştüğü görülmektedir (bk. II.A.66.15018).

2.2.1.67. Şeri

Şeri, Işık'ın Trabzon'dan derlediği efsane bir efsane metnine dayanan dolayısıyla varlığı yalnızca bir bölgeyle sınırlı olan bir demondur. Şerinin diğer demonlardan en belirgin farkı, efsane metninde onun kurbağa suretinde ve hamile olarak tasavvur edilmesidir. Anlatıya göre şeri, ziynet eşyalarıyla dolu olan bir kayanın içinde yaşar ve doğumu için insan bir ebe çağırır. Doğuma gelen ebe de, doğacak

bebeğin kız olmasından korkar (Işık 1998: 114). Olağanüstü varlıkların doğumuna çağrılan insan ebe, II.A.69.Şeytan (15637), II.A.8. Bizden İyiler (2709 ve 2728) sınıflandırmasıyla kaydedilen demonlarda da görülür. Ancak söz konusu anlatılarda, kız doğacağını anlayan ebenin, olağanüstü varlıkların bebeğine genellikle balmumundan bir erkeklik organı yaptığı görülür. Benzer bir biçimde II.A.14. Cin (3389) ve II.A.8. Bizden İyiler (2707) sınıflandırmasıyla kaydedilen demonlarda da doğuma götürülen insan ebenin, doğan bebeğin kız doğarsa tehdit edildiği görülür. Ancak söz konusu motiflerden farklı olarak şerinin, bir göl kenarında kurbağa suretinde yaşaması dikkat çekicidir. Nitekim Türkiye sahası masallarında II.A.54. sınıflandırmasında perilerin umumiyetle kurbağa suretinde yaşadıkları dikkati çeker. Üstelik bu unsurun efsanelerde var olan bir varyantı da tespit edilememiştir. Dolayısıyla anlatıda bir yandan “cin” olarak da kaydedilen şerinin, bu minvalde cin olarak değerlendirilmesi olasılığı daha zayıf gibi gözükmemektedir. Nitekim tespit edilen unsurlar, söz konusu adlandırmalardan daha baskın bir işlev görmektedir. Öte yandan cinlerin kurbağa suretinde dolaşmaları, yalnızca Balaban (2013)’ün derlediği bir efsanede görülmüştür (bk. II.A.14.3420).

2.2.1.68. Şeşek

Şeşek, Kurtoğlu’nun hazırladığı *Urfa Efsaneleri*’nde görülen demonik bir varlıktır ve özellikleri itibariyle tamamen al karısına benzer. II.A.68. sınıflandırmasıyla kaydedilen şeşeye ait toplamda 3 motif kaydedilmiştir ve aktarılabacağı gibi bu motiflerin tamamı da al karısıyla benzerlikler üzerine kuruludur. Buna göre şeşek, aynı zamanda cadı olarak da adlandırılır ve lohusalık dönemindeki kadınlara musallat olur; onun al karısından en temel ayrımı, al karısı doğum yapan anneye ve bebeğine zarar vermek isterken, şeşegin doğumu engellemeye çalışan bir demon olduğudur. Yine ondan korunmak için doğum yapan kadınların yataklarının yanına çuvaldız ve yatırlardan alınan yeşil bezler koydukları görülür ki, bu da şeşegin yalnızca doğum esnasında beliren bir demon olmadığını, ancak bununla beraber doğum sonrasında da kurbanlarını rahatsız ettiğini gösterir (Kurtoğlu 2008: 141). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinden Şermin Erden’in derlediği Hakkâri yöresine ait “Şeşe” memoraatları da bu minvalde değerlendirilmelidir. Erden’in, Emine Erden’den (52) derlediği metinler, olduğu gibi aktarılmıştır:

“Bizim köyde (Umurlu Köyü) Rahmet adında bir kadın vardı. Bu kadın sekiz, dokuz aylık hamileymiş. Bir akşam yanına aldığı bir kadınla ihtiyacını görmek için dışarı çıkmışlar. O zaman da lavabolar dışarıda olurmuş. Ortalık çok karanlıkmış. Rahmet’le giden kadın, ihtiyacını görmesi için biraz ötesinde durmuş, bir iki dakikadan sonra Rahmet hanım çığlık atmış, bağırması, çağırmış. Onunla birlikte giden kadın korkudan kaçmış gitmiş. Daha sonra Rahmet Hanım da korku ve telaşla evine kaçmış. İhtiyacını görürken çirkin, pis, korkutucu, kötü görünümlü bir kadın görmüş. O gece Rahmet Hanım’ın doğum sancıları başlamış, çocuk ölü doğmuş. Ertesi gün sabahında da Rahmet Hanım ölmüş. Ev ve köy halkı bu olaya sebep olarak hamile kadınlara musallat olan, kötü varlık Şeşe’yi göstermişler.” (Erden 2018)

“Günün birinde bir baba ile iki çocuğu tarla kazmaya gitmişler. Bu adamın Gilé adında yeni doğum yapan bir karısı varmış. Hava biraz kararınca Gilé evde korkmasın diye çocuklarını orada bırakıp evine dönmüş. Gilé susamış ve su istemiş. Adam Gilé’ye su verirken, suyun içinde bir tüy fark etmiş. Bunun Şeşe olabileceğini düşünerek, deriden yapılmış kırba suyu boşaltmış ve başını, hiçbir şey geçirmeyecek şekilde kapatmış. Deriden yapılmış kırba bir anda şişmeye başlamış. Şeşe, adama “beni bırak” diye seslenmeye başlamış ama adam bırakmamış. Şeşe, adama “eğer beni bırakırsan doğum yapmış kadınlara ve bebeklere yaklaşmam. Evinin önünde ateş yak onlara zarar vermem, yaklaşmam” demiş. Adama söz vermiş. Adam da bunun üzerine Şeşeyi serbest bırakmış”. (Erden 2018)

Dolayısıyla hem tespit edilen memoralarda hem de Kurtoğlu (2008)’den aktarılan unsurlarda da görüldüğü gibi şeşek yahut Hakkâri’de bilinen adıyla şeşe, belirli bir gruba yönelmiştir. *Sonuç* kısmında da teferruatıyla belirtileceği üzere, bir demonun kurbanı olarak seçtiği cinsiyet, yaş grubu, ruhsal yahut fiziksel durum, söz konusu demonun özelliklerine ait pek çok açıklamayı da beraberinde getirir. Şu durumda şeşe yahut şeşek de, lohusalık dönemlerindeki kadınları ve bebeklerini hedef alması, kıl suretine bürünerek doğrudan zarar vermek yerine dolaylı fakat etkili bir zarar verme yolu seçmesi, erkeklere karşı herhangi bir gücünün bulunmaması da onun en belirgin özellikleridir.

2.2.1.69. Şeytan

Şeytan sözcüğü, Arapça *şaytân* "شيطان" sözcüğünden Türk diline geçmiştir. Sevan Nişanyan'ın belirttiğine göre bu sözcük Arapça'ya, İbranicede (*düşman*, *şeytan*, *düşman olma*, *savaşma*) anlamlarına gelen *sâtân* sözcüğünden geçmiştir (Nişanyan 2012: 590). Leach editörlüğünde hazırlanan *Funk ve Wagnall'ın Standart Folklor, Mitoloji ve Efsane Sözlüğü*'nün ikinci cildinde Satan'a ilişkin şu bilgiler kaydedilmiştir: *Tanrı'nın en büyük düşmanı hâline gelen düşmüş melek; kötülük disiplininin kişiselleştirilmiş hâli; cehennemin prensesi ve küçük şeytanlar ve diğer şeytanların yöneticisi. Şeytan olarak bilinen Satan, genelde kurnaz, uğursuz, alnında boynuzları bulunan, sivri kulaklı, omuzlarında yarasa kanatlı, sivri kuyruklu ve ayakları toynaklı yakışıklı bir adam olarak tasavvur edilir. Cehennemin kükürt kokusuyla bağdaştırılır. Fakat Satan doğrudan Yunan'ın Hades'i, İskandinav'ın Hel'i gibi yeraltı tanrılarıyla ya da Mısır'daki Set, Apepi ya da Yunan'daki Titanlarla doğrudan karşılaştırılmaz. Bu gibi varlıklar iç karartıcıdır yahut tanrılarla mücadele ederler ancak şeytanî bir kötü niyete sahip değillerdir* (Leach 1949b: 966). Jeffrey Burton Russel ise şeytan ve iblis arasında şu şekilde bir açıklama yoluna gitmiştir: *Yeni Ahit'in Şeytan'ı, krallığı bu dünyaya ait olmayan İsa'ya karşı olarak, bu uzay (kozmos) ve zaman (aion) dünyasının prensidir. İblis, bir ölçüde maddenin efendisidir ve tane karşıt olarak, etten ve kemiktendir* (Russel 2000: 25).

Nimet Yıldırım'ın aktardığına göre *İblis* sözcüğü, Yunanca diabolos (söz taşıyan, iftiracı) sözcüğünden alınmadır ve iblis sözcüğü de *iblâs: ümitsiz bırakmak* sözcüğünden türemiştir (Yıldırım 2008: 405). Şeytan'ın bir benzerine Zerdüştlükte *Ehrimen* adıyla rastlanır. Buna göre Ehrimen, bütün devler, cadılar ve perilerin önderi olarak Ahura Mazda'nın, semâvî dinlerde de olduğu gibi, en büyük düşmanıdır. Kötülükler, olumsuzluklar, kavgalar, karanlıklar, bilgisizlikler ve anlaşmazlıkların kaynağı Ehrimen'dir. Sözcük, Pehlevicede Ahrimen; Farsçada Ehrîmen, Âhrimen, Ehrâmen, Ehren, Âhrîme ve Herîmen şekillerinde geçmektedir (Yıldırım 2008: 272). Sümer ve Babil'de ise bütün kötülükleri bünyesinde toplamış yegâne bir *şeytan* tipinden ziyade, daha dağınık kötücül ruhlar ve demonlar görülür. İskandinav mitolojisinin kötücül karakteri ise Leach'tan aktarıldığı gibi *Hel*'de toplanmıştır. Hel, Angrboda ve Loki'nin kızı, ölümler dünyasının yöneticisi ve birlikten atılan üç canavardan biridir. Dünya ağacının üç kökünden birinde yaşar, köklerden birinde buz devleri, üçüncüsünde ise insanlar ikame ederler (Lindow 2001: 172). Yunan mitolojisinde düalistik dünya

tasarımında en genel tabirle kötüyü veya yeraltını temsil eden varlık, Hades'tir. Bilindiği gibi Yunan mitolojisi, politeist (çok tanrılı) bir yapıya sahiptir ve bu bağlamda Hades de bir tanrıdır. Grimal'ın aktardığında göre Aides adıyla da bilinen tanrı, ölülerin tanrısıdır. *Titanlara karşı kazanılan zaferden sonra Evren İmparatorluğu'nun Zeus ve Poseidon'la birlikte paylaşan üç efendiden biridir: Zeus Gökyüzü'nü, Poseidon Deniz'i elde ederken, onun payına da yer altı dünyası, yani Ölüler Diyarı ya da Tartaros düştü. [...] Adı 'görünmez' anlamına gelen Hades'i adıyla anmaktan genellikle kaçınılırdı, çünkü bu takdirde onun öfkesini uyandırmaktan korkulurdu. Bu nedenle, onu anmak için bazı örtmeceler kullanılırdı. En çok kullanılanı, onun Pluton yani 'zengin' lakabıydı* (Grimal 2012: 219-220). Gönül Uzelli'nin aktardığına göre, Slav mitolojisinde şeytan, Tanrı'dan sonra ilk yaratılandır ve doğaüstü varlıkları (cinleri) yaratan da odur (Üzelli 2016: 117).

Bilindiği gibi Türk mitolojisi de tek tanrı inancı ve düalistik bir dünya tasarımı üzerine dizayn edilmiştir. Buna göre Yakutlarda *Arsan Duolay Buor Mangalay Luo Haan Toyon*, Altaylılar, Altay-Kijiler, Teleütler, Kumandılar, Hakaslar, Kaçınler, Sagaylar, Koyballar, Şorlar, Tuvalılar, Tuva-Tocinler ve Tofalarda *Erlik* veya *Erlik Han* adıyla bilinen varlığın bir nevi semavi dinlerdeki *şeytan*'a karşılık geldiği, dünya tasarımı açısından iddia edilebilir. Altay Türklerine göre göğün yedi veya dokuz kat üstünde Tanrı Ülgen yaşarken; yerin yedi veya dokuz kat altında, bakır sarayında *Erlik* yaşar. Alekseyev'in aktardığında göre Altay Türklerinde alt dünyada insan gözyaşlarından oluşan *Toybodım* nehriyle birleşen 9 nehir bulunur. Bu nehrin berisinde ise alt dünyanın baş ruhu, *Erlik*'in toprakları yer alır (Alekseyev 2013: 67). Potapov ise *Erlik*'in, güneşin ve ayın olmadığı, bazı bilgilere göre ise güneş ve ayın parlamadığı Yeraltı Dünyası'nın baş tanrısı olduğunu belirtmektedir (Potapov 2012a: 300).

Yahudilikte görülen Lilith ise, Tevrat'a göre Hz. Havva'dan önce yaratılmıştır. Rosemary Ellen Guiley'in aktardığına göre Lilith, Babil ve muhtemelen Sümer demonolojisinden alınmıştır. Lilith, Babil ve Sümer'e göre erkeği ve dişisi olan ve çocukları istismar eden bir demondur. Buna göre Lilith, Yahudilikte olduğu kadar, Hristiyanlık ve İslamiyet'te de yer alır, kanatlı dişi bir demondur ve geceleri uçarak yeni doğmuş çocukları boğmak veya kaçırmak için aramaya çıkar. Ayrıca uyuyan erkekleri de yoldan çıkararak demon çocuk sahibi olmayı amaçlar (Guiley 1996: 111). Latince bir sözcük olan *Lucifer* ise, Oxford'un hazırladığı *Oxford Latince Sözlük*'te, *1. ışıık getiren*,

ışık taşıyan; 2. sabahyıldızı anlamlarını taşır (Oxford Latin Dictionary 1967: 1045). *Funk ve Wagnall'ın Standart Folklor, Mitoloji ve Efsane Sözlüğü*'nde Lucifer'in Phosphoros'un⁶⁴ Latince karşılığı olduğu belirtilmiştir. Bu ad kimi zaman sabahyıldızına verildiği gibi gezegenlere de verilir. *Tuhaf bir referans zinciriyle, Luka 10:18'un Yeşaya 14:12'ye atfıyla bu yıldız, metaforik olarak Babil krallığı için kullanılmıştır. Lucifer, daha sonra düşmüş meleklerin başı haline gelmiş ve adı, başkaldırmasından evvel Satan olarak değişmiştir* (Leach 1949b: 650).

Dinler tarihinde “ilk günah” olarak adlandırılan vaka, ilkin Eski Antlaşma'nın (Tevrat ve Zebur) Yaratılış (Genesis) bölümünde zikredilir. Ancak ilgili bölümde diabolik bir varlık olarak *satan, şeytan, iblis* yahuy *lucifer* yerine, ilk günaha teşvik edenin bir yılan olduğu dikkati çeker:

“Rab Tanrı'nın yarattığı yabani hayvanların en kurnazı ylandı. Yılan kadına, ‘Tanrı gerçekten, ‘Bahçedeki ağaçların hiçbirinin meyvesini yemeyin’ dedi mi?’ diye sordu. Kadın, ‘Bahçedeki ağaçların meyvelerinden yiyebiliriz’ diye yanıtladı. Ama Tanrı, ‘Bahçenin ortasındaki ağacın meyvesini yemeyin, ona dokunmayın; yoksa ölürsünüz’ dedi.’ Yılan, ‘Kesinlikle ölmezsiniz’ dedi, ‘Çünkü Tanrı biliyor ki, o ağacın meyvesini yediğinizde gözleriniz açılacak, iyiyle kötüyü bilerek Tanrı gibi olacaksınız’” (Kutsal Kitap 2016: 3)

Eski Antlaşma'da şeytanın yalnızca Zekeriya 3:1-2'de, düşmüş bir melek olarak zikredildiği görülür. Keza Fred Skolnik editörlüğünde hazırlanan *Yahudilik Ansiklopedisi'nin* (Encyclopaedia Judaica) 18. cildinde *Satan*'ın [İncil'in Tarihler 1'i (21:1) hariç], belirli bir varlığa ait özel bir ad olmadığı, Tanrı'ya karşı gelen güç olarak görülmediği belirtilmiştir (Skolnik 2007: 72). Yahudilik'te ve Hristiyanlık'ta ise şeytan (*devil*), *Oxford'un Hristiyan Kilisesi Sözlüğü*'nde şu şekilde kaydedilmiştir: (Yunanca *διάβολος*, ‘suçlayıcı, iftiracı) *teoloji terminolojisinde düşmüş meleklerin başı. Eski Ahit'te çok nadiren zikredilmiştir, dolayısıyla da iyilik ve kötülük arasındaki kozmik eşik eksiktir. Yaratılış'ın (Genesis) ‘düşüş’ kısmında Havva'yı yoldan çıkaran ve insanoğlunun ilk günahı işlemesine sebep olan yılan, şeytanın bedenleşmesi olarak görülür. Yeni Ahit ise Yahudilik'teki şeytan öğretilerini geliştirmiş ve daha somut bir hâle sokmuştur. Tanrı'yı insanlara karşı kıskırtır, kendisini dünyanın efendisi olarak*

⁶⁴ Phosphoros: Sabah Yıldızı'na verilen ad. Heosphoros da denir. Şiirde çoğu zaman Aurora'yı (şafak) müjdeleyen gün ışığını getiren yıldız olarak geçer (bk. Grimal 2012: 634).

tanıtır ve İsa Mesih'in de öğretilerinde belirttiği gibi güçsüzlüğü yalnızca ona direnenlerde belirginleşir (Cross 1997: 474).

Kur'an-ı Kerim'de şeytan, birçok farklı surette ve ayette detaylı bir biçimde izah edilmiştir. Türkiye Diyanet Vakfı tarafından hazırlanan *İslam Ansiklopedisi*'nin 39.cildinde *uzaklaşmak, haktan ve hayırdan ayrılmak, muhalefet etmek anlamındaki 'şatn' veya öfkesinden yanıp tutuşmak anlamındaki 'şeyt' sözcüğünden türeyen şeytân kelimesi (çoğulu şeyâtîn) 'hayırdan ve rahmetten uzaklaşmış yaratık; yanıp helâke mâruz kalmış varlık demektir. Câhiliye Araplarına göre yaratılmışların en çirkini olan şeytan ateşi mesken edinen habis bir ruhtur. Onun göklerden haber aşırısına mârid,*⁶⁵ *bu hususta fazlasıyla mâhir olanına ifrit denir. Her şairin kendisine ilhamda bulunan bir şeytanının (cin) bulunduğu inanılırdı (Çelebi 2010: 99). Şeytan, Kur'an'da toplamda 88 ayette çoğul veya tekil biçimiyle zikredilmiştir. Eski ve Yeni Ahit'ten farklı olarak Kur'an'da, şeytanın Hz. Âdem'e secde etmemek için Allah'a karşı geldiği ve daha sonra Hz. Âdem ve Havva'yı kandırmak suretiyle cennetten atılmalarına sebep olduğu görülür:*

"Hani rabbın meleklere demişti ki: 'Ben şekillenebilir özlü balçıktan, (şekil verilip) kurutulmuş çamurdan bir insan yaratacağım' demişti. 'Onun şeklini tamamladığım ve ona ruhumdan üflediğim vakit siz de hemen onun için secdeye kapanın.' Bunun üzerine meleklerin hepsi secde ettiler. Yalnız İblîs hariç; o, secde edenlerle birlikte olmaktan kaçındı. Allah, 'Ey İblîs! Secde edenlerle birlikte hareket etmeyişinin sebebi nedir?' diye sordu. Dedi ki: "Ben, şekillenebilir özlü balçıktan, (şekil verilip) kurutulmuş çamurdan yarattığın bir insana asla secde etmem!"" (Hicr15: 28-33)

Şeytan'ın Hz. Âdem ve Havva'yı aldatması ise, Tâhâ suresinde şu şekilde izah edilir:

"Derken, şeytan şöyle diyerek onun kafasını karıştırdı: 'Ey Âdem! Sana sonsuzluk ağacının ve son bulmayacak bir hükümlanlığın yolunu göstereyim mi?' Nihayet ikisi de o ağaçtan yediler. Bunun üzerine mahrem yerleri kendilerine göründü, üstlerini cennet yaprağıyla örtmeye çalıştılar. Böylece Âdem rabbine karşı gelmiş ve yolunu şaşırmıştı." (Tâhâ 20: 120-121)

⁶⁵ Bazı kaynaklarda ise gökten haber aşırılarının "cinler" olduğu bilgisi yer almaktadır.

Giovanni Scognamillo ve Arif Arslan'ın belirttiklerine göre şeytanın belli başlı karakteristik özellikleri vardır. Bunlar:1. Yalancı ve yeminci olması, 2. Yaptırım gücünün olmaması, 3. Riyakârlık öğretmesi, 4. Felsefe yapması, 5. İnsanın düşmanı olması, 6. Kötü bir arkadaş olması, 7. Kur'an'dan yüz çevirenin dostu olması, 8. İnsanı görmesi ve aldatmaya çalışmasıdır (Scognamillo ve Arslan 1999: 71-86). İslâm Ansiklopedisi'nin *şeytan* maddesinde geçen bir başka önemli açıklama ise, şeytan ve cin, bir başka ifadeyle bu çalışmada da takip edilen demonoloji ve diabololoji ayrımı hakkındadır: “*Şeytanın gerçek bir varlığa ve bedene sahip bulunup bulunmadığı hususunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Onun cinlerden olduğunu ve ateşten yaratıldığını bildiren ayet ve hadisleri esas alan kelâm ve tefsir âlimleri, şeytanın kendine has bir varlığının bulunduğunu kabul etmektedir*” (Çelebi 2010: 100).

Görüldüğü gibi insanlı tarihte tamamen kötülüğü temsil eden yahut dünyanın (alt-üst veya orta) kötü işlerini idare etmekle görevli ruh, tanrı veya meleğin örneklerine bütün medeniyetlerde rastlanmaktadır.

Şeytan, İslamiyet'in kabulüyle beraber anlatı geleneğine girmiş diabolik bir varlıktır. Şeytana ilişkin efsanelerde 224; masallarda ise 61 motif kaydedilmiştir. Efsanelerde şeytanın II.A.69.15601 ve 15601-15602'de köpek; 15602, 15669, 15714-15715, 15741'te tanıdık, 15603, 15612, 15624, 15628-15633, 21568, 15704, 15716-15717, 15731'de keçi, 15604, 15683'te tanıdıklar ve köpek; 15609-15610'da çocuk; 15611'de fare, 15616'da gelin; 15625 ve 15649'da kara kedi, 15626'da karartı; 15634-15635, 15688, 15718'te kedi; 15636'da kısa boylu bir adam; 15643 ve 15728, 15733'te tavuk; 15645, 15692, 15720 ve 15796'da oğlak; 15651, 15693 ve 15695'te tavuk, yılan ve dede; 15652'de çıplak bir kız; 15653'te zincirli inek; 15655 ve 15823'te yılan; 15662, 15678'de kuş; 15666'da yalnızca tanıdık sesi; 15673'te beyaz bir köpek; 15674 ve 15707-15708; 15713 ve 15797-15798'de insan; 15676 ve 15698'de bir çocuğun sesi; 15677 ve 15744'te bir çocuk; 15679'da çarşafli bir kadın; 15682, 15775-15776 ve 15792'de civcivli tavuk; 15685'te yavruları olan bir çakal; 15690 ve 15818'de tavşan; 15691'de beyaz bir silüet; 15694'te gelin; 15696'da güzel bir kız; 15697'de orakla çalıları kesen bir kadın; 15700 ve 15821-15822'de yaşlı bir kadın; 15701'de uzun boylu ve göğsü altınlarla dolu bir gelin; 15702'de sırasıyla kart, kel birer tavuğa ve kaza; 15734'te geyik, insan ve beyaz çadır; 15736'da kadın, keçi ve tavuk; 15743'te burun

deliği olmayan hayvanlar; 15774'te sığa; 15807'de tavuk sesi; 15809'da cüce; 15819'da üç çıplak kız olarak görüldüğü tespit edilmiştir.

Diyarbakır'da anlatılan bir efsaneye göre şeytan da demirle tesir altına alınır. Buna göre bir demirci şeytanı yakalar ve demirin içine hapseder (Helimoğlu Yavuz 1993: 95). Benzer bir motif Muğla efsanelerinde de görülür. Önal'ın kaydettiğine göre şeytan, yakasına bir iğne saplanarak yakalanır ve iğneyi kendisi çıkaramaz. Kendisini yakalayan kişiye söz vermek suretiyle serbest bırakılır (Önal 2013: 243). Şeytanın yakalanıp insan emrinde çalıştırılabileceğine ilişkin başka bir efsane metni tespit edilememiştir. Üstelik açıklandığı ve açıklanacağı gibi, bu unsurun şeytan tipine ait bir motif olmadığı; dolayısıyla demonoloji ve diabololoji açısından burada bir karışıklık yaşandığı ifade edilmelidir. Anlatılarda bu unsur dışında şeytanların insanlara faydalı olduğu başka bir metin kaydedilememiştir.

Efsanelere göre şeytanlar, dere kenarlarında, yıkık ve virane yerlerde, köprü başlarında, mezarlıklarda ve bölgelere göre muayyen yerlerde yaşarlar. Ancak onların yaşadığı yerlere ilişkin bilgiler, cinlerde olduğu kadar net değildir ve anlatılar bu bağlamda belirsizlikler taşır. Cinlerle aynı olarak şeytanların da akşam ezanı – sabah ezanı aralığında insanlara göründükleri bilgisi yer alır. Yine efsanelerde yer alan bilgiye göre, eskiden insanlar daha fazla itikat sahibi oldukları için şeytanlar da daha fazla görülmekteydi (Keser 2017: 107).

Şeytanların insanlara zarar verme biçimlerinin cinlerle birkaç noktada benzerlik taşıdığı görülse de, şeytanların asıl amacının insanlara doğrudan zarar vermek olmadığı, anlatılar yoluyla anlaşılmaktadır. Her ne kadar anlatılarda şeytanla karşılaşan insanların genellikle hasta oldukları belirtilmişse ve tespit edilen bir unsurda şeytanın nefesinin insanları hasta ettiği (Keser 2017: 108) vurgulanmışsa da, şeytanların doğrudan insanları felç ettiği, onları öldürdüğü görülmez.

Cin kültürünün bir tesiri olarak şeytanların da bazı yerlerde düğün tuttukları, çalgılar eşliğinde eğlendikleri ve rastladıkları insanları kendi aralarına da davet ettikleri, hatta yine cinlerde olduğu gibi şeytanların da insanlara soğan kabuğu verdikleri ve eve götürülen soğan kabuklarının paraya/altına dönüştüğü görülür. Bunun dışında II.A.69.15704; 15606; 15672; 15745; 15778-15781; 15786; 15814 ve 15824 numaralı motiflerin bir korunma yöntemi olarak besmele çekmek etrafında şekillendiği görülür.

Bu unsurlar için cin kültü tesirinden ziyade, şeytanların İslamiyet kaynaklı varlıklar olmaları açıklaması daha uygundur. Son olarak III.A.69.15627; 15699; 15728; 15739; 15750; 15764; 15777 numaralarıyla kaydedilen unsurlarda şeytanların insanlarla konuşmaya çalıştıkları ve kendileriyle konuşan insanları çarpacakları görüşü yer almaktadır.

Masallarda şeytanlar, efsanelere nazaran daha az kötücül bir biçimde tasavvur edilmiştir. Ardahan'da anlatılan bir masala göre şeytan, kendisini acuze kadından kurtaran adama yardım ederken (Önal 2004: 240); İzmir'de kötülüğü savunan bir adama yardım eder (Uluslan 2009: 390). Kastamonu masallarına göre ise şeytan, ağladığını gördüğü bir adama acır ve ona yardımda bulunur (Atlı 2011: 445). Fakat şeytanların kötücül özellikleriyle ön plana çıktıkları masallar da görülür. Eskişehir'de anlatılan bir masala göre bir kıza musallat olan cinler ve şeytanlar, kızın evlendiği insanları boğarlar (Ergun 2014: 57); Kilis'de anlatılan bir masala göre ise cinler ve şeytanlar hamamda genç kızlar suretinde görünür ve insanları öldürürler (Doğramacıoğlu 2011: 117). Kütahya'da tespit edilen bir unsurda şeytanların bebekleri kaçırdığı (Ölmez 2014: 170); Batman'da ise bir adamın şeytanlar tarafından parçalandığı görülür (Günde 2016: 51). Yozgat'ta anlatılan bir masal ise, insanlar arasında insan formunda, üstelik ak sakallı bir ihtiyar suretinde yaşayan şeytanı anlatır. Buna göre çocuk sahibi olamayan insanlara birer elma verip çocuk sahibi olmalarını sağlayan bu ihtiyar, aslında yamyamdır ve şeytandır. Doğmasını sağladığı çocuğu bir müddet sonra yemeye gelir (Öcal 1999: 252).

Görüldüğü gibi şeytan, Türkiye sahası anlatılarında geneli itibariyle olumsuz, kötücül ve zarar verici yönleriyle bilinir. Masallarda bu durum daha seyrek görülürken, efsanelerin tamamı şeytanın aldaticılığı, insanlara zarar verme ve onları kandırma isteği üzerine kuruludur. Üstelik hem masallarda hem de efsanelerde şeytanlar, genellikle topluluk olarak dolaşırlar. Belirsizlikler de bulunmakla beraber muayyen bir yerde yaşar ve insanları hedef alırlar. II.A.14. Cin başlığında cinlerle ilgili ortaya atılan tez, burada da geçerliliğini sürdürür. Buna göre masallar çocuklara da hitap etmekte oldukları için, soyut varlıklardan şeytan, masallarda efsanelere nazaran daha az yer almış ve yine efsanelerdekine göre daha az kötücül bir biçimde tasavvur edilmiştir.

2.2.1.70. Şirret

Şirret, yalnızca Aydın/Nazilli efsanelerinde görülen demonik bir varlıktır. Literatürde onunla ilgili herhangi bir bilgi tespit edilememiştir. Keser'in kaydettiğine göre şirret, insanları konuşturmaya çalışan ve bu uğurda onlara para teklif eden bir varlıktır. Bu yönüyle şirret ile şeytan arasında birtakım benzerlikler olduğu görülür. Nitekim *Şeytan* başlığında da belirtildiği üzere, onlar da insanları konuşturmaya çalışırlar. Ayrıca efsanede, şirretin testereyle boğazının kesildiği ve sabah onun öldüğü yere gelindiğinde yerde küçük bir keçe parçası ve bir damla kanın bulunduğu görülür (Keser 2014: 106). Bu, husus birkaç açıdan ele alınabilir: Bunlardan ilki şirretin somut bir varlık olduğu ve testerenin ona zarar verebilmesi; ikincisi ise onun da birçok demonik varlık gibi demire karşı zaafının bulunduğudır. Ancak anlatı, bu tespiti yapabilmek için belirsizdir.

2.2.1.71. Şubat Karısı

Şubat karısı, yalnızca Türkiye sahası efsanelerinde tespit edilen ve bu efsaneler içinde Diyarbakır ve Mardin efsanelerinde rastlanan demonik bir varlıktır. Bu noktada üzerinde durulması gereken husus, Şubat yahut orijinal adıyla Sabbath ayının Orta Doğu'da birçok ritüele konu alan bir ay olmasıdır. Skolnik editörlüğünde hazırlanan Yahudilik Ansiklopedisi'ne göre *shevat*, Yahudiliğe göre 11. aydır. Asurlarda ve diğer erken dönem Sami yazıtlarında, İncil'de ve doğruluğundan şüphe edilen metinlerde, haham kayıtlarında geçen sözcük etimolojik olarak Sami ve diğer Hint-Avrupa dillerinde “vurma, pataklama” sözcükleriyle aynı kökten türemiş olmalıdır (Skolnik 2007: 471). Ayrıca *shevat* (Şubat) ve *sabbath* (cumartesi) sözcükleri, Akadça *sabatum* sözcüğünden gelmektedir (bk. Aydın 2013: 1311).

Efsanelerde geçen şubat karısının da şubat aylarında ortaya çıktığı ve bu ayın uğursuz olarak tasavvur edildiği dikkati çeker. Şubat karısıyla alakalı toplamda 13 korku unsuru tespit edilmiştir. Diyarbakır'da anlatılan efsanelere göre Şubat karısı, tıpkı al karısı gibi atlara biner ve atın yeleleriyle kuyruğunu örer; tıpkı al karısı gibi atın sırtına sürülen kara sakıza yapışır; cinler gibi insanların giymedikleri elbiseleri giyerler; salavat çekilince ortadan kaybolurlar; yakalandıkları eve uzun süre hizmet ederler; insanlara hizmet ettikten sonra kendi taifesine geri dönmek üzere suya girdiğinde, girdiği su kana dönüşür; insan suretine bürünse de ayakları ve parmakları terstir; büyük göğüslü, uzun ve dağınık saçlı, iri yarı bir varlıktır (Helimoğlu Yavuz 1993: 107; 314;

320 321). Mardin efsanelerine göre ise şubat karısı, özellikle çocuklara onların tanıdıklarının sesiyle seslenir ve onları suda boğan; şubat aylarında ortaya çıkan ve diğer aylarda su kuyularında yaşayan bir demondur (Sancak 2008: 92). Dikkati çeken husus, şubat karısının da anlatılarda *cin* adıyla adlandırılması ve cin kültürünün tesirine maruz kalmasıdır. Öte yandan onun bir cin olmadığı, su kültürüyle olan münasebetinden kolaylıkla anlaşılabilir gibi, onun al karısının daha özel, muayyen dönemlerde ortaya çıkan bir varyantı olduğu bu minvalde iddia edilebilir. Ancak şubat karısının yöneldiği insan-hayvan grubunun al karısında olduğu gibi lohusalık dönemindeki kadınları ve bu süreçteki bebeği kapsamaması, onun müstakil bir demon olduğunu ortaya koyabilecek niteliktedir. Ne yazık ki kaynaklarda bu varlıkla ilgili bilgiler, onu tüm yönleriyle ortaya koymaya yetebilecek kadar teferruatlı değildir.

2.2.1.72. Tepegöz

İlk örneğine *Dede Korkut Hikâyeleri*'nden *Basat'ın Tepegözü Öldürdüğü Boy*'da rastlanan tepegöz, Türk anlatı geleneğinde demonik özellikler sergilemeyen fakat yamyamlık, insan kaçırma, insan etinin kokusunu alabilme gibi kötücül özellikleri olan olağanüstü bir varlıktır. *Dede Korkut Hikâyeleri*'nde bir çobanın aniden yakaladığı bir peri kıızıyla ilişkiye girmesinden doğan tepegöz, birçok kültürde yer alır. Türk halk kültüründe de sanat masallarından derlenmiş masallara, çizgi romanlara ve çocuk sinemasına uyarlanan tepegöz, birçok yönüyle yeniden işlenmiştir ve işlenmeye de devam etmektedir (bk. Güvenç 2014).⁶⁶ Türkiye sahası efsanelerinde varlığına rastlanmayan tepegöz, Isparta ve Kırklareli masallarında tespit edilmiştir. II.A.72. sınıflandırmasıyla bu başlık altında yalnızca 2 unsur tespit edilebilmiştir. Buna göre tepegöz, insan eti yer (Kurtulmuş yty.: 53) ve üvey annenin kızı, tepegöz olarak doğar (Göde 1997: 297).

Güvenç (2014)'ün tespit ettiği tüm tepegöz anlatılarında ve yine onun alt metin olarak kabul ettiği *Dede Korkut Hikâyeleri*'nde de görüldüğü gibi, insan eti yemek, tepegöz için olağan bir durum, bir yeme alışkanlığıdır. Ancak Isparta masallarında tespit edilen unsur, bu minvalde hem tepegözün varlığına ilişkin farklı bir açıklama getirmesi, hem de sosyal birtakım mesajlar vermesi bakımından dikkate değerdir. Nitekim I.D.17. sınıflandırmasıyla kaydedilen Kötülük başlığında da ele alındığı gibi, bu unsur, korku

⁶⁶ Ayrıca tepegözün menşei ile ilgili tartışmalar ve tespitler için bk. Güvenç 2014.

kültü açısından diğer başlıklara göre oldukça fazla numune barındıran ve dolayısıyla da anlatı düzeyinde üzerinde durulmuş önemli bir mevzudur. Masallarda umumiyetle “kötü kalpli” olarak bilinen üvey annenin, yine masallarda “kötü kalpli ve çirkin” olarak tasavvur edilen kızının tepegöz olarak doğması dikkat çekicidir. Bununla birlikte tepegözle ilgili anlatıların çoğunda onun erkek olarak yer aldığı görülürken, Isparta masallarında onun bir kız olduğu görülür.

Görüldüğü gibi tepegöz, Türkiye sahasında *Dede Korkut Hikâyeleri* etrafında teşekkül eden anlatımlarla benzer yönler taşısa da, bir kız olarak tasavvur edilmesi ve ortaya çıkışına ilişkin açıklama ile farklılık göstermektedir. Öte yandan tepegöz, bilindiği gibi bir dev olsa da, görünüşü ve geneli itibarıyla ortaya çıkışıyla ondan çeşitli farklılıklar göstermektedir. Üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise, yukarıda da ifade olunduğu gibi devler ile periler arasında sürekli bir mücadele halinin masallarda anlatılagelmesidir. *Dede Korkut Hikâyeleri*’nden *Basat’ın Tepegözü Öldürdüğü Boy*’da ise tepegözün bir peri kızının oğlu olması ve üstelik etik olmayan bir ilişkiden doğması, anlatı geleneğinde –bilhassa masallarda– bu hususun Freudyen teoriyle de açıklanabileceği ihtimali bulunduğunu göstermektedir.

2.2.1.73. Tüllüce

Tüllüce Uşak ili efsanelerinde görülen ve oldukça kısa bir metne konu olan, bu nedenle de hakkında yalnızca 1 korku motifinin tespit edilebildiği bir varlıktır. Bu unsur, tüllücenin kafasının çocuk kafasına benzediği, onun kiraz ağacında yaşadığı ve altınları bekleyen bir varlık olduğu hakkındadır (Çelik 2008: 408). Dolayısıyla bu unsurla tüllücenin özellikleri, bağlı bulunduğu kültür, insanlara zarar veriyorsa zarar verme şeklinin, herhangi bir şekilde tahakküm altına alınabiliyor yahut bir unsurdan kaçıyor ise bunun ne olduğuna ilişkin herhangi bir tespitte bulunabilmek mümkün değildir. Ancak onun bir dış dünya varlığı olduğu, tıpkı ejderhalar ve periler gibi değerli madenlerin bekçiliğini yaptığı görülmektedir. Funk & Wagnalls’ın sözlüğüne göre kiraz, halk bilminde şu şekilde yer alır: “*Halk hekimliğinde bu ağacın bütün parçaları kullanılır. Amerika’nın güneyinde yaşayan zenciler, kiraz ağacı kabuğundan soğuk çay yaparlar ve bunu adet ve doğum sonrası kanamayı durdurmak için kullanırlar. Amerikan folklorunda bir çocuğun kiraz tohumu yuttuğu ve midesinde kirazın filizlendiğine ilişkin bir anlatı vardır. [...] İsviçre’de kiraz ağacının ilk meyvesi, ilk kez*

doğum yapan genç bir anneye yedirilir. (Leach 1949a: 215) Dolayısıyla tüllücenin bir kiraz ağacında yaşaması ve kiraz ağacının halk hekimliğinde önemli bir yere sahip olması, onun iyi bir varlık olduğunu gösterebileceği iddia edilebilse de, anlatı bu bakımdan belirsizdir.

2.2.1.74. Ubur

Ubur, Neşe Işık Karadeniz bölgesinden derlediği efsaneler içinde, Rize’de varlığına inanılan bir demondur. Ubur, Obur veya Hobur adlarıyla da bilinen varlık, bir hortlaktır. II.A.34.Hortlak başlığında hortlakla ilgili bilgiler teferruatlı bir içimde ele alındığı için, hortlakla ilgili bilgiler burada tekrar ifade edilmemiştir. Uburla ilgili tespit edilen korku motifleri şu şekildedir: Kötü ruhlu insanlar öldükten sonra hortlarlar. Dere ve köprü başlarında yaşarlar; Uburlar (Obur veya Hobur), geceleri hortlar, gündüzleri mezarlarına geri dönerler; Uburun cesedine pelit ağacından kazık çakılırsa mezarından çıkamaz (Işık 1998: 99). Efsanelerde II.A.34.8410; II.B.58; 62 ve masallarda II.A.78.18237 numaralı korku motiflerinde de kaydedildiği gibi yamyamlar, hortlaklar ve ölülerin dirilmesinden korunmak için mezarlarda yahut mağaralarda yere kazık çakılır. Uburda da benzer bir pratiğin varlığı dikkat çeker. Buna göre Ubur, geceleri mezarına dönen bir hortlaktır ve onu mezarına sabitlemek için pelit ağacından kazık çakılması gerekir. “Hortlak” başlığında da ifade edildiğiyle benzer bir biçimde, uburun da kötü ruhlu insanların dönüştüğü bir varlık olarak ele alınmıştır. Ancak Rize’den derlenen söz konusu anlatı, uburların hortladıktan sonra hangi eylemlerde bulunduğu noktasında belirsizdir ve onun yalnızca dere ve köprübaşlarında yaşadığı anlatılır.

2.2.1.75. Üvey Anne (Olağanüstü)

Yalnızca Türkiye sahası masallarında görülen üvey anne tipi, çeşitli yönlerden demonik özelliklere sahip olması ve kimi zaman bir cadı olarak gösterilmesi, bu yönleriyle de Türkiye sahası için korkulan bir tipe dönüşmesi nedeniyle müstakil bir başlık altında ele alınmıştır. Literatür taramasında üvey anneye ilişkin yekûn bilgilerin toplandığı bir esere tesadüf edilememiş olsa da, onun halk muhayyilesindeki temel karşılığı oldukça bilindik anlatılara dayanır. Türkiye sahası masallarında üvey anneye ilişkin toplamda 23 korku unsuru tespit edilmiştir, buraya değin ifade edilenler ve kötücül üvey anne tipiyle ilgili ifade edilecek olanlar, üvey annelik müessesesinin topyekun olumsuz karakteristik özellikler sergilediğini göstermez. Bilakis üvey anne

tipinin olumsuz özelliklerle ele alınması bu minvalde sosyal yapının inşasına olanak tanır. Nitekim karısı herhangi bir şekilde ölen yahut terk edilen ve tekrar evlenen bir adamı ele alan masalların büyük çoğunluğunda üvey anne olumsuz bir biçimde ele alınır ki, bu da henüz söz konusu durumu yaşamamış aile hayatında aileye ilişkin kavramların güçlenmesine, bir başka ifadeyle üvey anne tipinin demonik özelliklerle birleşerek aile hayatını faciaya sürükleyen anlatıdan yola çıkılarak ve anlatıyı dinleyenlerin korkutularak mevcut aile yapısının korunmasına imkân tanır.

Tespit edilen 23 unsurun toplamda 9’unda, üvey annenin büyü yaptığı yahut herhangi bir şekilde demonik özelliklere sahip olduğu; geriye kalan 14 unsorda (motiflerden biri, hem Erzurum, hem de Bayburt-Gümüşhane’de birer defa geçmektedir) ise üvey annenin doğrudan cadı olarak tasavvur edildiği dikkati çeker.

2.2.1.76. Yabani Adam

II.A.18. sınıflandırmasıyla kaydedilen ve efsanelerde görülen Dağ Adamı (kimi yörelerde mağara, orman yahut yaban adamı) ile adlandırma itibariyle benzerlik gösterse de II.A.76. sınıflandırmasıyla kaydedilen Yabani Adam ona nazaran daha demonik ve diabolik özellikler gösterir. Trabzon yöresi masallarında kaydedilen bu varlık, anlatıya göre cin olarak da adlandırılır ve tıpkı cinler gibi, onun da ayakları terstir. Öte yandan yabani adam, karşısındaki kişi ne yaparsa onu taklit eden ve bu suretle yakılarak öldürülen bir varlıktır (Akgün 2000: 217). Dost, yabani adamla ilgili bir anlatıyı daha kaydetmiştir. Anlatıya göre yaban adamı kıllı bir bedene sahiptir. Ocaklıkta oturan bir adama yaklaşır ve adam, korkusundan sesini çıkarmaz. Varlık, ev sahibinin yaptığı hareketleri taklit eder ve ev sahibi de ocaktan ateşi alıp kendi vücuduna yaklaştırır. Yaban adamı da aynısını yapınca kılları alev alır ve evden kaçarak uzaklaşır (Dost 2018: 39). Daha önce Duvarcı’dan aktarıldığı gibi, Trabzon/Sürmene’de karakoncolos, karakonculu, karakoncilo, koncolos ve yaban adam gibi adlarla bilinir: *“İnsanı taklit eden ve maymuna benzeyen bu cin özellikle küçük çocukları ve buzağları yemektir. Bu durumu engellemek için ev sahibi kapıya yörede ‘kuymak’ adı verilen bir yemek koyar.”* (Duvarcı 2005: 126).

Yabani adamla ilgili dikkati çeken nokta, onun bir “cin” olarak adlandırılması ve incelenen 10.000’den fazla anlatıda cinlerin hiçbir şekilde “kıllı” olarak tasavvur edilmemesidir ki, bu da haliyle onu cinlerden farklı bir şekilde değerlendirme zarureti

doğurur. Üstelik onun eylemlerinin –incelenen anlatıya göre- “korkutmak” eylemi etrafında teşekkül etmesi, cinlerde veya diğer demonik ve diablojik varlıklarda görülen “çarpma, sakat bırakma, diri diri yeme” gibi bir yönünün bulunmaması da bu minvalde düşündürücüdür. Her ne kadar Duvarcı (2005) onun çocukları ve buzağları yiyen bir varlık olduğunu aktarsa da, incelenen anlatı, bu noktada belirsizdir. Fakat öyle olsa bile, İslamiyet etrafında teşekkül eden demonlar ve diabloların umumiyetle insanları yemediği, onlara herhangi bir şekilde zarar vermek gibi bir amaçları olduğu gözlemlenir. Bu da yabani adamı, İslamiyet’in kabulünden önce varlığına inanılan olağanüstü varlıklar arasına taşır. Yabani adamla ilgili dikkati çeken bir diğer husus ise, ondan korunma şeklidir. Anlatıya göre yabani adamla karşılaşan adam, onun insanı taklit etme yeteneğini kullanarak yabani adamın yanmasını ve böylelikle ölmesini sağlar. Bilindiği gibi efsane ve masalların oldukça azımsanamayacak bir bölümünde cinlerden ve şeytanlardan korunmanın yolu, umumiyetle bir dua okuma; İslamiyet’in kabulünden önceden günümüze yaşayan varlıklardan korunma ise genelde demir bir nesnenin kullanılması suretiyle gerçekleştirilir. Dolayısıyla yabani adamdan kurtulmanın onun en temel özelliği olan “taklit, yansıma” üzerine kurulması da onu demonolojide hem tarihsel ve kategori olarak farklı bir yere koyar.

2.2.1.77. Yallı Gelin

Yalnızca Nevşehir efsanelerinde tespit edilen yallı gelin, II.A.77. sınıflandırmasıyla kaydedilmiş ve bu demona ait 2 korku unsuru tespit edilebilmiştir. Aksoy ve diğerleri tarafından hazırlanan derleme sözlüğüne göre yallı sözcüğü, Nevşehir’le komşu olan Çorum ve Kırşehir illerinde sırasıyla “üstü başı kirli, pis kimse” ve “obur, çok yiyen” anlamlarına gelir (Aksoy ve diğerleri 2009c: 4813). Onunla ilgili tespit edilen anlatıda, yallı gelinin “obur, çok yiyen” anlamına ilişkin herhangi bir unsuru görülmediğinden, “üstü başı kirli, pis” anlamındaki yallının, bu varlık için kullanılmış olabileceği dikkate alınmıştır. Yapılan literatür taramasında yallı geline ait herhangi bir bilgi veya pratik tespit edilememiştir. Bu nedenle yapılacak açıklamalar, efsane metnine dayalıdır. Efsaneye göre yallı gelin, geceleri kara bir silüet olarak evlere gelen; kapalı kapıları açamayan ve girmek istediği kapıyı tırmalayan demonik bir varlıktır (Gündüz Alptürker 2013: 167). Bu da onun bir dış dünya demonu olmaktan ziyade, insanları evlerinde rahatsız etmek isteyen bir demon olduğunu; bunu da kapısı açık, bir başka ifadeyle korumasız evlere girmek istemek suretiyle gerçekleştirdiğini

gösterir. Ancak onun kapalı kapıları açamaması, kozmolojide evin, bireyin kutsal mekânı olmasına tekabül ettiği kadar, sosyal hayatta da anlatı yoluyla insanlara korku kültü üzerinden verilmiş bir mesaj sayılmalıdır. Nitekim yallı gelin gibi elleri, anlatıya göre de pençeleri/tırnakları vardır ve kapıyı tırmalar. Kapıyı tırmalıyor oluşu dikkate alınırsa, kapının yapıldığı materyalin hangi maddeden olduğu onun için önemli olmamalıdır. Üstelik anlatı, kapının kilitli değil “kapalı” olması üzerinde de durur ki, bu da kapıyı açacak herhangi bir özel anahtarın gerekliliği olmadığını açık bir biçimde belirtir. Dolayısıyla yallı gelin, kapatılmış kapıyla dış dünyada tutulmuş, bir başka ifadeyle de evden sınırlandırılmış olur. Böylelikle anlatı, olağanüstü bir varlıkla korkutmak suretiyle evin güvenceye alınmasını sağlar.

2.2.1.78. Yamyam ve Vampir (Olağanüstü)

Blick 1978-1988'den daha önce aktarıldığı gibi yamyamlık gerçekleştirilme biçimlerine göre toplamda beş ana başlığa ayrılır. Bu beş ana başlık da kendi içinde toplamda yirmi bir alt başlığa ayrılır. Hatırlanacağı üzere bunlar 1. Hayatta kalma yamyamlığı, 2. ritüel yamyamlık, 3. harp yamyamlığı, 4. diyet yamyamlığı ve 5. sembolik yamyamlıktır (Blick 1978-1988: 3-4). Yine hatırlanacağı üzere *homo sapiens*'ten önce yaşamış olan *homo antecessor*'un (öncü adam) Hollanda civarında 1980 yıllarında keşfi ile tarihte insan türünün yamyamlığına ilişkin bulgular da ortaya konulmuştur (Schutt 2017: 72; 75). Ancak daha önce *I.D.24. Yamyam ve Vampir (Olağan)* başlığında ele alınan yamyamlık, bu minvalde burada ele alınacak olan yamyamlıktan oldukça farklılık göstermektedir. Nitekim olağanüstü yamyamlarda ele alınan yamyamlık, demonların yahut çeşitli olağanüstü varlıkların yahut güçlerin gerçekleştirdiği yamyamlıktır. Dolayısıyla daha önce söz konusu başlık altında (I.D.16) ele alınan yamyamlığın tarihi ve türleriyle alakalı burada ayrıntılı bilgi vermek yerine, başta Türk kültürü olmak üzere çeşitli kültürlerde insan etiyile beslenen çeşitli varlıklar ele alınacaktır. Bu varlıklardan biri, hem yamyam hem de vampir özelliği sergileyen Yunan mitolojisindeki Lamia'dır. Grimal'ın aktardığına göre Lamia, Poseidon'un kızıdır ve kendisine Zeus tarafından gözlerini çıkarıp bir yere koyma ve yeniden takma özelliği verilmiştir. Bu nedenle bazı zamanlar, özellikle de çok şarap içtiğinde Lamia, gözlerini bir kabın içine koyup uyurdu. Uyuduğu zamanlar Lamia korkunç bir varlık değildi, ancak, başka zamanlar gece gündüz uyumadan ortalıkta dolaşır ve parçalayıp yiyecek çocuk arardı. Ayrıca mitolojide gençlere saldırıp kanını emen birtakım diş

cinlere de Lamia adı verilirdi (Grimal 2012: 416). Lamia dışında Yunan mitolojisinin en önemli figürlerinden biri olan Kronos, bilindiği gibi inanışa göre kendi yerine geçmemeleri için çocuklarını diri diri yutar.

Partidge'nin (2006) belirttiğine göre *cannibal* (yamyam) sözcüğü, *Caribs* sözcüğünden gelir ki, bu sözcük, Amerika'da yaşayan bir kıızılderili kabilesinin adıdır. Bu kabile Küba'da (*anthropophagous*) insan yiyen bir kabiledir. Kolomb [XV. yüzyıl], bu sözcüğü *caniba* şekliyle işitmiş, *Cariban*, *calina* ya da *galibi* (küçük, güçlü adam) sözcüğü *canibal* (veya caribal varyasyonu) ve son olarak *cannibal* biçimine dönüşmüştür (Partridge 2006: 404).

Bir diğer insan eti yiyen varlık ise *windigo*, *wendigo* veya *wiendigo* adlarıyla Kanada'da Algonkin kabilesi arasında bilinen yaratıktır. Funk & Wagnalls sözlüğüne göre *windigo*, ormanlarda dolaşarak şanssız kurbanlarını ararlar. İnanışa göre arazide kaybolan, yiyeceği ve çeşitli erzakı tükenen avcılar, hayvan gibi avlanmaya başlar ve bir kere insan eti yer yemez *windigo*'ya dönüşürler. Böylece insanlığa karşı korkunç ve tehlikeli bir düşman haline gelirler. Ojibwalar arasında *windigo* terimi, kimi zaman yamyam özellikler sergilemeyen ve yaramaz çocukları korkutmak için kullanılan bir dev de ifade eder (Leach 1949b: 1178).

Avrupa folklorunda ölü yahut diri insan etiyle beslenen en bilinen demonlardan biri de *ghoul*'dur. Rosemary Ellen Guiley'in aktardığına göre *ghoul*, özellikle de gezginler, çocuklar veya mezardan çıkarılmış cesetlerle beslenen bir demondur. Ghoul'a benzeyen varlıklar da bu minvalde evrenseldir. Guiley, eserin devamında şu bilgileri kaydeder: "*Ghoul-vari yaratıklar bilhassa Arap folklorunda çok belirgindir. Erkeklerine ghul, dişilerine ise ghula denir ki, bu da demon anlamına gelir. Arap folklorunda birkaç çeşit ghoul vardır. Bunlardan en çok korkulana, ete-kemiğe bürünmüş bir dişi suretinde gelenidir. Böyle bir yaratık, kendisinden şüphelenmeyen ve bu demonun avına dönüşecek bir adamla evlenir.*

Ghoul, hem gece hem de gündüzleri mezarlıklarda, harabelerde ve diğer tekinsiz yerlerde yaşar. Kimi zamanda onlar, gizli mezarlıklarda çok uzun süreler uyuyan, daha sonra uyanıp hem yaşayanların hem de ölülerin etiyle beslenen ölümler olarak tarif edilirler (Guiley 2009: 95).

Slav ve Rus mitolojisinde insan yiyen varlıklardan bir diğeri de *Baba Yaga*'dır. Funk ve Wagnalls sözlüğünde Rus mitolojisine ait olduğu ve dişi bir varlık olduğu belirtilen Baba Yaga, Güney Almanlardaki *Berehta* ile benzerlik gösterir. Baba Yaga, kurbanlarını kaçırıp götüren ve pişiren; özellikle çocukları tercih eden, *ölüm*'le seyahat eden ve ona yemesi için ruhları veren yamyam bir devdir. Ormanın derinliklerinde, etrafı kafataslarıyla çevrilmiş bir kulübede yaşar. Baba Yaga, genellikle demir bir küpe (ibriğe) binerek havada ya da arkasında bıraktığı izleri süpürgeyle temizlediği bir havanda seyahat eder. Su yaşamının bekçisidir. Taştan olan dişleri ve göğüsleri, kurbanlarının etini yolmasına yarar (Leach 1949a: 100).

Yamyamlıkta değinilmesi gereken ve Türkiye sahası masal ve efsanelerde karşılaşılan en önemli hususlardan biri de öz-yamyamlık (self-cannibalism)'dir. Bu husus, incelenen anlatılarda da görülebileceği üzere bilhassa (özellikle devler veya yamyamlık yapan İğci Baba gibi) olağanüstü varlıklar tarafından gerçekleştirilir. Dünya mitolojisinde bu minvalde öz-yamyamlık yapan birçok demon yahut olağanüstü varlık mevcuttur. Bunlara Erysichton, Atreus veya Thestes örnek olarak verilebilir. Ben-Nun (2014), öz-yamyamlığı, şizofreni, frengi, sadist katillik gibi mental bir rahatsızlık olarak ele alarak öz-yamyamlık vakalarının birçoğunun birtakım psikozlar neticesinde vuku bulunduğunu belirtir (Ben-Nun 2014: 87). Monassterio ve Prince'in belirttiğine göre öz-yamyamlık ilk defa 2001 yılında bir adamın gönüllü olarak kendi penisini yemesiyle ortaya çıkmıştır (bk. https://en.wikipedia.org/wiki/Armin_Meiwes 2018; Monassterio & Prince 2011: 1). Yılmaz ve diğerlerinin belirttiğine göre kendinden sakatlanma, doğrudan öz-yamyamlıkla ilişkilendirilen nadir bir durumdur. Öz-yamyamlık, şizofreni gibi mental bir bozukluktan kaynaklanabilir. Bu, ayrıca kişilik bozukluğunun bir sonucu olabileceği gibi daha az ceza almak için başvurulmuş bir hasta numarası da olabilir (Yılmaz ve diğerleri 2017: 702).

Öte yandan yamyamlığın Hristiyanlıkta yerine getirilen ekmek-şarap yahut aşani rabbani ayininde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği de dinler tarihi açısından tartışılmalı sorunlardan biridir. Bu ayine Hristiyanlar arasında Evharistiya adı da verilir ve Hz. İsa'nın son akşam yemeğini anmak adına kutlanan bir ayindir (bk. Gross 1997: 567). Ayinin yamyamlıkla olan ilintisi, İncil'deki şu ayetle de izah edilebilir: “*Yemek sırasında [son akşam yemeği] İsa eline ekmek aldı, şükredip ekmeği bölü ve öğrencilerine verdi. ‘Alın, yiyin’ dedi, ‘bu benim bedenimdir.’ Sonra bir kâse alıp*

şükretti ve bunu öğrencilerine vererek, ‘hepiniz bundan için’ dedi. Çünkü bu benim kanımdır, günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır.” (Kutsal Kitap 2016: 1046). A. Hikmet Eroğlu, bu hususta Protestan ve Katolikler arasındaki görüş ayrılıklarını, bir başka ifadeyle Evharistiya ayininde yenilen ekmek ve içilen şarabın Hz. İsa’nın kanı ve bedenine/cevhere dönüşüp dönüşmediği (transsubstantiation) görüşlerini şu şekilde izah eder: “Protestanların Evharistiya konusundaki görüşleri çok açık değildir. Luterciler, Evharistiya’da İsa’nın gerçek olarak hazır bulunmasını kabul etmekle birlikte, ‘transsubstantiation’ anlayışını reddederek ‘consubstantiation’ ekmek ve şarabın cevheri ile, İsa’nın bedeni ve kanının cevherinin birlikte bulunması’ görüşünü kabul ederler. Luterciler, Evharistiya’da kurbanlık niteliği olmadığı; ancak duada olduğu gibi bir yakınlaşma niteliğinin bulunduğu görüşündedir.” (Eroğlu 1999: 453).

Akalın ve diğerleri tarafından hazırlanan *Türkçe Sözlük*’e göre yamyam sözcüğü Türkçeye Orta Afrika’daki zenci bir topluluğun adından geçmiştir (Akalın ve diğerleri 2011: 2517). Nişanyan’ın belirttiğine göre ise bu sözcük ilk defa 1872 yılında Namık Kemal’in *Osmanlı Modernleşmesinin Meseleleri* adlı eserde kullanılmıştır (Nişanyan 2012: 669). Gülhan Atnur’un de belirttiği gibi Türk dünyasında insan yeme (yamyamlık) motifi, tarihsel vakialardan çok anlatılara dayalı olarak inşa edilir (Atnur 2011: 134). Nitekim *Dede Korkut Hikâyeleri*’nde de görüldüğü üzere yamyamlık, yalnızca iki hikâyede geçer ve bu hikâyelerden birinde yamyamlık, düşmanın zoruyla yaptırılmaya çalışırken, diğerinde ise yamyamlığı olağanüstü bir varlık olan tepegöz gerçekleştirir (bk. Ergin 2004). Keza Türkiye sahası masal ve efsanelerinde de görüleceği gibi yamyamlık, ya olağanüstü bir doğumla dünyaya gelen bir çocuk ya demonik özelliklere sahip ya da çeşitli olağanüstü varlıklar tarafından meydana getirilir. Nitekim Türkiye sahası efsanelerinde yamyamlığa ilişkin bir motif tespit edilmiştir. Bu unsur, Adıyaman yöresinde anlatılan bir efsanede, büyüyle kurda dönüşen ve insan yiyen bir adamla ilgilidir (Tozlu 2013: 47).

Türkiye sahası masallarında yamyam ve vampire ait toplamda 280 motif tespit edilmiştir. Bu motiflerden 17’si vampirlik ile ilgiliyken, 263’ü yamyamlıkla ilgilidir. Görüleceği üzere anlatılarda yamyamlık daha çok devler, cadılar, demon çocuklar, ejderhalar ve mahalli demonlar tarafından gerçekleştirilen bir beslenme alışkanlığı olarak temellendirilir. Bir başka ifadeyle “olağan” yamyamlıkta olduğu gibi, olağanüstü

yamyamlıkta insan etinin tadına bakma ve yeme alışkanlığını değiştirmek yerine, olağanüstü yamyamlar doğuştan yamyamdır. Ancak yamyamlıkta dikkati çeken en önemli hususlardan biri de, insan etinin kendine ait bir kokusunun olması ve yamyamlığı gerçekleştiren olağanüstü varlık yahut demonun insan etinin kokusunu belirli bir mesafeden alabilmesidir. Üstelik dev yahut Arap gibi daha büyük insan formunda tasavvur edilen varlıkların yanında ejderhaların da insan etiyle yatıştırılması ve su kaynaklarını ele geçirip, insan kurban neticesinde insanların su almalarına müsaade etmeleri de bu bakımdan dikkate değer bir husustur. Ergun'un Eskişehir'den derlediği bir masalda, dev karısının etini yemek için peşinden gittiği kızın etinden küçük de olsa bir parça yemeden ayrılmadığı (Ergun 2014: 162) yamyamlığın beslenme dışında olağanüstü varlıklar içinde bir "takıntı" olarak adlandırılabilceği nadir örneklerden biridir.

Öte yandan yamyamlık kurbanı olan insanların geneli itibariyle kadın yahut cinsiyeti fark etmeksizin çocuk olmaları da bu yeme alışkanlığının dinamiklerinin ortaya konulması bakımından önemlidir. Nitekim çocuklar yahut bakire kadınlar, bütün mitolojilerde "masumiyet" in ve insan kurbanın sembolü olarak temayüz ederler. Çocukların yamyamlık kurbanı olduğu metinler bu minvalde daha çok "korkutmak" kültürü etrafında inşa edilmiştir. Nitekim Kırıkkale masallarında devin, annesi ve babası evinde olmayan çocukları yediği görülür (Özçelik 1995: 89) ki, bu da hem çocuklar hem de aile açısından sosyal düzenin inşa edilmesinde pratik rol oynayan bir korku unsuru olarak okunmalıdır. Diğer taraftan erkeklerin yamyamlık kurbanı olduğu masallar ise geneli itibariyle insan ırkının çeşitli yönleriyle (genellikle de zeka) olağanüstü varlıklara üstün gelmesi motifi etrafında teşekkül etmektedir. Kadın kurbanların maruz kaldıkları, "kendilerini götüren olağanüstü varlıkların bir uzvunu yeme" motifi ise, bu minvalde bir sinama motifine tekabül etmektedir. Nitekim bu motifin görüldüğü hemen hemen bütün anlatılarda, olağanüstü varlık, uzvu yiyen/yediği sanılan kızı yaşadığı yere götürmeden evvel birkaç kızı (genelde de uzvu yiyen/yediği sanılan kızın ablalarını) yaşadığı yere götürmüş ve onları da aynı sınavdan geçirmiştir. Fakat sınava tabi tutulan kızlar, olağanüstü varlığın uzvunu bir yere saklama gayretine girişmiş ve yemedikleri anlaşıldığı için yamyamlığa uğramışlardır. Ancak uzvu yiyen yahut yediği sanılan kız, umumiyetle olağanüstü varlığın yaşadığı yere yanında bir hayvanla gitmiş ve kendisine verilen uzvu hayvana yedirmiştir. Burada dikkat çeken nokta, olağanüstü varlığın

uzvuyla konuşması ve yenip yenmediğini onun dilinden öğrenmesidir. Tıpkı başları kesilen ejderhaların yeniden başlarının çıkması gibi, olağanüstü varlıkların da kendilerinin kestiği ve öz-yamyamlık yaptıkları uzuvlarının yeniden çıktıkları dikkati çeker (bk. Ölmez 2014: 152; Yardımcı 2012: 239; Çöl Yıldız 2010: 10; Pamir Bildik 1995: 292; Boratav 2001: 145; Akgün 2000: 192). Yamyamların yedirmek istedikleri etlerle konuşmasının dışında, onların yedikleri insanların etleriyle de konuştukları görülür (Kara 1996: 420).

Yamyamlığı gerçekleştiren ilginç olağanüstü varlıklardan biri de yamyam derviş/ölü yiyen derviş tipidir. Bu olağanüstü varlığa dair toplamda sekiz korku unsuru tespit edilmiştir. II.A.39. Kaftarküski başlığında ele alınan ve numunelerinin yalnızca efsanelerde tespit edildiği olağanüstü varlık, Erzurum'da anlatılan masallarda “Çefderçürsi” adıyla yer almış ve anlatı “Ölü Yiyen Derviş” adıyla kaydedilmiştir. Bu anlatılara göre ölü yiyen derviş, insanların ve hayvanların suretine bürünebilir, sırrını öğrenen insanları da yer ve tıpkı devlerde ve yamyam kız kardeş tipinde olduğu gibi yalnızca vahşi hayvanlar (genellikle aslan yahut kaplan) tarafından öldürülebilir (bk. Seyidoğlu 1975: 181-187). Erzurum dışında Yozgat'ta da çocuk kutu veren aksakallı bir ihtiyarın aslında yamyam olduğu, doğmasını sağladığı çocukları ilerde yediği görülür (Öcal 1999: 252).

Yamyamlığı gerçekleştiren olağanüstü varlıkların ve demonların her birine ait müstakil birer başlık bulunması hasebiyle, burada her bir varlık ayrıca açıklanmamış; bunun yerine yalnızca yamyamlık özelliği gösteren demonik bebek (yamyam ve vampir) tipi izah edilmeye çalışılmıştır. *Olağanüstü Doğum* başlığında da ele alınacağı gibi, yamyam bebek, genellikle yalnızca erkek çocuk sahibi olan bir ailenin dua üzerine sahip oldukları, şekil itibarıyla insan özellikleri gösteren sıradan bir insana benzemektedir. Bu demonla ilgili Türkiye'nin çeşitli yörelerinden toplamda 18 korku unsuru tespit edilmiş; bu motiflerden birinin ise Trabzon, Niğde, Tokat, Adıyaman, Elazığ, Samsun ve Adana çevresinde olmak üzere birçok şehirde var olduğu dikkati çekmiştir (Yamyam kız, bir aslan ve kaplan tarafından öldürülür (Akgün 2000: 162; Bakırcı 2000: 314; Caferoğlu 1994: 148; Doğan 2006: 186; Günay 1975: 501; Sakaoğlu 1973: 453; Sayar 2009: 168; Şimşek 1990: 639). Tespit edilen anlatılara göre yamyam kız (kimi anlatılarda cadı yahut vampir olarak da tasvir edilmiştir) bebeklikte önce ahırdaki hayvanları yemeye başlar. Ağabeylerinden birisi bu durumu fark edince

ahırda geceleyin bekler ve kundaktaki bebeğin hayvanı diri diri yediğini görünce memleketini terk eder. Yıllar sonra tekrar geri döndüğündeyse, yaşadığı yerin ıssız bir kasabaya dönüştüğünü, kasabadaki insanların birçoğunun aile fertlerinin kimi anlatılarda hepsinin kimi anlatılardaysa ebeveynlerden biri kalacak şekilde hepsini yemiştir. Tokat ve Adana’da tespit edilen ortak motiflerden birisi de, yamyam bebeğin kanının aktığı mendilin gaibi bilmesi yahut tehlikeli olmasıdır (Şimşek 1990: 639-640; Caferoğlu 1994: 148). Denizli’de anlatılan bir masala göre yamyam bebek, yetişkinlikte bir ev boyuna gelmiştir (Arslan 2008: 290). Bu noktada yamyam bebeğin insan yerken dönüştüğü formla ilgili anlatılar oldukça belirsizdir. Örneğin Boratav’ın İstanbul’dan derlediği bir masala göre yamyam bebek geceleri bir canavara dönüşürken (Boratav 2001: 121); diğer anlatılarda bu hususlar bebek formundayken gerçekleşir.

Bunson’un hazırladığı *Vampir Ansiklopedisi*’ne (*The Vampire Encyclopedia*) göre vampir, dünyadaki en eşsiz varlıklardan biridir ve karanlık zamanlardan sağ kalarak gelmiş, ölümlüler arasında binlerce yıldır yaşayan; onlarla beslenen ve kendi türünün devamlılığı için onları kullanan ve belki de yaşayanlar ve ölümler arasındaki son mücadelenin hazırlığını yapan bir varlıktır. Buna göre vampir, dünyanın her yerinde kendisine özgü karakteristik özellikleriyle bililir. Bütün insanların vampirin görünüşüne ilişkin gelenek ve bilgileri aşağı yukarı aynıdır (Bunson 1993: 262). Bunson, ayrıca vampir sözcüğünün kökenine de değinerek, araştırmacılarının çoğunun söz konusu sözcüğün Slav kökenli olduğunu vurguladığını belirtse de, kökene ilişkin bir belirsizlik olduğuna dikkat çeker (Bunson 1993: 262). Slav mitolojisinde *upır* adıyla geçen vampir ile ilgili Uzelli, şu bilgileri kaydeder: *Yaşamına son vermiş ya da öldürülmüş kişiler olduklarına inanılır. Güney Slavlardaki inanişe göre ölen kişinin üzerinden kedi, köpek geçerse üzerinden kuş havalanırsa ya da cesedinin üzerine gölge düşerse o kişinin cesedi vampire dönüşür. Kötü ruhlardan arınmak için yıkanmamış ve gece gömülmüş ölümler de vampir olarak kabul edilir. Ayrıca vaftiz edilmeden ölen çocukları, evlenmeden ölen genç kızları, başkası tarafından öldürülenleri ve intihar edenlerin cesetlerini inanca göre toprak kabul etmez. Bu varlıklar yeryüzüne başıboş dolaşmaya mahkûmdurlar. Halk inancına göre, vampirler kan emmenin yanı sıra açlık, kuraklık gibi zararlara neden olabilirler. Bu kötülüklerden korunmak için onlara adaklar sunulur. Bu tür kötü ruhların bulunduğu adak yerlerinden geçerken, taş, sopa ve bir avuç toprak atmak gerekir.* (Uzelli 2015: 196)

Aktarılanlardan farklı olarak Funk & Wagnalls sözlüğüne göre vampir, geceleri mezarında rahat edemez ve kendisine bir kurban aramaya çıkar ancak horoz ötüşüyle, güneşin doğmasıyla veya sabah çanlarının çalmasıyla tabutuna geri döner. Vampir ısırmasından ölen birisi de vampire dönüşür. El çanları, demir ve sarımsak, vampirlere karşı etkili nesnelerdir (Leach 1949b: 1154).

Türkiye sahasında incelenen masal ve efsanelerde, vampirliği yalnızca “kan emmek” eylemiyle gerçekleştiren ve tek özelliği bu olan herhangi bir varlığa rastlanmamıştır. Ancak belirtildiği gibi vampirliğe, bir başka ifadeyle kan emmeye ilişkin toplamda 17 korku unsuru tespit edilmiştir ki, bu eylemin yamyam bebek, devler, conguluslar, cadılar ve bir örnekte de hayvana dönüşen bir padişah tarafından gerçekleştirildiği görülür. Bu motiflerden 10’u bir dev; 3’ü cadı, 3’ü yamyam bebek, 1’i kurda dönüşen padişah, 1’i de congulus tarafından gerçekleştirilir.

2.2.1.79. Yaratık Adam

Yaratık adam, yalnızca Ağrı masallarında varlığı tespit edilen ve yamyamlık yapan varlıklardan biridir. Onun İğci Baba ve dev gibi yamyamlık yapan diğer varlıklardan farklı, onlara göre daha demonik ve diabolik özelliklere sahip olmasıdır. Nitekim yaratık adamla ilgili tespit edilen altı unsurun birçoğu, mahalli diğer demonlara göre onunla ilgili daha detaylı bilgileri içermektedir. Buna göre yaratık adam, evinde insan cesetleriyle ve iki çocuğuyla beraber yaşayan; kendi taifesinden olmayan bir kızla evlenmek isteyen ve evlenmek istediği kızı, kedi eti yiyip yememesine göre seçen; evlendiği ve kendinden kaçan kızı bulunca yüzünü değiştirebilen (yüzünü eğen ve korkutan), şekil değiştirebilen ve kaynar kazana atılarak öldürülebilen demonik bir varlıktır (Yaşar 2002: 238; 240; 242).

Ele alınan motiflerden de anlaşılacağı gibi, yaratık adam kendi taifesiyle beraber yaşayan ve diğer birçok demonik ve diabolik varlıklarda olduğu gibi, kadınlarla münasebet kurmak isteyen; bununla beraber diğer demonlardan farklı olarak daha önce evlenmiş ve iki çocuk sahibi olan, çocuklarına kendi doğrularını kabul edebilecek bir hanım bulmaya çalışan bir varlıktır. Dolayısıyla cinler, periler ve al karılarında pek rastlanmayan kendi taifeleriyle evlenip çocuk sahibi olma durumunun yaratık adam için geçerli olmadığı ifade edilmelidir.

2.2.1.80. Yarımca Deyyus

Yarımca Deyyus, yalnızca Çankırı masallarında görülen, denizin ortasında yaşayan ve insan kaçıran olağanüstü bir varlıktır (Arslan 2017: 507). Yalnızca bir masalda görülen bu varlığa ilişkin eldeki bilgiler oldukça eksiktir. Bu nedenle onun düşününden sonra kırk gün geçmeden dışarı çıkan gelinleri kaçırmayı ve denizin ortasında yaşaması nedeniyle bir dev türü olduğu iddia edilebilir.

Yarımca deyyus ile ilgili üzerinde durulması gereken en temel yön, onun olağanüstülüğünden ziyade, “korkutmak” suretiyle yerine getirdiği işlevdir. Bilindiği gibi doğum, evlenme ve ölüm, halk bilimi çalışmalarında temel olarak kabul edilen geçiş evreleridir. Bu evrelerden olan “evlenme” ise, bir nevi erginlik ayini gibi değerlendirilebilir. Ölçer Özünel’in de aktardığı gibi *“erginleme, insan hayatı için belirleyici olan doğum, evlenme ve ölüm gibi olaylar sırasında yaşanan dönüşümlerin toplamıdır.* (Ölçer Özünel 2013: 60). Dolayısıyla bu minvalde “erginleme”, ergenlik gibi ruhsal ve fiziksel bir değişimin meydana geldiği ve belirli bir yaş aralığında gerçekleşen değişimin yanında, söz konusu evrelerde bireyin mitik dünyada başka bir konuma geçişini de ifade etmektedir. Yarımca deyyus, işbu erginlenme gerçekleşikten sonra kırk gün içinde evinden çıkan yeni gelinleri kaçıran bir varlık olarak anlatıda tasavvur edilmiştir. Kırk sayısının çeşitli pratiklerde ve halk edebiyatı ürünlerinde bu denli sık kullanılması (bk. Güvenç 2009), onun kutsal sayılmasının yanında birey alışkanlıklarının kazanıldığı ve olgunluğu temsil ettiği bir sembol olmasıyla da alakalıdır. Varvar’ın belirttiğine göre Çankırı’da gelin, kırk gün dışarı çıkar. Kırk gün dolduktan sonra kaynana kızı ile damadını yemeğe davet eder. Eğer damat ve anne ve kardeşleriyle oturuyorsa onlar da gelir (Varvar 2010: 287). Dolayısıyla Çankırı’da uygulanmakta olan bir evlenme sonrası geleneğin, yarımca deyyus gibi korkutucu bir varlıkla sabitlendiği ve bu uygulamaya korku kültürüyle süreklilik kazandırıldığı görülür. Bu minvalde, her ne kadar yarımca deyyusun fiziksel görüntüsü, kadınları kaçırp onlara nasıl bir muamelede bulunduğu hakkında herhangi bir bilgi tespit edilememiş olsa da, onun sosyal açıdan düzeni sağlayıcı ve halk bilimine ait çeşitli motiflerin kalıcı olmasına sağladığı fayda ispat edilmiş olur.

2.2.1.81. Zırtlan

II.A.31.sınıflandırmasıyla kaydedilen “geçkinci”nin Muğla yöresine ait özel bir demon olması gibi, zırtlan da Muğla yöresine mahsus ve yalnızca Muğla efsanelerinde

görülen bir varlıktır. II.A.81 sınıflandırmasıyla kataloğa eklenen zırtlana ait toplamda üç motif tespit edilmiş ve zırtlana ait herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Zırtlan ile ilgili dikkati çeken husus, onun ölümler diyarıyla olan organik bağıdır ve ölen insanları yeraltına götürme isteğidir (Önal 2013:288). Bununla birlikte zırtlan, birtakım demonik ve diabolik varlıklarda olduğu gibi demir bir nesne (anlatıya göre bir çuvaldız) batırılınca kaçar. Bu unsurdan da anlaşılacağı üzere zırtlan, İslamiyet öncesinden günümüze değin ulaşmış inanışların bir tezahürüdür. Dikkati çeken bir diğer husus ise, zırtlanın uyuyan bir insan ile ölen bir insan arasındaki ayrımı yapamaması, uyuyan bir adamı ölü sanmasıdır ve bu, onun bir dış dünya demonu olduğunu gösterir.

2.2.1.82. Ziya

Ziya, Hakkari masallarında görülen ve II.A.82. sınıflandırmasıyla kaydedilen olağanüstü bir varlıktır. Ziyayla ilgili tespit edilen unsurlar göz önüne alındığında, onun tamamıyla dev tipinin özelliklerini yansıttığı dikkati geçer. Ancak şimdiye değin ele alınan hususlarda da görüldüğü gibi, Türkiye'nin geniş kültürel yapısı, aynı özellikleri taşıyıcılar da birtakım motifleri farklı adlandırmalarla nitelemektedir. Bu nedenle Hakkâri folkloruna ait olan ziya, bir dev olsa da, ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir. Onunla ilgili tespit edilen toplamda 3 unsur şu şekildedir: Ziya, yeraltında yaşar, suyun kaynağını tutmuştur; haftada bir kız, bir erkek ve kırk koyun alınca insanların su almalarına müsaade eder; kırk koyunu nefesiyle içine çekip yiyebilecek güçtedir; insan etiyile beslenir (Berki 2003: 249). Dolayısıyla bu özelliklerin tipik bir dev özelliği olduğu dikkati çekmektedir. Bu hususlar dışında Berki (2003)'ün kaydettiği anlatıya göre ziya, bir kuyuya Çarşamba günü gelen ak ve kara koçtan, kara olanın sırtına binmek suretiyle gidilen yeraltı dünyasında yaşamaktadır. II.A.14. Cin başlığında da belirtildiği gibi, halk anlatıları ve inanışları açısından Çarşamba günü, oldukça önemli bir yere sahiptir. Nitekim Türkiye sahasının birçok yerinde bugünün kötü ve uğursuz addedilmesi çeşitli olağanüstü varlıklarla doğrudan bağlantılıdır. Şu halde ziyanın da yalnızca Çarşamba günü sırtına binilen bir kara koçun götürdüğü yeraltı dünyasında yaşaması ve gidilen yerde oranın hâkimi durumunda bulunması, doğrudan yeraltı dünyasının ve bu dünya içindeki baskın güç olan ziyanın kaotik yapısıyla ilgilidir.

2.2.1.83. Adlandırılmamış Diğer Demonlar ve Ruhlar

II.A.83. sınıflandırmasıyla kataloğa kaydedilen adlandırılmamış diğer demonlar ve ruhlar, açıklaması en zor konulardan biridir. Nitekim efsanelerde adlandırılmamış 104 varlığa ilişkin korku unsuru tespit edilmişken; masallarda bunların sayısı 166'dır. Bu varlıklardan bazıları doğrudan hiçbir şekilde adlandırılmamışken, kimileri “olağanüstü varlıklar” veya doğrudan özel isimlerle adlandırılmıştır. Bu da söz konusu varlıkların hangi başlık altında değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin bir güçlüğü de beraberinde getirilmiştir. Üstelik söz konusu başlığa dâhil edilen unsurlardaki bilgi yetersizliği, varlıkların çeşitli başlıklara dağıtılmasını da güçleştirmiş, dolayısıyla bu varlıkların köken yahut hangi taifeden olduklarına ilişkin bir araştırmaya girişilememiştir. Nitekim Türkiye sahasında haklarında en çok anlatı bulunan cinleri dahi diğer varlıklardan ayırmak kimi zaman oldukça güçtür. II.A.83. başlığındaki varlıklarla ilgili yetersiz bilgiler ve Türkiye sahası demonoloji ve diabolojisinde görülen yoğun cin kültü tesiri, bu sınıflandırmayı yapmayı zorlaştırmaktadır.

Öte yandan incelenen 10.000'in üstündeki metinde toplamda 270 adlandırılmamış varlığın bulunması, Türkiye sahası demonoloji ve diabolojisinin hem genişliğini hem de uğramış olduğu değer kaybını ortaya koymaktadır. Nitekim söz konusu varlıklardan bir kısmı cinlere ait birtakım özellikler göstermekteyken, kimileri de perilere ilişkin özellikler göstermektedir. Bunun dışında doğrudan bebeklere zarar veren (Ef. II.A.83.19413), karşılaştıkları insanlara belalar getiren ve yılan suretinde dolaşan (Ef. II.A.83.19414), yeni doğan bebekleri konuşan (Mas. II.A.83.19428); kendisine seslenen kişileri taş a çeviren (Mas. II.A.83.19445); kendisini emziren kadını öldüren bebek (Ef. II.A.83.19440); aniden ortaya çıkan gelin (Ef. II.A.83.19453); yalnız kadını evinde boğan ve topluluk halinde kedi suretinde gezen (Ef. II.A.83.19471); yılan suretinde gezen ve bekâr kızlardan vücuduna herhangi bir şey bağlanmasını isteyen; bağlanan yere göre de kışın nasıl geçeceğini belirleyen (Ef. II.A.83.19500) demonlar ve diablolar görülür. Dolayısıyla her ne kadar anlatıldıkları yörede bu varlıklar etrafında oluşmuş bir korku kültü, bu korku kültürüne bağlı olarak şekillenen çeşitli uygulamalar ve yasaklar bulunsun da, anlatılar, yukarıda aktarılan tespitler dışında bir tespitte bulunmak için yeterli değildir. Ancak oluşturulan katalogda benzer özellikler gösteren varlıklar bulunsun da, bu varlıklar arasındaki münasebeti, söz konusu varlıkların aynı sınıfa dâhil olup olmadıklarını tespit etmek mümkün görünmemektedir.

2.2.2. Olağanüstü Güçlere Bağlı Korkular

2.2.2.1. Büyü

II.B.1. sınıflandırmasıyla kaydedilen büyü, hem efsanelerde hem de masallarda oldukça fazla rastlanan bir korku unsurudur. II.A.9.Büyücü sınıflandırmasında, büyücü tipinin masallarda efsanelere nazaran daha çok görüldüğü belirtilmişti. Büyü motifinde ise bunun tersi bir durum geçerlidir ve Türkiye sahası efsanelerinde büyüye ilişkin 38 motif tespit edilmişken; masallarda ise toplamda 16 motif tespit edilmiştir. Bu, söz konusu anlatılarda soyutluk-somutluk gibi bir durumla, bir başka ifadeyle, büyücüde korkunun bir tipe yönelmişken, dolayısıyla somutken; büyüde korku ögesinin soyut oluşu ve böylelikle genel bir korku olduğu ifade olunmalıdır. Dolayısıyla bu durum, büyü eylemini gerçekleştiren büyücünün efsanelerde masallara nazaran daha azken; büyüünün efsanelerde masallara nazaran daha çok olmasının da izahatıdır. II.A.9.Büyücü başlığında büyüye de teferruatlı bir biçimde değinildiği için, bilgiler burada tekrar edilmemiştir. Efsanelerde tespit edilen büyüyle ilgili unsurlar, Kırşehir, İstanbul, Diyarbakır, Mardin, Giresun, Aydın ve Kütahya ve çevrelerinden tespit edilmiştir.

Kırşehir efsanelerinde göre, büyülü bir dağdan altın çıkaran adam, üzerine yıldırım düşerek ölür; büyülü mağarada ele alınca dökülen bir giysi, birbirine sürtünen iki kılıç bulunur ve halk, bu mağaraya taş atılmasının sele sebebiyet vereceğinden korkarak mağaraya taş atmaya cesaret edemez (Güzel 2016: 181; 183;185). Ayrıca annesinin yazdığı muskayı takan bir adamın, hiçbir şekilde öldürülemediği görülür ki, bunun benzer bir örneğine Aydın'da da rastlanır (Güzel 2016: 181; Keser 2017: 129-130). Büyü konusunda en geniş efsane metinleri, İstanbul'a aittir. Mustafa Duman'ın kaydettiği efsanelerden II.B.2.11302-11304; 11315; 11320; 11330; 11336-11338 şeklinde kaydedilen unsurlar, şehirdeki çeşitli büyülü heykellerin hayvanları şehirden uzak tuttuğuna, öldürdüğüne yahut yararlı olanlarını şehre çektiğine ilişkindir. II.B. 1.8 büyücülerin tılsımlı bir bakır gemiyle şehri korudukları hakkındayken; 16-17; 19; 23 İslamiyet'teki dört büyük meleğin tılsımlı heykellerinin işlevleriyle ilgilidir. Buna göre Azrail heykeli kanat çırpınca dünyada veba salgını çıkar; Cebrail heykeli kanat çırpınca doğuda bolluk; İsrail heykeli kanat çırpınca batıda kıtlık olur; Mikail heykeli kanat çırpınca ise kuzeyde isyan çıkar (Duman 2010: 115; 120). Yine aynı eserde II.B.1.18; 24; 26-29; 31-35 numaralı büyüsel unsurlar ise genel olarak büyüünün işlevleri,

korkutucu yanları ve halk arasındaki algılanış hakkındadır (Duman 2010: 102; 112; 113; 116; 117; 118; 119; 120).

Sancak'ın kaydettiği efsane metinlerine göre, bir şehir için yapılan bir büyü, başka bir şehir için fayda getirmez (Sancak 2008: 93). Helimoğlu Yavuz (1993) ve Sancak'ın kaydettiği efsanelerde ortak unsurlar da yer almaktadır ve bu motiflerden bir kısmı da büyü yapanların korkutulmasına yöneliktir. Buna göre bir büyü yapan bir derviş, beğendiği bir kızı elde etmek için ona büyü yapar; fark edilince dayak yer ve kimseye büyü yapmayacağı sözünü vererek serbest kalır (Helimoğlu Yavuz 1993: 231; Sancak 2008: 93). Giresun efsanelerine göre ise düşmanına büyü yapan bir adam kargaya dönüşür ve eski haline dönebilmesi için vücudundan kan akması gerekir (Gökşen 1999: 180). Son unsur ise yine Gökşen'in kaydettiği, bir evliyanın boynundaki dua ile kendisine kurşun işlememesini sağlamasıyla ilgilidir (Gökşen 1999: 203).

Dolayısıyla görüldüğü gibi büyü hem kendisinden korkulan hem de yapılanın korkutulduğu bir bakış açısıyla korku kültürüne dâhil edilmiştir. Efsaneler gibi gerçekliğine inanılan anlatılarda büyüün bu denli yer almasının sebebi, yukarıda da belirtildiği gibi onun toplumsal bir sorun olmasından kaynaklanmaktadır. Masallarda ise büyüye ilişkin toplamda 16 motif tespit edilmiştir. Bu unsurlar Ağrı, Kahramanmaraş, Konya, Niğde, Erzurum, Karaman, Van, Giresun, Malatya, Burdur, Amasya ve Barbur-Gümüşhane illerindendir. Masallarda tespit edilen korku motifleri, daha çok halkın büyüden korkması hakkındadır. Ağrı masallarında büyü yapılan padişahın çocuk sahibi olamadığı (Yaşar 2002: 156); Kahramanmaraş'ta büyü yapılarak bir kuşa dönüştürülen delikanlının eski haline dönebilmesi için bir büyü yaptırması gerektiği (Önkol 2015: 190-191); Konya masallarında büyü yapılan delikanlının yeryüzünde uzun süre kalamadığı ve yeraltında yaşadığı, büyüün bozulması içinse birinin onu sırtında taşıması gerektiği (Bekdik 2014: 265); Niğde masallarına göre büyüye dönüştürülen insanların ayna, ayva ve yedi başlı devin kanıyla eski hallerine dönebileceği kaydedilmiştir (Bakırcı 2000: 391). Van'da bir adam tarafından doğurulan kabağın büyüye uğramış bir şehzade olduğu (Önay 1995: 361); Erzurum'da dağda yaşayan bir keşişin padişahın kızına büyü yapmak suretiyle onu bir yamyama dönüştürdüğü (Seyidoğlu 1975: 335); Ankara'da ise bu motifin bir varyantı olarak aynı eylemi bir dev karısının gerçekleştirdiği; yine Ankara'da bir Yahudi'nin büyü yaptığı bir kızın günde bir kuzu ve bir kız yediği görülür (Boratav 2001: 119; 127). Söz konusu unsurlar göz

önünde bulundurulduğunda büyüün Türkiye sahası için korkulan bir yeri olduğu pekâlâ görünmektedir. Nitekim büyüye uğrayan insanların biçim değiştirdikleri, insan yedikleri, yer altında yaşadıkları, nesillerinin devamlılığını sağlayamayacak duruma geldikleri görülür. Öte yandan büyüden kurtulmanın oldukça zor olduğu da kaydedilen motiflerin bir çıktısı olarak okunmalıdır. Nitekim yine büyüye uğramış insanların uğraş gerektiren birtakım işlemleri gerçekleştirmeleri gerektiği dikkati çeker.

2.2.2.2. Düzenin Bozulması (Olağanüstü)

Korkuyla ilgili üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri de korkunun kaynağıdır. I.D.7. sınıflandırmasında “düzenin bozulması (olağan)” olarak ele alınan başlıkta, kozmozun olağan bir nedenle bozulması, beklenmeyen ve nesneler dünyasına ait bir eylem-mekân-uzam değişikliğiyle korkunun ortaya çıkması üzerinde teferruatlı olarak durulmuştu. II.B.2. sınıflandırmasında ise de yine beklenmeyen bir eylem-mekân-uzam değişikliği üzerinde durulmuş fakat bu değişikliğin, kaynağı itibariyle tabiatüstü güçler tarafından meydana getirilmesi ele alınmıştır. Dolayısıyla bu başlık da mitoloji bakımından kaos-kozmos karşıtlığı bağlamında değerlendirilecektir.

Hançerlioğlu kaos kavramını “kaynaşıklık” olarak ele almış ve kaosla ilgili şu bilgileri vermiştir: “*Bütün öğelerin karmakarışık bulundukları ilkel durum.. Evrensel kaynaşıklık (kaos), Yunan düşüncesiyle ortaya atılmıştır. Antik çağ Yunan düşünürü Hesiodos, (İ.Ö. 700), Theogonia (Tanrıların Doğuşu) adlı yapıtının başında, kaynaşıklığı anlatır. Kaos, Yunancada boşluk anlamındadır. Ama bu boşluk, sonradan varlaşacak olan bütün olanakların kaynaştığı bir boşluktur. Antik çağ Yunan düşünürlerinden Anaksagoras’a (İ.Ö. 500-428) göre de başlangıçta cansız ve zekasız unsurlar kaynaşık bulunuyorlardı (kaos). Sadece zeki cevher, bu kaynaşıklığın dışındaydı (nus). Zeki cevher kaynaşıklığa yanaşarak onu düzenledi ve ondan evreni meydana getirdi (kozmos). Devim, kaynaşıklığa böylece girdi ve yaşamak fırtınası evrene böylece yayıldı.*” (Hançerlioğlu 1975: 179) Bilindiği gibi Yunan mitolojisinde Khaos adında mitolojik bir karakter vardır ve bu karakter, Grimal’ın belirttiğine göre âleme henüz düzen verilmediği zamanlarda var olan ilk boşluğun kişileştirilmiş şeklidir. Mitolojiye göre Khaos önce Erebos’u ve Gece’yi, sonra da Gün’ ve Aither’i doğurmuştur (Grimal 2007: 368).⁶⁷

⁶⁷ Erebos: Ölüler diyarının karanlığına verilen isim.

Malinowski'nin belirttiği gibi mitler, bilimsel bir ilgiyi doyumaya yönelik açıklamalar değildir. Onlar toplumsal gereksinimlere ve isteklere dayalı, pratik gereksinimlere yardım eden, dinsel ihtiyaçları ve ahlaki endişeleri doyumaya yönelik eski bir gerçekliğin yeniden anlatımıdır. Onlar, inançları yükseltir, düzene koyar ve dile getirirler (Malinowski 1999: 103). Dolayısıyla ele alınan anlatılarda da düzenin bozulması, işbu açıklamaların mitik dünyada tersyüz edilmesi, bir başka deyişle, anlatılarla, halk inanışlarıyla ve bu ikisinin pratiğe dönüşmüş halleriyle meydana getirilmiş olan kozmosun, yeniden kaosa dönmesi, birey veya toplum için tasavvur edilen dünyanın bir anlığına da olsa dengesinin değişmesidir ki, bu da beraberinde korkuyu ortaya çıkarır.

Düzenin çeşitli olağanüstü güçlerle bozulmasına ilişkin korku motiflerine hem Türkiye sahası masallarında hem de efsanelerinde sıkça rastlanır. Efsanelerde II.B.2. sınıflandırmasıyla kaydedilen bu başlığa ilişkin toplamda 22 unsur kaydedilmişken; masallarda ise 10 motif kaydedilmiştir. Masal ve efsanelerde kozmosun kaos şeklinde algılanması olarak “düzenin bozulmasında”, gaipten ses duymalar, beklenmedik yerlerde beklenmedik insanlar yahut çeşitli varlıklar görmeler, tabiatın olağan akışının değişmesi gibi çeşitli olağanüstülükler ele alınmıştır. Muğla efsanelerinde aniden ağacın dibinde oturan bir adamı gören başka bir adamın (Önal 2013: 356); Diyarbakır efsanelerinde ateşin içinden bir el çıktığını gören ebenin (Helimoğlu Yavuz 1993: 355); açacağı küpten ses geldiğini duyan ve küpü açtığında öldürdüğü geyiği gören bir avcının (Göde 2002: 490); Denizli’de bakire olduğu halde hamile kalan Hz. Havva’nın (Osan 2006: 70); Malatya’da ellerinde yanan odunlarla dans eden kısa insanları görenlerin (Yağbasan 2013: 166); Kırşehir’de bisiklet çalan ve karşısında evliyai iki kere gören bir adamın (Güzel 2016: 198) korktuğu anlatılır. Afyon’da kayaların şahitlik ettiğini gören hâkim ve seyircilerin (Atakan 2002: 13); Ordu’da gece yarısı yolda boylu boyunca yatan birini gören adamın (Akkuş 2018: 123); Bingöl’de dereden kan aktığını gören gayrimüslimlerin (Bazancir 2010: 72); Sivas’ta, Tekirdağ’da ve Çanakkale’de gaipten ses duyan insanların (Artun 1978: 72; Demir 2013b: 219; Atlı 2012: 94); Aydın’da gece yarısı ölmüş kocasının sesini duyan ve sabaha kadar uyuyamayan bir

Aither: Yeryüzüne yakın olan aşağı göğe oranla ışığın daha saf olan yukarı gök (bk. Grimal 2007: 31). Ayrıca Platon ve Albert Einstein, maddenin beşinci hâli olan ve Divan edebiyatında sıkça “esir maddesi” olarak geçen ruhu, “aither” sözcüğüyle karşılamışlardır.

kadının (Keser 2017: 121); Erzincan'da geceleri değirmenden ses geldiğini duyan bir değirmencinin (Kara 1993: 86) korktuğu kaydedilmiştir.

Öte yandan Kastamonu efsanelerinde hamamdan feryatlar yükseldiğini duyan insanların korkup kaçtıkları görülür (Yüksel 2011: 188). Yine Denizli'de tespit edilen bir unsura göre Hz. Ali'nin sesiyle yıldırım düştüğünü sanan askerler, kalelerini teslim ederler (Osan 2006: 72). Muğla'da taşın konuştuğunu gören (Önal 2013: 293); Bingöl'de ise öldürdüğü keklığın canlandığını gören bir adamın korktuğu (Bazancir 2010: 104); Manisa'da kıyamet alametleri ortaya çıkınca şehir halkının dehşete düştüğü (Pehlivan 2004: 124); Kars'ta ise şehit atasını karşısında gören bir kadının korkarak çığlık attığı görülür (Çalış Ersöz 2007: 98). Son olarak Edirne'de taş ve tepelerin yerinden oynadığını gören askerlerin kaçtığı (Dervişoğlu 2016: 397); Mardin'de ise bir çeşmenin başında keçi ve bebek görüldüğünü, bir insanın yanlarına yaklaştığında bu ikilinin ortadan kaybolduğu anlatılır (Sancak 2008: 106-107).

Belirtildiği üzere masallarda II.B.2. sınıflandırmasına ilişkin toplamda 10 korku unsuru kaydedilmiştir. Bu korkular, efsanelerde olduğu gibi günlük algıların yıkılmasından, bir başka ifadeyle zihnin beklentisiyle gerçeklik arasındaki uyumsuzlıktan kaynaklanmaktadır. Ankara'da büyüyle yılan çevrilmiş olan bir kız, bu durumun sürekliliğinden korkmaktadır ve karşılaştığı bir delikanlıya kendisini insana çevirmesi için yalvarır (Boratav 2001: 102). Malatya'da ise yeni evlendiği adamın evinde boğazı kesilmiş insanlar gören kadının korkusundan dili tutulur (Yardımcı 2012: 62). Yozgat'ta anlatılan bir masalda kuş suretinde bir adamla konuşan kadını gören hizmetçi korkar ve o kadının yanına gitmez istemez (Öcal 1999: 220). Ağrı'da ise bir kadın kapısının çalındığını duyunca korkar (Yaşar 2002: 219). Ankara masallarında ise kurbağanın konuştuğunu duyan bir kızın midesinin bulandığı görülür (Boratav 2001: 105). Van'da ve Ereğli'de oğlunun yılan olarak doğduğunu gören adamın ve kadının korktukları görülürken (Bekdik 2014: 216; Önay 1995: 264); Kütahya'da hasat edeceği kabakların içinden bir kızın çıktığını gören çiftçi korkar (Ölmez 2014: 177). Niğde masallarına göre seccadeden alevler çıktığını gören şehzadenin korktuğuna ilişkin bir unsur kaydedilmişken (Bakırcı 2000: 281); son olarak Kahramanmaraş'ta yumurtadan eşek çıktığını gören bir balıkçının korkarak kaçtığı tespit edilmiştir (Önkol 2015: 202).

Görüldüğü gibi düzenin olağanüstü bir biçimde bozulmasına ilişkin unsurlar, yalnızca tabiatın dengesinin bozulması, kıyamet, doğal afetler yahut herhangi bir şekilde bireyin dünyasının somut bir şekilde yıkılması değil; gerçekliğin, görme, duyma, dokunma gibi duyu organlarının gerçekliklerinin yıkılmasıyla da inşa edilir. Öte yandan düzenin bozulmasıyla ilgili izah edilmesi gereken en önemli husus, düzenin bozulmasına ilişkin motiflerin günlük hayatın gerçeklikleri üzerine temellendirilmesidir ki, bu da yukarıda ifade edilen hususların ortadan kalktığında birey dünyasında korkunun açığa çıkması anlamına gelir. Bir başka deyişle, bir anlığına meydana gelen bu değişikliklerle düzende oluşan bozulma, söz konusu değişikliğin süreklilik arz etmesi halinde bireyin dünyasında sürekli bir korku durumu oluşturur. Bu da toplumsal korkuların anlatı ekonomisine yansımalarıyla izah edilebilir.

2.2.2.3. Olağanüstü Doğum

Bilindiği gibi Joseph Campbell'in *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* adlı eseri, kahramanın yola çıktıktan sonraki öyküsüne odaklanan ve kahramanın belirli bir döngü içerisindeki mücadelesini evrensel biçimde ele alan bir eserdir. Ancak bilhassa Türkiye sahasında ve Türk dünyası anlatı geleneğinde kahramanın doğumu da oldukça benzer bir kalıp üzerinde inşa edilir. Raglan, bu bağlamda kahramanın ortaya çıkışı hakkında oldukça önemli bilgiler verir. Ona göre geleneksel kahramanın hikâyesinde kahramanın anne rahmine düşüş şartları olağandışıdır (Raglan 2006: 78). Ancak incelenen Türkiye sahası masallarında olağanüstü doğum, hem kahramanın doğumu hem de demonların doğumu gibi iki yönlü bir yapı üzerine kuruludur. Türkiye sahası efsanelerinde tespit edilemeyen olağanüstü doğum, II.B.3. sınıflandırmasıyla kaydedilmiştir ve masallarda bu başlığa ilişkin 37 motif kaydedilmiştir.

Örneğin Van masallarından kaydedilen bir unsura göre çocuk sahibi olmak isteyen bir adam, bir ihtiyarın verdiği elmayı yer ve kendisine “baba” diyen bir kabak dışkıları (Önay 1995: 359). Afyonkarahisar masallarında ise kayalar ve sular genç kızları hamile bırakırlar. Kayadan doğan bebekler dokuz; sudan doğan bebekler ise on bir ayda doğarlar (Özçelik 2004: 340). Ordu masallarına göre yılan şeklinde bir çocuk doğduğunu gören ebeler korkarlar (Demir 2006: 98). Denizli masallarına göre keçi olarak doğan bebek, aslında çok güzel bir kızdır (Arslan 2008: 295). Bilecik masallarına göre ise keçi olarak doğan kız tılsımlıdır ve tılsımlı donunu çıkardığında çok güzel bir

kıza dönüşür (Özden 2009: 594; Çakıcı 2015: 102). Aynı unsura Çankırı masallarında da benzer bir biçimde rastlanmaktadır (Arslan 2017: 487). Afyonkarahisar masallarında keçi olarak doğan kızın postu yakılır veya ateşe atılırsa kızın da taş kesileceği kaydedilir (Özçelik 2004: 324). Yalova masallarında ise olağanüstü biçimde doğan kız, oldukça güçlüdür ve farkında olmadan insanların kol ve bacaklarını kırar (Taner 1995: 127). Elazığ masallarında olağanüstü biçimde doğan çocuğun demonik özelliklere sahip olduğu, hem kendisinin hem de diğer insanların şeklini değiştirebildiği görülür (Günay 1975: 420). II.B.3.1513-1534 sınıflandırması arasındaki motiflerde, uzun bir aradan sonra ve duayla doğan bebeklerin olağanüstü biçimde doğdukları görülür. Bu doğumlardan kimilerinde bebek yamyam veya vampirken, kiminde peri kızı, kiminde dev oğlu, kiminde ise yılan veya başka bir hayvan suretinde olan ve aslında yakışıklı/güzel bir oğlan/kızıdır.

Bu başlıkta, gerçekleşen doğumun korkutucu olmasının yanında, beklenmedik bir şekilde gerçekleşmesinin en büyük nedeni, görüldüğü gibi bebeğin uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelmesidir. Bu durum, korku kültürü açısından “sabır” kavramı ekseninde açıklanabileceği gibi, hayatın umumi akışının dua ile değiştirildiğinde kötü sonuçlanabileceğiyle de açıklanabilir. Dolayısıyla olağanüstü doğum başlığında ele alınan korku motifleri, doğum neticesinde meydana gelen bebeklerin demonik ve diabolik olmalarının dışında olağandışı doğmalarına ve böylelikle çocuksuzluk motifinin giderilmesi beklenirken, bir başka ifadeyle çocuksuzluğa denk gelen kaosun kozmosa dönüşmesi beklenirken, hâlihazırdaki kaosun iyice karmaşılaşmasına tekabül etmektedir.

2.2.3. Diğer Korkular

II.C. sınıflandırmasında hem masallarda hem de efsanelerde görülen, diğer sınıflandırmalara dâhil edilemeyen korkular ile gerçek olmayan korkular ele alınmıştır. Efsanelerde bu başlığa ilişkin 89 unsur; masallarda ise 44 motif kaydedilmiştir. Ancak bu korkuların büyük bir kısmı, gerçek olmayan, ölmemiş bir adamın kalkmasıyla onun dirildiğini düşünen halkın korkması, üzerlerine ağaçtan kapı düşen insanların kıyamet koptuğunu sanarak kaçmaları gibi, kaynağı itibarıyla gerçek olmayan fakat algılayan kişi bakımından gerçek olarak kabul edilen korkulardır. Ayrıca bu başlık altında nazar (göz değmesi), çeşitli unsurlarla ilgili halk inanışları ve pratikler de ele alınmıştır.

Örneğin efsanelerde II.C.5-7 numaralı korku motiflerinde baykuşla ilgili inanışlar yer almaktadır. II.C.5.'te Denizli'de baykuş gören insanın dişlerini ısırsa, o insanın dişlerinin düşeceğine (Osan 2006: 66); II.C.6.'da, Mardin'de baykuşların ulumasının hastaların iyileşmeyeceği ve öleceklerine (Sancak 2008: 99); II.C.7.'de Malatya'da baykuş ötmesinin uğursuzluk getireceğine (Yağbasan 2013: 160) inanılır.

Tespit edilen diğer unsurlara göre Konya'da binlerce insanın katledildiği dereye yıllar geçmesine rağmen insan çığlıklarının duyulduğu belirtilirken (Emiroğlu 1993: 212); Ardahan'da bir kızın intihar etmesi üzerine büyü ve beddualı olarak nitelendirilen göle kimsenin gitmeye cesaret edemediği anlatılır (Korkmaz 2015: 285). Bunlar dışında II.C.10-39; 41-43; 47-49; 51; 54-56; 60; 62-73; 80; 82-83 numaralı unsurlar, tamamıyla muayyen yerler, çeşitli hayvanlar yahut tabiat unsurları ve nazar hakkında inanışlar etrafında oluşan korku motifleridir.

II.C.40. numarasıyla Kütahya efsanelerinden kaydedilen unsur, halk inanışları ve korku bağlamında etraflıca değerlendirilmelidir. Yakın'ın derlediği metne göre kaleyi fethetmek isteyen askerler, kaledekilerin batıl inançlarından yararlanarak gece vakti kara keçi ve koyunların boynuzlarına mumlar takıp kaleye gönderirler (Yakın 2017: 188). Bu unsur, her ne kadar halk inanışlarının Türkiye sahası insanı için korku kültürünü oluşturan en önemli etmenlerden biri olduğunu gösterse de, anlatılarda batıl ve gerçek inanışın ayırımına da gidildiğini gösterir. Dolayısıyla efsaneler gibi inanışlar etrafında şekillenen bir anlatı türünde tespit edilen bu unsur, halkın inandığı çeşitli öğeleri sorguladığını, dahası korkunun sınıflandırmasını gerçek-batıl şeklinde yaptığını gösterir. Açıklanan unsurlar dışında II.C.1-4; 44-46; 50; 52-53; 57-59; 61; 74-79; 83-84 numaralı unsurlar da sınıflandırılmayan korkular olarak kaydedilmiştir.

Belirtildiği gibi masallarda ise bu başlığa ilişkin 44 motif kaydedilmiştir. Masallarda ele alınan diğer korkular, daha çok kaynağı itibariyle korkutucu bir nitelik taşımayan fakat durumla karşılaşan birey için korkulan durumlardan oluşmaktadır. II.C.1.-8 numaralı unsurlarda üzerlerine kapı düşen/işenen hırsız/eşkiya/haramilerin dünyanın yıkıldığını, yağmurun yağdığını, yaslandıkları ağacın yıkıldığını, demir tavuk yağacağını yahut kıyametin koptuğunu sanıp kaçtıkları görülür (Önay 1995: 514; Dağlar 2008: 196; Korkmaz 2010: 130; Aslan 2017: 129; Günay 1978: 220; Pamir Bildik 1995: 344; Önal 2004: 129; Göde 2011: 314; Çiftçi 2015: 202). Benzer bir

biçimde II.C.9.'da deli kardeşin, akıllı kardeşi tarafından gökten demir tavuk yağacağı şeklinde korkutulduğu görülür (Kara 1996: 525-526) ki, bu da efsanelerde II.C.40. sınıflandırmasıyla kaydedilen unsura benzerlik gösterir. Nitekim gökten demir tavuklar yağması, ilkel olarak adlandırılacak halkların inanışlarında bile yer almayan bir inanıştır. Dolayısıyla Erzincan masallarında görülen gökten demir tavuk yağması ve buna deli bir kardeşin inanarak korkması, bu motifin diğer korkular altında kaydedilmesini gerektirdiği kadar, masallar gibi efsanelere nazaran daha fazla hayal ürünü olan anlatılarda dahi inanışların gerçek-batıl ayrımının yapıldığını göstermektedir.

II.C.14. unsur bir halk inanışını yansıtırken; 34-35 numaralı unsurlar, hem birer inanış hem de korku kültü açısından tanzim edici unsurlar olarak değerlendirilmelidir. Nitekim masallarda tespit edilen II.C.34. numaralı unsura göre gece yarısı ocağın tüttüğü eve dev gelir ve evdeki çocuğu kaçıırır (Ölmez 2014: 145); 34 numaralı unsorda ise gece yarısı türbeye giden kızın hamile kaldığı görülür (Doğramacıoğlu 2011: 362). Dolayısıyla bu iki unsur dış dünyanın tehlikeli yapısını ve bu yapı içinde bireyin hareket alanını belirleyen unsurlar olarak değerlendirilmelidir. Aktarılan açıklamalara ek olarak diğer başlığı altında masallarda kaydedilen motiflerin geri kalanları sınıflandırılmayan unsurlar ve kaynağına göre korkutucu olmayan motiflerden oluşmaktadır.

Tablolar ve Genel Değerlendirmeler

Tablo 2. Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular

A. Olağanüstü Varlıklara Bağlı Korkular	Efsanelerde	Masallarda	Toplamda
1. Al Karısı	247	2	249
2. Andık	4	0	4
3. Arap	6	44	50
4. Ateşpare	0	3	3
5. Ateşten Oğlan	0	3	3
6. Ay	0	1	1
7. Azrail	7	29	36
8. Bizden İyiler	41	0	41
9. Büyücü	5	23	28
10. Cadı	16	119	135
11. Canavar	13	33	46
12. Cansız	0	2	2
13. Cıfit	1	0	1
14. Cin	767	169	936
15. Conguluz	3	4	7
16. Cüce	0	18	18
17. Çarşamba Karısı	5	0	5
18. Dağ Adamı	9	0	9
19. Dağlar Anası	6	0	6

20. Denizkızı	3	0	3
21. Dev	34	614	648
22. Devasa Hayvanlar	6	8	14
23. Dışarlık	5	0	5
24. Ebemgarı	0	2	2
25. Ejderha	48	61	109
26. Ebemgarı	0	2	2
27. Ev Kızı	4	0	4
28. Eyvah	0	1	1
29. Fıben	4	0	4
30. Gece Adamı	2	0	2
31. Geçkinci	9	0	9
32. Güneş	0	1	1
33. Hibilik	5	0	5
34. Hortlak	17	15	32
45. Huri	4	11	15
36. Hut	4	3	7
37. İfrit	0	19	19
38. İğci Baba	0	29	29
39. Kaftarküski	2	2	4
40. Kapoz	32	0	32
41. Kara Kunduz	2	0	2
42. Karabasan	16	0	16

43. Karakura	3	0	3
44. Kardek	3	0	3
45. Kurukafa	2	20	22
46. Lohusa Cini	6	0	6
47. Mayıs	6	0	6
48. Mekir	25	0	25
49. Minnet	2	0	2
50. Nenârı	0	2	2
51. Of Koca	0	29	29
52. Oğrak	10	0	10
53. Örümcek Kadın	4	0	4
54. Peri	136	152	288
55. Pir Nene	0	2	2
56. Pirabok	47	1	48
57. Piraboçık	7	0	7
58. Pirelik	15	0	15
59. Pirik	3	0	3
60. Pispatik	9	0	9
61. Rom-Rom Ana	2	0	2
62. Sahab	2	0	2
63. Sarıkız	7	0	7
64. Settur	3	0	3
65. Su Kızı	3	0	3

66. Şahmaran	25	21	46
67. Şeri	3	0	3
68. Şeşek	3	0	3
69. Şeytan	224	61	285
70. Şirret	2	0	2
71. Şubat Karısı	13	0	13
72. Tepegöz	0	2	2
73. Tüllüce	1	0	1
74. Ubur	3	0	3
75. Üvey Anne (Olağanüstü)	0	23	23
76. Yabani Adam	0	4	4
77. Yalılı Gelin	2	0	2
78. Yamyam ve Vampir (Olağanüstü)	1	280	281
79. Yaratık Adam	0	6	6
80. Yarımca Deyyus	0	2	2
81. Zırtlan	3	0	3
82. Ziya	0	3	3
83. Adlandırılmamış Diğer Demonlar ve Ruhlar	104	166	270
Toplam	2006	1992	3998

B. Olağanüstü Güçlere Bağlı Korkular	Efsanelerde	Masallarda	Toplam
1. Büyü	38	16	54

2. Düzenin Bozulması (Olağanüstü)	22	10	32
3. Olağanüstü Doğum	0	37	37
C. Diğer Korkular	89	45	134
Toplam	149	108	257

Yalnızca Efsanelerde Bulunan Olağanüstü Varlıklar	Andık, Bizden İyiler, Cıfit, Dağ Adamı, Dağlar Anası, Denizkızı, Dışarlık, Ev Kızı, Fıben, Geçkinci, Gece Adamı, Hibilik, Kapoz, Karakunduz, Karabasan, Karakura, Kardek, Lohusa Cini, Mayısa, Mekir, Minnet, Oğrak, Örümcek Kadın, Piraboçık, Pirelik, Pirik, Pispatik, Rom Rom Ana, Sahab, Sarıkız, Settur, Su Kızı, Şeri, Şeşek, Şirret, Şubat Karısı, Tüllüce, Ubur, Yallı Gelin, Zırtlan
Yalnızca Masallarda Bulunan Olağanüstü Varlıklar	Ateşpare, Ateşten Oğlan, Ay, Cansız, Cüce, Ebemgarı, Eyvah, Güneş, İfrit, İğci Baba, Nenârı, Of Koca, Pir Nene, Tepegöz, Üvey Anne (O.Ü.), Yabani Adam, Yaratık Adam, Yarımca Deyyus, Ziya

Görüldüğü gibi Türkiye sahası masal ve efsanelerindeki olağanüstü korkular, A. Olağanüstü Varlıklara ve B. Olağanüstü Güçlere Bağlı Korkular olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmiştir. A. Olağanüstü Varlıklara Bağlı Korkularla ilgili efsanelerde 2006; masallarda ise 1992 motif kaydedilmiştir. Fakat tespit edilen motif sayısının yakın olmasına rağmen, masal ve efsanelerin olağanüstü varlıkları ele alış biçimleri oldukça farklıdır. Nitekim yukarıda da görüldüğü üzere, masallara ve efsanelere mahsus birtakım olağanüstü varlıklar bulunmaktadır. Andık, Bizden İyiler, Cıfit, Dağ Adamı, Dağlar Anası, Denizkızı, Dışarlık, Ev Kızı, Fıben, Geçkinci, Gece Adamı, Hibilik,

Kapoz, Karakunduz, Karabasan, Karakura, Kardek, Lohusa Cini, Mayıs, Mekir, Minnet, Oğrak, Örümcek Kadın, Piraboçık, Pirelik, Pirik, Pispatik, Rom Rom Ana, Sahab, Sarıkız, Settur, Su Kızı, Şeri, Şeşek, Şirret, Şubat Karısı, Tüllüce, Ubur, Yallı Gelin ve Zırtlan yalnızca efsane metinlerinde görülen varlıklarken; Ateşpare, Ateşten Oğlan, Ay, Cansız, Cüce, Ebemgarı, Eyvah, Güneş, İfrit, İğci Baba, Nenârı, Of Koca, Pir Nene, Tepegöz, Üvey Anne (O.Ü.), Yabani Adam, Yaratık Adam, Yarımca Deyyus ve Ziya yalnızca masal metinlerinde görülen olağanüstü varlıklardır. Öte yandan Al Karısı, Arap, Azrail, Büyücü, Cadı, Canavar, Cin, Conguluz, Dev, Devasa Hayvanlar, Ejderha, Hortlak, Huri, Hut, Kaftarküski, Kurukafa, Peri, Pirabok, Şahmaran, Şeytan ve Yamyam ve Vampir (O.Ü.) her iki anlatı türünde de görülen olağanüstü varlıklardır. Fakat her ne kadar müşterek birtakım varlıklar bulunsa da, anlatıların farklı konular ve işlevler etrafında teşekkül etmeleri nedeniyle, aynı varlıkları ele alış biçimlerinde de birtakım farklılıklar görülmektedir. Örneğin cin ve şeytan, Türkiye sahası efsanelerinde en çok görülen olağanüstü varlıklardır. Masallarda da söz konusu varlıklara ilişkin korku motifleri tespit edilmişse de, masalların cin ve şeytanı ele alış biçimleri, efsanelerden tamamıyla farklıdır. Nitekim efsanelerde cinler ve şeytanlar, korkulası varlıklar olarak ele alınmış ve onlar hakkındaki anlatılar da onlardan korunma yolları etrafında şekillenmiştir. Fakat masallarda cin ve şeytanlar, daha insansı özelliklerle tahayyül edilmiş, insanlarla sohbet eden, münasebet kuran ve bir şekilde kötülerin cezalandırılmasında aracı olarak varlıklar olarak temellendirilmişlerdir.

Masallara mahsus demonolojik ve diablojik varlıkların neredeyse tamamı dev ve insan varyantıdır. Bir başka deyişle yalnızca masallarda görülen varlıklar, efsanelerde görülen demonolojik ve diablojik varlıklara göre daha somuttur. Yukarıda da görüldüğü ve daha önce de ifade edildiği gibi, efsanelerde görülen varlıkların oldukça büyük bir kısmı sessiz, görünmez, daha kapsayıcı bir ifadeyle soyuttur. Buna karşın masallara mahsus varlıkların somut oluşları ve görünüşlerinin umumiyetle insan tipi olması, onların muhtevaları ve işlevleriyle doğrudan alakalıdır. Üstelik masallarda görülen demonolojik ve diablojik varlıklar, efsanelerdekine nazaran daha az zarar vericidir. Bununla birlikte efsaneler çeşitli varlıklardan korunmaya ilişkin söze yahut pratiğe dayalı birtakım uygulamalar sunsalar ve bu uygulamaların devamlılığını esas alsalar da, masallarda kötücül varlıklara galebe çalan anlatı kahramanı, bunu genellikle zekasıyla, fiziksel gücüyle veya mutlak iyiliğiyle gerçekleştirir. Dolayısıyla bu

minvalde anlatıların değerlere bakışları da farklılık göstermekte, bir başka ifadeyle masallar evrensel değerler etrafında inşa edilirken ve bu değerleri bütün ana ve alt başlıklarda yoğun bir biçimde kullanırken; efsanelerin korkutucu yönü daha çok insanla dinler tarihi ve mistik dünyadaki ilişki üzerine kurulmuştur.

II. Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular'ın ikinci maddesi olan B. Olağanüstü Güçler başlığında, üç madde ele alınmıştır ve bunlar görüldüğü gibi 1. Büyü, 2. Düzenin Bozulması (O.Ü.) ve Olağanüstü Doğum olarak sınıflandırılmıştır. Masallarda büyüyle ilgili 16 korku motifi kaydedilmişken; bu sayı efsanelerde 38'dir. Büyü gibi toplumsal korkunun tezahürlerinden biri olan bir mevzunun efsanelerde masallara nazaran daha çok ele alınması oldukça olağandır. Öte yandan II.B.2. Düzenin Bozulması (O.Ü.) bahsiyle ilgili masallarda 10; efsanelerde ise 22 motif kaydedilmiştir. Bununla birlikte II.B.3. Olağanüstü Doğum bahsi, anlatılar arasındaki farkın korku kültürü üzerinden gösterilmesi bakımından önemlidir. Bilindiği gibi halk biliminde anlatı kahramanının olağanüstü doğumu, onun ne gibi işler başaracağını ilk kanıtı olarak yorumlanır. Fakat korku kültürü kataloğunda yer alan olağanüstü doğum bahsinde, söz konusu bir doğumdan ziyade, zamansız veya kötücül-şeytani bir doğum ele alınmıştır. Bu minvalde de inandırıcılık vasfı baskın bulunan efsanelerde söz konusu başlığa ilişkin bir motifin tespit edilememiş olması oldukça olağandır.

2.3. DİNÎ KORKULAR

Kur'an'da korku ve korkmakla ilişkili sözcükler şunlardır: Havf “خوف” korku, korkma; haşyet “خشيت”, korku, korkma; hazer “حذر”, sakınma, kaçınma, korunma; huşu’ “خشوع”, Tanrı huzurunda boyun eğme, nefisini hor ve hakir görme; reheb “رهب” korku; vecel “وجل”, korkma, ürkme; fez’ “فزع”, korku, dehşet; ikşirar “اقشّر”, korkmuş, korkan; işfak “اشفاق” korkma, lütfetme, bağış; ru’b “روب”, korku; (Devellioğlu 2008: 338; 345; 350; 386; 1141) ferak “فرق” korkmak veya ürpermek. Veyis Ersöz’ün verdiği bilgiye göre, “*korkunun İslâmi ifadedeki adı hayf’tır.*” (Ersöz 2010: 8) Havf sözcüğünün Kur'an-ı Kerim’de geçtiği sure/ayetler aktarıldığı gibidir:

Bakara 38, 62, 112, 114, 155, 182, 229, 239, 262, 274, 277; Âl-i İmran 169-170, 175; Nisâ 3, 9, 34, 35, 83, 101, 128; Mâide 23, 28, 54, 69, 94, 108; En’am 15, 48, 51, 80, 81; A’raf 35, 49, 56, 59, 205; Yunus 15, 62, 83; Hud 3, 26, 70, 84, 103; Yusuf 13; Ra’d 12, 13, 21; İbrahim 14; Nahl 47, 50, 112; İsra 57, 59, 60; Meryem 5, 45; Taha 21, 45, 46, 67, 68, 77, 112; Nûr 37, 50, 55; Şu’ara 12, 14, 135; Neml 10; Kasas 7, 18, 21, 31, 33, 34; Ankebut 33; Rum 24, 28; Secde 16; Ahzâb 19; Sâd 21-22; Zümer 13, 16, 36; Mü’min 26, 30-31, 32-33; Fussilet 30; Zuhuruf 68-69; Ahkaf 13, 21; Müddessir 53; İnsan 7, 10; Nâziat 40-41; Şems 11-15; Kureyş 1-4.

Haşyet sözcüğü ise şu sure/ayetlerde zikredilmektedir: Bakara 74, 150; Âl-i İmran 173; Nisâ 9, 25, 77; Mâide 3, 44, 52; Tevbe 13, 18, 24; Ra’d 21; İsra 31, 100; Kehf 80; Taha 3, 44, 77, 94; Enbiya 28, 49; Mü’minûn 57; Nûr 52; Lokman 33; Azhâb 37, 39; Fatır 18, 28; Yâsin 11; Zümer 23; Kaf 33; Haşr 21; Mülk 12; Naziat 19, 26, 45; Abese 9; A’la 10; Beyyine 8.

Huşu’, reheb, vecel, fez’, ikşirar, işfak, ru’b ve ferak sözcükleri ise sırasıyla aşağıdaki sure/ayetlerde yer almaktadır: Bakara 45; İsra 109; Taha 108; Enbiya 90; Mü’minun 2; Azhâb 2; Fussilet 39; Şu’ra 45; Kamer 7; Hadîd 16; Haşr 21; Kalem 43; Meâric 44; Naziat 9; Gaşiye 88 (huşu’); Bakara 40; Mâide 82; En’am 31; A’raf 116, 154; Enfal 60; Nahl 51; Enbiya 90; Kasas 32; Hadîd 27; Haşr 13 (reheb); Enfal 2; Hicr 52, 53; Hacc 34, 60 (vecel); Enbiya 103; Neml 87, 89; Secde 23, 51; Sâd 22 (fez’); Zümer 23 (ikşirar-*takşeirrun* biçimiyle); Âl-i İmran 151; Enfal 12; Kehf 18; Azhâb 26; Haşr 2 (ru’b); Tevbe 56 (ferak).

Turgay Gündüz'ün aktardığına göre takva ve ittika sözcükleri lügat anlamlarıyla kuvvetli bir himayeye girerek korunmak; acı ve zarar verecek şeylerden sakınıp kendini iyice korumak; ve bunun gereği olarak korkmak, kaçınmak, sakınmak veya çekinmek biçimlerinde kullanılır (Gündüz 2004: 34). Öte yandan Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından hazırlanan *Dinî Kavramlar Sözlüğü*'nde ittika ve takva, eşanlamli biçimde ele alınmış ve şu bilgiler nakledilmiştir: “*Bir şeyi korumak, zarar verecek şeylerden sakınmak, bir şeyi başka bir şeyle tehlikelere karşı korumaya almak anlamındaki ‘vikâye’ kökünden gelen ittikâ; sözlükte, kuvvetli bir himayeye girerek korunmak, sakınmak, kendini muhafaza altına almak, bunun gereği olarak korkmak ve çekinmek demektir. İttikanın isim şekline takva denir. Din ıstılahında ittika ve takva; imân edip emir ve yasaklarına uyararak; Allah’a karşı gelmekten sakınmak, dünya ve âhirette insana zarar verecek, ilâhî azaba sebep olabilecek inanç, söz, fiil ve davranışlardan ve her türlü günahattan sakınmak anlamına gelir. Takva sahibine muttaki denir. Kur’an’da ittikâ kavramı; imân, tevbe, itâat, ma’siyetleri terk etmek, korkmak (haşyet), ibâdet etmek ve ihlas anlamlarında kullanılmıştır.*” (Karagöz 2015: 346-347) Dolayısıyla diğer semavî dinlerde olduğu gibi İslamiyet nezdinde de korku, Allah ile insan arasında bağlantı kuran ve çekinme, korkma veya sakınma eyleminin Allah’a değil, bireyin kendi nefesine yöneldiği bir düzlemde inşa edilmiştir. Ancak bu eylemin de kademeli bir biçimde gerçekleştiği ifade edilmelidir. Nitekim bireyin kendi nefesine yönelik çekinme, korkma veya sakınma eylemi gerçekleştiğinde, korkunun ikinci kademesi olan Allah’tan ve onun yapabileceklerinden veya insanı mahrum bırakabileceği durumlara ilişkin korku meydana gelir.

Kur’an’ın ikinci ve en uzun sûresi olan Bakara, toplamda 286 ayetten müteşekkildir. Veyis Ersöz’den aktarıldığı üzere korkunun tam karşılığı olarak kullanılan “havf” sözcüğünün en çok zikredildiği sûredir. Bakara’da korkunun kul ve Allah arasındaki ilişkideki rolü 38. ayette şu şekilde ifade edilmiştir:⁶⁸

“*Dedik ki: Hepiniz cennetten inin! Eğer benden size bir hidayet gelir de her kim hidayetime tâbi olursa onlar için herhangi bir korku yoktur ve onlar üzüntü çekmezler.*”
[Bakara 38]

⁶⁸ Çalışmanın kapsamı gereği, Kur’an’daki korku motifleri, “havf” sözcüğünün geçtiği ayetlerle sınırlı tutulmuş, ancak İslamiyet nazarında korkunun yeri ve ehemmiyetini ortaya koyabilmek için, zikredilen diğer sözcüklerin geçtiği ayetler de dikkate alınmıştır.

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayınlanan *Dinî Kavramlar Sözlüğü*'nde, korkunun üç şekli olduğu belirtilmektedir. Bunlardan ilki olan ifrat, aşırı korku; tefrit hiç korku duymama; itidal ise ölçülü bir biçimde korkman anlamlarındadır (Karagöz 2015: 240). İfrat, insanı ümitsizliğe götüren, ölçüsüz ve değersiz bir korku iken; tefrit de İslamiyet açısından makbul değildir. İtidal yani mutedil korku ise itikat ve takva ehillerinin dini kaideler etrafında şekillendirerek hissettikleri ve hayatlarına yön veren ölçülü bir korkudur. Bununla birlikte aktarılan ayetlerde de görüldüğü gibi korkunun en temel ögesi Allah'tır. Fakat Enbiyâ 103'te geçen "fez" sözcüğü, ahiret kastedilerek *el-fezeu'l-ekber* biçiminde kullanılır ki, bu durum Allah'tan korkanların başına gelmeyecek, korkmayanların ise yaşayacakları en büyük korkuyu ifade eder. Dolayısıyla İslamiyet nazarında faydalı ve faydasız olarak tasnif edilmiş bir duygu durumu olarak korku, yukarıda da ifade edildiği gibi günlük hayatı tanzim edici bir özellik göstermesi yönüyle fobilere yaklaşırsa da, işlevsel olarak fobiden oldukça uzaktır. Nitekim fobiler, günlük hayatın işleyişini kökten ve olumsuz bir biçimde etkileyerek bireyin yaşamını zor bir hale getirirken; dine bağlı olarak duyulan korkular da günlük hayatı şekillendirirse de, refaha erdirici bir işlevlerinin bulunması nedeniyle fobilerden tamamen ayrılırlar.

İçeriği bakımından korkunun çeşitli bilimsel yöntemlerle giderilebileceği veya etkisinin azaltılabileceği daha önce ifade edilmişti. Bakara suresinin 62. ayetinde ise Allah'a yönelen insanlar için herhangi bir korku olmayacağı belirtilmiştir. Ancak dikkat edilmesi gereken husus, dinlerin dünyayı geçici; ölümden sonraki yaşamı ise bâki olarak görmeleridir. Bu da, korkulması gereken en temel şeyin ölüm değil, ölümden sonraki yaşam ve dolayısıyla öteki âlemde insanın başına gelecek olanlardır. Bu minvalde dinlerin korkuyu bu dünya için Allah'a ve bireyin kendi nefesine yöneltmesi gereken, dolayısıyla Allah'tan korkmanın başka herhangi bir varlıktan korkmaması gereken bir düzlemde ele aldıkları görülür. Sonuç olarak genelde dinler tarihi, özelde ise İslamiyet açısından korku, sürekli duyulması gereken, yaratıcı ile inanan arasındaki temel bağlantıyı sağlayan bir duygu durumudur. Ersöz, Müslüman ve korku arasındaki ilişkiyi şu şekilde özetler: "*Gelmiş geçmiş bütün insanlar içinde bir kişi cehenneme, diğerleri hep cennete gidilecek denilse de yine her Müslüman: 'Acaba cehenneme gidecek olan o bir kişi be olabilir miyim?' diye haf, yani korku içinde bir hayat sürmelidir.*" (Ersöz 2010: 59)

Korkuları 1. sinirsel (anlık), 2. bilişsel (irade ve istekle oluşan) şeklinde tasnif eden Baydar ise, *“korkunun bilgi, enerji, kudret, görme, işitme ve topyekûn bir hayat konusunda sinsî bir endişeyi gerekli kılıyorsa; gerçek güven, gurur ve izzeti kırarak sadece bunların yalnızca Allah’tan korkmakla”* elde edilebileceğini ifade eder (Baydar 1999: 60). Bu nedenle kendisinden korkulmasını bekleyen Allah’ın bu ve diğer dünyada kullarını korku duygusundan arındırdığı; korkmayanları ise *el-fezeu’l-ekber*’le yani en büyük korkuyla baş başa bırakacağı şeklinde döngüsel bir sürecin bulunduğu ifade edilmelidir.

Bu çalışmada da din kaynaklı korkular, anlatılarda görülen şekillerine göre tasnif edilmiş ve tespit edilen her bir korku unsuru uygun sınıflandırmalar altında değerlendirilmeye çalışılmıştır. Buna göre *III. Dinî Korkular* başlığı, A. Saygısızlık, B. Beddua ve Lanet, C. Günah, D. Sırrı İfşa Etme, E. Yasağı Çiğneme, F. İnanmama, G. Ahiret ve H. Diğer Korkular olmak üzere 8 alt başlığa ayrılmıştır. Her bir alt başlık da tespit edilen malzemenin yoğunluğuna ve metodun gereksinimlerine göre kendi içinde sınıflandırılmıştır.

2.3.1. Ahiretle İlgili Korkular

Bilindiği gibi öteki dünya anlayışı bütün dinlerde ve mitolojilerde varlığına köklü bir biçimde inanılan ve yaşayanların göremediği bir âlemdir. Türkiye sahası masal ve efsanelerinde ahiretle ilgili korkular daha çok cehennem üzerinden oluşturulduğu ve cehennem anlayışı da İslamiyet dairesinde tasavvur edildiği için burada diğer milletlerde ve dinlerdeki cehennem tasavvuruna değinilme lüzumu görülmemiştir. Ancak her ne kadar cehennem anlayışı İslamiyet’le alakalı bir terim olsa ve içi İslamiyet’e ait unsurlarla donatılan bir mekân olsa da, anlatılarda mitolojik inanışların çeşitli tesirleri görülür. Erzurumlu İbrahim Hakkı’nın belirttiğine göre cehennem yedi tabakadan oluşur: *“İlk cehennem ismine: ‘Cehennem’ derler ve azâbı, ötekilerden daha hafif, zariftir. Bu, Muhammed Ümmetinin âsileri için yapılmıştır. İkinci tabakanın adı: ‘Saîr’dir. Hristiyanlar onda esirdirler. Üçüncü tabakanın adı: ‘Sakar’dır. Yahûdiler için kararlaştırılmış ebedî duraktır. Dördüncü tabakanın adı: ‘Cahîm’dir. Mürtedler ve şeytanlar için azâbı acıdır. Beşinci tabakanın adı: ‘Hutame’dir. ‘Gayya Kuyusu’ oradadır. Burası Ye’cüc ve Me’cüc ve kâfirlerin yeridir. Altıncı tabakanın adı: ‘Lezâ’dır. Puta ve ateşe tapanlarla sihirbazlar için*

hazırlanmıştır. Yedinci tabaka en diptedir ve adı: 'Hâviye'dir. O, mülhitleri, zındıkları, yalancıları ve münafıkları barındırır. Onun ateşi, harâreti, azâb ve şiddeti hepsinden üstündür." (Erzurumlu İbrahim Hakkı 2016: 38)

Kur'an'a göre cehennem azabı ateştir; oraya gidenler demir kamçılarla dövülecek; katrandan gömlekler giyecek; zakkum ağacıyla doycak; kızgın bir kaynaktan su içecek; kaynar su ve irinle serinleyecek; kuru dikenle beslenecek ve gidenlerin yüzlerini ateş kaplayacaktır (Zariyat: 12-13; Nisa: 56; Hac: 21; İbrahim: 50; Vaki'a: 52-53; Sad: 57; Nebe: 24-25). Dolayısıyla Kur'an, cehennem konusunda ayetlerde oldukça açıktır ve cehennem azabı bu durumda amele göre yerleştirilecek çeşitli tabakalarda, aktarıldığı gibi görülecektir. Ancak Türkiye sahası masal ve efsaneleri bu noktada Kur'an'dan farklı numuneler barındırmaktadır. Efsanelerde ahiretle ilgili toplamda 15 motif kaydedilmiştir ve bu motiflerin oldukça büyük bir kısmı cehennem azabı ve ahir zaman üzerine kuruludur. III.G.1.'de ahir zaman evliyalarının içi kurtlu elmalar gibi olacağı (Çakıcı 2015: 92); II.'de altın için mezar kazan ve ölülerin kemiklerini yeryüzüne atanların cehenneme gidecekleri (Kurtoglu 2008: 75); evlenmek için kızları kandıran insanların kabirde kara bir yılan tarafından azaba uğrayacakları (Yağbasan 2013: 142-143); cehennemde herkesin birer hayvan suretinde olup birbirine saldıracağı (Uluslan 2009: 257); saygısızlık yağan evlatların öteki dünyada köpeğin karnında kavga eden köpek yavrularına dönüşeceği; faiz yiyenlerin su içip şişen aslanlara dönüştükleri; garibanlara acımayan zenginlerin öteki dünyada kaynayıp duran fakat taşmayan kazanlara dönüşecekleri; hafız olup kötü şeyler yapanların öteki dünyada bülbül gibi ötüp pislik yiyecekleri; ikindi namazını kazaya bırakanların ikindi vaktinde yanacakları; misafiri sevmeyenlerin zincirlere bağlanacağı (Çakıcı 2015: 92) anlatılır. Keza yine efsanelerde kara cehennem mağarasına gidenlerin cehennem yüzü görmeyeceği (Helimoğlu Yavuz 1993: 200); kıyamet koptuğunda kötü insanların zebaniler tarafından cehenneme götürüleceği (Seyidoğlu 1985: 28); sarhoş bir adamın cehenneme bile girememekten korktuğu; namaz kıldığı için gururlanan adamın cehenneme gideceği (Özdemir 2003: 82); kibir sahibi olanların cennete giremeyeceği (Pehlivan 2004: 126) yer alır.

Masallarda ise bu başlığa ait 24 motif kaydedilmiştir ve bu motiflerin neredeyse tamamı cehennem azabına ilişkindir. Buna göre bu dünyada ağza küfreden insanlar, öteki dünyada dışkılarını yerler (Göde 1997: 209); cimri olan insanlar, öteki dünyada

köpek gibi ulurlar (Göde 1997: 209); ekmeği çok olduğu halde insanlara vermeyen kadının öteki dünyada hiç ekmeği olmaz (Yavuz 1996: 313); ekmeği çok olup insanlara vermeyenler, öteki dünyada ekmek bulamaz (Kara 1996: 123); ekmek dağıtmayan insanlar, öteki dünyada ekmek pişirir ve açlıktan ölmekten korkar (Arslan 2008: 258); evladına ihanet eden ebeveyn, öteki dünyada yanar (Sakaoğlu 1973: 381); fazla mallarını komşularıyla paylaşmayan kadın, öteki dünyada bunun cezasını çeker (Yavuz 1996: 313); hayvanlara eziyet eden, öteki dünyada kargalar tarafından parçalanır (Sakaoğlu 1973: 381); insanlara zulmeden padişahlar, öteki dünyada köpeğe dönüşürler (Kara 1996: 123); insanları aldatan öteki dünyada aynı muameleyi görür (Sakaoğlu 1973: 381); kimseye rahat vermeyen adam, öteki dünyada köpek olarak yaşar (Yavuz 1996: 314); kimseye sıcak ekmek vermeyen insanlar, öteki dünyada sıcak ekmek yiyemezler (Göde 1997: 209); kimseye su vermeyen insanlar, öteki dünyada su içemezler (Göde 1997: 209); su hayrı yapmayan insanlar öteki dünyada susuz kalıp önlerindeki sudan içemezler (Arslan 2008: 258); cehenneme gidildiğinde annenin eli öpülürse, oğul hep cehennemde kalır (Göde 2011: 200); çok günah işleyen adam, ahirette kaynar bir kazanda cezalandırılır; insanların unundan çalan değirmenci, ahirette ağzındaki değirmen taşıyla insanların unlarını geri verir; işkence yapanlar, ahirette işkence görürler; (Demir 2006: 101-102). Iğdır efsanelerine göre yalan söyleyen üç kız kardeş, cehennemde üç söğüde dönüştürülür (Aydın 2012: 371); Trabzon efsanelerine göre kocasından hellalık almayan kadınların, öteki dünyada kuşlar kafasını ısırır (Akgün 2000: 187); karısının mezarına giren adam, sorgu meleklerini görür ve onlarla konuşur (Şafak Aydın 2015: 123); ölmek üzere olan adam, düşmanlarının kendisini mezardan çıkarıp parçalamasından korktuğu için çocuklarından mezarını beklemelerini ister (Önay 1998c); ölüyle birlikte mezara giren adam, melekler tarafından sorguya çekilir (Göde 2011: 223); yemeğini yalnız başına yiyen kadın cehenneme gider (Arseven 1965d: 3887).

Dolayısıyla görüldüğü gibi anlatılarda görülen ahirete ilişkin korkular Kur'an'la ve dolayısıyla da İslamiyet'le bağdaşmamakta, Anadolu insanının dünya görüşünü ve insana bakışını yansıtmaktadır. Bu minvalde III.A. sınıflandırması altına kaydedilen ve "korkutmak" etrafında inşa edilen bu unsurlar, temelde insan davranışını düzeltme eğilimi üzerine kuruludur.

2.3.2. Beddua ve Lanet

Korhan Kaya'nın ifade ettiğine göre beddua, “*çaresiz olan, acı çeken, kötülüğe maruz kalan bir insanın rahatlamak, teskin olmak gayesiyle söylediği, kötü düşünce ve dilekleri kapsayan, söze orijinallik veren, ifadeyi güçlendiren kalıplaşmış söz*”dür (Kaya 2014: 161). Saylan'ın belirttiğine göre dinin zulüm ve haksızlık saydığı geçerli sebeplere dayanması şartıyla beddua etmek caizdir ve Kur'an'da beddua sözcüklerine karşılık gazap, lânet, veyl, bu'den, suhkan, ta'sen, tebbe, ısmis ve kutile (kâtele) sözcükleri kullanılır. (Saylan 2016: 125-128). Bilindiği gibi bu sözcüğün Türkçe karşılığı ve halk biliminde yaygın olarak kullanılan şekli, “kargış”tır.

Yine Kaya (2014), sebeplerine göre bedduaları altı kategoriye ayırmıştır:

1. Aile ve toplum tarafından hoş karşılanmayan yüz kızartıcı hareket üzerine söylenmiş beddualar.
2. Günlük olaylar üzerine kişilerin birbirlerine söylediği beddualar
3. Haksızlık ve zulüm karşısında söylenen beddualar.
4. Millî hislenişlerle söylenen beddualar.
- 5 Aşkın karşılıksız kalması üzerine sevgiliye söylenen beddualar.
6. Gurbet acısıyla söylenen beddualar. (Kaya 2014: 162).

Bu çalışmada beddualar, bedduayı eden kişiye göre yeniden tasnif edilmiş ve şu kategorilere ayrılmış; lanet ise beddua-kargıştan ayrı bir başlık olarak değerlendirilmiştir:

1. Emeği Geçenin Bedduası.
2. Dini Kişilikler-Güçler ve Kutsal Varlıkların Bedduası.
3. Haksızlık/Kötülük Yapılanın Bedduası.
4. Olağanüstü Güçlerin ve Varlıkların Bedduası.
5. Diğer Beddualar: Diğer Beddualar ile kişinin doğrudan etkilenmediği fakat beddua eylemini gerçekleştirdiği çeşitli olaylar kastedilmiştir. İncelenen efsanelerde “diğer beddualar” başlığı oluşturulurken düşünülen temlere ilişkin korku unsuru tespit edilememiştir.

2.3.2.1. Dinî Kişilikler-Güçler ve Kutsal Varlıkların Bedduası

Anlatının içeriği ve işlevi itibariyle dinî kişilikler masallarda pek görülmediği için masallarda bu tipe ait bedduanın 1 örneğine; efsanelerde ise 92 örneğine rastlanmıştır. Unsurlar arasındaki rakam farkı, görüldüğü gibi sosyal konulardan dini konulara geçildikçe açılmaktadır ve bu fark, anlatıların etraflarında inşa edildikleri dünyayı daha açık bir biçimde göstermektedir. Efsanelerde görülen bu öğelerden III.B.1. 2 ve 66'de Allah'ın bedduasının alındığı görülür. Bu örneklerden ikisi de Amasya'dan tespit edilmiştir. Buna göre Allah'ın bedduasını alan yılan, ayaklarını kaybeder ve sürünmeye mahkûm edilir ve şeytanı kanatları altında cennete sokan tavus kuşu, Allah'ın bedduasını alır ve onun ayakları çirkin olur (Balaban 2013: 518; 519). Söz konusu iki unsur dışındaki 90 korku motifinin tamamı da veli, evliya, peygamber, ehlişünnet ve ağırlıklı olarak da Hızır'ın ettiği beddualardır. Üstelik bu bedduaların büyük bir çoğunluğu fakir, yaşlı veya ihtiyaç sahibi biri suretinde gelen Hızır'ın geri çevrilmesi yahut azarlanması suretiyle gerçekleşir. Dolayısıyla beddualarda bir etki-tepkinin bulunduğu ve onların kişinin eylemlerine dikkat etmemesi, dini bir kişilik olabileceğini düşünmediği herhangi birine kötü davranması halinde gerçekleşeceği vurgulanarak sosyal yardım da öncelenmiş olur. Keza masallarda yer alan tek unsur da aynı husus üzerine kurulmuştur ve fakir bir adam kılığında gelen dervişin bedduasının kabul olduğu belirtilmiştir (Eren 2001: 264).

Öte yandan dinî korkularda kaydedilen başlıkların birbirini tamamlayan parçalar olduğu da bu yolla ortaya çıkmış olur. Nitekim dinî kişiliklere yapılan saygısızlık neticesinde cezalandırılan kişi ve dolayısıyla anlatı yoluyla onun statüsünü benimseyen kişi, halk arasından herhangi birinin de aynı statüde olabileceğini bir sonraki başlığa kaydedilen unsurlarla benimsemiş olur. Bu da korkunun anlatı dolayısıyla bireyin başka bireylere karşı bakış açısını şekillendirmede kullandığı bir metot olarak görülebilir. Ancak dikkat edilmesi gereken, halkın sürekli bu korku içinde bulunduğu yahut söz konusu korku motiflerinin, dolayısıyla da söz konusu korkuların bütün bir Türkiye sahası insanı tarafından aktif bir biçimde yaşanmıyor olmasıdır. Bir başka ifadeyle korku motiflerini içinde barındıran halk anlatıları, ilk anlatıldığında uyandırdığı korkuyu değil; halka neyden korkması gerektiğini hatırlatıyordu. Dolayısıyla katalogda oluşturulan başlıklarda tespit edilen motif sayıları (bk. Tablolar) aynı zamanda halk muhayyilesi için unutulmasından korkulan durumları da açıkça ortaya koyuyordu.

2.3.2.2. Emeği Geçenin Bedduası

Bu başlık altında aile bireylerinin birbirlerine ettikleri beddualar ele alınmıştır. Efsanelerde bu başlıkla ilgili 47; masallarda ise 2 korku motifi saptanmıştır. Efsanelerde saptanan ve bu başlığa ait bedduaların oldukça büyük bir kısmı anne-baba, bedduaları üzerine kuruludur. Annenin ettiği beddualar, kadının toplumdaki rolünü ortaya koyduğu kadar, onun emek nezdinde diğer aile bireylerinden daha evla olduğunu ve efsanelerde aile yapısının “annelik müessesesi” üzerinden inşa edildiğini göstermektedir. Nitekim tespit edilen 47 unsurun tamamında da beddua kabul olmuş ve bedduayı alan kişiye olumsuz bir değişim meydana gelmiştir. Bu da bedduası alınan kişiyi toplumsal olarak daha değerli kılmakta, onu beddua etmeye iten davranışın anlatı ekonomisinde yasaklanması anlamına gelmektedir. Öte yandan Türkiye sahasında yaygın olan inanışlardan biri de babanın ettiği bedduanın kabul olacağıdır. III.B.2.214-230 numaralandırmasıyla kaydedilen unsurlarda da bu inanışın izleri açık bir biçimde görülür. Nitekim kaydedilen beddualarda sayı itibarıyla babanın ettiği beddua sayısı daha fazla ve örnekleri daha da çarpıcıdır. Keza III.B.2.228 numaralı ve Muş’tan kaydedilen unsura göre, babasının bedduasını alan şeyh lal olur (Yalçınkaya 2008: 118). Bilindiği gibi efsanelerde veli-şeyh-aziz gibi müesseseler oldukça önemli bir yere sahiptir. Öyle ki bir önceki başlıkta da söz konusu dini kişiliklere ilişkin saygısızlıkların ciddi bir biçimde cezalandırıldığı ayrıntılarıyla belirtilmişti. Fakat III.B.2.228. numaralı unsurdan da anlaşıldığı gibi, genelde aile, özelde ise babalık, halk nezdinde oldukça kıymetli bir yerde bulunan “şeyhlik” kurumundan bile yücedir. Bununla beraber bedduayı alan kişiler bağlamında değerlendirildiğinde, ölüm veya şekil değiştirme söz konusudur. Emeği geçenlerin bedduasında bu bedduaların edilmesindeki en temel itkinin ailenin sözünden çıkma, onların kalbini kırma yahut onlara gerektiği gibi muamele etmeme yatar.

Öte yandan emeği geçenlerin bedduası tamamıyla anne-baba etrafında şekillenmez. Bunun dışında evlatlarının beddualarını alan anne-babalara da rastlanır. Keza III.B.2.236; 239; 243-244 numaralı unsurlarda çocuklarının beddualarını alan anne-babaların taş kesildikleri veya öldükleri görülür. Bundan farklı olarak 231 numaralı ve Yozgat efsanelerinde tespit edilen korku motifinde çocuğunun bedduasını alan annenin taş kesildiği; bedduayı eden çocuğun da öldüğü görülür (Karadavut 1992: 176). Söz konusu öge, anlatıdan yola çıkılarak genelde halkın özelde de bireyin

bedduaya uğrayacak bir iş yapmasının engellenmek istendiği kadar, beddua eden insanların eylemlerini de düşünmelerine olanak tanır. Nitekim görüldüğü gibi bedduayı eden anne de taş kesilmiştir. Dikkati çeken bir diğer nokta, anlatılarda boş yere beddua edilmemesi ve bu nedenle de beddua edildiğinde kabul olmasıdır.

Belirtildiği gibi masallarda III.B.2. başlığına ait 3 motif kaydedilmiştir. Bunlardan ilki, Çankırı yöresindendir ve buna göre Babasının abdest suyunu geciktiren kız, onun bedduasıyla bir ejderhaya dönüşür (Aslan 2017: 124). Giresun'da saptanan diğer öge ise beddua ve dua ayrımı üzerine kuruludur. Anlatıya göre oğlunun yanından ayrılmasını istemeyen anne, onun herhangi bir şekilde eve dönmesi yönünde dua eder. Fakat oğul, bir süre sonra hırpalanmış biçimde geri döner ve annenin ettiği duanın aslında bir beddua niteliği taşıdığı anlaşılır (Şafak Aydın 2015: 149).

2.3.2.3. Haksızlık/Kötülük Yapılanın Bedduası

Korhan Kaya'dan da aktarıldığı gibi beddua tasniflerinde “haksızlık-zulüm karşısında yapılan beddualar” sınıflandırması, incelenen metinlerde de karşılığını bulmuştur. Ancak bedduayla ilgili tespit edilen unsurlarda önemli olan bedduanın niteliği değil, varlığıdır. Bir başka ifadeyle bedduayı ortaya çıkaracak davranışın var olması, bedduanın da bunun karşısında kozmosu, adaleti sağlayacak bir denge durumunda bulunmasıdır. Öte yandan III.B.3. sınıflandırmasındaki en önemli husus, diğer başlıklardan farklı olarak onun geniş bir eylem aralığında bulunmasıdır. Nitekim bu başlık, tamamıyla sosyal adalet anlayışı üzerine kuruludur ve korkutmak aracılığıyla da bunun tanzimini sağlar. Böylelikle halk hukukuna ait en temel anlayışların numunelerini bu başlık altında görebilmek mümkündür. Söz konusu numuneler halk muhayyilesi açısından önemli olmalıdır ki, masallarda örneğine oldukça az rastlanan beddua ile ilgili korkulara bu başlık altında 11 motif kaydedilmiştir. Efsanelerde ise bu sayı 83'tür.

Efsanelerde söz konusu başlığa ait unsurlar, sıralanışına göre, Elazığ, Urfa, İzmir, Batman, Giresun, Konya, Diyarbakır, Samsun, Çankırı, Adıyaman, Denizli, Amasya, Sivas, Sinop, Niğde, Ordu, Aydın, Çanakkale, Edirne, Nevşehir, Kırşehir, Artvin, Yozgat, Mardin, Mersin, Tunceli, Ağrı, Trabzon, Tekirdağ, Bursa, Kütahya, Adana, Muğla, Hatay, Antalya, Malatya ve Erzurum'dan tespit edilmiştir. Bu da söz konusu durumun bölgelerine göre Türkiye genelinde üzerinde durulan hassas bir sosyal

mesele olduğunu ortaya koyar. Açgözlülük, adaletsizlik, zarar verme, namusa göz koyma, çocuklarını yitirme, geri çevirme (yardım etmeme), iftira etme, cimrilik, misafire kötü davranma, itaat etmeme, yalan söyleme, zalimlik ve hak yeme, bu başlık altında değiştirilmek istenen davranışlardır. Öte yandan üzerinde en çok durulan bahislerden birinin de sevenlerin ayrılması olduğu görülür. I.C.15. Sevgi sınıflandırmasında hem masalarda hem de efsanelerde görülen ve üzerinde teferruatlı bir biçimde durulan bu sosyal mesele, beddua başlığı altında da bir korku motifi olarak ele alınmıştır. Dolayısıyla bu meselenin Türkiye sahası için oldukça önemli bir sorun olduğu, anlatılarda bu yolla hem aileler hem de gençlere yönelik çeşitli bilgilendirmelerin yer aldığı ifade edilmelidir. Efsanelerde sevgiyle alakalı 5 motif tespit edilmiştir ve bu unsurlar III.B.3.464-468 numaralandırmalarıyla kaydedilmiştir. Kaydedilen unsurlarda hem sevgisine ihanet eden, hem sevdiği yerine başkasına verilen yahut evlenmesine izin verilmeyen gençler ele alınmış; böylelikle belirtildiği gibi aileler ve gençler için sosyal nasihatler ön planda tutulmuştur.

Masalarda söz konusu başlığa ait unsurlar Ardahan, Bitlis, Erzincan, Amasya, Denizli, Nevşehir, Adana-Osmaniye, Çankırı, Muğla, Diyarbakır, İstanbul, Gaziantep, Sivas, Elazığ ve Manisa'da tespit edilmiştir. Bu şehirlerden kaydedilen unsurlarda aldatılan bir adamın beddua ettiği ve aldatan kadının derisinin kurtlandığı (Önal 2004: 213); ahı alınan kızın bedduasının kabul olduğu (Eren 2001: 196); cadı üvey annenin kızının bedduasıyla fırtınaya kapıldığı (Kara 1996: 472); geline kötülük edenlerin onun bedduasıyla kör oldukları (Göde 2011: 274); geyiğe dönüşen delikanlıyı yiyen adamların, delikanlının kız kardeşinin bedduasıyla öldükleri (Arslan 2008: 312); hakkı yenilen kızın bedduasıyla hak yiyenin başında eşek tırnağı çıktığı (Çöl Yıldız 2010: 15); içinden kötülük geçen padişahın beddua ile öldüğü (Şimşek 1990: 568); iftira atılan kadının bedduasının kabul olduğu (Arslan 2017: 339; 375); istedikleri alınmayan kızın bedduasıyla yolların kapandığı (Akyol 2010: 434; Yavuz 1996: 353); kötülük yapan padişah ve lalanın bir bedduayla hayvana dönüştükleri (Günay 1975: 436) ve on olarak kötülük yapılan kızın bedduasıyla babasını taş a çevirdiği (Tunç 2008: 195) görülür.

Masalarda tespit edilen unsur sayısının efsanelere nazaran daha az olmasının nedeni, yalnızca anlatıların işlevleriyle değil, ekonomik işleyişleriyle de alakalıdır. Buna göre masallar verilmek istenen mesajı daha çok anlatının sonunda belirtirken;

efsanelerin mesajı anlatının geneline yaydığı ve dolayısıyla daha çok motifi, daha kısa olmalarına rağmen barındırdıkları ifade edilmelidir.

2.3.2.4. Lanet

Hançerlioğlu'nun belirttiğine göre lanet, insanı tanrısal acımadan yoksun bıraktığına inanılan kötü duadır ve skiden beddua olarak da kullanılırdı: *“Özellikle tanrıca lânetlenmiş olanların hiçbir işlerinde başarıya ulaşamayacaklarına, uğursuz olduklarına inanılmıştır. Böyleleri kendileri için uğursuz oldukları gibi bütün yakınlarına ve ilişki kurdukları kimselere de uğursuzluk getirirler.”* (Hançerlioğlu 2000: 286) Dolayısıyla görüldüğü gibi lanet ile beddua arasında ince bir ayrımın bulunduğu, bu ayrımın da kötü istekte bulunan kişinin isteğine ve kötülüğe uğraması istenen kişinin durum değişikliğine bağlıdır. Nitekim bedduada kişiye yönelik belirli bir kötülük istenirken, lanette ise sürekli bir kötülük ve uğursuzluk hali söz konusudur. Bu değerlendirmeler, incelenen metinlerden yola çıkılarak ve Türkiye sahasının lanet ve bedduaya bakışı etrafında da şekillenerek laneti ve bedduayı farklı başlıklar altında ele alma zorunluluğunu doğurmuştur.

Efsanelerde lanetlemeye ilişkin 3 unsur; masallarda ise 1 motif tespit edilmiştir. Efsanelerde tespit edilen motiflerden biri şeytanla ilgilidir ve Diyarbakır yöresinden tespit edilen anlatıya göre meleklerden birinin başına lanet halkası inecektir ve merakından yukarı bakıp namazını bozan şeytan, ceza olarak lanet halkasını takar (Helimoğlu Yavuz 1993: 306). Hatay efsanelerine göreyse yeni doğmuş bir kız çocuğunun boğulduktan sonra gömüldüğü ev lanetlidir ve eve yerleşen hamile kadınlar bebeklerini düşürürler; küçük çocuklar ölürler; geceleri evden bağırma ve ağlama sesleri duyulur (Değer 2014: 244). Dolayısıyla lanette görüldüğü gibi sürekli bir uğursuzluk – kötülük durumu hâkimdir. Tespit edilen son unsur da bedduanın lanete dönüşmesi gibi okunmalıdır. Nitekim Erzincan'dan tespit edilen unsura göre, insanların pusuya düşürülüp öldürüldüğü gölün içindeki kurbağaların ötmediği görülür (Kara 1993: 100).

Masallardan kaydedilen lanete ilişkin tek unsur, Çankırı'da tespit edilmiştir ve masala göre insanlar, âşığı öldürürlerse ülkelerinin lanetleneceğine inanırlar (Aslan 2017: 140). Masallarda yer alan tek motifin âşıklık geleneğine ve âşıkların kutsal sayılarak öldürülmesinin bütün ülkenin lanetlenmesine sebep olacağına inanılması etrafında şekillenmesi, Türkiye sahası için bu geleneğin ehemmiyetini göstermektedir.

Dolayısıyla bu unsorda da görüldüğü gibi korku kültü yalnızca belirli başlı konular etrafında inşa edilmediğini; bilakis halkı ilgilendiren her konunun korku kültürüne dâhil edildiği ifade edilmelidir.

2.3.2.5. Olağanüstü Güçlerin ve Varlıkların Bedduası

III.B.5. sınıflandırmasıyla kaydedilen bu başlık, üzerinde titizlikle durulması gereken en önemli mevzulardan biridir. Nitekim al karısı, karaura, mayısa, lohusa cini vb. gibi birçok varlığın çeşitli yollarla tahakküm altına alınarak yakalandıkları eve bitmek tükenmez bitmeyen bir bereket getirmeleri gibi, onların beddualarının da kozmolojik açıdan büyük bir önem taşıdığı görülür. Yukarıda söz konusu varlıkların tahakküm altına alınmaları ve bereketli olmalarına ilişkin iki açıklama getirilmişti. Bunlardan ilki, zararlı bir varlığın tahakküm altına alınması neticesinde tabiatın insanı ödüllendirmesi; diğeri ise hâlihazırda söz konusu varlıkların iyi yönlerinin de bulunması ve tahakküm altına alındıklarında bu özelliklerinin açığa çıkmasıydı. Dolayısıyla burada tabiat üzerine temellenmiş bir anlayış söz konusudur ki, bu varlıkların beddualarının kabul olması da aynı anlayış etrafında şekillenir.

Efsanelerde olağanüstü varlıkların beddualarına ilişkin 6; masallarda ise 5 örnek tespit edilmiştir. Efsanelerde bedduası kabul olan olağanüstü güçler ve varlıklar büyücü kadın, huri, peri kızı ve olağanüstü bir kızken; masallarda cin, dev karısı ve devlerdir. Öte yandan anlatılarda beddua edip de bedduası kabul olmayan olağanüstü bir varlık görülmemiştir. Bu da, söz konusu varlıkların biraz önce ifade edildiği gibi tabiat üzerine temellendirilmiş bir anlayış etrafında tahayyül edilmelerinden kaynaklanır. Nitekim bu varlıkların tabiat üzerinde bir etkileri olmalıdır ki her koşulda bedduaları kabul olmalı ve onlara herhangi bir şekilde zarar veren veya onları rahatsız eden insan, bunun bedelini ödemelidir.

2.3.2.6. Diğer Beddualar

Yukarıda da belirtildiği gibi “diğer beddualar” başlığı, gerçekleştirilen eylemden herhangi bir şekilde etkilenmeyen, kötülüğe, haksızlığa uğramadığı, emeği bulunmadığı halde kişinin ettiği bedduanın kabul olması durumlar kastedilmiştir. Öte yandan anlatılarda kaynağı belirsiz beddualar da bu başlık altına kaydedilmiştir. Efsanelerde bu başlığa ait herhangi bir unsur tespit edilememişken, masallarda toplamda 2 motif kaydedilmiştir. Bu motiflerden “öksüz kızın bedduası kabul olur” (Bekdik 2014: 303)

adıyla ve III.B.6.1001 numarasıyla kaydedilen unsur, halk inanışları ve İslamiyet'in bir etkisi olarak okunmalıdır. Kaydedilen diğer unsur ise Afyonkarahisar iline aittir ve bu beddua, kaynağı itibariyle belirsizlik taşıdığı için bu başlık altında değerlendirilmiştir. Masala göre beddua alan bir genç, sabah ezanıyla güvercin, akşam ezanıyla da insan olur (Özçelik 2004: 325).

2.3.3. Günah

Soysaldı'nın belirttiğine göre Kur'an'da günah kelimesinden ziyade ism, zenb, vizr, hûb, ma'siye ve cürm sözcükleri kullanılmıştır (Soysaldı 2001: 145). Yine Soysaldı'nın belirttiğine göre ism, "işleyene ceza gerektiren, insanı hayır ve sevaptan alıkoyan fiil veya bundan doğan sorumluluk"; zenb ise "mükellefin gayr-i meşru işi"dir (Soysaldı 2001: 145). Vecihi, günahları, 1. Büyük Günahlar (Kebire), 2. Küçük Günahlar (Sağire) şeklinde sınıflandırırken (Vecihi 2017: 50-52); Soysaldı ise 1. Niteliği Açısından Günahlar, 2. Muhataba Göre Günahlar (Soysaldı 2001: 147-149) şeklinde sınıflandırmıştır.

III.C. sınıflandırmasıyla kaydedilen günah başlığında, günahların sınıflandırmasına ilişkin herhangi bir sınıflandırma bulunmamakla birlikte, masallarda 3; efsanelerde ise 27 motif tespit edilmiştir. Masallarda günaha ilişkin unsurlar "günah işlemekten korkma" temi üzerine inşa edilmiştir. Bir Ardahan masalına göre, ahlaklı bir adam, aklıktan ölmek üzere olsa da yemeklere dokunmak istemez (Aslan 2017: 58); Giresun'dan tespit edilen bir masala göre günahlarının affedilmesi için iyilik yapmaya çalışan bir adam, tam aksini yapar ve bir adam öldürdüğü, dolayısıyla da günah işlediği için korkar (Şafak Aydın 2015: 251). Son olarak Amasya'dan tespit edilen bir unsura göre ise helallik almak isteyen bir adamın, yediği bir elmaya karşılık iyi yıl ücretsiz olarak bir bahçede çalışmaya razı olduğu görülür (Göde 2011: 310).

Efsanelerin masallara nazaran daha dinî nitelikli metinler olması, günah bahsinin efsanelerde daha teferruatlı bir biçimde işlenmesi sonucunu doğurmuştur. Ancak masalların aksine efsanelerdeki günah temi, yalnızca günahattan korkma etrafında değil; günahı işleyenlerin cezalandırılması ve hatta kimi zaman da "günah" kavramının İslamiyet'e ait olmayan çeşitli güçler tarafından cezalandırılması etrafında da ele alınmıştır. Antalya'dan tespit edilen III.C.1 numaralı unsura göre, ahlaka ve dine aykırı işler yapan topluluk, güneş tanrısı tarafından cezalandırılır (Tekin 2003: 42). Bunun

yanında III.C.2; 5-7; 10-14; 17-20; 22; 24; 26-27 numaralı unsurlar günah işleyen kişilerin cezalandırılması hakkındayken; 3; 8-9; 15-16; 21; 23 ve 25 numaralı unsurlar günaha girmek istemeyen yahut günahının kefareti ödemenek isteyen insanlar hakkındadır.

Şimdiye değin I. ve III. başlıklar altında kaydedilen Sosyal Korku Motifleri ve Dinî Korkular, görüldüğü gibi geneli itibariyle toplumda köklü bir değışiklik yapmaya yahut hâlihazırda yapılan değışikliğin muhafazasına yöneliktir. Dolayısıyla yalnızca III.C. Günah başlığı altında tespit edilen motiflerin yalnızca toplum ve birey bazında yapılmak istenen çeşitli düzenlemelerin “din” çatısı altında gerçekleştirilmiş bir varyantı olarak okunmalıdır. Nitekim bahsi geçen diğer başlıklar da geneli itibariyle topluma her yönüyle daha faydalı bir insan kazandırma, değerleriyle, yargılarıyla ve çeşitli yönleriyle toplumun bekasını inşaaya yöneliktir.

2.3.1. Saygısızlık

Saygısızlık başlığı, kendi içinde 4 alt başlığa ayrılmıştır. Bunlar: 1. Din Ulularına ve Çevrelerine; 2. Dine ve Yaratıcıya 3. Kutsal Hayvanlara, Bitkilere ve Yerlere ve 4. Yiyecek ve İçceklere'dir. Bu sınıflandırma yapılmadan önce tespit edilen bütün unsurlar bir araya getirilmiş ve anlatıdan yola çıkılarak en uygun sınıflandırmanın bu olduğuna kanaat getirilmiştir.

2.3.1.1. Din Ulularına ve Çevrelerine Saygısızlık

III.D.1. şeklinde kaydedilen bu başlıkta, daha çok yatır, veli, ziyaretgâhlar ve peygamberler gibi din uluları ve onların ikametgahları etrafında şekillenen korku kültü değerlendirilmiştir. Masallarda örneğine rastlanmayan bu başlıkla ilgili, efsanelerde toplamda 400 unsur kaydedilmiş ve bu motiflerin tamamına yakını veliler ve yatırlar hakkında olduğu görülmüştür. Bu da, peygamberler yahut dinler tarihindeki diğer dini şahsiyetlerle alakalı tespit edilen korku motifi sayılarının oldukça az olduğunu göstermektedir. Keza yalnızca III.D.1.23-24; 103-105 numaralı ve toplamda 4 unsur peygamberlere yapılan saygısızlığa yönelik korku motifleridir. Bunun nedeni, yatırlar ve velilerin gündelik hayatta daha sık karşılaşılan ve halkın bizzat-yüz yüze muhatap oldukları bir statüde olmalarından ileri gelmektedir. Kaydedilen motiflerin tamamı, anlatıların “korkutmak” yönü üzerinde şekillenmiştir ki, bu, saygısızlık gibi toplumsal bir açığın yine toplum tarafından oldukça yüksek bir statüde bulunan velilere

gösterilmesinin doğrudan cezalandırılması anlamına gelmektedir. Bir başka ifadeyle III.D. Saygısızlık sınıflandırmasında kaydedilen hemen her unsur, toplumsal bir düzeltme aracıdır ve gerçekleştirilen; gerçekleştirilmesi neticesinde cezanın görüleceği her türlü davranışın ortadan kaldırılması amacına yöneliktir. Davranışı ortadan kaldırmaya yönelik yaptırım anlatıda öylesine güçlüdür ki, tespit edilen motiflerin büyük bir çoğunluğunda istenmeyen davranışı sergileyen kişinin felç geçirdiği, bir uzvunu kaybettiği veya öldüğü açıkça görülür. Bu da korkutmanın anlatı yoluyla bariz bir biçimde gerçekleştirilmesi anlamına gelir.

Öte yandan III.D.1. sınıflandırmasında kaydedilen bir işlev daha görülür. Bu işlev, velilerin sözlerinin dinlenmesi, onlara itaat edilmesi ve itaat edilmezse etmeyen kişinin de cezalandırılması hakkındadır.

2.3.1.2. Dine ve Yaratıcıya Karşı Saygısızlık

Dine ve yaratıcıya karşı gelmek, adak adayıp adağını yerine getirmemek, Kur'an'a veya yaratıcıya küfür etmek, şükretmemek, Allah'ın işine karışmak, yalan yere yemin etmek ve kadere karşı gelmek gibi eylemler etrafında şekillenen III.D.2. bahsi, hem masallarda hem de efsanelerde görülen korku motiflerinden oluşmaktadır. Efsaneler, masallara nazaran dini gerçeklere daha çok temas ettiklerinden efsanelerde bu başlığa ait 40; masallarda ise 5 korku motifi tespit edilmiştir.

Efsanelerde III.D.2.801-826; 840 numaralı motiflerin tamamı adak adayıp sözünü yerine getirmeme neticesinde cezalandırılma üzerine kuruludur. Efsanelerdeki toplam 40 motifin yarıdan fazlasının bu mevzu üzerine kurulu olması, söz konusu durumun toplumsal bir problem olduğunu gösterdiği kadar, korku kültürle düzeltilmek istenen bir yanlış olduğunu da göstermektedir ki, belirtildiği gibi anlatılarda korkunun en temel iki işlevinden biri de toplumsal bir düzenleme sağlamaktır. Üstelik tespit edilen bu unsurlar belirli bir bölgenin anlatılarında değil, Türkiye'nin geneline yayılmış vaziyettedir.

III.D.2.827-841 numaralı motiflerden 827-834 numaralı unsurlar Allah'a herhangi bir şekilde karşı gelme ve şükretmeme; 835; 837 ve 839 numaralı unsurlar yalan yere yemin etme; 838 Allah'tan korkmama hakkındadır. Son olarak 836 numaralı unsurda ise namazını bozmaktan, dolayısıyla Allah'a karşı gelmekten korkan bir kadının çocukları yanmak üzere olsa da namazını bozmadığı görülür.

Belirtildiği gibi masallarda bu başlığa ait yalnızca 5 korku motifi bulunmaktadır. III.D.2.801'de adağını geri alan adamın hapsediği kuyuya geri döndüğü; 702'de ayeti ciddiye almayan padişahın felakete uğradığı; 803'te kaderine karşı gelen adamın cezalandırıldığı; 804'te misafirin kalbini kırmanın Allah'ın kalbini kırmak olduğu ve son olarak 805'te Allah'a karşı gelen kadına yılan dolu bir torbanın verildiği görülür. Dolayısıyla III.D.2. Dine ve Yaratıcıya Karşı Saygısızlık başlığında ele alınan korku öğelerinin Anadolu insanı için diğer öğeler gibi mühim olduğu, toplumun üzerinde hassasiyet gösterdiği öğeler etrafında yoğun bir korku kültürü oluşturduğu ifade edilmelidir.

2.3.1.3. Kutsal Hayvanlara, Bitkilere ve Yerlere Saygısızlık

Roux'nun aktardığına göre hemen hemen tüm toplumlar belirli dönemlerde hayvan ve bitki mitolojileri oluştururlar. Bütün bu söz konusu mitolojiler arasında hayvansal ve bitkisel gücü kudretin tezahürü (kratofani) aracılığıyla yansıtan mitoloji sayısı yok denecek kadar azdır. Yine Roux'a göre belirli dönemlerde ve belirli bir yerde kutsallık kazanmamış neredeyse hiçbir hayvan yoktur (Roux 2005: 16). Dolayısıyla bu başlık altında işbu mitolojik düşüncenin kalıntıların yahut bu kalıntıların İslamiyet'le birleşerek yeniden değer kazanmış hallerinin korku kültürüne yansımaları ele alınmıştır. Efsanelerin masallara nazaran daha arkaik metinler olmasından kaynaklanıyor olmalıdır ki, masallarda bu başlığa ilişkin toplamda 4 unsur tespit edilebilmişken; efsanelerde bu sayı 92'dir. Üstelik masallarda tespit edilen bu motiflerden biri de kutsal bir mekânla (Kâbe) alakalıdır. İncelenen bir Şanlıurfa masalına göre Kâbe hakkında yanlış düşünen bir adam, ertesi gün felç geçirmiş olarak bulunur (Önay 1997a). Kaydedilen diğer unsurlara göre Yalova'da kötü davranılan bir ağacın üvey anneyi çirkin, kamburlu ve sakata dönüştürdüğü (Taner 1995: 67); Batman'da kutsal ağacı kesmeye çalışan bir kadının evliye gördüğü ve dilinin tutulduğu; aynı yöredeki bir başka anlatıda ise kutsal ağacı kesmeye çalışan kadının evinin yandığı görülür (Günde 2016: 12).

Efsaneler, yukarıda da belirtildiği gibi bu açıdan daha zengin ve farklı yöredeki anlatılardan tespit edilmiş örneklerle doludur. III.D.3.1601-1603 numaralı unsurlarda Ağrı'da kutsal bir çeşmenin köyü sular altında bıraktığı (Alpaslan 2010: 267; 268; 269); III.D.3.1604-1605; 1620; 1622; 1629; 1635; 1637-1658; 1666-1668; 1676-1679; 1691 numaralı unsurlarda ise Kayseri, Mardin, Aksaray, Erzincan, Çorum, Antalya, Sivas,

Kars, Adıyaman, Ardahan, Kütahya, Isparta, Muş, Samsun, Burdur, Muğla ve Giresun kutsal ağaca zarar veren yahut vermeye çalışan insanların korkutuldukları; felç edildikleri; herhangi bir uzuvlarını kaybettikleri; uyarıldıktan bir müddet sonra öldükleri; başlarına büyük belalar geldiği yahut uyarıldıktan sonra kendilerinden istenen şeyi yerine getirdikleri görülür (bk. III.D.3.1604-1605; 1620; 1622; 1629; 1635; 1637-1658; 1666-1668; 1676-1679; 1691). Unsurlarla ilgili dikkati çeken III.D3.1620. numarasıyla Kırşehir’den kaydedilen unsurda, kendisine kutsal ağaçtan kesilen parçalar yüklenen eşeğin kaçmasıdır (Güzel 2016: 158). Bu da kutsiyet atfedilen bitki yahut hayvanların yalnızca insanlar açısından korkutucu bir unsur olmadığını göstermektedir.

Bitkilerin yanında kutsal olarak görülen hayvanlar ve içit-göl-denizlerle ilgili de çok sayıda korku motifi tespit edilmiştir. Bunlar III.D.3.1606-1608;1618; 1621; 1623-1625; 1628; 1633-1634;1659-1665; 1669-1675; 1680-1686; 1688; 1692 numaralı unsurlardır. Bu unsurlar dışında kutsal birtakım yerler etrafında oluşmuş korkular gözükür ki, bu yerlerin bir kısmı dini mekânlar iken, bir kısmı ise yöre halkı tarafından kutsal olarak kabul edilmiş yerlerdir. III.D.3.1609-1617;1626; 1630-1631; 1636 numaralı unsurlar bu bağlamda dini mekânlar hakkındayken; 1619; 1627 numaralı unsurlar ise yöre halkı tarafından kutsallığına inanılan yerler hakkındadır. Ayrıca III.D.3.1690 numarasıyla kaydedilen unsurda, bir taşa küfredip üstüne tuvaletini yapan çocuğun taş yağmuruna tutulduğu görülür (Önal 2013: 292). Bu, Şamanizm’de doğanın animistik dünya görüşüyle canlı olarak tasavvur edilmesinin bir kalıntısı olmalıdır. Son olarak Mersin’de tespit edilen bir unsura göre ise kirli bir dervişin yıkanmak için girdiği su kurur ve tekrar akmaz (Çıblak 1995: 284).

Ele alınan yukarıdaki korku öğeleri, kutsal sayılan bitki, hayvan veya mekânlara saygısızlık yapanların ciddi bir biçimde uyarıldığı yahut cezalandırıldığını veya tabiatın yöre halkına sunduğu nimetleri sunmaya bıraktığını göstermektedir. Bu korku öğelerinin işlevi görüldüğü gibi tamamıyla efsanelerin anlatıldığı yöredeki insan davranışını değiştirmeye, şekillendirmeye ve anlatı neticesinde oluşturulan davranış kalıbının sürekliliğini sağlamaya yöneliktir. Ayrıca *Sonuç* kısmında da belirtileceği gibi bir başlık altında görülen korku motiflerinin çokluğu, söz konusu husustaki toplumsal düzenlemeye duyulan ihtiyacı ve oluşturulmuş davranış kalıbının sürekliliğini sağlamaya yönelik ihtiyacı da ortaya koymaktadır. Bir başka ifadeyle denilebilir ki, halk muhayyilesinde oluşturulmuş korku öğelerinin varlığı da bir korkunun sonucudur.

2.3.1.4. Yiyecek ve İçeceklerle Saygısızlık

Sami Kılıç'ın belirttiğine göre Türk halk inanışlarında ekmek, en çok saygı gösterilen yiyecektir. Onun yere düşürülmesi, ters çevrilmesi hoş karşılanmaz ve yerdeki ekmeğin üç kere öpüldükten sonra ayağın değmeyeceği bir yüksekliğe konulması gerekir. Kılıç, Türkiye'de aynı işlemin Kur'an için de gerçekleştirildiğini belirterek, bir nevi ekmekle Kur'an'a aynı saygının gösterildiğini belirtir (Kılıç 2012: 94). Dolayısıyla bu saygı, İslamiyet'ten oldukça eski zamanlardan kalmış olmalıdır. Nitekim Anadolu'daki birçok uygulamada ekmeğe kutsiyet atfedildiği, çeşitli pratiklerde de görülür. Doğan'ın belirttiğine göre Kayseri/Develi'de ekmek asla ayak altına alınmaz; yürünürken ekmek yenmez; bayat ekmekler çöpe atılmaz; besmele çekilmeden yenen ekmek şeytanı doyurur; ekmeği ters koymak günahtır; ekmeği bıçakla kesmek günahtır (Doğan 2010: 73). Benzer bir biçimde Akyol'un belirttiğine göre Diyarbakır'da ekmeğe saygısızlık yaparak gelin alayından bir çocuğun ekmek üzerine tuvaletini yapması ve ardından bütün gelin alayının taş kesilmesi üzerine bir inanış bulunur (Akyol 2013: 85).

Dini kaidelerin daha yoğun olduğu efsanelerde yiyecek ve içeceklerle karşı saygısızlık etrafında şekillenen 31 korku motifi tespit edilmiş; buna karşın masallarda söz konusu başlığa ilişkin herhangi bir unsura rastlanamamıştır. Efsanelerde yiyecek ve içeceğe karşı yapılan saygısızlıkların büyük bir bölümü, Kılıç (2012)'den de aktarıldığı gibi ekmek ve varyantları üzerinedir. Tespit edilen motiflerden yalnızca III.D.4.2404; 2406 numaralı unsurlarda farklılaşma görülür. 2404 numaralı unsurda Erzurum'da buğdayı yere dökülen bir dedenin buğdaya küfrettiği ve bereketin bozulduğu (Seyidoğlu 1985: 130); 2406'da Karaman'da çocuğunun altını deve sütü ile temizleyen kadının çocuğuyla beraber taş kesildiği görülür (Sakaoğlu 2013a: 45). Söz konusu iki unsur dışında III.D.4.2401-2403; 2405; 2407-2431 numaralı unsurlarda yufka, ekmek, ekmek kırıntısı yahut gözleme gibi yiyeceklerin üzerine bilerek yahut bilmeden tuvaletini yapan insanların (kim zaman yanındaki insanlarla beraber) taş kesildikleri, bölgelerinde kıtlığın başladığı; etraftaki nehirlerin kuruduğu veya değişim geçirdikleri görülür. Bu da anlatılar vasıtasıyla kutsiyet atfedilen çeşitli nimetlere gösterilen saygının devamlılığının sağlanması, saygı göstermeyenlerinse radikal bir değişime uğramaları amacıyla korkunun işlevsel bir boyutudur.

2.3.5. İnanmama

İnanmama da yasağı çiğnemek gibi yalnızca efsanelerde görülen bir korku başlığıdır. Masalların daha farklı bir gerçeklik etrafında inşa edilmeleri ve verdikleri mesajların evrensel bir nitelik taşımaları, bu gibi dini hususların masallarda tespit edilemeyeşinin nedeni olarak sunulabilir. Efsanelerde tespit edilen 21 motifin yalnızca 9'u dine ve yaratıcıya inanmamak hakkındayken, geriye kalan 12 motifin tamamı yatır ve veli kültü etrafında oluşmuştur. Bu da motiflerin tespit edildiği bölgelerle ilgili iki çıkarımda bulunmaya olanak tanır. Bunlardan ilki hâlihazırda söz konusu bölgelerde dine ve Allah'a ilişkin inançta bir sorun yaşanmaması ve dolayısıyla anlatılarda bu mevzular üzerine yoğunlaşmanın gereği olmadığıdır. Diğerisi ise yine söz konusu bölgelerde yatır ve veli kültürüne inanışın diğer bölgelere nazaran daha az olması ve bu nedenle anlatıların korkutucu unsurlar vasıtasıyla bir inanç değişikliği sağlamaya çalışmasıdır ki, her iki değerlendirme de korkunun anlatı ekonomisindeki işlevleri olarak görülmelidir.

2.3.6. Sırrı İfşa Etme

Sırrı ifşa etme, Türkiye sahası masallarında olağanüstü varlıklar; efsanelerinde ise din uluları etrafında şekillenir. Bu başlığa ait masallarda 55; efsanelerde ise 53 motif kaydedilmiştir. Diğer birkaç başlıkta olduğu gibi sırrı ifşa etme motifinin de Türkiye'nin genelinde görüldüğü ve bu hususla ilgili görüşün hem masallarda hem de efsanelerde aynı doğrultuda tasavvur edildiği görülür. Buna göre sırrı ifşa etmek, bir şeyin bereketini bozduğu; bir din ulusunun kerametini ortadan kaldırdığı veya sır sahibinin tamamen kaybolmasına sebep olabileceği gibi; sırrı ifşa edenin de ağır bir şekilde cezalandırılmasıyla neticelenir. Efsanelerde bu durum sırrı ifşa edilen velinin/keramet sahibinin aniden ortadan yok olması, sır sahibi insanın ölmesi, berekete veya olağanüstü güce sebep olan şeyin değerinin ortadan kalkması veya sırrı kötü niyetle öğrenmek isteyenlerin ciddi bir şekilde cezalandırılması (ölmesi, başına çeşitli belaların gelmesi, felç kalması, vb.) suretiyle tezahür eder.

Masallarda ise sırrın ifşa edilmesi çoğunlukla sırrı ifşa edenin taş kesilmesiyle (bk. III.F.5-6; 9-11; 13; 19; 23; 26-29; 45-46; 50; 52-53); ölmesi, yerin dibine girmesi veya ortadan kaybolmasıyla (bk. III.F.1-4; 7; 12; 14-17; 20-22; 24-25; 31; 33-34; 36; 38-40; 42-44; 47-49; 51; 54) neticelenir. Ayrıca yine masallarda sırrı ifşa edilen kişinin

ülkesini terk ettiği (bk. III.F.8; 18; 30; 32); fakirleştiği (bk. III.F.35); yamyam kadının büyümeye başladığı (bk. III.F.37) veya cadıya dönüştüğü (bk. III.F.41) görülür. Buradan yola çıkarak hem masallarda hem de efsanelerde (aktarılan son iki istisna hariç olmak üzere) sırrı ifşa etmenin bir tür yaptırımının olduğu görülür ve bu da sosyal hayatı tanzim eden, bireysel değeri önceleyen motiflerden biri olarak görülmelidir.

2.3.7. Yasağı Çiğneme

Thompson'da yasağı çiğneme "*C600. Benzersiz Yasak (Kişinin belirli bir şeyi yapması yasaktır. Onun dışındaki her şey tamamen serbesttir)*" (Thompson 1955-1958: 466) şeklinde kaydedilmiştir. Yasağı çiğnemenin diğer korku motifleri kadar incelenen anlatılarda sık rastlanan bir unsur olmadığı görülmüştür. Masallarda bu başlığa ilişkin herhangi bir unsur tespit edilememişken, efsanelerde toplamda 8 motif tespit edilmiştir. Bu unsurlar Burdur, Hatay, Isparta, Edirne, Muğla, Ordu ve Uşak illerinin efsanelerinden kaydedilmiştir. Kaydedilen unsurlara göre yasak yerde çalı toplayan adam, rüya görünce korkar ve kıldığı çalıları geri götürür (Acar 2013: 200); yılan, şeytanı cennete soktuğu için ayakları alınarak cezalandırılır (Değer 2014: 229); şeytan'ın cennete girmesine izin veren yılanın ayakları kesilip dünyaya gönderilir (Göde 2002: 357); şeytanı cennete sokan yılanın ayakları yok olur ve sürünmeye mahkûm edilir (Dervişoğlu 2016: 296); Velinin yasağını çiğneyip köyde davul çaldıran gelin şiddetli bir hastalığa tutulur ve davul, ilk vuruşta patlar (Günay vd. 1996: 24); şeytanın girmesine sebep olan yılan, sürünmekle cezalandırılır (Önal 2013: 149); velinin koyduğu yasak çiğnenip davul zurna çalınınca köyü sel basar (Akkuş 2018: 107); yılan eskiden dev gibi ayakları olan bir varlıktır fakat şeytanı cennete aldığı için ayakları geri alınarak cezalandırılır (Çelik 2008: 409). Dolayısıyla yasağı delmenin ciddi bir biçimde cezalandırıldığı vurgulanmış; III.G.1 hariç diğer unsurlarda bu hususun kalıcı bir karşılığı olduğu üzerinde durulmuştur. Ancak yasağı çiğneme, diğer birçok başlık altında halihazırda sindirilmiş bulunduğu için, bu başlık altında yalnızca yasağı çiğnemiş olmak dolayısıyla cezalandırılma ile ilgili unsurlar değerlendirilmiştir. Aksi takdirde halk nazarında onuru zedelemek de bir yasaktır ve bu da anlatılar yoluyla cezalandırılır.

2.3.8. Diğer Dini Korkular

Bu başlık altında dini korkular içinde sınıflandırılmayan korkular ele alınmıştır. Tespit edilen unsur sayısı efsanelerde 57; masallarda ise 3'tür. Bu korkular temel olarak dini bir mevzu karşısında inancın etkisiyle ürpermek yahut korkmak, sebebi-kaynağı belli olmayan dini korkular ve diğer dini mevzular ele alınmıştır. Buna göre III.H.1.'de bir adamın gözleriyle yolu aydınlatan şeyhten korktuğu (Pehlivan 2004: 136); bir ağanın taş kesildiği bölgeye kimsenin yaklaşmadığı (Kara 1993: 126); vahyi yanlış iletilen karganın cezalandırıldığı (Yakın 2017: 138); alını kesilen bir peygamberin “of” dediği ve peygamberliğin elinden alınmasından korktuğu (Keser 2014: 98); Hızır'la görüşen bir adamın ürperdiği (Akkuş 2018: 54); şehit cenazesinin açılan tenasül yerlerini örttüğü (Kara 1993: 75); bir çocuğun melek gördüğü ve korktuğu (Çek vd. 2018: 46); bir tespihin yılanı dönüştüğünü gören ahalinin kaçtığı (Bazancir 2010: 46); deliye vuran imamın gece peygamber tarafından uyarıldığı ve imamın tekrar deliye dokunmadığı (Görkem 1987: 205; 206); evi yaptıran ve evin her gün eski haline döndüğünü gören bir delikanlının korktuğu ve vazgeçtiği (Gökşen 1999: 74) görülür. Aktarılan unsurlar dışında efsanelerde tespit edilen 45 unsur daha vardır ve bunlar da aktarılanlar gibi bir mahiyet taşırlar.

Dolayısıyla bütün unsurlar katalogda verildiği için burada tekrar verilme gereği görülmemiştir. Ancak efsanelerde yer alan ve “diğer dini korkular” başlığı altında kaydedilen motiflerin, korku kültüründe birtakım tedbirlere yönelik oluşturulan öğeler olduğu söylenmelidir. Nitekim III.H.35'te nefis verilen iki meleğin içki içtiği ve adam öldürdüğü görülürken (Güzel 2016: 204); III.H.53'te yanlış dua eden çobanın sürüsüyle beraber taş kesildiği görülür (Tozlu 2013: 27). Bu nedenle söz konusu motiflerin tanzim edici, tıpkı diğer başlıklarda olduğu gibi ilahi tasavvurda insanın eylemlerini belirleyen, kimi zaman onu sınırlayan ve farklı olarak dini algıda “imtihan” motifiyle onun yüceliğine vurgu yapan özellikleri göze çarpmaktadır.

Masallarda görülen üç unsur ise namazın gerekliliği, Allah korkusunun önemi ve yatır kültürüyle ilgilidir. Sırasıyla Muğla, Kütahya ve Kars'ta tespit edilen bu korku motiflerinin tamamıyla din etrafında şekillendiğini ve insana birtakım görevlerini “korkutmak” üzerinden tekrar hatırlattığı; yine korkutmak vasıtasıyla hatırlatılan görevlerin kalıcı olmasını sağlamaya çalıştığı burada ifade edilmelidir.

Tablolar ve Genel Değerlendirmeler

Tablo 3. Dinî Korkular

III. Dinî Korkular	Efsanelerde	Masallarda	Toplam
A. Ahiretle İlgili Korkular	18	24	42
B. Beddua ve Lanet			
1. Emeği Geçenin Bedduası	48	2	50
2. Dinî Kişilikler-Güçler ve Kutsal Varlıkların Bedduası	92	1	93
3. Haksızlık-Kötülük Yapılanın Bedduası	83	11	94
4. Lanet	3	1	4
5. Olağanüstü Güçlerin ve Varlıkların Bedduası	6	5	11
6. Diğer Beddualar	0	2	2
C. Günah	26	3	29
D. Saygısızlık			
1. Din Ulularına ve Çevrelerine Saygısızlık	400	0	400
2. Kutsal Hayvanlara, Bitkilere ve Yerlere Saygısızlık	92	4	96
3. Dine ve Yaratıcıya Karşı Saygısızlık	40	5	45
4. Yiyecek ve İçeceklere	31	0	31

Saygısızlık			
E. İnanmama	15	0	15
F. Sırrı İfşa Etme	52	55	107
G. Yasağı Çiğneme	8	0	8
Toplam	914	113	1027

Yukarı tabloda da görüldüğü gibi efsanelerde Dinî Korkularla ilgili tespit edilen sayı neredeyse masalların on katı kadardır. Bu, anlatıların işlev ve hitap ettikleri yaş gruplarının, muhtevayı nasıl etkilediğine ve korku motiflerinin türler arası geçişine dair değerlendirilmesi gereken bir numunedir. Yalnızca III.A. Ahiretle İlgili Korkular ve III.F. Sırrı İfşa Etme başlıklarında masallarda tespit edilen motif sayısının efsanelerden daha fazla olduğu görülür ki, bu durum, söz konusu motiflerin Türkiye sahası insan için dinî bir meseleden çok, sosyal bir mesele olmasıyla doğrudan ilgilidir. Keza görüldüğü gibi masallarda tespit edilen korku motifleriyle ilgili başlıklar, -kullanım sıklığına göre- F. Sırrı İfşa Etme, III.A. Ahiretle İlgili Korkular, III.B.3. Haksızlık-Kötülük Yapılanın Bedduası, III.5. Olağanüstü Güçlerin ve Varlıkların Bedduası, III.D.3. Dine ve Yaratıcıya Karşı Saygısızlık, III.D.2. Kutsal Hayvanlara, Bitkilere ve Yerlere Saygısızlık, C. Günah, III.B.1. Emeği Geçenin Bedduası, III.B.6. Diğer Beddualar, III.A.2. Dini Kişilikler-Güçler ve Kutsal Varlıkların Bedduası, III.B.4. Lanet'tir. Dolayısıyla görüldüğü gibi söz konusu dinî motiflerin masal dünyasına oldukça az sayıda da olsa girmiş olmalarının nedeni, sosyal hayatta çok sık rastlanan sorunları ve dolayısıyla da korku motiflerini barındırmalarıdır. Masallarda III.D.1. Din Ulularına ve Çevrelerine Saygısızlık, III.D.4. Yiyecek ve İçeceklere Saygısızlık ve III.6. Yasağı Çiğneme başlıklarına ait korku motifi tespit edilememiştir. Öte yandan diğer başlıklarla ilgili tespit edilen korku motifi sayısının 113 ve Sırrı ifşa Etme ve Ahiretle İlgili Korkuların sayısının toplamda 79 olması da yukarıda zikredilen korku başlıklarında tespit edilen motif sayısının azlığını ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada incelenmek üzere seçilen efsanelerin efsane ve menkıbe ayrımı güdülmeksizin tercih edilmesi de dinî korkularda kaydedilen motif sayısını doğrudan

etkilemiştir. Bilindiği gibi menkıbeler, daha çok din ulularının ve çevrelerinin ele alındığı efsane türleridir. Bu minvalde efsanelerle ilgili tespit edilen 914 korku motifinden 400'ünün Din Ulularına ve Çevrelerine Saygısızlık etrafında şekillenmesi, çalışmada incelenen menkıbe sayısını da ortaya koymaktadır. Bir başka ifadeyle, çalışmada efsane-menkıbe ve korku bütünlüğünü sağlamak adına menkıbeler de incelenmiş, onlardan tespit edilen korku motifleri de III. Dinî Korkular başlığını oluşturmuştur.

2.4. ÇEŞİTLİ TABİAT UNSURLARINDAN VE EŞYANIN TABİATINDAN KORKMA

Birinci Bölüm'de de ele alındığı gibi korku, her ne kadar beyinde başlayan hormonlara dayalı bir süreç olsa da, korkunun kaynağı yine belirtildiği gibi öğrenilmiş bir süreci kapsamaktadır. André'nin belirttiği gibi bir türün "ilkelliği" arttıkça korkuları o denli doğuştan ve tepkisel olur. Harici korkular için geçerli olduğu ifade edilmesi gereken bu tez, canlıların potansiyel korku kaynaklarını sınıflandırmada kullandıkları "hareket edebilme" yetisine bağlamalarıyla açıklanabilir. Bir başka ifadeyle bir şeyden korkulabilmesi için o şeyin hareket yeteneğine sahip olması gerekir ve hareket eden bir şeyden korkulabilmesi için, daha önce aynı şeyin zarar verici bir yanının olduğunun yahut ondan korkulması gerektiğinin görerek öğrenilmesi gerekir. (André 2016: 46). Keza yine André, laboratuvar ortamında yetiştirilen maymunların yılanlar karşısında herhangi bir korku göstermediği ancak doğal ortamında yetişmiş kendi türlerinin tepkilerini gördüklerinde ve dolayısıyla da öğrendiklerinde yılan karşısında yoğun ve kalıcı bir korku göstermeye başladıklarını belirtir (André 2016: 47). Dolayısıyla bu husus, hayvanlara göre birbiriyle daha entelektüel bir biçimde iletişim kuran insana uyarlandığında kolektif şuurun insana benimsettiği evrensel korkular daha da anlaşılır bir hale gelir.

IV. maddede yukarıda belirtilen ve insanlık tarihinin başından beri çeşitli anlatılarla, pratiklerle ve doğrudan deneyimlemelerle birer korku motifine dönüşen tabiat unsurlarından (özelde de hayvanlardan) korkma ile bir türün, ırkın yahut durumun olağan durumundan korkmayla ilişkili unsurlar kaydedilmiştir. *Birinci Bölüm*'de de bahsedildiği gibi, fobiler ile çeşitli şeylerden korkma arasındaki ayrım, korkunun kaynağı olan şeyin bireyin hareketlerini ve günlük hayatını sınırlandırmayıp

sınırlandırmaması kriteri ölçüt alınarak belirlenmiştir. Bu durumda efsanelerde 35; masallarda ise 92 motif tespit edilmiştir. Tespit edilen ve detaylı bir biçimde aktarılabilecek korkunun kaynağı olan bu unsurlar, aynı zamanda Türkiye sahası insanının tabiata bakış açısını da yansıtmaları bakımından önemlidir.

Mersin ve Kırşehir’de yabani-vahşi hayvanlardan; Sivas, Konya, Manisa, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Samsun, Çorum, Niğde ve Ordu’da yılanlardan; Giresun, Muş ve Afyonkarahisar’da karanlıktan; Amasya’da ateşten; Kastamonu’da ayıdan; Diyarbakır’da akrepten; yine Ordu’da gölden; İstanbul’da yılan ve çıyandan; Mersin’de kaplan kükremesinden; Mardin’de yılanlardan ve akreplerden; Malatya’da yılanlardan ve kurttan korkulduğu görülür. Ayrıca Mersin’de “destûr” dendiğinde yılanların insanlara zarar vermeyeceğine inanılırken (Çıblak 1995: 217); Sinop’da ise güneşin aslında gecelerden korkan bir kız olduğu belirtilmiştir (Çek vd. 2018: 34).

Masallar, efsanelere nazaran tabiatı mekân olarak daha sık kullanmaları hasebiyle, tabiat unsurlarıyla ilgili korkuların daha geniş bir yer tuttuğu görülür. Çorum, Bingöl, Amasya, Muğla, Sakarya ve Balıkesir’de ayıdan; Tokat’ta bütün hayvanlardan; Tekirdağ, Muş, Afyon ve Adıyaman’da aslandan; Muğla ve Isparta’da hayvanların ulumasından ve karanlıktan; Ardahan, Burdur, Tekirdağ, Batman, Kütahya, Kilis, Elazığ, Bayburt-Gümüşhane, Hatay, Denizli ve Eskişehir’de yılanlardan; Çankırı’da vahşi hayvanlardan; Ardahan’da ayıdan ve ormandan; Burdur’da attan ve karanlıktan; Gaziantep, Erzurum, Yalova, Van ve Mardin’de karanlıktan; Erzincan, Aydın ve Ağrı’da ormandan; Elazığ’da eşekten (devler), geceden, mezarlıktan ve vahşi hayvanlardan; Diyarbakır’da genel olarak dış dünyadan; Kastamonu’da yabani hayvanlardan; Konya ve Kahramanmaraş’ta fareden; Konya, Çankırı ve Aydın’da kediden; Batman’da bir dağdan; Ankara’da ayıdan ve yeraltından; Kilis, Muğla ve Malatya’da köpekten; İstanbul’da mezarlıktan; Amasya’da kurttan ve kuyudan; Bolu’da تنها yerlerden; yine Muğla’da şimşekten korkulduğu görülür. Bu korkular görüldüğü gibi belli başlı korku öğeleri üzerinde toplanmıştır ve bunlardan en sık görülenleri ayı ve yilandır. André (2016)’dan aktarılan “öğrenilmiş korku” teziyle de açıklanabilecek bu durum, bir yandan da halkın günlük hayatta tabiatla iç içe olması ve dolayısıyla söz konusu hayvanlarla sıkça karşılaşma ihtimalinin bulunmasıdır. Öte yandan yukarıda zikredilen korku kaynaklarının temelinde her ne kadar diğer başlıklarda ele alan hususlar temele alınsa, bir başka ifadeyle yılanlardan korkmak aslında zarar görmeye;

karanlıktan korkmak onurun zedelenmesi veya herhangi bir kötülükle ilişkilendirilebilse de, kaynaklarının farklı olması söz konusu motifleri farklı başlıklar altında değerlendirme zorunluluğunu doğurmuştur.

Eşyanın tabiatından korkmayla ilgili 5 motif kaydedilmiştir. Batman, Kırşehir, Uşak, Kırıkkale, Giresun, İzmir ve Ardahan'dan tespit edilmiştir. Bu motiflerin tamamı da kadından korkulması gerektiğine ilişkindir. IV.15.'te kadınlardan korkan bülbülün baykuşu içeri almadığı (Kongül 2013: 33); IV.21'de bir cinin kadınların konuşmasından korkup Kaf Dağı'nın arkasına gittiği (Çelik 2008: 386); IV.45; 46 ve 82'de şeytanın kadınlardan korkup kaçtığı görülür (Önal 2004: 242; Şafak Aydın 2015: 132; Uluhan 2009: 279). Son olarak Kırıkkale'de tespit edilen bir unsura göre üç kızın gece evden çıktığı ve dev karısıyla karşılaştıkları için geceleri evden çıkmamaya karar verdikleri görülür (Özçelik 1995: 94). Dolayısıyla doğrudan tabiata ilişkin motifleri, belirtildiği gibi korkulması gereken ve kaynağı çok eski dönemlere dayanan korku geleneğinin devamlılığını sağladığı ifade edilmelidir. Öte yandan yukarıda bahsi geçen diğer ögelerde ise toplumsal bir anlayışın tezahürü görülmektedir. Kırıkkale'de tespit edilen ve gece üç kızın evden çıkmaları neticesinde dev karısıyla karşılaşmaları, görüldüğü gibi günlük hayatı tanzim eden bir içeriğe de sahiptir. Nitekim anlatıda, söz konusu üç kızın artık gece dışarıya çıkmama kararı aldıkları görülür ki, bu karar aslında söz konusu masaldaki üç kız üzerinden, masalı dinleyen herkese verilmiş bir mesaj olarak görülmelidir.

Tablo 4. Çeşitli Tabiat Unsurlarından – Eşyanın Tabiatından Korkma

Çeşitli Tabiat Unsurlarından – Eşyanın Tabiatından Korkma	Efsanelerde	Masallarda	Toplamda
	34	92	126

Çeşitli tabiat unsurlarından ve eşyanın tabiatından, bir başka ifadeyle bir şeyin ne olduğundan korkmayla ilgili motiflerin sayısı, yukarıda görüldüğü gibi efsanelerde 34; masallarda ise 92'dir. Kaydedilen unsurlarda bu denli fark olmasının nedeni, masalların mekân itibarıyla tabiatla daha çok iç içe olmasına bağlı olarak açıklanabilir. Buna binaen de efsanelerde tespit edilen korku motiflerinin sayısı, neredeyse masalların

üçte biri kadardır. Dolayısıyla masalların korku açısından sunmuş olduğu gerçeklik ile efsanelerin sunmuş olduğu gerçeklik, bir başka ifadeyle de tehlikenin farklı olduğunu belirtmek gerekir.

2.5. KORKULARA BAĞLI HASTALIKLAR

Bir korkunun psikolojik bir korku olarak değerlendirilebilmesi için, karşılaştığı durumu tehlikeli olarak gören kişinin o duruma ilişkin travmatik bir geçmişinin bulunması; korkunun günlük hayatı baştan aşağı şekillendiren ve kişinin o korku unsuruyla karşılaşmaması için bir çaba sarf etmesi, *Birinci Bölüm*'de ayrıntılı olarak izah edilmişti. Bu nedenle tekrara düşmemek adına burada, aynı açıklamalar yinelenmemiştir.

2.5.1. Fobiler

Birinci Bölüm'de bir hastalık olarak fobinin tanımına ve çeşitli eserlerden istifade edilerek tıp literatüründe fobi olarak kaydedilen 497 fobi türüne ve bunların karşılıklarına ilişkin ayrıntılı bilgi verilmişti. Yine *Birinci Bölüm*'de fobilerin üçe ayrıldığı ve bunların 1. agorafobi, 2. sosyal fobi ve 3. sınırlandırılmış/özel fobiler olarak tasnif edildiği ifade edilmişti. ICD-10'a göre bir kişiye sınırlandırılmış/özgü/özel fobi tanısının konulabilmesi için şu durumların tamamının görülmesi gerekir:

“- *Psikolojik, davranışsal ve otonom belirtiler tamamen kaygıya bağlı olmalıdır ve takıntılı düşünceler ve sanrılar gibi ikincil belirtilerin neticesi olmamalıdır.*

- *Kaygı sosyal durumları kısıtlamalı veya domine etmelidir.*

- *Fobik durumdan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır*” (WHO 1994: 138).

Türkiye sahası efsanelerinde fobi sahibi bir anlatı kahramanı tespit edilememiştir. Masallarda ise toplamda 6 fobik birey tespit edilmiştir. Çanakkale'de anlatılan bir masala göre, kahramanın sinek (Atlı 2011: 342); Erzincan'da anlatılan bir masala göre horoz (Kara 1996: 466); Bingöl'de anlatılan bir masala göre soyulma (Alay 2005: 258); Elazığ'da anlatılana göre yıldız (Günay 1975: 377); Iğdır, Bitlis, Kahramanmaraş ve Bayburt-Gümüşhane'de anlatılan farklı masallara göre kahramanların tilki (Aydın 2012: 442; Eren 2001: 287; Önkol 2015: 288; Sakaoğlu 1973: 467); Bitlis'te anlatılan iki farklı masala göre kahramanların çocuk fobisi vardır (Eren 2001: 297; 336).

Masallarda tespit edilen fobiler, literatüre geçmiş fobiler arasında tarandığında, tilki ve horoz fobisinin literatürde yer almadığı görülmüştür. Ancak söz konusu

fobilerin literatürde yer almaması onların var olmadığını değil henüz teşhisinin konulmadığını gösterebilir. Nitekim saptanan fobiler arasında yukarıda da görüldüğü gibi, *somnifobi* (uyuma korkusu), *nomofobi* (Telefon kapsama alanı dışında kalma korkusu); *Russofobi* (Rus korkusu) gibi insanların hayatlarını temelden şekillendiren fobilerin varlığı görülmüştür. Dolayısıyla tilki ve horoz fobileri de literatüre eklenmesi gereken fobilerdir. Yine tespit edilen fobilerden sinek fobisinin *insectofobi*; soyulma korkusunun *scelerophobia*; yıldız fobisinin *siderofobi*; çocuk fobisinin ise *pedofobi* olarak kayıtlara geçtiği ifade edilmelidir. Anlatılardaki fobik kişilerin tıp literatüründeki belirtilerin tamamını taşıdıkları ve bu nedenle *fobik* olarak kaydedildikleri burada ifade edilmelidir. Öte yandan anlatılarda “fobi” yahut tespit edilen korkuya bağlı hastalıklara ilişkin herhangi bir kavramın doğrudan geçmediği görülmüştür. Fakat halkın korku ile fobi arasındaki ayrımı anlatılar dolayısıyla yaptığı oldukça belirgindir.

2.5.2. Sosyal Anksiyete Bozukluğu – Anksiyete

V.B. sınıflandırmasına “sosyal anksiyete bozukluğu” olarak kaydedilen başlık, APA ve WHO tarafından “sosyal fobi” olarak da tanımlanmıştır. WHO tarafından hazırlanan ICD-10’a göre, bir kişiye anksiyete teşhisi konulabilmesi için, kişide şu belirtilerin tamamının bulunması gerekir:

“- *Psikolojik, davranışsal ve otonom belirtiler tamamen kaygıya bağlı olmalıdır ve takıntılı düşünceler ve sanrılar gibi ikincil belirtilerin neticesi olmamalıdır.*

- *Kaygı sosyal durumları kısıtlamalı veya domine etmelidir.*

- *Fobik durumdan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır*” (WHO 1994: 137).

Efsanelerde anksiyete sahibi bir anlatı kahramanına rastlanmazken, masallarda bu başlığa ilişkin 6 motif kaydedilmiştir. Gaziantep, Muş, Van, Bayburt-Gümüşhane ve Adana-Osmaniye’den incelenen farklı masallara göre, anlatı kahramanının o kadar korkaktır ki, korkusundan hiçbir yere gidemez (Köse 2004: 198; Köksel 1995: 272; Önay 1995: 273; Sakaoğlu 1973: 470; Şimşek 1990: 659). Bu da yukarıdaki tanı kriterlerinden yola çıkılarak söz konusu anlatıdaki kahramanları anksiyete sahibi olarak değerlendirmek için yeterlidir. Sivas’ta anlatılan bir masala göre ise yine bir adam o denli korkaktır ki, tilkinin kümesteki bütün tavuklarını yemesine şahit olmasına rağmen evinden dışarı çıkmaz (Pamir Bildik 1995: 302). Amasya ve yine Gaziantep’te anlatılan

bir başka masala göre ise Köse, her şeyden korkar ve hayatını bu korku üzerine şekillendirmiştir (Göde 2011: 235; Köksel 1995: 271). Muş'ta ise Loş adı verilen bir adamın aynı tutumu sergilediği görülür (Köse 2004: 145). Malatya'da ise başka bir masal kahramanı korkusundan evinin dışına dahi adım atmaz (Yardımcı 2012: 287). Son olarak Safranbolu'ya ait bir masalda korkak oğlan, yemek bitene kadar evden dışarı bile çıkmaz. Öyle ki, evlenince altı aylık yemek verilir diye altı ayda bir evlenir ve korkusundan evden çıkmaz (Dağı 2008: 82).

Görüldüğü gibi V.B. sınıflandırmasına kaydedilen bütün unsurlar tıp literatüründe görülen belirtileri taşımakta ve anlatı, bu yolla korkunun sınırlarını da kişinin eylemlerine göre sınıflandırmaktadır. Esasen V.A. – V.B. başlıklarında görülen korku motiflerinde verilmek istenen mesaj, masalın bağlamına göre daha farklı bir düzlemde inşa edilmiştir. Nitekim söz konusu masalarda kahramanın yapmaktan korktuğu şeylerin eşiğini kırmak suretiyle olağanüstü işler başardıkları görülür ki, bu da halk hekimliğine “psikoloji” başlığını ilmî bir boyutta eklemeyi gerektirir. Keza söz konusu çözüm önerisi psikoloji açısından da kabul görmüş ve kişilerin korkularını aşmak için onların üzerine gitmesi gerektiği literatürde de yer almıştır.

2.5.3. Travma Sonrası Stres Bozukluğu

Travma sonrası stres bozukluğu WHO'nun hazırladığı ICD-10'a göre ertelenmiş veya uzun süren nevr'a göre ertelenmiş veya uzun süren nevrotik bozukluklar bütünüdür. Doğal afetler, vahşice ölüme tanıklık, terör, tecavüz, işkence ya da suç kurbanlarının verdikleri bir tepkidir (WHO 1994: 148). *Birinci Bölüm*'de bu rahatsızlık daha ayrıntılı açıklandığı için, burada yüzeysel bir açıklama verilmiştir.

Efsanelerde görülmeyen bu rahatsızlığa ilişkin masalarda 3 motif kaydedilmiştir ve hepsi de travma sonrası anlatı kahramanlarında görülen bir endişe durumunu ve tepki halini yansıtır. Giresun'da anlatılmakta olan bir masala göre, kocası tarafından işkence gören bir kadın, kuş sesine karşı o denli hassaslaşır ki, kuş sesi duyunca uykusundan uyanıp ağlamaya başlar (Şafak Aydın 2015: 238). Eskişehir'de anlatılan bir masala göre ise, bir imam görev yaptığı köyde o kadar çok kabak yemiştir ki, gittiği başka bir köyde yine kabak yiyeceğini duyunca köyü terk eder (Ergun 2014: 251). Bir masal açısından bu durum karşısında imamın köyü terk etmesi olağan gelebilir ancak gerçekte imamın böyle bir tepki sergilemesi, açıkça travma sonrası stres bozukluğunun bir göstergesidir.

Son olarak Bitlis'ten kaydedilen bir unsura göre başına kötü şeyler gelen ve bunları travma olarak niteleyen bir kadın, insanların arasına girmekten dahi korkar (Eren 2001: 204).

2.5.4. Akut Stres Bozukluğu

Akut stres bozukluğu APA tarafından hazırlanan DSM-IV (Apa 1994), ve WHO'nun yayınladığı ICD-10'a (WHO 1994)'e göre psikolojik bir rahatsızlık olarak ele alınmış; APA'da 309.81 sınıflandırmasıyla kaydedilmiştir. Köknel'in belirttiğine göre akut stres bozukluğu *“ağır bir bedensel ya da ruhsal zorlanma sonucu gelişen geçici bir bozukluktur. Bu bozukluk başka bir ruhsal hastalığı olmayan kişilerde olağandışı bedensel ya da ruhsal zorlanmaya bağlı olarak ortaya çıkar.”* (Köknel 2014: 215) *Birinci Bölüm*'de bu rahatsızlık bütün teferruatıyla yer aldığı için, burada bilgilerin tekrarına gidilmemiştir.

V.D. sınıflandırmasıyla kaydedilen akut stres bozukluğuna masallarda ve efsanelerde rastlanmamış; ancak farklı milletlerin anlatılarında ve incelenen anlatılar dışındaki diğer anlatılarda bulunabileceği düşüncesiyle metottan çıkarılmamıştır.

2.5.5. Obsesif-Kompulsif Bozukluk (Takıntı-Zorlantı Bozukluğu)

Köroğlu'nun belirttiğine göre 5 çeşit takıntı-zorlantı bozukluğu vardır. Hastalıkla ilgili tanımları da içeren 5 kategori, aşağıdaki gibidir:

1. Yıkayanlar ve yıkayanlar: Kir, pislik, mikrop ya da yabancı maddelerin bulaşabileceği düşüncesinden uzak duramayan kişiler.
2. Denetleyiciler: Gereği gibi yapılmayan davranışlardan ötürü, başkalarının başına gelebilecek muhtemel tehlikeli durumlardan kendilerini aşırı derecede sorumlu hisseden kişiler.
3. Düzenleyiciler: Belirli nesneleri özel bir biçimde düzene koyma zorunluluğu duyumsayan kişiler.
4. Salt takıntı düşünceliler: Başkalarına zarar vereceğini düşündükleri, düşüncelerini veya düşlerini akıllarından çıkaramayan kişilerdir.
5. Biriktirip saklayanlar: Önemsiz birtakım nesneleri toplayıp bunları atmakta sorun yaşayan kişiler (Köroğlu 2015: 157-186).

Ele alınan anlatılarda takıntı-zorlantı bozukluğuna ilişkin bir unsur tespit edilememiştir. Ancak bir önceki başlıkta da ifade edildiği gibi farklı anlatılarda tespit edileceği kaygısıyla bu başlık çıkarılmamıştır.

2.5.6. Yaygın Kaygı Bozukluğu

WHO'nun F.41.0; APA'nın 300.02 sınıflandırmasıyla bir rahatsızlık olarak kaydettiği (bk. WHO 1994: 132; APA 1994: 394) yaygın kaygı bozukluğu, Köroğlu (2015) tarafından “kuruntu hastalığı” biçiminde de tanımlanmıştır. Bu hastalık, en az altı ay süren, saplantılı bir düşüncesi bulunmayan kaygı durumları için kullanılır (bk. Köroğlu 2015). Ele alınan anlatılarda yaygın kaygı bozukluğuna ilişkin herhangi bir unsur kaydedilememiştir.

2.5.7. Panik Bozukluğu / Panik Atak

Herhangi tetikleyici bir durum olmadan kişilerin panik atak yaşaması şeklinde tanımlanan panik bozukluğu, belirtileri kişiden kişiye değişebilen, kişilik kaybı, ağrı, baş dönmesi, ölüm, kontrol kaybı ve delirme korkusu gibi belirtileri olan bir hastalıktır (WHO 1994: 139; Köroğlu 2015: 12). Anlatılarda V.G. sınıflandırmasına ilişkin herhangi bir korku ögesi tespit edilememiştir. *Birinci Bölüm*'de panik atak ayrıntılı bir biçimde ele alındığı için, burada üzerinde durulmamıştır.

2.5.8. Perseküsyon Paranoyası

Efsanelerde rastlanmayan fakat masallarda en sık rastlanan psikolojik hastalıktır. “Kötülük görme” olarak da Türkçeye anlatılan bu hastalık, bireyin sürekli bir komplonun içinde bulunduğu, başına kötü şeyler geleceği, kişinin kalıcı bir biçimde yaşadığı ve sürekli başına kötü bir şey geleceği kaygısını barındırması; hayatını bu dairede inşa etmesi ve tedirginlik duygusunu sürekli taşımasıdır. APA'da sanrısız bozuklukların bir alt başlığı olarak ele alınan perseküsyon paranoyası, WHO'da (F22) kalıcı sanrısız bozukluklar başlığı altında yalnızca telaffuz edilmiştir (WHO 1994: 97;103;104;106;115; Apa 1994: 298).

Masallarda perseküsyon paranoyası teşhisi konulabileceği 8 motif kaydedilmiştir. Bu unsurlar sırasıyla Erzincan, Afyonkarahisar (2), Bolu, Çorum, Kastamonu, Kayseri, Muş ve Çanakkale masallarında tespit edilmiştir. Buna göre ilk defa saraydan çıkan padişahın oğlu, canavarlarla karşılaşmaktan korkar (Kara 1996:

377); tabiatı itibariyle korkak olan ağa, kasabın elindeki bıçağı görüp korkusundan içeri girmez; kasabın kırk sineği ve bir fareyi öldürdüğünü gören ağa, korkusundan memleketini terk eder; (Özçelik 2004: 462); delikanlı, annesi bir yere gittiğinde korkar (Sinayuç 1974: 7100); henüz bekar olan bir kız, evlenirse doğacak çocuğunun öleceğinden düşünerek korkar ve ağlamaya başlar (Atlı 2011: 409; Deniz 1996: 110); başka bir anlatı kahramanı, sürekli başına kötü şeyler geleceğini düşünerek yaşar (Köse 2004: 170-171); tavşan o kadar korkaktır ki, korkusundan kendisini öldürmeye karar verir (Gözükızıl 2010: 157). V.H. başlığına kaydedilen bu motiflerin tamamı, anlatının bağlamında yersiz korkular olması ve yukarıda ifade edilen belirtileri taşımaları nedeniyle bu başlık altında değerlendirilmiştir. Bahsi geçen anlatılar incelendiğinde bu hastalığa iki bakış açısının getirildiği görülür. Bunlardan ilki, hastalığa sahip kişinin korkacak bir şeyinin olmadığını fark etmesi ve içsel bir dönüşüme gitmesi; diğeri ise hastalık sahibinin ölene kadar bu hastalığı taşımasıdır. Her iki bakış açısında da hastalığın ciddiye alındığı ve anlatıların hiçbirinde bu durum bir “hastalık” olarak değerlendirilmese de ona çözüm arandığı dikkati çeker. Dolayısıyla söz konusu hastalığın deneyimlenmiş ve anlatılara konu olabilecek kadar üzerinde düşünülmüş bir mevzu olduğundan bahsetmek gerekir. Fakat halk hekimliği, fobilerde olduğu gibi perseküsyon paranoyasına da halk botaniginden istifade ederek bir reçete geliştirmemiş, söz konusu rahatsızlıkları kişinin kendi çabasıyla aşabileceği üzerinde durmuştur.

Tablolar ve Genel Değerlendirmeler

Tablo 5. Korkuya Bağlı Hastalıklar

	Efsanelerde	Masallarda	Toplamda
A. Fobiler	0	6	6
B. Sosyal Anksiyete Bozukluğu	0	6	6
C. Travma Sonrası Stres Bozukluğu	0	3	3
D. Akut Stres Bozukluğu	0	0	0
E. Obsesif-Kompulsif Bozukluk	0	0	0
F. Yaygın Kaygı Bozukluğu	0	0	0

G. Panik Bozukluğu	0	0	0
H. Perseküsyon Paranoyası	0	8	8
Toplam	0	23	23

V. Korkuya Bağlı Hastalıklar başlığı, anlatı türlerinin insana bakış açısını göstermesi bakımından kilit bir önem taşımaktadır. Buna göre masallar insan ve insanın iç dünyasını şekillendiren çeşitli değer-yargılar, dâhili ve harici değişkenlere daha fazla ehemmiyet gösterirken; efsaneler ise daha çok, dış dünyanın gerçekleri ve bu gerçekler karşısında bir “bir inanan olarak” insanın tutumunu ele almışlardır. Dolayısıyla görüldüğü gibi masallarda V. Korkuya Bağlı Hastalıklar başlığına ilişkin 23 motif kaydedilmişken; efsanelerde herhangi bir korku motifi bulunamamıştır. Bu durum, anlatı türlerinin bir canlı olarak insanı, detay bağlamında ele alış biçimlerini göstermektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, masalların korkuya bağlı hastalıklarla ilgili sunmuş oldukları derin bilgi, aynı zamanda anlatıların *Giriş* bölümünde zikredildiği gibi sağaltıcı yönünü doğrudan ön plana çıkarmaktadır. Buna göre kolektif bir üretme biçimi olan anlatı, hem kolektifliği hem de muhtevası itibarıyla korkunun tedavisinde aktif olarak kullanılır.

Öte yandan masallarda tespit edilen V. Korkuya Bağlı Hastalıklarla ilgili başlıklardan yalnızca V.A. Fobiler, V.B. Sosyal Anksiyete Bozukluğu, V.C. Travma Sonrası Stres Bozukluğu ve son olarak V.H. Perseküsyon Paranoyası’nda korku motiflerinin tespit edilmesi, tıp bilimi için oldukça yeni olan söz konusu hastalıkların halk bilgisinde iptidai zamanlardan beri bilindiğini de ortaya koymaktadır. Üstelik masalların söz konusu hastalıklarla ilgili muntazamın bilgiler ve pratikleri anlatı üzerinden sunması da halk hekimliğinin yalnızca pratiklerle değil; anlatı düzleminde de ele alındığını ortaya koymaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KORKU KÜLTÜ

3.2. TÜRKİYE SAHASI MASALLARINDA KORKU KÜLTÜ

I. Sosyal Korku Motifleri

I.A.1. – I.A.2. Hayatta Kalma

I.A.1. 1. – I.A. 400. Barınma

- I.A.3.1501. Babalarının kendilerini ormana atacağını duyan iki kardeş, kaybolmamak ve eve dönebilmek için iz bırakırlar (Çek vd. 2018: 58).
- I.A.3.1502. Babasının kendisini ormana bırakacağını duyan kız, çakıl taşlarıyla evin yolunu belirler (Ergun 2014: 240).
- I.A.3.1503. Dağda yalnız kalan üç kız kardeş, korkularından güvenli bir yer ararlar (Önay 1995: 282).
- I.A.3.1504. Eve dönememekten korkan çocuklar, yanlarına çakıl taşı alırlar (Göde 2011: 285).
- I.A.3.1505. Kapıya atılan üvey anne ve kızı, adama yalvarırlar (Ergun 2014: 132).
- I.A.3.1506. Kışın çıplak dışarda kalan adam, soğuktan donmamak için ısınacak bir yer arar (Önal 2004: 219).

I.A.2.401. – I.A.2.800. Besin

- I.A.2.401. Aç kalacaklarını anlayan iki kardeş, evlerini terk ederler (Akgün 2000: 176).
- I.A.2.402. Aç kalmaktan korkan üç dokumacı kardeş, yasağa rağmen dokumacılık yapmaya devam ederler (Sakaoğlu 1973: 434).
- I.A.2.403. Açlığa dayanamayan tilki, köye saldırır (Önay 1999a).
- I.A.2.404. Açlıktan ölmek üzere olan çakal ve tilki, deveyi yemeye karar verirler (Yavuz 1996: 401).
- I.A.2.405. Açlıktan ölmek üzere olan kaplan, karnına pençe vurarak kendi bağırsağını yemeyi düşünür (Köksel 2004: 153).
- I.A.2.406. Açlıktan ölmek üzere olan tilki kara kara düşünür (Gözükızıl 2010: 28).
- I.A.2.407. Ahmet çok acıkınca, dışarı çıkmaktan aşırı korksa da ekmeği almak için çıkar (Önay 2004: 273).
- I.A.2.408. Aldığı papağan tarafından bir dağ başına bırakılan kız, açlıktan ölmek üzeredir ve bir iş için camcıya yalvarır (Yardımcı 2012: 101).
- I.A.2.409. Aldığı papağan tarafından bir dağ başına bırakılan kız, açlıktan ölmek üzeredir ve bir iş için değirmenciye yalvarır (Yardımcı 2012: 101).
- I.A.2.410. Anne babaları ölünce aç kalan çocuklar, ülkelerini terk ederler (Özçelik 2004: 99).
- I.A.2.411. Dev, yiyecek insanın ve hayvanın kalmadığı köyü terk eder (Gözden 2014: 143).
- I.A.2.412. Devler, acıkınca ve azıkları gelmeyince komşu köylüleri kaçırp yerler (Gözen 2014: 142).

- I.A.2.413. Dev, adamı kızını vermezse öldürmekle tehdit eder. Adam da kızını vermeye mecbur kalır (Eren 2001: 243).
- I.A.2.414. Dev, adamı ya kendisini ya da ocaktaki kuşları yemekle tehdit edince, adam ocaktakileri deve verir (Yıldırım 2007: 141).
- I.A.2.415. Evin tek geçim kaynağı olan oğul, annesini ağanın kızını istemeye yollar. Anne gitmek istemese de, oğul evi terk etmekle tehdit edince mecbur kalır (Yardımcı 2012: 307).
- I.A.2.416. Fakir değirmenci, yiyeceği olmadığı için kara kara düşünür (Önay 1995: 239).
- I.A.2.417. Fakir on üç kardeş, gittikleri evdeki altın tokmağı çalıp kaçarlar (Kartal 2015: 5047).
- I.A.2.418. Farenin yemeklerini çalmasını istemeyen, sofrada elleri sopalı beklerler (Çiftçi 2015: 176).
- I.A.2.419. Gülünce yanaklarında güller açan, ağlayınca gözlerinden inciler dökülen kız, yemek ve su karşılığında kendisini kıskanan Arap kızlarına gözlerini verir (Özçelik 2004: 242).
- I.A.2.420. Her gün aç uyuyan baba ve oğlu bu duruma dayanamazlar ve oğlan babasından kendisini satmasını ister (Sayar 2009: 164).
- I.A.2.421. Her gün arpa ekmeği yiyen kız, devı öldürüp rahat yaşamak ister (Önay 1995: 283).
- I.A.2.422. Hiçbir dükkânın kendisine bir şey satmadığı ve oldukça aç olan adam, açlıktan ağlamaya başlar (Önay 1995: 250).
- I.A.2.423. Hurilerin olağanüstü özellikler verdikleri kız, padişahın oğlunca istenir. Dadısı kızını kıskanınca yemeğe karşılık kızın gözlerini alır (Şimşek 1990: 752).
- I.A.2.424. Işık yakılması yasaklanır ancak çalışmazlarsa aç kalacak olan aile, ışıklarını yakıp çalışırlar (Ergun 2014: 211; Yavuz 1996: 165).
- I.A.2.425. İşinden kovulmak istemeyen yaşlı anne korkar (Deniz 1996: 89).
- I.A.2.426. Karın tokluğuna çalışmayı kabul eden adam, reddedileceğini sanarak korkar (Yardımcı 2012: 297).
- I.A.2.427. Karnı doymayan ayı, üç kurdu ortadan kaldırmaya karar verir (Alay 2005: 163).
- I.A.2.428. Keloğlan'ın sihirli sofrasını ve altın yumurtlayan tavuğunu çalanlar, dayak yiyince aldıklarını geri verirler (Akyol 2010: 321-322).
- I.A.2.429. Kendi kızının hakanın oğluyla evlenmesini isteyen dadı, kızın gözlerini su karşılığında alır (Artun 1978: 8; Kartal 2015: 137).
- I.A.2.430. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen cadı, gelinin gözlerini su karşılığında alır (Bakırcı 2000: 357; Tosun 1996: 338).
- I.A.2.431. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen süt anne, kızın gözlerini su karşılığında alır (Ergun 2014: 114).
- I.A.2.432. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen teyze, yeğeninin gözlerini su karşılığında oyar (Ergun 2014: 53; Doğramacıoğlu 2011: 224; Önay 1995: 301; Pamir Bildik 1995: 318; Tunç 2008: 226; Yardımcı 2012: 190).
- I.A.2.433. Kırk gün dolunca, padişahın kendisini öldüreceğinden korkarak ülkeyi terk etmeye çalışır (Kalay 1998: 165).
- I.A.2.434. Kız, ateşini söndürmek isteyen kediye yalvarır (Doğan 2012: 392).

- I.A.2.435. Kızının daha iyi bir hayat yaşamasını isteyen teyze, su karşılığında yeğeninin gözlerini çıkarır (Sakaoğlu 1963: 551).
- I.A.2.436. Kötü kalpli hala, yeğenine verdiği suya karşılık iki gözünü alır (Öcal 1999: 373).
- I.A.2.437. Mayıl adlı delikanlı, karın tokluğuna ölümü göze alır (Şimşek 1990: 772).
- I.A.2.438. Oduncunun kızını isteyen yılan (peri), onun ağaç kesmesine ve para kazanmasına izin vermez. Oduncu zor durumda kalınca kızını vermeye razı olur (Yaşar 2002: 232).
- I.A.2.439. Oldukça fakir olan aile, çocuklarına karşılık altını mecbur kalarak alırlar (Yavuz 1996: 211).
- I.A.2.440. Oldukça fakir olan anne-baba, çocuklarını evde bırakır kaçarlar (Arslan 2017: 384).
- I.A.2.441. On üç çocuğu olan baba, onları doyurmakta güçlük çekince kara kara düşünür (Kartal 1966a: 5047).
- I.A.2.442. Ormanda kalan üç kız, yemekleri kalmayınca en küçükten başlayarak birbirlerini yemeyi düşünürler (Önay 1995: 366).
- I.A.2.443. Padişaha Hızır'ı bulacağını söyleyen ve karşılığında altın alan Eskici Baba, kırk gün mühlet alır (Kalay 1998: 165).
- I.A.2.444. Papaz ve ailesi evde aç kalınca, papaz erzak toplamaya çıkar (Ete 2010: 137).
- I.A.2.445. Su alınmak için ejderhaya kurban verilen kız korkar ve delikanlıdan kendisini ejderhaya kurban vermesini ister. Nitekim verilmezse köy susuz kalacak ve babası kızını öldürecektir (Demir 2006: 113).
- I.A.2.446. Tek geçim kaynağı elma olan aile, devi öldürmeye karar verir (Kara 1996: 124).
- I.A.2.447. Ülkede geçimini sağlayamayan insanlar göç ederler (Yavuz 1996: 241).
- I.A.2.448. Üvey anne, üvey kızın gözlerini su karşılığında alır/oyar (Akyol 2010: 422; Kara 1996: 508; Köse 2004: 172).
- I.A.2.449. Yemeğin biteceğinden korkan ev sahibi, kazanla konuşur (Tekin-Nakib 1994: 85).
- I.A.2.450. Yemek için ayı tilkiyi, canavar da ayıyı kovalar (Ergun 2014: 102).
- I.A.2.451. Yiyecek bulmakta güçlük çeken aile, bir çare olarak başka bir yere göç eder (Eğridağ 1997: 87).

I.A.3. 801 – I.A.3. 2000 Ölme/ Yok olma Zarar Görme

- I.A.3.801. Ablalarının kendisini yemek istediklerini duyan kız, kaçmaya çalışır (Doğan 2006: 199).
- I.A.3.802. Ablalarının onu yiyeceğini düşünen en küçük kardeş, onlara yalvarır (Önay 1995: 367).
- I.A.3.803. Ablasının kötü kalpli kocasını kendi evinde gören kadın çok korkar (Berki 2003: 326).
- I.A.3.804. Abrusas yılanı, kervanın etrafını sarar ve onlardan küçük kızı vermelerini aksi takdirde hepsini öldüreceğini söyler. Kervancılar kızı yılanı verirler (Önay 1998h).
- I.A.3.805. Açgözlü adam, değirmendeki periler tarafından ateşe atılmaya kalkınca korkar (Ergun 2014: 180).
- I.A.3.806. Açıldığı adada başına bir şey geleceğinden korkan adam, orayı terk eder (Aydın 2012: 497).

- I.A.3.807. Açlıktan ölmek üzere olan tilki, köpekler kovalayınca kaçır (Önay 1999a).
- I.A.3.808. Açtığı kutudan yılan çıkan adam, öldürülmekten korkar (Şimşek 1990: 508).
- I.A.3.809. Adam bir tabancayla kardeşi tarafından öldürülmekle tehdit edilince korkar ve çocuklarını ormanda bırakır (Sakaoğlu 1973: 538).
- I.A.3.810. Adam kılıcını aramaya başlayınca, devler korkup evden kaçarlar (Akgün 2000: 175).
- I.A.3.811. Adam, Azrail'le pazarlık yaparak canının daha sonra alınmasını sağlar (Göde 2011: 214).
- I.A.3.812. Adam, elli altın borcunun olduğu arkadaşının kendisini kaynar suda yıkayacağını anlayınca borcunu ödemeye razı olur (Önal 2004: 27).
- I.A.3.813. Adam, hocayı öldürmekle tehdit eder ve daha fazla altın ister. Hoca yalvarır ve adamın isteğini kabul eder (Gülensoy-Buran 1992: 35).
- I.A.3.814. Adam, karısına kız doğursa onu öldüreceğini söyler. Bundan korkan kadın, kız doğursa da bebeğin oğlan olduğunu söyler (Köse 2004: 124).
- I.A.3.815. Adam, karısının korkusundan peynir yiyemez ve o gelince kaçmaya çalışır (Alay 2005: 271).
- I.A.3.816. Adam, yalancı hoca olduğunun anlaşılmasından korkar (Atlı 2011: 395).
- I.A.3.817. Adamın karısını kaçıran Yahudi, padişaha yalvarır ve ülkeden kaçır (Önal 2004: 146).
- I.A.3.818. Adamın karısıyla birlikte olan molla, kadının kocasının geldiğini duyunca kaçmaya başlar (Kara 1996: 549).
- I.A.3.819. Adamın karısıyla görüşen bir başka adam, öldürüleceğini düşünerek kaçır (Önal 2004: 140).
- I.A.3.820. Adamın sihirli ununu ve eşeğini çalan değirmenci, dayak yedikten sonra hepsini geri verir (Doğan 2012: 516).
- I.A.3.821. Adamın tarlasını yakacağını duyan tavşanlar, tarladan kaçarlar (Günde 2013: 10).
- I.A.3.822. Adil paylaşım yapan kurdun öldürüldüğünü gören tilki, her şeyi aslana verir (Akgün 2000: 156).
- I.A.3.823. Afşar'ın korkuttuğu adamlar, canlarından olmamak için kaçarlar (Şimşek 1990: 823).
- I.A.3.824. Ağa kızla birlikte olmak isteyince kız, ağayı veya kendini öldüreceğini söyler. Ağa kızdan vazgeçer (Önay 1995: 371).
- I.A.3.825. Ağa, Gorso'yla baş edemeyince malını alıp karısıyla kaçır (Köse 2004).
- I.A.3.826. Ağa, Keloğlan'dan zarar görünce, hanımıyla beraber kaçır (Bekdik 2014: 224).
- I.A.3.827. Ağabeyinin hanımına göz koyan adam, kadın buna yanaşmayınca ona iftira atar (Alptekin 2002: 341; Eren 2001: 202; Ergun 2014: 230; Önay 1995: 404; Yavuz 1996: 340).
- I.A.3.828. Ağanın karısında gözü olan adamlar, önce kadını, çocuklarını öldürmekle tehdit ederler. Çocukları öldürülen sonra kadın kaçır (Doğan 2006: 279-280).
- I.A.3.829. Ağanın karısıyla ve üç kızıyla birlikte olan Keloğlan, hemen ağanın evinden kaçır (Akyol 2010: 286).
- I.A.3.830. Ağanın mallarını telef eden iki kardeş, ağanın kendilerini öldüreceğinden korkarak kaçarlar (Aslan 2017: 129).

- I.A.3.831. Ağlayınca gözlerinden inciler akıtan, gülünce yanaklarında güller biten kızın canı bir geyiktir. Dadı, yaptıklarının ortaya çıkmasından korkarak geyiği öldürtür (Ergun 2014: 141).
- I.A.3.832. Ahmet'in sözde ormanı söküp getireceğinden, dolayısıyla ormansız yaşayamayan devler, korkarlar (Önay 1995: 274).
- I.A.3.833. Ailelerinin kendilerini keseceğini bir güvercinden öğrenen çocuklar kaçarlar (Seyidoğlu 1975: 221).
- I.A.3.834. Akıllı kardeş, muhtarı öldüren deli kardeşini jandarmayla korkutur (Akyol 2010: 327).
- I.A.3.835. Akrebin kendisini ısırmasından korkan kaplumbağa, onunla bir anlaşma yapar (Karasu 2002: 161).
- I.A.3.836. Akrep, kendisini karşıya geçirmesini isteyince kurbağa korkar (Gözükızıl 2010: 150).
- I.A.3.837. Alacaklıları kapıya gelince adam korkar (Köksel 1995: 378).
- I.A.3.838. Aldattığı adamların kendisini öldüreceğini anlayan keçel (kel) evine saklanır (Arslan 2017: 459-460).
- I.A.3.839. Aldığı et bir köpek tarafından çalınan kız, korkusundan eve gitmez (Günay 1975: 287).
- I.A.3.840. Âlim olmayan ancak âlim olarak tanıtılan adam, padişahın âlimiyle karşı karşıya geleceği için korkar (Eren 2001: 222).
- I.A.3.841. Altın akan çeşmede saçını yıkayan ve saçları altından olan genç, insanların altın için kafasını kesmelerinden korkar (Ölmez 2014: 146).
- I.A.3.842. Altın yumurtlayan kargayı yiyen iki kardeş, adam üstlerine varınca evden kaçarlar (Özden 2009: 625).
- I.A.3.843. Altınların gömüldüğü yerde taş yağmuruna tutulan kadın, sırtına taş isabet edince korkarak kaçar (Kara 1996: 153).
- I.A.3.844. Ambarda saklanan adamlar, birlikte olacakları kadının kocasının korkusundan çıplak bir vaziyette kaçarlar (Seyidoğlu 1975: 404).
- I.A.3.845. Anne ayı mağaradan çıkınca, adam yavru ayıların elinden kaçar (Akyol 2010: 330).
- I.A.3.846. Anne, canının yerine can arayan oğluna canını vermez (Arslan 2008: 239; 271).
- I.A.3.847. Anne, çocuklarından birini keser, diğerini ise korkutur (Akgün 2000: 215).
- I.A.3.848. Anne-babaları tarafından kesilerek öldürüleceğini duyan üvey kardeşler, evden kaçarlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 46).
- I.A.3.849. Anne-babalarının kendilerini kesip yiyeceğini anlayan iki kardeş, bir karganın uyarmasıyla eve geri dönmezler (Akgün 2000: 179).
- I.A.3.850. Anne-babalarının kendilerini kesip yiyeceğini öğrenen çocuklar evden kaçarlar (Kartal 1966b: 4118).
- I.A.3.851. Annelerinin kendilerini keseceğini anlayan çocuklar evden kaçarlar (Şimşek 1990: 683; Yardımcı 2012: 255).
- I.A.3.852. Annelerinin kendilerini keseceğini duyan iki kardeş korkup eve gelmezler (Kara 1996: 477).
- I.A.3.853. Annelerinin kendilerini kesmesinden korkan iki kardeş, evden kaçarlar (Tunç 2008: 204).

- I.A.3.854. Annesi kardeşlerini öldürünce, çocuk korkup sesini çıkarmaz (Tunç 2008: 252).
- I.A.3.855. Annesinden dayak yiyen Keloğlan, evden kaçır (Kara 1996: 164).
- I.A.3.856. Annesinden gerçeği öğrenmek isteyen oğul, onun memesini ağzına alıp ısırır. Kadın acıdan gerçeği söylemek zorunda kalır (Aslan 2017: 38).
- I.A.3.857. Annesine ölmek üzere olduğunu söyleyen genç ona yalan söyler ve bir horozu yolarak ona can alıcı (Azrail) der. Annesi geldiğinde can alıcıyı gösterince kadın korkusundan oğlunun canını almasını söyler (Caferoğlu 1995: 207).
- I.A.3.858. Annesini kör eden çocuk, babasından korkup evi terk eder (Bayrı 2010: 39).
- I.A.3.859. Annesini öldürmekle korkutan genç, onu padişahın kızını istemeye ikna eder (Akgün 2000: 228; Günay 1975: 472; Seyidoğlu 1975: 202).
- I.A.3.860. Annesinin ve kendisinin öldürülmesinden korkan kız, sünnetten kaçır (Kara 1996: 435).
- I.A.3.861. Arkadaşının adam öldürdüğünü sanan gençler, korkup onu içeriye almazlar (Tunç 2008: 262).
- I.A.3.862. Arkadaşının emanetine ihanet etmek istemeyen çocuk, bir yıl sonra kurt tarafından yenilmeyi kabul eder (Ergun 2014: 144).
- I.A.3.863. Arkadaşının kızıl devi öldürdüğünü gören Mirza Muhammed, bir çukurda onları korkuyla izler (Berki 2003: 330).
- I.A.3.864. Arkadaşının sevdiği kadını kurtarmak isteyen delikanlı, gelinliğini giyip kadın kılığına girer. Gittiği evdeki kıza aşık olunca, kızla birlikte gece vakti kaçır (Alptekin 2002: 398).
- I.A.3.865. Arkadaşlarının bir kartal tarafından götürüldüğünü görenler, korkup kaçır (Berki 2003: 242).
- I.A.3.866. Asker iki arkadaş, savaşta cepheden kaçır (Özçelik 1995: 104).
- I.A.3.867. Askerler, avlanan maral kimin tarafından kaçarsa o kişinin öldürüleceğini duyup korkarlar (Aslan 2017: 36).
- I.A.3.868. Askerlerin geldiğini sanan dev, saklanır (Gülensoy ve Buran 1992: 58).
- I.A.3.869. Askerlerin kendilerini öldürmeye geldiğini sanan mezra halkı, korkup harmana saklanırlar (Çiftçi 2015: 193).
- I.A.3.870. Aslan ve kurt, kediden korkup kaçır (Bekdik 2014: 187).
- I.A.3.871. Aslan, geyiğe pençe atınca, geyik can havliyle kaçır (Kara 1996: 96).
- I.A.3.872. Aslan, geyik ve leylek, vergi memurundan kaçır (Atlı 2011: 251).
- I.A.3.873. Aslanın her hayvanı yemesi üzerine, hayvanlar aralarında anlaşarak ondan kurtulmak isterler (Gözükızıl 2010: 180).
- I.A.3.874. Aslanın pençesini kaldırdığını gören geyik kaçır (Bakırcı 2000: 233).
- I.A.3.875. Aslanın yemek üzere olduğu geyik kaçır (Çiftçi 2015: 188).
- I.A.3.876. Aslanın yiyeceği fare, ona yalvarır (Şafak Aydın 2015: 211).
- I.A.3.877. At, ısırılmaktan korktuğu için sahibinin kendisini sarmasını ister (Şimşek 1990: 564).
- I.A.3.878. At, yalan söyleyerek kendisini yemek isteyen kurttan kaçır (Aydın 2012: 335).
- I.A.3.879. Atının parçalanmasından ve parçalanırsa dönmesinin mümkün olmamasından korkan şehzade, titrer (Seyidoğlu 1975: 194).

- I.A.3.880. Atlıların kendileri için geldiğini sanan devler, gizlenirler (Bekdik 2014: 202).
- I.A.3.881. Attan çifte yiyen kurt, kaçır (Yardımcı 2012: 51).
- I.A.3.882. Avcıdan dayak yiyen aslan, ona yalvarır ve kendisini çözmesini ister (Yardımcı 2012: 48).
- I.A.3.883. Avcılar tarafından vurulan aslan, can havliyle kaçıp saklanır (Gözükızıl 2010: 188).
- I.A.3.884. Avcıların geldiğini sanan ayı, donmuş kuyruğunu koparıp kaçır (Gözükızıl 2010: 46).
- I.A.3.885. Avcıların geldiğini sanan ayı, korkup saklanır (Akyol 2010: 356).
- I.A.3.886. Avcıların kendisini avlamaya çıktığını sanan canavar korkar (Bakırcı 2000: 240).
- I.A.3.887. Avcının geldiğini duyan tilki kaçır (Çelik 2008:390; Gözükızıl 2010: 167; 269).
- I.A.3.888. Avcının kapanına düşen tilki, kirpiye yalvarır (Dağlar 2010: 88).
- I.A.3.889. Avcının tüfeğini ateşlemesi üzerine çakal ve tilki kaçır (Gözükızıl 2010: 225).
- I.A.3.890. Avcıyı gören tilki kaçır (Tunç 2008: 139).
- I.A.3.891. Ayı ile oduncu arkadaş olurlar. Bir gün ayı, oduncuyu ve ailesini evine davet eder. Gece olunca, oduncunun karısı ve kızı, ayının fırını yaktığını görür ve ayının kendilerini yiyeceğini düşünerek korkudan uyuyamaz (Karadağ ve Akkaya 1997: 17).
- I.A.3.892. Ayı kızı yakalar ve kız korkusundan bayılır (Akgün 2000: 145).
- I.A.3.893. Ayı ve aslan, tilkinin övdüğü kediden korkarlar (Akyol 2010: 343).
- I.A.3.894. Ayıdan fırsat bulan kız, hemen kaçır (Şimşek 1990: 500).
- I.A.3.895. Ayıdan kaçmak isteyen kadın, belindeki ipi bir aslanın ayağına bağlar (Berki 2003: 152).
- I.A.3.896. Ayıkulak'la baş edemeyen aile, onunla yaşamayı mecburen kabul eder (Önal 2004: 177).
- I.A.3.897. Ayının dilini koparan tilki kaçır (Akyol 2010: 298).
- I.A.3.898. Ayının evlendiği kadın, fırsatını bulunca kaçır (Akgün 2000: 146).
- I.A.3.899. Ayının evlerini yıkacağını düşünen köylüler, onu öldürürler (Pamir Bildik 1995: 324).
- I.A.3.900. Ayının kaçırdığı kız, onu tuzağa düşürerek kaçır (Uluslan 2009: 287).
- I.A.3.901. Ayının kendisini yiyeceğini anlayan at, ona bir oyun oynayarak kaçır (Korkmaz 2010: 101).
- I.A.3.902. Ayının kendisini yiyeceğini anlayan koyun, ona bir oyun oynayarak kaçır (Korkmaz 2010: 101).
- I.A.3.903. Ayının kendisini yiyeceğini anlayan tilki kaçır (Şimşek 1990: 489).
- I.A.3.904. Ayının kendisini yiyeceğini anlayan tilki, tavşan, koyun ve katır kaçır (Şafak Aydın 2015: 379).
- I.A.3.905. Ayının kovaladığı tilki kaçır (Eren 2001: 185).
- I.A.3.906. Ayının tuzağa yakalandığını gören tilki kaçır (Kara 1996: 92).
- I.A.3.907. Ayıya ihanet eden çiftçi, öldürülmekten korkar ve tilkiden yardım ister (Sakaoğlu 1973: 349).
- I.A.3.908. Ayıyla evlenen kadın, fırsatını bulunca kaçır (Akgün 2000: 145).
- I.A.3.909. Babası bıçak fırlatınca, oğul kaçır (Berki 2003: 307).

- I.A.3.910. Babası tarafından öldürölmek üzere cellada verilen kız, cellada yalvarır ve canını bağışlamasını ister (Kartal 2015: 116).
- I.A.3.911. Babasına börek götüren Nohut çocuk, bütün böreğı yiyince korkup kaçır (Akyol 2010: 220; Sakaoğlu 1973: 351).
- I.A.3.912. Babasından dayak yiyen çocuk, evden kaçır (Ete 2010: 144).
- I.A.3.913. Babasından korkan şehzade, sevdiği kadını bırakıp kaçır (Seyidoğlu 1975: 349).
- I.A.3.914. Babasının kendisini öldüreceğini öğrenen kız, evden kaçır (Günay 1975: 298).
- I.A.3.915. Babasının yerine askere gitmek isteyen büyük ve ortanca kız, köprüde önleri kesilince korkup kaçır (Sakaoğlu 1973: 374).
- I.A.3.916. Badıları kaybeden Keloğlan, ağanın kendisini öldürmesinden korkar (Atlı 2011: 440).
- I.A.3.917. Bağcının geldiğini duyan çakallar, kaçmaya çalışır (Çiftçi 2015: 173).
- I.A.3.918. Bağdan üzüm yiyen köpekler, bağ sahibinin geldiğini duyunca kaçır kuyruklarını koparırlar (Çiftçi 2015: 163).
- I.A.3.919. Bağın sahibi tarafından bir gün yakalanacağını anlayan tilki, kurtulmak için bir plan hazırlar (Gözükızıl 2010: 203).
- I.A.3.920. Bağın sahibinin tüfekle geldiğini gören tavşan kaçır (Tunç 2008: 138).
- I.A.3.921. Bağırmaya devam ederse padişahın kendisini öldüreceğini anlayan horoz, bağırmaktan vazgeçer (Ergun 2014: 278).
- I.A.3.922. Balı yediğini gizlemek isteyen tilki, pislediğı kabı ayının altına koyar (Akgün 2000: 142).
- I.A.3.923. Balı yiyen tilki, ayı ve kurttan kaçır (Atlı 2011: 234).
- I.A.3.924. Balığın gülmesinin sebebini bilmeyen adam, bu sebeple öldüröleceğı için korkar ve mühlet ister (Aslan 2017: 97).
- I.A.3.925. Balık adam balıkçıyı evine davet eder ancak balıkçı boğulmaktan korkar (Kongöl 2013: 29).
- I.A.3.926. Balık tutamadığı için babasından dayak yemekten korkan çocuk, eve gitmez (Doğramacıoğlu 2011: 248).
- I.A.3.927. Balıkçı çocuğı, kendisine yardım eden adamdan korkar ve kızı ortadan bölmeye razı olur (Sakaoğlu 1973: 354).
- I.A.3.928. Balıkçının karısıyla evlenmek isteyen padişah, zor bir istekte bulunur. İsteğı yerine getirilmezse adamı öldürmekle tehdit eder (Önköl 2015: 199-200).
- I.A.3.929. Başına bir bela geleceğini bilen ve gençlikte gelmesini isteyen adam, camiden çıkınca evinin yandığını görür ve karısı ile çocuklarını alarak köyünü terk eder (Eker 1990: 70).
- I.A.3.930. Başına bir bela geleceğini ve ne zaman gelmesini istediğı sorulan adam korkar (Arslan 2008: 297; Yardımcı 2012: 202).
- I.A.3.931. Başına gelenlerden korkan kız, üvey annesinin zulümlerine ses çıkarmaz (Özçelik 2004: 370).
- I.A.3.932. Başına kabak geçirileceğini sanan değirmenci, saklanır (Ölmez 2014: 195).

- I.A.3.933. Başında beklediği elma ağacındaki meyveyi yere düşmeden tutması gereken, yere düşerse yiyeni öldüreceğini bilen bekçi, elma yere düşünce çok korkar ve o halde padişaha götürür (Yavuz 1996: 306).
- I.A.3.934. Başının vurulacağını anlayan ortanca kardeş kaçır (Günay 1975: 452).
- I.A.3.935. Başka adamlarla görüşen kadın, kocasına söylenmekle tehdit edilir ve altınları alınır (Doğramacıoğlu 2011: 450).
- I.A.3.936. Başka bir adamla evlenmeyi düşünen kadın, zarar vermesinden korktuğu için oğlunu öldürmeyi düşünür (Öcal 1999: 335).
- I.A.3.937. Başka bir adamla görüşen evli kadın, oğlu görür de babasına söyler diye onu öldürmek ister (Eğridağ 1997: 22).
- I.A.3.938. Başlarına gelebileceklerden korkan adamlar, uzaktan terziyi takip ederler (Gülensoy ve Buran 1992: 92).
- I.A.3.939. Başlarına tokmak vurulacak olan kadı, savcı ve kapıcı, camiye gitmediği için idam edilecek adamın camide olduğunu söylerler (Arslan 2017: 524).
- I.A.3.940. Bazlamaları yediği için dayak yiyen kedi kaçır (Gözükızıl 2010: 246).
- I.A.3.941. Bebek devin bir atı yediğini gören oğlan, çok korkar ve kaçır (Göde 1997: 234).
- I.A.3.942. Bekçinin geldiğini gören tilki kaçır (Kartal 1973a: 6758).
- I.A.3.943. Berber, Kara Vezir'in kendisine verdiği parayı ve neşteri düşünerek başına bir iş gelmesinden korkar (Tekin ve Nâkib 1994: 29).
- I.A.3.944. Berber, tıraş olmaya gelen adamın öldürülmesini isteyen adamdan korkunca, tıraş edeceği adamı öldürmeye razı olur (Önal 2004: 75).
- I.A.3.945. Besmelesiz olarak anılan kadın, uzakta bir köye doğuma götürülünce kendisine başına bir şey geleceğini düşünür ve korkar (Sayar 2009: 119).
- I.A.3.946. Bey Börek'in nişanlısıyla evlenen adam, onun geldiğini duyunca kaçıp saklanır (Arslan 2017: 455).
- I.A.3.947. Beyin karısı, padişahın kızını istemeye korkar (Öcal 1999: 299).
- I.A.3.948. Beyin konağında deprem olur ve herkes kaçır (Kara 1996: 447).
- I.A.3.949. Beyoğlu altın perçemli oğlandan ve kızıdan haber alır ve iki kötü kız kardeş bunu haber alınca telaşlanırlar (Deniz 1996: 131).
- I.A.3.950. Bezirgancı olduğu köyde bütün malını kaybeden adam, başına bir bela gelmemesi için köyünü terk eder (Ölmez 2014: 165).
- I.A.3.951. Bıçakla yaralanan dev kaçır (Yıldırım 2007: 141).
- I.A.3.952. Bilinmeyen zanaat, farklı hayvanlar ve bitkilerin suretine girebilmektir. Keloğlan bu yolla çeşitli hayvanlara dönüşerek kendisini sattırır. Bir gün pazarda, Arap devin kendisini katır suretindeyken tanıdığını görünce başına gelecekleri anlar ve korkar (Taner 1995: 92).
- I.A.3.953. Bindiği eşek denizde boğulacak gibi olduğunda kız korkar ve korktuğu için de söylememesi gereken sözü söyler (Özçelik 2004: 339).
- I.A.3.954. Bir adamı öldüren ağayı şikayet etmekle tehdit eden Keloğlan, ondan para alır (Karasu 2002: 213).

- I.A.3.955. Bir adamla görüşen evli kadın, kapısı çalınınca korkar ve görüştüğü adamı saklar (Ölmez 2014: 190).
- I.A.3.956. Bir delikanlıyı bahanesiz ortadan kaldırırsa halkın kendisini taşlamasından korkan padişah, delikanlıya bir zor görev daha verir (Sakaoğlu 1973: 387).
- I.A.3.957. Bir dervişten kendisini yeni doğan bir bebeğin öldüreceğini öğrenen padişah ülkedeki bütün bebekleri öldürtür (Arslan 2017: 469).
- I.A.3.958. Bir insanoğluna su verdiği anlaşılan besmele korkar (Önay 1995: 328).
- I.A.3.959. Bir kadını mezardan geldiğine inandıran ve altınlarını alan adam, peşine düşüleceğinden korkar (Eren 2001: 316).
- I.A.3.960. Bir kurda verilen kız, yenilmekten korkup kardeşlerine yalvarır (Seyidoğlu 1975: 264).
- I.A.3.961. Bir kuşun kötü haber verdiği kız korkar ve annesine danışır (Ergun 2014: 108).
- I.A.3.962. Bir kuşun uyarmasıyla kız (zarar görmek üzeredir) evden kaçır (Kartal 1975: 7288).
- I.A.3.963. Bir tilkiye verilen kız, can korkusundan ağlar (Seyidoğlu 1975: 264).
- I.A.3.964. Birbirini süsen iki koç, etraftaki herkesi korkutur (Taner 1995: 16).
- I.A.3.965. Boğazda gemileri batıran yere gelince, insanlar korkmaya başlarlar (Önal 2004: 37).
- I.A.3.966. Boğazına bıçak dayanan genç, Şahmaran'ın yerini söyler (Şimşek 1990: 521).
- I.A.3.967. Boğulmak üzere olan akrep, kurbağadan yardım ister (Şafak Aydın 2015: 136).
- I.A.3.968. Boğulmak üzere olan kurt, donmuş kuyruğunu koparır ve canını kurtarır (Alay 2005: 169; Gözükızıl 2010: 54; Dağı 2008: 55).
- I.A.3.969. Bokböceği, evleneceği kişiyi kendisini neyle döveceğine göre seçer (Ergun 2014: 280; Dağı 2008: 55).
- I.A.3.970. Boynu vurulmak üzere olan en küçük kardeş kaçır (Günay 1975: 522).
- I.A.3.971. Böcek, evleneceği kişiyi kızdığında kendisini neyle cezalandıracağına göre seçer (Kartal 2015: 139).
- I.A.3.972. Burunları kesilen köylüler mezarlıktan kaçır (Önay 1995: 440).
- I.A.3.973. Cadı tarafından yenilmek üzere kaçırılan oğlan saklanır (Akgün 2000: 165).
- I.A.3.974. Cadı, padişahın oğluyla evlenmek ister ve oğlanı vermezlerse şehrin altını üstüne getireceğini söyler. Padişah da oğlunu mecburen verir (Önay 1995: 373).
- I.A.3.975. Cadıdan kurtulan iki kardeş, evlerine doğru kaçır (Yaşar 2002: 174).
- I.A.3.976. Cadının kendilerini yiyeceğini anlayan çocuklar, kaçır (Korkmaz 2010: 117).
- I.A.3.977. Cadının kendilerini yiyeceğini anlayan üç kız kardeş, kaçır (Göde 2011: 233).
- I.A.3.978. Cadının kendilerini yiyeceğini anlayan iki kardeş kaçır (Günde 2016: 85 Önal 2004: 210).
- I.A.3.979. Cadının kendilerini yiyeceğini anlayan üç kız kardeş, kaçır (Göde 2011: 233).
- I.A.3.980. Canavar bebeğin kendisini yiyeceğini anlayan çocuk kaçır (Boratav 2001: 122).
- I.A.3.981. Canavar, çiftçinin karnında tazi ve köpek olduğunu sanarak korkar (Bakırcı 2000: 240).
- I.A.3.982. Canavar, çobanın yaklaştığını görünce kaçır (Arslan 2008: 252).
- I.A.3.983. Canavar, öldürölme korkusuyla kaçır (Bakırcı 2000 240).
- I.A.3.984. Canavarın kendisini yiyeceğini anlayan at kaçır (Arslan 2017: 355).

- I.A.3.985. Canavarın kendisini yiyeceğini anlayan çocuk kaçır (Arslan 2017: 355).
- I.A.3.986. Canavarın kendisini yiyeceğini anlayan keçi kaçır (Arslan 2017: 355).
- I.A.3.987. Canavarın kendisini yiyeceğini anlayan koyun kaçır (Arslan 2017: 355).
- I.A.3.988. Canını kurtarmak isteyen tilki, kaçarken kuyruğunu kopartır (Çiftçi 2015: 181; Gözükızıl 2010: 49; Önay 1995: 236; Yardımcı 2012: 55).
- I.A.3.989. Cevahir yumurtlayan kuşu yiyen iki kardeş, annelerinin kendilerini öldürmesinden korkarak evden kaçarlardı (Sakaoğlu 1973: 483).
- I.A.3.990. Cinler padişahını gaz yağıyla yakan kız, derhal Kaf Dağı'ndan kaçır (Aydın 2012: 473).
- I.A.3.991. Cıvcıvlerin annesi gibi davranan tilki, kümeşe girerek onları yer. Cıvcıvlerden birisi de korkarak saklanır (Taner 1995: 69).
- I.A.3.992. Cuma namazına gitmeyenlerin asıldığı bir ülkede, asılmak üzere olan adam, imamın ve nalbandın başına çekiçe vurmak ister. İmam ve nalbant, adamın namazda olduğunu söylerler (Demir 2006: 129).
- I.A.3.993. Çakalın kendisini yiyeceğini gören beygir, onu kandırıp kaçır (Gözükızıl 2010: 84).
- I.A.3.994. Çakalın kendisini yiyeceğini gören eşek, onu dövüp kaçır (Gözükızıl 2010: 85).
- I.A.3.995. Çakalın kendisini yiyeceğini gören keçi, onu kandırıp kaçır (Gözükızıl 2010: 83).
- I.A.3.996. Çakalın kendisini yiyeceğini gören koyun, ona oyun oynayarak kaçır (Gözükızıl 2010: 83).
- I.A.3.997. Çapkınlık yapan hoca, gittiği evde kapı çalınınca korkup saklanır (Alay 2005: 232).
- I.A.3.998. Çeteleri gören çiftlik dedesi, korkusundan onları eve misafir eder (Eker 1990: 94).
- I.A.3.999. Çıkarıldığı dağın insan kemikleriyle dolu olduğunu gören delikanlı korkar (Önal 2004: 196).
- I.A.3.1000. Çırağıyla baş edemeyeceğini anlayan ağa, karısıyla beraber kaçır (Arslan 2008: 244).
- I.A.3.1001. Çıralığa saklanan kız ateşe atılmak istenince, saklandığı yerden çıkmak zorunda kalır (Öcal 1999: 469).
- I.A.3.1002. Çiftçi tarafından dövülen ayı, korkup kaçır (Dağlar 2010: 96).
- I.A.3.1003. Çiftçinin bir köpek getirdiğini anlayan tilki hemen kaçır (Dağlar 2010: 96).
- I.A.3.1004. Çiftçinin karısı, evde başka bir adamla eğlenmektedir. Köse kapıyı çalınca adam kaçır (Doğan 2006: 255).
- I.A.3.1005. Çiftçinin tazi yuttuğunu sanan tilki korkup kaçır (Sakaoğlu 1973: 350).
- I.A.3.1006. Çin padişahının kızının midesinde zehirli bir yılan yaşar ve yılan, yalnızca kız ölümle korkutulunca dışarı çıkar (Göde 1997: 182).
- I.A.3.1007. Çoban denizde bulduğu değerli bir yumurtayı padişaha hediye olarak götürür. Vezir, yumurtanın bir eşi daha olduğunu, onu getirmezse kellesinin gideceğini söyler (Tekin ve Nâkib 1994: 45).
- I.A.3.1008. Çoban ellerini dağdan çekince, dağın yıkılacağını sanarak korkudan bayılır (Şimşek 1990: 822).
- I.A.3.1009. Çoban, dağın yıkılacağından korkarak elleriyle dağı desteklediğini sanır (Şimşek 1990: 821).

- I.A.3.1010. Çoban, kuyuda mahsur bıraktığı delikanlıya istediği her şeyi yaparsa onu çıkaracağını söyler. Delikanlı mecburen kabul eder (Önay 1998j).
- I.A.3.1011. Çocuğun yamyam olduğunu öğrenen köylüler, köyü terk ederler (Berki 2003: 294).
- I.A.3.1012. Çocuklarının biri nehre kapılan, diğer ikisinin de ayı ile kurdun götürdüğü aile, canları tehlikede olunca çocuklarına yetişemez kaçarlar (Kartal 1966e: 4033).
- I.A.3.1013. Çok güçlü olan Mirza Muhammed, diğer çocukları korkutur ve çocuklar korkularından mektebe gidemezler (Berki 2003: 328).
- I.A.3.1014. Çömdük'ün (çocuk) yüzünden kendi çocuğu ölen Köse, kendisine de zarar geleceğini düşünerek karısıyla kaçmaya karar verir (Kara 1996: 175).
- I.A.3.1015. Çukurda ölmek üzere olan delikanlı, çaresiz Köse'nin uşağı olmaya razı olur (Kara 1996: 224).
- I.A.3.1016. Çuvala koyulan adam kurtulunca, çuvalı taşıyan iki kişi korkup kaçarlar (Bakırcı 2000: 427).
- I.A.3.1017. Dadı, gözlerini çıkardığı kızın hayatta olduğunu öğrenince, yaptığıının ortaya çıkmasından korkar (Artun 1978: 8).
- I.A.3.1018. Dağ başına bağladığı ağanın öküzünü kurtların yediğini gören Mehmet, korkusundan ağanın yanına gidemez (Korkmaz 2010: 129).
- I.A.3.1019. Dağın başında yalnız kalan adam, etrafta onlarca insan kemiği görünce, kurtlara yem olacağına etrafı dolaşmak ister (Doğramacıoğlu 2011: 172).
- I.A.3.1020. Dağları tartan adamın yanından geçen avcı, dağın altında kalmaktan korkar (Sakaoğlu 1973: 369).
- I.A.3.1021. Darbe alan askerler kaçarlar (Gülensoy ve Buran 1992: 88).
- I.A.3.1022. Dayak yiyen hoca ve müezzin, can havliyle kaçarlar (Ölmez 2014: 194).
- I.A.3.1023. Dayak yiyen kadın, annesine kaçır (Uluslan 2009: 280).
- I.A.3.1024. Dayak yiyen kalaycı, adamın eşeğini geri verir (Arslan 2000: 420).
- I.A.3.1025. Dayak yiyen kırk harami, evlerindeki oğlardan şüphelenirler ve korkularından köylerine dönemezler (Önal 2004: 35).
- I.A.3.1026. Dayak yiyen padişah, adamın sofrasını geri verir (Arslan 2000: 420).
- I.A.3.1027. Dedesi Lokman Hekim'den akıl alan genç, Firavun'un karşısına çıkar. Firavun ondan kırk yalancı bulmasını yoksa onu öldüreceğini söyler (Tekin ve Nâkib 1994: 50).
- I.A.3.1028. Değirmencinin köpeğiyle baş edemeyeceğini anlayan tilki kaçır (Dağlar 2010: 94).
- I.A.3.1029. Deli kardeş muhtarı öldürünce, iki kardeş ormana kaçarlar (Akgün 2000: 212).
- I.A.3.1030. Deli kardeş, kendisine elma saklamayan koyunları keser ve iki kardeş ağanın kendilerini öldüreceğini düşünüp kaçarlar (Günay 1978: 220).
- I.A.3.1031. Deli kardeşin annesini öldürmesi üzerine, iki kardeş, başlarına kötü bir şey gelmemesi için köylerinden ayrılırlar (Günay 1975: 218).
- I.A.3.1032. Deli kızın zincirlerini söken insanlar korkarlar (Yardımcı 2012: 230).
- I.A.3.1033. Deli oğlardan korkup kaçan ağa ve karısının etrafı köpeklerle çevrilince, deli oğlanın yanlarında olmasını dilerler (Öcal 1999: 318).

- I.A.3.1034. Delikanlı, Arap kendisine evlendiği kişiyi gerdek gecesi öldüren kızı ister. Delikanlı, Arap'tan korktuğu için itiraz etmez (Önal 2004: 109).
- I.A.3.1035. Delikanlı, Dilaremcengi'den korktuğu için onun sözünden çıkmaz (Seyidoğlu 1975: 219).
- I.A.3.1036. Delikanlı, düğününe gelenlerin tabak-bıçaklarını beraberinde götürmelerini isteyince, konuklar onun kendilerine zarar vermesinden korkarlar (Arslan 2000: 393).
- I.A.3.1037. Delikanlının kendilerini öldürmesinden korkan haramiler, onu öldürmeye karar verirler (Bekdik 2014: 258).
- I.A.3.1038. Delikanlının yanından kaçmak isteyen kız, dizini çekip yerine taş koyarak kaçır (Önay 1995: 470).
- I.A.3.1039. Delikanlıyla başa çıkamayacağını anlayan ordu, onu bayıltıp götürmeye karar verirler (Aslan 2017: 139).
- I.A.3.1040. Delikanlıyla birlikte olmak isteyen kadın, reddedilince ona iftira atar (Günay 1975: 353; Köse 2004: 107).
- I.A.3.1041. Delioğlan sinirlenip öküzleri kesince, kardeşiyle beraber köyü terk ederler (Tunç 2008: 266).
- I.A.3.1042. Demonolojik özellikler taşıyan hocadan kızı kurtarmak için iki güvercin gelir. Karnındaki bebeği kendilerine verirse ona yardım edeceklerini söylerler (Şimşek 1990: 592).
- I.A.3.1043. Dev karısı, adamdan geçisini kesmesini isteyince korkan adam geçisini keser (Ete 2010: 147).
- I.A.3.1044. Dev karısı, kızı birtakım zor işler verir ve başaramazsa onu yemekle tehdit eder. Kız da korkar (Ergun 2014: 44).
- I.A.3.1045. Dev karısının kendilerini yiyeceğini anlayan çocuklar kaçarlar (Arslan 2017: 428).
- I.A.3.1046. Dev karısının kendilerini yiyeceğini anlayan iki kardeş kaçarlar (Arslan 2008: 204; Dağlar 2010: 150).
- I.A.3.1047. Dev karısının kendilerini yiyeceğini anlayan kız uyumaz (Arseven 1964c: 3445).
- I.A.3.1048. Dev tarafından öldürülmekle tehdit edilen kız korkar ve onunla birlikte olmaya razı olur (Önay 1999e).
- I.A.3.1049. Dev, adamı kızını vermezse öldürmekle tehdit eder. Adam da kızını vermeye mecbur kalır (Eren 2001: 243; Yardımcı 2012: 175).
- I.A.3.1050. Dev, kızı, ya kapı deliğinden parmağını uzatmasını ya da onu öldüreceğini söyler. Kız korkusundan devin kanını emmesine izin verir (Önay 1998f).
- I.A.3.1051. Dev, kızı yemekle tehdit edince kız korkup parmağını çıkarmaz (Önay 1995: 517).
- I.A.3.1052. Dev, öldürülmekten korktuğu için canının nerede olduğunu söylemez (Bayrı 201.: 133).
- I.A.3.1053. Dev, ölüm korkusundan nefes almaz (Sakaoğlu 1973: 472).
- I.A.3.1054. Dev, yemeğe gittiği çocuğun kendisini öldüreceğini sanınca korkup kaçır ve ölür (Özçelik 1995: 89).
- I.A.3.1055. Devden kaçan oğlan, ölümle tehdit edilince dev getirmek üzere geri döner (Günay 1975: 360).

- I.A.3.1056. Devden kaçan oğlan, ölümle tehdit edilince devin atını çalmak üzere geri döner (Günay 1975: 359).
- I.A.3.1057. Devden kaçan oğlan, ölümle tehdit edilince devin saatini çalmak üzere geri döner (Günay 1975: 360).
- I.A.3.1058. Deve kurban edileceklerini anlayan oğlan ve kız, kaçarlara (Akyol 2010: 304).
- I.A.3.1059. Deve, kurdu atlatınca hemen kaçır (Atlı 2011: 249).
- I.A.3.1060. Deve, tilki ve çakalın kendisini yemek istediklerini anlayınca çakalı öldürür (Yavuz 1996: 401).
- I.A.3.1061. Deve, yalan söyleyerek kendisini yemek isteyen kurttan kaçır (Aydın 2012: 335).
- I.A.3.1062. Devenin çakalı öldürdüğünü gören tilki kaçır (Yavuz 1996: 402).
- I.A.3.1063. Devin canlanmasından korkan Mirza, kız kardeşini uyarır (Önay 1999f).
- I.A.3.1064. Devin geldiğini öğrenen tilki, korkusundan bayılacak olur (Kara 1996: 168).
- I.A.3.1065. Devin kendisini yiyeceğini anlayan oğlan kaçır (Göde 1997: 242; Günay 1975: 359).
- I.A.3.1066. Devin kendisini yiyeceğini sanan delikanlı korkar (Alay 2005: 205).
- I.A.3.1067. Devin verdiği sihirli topuz, sihirli eşyaları çalan hırsızları döverek onları geri alır (Artun 1978: 37).
- I.A.3.1068. Devin yaşadığı kuyuya inen adam, yanınca korkar ve kuyudan çıkmak ister (Yıldırım 2007: 142).
- I.A.3.1069. Devin yemek üzere olduğu Keloğlan, yalvararak tilkiden yardım ister (Kara 1996: 168).
- I.A.3.1070. Devle birlikte olan kız, kardeşinin kendilerini öldürmesinden korktuğu için kardeşini öldürmeye karar verir (Önay 1995: 479).
- I.A.3.1071. Devler öldürülmekten korkar ve kendilerini öldürecek söylenen çocuğu kaçırmak isterler (Aydın 2012: 463).
- I.A.3.1072. Devler, aralarına aldıkları adamla baş edemeyince onu öldürmeye karar verirler (Pamir Bildik 1995: 303).
- I.A.3.1073. Devler, aslan sütüyle beslenen delikanlının kendilerini yok etmelerinden korkup onu ağırılar (Şafak Aydın 2015).
- I.A.3.1074. Devlerin kendisi hakkında konuştuğunu duyan Ahmet korkudan titrer (Önay 1995: 273).
- I.A.3.1075. Devlerin konuşmalarını duyan adam, öldürülmekten korkup dolaba saklanır (Atlı 2011: 342).
- I.A.3.1076. Devlerin tecavüz ettiği ve hamile kalan kızlar, abilerinin onları öldürmelerinden korkarlar (Deniz 1996: 128).
- I.A.3.1077. Devlerle savaşa götürülen Ahmet, korkudan altına kaçırır (Önay 1995: 275).
- I.A.3.1078. Dilaremcengi'nin bahçesine giren insanlar, top-tüfek ve taşlar atılarak korkulup kaçırılmaya çalışılır (Seyidoğlu 1975: 218).
- I.A.3.1079. Diri diri yakılmak istenen kız, Keloğlan'ın yardımıyla kaçır (Sakaoğlu 1973: 457).
- I.A.3.1080. Doğuma gidenin öldüğü yere ebe gönderilen kız, mezarındaki annesinden yardım ister (Deniz 1996: 150; Öcal 1999: 214; Özçelik 2004: 336; Şimşek 1990: 615).

- I.A.3.1081. Dokuz pehlivanın da yıkıldığını gören onuncu pehlivan, kaçır (Arslan 2000: 398).
- I.A.3.1082. Domdom Böceği, evleneceği kişiyi onu neyle döveceğine göre seçer (Arslan 2017: 393).
- I.A.3.1083. Donuzlan böceği, eşini kendisini neyle döveceğine göre seçer (Pamir Bildik 1995: 237).
- I.A.3.1084. Dostu olan kadın, kapısı çalınca kocasının geldiğini sanarak adamı saklar (Doğramacıoğlu 2011: 448).
- I.A.3.1085. Dostu öldürülen evli kadın, korkusundan evden çıkamaz (Korkmaz 2010: 132).
- I.A.3.1086. Dostu öldürülen kadın, oğluna kimseye görünmeden bir çuval getirmesini ve adamı ortadan kaldırmaları gerektiğini söyler (Eğridağ 1997: 23).
- I.A.3.1087. Dumanlı dağda bir şey olacağını anlayan küçük şehzade, uyumayıp nöbet tutar (Bayrı 2010: 128).
- I.A.3.1088. Düğüne giden evlatlık kız, üvey annesi ve kardeşlerinden önce eve varamamaktan korkar (Ölmez 2014: 162).
- I.A.3.1089. Dükkân sahibi, yanına gelen adamın yamyam kızın ailesinden olduğunu öğrenince dükkânını bırakıp kaçır (Tekin ve Nâkib 1994: 89).
- I.A.3.1090. Düşmanın yakınlarında bir şehir inşa edeceğini duyan Habeşistan kralı korkar (Önay 1997a).
- I.A.3.1091. Düşmanlarının davetini bir tehdit olarak gören en küçük kardeş, ağabeylerini vazgeçirmeye çalışır (Korkmaz 2010: 120).
- I.A.3.1092. Eğirdiği ipleri kurbağaya verdiği için kocasından dayak yiyeceğini anlayan kadın evden kaçır (Kara 1996: 529).
- I.A.3.1093. Ekilen elmaların zehirli olabileceğini düşünen padişah, elmaları yasaklar (Önay 1995: 501).
- I.A.3.1094. Ekin biçen adamlar, bir adam öldürdüğünü sanırlar ve Keloğlan'ın şikâyet etmemesi için ona para verirler (Atlı 2011: 444).
- I.A.3.1095. Elde etmek istediği kız elinden kaçınca, müezzin kıza iftira atar ve kendisini temize çıkarmaya çalışır (Dağı 2008: 71; Günay 1975: 392; Özçelik 2004: 427).
- I.A.3.1096. Elinde kılıç bulunan altın saçlı oğlanın karşısına çıkmaya kimse cesaret edemez (Ölmez 2014: 147).
- I.A.3.1097. En küçük kardeş, babalarının nasihatini ağabeylerine hatırlatarak kaleye girmek istemez ve onları uyarır (Önay 1995: 288).
- I.A.3.1098. En küçük kardeş, babalarının nasihatini ağabeylerine hatırlatarak çölde kalmak istemez ve onları uyarır (Önay 1995: 288).
- I.A.3.1099. En küçük kardeş, babalarının nasihatini ağabeylerine hatırlatarak harabede kalmak istemez ve onları uyarır (Önay 1995: 288).
- I.A.3.1100. En küçük kardeş, kaçtığı devin evine padişahın tehdidiyle bir çift kuşu çalmak üzere gönderilir (Sakaoğlu 1973: 463).
- I.A.3.1101. En küçük kardeş, kaçtığı devin evine padişahın tehdidiyle onun sihrini çalmak üzere gönderilir (Sakaoğlu 1973: 463).

- I.A.3.1102. En küçük kardeşi kuyuya atan büyük kardeş, oğlan saraya geri dönünce korkusundan ülkeyi terk eder (Özçelik 2004: 302).
- I.A.3.1103. En küçük kardeşten korkan Köse, kendisini bir mezara gömdürür (Aslan 2017: 87).
- I.A.3.1104. En küçük kız, ablalarının kesilmiş başlarını görünce korkar (Taner 1995: 99).
- I.A.3.1105. En küçük oğlanla baş edemeyeceğini anlayan Köse, karısıyla birlikte köyü terk eder (Aslan 2017: 86).
- I.A.3.1106. Eniştesinin kendisiyle evlenmesini isteyen baldız, bir kefen giyerek adamı ciğerle döver ve korkutur (Bakırcı 2000: 429).
- I.A.3.1107. Erkek kılığına giren kız, hamama davet edilince ülkesine kaçır (Yavuz 1996: 293).
- I.A.3.1108. Erkek olarak gösterilen kıza sünnet düğünü yapılmak istenince kız kaçır (Atlı 2011: 315; Sakaoğlu 1973: 390).
- I.A.3.1109. Eşe, karısını öldüren Köse'yi ihbar edeceğini söylediğinde, Köse korkar (Özçelik 2004: 461).
- I.A.3.1110. Eş aramaya çıkan kara böcek, eşini, neyle döveceğine göre seçer (Kara 1996: 353).
- I.A.3.1111. Eşegi çalan adam sihirli tokmakla dövülür ve eşek geri alınır (Önay 1995: 349).
- I.A.3.1112. Eşegi çalan adam, büyük bir ceza alınmakla tehdit edilince, eşegi teslim eder (İvgin 1986: 137).
- I.A.3.1113. Eşkıyalar kadının yolunu keser ve kadın, korkusundan kendisini almalarını söyler (Dağlar 2010: 194).
- I.A.3.1114. Eşkıyaların geldiğini gören iki kardeş, ağaca tırmanır (Tunç 2008: 265).
- I.A.3.1115. Eşkıyaların geldiğini sanan çoban, sürüsünü bırakarak kaçır (Ölmez 2014: 139).
- I.A.3.1116. Eşkıyaların geldiğini sanan nene, su kuyusuna saklanır (Ölmez 2014: 139).
- I.A.3.1117. Eti kaybeden kadın ve kaybettiği için kocasından korkan kadın, birbiri ardına sıralanan istekleri yerine getirir (Berki 2003: 344-346).
- I.A.3.1118. Eti kaybeden ve kaybettiği için kocasından korkan kadın, kartaldan et ister (Berki 2003: 344).
- I.A.3.1119. Ev sahibesi, Köroğlu'nun yanına gelmesinden korkar ve kırk cariyeyi merdivenlerin başında bekletir (Seyidoğlu 1975: 338).
- I.A.3.1120. Ev sahibini yanlışlıkla öldüren adam kaçır (Yaşar 2002: 260).
- I.A.3.1121. Ev sahibinin karısını kuyuya atan hizmetçi, kaçmak ister ancak kaçamaz (Yardımcı 2012: 256).
- I.A.3.1122. Evdeki yağı döken çocuklar, korkularından dua eder ve iki kuşa dönüşürler (Çiftçi 2015: 160).
- I.A.3.1123. Evinde kaldığı ak sakallının bir gün kanlar içinde geldiğini gören delikanlı çok korkar (Boratav 2001: 169).
- I.A.3.1124. Evine gelen delikanlının bir vuruşta yetmiş kişiyi öldürdüğünü sanan dev karısı, korkar ve oğullarından ona hürmet göstermelerini ister (Sınayuç 1974: 7101).
- I.A.3.1125. Evine giden oğlan, anne-babasının kız kardeşinin (yamyam kızın) korkularından saklandıklarını görür (Tekin ve Nâkib 1994: 89).

- I.A.3.1126. Evine iki askerin girdiğini gören bezirgancı, padişaha giderek yardım ister (Ölmez 2014: 168).
- I.A.3.1127. Evinin soyulacağını ve öldürüleceğini sanan ağa, adamlarıyla birlikte kaçır (Önay 1995: 240).
- I.A.3.1128. Evlendiği erkekleri gerdek gecesinde öldüren kızın içinde Evran ve yavruları yaşar. Çıkarmak için kız ölümle korkutulur (Çimrin 2012: 494).
- I.A.3.1129. Evlendiği kişiyi gerdek gecesini öldüren kızın içinde bir yılan vardır ve kız ölümle tehdit edilince yılan çıkar (Arslan 2008: 213; Arslan 2017: 491; Akyol 2010: 439; Önal 2004: 115; Şafak Aydın 2015: 230; Yardımcı 2012: 93; Yavuz 1996: 425).
- I.A.3.1130. Evlerinde kaldıkları iki kadının yemeklerini yiyen iki adam, sabah hesabının sorulacağını düşünerek gece kaçarlardı (Özçelik 1995: 105).
- I.A.3.1131. Evlerindeki fareleri uzaklaştırmak için kedi alan köylüler, fareler ortadan kalkınca kediden korkup evlerini ateşe verirler (Arslan 2008: 206).
- I.A.3.1132. Evlerine götürecekleri zeytinyağı şişesini kıran iki kardeş, eve gitmekten korkar ve Allah'a dua ederek iki kuşa dönüşürler (Çimrin 2012: 498).
- I.A.3.1133. Evli bir kadının evine girmek isteyen adam, kaba etine kızgın demir vurulunca korkar (Akyol 2010: 337).
- I.A.3.1134. Evli bir kadınla görüşen adam, fırsatını bulunca hemen kaçır (Göde 1997: 303).
- I.A.3.1135. Evli bir kadınla görüşen adam, kadının evinde kapalı kalır. Yeri söylenince korkudan benzi sararır (Arslan 2008: 314).
- I.A.3.1136. Evli bir kadınla görüşen adam, kadının kocası gelince saklanır (Berki 2003: 308).
- I.A.3.1137. Evli bir kadınla görüşen iki adam, kadının kocası gelince saklanırlar (Önay 1995: 314).
- I.A.3.1138. Evli bir kadınla görüşen muhtar, kapı çalınca korkup gizlenir (Arslan 2017: 69).
- I.A.3.1139. Evli bir kadınla görüşen öğretmen, kapı çalınca gizlenir (Arslan 2017: 68).
- I.A.3.1140. Evli bir kadınla görüşen, kapı çalınca korkup gizlenir (Arslan 2017: 68).
- I.A.3.1141. Evli kadının görüştüğü adam ölünce kadın korkar ve ne yapacağını bilemez (Önay 1995: 345).
- I.A.3.1142. Evli kadının görüştüğü adamı öldüren delikanlı, kadını, kocasına söylemekle tehdit eder ve ondan para alır (Korkmaz 2010: 132).
- I.A.3.1143. Fare, deveyle birlikte suya yanaşınca boğulmaktan korkar (Demirbaş 2012: 73).
- I.A.3.1144. Fareleri öldüren kediden korkan köylüler, köylerini terk etmeye karar verirler (Çiftçi 2015: 177).
- I.A.3.1145. Fırtına çıktığını gören Yörük, bir ine saklanır (Dağlar 2010: 145).
- I.A.3.1146. Gece ormanda kalan iki kardeş, vahşi hayvanların zarar vermesinden korkup bir ağaca tırmanırlar (Günay 1978: 220).
- I.A.3.1147. Gelen atlının kendilerini öldüreceğini sanan kırk dev kaçır (Önay 1995: 275).
- I.A.3.1148. Gelinleri öldüren yılan oğlanla evlendirilen kız, korkup annesinin mezarından yardım ister (Bekdik 2014: 277).

- I.A.3.1149. Gerçekler ortaya çıkınca başlarına bir iş geleceğini anlayan vezir, hoca ve yaşlı kadın kaçmak isterler (Akgün 2000: 208).
- I.A.3.1150. Gerdekte kızın hamile olduğu ejderha yavruları bıçakla korkutularak çıkarılır (Şimşek 1990: 546).
- I.A.3.1151. Gittiği yerde yemeğe davet edilen Keloğlan, insanların elinde tokmak görünce yemeklere el sürmez ve korkuyla bekler (Arseven 3968b: 4678).
- I.A.3.1152. Gorso adlı adamın eziyetinden kaçan ağa, yolda köpeklerle karşılaşınca Gorso'nun yanında olması için dua eder (Köse 2004: 88).
- I.A.3.1153. Göle tavşanın atladığını gören kurbağalar korkup kaçarlar (Gözükızıl 2010: 157).
- I.A.3.1154. Görüştüğü adam öldürülen evli kadın, korktuğu için kocasına bir şey diyemez (Korkmaz 2010: 132).
- I.A.3.1155. Görüştüğü adam öldürülünce, kadın, kocasının duymasından çok korkar (Berki 2003: 308).
- I.A.3.1156. Görüştüğü evli kadının kocası gelince, kadı saklanır ve fırsatını bulunca kaçar (Doğramacıoğlu 2011: 432).
- I.A.3.1157. Görüştüğü evli kadının kocasının geldiğini sanan ekmekçi başı, hasırın içine saklanır (Doğramacıoğlu 2011: 50).
- I.A.3.1158. Görüştüğü evli kadının kocasının geldiğini sanan kadı, beşiğe yatar (Doğramacıoğlu 2011: 52).
- I.A.3.1159. Görüştüğü evli kadının kocasının geldiğini sanan kaymakam, zembilin içine saklanır (Doğramacıoğlu 2011: 51).
- I.A.3.1160. Görüştüğü kadının kendisini ifşa ettiğini sanan adam korkudan titrer (Ergun 2014: 258).
- I.A.3.1161. Görüştüğü kadının kocası gelince adam ambara saklanır (Özçelik 1995: 104).
- I.A.3.1162. Görüştüğü kadının kocası gelince, adam korkup saklanır (Göde 1997: 303).
- I.A.3.1163. Görüştüğü kadının kocası kendisini öldüreceğini anlayınca adam kaçar (Özçelik 1995: 104).
- I.A.3.1164. Görüştüğü kadının kocasının geldiğini sanan adam, kömürlüğe saklanır (Öcal 1999: 426).
- I.A.3.1165. Görüştüğü kadının kocasının kendisini öldürmeye geldiğini sanan hoca, kaçar (Boratav 2001: 75).
- I.A.3.1166. Görüştüğü kadının oğlu gelince, topal dev bir kuyuya saklanır (Arslan 2008: 288).
- I.A.3.1167. Haramilere ve arkadaşına söylediği yalanın ortaya çıkacağını anlayan çocuk korkar (Kara 1996: 181).
- I.A.3.1168. Haramilerin mağarasına giren çocuk, yakalanırsa öldürüleceğini düşünerek saklanır (Önay 1995: 379).
- I.A.3.1169. Haramilerin mağarasına rastlayan kız korkar (Seyidoğlu 1975: 253).
- I.A.3.1170. Harmanda tarafından elde edilmek istenen kız gerçeği anlatmaya başlayınca harmanda kaçmak ister (Önkol 2015: 283).

- I.A.3.1171. Hekim, kendisine verilen zehirli neşterle padişahı öldürmek üzereyken, kendisinin de öldürüleceğini fark eder ve vazgeçer (Önal 2004: 253).
- I.A.3.1172. Her gün kocasından dayak yiyen kadın, onun korkusundan bir horozu yolarak kendi doğurmuş gibi gösterir (Alay 2005: 244).
- I.A.3.1173. Hırsız, keçiyi yakalayamayınca yakalanmaktan korkar (Çakıcı 2015: 105).
- I.A.3.1174. Hırsızlar, 'Hırsız var' diye bağırıldığını duyunca hemen kaçarlar (Atlı 2011: 442).
- I.A.3.1175. Hırsızlar, ihtiyaç sahiplerine uzuvlarını koparıp altına çevirerek veren Altın Dede'yi öldürünce korkup can havliyle kaçarlar (Yardımcı 2012: 100).
- I.A.3.1176. Hırsızlık yapan oğul, kendisini ihbar etmemesi için annesini ölümle tehdit eder (Doğan 2006: 218).
- I.A.3.1177. Hızır'dan aldığı sofra fakir adamdan tehditle istenince, adam sofrayı vermeye mecbur kalır (Eren 2001: 249).
- I.A.3.1178. Hızır'ı bekleyen fakir, bir süvari ve yanındaki kalabalığı görünce korkup saklanır (Eren 2001: 248).
- I.A.3.1179. Hızır'ı getirmezse boynu kırk gün içinde vurulacak adam, ölümden korkmaya başlar (Aydın 2012: 433).
- I.A.3.1180. Hint padişahı, sırrını öğrenen insanları öldürmektedir. Öldürüleceğini fark eden delikanlı kaçar (Özçelik 2004: 409).
- I.A.3.1181. Hoca tarafından elde edilmek istenen kız gerçeği anlatmaya başlayınca hoca kaçmak ister (Önkol 2015: 283).
- I.A.3.1182. Hoca, bir adam öldürdüğünü sanır ve Keloğlan'ın onu şikâyet etmemesi için ona para verir (Atlı 2011: 444).
- I.A.3.1183. Hoca, birlikte olmak istediği kızı elde edemeyince ona iftira atar (Akgün 2000: 204; Arslan 2017: 316; Bakırcı 2000: 362; Boratav 2001: 123; Demir 2006: 105; Doğramacıoğlu 2011: 185; Ergun 2014: 203; Eren 2001: 236; Öcal 1999: 422; Önay 1995: 305; Özden 2009: 646; Şimşek 1990: 759; Yardımcı 2012).
- I.A.3.1184. Hoca, kızıdan dostunu çıkarmasını ister ancak kız korkar (Sakaoğlu 1973: 612).
- I.A.3.1185. Hocanın kendilerini bulduğunu sanan haramiler, çaldıkları malları ona teslim ederler (Önay 1995: 415).
- I.A.3.1186. Hocanın kendilerini bulduğunu sanan hırsızlar, çaldıkları hazineyi geri götürürler (Arslan 2017: 463).
- I.A.3.1187. Hocayı öldürüp yakalanmaktan korkan akıllı kardeş, hocayı kuyudan çıkarıp yerine bir keçi atar (Öcal 1999: 314).
- I.A.3.1188. Horoz öten ve duman tüten yere gitmekte kararsız kalan üç kardeş, horozun gözlerini dürtmesinden korkup duman tüten yere giderler (Çiftçi 2015: 194).
- I.A.3.1189. Horoz, kendisini çağıran tilkinin onu yemesinden korkar (Bekdik 2014: 204).
- I.A.3.1190. Hömük'le baş edemeyeceğini anlayan ağa, karısıyla beraber kaçar (Doğramacıoğlu 2011: 418).

- I.A.3.1191. Hömük'ten kaçan ağa, yolda köpeklerle karşılaşınca Hömük'ün yanında olmasını diler (Doğramacıoğlu 2011: 432; 434).
- I.A.3.1192. Hristiyan olan vezir, boynundaki haçı padişaha göstermekten korkar (Eren 2001: 285).
- I.A.3.1193. Hüdai'nin karısıyla evlenen kel vezir, onun geldiğini duyunca tuvalete saklanır ve korkusundan ölür (Eğridağ 1997: 32).
- I.A.3.1194. Hüddamcının yerlerini bulduğunu düşünen hırsızlar, korkarak ona hazineyi teslim ederler (Korkmaz 2010: 128).
- I.A.3.1195. Hz. Süleyman'ın çağrısına gitmeyen baykuş, bir taşın yarığına saklanır (Aydın 2012: 488).
- I.A.3.1196. İdam edilmek üzere olan delikanlı çok korkar (Önay 1995: 530).
- I.A.3.1197. İfritin kızını getirmezse öldürmekle tehdit ettiği baba, çaresiz kızını teslim eder (Önay 1997a).
- I.A.3.1198. İftira atılan kuyumcu haklı olduğu halde çocukları için para vermeye razı olur (Sakaoğlu 1973: 654).
- I.A.3.1199. İğci Baba'yı uyutan kız ve delikanlı kaçarlardı (Boratav 2001: 146).
- I.A.3.1200. İki ağabey, en küçük kardeşlerini kuyuya atarlar ve yanlarındaki kızları bunu söylerlerse öldürmekle tehdit ederler (Tosun 1996: 321).
- I.A.3.1201. İki kardeş, cadıyı elekle su almaya yollayıp evinden kaçarlardı (Çiftçi 2015: 166).
- I.A.3.1202. İki kardeş, misafir oldukları ebenin testisini kırınca ve kadına vurunca gece yarısı kaçarlardı (Arslan 2017: 322).
- I.A.3.1203. İki yol ayrımında kalan iki kardeş, horoz öten yere giderlerse horozun kafalarını gagalayacağını düşünerek duman tüten yere giderler (Arslan 2008: 203).
- I.A.3.1204. İki yol ayrımında kalan iki kardeş, köpek uluyan yerde köpeğin kendilerini yaralayacağını düşünerek duman tüten yere giderler (Arslan 2017: 377).
- I.A.3.1205. İki yol ayrımında kalan üç kız, köpek havlayan yere gitmekten korkup duman tüten yere giderler (Özçelik 1995: 93).
- I.A.3.1206. İmam, istediği kızı elde edemeyince ona iftira atar (Artun 1978: 51; Berki 2003: 255; Kara 1996: 228; Sakaoğlu 1973: 558).
- I.A.3.1207. İndiği kuyudan ateş çıktığını gören büyük ve ortanca kardeşler, korkup yıkları çıkmak isterler (Tunç 2008: 160).
- I.A.3.1208. İnsan kellelerinden yapılmış bir kaleye rastlayan çoban korkar (Demir 2006: 131).
- I.A.3.1209. İnsan yiyen teyzesinin kızını öldüren adam, hanımıyla kaçar (Eren 2001: 198).
- I.A.3.1210. İnsana güvenmeyen tilki, onu köyün altında bekler (Caferoğlu 1995: 198).
- I.A.3.1211. İnsanları aldatıp öldüren Köse, zeki birine çattığını anlayınca eşyalarını toplayıp kaçar (Göde 1997: 332).
- I.A.3.1212. İnsanların geldiğini duyan canavar, can havliyle kaçar ve kuyruğunu koparır (Ergun 2014: 272).
- I.A.3.1213. İnsanların geldiğini duyan devler, korkup kuyuya saklanırlardı (Dağlar 2010: 93).

- I.A.3.1214. İnsanların kendisini öldürmeye geldiğini sanan dev otların içine saklanır (Arslan 2017: 326).
- I.A.3.1215. İnsanların ölümünü geciktirebileceğini söyleyen oğlana insanlar bütün mal varlıklarını verir (Sayar 2009: 166).
- I.A.3.1216. İple evin içine sarkıtılan iki erkek kardeş korkar (Öcal 1999: 352).
- I.A.3.1217. İş bilmediği halde pamuk eğirmek için alınan kadın, yolda gördüğü kadınlardan kendisini kaçırmalarını ister (Şafak Aydın 2015: 154).
- I.A.3.1218. Kaçırıldığı kızın ülkesinin askerleri gelince, delikanlı yakalanmaktan çok korkar (Yardımcı 2012: 142).
- I.A.3.1219. Kadı, görüştüğü evli kadının kocası tarafından kesileceğini anlayınca evden kaçır (Doğramacıoğlu 2011: 53).
- I.A.3.1220. Kadın, evine gelen Yahudi'yle birlikte olmak ister ancak Yahudi, bu isteği reddedince, kadın onu bağırarak tehdit eder (Akay 1942: 34).
- I.A.3.1221. Kadın, kendisini sürekli döven ve azarlayan kocasından çok korkar (Önay 1995a).
- I.A.3.1222. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen lalanın elinden kaçır (Boratav 2001: 124).
- I.A.3.1223. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen ve çocuklarını öldüren adamı atlatıp kaçır (Doğan 2012: 433).
- I.A.3.1224. Kadın, kocasının sözde Azrail diye tanıttığı baykuşu görünce korkup kocasının ölmesini ister (Çiftçi 2015: 173).
- I.A.3.1225. Kadın, uğurlu kuşu yeğenleri yiyince, kocasına kızacağı için söylemek istemez (Ölmez 2014: 130).
- I.A.3.1226. Kadın, yeni ölmüş bir çocuğu rehin bırakır ve adamı, çocuğunu öldürdüğü için ihbar etmekle tehdit eder (Bakırcı 2000: 431).
- I.A.3.1227. Kadına göz koyan vezir, onu, kendiyle birlikte olmazsa çocuklarını öldürmekle tehdit eder. Bütün çocuklarını öldürdükten sonra kadın kaçır (Göde 2011: 272).
- I.A.3.1228. Kadını elde edemeyen adam, kadının kocasına bir mektup yazarak ona iftira atar (Sakaoğlu 1973: 578).
- I.A.3.1229. Kadının dostlarını yakalayan adam, onları kadının kocasına söylemekle tehdit eder ve üzerlerindeki verilerse kurtaracağını söyler. Adamlar her şeylerini verirler (Doğramacıoğlu 2011: 449).
- I.A.3.1230. Kadının görüştüğü adamı öldüren keçel (kel), ondan cesedi kaldırmak için para alır (Arslan 2000: 458).
- I.A.3.1231. Kadının kocasına oğlan diye söylediği kızı sünnet ettirilmek istenince, sünnet yıllar boyunca ertelenir (Şafak Aydın 2015: 171).
- I.A.3.1232. Kadının kocasına yakalanan hoca, imam ve kadı, korkularından çıplak bir vaziyette saklanırlar (Seyidoğlu 1975: 403).
- I.A.3.1233. Kadının kocasına yakalanmak üzere olan dostu, korkusundan altına pisler (Tunç 2008: 251).
- I.A.3.1234. Kadının kocasının geldiğini öğrenen âşıklar, dolaba saklanırlar (Atlı 2011: 388).

- I.A.3.1235. Kadının kocasının geldiğini sanan imam, muhtar ve baş heyet, ambara saklanırlar (Akgün 2000: 220).
- I.A.3.1236. Kadının kocasının geldiğini sanan kötü niyetli molla, muhtar ve öğretmen eve saklanırlar (Arslan 2000: 476).
- I.A.3.1237. Kadınla birlikte olmak isteyen Arap hizmetçi, kadın kabul etmeyince evin çocuğunu öldürür ve suçu kadına atar (Alptekin 2002: 341).
- I.A.3.1238. Kaf Dağı'ndaki perilerin sarayında taşla çevrilmiş insanları gören dört kişi, korkarlar (Ölmez 2014: 182).
- I.A.3.1239. Kafeste yaşayan iki kardeş, üvey anneleri kafesi açınca evden kaçarlar (Kartal 1966c: 4144).
- I.A.3.1240. Kaldığı evde yakılan ve kovalanan kel kaçar (Boratav 2001: 111).
- I.A.3.1241. Kandırdığı kadının kocasının geldiğini gören Keloğlan, değirmenciye kandırıp yerine geçer (Boratav 2001: 111).
- I.A.3.1242. Kapana kısılan tilki, kurtulmak için ölü taklidi yapar (Gözükızıl 2010: 38).
- I.A.3.1243. Kapana yakalanan canavar, tilkiye yalvarıp yardım ister (Tunç 2008: 140).
- I.A.3.1244. Kapısı çalınan evli kadın, görüştüğü adamı dolaba saklar (Bayrı 2010: 140).
- I.A.3.1245. Kapısı çalınan kız, başına bir şey geleceğinden korkarak kapıyı açmaz (Yavuz 1996: 286).
- I.A.3.1246. Kapıya gelenin anneleri olmadığını anlayan küçük yavru saklanır (Ergun 2014: 286; Şafak Aydın 2015: 122).
- I.A.3.1247. Kapıya gelenin annesi olmadığını anlayan kuzucuk korkar (Kurtulmuş yty.: 50).
- I.A.3.1248. Kapıya gelenin kurt olduğunu anlayan küçük kuzu/koyun, kardeşlerini uyarır (Kara 1996: 84; Kartal 2015: 148; Önay 1995: 228).
- I.A.3.1249. Kapıya gelenin kurt olduğunu düşünen kuzu saklanır ve hayatta kalır (Berki 2003: 135; 145).
- I.A.3.1250. Kaplumbağa, kendini öldürmek isteyen tilkiye yalvarır (Alay 2005: 162).
- I.A.3.1251. Karafatma, evleneceği kişiyi, kendisini neyle döveceğine göre seçer (Bekdik 2014: 197-198; Şimşek 1990: 496).
- I.A.3.1252. Karatavuk, yenilmek korkusundan yavrularını tilkiye atar (Tunç 2008: 141).
- I.A.3.1253. Karayılanla evlendirilen kız, ölen annesinin mezarına gidip yalvarır (Akyol 2010: 306).
- I.A.3.1254. Kardeşinin kandırmasıyla oğullarının kendisine bir kötülük yapacağını sanan adam, onları ormana bırakır (Ölmez 2014: 130).
- I.A.3.1255. Kardeşinin kendisini yiyeceğini anlayan delikanlı kaçar (Caferoğlu 1994: 148).
- I.A.3.1256. Kardeşleri öldürülen Azap, onların intikamını almak için yaşlı adama birtakım oyunlar oynar. Başına gelenleri anlayan yaşlı adam, karısıyla birlikte kaçmaya karar verir (Doğan 2006: 180).
- I.A.3.1257. Karga, tilki tarafından tehdit edilince, yavrularından birini ona verir (Arslan 2008: 224).
- I.A.3.1258. Karısından gizli yağda yumurta kıran adam, o gelince saklar ve korkusundan hareket edemez (Eren 2001: 345).

- I.A.3.1259. Karısından gizli yoğurt yiyen adam, karısı fark edince kaçır (Eren 2001: 344).
- I.A.3.1260. Karısından korkan adam, kendisine emanet edilen tavukları bir kartal kapınca, onun kendisini öldürmesinden korkar (Alay 2005: 272).
- I.A.3.1261. Karısının deve çaldığını, develerde de mücevher yüklü olduğunu gören adam, başına bir iş gelmesinden korkar (Kara 1996: 529).
- I.A.3.1262. Karısının kendisini dövmesinden korkan Tembel Ahmet, eve dönmek istemez (Seyidoğlu 1975: 333).
- I.A.3.1263. Karnı aç avcı, tarlanın yandığını görünce korkar ve kuşu elinden kaçırır (Günde 2016: 13).
- I.A.3.1264. Karnındaki çocuğu hamile olan kadını hiçbir ebe doğurtamayınca ve ebeler cellatlara verilmeye başlanınca, ebeler ülkeyi terk etmeye başlarlar (Özçelik 2004: 335).
- I.A.3.1265. Karşısında kendi askerinden fazla asker çıkan padişah, kızını bırakmak zorunda kalır (Atlı 2011: 358).
- I.A.3.1266. Kartalın kaptığı nohut oğlan, korkudan titrer (Yaşar 2002: 157).
- I.A.3.1267. Kasap çırağı, padişahın kızının kendisini astıracağını düşünerek onu bıçaklar (Boratav 2001: 156).
- I.A.3.1268. Katılmayanların cezalandırıldığı bir eğlencenin olduğunu yaşlı bir kadından öğrenen kız, cezalandırılmaktan korkar (Özçelik 2004: 297).
- I.A.3.1269. Katır, kurdu atlatınca hemen kaçır (Atlı 2011: 249).
- I.A.3.1270. Katil olduğunu sandığı kocasının kendisini döveceğini sanan kadın, onu ihbar eder (Önkol 2015: 94).
- I.A.3.1271. Kaynana, gelini hakkındaki gerçekleri öğrenince, gelin onun dilini koparır (Bakırcı 2000: 432).
- I.A.3.1272. Kaynanalarından gizli simit yapan gelinler, yakalanmaktan çok korkarlar (Dağı 2008: 127).
- I.A.3.1273. Kaynanasını bir doktora öldürten gelin, doktoru tehdit eder (Bakırcı 2000: 433).
- I.A.3.1274. Kaynanasını çalıştıran gelin, kadına, oğluna söylememesi yönünde tembih eder (Doğramacıoğlu 2011: 273-274).
- I.A.3.1275. Kaynanasını köçek yapan kadın, kocası eve gelince çok korkar (Önay 1995: 546).
- I.A.3.1276. Keçi, yalan söyleyerek kendisini yemek isteyen kurttan kaçır (Aydın 2012: 335).
- I.A.3.1277. Keçiden korkan canavar, o gelince kaçır (Ergun 2014: 283).
- I.A.3.1278. Kedi tilkinin derisini yüzünce, hayvan korkuyla kaçır (Bekdik 2014: 187).
- I.A.3.1279. Kediden korkan aslan, tiki ve kurt kaçır (Türkmen 2016: 257).
- I.A.3.1280. Kediden korkan kurt ağaca çıkar; domuz, kazanın altına saklanır; ayı ve tilki de kaçır (Arslan 2008: 304).
- I.A.3.1281. Kedinin birkaç hayvan avladığını gören tavşan, ondan korkar ve ormandaki herkese onunla dostluk kurulması gerektiğini söyler (Gözükızıl 2010: 246).
- I.A.3.1282. Kedinin geldiğini duyan bütün hayvanlar saklanırlar (Çiftçi 2015: 178).

- I.A.3.1283. Kedinin her hayvanı yakaladığını gören tilki korkar ve arkadaşlarını uyarır (Türkmen 2016: 257).
- I.A.3.1284. Kedinin her hayvanı yakaladığını gören tilki, ondan korkar (Çiftçi 2015: 178).
- I.A.3.1285. Kedinin iki keklği ve bir yılanı yakaladığını gören köpek, kediden korkar (Özçelik 2004: 284).
- I.A.3.1286. Kedinin miyavlayıp koştuğunu duyan hayvanlar, kendilerine kızdığını sanıp korkar ve kaçarlar (Gözükızıl 2010: 248).
- I.A.3.1287. Kediyle farelerden kurtulan köylüler, kedinin kendilerini yiyeceğini düşünerek köylerini terk ederler (Gözükızıl 2010: 283).
- I.A.3.1288. Kelllerin kafasının uçurulduğunu sanan değirmenci saklanır (karamankulturturizm.gov.tr 2018).
- I.A.3.1289. Keloğlan amcasını, bir başkasını öldürdüğü için tehdit eder. Adam, ona susması için birtakım şeyler verir (Günay 1975: 386).
- I.A.3.1290. Keloğlan, hancıyı küplerini değiştirdiği için hükümete şikayet etmekle tehdit eder (Özçelik 2004: 454).
- I.A.3.1291. Keloğlan, karısının evinde sopayla onu beklediğini duyunca, eve girmeye korkar ve mecburen çalışmaya gider (Boratav 2001: 159).
- I.A.3.1292. Keloğlan, kervanı kandırarak bir korkuluğu adam gibi gösterir ve devrilince adamın öldüğünü söyleyerek onlardan mal alır (Özçelik 2004: 454).
- I.A.3.1293. Keloğlan, ölü annesini eşeğe bindirir ve kadına vuran adamların onu öldürdüklerini söyleyip adamları tehdit eder (Eren 1997: 127).
- I.A.3.1294. Keloğlan, ölü annesini i eşeğe bindirir ve mısır tarlasına götürür. Tarlada kadına vuran adamların onu öldürdüklerini söyleyip adamları tehdit eder (Eren 1997: 127).
- I.A.3.1295. Keloğlan, sihirli bulgur taşı alan değirmenciye ve altın doğuran eşeğini alan hamamcıyı, askerlerle tehdit ederek geri alır (Arslan 2008: 326).
- I.A.3.1296. Keloğlan, tualete giden kızı korkutur ve kız korkusundan tekrar içeri girer (Sakaoğlu 1973: 659).
- I.A.3.1297. Keloğlan'a dayanamayan ağa, bütün malını ona bırakarak kaçar (Şimşek 1990: 832).
- I.A.3.1298. Keloğlan'dan kaçan ağa, köpeklere rastlayınca Keloğlan'ın yanında olmasını diler (Köksel 1995: 426; Sakaoğlu 1973: 661).
- I.A.3.1299. Keloğlan'dan korkan ağa, köyünü terk eder (Köksel 1995: 426; 429).
- I.A.3.1300. Keloğlan'ı bir kuyuda bırakan arkadaşları, kendilerini ihbar etmemesi karşılığında ona servetlerini teklif ederler (Boratav 2001: 159).
- I.A.3.1301. Keloğlan'ın kandırdığı ve cinayeti ihbar etmekle tehdit ettiği adamlar korkar (Seyidoğlu 1975: 415).
- I.A.3.1302. Keloğlan'ın kılıcının zehirli olduğunu sanan devler, korkup geri çekilirler (Kara 1996: 166).

- I.A.3.1303. Keloğlan'la baş edemeyen ağa/adam, başına bir iş geleceğini anlayarak kaçmaya karar verir (Arslan 2017: 314; Dağı 2008: 105; Önkol 2015: 233; Özçelik 2004: 457; Pamir Bildik 1995: 356; Sakaoğlu 1973: 660; Şimşek 1990: 830).
- I.A.3.1304. Kemikten doğan kadın, eski kocasının peşine düşmesinden korkar (Öcal 1999: 269).
- I.A.3.1305. Kendi yerine delikanlının harbe gideceğini duyan yaşlı, sevinir (Önay 1995: 375).
- I.A.3.1306. Kendisinden fildişi bir saray istenen ve yapmazsa öldürülmekle tehdit edilen avcı kaygılanır (Yardımcı 2012: 168).
- I.A.3.1307. Kendisinden pahada çok büyük şeyler istenen vezir, padişahın korkusundan istenenleri almak zorunda kalır (Seyidoğlu 1975: 194).
- I.A.3.1308. Kendisini cindar olarak tanıtan adam, namı duyulunca kaçmak ister (Sakaoğlu 1973: 638).
- I.A.3.1309. Kendisini hoca olarak tanıtan adam padişahın isteğini yerine getiremeyip öldürülmekten korkar (Önay 1995: 414).
- I.A.3.1310. Kendisini taciz eden adam öldürülünce, kız, adamın yedi kardeşinin yanlış anlamasından korkar (Köksel 1995: 394).
- I.A.3.1311. Kendisini, şehzadenin hanımı olarak tanıtan ve ondan hamile kaldığını söyleyen kadın, padişah tarafından saraya çağrılınca çaresiz kalarak bir ebeden yardım ister (Yavuz 1996: 166).
- I.A.3.1312. Kendisiyle evlenen her kızı yutan bir yılanla evleneceğini öğrenen kız, intihar etmeye karar verir (Önay 2004a).
- I.A.3.1313. Kervancıların ayı postu aradığını sanan ayı, korkup bir çuvala girer (Berki 2003: 155).
- I.A.3.1314. Kervanının karısı, kendisiyle birlikte olmak istemeyen genci ortadan kaldırmak ister (Deniz 1996: 126).
- I.A.3.1315. Kılıcını yerinde bulamayan ejderha, karşısındaki delikanlının kendisini öldüreceğini anlayınca korkar (Aslan 2017: 52).
- I.A.3.1316. Kırk gün dolunca, padişahın kendisini öldüreceğinden korkarak ülkeyi terk etmeye çalışır (Kalay 1998: 165).
- I.A.3.1317. Kırk haraminin tehdit ettiği terzi kızı korkar (Seyidoğlu 1975: 357).
- I.A.3.1318. Kırk hırsızdan sonuncusu, arkadaşlarının öldürüldüğünü görünce korkup kaçır (Tunç 2008: 290).
- I.A.3.1319. Kışın çırılçıplak dışarda kalan adam, soğuktan donmamak için ısınacak bir yer arar (Önal 2004: 219).
- I.A.3.1320. Kız çocuğu doğurursa öldürülmekle tehdit edilen kadın, öldürülmekten korktuğu için erkek doğurduğunu söyler (Alptekin 2002: 449; Atlı 2011: 315; Dağlar 2010: 128; Deniz 1996: 147; Kara 1996: 434; Köse 2004: 209; Özçelik 2004: 330).
- I.A.3.1321. Kız doğuran kadın, kocasından korktuğu için erkek doğurduğunu söyler (Boratav 2001: 121).
- I.A.3.1322. Kız elçisini kaybedince, üvey annesinden dayak yemekten korkar (Aydın 2012: 444).
- I.A.3.1323. Kız kardeşine zarar veren delikanlı, babasının korkusundan evden kaçır (Günay 1975: 496).

- I.A.3.1324. Kız kardeşinin daha bebekken canlı bir atı iki ısırışta yediğini gören adam, annesine bu durumu anlatsa da ikna edemez ve evden kaçır (Tekib ve Nâkib 1994: 89).
- I.A.3.1325. Kız, evlendiği hırsız adamın kendisini bulmasından korkar (Şafak Aydın 2015: 236).
- I.A.3.1326. Kız, kuyudan kurtarıldığı dev tarafından tehdit edilince sesini çıkarmaz (Önay 1995: 488).
- I.A.3.1327. Kız, oğlandan bir adamı kesmesini, aksi takdirde onun başını belaya sokacağını söyleyince, oğlan kızın dediğini yapar (Günay 1975: 476).
- I.A.3.1328. Kızı bir yılan tarafından istenen ve vermezse öldürülecek olan adam, çaresiz kızını verir (Ölmez 2014: 198).
- I.A.3.1329. Kızın karnında yaşayan yılan, kız öldürülmekle korkutularak dışarı çıkarılır (Berki 2003: 245; Dağlar 2010: 107; Doğramacıoğlu 2011: 252; Günay 1975: 314).
- I.A.3.1330. Kızını vermezse savaşa girmesi gereken padişah, korkudan kızını verir (Sakaoğlu 1973: 346).
- I.A.3.1331. Kızıyla evlenmek isteyen baba, yaptıkları anlaşılınca kaçmak ister (Ergun 2014: 198).
- I.A.3.1332. Kızla birlikte olmak isteyen Arap kapıcı, ev sahibinin çocuğunu öldürüp suçu kızın üstüne atar (Doğramacıoğlu 2011: 189).
- I.A.3.1333. Kızla birlikte olmak isteyen Arap köle, evin çocuğunu kesip kadına iftira atar (Ergun 2014: 230).
- I.A.3.1334. Kızlar evlendikleri dervişin evinin korkutucu olduğunu görünce kaçıp baba evine gelirler (Kara 1996: 424).
- I.A.3.1335. Kızlarını arayan yaşlı karı-koca askerler tarafından çadırlara götürülünce korkarlar (Taner 1995: 130).
- I.A.3.1336. Kızlarının yamyam olduğunu öğrenen aile, evden kaçır (Şimşek 1990: 636).
- I.A.3.1337. Kocasını çalışmaya giden kadın, evine başka erkekler alır. Kapı çalınınca kadın korkup erkekleri sırayla saklar (Pamir Bildik 1995: 326-327).
- I.A.3.1338. Kocasını eve erken gelen kadın, dostlarını eve alacağı için korkar (Tunç 2008: 249).
- I.A.3.1339. Kocasını eve erken gelen kadın, dostunu bir dolaba saklar (Tunç 2008: 245).
- I.A.3.1340. Kocasına (yalandan) hamile olduğunu söyleyen kadın, dokuz ay geçince ve doğum yaptığını söyleyince, öldürülmekten korkar (Doğramacıoğlu 2011: 158).
- I.A.3.1341. Kocasından çocuk doğurmadığı için dayak yiyen kadın, başka bir kadından akıl alarak kocasına hamile olduğunu söyler (Doğramacıoğlu 2011: 158).
- I.A.3.1342. Kocasından korkan kadın, onun yasakladığı kırkinci odaya girmek istemez (Günay 1995: 459).
- I.A.3.1343. Kocasının “kargalar gözü oyuyor” diyerek korkuttuğu kadın tandıra saklanır (Doğramacıoğlu 2011: 259).
- I.A.3.1344. Kocasının getirdiği eti yiyen ama ondan korkan kadın, göğsünü kesip pişirir (Kartal 1966c: 4118).
- I.A.3.1345. Kocasının getirdiği eti yiyen kadın, kocasının kızacağını düşünerek çocuklarından birini kesip yemek yapar (Akgün 2000: 214).

- I.A.3.1346. Kocasının gönderdiği eti canı çekince yiyen kadın, telaşa kapılır (Göde 2011: 237).
- I.A.3.1347. Kocasının kendisini öldürmeye geldiğini sanan kadın kaçır (Boratav 2001: 76).
- I.A.3.1348. Kocasının kovaladığı kadın, korkusundan altına yapar (Doğan 2006: 216).
- I.A.3.1349. Kocasının ölü eti yemesinden ve ailesinin suretine bürünmesinden korkan kadın, canını kurtarmak için kervancılara sığınır (Öcal 1999: 267).
- I.A.3.1350. Kocasının teyzesi insan yiyen kadın, kendisine zorlu işler verilince yenmek istendiğini anlar ve ağlamaya başlar (Eren 2001: 197).
- I.A.3.1351. Kocasının yanlış anlayacağından korkan kadın, Keloğlan'a gereğinden fazla darı verir (Özçelik 2004: 453).
- I.A.3.1352. Konuşmayan kızı konuşturup onunla evlenen adam, kızı ikiye böleceğini söyler ve kızın ağzından yılan çıkar (Sakaoğlu 1973: 624; Seyidoğlu 1975: 313).
- I.A.3.1353. Konuşmayan padişahın kızının içinde gök yeşil bir yaratık vardır ve yalnızca kız ölümle tehdit edilince çıkar (Ergun 2014: 42).
- I.A.3.1354. Korkak adam, dev yemekle tehdit eder ve korkutur (Sakaoğlu 1973: 472).
- I.A.3.1355. Korkak adam, karısı tarafından dışarı atılır ve vahşi hayvanların kendini yiyeceğini sanarak çok korkar (Yardımcı 2012: 287).
- I.A.3.1356. Korkak Mehmet Ağa, üzerinde korkusuz olduğunu yazan bir kılıç yaptırır. Kılıcı gören kırk kişi, ona korkusundan yaklaşamazlar (Özçelik 2004: 462).
- I.A.3.1357. Korudukları adamın öldürüldüğünü, yanındaki kızın da kaçırıldığını gören tilki, kurt ve tavşan, aslanın uyanıp kendilerini öldürmesinden korkarlar (Aslan 2017: 52).
- I.A.3.1358. Koyun, yalan söyleyerek kendisini yemek isteyen kurttan kaçır (Aydın 2012).
- I.A.3.1359. Koyunları kaybeden iki kardeş, eve dönmez istemezler ve Allah'a dua ederek birer kuş olurlar (Çimrin 2012: 491).
- I.A.3.1360. Koyunu yemek isteyen ayı, köpeklerden korkar (Akgün 2000: 148).
- I.A.3.1361. Köle tarafından kuyuya atılan çocuk, evlatlık olma hakkını kurtulma karşılığında ona verir (Ölmez 2014: 185).
- I.A.3.1362. Köle, göz koyduğu kadın kendisiyle birlikte olmak istemeyince, ev sahibinin çocuğunu öldürüp kadının üstüne atar (Yavuz 1996: 341).
- I.A.3.1363. Köle, sahibinin kendisini öldürmesinden korktuğu için kapıyı açmaz (Günay 1975: 460).
- I.A.3.1364. Köpeklerin geldiğini duyan kurt, koyunları bırakıp kaçır (Yaşar 2002: 137).
- I.A.3.1365. Köpü (Keloğlan) ağanın malına ve ailesine zarar verince, ağa kaçır (Bakırcı 2000: 421).
- I.A.3.1366. Köse, çiftçinin karının görüştüğü adamı çiftçiye öldürtür ve onu ihbar etmekle tehdit ederek kadından bir teneke altınını alır (Doğan 2006: 256).
- I.A.3.1367. Köse, devler kendi gücünü sınayınca korkar (Demir 2006: 132).
- I.A.3.1368. Köse'den korkan devler, ona para verip evine gönderir (Akyol 2010: 281).
- I.A.3.1369. Köse'den korkan devler, onu evine göndermeye çalışırlar (Korkmaz 2010: 122).
- I.A.3.1370. Köse'den korkan oğul, sihirli eşyasına davranır (Kara 1996: 175).

- I.A.3.1371. Köse'yle baş edemeyeceklerini anlayan devler, onu öldürmeye karar verirler (Demir 2006: 133).
- I.A.3.1372. Kötü kalpli vezirden dayak yiyen avcı, korkusundan kimseye bir şey diyemez (Sakaoğlu 1973: 367).
- I.A.3.1373. Kötülük yapan adam, gerçek ortaya çıkınca öldürülmemek için yalvarır (Tunç 2008: 199).
- I.A.3.1374. Kötülük yapan hoca ve lala, gerçekler ortaya çıkınca kaçmak isterler (Seyidoğlu 1975: 384).
- I.A.3.1375. Köy odasına gelen kurt, köylülerden; köylüler de kurttan korkarlar (Kartal 1969a: 5182).
- I.A.3.1376. Köylü, ayının oğluyla baş edemeyince onu ortadan kaldırmaya karar verir (Yıldırım 2007: 140).
- I.A.3.1377. Köylüleri kandıran Köse, onlardan kaçır (Doğan 2006: 257).
- I.A.3.1378. Köyün ağası, devler köylüleri kaçırp yemeye başlayınca onlarla anlaşır ve karınlarını doyurmaya başlar (Gözen 2014: 142).
- I.A.3.1379. Kumasının bebeklerinin ölmediğini anlayan ve yaptıklarının ortaya çıkmasından korkan kadın, çocukları ortadan kaldırmaya karar verir (Ayan 2015: 17).
- I.A.3.1380. Kurdu kandıran keçi kaçır (Kara 1996: 101).
- I.A.3.1381. Kurdun dikkatinin dağılmasından istifade edilen koyun kaçır (Ölmez 2014: 202).
- I.A.3.1382. Kurdun kendilerini yiyeceğini anlayan keçi, koyun, katır ve at, onu atlatıp kaçarlar (Arslan 2017: 307).
- I.A.3.1383. Kurdun kendilerini yiyeceğini anlayan koyun, katır ve at, onu atlatıp kaçarlar (Arslan 2008: 265).
- I.A.3.1384. Kurdun kendisini yiyeceğini anlayan at, ona bir çifte vurur (Yardımcı 2012: 51).
- I.A.3.1385. Kurdun kendisini yiyeceğini anlayan çocuk, gözlerini kapayıp bekler (Ergun 2014: 144).
- I.A.3.1386. Kurdun kendisini yiyeceğini anlayan keçi kaçır (Ölmez 2014: 202).
- I.A.3.1387. Kurdun kendisini yiyeceğini anlayan tilki, onu avcının evine götürür ve ortadaki eti yedirdikten sonra pencereden çıkamamasını sağlar (Yardımcı 2012: 25-53).
- I.A.3.1388. Kurdun uyuduğunu gören koyun hemen kaçır (Kara 1996: 100).
- I.A.3.1389. Kurdun yemek istediği eşek koyun ve eşek korkarlar (Sakaoğlu 1973: 339).
- I.A.3.1390. Kurdun yemek istediği koyun, katır, keçi ve at, onu atlatıp kaçarlar (Demir 2006: 109-110).
- I.A.3.1391. Kurt öldürüldükten sonra korkan tilki, bütün yemeği aslana verir (Karasu 2002: 164).
- I.A.3.1392. Kurt öldürülünce, tilki köpekten korkup kaçır (Sakaoğlu 1973: 340).
- I.A.3.1393. Kurt, köylüleri onları yemekle tehdit edince köylüler korkar (Kartal 1969a: 5183).
- I.A.3.1394. Kurt, tilki, ayı ve çakal, açlıktan ölmekten korkarlar (Aydın 2012: 337).
- I.A.3.1395. Kurtla karşılaşan koyun, korkudan titremeye başlar (Kara 1996: 100).
- I.A.3.1396. Kurtların arasında kalan Ahmet korkar (Köse 2004: 216).

- I.A.3.1397. Kurtların geleceğini duyan tazi kaçır (Yaşar 2002: 132).
- I.A.3.1398. Kuş, kızı pençesiyle kavrayınca, kız korkusundan bayılır (Seyidoğlu 1975: 233).
- I.A.3.1399. Kuş, tilki tarafından tehdit edilince ona bir yavrusunu verir (Şimşek 1990: 494).
- I.A.3.1400. Kuşun başına bir şey geleceğini söylediği kız çok korkar (Atlı 2011: 359).
- I.A.3.1401. Kuyruğu koparılan tilki, ormana kaçır (Aslan 2017: 20).
- I.A.3.1402. Kuyuya düşen adam canını kurtarmak için bağırmaya başlar (Şafak Aydın 2015: 162).
- I.A.3.1403. Kuzu, kendisini yemek isteyen kurdu kandırıp kaçır (Aydın 2012: 333).
- I.A.3.1404. Küçük kız öldürülmekten korktuğu için geceleyin uyuyamaz (Günay 1975: 297).
- I.A.3.1405. Küpü kıran çocuk çok korkar ve kara kara düşünür (Yardımcı 2012: 282).
- I.A.3.1406. Lala, beyin karısına sahip olmak ister ve direnirse çocuklarını kesmekle tehdit eder. Çocukları kesilen kadın, sıra kendisine gelince kaçır (Özçelik 2004: 428).
- I.A.3.1407. Mağarada vahşi hayvanların yakaladığı namert korkudan titrer (Sakaoğlu 1973: 357).
- I.A.3.1408. Mağaraya garip bir kızın girip çıktığını gören adam, oraya tek gitmek istemez ve korkar (Bakırcı 2000: 300).
- I.A.3.1409. Memleketini ahşaptan yapan padişah, ateşten korkar (Eğridağ 1997: 30).
- I.A.3.1410. Memlekette salgın hastalık çıkınca, herkes korkuya düşer (Eriş 2014: 156).
- I.A.3.1411. Mermiyle yaralanan kötü kalpli dede, atına binip kaçır (Eker 1990: 95).
- I.A.3.1412. Mezardan çıkardığı çocuğu rehin bırakan kadın, geri döner ve çocuğunun öldürüldüğünü söyleyerek adamları tehdit eder. Korkan adamlar, mallarını kadının üstüne yaparlar (Çiftçi 2015: 197).
- I.A.3.1413. Mezarlıkta konaklayan üç kişiden ortadakinin canını alacağını rüyasında gören padişah, ortadakini (kundaktaki bebek) öldürtmeye karar verir (Önal 2004: 180).
- I.A.3.1414. Mezarlıktaki cinlerin olduğunu sanan hırsızlar, çaldıklarını da bırakıp kaçır (Önal 2004: 26).
- I.A.3.1415. Mirza Mehmet'in karşısına çıkan on iki hayvan, ona yalvarır ve canlarına karşılık bir yavrularını verirler (Eren 2001: 325).
- I.A.3.1416. Mirza Muhammet'in kız kardeşi ve kız kardeşin birlikte olduğu dev, öldürülmekten korktukları için Mirza'yı öldürmeye karar verirler (Önay 1999f).
- I.A.3.1417. Misafir olduğu evdeki adamların sopayla beklediğini gören yolcu, korkup yemek yemeyi bırakır (Gözükızıl 2010: 281).
- I.A.3.1418. Müneccimbaşının kendilerini bulduğunu sanan haramiler, ona teslim olurlar ve padişaha söylememesi karşılığında çaldıkları yüzüğü verirler (Doğramacıoğlu 2011: 327).
- I.A.3.1419. Nefesinden uçuşan çocukların kendisini öldürmek istediğine inanan dev, korkup kaçır (Önay 1995: 277).
- I.A.3.1420. Nenenin koyunlarını öldüren iki kardeş kaçır (Önay 1995: 513).
- I.A.3.1421. Nohut çocuk, adamın üzerine kayanın yıkılacağını söyleyince adam devesini bırakıp kaçır (Aslan 2017: 93).
- I.A.3.1422. Nohut çocuk, çobanın üzerine kayanın yıkılacağını söyleyince çoban koyunlarını bırakıp kaçır (Aslan 2017: 94).

- I.A.3.1423. Nohut çocuk, evlerine haklarını almaya gelen adamların altına pislik koyup, onları altlarına pislediğine inandırır. Sabah uyanan adamlar, ev sahibi tarafından öldürüleceklerini sanarak haklarını bırakıp kaçarlar (Aslan 2017: 94).
- I.A.3.1424. Oduncu, devin kendisine zarar vermesinden korkarak kızını ona verir (Artun 1978: 35).
- I.A.3.1425. Oduncu, karnından gelen gurultuyu köpek sesleri gibi göstererek ayıyı korkutup kaçıtır (Alay 2005: 175).
- I.A.3.1426. Oduncunun kendisini öldüreceğini sanan dev kaçar (Çimrin 2012: 503).
- I.A.3.1427. Oduncunun sihirli eşeğini ve sofrasını çalan hamamcı, dayak yedikten sonra eşyaları geri verir (Önal 2004: 247).
- I.A.3.1428. Oğlak eti yerine köpek eti, inek sütü yerine eşek sütü getiren adamlar, padişahın korkarlar (Sayar 2009: 110).
- I.A.3.1429. Oğlan diye tanıtılan kız, babası sünnet ettirmek isteyince evden kaçar (Alptekin 2002: 449).
- I.A.3.1430. Oğlan sanıldığı için sünnet ettirilmek istenen kız kaçar (Şafak Aydın 2015: 172).
- I.A.3.1431. Oğlanı hapse attırmak isteyen hâkim, önündeki pusulada kendisinin balyozla dövüleceğinin yazdığını görünce oğlanı serbest bırakır (Arslan 2008: 324).
- I.A.3.1432. Oğlanın başına bir iş getireceğini düşünerek kaçan cellat, etrafın eşkıyalarla dolu olduğunu görünce oğlanın yanında olmasını diler (Ayan 2012: 47).
- I.A.3.1433. Oğlanla baş edemeyeceğini anlayan haramiler, onu zor bir göreve göndererek öldürmeye karar verirler (Önal 2004: 36).
- I.A.3.1434. Oğlunu ortadan kaldıramayan padişah, korkar (Özçelik 2004: 314).
- I.A.3.1435. Oğlunu öldürmek isteyen anne, oğlunun getirdiği vahşi hayvanlar tarafından yenir. Bunu izleyen total dev de korkusundan altına yapar (Öcal 1999: 274).
- I.A.3.1436. Oğlunu öldürmek isteyen padişah, yenileceğini anlayınca tahtını ona bırakır (Tekin ve Nâkib 1994: 80).
- I.A.3.1437. Oğlunun cevahir taşı çaldığını gören anne, başlarına bir iş geleceğini düşünerek taşları geri koyar (Eğridağ 1997: 34).
- I.A.3.1438. Oğluyla birlikte olmak isteyen üvey anne, oğul buna yaklaşmayınca, ona iftira atar (Deniz 1996: 121; Günde 2016: 12; Sakaoğlu 1973: 563).
- I.A.3.1439. Oğul, annesini padişahın kızını istemeye gönderir, gitmezse onu öldürmekle tehdit eder (Eren 2001: 252).
- I.A.3.1440. Oğulları kendilerinden canlarını isteyince, anne ve baba canlarını vermezler (Boratav 2001: 170).
- I.A.3.1441. Oğullarına aldığı kızlardan en küçüğünün çadırının etrafını bir ejderhanın sardığını gören padişah, kızı orada bırakır (Aslan 2017: 121).
- I.A.3.1442. Okla vurulan dev kaçar (Kara 1996: 125).
- I.A.3.1443. Olağanüstü bir biçimde doğan kız, çevresine zarar vermeye başlayınca öldürülmek istenir. Bu durum da anne ve babayı endişelendirir (Taner 1995: 127).

- I.A.3.1444. Koyunları kaybeden iki kardeş, eve dönmez istemezler ve Allah'a dua ederek birer kuş olurlar (Çimrin 2012: 491).
- I.A.3.1445. Onüç kardeş, kendilerini yenmek isteyen devden kaçarlardı (Sakaoğlu 1973: 463).
- I.A.3.1446. Orduyla savaşmaya gönderilen adam, korkusundan bir ağaca sarılır (İvgin 1986: 134).
- I.A.3.1447. Ormana bırakılan iki kardeş, bir ev görürler ancak eve girmekten korkup evin ahırında kalırlar (Önal 2004: 206).
- I.A.3.1448. Ormana bırakılan iki kardeş, iki yol ayrımında kalırlar. Horoz öten yere giderlerse horozun gözlerini çıkaracağını; duman tüten yere giderlerse dumanın gözlerine dolacağını düşünürler. Isınacakları için duman tüten yere giderler (Önal 2004: 209).
- I.A.3.1449. Ormancının karısının eve aldığı diğer adamlar, kadının kocası eve gelince korkarlar (Şimşek 1990: 782).
- I.A.3.1450. Ormanda kalan üç kız kardeş, ışık yanan veya duman tüten yere gitmek arasında kalırlar. Duman tüten yerde olağanüstü varlıklar olacağını, kendilerini yiyeceğini düşünerek korkarlar (Aydın 2012: 420).
- I.A.3.1451. Ormanda kendisini tehlikelerden koruyamayan ayının karısı, mağaradan hiç çıkmaz (Karasu 2002: 166).
- I.A.3.1452. Ormanda rastladıkları yaşlı kadının kendilerini öldüreceğini anlayan kız kardeşler, uyur gibi yapıp kaçarlardı (Kara 1996: 15).
- I.A.3.1453. Ortanca oğlanla baş edemeyeceğini anlayan cellat, kızıyla beraber kaçır (Ayan 2012: 47).
- I.A.3.1454. Otuz dokuz arkadaşının öldürüldüğünü gören harami, canı bağışlanırsa altınların yerini söyleyeceğini belirtir (Yavuz 1996: 424).
- I.A.3.1455. Öküz, at ve insan, kurdun elinden kaçarlardı (Yaşar 2002: 136).
- I.A.3.1456. Öldürmeye çalıştığı kızın ölmediğini anlayan süt anne, onu öldürmeye karar verir (Ergun 2014: 115).
- I.A.3.1457. Öldürüleceğini anlayan demonik Köse, karısını kaçırdığı adama yalvarır (Caferoğlu 1994: 210).
- I.A.3.1458. Öldürüleceğini anlayan padişah ve vezir, idam kararından vazgeçerler (Akyol 2010: 334).
- I.A.3.1459. Öldürüleceğini anlayan Yahudi, padişaha yalvarır (Önay 2004: 476).
- I.A.3.1460. Öldürüleceğini öğrenen padişah, ülkesini terk eder (Berki 2003: 199).
- I.A.3.1461. Öldürüleceğini sanan dev, korkuyla kaçır (Arseven 1967b: 4564).
- I.A.3.1462. Öldürülecek kız cellada yalvarır ve canını bağışlamasını ister (Çimrin 2012: 508).
- I.A.3.1463. Öldürülmek istenen tilki, korkusundan kaçır (Taner 1995: 73).
- I.A.3.1464. Öldürülmek üzere olan kanatlı dev, kızı yalvararak canını bağışlamasını ister (Eğridağ 1997: 37).
- I.A.3.1465. Öldürülmek üzere olan pehlivan, aman diler (Aydın 2012: 431).
- I.A.3.1466. Öldürülmek üzere olan tilkiler, kuyruklarının kopması pahasına kaçarlardı (Arslan 2008: 222; Gözükızıl 2010: 77; Kartal 2015: 146).

- I.A.3.1467. Öldürülmekle tehdit edilen kız korkar (Bakırcı 2000: 326).
- I.A.3.1468. Öldürülmekle tehdit edilen kız, geyiğin kardeşi olduğunu ve onun yerini söyler (Arslan 2008: 311).
- I.A.3.1469. Öldürülmekten korkan deli kardeş, öldürülmek için koyunları keser (Akyol 2010: 336).
- I.A.3.1470. Öldürülmekten korkan delikanlı Şam'a kaçır (Sakaoğlu 1973: 463).
- I.A.3.1471. Öldürülmekten korkan devler, korkak adamı evine götürmeye karar verirler (Sakaoğlu 1973: 471).
- I.A.3.1472. Öldürülmekten korkan üç kardeş, evden kaçarlardı (Yardımcı 2012: 106).
- I.A.3.1473. Öldürülmekten korkan yaşlı adam, üç kardeşten en küçüğü olan Azap'ı öldürmeye karar verir (Doğan 2006: 180).
- I.A.3.1474. Öleceğini öğrenen adam korkar (Şafak Aydın 2015: 164).
- I.A.3.1475. Ölmüş olan molla, damdan atılır ve ev sahibesine onun yüzünden öldüğü düşündürülür. Kadın, köyde başına kötü bir şey geleceğini düşününce korkar (Kara 1996: 550).
- I.A.3.1476. Ölü adamı babası diye tanıtan delikanlı, onu vurup düşüren adamı tehdit eder ve ondan para alır (Korkmaz 2010: 132).
- I.A.3.1477. Ölü adamı eşeğin üstüne bağlayan delikanlı, ölüye kürek vuran adamı tehdit eder ve ondan para alır (Berki 2003: 309).
- I.A.3.1478. Ölü adamı eşeğin üstüne bağlayan keçel (kel), ölüye kürek vuran adamı tehdit eder ve ondan kan parası alır (Arslan 2000: 458).
- I.A.3.1479. Ölü adamı eşeğin üstüne bağlayan Keloğlan, onu tarlanın sahibine öldürtür. Tarlanın sahibine ise babasını öldürdüğünü söyleyerek ondan para alır (Karasu 2002: 215).
- I.A.3.1480. Ölü bir çocuğu dükkândan aldığı mallara karşılık rehin bırakan kadın, geri döndüğünde çocuğunun öldürüldüğünü söyler ve adamı tehdit eder. Dükkan sahibi, aldıklarına karşılık kadından para almaz (Kalay 1998: 146).
- I.A.3.1481. Ölü numarası yapan tilki, avcı kendisini atar atmaz kaçır (Eren 2001: 186).
- I.A.3.1482. Ölümle tehdit edilen ihtiyar, çoban oğlunun yerini söyler (Sakaoğlu 1973: 621).
- I.A.3.1483. Ölümle tehdit edilen kadın, oğlana istediğini söyler (Doğramacıoğlu 2011: 115).
- I.A.3.1484. Ölümsüzlüğü aramak için gidilen yol tehlikelidir. Kimi hayvanlar göze alır, kimileri ise korkup gitmez (Sayar 2009: 185).
- I.A.3.1485. Önüne Anka kuşunun indiğini gören delikanlı, korkar ve kaçmak ister (Ölmez 2014: 206).
- I.A.3.1486. Padişah bütün ihtiyarları öldürtmek isteyince, hayatta kalan ihtiyar saklanır (Demir 2006: 120).
- I.A.3.1487. Padişah delikanlıya zor bir görev verir ve yerine getiremezse onu öldürmekle tehdit eder (Sakaoğlu 1973: 386).
- I.A.3.1488. Padişah devesini çok sevdiği ve onun öldüğünü söyleyenin kellesini alacağını belirttiği için, devenin öldüğünü söylemeye kimse cesaret edemez (Karasu 2002: 248).
- I.A.3.1489. Padişah köyün etrafını sarınca, ona karşı koyan adam korkar (Eren 2001: 337).

- I.A.3.1490. Padişah tarafından tehdit edilen ve sihirli yüzüğünü kaybeden Mehmet, kara kara düşünmeye başlar (Aslan 2017: 79).
- I.A.3.1491. Padişah vezire bir bilmece sorar ve bilemezse onu öldüreceğini söyler. Vezir, padişahı müsaade alıp, bilmecenin cevabını arar (Arslan 2000: 436).
- I.A.3.1492. Padişah, aslanın beslediği delikanlıyı hapseder ve salıvermekten korkar (Şafak Aydın 2015: 424).
- I.A.3.1493. Padişah, avcı başının oğluna fildişinden saray yaptırmasını, yoksa onu öldürteceğini söyler (Deniz 1996).
- I.A.3.1494. Padişah, balıkçıya elindeki balığın neden güldüğünü sorar ve bilemezse onu öldüreceğini söyler. Balıkçı korkar (Önay 1995: 499).
- I.A.3.1495. Padişah, çobana bir soru sorar ve bilemezse onu öldüreceğini söyler (Önkol 2015: 120).
- I.A.3.1496. Padişah, doğru söylemezse karısını öldürmekle tehdit eder ve kadın, korkusundan gerçekleri anlatır (Dağlar 2010: 127).
- I.A.3.1497. Padişah, gaipen haber verildiği düşünülen adamdan hazinesini bulmasını isteyince adam korkar (Korkmaz 2010: 127).
- I.A.3.1498. Padişah, gelininin yanında torununu ölür bulur ve çocuğu hiçbir yerde bulamayınca, gelininin çocuğunu yediğini sanır. Kızın kendilerini de yemesinden korkarak evden göndermek ister (Yardımcı 2012: 102).
- I.A.3.1499. Padişah, karısından dostunu getirmesini isteyince kadın korkar (Sakaoğlu 1973: 612).
- I.A.3.1500. Padişah, karısını kız doğurursa öldürmekle tehdit eder ve korkutur (Boratav 2001: 121; Sakaoğlu 1973: 390).
- I.A.3.1501. Padişah, kendisine bir koruma almak ister ama korumalar bir hafta geçmeden öldürüldüğü için kimse koruma olmaz (Yavuz 1996: 293).
- I.A.3.1502. Padişah, kız kardeşini evlenmek istediği kıza dünürü yollayabilmek için kendisini öldürmekle tehdit eder ve kız da kabul eder (Kara 1996: 438).
- I.A.3.1503. Padişah, kızını erkek sanır ve kız, cinsiyetinin açığa çıkmasından korkarak kaçır (Seyidoğlu 1975: 396).
- I.A.3.1504. Padişah, konuşan kavalın sahibine gider ve kavalın sahibi, korkusundan kavalı inkâr eder (Bekdik 2014: 244).
- I.A.3.1505. Padişah, oğlanın bulduğu cevahirden yine ister ve getiremezse onu öldüreceğini söyler. Anne ise oğlunun öleceğini düşünerek ağlar (Eğridağ 1997: 35).
- I.A.3.1506. Padişah, sihirli tokmak tarafından dövülünce Keloğlan'ın sihirli sofrasını ve altın yumurtlayan tavuğunu geri verir (Pamir Bildik 1995: 310).
- I.A.3.1507. Padişah, vezirden pişirilmiş balığın dirilip neden güldüğünü öğrenmesini, aksi takdirde onu kırk gün sonra öldüreceğini söyler (Aydın 2012: 484).
- I.A.3.1508. Padişah, yaşlı kadından kızına sevdiği adamı göstermesini, aksi takdirde onu öldüreceğini söyler. Kadın korkar (Seyidoğlu 1975: 374).
- I.A.3.1509. Padişah, Yörük ağasını öldürmekle tehdit edince, adam kızını vermek zorunda kalır (Bekdik 2014: 269).

- I.A.3.1510. Padişaha Hızır'ı bulacağını söyleyen ve karşılığında altın alan Eskici Baba, kırk gün mühlet alır.
- I.A.3.1511. Padişaha İngiliz Kralı'ndan bir ferman gelir ve bir bilmece sorulur. Cevabı bilinmezse savaş ilan edileceği söylenir (Şimşek 1990: 717).
- I.A.3.1512. Padişaha pişmiş yavru köpek götüren oğlan, korkusundan titrer (Seyidoğlu 1975: 220).
- I.A.3.1513. Padişahı öldüren genç, şehri terk eder (Aydın 2012: 385; 500).
- I.A.3.1514. Padişahın altın tüylü kuşu istediği ve getirmezse öldürüleceği söylenen delikanlı korkar (Yardımcı 2012: 68).
- I.A.3.1515. Padişahın askerlerinin geldiğini gören dev, tilkiden kendisini saklamasını ister (Şimşek 1990: 505).
- I.A.3.1516. Padişahın askerlerinin geldiğini sanan dev saklanır (Yaşar 2002: 236).
- I.A.3.1517. Padişahın askerlerinin geldiğini sanan haramiler, samanlığa saklanırlar (Arslan 2000: 412).
- I.A.3.1518. Padişahın askerlerinin kendisini öldürmeye geldiğini sanan dev saklanır (Tosun 1996: 298).
- I.A.3.1519. Padişahın askerlerinin üzerine geldiğini gören delikanlı ve karısı korkarlar (Berki 2003: 285).
- I.A.3.1520. Padişahın astığını sandığı çocuk hayatta kalınca, sokaklarda dolaşmaya korkar (Sakaoğlu 1973: 435).
- I.A.3.1521. Padişahın ayı yağı aradığını duyan ayı, çiftçiden yardım ister ve saklanır (Sakaoğlu 1973: 350).
- I.A.3.1522. Padişahın bahçesine bir dev dadandığı için kimse bahçeye gitmeye cesaret edemez (Dağlar 2010: 108).
- I.A.3.1523. Padişahın bilemeyeni öldüreceği; bilene bir çuval altın vereceği soruya korkusundan kimse cevap veremez (Karasu 2002: 199).
- I.A.3.1524. Padişahın boynuzlu olduğunu öğrenen berber, bu sırrı dile getirirse padişah tarafından öldürülecektir; dile getirmezse hastalıktan ölecektir. Berber, sırrı bir ıssız bir yerde söyler (Önal 2004: 155).
- I.A.3.1525. Padişahın bütün zenginleri öldüreceğini duyan köyün zenginleri, saklanırlar (Göde 2011: 186).
- I.A.3.1526. Padişahın büyük ve ortanca kızını geri götüren kadın, küçüğünü de geri götürmekten korkar (Günay 1975: 457).
- I.A.3.1527. Padişahın büyük ve ortanca oğlu, sabahleyin yanlarında ölü bir üç başlı dev görünce korkar ve dağı terke derler (Bayrı 2010: 128).
- I.A.3.1528. Padişahın çalınan hazinesini bulmasını istediği münecimbaşı, korkar ve karısına dert yanar (Akay 1942: 45; Karadağ ve Akkaya 1997: 98).
- I.A.3.1529. Padişahın değer verdiği kuzusu köylünün arazisine girse de köylü, padişahın korkusundan sesini çıkarmaz (Ete 2010: 140).
- I.A.3.1530. Padişahın değirmencileri öldürdüğünü sanan değirmenci, saklanır (Boratav 2001: 112).

- I.A.3.1531. Padişahın en küçük kızı, delikanlının öldüğünü söylemesi yönünde tehdit edilir ve öldürülmekle korkutulur (Boratav 2001: 95).
- I.A.3.1532. Padişahın erkek sandığı kızı yedi yaşına varır ve babası onu sünnet ettirmek ister. Yıllardır çocuğunun kız olduğunu sanan anne, çocuğu ülkeden uzaklaştırır (Özçelik 2004: 330).
- I.A.3.1533. Padişahın erkek sanılan kızı, sünnet ettirilmek istenince, kız kendi ve annesinin canını kurtarmak için kaçar (Dağlar 2010: 129).
- I.A.3.1534. Padişahın geldiğini duyan dev, can havliyle fırına girer ve yanar (Özçelik 2004: 290).
- I.A.3.1535. Padişahın geldiğini duyan devler, ot mereğine saklanırlar (Özçelik 1995: 110).
- I.A.3.1536. Padişahın hastalığının tedavisi için öldürülecek çocuk, Allah'a yalvarınca padişahın hastalığı geçer (Özçelik 1995: 110).
- I.A.3.1537. Padişahın hazinesini bulmak için ondan kırk gün mühlet isteyen adam, korkusundan yemeğin tadını bile alamaz (Korkmaz 2010: 127).
- I.A.3.1538. Padişahın hazinesini soyanlar, müneccimbaşının her gün lokmaları saymasını kendilerini tanımasına yorarak korkudan hazineyi teslim ederler (Akay 1942; Karadağ ve Akkaya 1997: 99).
- I.A.3.1539. Padişahın herkesi öldüren yılan oğluna okuma yazmak öğretmek üzere götürülen kız, ölmüş annesinden yardım alır (Demir 2006: 111).
- I.A.3.1540. Padişahın herkesi öldüren yılan oğluyla evlendirilmek üzere götürülen kız, ölmüş annesinden yardım alır (Demir 2006: 111).
- I.A.3.1541. Padişahın isteğini yerine getiremeyen gençler, vade dolunca saklanırlar (Demir 2006: 120).
- I.A.3.1542. Padişahın karısı, Gavur kralı ile yasak ilişki yaşar. Oğlu, her gün tavlaya gittiği için rahatsız olurlar ve atı öldürmeye karar verirler (Özçelik 2004: 431).
- I.A.3.1543. Padişahın karısına yalan söyleyen kadın, yalanın ortaya çıkmasından çok korkar (Kara 1996: 157).
- I.A.3.1544. Padişahın karşısına bir bilmeceyi çözmek üzere çıkarılan süpürgeci korkar (Seyidoğlu 1975: 351).
- I.A.3.1545. Padişahın karşısına çıkarılan anne ve çocukları, öldürülecekleri için korkularından titrerler (Kara 1996: 201).
- I.A.3.1546. Padişahın kendilerini öldüreceğini anlayan köylüler kaçarlar (Arslan 2000: 459; Aslan 2017: 60).
- I.A.3.1547. Padişahın kendilerini öldüreceğini sanan devler saklanırlar (Yardımcı 2012: 236).
- I.A.3.1548. Padişahın kendisi için geldiğini sanan dev, korkup ot yığınının içine saklanır (Alay 2005: 172).
- I.A.3.1549. Padişahın kendisini öldüreceğini anlayan Keloğlan, kızın yanına geldiğini söyler (Önay 1995: 444).
- I.A.3.1550. Padişahın kendisini öldürmek istediğini anlayan çoban oğlu kaçar (Sakaoğlu 1973: 620).
- I.A.3.1551. Padişahın kendisini öldürmeye geldiğini sanan dev, saklanır (Şafak Aydın 2015: 206).

- I.A.3.1552. Padişahın kız doğurursa kendisini öldürmekle tehdit ettiği karısı, bir kız doğurur ve korkusundan ağlamaya başlar (Dağlar 2010: 126).
- I.A.3.1553. Padişahın kızı, evine erkek alır ve aldığı erkek ezan okumak isteyince, kız, babasının eve erkek aldığını öğrenmesinden korkar (Önal 2004: 26).
- I.A.3.1554. Padişahın kızını kendisine isteten delikanlı, korkan annesini zorla gönderir (Günay 1995: 456).
- I.A.3.1555. Padişahın kızını öldüren dadı, kavalın gerçeği açıklamasından korkar (Bekdik 2014: 244).
- I.A.3.1556. Padişahın konuşmayan kızının içinde bir yılan vardır ve ölümle tehdit edilince yılan kızın ağzından çıkar (Aslan 2017: 120; Önal 1995: 511; Yardımcı 2012: 112).
- I.A.3.1557. Padişahın kuşu bulmazsa öldürmekle tehdit ettiği adam korkar ve evini terk eder (Bakırcı 2000: 327).
- I.A.3.1558. Padişahın kuzusunu çalanın kellesinin alınacağı duyurulunca vezirin karısı can korkusundan kocasını ihbar eder (Ete 2010: 141).
- I.A.3.1559. Padişahın mührü kaybolur ve bulunabilmesi için bütün müneccimler toplatılır. Müneccim ise çağrılarak mührü bulması istenir. Müneccim ise öleceğini düşünerek korkar (Akay 1942: 44; Karadağ ve Akkaya 1997: 97).
- I.A.3.1560. Padişahın mührünü çalanlar, müneccimin ününden duydukları korkuyla onun yanına giderek çalmış oldukları mührü verirler ve kendilerini ele vermemesini isterler (Akay 1942: 44; Karadağ ve Akkaya 1997: 97).
- I.A.3.1561. Padişahın oğlu tarafından öldürüleceğini anlayan vezirler, kurtulmaya çalışırlar (Berki 2003: 208).
- I.A.3.1562. Padişahın oğlunun evinde olduğu sanılan ve bu yüzden evine hediyeler yağan kadın, korkusundan ağlar (Yardımcı 2012: 198).
- I.A.3.1563. Padişahın oğlunun yemeği yenilir ve şehzade gazaba gelince herkes can korkusuna düşer (Seyidoğlu 1975: 349).
- I.A.3.1564. Padişahın öldürmekle tehdit ettiği vezir, onun isteğini yerine getirmek için perişan bir hale bürünür (Tunç 2008: 218).
- I.A.3.1565. Padişahın ölümle tehdit ettiği oğlan kaygılanır (Sakaoğlu 1973: 518).
- I.A.3.1566. Padişahın ölümle tehdit ettiği vezir, korkup ne yapacağını düşünür (Akyol 2010: 370).
- I.A.3.1567. Padişahın rüyasını bir yılanın yardımıyla bilen ve yılanı söz verdiği parayı vermeyen adam, padişah ikinci bir rüya görünce korkar (Önal 2004: 63).
- I.A.3.1568. Padişahın sevdiği kuşu öldürdüğünü gören bağban, kendisi de öldürülmekten korkarak zehir içmeye karar verir (Aslan 2017: 100).
- I.A.3.1569. Padişahın yeğeni, istediği kadını almak isteyince (padişahın hayatı buna bağlıdır) padişah ölmekten korkar (Deniz 1996: 75).
- I.A.3.1570. Padişahın yılan oğlu, okuma yazma öğretmeye gelen bütün hocaları öldürünce, ülkedeki hocalar saklanırlar (Pamir Bildik 1995: 284).

- I.A.3.1571. Padişah'tan daha akıllısının bulunduğunu söyleyen vezir, daha akıllıyı bulmakla görevlendirilir ve daha akıllı imtihanda padişahı geçemezse vezirin öldürüleceği söylenir. Vezir korkar (Yardımcı 2012: 209).
- I.A.3.1572. Padişah'tan korkan adam, onun karısını almayı kabul eder (Dağlar 2010: 207).
- I.A.3.1573. Paşa, doğan erkek çocuklarını öldürür ve o seferdeyken bir oğlu doğar. Doğan çocuk erkektir ve öldürülmemesi için kız olduğunu söylerler. Yıllar sonra erkek olduğu anlaşılınca, anne ve oğul öldürülmemek için kaçarlar (Doğan 2006: 281).
- I.A.3.1574. Paşanın öldürmek istediği ve kaçıp giden oğlu güç sahibi olunca, paşa tekrar onu ortadan kaldırmak ister (Doğan 2006: 281).
- I.A.3.1575. Peri kızının yerine geçen çingene, yaptığı ortaya çıkınca kaçmaya çalışır (Berki 2003: 195).
- I.A.3.1576. Peri padişahının kızını oğluna isteyen yaşlı kadın, oğlu gitmezse padişah tarafından öldürüleceği ve gideceği yol da tehlikeli olduğu için korkar (Kartal 1966d: 4284).
- I.A.3.1577. Perilerin kendilerine emanet ettikleri kızı uykudayken kaybettiklerini gören dört kişi, taşa dönüşmekten korkarlar (Ölmez 2014: 183).
- I.A.3.1578. Rüyanın tabirine karşılık vezirden para istenir ve kafası kesileceği için vezir mecburen kabul eder (Önay 1995: 442).
- I.A.3.1579. Rüyasında başına bir bela geleceğini, gençlikte mi ihtiyarlıkta mı istediği sorulan beyin, korkusundan tüyleri diken diken olur (Yardımcı 2012: 201).
- I.A.3.1580. Rüyasında üstüne kara bulutların çöktüğünü; karısına ve çocuklarına ulaşamadığını gören bezirganci, korkarak uyanır (Ölmez 2014: 164).
- I.A.3.1581. Sabaha kesilip eti yenilecek adam kuyuya atılır. Adam, sabaha kadar Allah'a yalvarır (Aydın 2012: 495).
- I.A.3.1582. Sakak kuşunun karısı padişaha götürülünce, diğer hayvanlar kendilerine de sıra geleceğini düşünerek padişaha savaş açarlar (Arseven 1955a: 1120).
- I.A.3.1583. Saklandığı evin bir deve ait olduğunu gören kız, evde saklanarak yaşar (Önay 1995: 283).
- I.A.3.1584. Sandıktaki kızlar, sandık ateşe atılınca kaçarlar (Önay 1995: 497).
- I.A.3.1585. Saraya giden bütün berberler öldürülünce berberler korkarlar (Pamir Bildik 2015: 322).
- I.A.3.1586. Sarayda sakladığı ve her gün biriyle yattığı adamlar ortaya çıkarılınca, padişahın karısının rengi atar (Aslan 2017: 102).
- I.A.3.1587. Savaş açılan halk, korku ve panik içindedir (Atlı 2011: 310).
- I.A.3.1588. Savaş başlayınca, asker olan adam askerden kaçır (Özçelik 1995: 92).
- I.A.3.1589. Savaşmaktan çekinen padişah, İngiltere kralının gönderdiği bilmeceyi çözmeye çalışır (Atlı 2011: 362).
- I.A.3.1590. Sevdigi adamla yemek yiyen padişahın kızı, babası içeri girince sarayın altındaki akarsuya atlar (Eğridağ 1997: 69).
- I.A.3.1591. Sevdigi kadının ağabeyi gelen adam kaçır (Önay 1998i).
- I.A.3.1592. Sıçan evleneceği eşini, onu neyle döveceğine göre seçer (Aydın 2012: 334).

- I.A.3.1593. Sırma saç adlı kız, padişahın oğlu ölü de olsa getirilmezse harp başlatacağını söyler. Padişah korkar (Kara 1996: 375).
- I.A.3.1594. Sırrı bilen çocuk, padişahın kendisini öldüreceğinden korkarak onu söylemez (Aydın 2012: 486).
- I.A.3.1595. Sırrı öğrenince öldürülecek olan oğlan, sırrı öğrendikten sonra kaçır (Yavuz 1996: 212).
- I.A.3.1596. Sihirli eşeği ve sofrayı alanlar, sihirli tokmak tarafından dövülünce aldıklarını geri verirler (Tosun 1996: 306).
- I.A.3.1597. Sihirli kabak tarafından dövülen paşa, adamdan aldığı sihirli eşyaları geri vermek zorunda kalır (Boratav 2001: 172).
- I.A.3.1598. Sihirli sofrayı ve eşeği çalanlar, dövülerek cezalandırılır (Gülensoy ve Buran 1992: 67).
- I.A.3.1599. Sihirli sofrayı ve eşeği çalanlar, sihirli tokmakla dövülerek cezalandırılırlar (Arslan 2000: 420).
- I.A.3.1600. Sihirli sopa tarafından dövülen padişah, kızını vermeye razı olur (Arslan 2008: 280).
- I.A.3.1601. Sihirli tokmak eşeği ve sofrayı çalanı dövere eşyaları geri alır (Çimrin 2012: 507).
- I.A.3.1602. Sihirli tokmakla dövülen hancı, sihirli sofrayı ve eşeği geri verir (Yardımcı 2012: 279).
- I.A.3.1603. Silahlı adamların geldiği söylenerek korkutulan yaşlı karı koca, evin damına saklanırlar (Akgün 2000: 154).
- I.A.3.1604. Sinekleri öldüren Deli Mustafa, bundan cesaret alarak kılıcına “bir vuruşta altmış, dönüşte yetmiş kişiyi öldürür” yazdırır. Bunu gören kırk haramiler de kaçarlar (Koşay 1935: 89).
- I.A.3.1605. Sofrayı çalan padişah, sihirli tokmakla dövülür ve sofra geri alınır (Önay 1995: 349).
- I.A.3.1606. Sopayla üzerine yürünen tembel, korkusundan kaçır (Seyidoğlu 1975: 332).
- I.A.3.1607. Sultan Süleyman’ın bütün hırsızları yakaladığını duyan hırsızlar, hırsızlık yapmaktan vazgeçerler (Şafak Aydın 2015: 147).
- I.A.3.1608. Suya attıkları çocukların yaşadığını öğrenen teyzeler, onları ortadan kaldırmak isterler (Akgün 2000: 222).
- I.A.3.1609. Suyun, içen kişinin aslana dönüşeceğini söylediğini duyan iki kardeş, korkup sudan içmezler (Kara 1996: 219).
- I.A.3.1610. Sürüden ayrı kalan keçi, kendisine güvenli bir yer arar (Önay 1995: 225).
- I.A.3.1611. Sütuna bağlanan gelin, kurtulmak için kolunun kesilmesi teklif edilince korkarak tuttuğu unu bırakmak ister (Köse 2004: 145).
- I.A.3.1612. Şartlardan birini bozduğu anlaşılan delikanlı, korkuyla titrer (Günay 1975: 444).
- I.A.3.1613. Şehirde yaşayan canavar, akşamları dışarıda dolaşan insanları yer. Bu nedenle akşam kimse dışarı çıkamaz (Aydın 2012: 344).
- I.A.3.1614. Şehirdeki bütün kadınları öldürmezse padişah tarafından boynu vurulacak olan vezir endişelenir (Aydın 2012 430).
- I.A.3.1615. Şehzade, işi başaramazsa asılacağı için korkar (Seyidoğlu 1975: 193).
- I.A.3.1616. Şehzadenin yerine geçen Köse, şehzadeyi öldürtüp yakalanma korkusundan kurtulmak ister (Pamir Bildik 2015: 259).
- I.A.3.1617. Tabut yapılması istenen marangoz, öldürülmekten korkar (Karasu 2002: 240).

- I.A.3.1618. Tavşan, kedinin her hayvanı yakaladığını görünce ondan korkar (Arslan 2008: 304).
- I.A.3.1619. Tavuğu öldürdüğü için karısından korkan adam, tavuğu padişaha götürür (Eren 2001: 333).
- I.A.3.1620. Tehdit edilen devin kızı, korkusundan hazinelerin yerini söyler (Kongül 2013: 20).
- I.A.3.1621. Tehdit edilen hoca, istek üzerine sabaha kadar korkudan Kur'an'ı hatmeder (Atlı 2011: 422).
- I.A.3.1622. Tehdit edilen oğlan, şahmaranın yerini söyler (Atlı 2011: 268).
- I.A.3.1623. Tehdit edilen Yahudi, diken yığınının içine saklanır (Göde 1997: 175).
- I.A.3.1624. Tembel adam, karısından ağır dayak yiyince, canının korkusuyla kaçır (Eğridağ 1997: 72).
- I.A.3.1625. Tembel adam, karısından dayak yiyince tembellikten vazgeçer ve karısının her isteğini yapmaya razı olur (Demir 2006: 87).
- I.A.3.1626. Tembel Ahmet, kuyunun birinde elinde kılıklı bir adam, yanında bir sürü ceset ve bir kurbağa olan bir adam gördüğünde korkar (Karadağ ve Akkaya 1997: 70).
- I.A.3.1627. Tembelhane yakılınca, tembel olmayan herkes korkup kaçır (Tunç 2008: 238).
- I.A.3.1628. Tepegözün peşlerinden gittiği delikanlı, koyun postuna saklandıktan sonra kaçır (Kurtulmuş yty.: 535).
- I.A.3.1629. Terzi, padişah onu çağırınca ve birtakım şartları yerine getiremezse karısını elinden alacağını söyleyince adam korkar (Yavuz 1996: 179).
- I.A.3.1630. Tilki ağzını açır açmaz, yuttuğu tavuk ağzından kaçır (Gözükızıl 2010: 236).
- I.A.3.1631. Tilki kendisini yemeye çalışınca, ayı korkudan altına pisler (Berki 2003: 150).
- I.A.3.1632. Tilki öldürölme korkusuyla kaçır (Sakaoğlu 1973: 472).
- I.A.3.1633. Tilki tarafından bağlanan aslan, farenin koruma isteğini çaresiz kabul eder (Yavuz 1996: 417).
- I.A.3.1634. Tilki, "Kürklü Bey" diye çağırdığı kediyle sırasıyla ayıyı, domuzu, kurdu ve köpeği korkutur (Özçelik 2004: 283).
- I.A.3.1635. Tilki, evleneceği kişiyi kendisini neyle döveceğine göre seçer (Tunç 2008: 136).
- I.A.3.1636. Tilki, yavrularından birini vermezse kara tavuğu yemekle tehdit eder. Kara tavuk korkarak yavrularından birini tilkiye verir (Ergun 2014: 289).
- I.A.3.1637. Tilkidenden dayak yiyen ayı, hakkı olan ekinden de vazgeçerek kaçır (Kara 1996: 95).
- I.A.3.1638. Tilkinin canavara tecavüz ettiğini gören adam, bu sırrı karısına söylediği ve canavarın da kendisini dinlediğini bildiği için korkudan tarlaya gidemez (Arslan 2017: 388).
- I.A.3.1639. Tilkinin mağarasında bir canavar olduğunu duyan aslan, ayı ve kurt korkarlar (Bilgin 2011: 95).
- I.A.3.1640. Tilkinin tavukları yemek istediğini anlayan horoz, onları uyarır (Gözükızıl 2010: 235).
- I.A.3.1641. Tilkinin tehdit ettiğı canavar ve ayı korkarlar (Göde 1997: 170).
- I.A.3.1642. Tilkinin tehdit ettiğı güvercinler, korkudan yumurtalarını ona verirler (Atlı 2011: 238).
- I.A.3.1643. Tilkinin yakaladığı horoz, onu kandırır ve kaçır (Ete 2010: 145).
- I.A.3.1644. Tilkiyi kandıran kuzgun, yenilmemek için kaçır (Gözükızıl 2010: 175).

- I.A.3.1645. Tilkiyle mücadele edemeyeceğini anlayan ayı kaçır (Yaşar 2002: 131).
- I.A.3.1646. Tutulan balığın kendisi için kurban gideceğini düşünen çocuk, balığı salıverir. Ancak amcası ve babasının kendisini döveceklerinden korkarak denize atlar (Akay 1942: 23).
- I.A.3.1647. Tuzağa düşen tilki, ölü numarası yapar ve değirmenci onu çıkarınca hemen kaçır (Göde 1997: 167).
- I.A.3.1648. Ustasını öldüren delikanlı, korkup kaçır (Bekdik 2014: 255).
- I.A.3.1649. Uşağın dilini kan içinde gören askerler, ona korkarak ne olduğunu sorarlar (Korkmaz 2010: 130).
- I.A.3.1650. Üç dişli kardeşini padişahın oğluna veren kadın, öldürülmekten korktuğu için kaçır (Şimşek 1990: 734).
- I.A.3.1651. Üç gün üst üste başına bir bela geleceğini duyan adam, karısına danışır (Bayrı 2010: 47).
- I.A.3.1652. Üç haylazın karşısına bir dev çıkınca, onunla baş edemeyeceklerini anlayıp kaçır (Kartal 1969b: 5216).
- I.A.3.1653. Üç kardeşle baş edemeyen kadı, başına bir iş gelmesinden korkarak kaçır (Tunç 2008: 274).
- I.A.3.1654. Üç kız kardeş, hocalarının korkusundan babalarına hocalarıyla evlenmelerini söylerler (Alay 2005: 227).
- I.A.3.1655. Üç kişi tarafından öldürüleceğini düşünen adam, hileyle kurtulmayı planlar (Öcal 1999: 202).
- I.A.3.1656. Ülkesi yanmak üzere olan padişah, korkarak düşmanın oğluna kızını verir (Eğridağ 1997: 31).
- I.A.3.1657. Ülkesini felaketler saran bey, çocuklarını ve karısını alarak ülkesini terk eder (Yardımcı 2012: 202).
- I.A.3.1658. Üvey anne tarafından dövülen kız evden kaçır (Yaşar 2002: 212).
- I.A.3.1659. Üvey anne, öldürmek istediği üvey kızını öldürmez ve kızdan, boynundaki izin düşerek oluştuğunu söylemesini ister. Doğruyu söylerse ona kötü şeyler yapacağını söyler (Arslan 2008: 228).
- I.A.3.1660. Üvey anne, üvey oğlunun kendisini öldürmesinden korkar (Eğridağ 1997: 27).
- I.A.3.1661. Üvey anne, üvey oğluyla birlikte olmak ister. Reddederse onu iftira atmakla tehdit eder (Aydın 2012: 340).
- I.A.3.1662. Üvey annelerinin kendilerini keseceğini anlayan çocuklar kaçır (Akgün 2000: 181; Bilgin 2011: 94; Göde 2011: 237).
- I.A.3.1663. Üvey annesinden çok dayak yiyen kız, bir gün evden kaçır (Şafak Aydın 2015: 246).
- I.A.3.1664. Üvey babalarının kendilerini öldüreceğini duyan çocuklar evden kaçır (Artun 1978: 54).
- I.A.3.1665. Üvey çocuklarını evden atan üvey anne, akşam kocasının onu dövmesinden korkarak çocuklarını aramaya çıkar (Ergun 2014: 145).
- I.A.3.1666. Üzerine köpek salınan tilki kaçır (Önay 1998e).

- I.A.3.1667. Üzerine tazılar salınan tilki, can havliyle kaçır (Kara 1996: 89).
- I.A.3.1668. Üzerlerine ayının geldiğini gören çocuklar kaçarlar (Pamir Bildik 1995: 323).
- I.A.3.1669. Üzerlerine devin geldiğini gören şehzade kaçmak ister (Önal 2004: 182).
- I.A.3.1670. Üzüm bağına giren ayı, dayak yiyince kaçır (Kartal 1973a: 6758).
- I.A.3.1671. Vaatlerini yerine getiremeyen iki abla, en küçük kız kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştirirler (Demir 2006: 121).
- I.A.3.1672. Vaatlerini yerine getiremeyen iki abla, en küçük kızın bebeklerini köpek yavrularıyla değiştirirler (Yavuz 1996: 192).
- I.A.3.1673. Vezir ve padişahın kızı, padişahın korkusundan gizlice görüşür ve kaçmaya karar verirler (Pamir Bildik 1995: 374).
- I.A.3.1674. Vezir, öldürdüğü adamın adını duyunca korkar (Aslan 2017: 112).
- I.A.3.1675. Vezir, padişahın gördüğü rüyayı ve anlamını bilemezse kafası kesileceği için, her yeri dolaşıp çare aramaya koyulur (Önay 1995: 441).
- I.A.3.1676. Vezirin kendilerini öldürmesinden korkan padişahın üç oğlu, taht haklarından vazgeçerler (Önay 1995: 368).
- I.A.3.1677. Yağmur yağınca iki kız kalkıp gider. Arkalarında kalan ve kalkamayan kız, kendisini bırakamamaları için onlara yalvarır (Arslan 2008: 267).
- I.A.3.1678. Yahudi, kadının kocasının geldiğini duyunca saklanır (Atlı 2011: 386).
- I.A.3.1679. Yakalanacağını düşünen kız, haramilerin evinde unuttuğu tokayı onlar evde yokken alıp kaçır (Bayrı 2010: 114).
- I.A.3.1680. Yamyam kadının dolaplarında insan gözü vardır. Bu durum üç kardeşi çok korkutur (Atlı 2011: 341).
- I.A.3.1681. Yamyam, evlendiği kadının iki ablasını boğarak öldürünce, kız öldürülmekten korkar (Kara 1996: 421).
- I.A.3.1682. Yamyamın yemek istediği iki çocuk evden kaçarlar (Pamir Bildik 1995: 300).
- I.A.3.1683. Yanına gelenin Azrail olduğunu sanan Beyoğlu, onun canını almaması için her şeye katlanacağını söyler (Sayar 2009: 124).
- I.A.3.1684. Yanında Azrail'i gören adam, ölmekten korkarak ona yalvarır (Tunç 2008: 201).
- I.A.3.1685. Yanındaki adamın güçlü olmasından korkan adam, aldığı kadının ikiye bölünmesine razı olur (Dağlar 2010: 107).
- I.A.3.1686. Yanlarına gelen adamın kendilerini öldüreceğini sanan kırk dev, adama bir çuval altın verip evine yollarlar (Arslan 2008: 504).
- I.A.3.1687. Yaptığının ortaya çıkmasından korkan elti, yeğenlerini öldürtmeye karar verir (Arslan 2008: 292).
- I.A.3.1688. Yaptıkları kötülüğün açığa çıkmasını istemeyen teyzeler, yeğenlerini ortadan kaldırmaya karar verirler (Seyidoğlu 1975: 217).
- I.A.3.1689. Yaptıkları ortaya çıkan çavuş ve hoca kaçmak ister (Kara 1996: 514).
- I.A.3.1690. Yaptıkları ortaya çıkan lala ve hoca korkudan titrerler (Boratav 2001: 125).

- I.A.3.1691. Yaptıkları ortaya çıkan vezir ve hoca kaçmak isterler (Göde 2011: 141; Şimşek 1990: 763).
- I.A.3.1692. Yaptıkları ortaya çıkmak üzere olan vezir ve hoca, kaçmak isterler (Eren 2011: 238).
- I.A.3.1693. Yaptıklarının orta çıkmasından korkan teyze, yeğeninin kolundaki bileziği alarak onu öldürür (Ergun 2014: 53).
- I.A.3.1694. Yaptıklarının ortaya çıkacağını anlayan ağabeyler korkar (Artun 1978: 31).
- I.A.3.1695. Yaptıklarının ortaya çıkacağını anlayan hoca ve Arap köle kaçmak isterler (Ergun 2014: 206-207).
- I.A.3.1696. Yaptıklarının ortaya çıkacağını anlayan hoca ve vekil kaçmak isterler (Önay 1995: 309).
- I.A.3.1697. Yaptıklarının ortaya çıkacağını anlayan hoca, vezir ve Arap hizmetçi, kaçmak isterler (Doğramacıoğlu 2011: 193).
- I.A.3.1698. Yaptıklarının ortaya çıkacağını anlayan imam ve başkan kaçmak isterler (Demir 2006: 108).
- I.A.3.1699. Yaptıklarının ortaya çıkacağını anlayan imam ve vezir kaçmak isterler (Kara 1996: 229; Sakaoglu 1973: 562).
- I.A.3.1700. Yaptıklarının ortaya çıkacağını anlayan Natır korkar (Ergun 2014: 149).
- I.A.3.1701. Yaptıklarının ortaya çıkmasından korkan Arap ve imam kaçmak isterler (Doğan 2012: 544).
- I.A.3.1702. Yaptıklarının ortaya çıkmasından korkan Çingene kızı, kuşa dönüştürdüğü kızı öldürtmeye çalışır (Ergun 2014: 175).
- I.A.3.1703. Yaptıklarının ortaya çıkmasından korkan hoca ve Arap, kaçmak isterler (Arslan 2008: 278).
- I.A.3.1704. Yaptıklarının ortaya çıkmasından korkan lala ve hoca kaçmaya çalışırlar (Özden 2009: 653).
- I.A.3.1705. Yaptıklarının ortaya çıkmasından korkan Sultan Ana, ebe ve vezir, korkup geri dönmek isterler (Sayar 2009: 128).
- I.A.3.1706. Yaşadığı ağacın altına tilkinin geldiğini gören kara tavuk korkar (Ergun 2014: 289).
- I.A.3.1707. Yaşadığı yerin çok tehlikeli olduğunu anlayan aslan, orayı terk eder (Yavuz 1996: 417).
- I.A.3.1708. Yaşlı adamı öldüren ve ağabeylerinin intikamını alan en küçük kardeş, suçu, kendilerine bir şeyler fırlatan bostan sahibine atar ve onu tehdit ederek korkutur (Doğan 2006: 182).
- I.A.3.1709. Yaşlı kadına bir maymunla evleneceğini söyleyen delikanlı, kadından tepki alınca onu tehdit eder ve kadın çaresiz, kabul eder Arslan 2000: 392).
- I.A.3.1710. Yaşlı kadının küplerindeki yemişleri yiyen tilki, yakalanma korkusuyla ayrılır (Doğan 2006: 286).
- I.A.3.1711. Yataklarını kirlettiğini sanan misafirler, evden kaçarlardı (Berki 2003: 309).
- I.A.3.1712. Yattıkları evde yataklarını pisleten misafirler, ev sahibi tehdit edince kaçarlardı (Eren 2001: 318).
- I.A.3.1713. Yedi başlı deve dönüşen cadı, başlarından biri kesilince bir şey yapamayacağını anlar ve kaçır (AArtun 1978: 21).

- I.A.3.1714. Yemek hırsızı olan adam, ev sahibi gelince darı ambarına saklanır (Akgün 2000: 214).
- I.A.3.1715. Yemek için ayı tilkiyi, canavar da ayıyı kovalar (Ergun 2014: 102).
- I.A.3.1716. Yemeklerin tamamını yiyen çocuk, sinirlenen babasından korkar (Tunç 2008: 255).
- I.A.3.1717. Yenileceğini anlayan padişah, savaş alanından kaçır (Bekdik 2014: 268).
- I.A.3.1718. Yeraltı ve yeryüzüne seyahat eden atlardan düşen insanların öldüğünü gören padişahın büyük oğlu, atlara binmekten korkar (Önay 1995b).
- I.A.3.1719. Yerine geçtiği çocuğun her görevi yerine getirmesinden ve yaptığıının ortaya çıkmasından korkan köle, çocuğu öldürür (Ölmez 2014: 187).
- I.A.3.1720. Yılan çocuğun yetim kız tarafından okutulması istenir. Kız ölü annesinden yardım ister (Şimşek 1990: 617).
- I.A.3.1721. Yılan doğuran kadın, kocası tarafından öldürölmekten korktuğu için insanlardan yalan söylemelerini ister (Öcal 1999: 286).
- I.A.3.1722. Yılan kocasının kendisini sokmasından korkan gelin, sabaha korkudan öölür (Şimşek 1990: 622).
- I.A.3.1723. Yılan olarak doğan oğlana eğitim vermek istenir. Ancak bütün hocaları sokunca hocalar ülkeyi terk ederler (Özçelik 2004: 336).
- I.A.3.1724. Yılanlar padişahının oğlunu kurtaran iki adam, yılanların yanına ısırılmaktan korktukları için gitmek istemezler (Arslan 2017: 505).
- I.A.3.1725. Yıllardır konuşmayan kız aslında bir sihir yutmuştur. Sihri bozmak için kızı korkutmak gerekir (Sakaoğlu 1973: 354).
- I.A.3.1726. Yol arkadaşlarının atı ikiye böldüğünü gören adam ve karısı, korkarlar (Berki 2003: 245).
- I.A.3.1727. Yol ayrımında kalan iki kardeş, sırasıyla kedi ve köpek sesi gelen iki ev ile ateş yanan ve ışık yanan birer ev görürler. İlk üç evde kendilerine zarar gelmesinden korkarak ışık yanan eve giderler (Çelik 2008: 391).
- I.A.3.1728. Yolu kesilen kervancı, korkudan titrer (Bekdik 2014: 262).
- I.A.3.1729. Yolu kesilen kız, korkup kaçır (Bakırcı 2000: 354).
- I.A.3.1730. Yüzüğü çalan adamlar, müneccim başının kendilerini bildiğini sanarak teslim olurlar (Atlı 2011: 400).
- I.A.3.1731. Zabıta kocası ölen kadın, başına bir iş gelecek korkusuyla kocasının arkadaşı Toktur ile evlenmeye razı olur (Akay 1942: 63).
- I.A.3.1732. Zaiyat veren askerler kaçır (Eğridağ 1997: 100).
- I.A.3.1733. Zarar verdiği ailenin kendisine zarar vereceğini anlayan adam, saklanır ve bir süre sonra kaçır (Bakırcı 2000: 426).
- I.A.3.1734. Zarar verdiği kurt diğer kurtlarla beraber çiftçinin yanına gelince, adam öküzlerini ahıra kapadıktan sonra korkusundan saklanır (Aydın 2012: 331).
- I.A.3.1735. Zenci, birlikte olmak istediğı kadından yüz bulamayınca, ev sahibinin çocuğunu kesip suçu kadına atar (Önay 1995: 404).

- I.A.3.1736. Zengin adam, mallarından ayrılmak istemediği için ölüm korkusu duymaya başlar (Kara 1996: 149).
- I.A.3.1737. Zengin kardeş, fakir kardeşini, altın bulunan mağaranın yerini söylemezse öldürmekle tehdit eder (Aydın 2012: 375).
- I.A.3.1738. Zengin ve zalim adamın danışmanı, Azrail kılığına girerek onu korkutur ve canını kurtarır (Kara 1996: 152).

I.B.1 - I.B.4 Yayılma/Çoğalma

I.B.1. 1 – I.B.1.400 Fetih

- I.B.1.1. Bey Börek, keçilerin boynuzlarına mum diker ve uzaktan asker gibi görünmesini sağlar. Kaledeki tutsaklar istenir ve verilmezse kalenin yakılacağı söylenir. Kale beyi korkarak tutsakları teslim eder (Arslan 2017: 455).

I.B.2.401 – I.B.2.800 Fikrî Yayılış

I.B.3.801 – I.B.3.1200 Kültürel/Dinî Yayılış

- I.B.3.801. Sarayda haç takan vezirler idam ettirilir (Yaşar 2002: 189).
- I.B.3.802. Saraydaki haç sahibi vezirler öldürülür (Eren 2001: 286)

I.B.4.1201 – I.B.4.1600 Türün Devamlılığı

- I.B.4.1201. Çocuğu olmayan adam, arayışa çıkar (Öcal 1999: 326).
- I.B.4.1202. Çocuk sahibi olmak isteyen padişahın başvurmadığı yol kalmamıştır (Kara 1996: 361).
- I.B.4.1203. Devleri öldüreceği söylenen çocuk kaçırılmasın diye yanına bir pehlivan verilir (Aydın 2012: 463).
- I.B.4.1204. Diğer farelerin başına bir iş geleceğini anlayan topal fare, onları uyarır (Gözükızıl 2010: 130).
- I.B.4.1205. Dünürçüler, görmeye gittikleri kızın ve ailesinin deli olduğunu görünce o evden kaçarlar (Ergun 2014: 263).
- I.B.4.1206. Hadım edileceğini düşünen hoca, korkusundan bayılır (Alay 2005: 233).
- I.B.4.1207. Kadın, kız doğurursa yeniden evlenilmekle tehdit edilir. Kocasının başka biriyle evlenmesini istemeyen kadın, doğurduğu kızı bir çingeneyle değiştirir (Akgün 2000: 202).
- I.B.4.1208. Oğlu olmayan padişah ve halkı, ülke yönetiminden endişe duyar (Sayar 2009: 180).
- I.B.4.1209. Padişahın kız doğurursa kendisini öldürmekle tehdit ettiği karısı, bir kız doğurur ve korkusundan ağlamaya başlar (Dağlar 2010: 126).
- I.B.4.1210. Su alınmak için ejderhaya kurban verilen kız korkar ve delikanlıdan kendisini ejderhaya kurban vermesini ister. Nitekim verilmezse köy susuz kalacak ve babası, kızını öldürecektir (Demir 2006: 113).

- I.B.4.1211. Sürekli kızı olan padişah, karısını bir kere daha kız çocuğu doğurursa boşamakla tehdit eder. Kadın yine bir kız doğurur ama korkusundan kızına takma bir erkeklik organı yapar (Karadağ ve Akkaya 1997: 79).
- I.B.4.1212. Kız çocuğu doğurursa öldürülmekle tehdit edilen kadın, öldürülmekten korktuğu için erkek doğurduğunu söyler (Alptekin 2002: 449; Athı 2011: 315; Dağlar 2010: 128; Deniz 1996: 147; Kara 1996: 434; Köse 2004: 209; Özçelik 2004: 330).
- I.B.4.1213. Padişah, karısını kız doğurursa öldürmekle tehdit eder ve korkutur (Boratav 2001: 121; Sakaoğlu 1973: 390).
- I.B.4.1214. Padişah, erkek evlat sahibi olmak için tekrar evlenir (Kara 1996: 434).
- I.B.4.1215. Adam, karısına kız doğurursa onu öldüreceğini söyler. Bundan korkan kadın, kız doğursa da bebeğin oğlan olduğunu söyler (Köse 2004: 124).

I.C.1 - I.C.18. Değerler-Tutkular

I.C.1.101 – I.C.1.400 Aile

- I.C.1.1. Abisini öldürmeye çalışan kız kardeş, vahşi hayvanlar tarafından parçalanır (Karadağ ve Akkaya 1997: 45).
- I.C.1.2. Adam çocuğunu nehirden geçirirken bir oğlunu canavar götürür. Diğeri de nehrin suyuna kapılır (Öcal 1999: 439).
- I.C.1.3. Adam, “Yediler” olarak bilinen yedi kardeşin ailesine zarar vermesinden korkar ve korktuğu başına gelir (Önal 2004: 193).
- I.C.1.4. Adam, çocuklarının rahat yaşaması uğruna ölümü göze alır (Göde 2011: 211).
- I.C.1.5. Ağabeyinin zehirlenmesini istemeyen üvey kardeş, ağabeyine devin oğlu olduğunu anlatır ve yerini söyler (Seyidoğlu 1975: 322).
- I.C.1.6. Ağabeylerinin kocasının korkak olduğunu öğrenirlerse onu öldüreceklerini bilen kadın, kocasının elbiselerini giyerek savaşa gider (Özçelik 2004: 463).
- I.C.1.7. Anne babasına kötü davranan hayırsız evladın çocukları da ona kötü davranır ve vicdan azabından ölür (Köse 1995: 213).
- I.C.1.8. Annelerinin sözünü dinlemeyen üç oğul, dünyada cezalandırılır ve anneleri cennette onların cezasını üstlenir (Aydın 2012: 370).
- I.C.1.9. Annesi, ormana yolladığı kızın başına bir şey gelmesinden korkar (Kara 1996: 575).
- I.C.1.10. Annesinden ayrılmak istemeyen genç kız, amcasıyla kavga eder ve kilitlendiği odasından çırılçıplak bir vaziyette kaçır (Akay 1942: 7-8).
- I.C.1.11. Annesine kötü davranan ve hırsızlık yapan oğul, zindana atılır (Önay 1995: 558).
- I.C.1.12. Annesini baltayla öldürmek isteyen oğul, taşa dönüşür (Akgün 2000: 213).
- I.C.1.13. Annesini yalnız bırakan oğul, onu bir ayının parçaladığını görür (Korkmaz 2010: 115).
- I.C.1.14. Annesinin çılgılık attığını duyan akıllı kardeş, odun toplamayı bırakıp eve döner (Kartal 1974c: 7074).
- I.C.1.15. Annesinin kalbini kıran çocuğun gözü oyulur ve kolu kesilir (Göde 1997: 309).

- I.C.1.16. Annesinin ve kendisinin öldürülmesinden korkan kız, sünnetten kaçır (Kara 1996: 435).
- I.C.1.17. Askere giden Beyoğlu, yeri ve yemeği hazır tutulmazsa öleceğini söyleyerek annesini korkutur (Bekdik 2014: 298).
- I.C.1.18. Ayı-bebeğinden ayrılmak istemeyen kadın, onu da yanında götürür (Berki 2003: 157).
- I.C.1.19. Ayının kızını istediği aile, kızını vermek istemezler ve ayıyı öldürmeye çalışırlar (Korkmaz 2010: 102).
- I.C.1.20. Baba oğlunu nehirden geçirirken bir oğlunu kurt kapar, diğeri ise nehre kapılır (Köse 2004: 118).
- I.C.1.21. Baba, kızının öksüz bir gençle evlenmesini istemediği için, genci şehirden sürer (Akay 1942: 54).
- I.C.1.22. Baba, kızının öleceğinden korkar (Köse 2004: 136).
- I.C.1.23. Babalarının gelmemesinden endişelenen çocuklar, onu ararlar (Ergun 2014: 180).
- I.C.1.24. Babasının mutluluğunun bozulmasından korkan kız, üvey annesinden gördüğü eziyeti dile getirmez (Şafak Aydın 2015: 246).
- I.C.1.25. Babasının ve kardeşinin başına bir şey geldiğini sanan delikanlı, onların peşinden gider (Yardımcı 2012: 243).
- I.C.1.26. Bebeğinin öldürüldüğünü duyan ayı, çobana saldırır (Berki 2003: 157).
- I.C.1.27. Bir çobanın yeni doğan kızıyla evleneceğini öğrenen padişah, bebeği kılıçtan geçirir (Yaşar 2002: 179).
- I.C.1.28. Bir kuş, kadına ya kendi canını ya da çocuğunun canını alacağını söyler. Kadın, kendi canının alınmasını ister ve ölür (Arslan 2008: 227).
- I.C.1.29. Oğlunu evlendiren kadın, kız çirkin olunca korkusundan ona göstermez (Günay 1975: 325).
- I.C.1.30. Çocuğu kesme imtihanı, gerçek anneyi belirler (Göde 2011: 283).
- I.C.1.31. Çocuğu öldürülen ev sahibesi, kocasına ya misafiri ya da kendisini öldüreceğini söyleyince, koca, misafiri evden atar (Önay 1995: 405).
- I.C.1.32. Çocuklarını evde bulamayan kadın ağlamaya başlar (Çiftçi 2015: 160).
- I.C.1.33. Çocuklarını evlendirecek zamanı ve parası olmayan adam kara kara düşünür (Kartal 1974a: 7181).
- I.C.1.34. Çocuklarını iyi muamele görmesini isteyen adam, karısı ölünce tekrar evlenmez (Aydın 2012: 340).
- I.C.1.35. Çocuklarını nehirden geçiren baba, canavarın kaptığı oğlunu kurtarmak isterken diğeri de akıntı götürür (Özçelik 2004: 350).
- I.C.1.36. Damadından kurtulmak isteyen padişah, ona başarması zor bir görev verir. Yerine getiremezse öldüreceğini söyler (Özçelik 2004: 331).
- I.C.1.37. Damadının gidenin dönmediği yere gitmek istediğini gören padişah onu geri çevirmeye çalışır (Aslan 2017: 54).
- I.C.1.38. Dev, Mirza Mehmet'in otuz dokuz kardeşine karşılık ona çok zor bir görev verir ve delikanlı kabul eder (Önay 1995: 291).

- I.C.1.39. Doğacak çocuğunun öldürülmesini istemeyen annesi, bir başka çocuk bularak kızının yerine koyar (Köksel 1995: 291).
- I.C.1.40. Ejderha, delikanlının karısını kaçırınca ve ondan dünya güzelini isteyince, delikanlı yollara düşer (Önay 1995: 449).
- I.C.1.41. Erkek gibi tanıtılan kız çocuğu sünnet ettirilmek istenince, kızın annesi korkar (Sakaoğlu 1973: 390).
- I.C.1.42. Evin tek çocuğu olan kız, erkek kılığına girip çalışmaya gitmek istediğini söyleyince, ailesi endişelenir (Deniz 1996: 107).
- I.C.1.43. Evine gelen delikanlının bir vuruşta yetmiş kişiyi öldürdüğünü sanan dev karısı, korkar ve oğullarından ona hürmet göstermelerini ister (Sınayuç 1974: 7101).
- I.C.1.44. Falcılar, padişahın doğan kızının geleceğini bildirdiklerinde, padişah kızının başına gelenlerden korkarak önlem almaya çalışır (Artun 1978: 17).
- I.C.1.45. Gündüz kapısına kurt geldiğini duyan anne endişelenir (Kurtulmuş yty.: 50).
- I.C.1.46. Hasta padişah, oğullarının başına bir şey geleceğini düşünerek kendi canı pahasına onları Kaf Dağı'na göndermek istemez (Önay 1995a).
- I.C.1.47. Hırız Malı (Dünya Güzeli) kocasının başına bir şey geleceğini bilerek onu uyarır (İvgin 1976: 7740).
- I.C.1.48. İhtiyar kadın, çocuklarına bir şey olmasından korkarak, kapıyı kimseye açmamalarını söyler (Önay 1995: 230).
- I.C.1.49. İki çocuğunu nehirden geçiren adam, bir oğlunu canavarın kaptığını görünce onu kurtarmak ister, bu esnada diğer oğlu suya kapılır (Alay 2005: 210).
- I.C.1.50. İki yavrusunu da kurtarmak isteyen ancak ikisini de kaybeden ayı, kendini yerlere atar (Akgün 2000: 158).
- I.C.1.51. Kardeşlerinin hayatta olduğunu öğrenen iki ağabey, onun öldürülmemesi için bunu kimseye söylemezler (Sakaoğlu 1973: 435).
- I.C.1.52. Karga, uçmayı öğreteceği çocuklarına, insanoğlundan kaçmayı öğütler (Arslan 2017: 363).
- I.C.1.53. Karısından şüphelenen adam, yalnız ve mutsuz yaşar (Kara 1996: 194).
- I.C.1.54. Karısının öleceğini düşünen padişah, evladı gibi gördüğü atını karısını kurtarmak için kesmek ister (Eğridağ 1997: 24).
- I.C.1.55. Karısının ölmesini istemeyen fare, onu uyarır (Önay 1995: 222).
- I.C.1.56. Karısının pamuk eğirmekten bir böceğe dönüşeceğini sanan adam, karısına pamuk eğirmeyi yasaklar (Önay 1995: 505).
- I.C.1.57. Karısının ip eğirmekten öleceğini sanan adam, ona ip eğirmeyi yasaklar (Arslan 2017: 376).
- I.C.1.58. Karısının ölmesinden korkan adam, öküzü kesmeye karar verir (Alay 2005: 204).
- I.C.1.59. Karısının pamuk eğirerek çirkinleşeceğini sanan şehzade, ona pamuk dokumayı yasaklar (Şafak Aydın 2015: 156).

- I.C.1.60. Karısının pamuk eğirmekten bir karafatmaya (keze) dönüşeceğini sanan adam, karısına pamuk eğirmeyi yasaklar (Yavuz 1996: 451).
- I.C.1.61. Keloğlan uzun bir süre dönmeyince, ona ana-babalık eden İdi ile Dıdı günlerce onu beklerler (Sayar 2009: 140).
- I.C.1.62. Kendi annesinin öldürülmesini istemeyen oğul, geceleyin annesini uyarır ve diğer tarafta yatmasını söyler (Şafak Aydın 2015: 375).
- I.C.1.63. Kendi kızını evlendirmek isteyen üvey anne, üvey kızını gösterip kendi kızını verir (Sayar 2009: 163).
- I.C.1.64. Kendi kızının ağanın oğluyla evlenmesini isteyen üvey anne, üvey kızının gelinliğini kendi kızına giydirir (Özçelik 1995: 89).
- I.C.1.65. Kendi kızının evlenmesini isteyen cadı kadın, ağlayınca gözlerinden inciler dökülen, gülünce yanaklarında güller açan kızı yolda atar (Atlı 2011: 381).
- I.C.1.66. Kendi kızının daha iyi bir hayat yaşamasını isteyen süt anne, götürdüğü kızı ortadan kaldırmaya karar verir (Aydın 2015: 413; Seyidoğlu 1975: 286).
- I.C.1.67. Kendi kızının daha iyi bir hayat yaşamasını isteyen sütanne, sütkızının gözlerini çıkarır (Dağlar 2010: 182; Ergun 2014: 114).
- I.C.1.68. Kendi kızının daha iyi bir hayat yaşamasını isteyen teyze, yeğenini ortadan kaldırmaya karar verir (Köksel 1995: 336; Seyidoğlu 1975: 282).
- I.C.1.69. Kendi kızının evlenmesini isteyen üvey anne, üvey kızını bir yere kapatır (Akyol 2010: 422; Bekdik 2014: 227; Ergun 2014: 91; 131; Önay 1995: 245; 246; Ölmez 2014: 163).
- I.C.1.70. Kendi kızının evlenmesini isteyen üvey anne, üvey kızının gözlerini su karşılığında çıkarıp ondan kurtulur (Kara 1996: 508; Köse 2004: 172).
- I.C.1.71. Kendi kızının hakanın oğluyla evlenmesini isteyen dadı, kızın gözlerini su karşılığında alır (Kartal 2015: 137).
- I.C.1.72. Kendi kızının kötü bir hayat yaşayacağından endişe eden bakıcı kadın, bahtlı kızın kolundaki pazubendi kendi kızına takar (Göde 2011: 269).
- I.C.1.73. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen cadı, gelinin gözlerini su karşılığında alır (Bakırcı 2000: 357; Tosun 1996: 338).
- I.C.1.74. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen dadı, gelinin gözlerini su karşılığında oyar (Artun 1978: 8; Boratav 2011: 162).
- I.C.1.75. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen nene (cadı), kızı göle atar (Tosun 1996: 241).
- I.C.1.76. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen teyze, yeğeninin gözlerini çıkarıp ondan kurtulur (Arslan 2017: 405; Doğramacıoğlu 2011: 224; Ergun 2014: 53; Günay 1975: 403; Öcal 1999: 360; Pamir Bildik 1995: 318; Sakaoğlu 1973: 551; Yardımcı 2012: 190).
- I.C.1.77. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen üvey anne, kızına iftira atar (Yardımcı 2012: 118).
- I.C.1.78. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen üvey anne, üvey kızını bir dolaba saklar (Önal 2004: 51).

- I.C.1.79. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen üvey anne, üvey kızını dövüp bir yere kapatırken; öz kızının ayağına ayakkabının uyması için onun ayağını yontar (Boratav 2001: 110).
- I.C.1.80. Kendi oğlunu tahta geçirmek isteyen üvey anne, evlendiği kralın oğluna büyü yaptırır ve delikanlı gündüzleri kedi; geceleri insan kılığında dolaşır (Berki 2003: 224).
- I.C.1.81. Kentin birinde çocukları kaçıran ve satan bir adam vardır. Halk, çocuklarını dışarıya bırakmaz (Özçelik 2004: 311).
- I.C.1.82. Kız kardeş, bir aslanla evlidir. Erkek kardeşi gelince, kocasının onu yemesinden korkarak saklar (Öcal 1999: 408).
- I.C.1.83. Kız, ağabeyini Gülenber Hanım'ı getirmemezse kendisini öldürmekle tehdit eder ve onu gönderir (Seyidoğlu 1975: 322).
- I.C.1.84. Kız, hazinenin başında beklemek isteyince, baba kızının başına bir şey gelmesinden korkarak ona engel olmak ister (Şafak Aydın 2015: 231).
- I.C.1.85. Kızı bir oğlana âşık olan ve bu sebeple birçok doktoru öldüren padişah, kızını öldürmek isteyince kızın annesi yalvarır (Seyidoğlu 1975: 371).
- I.C.1.86. Kızı cellatlara teslim edilen anne, onu öldürmemeleri için cellatlara yalvarır (Önal 2004: 116).
- I.C.1.87. Kızı çobanı seven baba, kız, vermezse kendisini öldüreceğini söylediği için, çobana zor bir görev verir (Şahin 2010: 143).
- I.C.1.88. Kızı eve gelmeyen aile, her yerde kızlarını arar (Atlı 2011: 255).
- I.C.1.89. Kızı istenen Fadima Hala, kocasının darılacağından korkar (Koşay 1935: 85).
- I.C.1.90. Kızı olmayan ve padişahın kızlarını istediği aile, ülkesini terk etmek isterler (Akyol 2010: 300).
- I.C.1.91. Kızın annesi, kızının evleneceği maymunun onu yemesinden korkar (Göde 2011: 202).
- I.C.1.92. Kızını hizmetçinin oğluna vermek istemeyen anne, hizmetçinin kundaktaki bebeğini dereye atar (Bayrı 2010: 148).
- I.C.1.93. Kızını kaybeden kadın, endişesinden hastalanır (Seyidoğlu 1975: 342).
- I.C.1.94. Kızını Şah İsmail'e vermek istemeyen baba, ailesini de alarak kaçır (Arslan 2017: 438).
- I.C.1.95. Kızını vezirin oğluna vermek istemeyen padişah, karısının ısrarı üzerine veziri saraydan kovar (Şafak Aydın 2015: 381).
- I.C.1.96. Kızını yeğenine vermek istemeyen vezir, ülkeyi terk eder (Önay 1998j).
- I.C.1.97. Kızının aşktan öleceğini düşünen anne, durumu kocasına anlatır (Köksel 1995: 282).
- I.C.1.98. Kızının bir çobanın oğluna yazıldığını öğrenen padişah, korkar ve onu öldürmek ister (Karadağ ve Akkaya 1997: 88).
- I.C.1.99. Kızının bir çobanla evlendiğini gören ağa, çok korkar (Alay 2005: 206).
- I.C.1.100. Kızının fakir bir zenciyle evleneceğini duyan padişah, hizmetkara bir çuval altın verir ve onu saraydan uzaklaştırır (Kara 1996: 214).
- I.C.1.101. Kızının kırk gün ölü başı bekleyeceğini öğrenen anne, kızıyla birlikte göç eder (Arslan 2008: 2008: 299; Öcal 1999: 211).

- I.C.1.102. Kızının Meğeb kralının oğluyla evleneceğini öğrenen padişah, kızını uzakta bir yere götürür (Berki 2003: 316).
- I.C.1.103. Kızının sığırtmacın oğluyla evleneceğini öğrenen vezir, sığırtmacın evine gider. Karısını oyalarken yerde yatan kel bir oğlanı öldürür (Akay 1942: 19).
- I.C.1.104. Kızının yoksul bir adamın oğluyla evleneceğini öğrenen padişah, kundaktaki bebeği bir sandala koyup göle salar (Berki 2003: 286).
- I.C.1.105. Kızları kaçırılan padişah, korkarak bir cadiya başvurur (Artun 1978: 21).
- I.C.1.106. Kızları ve karısı geri dönmeyen adam, başlarına bir iş geldiğini sanarak onları aramaya çıkar (Yardımcı 2912: 285).
- I.C.1.107. Kızlarının başına kötü bir şey geleceğini duyan anne-baba, kızlarını da alarak şehri terk ederler (Çelik 2008: 397; Doğramacıoğlu 2011: 375; Ergun 2014: 65; 84; Günay 1975: 447; Kara 1996: 160; 182; Önal 2004: 40; Önay 1995: 178; Ölmez 2014: 149; Özden 2009: 559; Pamir Bildik 1995: 313; Seyidoğlu 1975: 214; Arseven 1967c: 4591; Yardımcı 2012: 145).
- I.C.1.108. Kızlarının bir ölüyle evleneceğini öğrenen aile, onu yanlarından ayırmazlar (Özçelik 2004: 386).
- I.C.1.109. Kimsesi olmayan kadın, oğluna ve kendine bir şey olacağından korkarak, kocasını kimin öldürdüğünü saklar (Günay 1975: 388).
- I.C.1.110. Kocalarının başına kötü bir şey geleceğini bilen karıları, onu uyarırlar (İvgin 1976: 7741).
- I.C.1.111. Kocasının kardeşini öldürmesinden korkan kadın onu saklar (Caferoğlu 1994: 206).
- I.C.1.112. Kocasının öldürüleceğini anlayan kadın, onu uyarır (Önay 1995: 326).
- I.C.1.113. Kocasının öleceğini düşünen kadın, onun yerine kendisi ölmek ister (Çiftçi 2015: 172).
- I.C.1.114. Kocasının sırrını öğrenmeye karşılık onun ölmesine razı gelen karısı öldürülür (Alptekin 2002: 229).
- I.C.1.115. Kocasıyla onu azarlayarak konuşan kadın, yarı köpek yarı insana dönüştürülerek cezalandırılır (Aydın 2012: 370).
- I.C.1.116. Korkak oğlunu göremeyen anne telaşlanır (Sınavuç 1974: 7100).
- I.C.1.117. Kuzularını korumak isteyen koyun, onlara kapıyı kimseye açmamalarını tembihler (Çelik 2008: 396; Ergun 2014: 274; Kartal 2015: 147; Şimşek 1990: 492).
- I.C.1.118. Lala, birlikte olmak istediği kadını çocuklarını öldürmekle tehdit eder ve öldürür (Boratav 2001: 124).
- I.C.1.119. Mercimek çocuklarını kaybeden karı-koca, onu her yerde ararlar (Şimşek 1990: 784).
- I.C.1.120. Oğlanın suda yansımısını görüp dev olmadığını öğrenmemesi için ailesince su kenarlarına asla götürülmez (Aydın 2012: 463).
- I.C.1.121. Oğlunu dere/ırmak/çaydan geçiren adam, diğer oğlunu vahşi bir hayvanın kaptığını görür. Ona yetişmek isterken diğer oğlu suya kapılır (Bekdik 2014: 245; Caferoğlu 1994: 141; Doğramacıoğlu 2011: 123; Eker 1990: 70; Ergun 2014: 49; 165; Eren 2001: 266; Göde 1997: 228; Gülensoy ve Buran 1992: 78; Karadağ ve Akkaya 1997: 57; Kara 1996: 199; Köksel 1995: 235; 240; 247; Önal 2004: 144; 149; Ölmez 2014: 167; Sakaoğlu 1973: 430; Yardımcı 2012: 203).

- I.C.1.122. Oğlunu öldürmek isteyen anne cezalandırılır (Doğan 2006: 283).
- I.C.1.123. Oğlunu öldürmek isteyen anne, oğlunun getirdiği vahşi hayvanlar tarafından yenir. Bunu izleyen total dev de korkusundan altına yapar (Öcal 1999: 274).
- I.C.1.124. Oğlunu öldürmek isteyen ve aslında dev olan baba, oğlu tarafından öldürülür (Doğan 2006: 283).
- I.C.1.125. Oğlunun ağladığını gören anne çok korkar (Arslan 2017: 431).
- I.C.1.126. Oğlunun bir kız için sararıp solduğunu gören padişah, yaşaması uğruna onu çok zor bir yere gönderir (Seyidoğlu 1975: 291).
- I.C.1.127. Oğlunun öleceğini sanan üvey anne telaşlanır Alay 2015: 203).
- I.C.1.128. Oğul, babasına kendisine elbise alınmazsa denize atlayacağını söyler. Baba ise, balık tutup satarak oğlunun isteğini yerine getirmek ister (Akay 1942: 23).
- I.C.1.129. Oğullarını kaybetmekten korkan aile, istemedikleri bir kızı almaya razı olur (Eğridağ 1997: 103).
- I.C.1.130. Olağanüstü bir biçimde doğan kız, çevresine zarar vermeye başlayınca öldürülmek istenir. Bu durum da anne ve babayı endişelendirir (Taner 1995: 127).
- I.C.1.131. Ormanda yalnız bıraktığı annesinin başına bir şey geleceğini sanan oğul, gün ışımadan annesinin yanına gider (Günde 2013: 53).
- I.C.1.132. Ot yemeye giden anne, her seferinde yavrularını uyarır (Gözükızıl 2010: 209).
- I.C.1.133. Padişah kırk yaşın üstündekilerin kellesini almaya karar verince, Keloğlan babasını gizler (Sayar 2009: 117).
- I.C.1.134. Padişah, güzel kızının kaçırılmasından korkar (Öcal 1999: 304).
- I.C.1.135. Padişah, haraminin isteklerine karşılık ondan oğlunu isteyince harami tereddüt eder (Berki 2003: 212).
- I.C.1.136. Padişah, oğlanın bulduğu cevahirden yine ister ve getiremezse onu öldüreceğini söyler. Anne ise oğlunun öleceğini düşünerek ağlar (Eğridağ 1997: 35).
- I.C.1.137. Padişahın erkek sanılan kızı, sünnet ettirilmek istenince, kız kendi ve annesinin canını kurtarmak için kaçır (Dağlar 2010: 129).
- I.C.1.138. Padişahın oğlu sandığı evladı aslında kızdır. Bebeği göstermemek için çocuğun sağlığıyla tehdit edilerek padişah korkutulur (Kara 1996: 434).
- I.C.1.139. Padişahın oğlunu öldürmesinden korkan anne, ona bohça hazırlayıp gitmesini söyler (Kongül 2016: 17).
- I.C.1.140. Padişahın ülkedeki bütün erkek bebekleri öldürmesi üzerine, Koca Ana kendi bebeğini ormanda kuytu bir yere bırakır (Özçelik 2004: 356).
- I.C.1.141. Paşa, doğan erkek çocuklarını öldürür ve o seferdeyken bir oğlu doğar. Doğan çocuk erkektir ve öldürülmemesi için kız olduğunu söylerler. Yıllar sonra erkek olduğu anlaşılınca, anne ve oğul öldürülmemek için kaçarlar (Doğan 2006: 281).
- I.C.1.142. Peri kızı Bedi'etül Cemal, annesinin kendisini bir insana vermeyeceğini bildiği için onu, kendisini öldürmekle tehdit eder (Eğridağ 1997: 56).

- I.C.1.143. Rüyasında kızının tanımadığı bir delikanlıyla evleneceğini ve delikanlıyı bir kurdun yiyeceğini gören padişah, korkuyla uyanır (Bekdik 2014: 212).
- I.C.1.144. Rüyasında oğlunun öldüğünü gören delikanlı, bağırarak uyanır (Pamir Bildik 1995: 288).
- I.C.1.145. Savaşta yenilen adam, oğlunu ve karısını kurtarmak için şehrini terk eder (Önay 1995: 536).
- I.C.1.146. Şah İsmail'in falına bakar karısı, onun başına bir iş geleceğini görerek onu uyarır (Arslan 2017: 439).
- I.C.1.147. Tilki, kargadan yavrularından birini yemesi için atmasını ister, atmazsa yukarı çıkıp bütün yavrularını yiyeceği şeklinde korkutur (Göde 2011: 181).
- I.C.1.148. Üç kızı da dönmeyen adam, telaşlanarak onları aramaya çıkar (Yardımcı 2012: 259).
- I.C.1.149. Ülkesini felaketler saran bey, çocuklarını ve karısını alarak ülkesini terk eder (Yardımcı 2012: 202).
- I.C.1.150. Üvey çocuklarının evden kaçmasına neden olan üvey anne, evden kovulur (Günde 2016: 85).
- I.C.1.151. Üvey kız, babasının üzülmelerinden korktuğu için, üvey annesinden gördüğü zulmü ona anlatmaz (Boratav 2001: 136).
- I.C.1.152. Üvey oğlunun bir öküz sayesinde kendi oğlundan daha iyi yaşadığını anlayan üvey anne, öküzü kestirmek ister (Alay 2005: 203).
- I.C.1.153. Vezir, Keloğlan'ın kızı almasını engellemek için onunla yatar (Şimşek 1990: 824).
- I.C.1.154. Vezirin kızı, fakir bir oğlana âşık olur ancak babasının korkusundan yatağa düşer (Özçelik 2004: 343).
- I.C.1.155. Yavrularını korumak isteyen keçi, onlara kapıyı kimseye açmamalarını tembih eder (Aslan 2017: 131; Berki 2003: 143; Ergun 2014: 285; Ete 2010: 146; Kara 1996: 84; Önay 1995: 225; Şafak Aydın 1995: 121).
- I.C.1.156. Yavrusunun tehlikede olduğunu sana beyaz ayı, şehzadeye saldırmaya kalkar (Önay 1995a).
- I.C.1.157. Yeğenini kıskanan teyze, onun yerine kendi kızını geçirebilmek için, kızın gözlerini su karşılığında çıkarır (Tunç 2008: 226).
- I.C.1.158. Yeğenin ateş almaya gidecek olması, dayısını tereddüde düşürür ve onu uyarır (Önay 1995: 491).
- I.C.1.159. Yunanistan padişahı, kızını almaya gelen yiğitlere zorlu işler söyleyerek onların başarısız olmalarını ister. Ancak yiğitler her işi başarınca onlardan korkar ve öldürtmek ister (Özçelik 2004: 307).

I.C.2.401 – I.C.2.800 Düşkünlük

I.C.3.801– I.C.3.1200 Bağımlılık

I.C.4.1201 – I.C.4.1600 Fedakârlık

I.C.5.1601 – I.C.5.2000 Güzellik

- I.C.1.1.1. Güzel kız, başına kötü bir şey gelmesin de ayı postuna benzer bir kıyafette yıllarca yaşar (Kara 1996: 498).
- I.C.1.1.2. Güzelliğinin başına iş açmasını istemeyen kız, çula sarılıp dolaşır (Akgün 2000: 179).
- I.C.1.1.3. Herkesin diline güzelliğiyle düşen keçi kız, çatlayıp ölür ve cesedi ortadan kaybolur (Arslan 2008: 295).
- I.C.1.1.4. Karısı maymun donuna giren oğlan, onun güzelliğini görebilmek için donu ateşe atmayı düşünür (don yakılsa kadın ortadan kaybolacaktır) (Köksel 1995: 170).
- I.C.1.1.5. Peri olan kız, o denli güzeldir ki, periler padişahı tarafından cezalandırılarak bir kurbağaya dönüştürülmüştür (Karadağ ve Akkaya 1997: 27).

I.C.6.2001 – I.C.6.2400 Huzur

- I.C.6.2001. Adam, şehzade olmadığının anlaşılmasından ve rahatının kaçacağından korkar (Seyidoğlu 1975: 411).
- I.C.6.2002. Dadi, ev sahibinin oğlunu hapseder ve ya kendisiyle birlikte olmasını ya da tutsaklığının süreceğini söyler. Oğlan tutsaklığı seçer (Boratav 2001: 120).
- I.C.6.2003. Dünürçüler, görmeye gittikleri kızın ve ailesinin deli olduğunu görünce o evden kaçarlar (Ergun 2014: 263).
- I.C.6.2004. Evin hizmetçisi, ağanın oğlunu kapatıp bir yere saklar ve her gün çocuğa kendisiyle olmasını ya da orada kalacağını söyler. Çocuk orada kalmaya razı olur (Doğramacıoğlu 2011: 161).
- I.C.6.2005. Evindeki huzurun bozulmasını istemeyen adam, karısının beceriksizliğine ses çıkarmaz (Kara 1996: 212).
- I.C.6.2006. Evlendiği köpeğin kendini bulduğunu anlayan kız korkar (Doğramacıoğlu 2011: 335).
- I.C.6.2007. Kendisine beşikteki bir Yörük kızının yazıldığını öğrenen adam, beşikteki bebeğin boğazını keser (Dağlar 2010: 138).
- I.C.6.2008. Tilki bir koyun verdiği evden bir at ister ve vermezlerse bir yıl misafir kalacağını söyler. Korkan ev sahipleri, tilkiye bir at verirler (Aslan 2017: 17).
- I.C.6.2009. Tilki, bir kilo nohut verdiği evden bir koyun ister ve vermezlerse bir yıl misafir kalacağını söyler. Korkan ev sahipleri, tilkiye bir koyun verirler (Aslan 2017: 17).
- I.C.6.2010. Tilki, bir nohut verdiği evden bir kilo nohut ister ve vermezlerse bin yıl misafir kalacağını söyler. Korkan ev sahipleri, tilkiye bir kilo nohut verirler (Aslan 2017: 16).
- I.C.6.2011. Yazgısının kundaktaki bir bebeğe yazıldığını gören adam, bebeğin boğazını kesip gider (Bekdik 2014: 252).

I.C.7.2401 – I.C.7.2800 İktidar

- I.C.7.2401. Aniden padişahın huzuruna çağırılan delikanlı korkar (Yardımcı 2012: 230).

- I.C.7.2402. Askerler, aslanın beslediği delikanlının heybetinden korkar kaçarlar (Şafak Aydın 2015: 240).
- I.C.7.2403. Aslanın beslediği delikanlıdan bütün hayvanlar korkar (Şafak Aydın 2015: 240).
- I.C.7.2404. Aslında kandırılan üç köylü, önlerinde durdukları binanın sahibiyle konuştuklarını sanarak korkarlar (Alay 2005: 269).
- I.C.7.2405. Avdan dönen adama vahşi hayvanların eşlik ettiğini gören padişah ve vezir korkarlar (Arslan 2017: 412).
- I.C.7.2406. Bir delikanlıyı bahanesiz ortadan kaldırırsa halkın kendisini taşlamasından korkan padişah, delikanlıya bir zor görev daha verir (Sakaoğlu 1973: 387).
- I.C.7.2407. Cadı, padişahın oğluyla evlenmek ister ve oğlanı vermezlerse şehrin altını üstüne getireceğini söyler. Padişah da oğlunu mecburen verir (Önay 1995: 373).
- I.C.7.2408. Çok güçlü olan Allah'ın Belası adlı çocuktan herkes korkar (Günay 1975: 380).
- I.C.7.2409. Deli ve akıllı kardeşler, anne babalarından çok korkarlar (Akyol 2010: 325).
- I.C.7.2410. Delikanlının çok güçlü olduğunu sanan devler korkup kaçarlar (Yaşar 2002: 226).
- I.C.7.2411. Delikanlının ve dayısının çok güçlü olduğunu gören devler, onlara itaat ederler (Önay 1995: 492).
- I.C.7.2412. Devler, aslında korkak olan adamın çok güçlü olduğunu sanarak ondan korkarlar (Eren 2001: 287; Köse 2004: 159; Yardımcı 2012: 288).
- I.C.7.2413. Devler, çok güçlü olan Allah'ın Belası adlı delikanlıdan korkarlar (Günay 1975: 381).
- I.C.7.2414. Devler, güçlü olduğunu sandıkları Keloğlan'dan korkarlar (Köksel 1995: 414).
- I.C.7.2415. Devler, karşılaştıkları adamın güçlü olduğunu sanınca onu yemekten vazgeçip onunla arkadaş olmak isterler (Pamir Bildik 1995: 302).
- I.C.7.2416. Devler, kendilerine güçlü olduğunu söyleyen adamdan korkar ve onu öldürmeye karar verirler (Aydın 2012: 442).
- I.C.7.2417. Devler, padişahın korkusuyla bir mağaraya saklanırlar (Bakırcı 2000: 237).
- I.C.7.2418. Domuz ve ayı, kediden korkup davete gitmezler (Pamir Bildik 1995: 235).
- I.C.7.2419. Domuz, ayı ve aslan, tilkiden korkarlar (Akgün 2000: 149).
- I.C.7.2420. Domuz, kurt ve ayı, kedi kendilerinden daha güçlüyse onunla dost olmak isterler (Pamir Bildik 1995: 232).
- I.C.7.2421. Düşmanın yakınlarında bir şehir inşa edeceğini duyan Habeşistan kralı korkar (Önay 1997a).
- I.C.7.2422. Eşkıyalar, cüssesinden korktukları adamı kendileriyle arkadaş olmaya davet ederler (İvgin 1986: 132).
- I.C.7.2423. Fakir adamın oğlunun rüyasının kendi iktidarları için tehlikeli olduğunu anlayan padişah ve vezir, çocuğu zindana atarlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 65).
- I.C.7.2424. Hırsızlar, gerçeği padişahın korkusundan saklarlar (Bakırcı 2000: 405).
- I.C.7.2425. Hızır, Keloğlan'ın duasının kabul edilmesine vesile olur. Oğlana olağanüstü bir güç verilir ve kızdığı herkes korkudan titrer (Doğan 2006: 241).

- I.C.7.2426. Kardeşlerini başkasıyla evlendirmek isteyen ağabeyler, padişahın kaçarlardı (Günay 1975: 343).
- I.C.7.2427. Karşılaştıkları adamın bir vuruşta 25 kişiyi öldürdüğünü gören askerler kaçarlardı (İvgin 1986: 134).
- I.C.7.2428. Karşısında kendi askerinden fazla asker çıkan padişah, kızını bırakmak zorunda kalır (Atlı 2012: 358).
- I.C.7.2429. Kedi, kendisine neden küçük olduğunu soran aslan karşısında korkar (Yardımcı 2012: 47).
- I.C.7.2430. Kediden korkan kurt, korkudan titrer (Pamir Bildik 1995: 235).
- I.C.7.2431. Kedinin birkaç hayvan avladığını gören tavşan, ondan korkar ve ormandaki herkese onunla dostluk kurulması gerektiğini söyler (Gözükızıl 2010: 246).
- I.C.7.2432. Kediye güçlü sanan ayı ve canavar, korkularından kaçarlardı (Göde 1997: 171).
- I.C.7.2433. Keloğlan'ı öldüremeyen devler korkar (Akyol 2010: 262).
- I.C.7.2434. Kendi çocuklarının tahta geçmesini isteyen üvey anne, üvey oğlunu bir gırboya çevirir (Atlı 2011: 383).
- I.C.7.2435. Kendi oğlunu tahta çıkarmak isteyen vezir, kraliçenin oğlunu asarak onu tutsak eder (Göde 2011: 207).
- I.C.7.2436. Kendisinin nahırcı, oğlunun da padişah olacağını işiten padişah, oğlunu bir kafese koyarak nehre atar (Önay 1995: 408).
- I.C.7.2437. Kırk dev, toplanıp kaldırdıkları kazanı bir delikanlının kaldırdığını görünce ondan korkarlardı (Günay 1975: 301).
- I.C.7.2438. Kız kardeşlerini istemeye gelen adamın çok güçlü olduğunu gören otuz dokuz dev, sabah olunca evlerini terk ederler (Arslan 2017: 481).
- I.C.7.2439. Kızını vermezse savaşa girmesi gereken padişah, korkudan kızını verir (Sakaoğlu 1973: 346).
- I.C.7.2440. Kolları ve bacaklarını kırdığı kadının birden iyileştiğini gören padişah, kadının ölümsüz olduğunu düşünerek korkar (Ergun 2014: 135).
- I.C.7.2441. Korkak adam, kırk sineği öldürür ve bunu bir kılıca yazdırır. Devler bu adamdan korkarlardı (Önay 1995: 273; Sakaoğlu 1973: 470; Şafak Aydın 2015: 219).
- I.C.7.2442. Korkak adamın kılıcında "bir vuruşta yedi kuşu öldürür" yazısını gören devler korkarlardı (Yaşar 2002: 224).
- I.C.7.2443. Korkak oğlan dev korkutarak, kendisiyle güreşmekten vazgeçirir (Dağı 2008: 83).
- I.C.7.2444. Köse, elindeki yumurtayı taş gibi gösterip avucunda parçalayarak devleri korkutur (Köksel 1995: 269).
- I.C.7.2445. Köse'nin çok güçlü olduğunu düşünen devler korkarlardı (Akyol 2010: 280; Demir 2006: 132; Göde 2011: 235; Günay 1975: 378; Korkmaz 2010: 121; 122; Sakaoğlu 1973: 468).
- I.C.7.2446. Köse'yi öldüremeyeceğini sanan devler, para verip onu evine götürürler (Demir 2006: 134).

- I.C.7.2447. Kurt, ayı ve domuz, kediden korkup kaçarlar (Bekdik 2014: 194; Pamir Bildik 1995: 236-237).
- I.C.7.2448. Kurt, tilkinin dayısından (güçlü olduğunu düşünerek) korkar (Bekdik 2014: 192).
- I.C.7.2449. Mal paylaşan iki kardeş, yanlarına gelen adama güç yetiremeyeceklerini anlayınca, malları geri almak üzere ona vermek zorunda kalırlar (Arslan 2017: 483).
- I.C.7.2450. Oduncunun güçlü olduğunu sanan devler, ondan kurtulmak için evine bir çuval altınla götürürler (Çimrin 2012: 503).
- I.C.7.2451. Oduncunun ormanı söküp geleceğini sanan devler, bu isteklerinden vazgeçerler (Çimrin 2012: 502).
- I.C.7.2452. Oğlunu ortadan kaldıramayan padişah, korkar (Özçelik 2004: 314).
- I.C.7.2453. Padişah, kötülük yapan oğullarını astırmaya karar verir ancak savaş çıkınca hepsini çıkarıp savaşa yollar (Özçelik 2004: 314).
- I.C.7.2454. Padişahı ve yanındaki kalabalığı gören çocuklar korkup kaçarlar (Akgün 2000: 191).
- I.C.7.2455. Padişahın evlilik çağında üç kızı vardır ancak padişahın korkusundan kimse kızları isteyemez (Karadağ ve Akkaya 1997: 69).
- I.C.7.2456. Padişahın geldiğini duyan dev, can havliyle fırına girer ve yanar (Özçelik 2004: 290).
- I.C.7.2457. Padişahın geldiğini haber alan dev kaçır (Günay 1975: 280).
- I.C.7.2458. Padişahın hışmından korkan oğlan kaçır (Günay 1975: 351).
- I.C.7.2459. Padişahın huzuruna çağrılan adam korkar (Ergun 2014: 221).
- I.C.7.2460. Padişahın huzuruna çağrılan kadın korkudan titrer (Göde 2011: 291).
- I.C.7.2461. Padişahın ışık yakmayı yasaklaması üzerine halk, korkusundan temel ihtiyaçlarını gün batmadan karşılar (Aslan 2017: 41).
- I.C.7.2462. Padişahın kaçtığını sanan askerler, kaçmaya başlarlar (Eren 2001: 337).
- I.C.7.2463. Padişahın kayıp kızını bulan adam baş vezir yapılır, diğer vezirler onu ortadan kaldırmak isterler (Özçelik 2004: 401).
- I.C.7.2464. Padişahın kızı, babasının gücünü kullanarak zindancıları korkutur (Özçelik 2004: 305).
- I.C.7.2465. Padişahın kızını istemeye giden Keloğlan'ın annesi korkar (Dağlar 2010: 172).
- I.C.7.2466. Padişahın yerine geçmek isteyen vezir, şehzadeyi bir güvercine dönüştürür (Bakırcı 2000: 391).
- I.C.7.2467. Padişah'tan korkan adam hastalığa yakalanır (Kongül 2013: 15).
- I.C.7.2468. Padişah'tan korkan adam, onun karısını almayı kabul eder (Dağlar 2010: 207).
- I.C.7.2469. Padişah'tan korkan delikanlı, onun yanına titreyerek gelir (Günay 1975: 434).
- I.C.7.2470. Padişah'tan korkan korkak Mustafa, ayıyı yakalamayı kabul eder (Sımayuç 1974: 7100).
- I.C.7.2471. Paşanın öldürmek istediği ve kaçıp giden oğlu güç sahibi olunca, paşa tekrar onu ortadan kaldırmak ister (Doğan 2006: 281).
- I.C.7.2472. Pınarın başındaki yiğidin kudretinden korkan haramiler, korkup geri dönerler (Berki 2003: 202).

- I.C.7.2473. Sevdği kız yerine karşısında padişahı gören Keloğlan korkar (Göde 2011: 252).
- I.C.7.2474. Şah Abbas'ın oğlunu bilmeden tutsak eden kaymakam, ondan mektup gelince hemen tutsağı serbest bırakır (Önay 1995: 531).
- I.C.7.2475. Tembel kız, padişahın katına çağırılınca korkar (Kara 1996: 555).
- I.C.7.2476. Uyuşuk adamın çok güçlü olduğunu sanan devler, ondan korkarlar (Yaşar 2002: 185).
- I.C.7.2477. Vezir, padişahın korkusundan, şehzadelerin vaziyetini ona söyleyemez (Yardımcı 2012: 121).
- I.C.7.2478. Vezirle beraber olan padişahın karısı, tahtın vezire kalması için oğlunu öldürmeye karar verir (Boratav 2001: 93).
- I.C.7.2479. Yabanda büyüyen Haram Hamza, koyunun boynunu kopararak yer. Buna şahit olan çoban da ses çıkaramaz (Doğan 2006: 212).
- I.C.7.2480. Yanlarına gelen adamın çok güçlü olduğunu sanan kırk dev, ondan korkarlar (Arslan 2017: 503).
- I.C.7.2481. Yanlarına uzanan adamın heybetli olduğunu gören devler, onu yemekten korkarlar (Yaşar 2002: 183).
- I.C.7.2482. Yemek istedikleri gencin kılıcının üzerinde "bir vuruşta altmış aslanı öldürdüm" yazdığını gören devler korkarlar ve onu kendilerine başkan seçerler (Arseven 1967b: 4564).

I.C.8.2801 – I.C.8.3200 İntikam

I.C.9.3201 – I.C.9.3600 İtaat

- I.C.9.3201. Altınların yerini söyleyen ihtiyarın öğüdüne uymayan üç arkadaş, ekmeğe muhtaç duruma gelirler (Kara 1996: 196).
- I.C.9.3202. Amcalarının öğüdüne uymayan yedi kardeş, iki gece arayla birer ejderhayla karşılaşır (Yavuz 1996: 182).
- I.C.9.3203. Annelerinin öğüdüne uymayan üç yavru keçi, canavar tarafından yenir (Arslan 2017: 131).
- I.C.9.3204. Annelerinin sözünü dinlemeyen iki çocuk, kurt tarafından yenir (Önay 1995: 230).
- I.C.9.3205. Annelerinin sözünü dinlemeyen iki yavru, kurt tarafından yenir (Ete 2010: 146; Önay 1995: 226; 228).
- I.C.9.3206. Annenin verdiği nasihate uymayan oğulları, bir ejderhayla karşılaşır (Atlı 2011: 368).
- I.C.9.3207. Ataların öğüdünü unutan altı kardeş, yanarak ölürler (Korkmaz 2010: 120).
- I.C.9.3208. Babalarının öğüdüne uymayan iki kardeş, Kahpe Dağ'da öldürülür (Günde 2013: 42).
- I.C.9.3209. Babalarının öğüdüne uymayan ve akşam ezanından sonra bir kalede konaklayan üç oğul, kırk haramiyle karşılaşır (Boratav 2001: 100).
- I.C.9.3210. Babalarının vasiyeti üzerine namaz kılan büyük ve ortanca kardeş, canavarın gittiğini gördüklerinde korkup peşinden gidemezler (Alay 2005: 188).

- I.C.9.3211. Babalarının vasiyetine uymayan iki kardeş, Kaf Dağı'ndaki dev tarafından öldürülürler (Önay 1999b).
- I.C.9.3212. Babanın öğüdüne uymayan iki oğul, bir Arap ve askerleri tarafından öldürülür (Yardımcı 2012: 293).
- I.C.9.3213. Babanın öğüdüne uymayan kırk kardeş, mağarada bir devle karşılaşır (Kongül 2013: 37).
- I.C.9.3214. Babanın öğüdüne uymayan kırk kardeş, merada bir devle karşılaşır (Kongül 2013: 36).
- I.C.9.3215. Babanın öğüdüne uymayan oğullar, bir kuyuda devle karşılaşır (Akgün 2000: 182).
- I.C.9.3216. Babanın öğüdüne uymayan oğullar, dört yolun ağzında bir ejderhayla karşılaşır (Akgün 2000: 182).
- I.C.9.3217. Babanın öğüdüne uymayan otuz dokuz kardeş, çölde bir ejderhayla karşılaşır (Önay 1995: 288).
- I.C.9.3218. Babanın öğüdüne uymayan otuz dokuz kardeş, harabede bir devle karşılaşır (Önay 1995: 288).
- I.C.9.3219. Babanın öğüdüne uymayan otuz dokuz kardeş, kalede Canpolat adındaki devle karşılaşır (Önay 1995: 290).
- I.C.9.3220. Babanın öğüdüne uymayan üç oğul, altında durdukları servi ağacının altında üç peri kızıyla karşılaşır (Gülensoy ve Buran 1992: 85).
- I.C.9.3221. Babanın öğüdüne uymayan üç oğul, girdikleri mağarada bir devle karşılaşır (Gülensoy ve Buran 1992: 84).
- I.C.9.3222. Babanın öğüdüne uymayan üç oğul, gittikleri çayırdaki yedi başlı bir devle karşılaşır (Gülensoy ve Buran 1992: 85).
- I.C.9.3223. Babanın öğüdüne uymayan ve dumanlı dağa çıkan üç kardeş, beş başlı bir devle karşılaşır (Bayrı 2010: 129).
- I.C.9.3224. Babanın öğüdüne uymayan ve dumanlı dağa çıkan üç kardeş, üç başlı bir devle karşılaşır (Bayrı 2010: 129).
- I.C.9.3225. Babanın öğüdüne uymayan ve dumanlı dağa çıkan üç kardeş, yedi başlı bir devle karşılaşır (Bayrı 2010: 128).
- I.C.9.3226. Babanın öğüdüne uymayarak mağarada uyuyan üç kardeş, duvar yarıp içinden çıkan ihtiyar bir devle karşılaşır (Tosun 1996: 316).
- I.C.9.3227. Babanın öğüdüne uymayarak mağarada uyuyan üç kardeş, duvar yarıp içinden çıkan yedi başlı bir devle karşılaşır (Tosun 1996: 316).
- I.C.9.3228. Babanın öğüdüne uymayıp celladın yanında çalışan en büyük kardeşin derisi yüzülür (Ayan 2012: 46).
- I.C.9.3229. Babanın ölmeden gidilmemesini vasiyet ettiği yerde dev vardır (Seyidoğlu 1975: 197).
- I.C.9.3230. Babanın ölmeden önce kırk oğluna söylediği öğüde uymayan oğulların üzerine ejderha gelir (Özçelik 2004: 406).

- I.C.9.3231. Babanın vasiyetine uymayan çocukları, olağanüstü varlıklarla karşılaşır (Öcal 1999: 378).
- I.C.9.3232. Babanın vasiyetine uymayan iki oğul, gittiği mağarada bir Arap tarafından öldürülür (Kara 1996: 173).
- I.C.9.3233. Babanın vasiyetine uymayan oğul, Köse tarafından öldürülür (Kara 1996: 175).
- I.C.9.3234. Babanın vasiyetine uymayan üç oğlu, devle karşılaşır (Ulu 1990: 373).
- I.C.9.3235. Babasının nasihatine uymayan oğul, cinler padişahının kızını yaralar (Alptekin 2002: 224).
- I.C.9.3236. Babasının sözünü dinlemeyen ve Köse'nin yanına çalışmaya giden iki oğlun belinden derileri soyulur (Aslan 2017: 83).
- I.C.9.3237. Babasının vasiyetini dinlemeyen çocuk, Köse tarafından kandırılır (Pamir Bildik 1995: 259).
- I.C.9.3238. Dana izinden su içen erkek kardeş, bir danaya dönüşür (Bekdik 2014: 302).
- I.C.9.3239. En küçük kızın istediği yerine getirilmeyince, babanın yolu kapanır (Boratav 2001: 126).
- I.C.9.3240. Halk, kendilerine eziyet edilse de güçlü olan Mirlere karşı itaatkâr ve suskun kalır (Berki 2003: 158).
- I.C.9.3241. Hangi hayvanın izinin bulunduğu sudan içilirse, suyu içen kişi, o hayvana dönüşür (Öcal 1999: 207).
- I.C.9.3242. İneğin pisliğini yiyen erkek kardeş, bir ineğe dönüşür (Bekdik 2014: 208).
- I.C.9.3243. Kardeşinin sözünü dinlemeyip içilmemesi sudan içen oğlan ceylan olur (Köse 2014: 221).
- I.C.9.3244. Kız kardeşinin sözünü dinlemeyip koç izinden su içen erkek kardeş, bir koça dönüşür (Tosun 1996: 241).
- I.C.9.3245. Kız kardeşinin sözünü dinlemeyip ceren izinden su içen erkek kardeş, cerene dönüşür (Doğan 2006: 188; Özçelik 2004: 373).
- I.C.9.3246. Kız kardeşinin sözünü dinlemeyip elik izinden su içen erkek kardeş, bir eliğe dönüşür (Arslan 2017: 384).
- I.C.9.3247. Kız kardeşinin sözünü dinlemeyip geyik izinden su içen erkek kardeş geyiğe dönüşür (Akgün 2000: 177; 180; Akyol 2010: 252; Arslan 2017: 311; 379; Çelik 2008: 392; Ergun 2014: 146; Göde 1997: 251; Göde 2011: 238; Günay 1975: 335; Kara 1996: 219; 473; Kartal 1966b: 4118; Kartal 1966g: 4144; Özden 2009: 825; Sakaoğlu 1973: 473; Tunç 2008: 208; Yardımcı 2012: 255).
- I.C.9.3248. Kız kardeşinin sözünü dinlemeyip tavşan izinden su içen delikanlı, tavşana dönüşür (Akgün 2000: 181).
- I.C.9.3249. Kocasının sözünü dinlemeyen kadın dayak yer (Eren 2001: 251).
- I.C.9.3250. Kocasının sözünü dinlemeyen küfle böceği tencereye düşüp ölür (Önay 1995: 222).
- I.C.9.3251. Küçük kardeş, hanımının kendinden korkması için kediyi ortadan ikiye ayırır (Önkol 2015: 148).

I.C.9.3252. Öküzün bastığı yerde bir çukur oluşur ve bu çukurdan su içen kardeş, kuşa dönüşür (Karadağ ve Akkaya 1997: 46).

I.C.9.3253. Padişah geldiğinde ayağa kalkmayan çocuk zindana atılır (Kalay 1998: 142).

I.C.9.3254. Söz dinlemeyen adam malından olur (Eren 2001: 322).

I.C.9.3255. Topal fareye kulak asmayan fareler öldürülürler (Gözükızıl 2010: 131).

I.C.10.3601– I.C.10.4000 Kaybetme

I.C.10.3601. Adam çok yiyen, hatta boğaz tokluğuna çalıştığı ağayı iflas ettiren oğlunu ormana bırakır (Önal 2004: 34).

I.C.10.3602. Adam, elli altın borcunu vermemek için ölü numarası yapar (Önal 2004: 27).

I.C.10.3603. Arkadaşları balı paylaşmak yerine, kuyudan bal çıkaran delikanlıyı orada ölüme terk ederler (Aydın 2012: 418).

I.C.10.3604. Arkadaşları üzümü paylaşmak yerine, kuyudan üzümü çıkaran delikanlıyı orada ölüme terk ederler (Aydın 2012: 415).

I.C.10.3605. Aslan, geyik ve leylek, vergi memurundan kaçarlar (Atlı 2011: 251).

I.C.10.3606. Beyoğlu, besi malları telef olunca horozdan kurtulamayacağını anlar ve ona istediği altınları verir (Özçelik 1995: 96).

I.C.10.3607. Bezirganci, hizmetçiye yüz elli akçe vereceğini duyunca parasının azalmasından korkar (Yardımcı 2012: 297).

I.C.10.3608. Bezirganci, parasının çalınmasından korkar (Yardımcı 2012: 298).

I.C.10.3609. Bir kadını mezardan geldiğine inandıran ve altınlarını alan adam, peşine düşüleceğinden korkar (Eren 2001: 316).

I.C.10.3610. Borcunu vermek istemeyen adam, mezara girer (Pamir Bildik 1995: 349).

I.C.10.3611. Bostanlığının yandığını sanan Hacıbaba, köye kaçır (Kartal 2015: 151).

I.C.10.3612. Buğdayının çalınmasını istemeyen adam, buğdayın başında bekler (Şafak Aydın 2015: 181).

I.C.10.3613. Bulduğu altınların kaybolmasından korkan adam, karısına onları kimseye vermemesini söyler (Berki 2003: 312).

I.C.10.3614. Bütün altınlarını kaybettiğini gören Mir, delirir (Berki 2003: 356).

I.C.10.3615. Bütün malı erimeye başlayan ağa, horoza istediği altınları verir (Alay 2005: 246).

I.C.10.3616. Canavar (kurt), adamdan kızını ister ve vermezse onu bütün hayvanlarını yemekle tehdit eder. Adam korkudan kızını verir (Doğan 2012: 514).

I.C.10.3617. Çıkardığı altınları tek başına sahip olmak isteyen adam, yanındaki arkadaşını kesip gömer (Deniz 1996: 149).

I.C.10.3618. Dede, maddi gelirini paylaşmaktan korkar (Akay 1942: 11).

I.C.10.3619. Delikanlı, insanlar parasından haberdar olunca ve çalınmasından korkunca göç eder (Önal 2004: 191).

I.C.10.3620. Devin baltasını yerinden kaldıramayan adam, devi kandırarak baltayla turnaları vuracağını söyler. Baltası kıymetli olan dev, adama engel olur (Arslan 2017: 503).

- I.C.10.3621. Evinin soyulacağını ve öldürüleceğini sanan ağa, adamlarıyla birlikte kaçır (Önay 1995: 240).
- I.C.10.3622. Her şeyini hırsızlara kaptıran köylü, insanların onu soymasından korkar (Alay 2005: 258).
- I.C.10.3623. Hocanın paralarını almasından korkan iki kardeş, onu öldürürler (Öcal 1999: 314).
- I.C.10.3624. Kadından altınlarını isteyen hizmetkarlar, onu çocuklarını öldürmekle tehdit ederler. Kadın altınları vermez (Berki 2003: 258).
- I.C.10.3625. Kadının elindeki altını alan çerçici, arabasını bırakıp kaçır (Önay 1995: 556).
- I.C.10.3626. Kediye sattığı köylülerin paralarını geri isteyeceğini sanan yolcu kaçır (Gözükızıl 2010: 282).
- I.C.10.3627. Koca, karısını altınları çaldığı için şikayet etmek isteyince kadın korkar (Önay 1995: 553).
- I.C.10.3628. Koyunları kurt tarafından telef edilen köylü, korkularından koyunlarını dışarı çıkarmaz (Demir 2006: 109).
- I.C.10.3629. Köpü (Keloğlan) ağanın malına ve ailesine zarar verince, ağa kaçır (Bakırcı 2000: 421).
- I.C.10.3630. Kurbağa, her şeyi birlikte yaptığı arkadaşını kaybetmekten korkar (Berki 2003: 149).
- I.C.10.3631. Kurdun hayvanlarını telef etmesinden korkan köylüler, onunla anlaşarak ona günde bir kilo et verirler (Kartal 1969a: 5183).
- I.C.10.3632. Kurt, ahırlardaki bütün hayvanları telef etmeye başlayınca, köylüler ona günlük et verip kendilerini rahat bırakmasını ister (Gözükızıl 2010: 242).
- I.C.10.3633. Malı çalınan delikanlı, başka bir mahalleye göç eder (Önay 1995: 477).
- I.C.10.3634. Memleketini ahşaptan yapan padişah, ateşten korkar (Eğridağ 1997: 30).
- I.C.10.3635. Ölmek üzere olan adam, ölümden değil, parasını arkasında bırakmaktan korkar (Göde 2011: 222).
- I.C.10.3636. Padişah, hayvan sürülerini telef eden Keloğlan'ı, daha fazla zarar vermemesi için ortadan kaldırmaya karar verir (Bakırcı 2000: 389).
- I.C.10.3637. Paltosuna altınlar saklayan adam, etrafı sarılınca kaçmaya çalışsa da yapamaz (Önay 1995: 548).
- I.C.10.3638. Parası çok olan bezirgan, hizmetçi tutarsa parasını kaçıtır diye hizmetçi tutmaz (Yardımcı 2012: 296).
- I.C.10.3639. Parasını aldığı kadının kocası peşinden kovalayınca, adam koşar ve bir yaşlının yardımıyla saklanır (Kartal 1966i: 4001).
- I.C.10.3640. Şehirlerine gelen yeni adamın ucuz mal satması dolayısıyla müşteri bulamayan esnaf, onu öldürtmeye karar verir (Önal 2004: 75).
- I.C.10.3641. Tavşan kızını ister ve vermezse onu bütün başaklarını yemekle tehdit eder. Adam korkudan kızını verir (Doğan 2012: 514).
- I.C.10.3642. Tilki, adamdan kızını ister ve vermezse onu bütün hayvanlarını yemekle tehdit eder. Adam korkudan kızını verir (Doğan 2012: 514).

- I.C.10.3643. Tuluklarının dökülmesini istemeyen adam, Keloğlan'ın kendisini becermesine razı olur (Akyol 2010: 287).
- I.C.10.3644. Yanında altınlarıyla yürüyen adam, soyulmaktan korkar (Kara 1996: 207).
- I.C.10.3645. Yaptıkları ortaya çıkarsa bütün varını kaybedebilecek Şibidik Ayşe, kaynanasına yalvarır (Şimşek 1990: 839).
- I.C.10.3646. Yolu kesilen kervancı, korkudan titrer (Bekdik 2014: 262).
- I.C.10.3647. Zarar verdiği kurt diğer kurtlarla beraber çiftçinin yanına gelince, adam öküzlerini ahıra kapadıktan sonra korkusundan saklanır (Aydın 2012: 331).
- I.C.10.3648. Zengin adam, mallarından ayrılmak istemediği için ölüm korkusu duymaya başlar (Kara 1996: 149).
- I.C.10.3649. Zengin ve zalim adama, ölüm veya fakir yaşam sunulur. Adam altınlarını dağıtmaktansa ölmeyi tercih eder (Kara 1996: 152).

I.C.11.4001 – I.C.11.4400 Nefret

I.C.12. 4401 – I.C.12.4800 Onur

- I.C.12.4401. Adam, kendisinden daha güçlü olan pehlivanı ortadan kaldırmak için ona bir tuzak kurar (Berki 2003: 158).
- I.C.12.4402. Adam, kendisinden daha güçlü olan pehlivanı ortadan kaldırmak için ona bir tuzak kurar (Berki 2003: 158).
- I.C.12.4403. Adam, yalancı hoca olduğunun anlaşılmasından korkar (Atlı 2011: 395).
- I.C.12.4404. Adı kirletilen Cenger, ülkesinden kaçır (Yaşar 2002: 160).
- I.C.12.4405. Adının çıkmasından korkan padişah, görüştüğü evli kadının evinden zorla kaçır (Göde 1997: 304).
- I.C.12.4406. Adının çıkmasından korkan tilki, kuyruğunu geri ister (Göde 2011: 189).
- I.C.12.4407. Ağabeyinin kendisiyle küçümseyici bir biçimde konuşması sonucunda utanan küçük kardeş, yerin içine girmek için dua eder ve duası kabul olur (Taner 1995: 120).
- I.C.12.4408. Âlim olmayan ancak âlim olarak tanıtılan adam, padişahın âlimiyle karşı karşıya geleceği için korkar (Eren 2001: 222).
- I.C.12.4409. Altlarına pislediğini sanan adamlar kaçır (Günay 1975: 387).
- I.C.12.4410. Anne, kendi kızından daha güzel olan kızı öldürmek ister (Şimşek 1990: 678).
- I.C.12.4411. Annelerinden azar işitmekten korkan kırk kardeş, en küçük kardeşlerinin nişanlısını kuyuya atarlar (Seyidoğlu 1975: 200).
- I.C.12.4412. Annesinin başına bir iş açacağını (adını lekeleyeceğini) düşünen kız, onu bir kuyuya atar (Günay 1975: 432).
- I.C.12.4413. Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçmesinden ötürü yerin dibine giren kurt, yaşlı kadından kuyruğunu almak için her şeyi yapar (Yardımcı 2012: 56).

- I.C.12.4414. Ayı kocasından utanıp onu köhne bir evde yatıran kadın, kocasının ölümüne sebep olur (Karasu 2002: 167).
- I.C.12.4415. Ayı, kendisini çıplak gören oduncuyu tehdit eder ve oduncu ayının sözünden çıkmaz (Alay 2005: 174).
- I.C.12.4416. Ayı, küçük duruma düştüğünü gören adama, gördüklerini söylemezse her gün koç getirmeyi teklif eder (Berki 2003: 154).
- I.C.12.4417. Aynayı getiremeyen iki ağabey, babalarına rezil olacaklarını düşünerek en küçük kardeşlerini ortadan kaldırmaya karar verirler (Ergun 2014: 82).
- I.C.12.4418. Babalarının gözünde değerlerinin düşmesinden korkan iki abi, en küçük kardeşlerini ortadan kaldırmaya karar verirler (Göde 1997: 270).
- I.C.12.4419. Babalarının gözünden düşmek istemeyen iki kardeş, en küçük kardeşlerini kuyuda bırakırlar (Bakırcı 2000: 333; Sakaoğlu 1973: 513).
- I.C.12.4420. Babalarının padişah olduğu ülkede emekçilik yapmak istemeyen üç oğul, orayı terk edip başka yerde emekçilik yapmaya karar verirler (Önay 1995: 369).
- I.C.12.4421. Babörek'in annesi, komşusuyla yasak aşk yaşar. Komşu da bunun duyulmasından korkarak, onu ortadan kaldırmaya karar verir (Öcal 1999: 320).
- I.C.12.4422. Başka bir krala rezil olmak üzere olan padişah, hazinesini soyan hırsız affeder (Günay 1975: 447).
- I.C.12.4423. Beyaz yılanı öldüremeyen avcı, her gece rüyasında o yılan tarafından sokulduğunu görür (Yaşar 2002: 204).
- I.C.12.4424. Beyoğlu'nu kız kardeşinden kıskanan abla, onu öldürmeye karar verir (Bekdik 2014: 243).
- I.C.12.4425. Bir çobanın kızına kaderinin yazıldığını duyan ağa oğlu, kızı bıçaklar (Yavuz 1996: 322).
- I.C.12.4426. Bir çobanın kızıyla evleneceğini öğrenen şehzade, kızı kesip kaçır (Sakaoğlu 1973: 417; Uluhan 2009: 277).
- I.C.12.4427. Boynuzları olan padişah, onları kimsenin görmemesi için büyük çaba gösterir (Ölmez 2014: 173).
- I.C.12.4428. Boynuzu olan padişah, kendisini tıraş eden berberlerin sırrını ifşa etmelerinden korkarak hepsini öldürtür (Önal 2004: 153).
- I.C.12.4429. Bütün köylü adamın doğum yaptığını sanır ve itibarı zedelenen adam köyü terk eder (Önal 2004: 249).
- I.C.12.4430. Cadı cariye, hanımının hayatını kıskanır ve onun yerine geçmek için onu yamaçtan atar (Sayar 2009: 156).
- I.C.12.4431. Canavar, tilkinin kendisine tecavüz ettiğini bir adamın gördüğünü fark eder. Adamı tehdit eder ve kimseye söylerse onu yiyeceğini belirtir (Arslan 2017: 389).
- I.C.12.4432. Cariyeler, padişahın oğlunun evlendiği fakir kızı kıskanırlar (Kara 1996: 363).
- I.C.12.4433. Cimri kaynanaları evde yokken gözleme pişiren üç gelin, kapı çalınca korkarlar (Çakıcı 2015: 107).

- I.C.12.4434. Çoban vezir olunca, onu kıskananlar padişaha şikâyet ederler (Karasu 2002: 202).
- I.C.12.4435. Çoban, padişahın kızını aldığı için öldürülmek istenir (Alptekin 2002: 260).
- I.C.12.4436. Çobanın oğlunun kendi oğlundan akıllı olduğunu anlayan padişah, onun boynunu vurdurtmak ister (Sakaoğlu 1973: 619).
- I.C.12.4437. Çocuğu olmayan elti, eltisinin bebeklerini köpek yavrusuyla değiştirir (Arslan 2008: 291).
- I.C.12.4438. Çocuğu olmayan kadın, kendisini öldürmeye karar verir (Sakaoğlu 1973: 406).
- I.C.12.4439. Çocuk doğuramayan kadın, görümcесinin bebeğini öldürür (Bayrı 2010: 105).
- I.C.12.4440. Çocuk sahibi olamayan iki abla, kız kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştirirler (Arslan 2008: 254).
- I.C.12.4441. Delikanlının kendilerini selamlamasını isteyen iki kız kardeş, en küçük kardeşlerini öldürtürler (Karasu 2002: 238).
- I.C.12.4442. Dev, evine gelen kızı sevince, gelinleri kıskanır ve kıza yılanlı su içirirler (Çöl Yıldız 2010: 16).
- I.C.12.4443. Devi öldüren ve kuyudaki üç kızı kurtaran en küçük kardeş, övgüyü alacağı için, ağabeyleri tarafından kuyuda bırakılır (Kara 1996: 125).
- I.C.12.4444. Dokuz pehlivanın da yıkıldığını gören onuncu pehlivan, kaçır (Arslan 2000: 398).
- I.C.12.4445. Dostu öldürülen kadın, oğluna kimseye görünmeden bir çuval getirmesini ve adamı ortadan kaldırmaları gerektiğini söyler (Eğridağ 1997: 23).
- I.C.12.4446. Düşmana yenilmek üzere olan kadın, diğer iki kadına eğer yenilirlerse zehir içeceklerini söyler (Arslan 2017: 441).
- I.C.12.4447. En küçük kardeş, ağabeylerini düştükleri sefaletten kurtarır ve babasını gülümsetecek narı alır. Ağabeyleri ise babalarının gözünde değerlerinin düşeceğini düşünerek onu ortadan kaldırmak isterler (Artun 1978: 30-31).
- I.C.12.4448. En küçük kardeşlerini kıskanan ve onun elindeki her şeyi almak isteyen iki ağabey, onu padişaha kötülerler (Yardımcı 2012: 88).
- I.C.12.4449. En küçük kardeşlerinin babalarının gözünde daha kıymetli olacağını düşünen iki abi, onu ejderhanın mağarasında bırakırlar (Arslan 2000: 377).
- I.C.12.4450. Erkeklik organı kesilen delikanlı evlendirilince, gerdek gecesi yalnız kalmak ister ve kara kara düşünür (Önay 1998g).
- I.C.12.4451. Eski eşyalarının ortaya çıkmasından korkan kız, onları dolabına saklar (Yavuz 1996: 162).
- I.C.12.4452. Evli olmayan kız doğum yapınca, ailesi bebeği bir sandığa koyarak denize atar (Aslan 2017: 96).
- I.C.12.4453. Gaz çıkaran gelin, kendisini gören ineğe kimseye söylememesi için gelinliğini verir (Yardımcı 2012: 283).
- I.C.12.4454. Gaz kaçırın gelini tilki tehdit eder ve ondan delmesini alır (Göde 2011: 182).
- I.C.12.4455. Gelin, gaz çıkardığını gören öküzün kimseye söylememesi için öküzü keser (Önal 2004: 54).

- I.C.12.4456. Gelin, gaz çıkarır ve kendisini gören öküzün bunu insanlara söyleyeceğini düşünerek korkar (Önal 2004: 53).
- I.C.12.4457. Gelini kaçırılan adam, itibarının zedelendiğini düşünerek ailesiyle göç eder (Önal 2004: 193).
- I.C.12.4458. Gelini, gaz kaçırdığını söylemekle tehdit eden tilki, ondan koynundaki boncukları ister ve alır (Aydın 2012: 340).
- I.C.12.4459. Gelinin gaz kaçırdığını duyan tilki, onu tehdit eder ve bileziklerini alır (Ergun 2014: 271).
- I.C.12.4460. Gittiği bir köyün hocası tarafından alt edilen Molla, bu durumdan korkarak, hocasının sözüne itaat etmeye karar verir (Tekin ve Nâkib 1994: 9).
- I.C.12.4461. Gülünce yanaklarında güller açan, ağlayınca gözlerinden inciler dökülen kız, yemek ve su karşılığında kendisini kıskanan Arap kızlarına gözlerini verir (Özçelik 2004: 424).
- I.C.12.4462. Güzel kızı kıskanan Kel Fatma, onu aşağı atarak, kızın yerine kendisi geçer (Bekdik 2014: 283).
- I.C.12.4463. Hâkimi, evli başka bir kadınla yakalayan adam, hâkime bunu bildiğini belli edince, hâkim adama beraat verir (Atlı 2011: 392).
- I.C.12.4464. Hamamdaki bir hanımefendiye kendisini zengin diye tanıtan kız, kadın evine gelmek isteyince korkudan titrer (Sezer ve Özyalçınar 2015: 359).
- I.C.12.4465. Hocadan dayak yiyen efe, insanlardan utanıp köyü terk eder (Şafak Aydın 2015: 179).
- I.C.12.4466. Hurilerin olağanüstü özellikler verdikleri kız, padişahın oğlunca istenir. Dadısı kızı kıskanınca yemeğe karşılık kızın gözlerini alır (Şimşek 1990: 752).
- I.C.12.4467. İki ağabey, başaramadıkları işleri başaran kardeşlerini bir kuyuya atarlar (Arslan 2017: 510; Demir 2006: 113; Gülensoy ve Buran 1992: 89; Kara 1996: 210; Özçelik 1995: 117; Tosun 1996: 320; Tunç 2008: 156; 160; Yavuz 1996: 262).
- I.C.12.4468. İki ağabey, devi öldüren ve üç kızı getiren en küçük kardeşlerini, mağarada bırakırlar (Eren 2001: 291).
- I.C.12.4469. İki ağabey, kıskandıkları en küçük kardeşlerini kuyuya atarlar ve yanlarındaki kızları bunu söylerlerse öldürmekle tehdit ederler (Tosun 1996: 321).
- I.C.12.4470. İki kız kardeş, başaramadıkları işleri başaran en küçük kız kardeşi kıskanırlar (Öcal 1999: 332).
- I.C.12.4471. İneğin yanında gaz yapan gelin, inegin bunu kimseye söylememesi karşılığında ona gelinliğini verir (Özden 2009: 615).
- I.C.12.4472. İnek, gelinin gaz kaçırdığını görünce ineğe hürmet edilir (Göde 2011: 287).
- I.C.12.4473. Kadın, evine gelen Yahudi'yle birlikte olmak ister ancak Yahudi, bu isteği reddedince, kadın onu bağırarak tehdit eder (Akay 1942: 34; Karadağ ve Akkaya 1997: 102).
- I.C.12.4474. Kadın, kocasını âlim olarak tanıttınca, kocası korkar (Eren 2001: 221).
- I.C.12.4475. Kadının aşığını öldüren Keloğlan, kadını tehdit edince, kadın yalvarmaya başlar (Sakaoğlu 1973: 666).

- I.C.12.4476. Kardeşlerinin birçok işi başarmasını hazmedemeyen iki ağabeyi, onu ejderhanın mağarasında terk ederler (Aslan 2017: 146).
- I.C.12.4477. Kardeşlerinin her işi yaptığı için bütün övgüyü alacağını bilen ve onu kıskanan ağabeyleri, onu öldürmeye karar verirler (Yardımcı 2012: 160).
- I.C.12.4478. Karısının abisini kıskanan koca, yarı insan-yarı geyik abisini suya atarak boğmak ister (Yaşar 2002: 203).
- I.C.12.4479. Karısının dırdırından korkan adam, eve misafir gelmesini istemez ve misafir taşını sivrice yapar (Önal 2004: 230).
- I.C.12.4480. Kayınlarının zengin olduğunu gören iki kadın, kıskanıp kocalarını azarlarlar (Berkı 2003: 164).
- I.C.12.4481. Kaynana, gelini hakkındaki gerçekleri öğrenince, gelin onun dilini koparır (Bakırcı 2000: 432).
- I.C.12.4482. Kaynanası sırrını ifşa etmek isteyince, gelin onun dilini koparır (Çimrin 2012: 497).
- I.C.12.4483. Kaynanasından gizli gözleme yapan küçük gelin, kapı çalınca onları beline bağlar. İçeri giren kaynana onlardan oynamalarını isteyince, gözlemelerin düşmesinden korkarlar (Çakıcı 2015: 107).
- I.C.12.4484. Keçi, gelinin gaz kaçırdığını görünce, söylememesi için ona hürmet edilir (Eren 2001: 315).
- I.C.12.4485. Keloğlan'ı kıskanan vezirler, padişahın isteği olan kırk tavşanı getirememesi için ona oyun oynarlar (Şimşek 1990: 824).
- I.C.12.4486. Kendi kızı istenmediği için kıskançlık yapan teyze, yeğenini dere kenarına götürür ve gözlerini çıkarır (Doğan 2006: 228).
- I.C.12.4487. Kendi kızının değirmencinin oğluyla yazıldığını öğrenen padişah, değirmencinin çocuğunu mızraklar (Arslan 2017: 329).
- I.C.12.4488. Kendisinin sığırtmacı kızıyla evleneceğini öğrenen adam, sığırtmacın kızının boğazını keser (Tunç 2008: 189).
- I.C.12.4489. Kız kardeşlerini kıskanan iki abla, içinde peri padişahının oğlunun yaşadığı kutuyu parçalarlar (Tunç 2008: 177).
- I.C.12.4490. Kız kardeşlerini kıskanan iki abla, onu dağda bırakırlar (Dağı 2008: 100).
- I.C.12.4491. Kız kardeşlerinin kendilerinden önce kocaya gitmesinden korkan ablaları, onu öldürüp bir ağacın altına gömerler (Uluslan 2009: 288).
- I.C.12.4492. Kız kardeşlerinin şehzadeyle evlenebileceğini düşünen ablalar, onu yok etmeye karar verirler (Çek vd. 2018: 55).
- I.C.12.4493. Kız, kaynanası sırrını öğrenince onun dilini koparır ve konuşmamasını sağlar (Çöl Yıldız 2010: 14).
- I.C.12.4494. Kızının Arap kölesiyle evleneceğini öğrenen padişah, köleyi saraydan uzaklaştırır (Çimrin 2012: 505; Önay 1998a).
- I.C.12.4495. Kızının bir çoban oğluyla evleneceğini öğrenen padişah, çobanın bebeğini öldürmeye karar verir (Bakırcı 2000: 287; Önal 2004: 167; Sakaoğlu 1973: 421).

- I.C.12.4496. Kızının bir çobanın oğluyla evlenmesinden korkan padişah, çobanın bebeğini attan atıp bıçaklar (Kara 1996: 455; Seyidoğlu 1975: 357).
- I.C.12.4497. Kızının bir çobanın yeni doğan bebeğine yazıldığını öğrenen padişah, kundaktaki bebeği uçurumdan atar (Yaşar 2002: 214).
- I.C.12.4498. Kızının bir çobanla beraber olduğunu öğrenen hâkim, oğlanı hapse attırmaya çalışır (Arslan 2008: 323).
- I.C.12.4499. Kızının bir çobanla evlendiğini gören ağa, çok korkar (Alay 2005: 206).
- I.C.12.4500. Kızının bir gezekçinin oğluna yazıldığını öğrenen padişah, kundaktaki bebeği denize atar (Tunç 2008: 191).
- I.C.12.4501. Kızının bir köylü oğluyla evleneceğini öğrenen padişah, kundaktaki bebeği bir sandığa koyup suya atar (Bayrı 2010: 22).
- I.C.12.4502. Kızının bir Yörük'ün beşikteki oğluna yazıldığını öğrenen padişah, bebeği öldürmeye karar verir (Akyol 2010: 270).
- I.C.12.4503. Kızının güzelliğini kıskanan anne, onu öldürmeye karar verir (Yardımcı 2012: 195).
- I.C.12.4504. Kızının hamile olduğunu öğrenen padişah, bu durumun duyulmasından korktuğu için kızını öldürtmek ister (Bakırcı 2000: 247).
- I.C.12.4505. Kibirli tavşan, kaplumbağa ile yarışır ve yenilince utancından ormanı terk eder (Şafak Aydın 2015: 384).
- I.C.12.4506. Kimseye yenilmeyen Akgavak kızı, Babörek'in kendisinden fazla av avladığını görünce, avlarından bir kısmını kendisine vermesini ister (Öcal 1999: 324).
- I.C.12.4507. Kocasını ölen kadının çocuklarını padişahın bahçesine yollayan nene, kadın kızarıp diye söylemekten korkar (Aslan 2017: 111).
- I.C.12.4508. Kötülük yapan kadın, her şeyi bilen kuşun korkusundan tövbe eder (Günay 1975: 375).
- I.C.12.4509. Köydeki bir çocuğun kendi kızıyla evleneceğini duyan paşa, çocuğu ortadan kaldırmak ister (Doğan 2006: 284).
- I.C.12.4510. Köylülerin diline düşmekten korkan adam, parasını istediği gibi harcayamaz (Köse 2004: 174).
- I.C.12.4511. Köylülerin kendisine “korkak” demesinden çekinen adam, geyik avlamaya gider (Eren 2001: 278).
- I.C.12.4512. Kralın kızı, Miski Bahar adlı kızı kıskanır ve çingene kılığına girer. Kızı bir küpe bindirir ve kamçısını vurarak küpüyle havalanarak kızı kaçıtır (Özçelik 2004: 309).
- I.C.12.4513. Kuma getirilen kadın, kocasını kıskandığı için kumaya kötülük yapmaya karar verir (Bekdik 2014: 274).
- I.C.12.4514. Kuyruğu olmadığı için dalga geçilen tilki, onu geri almak için yaşlı kadının her isteğini yerine getirir (Aslan 2017: 20; Ete 2010: 150; Pamir Bildik 1995: 240; Önay 1995: 236; Önay 1999a: Tosun 1996: 297; Yavuz 1996: 415).
- I.C.12.4515. Küçük kardeşlerinin her işi başardığını ve kendilerine iş kalmadığını gören iki abla, onu kuyuya atarlar (Doğramacıoğlu 2011: 293; Köksel 1995: 349).

- I.C.12.4516. Küçük kızını bir adama vermek istemeyen padişah adamı öldürtmek ister (Sakaoğlu 1973: 419).
- I.C.12.4517. Namaz kıldırırken gaz kaçırın molla, utancından kaçır (Alay 2005: 273).
- I.C.12.4518. Oğlan, karısının her şeyi bildiğini öğrenince, ona sırrını kimseye söylememesi için yalvarır (Kara 1996: 1996: 385).
- I.C.12.4519. Oğlanı öldürtmek isteyen vezir, padişah aracılığıyla ona zor görevler verir (Şimşek 1990: 727).
- I.C.12.4520. Oğlunun bir çoban kızıyla evleneceğini öğrenen padişah, çobanı ve ailesini katleder (Arslan 2008: 231).
- I.C.12.4521. Padişah, ayıyla kızının evlenmesinden doğan Ayıkulak'ı ortadan kaldırmak ister (Önal 2004: 172).
- I.C.12.4522. Padişah, babasının farklı biri olmasından korktuğu için annesiyle yalnız bir yerde konuşur (Sayar 2009: 111).
- I.C.12.4523. Padişah, bağırarak kendisini rezil eden horoza, bağırmasa kendisini serbest bırakacağını söyler (Aergun 2014: 278).
- I.C.12.4524. Padişah, doğacak kızının sığır çobanının oğluyla evleneceğini duyunca çocuğu satın alıp suya atar (Şimşek 1990: 629).
- I.C.12.4525. Padişah, oğullarını bir komutanın emrine verince, şehzadeler komutanı öldürmeye karar verirler (Yavuz 1996: 246).
- I.C.12.4526. Padişahın doğum yapamayan karısı, doğum yapan diğer kadının bebeklerini domuz ve köpekle değiştirir (Ayan 2015: 16).
- I.C.12.4527. Padişahın kızı, evine erkek alır ve aldığı erkek ezan okumak isteyince, kız, babasının eve erkek aldığı öğrenmesinden korkar (Önal 2004: 26).
- I.C.12.4528. Padişahın kızını okutan hoca, padişahın kendisine kızmaması için kıza yalan söyler (Seyidoğlu 1975: 232).
- I.C.12.4529. Padişahın kızının vücudunu gören ve onu (şart üzerine) almaya giden balıkçı, padişaha gitmeme karşılığında kızıdan para alır (Günay 1975: 409).
- I.C.12.4530. Padişahın oğlu, kızını almaya gittiği Yemen padişahı tarafından esir edilir ve ilk karısı tarafından kurtarılır. Şehzade, kadına sırrını söylememesi karşılığında her şeyini verir (Yavuz 1996: 300).
- I.C.12.4531. Padişahın rüyasını bir yılının yardımıyla bilen ve yılana söz verdiği parayı vermeyen adam, padişah ikinci bir rüya görünce korkar (Önal 2004: 63).
- I.C.12.4532. Padişahın üç kızı vardır ve halkın ilgili en küçük kıza yönelince, ablalar geri planda kalmaktan korkup onu öldürtmeyi düşünürler (Taner 1995: 59).
- I.C.12.4533. Para kazanamadıkları için babalarından azar işitmekten korkan iki ağabey, en küçük kardeşlerini kuyuya atarlar (Arslan 2008: 214).
- I.C.12.4534. Sonradan evlendiği kocasının kızına olan bağlılığını kıskanan üvey anne, kıza kötülük yapmaya başlar (Taner 1995: 63).

- I.C.12.4535. Şartı yerine getiremeyen iki abla, kız kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştirirler (Eker 1990: 80).
- I.C.12.4536. Tembel kıza kocası eğirmesi için kırk batman yün verince, kadın, tembel olduğunun açığa çıkmasından korkar (Kara 1996: 555).
- I.C.12.4537. Tilki gelinden altınlarını ister. Vermeyince “gelin gaz kaçırdı” diye bağırmaya başlar. Bunun üzerine gelin altınları verir (Atlı 2011: 234).
- I.C.12.4538. Tilki, gelinden altınlarını ister ve vermezse gelinin gaz çıkardığını söyleyeceğini belirtir. Korkan gelin, tilkiye altınlarını verir (Aslan 2017: 17; Arslan 2000: 466).
- I.C.12.4539. Tilki, gelinliğini giymiş bir kızın yellendiğini görür ve onu tehdit eder (Taner 1995: 73-74).
- I.C.12.4540. Üvey anne, evlendiği adamın kızını kıskanır ve onu evden çıkarmanın yollarını arar (Eren 2001: 256).
- I.C.12.4541. Üvey anne, kızı kendisinden güzel olduğu için onu öldürmeye karar verir (Seyidoğlu 1975: 254).
- I.C.12.4542. Üvey oğlunu, padişah kızıyla evleneceği için kıskanan üvey anne, onu ortadan kaldırmak ister (Bakırcı 2000: 374).
- I.C.12.4543. Vaatlerini yerine getiremeyen ablalar, en küçük kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştirirler (Akgün 2000: 190; 222; Alay 2005: 224; 227; Arslan 2000: 427; Arslan 2017: 498; Atlı 2011: 373; Aydın 2012: 422; Çiftçi 2015: 190; Deniz 1996: 131; Doğan 2006: 200; Eren 2001: 281; Göde 1997: 279; Göde 2011: 264; Günay 1975: 362; 482; Kara 1996: 155; 503; 504; Köse 2004: 123; 208; Öcal 1999: 198; 300; Önkol 1015: 193; Özden 2009: 584; Şimşek 1990: 737; Seyidoğlu 1975: 216; 225; Gülensoy ve Buran 1992: 122; Tunç 2008: 221; Yardımcı 2012: 134).
- I.C.12.4544. Vaatlerini yerine getiremeyen altı kız kardeş, en küçük kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştirirler (Yavuz 1996: 384).
- I.C.12.4545. Vaatlerini yerine getiremeyen iki abla, kız kardeşlerinin bebeklerini başka bebeklerle değiştirirler (Ergun 2014: 170).
- I.C.12.4546. Vezir ve vekil, şehirdeki canavarı kendileri öldürmedikleri için öldüren adamı ortadan kaldırmak isterler (Aydın 2012: 345).
- I.C.12.4547. Yarışmada kaybeden devler, yenildikleri adamı öldürmek isterler (Akgün 2000: 175).
- I.C.12.4548. Yedi kardeşin yedi hanımı, kocalarının tek kız kardeşlerini kıskanır ve onu öldürmeye karar verirler (Şimşek 1990: 670).
- I.C.12.4549. Yeğenlerini çekemeyen teyzeler, onu ortadan kaldırmak için bir cadı görevlendirirler (Seyidoğlu 1975: 278).
- I.C.12.4550. Yeni bir kardeşlerinin olduğunu öğrenen kırk dokuz kardeş, babalarının gözünde değerlerinin düşeceğini düşünerek onu öldürmeye karar verirler (Yavuz 1996: 247).
- I.C.12.4551. Yeni piliçlerin içinden kendisine bir rakip çıkacağını ve sonunun geleceğini bilen yaşlı horoz korkar (Gözükcıl 2010: 220).
- I.C.12.4552. Adam, asker arkadaşıyla yatan ev halkını öldürür (Özçelik 1995: 106).

- I.C.12.4553. Adamın karısına sarkıntılık eden Yahudi, adam tarafından tecavüze uğrar (Atlı 2011: 386).
- I.C.12.4554. Adamın karısına ve malına göz koyan delikanlı, karısı tarafından öldürülür (Önay 1995: 538).
- I.C.12.4555. Ağa kızla birlikte olmak isteyince kız, ağayı veya kendini öldüreceğini söyler. Ağa kızıdan vazgeçer (Önay 1995: 371).
- I.C.12.4556. Ağanın karısına göz diken ve çocuklarına kötülük yapan azaplar, imam ve cadı cezalandırılır (Doğan 2006: 280).
- I.C.12.4557. Ağanın karısında gözü olan adamlar, önce kadını, çocuklarını öldürmekle tehdit ederler. Çocukları öldürülen sonra kadın kaçır (Doğan 2006: 279-280).
- I.C.12.4558. Aralarındaki tek kadına göz koyan gemideki adamlar, kadının Allah'a duası neticesinde gemileri batırılarak cezalandırılır (Doğan 2006: 207).
- I.C.12.4559. Arap hizmetkâr, birlikte olmak istediği kadını, çocuklarını öldürmekle tehdit eder ve öldürür. Kadın, Arap'la birlikte olmayı kabul etmez (Arslan 2008: 277).
- I.C.12.4560. Asker arkadaşını evine selam yollamaya gönderen adam, onun evdekilerle yatıp kalktığını duyunca adamı öldürür (Özçelik 1995: 106).
- I.C.12.4561. Askere giden kız, hamama davet edilince kaçır (Akyol 2010: 446).
- I.C.12.4562. Azaplarla birlikte olmadığı için çocukları öldürülen kadın kaçır (Köksel 1995: 354).
- I.C.12.4563. Babası ölen çocuk, öğretmeninin annesiyle yakınlaşmak istediğini öğrenir ve babasının tabancasıyla onu vurmak ister. Öğretmenle ilişkisi olan anne ise, adamın öldürülmesinden korkarak çocuğu ortadan kaldırmak ister (Karadağ ve Akkaya 1997: 109).
- I.C.12.4564. Beyoğlu'nun hanımı ailesini görmek üzere köyüne bir Arap'la birlikte gider. Arap, kadından kendisiyle birlikte olmasını, aksi takdirde çocuklarını keseceğini söyler (Deniz 1996: 115).
- I.C.12.4565. Bir kızın namusuna göz diken hoca ve çocuklarını öldüren vekil öldürülür (Önay 1995: 309).
- I.C.12.4566. Çapkınlık yapan hoca, hadım edilerek cezalandırılır (Alay 2005: 233).
- I.C.12.4567. Çingene kızıyla evleneceğini öğrenen padişahın oğlu, kundaktaki bebeğin boğazını keser (Uluslan 2009: 293).
- I.C.12.4568. Çocukları kesilen kadın, vezirle birlikte olmamak için kaçır (Akgün 2000: 205).
- I.C.12.4569. Çocukları öldürülen ve vezirin birlikte olmak istediği kadın, vezirin bağladığı ipi bir taşa bağlayarak kaçır (Doğramacıoğlu 2011: 188).
- I.C.12.4570. Delikanlının yanından kaçmak isteyen kız, dizini çekip yerine taş koyarak kaçır (Önay 1995: 470).
- I.C.12.4571. Denizcilere satılan kadın, namusunu korumak için Allah'a sığınır ve bir fırtına çıkarak gemi batar (Yavuz 1996: 341).
- I.C.12.4572. Dev, zorla sahip olduğu kadından olan oğlu tarafından öldürülür (Alay 2005: 197).
- I.C.12.4573. Emanet edildiği müezzin kızı hamamda elde etmek isteyince, kız onu sabunlayıp kaçır (Günay 1975: 392).

- I.C.12.4574. Evi bir kadınla görüşen iki adam öldürülür (Önay 1995: 315).
- I.C.12.4575. Evine gelenin kötü kalpli eniştesi olduğunu gören kadın, kocasına adamı eve almaması için yalvarır (Berki 2003: 326).
- I.C.12.4576. Evli bir kadının oynaşı olan sekiz adam da boğazlarına kaynar yağ akıtılarak öldürülür (Önkol 2015: 103).
- I.C.12.4577. Evli bir kadınla görüşen adam ve kadın, evden kovulur (Ölmez 2014: 190).
- I.C.12.4578. Evli bir kadınla görüşen adam, ağzına kızgın yağ dökülerek öldürülür (Aslan 2017: 65; Korkmaz 2010: 132; Önay 1995: 345).
- I.C.12.4579. Evli bir kadınla görüşen adam, kadının oğlu tarafından öldürülür (Eğridağ 1997: 23).
- I.C.12.4580. Evli bir kadınla görüşen ekmekçi başının burnu, kaymakamın kulağı, kadının da erkeklik organı kesilir (Doğramacioğlu 2011: 54-55).
- I.C.12.4581. Evli bir kadınla görüşen hoca, boğazına kaynar yağ dökülerek öldürülür (Pamir Bildik 1995: 364).
- I.C.12.4582. Evli bir kadınla görüşen üç adam öldürülür (Önay 1995: 319).
- I.C.12.4583. Evli bir kadınla görüşmek isteyen molla, muhtar ve öğretmen boğularak öldürülür (Aslan 2017: 69).
- I.C.12.4584. Evli kadının görüştüğü adam öldürülür (Arslan 2000: 455; 473).
- I.C.12.4585. Gemide kadınla birlikte olmak isteyen yüz adam, denize düşerek ölürler (Önay 1995: 406).
- I.C.12.4586. Gemidekiler kadının namusuna göz dikince kadının duasıyla birlikte Rodos çıkar ve gemideki herkes boğulur (Ergun 2014: 231).
- I.C.12.4587. Hamile kaldığı için öldürülmek istenen padişah kızı kaçır (Sakaoğlu 1973: 363).
- I.C.12.4588. Hocanın birlikte olmak istediği kız, namusunu kirletmemek için kaçır (Göde 1997: 286).
- I.C.12.4589. Hocanın birlikte olmak istediği kız, onun isteğine yanaşmaz ve hocayı kendinden uzaklaştırır (Eren 2001: 236).
- I.C.12.4590. Hocanın elde etmek istediği kız kaçır (Seyidoğlu 1975: 380).
- I.C.12.4591. Hocanın kendisine asıldığını ve bir şey yapacağını anlayan kız evden kaçır (Gözen 2014: 141).
- I.C.12.4592. İftiraya uğrayan kadın, gemide namusu kirletilmek istenince gemi batar (Alptekin 2002: 342).
- I.C.12.4593. İmam kendisiyle birlikte olmak isteyince, kız onu atlatıp kaçır (Doğan 2012: 431).
- I.C.12.4594. İmam'ın sahip olmak istediği kız, korkusundan kendisini eve kapatır (Artun 1978: 51).
- I.C.12.4595. Kadın, kendisiyle birlikte olmak için çocuklarını öldüren başkanın elinden kaçır (Demir 2006: 107).
- I.C.12.4596. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen adamların zarar vermelerinden korkarak onları bir yere hapseder (Yardımcı 2012: 218).
- I.C.12.4597. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen Arap'ın elinden kaçır (Arslan 2008: 277).

- I.C.12.4598. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen lalanın elinden kaçır (Boratav 2001: 124).
- I.C.12.4599. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen ve çocuklarını öldüren adamı atlatıp kaçır (Doğan 2012: 433).
- I.C.12.4600. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen ve çocuklarını öldüren lalanın elinden kaçır (Özden 2009: 651).
- I.C.12.4601. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen ve çocuklarını öldüren vekilin elinden kaçır (Önay 1995: 307).
- I.C.12.4602. Kadın, kendisiyle birlikte olmak isteyen vezirden kaçır (Sakaoğlu 1973: 559).
- I.C.12.4603. Kadın, namusuna sahip olmayan kocasını terk eder (Yardımcı 2012: 310).
- I.C.12.4604. Kadına göz koyan vezir, onu, kendisiyle birlikte olmazsa çocuklarını öldürmekle tehdit eder. Bütün çocuklarını öldürdükten sonra kadın kaçır (Göde 2011: 272).
- I.C.12.4605. Kadınla birlikte olmak isteyen çavuş, onun çocuklarını keser. Kadın en sonunda kaçır (Kara 1996: 512).
- I.C.12.4606. Katircının elde etmek istediği kadın, onu kandırarak kaçır (Günay 1995: 394).
- I.C.12.4607. Kayınbiraderiyle birlikte olmak isteyen ve ona iftira atan kadını kocası boşar ve evden atar (Önay 1998g).
- I.C.12.4608. Kendisini misafir eden kadına göz diken adam, çırlıçıplak vaziyette sokağa atılır (Önal 2004: 219).
- I.C.12.4609. Kendisiyle birlikte olmak isteyen vezir, kadının çocuklarını öldürür ve kadın kaçır (Öcal 1999: 419; 424).
- I.C.12.4610. Kırk erkeğin yanında yalnız başına bir gemide kalan kadın, adamların bakışlarından korkar ve dua eder (Doğan 2006: 207).
- I.C.12.4611. Kız kardeşlerinin namuslarını kirlettiğini düşünen ağabeyler, onu öldürmeye karar verirler (Arslan 2017: 374).
- I.C.12.4612. Kız kardeşlerinin namuslarını kirlettiğini düşünen ağabeyler, onu evden kovmaya karar verirler (Doğan 2012: 393).
- I.C.12.4613. Kız, Arap köle kendisiyle birlikte olmak isteyince çocuklarını bırakıp kaçır (Ergun 2014: 204).
- I.C.12.4614. Kız, imamın kendisine zorla sahip olacağını anlayınca, onu atlatıp kaçır (Berki 2003: 255; Demir 2006: 105; Kara 1996: 228; Sakaoğlu 1973: 557).
- I.C.12.4615. Kız, kendisiyle birlikte olmak isteyen hocayı atlatıp kaçır (Akgün 2000: 204; Arslan 2008: 276; Bakırcı 2000: 362; Doğramacıoğlu 2011 184) Ergun 2014: 203; Öcal 1999: 417; 422; Önay 1995: 304; Özden 2009: 649).
- I.C.12.4616. Kız, kendisiyle birlikte olmak isteyen kayınını atlatıp kaçır (Önay 1995: 404).
- I.C.12.4617. Kız, kendisiyle birlikte olmak isteyen zenciye atlatıp kaçır (Önay 1995: 404).
- I.C.12.4618. Kız, kendisiyle zorla birlikte olmak isteyen Arap'ın elinden kaçır (Deniz 1996: 115).
- I.C.12.4619. Kız, müezzin tarafından rahatsız edilince korkar (Dağı 2008: 70).
- I.C.12.4620. Kızın namusuna göz diken imam ve çocuklarını öldüren vezir öldürölürler (Kara 1996: 229; Sakaoğlu 1973: 562).

- I.C.12.4621. Kızın namusuna kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren Arap köle astırılır (Ergun 2014: 207).
- I.C.12.4622. Kızın namusunu kirletmek isteyen atan lala ve hoca kırk katıra bağlanarak öldürülürler (Özden 2009: 653).
- I.C.12.4623. Kızın namusunu kirletmek isteyen hizmetkâr ve kayınbirader cezalandırılır (Berki 203: 237).
- I.C.12.4624. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca cezalandırılır (Gözen 2014: 141).
- I.C.12.4625. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve Arap, katırlara bağlanarak öldürülürler (Arslan 2008: 278; Bakırcı 2000: 364).
- I.C.12.4626. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren Arap Zabıt öldürülür (Arslan 2008: 318).
- I.C.12.4627. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren harmanda cezalandırılır (Önkol 2015: 283).
- I.C.12.4628. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren vezir cezalandırılırlar (Akgün 2000: 208; Eren 2011: 239; Göde 2011: 273; Öcal 1999: 420; 425; Şimşek 1990: 763).
- I.C.12.4629. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve imam, kırk katıra bağlanarak öldürülürler (Borataş 2001: 125).
- I.C.12.4630. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve lala cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 384).
- I.C.12.4631. Kızın namusunu kirletmek isteyen imam ve çocuklarını öldüren adam, atlara bağlanarak öldürülür (Doğan 2012: 434).
- I.C.12.4632. Kızın namusunu kirletmek isteyen imam ve çocuklarını öldüren başkan öldürülür (Demir 2006: 109).
- I.C.12.4633. Kızın namusunu kirletmek isteyen iman ve çocuklarını öldüren adam cezalandırılırlar (Doğan 2012: 544).
- I.C.12.4634. Kızının hamile olduğunu duyan padişah, namusunu temizlemek için onu bir sandığa kapatıp denize atar (Arslan 2017: 429).
- I.C.12.4635. Kızıyla evlenmek isteyen baba, aslanın önüne atılarak öldürülür (Ergun 2014: 198).
- I.C.12.4636. Kızıyla evlenmek isteyen ve onun iki çocuğunu öldüren baba, aslan ve kaplan tarafından parçalanır (Yardımcı 2012: 251).
- I.C.12.4637. Kocasını aldatan kadın ve evli bir kadınla görüşen adam öldürülür (Önay 1995: 262).
- I.C.12.4638. Kötülük yapan çavuş ve hoca cezalandırılır (Kara 1996: 514).
- I.C.12.4639. Lala, beyin karısına sahip olmak ister ve direnirse çocuklarını kesmekle tehdit eder. Çocukları kesilen kadın, sıra kendisine gelince kaçar (Özçelik 2004: 428).
- I.C.12.4640. Lalanın elde etmek istediği kız kaçar (Seyidoğlu 1975: 384).
- I.C.12.4641. Mollanın, muhtarın ve öğretmenin peşine düştükleri kadın, onlardan kurtarmak için durumu mecburen kocasına anlatır (Arslan 2008: 474).
- I.C.12.4642. Namuslu kıza iftira atan amca karısı, paramparça edilir (Yavuz 1996: 375).

- I.C.12.4643. Namusunu kirletmektense çocuklarının ölümünü tercih eden kadın, Arap'ı kandırıp kaçır (Bakırcı 2000: 363).
- I.C.12.4644. Namusunun kirlendiğini düşünen baba, kızını öldürmek için oğlunu gönderir (Doğramacıoğlu 2011: 185).
- I.C.12.4645. Namusunun kirleneceğini sanan kız, bir kuyuya atlayarak intihar eder (Yavuz 1996: 375).
- I.C.12.4646. Namusunun kirlenmesini istemeyen kadın, adama yalvarır (Sakaoğlu 1973: 380).
- I.C.12.4647. Namusunun kirletildiğini düşünen aile, kızını öldürmeye karar verir (Özden 2009: 649).
- I.C.12.4648. Namusunun kirletildiğini düşünen baba, kızını ormanda terk eder (Boratav 2001: 105; Pamir Bildik 1995: 372).
- I.C.12.4649. Namusunun kirletildiğini düşünen baba, kızını öldürmeye karar verir (Arslan 2008: 276; 316; Boratav 2001: 123; Demir 2006: 105; Doğan 2012: 432; Ergun 2014: 203; 209).
- I.C.12.4650. Namusunun kirletildiğini düşünen padişah kızını öldürtmeye karar verir (Arslan 2008: 234).
- I.C.12.4651. Namusunun kirletilmesini istemeyen kız kaçır (Arslan 2008: 317) (Arslan 2017: 317; Önkol 2015: 280).
- I.C.12.4652. Oğlunun hanımına göz koyan baba, boyu bir karış, sakalı iki karış olan bir adam tarafından cezalandırılır (Özçelik 2004: 315).
- I.C.12.4653. Oğlunun hanımlarına göz koyan baba öldürülür (Arslan 2017: 441; İvgin 1976: 7742).
- I.C.12.4654. Oğlunun karısına göz koyan padişah öldürülür (Arslan 2017: 287; Önal 2004: 141; 190).
- I.C.12.4655. Oğlunun karısına göz diken padişah taş kesilir (Demir 2006: 102; Tosun 1996: 285).
- I.C.12.4656. Oğlunun karısını almak isteyen padişah, öldürülür (Yavuz 1996: 330).
- I.C.12.4657. Oğlunun karısıyla evlenmek isteyen padişah, oğluna koştugu şart dolayısıyla ölür (Kara 1996: 120).
- I.C.12.4658. Padişahın karısıyla birlikte olmak isteyen başkan, onu çocuklarını öldürmekle tehdit eder ve öldürür. Kadın, adamla birlikte olmaz (Demir 2006: 107).
- I.C.12.4659. Padişahın kendisinden karısını istediği adam, padişahı öldürür (Aydın 2012: 500).
- I.C.12.4660. Padişahın kızı, evine erkek alır ve aldığı erkek ezan okumak isteyince, kız, babasının eve erkek aldığını öğrenmesinden korkar (Önal 2004: 26).
- I.C.12.4661. Peşine molların, muhtarın ve öğretmenin düştüğü kadın, çaresiz kalınca durumu kocasına açar (Arslan 2017: 67).
- I.C.12.4662. Sarkıntılık eden hoca, koca tarafından cezalandırılır (Akgün 2000: 168).
- I.C.12.4663. Vezir, birlikte olmak istediği kadını çocuklarını öldürmekle tehdit eder ancak kadın onun teklifini kabul etmez (Eren 2001: 238).
- I.C.12.4664. Vezir, kadına göz koyar ve onu çocuklarını öldürmekle tehdit eder. Bütün çocukları öldürülen kadın kaçır (Şimşek 1990: 761).

- I.C.12.4665. Vezir, kadına, kendisiyle birlikte olmazsa çocuklarını öldüreceğini söyler ve kadın kaçır (Kara 1996: 229).
- I.C.12.4666. Vezir, kadını çocuklarını öldürmekle tehdit eder ancak kadın ona yüz vermez ve kaçır (Kongül 2013: 35).
- I.C.12.4667. Vezir, kıza sahip olmak isteyince kız kaçır (Sakaoğlu 1973: 446).
- I.C.12.4668. Vezirin birlikte olmak istediği kadın, abdest almak bahanesiyle kaçır (Eren 2001: 238).
- I.C.12.4669. Yahudi doktor, tedavi ettiği kızdan öpücük ister. Kız kaçır (Dağı 2008: 71).
- I.C.12.4670. Yolu kesilen kız, korkup kaçır (Bakırcı 2000: 354).

I.C.13.4801 – I.C.13.5200 Özgünlük

I.C.14.5201 – I.C.14.5600 Özgürlük

- I.C.14.5201. Adam, devin kendisini tutsak edeceğini anlayınca ona yalvarır (Şafak Aydın 2015: 186).
- I.C.14.5202. Akıllı kardeş, muhtarı öldüren deli kardeşini jandarmayla korkutur (Akyol 2010: 327).
- I.C.14.5203. Avcıdan dayak yiyen aslan, ona yalvarır ve kendisini çözmesini ister (Yardımcı 2012: 48).
- I.C.14.5204. Beraber altın bulduğu çobanın hükümete gitmesinden korkan zengin, onu öldürür (Alptekin 2002: 314).
- I.C.14.5205. Bir adamı öldüren ağayı şikâyet etmekle tehdit eden Keloğlan, ondan para alır (Karasu 2002: 213).
- I.C.14.5206. Bir kuyuya hapsedilen dev, kıza yalvararak yardım ister (Önay 1995: 479).
- I.C.14.5207. Borçlu adam, mahkemeye çağrılmaktan korkar (Göde 2011: 301).
- I.C.14.5208. Değirmenci, adam öldürdüğünü sanır ve hapse girmekten korktuğu için adamı babası diye tanıtan Yağarca Mehmet'e kırk katır buğday verir (Korkmaz 2011: 133).
- I.C.14.5209. Deli kardeş muhtarı öldürünce, iki kardeş ormana kaçarlar (Akgün 2000: 212).
- I.C.14.5210. Deli kardeşin kendilerini ele vermesinden korkan akıllı kardeş, memleketlerini terk etmek ister (Sakaoğlu 1973: 646).
- I.C.14.5211. Devler kırk dokuz devin kaldıramadığı kazanı kaldıran adamdan korkarlar (Öcal 1999: 407).
- I.C.14.5212. Dükkân sahibi, adam öldürdüğünü sanır ve hapse girmekten korktuğu için adamı babası diye tanıtan Yağarca Mehmet'e dükkânını verir (Korkmaz 2010: 133).
- I.C.14.5213. Ekin biçen adamlar, bir adam öldürdüğünü sanırlar ve Keloğlan'ın şikâyet etmemesi için ona para verirler (Atlı 2011: 444).
- I.C.14.5214. Eşe, karısını öldüren Köse'yi ihbar edeceğini söylediğinde, Köse korkar (Özçelik 2004: 461).
- I.C.14.5215. Eşegi çalan adam, büyük bir ceza alınmakla tehdit edilince, eşegi teslim eder (İvgin. 1986: 137).

- I.C.14.5216. Ev sahibini yanlışlıkla öldüren adam kaçır (Yaşar 2002: 260).
- I.C.14.5217. Görümcesini evden atmak isteyen kadın, bu uğurda kendi çocuğunu fırına atar (Akyol 2010: 400).
- I.C.14.5218. Hırsızlar, 'Hırsız var' diye bağırıldığını duyunca hemen kaçarlardı (Atlı 2011: 442).
- I.C.14.5219. Hırsızlar, cindarın kendilerini bildiğini sanarak kaçmak isterler (Sakaoğlu 1973: 639).
- I.C.14.5220. Hoca, bir adam öldürdüğünü sanır ve Keloğlan'ın onu şikâyet etmemesi için ona para verir (Atlı 2011: 444).
- I.C.14.5221. Hocanın kendilerini bulduğunu sanan haramiler, çaldıkları malları ona teslim ederler (Önay 1995: 415).
- I.C.14.5222. Hocanın kendilerini bulduğunu sanan hırsızlar, çaldıkları hazineyi geri götürürler (Arslan 2000: 463).
- I.C.14.5223. Hüddamcının yerlerini bulduğunu düşünen hırsızlar, korkarak ona hazineyi teslim ederler (Korkmaz 2010: 128).
- I.C.14.5224. İftira atılan kuyumcu haklı olduğu halde çocukları için para vermeye razı olur (Sakaoğlu 1973: 654).
- I.C.14.5225. İnsanlar, padişahın korkusundan karşısında konuşamazlar (Doğramacıoğlu 2011: 267).
- I.C.14.5226. Kaçırıldığı kızın ülkesinin askerleri gelince, delikanlı yakalanmaktan çok korkar (Yardımcı 2012: 142).
- I.C.14.5227. Kadın, yeni ölmüş bir çocuğu rehin bırakır ve adamı, çocuğunu öldürdüğü için ihbar etmekle tehdit eder (Bakırcı 2000: 431).
- I.C.14.5228. Kadının görüştüğü adamı öldüren keçel (kel), ondan cesedi kaldırmak için para alır (Arslan 2000: 458).
- I.C.14.5229. Karısının deve çaldığını, develerde de mücevher yüklü olduğunu gören adam, başına bir iş gelmesinden korkar (Kara 1996: 529).
- I.C.14.5230. Keloğlan amcasını, bir başkasını öldürdüğü için tehdit eder. Adam, ona susması için birtakım şeyler verir (Özçelik 2004: 454).
- I.C.14.5231. Keloğlan, hancıyı küplerini değiştirdiği için hükümete şikâyet etmekle tehdit eder (Özçelik 2004: 454).
- I.C.14.5232. Keloğlan, kervanı kandırarak bir korkuluğu adam gibi gösterir ve devrilince adamın öldüğünü söyleyerek onlardan mal alır (Özçelik 2004: 454).
- I.C.14.5233. Keloğlan, ölü annesini eşeğe bindirir ve kadına vuran adamların onu öldürdüklerini söyleyip adamları tehdit eder (Eren 1997: 127).
- I.C.14.5234. Keloğlan'ı bir kuyuda bırakan arkadaşları, kendilerini ihbar etmemesi karşılığında ona servetlerini teklif ederler (Boratav 2001: 159).
- I.C.14.5235. Keloğlan'ın kandırdığı ve cinayeti ihbar etmekle tehdit ettiği adamlar korkar (Seyidoğlu 1975: 415).
- I.C.14.5236. Kocasıyla yalnız yaşamak isteyen kadın, görümcesini evden atmak ister (Akyol 2010: 399).

- I.C.14.5237. Mezardan çıkardığı çocuğu rehin bırakan kadın, geri döner ve çocuğunun öldürüldüğünü söyleyerek adamları tehdit eder. Korkan adamlar, mallarını kadının üstüne yaparlar (Çiftçi 2015: 197).
- I.C.14.5238. Münecimbaşının kendilerini bulduğunu sanan haramiler, ona teslim olurlar ve padişaha söylememesi karşılığında çaldıkları yüzüğü verirler (Doğramacıoğlu 2011: 327).
- I.C.14.5239. Ölü adamı babası diye tanıtan delikanlı, onu vurup düşüren adamı tehdit eder ve ondan para alır (Korkmaz 2010: 132).
- I.C.14.5240. Ölü adamı eşiğin üstüne bağlayan delikanlı, ölüye kürek vuran adamı tehdit eder ve ondan para alır (Arslan 2000: 458; Berki 2003: 309).
- I.C.14.5241. Ölü bir çocuğu dükkândan aldığı mallara karşılık rehin bırakan kadın, geri döndüğünde çocuğunun öldürüldüğünü söyler ve adamı tehdit eder. Dükkan sahibi, aldıklarına karşılık kadından para almaz (Kalay 1998: 146).
- I.C.14.5242. Özgürlüğünü açlığa tercih eden kurt, özgür olur fakat aç kalır (Şafak Aydın 2015: 218).
- I.C.14.5243. Padişahın hazinesini soyanlar, münecimbaşının her gün lokmaları saymasını kendilerini tanımasına yorarak korkudan hazineyi teslim ederler (Akay 1942:45; Karadağ ve Akkaya 1997: 99).
- I.C.14.5244. Padişahın mührünü çalanlar, münecimin ününden duydukları korkuyla onun yanına giderek çalmış oldukları mührü verirler ve kendilerini ele vermemesini isterler (Akay 1942: 44; Karadağ ve Akkaya 1997: 97).
- I.C.14.5245. Padişahın oğlunun evinde olduğu sanılan ve bu yüzden evine hediyeler yağan kadın, korkusundan ağlar (Yardımcı 2012: 198).
- I.C.14.5246. Sultan Süleyman'ın bütün hırsızları yakaladığını duyan hırsızlar, hırsızlık yapmaktan vazgeçerler (Şafak Aydın 2015: 147).
- I.C.14.5247. Tekrar tımarhaneye kapatılmaktan korkan adam, karısının alnında balıklar gördüğü halde ağzını açmaz (Deniz 1996: 109).
- I.C.14.5248. Ustasını öldüren delikanlı, korkup kaçır (Bekdik 2014: 255).
- I.C.14.5249. Ülkesi yanmak üzere olan padişah, korkarak düşmanın oğluna kızını verir (Eğridağ 1997: 31).
- I.C.14.5250. Yüzüğü çalan adamlar, münecim başının kendilerini bildiğini sanarak teslim olurlar (Atlı 2011: 400).
- I.C.14.5251. Yüzüğü çalan hizmetkâr, yakalandığını sanarak teslim olur ve cindara yalvarır (Sakaoğlu 1973: 641).

I.C.15.5601 – I.C.15.6000 Sevgi

- I.C.15.5601. Adam, aşiret reisi arkadaşının oğlunu kazara öldürür ve durumu ona anlatır. Aşiret reisi ise, aşiretin bu durumu öğrenirse onu öldüreceklerini söyleyerek cesedi ortadan kaldırmasını söyler (Eğridağ 1997: 88).

- I.C.15.5602. Adamın kız kardeşiyle birlikte olmak isteyen Arap, onun erkek kardeşini ortadan kaldırmak ister (Kara 1996: 174).
- I.C.15.5603. Aile kızlarını vermeyince, Arzu ile Kamber kaçarlar (Çiftçi 2015: 188).
- I.C.15.5604. Anne, gökten inen tavuğun ciğerini ve yüreğini yiyen çocuklarını, ciğeri ve yüreği sevdiği adama yedirmek için- kesmeye karar verir (Şimşek 1990: 683).
- I.C.15.5605. Annesinin sevdiği kızı yemeden vazgeçmeyeceğini anlayan dev oğlu, kızla birlikte kaçmaya karar verir (Ergun 2014: 161).
- I.C.15.5606. Âşığının öldürülmesinden korkan kadın, tehlikeye rağmen onu kocasıyla yaşadığı eve getirir (Günay 1975: 519).
- I.C.15.5607. Babası kızı sevdiği adama vermeyince, kız kaçar (Tunç 2008: 243).
- I.C.15.5608. Babası ölen çocuk, öğretmeninin annesiyle yakınlaşmak istediğini öğrenir ve babasının tabancasıyla onu vurmak ister. Öğretmenle ilişkisi olan anne ise, adamın öldürülmesinden korkarak çocuğu ortadan kaldırmak ister (Karadağ ve Akkaya 1997: 109).
- I.C.15.5609. Başka birine verildiğini duyan kız korkar ve sevdiği adama haber gönderir (Aslan 2017: 137).
- I.C.15.5610. Beşik kertmesi olan iki gençten kız, padişahın oğluna verilince, ikili kaçarlar (Şimşek 1990:711).
- I.C.15.5611. Birbirinden ayrılmak istemeyen Arzu ile Kamber, birlikte intihar ederler (Ölmez 2014: 159).
- I.C.15.5612. Birbirinin olmak isteyen iki genç, öldürüleceklerini bildikleri için kaçarlar (Yardımcı 2012: 141).
- I.C.15.5613. Çocuğu olmadığı için kocasının başkasıyla evlenmesini istemeyen kadın, karnına pamuk koyar (Alptekin 2002: 416).
- I.C.15.5614. Devle birlikte olmak isteyen anne, oğlunu diğer devlerin yanına gönderip öldürtmek ister (Ulu 1990: 302).
- I.C.15.5615. Devle birlikte olmak isteyen kız kardeş, ağabeyini öldürmeye karar verir (Bekdik 2014: 240).
- I.C.15.5616. Evlenmek isteyen iki genç kaçarlar (Şimşek 1990: 769).
- I.C.15.5617. Görüştüğü adamla birlikte olmak isteyen kadın, kocasını ve yeğenini öldürmeye karar verir (Kara 1996: 593).
- I.C.15.5618. Hamamcı kız, âşık olduğu kilcinin gittiğini düşünerek ağlamaya başlar (Tekin ve Nâkib 1994: 83).
- I.C.15.5619. Hoca, kızdan dostunu çıkarmasını ister ancak kız korkar (Sakaoğlu 1973: 612).
- I.C.15.5620. İki sevgili, birlikte olmak için ülkelerini terk ederler (Yavuz 1996: 255).
- I.C.15.5621. İnsan yiyen teyzesinin kızını öldüren adam, sevdiğiyle kaçar (Eren 2001: 198).
- I.C.15.5622. Kahpe Dağ'da yaşayan ihtiyar, delikanlının kız kardeşiyle birlikte olur ve delikanlıyı ortadan kaldırmaya çalışırlar (Günde 2013: 45).
- I.C.15.5623. Kamber'in zehirleneceğini bilen Arzu, onu uyarır (Ölmez 2014: 156).

- I.C.15.5624. Kamber'in zehirleneceğini bilen Arzu, önündeki yemekten önce kediye vermesini ister (Çiftçi 2015: 187).
- I.C.15.5625. Kaysı Dev'in karısı beğendiği delikanlıyı uyarır (Yardımcı 2012: 113).
- I.C.15.5626. Kızı alamayacağını düşünen Keloğlan, farklı yollara başvurur (Göde 2011: 260).
- I.C.15.5627. Kızın başına bir şey geleceğini düşünen adamları, korkularından onun etrafını sararlar (Seyidoğlu 1975: 387).
- I.C.15.5628. Köpeğin yüzüğü kaybetmesinden korkan kedi, ondan yüzüğü ister (Yüzük kaybolursa sahibi ölecektir) (Aslan 2017: 81).
- I.C.15.5629. Mektubuna haber alamayan genç, sevdiğine bir şey olduğunu düşünerek korkar (Köse 2004: 189).
- I.C.15.5630. Oğlanı seven kız, onun harbe gideceğini duyunca vazgeçirmeye çalışır (Önay 1995: 375).
- I.C.15.5631. Oğlanın annesiyle ilişki yaşayan dev, kadınla işbirliği yaparak oğlanı yemek ister (Deniz 1996: 118).
- I.C.15.5632. Oğlunu, evlendiği Arap'la zorlu işlere gönderen annesi, çocuğun sağ salim döndüğünü görünce, sevdiğine kavuşamayacağını düşünüp korkar (Tekin ve Nâkib 1994: 93).
- I.C.15.5633. Öleceğini düşünen en küçük kardeş ağlar. Atı dayanamaz ve Allah tarafından dile getirilir (Artun 1978: 30).
- I.C.15.5634. Padişah, çok sevdiği atının alınmasından korktuğu için atın yanına bir Arap yerleştirir (Seyidoğlu 1975: 192).
- I.C.15.5635. Padişah, karısından dostunu getirmesini isteyince kadın korkar (Sakaoğlu 1973: 612).
- I.C.15.5636. Padişahın karısı, Gavur kralı ile yasak ilişki yaşar. Oğlu, her gün tavlaya gittiği için rahatsız olurlar ve atı öldürmeye karar verirler (Özçelik 2004: 431).
- I.C.15.5637. Padişahın kızına âşık olan genç, kızı elde edememe düşüncesiyle kaygı duyar (Akay 1942: 24).
- I.C.15.5638. Padişahın kızını almak isteyen çoban, padişahın istediği güneş cevherini getirmek için çok zor bir yolculuğa çıkar (Önay 1995: 400).
- I.C.15.5639. Sahibi Yusuf'un zehirlenmek istediğini bilen Ceylan adlı atı, çocuk için kaygı duyar ve ağlar (Karacadağ ve Akkaya 1997: 110).
- I.C.15.5640. Sahibinin tuzağa düşeceğini anlayan at, onu uyarır (Çiftçi 2015: 188).
- I.C.15.5641. Sevdiği adama kavuşmak isteyen kız, bir kütük yaptırır ve kütüğün içine girdikten sonra kütüğü denize attırır (Günay 1975: 307).
- I.C.15.5642. Sevdiği adama verilmeyen kız, sevdiğiyle beraber düğünden kaçmak için plan yapar (Caferoğlu 1994: 173).
- I.C.15.5643. Sevdiği kız akarsuya atlayan adam, kızın arkasından hemen atlar (Eğridağ 1997: 69).
- I.C.15.5644. Sevdiği kız bir başkasıyla evlendirilen adam, kadın canına kıynca kendisi de ölmek ister (Yavuz 1996: 210).
- I.C.15.5645. Sevdiği kız kaçırılan Çil Osman'ın gözü döner ve kaçırılanların peşine düşer (Köse 2004: 104).

- I.C.15.5646. Sevdiği kızın evlendiğini gören Yılan Bey, onu kaçıtır (Arslan 2017: 414).
- I.C.15.5647. Sevdiği kızın evleneceğini duyan delikanlı, hemen köyüne döner (Özcan 2914: 206).
- I.C.15.5648. Sevgiliyle birlikte olmak isteyen kadın, erkek kardeşini öldürmek üzere zor görevlere yollar (Önay 1998i).
- I.C.15.5649. Şehzade, şamdanın içinde yaşayan kıza âşık olur. Savaşa gittiğinde, şamdanın başına bir şey gelmesinden korkarak sürekli haber gönderir (Taner 1995: 102).
- I.C.15.5650. Tembel olduğu için düğünü iptal edilen genç kız, tekrar aynı adama kavuşmak için çalışkan biri haline gelir (Sayar 2009: 120).
- I.C.15.5651. Topal dev ile ilişki yaşayan anne, oğlunu ortadan kaldırmak ister (Arslan 2008: 288; Deniz 1996: 66).
- I.C.15.5652. Üvey anneye vezir arasında yasak bir ilişki vardır. Bunun ortaya çıkmasından korktukları için oğlanı öldürmeye karar verirler (Köksel 1995: 362).
- I.C.15.5653. Üzerlerine bir ordu geldiğini gören kız, sevdiğini uyandırır ve kaçmak istediğini söyler (Aslan 2017: 138).
- I.C.15.5654. Yanındaki kızı seven delikanlı, kızın sevdiği delikanlı kuyuya düşünce, kızı kaybetmekten korkarak düşen delikanlıya yardım etmez (Bekdik 2014: 307).
- I.C.15.5655. Yasak ilişki yaşadığı Arap'ı padişah yapmak isteyen anne, oğlu engel olduğu için onu ortadan kaldırmak ister (Seyidoğlu 1975: 273).
- I.C.15.5656. Yedi başlı devle birlikte olan kadın, mani olmaması için oğlunu zehirlemek ister (Seyidoğlu 1975: 322).
- I.C.15.5657. Yusuf'un öğretmeniyle ilişkisi olan anne, oğlunun yatağına zehir koyarak onu öldürmek ister. Durumu fark eden Yusuf'un atı Ceylan, ağlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 110).

I.C.16.6001 – I.C.16.6400 Yalnızlık

- I.C.16.6001. Ablalarının evlenemediğini gören en küçük kız, evde kalmaktan korkar (Ergun 2014: 138).
- I.C.16.6002. Ağabeyinin kendisini bırakmasından korkan kız, ağabeyinin elini kemerle kendi eline bağlamasını ister (Yavuz 1996: 373).
- I.C.16.6003. Altın bir top atarak topun düştüğü yere evlenmeye giden padişahın büyük kızı, kocaman evde kimse olmayınca korkusundan sabaha kadar uyuyamaz (Eğridağ 1997: 76).
- I.C.16.6004. Babalarının evlendirmedeği kırk kız, evden kaçır (Kara 1996: 426).
- I.C.16.6005. Babalarının evlendirmedeği oğullar, evden kaçır (Kara 1996: 426).
- I.C.16.6006. Babası ölen kız, korkuya kapılır (Köse 2004: 170).
- I.C.16.6007. Babası tarafından ormana bırakılan kız, kendine geldiğinde korkar (Yaşar 2002: 242).
- I.C.16.6008. Babasının evden attığı kız korkup kaybolur (Akgün 2000: 224).
- I.C.16.6009. Bir kalede tek başına bekleyen kız, çok korkar (Dağlar 2010: 134).
- I.C.16.6010. Birinci karısı ölen adam, karısını kaybetmekten korktuğu için ikinci karısının her isteğini yerine getirir (Arslan 2000: 403).

- I.C.16.6011. Çocuğun evleneceği kız, onun doğumuyla büyüyen ağaçtaki elmayla belirlenecektir. Ağaçtaki elmalar düşünce çocuğun yüreği ağzına gelir (Kara 1996: 362).
- I.C.16.6012. Dağda yalnız kalan kız, kendilerini bırakmamaları iki kıza yalvarır (Arslan 2008: 242).
- I.C.16.6013. Dağda yalnız kalan üç kız kardeş, korkularından güvenli bir yer ararlar (Önay 1995: 282).
- I.C.16.6014. Gece uyandığında yanında iki arkadaşını göremeyen delikanlı korkar (Yaşar 2002: 243).
- I.C.16.6015. Karısının ölmesinden korkan adam, öküzü kesmeye karar verir (Alay 2005: 204).
- I.C.16.6016. Kız, kendisini getiren at gelmeyince korkmaya başlar (Sakaoğlu 1973: 377).
- I.C.16.6017. Kimsesi olmayan kadın, oğluna ve kendine bir şey olacağından korkarak, kocasını kimin öldürdüğünü saklar (Günay 1975: 388).
- I.C.16.6018. Su almaya giden kız, yalnız kalınca korkar (Kartal 2015: 121).
- I.C.16.6019. Yağmur yağınca iki kız kalkıp gider. Arkalarında kalan ve kalkamayan kız, kendisini bırakmamaları için onlara yalvarır (Arslan 2008: 267).
- I.C.16.6020. Yalnız kız, ayı tarafından kaçırılır (Arslan 2008: 424; 267; Atlı 2011: 255; Çek vd. 2018: 57; Dağı 2008: 61; Ergun 2004: 70; Kara 1996: 576; Önal 2004: 175; Sakaoğlu 1970: 5803; Ulusan 2009: 286; Yıldırım 2007: 139).
- I.C.16.6021. Zabıta kocası ölen kadın, başına bir iş gelecek korkusuyla kocasının arkadaşı Toktur ile evlenmeye razı olur (Akay 1942: 63).

I.D.1 – I.D.25 Zayıflık/Kötülük

I.D.1.1 – I.D.1.400 Açgözlülük

- I.D.11.801. Açgözlü adam kör olur (Doğramacıoğlu 2011: 387).
- I.D.11.802. Açgözlü adam, altın yumurtlayan tavuğu keser ve aç kalır (Karasu 2002: 162).
- I.D.11.803. Açgözlü adam, aslan tilki ve kurt tarafından parçalanır (Önay 1998).
- I.D.11.804. Açgözlü adam, iki kardeşin haramileri korkuttuğu ağaca çıkar ve beceremeyip öldürülür (Arslan 2017: 323).
- I.D.11.805. Açgözlü adam, periler tarafından kazığa atılarak öldürülür (Ergun 2014: 180).
- I.D.11.806. Açgözlü adam, zengin olmak için gittiği değirmende vahşi hayvanlar tarafından öldürülür (Ergun 2014: 190).
- I.D.11.807. Açgözlü balıkçı, peri kızının verdiği tüm nimetlerden mahrum kalır (Kara 1996: 189).
- I.D.11.808. Açgözlü büyük kardeş, yeraltındaki karıncalardan bir çuval alır. Çuvalın altın ve gümüşle dolu olduğunu sanır ama içindeki yılanlar tarafından öldürülür (Taner 1995: 124).
- I.D.11.809. Açgözlü eşek, işinden olur ve dayak yer (Berki 2003: 148).
- I.D.11.810. Açgözlü imam, papazın eşiği yerine kendi eşiğini salar (Ete 2010: 137).
- I.D.11.811. Açgözlü imamin gözleri çıkarılır (Ete 2010: 139).
- I.D.11.812. Açgözlü kadın cezalandırılır (Önkol 2015: 265).
- I.D.11.813. Açgözlü kadın, kahrından ölür (Kara 1996: 154).

- I.D.11.814. Açgözlü kadın, kendisine verilen nimetlerden mahrum kalır (Akyol 2010: 237).
- I.D.11.815. Açgözlü kadın, kocası tarafından tehdit edilince isteklerinden vazgeçer ve ona yalvarır (Aydın 2012: 462).
- I.D.11.816. Açgözlü kardeşler cezalandırılır (Önkol 2015: 118).
- I.D.11.817. Açgözlü Keloğlan'ın tarlası nohutsuz kalır (Akyol 2010: 362).
- I.D.11.818. Açgözlü köylü, vahşi hayvanlar tarafından öldürölür (Sakaoğlu 1973: 360).
- I.D.11.819. Açgözlü padişah tahtından indirilir (Yaşar 2002: 152).
- I.D.11.820. Açgözlü padişah ve kötü kalpli kardeşler öldürölürler (Yardımcı 2012: 69).
- I.D.11.821. Açgözlü tilki aç kalır (Çiftçi 2015: 192).
- I.D.11.822. Açgözlü ve katil vezir öldürölür (Aslan 2017: 112).
- I.D.11.823. Açgözlü ve kötü kalpli arkadaş, gittiği mağaranın sahipleri tarafından öldürölür (Kara 1996: 178).
- I.D.11.824. Agözlölük eden ağabey, altın doldurduğu çuvalı kaldıramadığı için haramiler tarafından öldürölür (Şimşek 1990: 707).
- I.D.11.825. Agözlölük eden padişahın oğlu, gözleri kör edilerek cezalandırılır (Doğın 2006: 175).
- I.D.11.826. Agözlölük eden tavuk ölür (Göde 2011: 192).
- I.D.11.827. Agözlölük eden zengin kardeş öldürölür (Aydın 2012: 375).
- I.D.11.828. Agözlölük eden zengin kız kardeş, bir dervişin eliyle cezalandırılır (Dağı 2008: 95).
- I.D.11.829. Agözlölük yapan çoban, ayıya dönüşür (Göde 2011: 284).
- I.D.11.830. Agözlölük yapan kadın, eski fakir haline döner (Köse 2004: 90).
- I.D.11.831. Agözlölük yapan kasaplar cezalandırılır (Bakırcı 2000: 417).
- I.D.11.832. Agözlölük yapan padişah öldürölür (Göde 1997: 204).
- I.D.11.833. Agözlölük yapan tilki cezalandırılır (Alay 2005: 160).
- I.D.11.834. Adamın yükünün değeri olduğunu sanan kaçakçılar (yük aslında çok kıymetsizdir), kendi çuvallarını onun çuvallarıyla değıştirir ve oradan uzaklaşırlar (Yavuz 1996: 408).
- I.D.11.835. Arkadaşını aldatan ve agözlölük eden Omart, vahşi hayvanlar tarafından eziyete uğrar ve yenilir (Deniz 1996: 144).
- I.D.11.836. Arkadaşları özümü paylaşmak yerine, kuyudan özümü çıkaran delikanlıyı orada ölümüne terk ederler (Aydın 2012: 415).
- I.D.11.837. Ballarına ortak olunmasını istemeyen arkadaşları, Lokman'ı kuyuda bırakırlar (Şimşek 1990: 519).
- I.D.11.838. Bir kadının kendisine yüklü miktarda para emanet edeceğini düşünen kadı, daha önce vermediği emaneti sahibine geri verir (Kara 1996: 191).
- I.D.11.839. Diğer horozun para kazandığını gören açgözlü horoz, canından olur (Şafak Aydın 2015: 168).
- I.D.11.840. Göğün hakimi olmak isteyen kadın, eski fakir hayatına geri döner (Pamir Bildik 1995: 268).
- I.D.11.841. Gözü oyulan imamın gözü bir kefeye, Karun'un hazinesi bir kefeye konulunca, açgözlü imamın gözü ağır basar (Ete 2010: 139).

- I.D.11.842.Kardeşini mezara gömüp altınlarla kaçan adam, bütün altınları kaybeder (Yavuz 1996: 347).
- I.D.11.843.Kendisine büyük bir emanetin verileceğini gören emanetçi, onu alabilmek için hapsedtiği emanetleri geri verir (aldatılır) (Aslan 2017: 126).
- I.D.11.844.Kocası üç bardak kan içerek gençleşen yüz yaşındaki kadın, aynı yere giderek gençleşmek ister. Ancak o kadar içer ki iki yaşında bir bebeğe dönüşür (Karadağ ve Akkaya 1997: 78).
- I.D.11.845.Kötülük yapan ve açgözlü anne ve kızı, yılan dolu bir torbayı çeşitli cevherlerle dolu sanarak açarlar. Yılanlar tarafından öldürülürler (Taner 1995: 13).
- I.D.11.846.Küçük kardeşinden yemek karşılığında gözünü isteyen ağabey, onun gibi zengin olmak isterken kötülüğünden ötürü cezalandırılır (Doğan 2006: 231).
- I.D.11.847.Mağaradan fazla altın alan adamlar, piton yılanlarından korkup fazlasını bırakırlar (Dağlar 2010: 211).
- I.D.11.848.Parası için arkadaşını öldüren adam, öldürülür (Şafak Aydın 2015: 162).
- I.D.11.849.Vezir, çıkardıkları altını paylaşırsa kendisine az kalacağını düşünerek yanındaki adamı öldürür (Aslan 2017: 110).
- I.D.11.850.Zengin ve açgözlü kadın, yeraltına gider ve kedilere kötü davranınca, onların verdiği torbadan yılanlar ve akrepler çıkar (Doğramacıoğlu 2011: 441).

I.D.2.401– I.D.2.800 Aptallık/Temkinsizlik

- I.D.2.401. Ağzı açık uyuyan genç kızların ağzına yılan girer ve karnında büyür (Önkol 2015: 271).
- I.D.2.402. Ağzı açık uyuyan kızın içine yılan girer (Arslan 2000: 372).
- I.D.2.403. Ağzını tutamayan tilki aç kalır (Ete 2010: 145).
- I.D.2.404. Ahmak kurt ölür (Gözükızıl 2010: 55).
- I.D.2.405. Akılsız dost insanı öldürür (Karasu 2002: 161).
- I.D.2.406. Akılsız geyik, aslan tarafından yenir (Kara 1996: 97).
- I.D.2.407. Aptal ayı aç kalır (Korkmaz 2010: 101).
- I.D.2.408. Aptal ayı, açlıktan ölür (Şafak Aydın 2015: 380).
- I.D.2.409. Aptal canavar aç kalır (Arslan 2017: 355).
- I.D.2.410. Aptal kadın, atı sünnet etmeye çalıştığı ve öldürdüğü için evden atılır (Yavuz 1996: 389).
- I.D.2.411. Aptal kadın, evdeki un çuvallarının hepsini kuyuya çorba yapmak niyetiyle atınca evden kovulur (Yavuz 1996: 389).
- I.D.2.412. Aptal kadın, keçinin kendisine kuma geldiğini sanır ve altınlarını ona takıp evden dışarı çıkardığı için evden kovulur (Yavuz 1996: 390).
- I.D.2.413. Aptal kadın, kınayı toprak; sabunu da kerpiç sanarak oda yapmaya kalktığı için evden atılır (Yavuz 1996: 389).
- I.D.2.414. Aptal kadın, kuyruğu yastık yapıp evi kokuttuğu için evden atılır (Yavuz 1996: 389).

- I.D.2.415. Aptal kadın, Ramazan adındaki adamı Ramazan ayı ile karıştırarak bütün erzakı verdiği için evden kovulur (Yavuz 1996: 390).
- I.D.2.416. Aptal kadın, yaptığı dolmanın üzerine tezek koyduğu için evden kovulur (Yavuz 1996: 390).
- I.D.2.417. Aptal kurbağa, arkadaşını öldürür ve yalnız kalır (korktuğu başına gelir) (Berki 2003: 149).
- I.D.2.418. Aptal kurt aç kalır (Aydın 2012: 335; Kara 1996: 103; Özcan 2014: 203).
- I.D.2.419. Aptal kurt açlıktan ölür (Arslan 2008: 265; Önay 1995: 218).
- I.D.2.420. Aptal kurt öldürülür (Eren 2001: 186).
- I.D.2.421. Aptal kurt tuzağa düşer (Berki 2003: 142).
- I.D.2.422. Aptal tilki ölür (Kongül 2013: 26).
- I.D.2.423. Bilmişlik yapan kurt çifte yer (Gözükızıl 2010: 179).
- I.D.2.424. Boyundan büyük işlere kalkışan çakal çifte yer (Gözükızıl 2010: 135).
- I.D.2.425. Bütün ziynet eşyalarını koyuna takıp koyunu da nişana gönderen kadın evden kovulur (Doğramacıoğlu 2011: 239).
- I.D.2.426. Canavara (kurt) benzemeye çalışan çelimsiz çakal öldürülür (Çiftçi 2015: 189).
- I.D.2.427. Devler, aptallıkları sayesinde boğularak öldürülür (Sakaoğlu 1973: 405).
- I.D.2.428. Israrcı kadın, ayı tarafından yenir (Kartal 2015: 144).
- I.D.2.429. İşin ehli olmayan tilki, kurt tarafından yenir (Eren 2001: 181).
- I.D.2.430. Kaynanasını çalıştıran gelin, kadına, oğluna söylememesi yönünde tembih eder (Doğramacıoğlu 2011: 273-274).
- I.D.2.431. Kınayı bütün vücuduna süren, kazı da dilenciye kaptıran kadın dayak yer (Ulusan 2009: 280).
- I.D.2.432. Kocasını kına satan kadın, kınalardan duvarı sıvayınca evden kovulur (Doğramacıoğlu 2011: 238).
- I.D.2.433. Kocasını sabun satan kadın, sabunları bahçeye tuğla diye döşeyince evden kovulur (Doğramacıoğlu 2011: 241).
- I.D.2.434. Kocasının çokça pişirmesini istediği irmik helvasını kuyuda pişiren kadın evden kovulur (Doğramacıoğlu 2011: 240).
- I.D.2.435. Korkak ve akılsız hayvanlar tilki tarafından yenir (Arslan 2000: 483).
- I.D.2.436. Saf çoban, koyunlarından birini çaldırır (Çakıcı 2015: 106).
- I.D.2.437. Tavan arasında mendil içinde bulduğu beyaz tozu yiyen kız, hamile kalır (Köse 2014: 142).
- I.D.2.438. Tülbentten yemek yapan kadın evden kovulur (Doğramacıoğlu 2011: 237).
- I.D.2.439. Uyuyakalan kız, ayı tarafından ine götürülür (Şimşek 1990: 499).
- I.D.2.440. Ülkelerini terk eden üç akılsız haylaz, tilki tarafından avlanır (Kartal 1969b: 5216).
- I.D.2.441. Vakitsiz konuşan kurbağa ölür (Karasu 2002: 187).
- I.D.2.442. Yanlış dost seçen kuzu, dostu tarafından parçalanır (Gözükızıl 2010: 230).
- I.D.2.443. Yavru koyunu yiyen kurt, aptallığıyla cezasını çeker (Şimşek 1990: 493).

I.D.2.444. Yedi aptal kadın da kardeşir ve hepsi evden kovulduklarını bir adama anlatınca, adam kadınlardan kaçır (Yavuz 1996: 390).

I.D.3.801 – I.D.3.1200 Cahillik

I.D.3.801. Dev, okuma yazma bilmeyen çocukların eline bir mektup vererek evlerine gönderir. Mektupta mektubu getiren oğlanın pişirilmesi yazılıdır. Mektubu götüren çocuk kesilip yenir (Özçelik 1995: 99).

I.D.3.802. Dil öğrendiklerini sanan üç cahil Kürt, hapishaneye atılırlar (Arslan 2017: 469).

I.D.4.1201– I.D.4.1600 Cimrilik

I.D.4.1201. Cimri adam, bir kuşun tamamı pişirildiği için gözleri döner ve ölür (Arseven 1964a: 3389).

I.D.4.1202. Cimri adam, karısı bir dilenciye yarım ekmek verince karısının sağ elini keser (Dağı 2008: 98).

I.D.4.1203. Cimri adam, karısının evdeki bütün malzemeleri kullandığını görünce ölür (Doğan 2012: 326).

I.D.4.1204. Cimri kadın, pekmezini kartala kaptırır (Ayan 2012: 44).

I.D.4.1205. Cimri maymun, kendisini tandıra atarak yakar ve öldürür (Önay 1995: 367).

I.D.4.1206. Çobana olan borcu oldukça fazla olan ağa, para vermemek için onu kandırmaya karar verir (Kara 1996: 459).

I.D.4.1207. Çobana para vermemek için onu yolda bırakan hacılar, bütün mallarını kaybederler (Arslan 2008: 210).

I.D.4.1208. Herkesin sahip olduğu farklı taşlar vardır ve taşta oturan, taşın sahibi tarafından misafir edilir. Evine misafir götürmekten korkan adam da sivri bir taş koyar (Önkol 2015: 157).

I.D.4.1209. Keloğlan'a 10 lira vermesi gereken boyacı, ölü sanılıp gömülse de parayı vermez (Doğramacıoğlu 2011: 208)

I.D.4.1210. Söylediklerinin yayıldığını bulan şeytanlar, cimri kardeşi değirmende döverler (Kara 1996: 389).

I.D.5.1601 – I.D.5.2000 Çelimsizlik

I.D.5.1601. Çakal sürüsündeki en zayıf (uyuz ve kel) çakala suç yıkılır ve öldürülür (Çiftçi 2015: 175).

I.D.5.1602. Canavara (kurt) benzemeye çalışan çelimsiz çakal öldürülür (Çiftçi 2015: 189).

I.D.6.2001 – I.D.6.2400 Çirkinlik

I.D.6.2001. Oduncudan sihirli eşyalarını çalan padişah, kızı ve karısı, boynuzlarını düşürmek karşılığında nesneleri geri verirler (Ergun 2014: 99).

I.D.6.2002. Üvey anne, kızını güzelleşmesi için ihtiyara yollar. Ancak kız o kadar çirkinleşir ki, kızı dışarı çıkarmaktan korkar (Kara 1996: 369).

I.D.7.2401 – I.D.7.2800 Düzenin Bozulması (Olağan)

- I.D.7.2401. Adamın bir şeyler çevirdiğini sanan ve adamın oğluyla evlenen kadın endişelenir (Önal 2004: 78).
- I.D.7.2402. Ahırdaki hayvanları kaybolan baba, büyük kardeş ve ortanca kardeş, bekledikleri gece sesler duyunca korkup kaçarlar (Arslan 2008: 287).
- I.D.7.2403. Ağında farklı bir balık yakalayan balık yakalayan balıkçı korkar (Akyol 2010: 234).
- I.D.7.2404. Aniden çıkan bir ihtiyarın, adamın başına bir kötülük geleceğini ve ne zaman gelmesini istediğini sorunca, adam korkar (Kara 1996: 197).
- I.D.7.2405. Arkadaşlarının karısını öldürdüğünü gören köseler korkarlar (Yardımcı 2012: 266).
- I.D.7.2406. At arabasını süren adam, gaipten bir ses duyduğunu sanır, korkup kaçar (Bekdik 2014: 288).
- I.D.7.2407. Ayı, üvez yerken birden bağırtı duyunca korkar ve ağaçtan düşüp çatlar (Kartal 1969c: 5243).
- I.D.7.2408. Ayının sahiplendiği kız, kaçıp evine gider ancak ayının kendisini bulmasından korkar (Önal 2004: 176).
- I.D.7.2409. Bir öküzün başına saklanan nohut oğlan, öküz başını evine götüren kadını korkutur (Özçelik 2004: 445).
- I.D.7.2410. Börk sayesinde görünmez olan Ali, Hasan'a görüldüğünde onu korkutur (Önkol 2015: 114).
- I.D.7.2411. Buğday çocuk, yaşlı kadını korkutup evden kaçıtır (Göde 2011: 297).
- I.D.7.2412. Bulduğu sandıktan ses gelince, oduncu korkar (Sakaoğlu 1973: 570).
- I.D.7.2413. Çiçekçi kızın bahçesinde yetiştirdiği karanfil büyülüdür ve içinde bir delikanlı vardır. Bir akşam, karanfilin içindeki delikanlı kızın elinden tutar ve kız korkar (Taner 1995: 113).
- I.D.7.2414. Çirkin kız şehzadeyle evlendirilir ve duvağı açan şehzade, çirkin kıza, kız, bağırınca kız korkar (Yavuz 1996: 161).
- I.D.7.2415. Delikanlının kapısı açılınca ve içeri bir ışık vurunca korkup bağıırır (Önal 2004: 188).
- I.D.7.2416. Derinden bir ses duyan ve başına bir bela geleceğini öğrenen avcı korkar (Demir 2006: 80).
- I.D.7.2417. Dilsiz peri kızı, asmadan atılan gelini görünce korkar ve dili açılır (Uluslan 2009: 283).
- I.D.7.2418. En küçük kız ormanda acıkır ve bir keklığı eliyle yakalamak ister. Kekliğe dokunur dokunmaz onun genç bir delikanlıya dönüştüğünü görür ve korkar (Artun 1978: 59).
- I.D.7.2419. Esir alındığı yerde yeni bir hayat kuran asker, yıllar sonra oğlu kızıyla evlenmek istediği için onu öldürür ve kaçar (Şafak Aydın 2015: 374).
- I.D.7.2420. Evlenmekten korkan kız ağlar ve bağıırır (Akyol 2010: 264).
- I.D.7.2421. Evli kadınla görüşen iki adamdan biri, ahırdaki keçi birden bağırınca korkusundan bayılır (Doğramacıoğlu 2011: 450).
- I.D.7.2422. Gaipten bir ses duyan ve başına bir bela geleceğini işiten avcı korkar (Ergun 2014: 47).
- I.D.7.2423. Gaipten ses duyduğunu sanan kadın, korkup kaçar (Bekdik 2014: 288).
- I.D.7.2424. Gece vakti bir Arap, delikanlıyı yanına çağırınca delikanlı korkar (Sakaoğlu 1973: 442).
- I.D.7.2425. Gece vakti bir ses duyan Keloğlan, çok korkar (Kara 1996: 164).

- I.D.7.2426. Gece yarısı karşısında bir atlıyı gören adam, korkusundan titrer (Sakaoğlu 1973: 607).
- I.D.7.2427. Gelin ve damadın odasına saklanan adam birden bağırınca, gelin ve damat korkudan bayılırlar (Alay 2005: 250).
- I.D.7.2428. Hamamda doğum yapan kadın, yanına gelen birden üç güvercin görünce korkar (Artun 1978: 5).
- I.D.7.2429. İlk defa dışarı çıkan kız, korkarak ileri gitmez (Kara 1996: 468).
- I.D.7.2430. Kadın, adamı “böö” diyerek korkutur (Seyidoğlu 1975: 411).
- I.D.7.2431. Kapısı çalınan kız korkar (Göde 2011: 271).
- I.D.7.2432. Karanlık dağda, hışırtyla kendisine bir şeyin yaklaştığını duyan oğlan korkar ve kılıcını sallar (Önal 2004: 36).
- I.D.7.2433. Karanlıkta ateş arayan genç, yaşlı bir adamla karşılaşınca korkar (Kongül 2013: 21).
- I.D.7.2434. Karşısına bir Arap’ın çıktığını gören ve babasından kendisini istediğini duyan padişah kızı çok korkar (Arseven 1964d: 3553).
- I.D.7.2435. Kedisinin konuştuğunu gören kadın, korkup altına pisler (Tunç 2008: 142).
- I.D.7.2436. Keloğlan’ın duasıyla birbirine yapışan padişah ve saray halkı, kurtulmak için Keloğlan’a padişahın kızını vermeyi kabul ederler (Önay 1995: 435).
- I.D.7.2437. Kendisine koruma olmak isteyen büyük kızını deneyen padişah, garip sesler çıkarak onu korkutur (Yavuz 1996: 293).
- I.D.7.2438. Kendisine koruma olmak isteyen ortanca kızını deneyen padişah, garip sesler çıkarak onu korkutur (Yavuz 1996: 293).
- I.D.7.2439. Korkuyu arayan adam, sonunda bir kuşun uçmasından korkar (Kalyoncu 1968).
- I.D.7.2440. Korkuyu arayan adam, tuvalet için çömeldiğinde bir kuşun geçmesine korkar (Göde 2011: 232).
- I.D.7.2441. Kovanın içine saklanan kız, hırsızlar tarafından kaçırılır ve korkutulur (Kara 1996: 591).
- I.D.7.2442. Koyun otlatan çoban, ıssız yerde çocuk ağlama sesi gelince korkar (Bekdik 2014: 247).
- I.D.7.2443. Münecimlikten ayrılmak isteyen adam, deli numarası yaparak padişahı hamamdan çıkarır. O anda hamam çöker ve münecim padişahı korkarak kendisini kurtarmaya geldiğini belirtir (Akay 1942: 47).
- I.D.7.2444. Münecimlikten ayrılmak isteyen adam, deli numarası yaparak padişahı hamamdan çıkarır. O anda hamam çöker ve münecim padişahı korkarak kendisini kurtarmaya geldiğini belirtir (Karadağ ve Akkaya 1997: 100).
- I.D.7.2445. Namaz kılarken bir ışık gören kadın korkar ve yardım ister (Şafak Aydın 2015: 255).
- I.D.7.2446. Nohut oğlanı yiyen ve ses duyan adamlar, korkup yemeği dökerler (Bekdik 2014: 288).
- I.D.7.2447. Nohutların canlandığını gören kadın korkar (Bekdik 2014: 287).
- I.D.7.2448. Ormandan bir ses geldiğini duyan kız korkar (Karasu 2002: 186).
- I.D.7.2449. Otları çalmak için ahıra giren hırsız, bir bağırty duyunca korkudan kaçır (Alay 2005: 250).
- I.D.7.2450. Öldürülen kızın kemiği, yıllar sonra bir çoban tarafından bulunarak kaval yapılır. Kemik dile gelerek çobanla konuşur ve onu korkutur (Taner 1995: 60).

- I.D.7.2451. Ölen vezir-i azam mollaya çok benzeyince, molla korkar (Atlı 2011: 338).
- I.D.7.2452. Padişah ve vezir, önlerine gelen tabak-kaşık kendilerinin olunca korkarlar (Sakaoğlu 1973: 438).
- I.D.7.2453. Padişah, elindeki gül birden nara dönüşünce, korkusundan onu yere atar (Taner 1995: 94).
- I.D.7.2454. Padişahın atı koşmaya başlayınca, padişah ne olduğunu anlamaz ve korkar (Eren 2001: 337).
- I.D.7.2455. Prensesi gören cüceler ondan korkarlar (Akgün 2000: 166).
- I.D.7.2456. Sevdiği kız yerine karşısında padişahı gören Keloğlan korkar (Göde 2011: 252).
- I.D.7.2457. Sıçan, saklandığı ağaçta bağırınca ve yere taşlar atınca, haramiler altınlarını bırakarak kaçarlar (Doğramacıoğlu 2011: 76).
- I.D.7.2458. Şah İsmail, sarayın kapısını kırıp içeri girince, içeride tentene ören kız korkup sararır (Bekdik 2014: 268).
- I.D.7.2459. Şehzade, konuşan attan korkmaya başlar (Seyidoğlu 1975: 192).
- I.D.7.2460. Tarlada korkuluğu gören ayı ve domuz korkudan ne yapacaklarını şaşırırlar (Gözükızıl 2010: 259).
- I.D.7.2461. Terk edilmiş evde köpek havlaması duyan adamlar (gizlenmiş bir köpek) kaçarlar (Arslan 2008: 259).
- I.D.7.2462. Tilki aniden bağırınca, ayı korkar ve altına pisler (Karasu 2002: 186).
- I.D.7.2463. Tilki birden bağırınca ayı korkudan altına yapar (Gözükızıl 2010: 163).
- I.D.7.2464. Topal bir kızın kendileriyle konuşmasından korkan periler, korkup kaçarlar (Yardımcı 2012: 186).
- I.D.7.2465. Torunları Ayıkulak'ın herkesi rahatsız etmesi üzerine aile, onu öldürmeye karar verir (Önal 2004: 177).
- I.D.7.2466. Üç kardeşten en küçüğü, köyde üç katlı bir ev yaptırır. Evin karşısındaki saraydaki kıza vurulur. Bir gece kızın parmağındaki yüzüğü çalar ve kıza da kendi yüzüğünü o uyurken takar. Ertesi gün durumu fark eden kız, endişelenerek adamı evine davet eder (Akay 1942: 38).
- I.D.7.2467. Üç kardeşten en küçüğü, köyde üç katlı bir ev yaptırır. Evin karşısındaki saraydaki kıza vurulur. Bir gece kızın parmağındaki yüzüğü çalar ve kıza da kendi yüzüğünü o uyurken takar. Ertesi gün durumu fark eden kız, endişelenerek adamı evine davet eder (Karadağ ve Akkaya 1997: 106).
- I.D.7.2468. Yanına bir kızın geldiğini gören çiftçi, sabanını bırakıp korkudan kaçar (Köksel 1995: 256).
- I.D.7.2469. Yanında yanan ateşin birden alevlendiğini gören kız korkar (Yardımcı 2012: 294).
- I.D.7.2470. Yanlarında bir bağırma sesi duyan köylüler, yemeklerini yemeden kaçarlar (Doğramacıoğlu 2011: 75).
- I.D.7.2471. Yaptıkları kavalın dile geldiğini gören yolcular korkar (Kartal 1966c: 4090).
- I.D.7.2472. Zamanı dolan balıkçı, kayıkçının bağırmasından korkarak saklanır (Göde 2011: 205).

- I.D.7.2473. Baba, kendi kızını almak isteyince kız evden kaçır (Alptekin 2002: 409; Bayrı 2010: 56; Boratav 2001: 166; Ergun 2014: 196; 253; Göde 1997: 263; Kara 1996: 496; Öcal 1999: 468; Önay 1995: 389; 495; Sakaoğlu 1973: 494; Tunç 2008: 231; Yardımcı 2012: 249).
- I.D.7.2474. Bıçaklanan adam inler ve adamı o halde gören kadın korkar (Aydın 2012: 345).
- I.D.7.2475. Babasının kendisiyle evlenmek istediği için evden kaçıp bir yuva kuran kızın, bir akşam babasını görünce korkudan dili tutulur (Yardımcı 2012: 250).

I.D.8.2801 – I.D.18.3200 Haksızlık

- I.D.8.2801. Adamın hakkı olan altın, başkaları tarafından alınca zehirli hayvanlara dönüşür (Yardımcı 2012: 272).
- I.D.8.2802. Adamın hakkı olan altınları başkası alınca küpün içi arıyla dolar. Arı dolu küp bacadan adamın evine dökülünce, arılar altına dönüşür (Arslan 2008: 234).
- I.D.8.2803. Bir adamı haksız yere hapse atan kadı, total ve kör bir kızla evlendirilerek cezalandırılır (Doğramacıoğlu 2011: 425).
- I.D.8.2804. Çobana para vermemek için onu yolda bırakan hacılar, bütün mallarını kaybederler (Arslan 2008: 210).
- I.D.8.2805. Çobanın hakkı olan altınları çalan adam, güvecin içinde altın yerine yılan-çıyan bulur (Sakaoğlu 1973: 414).
- I.D.8.2806. Çobanın hakkını yiyen ağa ve karısı beş parasız kalırlar (Kara 1996: 463).
- I.D.8.2807. Damadını haksız yere öldürmek isteyen padişah öldürülür (Bayrı 2010: 36).
- I.D.8.2808. Hilebaz ağa cezalandırılır (Karasu 2002: 217).
- I.D.8.2809. Hizmetkârın hakkını yiyen ağa, karısına, oturduğu yere ve atın semerine yapışır. Ancak hizmetkâra malını verirse ve Kur'an okunursa açılır (Akgün 2000: 216-217).
- I.D.8.2810. Kadın altın bulur, başkası altını almak ister fakat kutudan yılan, çıyan ve akrepler çıkar. Bu kutu kadının bacasından dökülünce hayvanlar altına dönüşür (Akgün 2000: 226).
- I.D.8.2811. Karısına haksızlık eden beyoğlu, pişman olur (Dağlar 2010: 192).
- I.D.8.2812. Masum kızın istedikleri getirilmezse, yollar kapanır (Sayar 2009: 115).
- I.D.8.2813. Saf adamı kandıran hoca, sopayla dövülür (Ölmez 2014: 193).
- I.D.8.2814. Yeğenin hakkını yiyen amca kör olur (Ergun 2014: 194).

I.D.9.3201 – I.D.9.3600 Hırsızlık

- I.D.9.3201. Adamın eşeğini ve sofrasını çalanlar cezalandırılır (Kara 1996: 481).
- I.D.9.3202. Adamın karısına ve malına göz koyan delikanlı, karısı tarafından öldürülür (Önay 1995: 538).
- I.D.9.3203. Ahıra saklanan adam, bir hırsızın otları çaldığını görünce korkusundan bağırır (Alay 2005: 250).
- I.D.9.3204. Altın tokmak tılsımlıdır ve onu çalan on üç kardeş helak olur (Kartal 1966a: 5047).
- I.D.9.3205. Annesine kötü davranan ve hırsızlık yapan oğul, zindana atılır (Önay 1995: 558).

- I.D.9.3206. Avcı Mehmet'in sihirli boncuğunu çalan Yahudi kırk atın kuyruğuna bağlanarak cezalandırılır (Özçelik 2004: 295).
- I.D.9.3207. Ayının balını çalan tilki öldürülür (Akgün 2000: 143).
- I.D.9.3208. Çobanın hakkı olan altınları çalan adam, güvecin içinde altın yerine yılan-çıyan bulur (Sakaoğlu 1973: 414).
- I.D.9.3209. Delikanlının bir mağaradan aldığı lamba yakılınca, içinden dans eden kızlar çıkar. Lambaya göz koyan padişahın kızı zorla alıp getirince ve halk içinde lambayı yakınca, her yer kararır ve lambadan çıkan Araplar halkı keser (Yardımcı 2012: 107).
- I.D.9.3210. Hırsız tilki, derisi yüzülerek cezalandırılır (Alay 2005: 179).
- I.D.9.3211. Hırsızlar cezalandırılır (Tunç 2008: 276).
- I.D.9.3212. Hırsızlar öldürülürler (Dağı 2008: 120; Tunç 2008: 211).
- I.D.9.3213. Hırsızlık yapan adamın hırsızlığı, çaldığı eşyanın sahibini öldürse de ortaya çıkar (Pamir Bildik 1995: 244).
- I.D.9.3214. Hırsızlık yapan tüccar ve oğlu cezalandırılır (Karasu 2002: 207).
- I.D.9.3215. Hırsızlık yapan ve iftira atan adam, astırılır (Ergun 2014: 229).
- I.D.9.3216. Hocanın kemerini çalan tilkinin diri diri derisi yüzülür (Yavuz 1996: 409).
- I.D.9.3217. İhtiyar kadının balını ve yağını çalan tilkinin kuyruğu kopar (Önay 1995: 236).
- I.D.9.3218. Keloğlan'ı aldatıp elinden sihirli mührü alan kız ve onun yanındaki gavur cezalandırılır (Öcal 1999: 234).
- I.D.9.3219. Ticaret yapa oğlan, parasının çalınmasından korkarak bir emanetçi bulmak ister (Tekin ve Nâkib 1994: 31).
- I.D.9.3220. Yaşlı kadının yağını toprakla değiştiren tilkinin kuyruğu kopartılır (Pamir Bildik 1995: 240).
- I.D.9.3221. Yedi devin hazinesinden çalan adam, en küçük dev tarafından öldürülür ve pişirilerek yenir (Deniz 1996: 117).
- I.D.9.3222. Hırsızlık yapan hoca idam ettirilir (Bayrı 2010: 143).
- I.D.9.3223. Yüzüğü çalan Yahudi, boğazına kadar hayvan dışkısına gömülür (Berki 2003: 170).
- I.D.9.3224. Yüzüğü çalan Yahudi, değirmen taşıyla ezilerek öldürülür (Önay 1995: 476).

I.D.10.3601 – I.D.10.4000 İhanet/Yalan Söyleme

- I.D.10.3601. Adam, kendisini aldatan kadına beddua eder ve kadının derisi kurtlanır (Önal 2004: 213).
- I.D.10.3602. Ağabey, kendisine ihanet eden kız kardeşini ve onun kocasını öldürür (Önay 1998i).
- I.D.10.3603. Ağabeylerine ihanet eden açgözlü iki kardeş iki köpeğe dönüşür (Önay 1995c).
- I.D.10.3604. Arkadaşına ihanet eden açgözlü adam, değirmendeki hayvanlar tarafından parçalanır (Yardımcı 2012: 215).
- I.D.10.3605. Arkadaşına ihanet eden akrep, boğularak ölür (Karasu 2002: 162; Şafak Aydın 2015: 137).
- I.D.10.3606. Arkadaşına ihanet eden kurt orman bekçisi tarafından öldürülür (Yardımcı 2012: 53).

- I.D.10.3607. Arkadaşına ihanet eden tilki öldürülür (Gözükızıl 2010: 172; 296).
- I.D.10.3608. Arkadaşına ihanet eden tilki, kapana düşer (Gözükızıl 2010: 39).
- I.D.10.3609. Arkadaşına ihanet eden tilki, kuyruğundan olur (Gözükızıl 2010: 49).
- I.D.10.3610. Arkadaşına ihanet eden yılan öldürülür (Akyol 2010: 313; Alay 2005: 161; 177; Eren 2001: 187; Ete 2010: 142; Gözükızıl 2010: 270; Kara 1996: 91; Karasu 2002: 189; Korkmaz 2010: 109; Önay 1995: 220; Özçelik 1995: 101; Yardımcı 2012: 50).
- I.D.10.3611. Arkadaşına ihanet edip azıkların hepsini yiyen tilki boğularak ölür (Arslan 2008: 222).
- I.D.10.3612. Arkadaşını aldatan ve açgözlülük eden Omart, vahşi hayvanlar tarafından eziyete uğrar ve yenilir (Deniz 1996: 144).
- I.D.10.3613. Arkadaşlarına ihanet eden iki genç, vahşi hayvanlar tarafından parçalanır (Yaşar 2002: 247).
- I.D.10.3614. Askerden kaçan adam kötü bir kadınla evlenir (Özçelik 1995: 93).
- I.D.10.3615. Askerden kaçan iki arkadaşın başı sürekli belaya girer (Özçelik 1995: 105).
- I.D.10.3616. Bir adamla görüşen evli kadın öldürülür (Önay 1995: 340; 345).
- I.D.10.3617. Büyücüye yalan söyleyen adam, ortadan kaybolur (Köse 2014: 214).
- I.D.10.3618. Dev, karşılaştığı insanları kandırarak evine götürüp yer (Yardımcı 2012: 282).
- I.D.10.3619. Devler kendilerine yalan söyleyen adamdan korkarlar (Kara 1996: 467).
- I.D.10.3620. Devler, kendilerine ihanet eden çocuklarını yiyebilirler (Sakaoğlu 1973: 402).
- I.D.10.3621. Evlendiği kocasını aldatan padişahın kızı ve kızın görüştüğü adam, kırk satırla cezalandırılır (Kartal 1966h: 4173).
- I.D.10.3622. Evli bir kadınla görüşen adam, üzerine kaynar su dökülerek öldürülür (Berki 2003: 308).
- I.D.10.3623. İhanet eden ak kurt cezalandırılır (Alay 2005: 164).
- I.D.10.3624. İhanet eden tilki cezalandırılır (Atlı 2011: 244).
- I.D.10.3625. İhanete uğrayan adam, karısını ve karısının sevgilisini öldürtür (Köse 2014: 131).
- I.D.10.3626. İnsanları kandıran adam, sonunda köyünü terk etmeye mecbur kalır (Kara 1996: 545).
- I.D.10.3627. Kardeşini kandıran iki dişli kadın cezalandırılır (Şimşek 1990: 735).
- I.D.10.3628. Kardeşlerine ihanet eden iki ağabey öldürülür (Arslan 2017: 350).
- I.D.10.3629. Kaynanasını çalıştıran ve kocasına da yalan söyleyen kadını kocası boşar (Doğramacıoğlu 2011: 278).
- I.D.10.3630. Keloğlan'ı aldatıp elinden sihirli mührü alan kız ve onun yanındaki gavur cezalandırılır (Öcal 1999: 234).
- I.D.10.3631. Kırk erkekle zina yapan padişahın kızı ve kırk erkek, padişah tarafından öldürülür (Aydın 2012: 487).
- I.D.10.3632. Kocasına ihanet eden büyücü kadın, bir kanaryaya dönüştürülerek cezalandırılır (Yavuz 1996: 212).
- I.D.10.3633. Kocasını aldatan kadın cezalandırılır (Tunç 2008: 249).
- I.D.10.3634. Kocasını aldatan kadın evden kovulur (Tunç 2008: 246; Doğramacıoğlu 2011: 105).

- I.D.10.3635. Kocasını aldatan kadın öldürülür (Bekdik 2014: 230; Boratav 2001: 76; Kongül 2013: 76; Pamir Bildik 1995: 364; Yavuz 1996: 213).
- I.D.10.3636. Kocasını aldatan kadın ve aldattığı adamlar koca tarafından öldürülür (Göde 1997: 305).
- I.D.10.3637. Kocasını aldatan kadın ve evli bir kadınla görüşen adam öldürülür (Önay 1995: 262).
- I.D.10.3638. Kocasını aldatan kadın, dostuyla beraber bir tepsiye yapışır (Doğramacioğlu 2011: 104).
- I.D.10.3639. Kocasını aldatan padişahın karısı ve kadın kılığına giren cariyeye zindana atılır (Ete 2010: 143).
- I.D.10.3640. Kocasını aldatan padişahın karısı ve kadının görüştüğü cariyeye kılığına giren erkek öldürülür (Yavuz 1996: 308).
- I.D.10.3641. Kocasının ömründen yirmi yılı sorgu meleklerine vererek dirilttiği karısı, adamı aldatınca ömrünü geri verir ve kadın ölür (Şafak Aydın 2015: 126).
- I.D.10.3642. Köse'yi aldatan hocalar boğularak ölürlür (Arslan 2017: 368).
- I.D.10.3643. Kötülük yapan kadın, kızı ve kızla birlikte olan Arap, sırasıyla bir kütük, kedi ve köpeğe dönüştürülürler (Şimşek 1990: 703).
- I.D.10.3644. Misafir gittiği evde kendi karısını gören adam, hemen evine dönerek karısının evde olup olmadığını kontrol eder (Aslan 2017: 123).
- I.D.10.3645. Oğlanı aldatan padişahın kızı ve kızın beraber olduğu Arap, öldürülür (Şimşek 1990: 530).
- I.D.10.3646. Oğlunu öldürmek isteyen anne ve annenin birlikte olduğu topal dev öldürülür (Arslan 2008: 290).
- I.D.10.3647. Padişah, evlenmek istediği kadına kocasını kestirince, kadın aynı şeyi kendisine de yapar diye onu almak istemez ve kadınlara güveni kalmaz (Aslan 2017: 43).
- I.D.10.3648. Padişah, odalarında birer cariyeye saklayan kırk veziri, kırk cariyeye beraber öldürür (Yardımcı 2012: 81).
- I.D.10.3649. Padişaha yalan söyleyen bekçi öldürülür (Yavuz 1996: 306).
- I.D.10.3650. Padişahı aldatan cariyeye, ormana atılır (Bekdik 2014: 301).
- I.D.10.3651. Şahmaran'a ihanet eden çobanın ailesi, yılanlar tarafından öldürülür (Berki 2003: 289).
- I.D.10.3652. Yalan söyleyen cariyeye, evden kovulur (Sayar 2009: 116).
- I.D.10.3653. Yalan söyleyen topal kız cezalandırılır (Aydın 2012: 425).
- I.D.10.3654. Yalan söyleyen Yahudi öldürülür (Sakaoğlu 1973: 618).
- I.D.10.3655. Yalancı kadının çocukları ölür (Arseven 1965d: 3887).
- I.D.10.3656. Yalancı keçi öldürülür (Yardımcı 2012: 278).
- I.D.10.3657. Yalancının evi yanar ancak kimse ona inanmadığı için yardım etmez (Korkmaz 2010: 119).
- I.D.10.3658. Yolda rastladığı kadının yükünü çalmasını istemeyen büyük kardeş, ona gübre taşıdığını söyler. Yükünü padişaha götürdüğünde heybesinden gübre çıkar (Arseven 1965c: 3862).
- I.D.10.3659. Yolda rastladığı kadının yükünü çalmasını istemeyen ortanca kardeş, ona kedi taşıdığını söyler. Yükünü padişaha götürdüğünde heybesinden kedi çıkar (Arseven 1965c: 3862).

I.D.11.4001 – I.D.11.4400 İnatçılık

I.D.11.4001. Kendini kurtarmaya çalışan hayvanlarla inatlaşan bokböceği, horoza yem olur (Gözükızıl 2010: 145).

I.D.12.4401– I.D.12.4800 İstenç/Şehvet

I.D.12.4401. Adam, birlikte olmak istediği yengesini tehdit eder ve kadın kabul etmeyince ona iftira atar (Arslan 2017: 336).

I.D.12.4402. Adamın karısını almak isteyen delikanlı, kadını almak için düşman olup onu öldürmek ister (Önay 1995: 535).

I.D.12.4403. Adamın karısını almak isteyen padişah, ona zor bir görev verir (Eğridağ 1997: 38).

I.D.12.4404. Adamın yanındaki kadını kendisine almak isteyen bey, adamı suya atar (Önay 1995: 371).

I.D.12.4405. Aldığı kadının kaçmasını istemeyen adam, kadının bacağına ip bağlar (Arslan 2008: 317).

I.D.12.4406. Arap kız, şehzadeyle evlenebilmek için ağaçtaki kızı aşağı atar (Önal 2004: 236).

I.D.12.4407. Arkadaşlarının kendisine alacağı kızı beğenen iki arkadaş, onu kuyuda bırakırlar (Yıldırım 2007: 142).

I.D.12.4408. Avcının karısına ve kızına göz koyan padişah, onları alabilmek için avcıyı ölüme yollar (Arslan 2017: 412).

I.D.12.4409. Balıkçının karısıyla evlenmek isteyen padişah, zor bir istekte bulunur. İsteği yerine getirilmezse adamı öldürmekle tehdit eder (Önkol 2015: 199-200).

I.D.12.4410. Beyoğlu'yla evlenmek isteyen çingene kızı, onu ağaçtan atar (Yavuz 1996: 374).

I.D.12.4411. Beyoğlu'yla evlenmek isteyen Çingene kızı, peri kızını öldürmek ister (Yardımcı 2012: 73).

I.D.12.4412. Bir kadına göz koyan padişah, kadınla evlenebilmek için kadının kocasını ortadan kaldırmaya karar verir (Karasu 2002: 240).

I.D.12.4413. Birlikte olmak istediği kadının kaçmasını istemeyen başkan, onun beline bir ip bağlar (Demir 2006: 107).

I.D.12.4414. Birlikte olmak istediği kızın kaçmasını istemeyen vezir, onun beline ip bağlar (Doğramacıoğlu 2011: 188).

I.D.12.4415. Buğdayı almak isteyen üç hayvandan her biri, diğerlerinden önce varmak ister (Çiftçi 2015: 176).

I.D.12.4416. Çobanın karısına göz koyan padişah, kadınla evlenebilmek için çobanı zor görevlere yollar (Sakaoğlu 1973: 532).

I.D.12.4417. Çobanın karısıyla evlenmek isteyen padişah, onu ortadan kaldırmak ister (Kara 1996: 121).

I.D.12.4418. Dayak yiyen kadın bir avuç altın alınca yine dayak yediği yere gider (Köksel 1995: 221).

- I.D.12.4419. Delikanlının evlendiği kızı gören padişah, kızı almak için delikanlıyı öldürtmek ister (Sakaoğlu 1973: 385).
- I.D.12.4420. Erkek kardeşlerinin alacağı kızı beğenen iki ağabey, onu kuyuda bırakırlar (Özden 2009: 601).
- I.D.12.4421. Ev sahibiyle evlenmek isteyen hizmetçi, ev sahibinin karısını bir kuyuya atar (Yardımcı 2012: 256).
- I.D.12.4422. Evlenmek istediği kızının kaçmasını istemeyen baba, onun beline ip bağlar (Ergun 2014: 196).
- I.D.12.4423. İki ağabey, devin elinden kurtardığı kızı en küçük kardeşlerinin alacağını düşünerek onu kuyuda bırakırlar (Önay 1995: 387).
- I.D.12.4424. Kadının kaçmasını istemeyen delikanlı, onun dizine yatar (Önay 1995: 470).
- I.D.12.4425. Kadınla birlikte olmak isteyen Arap hizmetkâr, gerdek gecesi kadının kocasını öldürür ve suçu kadının üstüne atar (Arslan 2017: 337).
- I.D.12.4426. Kardeşlerinin alacağı kızı beğenen iki ağabey, onu kuyuda bırakırlar (Arslan 2008: 328).
- I.D.12.4427. Kardeşlerinin altıntopuna sahip olmak isteyen iki abla, onu öldürüp ırmağa atarlar (Sayar 2009: 154).
- I.D.12.4428. Kardeşlerinin uçan atına sahip olmak isteyen ağabeyleri, onu öldürmeye karar verirler (Yardımcı 2012: 67).
- I.D.12.4429. Lala, birlikte olmak istediği kadını çocuklarını öldürmekle tehdit eder ve kadın kabul etmeyince çocuklarını keser (Özden 2009: 651).
- I.D.12.4430. Lala, kaçmasından korktuğu kadını iple bağlar (Boratav 2001: 124).
- I.D.12.4431. Oduncunun karısını almak isteyen padişah, adamı zor işlere verip öldürmeye karar verir (Doğramacıoğlu 2011: 129).
- I.D.12.4432. Oğlunun karılarını almak isteyen baba, onu öldürmeye karar verir (Arslan 2008: 246; Arslan 2017: 439; Günay 1975: 347; İvgin 2976: 7741).
- I.D.12.4433. Oğlunun karısını çok beğenen padişah, oğlunu ortadan kaldırıp kadınla evlenmeye karar verir (Arslan 2008: 257; Atlı 2011: 303; Bakırcı 2000: 262; Demir 2006: 101; Göde 1997: 208; Günay 1975: 384; Kara 1996: 119; Köksel 1995: 173; Önal 2004: 137; 189; Sakaoğlu 1973: 380; Şimşek 1990: 580; Tosun 1996: 283; Yavuz 1996: 328).
- I.D.12.4434. Padişah, adamın karısına göz koyar ve kadını alabilmek için adamı zorlu işlerle görevlendirir (Arseven 1968c: 4703).
- I.D.12.4435. Şehzadenin kendisiyle evlenmesini isteyen kadın, şehzadenin evlenmek için getirdiği kurbağayı öldürmeye karar verir (Şafak Aydın 2015: 193).
- I.D.12.4436. Şehzadeyle evlenmek isteyen Arap kızı, şehzadenin asıl evleneceği kızı ağaçtan atar (Doğan 2006: 308).
- I.D.12.4437. Üvey kızının yerine geçmek isteyen üvey anne, onun sıcak suyla haşlar ve öldürür (Kara 1996: 222).
- I.D.12.4438. Yumağını geri almak isteyen kadın, yumağa karşılık ayı ile evlenir (Berki 2003: 152).

I.D.13.4801- I.D.13.5200 Kıskançlık

I.D.14.5201 – I.D.14.5600 Kibir

- I.D.14.5201. Arkadaşını sürekli azarlayan tilki, kuyruğunun kopmaması için aylarca bekler (Gözükızıl 2010: 60).
- I.D.14.5202. Fakir kardeşi aşağılayan zengin kardeşin ekmeğinden kan fişkirir (Göde 2011: 279).
- I.D.14.5203. Haddini aşan tilki öldürülür (Uluslan 2009: 296).
- I.D.14.5204. Kendini beğenmiş kız, evde kalır (Karasu 2002: 211).
- I.D.14.5205. Kibirli kız evden kovulur (Yaşar 2002: 213).
- I.D.14.5206. Kibirli kız, yalnız ölür (Eroğlu 2003: 251).
- I.D.14.5207. Kibirli tavşan, kaplumbağa ile yarışır ve yenilince utancından ormanı terk eder (Şafak Aydın 2015: 384).
- I.D.14.5208. Kocasıyla onu azarlayarak konuşan kadın, yarı köpek yarı insana dönüştürülerek cezalandırılır (Aydın 2012: 370).
- I.D.14.5209. Kötü kalpli kadın, kendi annesinin de zengin olmasını istediği için onu ormana bırakır. Kibirli kadın, Allah'ın gönderdiği iki ayı tarafından parçalanır (Günde 2016: 55).
- I.D.14.5210. Peri, kibirli kıza, ağzından her güzel sözcük çıktığında yılan ve kurbağa çıkması özelliğini verir (Yaşar 2002: 212).
- I.D.14.5211. Rüyasında kibrinden ötürü ceza çekeceğini gören padişah, uyanınca çok korkar (Dağlar 2010: 140).

I.D.15.5601 – I.D.15.6000 Kin Besleme

I.D.16.6001 – I.D.16.6400 Korku - Cesaret

- I.D.16.6001. Adam, korkunun ne olduğunu bilmez ve onu aramaya koyulur (Göde 2011: 231).
- I.D.16.6002. Cesaret gösteremeyen kurt, açlıktan ölür (Akyol 2010: 333).
- I.D.16.6003. Dev, bir adam cesaret gösterince ondan korkar (Arslan 2017: 502).
- I.D.16.6004. En büyük korkusu gerçekleşen padişah, kendisini öldürür (Önal 2004: 155).
- I.D.16.6005. Hayatında hiç korkmamış adam, korkuyu aramaya çıkar Kalyoncu 1968).
- I.D.16.6006. Karşılaştığı adamın korku bilmediğini anlayan dünya güzeli kaçır (Alptekin 2002: 376).
- I.D.16.6007. Korkak adam, tesadüfen çok güçlü varlıkları öldürür (Günay 1975: 462).
- I.D.16.6008. Korkak ve akılsız hayvanlar tilki tarafından yenir (Arslan 2017: 483).
- I.D.16.6009. Padişahın hastalığının şifası, Kaf Dağı'nda yaşayan beyaz ayının sütüdür ancak ayı korkutulursa, süt şifa özelliğini kaybeder (Önay 1995a).
- I.D.16.6010. Tasalı insanların kafasına, yeşil kuşların dedesinin verdiği bir çiçek takılırsa, o insan bir kuşa dönüşerek dedeye gider (Dağlar 2010: 192).

I.D.17.6401 – I.D.17.6800 Kötülük

- I.D.17.6401. Ablası gibi olmak isteyen en küçük kız, ormanda karşılaştığı yaşlı kadına yardım etmeyince çirkinleşir (Kartal 2015: 122).

- I.D.17.6402. Ablasına kötülük yapan kız kardeş ölür (Ergun 2014: 155).
- I.D.17.6403. Açgözlü padişah ve kötü kalpli kardeşler öldürülürler (Yardımcı 2012: 69).
- I.D.17.6404. Açgözlü ve katil vezir öldürülür (Aslan 2017: 112).
- I.D.17.6405. Açgözlü ve kötü kalpli arkadaş, gittiği mağaranın sahipleri tarafından öldürülür (Kara 1996: 178).
- I.D.17.6406. Adam vefasız kadını boşar (Alay 2005: 266).
- I.D.17.6407. Adam, karısını kaçırın yedi kardeşi öldürür ve kaçır (Önal 2004: 194).
- I.D.17.6408. Adamın karısı, eve gelen misafire kocasını öldürmeyi teklif edince misafir kaçır (Seyidoğlu 1975: 408).
- I.D.17.6409. Adamın karısını kaçırın bezirgân öldürülür (Bayrı 2010: 51; Köksel 1995: 238; 243; 251; Önal 2004: 152).
- I.D.17.6410. Adamın karısını kaçırın bezirgân, zindana atılır (Ölmez 2014: 168).
- I.D.17.6411. Adamın karısını kaçırın kervancı öldürülür (Eren 2001: 267; Ergun 2014: 51; Kara 1996: 202).
- I.D.17.6412. Ağanın karısına göz diken ve çocuklarına kötülük yapan azaplar, imam ve cadı cezalandırılır (Doğan 2006: 280).
- I.D.17.6413. Ağanın oğlunu kaçırın hizmetçi, katırın arkasına bağlanarak öldürülür (Doğramacığlu 2011: 162).
- I.D.17.6414. Aile, yaşlı kadını ortadan kaldırmak için ona zehirli börek verir. Yaşlı kadın da bilmeden o böreği ailenin oğluna yedirince oğlan ölür (Arslan 2008: 208).
- I.D.17.6415. Altın Dede'yi öldüren adamlar, kapı ve ağaç tarafından yakalanırlar (Yardımcı 2012:100).
- I.D.17.6416. Altınları çalınan şeytanlar, aynı yere gelen üvey annenin kötü kalpli kızını, altınları çalan kız sanınca onu döver ve çarparlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 32).
- I.D.17.6417. Annesine acı, kendisine tatlı salatalık alan adam, aynı muameleyi kendi çocuklarından görür (Önay 1998d).
- I.D.17.6418. Arkadaşına kötülük yapan genç, kovulur (Kara 1996: 186).
- I.D.17.6419. Arkadaşına kötülük yapan kız evden kovulur (Yavuz 1996: 354).
- I.D.17.6420. Avcı, sırrı öğrenmek isteyen karısına sırrını söylerse öleceğini söyler. Kadın yine bilmek isteyince, adam kadını öldürür (Arslan 2017: 466).
- I.D.17.6421. Ayının sırrını ifşa eden adam, günlerce tarlaya gitmekten korkar (Berki 2003: 154).
- I.D.17.6422. Azrail, iyi insanların canını nazikçe alır, kötülerini ise bağırarak öldürür (Arslan 2008: 270).
- I.D.17.6423. Azrail, iyi insanların canını nazikçe alır, kötülerini ise paramparça eder (Arslan 2008: 238).
- I.D.17.6424. Bahtı kara kızın yerine geçen poşa kız, gerçek açığa çıkınca cezalandırılır (Kara 1996: 486).
- I.D.17.6425. Beyin doğum yapan karısına kötülük yapan ebe ve iki kadın cezalandırılır (Özçelik 2004: 422).

- I.D.17.6426. Bir adamı parası için öldüren adamın yaptığı ortaya çıkar ve karısı tarafından terk edilir (Arslan 2008: 211).
- I.D.17.6427. Bir kızı kaçırıp evlenen ayı, yakılarak öldürülür (Önal 2004: 176).
- I.D.17.6428. Bir kızın namusuna göz diken hoca ve çocuklarını öldüren vekil öldürülür (Önay 1995: 309).
- I.D.17.6429. Bozuk kanlı (kötü) üç kadınla evlenen padişahın ülkesinde savaş çıkar (Korkmaz 2010: 124).
- I.D.17.6430. Cadı karısı dadı, kırk katıra bağlanarak öldürülür. Kızı da ülkeden kovulur (Ergun 2014: 141).
- I.D.17.6431. Cadı üvey anne ve kızı, yakılarak öldürülür (Kara 1996: 222).
- I.D.17.6432. Cariye kılığına giren adam öldürülür (Önay 1995: 302).
- I.D.17.6433. Cömert olduğunu kanıtlamak için bir başkasını öldürmek isteyen adam öldürülür (Önal 2004: 204).
- I.D.17.6434. Çobanın karısını kaçırıp kervancı cezalandırılır (Özçelik 2004: 351).
- I.D.17.6435. Çobanın kötülük yapan ilk karısı cezalandırılır (Bekdik 2014: 274).
- I.D.17.6436. Çocuğun yerine geçen ve kötülükler yapan köle, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Ölmez 2014: 188).
- I.D.17.6437. Çocuk kaçırıp satan adam cezalandırılır (Özçelik 2004: 312).
- I.D.17.6438. Çocuklarını kesen anne, kemiklerin gömüldüğü yerden doğan bir kuşun taş atmasıyla öldürülür (Akgün 2000: 215).
- I.D.17.6439. Davetsiz gelen kızın öldürülmesinden korkan adam, onu saklar (Seyidoğlu 1975: 177).
- I.D.17.6440. Delikanlıyı öldüren dev ve devin çocukları öldürülür (Önay 1995: 484).
- I.D.17.6441. Dev ve devin kötü kalpli kızı öldürülür (Bekdik 2014: 273).
- I.D.17.6442. Dev in sorduğu sorulara cevap veremeyen üvey annenin kötü kalpli kızı, bir çuval dolusu yılan ve çıyan alır (Ölmez 2014: 217).
- I.D.17.6443. Dört siyah kadının ebelik yaptığı kötü kalpli kadının bebeğine kötü özellikler verilir (Seyidoğlu 1975: 281).
- I.D.17.6444. Eltisinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştiren kadın, gömülerek cezalandırılır (Arslan 2008: 293).
- I.D.17.6445. En küçük kardeşlerini kuyuya atan iki ağabey, babaları tarafından zindana atılır (Yavuz 1996: 262).
- I.D.17.6446. En küçük kardeşlerini kuyuya atan iki ağabey, saraydan kovulur (Arslan 2017: 510).
- I.D.17.6447. En küçük kardeşlerini öldüren iki abla, onun mezarındaki güllere dokununca ölürler (Akyol 2010: 435).
- I.D.17.6448. En küçük kardeşlerini öldürmek isteyen iki ağabey, kırk katıra dövülerek cezalandırılır (Kara 1996: 211).
- I.D.17.6449. En küçük kız kardeşi öldürten kötü ablaları, saraydan kovdurtmak; katil kadını da öldürtmek suretiyle cezalandırılır (Taner 1995: 62).

- I.D.17.6450. Ev sahibinin karısını kuyuya atan hizmetçi atlara bağlanarak öldürülür (Yardımcı 2012: 256).
- I.D.17.6451. Ev sahibinin oğlunu hapseden dadı, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Boratav 2001: 120).
- I.D.17.6452. Eve gelen konuğun yemeğine zehir katan vezirler, zehirli yemekten yiyerek ölürler (Alptekin 2002: 260).
- I.D.17.6453. Evin tek oğlunu bir kuyuya hapseden topal besleme, aynı kuyuya atılarak cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 171).
- I.D.17.6454. Evlendiği adamın kötü birisi olduğunu duyan kız korkar ve dudağı kanar (Yaşar 2002: 238).
- I.D.17.6455. Evli kadınla birlikte olmak isteyen molla, muhtar ve öğretmen öldürülür (Arslan 2017: 476).
- I.D.17.6456. Görümcelerine kötülük yapıp evden kocan yedi kadın, kocaları tarafından boşanırlar (Doğan 2012: 573).
- I.D.17.6457. Güzelleşmek için yanına gittiği yaşlı kadına kötü davranan üvey annenin kötü kalpli kızı, çirkinleşir (Arslan 2008: 205).
- I.D.17.6458. Hamamda doğum yapan zengin ve kötü kalpli kadının ebeliğini üç derviş yapar ve kıza çok kötü özellikler verirler (Pamir Bildik 1995: 316).
- I.D.17.6459. Hırsızlık yapan ve iftira atan adam, astırılır (Ergun 2014: 229).
- I.D.17.6460. Hömük'ün iki kardeşini öldüren ağa, denize atılarak boğulur (Doğramacıoğlu 2011: 419).
- I.D.17.6461. İçindeki kızlarla beraber sandığı ateşe atan nişanlı öldürülür (Önay 1995: 498).
- I.D.17.6462. İftira atan fırıncının karısı, fırına atılarak yakılır (Yardımcı 2012: 97).
- I.D.17.6463. İftira atan kadın cezalandırılır (Günay 1975: 354).
- I.D.17.6464. İftira atan vezir, öldürülür (Günde 2016: 82).
- I.D.17.6465. İki insanı öldürüp kaçan iki kardeş ölürler (Akgün 2000 212).
- I.D.17.6466. İki kardeşi kandırıp derilerini yüzen Köse öldürülür (Aslan 2017: 88; Özçelik 1995: 119).
- I.D.17.6467. İki kardeşi öldüren ağa, karısı öldürülerek cezalandırılır (Arslan 2008: 245).
- I.D.17.6468. İnsanları birbirine düşüren kadın nehre atılarak öldürülür (Korkmaz 2010: 126).
- I.D.17.6469. İnsanları ceylan ve derviş kılığında kandırıp öldüren dev, öldürülür (Önay 1995: 487).
- I.D.17.6470. İnsanları evine çağırıp öldüren adam öldürülür (Yardımcı 2012: 152).
- I.D.17.6471. İyi niyetli delikanlıyı öldürmek ve aldığı kızı kendisine almak isteyen adam, yeraltında yaşayan Arap'ın iki katırına bağlanarak öldürülür (Önal 2004: 85).
- I.D.17.6472. Kadın, sırrını söylerse ölecek olan kocasını, sırrını söylemeye ikna eder. Kocasına acımayan kadın öldürülür (Önal 2004: 47).
- I.D.17.6473. Kadını kaçıran ayı, aslan tarafından öldürülür (Berki 2003: 152).
- I.D.17.6474. Kadının çocuklarını yiyen kurt, tandırda yakılarak öldürülür (Önay 1995: 231).

- I.D.17.6475. Kadının namusunu kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren vezir cezalandırılır (Göde 2011: 273).
- I.D.17.6476. Kara tavuğun yavrularını yiyen tilki öldürülür (Ergun 2014: 290).
- I.D.17.6477. Kardeşlerini kuyuda bırakan iki ağabey öldürülür (Dağı 2008: 94; Demir 2006: 116; Gülensoy ve Buran 1992: 94; Önay 1995: 388; Özçelik 1995: 118; Özçelik 2004: 304; Tosun 1996: 325).
- I.D.17.6478. Kardeşlerini para için öldüren iki ağabeyin yaptıkları anlaşılır ve köyden kovulurlar (Arslan 2008: 212).
- I.D.17.6479. Karganın yavrularını yiyen tilki ölür (Arslan 2008: 224).
- I.D.17.6480. Karısı konuşmadığı için onun üstüne üç kadınla evlenen adamın üç karısı da ölür (Alptekin 2002: 417).
- I.D.17.6481. Katil Köse, öldürülür (Kara 1996: 176).
- I.D.17.6482. Kayınbiraderiyle birlikte olmak isteyen ve ona iftira atan kadını kocası boşar ve evden atar (Önay 1998g).
- I.D.17.6483. Kaynanasına kötü davranan gelin evden kovulur (Önay 1995: 546).
- I.D.17.6484. Kaynanasına kötü davranan gelin, sonunda ettiğinin cezasını çeker (Göde 2011: 300).
- I.D.17.6485. Kaynanasını kocasına kötüleyen kadın evden kovulur (Şafak Aydın 2015: 377).
- I.D.17.6486. Keçinin yavrularını yiyen ayı, karnı taşla doldurularak cezalandırılır (Akgün 2000: 152).
- I.D.17.6487. Keçinin yavrularını yiyen canavar, tandıra atılarak öldürülür (Arslan 2008: 131; Ergun 2014: 284).
- I.D.17.6488. Keçinin yavrularını yiyen çakal, karnına taş doldurulur ve boğularak ölür (Şafak Aydın 2015: 122).
- I.D.17.6489. Keçinin/koyunun yavrularını yiyen kurt öldürülür (Arslan 2000: 368; Atlı 2011: 237; Bekdik 2014: 191; 282; Berki 2003: 136; 145; Ergun 2014: 287; Ete 2010: 146; Günde 2016: 87; Karasu 2002: 172; 175; Çelik 2008: 397; Kartal 2015: 148; Kurtulmuş yty.: 52; Önay 1995: 227; 229).
- I.D.17.6490. Keloğlan'ın kardeşlerini öldüren adam öldürülür (Pamir Bildik 1995: 358).
- I.D.17.6491. Kendi kızının şehzadeyle evlenmesini isteyen dadı, gelinin gözlerini oyar ve arabadan atar (Ergun 2014: 139).
- I.D.17.6492. Kendilerini kurtaran delikanlıyı devin evinde bırakan padişahın iki damadı öldürülür (Boratav 2001: 96).
- I.D.17.6493. Kırk erkekle zina yapan padişahın kızı ve kırk erkek, padişah tarafından öldürülür (Aydın 2012: 487).
- I.D.17.6494. Kız kardeşlerine kötülük eden iki abla cezalandırılır (Köse 2004: 123; Öcal 1999: 200; 303; Önkol 1015: 198; Sayar 2009: 154; Şükrü 1934: 16).
- I.D.17.6495. Kız kardeşlerine kötülük yapan altı çingene, atların kuyruklarına bağlanarak öldürülürler (Yavuz 1996: 287).

- I.D.17.6496. Kız kardeşlerine kötülük yapan iki abla, öldürülür (Çiftçi 2015: 191; Çek ve diğ 2018: 56).
- I.D.17.6497. Kız kardeşlerine kötülük yapan teyzeler, hapse atılır (Eren 2001: 283).
- I.D.17.6498. Kız kardeşlerini öldüren iki abla, boğularak ölür (Uluslan 2009: 289).
- I.D.17.6499. Kız kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştiren iki abla, saraydan kovulur (Demir 2006: 122).
- I.D.17.6500. Kız kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştiren iki abla, atlara bağlanarak öldürülür (Arslan 2008: 255; Yardımcı 2012: 136; Yavuz 1996: 195).
- I.D.17.6501. Kız kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştiren iki teyze, ülkeden kovulur (Özden 2009: 588).
- I.D.17.6502. Kız kardeşlerinin bebeklerini köpek yavrularıyla değiştiren teyzeler katırlara bağlanarak öldürülür (Eker 1990: 83; Ergun 2014: 172; Gülensoy ve Buran 1992: 123).
- I.D.17.6503. Kıza iftira atıp köylüyü soyduğunu söyleyen imam, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Önal 2004: 121).
- I.D.17.6504. Kızı denize atan kara kız, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Özden 2009: 828).
- I.D.17.6505. Kızı kaçırın ayı öldürülür (Arslan 2008: 244; Şimşek 1990: 500).
- I.D.17.6506. Kızı kaçırın ayı, yakılarak öldürülür (Arslan 2008: 268).
- I.D.17.6507. Kızın iffetine göz koyan hoca ve çocuklarını öldüren vezir cezalandırılır (Eren 2001: 239; Kara 1996: 229; Sakaoğlu 1973: 562).
- I.D.17.6508. Kızın namusuna hanel getirmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren Arap köle astırılır (Ergun 2014: 207).
- I.D.17.6509. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren Arap cezalandırılır (Bakırcı 2000: 364).
- I.D.17.6510. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren Arap Zabit öldürülür (Arslan 2008: 318).
- I.D.17.6511. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren harmanda cezalandırılır (Önkol 2015: 283).
- I.D.17.6512. Kızın namusunu kirletmek isteyen hoca ve çocuklarını öldüren vezir cezalandırılır (Akgün 2000: 208; Öcal 1999: 420; 425; Şimşek 1990: 763).
- I.D.17.6513. Kızın namusunu kirletmek isteyen imam ve çocuklarını öldüren adam, atlara bağlanarak öldürülür (Doğan 2012: 434).
- I.D.17.6514. Kızın namusunu kirletmek isteyen imam ve çocuklarını öldüren başkan öldürülür (Demir 2006: 109).
- I.D.17.6515. Kızın namusunu kirletmek isteyen iman ve çocuklarını öldüren adam cezalandırılır (Doğan 2012: 544).
- I.D.17.6516. Kızın namusunu kirletmek isteyen ve iftira atan lala ve hoca kırk katıra bağlanarak öldürülürler (Özden 2009: 653).
- I.D.17.6517. Kızın yerine geçen Arap cariye, denize atılarak cezalandırılır (Ergun 2014: 87).
- I.D.17.6518. Kızın yerine geçen cariye, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Önal 2004: 43).

- I.D.17.6519. Kızın yerine geçen poşa kız, gerçek açığa çıkınca cezalandırılır (Kara 1996: 488).
- I.D.17.6520. Kızın yerine geçmek isteyen kervancı kızı evden kovulur (Özden 2009: 561; Yardımcı 2012: 147).
- I.D.17.6521. Kızını evden attıran üvey anne, bir devenin arkasına bağlanarak parçalanır (Eren 2001: 258).
- I.D.17.6522. Kocasına kötülük yapan padişahın kızı ve kızın görüştüğü adam, kafaları kesilerek öldürülürler (Aslan 2017: 82).
- I.D.17.6523. Komşusu gibi zengin olmak isteyen kız, gittiği kedilerin mağarasında onlara kötü davranır ve onlardan aldığı hediyenin içinden yılan ve akrepler tarafından sokulup annesiyle öldürülür (Pamir Bildik 1995: 250).
- I.D.17.6524. Koyunun yavrularını yiyen ayı, bir tuzağa düşürülerek yanan bir ateşin üzerine atılır. Ateşin üzerine düşen ayı, çırpınmaya başlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 64).
- I.D.17.6525. Koyunun yavrularını yiyen kurt, tandıra atılarak yakılır (Aslan 2017: 28; Çöl Yıldız 2010: 12).
- I.D.17.6526. Kör kaynanasına kurbağa yediren gelin, bir zaman sonra kör olur ve gelininden aynı muameleyi görür (Önay 2004b).
- I.D.17.6527. Kötü huylu kardeş, vahşi hayvanlar tarafından parçalanarak cezalandırılır (Aydın 2012: 383).
- I.D.17.6528. Kötü kadının doğumu bir hamamda dört siyah kadın tarafından yapılır (Seyidoğlu 1975: 281).
- I.D.17.6529. Kötü kalpli arkadaş, kurt, cin ve canavar tarafından parçalanır (Önay 1998k).
- I.D.17.6530. Kötü kalpli Dehak, isyan sonucunda öldürülür (Günde 2016: 72).
- I.D.17.6531. Kötü kalpli gelin, ormanda rastladığı yaşlı kadına kötü kalpli olduğunu gösterince çirkinleşir ve kötü özelliklere sahip olur (Doğramacıoğlu 2011: 287).
- I.D.17.6532. Kötü kalpli kadın, kaynayan kalay kazanına atılarak ölür (Yavuz 1996: 162).
- I.D.17.6533. Kötü kalpli kadının çocuğunu duvardan yarıp çıkan üç olağanüstü varlık doğurtur ve kıza çok kötü özellikler verirler (Doğramacıoğlu 2011: 223).
- I.D.17.6534. Kötü kalpli kardeş, kız kardeşi gibi zengin olmak için gittiği kedilerin diyarında onlara kötü davranır ve aldığı keseden altınlar çıkar (Yardımcı 2012: 164).
- I.D.17.6535. Kötü kalpli kız, dereye başını sokup çıkarınca çirkinleşir (Sayar 2009: 164).
- I.D.17.6536. Kötü kalpli kız, yaşlı kadının yönlendirmesiyle sol kapıdan geçip kapkara olur (Akgün 2000: 174).
- I.D.17.6537. Kötü kalpli üvey anne boğularak ölür (Atlı 2011: 384; Bilgin 2011: 95).
- I.D.17.6538. Kötü kalpli üvey anne, boğularak ölür (Kara 1996: 116).
- I.D.17.6539. Kötü kalpli üvey anne, kocası tarafından terk edilir (Çiftçi 2015: 183).
- I.D.17.6540. Kötü kalpli üvey kardeş, kardeşi gibi zengin olmak istediği ormanda ölür (Bilgin 2011: 94).
- I.D.17.6541. Kötü kardeş, bodrumdaki şeytanlar tarafından parçalanır (Günde 2016: 51).
- I.D.17.6542. Kötü niyetli kız kardeşin doğumunu dört tane şeytan yaptırır (Önal 2004: 359).

- I.D.17.6543. Kötü niyetli vezir öldürülür (Karasu 2002: 196).
- I.D.17.6544. Kötü padişah cezalandırılır (Özçelik 2004: 357).
- I.D.17.6545. Kötü yoldan giden kardeş, tilki, şeytan ve cin tarafından parçalanır (Arslan 2000: 426).
- I.D.17.6546. Kötülü yapan kara dadı, işin ortaya çıkmasından korkar (Köksel 1995: 210).
- I.D.17.6547. Kötülük eden kadın ve annesi, padişahın aldığı sihirli kamçı tarafından ateşe ve oduna çevrilir (Ulu 1990: 295).
- I.D.17.6548. Kötülük eden kız kardeşler cezalandırılır (Öcal 1999: 283).
- I.D.17.6549. Kötülük eden padişah öldürülür (Şimşek 1990: 732).
- I.D.17.6550. Kötülük yapan abla, kendi elleriyle cezasını bulur (Göde 2011: 259).
- I.D.17.6551. Kötülük yapan ablalar hapse atılır (Kara 1996: 156).
- I.D.17.6552. Kötülük yapan adam öldürülür (Köksel 1995: 361).
- I.D.17.6553. Kötülük yapan adam, aslan ve kaplan tarafından öldürülür (Sakaoğlu 1973: 460; Seyidoğlu 1975: 378).
- I.D.17.6554. Kötülük yapan adam, cezalandırılır (Göde 2011: 218).
- I.D.17.6555. Kötülük yapan adam, cinler ve şeytanlar tarafından parçalanır (Tunç 2008: 155).
- I.D.17.6556. Kötülük yapan anne cezalandırılır (Bekdik 2014: 234).
- I.D.17.6557. Kötülük yapan anne ve sevgilisi cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 276).
- I.D.17.6558. Kötülük yapan Arap Halayık, cezalandırılır (Dağlar 2010: 160).
- I.D.17.6559. Kötülük yapan Arap kız cezalandırılır (Atlı 2011: 360; Dağlar 2010: 125; Doğan 2006: 309; Göde 2011: 240; Göde 1997: 253; 285; Kara 1996: 415; Özçelik 2004: 426; Tunç 2008: 173).
- I.D.17.6560. Kötülük yapan Arap ve hoca cezalandırılır (Deniz 1996: 116).
- I.D.17.6561. Kötülük yapan arkadaş, şeytanlar tarafından çarpılır (Göde 1997: 185).
- I.D.17.6562. Kötülük yapan aşçı ve kırk dev cezalandırılır (Günay 1975: 319).
- I.D.17.6563. Kötülük yapan baba (padişah) öldürülür (Günay 1975: 350).
- I.D.17.6564. Kötülük yapan baba cezalandırılır (Öcal 1999: 328).
- I.D.17.6565. Kötülük yapan baba taş kesilir (Sakaoğlu 1973: 382).
- I.D.17.6566. Kötülük yapan baba ve iki ağabey cezalandırılır (Dağlar 2010: 110).
- I.D.17.6567. Kötülük yapan baba, sürgün edilir (Yardımcı 2012: 131).
- I.D.17.6568. Kötülük yapan berber, öldürülür (Şimşek 1990: 715).
- I.D.17.6569. Kötülük yapan besleme cezalandırılır (Sakaoğlu 1973: 475).
- I.D.17.6570. Kötülük yapan bezirgan cezalandırılır (Sakaoğlu 1973: 433).
- I.D.17.6571. Kötülük yapan cadı cariyeye cezalandırılır (Sayar 2009: 157).
- I.D.17.6572. Kötülük yapan cadı kadın ve kızı cezalandırılır (Bakırcı 2000: 359).
- I.D.17.6573. Kötülük yapan cadı ve cadının kızı, katırların arkasına bağlanarak cezalandırılır (Tosun 1996: 340).
- I.D.17.6574. Kötülük yapan cadı, cadının kızı ve iki kız kardeş cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 280).

- I.D.17.6575. Kötülük yapan cadı, üzerine kaynar su dökülerek öldürülür (Bakırcı 2000: 398).
- I.D.17.6576. Kötülük yapan cazı kadın, binek taşına çevrilir (Seyidoğlu 1975: 230).
- I.D.17.6577. Kötülük yapan çavuş ve hoca cezalandırılır (Kara 1996: 514).
- I.D.17.6578. Kötülük yapan çingene kız cezalandırılır (Öcal 1999: 213; Seyidoğlu 1975: 215; 303; Şimşek 1990: 586).
- I.D.17.6579. Kötülük yapan Çingene kızı, atlara bağlanarak öldürülür (Doğan 2012: 403; Eren 2001: 201; Önay 1995: 280; Yardımcı 2012: 155).
- I.D.17.6580. Kötülük yapan Çingene kızı, evden kovulur (Çelik 2008: 398; Eren 2001: 196; Önay 1995: 285).
- I.D.17.6581. Kötülük yapan Çingene kızı, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Arseven 1967c: 4592; Arslan 2008: 300; Ergun 2014: 67; 112; 120; 177; Demir 2006: 125; Pamir Bildik 1995: 315; Ölmez 2014: 151; Yardımcı 2012: 77).
- I.D.17.6582. Kötülük yapan çoban öldürülür (Önay 1998j).
- I.D.17.6583. Kötülük yapan dadı ve abla cezalandırılır (Bekdik 2014: 244).
- I.D.17.6584. Kötülük yapan dadı ve dadının kızı zindana atılır (Kartal 2015: 138).
- I.D.17.6585. Kötülük yapan dadı ve kızı öldürülür (Şimşek 1990: 757).
- I.D.17.6586. Kötülük yapan dadı ve kızı, kırk katırın kuyruğuna bağlanarak cezalandırılır (Boratav 2001: 163).
- I.D.17.6587. Kötülük yapan dev karıları cezalandırılır (Bakırcı 2000: 323).
- I.D.17.6588. Kötülük yapan eski nişanlı cezalandırılır (Bekdik 2014: 300; Seyidoğlu 1975: 369).
- I.D.17.6589. Kötülük yapan görümce, katırların arkasına bağlanarak cezalandırılır (Akyol 2010: 403).
- I.D.17.6590. Kötülük yapan gurbet kızı cezalandırılır Günay 1975: 430; 448).
- I.D.17.6591. Kötülük yapan halanın kızı, ilahi bir güç tarafından cezalandırılır (Öcal 1999: 377).
- I.D.17.6592. Kötülük yapan hanım, evden kovulur (Bekdik 2014: 286).
- I.D.17.6593. Kötülük yapan hanımlar boşanır (Göde 1997: 249).
- I.D.17.6594. Kötülük yapan hizmetkârlar ve imam, idam ettirilir (Berki 2003: 259).
- I.D.17.6595. Kötülük yapan ihtiyar idam ettirilir (Önay 1995: 531).
- I.D.17.6596. Kötülük yapan iki abla cezalandırılır (Arslan 2008: 255; Doğan 2006: 202; Köksel 1995: 326; Köse 2004: 123; Öcal 1999: 200; Önkol 2015: 198; Sayar 2009: 154).
- I.D.17.6597. Kötülük yapan iki abla, katırların arkasına bağlanarak öldürülür (Arslan 2000: 435).
- I.D.17.6598. Kötülük yapan iki ağabey öldürülür (Göde 1997: 273).
- I.D.17.6599. Kötülük yapan iki arkadaş, vahşi hayvanlar tarafından parçalanır (Karasu 2002: 237).
- I.D.17.6600. Kötülük yapan iki arkadaş, yaptıklarını anladıklarında yer yarılr ve yerin içine girerler (Seyidoğlu 1975: 401).
- I.D.17.6601. Kötülük yapan iki damat cezalandırılır (Göde 1997: 301).
- I.D.17.6602. Kötülük yapan iki kardeş cezalandırılır (Göde 1997: 200).
- I.D.17.6603. Kötülük yapan iki kardeş vahşi hayvanlara atılarak cezalandırılır (Köse 2004: 116).

- I.D.17.6604. Kötülük yapan iki kız kardeş cezalandırılır (Akgün 2000: 223; Alay 2005: 226; 228; Atlı 2011: 380; Aydın 2012: 423; Göde 1997: 282; Günay 1975: 365; Kara 1996: 503; Köksel 1995: 208; 326; 331; Şimşek 1990: 749; Tunç 2008).
- I.D.17.6605. Kötülük yapan iki kız kardeş ve müezzin öldürülür (Günay 1975: 297).
- I.D.17.6606. Kötülük yapan iki kız kardeş, atın kuyruğuna bağlanarak cezalandırılır (Deniz 1996: 133).
- I.D.17.6607. Kötülük yapan iki vezir, sürgün edilir (Sayar 2009: 184).
- I.D.17.6608. Kötülük yapan kadın cezalandırılır (Öcal 1999: 470).
- I.D.17.6609. Kötülük yapan kadın ve hizmetkâr, katırlara bağlanarak cezalandırılırlar (Tosun 1996: 336).
- I.D.17.6610. Kötülük yapan kadın, kırk katırın arkasına bağlanarak cezalandırılır (Karasu 2002: 229).
- I.D.17.6611. Kötülük yapan kadın, kızı ve kızla birlikte olan Arap, sırasıyla bir kütük, kedi ve köpeğe dönüştürülürler (Şimşek 1990: 703).
- I.D.17.6612. Kötülük yapan kadın, kör edilerek ormana atılır (Akgün 2000: 210).
- I.D.17.6613. Kötülük yapan kadının kızı yamyam olarak doğar (Sakaoğlu 1973: 449).
- I.D.17.6614. Kötülük yapan kardeşler cezalandırılır (Bakırcı 2000: 331).
- I.D.17.6615. Kötülük yapan kaynata cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 240).
- I.D.17.6616. Kötülük yapan Kel Fatma cezalandırılır (Bekdik 2014: 284).
- I.D.17.6617. Kötülük yapan kervanbaşı cezalandırılır (Alay 2005: 212).
- I.D.17.6618. Kötülük yapan kız cezalandırılır (Dağlar 2010: 213; Günay 1975: 337).
- I.D.17.6619. Kötülük yapan kız kardeş ve dev öldürülür (Bekdik 2014: 242).
- I.D.17.6620. Kötülük yapan kız kardeşler cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 220).
- I.D.17.6621. Kötülük yapan kız kardeşler cezalandırılır (Günay 1975: 491).
- I.D.17.6622. Kötülük yapan kız kardeşler cezalandırılır (Doğan 2006: 202).
- I.D.17.6623. Kötülük yapan kız öldürülür (Kara 1996: 475).
- I.D.17.6624. Kötülük yapan kız, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Doğramacioğlu 2011: 378).
- I.D.17.6625. Kötülük yapan komutan, hapse atılır (Köksel 1995: 254).
- I.D.17.6626. Kötülük yapan Köse cezalandırılır (Göde 1997: 332).
- I.D.17.6627. Kötülük yapan Köse, kırk katırın ardına bağlanarak öldürülür (Kara 1996: 227).
- I.D.17.6628. Kötülük yapan kurt, keçi tarafından öldürülür (Kara 1996: 86).
- I.D.17.6629. Kötülük yapan Lala, saraydan kovulur (Sakaoğlu 1973: 522).
- I.D.17.6630. Kötülük yapan müezzin ve katırcı cezalandırılır (Günay 1975: 395).
- I.D.17.6631. Kötülük yapan namert, vahşi hayvanlar tarafından öldürülür (Sakaoğlu 1973: 357).
- I.D.17.6632. Kötülük yapan nene (cadı) ve kızı, katırlara bağlanarak cezalandırılırlar (Tosun 1996: 241).
- I.D.17.6633. Kötülük yapan nişanlı, kırk katırın arkasına bağlanarak cezalandırılır (Köksel 1995: 278).
- I.D.17.6634. Kötülük yapan otuz dokuz harami öldürülür (Aslan 2017: 133).

- I.D.17.6635. Kötülük yapan padişah (baba), oğlunun yardımıyla öldürülür (Şimşek 1990: 774).
- I.D.17.6636. Kötülük yapan padişah cezalandırılır (Göde 1997: 278; Günay 1975: 384).
- I.D.17.6637. Kötülük yapan padişah öldürülür (Atlı 2011: 283; Göde 1997: 293).
- I.D.17.6638. Kötülük yapan padişah, Kaf Dağı'nın arkasına sürülür (Kara 1996: 360).
- I.D.17.6639. Kötülük yapan padişah, taş kesilir (Atlı 2011: 306; Şimşek 1990: 583).
- I.D.17.6640. Kötülük yapan padişahın kızı ve Arap cezalandırılır (Günay 1975: 475).
- I.D.17.6641. Kötülük yapan padişahın kızı ve lala, öldürülür (Ergun 2014: 185).
- I.D.17.6642. Kötülük yapan poşa kız cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 295).
- I.D.17.6643. Kötülük yapan süt anne ve kızı katırlara bağlanarak öldürülür (Ergun 2014: 117).
- I.D.17.6644. Kötülük yapan sütanne ve kızı cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 290).
- I.D.17.6645. Kötülük yapan sütanne ve kızı, cezalandırılır (Dağlar 2010: 186).
- I.D.17.6646. Kötülük yapan tahsildar cezalandırılır (Göde 1997: 229).
- I.D.17.6647. Kötülük yapan teyze ve kızı cezalandırılır (Günay 1995: 405; Köksel 1995: 339; 345; Öcal 1999: 366; Sakaoğlu 1973: 555; Tunç 2008: 228).
- I.D.17.6648. Kötülük yapan teyze ve teyzenin kızı, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Ergun 2014: 54; Arslan 2017: 408; Pamir Bildik 1995: 318; Yardımcı 2012: 192).
- I.D.17.6649. Kötülük yapan teyzeler, kırk katıra bağlanarak öldürülürler (Arslan 2017: 468).
- I.D.17.6650. Kötülük yapan üvey anne cezalandırılır (Arslan 2008: 228; Bakırcı 2000: 375; Göde 2011: 238; Kara 1996: 454; Özçelik 2004: 371; 374; Seyidoğlu 1975: 257).
- I.D.17.6651. Kötülük yapan üvey anne evden kovulur (Akyol 2010: 278).
- I.D.17.6652. Kötülük yapan üvey anne ve kızı cezalandırılır (Bakırcı 2000: 293; Kara 1996: 510; Köse 2004: 173; Öcal 1999: 356).
- I.D.17.6653. Kötülük yapan üvey anne ve kızı, altın dolu sandık yerine içinde büyükçe bir yılan bulunan sandık alırlar. Yılan, onları korkutarak cezalandırır (Artun 1978: 50).
- I.D.17.6654. Kötülük yapan üvey anne ve kızı, hapsedilir (Yaşa 2002: 210).
- I.D.17.6655. Kötülük yapan üvey anne ve kızı, katırlara bağlanarak cezalandırılırlar (Akyol 2010: 427; Ergun 2014: 92).
- I.D.17.6656. Kötülük yapan üvey anne ve kızı, yılanlar ve çıyanlar tarafından sokulur (Ölmez 2014: 217).
- I.D.17.6657. Kötülük yapan üvey anne ve yaşlı kadın, periler tarafından parçalanır (Seyidoğlu 1975: 223).
- I.D.17.6658. Kötülük yapan üvey anne, ormandaki yaşlı bir kadının eliyle cezalandırılır (Eren 2001: 300; Önal 2004: 52; Tunç 2008: 242).
- I.D.17.6659. Kötülük yapan üvey anne, parçalanarak ölür (Bekdik 2014: 249).
- I.D.17.6660. Kötülük yapan üvey annenin kızı öldürülür (Berki 2003: 265).
- I.D.17.6661. Kötülük yapan üvey kardeş cezalandırılır (Aydın 2012: 414; Öcal 1999: 207; 210).
- I.D.17.6662. Kötülük yapan üvey kız, çirkinleşir (Dağlar 2010: 188).
- I.D.17.6663. Kötülük yapan ve açgözlü anne ve kızı, yılan dolu bir torbayı çeşitli cevherlerle dolu sanarak açarlar. Yılanlar tarafından öldürülürler (Taner 1995: 13).

- I.D.17.6664. Kötülük yapan vezir öldürülür (Kongül 2013: 35; Göde 2011: 207; Sakaoğlu 1973: 207; 543).
- I.D.17.6665. Kötülük yapan vezir, hoca ve yaşlı kadın öldürülürler (Akgün 2000: 208).
- I.D.17.6666. Kötülük yapan vezirin karısı, kızı ve doktoru zindana atılır (Köse 2004: 223).
- I.D.17.6667. Kötülük yapan yedi başlı devin yedi kızı, yedi katıra bağlanarak cezalandırılır (Bayrı 2010: 107).
- I.D.17.6668. Kötülük yapan yenge cezalandırılır (Doğan 2006: 267).
- I.D.17.6669. Kötülük yapan zengin ağa cezalandırılır (Bekdik 2014: 246).
- I.D.17.6670. Kötülük yapanlar ateşe atılarak cezalandırılır (Göde 1997: 287).
- I.D.17.6671. Kötülük yapanlar cezalandırılır (Köksel 1995: 358; Sakaoğlu 1973: 573; 614; Tunç 2008: 194).
- I.D.17.6672. Kötülük yapılan dev karısı, kötülük yapan kıza kötü özellikler verir (Akyol 2010: 232).
- I.D.17.6673. Kötülükler yapan Arap öldürülür (Yardımcı 2012: 294).
- I.D.17.6674. Köylünün hayvanlarını yiyen kurt öldürülür (Demir 2006: 110).
- I.D.17.6675. Kumasının bebeklerini değiştiren kadın, kırk katıra bağlanarak cezalandırılır (Ayan 2015: 19).
- I.D.17.6676. Kuzuları yiyen ayı, ateşe atılarak öldürülür (Gözükızıl 2010: 213).
- I.D.17.6677. Küçük kardeşinden yemek karşılığında gözünü isteyen ağabey, onun gibi zengin olmak isterken kötülüğünden ötürü cezalandırılır (Doğan 2006: 231).
- I.D.17.6678. Masum kıza iftira atan devin yedi gelinleri öldürülür (Çöl Yıldız 2010: 16).
- I.D.17.6679. Melekler, kendilerine iyilik yapanlara iyilik, kötülük yapanlara kötülük yaparlar (Köse 2004: 185-186).
- I.D.17.6680. Mikta'dı kandırıp sarhoş eden ve karısını başkasına vermeyi planlayan adamlar öldürülür (Arslan 2017: 522).
- I.D.17.6681. Nardan çıkan kızın yerine geçmeye çalışan Arap kızı, kızgın bir ata bağlanarak cezalandırılır (Boratav 2001: 74).
- I.D.17.6682. Nefsine uyup kocasını hapse attıran kadının boynu vurulur (Kara 1996: 560).
- I.D.17.6683. Neneyle torununu yiyen kurt öldürülür (Pamir Bildik 1995: 231).
- I.D.17.6684. Niyeti sezilen kötü kalpli üvey anne, atlara bağlanarak öldürülür (Eğridağ 1997: 32; Yardımcı 2012: 119).
- I.D.17.6685. Oğluna kötülük yapmak isteyen baba cezalandırılır (Göde 1997: 210).
- I.D.17.6686. Oldukça kötü işler yapmış bir adam, hocaya cennetlik olup olmadığını sormaya gider. Hoca da adamın yaptığı işleri bildiği için ondan korkar ve dolaylı bir cevap verir (Doğan 2006: 187).
- I.D.17.6687. Öldürülen çocuğun, başka bir aşiret tarafından öldürüldüğü ortaya atılınca, katili bilen çocuğun babası, yok yere kan dökülmesinden korkar (Eğridağ 1997: 89).
- I.D.17.6688. Ölü bekleyen kızın yerine geçmek isteyen kadın, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Arslan 2008:322).

- I.D.17.6689. Padişah, kötülük yapan oğullarını astırmaya karar verir ancak savaş çıkınca hepsini çıkarıp savaşa yollar (Yavuz 1996: 247).
- I.D.17.6690. Padişahın iki kızını babalarına şikâyet etmekle tehdit eden vezir, onlarla birlikte olur (Kongül 2013: 34).
- I.D.17.6691. Padişahın kızını kaçıran büyücü, parçalanarak öldürülür (Berki 2003: 248).
- I.D.17.6692. Padişahın oğlunu hapseden dadısı cezalandırılır (Seyidoğlu 1975: 337).
- I.D.17.6693. Padişahın oğlunun yerine geçen Yahudi öldürülür (Kara 1996: 375).
- I.D.17.6694. Padişahın sarayında yaşayan kırk cariyeye, bu cariyelerin görüştüğü kırk adam ve padişahın karısı öldürülür (Demir 2006: 95).
- I.D.17.6695. Padişahın zor kullanarak getirdiği fakat âşık olarak evlendiği kızdan olan oğlu, kese içinde doğar (Arslan 2017: 413).
- I.D.17.6696. Peri kızının yerine geçen çingene, iki ata bağlanarak öldürülür (Berki 2003: 195; Önay 1995: 254).
- I.D.17.6697. Peri kızının yerine geçen kız, kırk ata bağlanarak cezalandırılır (Önay 1995: 259).
- I.D.17.6698. Peri kızının yerine hileyle geçen Arap kırk katırla cezalandırılır (Özçelik 2004: 319).
- I.D.17.6699. Şamdanın içindeki kızın yerine geçen prensin nişanlısı, kırk katıra bağlanarak cezalandırılır (Boratav 2001: 167).
- I.D.17.6700. Şehzadenin yerine geçen Köse'nin boynu vurulur (Pamir Bildik 1995: 265).
- I.D.17.6701. Şehzadeyle evlenmek için kızı öldürmeye çalışan Arap kızı, atların kuyruğuna bağlanarak öldürülür (Önal 2004: 239).
- I.D.17.6702. Üç turunc güzelini ortadan kaldırmak isteyen çirkin kız, katırlara bağlanarak öldürülür (Kara 1996: 140).
- I.D.17.6703. Üvey anne, kendi çocuklarının zengin olması için onları dev karısının yanına gönderir. Dev karısının göğsünden emmeyen iki kardeş, ona kötü davranırlar ve her yanları yılanlarla çıyanlarla sarılır (Arslan 2008: 297).
- I.D.17.6704. Üvey anne, kötülüklerine devam edebilmek için üvey oğlunu öldürmeye karar verir (Köse 2004: 179).
- I.D.17.6705. Üvey annenin güzelleşmek isteyen kötü kalpli kızı, su içtiği çeşme tarafından çirkinleştirilir (Ergun 2014: 90).
- I.D.17.6706. Üvey annenin kızı, tepegöz olarak doğar (Göde 1997: 297).
- I.D.17.6707. Üvey annenin kötü kalpli kızı, güzelleşmek için gittiği ormandan çirkinleşerek döner (Önay 1995: 247).
- I.D.17.6708. Üvey annenin kötü kalpli kızı, güzelleşmek için gittiği yaşlı kadına kötü davranınca çirkinleşir (Arslan 2008: 241; 250; 267; Arslan 2000: 402; Ayan 2015: 20; Bekdik 2014: 280; Berki 2003: 274; 299; Boratav 2001: 108; Çöl Yıldız 2010: 9; Eren 2001: 225; Ergun 2014: 242; Kara 1996: 369; Karasu 2002: 194; Önal 2004: 50; Önay 1995: 245; Ölmez 2014: 141; Şimşek 1990: 533; Tunç 2008: 149).
- I.D.17.6709. Üvey annenin kötü kalpli kızı, ormanda kötülük yaptığı cadı tarafından çirkin bir kıza çevrilir (Çiftçi 2015: 201).

- I.D.17.6710. Üvey annenin kötü kalpli kızı, tandırda yanarak ölür (Arslan 2000: 407).
- I.D.17.6711. Üvey annenin kötü kalpli kızı, zengin olmak için gittiği ormanda cinlere ve şeytanlara kötü davranınca her yanını yılanlar sarar ve ölür (Uluslan 2009: 290).
- I.D.17.6712. Üvey annenin kötü kalpli kızı, zengin olmak için gittiği ormanda tilki, armut ağacı, çeşme, öküz ve deve kötü davranır. Dev, sinirlendiği kıza içinde yılan olan bir sandık verir ve kız, annesiyle beraber ölür (Arslan 2008: 231).
- I.D.17.6713. Üvey kardeşi gibi güzel ve zengin olmak isteyen üvey annenin kötü kalpli kızı, mağaradaki elma ağacına, fırına ve yaşlı kadına kötü davranınca, çirkinleşir (Demir 2006: 119).
- I.D.17.6714. Üvey kardeşinin yerine geçen kız, ata bağlanarak uzaklaştırılır (Özçelik 1995: 89).
- I.D.17.6715. Üvey kızına kötülük yapan üvey anne ve kızları, kırk katıra bağlanarak öldürülürler (Şafak Aydın 2015: 249).
- I.D.17.6716. Vezire kötülük yapmak isteyenler saraydan kovulur (Karasu 2002: 202).
- I.D.17.6717. Yanına aldığı hizmetkârıyla yola çıkan hoca, hizmetkârın üzerinde “uçan kuş da olsa kurtulmaz, batakhanedir”, yazan yola girmesi üzerine korkup, yollarını değiştirmeye çalışır (Akay 1942: 69).
- I.D.17.6718. Yaptıkları ortaya çıkan Lala ve müezzın cezalandırılırlar (Özçelik 2004: 429).
- I.D.17.6719. Yaptıkları ortaya çıkan Natır, kırk katıra bağlanarak öldürülür (Ergun 2014: 149).
- I.D.17.6720. Yaptıkları ortaya çıkan Sultan Ana, ebe ve vezir cezalandırılırlar (Sayar 2009: 129).
- I.D.17.6721. Yedi erkek kardeşin tek kız kardeşine kötülük yapan devin karısı cezalandırılır (Doğan 2006: 304).
- I.D.17.6722. Yeğenin gözlerini çıkaran teyze ve onun yerine geçen kızı, iki ata bağlanarak parçalanır (Doğan 2006: 229; Doğramacıoğlu 2011: 230; Öney 1995: 303).
- I.D.17.6723. Yeraltında yaşayan kediler, iyi insanlara yardım ederler; kötü insanları da cezalandırırlar (Karasu 2002: 206).
- I.D.17.6724. Yuva yıkmaya giden atlı öldürülür (Şafak Aydın 2015: 252).
- I.D.17.6725. Zengin ve kötü kalpli kadının doğumu üç varlık tarafından yaptırılır ve kıza ur verirler (Arslan 2017: 405).
- I.D.17.6726. Zengin ve kötü kalpli kardeşin doğumunu üç peri kızı yıkılmış bir evde yaptırır ve doğan bebeğe çok kötü özellikler verirler (Günay 1975: 403).

I.D.18.6801 – I.D.18.7200 Kurnazlık

- I.D.18.6801. Kurnaz eşek boğularak ölür (Öney 1999b).
- I.D.18.6802. Kurnaz tilki ölür (Dağlar 2010: 96).
- I.D.18.6803. Kurnaz tilki, hakkı olan ekini alamaz (Kara 1996: 110).

I.D.19.7201 – I.D.19.7600 Muhtaç Kalma Korkusu

I.D.20.7601 – I.D.20.8000 Mutsuzluk

I.D.20.7601. Keloğlan'la evleneceğini anlayan kız kaçır (Günay 1975: 316).

I.D.21.8001 – I.D.21.8400 Tembellik

I.D.21.8001. Ne yapılırsa yapılsın ev işlerine el atmayan gelin evden kovulur (Eren 1997: 130).

I.D.21.8002. Tembeller yangından kaçmazlar ve ölürlər (Sayar 2009: 117).

I.D.21.8003. Tembeller, yanmak üzere olsalar da yerlerinden kalmak istemezler (Tunç 2008: 238).

I.D.21.8004. Yaz boyunca tembellik yapan kurbağa, kışın aç kalır (Gözükızıl 2010: 127).

I.D.22.8401 – I.D.22.8800 Terk Etme/Terk Edilme

I.D.22.8401. Bey, ilk iki karısından çocuk sahibi olamayınca üçüncü defa evlenir. İlk iki karısı ise, üçüncü kadının hamile olmasından korkarak ona kötülük yapmaya karar verirler (Özçelik 2004: 420).

I.D.22.8402. Bezirgânın karısı, hizmetçiye yüz elli akçe vermesini, vermezse onu terk edeceğini söyleyince, parasına düşkün bezirgancı kabul eder (Yardımcı 2012: 297).

I.D.22.8403. Çocuğu olmadığı için kocasının başkasıyla evlenmesini istemeyen kadın, karnına pamuk koyar (Alptekin 2002: 416).

I.D.22.8404. Evine yemek götüremeyen adam, karısının eski ülkelerine geri dönmesinden korkar (Şafak Aydın 2015: 224).

I.D.22.8405. Evli kadının görüştüğü adamı öldüren delikanlı, kadını, kocasına söylemekle tehdit eder ve ondan para alır (Korkmaz 2010: 132).

I.D.22.8406. Görüştüğü adam öldürülen evli kadın, korktuğu için kocasına bir şey diyemez (Korkmaz 2010: 132).

I.D.22.8407. Kadın, kız doğurursa yeniden evlenilmekle tehdit edilir. Kocasının başka biriyle evlenmesini istemeyen kadın, doğurduğu kızı bir çingeneyle değiştirir (Akgün 2000: 202).

I.D.22.8408. Kadın, kocasına babası veya kendi arasında bir tercih yaptırarak adamı tehdit eder ve kayınbabasını evden atar (Karasu 2002: 197).

I.D.22.8409. Kadın, kocasına ya annesini götürmesini ya da evi terk edeceğini söyler. Adam annesini evden atar (Akgün 2000: 213; Doğramacıoğlu 2011: 282; Günde 2016: 52).

I.D.22.8410. Kadın, kocasını ondan ayrılmakla tehdit edince, adam tek ineğini keser (Bakırcı 2000: 291).

I.D.22.8411. Kadının kocasına oğlan diye söylediği kızı sünnet ettirilmek istenince, sünnet yıllar boyunca ertelenir (Şafak Aydın 2015: 171).

I.D.22.8412. Karısı adamı hoca olmazsa onu terk etmekle tehdit eder. Adam kitap, kağıt alıp okumaya başlar (Arslan 2017: 462).

I.D.22.8413. Kaynanasını köçek yapan kadın, kocası eve gelince çok korkar (Önay 1995: 546).

I.D.22.8414. Koca, karısından ayrılmamak için çocuklarını terk eder (Akgün 2000: 185).

I.D.22.8415. Koca, karısını, getirdiği yünleri eğirmesini yoksa onu boşayacağı yönünde tehdit eder. Kadın korkarak annesinden yardım ister (Yavuz 1996: 450).

- I.D.22.8416. Koca, kötü kalpli karısını boşanmakla tehdit edince, kadın kaynanasının evde kalmasına razı olur (Günde 2016: 54).
- I.D.22.8417. Kocasını kendisinden bilmediği işler isteyince, kadın, annesine gider ve yardım ister (Önay 1995: 504).
- I.D.22.8418. Kocasının gönderdiği eti canı çekince yiyen kadın, telaşa kapılır (Göde 2011: 237).
- I.D.22.8419. Kocasının kendisini boşamasından korkan kadın, yumurtayı çaputa sararak doğum yaptığını söyler (Önay 1995: 354).
- I.D.22.8420. Kocasının kendisini terk etmekten korkan kadın, çocuğunu öldürüp suçu başka bir kadına atar (Akay 1942: 42; Eren 2001: 203).
- I.D.22.8421. Müneccimbaşı olmazsa karısı tarafından terk edileceğini öğrenen adam, bir defter ve kalem alarak çalışmaya başlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 95).
- I.D.22.8422. Padişahın doğum yapamayan karısı, doğum yapan diğer kadının bebeklerini domuz ve köpeklerle değiştirir (Ayan 2015: 16).
- I.D.22.8423. Padişahın karısı, kız çocuğu doğurursa boşanacağını bilir. Poşalardan doğan kızına karşılık bir erkek bebek alır (Önal 2004: 156).
- I.D.22.8424. Sürekli kızı olan padişah, karısını bir kere daha kız çocuğu doğurursa boşamakla tehdit eder. Kadın yine bir kız doğurur ama korkusundan kızına takma bir erkeklik organı yapar (Karadağ ve Akkaya 1997: 79).
- I.D.22.8425. Üvey anne, evlendiği adama kızını ormana bırakmasını yoksa kendisinden boşanacağını söyler. Padişah, kızını ormana bırakır (Gülensoy ve Buran 1992: 126; Çöl Yıldız 2010: 8).
- I.D.22.8426. Üvey anne, kocasına çocuğu veya kendisi arasında bir tercih yapmasını söyler. Adam, çocuğunu ormana bırakır (Eren 2011: 299).
- I.D.22.8427. Üvey anne, kocasına çocuklarını ya da kendisini terk etmesini söyler. Adam, çocuklarını ormana bırakır (Çiftçi 2015: 165; 182; 194; 199; Günay 1975: 335; Önay 1995: 281; Pamir Bildik 1995: 298).
- I.D.22.8428. Üvey anne, kocasına kızı veya kendi arasında bir tercih yaptırarak adamı tehdit eder ve üvey kızını evden atar (Karasu 2002: 191; Seyidoğlu 1975: 252).
- I.D.22.8429. Üvey anne, kocasına oğlu veya kendi arasında bir seçim yapmasını söyler ve adam, oğlunu ormana bırakır (Berki 2003: 273; Öcal 1999: 348).
- I.D.22.8430. Üvey anne, kocasına ya kızını göndereceğini ya da kendisinin evi terk edeceğini söyler. Adam kızını ormana bırakır (Ölmez 2014: 140; Pamir Bildik 1995: 274; Yardımcı 2012: 193).

I.D.23.8801 – I.D.23.9200. Üvey Anne (Olağan)

- I.D.23.8801. Beyoğlu'nun tertip ettiği eğlenceye gitmeyen kızlar cezalandırılacaktır. Üvey annesi, kızını bir odaya kapatır ve kız, üvey anneden ondan korkar (Özçelik 2004: 297).
- I.D.23.8802. Kendi etinden yiyen kadın, üvey çocuklarını da kesip yemeye karar verir (Göde 2011: 237).
- I.D.23.8803. Kocasından korkan üvey anne, kuş eti yerine kendi göğsünden keserek pişirir (Göde 2011: 237).

- I.D.23.8804. Testiyi kıran Fatmacık, korkar ve üvey annesi tarafından evden kovulur (Özçelik 2004: 442).
- I.D.23.8805. Testiyi kıran kız, üvey annesinin korkusundan bayılır (Şimşek 1990: 531).
- I.D.23.8806. Üvey anne insan eti yer ve üvey çocuklarını besleyip kesmeye karar verir (Kartal 1966g: 4144).
- I.D.23.8807. Üvey anne, kızından yünleri eğirmesini ister. Kız, dalgınlıkla yumakları düşününce akşam başına geleceklerden ötürü ağlamaya başlar (Taner 1995: 108).
- I.D.23.8808. Üvey anne, kızının mutlu olmasını istemediği için ona gelen dünürçüleri geri çevirir (Özçelik 2004: 296).
- I.D.23.8809. Üvey anne, kocasını, çocuklarını kesip yemeye ikna eder (Akgün 2000: 179).
- I.D.23.8810. Üvey anne, öldürmek istediği üvey kızını öldürmez ve kızdan, boynundaki izin düşerek oluştuğunu söylemesini ister. Doğruyu söylerse ona kötü şeyler yapacağını söyler (Arslan 2008: 228).
- I.D.23.8811. Üvey annelerinin kendilerini keseceğini duyan iki kardeş, evden kaçarlar (Göde 2011: 237).
- I.D.23.8812. Üvey annenin tehdit edip yalan söylemesini istediği kız, korkar ve babasına yalan söyler (Arslan 2008: 228).
- I.D.23.8813. Üvey annenin üç kızı vardır. Kızlardan biri tek, diğeri iki, sonuncusu da üç gözlüdür (Ergun 2014: 77).
- I.D.23.8814. Üvey annesinden korkan kız, elindeki çuvalı yere düşürür (Ölmez 2014: 217).
- I.D.23.8815. Üvey annesinin verdiği işi yerine getirememekten korkan kız, telaşlanır (Pamir Bildik 1995: 252).
- I.D.23.8816. Yünü rüzgâra kaptıran kız, üvey annesinden korkar ve ağlar (Bekdik 2014: 2014).

I.D.24.9201 – I.D.24.9600 Yamyam ve Vampir (Olağan)

- I.D.24.9201. Aç kalan üç kız kardeşten büyük olan ikisi, açlıktan kız kardeşlerini yemeyi düşünürler (Doğan 2006: 199).
- I.D.24.9202. Aklını yitiren oğlan, insan eti yemeye başlar (Kara 1996: 586).
- I.D.24.9203. Ayı, evlendiği kızdan olan iki çocuğunu yer (Uluslan 2009: 286).
- I.D.24.9204. Büyüyle deliren padişahın kızı, günde bir kız yer (Dağlar 2010: 179; Seyidoğlu 1975: 335).
- I.D.24.9205. Cennetlik olup olmadığını öğrenmek için, mezara bir dal dikmeye giden adam, mezarlığa birinin geldiğini ve ölüyü çıkararak ciğerlerini yediğini görür (Doğan 2006: 187).
- I.D.24.9206. Çingene karısı insan yer (Karasu 2002: 218).
- I.D.24.9207. Devler insan etiyle beslenirler ve insan etinin kokusunu alabilirler (Boratav 2001: 89-90).
- I.D.24.9208. İki ihtiyar, büyü yaptıkları padişahın kızını delirtirerek yanına gelen cariyeleri yemelerini sağlarlar (Yardımcı 2012: 230).
- I.D.24.9209. İnsan yiyen kadın, ateşe atılarak yakılır (Atlı 2011: 341).

- I.D.24.9210. İnsanları kaçırap evlerinde parçalayıp saklayan ağa ve annesi, köylüler tarafından öldürülürler (Önal 2004: 217).
- I.D.24.9211. Kadın, kedi eti yiyince kendi etinden pişirir ve insan eti hoşlarına gider. Bunun üzerine küçük kızlarını kesip yemeye karar verirler (Bekdik 2014: 210).
- I.D.24.9212. Kadının elindekini bilip onunla evlenen adam, mezardan ölülerini çıkarıp yer (Ulus 2009: 285).
- I.D.24.9213. Kadının evlendiği derviş, dolabında insanları kesip saklayan bir yamyamdır (Bekdik 2014: 219).
- I.D.24.9214. Karısının etini keklik diye yiyen adam, eti beğenir (Tunç 2008: 204).
- I.D.24.9215. Karısının etini yiyen adam, insan etini çok beğenir ve karısıyla beraber iki çocuğunu öldürüp yemeye karar verirler (Kartal 1966b: 4118).
- I.D.24.9216. Kekliği kediye kaptıran kadın, kendi göğsünü keserek kocasına pişirir (Tunç 2008: 204).
- I.D.24.9217. Kendi etinden yiyen kadın, üvey çocuklarını da kesip yemeye karar verir (Göde 2011: 237).
- I.D.24.9218. Keşişin sürekli büyü yaptığı oğlan, günde bir kız yer (Seyidoğlu 1975: 172).
- I.D.24.9219. Kırk haramiler insan yerler (Seyidoğlu 1975: 253).
- I.D.24.9220. Kızlarını yiyen anne ve baba öldürülür (Bekdik 2014: 211).
- I.D.24.9221. Kocasından korkan kadın, kuş eti yerine kendi göğsünden keserek pişirir (Göde 2011: 237).
- I.D.24.9222. Kocasından korkan kadın, lezzetli et pişirmek için çocuklarını kesmeye karar verir (Tunç 2008: 204).
- I.D.24.9223. Kocasının dolapta insan etlerini sakladığını gören kadın, evden kaçır (Bekdik 2014: 219).
- I.D.24.9224. Kocasının getirdiği eti yiyen ama ondan korkan kadın, göğsünü kesip pişirir (Kartal 1966b: 4118).
- I.D.24.9225. Kocasının getirdiği eti yiyen kadın, kocasının kızacağını düşünerek çocuklarından birini kesip yemek yapar (Akgün 2000: 214).
- I.D.24.9226. Kocasının insan eti yediğini gören kadın evden kaçır (Ulus 2009: 285).
- I.D.24.9227. Köyün kaybolan insanları, ağanın evindeki küplerin içinde, parçalanmış vaziyettedir (Önal 2004: 216).
- I.D.24.9228. Kurutulmuş insan beynini yiyen kız hamile kalır ve parmak çocuk doğurur (Ete 2010: 142).
- I.D.24.9229. Mezarlığı olmayan köyde ölmek üzere olan insanlar kesilerek pay edilip yenilir (Alay 2005: 247).
- I.D.24.9230. Ormanda kalan üç kız, yemekleri kalmayınca en küçükten başlayarak birbirlerini yemeyi düşünürler (Önay 1995: 366).
- I.D.24.9231. Ormanda rastlanan yaşlı kadın, çocukları toplayıp pişirir ve yer (Akgün 2000: 185).
- I.D.24.9232. Ölümsüz köyde hastalanan insanları kesip yerler (Arslan 2008: 216).

- I.D.24.9233. Padişahın kızının hastalığının nedeni, yılda bir kere gelen vahşi bir hayvanın kızın kanını emmesidir (Artun 1978: 11).
- I.D.24.9234. Padişahın oğlu delirir ve günde bir insan yer (Günay 1975: 470).
- I.D.24.9235. Sabaha kesilip eti yenilecek adam kuyuya atılır. Adam, sabaha kadar Allah'a yalvarır (Aydın 2012: 495).
- I.D.24.9236. Seyf-ül Mülük ve askerleri, fırtınada bir adaya çıkar ve yamyamlarla karşılaşılır (Eğridağ 1997: 51).
- I.D.24.9237. Üç adamın dağda rastladıkları çoban, adamlardan birini şişe geçirir ve kızartarak yer (Deniz 1996: 64).
- I.D.24.9238. Üvey anne insan eti yer ve üvey çocuklarını besleyip kesmeye karar verir (Kartal 1966g: 4144).
- I.D.24.9239. Üvey anne, hasta olduğunu bahane ederek üvey kızını kestirip ciğerlerini yemek ister. Bunun üzerine baba, kızını ormanda bırakır (Arslan 2008: 248).
- I.D.24.9240. Üvey anne, kocasını, çocuklarını kesip yemeye ikna eder (Akgün 2000: 179).
- I.D.24.9241. Üvey annelerinin kendilerini keseceğini duyan iki kardeş, evden kaçarlar (Göde 2011: 237).
- I.D.24.9242. Üvey annesi ve babasının kesip yediği kız, başka formlarda yaşamaya devam eder (Bekdik 2014: 211).
- I.D.24.9243. Yamyam bir darbede indirilir ve ikinci darbe vurulursa tekrar dirilir (Uluslan 2009: 286).
- I.D.24.9244. Yamyam kadının dolaplarında insan gözü vardır. Bu durum üç kardeşi çok korkutur (Atlı 2011: 341).
- I.D.24.9245. Yamyam, bir ormanda yaşar ve evine gelen iki çocuğu şişmanlatıp yemek ister (Pamir Bildik 1995: 298).
- I.D.24.9246. Yamyamlar ormanda yaşarlar (Eren 2001: 297).
- I.D.24.9247. Yaşlı kadın, kapısını çalan insanları yer (Günay 1975: 379).
- I.D.24.9248. Yediği etin kendi kardeşi olduğunu anlayan çocuk, dev karısının evinden kaçar (Çiftçi 2015: 194).
- I.D.24.9249. Zincire bağlanan kız, içeriye atılan kızlarla beslenir (Göde 2011: 207).

I.D.25.9601 – I.D.25.10000 Zalimlik

- I.D.25.9601. Adam, ikinci karısının kızına yaptıklarını duyunca karısını ve üvey kızını kapıya atar (Ergun 2014: 132).
- I.D.25.9602. Arkadaşına yardım etmeyen eşeği kurt yer (Karasu 2002: 163).
- I.D.25.9603. Arkadaşına yardım etmeyen eşek boğularak ölür (Karasu 2002: 181).
- I.D.25.9604. Arkadaşına yardım etmeyen tilki ölür (Dağlar 2010: 89).
- I.D.25.9605. Eşeğe yardım etmeyen at, bütün yükü taşımak zorunda kalır (Karasu 2002: 165).
- I.D.25.9606. Geline zulmeden görümce delirir ve kaynana kör olur (Önay 1995: 357).
- I.D.25.9607. İnsanlara zulmedip masumları öldüren ağa öldürülür (Arslan 2008: 315).

- I.D.25.9608. Karısını sürekli döven koca, yaptığı hatayı anlar ve yalnız kalır (Ergun 2014: 126).
- I.D.25.9609. Kaynanasına zulmeden gelin evden kovulur (Şafak Aydın 2015: 386).
- I.D.25.9610. Oldukça zengin ve zalim olan adamın adını işitenler bile korkularından doğrulurlar (Kara 1996: 148).
- I.D.25.9611. Üvey annelerinden eziyet gören iki kardeş, evden kaçarlar (Akyol 2010: 248; Dağlar 2010: 154; Günde 2016: 85; Kara 1996: 218; Yardımcı 2012: 179).
- I.D.25.9612. Zalim padişah, veziri, akıl hocası ve diğer yardımcıları huriler tarafından denizin dibine gönderilir (öldürülür) (Arseven 1968c: 4704).
- I.D.25.9613. Zulmeden fil, serçenin yardımıyla öldürülür (Karasu 2002: 170).
- I.D.25.9614. Zulmeden üvey anne cezalandırılır (Özçelik 2004: 297).

I.E.1- I.E.500 Bir Eğlence Aracı Olarak Korku

- I.E.1. Annesine ölmek üzere olduğunu söyleyen genç ona yalan söyler ve bir horozu yolarak ona can alıcı (Azrail) der. Annesi geldiğinde can alıcıyı gösterince kadın korkusundan oğlunun canını almasını söyler (Caferoğlu 1995: 207).
- I.E.2. Azrail kılığına giren kız, adamı korkutur (Bekdik 2014: 237).
- I.E.3. Bir devî yaralayan üç kardeş, karılarını eğlendirmesi için onu evlerine getirirler (Boratav 2001: 89).
- I.E.4. Canlı olarak görülen kaya korkutulmak istenir. Ancak kaya, önünde duran hocanın başını gövdesinden ayırır (Koşay 1935: 89).
- I.E.5. Devler tek gördükleri Köse'yi korkutmak isterler (Köksel 1995: 269).
- I.E.6. Kadın, adamı “böö” diyerek korkutur (Seyidoğlu 1975: 411).
- I.E.7. Kız, padişahın oğlunu farklı bir elbise giyinerek korkutur (Sayar 2009: 179).

II. Olağanüstü Korkular

II.A. – II.B. Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular

II.A.1. – II.A.83. Olağanüstü Varlıklara Bağlı Korkular

II.A.1.1. - II.A.1.500. Al Karısı

- II.A.6.3001. Elik anası (al karısı), bir çuvaldız batırılarak yakalanır (Tosun 1996: 211).
- II.A.6.3002. Elik anasının (al karısı), bedduası tutar (Tosun 1996: 211)

II.A.2.501 - II.A.2.700 Andık

II.A.3.701 – II.A.11.900 Arap

- II.A.3.701. “Yakasız çalar kendi oynar”ın bulunduğu yerde bir Arap vardır ve kızdır. Oraya gelen erkeklerin tamamını taşla çevirir (Köksel 1995: 324).

- II.A.3.702. Arap (cin) gölde yaşar ve kendisini besleyen insanların isteklerini yerine getirir (Kara 1996: 209).
- II.A.3.703. Arap, çeşitli hayvanlara ve istediği insanlara dönüşebilir (Bakırcı 2000: 329).
- II.A.3.704. Arap, iki katırıyla beraber yeraltında yaşar (Önal 2004: 81).
- II.A.3.705. Arap, insanları yeryüzüne çıkarabilir (Şimşek 1990: 740).
- II.A.3.706. Arap'ın verdiği kıl kullanılınca, birden kişinin her isteğini yerine getiren bir adam belirir (Önay 1998m).
- II.A.3.707. Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte Arap, aslında bir kızdır (Önkol 2015: 258).
- II.A.3.708. Bir kayalığın üstünde dua okunur ve Ya Arap denilip kamçı vurulursa, bir Arap belirir (Şimşek 1990: 605).
- II.A.3.709. Bir kuyunun dibinde yaşayan Arap, kuyuya girenlere kimin güzel olduğunu sorar ve bilemeyenlerin başını keser (Sakaoğlu 1973: 596).
- II.A.3.710. Bir nesnenin içinden çıkan iki Arap, nesneyi tutanın her isteğini yerine getirirler (Eren 2001: 206).
- II.A.3.711. Çeşitli varlıklara dönüşebilen Arap, yedi gün yeraltında, yedi gün yeryüzünde yaşar (Bakırcı 2000: 329).
- II.A.3.712. Değirmen taşının altında her isteği yerine getiren iki Arap vardır (Sakaoğlu 1973: 400).
- II.A.3.713. Değirmenin yanında bir Arap (cin) yaşar ve sevdiği insanlara yardım eder (Çimrin 2012: 507).
- II.A.3.714. Delikanlının bir mağaradan aldığı lamba yakılınca, içinden dans eden kızlar çıkar. Lambaya göz koyan padişahın kızı zorla alıp getirince ve halk içinde lambayı yakınca, her yer kararır ve lambadan çıkan Araplar halkı keser (Yardımcı 2012: 107).
- II.A.3.715. Devin elinden kurtarılan kızın verdiği yüzük yalanınca Arap çıkar ve yalayan kişinin her isteğini yerine getirir (Tosun 1996: 325).
- II.A.3.716. Gölde yaşayan Arap (cin) istediği insanın suretine bürünebilir (Kara 1996: 210).
- II.A.3.717. Huri kızı çıkardığı tüyleri sürtünce ortaya her isteği yerine getiren iki Arap çıkar (Önay 1995: 353).
- II.A.3.718. İçine giren kişiyi yakan kuyunun dibinde bir Arap, bolca mal ve kaçırdığı üç kız bulunur (Öcal 1999: 276).
- II.A.3.719. Kayalıkta aniden beliren Arap'tan bir şey isteyen kişi, arkasına bakarsa çarpılır (Şimşek 1990: 605).
- II.A.3.720. Kılıç işlemeyen Arap'ın canı, olağanüstü bir yerdeki çeşitli hayvanların içindedir (Özçelik 2004: 395).
- II.A.3.721. Kız, gittiği evde karşısında bir dudağı yerde bir dudağı gökte bir Arap görünce korkudan titrer (Boratav 2001: 160).
- II.A.3.722. Kurbağanın verdiği yüzük yalanınca içinden bir Arap çıkar ve yalayanın her isteğini yerine getirir (Boratav 2001: 105-106).
- II.A.3.723. Kurbağaya dönüşebilen peri kızının bulunduğu gölde bir Arap vardır ve adı çağrılınca birden belirir (Atlı 2011: 304).

- II.A.3.724. Kuyunun ağzında duran bir dudağı gökte, bir dudağı yerde olan Arap, insanlara bir soru sorar ve istediği cevabı alamayınca onların boynunu vurur (Günay 1975: 352).
- II.A.3.725. Kuyunun dibindeki kapağı açan Ahmet, içinde bir dudağı yerde bir dudağı gökte bir Arap oturan büyük bir saray görür (Önay 1998m).
- II.A.3.726. Mağarada karşılaşılan Arap tılsımlıdır ve ölse de kırk gün sonra tekrar dirilir (Kara 1996: 174).
- II.A.3.727. Ölen padişahın en küçük oğluna verdiği yüzük yalandığında içinden iki Arap çıkar ve yalayan kişinin her isteğini yerine getirir (Önay 1995: 461).
- II.A.3.728. Padişahın karısı dev ve korkunç görünüme sahip bir Arap tarafından kaçırılır (Özçelik 2004: 394).
- II.A.3.729. Padişahın kızındaki ayna, yere atıldığında içinden iki Arap çıkar ve sahibinin her isteğini yerine getirir (Alptekin 2002: 258).
- II.A.3.730. Padişahın verdiği çapçapanın içinden bir Arap çıkarak kişinin her isteğini yerine getirir (Atlı 2011: 277).
- II.A.3.731. Peri kızının verdiği bir sopa, çeşmenin oluşunda yaşayan bir dudağı yerde bir dudağı gökteki Arap'ı ortaya çıkarır (Tunç 2008: 167).
- II.A.3.732. Peri kızının verdiği yüzükten bir Arap çıkar ve yüzüğü yalayanın her isteğini yerine getirir (Gülensoy ve Buran 1992: 93; Kara 1996: 358).
- II.A.3.733. Peri padişahından alınan aynanın içinde, her dileği yerine getiren bir Arap vardır (Sayar 2009: 145).
- II.A.3.734. Satılan sandıktan bir dudağı yerde, bir dudağı gökte bir Arap çıkar ve cinler padişahının oğludur (Günay 1975: 411).
- II.A.3.735. Sihirli düdüğün içinden Arap'ın çıktığını gören kız korkar (Özçelik 2004: 381).
- II.A.3.736. Şah İsmail, yollarda yemeklerle yapılmış tuzağı görür ve tuzağı yapan bir dudağı yerde bir dudağı gökte bir Arap'tır (Önkol 2015: 258).
- II.A.3.737. Şah Meran'ın verdiği yüzük sihirlidir ve içinden iki Arap çıkarak her isteği yerine getirir (Günay 1975: 472).
- II.A.3.738. Yılan olarak doğan adam, bir dudağı yerde bir dudağı gökte olan peri Arap kadının oğludur (Günay 1975: 402).
- II.A.3.739. Yılanın verdiği hakık (akik) taşının içinde bir Arap vardır ve kişinin her isteğini yerine getirir (Ergun 2014: 182).
- II.A.3.740. Yılanlar padişahında bulunan mühür yalandığında içinden kırk Arap çıkar ve yalayan kişinin dileklerini yerine getirir (Öcal 1999: 233).
- II.A.3.741. Yılanlar padişahından alınan kaval çalınırsa içinden iki Arap çıkar ve çalanın her istediğini yerine getirir (Atlı 2011: 271).
- II.A.3.742. Yılanlar padişahından alınan sihirli yüzük, çevirilince içinden Arap adam çıkar (Köse 2004: 129).
- II.A.3.743. Yılanlar padişahının mührünü yalayan kişinin her isteğini bir Arap yerine getirir (Arslan 2017: 505).

II.A.3.744. Yılanlar padişahının verdiği yüzük yalanırsa iki Arap çıkar ve yalayan kişinin her isteğini yerine getirir (Kartal 1966h: 4172; Şimşek 1990: 524).

II.A.4.901 – II.A.4.1100 Ateşpare

- II.A.4.901. Ateşpare, insan kılığında dolaşır. Gökte yaşar ve uçabilir (Önal 2004: 185).
- II.A.4.902. Ateşpare, Kaf Dağı'nda yaşar ve kılıçla öldürülemez. Canı, bir sandıktaki danadadır (Önal 2004: 185-186).
- II.A.4.903. Ateşpare, kırk dev tarafından kendi kız kardeşlerinden uzak tutmak üzere evlerinde hapsedilmiştir (Önal 2004: 185).

II.A.5.1101 – II.A.5.1300 Ateşten Oğlan

- II.A.5.1101. Ateşten oğlan, insan etinin kokusunu alabilir (Günay 1975: 304).
- II.A.5.1102. Ateşten oğlanın canı, bir göldeki balığın karnındaki serçelerdedir (Günay 1975: 304).
- II.A.5.1103. Zincirle hapsedilen ateşten adam, zincir koparılsa bir ateşe dönüşerek kaybolur (Günay 1975: 302).

II.A.6.1301 – II.A.6.1500 Ay

- II.A.6.1301. Ay kötü huyludur ve insanların kokusunu alabilir (Köse 2004: 137).

II.A.7.1501 – II.A.7.1700 Azrail/Canalıcı

- II.A.7.1501. Adam, Azrail'le pazarlık yaparak canının daha sonra alınmasını sağlar (Göde 2011: 214).
- II.A.7.1502. Anne, oğlu iyileşirse onun yerine mezarı yedi gün yedi gece yatacağını vaat eder. Vaat yerine gelmeyince Azrail kadına görünür (Akgün 2000: 186).
- II.A.7.1503. Azrail insanlara yardım edebilir (Köksel 1995: 225).
- II.A.7.1504. Azrail kılığına giren hırsız, kralı korkutur (Sakaoğlu 1973: 652).
- II.A.7.1505. Azrail kılığına giren Keloğlan, paşayı korkutur (Doğan 2006: 219).
- II.A.7.1506. Azrail kılığına giren kız, padişahın oğlunu korkutur (Köksel 1995: 289).
- II.A.7.1507. Azrail, ak sakallı bir ihtiyar suretinde bir evde yaşar. Evinde yedi sene hizmet eden insanlara bir çuval altın verir ve o geldiğinde her yer titrer (Boratav 2001: 169).
- II.A.7.1508. Azrail, aksakallı bir dede olarak bir delikanlıyı işe alır ve ona bıçakları bileme görevi verir (Arslan 2008: 238; 269).
- II.A.7.1509. Azrail, aksakallı bir dede suretinde yalnız başına yaşar (Arslan 2008: 260; 269).
- II.A.7.1510. Azrail, bir adama görünerek ona kişilerin ölüp ölmeyeceğini bildirir (Tunç 2008: 200).
- II.A.7.1511. Azrail, bir adama yardım eder ve ölüp ölmeyecek insanları göstererek para kazanmasını sağlar (Arslan 2008: 260; 270).
- II.A.7.1512. Azrail, bir kadınla evlenir ve çocuk sahibi olur (Şafak Aydın 2015: 368).
- II.A.7.1513. Azrail, bütün insanlara görünür ve onlardan akıl alır (Şafak Aydın 2015: 368).

- II.A.7.1514. Azrail, canını alacağı kişilerin amellerine göre farklı şekillere bürünür ve canları farklı şekillerde alır (Önkol 2015: 174).
- II.A.7.1515. Azrail, canını aldığı kadının malları bir tarafta, bebeği bir tarafta kalınca çok üzülür ve ağlar (Şafak Aydın 2015: 368).
- II.A.7.1516. Azrail, canını almak üzere olduğu adamın altı ay giyeceği bir ayakkabı yaptırmasına güler (Şafak Aydın 2015: 368).
- II.A.7.1517. Azrail, iyi insanların canını nazikçe alır, kötülerini ise bağirtarak öldürür (Arslan 2008: 270).
- II.A.7.1518. Azrail, iyi insanların canını nazikçe alır, kötülerini ise paramparça eder (Arslan 2008: 238).
- II.A.7.1519. Azrail, oğluna muska yazmayı öğretir ve para kazanmasını sağlar (Şafak Aydın 2015: 369).
- II.A.7.1520. Azrail, tek değildir ve insan suretinde dolaşır (Akyol 2010: 292).
- II.A.7.1521. Azrail, yanında insanları çalıştırabilir (Akyol 2010: 292).
- II.A.7.1522. Azrail, yaşlı bir dede suretinde yalnız başına yaşar (Arslan 2008: 238).
- II.A.7.1523. Azrail'i gören ve öleceğini öğrenen zengin ve zalim adam korkar (Kara 1996: 151).
- II.A.7.1524. Azrail'i görmek için Allah'a yalvaran adam, Azrail'i insan suretinde görür (Arslan 2017: 495).
- II.A.7.1525. Azrail'in başucunda durduğu hasta ölmez (Şafak Aydın 2015: 370).
- II.A.7.1526. Erzail'in (Azbail) kendisine geldiğini gören dev karısı, korkup kaçar (Alptekin 2002: 442).
- II.A.7.1527. Evlenen adam, karşısında Azrail'i görünce korkar (Arslan 2008: 239).
- II.A.7.1528. Oğlan, Azrail canını almaya gelince ona yalvarır ve canının yerine can bulmaya çalışır (Boratav 2001: 170).
- II.A.7.1529. Yanına gelenin Azrail olduğunu sanan oğlan, korkusundan sararır (Bakırcı 2000: 325).

II.A.8.1701 - II.A.8.2000 Bizden İyiler

II.A.9.2001 - II.A.9.2200 Büyücü

- II.A.9.2001. Adamın karısı ve karısının kız kardeşleri birer büyücüdür. Kadın, kocasına bir sopayla vurarak onu bir deveye dönüştürür (Yavuz 1996: 212).
- II.A.9.2002. Bir darbeyle kesilen pir, ikinci bir darbe vurulursa dirilir (Şafak Aydın 2015: 245).
- II.A.9.2003. Büyücü kadınlar kuş donunda dolaşırlar (Yavuz 1996: 212).
- II.A.9.2004. Büyücü, içinden çılglık seslerinin geldiği; her yerin altından olduğu bir kuyuda yaşar (Berki 2003: 247).
- II.A.9.2005. Büyücüler insanları çeşitli hayvanlara dönüştürebilirler (Köse 2004: 89).
- II.A.9.2006. Büyücüler şekil değiştirebilirler (Yaşar 2002: 156).
- II.A.9.2007. Cadılar ve büyücüler büyücülük ilmini aynı yerde öğrenirler (Yavuz 1996: 203).
- II.A.9.2008. Çerçi, evinde aslan besler ve aslanlara insan eti verir. Evlendiği korkak kadınları da kesip aslana atar (Yardımcı 2012: 61).

- II.A.9.2009. Çerçi, evini terk eden karısına, karısının yeni ailesine bir suya okuyarak büyü yapar (Yardımcı 2012: 63-64).
- II.A.9.2010. Çerçi, kaynar kazana atılarak öldürülür (Yardımcı 2012: 64).
- II.A.9.2011. Çerçinin evindeki odalardan birinde boğazı kesilmiş genç, yaşlı ve çocuklar bulunur (Yardımcı 2012: 62).
- II.A.9.2012. Çerçinin yaptığı büyü, okuduğu su tasını dökerek bozulur (Yardımcı 2012: 64).
- II.A.9.2013. Devlerin evinde sakallarından asılan yaşlı pir, aslında bir sihirbazdır (Şafak Aydın 2015: 244).
- II.A.9.2014. Gölün içinde insan şeklinde bir büyücü yaşar (Köse 2004: 214).
- II.A.9.2015. İnsanlara merhemler yapan zümrüt kaplumbağa, aslında orman büyücüsünün kızıyla evlenmediği için bu hale dönüştürülmüş bir delikanlıdır (Sayar 2009: 173).
- II.A.9.2016. İnsanları kesip aslanlara atan çerçinin karısı, süs eşyaları bulunan odaya girip değerli eşyaları alır ve kaçar (Yardımcı 2012: 63).
- II.A.9.2017. Kocasını köpeğe dönüştüren büyücü, bir ata dönüştürülür ve çok zor işlerde çalıştırılarak cezalandırılır (Yavuz 1996: 220).
- II.A.9.2018. Kötülük yapan sihirbaz, bir uçuruma atılarak öldürülür (Boratav 2001: 135).
- II.A.9.2019. Münecimler çeşitli hayvanların donuna girebilirler (Aydın 2012: 465).
- II.A.9.2020. Ormana gelen adamın sihirbaz olduğunu sanan yamyamlar, ondan korkarlar (Eren 2001: 298).
- II.A.9.2021. Sihir yaparak kadının kocası kılığına giren sihirbaz, ateşe atılarak öldürülür (Önay 1999g).
- II.A.9.2022. Sihirbaz hoca öldürülür (Akgün 2000: 230).
- II.A.9.2023. Sihirbaz pir, bir sarayda tutsak ettiği kızla birlikte yaşar (Şafak Aydın 2015: 245).

II.A.10.2201- II.A.10.2400 Cadı

- II.A.10.2201. Arap padişahının kızı, bir cadı tarafından yılanı çevrilmiş ve hapsedilmiştir (Arslan 2008: 209).
- II.A.10.2202. Bağırınca dağları yıkan cadı, insan yiyen on başlı adam, paşanın kardeşidir ve paşa aslında bir devdir (Doğan 2006: 283).
- II.A.10.2203. Cadı bir mağarada yaşar ve büyü yapar (Yaşar 2002: 145).
- II.A.10.2204. Cadı kadın, kendi kızını iyi yaşatmak için, evlenecek kızın iki gözünü su karşılığında çıkartıp onu arabadan atar (Bakırcı 2000: 357).
- II.A.10.2205. Cadı kadının burnu yoktur ve ölü yer, insanlara da yemek olarak ölü eti ikram eder (Karadağ ve Akkaya 1997: 59).
- II.A.10.2206. Cadı kocakarının yüzüne bakan insan kör olur (Bayrı 2010: 42).
- II.A.10.2207. Cadı Piri Nene, bir süpürgeye binerek seyahat eder ve yılanı da kamçı olarak kullanır (Eren 2001: 211).

- II.A.10.2208. Cadı prenses, kendisiyle ilgilenmeyen prensi bir kaya balığına çevirir (Gözükızıl 2010: 251).
- II.A.10.2209. Cadı prenses, yeraltında yaşar (Gözükızıl 2010: 251).
- II.A.10.2210. Cadı prensesin kaya balığına dönüştürdüğü prensin kurtulmasının tek yolu, bir insanın üç dileğini yerine getirmesi ve ona yüzgeçlerini öptürmesidir (Gözükızıl 2010: 253).
- II.A.10.2211. Cadı tarafından dualarla kuşa dönüştürülen insan, bir insan elinin değmesiyle eski haline döner (Seyidoğlu 1975: 261).
- II.A.10.2212. Cadı üvey anne, kızını birtakım dualarla kuşa çevirir (Seyidoğlu 1975: 261).
- II.A.10.2213. Cadı üvey anne, kızının kafasına iğneler sokarak onu bir kuşa çevirir (Seyidoğlu 1975: 256).
- II.A.10.2214. Cadı üvey anne, kızının parmağına zehirli bir yüzük takarak onu öldürür (Kara 1996: 470).
- II.A.10.2215. Cadı üvey anne, yeşil bir küpe binerek seyahat eder (Seyidoğlu 1975: 260).
- II.A.10.2216. Cadı üvey annenin okuduğu birtakım dualar, kızını bayıltır (Seyidoğlu 1975: 259).
- II.A.10.2217. Cadı üvey annenin parmağına sihirli yüzük taktığı kız, yüzük parmağından çıkana kadar ölür (Seyidoğlu 1975: 255).
- II.A.10.2218. Cadı üvey annenin verdiği sakız, çiğneyeni ağzından çıkarana kadar öldürür (Seyidoğlu 1975: 260).
- II.A.10.2219. Cadı ve oğulları, insanları kaçırpı yerler (Akgün 2000: 165).
- II.A.10.2220. Cadı, ahdini yerine getirmeyen adamın her gece rüyasına girerek onu rahatsız eder (Yavuz 1996: 238).
- II.A.10.2221. Cadı, ancak sorularına ters cevap verilir ve istediklerinin tam tersi yapılırsa alt edilir (Yavuz 1996: 239).
- II.A.10.2222. Cadı, beğendiği kızı kendisi gibi yapmak için şekil değiştirir ve kızın yanına gider (Şafak Aydın 2015: 195).
- II.A.10.2223. Cadı, beraber olduğu adamdan bir evlat sahibi olur (Bayrı 2010: 70).
- II.A.10.2224. Cadı, bir geyiğin yardımıyla insanları yanına çeker ve üşüdüğünü belirterek insanları büyüler (Ölmez 2014: 132).
- II.A.10.2225. Cadı, bir ip ve yün olur (Yaşar 2002: 146).
- II.A.10.2226. Cadı, bütün dünyayı gezmiştir ve her yeri bilir (Günde 2016: 20).
- II.A.10.2227. Cadı, büyülediği insanları ağacın altındaki tozlara dönüştürür ve tozlar süpürüldükçe insanlar yeniden oluşmaya başlar (Ölmez 2014: 133).
- II.A.10.2228. Cadı, çamur evini şekerden gibi göstererek yolunu kaybeden çocukları tutsak edip yer (Günde 2016: 85).
- II.A.10.2229. Cadı, çeşitli hayvanların suretine girebilir (Deniz 1996: 105).
- II.A.10.2230. Cadı, çikolatadan bir evde yaşar (Çek vd. 2018: 58).
- II.A.10.2231. Cadı, Demirkıran'ın tılsımını öğrenerek onu öldürür, kızı da küpüne bindirerek kaçıtır (Artun 1978: 47).
- II.A.10.2232. Cadı, dili ısırılarak öldürülür (Doğan 2006: 195).

- II.A.10.2233. Cadı, evine gelen çocuğu şişmanlatıp kazanda pişirmek ister (Çek vd. 2018: 58).
- II.A.10.2234. Cadı, evine gelen en büyük kardeşi hileyle fırına atarak yakar (Taner 1995: 19).
- II.A.10.2235. Cadı, evine gelen iki kardeşi yemek ister (Yaşar 2002: 173).
- II.A.10.2236. Cadı, evine gelen ortanca kardeşi hileyle fırına atarak yakar (Taner 1995: 21).
- II.A.10.2237. Cadı, göğüslerinden süt emilirse o kişiye zarar vermez (Doğan 2006: 264).
- II.A.10.2238. Cadı, harap bir kulübede yaşar (Yavuz 1996: 261).
- II.A.10.2239. Cadı, karısı aşeren adama iki elmayı, doğacak çocuklardan birini alma karşılığında verir (Yavuz 1996: 238).
- II.A.10.2240. Cadı, kasabadaki bir şatoda yaşar (Yavuz 1996: 237).
- II.A.10.2241. Cadı, kazana atılarak oğulları tarafından yenilir (Akgün 2000: 165).
- II.A.10.2242. Cadı, kızgın şiş batırılarak öldürülür (Berki 2003: 296).
- II.A.10.2243. Cadı, kızın parmağından kanını emer (Eren 2001: 338; Yaşar 2002: 191).
- II.A.10.2244. Cadı, kocasını bir köpeğe dönüştürür (Yavuz 1996: 202).
- II.A.10.2245. Cadı, padişahın oğluyla evlenmek ister ve oğlanı vermezlerse şehrin altını üstüne getireceğini söyler. Padişah da oğlunu mecburen verir (Önay 1995: 373).
- II.A.10.2246. Cadı, sihir yaptığı altı kardeşi birer kaza çevirir (Yaşar 2002: 191).
- II.A.10.2247. Cadı, sihirli bir arabayla seyahat eder (Günde 2016: 19).
- II.A.10.2248. Cadı, şekil değiştirebilir (Kongül 2013: 18).
- II.A.10.2249. Cadı, tavuk donundayken bir yılan tarafından boğularak öldürülür (Kongül 2013: 18).
- II.A.10.2250. Cadı, yanlış yoldan giden insanları yer (Berki 2002: 187).
- II.A.10.2251. Cadıdan korkan yalnız gelin, mecburen cadıya kapıyı açar (Berki 2002: 296).
- II.A.10.2252. Cadılar bitlidir, kirlidir ve göğüsleri çok büyüktür (Özçelik 2004: 442).
- II.A.10.2253. Cadılar büyü yaparak gündüzleri sopaya ve akşamları küplere binerek seyahat ederler (Taner 1995: 15).
- II.A.10.2254. Cadılar çocukları kaçırıp yerler (Tunç 2008: 253).
- II.A.10.2255. Cadılar dağda yaşarlar (Çiftçi 2015: 165).
- II.A.10.2256. Cadılar denizin dibinde yaşarlar (Kongül 2013: 17).
- II.A.10.2257. Cadılar gaybı bilirler (Günay 1975: 415).
- II.A.10.2258. Cadılar insan kaçırmırlar (Köksel 1995: 301).
- II.A.10.2259. Cadılar insanlara büyü yaparak istedikleri kişiyi öldürtebilirler (Berki 2003: 254).
- II.A.10.2260. Cadılar insanları kanını emerek öldürürler (Özçelik 2004: 368).
- II.A.10.2261. Cadılar insanları ve devleri yerler (Doğan 2006: 193).
- II.A.10.2262. Cadılar küpe binerek seyahat ederler (Artun 1967: 26; Bakırcı 2000: 380; Günay 1975: 415; Köksel 1995: 306; Seyidoğlu 1975: 289; Tosun 1996: 339; Yardımcı 2012: 114).
- II.A.10.2263. Cadılar süpürgeye binerek seyahat eder (Sayar 2009: 138).
- II.A.10.2264. Cadılar şekil değiştirebilir. Çeşitli hayvanların ve devlerin kılığına girebilir (Artun 1978: 21).
- II.A.10.2265. Cadılar vampirler gibidir (Çiftçi 2015: 165).

- II.A.10.2266. Cadılar ve büyücüler büyücülük ilmini aynı yerde öğrenirler (Yavuz 1996: 203).
- II.A.10.2267. Cadılar yeşil bir küpe binerek, yılanları da kamçı olarak kullanarak seyahat ederler (Köksel 1995: 300).
- II.A.10.2268. Cadılar, erkek ve kadın olmak üzere ikiye ayrılırlar ve çeşitli hayvanların kılığına girebilirler (Sayar 2009: 144).
- II.A.10.2269. Cadılar, gaibi bilirler (Eren 2001: 210).
- II.A.10.2270. Cadılar, ilim öğrettikleri insanları yerler (Kongül 2013: 17).
- II.A.10.2271. Cadılar, insan etinin kokusunu alabilirler (Bekdik 2014: 208; Kara 1996: 569; Özçelik 2004: 368; Yaşar 2002: 191).
- II.A.10.2272. Cadılar, insan etiyle beslenirler (Doğan 2006: 264).
- II.A.10.2273. Cadılar, tahtadan arabalarını uçurarak seyahat ederler (Yavuz 1996: 329).
- II.A.10.2274. Cadıların kafalarında böcekler dolaşır (Bakırcı 2000: 290).
- II.A.10.2275. Cadıların yaşadığı bir ülke vardır (Yavuz 1996: 329).
- II.A.10.2276. Cadıların yemeklerinde börtü böcek bulunur (Bakırcı 2000: 290).
- II.A.10.2277. Cadıların yeşil tespihleri vardır (Seyidoğlu 1975: 289).
- II.A.10.2278. Cadının bahçesindeki ağaçlar sihirlidir. Cadının yanına giden insan oradaki herhangi bir şeyi beğenirse geri dönemez (Yavuz 1996: 239).
- II.A.10.2279. Cadının büyü yaptığı kız, abisine karşı gelemmez ve cadının etkisi altında hareket eder (Şafak Aydın 2015: 202).
- II.A.10.2280. Cadının büyük kızının evine giden yolda her şey tezatlıklar üzerine kuruludur (Doğan 2006: 193).
- II.A.10.2281. Cadının ektiği bitkiden yiyen altı kardeş, yarı insan yarı hayvan olur ve eski hallerine dönmeleri için cadının ölmesi gerekir (Eren 2001: 338).
- II.A.10.2282. Cadının iyi kalpli kızı, gelenleri uyararak gitmelerini söyler (Yaşar 2002: 191).
- II.A.10.2283. Cadının öldürdüğü kız, başka formlarda yaşamaya devam eder (Karasu 2002: 238).
- II.A.10.2284. Cadının yanında yetişen kız, sözleriyle ateş yakabilir (Kara 1996: 572).
- II.A.10.2285. Cadının yaşadığı kasabada yer demir, gök bakırdır (Yavuz 1996: 237).
- II.A.10.2286. Cadının yaşadığı şato, meyve ağaçlarıyla kaplıdır (Yavuz 1996: 237).
- II.A.10.2287. Can elması adı verilen sihirli meyve, cadı kadının kanını emerek öldürdüğü kızı diriltir (Özçelik 2004: 369).
- II.A.10.2288. Cıvardaki herkes cadıdan çok korkar (Berki 2003: 296).
- II.A.10.2289. Dilek yumurtasına giden yolun solundan gidilirse cadı gelir (Berki 2002: 187).
- II.A.10.2290. Duman tüten yere giden çocuklar, önlerine gelen yemeğin insan eli olduğunu görürler (Korkmaz 2010: 117).
- II.A.10.2291. Gerdek gecesini bozmak isteyen cadı, cıva biçiminde anahtar deliğinden akar. Onu durdurmanın yolu, anahtar deliğinin altına bir koymak, cıvayı küpe akıtmak ve hiçbir yere sıçramadığından emin olmaktır (Deniz 1996: 106).
- II.A.10.2292. Gidilmemesi yönünde öğüt verilen dağa giden genç, cadı tarafından büyülenir (Ölmez 2014: 132).

- II.A.10.2293. Gidilmesi tehlikeli yerde karşılaşılan cadı, elindeki değneği ile dokunduğu insan ve hayvanları taşa çevirir (Deniz 1996: 96).
- II.A.10.2294. Hızır ve cadı karı-kocadır (Sayar 2009: 137).
- II.A.10.2295. İçine girenin sağ çıkamadığı kuyuda Şam padişahının oğlu ve bir cadının büyü yaptığı kız yaşar. Şehzadenin sorduğu soruya doğru cevap veremeyenler öldürülür, doğru cevap verenler bağışlanır ve büyü bozulur (Önay 1999h).
- II.A.10.2296. İnsanları taşa çeviren cadı nene, elindeki sopayla taşa dönüştürülür (Aslan 2017: 55).
- II.A.10.2297. Kadın ve çocukları, evlerine gelen cadı kadından saklandıkları dolapta korkudan ölmüş olarak bulunurlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 59).
- II.A.10.2298. Kadınlar, cadılık ilmini mektepte öğrenip insanların şekillerini değiştirebilirler (Önay 1995: 330).
- II.A.10.2299. Kavakta oturan cadı, insanlardan yardım isteyerek onları öldürür (Günay 1975: 372).
- II.A.10.2300. Kaysı Dev, gaz yağıyla yakılarak öldürülür (Yardımcı 2012: 114).
- II.A.10.2301. Kızın gözlerini oyan dadı, aslında bir cadı karısıdır (Ergun 2014: 140).
- II.A.10.2302. Kocakarı küpüne “ırgala küpüm ırgala” deyince küp, onu istediği yere götürür (Tunç 2008: 163).
- II.A.10.2303. Kötülük yapan cadı kadın ve kızı cezalandırılır (Atlı 2011: 382; Bakırcı 2000: 359).
- II.A.10.2304. Kötülük yapan cadı, üzerine kaynar su dökülerek öldürülür (Bakırcı 2000: 398).
- II.A.10.2305. Kuyuda mahsur kalan şehzade, bir cadı tarafından kurtarılır (Yavuz 1996: 262).
- II.A.10.2306. Ormanda ateş bulunan tek yer cadının evidir (Eren 2001: 338; Yaşar 2002: 191).
- II.A.10.2307. Ormanda duman tüten tek yer cadının evidir (Bekdik 2014: 207; Korkmaz 2010: 117; Önal 2004: 209).
- II.A.10.2308. Ormanda ışık yanan evde insan yiyen cadı yaşar (Göde 2011: 233).
- II.A.10.2309. Ormanda yaşayan cadı nene, elli metrelik sopasıyla gezer ve üşüdüğünü bahane ederek insanları sopasıyla taşa çevirir (Aslan 2017: 54).
- II.A.10.2310. Prensesi zehirleyen cadı, bir taşın altında kalarak ölür (Akgün 2000: 166).
- II.A.10.2311. Sırrı ifşa edilen yamyam kadın, bir cadıya dönüşür (Yavuz 1996: 202).
- II.A.10.2312. Söylediklerinin tam tersi yapılan cadı, öfkeden ölür (Yavuz 1996: 239).
- II.A.10.2313. Süt Gölü’nde bir cadı vardır ve o bağırdığında bütün dağlar yıkılır (Doğan 2006: 282).
- II.A.10.2314. Şehirde yaşayan cadıdan herkes korkar (Önay 1995: 373).
- II.A.10.2315. Üvey anne aslında bir cadıdır (Seyidoğlu 1975: 259).
- II.A.10.2316. Üvey anne bir cadıdır ve küpe binerek seyahat eder (Kara 1996: 470; Seyidoğlu 1975: 254).
- II.A.10.2317. Üvey annenin kötü kalpli kızı, ormanda kötülük yaptığı cadı tarafından çirkin bir kıza çevrilir (Çiftçi 2015: 201).
- II.A.10.2318. Yaşlı cadı, ormanda kaybolan çocukları yer (Köse 2004: 99).
- II.A.10.2319. Yedi gün aslan sütü içirilen cadı, gençleşir (Günde 2016: 19).

II.A.11.2401 - II.A.11.2600 Canavar

- II.A.11.2401. Altın bülbül, canavarlar tarafından korunur ve onlardan biri de, yedi yıl uyuyan, yedi yıl uyanık duran bir canavardır (Yavuz 1996: 262).
- II.A.11.2402. Bir yetimin hakkı olan altınların başında bir canavar bekçilik yapar ve çocuğa teslim etmeyi bekler (Ölmez 2014: 214).
- II.A.11.2403. Canavar (kurt), adamdan kızını ister ve vermezse onu bütün hayvanlarını yemekle tehdit eder. Adam korkudan kızını verir (Doğan 2012: 514).
- II.A.11.2404. Canavar bir dağın arkasındaki köşkte yaşar ve insan suretinde bir kızı vardır (Alay 2005: 188).
- II.A.11.2405. Canavar bir mağarada, esir aldığı insanlarla yaşar (Yavuz 1996: 255).
- II.A.11.2406. Canavar, esir tuttuğu üç kızla beraber yaşar (Demir 2006: 82).
- II.A.11.2407. Canavardan korkan adam, bir ağaçta saklanır (İvgin 1986: 133).
- II.A.11.2408. Canavarın yaşadığı kuyu, içerisine giren kişiyi yakar (Köse 2004: 202).
- II.A.11.2409. Canavarın yaşadığı kuyu, yedi kat yeraltına açılır (Köse 2004: 203).
- II.A.11.2410. Canavarın yaşadığı kuyuda kaçırıldığı üç kız bulunur (Köse 2004: 202).
- II.A.11.2411. Canavarın yaşadığı mağarada, Cuma günleri gelen ve üzerine bineni yeryüzüne götüren ak koç ile üzerine bineni yeraltına götüren kara koç vardır (Yavuz 1996: 255).
- II.A.11.2412. Canavarlar insan etinin kokusunu alabilirler (Yavuz 1996: 242).
- II.A.11.2413. Canavarlar insan etiyile beslenirler (Alay 2005: 188; Bakırcı 2000: 396; Öcal 1999: 331).
- II.A.11.2414. Canavarlar, yedikleri insanların ailelerinden helallik alırlar (Bakırcı 2000: 396).
- II.A.11.2415. Canavarların çevrilince insanın her isteğini yerine getiren bir aynası vardır (Bakırcı 2000: 396).
- II.A.11.2416. Cesur olduğu sanılan adamdan canavarı öldürmesi istenir ve adam, korkak olduğu için kara kara düşünür (İvgin 1986: 133).
- II.A.11.2417. Dağda ateş bulunan tek yer kırk canavar ve annelerinin yaşadığı evdir (Yavuz 1996: 242).
- II.A.11.2418. Gövdeden ayrılan canavarın kafası, hazinelere gider (Öcal 1999: 330).
- II.A.11.2419. İki dağ arasında yaşayan canavar devlerin en büyük korkusudur (Köksel 1995: 270).
- II.A.11.2420. Keçiden korkan canavar, o gelince kaçır (Ergun 2014: 283).
- II.A.11.2421. Keçinin yavrularını yiyen canavar, yakılarak cezalandırılır (Ergun 2014: 284).
- II.A.11.2422. Kırk canavar, uyumadan önce ateşteki korları tek tek sayarlar (Yavuz 1996: 242).
- II.A.11.2423. Kırk canavarın annesi, evine gelen kızı korur ve oğlunun peşine düşmesini istemez (Yavuz 1996: 242).
- II.A.11.2424. Köyde yaşayan canavar, yeni gömülen ölülerin cesetlerini yer (Köse 2004: 202).
- II.A.11.2425. Köydeki canavar, yemek yiyen insanların elinden yemeklerini alır (Kara 1996: 518).
- II.A.11.2426. Kuzuları yiyen canavar, karnı taşla doldurularak öldürülür (Ergun 2014: 276).

- II.A.11.2427. Şehirde yaşayan canavar, akşamları dışarıda dolaşan insanları yer. Bu nedenle akşam kimse dışarı çıkamaz (Aydın 2012: 344).
- II.A.11.2428. Vapurun yolunu kesen canavara yemesi için insan atılır ve yol açılır (Aydın 2012: 347).
- II.A.11.2429. Yaşlı kadının bahçesindeki meyveleri, her gün bir canavar çalar (Yavuz 1996: 254).
- II.A.11.2430. Yeni doğan bebek, canavara dönüşerek şehirdeki bütün insanları yer (Boratav 2001: 122).
- II.A.11.2431. Yeni doğan bebek, geceleri bir canavara dönüşerek ahırdaki hayvanları yer (Boratav 2001: 121).
- II.A.11.2432. Yeraltında suyun kaynağını tutan canavar, her hafta bir kız alınca insanların su almalarına müsaade eder (Köse 2004: 116).
- II.A.11.2433. Yılda bir kere ortaya çıkan ve önüne gelen her şeyi yiyen bir canavar vardır (Deniz 1996: 147).

II.A.12.2601 – II.A.12.2800 Cansız

- II.A.12.2601. Cansız adı verilen varlık kadınları kaçıtır, canı bir domuzun karnındaki üç tane yumurtadadır. Yeryüzünden yeraltına seyahat edebilir (Özçelik 2004: 412).
- II.A.12.2602. Cansız, demonik bir varlıktır ve kara bir bulut gibidir (Özçelik 2004: 412).

II.A.13.2801 – II.A.13.3000 Cıft

II.A.14.3001 - II.A.14.4000. Cin

- II.A.14.3001. Adamı sahiplenen cin, yalnızca ona görünür (Akgün 2000: 216).
- II.A.14.3002. Adamın kızını isteyen boa yılanı aslında bir cindir (Ölmez 2014: 198).
- II.A.14.3003. Altın dolu olan kuyuda bir cin yaşar ve kendisine rastlayan insanların bütün isteklerini yerine getirir (Çelik 2008: 385).
- II.A.14.3004. Altınların gömüldüğü Hizbe Gölü, cinler tarafından sahiplenilmiştir ve oraya gelen insanlar, cinler tarafından taş yağmuruna tutulur (Kara 1996: 153).
- II.A.14.3005. Annenin (kadının) beşiğe bıraktığı çocuk cinler tarafından kaçırılabilir (Bakırcı 2000: 265).
- II.A.14.3006. Asmadaki kırmızı bir yakutu koparınca, yakut kararır ve içinden tüylü, pençeli bir cin çıkar (Yardımcı 2012: 171).
- II.A.14.3007. Asmadan çıkan cin, kıza büyü yapıp Şeytan Taşlığı'ndaki kardeşlerini kurtaracağını söyler (Yardımcı 2012: 171).
- II.A.14.3008. Asmadan kopardığı yakuttan bir cinin çıktığını gören kız korkar (Yardımcı 2012: 171).
- II.A.14.3009. Babadan kalan yüzük, horozun safra kesesindedir ve Ecinlilerin kutsal tapınağına aittir (Berki 2003: 165).

- II.A.14.3010. Bir kıza musallat olan cinler ve şeytanlar, duvardaki bir yarıktan gelirler ve kızın evlendiği insanı boğarlar (Ergun 2014: 57).
- II.A.14.3011. Bir top et olarak doğan bebek (cin), güvercin ve insan kılığına girebilir (Ulu 1990: 314).
- II.A.14.3012. Boa yılanı suretinde dolaşan cin, sırrı ifşa edilirse ortadan kaybolur (Ölmez 2014: 199).
- II.A.14.3013. Cin padişahı kızları kaçıracak onları hanımı yapar (Aydın 2012: 473).
- II.A.14.3014. Cin padişahı, evlendiği kadınlar yaşlandığında onları elleriyle paramparça edip öldürür (Aydın 2012: 473).
- II.A.14.3015. Cin prensesi, yirmi beş cin çağırarak delikanlının güreşi kazanmasına yardım eder (Kongül 2013: 32).
- II.A.14.3016. Cin sahiplenmesinden kurtulmanın yolu, ekmeği tuvalete atmaktır (Akgün 2000: 216).
- II.A.14.3017. Cin ve perilerin diyarına, bir gölün etrafından gidilir ve göle yaklaşan insanları çılgınlıklarıyla korkutmaya çalışırlar (Günde 2016: 30).
- II.A.14.3018. Cin ve perilerin koruduğu göl, insanların çılgınlıklarından dolayı kararmıştır (Günde 2016: 30).
- II.A.14.3019. Cin ve şeytanların musallat olduğu kıza, onların verecekleri gül daha erken verilirse kızın büyü bozulur (Ergun 2014: 57).
- II.A.14.3020. Cin, “omus kovmus tatavkus” diye bağırır ve ortadan kaybolur (Yardımcı 2012: 172).
- II.A.14.3021. Cin, bekçilik yapan adamı sahiplenir (Akgün 2000: 215).
- II.A.14.3022. Cin, bir çukurdaki halka şeklindeki taş dokunulunca ortaya çıkar (Boratav 2001: 134).
- II.A.14.3023. Cin, bir kuyuda yaşar (Dağlar 2010: 133).
- II.A.14.3024. Cin, bir yanında kurbağa, diğer yanında peri kızıyla beraber bir kuyuda bekler. Kuyuya gelen insanlara hangisinin daha güzel olduğunu sorup bilenleri serbest bırakır (Çakıcı 2015: 104).
- II.A.14.3025. Cin, kendisini rahatlatan adamla bir anlaşma yapar ve padişahın kızına musallat olur. Yalnızca anlaştığı adam geldiğinde onu iyileştireceğini söyler (Çelik 2008: 386).
- II.A.14.3026. Cin, padişahın diğer kızına musallat olacağını söyler ve çoban eğer yanına gelirse onu çarpacağını söyler. Padişah tarafından çağrılan çoban korkar (Çelik 2008: 386).
- II.A.14.3027. Cin, sevdiği kızla rahat etmesine izin verilmeyeceğini anlayınca, ülkesini terk eder (Ölmez 2014: 200).
- II.A.14.3028. Cin, tokat attığı atları bir bahçeye dönüştürür (Ölmez 2014: 200).
- II.A.14.3029. Cin, tokat attığı kızı ağaca, atları da yapraklara dönüştürür (Ölmez 2014: 200).
- II.A.14.3030. Cin, tokat attığı kızı bir cami minaresine çevirir (Ölmez 2014: 200).
- II.A.14.3031. Cin, tokat attığı kızı bir çapaya dönüştürür (Ölmez 2014: 200).
- II.A.14.3032. Cinciler, toz bulutları olarak kendilerini yenmeye gelen adamla mücadele ederler (Ölmez 2014: 214).
- II.A.14.3033. Cinin büyü yaptığı kız, kapkara bir oğlan doğurur (Yardımcı 2012: 172).

- II.A.14.3034. Cinin canı, bir geyiğin karnındaki tavşanın içindeki üç yumurtadadır (Sakaoğlu 1973: 527).
- II.A.14.3035. Cinin musallat olduğu padişahın kızını kurtarmanın tek yolu, cinin minderinin bir parçasını kıza götürmektir (Arslan 2000: 422).
- II.A.14.3036. Cinin musallat olduğu ve delirttiği şah kızını sağaltmanın yolu, o cinin minderinden bir parça götürerek kızın üstüne dikmektir (Aslan 2017: 58).
- II.A.14.3037. Cinler akşam ezanından sonra ve insan suretinde dolaşırlar (Ayan 2012: 44).
- II.A.14.3038. Cinler arasında da miras bırakma geleneği vardır (Dağlar 2010: 98).
- II.A.14.3039. Cinler bir kuyunun dibinde yaşarlar ve insanların isteklerini yerine getirirler (Akyol 2010: 320).
- II.A.14.3040. Cinler bir mağarada padişahlarıyla beraber yaşarlar (Sakaoğlu 1973: 534).
- II.A.14.3041. Cinler de insanlar gibi doğum yaparlar (Ayan 2012: 44).
- II.A.14.3042. Cinler de öldüklerinde gömülürler (Ete 2010: 148).
- II.A.14.3043. Cinler diyarına ikinci kez giden delikanlı, bu kez gaipten bir ses duyunca ve yolu kapatılınca korkar (Günde 2016: 39).
- II.A.14.3044. Cinler doğum yaparlar (Akgün 2000: 224).
- II.A.14.3045. Cinler gaibi bilirler ve insanlara yardım ederler (Demir 2006: 91).
- II.A.14.3046. Cinler insanlara görünebilirler (Akgün 2000: 198).
- II.A.14.3047. Cinler insanlara yardım ederler (Deniz 1996: 147).
- II.A.14.3048. Cinler insanlarla evlenebilirler (Günde 2016: 40; Kongül 2013: 32; Yardımcı 2012: 188).
- II.A.14.3049. Cinler istedikleri şekle dönüşebilirler (Dağlar 2010: 98).
- II.A.14.3050. Cinler kara dumana dönüşebilirler (Sakaoğlu 1973: 379).
- II.A.14.3051. Cinler Müslüman ve kâfir olmak üzere iki kısma ayrılırlar (Kara 1996: 602).
- II.A.14.3052. Cinler namaz kılarlar (Eren 2001: 233).
- II.A.14.3053. Cinler ölmüş hayvanları pişirip yerler (Aslan 2017: 129).
- II.A.14.3054. Cinler padişahı, gaz yağıyla yakılarak öldürülür (Aydın 2012: 473).
- II.A.14.3055. Cinler padişahından alınan kara dirhem hokkasının içinde her isteği yerine getiren bir cin vardır (Günay 1975: 412).
- II.A.14.3056. Cinler padişahının ağzına tükürdüğü insan, her mahlukun dilini öğrenmiş olur (Alptekin 2002: 225).
- II.A.14.3057. Cinler padişahının kızı yılda bir kere güler ve güldüğünde yanağından bir gül düşer (Sakaoğlu 1975: 535).
- II.A.14.3058. Cinler padişahının kızı, yılan suretinde gezer (Alptekin 2002: 224).
- II.A.14.3059. Cinler padişahının oğlunun verdiği sofraya, yalnızca “Hazreti Süleyman aşkına açıl” dendiğinde açılır (Arslan 2000: 416).
- II.A.14.3060. Cinler perisinin oğlu, büyüyle kurbağaya dönüştürülen prensesin başında beklemektedir (Berki 2003: 348).
- II.A.14.3061. Cinler silahla öldürülebilirler (Çimrin 2012: 493).

- II.A.14.3062. Cinler siyah köpeğe dönüşebilirler (Akgün 2000: 199).
- II.A.14.3063. Cinler sudan geçemezler (Sakaoğlu 1973: 379).
- II.A.14.3064. Cinler şekil değiştirebilirler (Akgün 2000: 223).
- II.A.14.3065. Cinler ülkesinden geçen insan korkarsa, siyah bir taşla dönüşür (Günde 2016: 31).
- II.A.14.3066. Cinler ve insanlar arasında nikah kıyılabilir (Akgün 2000: 198).
- II.A.14.3067. Cinler ve periler, bir pınarda yaşarlar ve bu pınar yalnızca almak istedikleri kızın gözüne görünür (Yardımcı 2012: 188).
- II.A.14.3068. Cinler ve perilerin seslendiği adam, korkusundan kızını verir (Yardımcı 2012: 188).
- II.A.14.3069. Cinler ve şeytanlar hamamda toplanırlar (Doğramacıoğlu 2011: 116).
- II.A.14.3070. Cinler ve şeytanlar, bir dut ağacının altında düğün yaparlar. Helva diye öküz ve eşek pisliğini yerler (Ulus 2009: 289).
- II.A.14.3071. Cinler ve şeytanlar, gece vakti yaptıkları düğüne rastladıkları kızı da dâhil ederler (Ulus 2009: 289).
- II.A.14.3072. Cinler ve şeytanlar, gece yarısı bir ağacın etrafında sohbet ederler (Tunç 2008: 152).
- II.A.14.3073. Cinler ve şeytanlar, hamamda kız donunda eğlenirler ve gelen insanları yıkamak istediklerini söyleyip öldürürler (Doğramacıoğlu 2011: 117).
- II.A.14.3074. Cinler, aralarındaki dövüşlerde kaya kullanırlar (Ete 2010: 148).
- II.A.14.3075. Cinler, beğendikleri bir delikanlıyı kendilerine padişah seçerler (Bayrı 2010: 14).
- II.A.14.3076. Cinler, bir kayalığın altındaki suya atlarla girip çıkarlar (Bayrı 2010: 14).
- II.A.14.3077. Cinler, birden çok dil bilirler ve diyarlarında bu dillerde şarkılar söylerler (Günde 2016: 31).
- II.A.14.3078. Cinler, cansız objeleri konuşturabilirler (Sakaoğlu 1973: 527).
- II.A.14.3079. Cinler, doğum yaptırdıkları ebeye hediye olarak soğan kabuğu verirler ve soğan kabukları eve gidince altına dönüşür (Ayan 2012: 45).
- II.A.14.3080. Cinler, hayvanlarla konuşabilir ve onlara istediklerini yaptırabilirler (Ölmez 2014: 199).
- II.A.14.3081. Cinler, ifritlerden daha kuvvetlidir (Eğridağ 1997: 57).
- II.A.14.3082. Cinler, istedikleri şekle girebilirler (Alptekin 2002: 224).
- II.A.14.3083. Cinler, kaçırdıkları insanları duayla kendi şekillerine sokar ve onlarla eğlenirler (Bakırcı 2000: 265).
- II.A.14.3084. Cinler, kaçırıp padişah yaptıkları delikanlıyı sevdiğine kavuşturup düğününü yaparlar (Bayrı 2010: 17).
- II.A.14.3085. Cinler, kendi aralarında toplantılar düzenlerler (Kongül 2013: 30).
- II.A.14.3086. Cinler, kendilerinden korkan insanları çarparlar (Sakaoğlu 1973: 535).
- II.A.14.3087. Cinler, kendilerinden korkmayıp onlarla eğlenen ve sırtlarını keseleyen adamın her isteğini yerine getirirler (Önay 1995b).
- II.A.14.3088. Cinler, köpekten korkar ve köpek yanlarına gelince dağılırlar (Önal 2004: 218).
- II.A.14.3089. Cinler, perilere hizmet eder (Eğridağ 1997: 57).
- II.A.14.3090. Cinler, sabah olunca insanların yanından ayrılmak zorundadırlar (Günde 2016: 28).

- II.A.14.3091. Cinler, sabaha karşı yıkık hamama atlarını sulamaya gelirler (Ölmez 2014: 169).
- II.A.14.3092. Cinler, şafak sökmeden hamamda hep birlikte eğlenirler (Önay 1995b).
- II.A.14.3093. Cinler, şekil değiştirebilirler (Arslan 2000: 414).
- II.A.14.3094. Cinler, tüylerini verdikleri insanların bütün isteklerini yerine getirirler (Günde 2016: 29).
- II.A.14.3095. Cinlerin ayakları terstir ve geceleri ıssız yerlerde düğün yaparlar. Kendilerine rastlayan insanları düğünlerine davet ederler (Önal 2004: 218).
- II.A.14.3096. Cinlerin ayakları terstir (Ayan 2012: 44).
- II.A.14.3097. Cinlerin bedduaları kabul olur (Sakaoğlu 1973: 379).
- II.A.14.3098. Cinlerin de kendi aralarında mahkemeleri vardır ve insanlar da yargılanır (Eren 2001: 279).
- II.A.14.3099. Cinlerin de prensesleri vardır (Kongül 2013: 31).
- II.A.14.3100. Cinlerin diyarındaki pınardan içen insan gençleşir (Sakaoğlu 1973: 379).
- II.A.14.3101. Cinlerin ebeliğini cinler veya periler yaparlar (Ayan 2012: 44).
- II.A.14.3102. Cinlerin hükümdarları vardır ve iki farklı türden cin, birbiriyle iletişim kurabilir (Kara 1996: 602).
- II.A.14.3103. Cinlerin para diye verdikleri değersiz nesneler, ancak eve gittiğinde gerçek değerine kavuşur (Akgün 2000: 224).
- II.A.14.3104. Cinlerin sultanının kızının adı Pakize'dir (Günde 2016: 31).
- II.A.14.3105. Cinlerin vücudu soğuk olur (Akgün 2000: 215).
- II.A.14.3106. Cinli yılan, eşini öldüren çobanın kendisiyle evlenmesini ister (Dağlar 2010: 133).
- II.A.14.3107. Cinli yılanın kendisini tehdit etmesinden korkan çoban, onunla evlenmeye razı olur (Dağlar 2010: 133).
- II.A.14.3108. Cinpulat, demir bir ata binen, sihir yapabilen bir cindir (Sakaoğlu 1973: 525).
- II.A.14.3109. Davet edildiği düğünün cin düğünü olduğunu gören adam korkar (Önal 2004: 218).
- II.A.14.3110. Değirmeni cinlerin bastığını sanan adamlar yemeği bırakıp kaçarlar (Gözükızıl 2010: 287).
- II.A.14.3111. Delikanlı, cinler padişahının oğlundan korkar (Günay 1975: 411).
- II.A.14.3112. Dev karısı, cinler mirinin hanımıdır (Ete 2010: 148).
- II.A.14.3113. Devler, periler ve şeytanlar insanlarla evlenebilirler (Özçelik 2004: 410).
- II.A.14.3114. Dışarıdaki sahipsiz besi malları cinlerindir (Ete 2010: 148).
- II.A.14.3115. Dişi cin, bir kadın suretinde mağarada yaşar (Eren 2001: 278).
- II.A.14.3116. Doğuma götürülen ebe, kendisini götürenlerin cin olduklarını anlayınca onların her isteklerini yapar (Ayan 2012: 44).
- II.A.14.3117. Dudağından bir damla kan akan cinler padişahının oğlu ölür (Eren 2001: 234).
- II.A.14.3118. Dünya güzeli, mezarlıkta helvadan pay isteyen cin ve gemileri batıran balık kız aslında üç kız kardeştir (Alptekin 2002: 378).
- II.A.14.3119. Dünya güzelinin (cin) yaşadığı ağaca çivi çakılırsa yer gök sallanır ve dünya güzeli, çiviye çakan adamı uyarır (Alptekin 2002: 376).

- II.A.14.3120. Ecinniler, korudukları elma ve ab-ı hayatı almaya gelen insanları parçalarlar (Pamir Bildik 1995: 262).
- II.A.14.3121. Eğir yoldan giden kardeş, gittiği yerdeki şeytan, cin ve tilki tarafından parçalanır (Aslan 2017: 62).
- II.A.14.3122. Evde yaşayan kedi cinlidir ve şekil değiştirerek düğünde çalgı çalan bir kadına dönüşür (Dağlar 2010: 97).
- II.A.14.3123. Gece vakti mezarlıkta helva pişirilir ve ateş yakılırsa, cinler ortaya çıkar ve helvadan pay isterler (Alptekin 2002: 376).
- II.A.14.3124. Gece vücudu soğuk olan kadın, cinler ve perilerin neslindendir (Doğan 2006: 220).
- II.A.14.3125. Geceleri vücudu soğuk olan kadın (cin veya peri), kocası uyuduktan sonra olağanüstü varlıklarla buluşarak ölü ciğeri yer (Doğan 2006: 220).
- II.A.14.3126. Geceleyin cinlerle karşılaşan adam, gece tek başına yola çıkmamaya karar verir (Önal 2004: 218).
- II.A.14.3127. Gemileri yıkan balığı görünce balıkçının korkudan ödü patlar (Alptekin 2002: 377).
- II.A.14.3128. Gökyüzünde insanları diriltten ab-ı hayat suyu ve elmalar vardır. Bunlar ecinniler tarafından korunur (Pamir Bildik 1995: 261).
- II.A.14.3129. Göl, cin ve periler diyarının kapısı gibidir. Gölden sonra yedi farklı cin ülkesi bulunur (Günde 2016: 31).
- II.A.14.3130. Hamamda doğum yapan zengin ve kötü kalpli kadının yanına bir cin kafilesi gelir ve doğan kıza çok kötü bir görünüm verirler (Yardımcı 2012: 190).
- II.A.14.3131. Hamamda yatan adam, şeytan ve cinlerle karşılaşır (Tunç 2008: 188).
- II.A.14.3132. Handa bir oda cinler tarafından sahiplidir ve odada yatanları öldürürler (Yardımcı 2012: 140).
- II.A.14.3133. Hanedan ipliği, yalnızca cinlerin prensesinde bulunur (Kongül 2013: 31).
- II.A.14.3134. Hazar ve bülbül, cinler tarafından yaratılmıştır ve yalnızca cinler sultanının yanında öterler (Günde 2016: 36).
- II.A.14.3135. Hazar ve bülbül, cinlerin elindedir ve sesi, çok uzaktan işitilebilir (Günde 2016: 36).
- II.A.14.3136. Hz. Süleyman'ın yanına giden vezir, ifritleri ve cinleri görünce korkar ve eğilir (Eğridağ 1997: 47).
- II.A.14.3137. İnsanlar cinlerin diyarına gidemezler (Günde 2016: 28).
- II.A.14.3138. İnsanlar cinlerle anlaşma yapabilirler (Kara 1996: 153).
- II.A.14.3139. Kamburlarını kaybetmek için gittiği hamamda cinlere kötü davranan adam, cinler tarafından cezalandırılır ve kamburu artırılır (Önay 1995b).
- II.A.14.3140. Kara dirhem hokkasında bulunan ve her isteği yerine getiren cin, insanları diriltebilir (Günay 1975: 416).
- II.A.14.3141. Kıldıkları namaz bitince cinler ve imamları ortadan kaybolur (Eren 2001: 233).
- II.A.14.3142. Konuşan mendil, cinlerle, perilerle ve vahşi hayvanlarla dolu bir yerdedir (Şafak Aydın 2015: 197).

- II.A.14.3143. Konuşan mendili koruyan cinler ve periler, mendili almaya gelenlere bağırır ve küfür ederler. Kişi arkasına bakarsa oradan çıkamaz (Şafak Aydın 2015: 198).
- II.A.14.3144. Kötü yoldan giden kardeş, tilki, şeytan ve cin tarafından parçalanır (Arslan 2000: 426).
- II.A.14.3145. Kötülük yapan adam, cinler ve şeytanlar tarafından parçalanır (Tunç 2008: 155).
- II.A.14.3146. Kötülük yapan şeytanlar ve cinler, birer yakut taşına dönüştürülerek Şeytan Taşlığı'nda yaşlı bir bilge tarafından korunur (Yardımcı 2012: 173).
- II.A.14.3147. Kurt, cin ve canavar, bir kuyunun dibinde sohbet ederler (Önay 1998k).
- II.A.14.3148. Maya ağacının altında cinler yaşar (Şimşek 1990: 548).
- II.A.14.3149. Öldürülen cinlerin şahı, kara bir keçeye dönüşür (Çimrin 2012: 493).
- II.A.14.3150. Padişahın bahçesinde yetişen narları, güvercin suretinde gelen birer cin kızı yer (Günde 2016: 26).
- II.A.14.3151. Padişahın bir top et olarak doğan oğlu cinlidir (Ulu 1990: 317).
- II.A.14.3152. Padişahın evlendiği Gül adındaki kadın, gece padişahın kılığına girerek cinlerle birlikte olmaya gider (Ulu 1990: 292).
- II.A.14.3153. Padişahın oğlu, cinler tarafından kaçırılmıştır ve cinlerden bir çocuğu olmuştur. Arkasından ağlayan kadına dayanamayan cinler, şehzadeyi bırakırlar (Yardımcı 2012: 198).
- II.A.14.3154. Padişahın üç kızı, cinciler tarafından bağlanmışlardır (Ölmez 2014: 213).
- II.A.14.3155. Postu alınan cinler, kuş donuna giremezler (Günde 2016: 28).
- II.A.14.3156. Sabah ezanıyla birlikte cinler ortadan kaybolur (Ayan 2012: 45).
- II.A.14.3157. Satılan sandıktan bir dudağı yerde, bir dudağı gökte bir Arap çıkar ve cinler padişahının oğludur (Günay 1975: 411).
- II.A.14.3158. Sırrı ifşa edilen cin, bir kuşa dönüşerek kaybolur (Dağlar 2010: 133).
- II.A.14.3159. Sırrı ifşa edilen ölü yiyen kadın (cin veya peri), büyümeye başlar (Doğan 2006: 220).
- II.A.14.3160. Sihirli kandil ovalandığında ortaya bir cin çıkar ve ovalayan kişinin her isteğini yerine getirir (Boratav 2001: 133).
- II.A.14.3161. Şehzadenin gittiği han, cinler ve perilerin durağıdır. İçeri giren insan ölü çıkar (Çimrin 2012: 493).
- II.A.14.3162. Şeytan Taşlığı'nı koruyan yaşlı bilge, şehzadeye bir yüzük verir. Yüzük, şehzadenin her şekle girmesini ve açıldığında cinleri ve şeytanları hapsetmesini sağlar (Yardımcı 2012: 173).
- II.A.14.3163. Şeytan ve cinlerin belleri kamburdur (Tunç 2008: 188).
- II.A.14.3164. Tilki, şeytan ve cin, bir yerde buluşur sohbet ederler (Arslan 2000: 422).
- II.A.14.3165. Uzun bir aradan ve sonra ve duayla doğan çocuk (cin), bir top et olarak doğar (Ulu 1990: 313).
- II.A.14.3166. Üç kere tutulmayan cin, üçüncüde taş olur (Akgün 2000: 199).
- II.A.14.3167. Yılan suretinde gezen cin, şekil değiştirerek güzel bir kız olur (Dağlar 2010: 133).
- II.A.14.3168. Yılan suretine giren cinler padişahının oğlu, nahircıdan kızını isteyince, adam korkudan kızını verir (Arslan 2000: 414).

II.A.14.3169. Yılanlar padişahının parmağında bir yüzük vardır ve bu yüzük ovalanınca içinden her şeyi yerine getiren bir cin çıkar (Karadağ ve Akkaya 1997: 118).

II.A.15.4001 - II.A.15.4200 Conguluz

II.A.15.4001. Congalaz karısı kömürleri (ateşi) sayıp uyur (Alptekin 2002: 444).

II.A.15.4002. Congalaz karısı, kapı deliğinden parmağını uzatan kızın kanını emer (Alptekin 2002: 444).

II.A.15.4003. Congalaz karısının kızı, evine gelen insanlara yardım eder ve annesi hakkında onları uyarır (Alptekin 2002: 444).

II.A.15.4004. Dağda ateş yanan tek yer Congalaz karısının evidir (Alptekin 2002: 444).

II.A.16.4201 – II.A.15.4400. Cüce

II.A.16.4201. Berbürüçığaz, çok kısa ve sakalı beş altı metre olan bir cücedir (Berki 2003: 333).

II.A.16.4202. Berbürüçığaz, içine gireni yakan bir kuyuda yaşar (Berki 2003: 338).

II.A.16.4203. Berbürüçığaz, katrana batırılarak zapt edilir (Berki 2003: 333).

II.A.16.4204. Berbürüçığaz, katrandan kurtarıldığında normal bir insan boyuna ulaşır (Berki 2003: 333).

II.A.16.4205. Boyu bir, sakalı iki karış olan cüce, önünden biri yürürse geri kaçar (Şimşek 1990: 583).

II.A.16.4206. Boyu bir, sakalı iki karış olan cüce, sözleriyle insanları taş a çevirebilir (Atlı 2011: 306; Bakırcı 2000: 263; Önkol 2015: 205; Özçelik 1995: 315; Şimşek 1990: 583; Tosun 1996: 285).

II.A.16.4207. Cüceler keçi pisliği ile beslenirler (Atlı 2011: 394).

II.A.16.4208. Cüceler kimsenin bulunmadığı yerlerde eğlence düzenlerler (Atlı 2011: 393).

II.A.16.4209. Cüceler, besmelesiz konulan eşyaları alıp kullanabilirler (Atlı 2011: 393).

II.A.16.4210. Cücelerle karşılaşan adam, korkudan titrer (Atlı 2011: 393).

II.A.16.4211. Cücenin yaşadığı kuyu farklı bir diyara açılır. Diyarda, suyun kaynağını tutan ve her gün bir insan yiyip insanların su almasına müsaade eden bir dev vardır (Atlı 2011: 299).

II.A.16.4212. Kadının bebek diye kundağa sardığı yumurta kırılır ve içinden bir cüce çıkar (Önay 1995: 354).

II.A.16.4213. Kendi bir karış, sakalı iki karış cüce, içine gireni yakan veya donduran bir mağarada yaşar (Atlı 2011: 299).

II.A.16.4214. Kendi bir karış, sakalı iki karış cücenin kafası kesilince kafa konuşmaya başlar ve bir kuyuya gider (Atlı 2011: 299).

II.A.16.4215. Kendi bir karış, sakalı iki karış olan adamın atı üç bacaklıdır ve olağanüstü bir varlıktır (Ulu 1990: 279).

II.A.16.4216. Kendi bir, sakalı iki karış olan cüce, padişahın kafasını yer (Köksel 1995: 175).

II.A.16.4217. Oğlundan kendisi bir, sakalı iki karış bir adam isteyen padişah, karşısında cüsseli bir adamı görünce korkar ve oğlunun karısını almaktan vazgeçer (Önal 2004: 141).

II.A.16.4218. Talaz adı verilen cüce varlık, padişahın en küçük oğlunun sevdiği kızı alıp kaçıtır (Deniz 1996: 100).

II.A.17.4401 - II.A.17.4600 Çarşamba Karısı

II.A.18.4601 – II.A.18.4800 Dağ Adamı

II.A.19.4801 – II.A.19.5000 Dağlar Anası

II.A.20.5001 – II.A.20.5200 Deniz Kızı

II.A.21.5201 – II.A.21.6000 Dev

II.A.21.5201. “Giden gelmez” yazan yolda beş başlı dev bulunur (Sakaoğlu 1973: 508).

II.A.21.5202. “Giden gelmez” yazan yolda, altı köpeğiyle yatan altı dev vardır (Ergun 2014: 80).

II.A.21.5203. “Giden gelmez” yazılı yolda devler dünyası bulunur (Göde 2011: 249).

II.A.21.5204. “Giden gelmez” yazılı yolda devler yaşar (Köksel 1995: 303).

II.A.21.5205. Adamın bahçesinde yetişen elmaları bir dev yer (Kara 1996: 124).

II.A.21.5206. Adamın karısı ölünce sonradan evlendiği kadın bir dev karısıdır ve köydeki herkesi yer (Şimşek 1990: 644).

II.A.21.5207. Adı “Of” olan bir dev derenin içinde yaşar ve adı üç kere seslenince, seslenen kişinin dileklerini yerine getirir (Taner 1995: 96).

II.A.21.5208. Ağdev, uyuyunca üç gün uyur ve yalnızca uykudayken ona kendi kılıcıyla zarar verilebilir (Önal 2004: 184).

II.A.21.5209. Ağdev, üç kızla birlikte bir sarayda yaşar ve saraya yaklaşanlar taş kesilir (Önal 2004: 184).

II.A.21.5210. Ağdev’in iki başı vardır ve bu başlardan biri tılsımlıdır. Kesilince yerine yenisi çıkar (Önal 2004: 184).

II.A.21.5211. Ağdev’in nefesi uyuduğu odanın kapısını açıp kapatır (Önal 2004: 184).

II.A.21.5212. Ağzından alevler çıkan dev, bir kuyuda yaşar (Kara 1996: 426).

II.A.21.5213. Ak dev, kara dev ve mavi dev, kardeşlerdir (Arslan 2000: 396).

II.A.21.5214. Altın bülbül, canavarlar tarafından korunur ve onlardan biri de, bir sarayda güzel bir kızla yaşayan insan yiyen devdir (Yavuz 1996: 262).

II.A.21.5215. Aradığı soruya uygun cevabı bulan dev, kaynağını kestiği suyun içinde kaybolur (Kara 1996: 130).

II.A.21.5216. Arap dev, bilinmeyen zanaatı öğretir ve zanaatı öğrettiği insanları yer (Taner 1996: 89).

II.A.21.5217. Aslında peri olan yılan çocuğun annesi bir devdir (Sakaoğlu 1973: 402).

II.A.21.5218. Ateş bulunan tek yer, yedi kızın bir dev için yemek pişirdiği evdir (Önay 1998f).

II.A.21.5219. Ateşpare, kırk dev tarafından kendi kız kardeşlerinden uzak tutmak üzere evlerinde hapsedilmiştir (Önal 2004: 185).

II.A.21.5220. Bacakları on arşın uzunluğunda olan dev kendisine selam vermeyen insanları yer (Seyidoğlu 1975: 317).

- II.A.21.5221. Bağırınca dağları yıkan cadı, insan yiyen on başlı adam, paşanın kardeşidir ve paşa aslında bir devdir (Doğan 2006: 283).
- II.A.21.5222. Bahçedeki elmaları kimin yediğini öğrenmek isteyen büyük ve ortanca kardeşler, karşılarında dev görünce korkup kaçarlar (Arslan 2008: 328).
- II.A.21.5223. Bebek dev, her gün ahırdaki atlardan birini diri diri yer (Göde 1997: 234).
- II.A.21.5224. Besmele çeken devin karnı doyar (Akyol 2010: 449).
- II.A.21.5225. Beyaz dev, şimşekler çakan beyaz bir bulut olarak gelir (Berki 2003: 332).
- II.A.21.5226. Beyaz devin ülkesinde, yer, gök ve toprak beyazdır (Berki 2003: 332).
- II.A.21.5227. Bir ağacın dibinde “of” çekilince, “Of” adında bir dev belirir ve insanların dileklerini yerine getirir (Bakırcı 2000: 273).
- II.A.21.5228. Bir kalede yaşayan devin, üç kere yere vurunca içinden üç Arap’ın çıkıp her isteği yerine getirdiği bir sopası vardır (Dağlar 2010: 136).
- II.A.21.5229. Bir kılıç darbesinde yere düşürülen dev, ikinci bir kılıç darbesi vurulursa güçlenir (Bekdik 2014: 239; Dağlar 2010: 129).
- II.A.21.5230. Bir kuyuda yaşayan dev, kuyuya gelen insanlara yanındaki Arap ve güzel kızdan hangisinin daha güzel olduğunu sorar (Arseven 1968b: 4646).
- II.A.21.5231. Bir kuyuda yaşayan dev, su alan insanlara bir soru sorar ve bilemeyenlere su vermez. Bilenlere ise sihirli üç nar verir (Ergun 2014: 157).
- II.A.21.5232. Bir kuyunun dibinde yatan yedi başlı bir dev vardır. Devın yanında tutsak kırk tane kız vardır ve her ay birini yer (Öcal 1999: 291).
- II.A.21.5233. Büyük ve ortanca oğul, babalarının mezarını bir devin açtığını görünce korkup saklanırlar (Alay 2005: 184).
- II.A.21.5234. Büyük ve ortanca oğul, karşıdan gelen devin kudretini görünce korkup kaçarlar (Kartal 1973b: 6794).
- II.A.21.5235. Canpolat adlı devin pilavından yiyen insanlar anında donarlar (Önay 1995: 291).
- II.A.21.5236. Cücenin yaşadığı kuyu farklı bir diyara açılır. Diyarda, suyun kaynağını tutan ve her gün bir insan yiyip insanların su almasına müsaade eden bir dev vardır (Atlı 2011: 299).
- II.A.21.5237. Çağırdığı evde dev olduğunu sanan ve korkan kız, yukarıya çıkamaz (Atlı 2011: 348).
- II.A.21.5238. Çeşmenin başını tutan dev, kendisine yenilmesi içi bir kadın verilirse insanların su almalarına izin verir (Öcal 1999: 379).
- II.A.21.5239. Çiftçilerin bütün mahsullerini bir dev yer (Berki 2003: 300).
- II.A.21.5240. Çocuk sahibi olmak isteyen çift, kanlı mağaradaki kanlı tasta su içmeye giderler. Kanlı mağarada korkunç bir dev yaşar ve gelenleri öldürür (Eğridağ 1997: 44).
- II.A.21.5241. Çocuk, dev, gazyağıyla yakarak öldürür ve köylüler yine de devin mağarasına girerken korkarlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 34).
- II.A.21.5242. Dağ başında tek ateş devlerin evindedir ve ateşe sihir yaptıkları için hiç sönmez (Ulu 1990: 274).
- II.A.21.5243. Dağda ateş aranırken girilen ev, yedi başlı devin evidir (Kongül 2013: 23).

- II.A.21.5244. Dağda ateş yanan tek yer dev(ler)in evidir (Akgün 2000: 189; Akyol 2010: 323; Bakırcı 2000: 320; Bekdik 2014: 272; Çelik 2008: 392; Günay 1975: 469; Önay 1995: 517; Ölmez 2014: 136).
- II.A.21.5245. Dağda ateş yanan tek yer, dev karısının evidir (Arslan 2008: 377; Ergun 2014: 103; Önay 1995: 491).
- II.A.21.5246. Dağda ateş yanan tek yer, dev ve karısının evidir (Arslan 2008: 309).
- II.A.21.5247. Dağda ateş yanan tek yer, yedi başlı devin evidir (Bayrı 2010: 103).
- II.A.21.5248. Dağda duman tüten tek yer dev karısının evidir (Arslan 2008: 203; Sınayuç 1974: 7101; Yavuz 1996: 225).
- II.A.21.5249. Delikanlının çok güçlü olduğunu sanan devler korkup kaçarlardı (Yaşar 2002: 226).
- II.A.21.5250. Delikanlının kardeşlerini esir alan yedi başlı dev, dünya güzelini getirmesi karşılığında esirleri serbest bırakacağını söyler (Çöl Yıldız 2010: 17).
- II.A.21.5251. Delikanlıyı yemek üzere olan dev karısı, onun köpeklerini görünce delikanlıyla anlaşmak ister (Arseven 1965b: 3837).
- II.A.21.5252. Delikanlıyı yemek üzere olan dev, onun köpeklerini görünce delikanlıyla anlaşmak ister (Arseven 1965b: 3836).
- II.A.21.5253. Demirkurt bir devdir ve beğendiği kızları rüzgarın yardımıyla kaçırdı (Önal 2004: 162).
- II.A.21.5254. Derviş, ceylanı kovalayan iki kardeşi (farklı zamanlarda) bahçesine çağırır ve onları öldürür (Önay 1995: 486).
- II.A.21.5255. Dev (erkek) küpe binerek seyahat eder (Öcal 1999: 395).
- II.A.21.5256. Dev anası evine gelen insanları yerler (Özçelik 2004: 364).
- II.A.21.5257. Dev anası uyuyunca gözleri iyice açılır (Boratav 2001: 119).
- II.A.21.5258. Dev bebekleri, insanlara göre güçlü olurlar (Alay 2005: 196).
- II.A.21.5259. Dev bir kuyuda yaşar ve kuyu insan kemikleriyle doludur (Atlı 2011: 368).
- II.A.21.5260. Dev insanları tehdit eder ve kızlarını kaçırdı (Öcal 1999: 385).
- II.A.21.5261. Dev karıları insan etiyile beslenirler (Arslan 2008: 203-204; Arseven .1964c: 3445; Çakıcı 2015: 108; Dağlar 2010: 150; Doğan 2012: 514; Doğramacıoğlu 2011: 89; Ergun 2014: 43; 104; Yavuz 1996: 225).
- II.A.21.5262. Dev karıları, buluta ve ateşe dönüşerek dolaşırlar (Önal 2004: 91-92).
- II.A.21.5263. Dev karılarının kendi aralarında konuştukları özel bir dilleri vardır (Önal 2004: 90).
- II.A.21.5264. Dev karısı geliniyle birlikte yaşar ve evine gelenleri yemeye çalışır (Doğan 2012: 569).
- II.A.21.5265. Dev karısı insan etinin kokusunu alabilir (Arslan 2000: 425; Ergun 2014: 104; 159; Önal 2004: 90).
- II.A.21.5266. Dev karısı şekil değiştirerek sırasıyla kırmızı, beyaz ve kara bir bulut olur (Doğramacıoğlu 2011: 93).
- II.A.21.5267. Dev karısı yılan ve kaplumbağa yer (Dağlar 2010: 150).

- II.A.21.5268. Dev karısı, adamdan keçisini kesmesini isteyince korkan adam keçisini keser (Ete 2010: 147).
- II.A.21.5269. Dev karısı, bitlerini ayıklayan ve yiyen kıza bir çift altın nalın hediye eder (Dağlar 2010: 188).
- II.A.21.5270. Dev karısı, cinler mirinin hanımıdır (Ete 2010: 148).
- II.A.21.5271. Dev karısı, elmaları koparılınca koşarak ağacın yanına gider (Ölmez 2014: 152).
- II.A.21.5272. Dev karısı, evinde kalan iki çocuktan küçüğünü gece canlı canlı yer (Arslan 2008: 240).
- II.A.21.5273. Dev karısı, evine gelen çocukları yer (Arslan 2000: 377).
- II.A.21.5274. Dev karısı, evine gelen insanlara parmağını kesip yedirir ve parmağıyla konuşur. Eğer insan parmağı yemiştir, dev karısı onu eğitir (Ölmez 2014: 152).
- II.A.21.5275. Dev karısı, evine gelen kıza bir insan eli verir ve yiyip yemediğini sorgulamak için etle konuşur (Ergun 2014: 43).
- II.A.21.5276. Dev karısı, evine gelen üç çocuktan birini pişirip kardeşlerine ikram yer (Çiftçi 2015: 194).
- II.A.21.5277. Dev karısı, ineni yakan bir kuyuda yaşar (Günay 1975: 332).
- II.A.21.5278. Dev karısı, insanlara şekil değiştirme sanatını öğretir (Ölmez 2014: 153).
- II.A.21.5279. Dev karısı, insanlara yardım eden kızıyla beraber yaşar (Arslan 2008: 240) .
- II.A.21.5280. Dev karısı, insanları taşla çevirir (Kara 1996: 505).
- II.A.21.5281. Dev karısı, insanların şeklini değiştirebilir (Boratav 2001: 72).
- II.A.21.5282. Dev karısı, kendisine sarılan ve kokusu üstüne sinen insanlara zarar vermez (Ölmez 2014: 155).
- II.A.21.5283. Dev karısı, kendisine yardım eden çocukların her yanını altınla kaplar (Arslan 2008: 296).
- II.A.21.5284. Dev karısı, kıza birtakım zor işler verir ve başaramazsa onu yemekle tehdit eder. Kız da korkar (Ergun 2014: 44).
- II.A.21.5285. Dev karısı, kızı bir kamışa dönüştürür ve dev karısı kamışın iki yaprağını yiyince, kızın iki kulağını yemiştir olur (Ergun 2014: 46).
- II.A.21.5286. Dev karısı, kızın kanını kapı deliğinden uzattığı parmağından emer (Yavuz 1996: 225).
- II.A.21.5287. Dev karısı, küpe binerek seyahat eder (Ergun 2014: 162; Öcal 1999: 396).
- II.A.21.5288. Dev karısı, peşine takıldığı kızın etinden küçük bir parça olsa da yemeden bırakmaz (Ergun 2014: 162).
- II.A.21.5289. Dev karısı, sağ göğsünden emen insanlara zarar vermez (Pamir Bildik 1995: 380).
- II.A.21.5290. Dev karısı, uçurumdan düşerek ölür (Şimşek 1990: 645).
- II.A.21.5291. Dev karısı, üç köpek tarafından parçalanarak öldürülür (Arseven 1965b: 3837).
- II.A.21.5292. Dev karısı, yolda gördüğü delikanlıyı yemek ister (Arseven 1965b: 3837).

- II.A.21.5293. Dev karısı/anası, göğsünden emen insanlara zarar vermez (Arslan 2008: 296; 358; Boratav 2001: 91;119; Doğramacioğlu 2011: 88; Ergun 2014: 43; Göde 1997: 268; Göde 2011: 207; Özçelik 2004: 371; Özden 2009: 585; Tunç 2008: 223).
- II.A.21.5294. Dev karısından korkan delikanlı, kapıyı çalıp misafir olmak istediğini söyler (Sınayuç 1974: 7101).
- II.A.21.5295. Dev karısından yardım alan iki kardeş, fırsatını bulunca devin evinden kaçarlar (Akyol 2010: 276).
- II.A.21.5296. Dev karısını suya gönderen üç kız evden kaçar (Özçelik 1995: 94).
- II.A.21.5297. Dev karısının bahçesinde yetişen elmalar karpuz büyüklüğündedir (Ölmez 2014: 155).
- II.A.21.5298. Dev karısının bedduası kabul olur ve o ellerini dizlerine vurmada gelini doğum yapamaz (Önal 2004: 93).
- II.A.21.5299. Dev karısının boyu çok uzundur (bir dudağı yeri, bir dudağı göğü süpürür) (Önay 1995: 491).
- II.A.21.5300. Dev karısının büyü yaptığı şehzade, her gün bir kız yer (Boratav 2001: 119).
- II.A.21.5301. Dev karısının evinde yemek üzere sakladığı kızlar bulunur (Ölmez 2014: 153).
- II.A.21.5302. Dev karısının evine giren iki kardeş korkarlar (Dağlar 2010: 150).
- II.A.21.5303. Dev karısının gelini, evine gelenlere yardım edip kaçmalarını sağlar (Doğan 2012: 569).
- II.A.21.5304. Dev karısının oğlu (Yılan delikanlı) kendisinin ve diğer insanların şeklini değiştirebilir (Doğramacioğlu 2011: 93-95).
- II.A.21.5305. Dev karısının oğlu kuru kafa, şekil değiştirebilir (Önal 2004: 91).
- II.A.21.5306. Dev karısının yedi kızı, eve gelen insanlara yardım eder (Yavuz 1996: 225).
- II.A.21.5307. Dev kızı, devlerin ülkesinden dışarı çıkarsa, altı kardeşi anında ölür (Alptekin 2002: 260).
- II.A.21.5308. Dev kızının saçları, oturduğu evden bahçeye kadar yayılır (Alptekin 2002: 258).
- II.A.21.5309. Dev kocasının kardeşine zarar vermesinden korkan kız onu saklar (Doğramacioğlu 2011: 113).
- II.A.21.5310. Dev neyesi, bir dua ederek ölmüş oğlunu diriltir (Seyidoğlu 1975: 316).
- II.A.21.5311. Dev oğlu, padişahın ahırındaki bir at olarak yaşar. Geceleri at bir delikanlıya; ahır da gülistana dönüşür (Ergun 2014: 158).
- II.A.21.5312. Dev oğlu, şekil değiştirebilir (Ergun 2014: 161).
- II.A.21.5313. Dev oğlu, tokat vurduğu kızı bir elmaya çevirir (Ergun 2014: 159).
- II.A.21.5314. Dev öldürülünce, şerbet içirip büyülediği kız da kendisine gelir (Eğridağ 1997: 45).
- II.A.21.5315. Dev tarafından kaçırılan ve güvercine dönüştürülen delikanlı, dev öldürülünce eski haline döner (Seyidoğlu 1975: 180).
- II.A.21.5316. Dev tarafından paramparça edilen oğlan, kurt eniştesi tarafından iki kere diriltir (Seyidoğlu 1975: 268).
- II.A.21.5317. Dev ülkesinde devler yaşar ve orada dönerek öten bir ağaç bulunur (Şükrü 1934: 16).

- II.A.21.5318. Dev ve delikanlının kız kardeşi, birlikte olmak için delikanlıyı ortadan kaldırmaya karar verirler (Önay 1995: 489).
- II.A.21.5319. Dev yedi başlıdır ve Kaf Dağı'nın arkasındaki bir mağarada güzel bir kızla yaşar (Doğan 2006: 247).
- II.A.21.5320. Dev, adamdan küçük kızını ister vermezse onu tutsak edeceğini söyler. Adam da kızını verir (Şafak Aydın 2015: 186-187).
- II.A.21.5321. Dev, adamın kızını bir torba altın karşılığında alır (Köksel 1995: 259).
- II.A.21.5322. Dev, adamın kolunu ve bacaklarını yer (Arslan 2017: 525).
- II.A.21.5323. Dev, adamın yolunu keser ve onu yiyeceğini söyler. Eğer büyük kızını verirse vazgeçeceğini belirtince, adam kızını vermeye razı olur (Yardımcı 2012: 175).
- II.A.21.5324. Dev, ağaca bıraktığı kızın kokusu ağaçtan kesilir kesilmez ağaca geri döner (Sakaoğlu 1973: 534).
- II.A.21.5325. Dev, anası babası evde olmayan çocukları yer (Özçelik 1995: 89).
- II.A.21.5326. Dev, aslan, kaplan ve köpek tarafından parçalanarak öldürülür (Doğramacıoğlu 2011: 150).
- II.A.21.5327. Dev, aslında yakışıklı bir delikanlıdır ve üzerindeki deriyi kaldırıncı insan suretine girer (Doğan 2006: 192).
- II.A.21.5328. Dev, ateşi sayar ve eksildiğini fark eder (Eren 2001: 218).
- II.A.21.5329. Dev, bir adamla gördüğü evli kadını kaçıır (Kartal 1966e: 4034).
- II.A.21.5330. Dev, bir akrebe dönüşür (Kartal 1966e: 4034).
- II.A.21.5331. Dev, bir aslan ve kaplanla koyunlarını otlatır (Sakaoğlu 1973: 449).
- II.A.21.5332. Dev, bir çeşmeye dönüşür (Bekdik 2014: 241).
- II.A.21.5333. Dev, bir delikte yaşar ve evine gelen çocuklara kafasındaki bitleri yedirir. Daha sonra onları yer (Çöl Yıldız 2010: 11).
- II.A.21.5334. Dev, bir evde yaşar ve nefes alıp vermesiyle kapısını açıp kapatır (Arslan 2017: 129).
- II.A.21.5335. Dev, bir kaplan besler ve kaplanın sütünü sağlar (Günay 1975: 433).
- II.A.21.5336. Dev, bir kuşa dönüşür ve yiyen kişiyi zehirler. Kemikleri bir araya getirilince tekrar dirilir (Eğridağ 1997: 45).
- II.A.21.5337. Dev, bir kuyuda esir ettiği yüzlerce insanla yaşar (Doğan 2012: 558).
- II.A.21.5338. Dev, bir kuyunun altında bulunan dünyadaki bir hamamda yer alan kırkinci odada yaşar (Arslan 2008: 326).
- II.A.21.5339. Dev, bir mağarada tutsak ettiği peri kızlarıyla birlikte yaşar (Berki 2003: 301).
- II.A.21.5340. Dev, bir sarayda yaşar ve esir aldığı kızın dizinde uyur (Önay 1995: 369).
- II.A.21.5341. Dev, bir sarayda yaşar ve sarayın etrafından geçen herkesi esir eder (Yavuz 1996: 247).
- II.A.21.5342. Dev, bir siyah bulut suretinde dolaşır ve ok değince buluttan kan akar (Eren 2001: 290).
- II.A.21.5343. Dev, delikanlının kız kardeşiyle birlikte olur ve delikanlı eve geldiğinde saklanır (Önay 1995: 284).

- II.A.21.5344. Dev, denizde boğularak ölür (Berki 2003: 186).
- II.A.21.5345. Dev, derviş kılığında insanlara görünür ve ceylan suretinde insanları mağarasına çekip onları öldürür (Önay 1995: 487).
- II.A.21.5346. Dev, dev olan karısıyla birlikte yaşar ve evine gelen insanları pişirip yer (Arslan 2000: 467).
- II.A.21.5347. Dev, dipsiz bir kuyunun altındaki taştan bir kalede yaşar (Arslan 2017: 509).
- II.A.21.5348. Dev, düşmanı olduğu padişah ölünce, onu mezardan çıkarıp yemek ister (Özden 2009: 599).
- II.A.21.5349. Dev, erkek çocukların etini daha çok sever (Çelik 2008: 392).
- II.A.21.5350. Dev, esir tuttuğu peri kızlarıyla beraber yaşar (Arslan 2017: 509).
- II.A.21.5351. Dev, eve gelen çocukları yer (Akyol 2010: 250).
- II.A.21.5352. Dev, evine gelen çocukları besler ve sırayla onları pişirip yer (Çelik 2008: 392).
- II.A.21.5353. Dev, evine gelen insanları kırk kulplu kazanın kaynar suyunu üzerine dökerek öldürmek isterler (Akyol 2010: 259).
- II.A.21.5354. Dev, evine gelen insanları tutsak eder (Alay 2005: 196).
- II.A.21.5355. Dev, evine gelen kadınlara göz koyar (Alay 2005: 196).
- II.A.21.5356. Dev, evine gelen kızı sevince, gelinleri kıskanır ve kıza yılanlı su içirirler (Çöl Yıldız 2010: 16).
- II.A.21.5357. Dev, evine gelen misafirleri korkutmadan yemeye çalışır (Dağlar 2010: 157).
- II.A.21.5358. Dev, evine getirdiği kıza ölü eti yedirmeye çalışır ve kıza eti verdikten sonra etle konuşur. Kız eti yemezse kızı öldürür (Yardımcı 2010: 175).
- II.A.21.5359. Dev, evlendiği kıza bir insan parmağı yedirir ve parmakla konuşarak yenip yenmediğini sorar. Yenmemişse kızı öldürür (Yardımcı 2010: 239).
- II.A.21.5360. Dev, evlendiği kıza yenilmeyecek (ölü hayvanların kafasını) yedirir ve etlerle konuşarak yenilip yenmediklerini öğrenir (Eren 2001: 243).
- II.A.21.5361. Dev, fakir çocuğun oğlunun mağaradan kaçtığını görünce tüm sesiyle bağırır. Bağırmanın sesinden civar köydeki insanlar korkar (Karadağ ve Akkaya 1997: 33).
- II.A.21.5362. Dev, göğsünden emen insanlara zarar vermez (Boratav 2001: 157; Köksel 1995: 323; Öcal 1999: 281; Önkol 2015: 288; Sakaoğlu 1973: 402; Tunç 2008: 170).
- II.A.21.5363. Dev, güçlü olduğunu sandığı Köse'den korkar (Göde 2011: 235).
- II.A.21.5364. Dev, harabe bir kilisede yaşar ve kaçırdığı insanların başta gözleri olmak üzere canlı canlı uzuvlarını yer (Önay 1995: 288).
- II.A.21.5365. Dev, her şeyi öğrettiği insanları yer ve cahil insanları yemez (Ölmez 2014: 145).
- II.A.21.5366. Dev, her yıl gelerek ülkenin padişahını yer (Sakaoğlu 1973: 391).
- II.A.21.5367. Dev, hizmetçileriyle birlikte bahçeli bir evde yaşar (Şafak Aydın 2005: 188).
- II.A.21.5368. Dev, içi altınlarla dolu ve perilerin hizmet ettiği bir sarayda yaşar (Kartal 1969d: 5328).
- II.A.21.5369. Dev, içine gireni yakan bir kuyuda yaşar (Atlı 2011: 289; 293; Dağı 2008: 87; 88; Dağlar 2010: 108; Eğridağ 1997: 73; Ergun 2014: 69; Göde 1997: 190; Günay 1975: 198; Kara

- 1996: 125; 393; Öcal 1999: 343; Önay 1995: 386; Özçelik 2004:Ç 303; Özden 2009: 600; Seyidoğlu 1975: 265; Şimşek 1990: 551; Tunç 2008: 243; Yıldırım 2007: 142).
- II.A.21.5370. Dev, iki uçurum arasında köprü vazifesi görür (Berki 2003: 334).
- II.A.21.5371. Dev, insanların parmaklarından kanlarını emer (Günay 1975: 339).
- II.A.21.5372. Dev, istediği insana ve hayvana dönüşebilir (Şimşek 1990: 647).
- II.A.21.5373. Dev, kaburga kemiği kırılarak öldürülür (Boratav 2001: 95).
- II.A.21.5374. Dev, kaçırdığı insanları dipsiz bir kuyuya götürür (Arslan 2017: 525).
- II.A.21.5375. Dev, kaçırdığı kızlarla beraber bir kuyuda yaşar ve onun nefesinden kuyuya inmeye çalışan insanlar yanarlar (Arslan 2008: 328).
- II.A.21.5376. Dev, kaçırdığı padişahın kızını, yaşadığı kuyuda saklar (Önay 1995: 387).
- II.A.21.5377. Dev, kaçırdığı peri kızlarını bir kuyuda saklar (Seyidoğlu 1975: 265).
- II.A.21.5378. Dev, kaçırıp büyülediği kızla birlikte bir sarayda yaşar (Boratav 2001: 91).
- II.A.21.5379. Dev, kadınları bir küpün yardımıyla kaçıtır (Öcal 1999: 275).
- II.A.21.5380. Dev, Kaf Dağı'nda yaşar ve oraya gelen insanların başını keser (Önay 1998c).
- II.A.21.5381. Dev, kapı deliğinden kızın kanını emer (Akgün 2000: 189; Akyol 2010: 324; Bakırcı 2000: 320; Doğan 2006: 301; Eren 2001: 218; Günde 2016: 68; Köse 2004: 149; Önay 1995: 517; Yaşar 2002: 202; Yavuz 1996: Önay 1998).
- II.A.21.5382. Dev, kapı deliğinden parmağını uzatan kıza bir yüzük takar ve onu bayıltır (Ölmez 2014: 137).
- II.A.21.5383. Dev, karısı, kızı, küheylan atı ve vahşi bir köpeğiyle yaşar (Yardımcı 2012: 243-245).
- II.A.21.5384. Dev, karısıyla birlikte bir sarayda yaşar (Günde 2016: 62).
- II.A.21.5385. Dev, karşılaştığı adamları yemek ister (Kartal 1969d: 5327).
- II.A.21.5386. Dev, kayanın altında bulunan Cennet ve Cehennem mağaralarında yaşar. Mağaraya giren kişi yanar veya donar (Sayar 2009: 182).
- II.A.21.5387. Dev, kaynar suya atılarak öldürülür (Önay 1995: 283).
- II.A.21.5388. Dev, kendi kızını almaya gelenleri taşla dönüştürür (Deniz 1996: 119).
- II.A.21.5389. Dev, kendisinden atını, köpeğini ve kızını kaçıran adamı pişirip yemeğe karar verir (Yardımcı 2012: 245).
- II.A.21.5390. Dev, kendisine saygı gösteren adama zarar vermez (Atlı 2011: 432).
- II.A.21.5391. Dev, Köse'yi yemek ister (Atlı 2011: 432).
- II.A.21.5392. Dev, kuşlar padişahıyla savaşarak kızını almıştır (Atlı 2011: 370).
- II.A.21.5393. Dev, kuyusunda kaçırdığı üç kızla beraber yaşar (Kara 1996: 125).
- II.A.21.5394. Dev, kuyuya inen insanlara "kim güzel" diye sorar ve beklediği cevabı vermeyen insanları yer (Tunç 2008: 243).
- II.A.21.5395. Dev, mağarasına gelen insanları yer (Caferoğlu 1994: 202).
- II.A.21.5396. Dev, nefesiyle kızların evlerini içine çeker ve daha sonra kızları nefesiyle çekip yer (Kara 1996: 117).
- II.A.21.5397. Dev, nefesiyle Köse'yi uçurur (Korkmaz 2010: 123).
- II.A.21.5398. Dev, oduncunun kızını almak ister (Artun 1978: 35).

- II.A.21.5399. Dev, okuma yazma bilmeyen çocukların eline bir mektup vererek evlerine gönderir. Mektupta mektubu getiren oğlanın pişirilmesi yazılıdır. Mektubu götüren çocuk kesilip yenir (Özçelik 1995: 99).
- II.A.21.5400. Dev, öldürdüğü adamların kafalarından bir kale inşa eder (Arslan 2008: 246).
- II.A.21.5401. Dev, padişahla beslenmek ister (Karadağ ve Akkaya 1997: 79-80).
- II.A.21.5402. Dev, padişahdan kaçırdığı üç kızıyla birlikte bir sarayda yaşar (Boratav 2001: 95).
- II.A.21.5403. Dev, peri kızını kaçıır (Göde 2011: 317; Tekin ve Nâkib 1994: 45).
- II.A.21.5404. Dev, peşinden düştüğü kızın parmağına bir yüzük takarak onu bayıltır (Bekdik 2014: 273).
- II.A.21.5405. Dev, rastladığı insanlarla beslenir (Boratav 2001: 157).
- II.A.21.5406. Dev, sağ göğsünden emen insanlara zarar vermez (Bakırcı 2000: 332).
- II.A.21.5407. Dev, sevdiği kıza bir şey olmasından korkarak onu bir süpürgeye dönüştürür (Alptekin 2002: 441).
- II.A.21.5408. Dev, sırtına binen en küçük kızı alıp ortadan kaybolur (Boratav 2001: 89).
- II.A.21.5409. Dev, sihir yaparak delikanlıyı küle çevirir (Önay 1995: 483).
- II.A.21.5410. Dev, sihirli lambayı saklar ve kimseye vermez (Yaşar 2002: 199).
- II.A.21.5411. Dev, Sina Dağı'nda yaşar, suları kurutup hayvanları yer (Yavuz 1996: 289).
- II.A.21.5412. Dev, suda yaşar ve leblebisini yediği Keloğlan'ın her isteğini yerine getirir (Pamir Bildik 1995: 309).
- II.A.21.5413. Dev, suya gelen insanlara bir soru sorar ve bilemeyenleri yer (Eğridağ 1997: 73).
- II.A.21.5414. Dev, suyun kaynağını kesmiştir ve ayda bir insan kurban edilirse insanların su almalarına müsaade eder (Önal 2004: 168).
- II.A.21.5415. Dev, suyun kaynağını kesmiştir ve haftada bir erkek ve kız yerken insanların su almalarına müsaade eder (yeryüzünde) (Kara 1996: 129).
- II.A.21.5416. Dev, şeytana tapar (Akyol 2010: 448).
- II.A.21.5417. Dev, tek başına bir sarayda yaşar ve hayvancılıkla uğraşır (Önay 1995: 282).
- II.A.21.5418. Dev, tüfekle başına ateş edilerek sersemletilir ve kalbine bir hançer saplanarak öldürülür (Ölmez 2014: 131).
- II.A.21.5419. Dev, uçurumdan düşerek ölür (Eren 2001: 277).
- II.A.21.5420. Dev, uyuyunca kırk günlük uyur ve kırk batmanlık güzle vurulmadan uyanmaz (Önal 2004: 71).
- II.A.21.5421. Dev, üç hayvan tarafından öldürülür (Göde 1997: 236).
- II.A.21.5422. Dev, üç karısıyla beraber yaşar ve kadınlar, eve gelen iki çocuğu uyarırlar (Çelik 2008: 391).
- II.A.21.5423. Dev, üç köpek tarafından parçalanarak öldürülür (Arseven 1965b: 3837).
- II.A.21.5424. Dev, ülkenin padişahının ciğerini yemek ister (Dağlar 2010: 129).
- II.A.21.5425. Dev, yakaladığı insanları yer (Doğan 2012: 558).

- II.A.21.5426. Dev, yakılarak öldürülür (Alay 2005: 172; Bakırcı 2000: 237; Göde 1997: 219; Köksel 1995: 268; Öcal 1999: 353; Sakaoğlu 1973: 347; Şimşek 1990: 506; Tunç 2008: 203; Yaşar 2002: 254).
- II.A.21.5427. Dev, yeni ölmüş insanları yer (Öcal 1999: 386).
- II.A.21.5428. Dev, yeraltında yaşar (Ölmez 2014: 145).
- II.A.21.5429. Dev, yiyeceği insanları kuyuya indirir ve orada yer (Ulu 1990: 318).
- II.A.21.5430. Dev, yolda rastladığı adamı bayıltır ve yanındaki kızı alarak kaçır (Önay 1998h).
- II.A.21.5431. Dev, yolda rastladığı kıza evini temizlemesi karşılığında altın verir (Arslan 2008: 231).
- II.A.21.5432. Dev, zehirli yemekler yedirilerek öldürülür (Yaşar 2002: 199).
- II.A.21.5433. Dev, zorla sahip olduğu kadından olan oğlu tarafından öldürülür (Alay 2005: 197).
- II.A.21.5434. Devanalarının görünüşü oldukça heybetlidir (Taner 1995: 28).
- II.A.21.5435. Devanası, göğüslerinden emip kendisine “anne” diyen insanlara zarar vermez (Taner 1995: 28).
- II.A.21.5436. Devanasının göğüsleri çok büyüktür ve göğüslerinden emen insanları yemez (Artun 1978: 25).
- II.A.21.5437. Devden korkan büyük ve ortanca kardeş, kaçarlar ve bahçede beklemekten vazgeçerler (Günay 1978: 197-198).
- II.A.21.5438. Deve güçlü olduğunu söyleyen adam, onu korkutur (Önkol 2015: 288).
- II.A.21.5439. Deve kılıç vurulursa çoğalır (Göde 2011: 307).
- II.A.21.5440. Deve vurulan ikinci kılıç darbesi onu diriltir (Deniz 1996: 94; Göde 1997: 191; Köse 2004: 125; Köksel 1995: 303; Öcal 1999: 345; Özçelik 2004: 304; Sakaoğlu 1973: 392; Seyidoğlu 1975: 265; Tosun 1996: 316; Yavuz 1996: 262).
- II.A.21.5441. Deve yemek pişiren yedi kız, evlerine gelen kıyı uyarıp kaçmalarını söylerler (Önay 1998f).
- II.A.21.5442. Devi evindeki tencerede insan eti kaynatır (Önay 1995: 517).
- II.A.21.5443. Devi evine gelen insanları yer (Önay 1998f).
- II.A.21.5444. Devi görünce korkan büyük ve ortanca kardeş, babalarının vasiyetini yerine getirmezler (Özden 2009: 599).
- II.A.21.5445. Devi taşla çevirdiği insanlar ancak devin verdiği bir tarifile eski hallerine getirilebilir (Deniz 1996: 119).
- II.A.21.5446. Devlin “of” çekmesiyle oduncu uçar (Çmrlin 2012: 503).
- II.A.21.5447. Devlin alıp yiyeceği kıyı kırk gün kırk gece düğün yapılır (Ulu 1990: 304).
- II.A.21.5448. Devlin bahçesinden elma koparan adam, devlin bağırdığını duyunca çok korkar (Önal 2004: 71).
- II.A.21.5449. Devlin bastığı su dolu çukurdan içen kadın hamile kalır ve bir dev doğurur (Doğan 2006: 190).
- II.A.21.5450. Devlin bedduasıyla kıyı bir erkek olur (Dağlar 2010: 131; Köse 2004: 125; Sakaoğlu 1973: 395; Yavuz 1996: 289).

- II.A.21.5451. Devın bir ağacı kökünden söktüğünü gören oduncu korkar (Çimrin 2012: 502).
- II.A.21.5452. Devın bir gece yarısı kendi kızını kestğini gören kara pire evden kaçır (Kartal 2015: 123).
- II.A.21.5453. Devın canı bir sandık içindeki kuştadır (Tekin ve Nâkib 1994: 45).
- II.A.21.5454. Devın canı kavak ağacının üstündeki üç kutunun içindedir (Öcal 1999: 380).
- II.A.21.5455. Devın canı, ağzından ateşler atan bir kurdun karnındaki sandığın içinde bulunan üç örnektedir (Kara 1996: 432).
- II.A.21.5456. Devın canı, atının kulağındadır (Öcal 1999: 275).
- II.A.21.5457. Devın canı, bir kavak ağacında bulunan sandıktaki yedi kuştadır (Göde 2011: 250).
- II.A.21.5458. Devın canı, bir köydeki koçun başında saklıdır (Önay 1998h).
- II.A.21.5459. Devın canı, havuzdaki iki örneği karnında bulunan şişedeki serçenin içindeki kurtttadır (Çöl Yıldız 2010: 18).
- II.A.21.5460. Devın canı, karnının içindeki kutudaki civcivlerdedir (Önal 2004: 165).
- II.A.21.5461. Devın canı, ormandaki aslanın karnında bulunan bir sandığın içindeki üç kuştadır (Bayrı 2010: 133).
- II.A.21.5462. Devın canı, sarayın üstündeki bir kayada bulunan demir sandığın içindeki üç güvercindedir (Atlı 2011: 371).
- II.A.21.5463. Devın canı, yedi dağın arkasındaki bir aslanın karnındaki kutuda bulunur (Seyidoğlu 1975: 198).
- II.A.21.5464. Devın canı, yedi geyikten topal olanın canıdır (Öcal 1999: 263).
- II.A.21.5465. Devın canını içinde gizleyen aslan, delikanlıyı korkutur (Seyidoğlu 1975: 200).
- II.A.21.5466. Devın canını karnında taşıyan aslanı öldürmenin tek yolu, onu sarhoş edip kafasındaki beyaz işarete ok atmaktır (Bayrı 2010: 134).
- II.A.21.5467. Devın çantasından yiyecek çalan çoban, onun uyandığını görünce çok korkar (Yaşar 2002: 171).
- II.A.21.5468. Devın dolabında, açtıkça büyüyen sihirli bir şemsiye vardır (Karadağ ve Akkaya 1997: 123).
- II.A.21.5469. Devın dolabında, dokununca üzerinde yemekler hazır olan sihirli bir tepsi vardır (Karadağ ve Akkaya 1997: 122).
- II.A.21.5470. Devın evinde insan etlerinin dizili olduğunu gören kadın, yemeden içmeden kesilir (Doğan 2006: 232).
- II.A.21.5471. Devın evinde kırk oda vardır. Kırkınıcı odada bir havuz, havuzda da kuş donunda bir kız vardır (Atlı 2011: 370).
- II.A.21.5472. Devın evinde konaklayan üç kardeş, gece başlarına bir şey geleceğini düşünerek nöbet tutarlar (Caferoğlu 1994: 202).
- II.A.21.5473. Devın evinde konuşan bir kedi vardır. Dev, evlendiği kızlara ona iyi bakmalarını tembih edip kırk gün sonra döneceğini söyler. Döndüğünde, kedi memnun değilse, kızın kafasını keser (Taner 1995: 98).

- II.A.21.5474. Devın evinde tutsak edilen adam ve göz koyduğu karısı, bir fırsatını bulunca hemen kaçarlar (Alay 2005: 196).
- II.A.21.5475. Devın evindeki kırkuncı odadaki havuz altın suyudur. Bulaştığı uzuvdan çıkmaz (Atlı 2011: 370).
- II.A.21.5476. Devın evindeki odalarda çeşitli insan uzuvları vardır (Doğan 2006: 232).
- II.A.21.5477. Devın evinden ateş alan kız, korkusundan eteğindeki buğdayları düşürür (Yaşar 2002: 202).
- II.A.21.5478. Devın gömüldüğü yerden çıkan otları yiyen kardeşler, birer koyuna dönüşürler (Önay 1995: 518).
- II.A.21.5479. Devın gövdesini yediğı adamın başı yaşamaya devam eder (Akgün 2000: 200).
- II.A.21.5480. Devın gözleri geceleri ışık gibi parlar ve geceleri daha iyi görür (Korkmaz 2010: 111).
- II.A.21.5481. Devın iki kızı vardır. Biri iyi kalplidir ve insanlara yardım eder; diğeri ise kötü kalplidir (Bekdik 2014: 272).
- II.A.21.5482. Devın insan yediğini duyan kız kaçar (Önay 1998f).
- II.A.21.5483. Devın kanı kazana doldurulur ve kömüşler içince eski hallerine dönerler (Atlı 2011: 351).
- II.A.21.5484. Devın kapı deliğinden verdiği yüzük, ormandaki kızı bayıltır (Öcal 1999: 351).
- II.A.21.5485. Devın karnını doyurmak çok zordur (Akyol 2010: 448).
- II.A.21.5486. Devın kızı kara pireye aşık olunca, dev, kara pireyi zehirlemek ister (Kartal 2015: 123).
- II.A.21.5487. Devın kızı, on parmağına mumlar dikilerek yakılır (Alptekin 2002: 442).
- II.A.21.5488. Devın koruduğı ağaçtan toplanan limonların içinden birer kız çıkar. Su verilmezse ölürler (Köksel 1995: 177).
- II.A.21.5489. Devın mağarasında üç elma bulunur ve almalar kesildiğinde içinden birer peri kızı çıkar (Karasu 2002: 250).
- II.A.21.5490. Devın mezarından alınan ot yemeğe katılırsa, yiyen kişiler ceylana dönüşürler (Köse 2004: 149).
- II.A.21.5491. Devın mezarından çıkan otlardan yiyen kardeşler geyiğe; ottan ağzına sokup çıkaran kardeş ise yarı insan-yarı geyiğe dönüşür (Yaşar 2002: 203).
- II.A.21.5492. Devın nefesi alev gibi sıcaktır (Kara 1996: 168).
- II.A.21.5493. Devın nefesinden evdeki çocuklar uçarlar (Önay 1995: 277).
- II.A.21.5494. Devın oğlu kuru kafa, kendinin ve diğeri insanların şekillerini değiştirebilirler (Göde 1997: 220).
- II.A.21.5495. Devın saklandığı kuyuya inen kişi yanar (Kara 1996: 125).
- II.A.21.5496. Devın sarayındaki kilitli odalardan birinde üzerinde çiçekler olan bir tabut vardır. Tabuttaki çiçeklerden her biri birer gün arayla çekilirse, tabuttaki kişi dirilir (Önay 1995: 284).
- II.A.21.5497. Devın sihirli iğnesi, batırılan insanı doğrudan bayıltır ve şeklini değiştirir (Atlı 2011: 349).

- II.A.21.5498. Devlin sorduğu sorulara doğru cevapları veren kız, ondan bir çuval altın alır (Ölmez 2014: 217).
- II.A.21.5499. Devlin üç kılı bir kızın yemeğine katılınca, kız hamile kalır (Doğan 2006: 302).
- II.A.21.5500. Devlin üç kılının yemeğine katılmasıyla hamile kalan kızın bebekleri yılandır ve henüz doğmamışken çiğ et yerler (Doğan 2006: 303).
- II.A.21.5501. Devlin verdiği nefes yakar, çektiği nefes ise üşütür (Göde 1997: 190).
- II.A.21.5502. Devlin verdiği sefer tası, açıldığında bir sofra olur (Şimşek 1990: 693).
- II.A.21.5503. Devlin verdiği şemsiye açıldığında altından bir tabur asker çıkar (Şimşek 1990: 692).
- II.A.21.5504. Devlin yanında iyi kalpli bir kız vardır ve eve gelen çocukları devden saklar (Çiftçi 2015: 194).
- II.A.21.5505. Devlin yaşadığı kuyuda esir aldığı kırk kız kardeş vardır (Akgün 2000: 182).
- II.A.21.5506. Devlin yaşadığı kuyuda, kaçırdığı kızlar vardır (Dağı 2008: 88; Sayar 2009: 182).
- II.A.21.5507. Devlin yaşadığı kuyuya giren insan boğulduğunu sanır ancak sabredince kuyunun dibine iner (Özçelik 1995: 117).
- II.A.21.5508. Devlin yaşadığı yeraltında, birinden gümüş; diğerinden altın akan birer çeşme vardır (Ölmez 2014: 145).
- II.A.21.5509. Devlin yürümesinden yer titrer (Kara 1996: 168).
- II.A.21.5510. Devle birlikte olan kadın, onunla birlikte olabilmek için kardeşini öldürmeye karar verir (Arslan 2008: 327).
- II.A.21.5511. Devle evlenen insanoğlu, insanları çeşitli nesnelere dönüştürebilir (Köksel 1995: 299).
- II.A.21.5512. Devle evlenen kız, ilk başta ondan korkar (Şafak Aydın 2015: 188).
- II.A.21.5513. Devle evlenen kız, kardeşini bir süpürgeye çevirir (Doğramacıoğlu 2011: 113).
- II.A.21.5514. Devler, üç köpek tarafından parçalanır (Önay 1995: 480).
- II.A.21.5515. Devler (erkek) göğüslerinden emen insanlara zarar vermezler (Günay 1975: 485).
- II.A.21.5516. Devler (erkek) yakılarak veya kılıç darbesiyle öldürülemezler (Seyidoğlu 1975: 317).
- II.A.21.5517. Devler aptaldır (Öcal 1999: 312).
- II.A.21.5518. Devler ateşte yakılır. Daha sonra o ateşten kürekle alınan köz yere düşer ve madımanah biter. Bu bitkiyi yiyenler hayvana dönüşür (Öcal 1999: 353).
- II.A.21.5519. Devler bir köydeki çocukları kaçırpı yerler (Çek vd. 2018: 56).
- II.A.21.5520. Devler bir mağarada yaşarlar ve mağaraya inen insan acı çeker (Alay 2005: 184).
- II.A.21.5521. Devler bir sarayda yaşarlar ve her biri bir kadınla evlidir (Seyidoğlu 1975: 316).
- II.A.21.5522. Devler büyü yapmayı bilirler (Önay 1995: 297).
- II.A.21.5523. Devler dokundukları insanları çeşitli nesnelere dönüştürebilirler (Kara 1996: 595).
- II.A.21.5524. Devler evlerine gelen davetsiz misafirleri yerler (Doğan 2006: 301).
- II.A.21.5525. Devler gaybı bilir (Şimşek 1990: 715).
- II.A.21.5526. Devler göğe doğru yükselen bir binada yaşarlar (Ulu 1990: 299).
- II.A.21.5527. Devler insan etinin kokusunu alabilirler (Akyol 2010: 275; Alptekin 2002: 259; 441; Arslan 2008: 309; Arslan 2017: 425; 507; Bakırcı 2000: 332; Bayrı 2010: 26; Bekdik 2014: 239; Boratav 2001: 89-90; Çelik 2008: 391; Çiftçi 2015: 194; Dağı 2008: 82; Deniz 1996: 90;

Doğramacıoğlu 2011: 113; 114; Göde 1997: 218; 268; Günay 1975: 339; Köse 2004: 148; Kara 1996: 148; Köksel 1995: 299; Öcal 1999: 281; 344; 465; Sınayuç 1974: 7101; Şimşek 1990: 571; 677; Taner 1990: 29; Tunç 2008: 170; Ulu 1990: 299; Yardımcı 2012: 175; Yaşar 2002 202).

II.A.21.5528. Devler insan etiyle beslenirler (Akgün 2000: 182; 183; 200; Akyol 2010: 242; 260; 275; Alay 2005: 185; 205; 213; 217; Alptekin 2002: 259; 441; Arseven 1965b: 3835; Akyol 2010: 324; Arslan 2008: 309; Arslan 2017: 507; Artun 1978: 25; Bakırcı 2000: 269; 315; 320; Bekdik 2014: 239; 303; Boratav 2001: 89-90; Çelik 2008: 391; Çiftçi 2015: 194; Çöl Yıldız 2010: 17; Dağlar 2010: 166; Deniz 1996: 80; Eren 2001: 218; 287; Göde 1997: 218; 234; 242; 244; Günay 1975: 198; 283; 301; 359; 371; Kara 1996: 164; 594; Öcal 1999: 311; 393; 465; Önay 1995: 275; 750; Önkol 2015: 288; Özçelik 2004: 340; 361; 370; Pamir Bildik 1995: 276; 302; Sakaoğlu 1973: 461; 465; 467; 508; Seyidoğlu 1975: 198; 316; Sınayuç 1974: 7101; Şafak Aydın 2015: 219; Şimşek 1990: 655; 677; 714; Tekin ve Nâkib 1994: 93; Yaşar 2002: 171; 202; 253).

II.A.21.5529. Devler insan kılığına girebilir, mezarları evin yakınındadır ve ölüleri yerler (Öcal 1999: 205).

II.A.21.5530. Devler insan yerler ve yedikleri insanların kafataslarından kale inşa ederler (Seyidoğlu 1975: 323).

II.A.21.5531. Devler insanlara yardım ederler (Kara 1996: 216).

II.A.21.5532. Devler insanlardan korktukları için, onları öldürmeden yiyemezler, bu nedenle uyumalarını beklerler (Şimşek 1990: 656).

II.A.21.5533. Devler insanları kazanda pişirdikten sonra yerler (Deniz 1996: 80).

II.A.21.5534. Devler insanların parmaklarından kanlarını emerek beslenirler (Seyidoğlu 1975: 333).

II.A.21.5535. Devler insanların ruhlarını hapsedebilirler (Doğan 2006: 233).

II.A.21.5536. Devler insanlarla başka insanları yemek üzere anlaşma yapabilirler (Öcal 1999: 265).

II.A.21.5537. Devler insanlarla evlenebilirler (Arslan 2008: 327; Doğramacıoğlu 2011: 113; 146; Kara 1996: 204; Pamir Bildik 1995: 276; Şafak Aydın 2015: 189; Yardımcı 2012: 239; Yavuz 1996: 225).

II.A.21.5538. Devler kendi aralarında savaşır (Önay 1995: 275).

II.A.21.5539. Devler kendilerinin ve yanındaki insanların şeklini değiştirebilirler (Bakırcı 2000: 271).

II.A.21.5540. Devler Müslüman değildir (Akgün 2000: 202).

II.A.21.5541. Devler on bir kardeştir. Birisi göğe yükselen binada yaşar, birisi insanların suyunu keser, dokuzu da karpuzu bekler (Ulu 1990: 301).

II.A.21.5542. Devler ormanda yaşarlar (Bakırcı 2000: 315).

II.A.21.5543. Devler padişahı, bir dev ninesiyle beraber mağarada yaşar (Bayrı 2010: 26).

II.A.21.5544. Devler padişahının kafasında üç altın kıl bulunur (Bayrı 2010: 26).

II.A.21.5545. Devler sihir yaparak şekil değiştirebilirler (Önay 1995: 489).

II.A.21.5546. Devler sudan korkarlar (Köksel 1995: 414).

- II.A.21.5547. Devler şekil değiştirebilir ve yanlarındaki insanları da farklı şekillere sokabilirler (Doğan 2006: 194).
- II.A.21.5548. Devler şekil değiştirebilirler (Arslan 2008: 327).
- II.A.21.5549. Devler uyuduklarında canlarını saklarlar (Kara 1996: 431).
- II.A.21.5550. Devler üç kızı tecavüz ederler (Deniz 1996: 128).
- II.A.21.5551. Devler, acıkınca ve azıkları gelmeyince komşu köylüleri kaçırıp yerler (Gözen 2014: 142).
- II.A.21.5552. Devler, adları zikredilince ortaya çıkarlar ve kendilerini çağıran insanlara rahatsızlık verirler (Eren 2001: 243).
- II.A.21.5553. Devler, aslan sütüyle beslenen delikanlının kendilerini yok etmelerinden korkup onu ağırlarlar (Şafak Aydın 2015: 243).
- II.A.21.5554. Devler, aslında korkak olan adamın çok güçlü olduğunu sanarak ondan korkarlar (Yardımcı 2012: 288).
- II.A.21.5555. Devler, atlarına kemik, köpeklerine üzüm yedirirler (Günay 1975: 372).
- II.A.21.5556. Devler, dokundukları insanları çeşitli nesnelere dönüştürürler (Taner 1995: 29).
- II.A.21.5557. Devler, esir aldıkları insanlar kaçmaya çalışırsa onları öldürürler (Seyidoğlu 1975: 180).
- II.A.21.5558. Devler, evlendikleri karılarını aşırı severler (Doğramacıoğlu 2011: 146).
- II.A.21.5559. Devler, evlenecekleri kadınlara kendi uzuvlarını pişirip yedirir, yemeyenleri öldürür (Akyol 2010: 243; Bakırcı 2000: 274).
- II.A.21.5560. Devler, genç kızları kaçırmalar ve gergef işletirler (Sakaoğlu 1973: 508).
- II.A.21.5561. Devler, güzel kızları esir alırlar (Şimşek 1990: 695).
- II.A.21.5562. Devler, insan kanının kokusunu alabilirler (Akyol 2010: 324).
- II.A.21.5563. Devler, insanların bir günlük yolunu bir saatte kat ederler (Boratav 2001: 101).
- II.A.21.5564. Devler, insanlarla iç içe yaşarlar (Kartal 2015: 123).
- II.A.21.5565. Devler, İslamiyet'e uygun olarak selamlaşırlar (Korkmaz 2010: 121).
- II.A.21.5566. Devler, istedikleri insanların kılığına girebilirler (Doğan 2006: 232).
- II.A.21.5567. Devler, istedikleri şekillere girebilirler (Köksel 1995: 200).
- II.A.21.5568. Devler, Kaf Dağı'nın arkasında yaşarlar (Dağlar 2010: 131).
- II.A.21.5569. Devler, karşılaştıkları insanları yerler (Yardımcı 2012: 287).
- II.A.21.5570. Devler, kendi aralarında farklı bir dil konuşurlar (Aydın 2012: 465).
- II.A.21.5571. Devler, kendilerine emanet edilen şehzadeyi kırk gün sonra yemeye karar verirler (Şafak Aydın 2015: 244).
- II.A.21.5572. Devler, kendilerine ihanet eden çocuklarını yiyebilirler (Sakaoğlu 1973: 402).
- II.A.21.5573. Devler, kendilerine selam vermeyen insanları öldürürler (Sakaoğlu 1973: 519).
- II.A.21.5574. Devler, kendilerinin ve diğer insanların şeklini değiştirebilirler (Pamir Bildik 1995: 276).
- II.A.21.5575. Devler, kendilerinin ve yanındaki insanların şeklini değiştirebilirler (Ergun 2014: 45).
- II.A.21.5576. Devler, merhamet gösterdikleri insanlara dokunmazlar (Günay 1975: 485).

- II.A.21.5577. Devler, on beş başlı olabilir (Sakaoğlu 1973: 509).
- II.A.21.5578. Devler, onlara yiyecek veren insanlara bir dev tüyü verirler (Ölmez 2014: 186).
- II.A.21.5579. Devler, ormanda rastladıkları insanları yerler (Arseven 1967b: 4564).
- II.A.21.5580. Devler, öldüremedikleri adama değerli şeyler verip evine yollarlar (Pamir Bildik 1995: 303).
- II.A.21.5581. Devler, padişahın en küçük kızına âşıktır ve evlendiği gece kızı kaçırlar (Boratav 2001: 100).
- II.A.21.5582. Devler, rastladıkları insanın kanını emerler (İvgin 1976: 7740).
- II.A.21.5583. Devler, sağ omuzlarına binen insanları gökyüzüne, sol omuzlarına binen insanları yeraltına götürebilirler (Çelik 2008: 386).
- II.A.21.5584. Devler, selam verip sağ tarafına geçmeyen insanları öldürürler (Sakaoğlu 1973: 519).
- II.A.21.5585. Devler, sözlerinde dururlar (Alay 2005: 205).
- II.A.21.5586. Devler, tokat vurdukları insanları çeşitli nesnelere dönüştürürler (Artun 1978: 25).
- II.A.21.5587. Devler, topladıkları insan cesetlerini pişirip yerler (Göde 2011: 249).
- II.A.21.5588. Devler, ülkelerine gelen insanları yerler (Kara 1996: 187).
- II.A.21.5589. Devler, yanlarına odun yapmak için gelen Ayıkulak'a, kendilerinden üç kişiyi yenerse odun yapmasına izin vereceklerini söylerler. Devleri alt eden Ayıkulak, odun yapar (Önal 2004: 173).
- II.A.21.5590. Devlerden korkan köylüler, onlara armağan verirler (Köksel 1995: 410).
- II.A.21.5591. Devlere kılıç işlemez (Göde 1997: 191; Seyidoğlu 1975: 198).
- II.A.21.5592. Devlere, ikinci kılıç darbesi vurulmaz (Göde 2011: 317).
- II.A.21.5593. Devleri gören oğlan, korkup saklanır (Kara 1996: 187).
- II.A.21.5594. Devleri öldürmenin özel bir yolu vardır (Göde 2011: 308).
- II.A.21.5595. Devlerin bedduası hemen kabul olur ve bedduayla kız olan oğlan, tekrar oğlan olur (Yavuz 1996: 289).
- II.A.21.5596. Devlerin bedduası kabul olur (Özçelik 2004: 332).
- II.A.21.5597. Devlerin bir dudağı gökte, bir dudağı yerdedir (Sakaoğlu 1973: 404).
- II.A.21.5598. Devlerin boynuzları vardır ve kulakları büyüktür (Aydın 2012: 464).
- II.A.21.5599. Devlerin çocukları insan suretindedir (Alay 2005: 185).
- II.A.21.5600. Devlerin diyarında bulunan kuş kızı, kuşa dönüşebilen ve insanları taşla çevirebilen bir peridir (Tunç 2008: 223).
- II.A.21.5601. Devlerin dünyasındaki nesneler (merdiven, çeşme, köpek, vs.) insanları tutmakla görevlidir (Göde 1997: 219).
- II.A.21.5602. Devlerin evi, ormanda ışık yanan tek evdir (Dağlar 2010: 166).
- II.A.21.5603. Devlerin evindeki kazanda insan etinin piştiğini gören çocuk çok korkar (Dağlar 2010: 166).
- II.A.21.5604. Devlerin evine gitmenin bir usulü vardır (Şimşek 1990: 570).
- II.A.21.5605. Devlerin gözleri açıksa uyuyor, kapalıysa uyanıklardır (Deniz 1996: 148).

- II.A.21.5606. Devlerin gözleri kapalıysa uyanık; açıksa uyuyorlardır (Atlı 2011: 290; Dağlar 2010: 131; Göde 1997: 191; Sakaoğlu 1973: 394).
- II.A.21.5607. Devlerin hazineleri evlerinin içindeki bir kuyuda saklıdır (Günay 1975: 284).
- II.A.21.5608. Devlerin Kaf Dağı'nda bir ülkesi vardır (Kara 1996: 187).
- II.A.21.5609. Devlerin kanadı vardır (Köksel 1995: 200).
- II.A.21.5610. Devlerin karıları, evlerine gelen üç kardeşi, zehirli kahve içirerek uyutmak isterler (Seyidoğlu 1975: 316).
- II.A.21.5611. Devlerin kız kardeşlerine âşık olan kara dev, büyülenerek bir kuyuda hapsedilir (Arslan 2017: 481).
- II.A.21.5612. Devlerin kulesinin altında abı hayat suyu bulunur (Ulu 1990: 288).
- II.A.21.5613. Devlerin sihirleri diğer devlere tesir etmez (Önay 1995: 489).
- II.A.21.5614. Devlerin sihirli aynası, istenen yeri yansıtır ve bakan insanı çok güzel gösterir (Yavuz 1996: 289).
- II.A.21.5615. Devlerin şimşir tarağı ile taranan saçlardan inciler ve pırlantalar dökülür (Yavuz 1996: 289).
- II.A.21.5616. Devlerin uykuları üç-dört gün sürer (Önay 1995: 369).
- II.A.21.5617. Devlerin ülkesi bir su ile ayrılmıştır ve devler suyu geçemezler (Sakaoğlu 1973: 395).
- II.A.21.5618. Devlerin ülkesi cevahirle doludur (Özçelik 2004: 332).
- II.A.21.5619. Devlerin yandığı ateşin düştüğü yerden biten bitkiyi ağzına götürüp yemeyen en küçük kardeş yarı geyik yarı insan olur (Öcal 1999: 353).
- II.A.21.5620. Devlerin yaşadığı yerde açığı kapamak, kapalıyı açmak gerekir (Göde 1997: 281).
- II.A.21.5621. Diriltile dev, bir buluta dönüşerek gelir (Seyidoğlu 1975: 316).
- II.A.21.5622. Dişi dev insanları yemek için dişlerini biler (Köksel 1995: 264).
- II.A.21.5623. Dişi dev, bir buluta dönüşüp insanları taşla çevirir (Köksel 1995: 300).
- II.A.21.5624. Dişi dev, usulünce karşılanmazsa insanları yer (Kara 1996: 505).
- II.A.21.5625. Dişi devin evinde üç kızı vardır ve evlerine gelen insanoğlunu annelerinin yememesi için saklarlar (Şimşek 1990: 677).
- II.A.21.5626. Dokuz canlı dev, Kaf Dağı'nda, doksan dokuz odalı bir sarayda yaşar (Arslan 2017: 509).
- II.A.21.5627. Dokuz canlı dev, padişahın kızını kaçıtır (Göde 1997: 267).
- II.A.21.5628. Dokuz kafalı dev, altı ayda bir insan yer ve su kaynağını tutmuştur. Ancak bir insan yedikten sonra insanların su almasına müsaade eder (Karadağ ve Akkaya 1997: 43).
- II.A.21.5629. Duman tüten yerde bir dev karısı yaşar ve evine gelen insanları yer (Özçelik 1995: 93).
- II.A.21.5630. Duman tüten yerde dev karı-koca yaşar (Akyol 2010: 227).
- II.A.21.5631. Duman tüten yerde deve benzeyen insanlar yaşarlar (Bekdik 2014: 303).
- II.A.21.5632. Dümbülkile (dev) cansız eşyalara dönüşebilir (Doğramacıoğlu 2011: 150).
- II.A.21.5633. Dümbülkile (dev) hamama gitmek isteyen karısını götürür ve kaçmasından korkarak hamamın kapısında bekler (Doğramacıoğlu 2011: 149).

- II.A.21.5634. Dömbölkile (dev), insanların üzerine ölü toprağı atarak onları uyutur (Doğramacıoğlu 2011: 150).
- II.A.21.5635. Dömbölkile (dev), istediğı insanın şekline girebilir (Doğramacıoğlu 2011: 147).
- II.A.21.5636. Dünya güzeli kıza giden iki yol vardır. Birisi üç aylıktır ve belasıdır; diğeri ise üç günlüktür ve bu yol ak, sarı ve siyah devler tarafından korunur (Önay 1995: 450).
- II.A.21.5637. Elma bahçesi sürekli dev tarafından harap edilir (Kara 1996: 392).
- II.A.21.5638. Etrafta duman tüten tek yer devin evidir. Karısı ve yedi kızıyla yaşayan devler insan yerler (Öcal 1999: 261).
- II.A.21.5639. Evden kovulan kızın dağda rastladığı tek ev, devin evidir (Ölmez 2014: 216).
- II.A.21.5640. Evine gelen iki çocuğı serbest bırakanın gelini olduğunu anlayan dev, gelininin bir bacağını yer (Dağlar 2010: 151).
- II.A.21.5641. Evlendiğı devin evinde ölü insanları ve kesilmiş kız kardeşlerini gören kız korkar (Yardımcı 2012: 140).
- II.A.21.5642. Gece yarısı ocak tüten eve dev gelir ve evdeki çocuğı kaçıırır (Ölmez 2014: 145).
- II.A.21.5643. Geceleyn ateş yanan tek yer, devlerin evidir (Günay 1975: 301).
- II.A.21.5644. Genç kız dağda kaybolsa da, yedi başlı devin korkusundan kimse dağa çıkamaz (Berk 2003: 242).
- II.A.21.5645. Göğsüne iğne batırılan dev karısı ölür (Günay 1975: 415).
- II.A.21.5646. Gülperi, bir peri kızıdır ve annesi devdir (Günay 1975: 414).
- II.A.21.5647. Güvercine çevrilen kız, kafasını devin suratına sürerse, kız eski haline döner (Atlı 2011: 351).
- II.A.21.5648. Hamamın kapısında bir devin beklediğini gören ahali, korkusundan içeri giremez. İçerdekiler de korkularından dışarı çıkamazlar (Doğramacıoğlu 2011: 149).
- II.A.21.5649. Has bahçeyi koruyan devler vardır (Önay 1995: 480).
- II.A.21.5650. Hazine yedi dev tarafından korunur (Göde 2011: 307).
- II.A.21.5651. Her dalının ayrı bir oyun havası çaldığı eriğı koruyan bir dev anası vardır (Özden 2009: 585).
- II.A.21.5652. Her yıl bahçede açan bir gülü koparan bir dev vardır. Üç kardeşten en büyük ve ortanca, gülün başını beklemek istediklerinde dev görüp kaçarlar (Özçelik 2004: 303).
- II.A.21.5653. Her yıl kaybolan elmayı üç gözlü bir dev alır (Öcal 1999: 343).
- II.A.21.5654. Hış adı verilen topların içinde, dev tarafından kaçırılmış üç tane peri kızı vardır. Hışları, su yanında açmak gerekir, aksi takdirde kızlar ölür (Taner 1995: 37).
- II.A.21.5655. Hızmalı güzelin onu koruyan kendisine ait bir dev vardır (Yardımcı 2012: 127).
- II.A.21.5656. Hiçbir şekilde öldürülemeyen devin canı, Kaf Dağı'ndaki başka bir devin kalbinde saklı kutunun içindeki üç sinektedir (Seyidoğlu 1975: 318).
- II.A.21.5657. Hint padişahının yanına giden oğlan, bir tepede iki dev görür ve korkar. Devler, aralarında bir mirası nasıl paylaşacaklarını tartışır (Özçelik 2004: 408).
- II.A.21.5658. Irmaktan açılan kapı, devin yaşadığı dünyaya giriş yoludur (Göde 2011: 317).

- II.A.21.5659. İssız yerde rastlanan bir dudağı yerde bir dudağı gökte kadın, insan yer (Aydın 2012: 361).
- II.A.21.5660. İçinde birer kızın bulunduğu üç turunçlar, bir dev tarafından korunur (Boratav 2001: 157).
- II.A.21.5661. İçinde birer peri kızının bulunduğu üç yumurta, Kaf Dağı'nda yaşayan devler tarafından korunur (Tunç 2008: 170).
- II.A.21.5662. İçinde gergef işleyen dört kızın bulunduğu kuyuda, bu kızları alıkoyan bir de dev bulunur (Taner 1995: 81).
- II.A.21.5663. İçinde hazineler olduğu düşünülen kuyuda, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte bir dev yaşar (Tunç 2008: 160).
- II.A.21.5664. İçinde kızların yaşadığı narlar, kırk başlı dev tarafından korunur ve dev, narları almaya gelen insanları yer (Boratav 2001: 72).
- II.A.21.5665. İçinde peri kızlarının bulunduğu üç narlar devler ülkesindedir ve oraya gidenler taş kesilir (Seyidoğlu 1975: 298).
- II.A.21.5666. İçine gireni yakan kuyunun dibinde yedi başlı devin sarayı vardır ve sarayda güzel kızlar bulunur (Öcal 1999: 306).
- II.A.21.5667. İçine inildikçe inen kişiyi yakan kuyunun dibinde bir dev yaşar ve kuyuda kaçırıp yediği kızlar bulunur (Öcal 1999: 247).
- II.A.21.5668. İki dağ arasında yaşayan canavar devlerin en büyük korkusudur (Köksel 1995: 270).
- II.A.21.5669. İki dev, âşık oldukları kızı görünce ölürler (Bayrı 2010: 132).
- II.A.21.5670. İki devin canı, yeraltındaki bir gölde yaşayan balığın karnındaki iki kurtttadır (Önkol 2015: 221).
- II.A.21.5671. İkinci kılıç darbesi vurulan dev, dirilir ve hiç ölmez (Önkol 2015: 241).
- II.A.21.5672. İnci Salkım, insan görünüşlü bir adamdır ancak aslında bir devdir (Köksel 1995: 200).
- II.A.21.5673. İnsan kaçıran devin canı, yanardağın içinde oturan bir aslanın içindeki üç yumurtadadır (Artun 1978: 32).
- II.A.21.5674. İnsan kılığındaki devle evlenen kız, onun evindeki odalardan birinde bir köpeğin mezarlıktan ölüleri yediğini görür (Şimşek 1990: 647).
- II.A.21.5675. İnsan yiyen dev, üzerine kızgın yağ dökülerek öldürülür (Bakırcı 2000: 275).
- II.A.21.5676. İnsan yiyen devin evine giden kız çok korkar (Arslan 2017: 359).
- II.A.21.5677. İnsanlar arasında yaşayan ve evlendirilen yılan, aslında bir dev karısının oğludur (Doğramacıoğlu 2011: 87).
- II.A.21.5678. Kadın ve kızları, dereden çıkan devi görünce korkarak çılgılık atarlar (Taner 1995: 96).
- II.A.21.5679. Kaf Dağı'nda ateş yanan tek yer devin evidir (Eren 2001: 218).
- II.A.21.5680. Kaf Dağı'nda yaşayan devin bedeni sihirlidir ve üzerine çöp dökülürse tekrar dirilir (Önay 1998c).
- II.A.21.5681. Kaf dağının ardında devler padişahı yaşar (Tekin ve Nâkib 1994: 92).
- II.A.21.5682. Kafası kesilen devler konuşabilirler (Alay 2005: 216).

- II.A.21.5683. Kalede yalnız başına bekleyen kız, içeri elinde bir kuzuyla devin girdiğini görünce çok korkar (Dağlar 2010: 134).
- II.A.21.5684. Kanatlı dev, kesilmiş peri kızını sağaltıp diriltir. Kızla eğlendikten sonra tekrar kızı kesip gider. Kızın akan kanı cevahire dönüşür (Eğridağ 1997: 36).
- II.A.21.5685. Kanatlı dev, şekil değiştirerek insan olur (Eğridağ 1997: 36).
- II.A.21.5686. Kanatlı devi gören oğlan korkusundan hareket edemez (Eğridağ 1997: 36).
- II.A.21.5687. Kanatlı devin ruhu, bir ağacın üstündeki kutuda bulunan üç yumurtadadır (Eğridağ 1997: 37).
- II.A.21.5688. Kapılarının önünde üç dev ölüsü gören kız korkar (Caferoğlu 1994: 204).
- II.A.21.5689. Kapısına gelenin dev olduğunu gören kız, korkudan titremeye başlar (Kara 1996: 117).
- II.A.21.5690. Kara dev, sandıkta bulduğu iki bebeği evine alır ve çocukları gibi bakar (Arslan 2000: 428).
- II.A.21.5691. Karşısında devi gören korkak Mehmet Ağa, korkusundan devin sırtına çıkar (Özçelik 2004: 463).
- II.A.21.5692. Kartal donunda gezen adam aslında bir devdir (Alptekin 2002: 441).
- II.A.21.5693. Kaz Dağı'nın arkasında on başlı bir insan (dev) vardır ve insan yer (Doğan 2006: 281).
- II.A.21.5694. Kendi kızını yiyen dev karısının karnı çatlar ve ölür (Çakıcı 2015: 109).
- II.A.21.5695. Kılıç işlemeyen devin canı, Hint Dağı'nda yaşayan bir dananın karnındaki üç serçededir (Seyidoğlu 1975: 269).
- II.A.21.5696. Kırk dev, dünya güzeli kız kardeşleriyle beraber Kaf Dağı'nın arkasındaki ülkede yaşarlar (Önal 2004: 181).
- II.A.21.5697. Kırk dev, ormana yerleşirler ve ormandan geçen köylüleri yerler (Arslan 2017: 502).
- II.A.21.5698. Kırk kızı olan dev, her gün dişlerini bileyip birisini yer (Dağlar 2010: 157).
- II.A.21.5699. Kırk kızı olan devin atı insan gibi konuşur (Önkol 2015: 217).
- II.A.21.5700. Kırk kızın babası devdir ve evine gelip uyuyan misafirleri yer (Önkol 2015: 216).
- II.A.21.5701. Kırmızı devin ülkesinde yer, gök ve toprak kızıldır (Berki 2003: 329).
- II.A.21.5702. Kırmızı, siyah ve beyaz devler, yedi yıldır insanların yollarını keserler (Berki 2003: 328).
- II.A.21.5703. Kız, devin hapsettiği ağaçtan devden korktuğu için inemez (Sakaoğlu 1973: 534).
- II.A.21.5704. Kız, devin korkusundan ona ses çıkaramaz ve dev, kıza sahip olur (Önay 1995: 479).
- II.A.21.5705. Kız, devin kötülük yapacağı üç kişiyi uyarır (Ölmez 2014: 137).
- II.A.21.5706. Kız, devle evliliğinden doğan çocuğa "İfrit" adını verir (Arslan 2008: 327).
- II.A.21.5707. Kız, Dümbülkile (dev) ile evlenir ve evindeki odalardan birine girdiğinde Karo'nun yeni gömülmüş bir ölüyü çıkardığını ve ciğerini sökerek eve getirdiğini görür (Doğramacioğlu 2011: 146).
- II.A.21.5708. Kızıl dev, ülkesine geldiğinde kuzeyden fırtına çıkar. Şimşekler çıkar ve dev, kırmızı bir toz bulutu olarak gelir (Berki 2003: 329).

- II.A.21.5709. Kimsenin inmek istemediği bir kuyu, saklı bir bahçeye çıkar ve bahçede dev ve devin kaçırdığı insanlar bulunur (Seyidoğlu 1975: 332).
- II.A.21.5710. Korkak adamın kılıcında “bir vuruşta yedi kuşu öldürür” yazısını gören devler korkarlar (Yaşar 2002: 224).
- II.A.21.5711. Korkak Ahmet, dev görünce korkusundan titrer (Şimşek 1990: 665).
- II.A.21.5712. Kör dev, bir ateşin başında koyunlarını sayar (Bayrı 2010: 39).
- II.A.21.5713. Kötülük yapılan dev karısı, kötülük yapan kıza kötü özellikler verir (Akyol 2010: 232).
- II.A.21.5714. Köyde ateş bulunan tek yer yedi başlı devin evidir (Günde 2016: 68).
- II.A.21.5715. Köylüler köylerindeki devin korkusundan köylerini terk ederler (Önal 2004: 174).
- II.A.21.5716. Köyün ağası, devler köylüleri kaçırıp yemeye başlayınca onlarla anlaşır ve karınlarını doyurmaya başlar (Gözen 2014: 142).
- II.A.21.5717. Köyün birinde suyu kesen ve köyden bir kız aldıktan sonra köylülerin su almasına izin veren bir dev bulunur (Deniz 1996: 94).
- II.A.21.5718. Köyün suyunu zapt eden dev, insanların su almalarına izin vermez (Akyol 2010: 304).
- II.A.21.5719. Kuru kafa aslında bir dev karısının oğludur (Önal 2004: 90).
- II.A.21.5720. Kuru kafa, bir dev karısının oğludur (Göde 1997: 218).
- II.A.21.5721. Kuyudan gidilen farklı bir dünyada, suyun başını tutan yedi başlı bir dev vardır ve bu dev her sene bir kız yiyerek insanların su almalarına müsaade eder (Öcal 1999: 345; Özçelik 1995: 117).
- II.A.21.5722. Kuyunun dibinde üç kızı kaçırmış bir dev uyumaktadır. Devin ağzından çıkan ateş bütün kuyuyu sarmıştır ve insanların inmesine engel olur (Deniz 1996: 139).
- II.A.21.5723. Kuyuya inen büyük ve ortanca kardeş, devin bağırmasından korkup kuyudan çıkarlar (Günay 1978: 198).
- II.A.21.5724. Mağarada bir devle karşılaşan otuz dokuz kardeş, korkudan titrerler (Kongül 2013: 37).
- II.A.21.5725. Mağarada yaşayan yaşlı kadının oğlu devdir ve insan yer (Aydın 2012: 342).
- II.A.21.5726. Mağarada yaşayan yedi başlı devin yanında bulgur kaynatan yedi kadın vardır (Doğan 2006: 301).
- II.A.21.5727. Mezara ölülerini gömen ahali, Dümbüklile (dev) geleceğini bildikleri için hemen kaçarlar (Doğramacıoğlu 2011: 146).
- II.A.21.5728. Narı koruyan kırk dev, aslan tarafından parçalanır (Önay 1998i).
- II.A.21.5729. Oğlan sevgilisini ararken, bir evde devlerle perilerin savaştığını görür (Göde 2011: 278).
- II.A.21.5730. On başlı dev, bir kara buluta binerek seyahat eder (Sakaoğlu 1973: 509).
- II.A.21.5731. Ormanda ateş bulunan/yanan tek yer devlerin evidir (Akyol 2010: 275; Arslan 2008: 240; Boratav 2001: 88; Çelik 2008: 391; Çiftçi 2015: 194; Günay 1975: Önay 1998b; Yaşar 2002: 202).
- II.A.21.5732. Ormanda devlerle karşılaşan oduncunun korkudan ayakları titrer (Çimrin 2012: 501).

- II.A.21.5733. Ormanda insan yiyen dev ve karısı yaşamaktadır (Kara 1996: 464).
- II.A.21.5734. Ormanda yalnız kalan iki çocuk, dumanı tüten evde bir devin yaşadığını görürler (Dağlar 2010: 150).
- II.A.21.5735. Ormanda yedi başlı devı gören yedi kız ve Alık, korkarlar (Alay 2005: 217).
- II.A.21.5736. Ormandaki kızı koruyan devler ve ejderhalar, kızı almaya gelen kişiye çok kötü sözler söyler ve acıklı haberler verirler. Kişi onlarla konuşursa ormandan çıkamaz (Şafak Aydın 2015: 201).
- II.A.21.5737. Öldürülen yedi başlı dev, üzerine su dökülürse dirilir (Seyidoğlu 1975: 322).
- II.A.21.5738. Öldürölüp kuyuya atılan dev, üzerine su döküldükçe iyileşir (Önay 1995: 487).
- II.A.21.5739. Padişahın bahçesi, her yıl bir dev tarafından talan edilir (Bakırcı 2000: 252).
- II.A.21.5740. Padişahın bahçesinde yetişen elmayı, her yıl bir dev yer (Dağı 2008: 87; Dağlar 2010: 108; Ergun 2014: 68; Göde 1997: 190; Şimşek 1990: 550; Tunç 2008: 156).
- II.A.21.5741. Padişahın bahçesinde yetişen sihirli elmaları kuş donunda bir dev gelerek yer (Önay 1995: 386).
- II.A.21.5742. Padişahın bahçesindeki nar ağacının meyvelerini bir dev her sene yer (Atlı 2011: 289; 293; Günay 1975: 197).
- II.A.21.5743. Padişahın en küçük oğlu, “giden dönmez” yazılı yola girer ve yolda karşısına geleni gideni yiyen bir dev rastlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 121).
- II.A.21.5744. Padişahın en küçük oğlu, yolda üç ayrı evde üç ayrı kızla yaşayan beyaz, kırmızı ve siyah devle karşılaşır. Devın yanındaki kızlar, oraya gelen insanları geri döndürmeye çalışırlar (Eğridağ 1997: 82).
- II.A.21.5745. Padişahın karısı, bir zamanlar oldukça güzeldir. Ancak devler onu kaçırmış ve kendileri gibi dev yapmışlardır. Kadın da devler gibi insan yer (Artun 1978: 32).
- II.A.21.5746. Peri padişahının oğlu, görüştüğü kızı istemeye gelen adamı öldürtmek için onu devlere yollar (Alptekin 2002: 450).
- II.A.21.5747. Sarı adlı dev zincirlidir ve büyüye uğramıştır. Sihrini bozmanın tek yolu bir insanın ona dokunmasıdır (Günay 1975: 382).
- II.A.21.5748. Sarı dev, güzel bir kıza bakarak karnını doyurur. Herhangi bir şey yemez (Günay 1975: 382).
- II.A.21.5749. Sarı devın canı, bir dut ağacında yaşayan tavşanın karnındaki üç böcektedir (Günay 1975: 383).
- II.A.21.5750. Sekiz canlı dev, esir tuttuğu peri kızlarıyla beraber yaşar (Arslan 2017: 509).
- II.A.21.5751. Sekiz canlı dev, padişahın kızını kaçıır (Göde 1997: 267).
- II.A.21.5752. Sırrı ifşa edilen dev oğlu, ortadan kaybolur (Ergun 2014: 159).
- II.A.21.5753. Siyah dev, bir başka siyah devı öldürmede kendisine yardım eden delikanlıya yardım eder (Önay 1995: 453).
- II.A.21.5754. Siyah deve kılıç ve mızrak işlemez (Önay 1995: 451).
- II.A.21.5755. Siyah devın ülkesinde, yer, gök ve toprak siyahtır (Berki 2003: 331).

- II.A.21.5756. Siyah tavuğun yumurtasında peri kızları vardır ve tavuklar bir dev tarafından korunur (Önay 1995: 250).
- II.A.21.5757. Suda yaşayan dev, Keloğlan'a sihirli bir sofraya, altın yumurtlayan bir tavuk ve sihirli bir tokmak verir (Pamir Bildik 1995: 310).
- II.A.21.5758. Suyun altında yaşayan delikanlı, üzerine mum damlayınca amansız bir hastalığa kapılır ve bunun dermanı yedi yıldır kaynayan gömlek ve dev karısının beynidir (Göde 2011: 208).
- II.A.21.5759. Suyun başını tutan bir dev vardır ve günde bir kere bir kız çocuğu yedikten sonra insanların su almasına müsaade eder (Taner 1995: 83).
- II.A.21.5760. Suyun kaynağında bir dev vardır ve insanların su almalarına müsaade etmez (Şimşek 1990: 663).
- II.A.21.5761. Suyun kaynağını tutan dev, bir insan kurban edilmeden insanların su almalarına izin vermez (Korkmaz 2010: 111; Köse 2004: 193; Özçelik 1995: 96).
- II.A.21.5762. Suyun kaynağını tutan dev, senede bir kendisine yenmek üzere bir kız verildiğinde insanların su almalarına müsaade eder (Atlı 2011: 290; Dağı 2008: 89; Deniz 1996: 140; Önkol 2015: 240; Ölmez 2014: 131; Şimşek 1990: 553).
- II.A.21.5763. Şehirdeki dev, her gün bir kız yiyerek şehirdeki insanların yaşamalarına müsaade eder (Sakaoğlu 1973: 540).
- II.A.21.5764. Tek gözlü dev, gözü ateşte kızdırılmış bir demir parçasıyla dağlanarak öldürülür (Yaşar 2002: 172).
- II.A.21.5765. Teyzesinin kızıyla evlendirilmek istenen dev karısının oğlu, sevdiği kızla beraber kaçır (Doğramacıoğlu 2011: 93).
- II.A.21.5766. Topal dev kılık değiştirebilir (Atlı 2011: 350).
- II.A.21.5767. Üç erkek kardeşin en küçüğü bu bitkiyle yaptığı yemeği kardeşlerine yedirdiğinde her biri bir hayvana dönüşür (Öcal 1999: 353).
- II.A.21.5768. Üç haylazın karşısına bir dev çıkınca, onunla baş edemeyeceklerini anlayıp kaçarlar (Kartal 1969b: 5216).
- II.A.21.5769. Üç kardeşin bahçelerindeki elmaları her yıl bir dev yer (Arslan 2008: 328).
- II.A.21.5770. Üç kardeşten en küçüğünün gittiği memlekette, bir dev suyun kesmiştir ve telli bir gelin almadan insanlara su vermez (Artun 1978: 29).
- II.A.21.5771. Üç kız kardeşin evini gören devin ağzı sulanır (Kara 1996: 117).
- II.A.21.5772. Üç kızı olan bir kadın, kızlarının padişahla evlendiğini sanır. Ancak dev, kızları kendisine eş almış, kedisine iyi bakmayan iki kızın da kafasını kesmiştir. En küçük kız, ablalarının kesilmiş başlarını görünce korkar (Taner 1995: 99).
- II.A.21.5773. Üç turunçlar aslında birer padişah kızıdır ve dev tarafından kaçırılarak turunca çevrilmişlerdir (Kara 1996: 135).
- II.A.21.5774. Üç turunçlar devler tarafından korunur (Özçelik 2004: 316).
- II.A.21.5775. Üç turunçlar devler ülkesindedir ve bir dev anası göğüsleriyle fırını silmektedir (Özçelik 2004: 316).

- II.A.21.5776. Ülke halkı devlerden çok korktuğu için dışarı bile çıkamaz (Göde 2011: 213).
- II.A.21.5777. Ülkedeki dev, her sene padişahın bir çocuğunu alır. O çocuğu yerken ters akan sular düz; kirli akan sular temiz akar (Atlı 2011).
- II.A.21.5778. Ülkesinden ayrılan dev yaşayamaz ve ölür (Özçelik 1995: 100).
- II.A.21.5779. Üvey anne, kendi çocuklarının zengin olması için onları dev karısının yanına gönderir. Dev karısının göğsünden emmeyen iki kardeş, ona kötü davranırlar ve her yanları yılanlarla-çıyanlarla sarılır (Arslan 2008: 297).
- II.A.21.5780. Üvey annenin kötü kalpli kızı, zengin olmak için gittiği ormanda tilki, armut ağacı, çeşme, öküz ve deve kötü davranır. Dev, sinirlendiği kıza içinde yılan olan bir sandık verir ve kız, annesiyle beraber ölür (Arslan 2008: 231).
- II.A.21.5781. Üzerlerine devin geldiğini gören şehzade kaçmak ister (Önal 2004: 182).
- II.A.21.5782. Yanar taş adı verilen kıymetli mücevher, devler ülkesinde bulunur (Özçelik 2004: 332).
- II.A.21.5783. Yaşlı adamın bahçesinde yetişen incirleri her yıl bir dev yer (Özçelik 1995: 116).
- II.A.21.5784. Yedi başı da kesilen dev, bir darbe daha vurulursa dirilir (Gülensoy ve Buran 1992: 85).
- II.A.21.5785. Yedi başı da kesilen devin bütün başları tekrar çıkar (Günde 2016: 69; Kongül 2013: 19; 24).
- II.A.21.5786. Yedi başlı dev, insan etinin kokusunu alabilir (Bayrı 2010: 103; 132; Boratav 2001: 72).
- II.A.21.5787. Yedi başlı dev, ağaçta tutsak ettiği peri kızını sağaltıp diriltir. Onunla eğlendikten sonra da kıızı tekrar kesip gider. Kızın akan kanı altın bastona dönüşür (Eğridağ 1997: 39).
- II.A.21.5788. Yedi başlı dev, bahçesini talan eden iki genci, çelikten yapılmış yedi kapılı bir mağaraya hapseder (Kongül 2016: 19).
- II.A.21.5789. Yedi başlı dev, ikinci vuruşta dirilir (Seyidoğlu 1975: 321).
- II.A.21.5790. Yedi başlı dev, insan etiyle beslenir (Arslan 2017: 359; Bayrı 2010: 103; Boratav 2001: 72).
- II.A.21.5791. Yedi başlı dev, iyi kalpli karısıyla birlikte bir evde yaşar ve gelen genç ve güzel kızları yer (Günde 2016: 68).
- II.A.21.5792. Yedi başlı dev, kızın kanını parmağından emer (Kongül 2013: 23).
- II.A.21.5793. Yedi başlı dev, sevdiği kızları kaçıtır (Öcal 1999: 243).
- II.A.21.5794. Yedi başlı devin (dişi) yanında, bitlerini ayıklayan yedi kıızı vardır ve bu kızlar, evlerine gelen insanlara yardım ederler (Bayrı 2010: 103).
- II.A.21.5795. Yedi başlı devin altı başı kesilir ve dev, kan kaybından ölür (Günde 2016: 69).
- II.A.21.5796. Yedi başlı devin, kartalın kaçırdığı kızdan iki çocuğu olur ve kıızı esir olarak tutar (Berki 2003: 242).
- II.A.21.5797. Yedi dev kardeşlerden birinin dört gözü vardır. (Kara 1996: 469)
- II.A.21.5798. Yedi dev, bir mağarada yaşarlar ve yedi kuplu kazanda yemek pişirirler (Kongül 2013: 21).

- II.A.21.5799. Yedi devin hazinesinden çalan adam, en küçük dev tarafından öldürölür ve pişirilerek yenir (Deniz 1996: 117).
- II.A.21.5800. Yedi erkek kardeşin bir kız kardeşleri vardır. Kız kardeşlerini isteyen devlerle her gün mücadele ederler (Önkol 2015: 257).
- II.A.21.5801. Yedi kat yerin altında suyun başını tutan bir dev vardır. Her ay bir çocuk yerken insanların su almalarına müsaade eder (Öcal 1999: 292).
- II.A.21.5802. Yedi kat yerin dibinde yaşayan yedi başlı dev, yeraltına gelen insanları öldürür (Ergun 2014: 83).
- II.A.21.5803. Yedi yıl beklenen ve çocuk sahibi olmayı sağlayan elmayı, bir gece dev alıp kaçar (Sayar 2009: 181).
- II.A.21.5804. Yenilerek sandığa kapatılan dev, delikanlının karısını kandırır ve onu büyüleyerek hizmetine alır (Eğridağ 1997: 44).
- II.A.21.5805. Yeraltı dünyasında suyun kaynağını tutan ve her gün bir insan yiyip insanların su almasına müsaade eden bir dev vardır (Atlı 2011: 294; Göde 1997: 198; Tunç 2008: 157).
- II.A.21.5806. Yeraltında bulunan dev, her gün bir insan yer (Bakırcı 2000: 253).
- II.A.21.5807. Yeraltında suyun başını tutan bir dev vardır ve her hafta bir kız yerken insanların su almasına izin verir (Özçelik 2004: 301).
- II.A.21.5808. Yeraltında yaşayan dev, insan etinin kokusunu alabilir (Özçelik 1995: 97).
- II.A.21.5809. Yeraltında yaşayan dev, insan yer (Özçelik 1995: 97).
- II.A.21.5810. Yeraltında yaşayan dev, insanları kaçıır (Bakırcı 2000: 435; Demir 2006: 83; Doğan 2006: 212; Günay 1975: 381; Karasu 2002: 195).
- II.A.21.5811. Yeraltında yaşayan dev, suyun kaynağını kesmiştir ve bir kız yerken insanların su almalarına izin verir (Dağlar 2010: 110; Bakırcı 2000: 434; Öcal 1999: 277).
- II.A.21.5812. Yeraltındaki devler, çocuklardan kırk teneke eti, kırk testi su alarak onları gökyüzüne; yirmi teneke et, yirmi teneke de su alarak yeryüzüne götürür (Çelik 2008: 387).
- II.A.21.5813. Yeraltından yeryüzüne çıkan geçidi koruyan bir dev vardır (Berki 2003: 226).
- II.A.21.5814. Yılda bir tane elma veren ağacın elmasını dev çalar (Kartal 1973b: 6794).

II.A.22.6001 - II.A.2.6200 Devasa Hayvanlar

- II.A.22.6001. Büyük ve ortanca kardeş, en küçük kardeşlerinin çadırına büyük bir yılanın girdiğini görünce kaçarlar (Deniz 1996: 81).
- II.A.22.6002. Denizden çıkan hayvanın ağacı kökünden koparmak üzere olduğunu gören adam, korkusundan sabaha kadar uyuyamaz (Aydın 2012: 498).
- II.A.22.6003. Hastalara şifa veren gül, Karıncalar Vadisi'nden sonradır. Bu vadiye her bir karınca at kadardır (Tekin ve Nâkib 1994: 45-46).
- II.A.22.6004. Kaf Dağı'nda bir ağaç genişliğinde bir yılan yaşar (Önay 1995a).
- II.A.22.6005. Karıncalar diyarındaki karıncalar, köpek kadardır (Alptekin 2002: 375).
- II.A.22.6006. Karıncalar diyarındaki köpek kadar karıncalar, peri kızını parçalayarak öldürürler (Alptekin 2002: 375).

II.A.22.6007. Siyah ve büyük yılan, kızın içinde olduğu çadırın etrafını sarar ve ona bir bilmece sorar. Bilmecenin cevabını bilemezse ikisini de öldüreceğini söyler (Boratav 2001: 101).

II.A.22.6008. Yeraltı dünyasında suyun kaynağını tutan yılan, haftada bir tepsi şıllık ve bir ergin kız yiyince insanların su almalarına izin verir (Eğridağ 1997: 83).

II.A.23.6201 - II.A.23.6400 Dışarlık

II.A.24.6401 – II.A.24.6600 Ebemgarı

II.A.24.6401. Ebemgarı insanları diri diri yiyen ve dağda yaşayan insan görünümlü bir varlıktır (Deniz 1996: 130).

II.A.24.6402. Ebemgarının bir gelini yediğini gören kız, korkusundan solmaya ve hasta olmaya başlar (Deniz 1996: 130).

II.A.25.6601 – II.A.25.6800 Ejderha

II.A.25.6601. Altın bülbül, canavarlar tarafından korunur ve onlardan biri de, bir sarayda güzel bir kızla yaşayan yedi başlı bir ejderhadır (Yavuz 1996: 261).

II.A.25.6602. Amcalarının öğüdüne uymayan yedi kardeş, iki gece arayla birer ejderhayla karşılaşır (Yavuz 1996: 182).

II.A.25.6603. Avcı Ahmet yerde bulduğu bir sandığı açar ve sandıktan çıkan ejderha boynuna dolanarak onu yemek ister (Deniz 1996: 146).

II.A.25.6604. Babalarının oturmayın ve atlarınızı bağlamayın dediği çayırda kalan kırk kardeşin üzerine bir ejderha gelir. Adı Uf'tur ve belirli bir yerde adı zikredilince hemen oraya gelir (Doğan 2006: 249).

II.A.25.6605. Babanın ölmeden önce kırk oğluna söylediği öğüde uymayan oğulların üzerine ejderha gelir (Özçelik 2004: 406).

II.A.25.6606. Bir kılıç darbesiyle vurulan ejderha, ikinci darbe vurulursa dirilir (Aslan 2017: 146).

II.A.25.6607. Çadırın etrafını saran bir ejderha, en küçük kardeşe bir bilmece sorar ve bilemezse ailesini öldürmekle tehdit eder (Günay 1975: 518).

II.A.25.6608. Çadırın etrafını saran ejderha, delikanlıya bir soru sorar ve bilemezse karısını öldüreceğini söyler (Caferoğlu 1994: 210).

II.A.25.6609. Çeşmenin içinde saklanan ejderha, su almaya gelenleri yer (Doğan 2006: 212).

II.A.25.6610. Devin karısını ve mallarını alan en küçük kardeşin çadırı, bir ejderha tarafından kuşatılır (Şimşek 1990: 696).

II.A.25.6611. Dünya güzelini gören ejderha çatlar (Önay 1995: 457).

II.A.25.6612. Dünya güzelinin peşinde bir ejderha vardır ve uyuduğunda onun yanındaki insanları öldürmeye gelir (Alptekin 2002: 399).

II.A.25.6613. Dünya güzelinin peşindeki ejderhanın kanı zehirlidir ve üzerine sıçrayan insanı zehirler (Alptekin 2002: 399).

II.A.25.6614. Ejderha aslında büyülenmiş bir kızdır (Caferoğlu 1994: 214; Günay 1975: 520; Ulu 1990: 296).

- II.A.25.6615. Ejderha bir kuyuda yaşar ve kırk kız kaçırmıştır (Özçelik 2004: 406).
- II.A.25.6616. Ejderha bir kuyuda yaşar (Yaşar 2002: 193).
- II.A.25.6617. Ejderha erkek düşmanıdır ve üç kızı kaçırmıştır (Yaşar 2002: 193).
- II.A.25.6618. Ejderha esir aldığı en küçük kardeşi, sorduğu bilmeceye cevap vermesi koşuluyla serbest bırakacağını söyler (Şimşek 1990: 696).
- II.A.25.6619. Ejderha, ağzından ateş püskürür (Hünay 1975: 502; Çnay 1995: 288).
- II.A.25.6620. Ejderha, düğün alayının yolunu keser, gelini kaçıır ve damattan kendisine dünya güzelini getirmesini ister (Önay 1995: 449).
- II.A.25.6621. Ejderha, esir aldığı kızı ancak kuyumcunun karısı kendisine getirilirse bırakacağını söyler (Aslan 2017: 122).
- II.A.25.6622. Ejderha, içine gireni yakan bir kuyuda yaşar (Günay 1975: 502).
- II.A.25.6623. Ejderha, içine gireni yakan bir mağarada yaşar (Aslan 2017: 145; Arslan 2000: 376).
- II.A.25.6624. Ejderha, insanlara bir bilmece sorar ve bilemeyenleri öldürür (Göde 1997: 194).
- II.A.25.6625. Ejderha, kaçırdığı üç kızla beraber bir kuyuya yaşar (Demir 2006: 112).
- II.A.25.6626. Ejderha, kendisine iyilik eden Hz. Ali'yi öldürmek ister (Aydın 2012: 438).
- II.A.25.6627. Ejderha, mağarasında kaçırdığı üç kız ile yaşar (Arslan 2000: 376).
- II.A.25.6628. Ejderha, padişahın kızına âşıktır ve uyandığında onu karşısında görünce bayılır (Özçelik 2004: 407).
- II.A.25.6629. Ejderha, üç peri kızını kaçırmıştır ve kızlar ejderhanın mağarasında gergef işlerler (Aslan 2017: 145).
- II.A.25.6630. Ejderha, yalnızca başının üstünde asılı duran kılıçla öldürülür (Aslan 2017: 146).
- II.A.25.6631. Ejderhalar insan etiyle beslenirler (Atlı 2011: 354; Doğan 2006: 250; Köse 2004: 175).
- II.A.25.6632. Ejderhalar insanlar gibi evlenir (Köse 2004: 175).
- II.A.25.6633. Ejderhanın mağarasındaki demir kapı, yalnızca onun nefes alıp vermesiyle açılıp kapanır (Arslan 2000: 377).
- II.A.25.6634. Ejderhanın mağarasındaki peri kızı, kendisini kurtaran delikanlıya bir yüzük verir ve yüzük yalanınca ortaya üzerine bineni yeryüzüne çıkaran ak koç ve üzerine bineni yeraltına götüren kara koç çıkar (Aslan 2017: 146).
- II.A.25.6635. Ejderhanın yaşadığı kuyuda bahçeler, gergef işleyen kızlar ve koca bir şehir vardır (Günay 1975: 503).
- II.A.25.6636. Ejderhanın yaşadığı kuyuda yeraltına açılan bir geçit vardır (Yaşar 2002: 194).
- II.A.25.6637. Ejderhayı gören büyük kardeş, düşüp bayılır (Aslan 2017: 144; Arslan 2000: 375).
- II.A.25.6638. En küçük kardeşin çadırının etrafını saran ejderha, ona bir bilmece sorar ve bilemezse nişanlısını yutacağını söyler (Ulu 1990: 287).
- II.A.25.6639. En küçük oğlana nişanlanan kızın çadırının etrafını bir ejderha sarar ve kızı vermez (Aslan 2017: 121).
- II.A.25.6640. Halkın tamamıyla kara giyindiği köyde, yedi başlı ejderha suyun kaynağını kesmiştir ve yılda bir kız yiyerek insanların su almalarına müsaade eder (Aslan 2017: 51).

- II.A.25.6641. Hayat Suyu'nun başında bir ejderha vardır (Tekin ve Nâkib 1994: 34).
- II.A.25.6642. Kaf Dağı'na giden yolda gözcülük yapan yedi başlı bir ejderha vardır. Bu ejderhanın altı kafasında ikişer, bir kafasında ise tek gözü vardır. Onu öldürmenin yolu tek gözünü yaralamaktır (Önay 1995a).
- II.A.25.6643. Kuyunun altından gidilen köyde, bir ejderha suyun kaynağını kesmiştir ve haftada bir kız kurban alarak insanların su almalarına müsaade eder (Arslan 2017: 348).
- II.A.25.6644. Mısır padişahının kızının evlendiği gece duvar yarılr ve bir ejderha ortaya çıkarak damadı yemek ister (Bayrı 2010: 92).
- II.A.25.6645. Ormandaki kızı koruyan devler ve ejderhalar, kızı almaya gelen kişiye çok kötü sözler söyler ve acıklı haberler verirler. Kişi onlarla konuşursa ormandan çıkamaz (Şafak Aydın 2015: 201).
- II.A.25.6646. Ormandaki sihirli kız, devler ve ejderha tarafından korunur (Şafak Aydın 2015: 201).
- II.A.25.6647. Önce küçük haşeratları, daha sonra da büyükbaş hayvanları ve insanları yemeye başlayan kız, ejderhaya dönüşür (Öcal 1999: 236).
- II.A.25.6648. Padişahın bahçesinde yetişen elmaları her yıl bir ejderha koparır (Aslan 2017: 144; Arslan 2000: 375; Demir 2006: 112; Günay 1975: 501).
- II.A.25.6649. Padişahın oğlunun evlenmek istediği kızın kanında üç ejderha bulunur ve güveyiyi gerdek gecesinde öldürmek ister (Akay 1942: 11).
- II.A.25.6650. Paşa, ejderha suretinde gerdek odasına girer. Amacı oğlunu öldürmektir (Doğan 2006: 276).
- II.A.25.6651. Su alınmak için ejderhaya kurban verilen kız korkar ve delikanlıdan kendisini ejderhaya kurban vermesini ister (Demir 2006: 113).
- II.A.25.6652. Şehrin suyunu bir ejderha tutmuştur. Günde bir kadın yiyip insanların su almalarına müsaade eder (Ulu 1990: 264).
- II.A.25.6653. Ülkedeki ejderha, yedi yılda bir kız verilmezse, ülkenin bütün mahsulünü yok eder (Eren 2001: 326).
- II.A.25.6654. Yedi başlı ejderha, her gün bir kız yer (Bakırcı 2000: 347).
- II.A.25.6655. Yedi başlı ejderha, yedi başı da koparılarak öldürülür (Yavuz 1996: 261).
- II.A.25.6656. Yedi başlı ejderhanın yedi başı da kesilirse ejderha dirilir (Arslan 2017: 349).
- II.A.25.6657. Yeraltı dünyasında yaşayan yedi başlı ejderha, suyun kaynağını kesmiştir ve günde bir kız yerken insanların su almalarına müsaade eder (Bekdik 2014: 305).
- II.A.25.6658. Yeraltında suyun kaynağını bir ejderha kesmiştir ve günde bir kız yiyerek insanların su almalarına müsaade eder (Alay 2005: 186; Günay 1975: 504; Yaşar 2002: 194).
- II.A.25.6659. Yeraltındaki dünyada yaşayan ejderha, suyun kaynağını tutmuştur ve ayda bir yemesi için bir kız götürüldüğünde insanların su almalarına müsaade eder (Kara 1996: 394).
- II.A.25.6660. Yeraltındaki ejderha suyun kaynağını kesmiştir ve yılda bir kız yiyerek insanların su almalarına müsaade eder (Aslan 2017: 147; Demir 2006: 113).

II.A.25.6661. Yolu kesen ejderha, insanlara bir bilmece (Gül ve Sinan) sorar ve cevabını veremezlerse onları öldürür (Seyidoğlu 1975: 270).

II.A.26.6801 - II.A.26.7000 Ev Kızı

II.A.27.7001 - II.A.28.7200 Evran

II.A.28.7001. Evlendiği erkekleri gerdek gecesinde öldüren kızın içinde Evran ve yavruları yaşar. Çıkarmak için kız ölümle korkutulur (Çimrin 2012: 494).

II.A.28.7002. Yedi kat yerin altında Evran adlı bir varlık yaşar ve suyun başını tutar. Haftada bir kız yerken insanların su almalarına müsaade eder (Öcal 1999: 308).

II.A.28.7003. Yeraltında 'Evran' adında olağanüstü bir varlık bulunur. Evran, suyun başını tutmuştur ve insan yediğinde suyu bırakır (Öcal 1999: 248).

II.A.28.7201 – II.A.28.7400 Eyvah

II.A.27.7201. Denizin kenarında 'Eyvah' denilince, denizden Eyvah adında, yarım bir insan çıkar (Köksel 1995: 203).

II.A.29.7401 – II.A.29.7600 Fiben

II.A.30.7601 – II.A.30.7800 Gece Adamı

II.A.31.7801 - II.A.31.8000 Geçkinci

II.A.32.8001 – II.A.32.8200 Güneş

II.A.31.8001. Güneş, görüntüsü itibariyle çok korkunçtur ve çocukları yer (Köse 2004: 137).

II.A.33.8201 - II.A.33.8400 Hibilik

II.A.34.8401 – II.A.34.8600 Hortlak

II.A.34.8401. Arap kızı gece mezardan ölüyü çıkarıp diriltir ve kendiyle evlenmesini ister. Ölü reddedince onu tekrar öldürür ve gider (Kara 1996: 562).

II.A.34.8402. Başında bir kızın kırk gün beklediği ölü dirilir (Arslan 2008: 299; Aydın 2012: 425; Bekdik 2014: 293; Çelik 2008: 397; Dağlar 2010: 159; Doğramacıoğlu 2011: 376; Ergun 2014: 66; 85; 110; Göde 1997: 261; Göde 2011: 239; Günay 1975: 448; Kara 1996: 484; 487; Köksel 1995: 275; Önal 2004: 40; Önal 1995: 279; Ölmez 2014: 150; Özden 2009: 559; Pamir Bildik 1995: 313; Sayar 2009: 114; Seyidoğlu 1975: 214; Tunç 2008: 212; Arseven 1967c: 4592; Yardımcı 2012: 146; Yavuz 1996: 353).

II.A.34.8403. Başında kırk gün boyunca Kur'an okunan Arap dirilir (Özçelik 2004: 386).

II.A.34.8404. Borcu yüzünden dövülen ölü, dirilir ve borcunu ödeyene iyilik yapar. Daha sonra yer yarılr ve kaybolur (Günay 1975: 315).

II.A.34.8405. Devin sarayındaki kilitli odalardan birinde üzerinde çiçekler olan bir tabut vardır. Tabuttaki çiçeklerden her biri birer gün arayla çekilirse, tabuttaki kişi dirilir (Önal 1995: 284).

- II.A.34.8406. Elinden içinde dünya güzellerinin bulunduğu üç yumurta alınan ölü canlanır (Sayar 2009: 155).
- II.A.34.8407. Gece başında beklenen ölü dirilir ve bekleyen kişiyi kovalar (Kurtulmuş yty.: 53).
- II.A.34.8408. Her yeri iğnelerle kaplı olan ölü, başında bir süre beklenince dirilir (Eren 2001: 195).
- II.A.34.8409. Horoz sesini (gün ağarması) duyan hortlak, tekrar tabuta geri döner (Göde 2011: 232).
- II.A.34.8410. Kilisede bir tabutta yatan papaz, gece olunca hortlar ve bir cadıya dönüşür. Tırnakları uzar (Kalyoncu 1968).
- II.A.34.8411. Mağarada karşılaşılan Arap tılsımlıdır ve ölse de kırk gün sonra tekrar dirilir (Kara 1996: 174).
- II.A.34.8412. Ölen papaz, tabutunda cadıya dönüşür ve dirilir (Göde 2011: 231).
- II.A.34.8413. Ölüye başında bulunan yazı kırk gün boyunca bir kız tarafından okursa, ölü kırk birinci gün dirilir ve okuyan kızla evlenir (Atlı 2011: 360).
- II.A.34.8414. Yanlarında Yasin Sûresi okunan çoban kılığına giren kız ve Memet Çavuş dirilirler (Karadağ ve Akkaya 1997: 87).
- II.A.34.8415. Yedi yıl bakılan ölü dirilir (Köse 2004: 195).

II.A.35.8601 – II.A.36.8800 Huri

- II.A.35.8601. Elbisesi alınan huri kızı, bulunduğu yerden ayrılamaz ve elbisesini geri almazsa cennete dönemez (Alptekin 2002: 261).
- II.A.35.8602. Evin oğlunu huriler kaçırmıştır ve oğlan, geceleri kendi evine duvarın içinden çıkarak gelir (Doğramacioğlu 2011: 306).
- II.A.35.8603. Huri, kendisini almak isteyen adamdan kurtulamayınca başka bir yere göç eder (Doğan 2012: 542).
- II.A.35.8604. Huriler (peri) genci kaçırmış ve ona sihir yaparak bir hindiye çevirmişlerdir (Önay 1995: 381).
- II.A.35.8605. Huriler suda yaşarlar (Önay 1995: 351).
- II.A.35.8606. Huriler, kaçırdıkları adamın çocuğu olunca onu serbest bırakırlar (Doğramacioğlu 2011: 307).
- II.A.35.8607. Huriler, cennete getirilen diri kızı kabul etmez ve geri gönderirler (Ergun 2014: 192).
- II.A.35.8608. Hurilerin (peri) esir aldığı delikanlının kurtulma yolu, kırk tane kedinin ördek donundaki hurileri parçalamasıdır (Önay 1995: 383).
- II.A.35.8609. Hurilerin (peri) sihir yaptığı oğlan, diğer insanların şeklini değiştirebilir (Önay 1995: 381).
- II.A.35.8610. İnsanoğlunu gören huri kızlarına cennet haramdır ve oraya tekrar dönemezler (Arseven 1968c: 4703).
- II.A.35.8611. İnsanoğluyula görüşen huri kızı, cennete alınmaz (Alptekin 2002: 261).

II.A.36.8801 – II.A.36.9000 Hut**II.A.37.9001 – II.A.37.9200 İfrit**

- II.A.37.9601. Cinler, ifritlerden daha kuvvetlidir (Eğridağ 1997: 57).
- II.A.37.9001. Eşeğe dönüştürülen perinin sırrı ifşa edilirse, peşindeki ifritler onu alıp götürürler (Şimşek 1990: 607).
- II.A.37.9002. Hz. Süleyman'ın etrafında ifritler ve cinler oturur (Eğridağ 1997: 47).
- II.A.37.9003. Hz. Süleyman'ın yanına giden vezir, ifritleri ve cinleri görünce korkar ve eğilir (Eğridağ 1997: 47).
- II.A.37.9004. İfrit beyinin oğlu beğendiği bir kızı kaçırır (Arslan 2017: 443).
- II.A.37.9005. İfrit beyinin oğlunu öldürmenin yolu, Hz. Süleyman'ın yüzüğünü denize doğru tutmaktır ve tutunca gelen iki tabuttaki birer güvercini öldürmektir (Arslan 2017: 444).
- II.A.37.9006. İfrit, güzel kıza musallat olur (Önay 1997a).
- II.A.37.9007. İfrit, kılıç darbesiyle yaralanarak sol kolunu kaybeder (Önay 1997a).
- II.A.37.9008. İfrit, ölen insanların suretine de girebilir (Öcal 1999: 228-229).
- II.A.37.9009. İfrit'in canı, denizin dibindeki bir sandığın içindeki şişedeki üç serçededir (Eğridağ 1997: 55).
- II.A.37.9010. İfritler insanların kokusunu alabilirler (Şimşek 1990: 609).
- II.A.37.9011. İfritler şekil değiştirebilirler (Eğridağ 1997: 57).
- II.A.37.9012. İfritler, Hindistan padişahının kızı Devlet Hatun'u kaçırıp bir adada hapsederler (Eğridağ 1997: 53).
- II.A.37.9013. İfritler, perilerin hizmetkarlarıdır (Sakaoğlu 1973: 506).
- II.A.37.9014. İfritlerin şahı, oğlunu öldüren Seyf-ül Mülük'ü kaçırır ve öldürmek ister. Ancak cinler onları helak etmekle tehdit edince, delikanlıyı serbest bırakırlar (Eğridağ 1997: 57).
- II.A.37.9015. Kız, devle evliliğinden doğan çocuğa "İfrit" adını verir (Arslan 2008: 327).
- II.A.37.9016. Kuşa dönüşebilen delikanlı, aslında bir ifrittir ve mezardan ölümlerin ciğerlerini yer (Öcal 1999: 228).
- II.A.37.9017. Periler, ifritleri tehdit edince, ifritler tutsak ettikleri Seyf-ül Mülük'ü iade ederler (Arslan 2017: 445).
- II.A.37.9018. Seyf-ül Mülük ve askerleri, bir adada boyları 70 arşın olan ifritlerle karşılaşılır (Eğridağ 1997: 51).

II.A.38.9201 – II.A.38.9400 İğci Baba

- II.A.38.9201. İci baba, evine getirdiği kızlara parmağını yedirmek ister ve daha sonra parmağıyla konuşarak yenip yenmediğini sorar. Parmağını yemeyen kızları kesip asar (Çöl Yıldız 2010: 10).
- II.A.38.9202. İci baba, kırk odalı bir mağarada yaşar (Çöl Yıldız 2010: 10).
- II.A.38.9203. İci babayla evlenen kız, adam evden ayrılınca odalarda bulduğu bir delikanlıyla kaçır (Çöl Yıldız 2010: 10).

- II.A.38.9204. İğ satan adam yamyamdır ve evlendiği kıza kendi parmağını yedirmek ister. Yemezse kızı öldürüp yer (Günay 1975: 309).
- II.A.38.9205. İğ satan adam, insan eti pişirip yer (Günay 1975: 309).
- II.A.38.9206. İğ satan dev, aslında yamyamdır (Arslan 2017: 390).
- II.A.38.9207. İğci Baba adında insan eti yiyen adam, uzuvlarıyla konuşabilir ve onları koparabilir (Arslan 2017: 390).
- II.A.38.9208. İğci Baba, insan eti yedirdiği insanları mağarasından dışarı çıkarmaz (Günay 1975: 310).
- II.A.38.9209. İğci Baba, kaçırıp evine getirdiği kızlara parmak yedirmeye çalışır ve yemeyenleri saçlarından tavana asar (Pamir Bildik 1995: 290).
- II.A.38.9210. İğci Baba, parmağını yediğini söyleyen kızları sınamak için parmağıyla konuşur ve yenip yenmediğini sorar (Pamir Bildik 1995: 292).
- II.A.38.9211. İğci Baba/Dede, evine götürdüğü kızlara kendi parmağını yedirir ve daha sonra parmağıyla konuşarak nerede olduğunu sorar. Kız parmağı yemezse kızı öldürür (Boratav 2001: 145).
- II.A.38.9212. İğci Baba'nın beraber yaşadığı kız, o evde yokken kaçır (Pamir Bildik 1995: 294).
- II.A.38.9213. İğci Baba'nın evi insan etleriyle doludur (Boratav 2001: 145).
- II.A.38.9214. İğci Baba'nın evi kırk bir odadır ve odalarda mücevherler ve tutsak bir delikanlı bulunur (Boratav 2001: 145).
- II.A.38.9215. İğci Baba'nın evinde kırk oda vardır ve odalarda bahçeler, havuzlar, güller ve yasak odada saçından asılmış bir delikanlı bulunur (Günay 1975: 311).
- II.A.38.9216. İğci Baba'nın saçındaki beyaz tel koparılsa kırk gün uykuya dalar (Pamir Bildik 1995: 293).
- II.A.38.9217. İğci Baba'nın saçından üç tüy çekilirse uykuya dalar (Günay 1975: 311).
- II.A.38.9218. İğci Baba'nın sihirli şişesiyle uyuttuğu insanlar, şişe kırılınca uyanırlar (Doğan 2006: 225).
- II.A.38.9219. İğci Dede, bir mağarada yaşar ve mağara insan etleriyle doludur (Arslan 2017: 390).
- II.A.38.9220. İğci Dede, intikam almak istediği kızın kocasının üstüne bir şişe koyar ve adamı uyutunca kızı dövmeye başlar (Arslan 2017: 392).
- II.A.38.9221. İğcinin evine giden kız, her yerin insan etiyle dolu olduğunu görünce korkar (Boratav 2001: 145).
- II.A.38.9222. İğne (iğ) satan İğci Baba, güzel kızlara iğnin kalmadığını söyleyerek evine götürür ve onlara yemesi için insan eti verir. Yemeyenleri de öldürür (Doğan 2006: 224).
- II.A.38.9223. İnsan eti yiyen İğci Baba, ateşte yakılarak öldürülür (Günay 1975: 311).
- II.A.38.9224. İnsan eti yiyen İğci Baba, dövülerek öldürülür ve yakılır (Doğan 2006: 225).
- II.A.38.9225. İnsan eti yiyen İğci Baba, uzuvlarıyla konuşabilir (Günay 1975: 309).
- II.A.38.9226. Kızları kaçırıp öldüren İci baba, döve döve öldürülür (Çöl Yıldız 2010: 10).
- II.A.38.9227. Saçından bir tel koparılan yamyam İğci Baba, kırk gün uyur (Boratav 2001: 146).
- II.A.38.9228. Tüyü kesilen iğci Dede, kırk gün uyur (Arslan 2017: 391).

II.A.38.9229. Yamyam İğci Baba, üzerine kaynar su dökülerek öldürülür (Boratav 2001: 146).

II.A.39.9401 - II.A.39.9600 Kaftarküski

II.A.39.9401. Ölü yiyen adamın adı Çefderçürçe'dir (Seyidoğlu 1975: 182).

II.A.39.9402. Çefderçürçe, her hayvanın şekline girebilir (Seyidoğlu 1975: 182).

II.A.40.9601- II.A.40.9800 Kapoz

II.A.41.9801 - II.A.41.10000 Kara Kunduz

II.A.42.10001 - II.A.42.10200 Karabasan

II.A.43.10201 – II.A.43.10400 Karakura/Garagura

II.A.44.10401 – II.A.44.10600 Kardek

II.A.45.10601 - II.A.45.10800 Kurukafa

II.A.45.10601. Ateşe atılan kuru kafa, dumanla bir kızı hamile bırakır (Tunç 2008: 174).

II.A.45.10602. Bir delikanlı olduğu ifşa edilen kuru kafa, ortadan kaybolur (Önal 2004: 89).

II.A.45.10603. Dev karısının oğlu kuru kafa, insanların şeklini değiştirebilir (Önal 2004: 90).

II.A.45.10604. Dile gelen ve olağanüstü şeyleri yapabilen kuru kafa, aslında bir delikanlıdır (Önal 2004: 80).

II.A.45.10605. Evlerindeki kuru kafayı inceleyen kız, kafanın içindeki bir mercimek tanesinden hamile kalır ve doğum zamanı gelince ağzından, her şeyi görebilen bir çocuk doğurur (Yavuz 1996: 305).

II.A.45.10606. Ezilen ve toz haline getirilen kuru kafadan yiyen kız hamile kalır (Aslan 2017: 96).

II.A.45.10607. Ezilerek un haline getirilen kurukafadan ağzına götürüp yutan kız hamile kalır (Demir 2006: 93).

II.A.45.10608. Kuru kafa aslında bir dev karısının oğludur (Önal 2004: 90).

II.A.45.10609. Kuru kafa toprağa dönüşür ve bu topraktan yiyen bekâr kız hamile kalır ve ağzından doğurur. Yeni doğan bebek konuşur (Yardımcı 2012: 80).

II.A.45.10610. Kuru kafa, ailesiyle birlikte bir adada yaşar ve üç güvercin gelerek bir havuzda üç kıza dönüştürler (Önal 2004: 89).

II.A.45.10611. Kuru kafa, bir dev karısının oğludur (Göde 1997: 218).

II.A.45.10612. Kuru kafa, bir kuyuya düşer. Kuyu, her derdin çözümü olan bir kuyudur ve kuru kafa kuyudan, çok yakışıklı bir delikanlı olarak çıkar (Özçelik 2004: 329).

II.A.45.10613. Kuru kafa, insanlardan yemek ister ve onları korkutur (Önal 2004: 245).

II.A.45.10614. Kuru kafalı oğlan, bir kızla evlenir ve kız, oğlanı gerdek gecesi gördüğünde korkup kaçar (Özçelik 2004: 328).

II.A.45.10615. Kuru kafanın içinde bir delikanlı vardır (Göde 1997: 217).

- II.A.45.10616. Kuru kafanın parmağında yalanınca her şeyi yerine getiren bir yüzük vardır (Göde 1997: 217).
- II.A.45.10617. Kuru kafanın toprağa dönüşmesinden doğan çocuk, seksen can aldıktan sonra orada ölür (Yardımcı 2012: 81).
- II.A.45.10618. Kurukafanın ruhu siyah güvercinin karnındaki bir kutunun içindedir (Doğan 2006: 253).
- II.A.45.10619. Mağaranın girişinde ipile bağlanan kurukafa, ip kesilince canlanır (Doğan 2006: 252).
- II.A.45.10620. Uzun zaman sonra çocuk sahibi olamayan çift, dualarından sonra kuru kafalı bir oğlan sahibi olurlar (Özçelik 2004: 328).

II.A.46.10801 - II.A.46.11000 Lohusa Cini

II.A.47.11001 - II.A.47.11200 Mayıs

II.A.48.11201 - II.A.48.11400 Mekir

II.A.49.11401 – II.A.49.11600 Minnet

II.A.50.11601 – II.A.50.11800 Nenârı

- II.A.50.11601. Nenârı insan yer (Öcal 1999: 414).
- II.A.50.11602. Nenârı insanların ve kendinin şeklini değiştirebilir (Öcal 1999: 416).

II.A.51.11801 – II.A.51.12000 Of/Of Koca

- II.A.51.11801. “Of” adlı dev, denizin ortasındaki bir sarayda yaşar (Kartal 2015: 129).
- II.A.51.11802. “Of” adlı ihtiyarın verdiği üç karpuzun içinde birer peri kızı yaşar ve karpuzlar su kenarında kesilmezse periler ölürler (Seyidoğlu 1975: 296).
- II.A.51.11803. “Off” adındaki varlık, balıkçıyı kızlarından birini almak kaydıyla kurtarır (Göde 2011: 205).
- II.A.51.11804. “Off” denilince birden bir Arap ortaya çıkar (Kara 1996: 443).
- II.A.51.11805. Arap (Of), Ali Cengiz oyununu öğrettiği insanları öldürür; öğretemediklerini ise dövüp bırakır (Göde 1997: 254).
- II.A.51.11806. Arap (Of), şekil değiştirme sanatını bilir (Göde 1997: 255).
- II.A.51.11807. Bir ağacın dibinde “of” çekilirse, Of adında bir yaşlı Arap belirir (Özden 2009: 575).
- II.A.51.11808. Bir derenin kenarında “of” çeken oduncu, karşısında “Of” adındaki devi görür (Kartal 2015: 129).
- II.A.51.11809. Bir kayanın dibinde “Of” denilince, ortaya Of Koca adında bir varlık çıkar (Göde 2011: 243).
- II.A.51.11810. Bir kayanın yanında “of” çeken padişahın yanına “Of” adında, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte bir Arap çıkar ve kişinin her isteğini yerine getirir (Atlı 2011: 352; Bayrı 2010: 76; Göde 1997: 254; Ölmez 2014: 149).

- II.A.51.11811. Bir taşın altında “Of” çekilirse, adı Of olan bir ihtiyar çıkararak insanın her isteğini yerine getirir (Seyidoğlu 1975: 296).
- II.A.51.11812. Bir taşın üzerinde “of” çeken adam, karşısında “Of” adında şekil değiştirmeyi bilen bir adam görür (Uluslan 2009: 284).
- II.A.51.11813. Bir taşın yanında “of” çeken adam, karşısında Of adlı bir devi görür (Önal 2004: 243).
- II.A.51.11814. Çeşmenin yanında “Of” çekilince ortaya her şeyi yerine getiren Of adlı sihirbaz çıkar (Sakaoğlu 1973: 477).
- II.A.51.11815. Deniz kenarında “off” çekildiğinde, yarı balık yarı insan bir varlık, belirir (Göde 2011: 205).
- II.A.51.11816. İssız bir adada “of” çeken adamın karşısına Of adında bir dudağı yerde, bir dudağı gökte bir Arap çıkar (Tunç 2008: 176).
- II.A.51.11817. Kaf Dağı padişahının oğlu, “Of” adındaki devin arkadaşıdır ve onun getirdiği kızla evlenir (Kartal 2015: 130).
- II.A.51.11818. Of adındaki Arap, kayalığın altında bulunan bir sarayda yaşar (Bayrı 2010: 77).
- II.A.51.11819. Of adındaki yaşlı Arap, horoz donundayken tilki tarafından boğulur (Özden 2009: 576).
- II.A.51.11820. Of adlı dev, yeraltında yaşar ve kendisine seslenen insanlara yardım eder (Önal 2004: 243).
- II.A.51.11821. Of adlı ihtiyar, tavuk donundayken, tilki donuna giren delikanlı tarafından öldürülür (Arseven 1965a: 3748).
- II.A.51.11822. Of Koca, şekil değiştirme sanatını bilir ve insanlara öğretir (Atlı 2011: 352).
- II.A.51.11823. Of, civciv donundayken tilki donuna giren öğrencisi tarafından boğulur (Uluslan 2009: 285).
- II.A.51.11824. Of/Of Koca şekil değiştirme sanatını öğrettiği insanları öldürür (Arseven 1965a: 3748; Göde 2011: 243; Özden 2009: 575; Sakaoğlu 1973: 478; Uluslan 2009: 284).
- II.A.51.11825. Of’un verdiği kutudaki çiçek, aslında peri padişahının oğludur (Tunç 2008: 177).
- II.A.51.11826. Ofkoca adlı olağanüstü adamdan, kılık değiştirmeyi öğrenen oğlan, bir kırata dönüşmüşken Ofkoca tarafından tutulur ve o halde bırakılarak cezalandırılır (Deniz 1996: 104).
- II.A.51.11827. Ofkoca adlı sihirli adam, “Of” denilince ortaya çıkar ve kılık değiştirme yeteneğine sahiptir (Deniz 1996: 103).
- II.A.51.11828. Yeraltında yaşayan Of adlı dev, oduncuya sihirli bir sofraya, sihirli bir eşek ve değnek verir (Önal 2004: 243-246).
- II.A.51.11829. Yorulup bir taşın üzerine oturan kadın “of” dediğinde ortaya “Of” adlı, her isteği yerine getiren bir ihtiyar çıkar (Arseven 1965a: 3748).

II.A.52.12001 - II.A.52.12200 Oğrak

II.A.53.12201- II.A.53.12400 Örümcek Kadın

II.A.54.12401 – II.A.54.12800 Peri

- II.A.54.13201. “Civil civil” adı verilen ot, periler padişahının sarayında bulunur ve oraya gidenler taş kesilir (Özçelik 2004: 421).
- II.A.54.13202. “Of” adlı ihtiyarın verdiği üç karpuzun içinde birer peri kızı yaşar ve karpuzlar su kenarında kesilmezse periler ölürler (Seyidoğlu 1975: 296).
- II.A.54.13203. Boğazına balık kılçığı kaçan peri padişahının kızı, camdan atılan kızı görünce güler ve kılçık çıkar (Çiftçi 2015: 201).
- II.A.54.13204. Büyükçe bir ateş yakılır ve perilerin kaçırdığı oğlanın çarşısının yandığı duyurulursa periler gelirler. Gelen perilerin üzerine sidik dökülürse periler ölür (Alptekin 2002: 281).
- II.A.54.13205. Cinler ve perilerin seslendiği adam, korkusundan kızını verir (Yardımcı 2012: 188).
- II.A.54.13206. Cinler, perilere hizmet eder (Eğridağ 1997: 57).
- II.A.54.13207. Devlerin diyarında bulunan kuş kızı, kuşa dönüşebilen ve insanları taşa çevirebilen bir peridir (Tunç 2008: 223).
- II.A.54.13208. Eşeğe dönüştürülen perinin sırrı ifşa edilirse, peşindeki ifritler onu alıp götürürler (Şimşek 1990: 607).
- II.A.54.13209. Gece vücudu soğuk olan kadın, cinler ve perilerin neslindendir (Doğan 2006: 220).
- II.A.54.13210. Geceleri vücudu soğuk olan kadın (cin veya peri), kocası uyuduktan sonra olağanüstü varlıklarla buluşarak ölü ciğeri yer (Doğan 2006: 220).
- II.A.54.13211. Geminin pervanesini tutan korkunç görünüşlü Arap (peri), hareket etmesine izin vermez (Bekdik 2014: 258).
- II.A.54.13212. Gidenin gelmediği sarı çeşmede, gelenleri öldüren ve aniden ortaya çıkan bir Arap vardır (Bekdik 2014: 257).
- II.A.54.13213. Gözü kör edilen köpek, aslında bir peridir (Göde 2011: 188).
- II.A.54.13214. Gül Sinan’ın “taş kesil” dediği insan taş kesilir (Seyidoğlu 1975: 228).
- II.A.54.13215. Gülenber Hanım’a seslenen insan, her seslendiğinde bir miktar taş kesilir (Seyidoğlu 1975: 222).
- II.A.54.13216. Gülperi, bir peri kızıdır ve annesi devdir (Günay 1975: 414).
- II.A.54.13217. Gülüzar bir peri kızıdır ve yanında yanan şamdanlara atılan üç elma da değmezse, elmayı atan kişi ölür (Arslan 2000: 434).
- II.A.54.13218. Güvercin donunda dolaşan periler, usturayla öldürülür (Bakırcı 2000: 266).
- II.A.54.13219. Hayvanlar perilerin sözünü dinlerler (Köksel 1995: 181-182).
- II.A.54.13220. Hıyarların içinde yaşayan kızlara, hıyarlar kesildikten sonra su verilmezse ölürler (Kara 1996: 217).
- II.A.54.13221. İçinde peri kızlarının bulunduğu üç narlar devler ülkesindedir ve oraya gidenler taş kesilir (Seyidoğlu 1975: 298).
- II.A.54.13222. İfritler, perilerin hizmetkârlarıdır (Sakaoğlu 1973: 506).

- II.A.54.13223. İnsanı sahiplenen periler, ancak o öldürülürse ve etinden yerlerse onu rahat bırakırlar (Seyidoğlu 1975: 179).
- II.A.54.13224. İnsanla evlenen peri padişahının kızı ve doğurduğu çocuklarının yedi kat derisi olmuştur. Yedi kat deri, döve döve çıkarılınca, kız ve çocukları peri padişahına tabi olurlar (Arslan 2000: 398).
- II.A.54.13225. İnsanlar ve periler birlikte olabilirler (Sakaoğlu 1973: 393).
- II.A.54.13226. İnsanları taşa çeviren kuş, aslında bir kızdır (Şimşek 1990: 568).
- II.A.54.13227. İnsanların boğulduğu perili saraydaki peri, kedi kılığındadır (Dağı 2008: 96).
- II.A.54.13228. Kendisine sesleneni taşa dönüştüren Gülenber Hanım, aslında bir peridir (Seyidoğlu 1975: 223).
- II.A.54.13229. Kestiği kütükten çıkan on beş kızın (peri) kendisi için bir ev yaptıklarını gören adam kaçır (Arslan 2017: 417).
- II.A.54.13230. Kılıfı alınan peri kızları, tekrar kuşa dönüşemezler (Sakaoğlu 1973: 501).
- II.A.54.13231. Konuşan mendili koruyan cinler ve periler, mendili almaya gelenlere bağırır ve küfür ederler. Kişi arkasına bakarsa oradan çıkamaz (Şafak Aydın 2015: 198).
- II.A.54.13232. Korkudan dili açılan peri kızı, kendisini korkutan kadının her isteğini yerine getirir (Uluslan 2009: 283).
- II.A.54.13233. Kuş donunda seyahat eden periler, evlerine yabancı biri gelirse onu parçalarlar (Seyidoğlu 1975: 177).
- II.A.54.13234. Oduncunun kızını isteyen yılan (peri), onun ağaç kesmesine ve para kazanmasına izin vermez. Oduncu zor durumda kalınca kızını vermeye razı olur (Yaşar 2002: 232).
- II.A.54.13235. Oğlan sevgilisini ararken, bir evde devlerle perilerin savaştığını görür (Göde 2011: 278).
- II.A.54.13236. Padişah, bir peri kızıyla evlidir ve perinin izin vermesiyle padişah, en küçük kız kardeşiyle evlenir (Artun 1978: 66).
- II.A.54.13237. Peri bebek, padişahı ve adamlarını felç eder (Yaşar 2002: 222).
- II.A.54.13238. Peri kızı, bir kurt tarafından öldürülür (Sakaoğlu 1973: 506).
- II.A.54.13239. Peri kızı, donunu alabilmek için onun gömüldüğü binayı temelinden söker (Alptekin 2002: 373).
- II.A.54.13240. Peri kızı, ezan okuyan müezzine âşık olur ve bir kartalı yollayarak onu aldırır (Özçelik 2004: 473).
- II.A.54.13241. Peri kızı, görünüş itibarıyla bir kediye benzer (Tunç 2008: 167).
- II.A.54.13242. Peri kızı, su kenarında yaşar (Önal 2004: 251).
- II.A.54.13243. Peri kızının açtığı hamurun bereketini kaçırmak için kara tavuğun tırnağının hamura batırılması gerekir (Önal 2004: 251).
- II.A.54.13244. Peri kızının bedduası tutar ve Beyoğlu'nun bahçesindeki ağaçlar solar (Yardımcı 2012: 74).
- II.A.54.13245. Peri kızının verdiği bir sopa, çeşmenin oluğunda yaşayan bir dudağı yerde bir dudağı gökteki Arap'ı ortaya çıkarır (Tunç 2008: 167).

- II.A.54.13246. Peri kızının verdiği yüzükten bir Arap çıkar ve yüzüğü yalayanın her isteğini yerine getirir (Gülensoy ve Buran 1992: 93).
- II.A.54.13247. Peri kızının yıkadığı padişah, her su döküşte taş kesilir (Kara 1996: 405).
- II.A.54.13248. Peri kızları doğum yapınca olağanüstü özelliklerini kaybederler (Kara 1996: 566).
- II.A.54.13249. Peri kızları istedikleri surete girebilirler (Köksel 1999: 164).
- II.A.54.13250. Peri kızları öldürülseler de başka formlarda yaşamaya devam ederler (Bakırcı 2000: 296; Berki 2003: 191; Önay 1995: 253; 258; Özçelik 2004: 318; Seyidoğlu 1975: 294; 297; 300; Tunç 2008: 172; Yardımcı 2012: 75).
- II.A.54.13251. Peri kızları sihirli sözcüklerle açılan bir kuyuda yaşarlar (Göde 1997: 207).
- II.A.54.13252. Peri kızları şekil değiştirebilirler (Özçelik 2004: 313).
- II.A.54.13253. Peri kızları yeraltına doğrudan seyahat edebilirler (Öcal 1999: 290).
- II.A.54.13254. Peri kızları, büyü yaptıkları delikanlıyı eşeğe dönüştürmüşler (Deniz 1996: 91).
- II.A.54.13255. Peri kızları, insanları sahiplenip onları kuşa çevirebilir ve gitmekten alıkoyabilirler (Seyidoğlu 1975: 175).
- II.A.54.13256. Peri kızlarının açtığı hamur tükenmez (Önal 2004: 251).
- II.A.54.13257. Peri kızlarının başına toplu iğne batırılınca bir kuşa dönüşürler (Dağlar 2010: 124).
- II.A.54.13258. Peri kızlarının en küçüğü bir kuyuda yaşar ve kuyunun etrafı ona seslenip taş kesilen insanlarla doludur (Eğridağ 1997: 41).
- II.A.54.13259. Peri kızlarının kanlarından değerli eşyalar meydana gelir (Eğridağ 1997: 39).
- II.A.54.13260. Peri padişahı, beğendiği kızları kaçırr (Ölmez 2014: 181).
- II.A.54.13261. Peri padişahı, kızı bir insanla evlenip iki çocuk yaptığı için her gün onları dövdürerek cezalandırır (Arslan 2000: 397).
- II.A.54.13262. Peri padişahının kızı sihirle yılanı dönüştürülmüştür (Kara 1996: 357).
- II.A.54.13263. Peri padişahının kızı, maymun suretinde gezer (Arslan 2000: 391).
- II.A.54.13264. Peri padişahının kızı, on dört cariyesiyle birlikte bir kütüğün içinde yaşar (Arslan 2017: 417).
- II.A.54.13265. Peri padişahının kızının maymuna dönüşmesini sağlayan bir posttur ve o post atılırsa kız kaybolur (Arslan 2000: 392).
- II.A.54.13266. Peri padişahının kızının maymuna dönüşmesini sağlayan post, normal ateşte yanmaz; yalnızca kırmızı gülün yaprağıyla yakılabilir (Arslan 2000: 395).
- II.A.54.13267. Peri padişahının oğlu tekbirle doğduğu için eşeğe dönüştürülür (Şimşek 1990: 607).
- II.A.54.13268. Peri padişahının oğlu, görüştüğü kızı istemeye gelen adamı öldürtmek için onu devlere yollar (Alptekin 2002: 450).
- II.A.54.13269. Periler çeşitli hayvanların kılığına girebilir (Sayar 2009: 144).
- II.A.54.13270. Periler çok güzeldir ve insanların bulunmadığı bir ülkede yaşarlar (Yardımcı 2012: 69).
- II.A.54.13271. Periler de insanlar gibi doğum yaparlar (Sayar 2009: 119).
- II.A.54.13272. Periler diyarında şeytan alayları bulunur ve yollarının üzerinde bulunan insanları kaçırlar (Özçelik 2004: 299).

- II.A.54.13273. Periler don değiştirince tüylerinden biri bir erkek tarafından alınırsa, o peri şekil değiştiremez (şimşek 1990: 723).
- II.A.54.13274. Periler donları alınırsa kuşa dönüşemezler (Alptekin 2002: 373).
- II.A.54.13275. Periler duvarlardan geçebilirler (Sakaoğlu 1973: 502).
- II.A.54.13276. Periler evlenmek istedikleri kızları kaçırırlar (Deniz 1996: 151).
- II.A.54.13277. Periler göllerde yaşarlar (Kara 1996: 120;  zelik 2004: 314).
- II.A.54.13278. Periler g l bahçelerinde yaşarlar (Akyol 2010: 419).
- II.A.54.13279. Periler insan etiyile beslenirler (Alptekin 2002: 279).
- II.A.54.13280. Periler insan kokusunu alabilirler ( nay 1995: 269).
- II.A.54.13281. Periler insanları görünce gözden kaybolurlar (Bekdik 2014: 218).
- II.A.54.13282. Periler insanları kandırmak isterler ( zelik 2004: 403).
- II.A.54.13283. Periler insanlarla evlenebilirler (Arslan 2017: 417; Ayan 2015: 18; Bayrı 2010: 66; Berki 2003: 301; 306; Boratav 2001: 69; ifti 2015: 185; imrin 2012: 504; Göde 1997: 232; Günay 1975: 289; Kartal 2015: 115;  nal 2004: 250;  nay 1995: 272; 322;  zelik 2004: 410; Sakaoğlu 1973: 382; 388; Tunç 2008: 216; Yardımcı 2012: 188; Yaşar 2002: 216).
- II.A.54.13284. Periler insanlarla s tkardeş olabilirler (Eğridağ 1997: 53).
- II.A.54.13285. Periler İrem Bağları'nda yaşarlar (Eğridağ 1997: 51).
- II.A.54.13286. Periler Kaf Dağı'nın ardında yaşarlar (Atlı 2011: 377;  zelik 2004: 298).
- II.A.54.13287. Periler kendilerinin ve diğer insanların şekillerini değiştirebilirler (Sakaoğlu 1973: 404).
- II.A.54.13288. Periler Kutlu Dağ'da yaşarlar (Kara 1996: 121).
- II.A.54.13289. Periler  teki dünyaya seyahat edebilir ve insanları öteki dünyaya gönderebilirler (Göde 1997: 209).
- II.A.54.13290. Periler padişahından alınan at, aslında bir peri kızıdır (Eren 2001: 312).
- II.A.54.13291. Periler padişahının oğlunun karnında bir kapı vardır ve bu kapı bir çarşıya açılır (Köksel 1995: 205-206).
- II.A.54.13292. Periler sabah ezanında ortadan kaybolurlar (Sayar 2009: 120).
- II.A.54.13293. Periler su altında yaşarlar (Sakaoğlu 1973: 388; Köksel 1995: 180).
- II.A.54.13294. Periler suya girdikten sonra şekil değiştirebilirler (Sakaoğlu 1973: 393).
- II.A.54.13295. Periler şekil değiştirebilirler ( nay 1995: 271; 326;  lmez 2014: 183; Seyidoğlu 1975: 165; Yaşar 2002: 233).
- II.A.54.13296. Periler uzakları yakın, yakınları uzak eder; istediklerinde görünür, istediklerinde görünmezler; insanlar tarafından tutulamazlar ( lmez 2014: 181).
- II.A.54.13297. Periler ülkesinde geçen kısa bir zaman, dünyada yetmiş seneye tekabül eder (Yardımcı 2012: 188).
- II.A.54.13298. Periler ve padişahları B lb listan adlı şehirde yaşarlar ( nay 1995: 332).
- II.A.54.13299. Periler yalnızca ateşle  ld r l rl r (Köksel 1995: 206).
- II.A.54.13300. Periler, besmele çekilmeden konulan çocukları çalıp g t r rl r, onları evlat edinir ve periye dönüştürebilirler (Deniz 1996: 151).

- II.A.54.13301. Periler, bir delikanlıyı kaçırmışlardır ve delikanlı da periler gibi kuş donunda gezer (Arseven 1964b: 3416).
- II.A.54.13302. Periler, bir mağarada yaşarlar (Alptekin 2002: 279; Arslan 2000: 391).
- II.A.54.13303. Periler, çok uzak mesafeleri anında kat edebilirler (Yardımcı 2012: 233).
- II.A.54.13304. Periler, değnekleriyle vurdukları insanları taşla çevirirler (Alay 2005: 226).
- II.A.54.13305. Periler, diğer perileri cezalandırmak için onları çeşitli varlıklara dönüştürebilirler (Sayar 2009: 149).
- II.A.54.13306. Periler, evlerine davet ettikleri insanları öldürürler (Yaşar 2002: 216).
- II.A.54.13307. Periler, Gehergin Kalesi'nde yaşarlar (Sakaoğlu 1973: 503).
- II.A.54.13308. Periler, Gevher-i Nigon adlı şehirde yaşarlar (Alptekin 2002: 373).
- II.A.54.13309. Periler, güvercin suretinde dolaşırlar (Atlı 2011: 308; Bakırcı 2000: 265).
- II.A.54.13310. Periler, hamile karılarına dokunmadıkça karıları doğum yapamaz (Seyidoğlu 1975: 161; 168).
- II.A.54.13311. Periler, insan kokusunu alabilirler (Tunç 2008: 168).
- II.A.54.13312. Periler, insanların şeklini değiştirebilir (Önay 1995: 269; Yaşar 2002: 233).
- II.A.54.13313. Periler, insanlarla iç içe yaşarlar ve herkes tarafından görülürler (Kartal 1966d: 4283).
- II.A.54.13314. Periler, insanlarla sevgili olabilirler (Alptekin 2002: 450).
- II.A.54.13315. Periler, Ka'la-yı Gökünin'de yaşarlar (Doğramacıoğlu 2011: 175).
- II.A.54.13316. Periler, kaçırdıkları delikanlı sabah olmadan dönmezse onu öldürürler (Artun 1978: 19).
- II.A.54.13317. Periler, kaçırdıkları delikanlının fırına atıldığını düşünerek fırında yanarlar (Arseven 1964b: 3417).
- II.A.54.13318. Periler, Kaf Dağı'ndaki bir sarayda yaşarlar (Ölmez 2014: 182).
- II.A.54.13319. Periler, Kaf Dağı'ndaki saraylarına gelen insanları taşla çevirip, o taşları saraylarında sergilerler (Ölmez 2014: 182).
- II.A.54.13320. Periler, Kaf Dağı'nın ardında bir havuzda yaşarlar ve şekil değiştirebilirler (Öcal 1999: 217).
- II.A.54.13321. Periler, kuş donuna girebilirler (Seyidoğlu 1975: 161; 173).
- II.A.54.13322. Periler, kuş donunda gezerler ve bir havuza gelip kıza dönüşürler (Arseven 1964b: 3416).
- II.A.54.13323. Periler, yalnızca Sultan Süleyman'ın mührüne içtikleri anttan cayamazlar (Arslan 2000: 398).
- II.A.54.13324. Periler, yılan suretinde dolaşırlar (Günay 1978: 292).
- II.A.54.13325. Perilerin alnında ve göbeğinde birer kilit, saçlarının arasında da bu kilitlerin anahtarı bulunur (Seyidoğlu 1975: 161).
- II.A.54.13326. Perilerin başlarının arkasında bir iğne vardır ve bu iğne çekilirse kuşa dönüşürler (Özçelik 2004: 317).

- II.A.54.13327. Perilerin çocuğu, babalarının yüzünü görmeden anne karnından çıkmazlar (Köksel 1995: 310).
- II.A.54.13328. Perilerin en güzelinin ‘taş ol’ dediği insan taş kesilir (Atlı 2011: 378).
- II.A.54.13329. Perilerin insanlara görünmeleri yasaktır ve onlara hayvan kılığında görünürler (Göde 2011: 188).
- II.A.54.13330. Perilerin kaçırdığı gencin kurtulmasının yolu, perilere bir tuzak hazırlamak ve onları çeşitli yollarla öldürmektir (Deniz 1996: 152).
- II.A.54.13331. Perilerin kaçırdığı Hint padişahının oğlu, kuş donunda gezer ve muayyen zamanlarda insana dönüşür. Ailesine gitmesi, periler tarafından yasaklanmıştır (Yardımcı 2012: 184).
- II.A.54.13332. Perilerin kaçırdığı oğlanın kuşa dönüşmesini sağlayan don ateşe atılınca, bütün periler ateşin yandığı yere giderler (Yardımcı 2012: 186).
- II.A.54.13333. Perilerin kaçırdıkları delikanlı onların yanına gitmezse periler tarafından öldürülür (Arseven 1964b: 3417).
- II.A.54.13334. Perilerin sahiplendiği delikanlı, periler gibi kuşa dönüşebilir (Artun 1978: 40).
- II.A.54.13335. Perilerin sahiplendiği delikanlının kurtulmasının tek yolu, perileri yakmaktır (Artun 1978: 19; 40; Öcal 1999: 221; Seyidoğlu 1975: 176).
- II.A.54.13336. Perilerin tavuklarının yumurtasında atlar vardır (Yavuz 1996: 313).
- II.A.54.13337. Perilerin vücudundaki kilitlerin içinde birtakım işler gören insanlar bulunur (Seyidoğlu 1975: 161; 165).
- II.A.54.13338. Perilerin yanında kırk anahtarları vardır ve anahtarlar alınınca ciğerleri yanmaya başlar (Sakaoğlu 1973: 407).
- II.A.54.13339. Perilerin yeni doğan bebekleri konuşur (Yavuz 1996: 180).
- II.A.54.13340. Perilerin yeni doğmuş bebekleri konuşabilirler ve “taş kesil” dedikleri insan taş kesilir (Arslan 2017: 418; Sakaoğlu 1973: 382).
- II.A.54.13341. Perilerin yüreği (vicdanı) yoktur (Günay 1975: 289).
- II.A.54.13342. Perili sarayda yatan kişinin ertesi gün ölüsü bulunur (Dağı 2008: 96).
- II.A.54.13343. Perinin şekil değiştirmesini sağlayan donu yalnızca ceviz kabuğuyla yanar (Önay 1995: 267).
- II.A.54.13344. Saçıdaki beyaz kıl çekilen peri kızı bir kuşa dönüşür (Yardımcı 2012: 73).
- II.A.54.13345. Sadece peri kızlarının “eğil” dediği ağaçlar eğilir (Seyidoğlu 1975: 296).
- II.A.54.13346. Sekiz canlı dev, esir tuttuğu peri kızlarıyla beraber yaşar (Arslan 2017: 509).
- II.A.54.13347. Suya düşen peri kızı, bir buket güle dönüşür (Seyidoğlu 1975: 299).
- II.A.54.13348. Şehzadenin gittiği han, cinler ve perilerin durağıdır. İçeri giren insan ölü çıkar (Çimrin 2012: 493).
- II.A.54.13349. Şeytanlar Kaf Dağı’nda, periler Hindistan’daki ülkelerinde yaşarlar (Kartal 1974c: 6869).
- II.A.54.13350. Üç peri kızından biri mağarada, diğeri mezarda, diğeri de denizde yaşar (Sakaoğlu 1973: 617).

II.A.54.13351. Yeni doğmuş peri bebekleri konuşabilirler (Yaşar 2002: 222).

II.A.54.13352. Zengin ve kötü kalpli kızın doğumunu da peri kızları yaptırır ama onun çocuğuna kötü özellik verirler (Köksel 1995: 334; 343).

II.A.55.12801 – II.A.55.13000 Pir Nene

II.A.55.12801. Piri Nene (cadı)'yi doyurmak oldukça zordur. Kaf Dağı pilav olsa, denizler hoşaf, ağaçlar kaşık olsa, ancak ona kahvaltı olur (Eren 2001: 305).

II.A.55.12802. Sihirbaz Piri Nene, bir mağarada yaşar ve insanları taşla çevirir (Eren 2001: 324).

II.A.56.13001 - II.A.56.13200 Piraboçık

II.A.57.13201 - II.A.57.13400 Pirabok

II.A.57.13201. Göğsüne iğne saplanan Pir Abok (bin karısı), hemen ortadan kaybolur (Ayan 2015: 71).

II.A.58.13401 - II.A.58.13600 Pirelik

II.A.59.13601 - II.A.59.13800 Pirik

II.A.60.13801 - II.A.60.14000 Pispatik

II.A.61.14001 – II.A.61.14200. Rom-Rom Ana

II.A.62.14201 – II.A.62.14400 Sahab

II.A.63.14401 - II.A.63.14600 Sarıkız

II.A.64.14601 - II.A.64.14800 Settur

II.A.65.14801 – II.A.65.15000 Su Kızı

II.A.66.15001 - II.A.66.15200 Şahmaran

II.A.66.15801. Kuyuda, yeraltına açılan bir kapı vardır ve orada Şahmaran yaşar (Arslan 2008: 278).

II.A.66.15802. Şah Meran Hindistan'da yaşar, ömrü bin yıldır ve yılanların şahıdır (Akgün 2000: 154).

II.A.66.15803. Şah Meran'ın verdiği yüzük sihirlidir ve içinden iki Arap çıkarak her isteği yerine getirir (Günay 1975: 472).

II.A.66.15804. Şahmaran, bir bal kuyusunun altında yaşar (Aydın 2012: 418; Boratav 2001: 159; Göde 1997: 179).

II.A.66.15805. Şahmaran, bir kuyudan açılan kapının ardında yaşar (Atlı 2011: 267).

II.A.66.15806. Şahmaran, bir mağarada yaşar (Berki 2003: 289).

II.A.66.15807. Şahmaran, bir su kuyusunda yaşar (Aydın 2012: 474).

II.A.66.15808. Şahmaran, yılanların koruyucusudur (Şimşek 1990: 515).

II.A.66.15809. Şahmaran'ı gören delikanlı, onun yerini söylemezse öldürülmekle tehdit edilir. Delikanlı, yerini söyler (Arslan 2008: 278).

- II.A.66.15810. Şahmaran'ı gören insanların eti pullu olur (Şimşek 1990: 520).
- II.A.66.15811. Şahmaran'ı gören insanların sırtı pullu olur (Arslan 2008: 278).
- II.A.66.15812. Şahmaranın ağzına tükürdüğü insan, bütün hayvanların dilini anlar (Şimşek 1990: 516).
- II.A.66.15813. Şahmaranın ayağının etini yiyen zehirlenir; gövdesini yiyen her dili bilir ve kafasını yiyen ise her hastalığın çaresini bilir (Aydın 2012: 416).
- II.A.66.15814. Şahmaran ve yanındaki yılanlar, üzümün bulunduğu bir kuyunun dibinde yaşarlar (Aydın 2012: 415).
- II.A.66.15815. Şahmaran, bir kuyunun altında yaşar (Bekdik 2014: 308; Günde 1997: 74).
- II.A.66.15816. Şahmaran, yarı yılan-yarı insan, aksakallı bir varlıktır (Tosun 1996: 333).
- II.A.66.15817. Şahmaran, yeraltında yaşar ve diğer yılanlara ders verir (Deniz 1996: 71).
- II.A.66.15818. Şahmaran'ı öldüren genç, bir yılanı dönüşür (Bekdik 2014: 308).
- II.A.66.15819. Şahmaran'ın alt tarafı yılan, üst tarafı insandır ve namaz kılar (Doğan 2006: 236).
- II.A.66.15820. Şahmaran'ın verdiği boncuğu dilinin altına koyan kişinin her isteği yerine gelir (Tosun 1996: 334).
- II.A.66.15821. Yılanlar, Şahmaran'ın öldüğünden habersizlerdir ve onun korkusundan sürünerek gezerler (Arslan 2008: 278).

II.A.67.15201 – II.A.67.15400 Şeri

II.A.68.15401 – II.A.68.15600 Şeşek

II.A.69.15601 – II.A.69.16600 Şeytan

- II.A.69.15601. Adamın ağladığını gören şeytan, ona, katır olmayı ve kendisini satmasını teklif eder (Atlı 2011: 445).
- II.A.69.15602. Altınları çalınan şeytanlar, aynı yere gelen üvey annenin kötü kalpli kızını, altınları çalan kız sanınca onu döver ve çarparlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 32).
- II.A.69.15603. Aslında şeytan olan ak sakallı ihtiyarın getirip yediği çocukların iskeletleri canlıdır (Öcal 1999: 252).
- II.A.69.15604. Bir kıza musallat olan cinler ve şeytanlar, duvardaki bir yarıktan gelirler ve kızın evlendiği insanı boğarlar (Ergun 2014: 57).
- II.A.69.15605. Cin ve şeytanların musallat olduğu kıza, onların verecekleri gül daha erken verilirse kızın büyüsü bozulur (Ergun 2014: 57).
- II.A.69.15606. Cinler ve şeytanlar hamamda toplanırlar (Doğramacıoğlu 2011: 116).
- II.A.69.15607. Cinler ve şeytanlar, bir dut ağacının altında düğün yaparlar. Helva diye öküz ve eşek pisliğini yerler (Uluslan 2009: 289).
- II.A.69.15608. Cinler ve şeytanlar, gece vakti yaptıkları düğüne rastladıkları kıızı da dâhil ederler (Uluslan 2009: 289).
- II.A.69.15609. Cinler ve şeytanlar, gece yarısı bir ağacın etrafında sohbet ederler (Tunç 2008: 152).

- II.A.69.15610. Cinler ve şeytanlar, hamamda kız donunda eğlenirler ve gelen insanları yıkamak istediklerini söyleyip öldürürler (Doğramacıoğlu 2011: 117).
- II.A.69.15611. Çocukları şeytanlar tarafından kaçırılan aile, evlerinde doğum yapan kızın bebeğini şeytanlar kaçırmazın diye onu korurlar (Ölmez 2014: 170).
- II.A.69.15612. Değirmende toplanan şeytanlar, aralarında eğlence düzenlerler (Ölmez 2014: 134).
- II.A.69.15613. Delice Mehmet gaz çıkarır ve evdeki küller savrulur. Köylü ise evde şeytan olduğunu sanıp evi terk ederler (Korkmaz 2010: 129).
- II.A.69.15614. Devler, periler ve şeytanlar insanlarla evlenebilirler (Özçelik 2004: 410).
- II.A.69.15615. Dödüğü alan çocuk, bir viranede şeytanlara rastlar ve dödüğünü çalarak onları eğlendirir (Deniz 1996: 97).
- II.A.69.15616. Eğir yoldan giden kardeş, gittiği yerdeki şeytan, cin ve tilki tarafından parçalanır (Aslan 2017: 62).
- II.A.69.15617. Hamamda yatan adam, şeytan ve cinlerle karşılaşır (Tunç 2008: 188).
- II.A.69.15618. İnsanların taptığı ulu çınarı koruyan adam, aslında şeytandır (Göde 2011: 241).
- II.A.69.15619. Karanlık çökünce şeytanlar davul çalarak gelirler. Helva pişirip yerler (Karadağ ve Akkaya 1997: 31).
- II.A.69.15620. Kırkı dolmadan beşiğine besmelesiz konulan bebeği şeytanlar götürür (Ölmez 2014: 169).
- II.A.69.15621. Kötü kardeş, bodrumdaki şeytanlar tarafından parçalanır (Günde 2016: 51).
- II.A.69.15622. Kötü yoldan giden kardeş, tilki, şeytan ve cin tarafından parçalanır (Arslan 2000: 426).
- II.A.69.15623. Kötülük yapan adam, cinler ve şeytanlar tarafından parçalanır (Tunç 2008: 155).
- II.A.69.15624. Kötülük yapan şeytanlar ve cinler, birer yakut taşına dönüştürülerek Şeytan Taşlığı'nda yaşlı bir bilge tarafından korunur (Yardımcı 2012: 173).
- II.A.69.15625. Kuyuya attığı karısını kontrol etmeye giden adam, bir şeytanla karşılaşınca korkar (Önal 2004: 420).
- II.A.69.15626. Periler diyarında şeytan alayları bulunur ve yollarının üzerinde bulunan insanları kaçırlar (Özçelik 2004: 299).
- II.A.69.15627. Sürekli şeytana söven adam, şeytanı kızdırır. Şeytan bir at kılığında adama gelir (Sayar 2009: 176).
- II.A.69.15628. Şeytan şekil değiştirebilir (Atlı 2011: 444; Göde 1997: 47; Karasu 2002: 221; Özçelik 2004: 475; Sayar 2009: 176; Şafak Aydın 2015: 138; Tunç 2008: 284).
- II.A.69.15629. 284).
- II.A.69.15630. Şeytan Taşlığı'nı koruyan yaşlı bilge, şehzadeye bir yüzük verir. Yüzük, şehzadenin her şekilde girmesini ve açıldığında cinleri ve şeytanları hapsedmesini sağlar (Yardımcı 2012: 173).
- II.A.69.15631. Şeytan ve cinlerin belleri kamburdur (Tunç 2008: 188).
- II.A.69.15632. Şeytan yakalanarak şişeye konulur (Uluslan 2009: 278).

- II.A.69.15633. Şeytan, kendisine kötü söz söyleyen adamı akıl hastanesine yatıracak işler yapar (Sayar 2009: 177).
- II.A.69.15634. Şeytan, kendisini acuze kadından kurtaran adama yardım eder (Önal 2004: 240).
- II.A.69.15635. Şeytan, yalnızca görünmek istediği insanlara görünür (Şafak Aydın 2015: 139).
- II.A.69.15636. Şeytan, yolda rastladığı adama iyilik yapar (Ölmez 2014: 189).
- II.A.69.15637. Şeytana dua edilmesini sağlayan adamın rüyasına şeytan girer ve ona teşekkür eder (Eren 2001: 346).
- II.A.69.15638. Şeytana uyan adam, bütün varlığını kaybeder (Şafak Aydın 2015: 138).
- II.A.69.15639. Şeytanın evlenmesine izin vermediği ikilinin evlenmesinin yolu, siyah bir horozu kesip kanını gelinle damadın alınlarına sürmektir (Günde 2016: 48).
- II.A.69.15640. Şeytanın üzerine bindiği insanlar hastalanır (Önal 2004: 240).
- II.A.69.15641. Şeytanın yapılmasına izin vermediği Hasankeyf köprüsünü yapmanın yolu, lekesiz bir siyah koyunu kesmektir (Günde 2016: 48).
- II.A.69.15642. Şeytanın yapılmasına izin vermediği köprüyü yapmanın tek yolu, yedi katırın tırnağını oraya gömmektir (Arslan 2000: 422).
- II.A.69.15643. Şeytanın yapımına izin vermediği köprü, yedi katırtırnağı gömülürse bitirilebilir (Aslan 2017: 58).
- II.A.69.15644. Şeytanla anlaşma yapan adam, atın arkasına bağlanarak öldürülür (Uluslan 2009: 291).
- II.A.69.15645. Şeytanlar Kaf Dağı'nda, periler Hindistan'daki ülkelerinde yaşarlar (Kartal 1974b: 6869).
- II.A.69.15646. Şeytanlar kendi aralarında düğün yaparlar (Akyol 2010: 396; Bekdik 2014: 309).
- II.A.69.15647. Şeytanlar köprü altında bayram yaparlar ve kendilerine kurban getiren insanların dileklerini yerine getirirler (Köse 2004: 169).
- II.A.69.15648. Şeytanlar kuyularda yaşarlar (Önal 2004: 240).
- II.A.69.15649. Şeytanlar tarafından kaçırılan delikanlı, kuş donunda dolaşır (Ölmez 2014: 170).
- II.A.69.15650. Şeytanlar, akşam olunca bir ateş yakıp etrafında konuşurlar (Uluslan 2009: 291).
- II.A.69.15651. Şeytanlar, besmele çekilmeden konulan eşyaları kullanırlar (Bekdik 2014: 309; Göde 1997: 184; Ölmez 2014: 134).
- II.A.69.15652. Şeytanlar, besmele çekilmeden konulan yiyecek ve içeceklerden alırlar (Kara 1996: 386-387).
- II.A.69.15653. Şeytanlar, bir alıç ağacının altında sohbet ederler ve bilinmeyen birtakım şeyleri aralarında konuşurlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 39).
- II.A.69.15654. Şeytanlar, değirmende buldukları adamın ağzına ateş atıp onu diri diri yakarlar (Ölmez 2014: 135).
- II.A.69.15655. Şeytanlar, geceleri bir bodrumda buluşarak yaptıkları kötülükleri anlatırlar (Günde 2016: 47).
- II.A.69.15656. Şeytanlar, insanlara olağanüstü hediyeler verirler (Akyol 2010: 396).
- II.A.69.15657. Şeytanlar, insanların düğünlerine katılabilirler (Akyol 2010: 396).

- II.A.69.15658. Şeytanlar, istedikleri insanın ve hayvanın kılığına girebilirler (Uluslan 2009: 290).
- II.A.69.15659. Şeytanlar, kötülüğü savunan adama görünürler ve ona yardım ederler (Uluslan 2009: 390).
- II.A.69.15660. Tilki, şeytan ve cin, bir yerde buluşur sohbet ederler (Arslan 2000: 422).
- II.A.69.15661. Verdiği elma sayesinde çocuk sahibi olmayı sağlayan ak sakallı ihtiyar, aslında yamyam bir şeytandır (Öcal 1999: 252).

II.A.70.16601 – II.A.69.16800 Şirret

II.A.71.16801 - II.A.71.17000 Şubat Karısı

II.A.72.17001 – II.A.74.17200 Tepegöz

- II.A.72.17801. Tepegözler insan eti yerler (Kurtulmuş yty.: 53).
- II.A.72.17802. Üvey annenin kızı, tepegöz olarak doğar (Göde 1997: 297).

II.A.73.17201 - II.A.73.17400 Tüllüce

II.A.74.17401 - II.A.74.17600 Ubur

II.A.75.17601 – II.A.16.17800 Üvey Anne (Olağanüstü)

- II.A.75.17601. Büyücü üvey annenin canı, dokuz dağın arkasındaki Perili Köşk'te yaşayan mavi bir kuştadır (Özçelik 2004: 378).
- II.A.75.17602. Büyücülüğe başlayan üvey anne, kızını kara bir köpeğe çevirerek kaçıtır (Özçelik 2004: 377).
- II.A.75.17603. Büyücülük de yapan üvey anne, kızının kocasını ve beraberindeki askerleri taşla dönüştürür (Özçelik 2004: 377).
- II.A.75.17604. Cadı tarafından dualarla kuşa dönüştürülen insan, bir insan elinin değmesiyle eski haline döner (Seyidoğlu 1975: 261).
- II.A.75.17605. Cadı üvey anne ve kızı, yakılarak öldürülür (Kara 1996: 222).
- II.A.75.17606. Cadı üvey anne, kızını birtakım dualarla kuşa çevirir (Seyidoğlu 1975: 261).
- II.A.75.17607. Cadı üvey anne, kızının kafasına iğneler sokarak onu bir kuşa çevirir (Seyidoğlu 1975: 256).
- II.A.75.17608. Cadı üvey anne, kızının parmağına zehirli bir yüzük takarak onu öldürür (Kara 1996: 470).
- II.A.75.17609. Cadı üvey anne, yeşil bir küpe binerek seyahat eder (Seyidoğlu 1975: 260).
- II.A.75.17610. Cadı üvey annenin okuduğu birtakım dualar, kızını bayıltır (Seyidoğlu 1975: 259).
- II.A.75.17611. Cadı üvey annenin parmağına sihirli yüzük taktığı kız, yüzük parmağından çıkana kadar ölür (Seyidoğlu 1975: 255).
- II.A.75.17612. Cadı üvey annenin verdiği sakız, çiğneyeni öldürür (Seyidoğlu 1975: 260).
- II.A.75.17613. Çingene üvey anne, güzelliğini kıskandığı kızının başına iğneler batırarak onu bir kuşa çevirir (Yardımcı 2012: 150).

- II.A.75.17614. İnsanları taşa dönüştüren büyücü üvey anne, öldürüldüğünde büyüsü de bozulur (Özçelik 2004: 378).
- II.A.75.17615. Kötü kalpli üvey anne, üvey kızının başına tarak saplayarak onu bir güvercine çevirir (Yaşar 2002: 209).
- II.A.75.17616. Padişahın karısı olan üvey anne, üvey kızını bir kurbağaya çevirir (Berki 2003: 320).
- II.A.75.17617. Üvey anne aslında bir cadıdır ve üvey çocuklarını her an görebilir (Kara 1996: 218).
- II.A.75.17618. Üvey anne bir cadıdır (Sakaoğlu 1973: 380; Seyidoğlu 1975: 254; 259).
- II.A.75.17619. Üvey anne, küpe binerek seyahat eder (Seyidoğlu 1975: 254).
- II.A.75.17620. Üvey anne, büyücülüğe başlar ve padişahla evlenen kızına ulaşmak için saraydaki askerleri cüceye çevirir (Özçelik 2004: 377).
- II.A.75.17621. Üvey annenin (demonik) kuşa çevirdiği kızın göğsündeki demir çekilince eski haline dönüşür. Kız eski haline dönüşür dönüşmez annesi de acıyla can verir (Yardımcı 2012: 195).
- II.A.75.17622. Üvey annesi (demonik) tarafından göğsüne bir demir batırılan kız kuşa dönüşür (Yardımcı 2012: 195).
- II.A.75.17623. Üvey kızını bir kuşa çeviren Kara Çingene (üvey anne) kızının eski hakine dönüştüğünü görünce hemen bir kargaya dönüşerek uzaklaşır (Yardımcı 2012: 150).

II.A.76.17801 – II.A.76.18000 Yabani Adam

- II.A.76.17801. Yaban adamın (cin) ayakları terstir (Akgün 2000: 217).
- II.A.76.17802. Yabani adam (cin), karşısındaki kişi ne yaparsa aynısını yapan demonik bir varlıktır (Akgün 2000: 217).
- II.A.76.17803. Yabani adam (cin), karşısındaki kişiyi taklit ederken yanarak öldürülür (Akgün 2000: 217).
- II.A.76.17804. Yabani adamı (cin) gören adam, tekrar bekçilik yapmaya gitmez (Akgün 2000: 217).

II.A.77.18001 - II.A.76.18200 Yallı Gelin

II.A.78.18201 – II.A.78.19400 Yamyam ve Vampir (Olağanüstü)

- II.A.78.18201. Adamın karısı ölünce sonradan evlendiği kadın bir dev karısıdır ve köydeki herkesi yer (Şimşek 1990: 644).
- II.A.78.18202. Adamın teyzesi insan (olağanüstü) yer (Eren 2001: 197).
- II.A.78.18203. ahali, Karo'nun (ölüleri yiyen kara köpek) geleceğini bildikleri için hemen kaçarlar (Doğramacıoğlu 2011: 62).
- II.A.78.18204. Altı yaşına gelen çocuk, özellikle akşamları dışarıda oynar ve günde bir çocuk yer (Berki 2003: 294).
- II.A.78.18205. Altın bülbül, canavarlar tarafından korunur ve onlardan biri de, bir sarayda güzel bir kızla yaşayan insan yiyen devdir (Yavuz 1996: 262).

- II.A.78.18206. Arap dev, bilinmeyen zanaatı öğretir ve zanaatı öğrettiği insanları yer (Taner 1995: 89).
- II.A.78.18207. Aslında şeytan olan aksakallı ihtiyarın getirip yediği çocukların iskeletleri canlıdır (Öcal 1999: 252).
- II.A.78.18208. Bacakları on arşın uzunluğunda olan dev kendisine selam vermeyen insanları yer (Seyidoğlu 1975: 317).
- II.A.78.18209. Bebek dev, her gün ahırdaki atlardan birini diri diri yer (Göde 1997: 234).
- II.A.78.18210. Beşikteki vampir kız, ahırdaki hayvanları canlı canlı yer (Arslan 2008: 287; Caferoğlu 1994: 147).
- II.A.78.18211. Bir ailenin dördüncü çocuğu olan on beş günlük bebek, ağıldaki atları yer. Başına konduğu atları öldürür ve kuş donuna girebilir (Karadağ ve Akkaya 1997: 62).
- II.A.78.18212. Bir kuyunun dibinde yatan yedi başlı bir dev vardır. Devın yanında tutsak kırk tane kız vardır ve her ay birini yer (Öcal 1999: 291).
- II.A.78.18213. Bütün köylüler köyü terk edince, yamyam çocuk hayvanları yemeye başlar (Berki 2003: 294).
- II.A.78.18214. Cadı kadının burnu yoktur ve ölü yer, insanlara da yemek olarak ölü eti ikram eder (Karadağ ve Akkaya 1997: 59).
- II.A.78.18215. Cadı ve oğulları, insanları kaçırıp yerler (Akgün 2000: 165).
- II.A.78.18216. Cadı, evine gelen çocuğu şişmanlatıp kazanda pişirmek ister (Çek vd. 2018: 58).
- II.A.78.18217. Cadı, insan etinin kokusunu alabilir (Yaşar 2002: 191).
- II.A.78.18218. Cadı, kızın parmağından kanını emer (Eren 2001: 338; Yaşar 2002: 191).
- II.A.78.18219. Cadı, yanlış yoldan giden insanları yer (Berki 2003: 187).
- II.A.78.18220. Cadılar çocukları kaçırıp yerler (Tunç 2008: 253).
- II.A.78.18221. Cadılar insanları kanını emerek öldürürler (Özçelik 2004: 368).
- II.A.78.18222. Cadılar, ilim öğrettikleri insanları yerler (Kongül 2013: 17).
- II.A.78.18223. Can elması adı verilen sihirli meyve, cadı kadının kanını emerek öldürdüğü kızı diriltir (Özçelik 2004: 369).
- II.A.78.18224. Canavar, kızın kanını kapı deliğinden uzattığı parmağından emer (Yavuz 1996: 242).
- II.A.78.18225. Canavarlar insan etinin kokusunu alabilirler (Özçelik 2004: 368; Yavuz 1996: 242).
- II.A.78.18226. Canavarlar insan etiyle beslenirler (Alay 2005: 188; Bakırcı 2000: 396; Öcal 1999: 331).
- II.A.78.18227. Canavarlar, yedikleri insanların ailelerinden helallik alırlar (Bakırcı 2000: 396).
- II.A.78.18228. Congalaz karısı, kapı deliğinden parmağını uzatan kızın kanını emer (Alptekin 2002: 444).
- II.A.78.18229. Çefderçürsi, her hayvanın şekline girebilir (Seyidoğlu 1975: 182).
- II.A.78.18230. Çeşmenin başını tutan dev, kendisine yenilmesi içi bir kadın verilirse insanların su almalarına izin verir (Öcal 1999: 379).
- II.A.78.18231. Çiğ et yiyen hoca (demonik) şekil değiştirebilir (Şimşek 1990: 588).

- II.A.78.18232. Dağda yaşayan büyük dev, çocukları yiyerek beslenir ve her gün gittiği evlerden çocuk toplar (Karadağ ve Akkaya 1997: 33).
- II.A.78.18233. Demonolojik özellikler taşıyan (yamyam) hoca, ateşe atılarak öldürülür (Şimşek 1990: 592).
- II.A.78.18234. Denizde yaşayan aygırlar, insanları kaçırlar ve et yerler (Bakırcı 2000: 435).
- II.A.78.18235. Dev karısı insan etinin kokusunu alabilir (Arslan 2017: 425).
- II.A.78.18236. Dev karısı insan etiyle beslenir (Arslan 2017: 428; Arseven 1964c: 3445; Çakıcı 2015: 108; Dağlar 2010: 150; Doğan 2012: 514; 569; Doğramacıoğlu 2011: 89; Ergun 2014: 43; 104; Özçelik 2004: 364; Yavuz 1996: 225).
- II.A.78.18237. Dev karısı, evinde kalan iki çocuktan küçüğünü gece canlı canlı yer (Arslan 2008: 240).
- II.A.78.18238. Dev karısı, evine gelen çocukları yer (Arslan 2017: 377).
- II.A.78.18239. Dev karısı, evine gelen insanlara parmağını kesip yedirir ve parmağıyla konuşur. Eğer insan parmağı yemişse, dev karısı onu eğitir (Ölmez 2014: 152).
- II.A.78.18240. Dev karısı, insan yer ve insanlara yardım eden hizmetçisiyle birlikte yaşar (Arslan 2017:425).
- II.A.78.18241. Dev karısı, kızın kanını kapı deliğinden uzattığı parmağından emer (Yavuz 1996: 225).
- II.A.78.18242. Dev karısı, kızıyla beraber yaşar ve evine gelen insanları pişirip yer (Arslan 2008: 203-204).
- II.A.78.18243. Dev karısı, peşine takıldığı kızın etinden küçük bir parça olsa da yemeden bırakmaz (Ergun 2014: 162).
- II.A.78.18244. Dev karısının büyü yaptığı şehzade, her gün bir kız yer (Boratav 2001: 119).
- II.A.78.18245. Dev, adamın yolunu keser ve onu yiyeceğini söyler. Eğer büyük kızını verirse vazgeçeceğini belirtince, adam kızını vermeye razı olur (Yardımcı 2012: 175).
- II.A.78.18246. Dev, anası babası evde olmayan çocukları yer (Özçelik 1995: 89).
- II.A.78.18247. Dev, bir delikte yaşar ve evine gelen çocuklara kafasındaki bitleri yedirir. Daha sonra onları yer (Çöl Yıldız 2010: 11).
- II.A.78.18248. Dev, dev olan karısıyla birlikte yaşar ve evine gelen insanları pişirip yer (Arslan 2017: 467).
- II.A.78.18249. Dev, düşmanı olduğu padişah ölünce, onu mezardan çıkarıp yemek ister (Özden 2009: 599).
- II.A.78.18250. Dev, erkek çocukların etini daha çok sever (Çelik 2008: 392).
- II.A.78.18251. Dev, eve gelen çocukları yer (Akyol 2010: 250).
- II.A.78.18252. Dev, evine gelen çocukları besler ve sırayla onları pişirip yer (Çelik 2008: 392).
- II.A.78.18253. Dev, evine gelen misafirleri korkutmadan yemeye çalışır (Dağlar 2010: 157).
- II.A.78.18254. Dev, evine getirdiği kıza ölü eti yedirmeye çalışır ve kıza eti verdikten sonra etle konuşur. Kız eti yemezse kızı öldürür (Yardımcı 2012: 175).

- II.A.78.18255. Dev, evlendiği kıza bir insan parmağı yedirir ve parmakla konuşarak yenip yenmediğini sorar. Yenmemişse kızı öldürür (Yardımcı 2012: 239).
- II.A.78.18256. Dev, harabe bir kilisede yaşar ve kaçırıldığı insanların başta gözleri olmak üzere canlı canlı uzuvlarını yer (Önay 1995: 288).
- II.A.78.18257. Dev, her şeyi öğrettiği insanları yer ve cahil insanları yemez (Ölmez 2014: 145).
- II.A.78.18258. Dev, her yıl gelerek ülkenin padişahını yer (Sakaoğlu 1973: 391).
- II.A.78.18259. Dev, her yıl ülkenin padişahını yer (Sakaoğlu 1973: 391).
- II.A.78.18260. Dev, kapı deliğinden kızın kanını emer (Akgün 2000: 189; Akyol 2010: 324; Bakırcı 2000: 320; Doğan 2006: 301; Eren 2001: 218; Günde 2016: 68; Köse 2004: 149; Önay 1999: 517; Önay 1998c; Yaşar 2002: 202; Yavuz 1996: 225).
- II.A.78.18261. Dev, karşılaştığı adamları yemek ister (Kartal 1969d: 5327).
- II.A.78.18262. Dev, kendisinden atını, köpeğini ve kızını kaçıran adamı pişirip yemeğe karar verir (Yardımcı 2012: 245).
- II.A.78.18263. Dev, kızın kanını bir kapının deliğinden çıkardığı parmağından emer (Önay 1995: 517).
- II.A.78.18264. Dev, kızın kapı deliğinden uzattığı parmağına yüzük takarak onu bayıltır (Doğan 2012: 393).
- II.A.78.18265. Dev, Köse'yi yemek ister (Atlı 2011: 432).
- II.A.78.18266. Dev, kuyuya inen insanlara "kim güzel" diye sorar ve beklediği cevabı vermeyen insanları yer (Tunç 2008: 243).
- II.A.78.18267. Dev, mağarasına gelen insanları yer (Caferoğlu 1994: 202).
- II.A.78.18268. Dev, nefesiyle kızların evlerini içine çeker ve daha sonra kızları nefesiyle çekip yer (Kara 1996: 117).
- II.A.78.18269. Dev, okuma yazma bilmeyen çocukların eline bir mektup vererek evlerine gönderir. Mektupta mektubu getiren oğlanın pişirilmesi yazılıdır. Mektubu götüren çocuk kesilip yenir (Özçelik 1995: 99).
- II.A.78.18270. Dev, padişahla beslenmek ister (Karadağ ve Akkaya 1997: 79-80).
- II.A.78.18271. Dev, parmağını emdiği kızı bayıltır ve her gün kızın parmağını emerek onu zayıflatır (Doğan 2006: 301).
- II.A.78.18272. Dev, rastladığı insanlarla beslenir (Boratav 2001: 157).
- II.A.78.18273. Dev, suya gelen insanlara bir soru sorar ve bilemeyenleri yer (Eğridağ 1997: 73).
- II.A.78.18274. Dev, suyun kaynağını kesmiştir ve ayda bir insan kurban edilirse insanların su almalarına müsaade eder (Önal 2004: 168).
- II.A.78.18275. Dev, suyun kaynağını kesmiştir ve ayda bir insan kurban edilirse insanların su almalarına müsaade eder (Önal 2004: 168).
- II.A.78.18276. Dev, suyun kaynağını kesmiştir ve haftada bir erkek ve kız yerken insanların su almalarına müsaade eder (yeryüzünde) (Kara 1996: 129).
- II.A.78.18277. Dev, suyun kaynağını kesmiştir ve haftada bir erkek ve kız yerken insanların su almalarına müsaade eder (yeryüzünde) (Kara 1996: 129).

- II.A.78.18278. Dev, ülkenin padişahının ciğerini yemek ister (Dağlar 2010: 129).
- II.A.78.18279. Dev, yakaladığı insanları yer (Doğan 2012: 558).
- II.A.78.18280. Dev, yeni ölmüş insanları yer (Öcal 1999: 386).
- II.A.78.18281. Dev, yiyeceği insanları kuyuya indirir ve orada yer (Ulu 1990: 318).
- II.A.78.18282. Dev, yiyecek insanın ve hayvanın kalmadığı köyü terk eder (Gözen 2014: 143).
- II.A.78.18283. Devanası, göğsünden içen insanları yemez ve evladı sayar (Özçelik 2004: 371).
- II.A.78.18284. Deve dönüşebilen yamyam kız kardeş, köyün bütün halkını yemiştir (Sayar 2009: 168).
- II.A.78.18285. Devi evindeki tencerede insan eti kaynatır (Önay 1995: 517).
- II.A.78.18286. Devi evine gelen insanları yer (Önay 1998f).
- II.A.78.18287. Devın alıp yiyeceği kıza kırk gün kırk gece düğün yapılır (Ulu 1990: 304).
- II.A.78.18288. Devın evinde düğün vardır ve kadınlar bulgur kaynatırlar. Devın evine gelen insanları uyarıp kaçmalarını isterler (Doğan 2012: 392).
- II.A.78.18289. Devın evinde insan etlerinin dizili olduğunu gören kadın, yemeden içmeden kesilir (Doğan 2006: 232).
- II.A.78.18290. Devın evindeki odalarda çeşitli insan uzuvları vardır (Doğan 2006: 232).
- II.A.78.18291. Devın yaşadığı kuyudan bir başka memlekete gidilir ve orada suyun kaynağını tutan, yalnızca bir kız yiyince insanların su almasına müsaade eden bir dev vardır (Özçelik 1995: 117).
- II.A.78.18292. Devın yemek üzere olduğu Keloğlan, yalvararak tilkiden yardım ister (Kara 1996: 168).
- II.A.78.18293. Devler bir köydeki çocukları kaçırp yerler (Çek vd. 2018: 56).
- II.A.78.18294. Devler evlerine gelen davetsiz misafirleri yerler (Doğan 2006: 301).
- II.A.78.18295. Devler insan etinin kokusunu alabilirler (Akyol 2010: 275; Alptekin 2002: 259; 441; Arslan 2008: 309; Çiftçi 2015: 194; Doğan 2012: 392; Ergun 2014: 104; Göde 1997: 218; Günay 1975: 339; Kara 1996: 595; Öcal 1999: 291; 465; Sınayuç 1974: 7101; Ulu 1990: 299; Yaşar 2002: 202).
- II.A.78.18296. Devler insan etiyle beslenirler (Akgün 2000: 182; 183; 200; Alay 2005: 185; 205; 213; 217; Akyol 2010: 242; 260; 175; 324; Alptekin 2002: 259; 441; Artun 1978: 25; Arslan 2008: 309; Bakırcı 2000: 269; 315; 320; Bekcik 2014: 239; 303; Çöl Yıldız 2010: 17; Deniz 1996: 80; Eren 2001: 218; 287; Göde 1997: 218; 242; 355; Günay 1975: 198; 283; 3771; 359; Kara 1996: 164; 564; Çcal 1999: 311; 393; 465; Önay 1995: 275; Önkol 2015: 288; Özçelik 2004: 361; 370; Pamir Bildik 1995: 276; 302; Sakaoğlu 1973: 402; 467; 508; Seyidoğlu 1975: 198; Sınayuç 1974: 7101; Şafak Aydın 2015: 219; Şimşek 1990: 677; 714; Yaşar 2002: 171; 183; 202; 253).
- II.A.78.18297. Devler insan kılığına girebilir, mezarları evin yakınındadır ve ölüleri yerler (Öcal 1999: 205).
- II.A.78.18298. Devler insan yerler ve yedikleri insanların kafataslarından kale inşa ederler (Seyidoğlu 1975: 323).

- II.A.78.18299. Devler insanları pişirip yerler (Dağlar 2010: 166; Günay 1075: 301; Özçelik 2004: 340; Sakaoğlu 1973: 461; 465).
- II.A.78.18300. Devler insanların parmaklarından kanlarını emerek beslenirler (Seyidoğlu 1975: 333).
- II.A.78.18301. Devler insanlarla başka insanları yemek üzere anlaşma yapabilirler (Öcal 1999: 265).
- II.A.78.18302. Devler ve karıları insan yerler (Seyidoğlu 1975: 316).
- II.A.78.18303. Devler, acıkınca ve azıkları gelmeyince komşu köylüleri kaçırp yerler (Gözen 2014: 142).
- II.A.78.18304. Devler, evlendikleri kızlara kesip bir uzuvlarını yedirirler ve yemeyenleri öldürürler (Akyol 2010: 243).
- II.A.78.18305. Devler, evlenecekleri kadınlara kendi uzuvlarını pişirip yedirir, yemeyenleri öldürür (Bakırcı 2000: 274).
- II.A.78.18306. Devler, insan kanının kokusunu alabilirler (Akyol 2010: 324).
- II.A.78.18307. Devler, karşılaştıkları insanları yerler (Yardımcı 2012: 287).
- II.A.78.18308. Devler, kendilerine emanet edilen şehzadeyi kırk gün sonra yemeye karar verirler (Şafak Aydın 2015: 244).
- II.A.78.18309. Devler, ormanda rastladıkları insanları yerler (Arseven 1967b: 4564).
- II.A.78.18310. Devler, rastladıkları insanın kanını emerler (İvgin 1976: 7740).
- II.A.78.18311. Devler, topladıkları insan cesetlerini pişirip yerler (Göde 2011: 249).
- II.A.78.18312. Devler, ülkelerine gelen insanları yerler (Kara 1996: 187).
- II.A.78.18313. Dişi dev insanları yemek için dişlerini biler (Köksel 1995: 264).
- II.A.78.18314. Dişi dev, usulünce karşılanmazsa insanları yer (Kara 1996: 505).
- II.A.78.18315. Dokuz kafalı bir dev vardır, altı ayda bir insan yer ve su kaynağını tutmuştur. Ancak bir insan yedikten sonra insanların su almasına müsaade eder (Karadağ ve Akkaya 1997: 43).
- II.A.78.18316. Dua edilerek sahip olunan kızın bahtında kara bir köpekle evlenmek vardır. Kara köpek aslında bir insandır ve ölülerini yer (Şükrü 1934: 17).
- II.A.78.18317. Duman tüten yerde bir dev karısı yaşar ve evine gelen insanları yer (Özçelik 1995: 93).
- II.A.78.18318. Duman tüten yerde cadı karısı yaşar ve insan yer (Korkmaz 2010: 117).
- II.A.78.18319. Duman tüten yere giden çocuklar, önlerine gelen yemeğin insan eli olduğunu görürler (Korkmaz 2010: 117).
- II.A.78.18320. Ejderhalar insan yer (Köse 2004: 175).
- II.A.78.18321. Elinden içinde dünya güzellerinin bulunduğu üç yumurta alınan ölü canlanır (Sayar 2009: 155).
- II.A.78.18322. En küçük kardeşin atıldığı kuyu, bir dünyaya açılır ve orada suyun kaynağını tutan bir dev vardır. Dev, günde bir kız yerken insanların su almalarına müsaade eder (Tunç 2008: 157).

- II.A.78.18323. En son doğan kız çocuğu, yedi yaşına gelince geceleri dev olup inekleri çiğ çiğ yer (Sayar 2009: 167).
- II.A.78.18324. Eskicinin karısı, gittiği mezarlıktan bir ölü çıkar, onu kaldırır ve ciğerini yer. (Özçelik 2004: 472)
- II.A.78.18325. Etrafta duman tüten tek yer devin evidir. Karısı ve yedi kızıyla yaşayan devler insan yerler (Önal 2004: 261).
- II.A.78.18326. Evin tek kız çocuğu, geceleri canlı canlı bir koyun yer (Doğan 2006: 185).
- II.A.78.18327. Evine gelen iki çocuğu serbest bırakanın gelini olduğunu anlayan dev, gelininin bir bacağına yer (Dağlar 2010: 151).
- II.A.78.18328. Evlendiği adamın ölü yediğini gören kız çok korkar (Seyidoğlu 1975: 183).
- II.A.78.18329. Evlendiği Arap'ın evinde leşler, kefenler ve insan kemikleri gören kız, korkudan bayılır (Arseven 1964d: 3553).
- II.A.78.18330. Evlendiği köpeğin (Karo) ölülerini mezardan çıkarıp yediğini gören kızın suratı korkudan sararır (Doğramacıoğlu 2011: 62).
- II.A.78.18331. Evlendiği yaratık adamın evinde bir sürü ceset bulan kız dehşete düşer (Yaşar 2002: 240).
- II.A.78.18332. Gaddar adam, evine gelen baldızına insan eti yedirmeye çalışır (Berki 2003: 325).
- II.A.78.18333. Gaddar adam, evine gelenleri öldürüp etlerini saklar (Berki 2003: 325).
- II.A.78.18334. Gaddar adam, insan etiyle konuşup yenip yenmediğini sorar (Berki 2003: 325).
- II.A.78.18335. Gece vücudu soğuk olan kadın (yamyam), cinler ve perilerin neslindendir (Doğan 2006: 220).
- II.A.78.18336. Geceleri köpeğe dönüşen adam, kendi çocuğunun göbek bağına yerse insan olarak kalır (Akyol 2010: 312).
- II.A.78.18337. Geceleri vücudu soğuk olan kadın (cin veya peri), kocası uyuduktan sonra olağanüstü varlıklarla buluşarak ölü ciğeri yer (Doğan 2006: 220).
- II.A.78.18338. Girilmesi yasaklı odada zincirlenmiş bir dev vardır. İnsan görürse zincirleri çözülür ve o insanı yer (Doğan 2006: 244).
- II.A.78.18339. Has bahçeye giden yoldaki ormanda yamyamlar yaşar (Önay 1995: 291).
- II.A.78.18340. Has bahçeye giden yoldaki ormanda yaşayan yamyamların ayakları, damarları ve kemikleri yoktur, bazıları da yamyama benzer (Önay 1995: 294).
- II.A.78.18341. Haydut, aslında bir yamyamdır ve evine getirdiği kızlara insan eti yedirir. Etin yenip yenmediğini etle konuşarak öğrenir ve eti yemeyen kızları öldürür (Bayrı 2010: 120).
- II.A.78.18342. Hoca, insan kemikleri yer (Seyidoğlu 1975: 188).
- II.A.78.18343. Hocanın (demonik) evinde kırk oda bulunur ve kırkıncı odada hocanın hayvan kemiklerini kemirdiği görülür (Şimşek 1990: 588).
- II.A.78.18344. Hocasının insan kemiklerini yediğini gören kız korkup kaçır (Seyidoğlu 1975: 188).
- II.A.78.18345. İssız yerde rastlanan bir dudağı yerde bir dudağı gökte kadın, insan yer (Aydın 2012: 361).

- II.A.78.18346. İci baba, evine getirdiği kızlara parmağını yedirmek ister ve daha sonra parmağıyla konuşarak yenip yenmediğini sorar. Parmağını yemeyen kızları kesip asar (Çöl Yıldız 2010: 10).
- II.A.78.18347. İçinde kızların yaşadığı narlar, kırk başlı dev tarafından korunur ve dev, narları almaya gelen insanları yer (Boratav 2001: 72).
- II.A.78.18348. İçine inildikçe inen kişiyi yakan kuyunun dibinde bir dev yaşar ve kuyuda kaçırıp yediği kızlar bulunur (Öcal 1999: 247).
- II.A.78.18349. İğ satan dev, aslında yamyamdır (Arslan 2017: 390).
- II.A.78.18350. İğci Baba, evine getirdiği kızlara kendi parmağını yedirir ve daha sonra parmağıyla konuşarak yenip yenmediğini sorar. Yemeyen kızları öldürür (Boratav 2001: 145).
- II.A.78.18351. İğci Baba, kaçırıp evine getirdiği kızlara parmak yedirmeye çalışır ve yemeyenleri saçlarından tavana asar (Pamir Bildik 1995: 290).
- II.A.78.18352. İğci Baba, parmağını yediğini söyleyen kızları sınamak için parmağıyla konuşur ve yenip yenmediğini sorar (Pamir Bildik 1995: 292).
- II.A.78.18353. İğci Baba'nın evi insan etleriyle doludur (Boratav 2001: 145).
- II.A.78.18354. İğcinin evine giden kız, her yerin insan etiyle dolu olduğunu görünce korkar (Boratav 2001: 145).
- II.A.78.18355. İnsan kılığındaki devle evlenen kız, onun evindeki odalardan birinde bir köpeğin mezarlıktan ölümleri yediğini görür (Şimşek 1990: 647).
- II.A.78.18356. İnsan yiyen bebek öldürüldükten sonra kanından bir miktar alınarak yediği insanların kapısına sürülür ve insanlar dirilir (Karadağ ve Akkaya 1997: 63).
- II.A.78.18357. İnsan yiyen bebek, bir süre sonra köydeki herkesi yer ve abisi köye döndüğünde onu da yemek ister (Karadağ ve Akkaya 1997: 62-63).
- II.A.78.18358. İnsan yiyen dev, kalbine kılıç sokularak öldürülür (Yavuz 1996: 262).
- II.A.78.18359. İnsan yiyen haydut, ülkeden kovulur (Bayrı 2010: 124).
- II.A.78.18360. İnsan yiyen hoca, duvarlardan geçebilir (Seyidoğlu 1975: 189).
- II.A.78.18361. İnsan yiyen hoca, kendisini gören kıza ne gördüğünü sorar ve çocuğunu kaçıtır. Bu üç kere tekrarlanır (Seyidoğlu 1975: 190).
- II.A.78.18362. İnsan yiyen kadın (olağanüstü), yeğeninin karısını yiyemediği için ona zor işler verir ve yemek için bahane arar (Eren 2001: 197).
- II.A.78.18363. İnsan yiyen kazma dişli kürek başlı kız, bir vuruşta ağaçları kökünden devirebilir (Tekin ve Nâkib 1994: 94).
- II.A.78.18364. İnsan yiyen kız, aslanlar tarafından parçalanır (Özçelik 2004: 359).
- II.A.78.18365. İnsan yiyen teyze (olağanüstü), suda boğularak ölür (Eren 2001: 198).
- II.A.78.18366. İnsan yiyen ve köpeğe dönüşebilen hoca, bir kaplan tarafından öldürülür (Göde 1997: 239).
- II.A.78.18367. İnsanı sahiplenen periler, ancak o öldürülürse ve etinden yerlerse onu rahat bırakırlar (Seyidoğlu 1975: 179).
- II.A.78.18368. İnsanlara uzuvlarını yedirmek isteyen padişah, yamyamdır (Akgün 2000: 193).

- II.A.78.18369. Kara bir köpek donunda gezen delikanlı, sırrı ifşa edilince karısını terk eder (Günay 1975: 464).
- II.A.78.18370. Kara köpek donunda gezen delikanlı, aslında ölülerini yer (Günay 1975: 466).
- II.A.78.18371. Kara köpek donunda gezen delikanlı, istediği insanların suretine bürünebilir (Günay 1975: 466).
- II.A.78.18372. Kara köpek donunda gezen delikanlının verdiği tüyler birbirine sürtülürse, delikanlı orada belirir (Günay 1975: 468).
- II.A.78.18373. Karısının teninin geceleri soğuk olduğunu fark eden adam, onu takip eder ve karısının geceleri garip bir varlığa dönüşerek ölülerin yüreklerini yediğini görür (Özçelik 2004: 399).
- II.A.78.18374. Kaz Dağı'nın arkasında on başlı bir insan (dev) vardır ve insan yer (Doğan 2006: 281).
- II.A.78.18375. Kendi bir, sakalı iki karış olan cüce, padişahın kafasını yer (Köksel 1995: 175).
- II.A.78.18376. Kendi kızını yiyen dev karısının karnı çatlar ve ölür (Çakıcı 2015: 109).
- II.A.78.18377. Kırk adamla evlenen kadın, gerdek gecelerinde adamların kırkını da öldürmüştür. Kızın karnından bir yılan çıkar ve güveyiyi yer (Özçelik 2004: 299).
- II.A.78.18378. Kırk dev, ormana yerleşirler ve ormandan geçen köylülerini yerler (Arslan 2017: 502).
- II.A.78.18379. Kırk kızı olan dev, her gün dişlerini bileyip birisini yer (Dağlar 2010: 157).
- II.A.78.18380. Kırk kızın babası devdir ve evine gelip uyuyan misafirleri yer (Önkol 2015: 216).
- II.A.78.18381. Kırk oğuldan sonra doğan kazma dişli, kürek başlı kız, otuz dokuz ağabeyini ve babasını yer (Tekin ve Nâkib 1994: 90).
- II.A.78.18382. Kız, Dümbülcü (dev) ile evlenir ve evindeki odalardan birine girdiğinde Karo'nun yeni gömülmüş bir ölüyü çıkarır ve ciğerini sökerek eve getirdiğini görür (Doğramacıoğlu 2011: 146).
- II.A.78.18383. Kız, kendisini ilk isteyen kara köpek (Karo) ile evlenir ve evindeki odalardan birine girdiğinde Karo'nun yeni gömülmüş bir ölü mezardan çıkarak yediğini görür (Doğramacıoğlu 2011: 62).
- II.A.78.18384. Kıza ilk dünürü gelen yaşlı adam, bir kayanın altında yaşar ve orada getirip yediği ölüler bulunur (Seyidoğlu 1975: 181).
- II.A.78.18385. Kızın evlendiği Arap'ın evinde leşler, kefenler ve insan kemikleri vardır (Arseven 1964d: 3553).
- II.A.78.18386. Kızın evlendiği derviş, geceleri mezarlığa giderek yeni gömülmüş ölülerini çıkarır (Seyidoğlu 1975: 183).
- II.A.78.18387. Kocasının yamyam olduğunu öğrenen kadın, hamamdaki bir kadınla kıyafetlerini değiştirerek kaçır (Arseven 1964d: 3554).
- II.A.78.18388. Kötülük yapan kadının kızı yamyam olarak doğar (Sakaoğlu 1973: 449).
- II.A.78.18389. Köyün ağası, devler köylülerini kaçırpı yemeye başlayınca onlarla anlaşır ve karınlarını doyurmaya başlar (Gözen 2014: 142).

- II.A.78.18390. Köyün birinde suyu kesen ve köyden bir kız aldıktan sonra köylülerin su almasına izin veren bir dev bulunur (Deniz 1996: 94).
- II.A.78.18391. Köyün hocası aslında yeni gömülmüş ölüleri yer ve köpeğe dönüşür (Göde 1997: 238).
- II.A.78.18392. Köyün su kaynağını kesen dev, kendisine bir kız verilince insanların su almalarına müsaade eder (Özçelik 1995: 96).
- II.A.78.18393. Köyüne geri dönen delikanlı, vampir kardeşinden kaçır (Arslan 2008: 290).
- II.A.78.18394. Kuşa dönüşebilen delikanlı, aslında bir ifrittir ve mezardan ölülerin ciğerlerini yer (Öcal 1999: 228).
- II.A.78.18395. Kuşlar padişahının kızı, mezardaki ölüleri yer (Bakırcı 2000: 376).
- II.A.78.18396. Kuyudan çıkılarak gidilen ülkede suyun başını tutan ve kendisine yemek olarak sunulan kızı yediğinde insanların su almasına müsaade eden bir dev bulunur (Deniz 1996: 140).
- II.A.78.18397. Kuyudan gidilen farklı bir dünyada, suyun başını tutan yedi başlı bir dev vardır ve bu dev her sene bir kız yiyerek insanların su almalarına müsaade eder (Öcal 1999: 345).
- II.A.78.18398. Mağarada yaşayan yaşlı kadının oğlu devdir ve insan yer (Aydın 2012: 342).
- II.A.78.18399. Mezara ölülerini gömen ahali, Dümbülkile (dev) geleceğini bildikleri için hemen kaçarlar (Doğramacıoğlu 2011: 146).
- II.A.78.18400. Mezara ölülerini gömen ahali, Karo'nun (ölüleri yiyen kara köpek) geleceğini bildikleri için hemen kaçarlar (Doğramacıoğlu 2011: 62).
- II.A.78.18401. Mezardan çıkarıp ölüleri yiyen adam, şekil değiştirme özelliğine sahiptir (Karadağ ve Akkaya 1997: 85).
- II.A.78.18402. Oğlan gittiği diğer dünyaya, suyun kaynağını tutan ve her gün bir insan yiyip insanların su almasına müsaade eden bir dev vardır (Atlı 2011: 294).
- II.A.78.18403. Ormanda duman tüten evde, insanları yiyen bir cadı yaşamaktadır (Bekdik 2014: 207).
- II.A.78.18404. Ormanda ılık yanan evde insan yiyen cadı yaşar (Göde 2011: 233).
- II.A.78.18405. Ormanda insan yiyen dev ve karısı yaşamaktadır (Kara 1996: 464).
- II.A.78.18406. Ölü ciğeri yiyen kadının sırrı ifşa edilince aniden kaybolur (Özçelik 2004: 473).
- II.A.78.18407. Ölü yiyen adam, istediği insanın şekline girebilir (Seyidoğlu 1975: 181).
- II.A.78.18408. Ölü yiyen adam, sırrını öğrenen insanları yer (Seyidoğlu 1975: 181).
- II.A.78.18409. Ölü yiyen adamın adı Çefderçürsi'dir (Seyidoğlu 1975: 182).
- II.A.78.18410. Ölü yiyen derviş, her hayvanın şekline girebilir (Seyidoğlu 1975: 186).
- II.A.78.18411. Ölü yiyen derviş, insanların ruhlarını bir şişeye hapsedebilir (Seyidoğlu 1975: 186).
- II.A.78.18412. Ölü yiyen derviş, istediği insanın suretine bürünebilir (Seyidoğlu 1975: 184).
- II.A.78.18413. Ölü yiyen derviş, sırrını öğrenen insanları öldürüp yer (Seyidoğlu 1975: 185).
- II.A.78.18414. Ölü yiyen dervişi tamamen ortadan kaldırmak için eti vahşi hayvanlara yedirilir, pislikleri kurutulup yedi yol ayırımına dökülür (Seyidoğlu 1975: 187).
- II.A.78.18415. Ölü yiyen kara köpek (Karo) cansız nesnelere ve hayvanlara dönüşebilir (Doğramacıoğlu 2011: 67).

- II.A.78.18416. Ölü yiyen kara köpek (Karo) istediği insanın şekline girebilir ancak gözleri aynı kalır (Doğramacıoğlu 2011: 63).
- II.A.78.18417. Ölü yiyen kara köpek (Karo), köpekler tarafından parçalanarak öldürülür (Doğramacıoğlu 2011: 68).
- II.A.78.18418. Ölülerin yüreklerini yiyen kadının sırrı ifşa edilince, gündüz olağanüstü bir varlığa dönüşerek kocasını tehdit eder. Sırrını bir başkasına açarsa onu öldüreceğini söyler (Özçelik 2004: 400).
- II.A.78.18419. Önce küçük haşeratları, daha sonra da büyükbaş hayvanları ve insanları yemeye başlayan kız, ejderhaya dönüşür (Öcal 1999: 236).
- II.A.78.18420. Padişah, vahşi bir hayvana dönüşerek kızın parmağından kanını emer (Akgün 2000: 208).
- II.A.78.18421. Padişahın en büyük kızının evlendiği adam, yeni gömülen ölüleri bir köpek kılığına girerek mezarlarından çıkarıp yer (Karadağ ve Akkaya 1997: 85; Öcal 1999: 267).
- II.A.78.18422. Parmağın kesip kız kardeşine yedirmek isteyen padişahın parmağı konuşur (Akgün 2000: 192).
- II.A.78.18423. Peri oğlanın teyzesi, insan yer (Berki 2003: 184).
- II.A.78.18424. Periler insan kokusunu alabilirler (Önay 1995: 269).
- II.A.78.18425. Periler, insan etiyle beslenirler (Alptekin 2002: 279; Önay 1995: 270).
- II.A.78.18426. Sırrı ifşa edilen ölü yiyen kadın (cin veya peri), büyümeye başlar (Doğan 2006: 220).
- II.A.78.18427. Sofrada hiç yemek yemeyen karısını geceleyin takip eden adam, kadının yeni gömülen ölüleri çıkarıp yemeye başladığını görür (Yavuz 1996: 202).
- II.A.78.18428. Su deposunu tutan dev, her yıl kurayla belirlenen bir kızı kurban alıp insanların su almalarına müsaade eder (Ölmez 2014: 131).
- II.A.78.18429. Suyun kaynağında bir dev vardır ve insanların su almalarına müsaade etmez (Şimşek 1990: 663).
- II.A.78.18430. Suyun kaynağını tutan dev, bir insan kurban edilmeden insanların su almalarına izin verme (Korkmaz 2010: 111; Köse 2004: 193; Özçelik 1995: 195: 96).
- II.A.78.18431. Suyun kaynağını tutan dev, senede bir kendisine yenmek üzere bir kız verildiğinde insanların su almalarına müsaade eder (Atlı 2011: 290; Dağı 2008: 89; Deniz 1996: 140; Önkol 2015: 240; Ölmez 2014: 1131; Şimşek 1990: 553).
- II.A.78.18432. Şehirdeki dev, her gün bir kız yiyerek şehirdeki insanların yaşamalarına müsaade eder (Sakaoğlu 1973: 540).
- II.A.78.18433. Şehrin suyunu bir ejderha tutmuştur. Günde bir kadın yiyip insanların su almalarına müsaade eder (Ulu 1990: 264).
- II.A.78.18434. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen kız yamyam olur (Akgün 2000: 160; Aslan 2017: 30; Bakırcı 2000: 312; Caferoğlu 1994: 147; Günay 1975: 501; Karadağ ve Akkaya 1997: 62; Şimşek 1990: 635; Tekin ve Nâkib 1994: 87).
- II.A.78.18435. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen kız, vampir olur (Arslan 2008: 287).

- II.A.78.18436. Üç kız kardeşin evini gören devin ağzı sulanır (Kara 1996: 117).
- II.A.78.18437. Vampir kız yetişkinlikte bir ev boyuna gelmiştir ve köydeki herkesi yemiştir (Arslan 2008: 290).
- II.A.78.18438. Vasiyete uyularak verilen kızın kocası aslında bir yamyamdır (Kara 1996: 419).
- II.A.78.18439. Verdiği elma sayesinde çocuk sahibi olmayı sağlayan ak sakallı ihtiyar, aslında yamyam bir şeytandır (Öcal 1999: 252).
- II.A.78.18440. Yahudi'nin büyü yaptığı kız, günde bir kuzu ve bir kız yer (Boratav 2001: 127).
- II.A.78.18441. Yamam kızın kanının aktığı mendil, gaybı bilir (Şimşek 1990: 639).
- II.A.78.18442. Yamyam (cadı kız), ağabeyini yemek ister (Doğan 2006: 185).
- II.A.78.18443. Yamyam (cadı) kız kardeşi tarafından yenmek istenen ağabey, bir çam ağacına saklanır (Doğan 2006: 185).
- II.A.78.18444. Yamyam adam, aslan ve kaplan tarafından yenilir (Kara 1996: 423).
- II.A.78.18445. Yamyam Arap, aslan tarafından parçalanarak öldürülür (Arseven 1964d: 3554).
- II.A.78.18446. Yamyam Arap, çeşitli hayvanlara ve cansız varlıklara dönüşebilir (Arseven 1964d: 3554).
- II.A.78.18447. Yamyam Arap, insanların ruhunu bir şişeye koyar ve o insanlar şişe kırılmadığı müddetçe uyanamazlar (Arseven 1964d: 3554).
- II.A.78.18448. Yamyam çeşitli insanların kılığına girebilir (Kara 1996: 421).
- II.A.78.18449. Yamyam çocuk, köpekler tarafından parçalanıp yenir (Berki 2003: 295).
- II.A.78.18450. Yamyam kız günde bir koyun yer (Akgün 2000: 161).
- II.A.78.18451. Yamyam kız öldürülür ve dili kesilirse, dil kesen insana gaibi söyler (Caferoğlu 1994: 148).
- II.A.78.18452. Yamyam kız, ailesi dâhil olmak üzere köydeki herkesi yemiştir (Arslan 2017: 31).
- II.A.78.18453. Yamyam kız, babasını yer (Akgün 2000: 161).
- II.A.78.18454. Yamyam kız, babasının atının önce bacaklarını sonra tamamını yer (Akgün 2000: 160).
- II.A.78.18455. Yamyam kız, bir aslan ve kaplan tarafından öldürülür (Akgün 2000: 162; Bakırcı 2000: 314; Caferoğlu 1994: 148; Doğan 2006: 186; Günay 1975: 501; Sakaoğlu 1973: 453; Sayar 2009: 168; Şimşek 1990: 639).
- II.A.78.18456. Yamyam kız, kendi ailesini de yer (Sakaoğlu 1973: 452).
- II.A.78.18457. Yamyam kız, üç aylıkken babasının atlarını çiğ çiğ yemeye başlar (Bakırcı 2000: 312).
- II.A.78.18458. Yamyam kızın kanının aktığı mendil tehlikelidir ve kör bir kuyuya atılır (Şimşek 1990: 640).
- II.A.78.18459. Yamyam padişah kuyuya atılarak ve üzerine kazık kaçılarak def edilir (Akgün 2000: 194).
- II.A.78.18460. Yamyamın yediği etler konuşur (Kara 1996: 420).
- II.A.78.18461. Yanlarına uzanan adamın heybetli olduğunu gören devler, onu yemekten korkarlar (Yaşar 2002: 183).

- II.A.78.18462. Yaşlı cadı, ormanda kaybolan çocukları yer (Köse 2004: 99).
- II.A.78.18463. Yedi başlı dev, insan etiyle beslenir ve insan etinin kokusunu alabilir (Arslan 2017: 359; Bayrı 2010: 103; Boratav 2001: 72).
- II.A.78.18464. Yedi başlı dev, iyi kalpli karısıyla birlikte bir evde yaşar ve gelen genç ve güzel kızları yer (Günde 2016: 68).
- II.A.78.18465. Yedi başlı dev, kızın kanını parmağından emer (Kongül 2013: 23).
- II.A.78.18466. Yedi başlı ejderha, her gün bir kız yer (Bakırcı 2000: 347).
- II.A.78.18467. Yedi devin hazinesinden çalan adam, en küçük dev tarafından öldürülür ve pişirilerek yenir. (Deniz 1996: 117).
- II.A.78.18468. Yedi kat yerin altında Evran adlı bir varlık yaşar ve suyun başını tutar. Haftada bir bir kız yerken insanların su almalarına müsaade eder (Öcal 1999: 308).
- II.A.78.18469. Yedi zincirli köpek, insana dönüşebilir ve geceleri insanları yer (Akyol 2010: 311).
- II.A.78.18470. Yeni doğan bebek, canavara dönüşerek şehirdeki bütün insanları yer (Boratav 2001: 122).
- II.A.78.18471. Yeni doğan bebek, geceleri bir canavara dönüşerek ahırdaki hayvanları yer (Boratav 2001: 121).
- II.A.78.18472. Yeni doğan kız günde bir öküz yer (Sakaoğlu 1973: 449).
- II.A.78.18473. Yeni doğan kız kardeş, ahırdaki atları yer. Buna şahit olan ağabeylerinden birinin korkudan nutku tutulur (Tekin ve Nâkib 1994: 88).
- II.A.78.18474. Yeraltı dünyasında suyun kaynağını tutan ve her gün bir insan yiyip insanların su almasına müsaade eden bir dev vardır (Atlı 2011: 294; Göde 1997: 198; Tunç 2008: 157).
- II.A.78.18475. Yeraltı dünyasında suyun kaynağını tutan yılan, haftada bir tepsi şıllık ve bir ergin kız yiyince insanların su almalarına izin verir (Eğridağ 1997: 83).
- II.A.78.18476. Yeraltında ‘Evran’ adında olağanüstü bir varlık bulunur. Evran, suyun başını tutmuştur ve insan yediğinde suyu bırakır (Öcal 1999: 248).
- II.A.78.18477. Yeraltında bulunan dev, her gün bir insan yer (Bakırcı 2000: 253).
- II.A.78.18478. Yeraltında yaşayan dev, insan yer ve insan etinin kokusunu alabilir (Özçelik 1995: 97).
- II.A.78.18479. Yeraltında yaşayan dev, suyun kaynağını kesmiştir ve bir kız yerken insanların su almalarına izin verir (Dağlar 2010: 110; Bakırcı 2000: 434; Öcal 1999: 277).
- II.A.78.18480. Yeraltında yaşayan Ziya, insan eti yer (Berki 2003: 249).

II.A.79.18601 – II.A.79.18800 Yaratık Adam

- II.A.79.18601. Evlendiği yaratık adamın evinde bir sürü ceset bulan kız dehşete düşer (Yaşar 2002: 240).
- II.A.79.18602. İki yaratığın babası, getirdiği kadına kedi etini yemesini söyler. Daha sonra etle konuşarak kızın yiyip yemediğini sorar (Yaşar 2002: 238).
- II.A.79.18603. Kızla evlenen adamın, yaratık biçiminde iki çocuğu vardır (Yaşar 2002: 238).

II.A.79.18604. Koç kılığına giren yaratık adam, aradığı kızı bulunca ağzını yüzünü eğer (Yaşar 2002: 240).

II.A.79.18605. Yaratık adam, kaynar kazana atılarak öldürülür (Yaşar 2002: 242).

II.A.79.18606. Yaratık adam, şekil değiştirebilir (Yaşar 2002: 240).

II.A.80.18801 – II.A.80.19000 Yarımca Deyyus

II.A.80.18801. Düğününden sonra kırk gün geçmeden dışarı çıkan gelini Yarımca Deyyus kaçıtır (Arslan 2017: 507).

II.A.80.18802. Yarımca Deyyus, denizin ortasındaki bir evde yaşar (Arslan 2017: 507).

II.A.81.19001 - II.A.81.19200 Zırtlan

II.A.82.19201 – II.A.82.19400 Ziya

II.A.82.19201. Yeraltında yaşayan Ziya adlı varlık, suyun kaynağını tutmuştur ve haftada bir kız, bir erkek ve kırk koyun alarak insanların su almalarına müsaade eder (Berki 2003: 249).

II.A.82.19202. Yeraltında yaşayan Ziya, kırk koyunu nefesiyle içine çekerek yer (Berki 2003: 249).

II.A.82.19203. Yeraltında yaşayan Ziya, insan eti yer (Berki 2003: 249).

II.A.83.20201 – II.A.82.20500 Adlandırılmamış Diğer Olağanüstü Varlıklar

II.A.83.19401. Adam, karısının gece mezardan ölüleri çıkarıp yaktığını görür ve ona söyler. Kadın, sırrı ifşa edilince boyu uzar ve göğsü dayanır (Gülensoy ve Buran 1992: 40).

II.A.83.19402. Ağaçta biten dilek yumurtalarını koruyan ağaç, çılgınlığıyla demonolojik yaratıkları çağırır (Berki 2003: 187).

II.A.83.19403. Ağaçta biten dilek yumurtalarını koruyan ağaç, yumurtalar koparılsa korkunç sesler çıkarır (Berki 2003: 187).

II.A.83.19404. Ağaçtan aşağı atılan dünya güzeli, başka formlarda yaşamaya devam eder (Çöl Yıldız 2010: 15).

II.A.83.19405. Arap kızı gece mezardan ölüyü çıkarıp diriltir ve kendiyle evlenmesini ister. Ölü reddedince onu tekrar öldürür ve gider (Kara 1996: 562).

II.A.83.19406. Arap Kocası (ihtiyarı) şekil değiştirebilir ve sırrı ifşa edilirse yer yarılar, yerin dibine girer (Önkol 2015: 185-186).

II.A.83.19407. Aslında güzel bir kız olan kurbağayı bulabilmek için içinden kınalı bir parmak çıkan gölden geçmek gerekir (Önkol 2015: 182).

II.A.83.19408. Aslında güzel bir kız olan kurbağayı bulabilmek için korkutucu hamamda yıkanmak gerekir (Önkol 2015: 182).

II.A.83.19409. Aslında güzel bir kız olan kurbağayı bulabilmek için köfteci güzelinin köftelerinden yemek ve her köfteden sonra yumruğa dayanmak gerekir (Önkol 2015: 182).

- II.A.83.19410. Ateşi yakan kedi, büyü yapmayı da bilir (Köse 2004: 149).
- II.A.83.19411. Bağda üzüm toplarken bir gölge gören, aynı gölgeyi akşam yemek yaparken gören kadın korkudan sabaha kadar uyuyamaz (Ayan 2015: 43).
- II.A.83.19412. Balıkçının kıyıp yiyemediği balık, aslında güzel bir kızdır (Önkol 2015: 199).
- II.A.83.19413. Beyoğlu'yla evlenmek isteyen Arap kızı, ağaçtaki kızı bir kuşa dönüştürür (Boratav 2001: 73).
- II.A.83.19414. Bir cadı kadından akıl alan delikanlı, çarşıdan aldığı iki salatalıktan birini kesince güzel bir kız görür (Demir 2006: 123).
- II.A.83.19415. Bir dağda yetişen nar ağacındaki narlarda birer kız yaşar ve su verilmezse ölürlər (Ergun 2014: 173).
- II.A.83.19416. Bir dervişin tarif ettiği üç limonun içinde su verilmezse ölen birer kız bulunur (Şimşek 1990: 584).
- II.A.83.19417. Bir kayanın altından girilen yolda yarısı köpek yarısı insan bir adam bulunur (Aydın 2012: 368).
- II.A.83.19418. Bir kayanın altından girilen yolda, eğilince üç kız kardeş, ayağa kalkınca üç söğüde dönüşen üç kız bulunur (Aydın 2012: 367-368).
- II.A.83.19419. Bir limon ağacındaki bütün limonların içinde birer kız vardır ve su kenarında kesilmezse ölürlər (Ergun 2014: 119).
- II.A.83.19420. Bir mağaradan alınan çakmak, her çakıldığında içinden farklı madenden yapılmış bir kız çıkar ve çakanın her isteğini yerine getirir (Kara 1996: 111).
- II.A.83.19421. Birinin kafası insan; diğerinin kafası sığır olan iki yılan öldürölür ve muayyen yerleri pişirilip yenirse kişinin çocuğı olur (Eğridağ 1997: 47-48).
- II.A.83.19422. Boğazda, suyun altından gemiyi elleriyle tutan bir varlık vardır (Önal 2004: 37).
- II.A.83.19423. Canlı olarak görölren kaya korkutulmak istenir. Ancak kaya, önünde duran hocanın başını gövdesinden ayırır (Koşay 1935: 89).
- II.A.83.19424. Celâli Ahmet'ten (demonik) korkan kız, yaşlı bir adamın sepetinin içinde ve odunların altında gider (Seyidoğlu 1975: 378).
- II.A.83.19425. Çocuk kutu veren derviş aslında kötü biridir. Kırk odalı evinin kırkinci odasında köpeğı ve ata dönüştürdüğü insanlar bulunur (Öcal 1999: 222-223).
- II.A.83.19426. Dağda, şifalı su, demonolojik bir kadına aittir ve bu varlığa kılıç sallanınca, bir altın tas belirir (Önal 2004: 36).
- II.A.83.19427. Dağdaki şifalı suyun sahibi ile boğazda gemileri elleriyle batıran iki kadın (demonik varlık) arkadaşdır (Önal 2004: 38).
- II.A.83.19428. Demonların yeni doğmuş bebekleri konuşabilir (Doğramacioğlu 2011: 133).
- II.A.83.19429. Demonolojik padişahın esirleri, ancak sakalından üç kıl koparılırsa kurtulur (Akgün 2000: 209).
- II.A.83.19430. Demonolojik üç kız kardeş, çocuğı bir düdük verirler ve düdük çalındığında içinden bir Arap çıkar. Çalanın her isteğini yerine getirir (Alptekin 2002: 379).

- II.A.83.19431. Demonolojik üç kız kardeş, çocuğa bir kıl verirler ve kıl çalınınca bir uçak meydana çıkar. Çalanı istediği yere götürür (Alptekin 2002: 379).
- II.A.83.19432. Demonolojik üç kız kardeş, çocuğa bir külah verirler ve külahı giyen kişi görünmez olur (Alptekin 2002: 380).
- II.A.83.19433. Demonolojik üç kız kardeş, çocuğa kış ayında bir salkım üzüm verirler. Üzümü yiyen kişi eşeğe dönüşür (Alptekin 2002: 381).
- II.A.83.19434. Demonolojik varlıklar, akşam ezanından sonra ortaya çıkarlar (Eğridağ 1997: 36).
- II.A.83.19435. Derenin içinde yaşayan ve kolları bileziklerle dolu olan bir kadın, karşıya geçmeye çalışan kayıkları eliyle devirir (Doğan 2006: 242).
- II.A.83.19436. Derviş, kötü biridir ve çeşitli hayvanların donuna girebilir (Günay 1975: 469).
- II.A.83.19437. Devlin koruduğu ağaçtan toplanan limonların içinden birer kız çıkar. Su verilmezse ölürler (Köksel 1995: 177).
- II.A.83.19438. Devler ülkesinde yaşayan Gülizar, kendisine üç kere seslenen insana cevap vermezse, o insan taş kesilir (Eren 2001: 282).
- II.A.83.19439. Dilaremcengi adlı kıza seslenen insan, her seslendiğinde bir miktar taş kesilir (Seyidoğlu 1975: 218).
- II.A.83.19440. Diledim Çane'nin üç kere "taş ol" dediği insanlar taş kesilir (Arslan 2008: 293).
- II.A.83.19441. Diledim Çane'yi almak için gelip taş olanlar, onun bir duasıyla eski hallerine dönerler (Arslan 2008: 293).
- II.A.83.19442. Dilerim Çengisi'ne giden kişi, yaprakları aldıktan sonra arkasına dönerse taş kesilir (Öcal 1999: 282).
- II.A.83.19443. Donu ateşe atılan keçi kızı, vaktinden önce atıldığı için kendisini ateşe atar (Özden 2009: 596).
- II.A.83.19444. Duvar yarılr ve ihtiyar bir adam kadına görünür (Artun 1978: 42).
- II.A.83.19445. Dünya güzelinin "taş kesil" dediği insan taş kesilir (Eker 1990: 82; Özden 2009: 586).
- II.A.83.19446. Dünya güzelinin yaşadığı kuyunun yanında ona üç kere seslenen ve "cebe" demeyen kişi taş kesilir (Arslan 2017: 498).
- II.A.83.19447. En küçük kardeşin elma atıp evlendiği kurbağa, aslında bir kızdır (Önkol 2015: 180).
- II.A.83.19448. Gaipten bir ses, üç arkadaşla seslenir ve kayayla yollarını kapatır. Onların yaptıkları iyiliklere göre kaya açılmaya başlar (Göde 2011: 220).
- II.A.83.19449. Gâvur Gül, kendisine üç defa seslenen insanları taşa çevirir (Doğan 2006: 202).
- II.A.83.19450. Geçilmeyen bir denizle karşılaşan oğlan, 'Of' dediğinde sudan bir balık çıkar ve isteğini yerine getireceğini söyler (Özçelik 2004: 346).
- II.A.83.19451. Giden gelmez yazan yolda, ateş yakan insanları, elindeki bir sopayla taşa çeviren bir kadın vardır (Bakırcı 2000: 351).
- II.A.83.19452. Gökyüzünden gelen siyah bulut, orada bulunan herkesi taşa çevirir (Köksel 1995: 298).

- II.A.83.19453. Gökyüzüne uzanan ağaca tırmanan kocakarı, yaz ile kışla kötü konuşur. Onların verdiği sepetteki varlıklar tarafından sokulur (Sayar 2009: 158).
- II.A.83.19454. Gölden çıplak vaziyette çıkan kız, çıktığı kavaktan aşağı atılınca bir kuşa dönüşür (Arslan 2017: 426).
- II.A.83.19455. Gölden çıplak vaziyette çıkan kız, kuş donundakye kuş yenilir ve artan bir kemik iğneye, iğne de kıza dönüşür (Arslan 2017: 426).
- II.A.83.19456. Gülbarın çiçeklerine üç kere seslenen insan, üçünde de ses alamazsa tamamen taş kesilir (Yavuz 1996: 192).
- II.A.83.19457. Güle dönüştürülen kız öldürülse de, başka formlarda yaşamaya devam eder (Yardımcı 2012: 154).
- II.A.83.19458. Gülekân adlı kadına seslenen insanlar taş kesilirler (Günay 1975: 488).
- II.A.83.19459. Gülünce yüzünde güller biten; ağlayınca inciler dökülen kız, öldürülse de başka formlarda yaşamaya devam eder (Göde 1997: 285).
- II.A.83.19460. Güvercin donunu sıyırıp kıza dönüşen varlık, donu alınca tekrar güvercine dönüşmez (Aydın 2012: 499).
- II.A.83.19461. Güvercine dönüşen oğlanın tüyleri yanarsa tılsımı bozulur (Dağı 2008: 60).
- II.A.83.19462. Güvercinler bir havuza girerler ve hepsi birer delikanlıya dönüşür (Dağı 2008: 57).
- II.A.83.19463. Güzel kız öldürülse de, başka formlarda yaşamaya devam eder (Eren 2001: 200).
- II.A.83.19464. Her Cuma gecesi toprak yarılarak içinden bir kız çıkar ve kıyı yakalayan kişi onunla evlenir (Deniz 1996: 129).
- II.A.83.19465. Her şeyi bilen adam, aslında bir yılan ve ağzından ateş çıkarabilir (Bakırcı 2000: 258).
- II.A.83.19466. Hezar-i Bülbül'den dönen insan, arkasına bakarsa taş kesilir (Eren 2001: 311).
- II.A.83.19467. Hezar-i Bülbül'e giden yolda, bazı şeyler terstir ve onları düzeltmek gerekir (Eren 2001: 311).
- II.A.83.19468. Hırızva güzelinin hizmetçilerine verdiği sular, taş kesilenleri eski hallerine çevirir (Şimşek 1990: 730).
- II.A.83.19469. Hırızva güzelinin yanına varmak isteyen herkes taş kesilir (Şimşek 1990: 730).
- II.A.83.19470. Hıyardan çıkan kız öldürülse de başka formlarda yaşamaya devam eder (Demir 2006: 124).
- II.A.83.19471. Hıyardan çıkan kızın boynundaki sır incisi koparılnca, kız bir güvercine dönüşür (Demir 2006: 123).
- II.A.83.19472. Hint Padişahı'nın kızı kendisini getirtir padişaha köpek, lalasına da hınzır deyince, padişah köpeğe, lala da hınzıra dönüşür (Deniz 1996: 138).
- II.A.83.19473. İnsanlara zulmeden adam, başını taşlara vurup paramparça olur, geri çekilince ve tekrar eski haline döner (Aydın 2012: 369).
- II.A.83.19474. Kabak kız, içine girdiği kabak yakılırsa, tekrar kabağa dönüşmez (Ölmez 2014: 179).
- II.A.83.19475. Kahpe Dağ'a gelenlerin başlarını kesen ihtiyar, şekil değiştirebilir (Günde 2016: 45).

- II.A.83.19476. Kahpe Dağ'a gelenlerin başlarını kesen ihtiyarın başı kesilir ancak başı kesildiği halde ölmez (Günde 2016: 43).
- II.A.83.19477. Kara bir köpek donunda gezen delikanlı, sırrı ifşa edilince karısını terk eder (Günay 1975: 464).
- II.A.83.19478. Kara köpek donunda gezen delikanlı, aslında ölülerini yer (Günay 1975: 466).
- II.A.83.19479. Kara köpek donunda gezen delikanlı, istediği insanların suretine bürünebilir (Günay 1975: 466).
- II.A.83.19480. Kara köpek donunda gezen delikanlının verdiği tüyler birbirine sürtülürse, delikanlı orada belirir (Günay 1975: 468).
- II.A.83.19481. Karındaki bebeği alıp kendilerine kardeş edinen güvercinler ateşte yakıldıktan sonra delikanlıyı serbest bırakırlar (Şimşek 1990: 599).
- II.A.83.19482. Karısının göğsüne dayandığını gören adam, korkudan koşmaya başlar (Gülensoy ve Buran 1992: 40).
- II.A.83.19483. Karısının teninin geceleri soğuk olduğunu fark eden adam, onu takip eder ve karısının geceleri garip bir varlığa dönüşerek ölülerin yüreklerini yediğini görür (Özçelik 2004: 399).
- II.A.83.19484. Kel, kör ve topalın karıları, geceleri küpe binerek seyahat ederler (Boratav 2001: 119).
- II.A.83.19485. Keloğlan'ın karşılaştığı bebek, kadın ve Arap birer kızdır ve bu kızlar kuş suretinde dolaşırlar (Doğan 2006: 243-244).
- II.A.83.19486. Keloğlan'ın mağarada karşılaştığı bebek, olağanüstü güçlüdür (Doğan 2006: 241).
- II.A.83.19487. Kınalı parmağın, hamamcının ve köftecinin amacı, yola çıkanları korkutup geri çevirmektir (Önkol 2015: 182-183).
- II.A.83.19488. Kınalı parmak, hamamcı ve köfteci kız aslında kardeşlerdir (Önkol 2015: 182).
- II.A.83.19489. Kırk adamla evlenen kadın, gerdek gecelerinde adamların kırkını da öldürmüştür. Kızın karnından bir yılan çıkar ve güveyiyi yer (Özçelik 2004: 299).
- II.A.83.19490. Kız, geceleri görüştüğü oğlanın karnına kızgın fitil yağı döker ve oğlanın karnında büyük bir yara açılır (Boratav 2001: 127).
- II.A.83.19491. Kızın her gece görüştüğü oğlanın göğsüne bir damla mum damlayınca, oğlanın göğsünde büyük bir yara açılır (Boratav 2001: 119).
- II.A.83.19492. Konuşan kabak yakılır ve dumanından evin kızı hamile kalır (Tunç 2008: 180).
- II.A.83.19493. Konuşan kaya, insanlara bir bilmece sorar ve bilemezlerse geçilmez bir uçuruma dönüşür (Günde 2016: 63).
- II.A.83.19494. Köfteci güzeli, insanları istediği kılığa sokabilir (Önkol 2015: 182).
- II.A.83.19495. Köpeğe dönüşebilen adamın alnında bir anahtar mührü vardır. Doğan çocuğu da aynı mührle doğar (Köksel 1995: 212; 214).
- II.A.83.19496. Köse (demonik) tarafından öldürülen adam, kuşların duasıyla dirilir (Caferoğlu 1994: 208).
- II.A.83.19497. Köse (demonik), atıyla gökyüzüne çıkar (Caferoğlu 1994: 208).

- II.A.83.19498. Köse'nin (demonik) canı üç güvercindedir (Caferoğlu 1994: 209).
- II.A.83.19499. Kötü kalpli kadının çocuğunu duvardan yarıp çıkan üç olağanüstü varlık doğurtur ve kıza çok kötü özellikler verirler (Doğramacıoğlu 2011: 223).
- II.A.83.19500. Kralın kızı, Miski Bahar adlı kızı kıskanır ve çingene kılığına girer. Kızı bir küpe bindirir ve kamçısını vurarak küpüyle havalanarak kızı kaçıır (Özçelik 2004: 309).
- II.A.83.19501. Kurbağa kız (demonik varlık), öteki dünyaya nasıl gidileceğini bilir (Arslan 2008: 258).
- II.A.83.19502. Kurbağaya dönüşebilen kız, eski haline dönüşmezse kocasının başına bela geleceğini söyleyerek onu tehdit eder. Kocasının kızın derisini ateşe atar ve sırrı ifşa edilen kızın kehaneti gerçekleşir (Doğan 2006: 292).
- II.A.83.19503. Kurbağaya dönüşen kızın derisi yakılırsa kuş olup kaçır ve ancak birtakım şeyleri yerine getirdikten sonra bulunabilir (Önkol 2015: 181).
- II.A.83.19504. Kuşa dönüşen delikanlı, diğer kuşlar tarafından gözetilir. Kuşlardan kurtulmanın tek yolu, onları tuzak kurarak öldürmektir (Öcal 1999: 288).
- II.A.83.19505. Kuşa dönüşen kızlar, Gevhernik Kalesi'nde yaşarlar (Önal 2004: 198).
- II.A.83.19506. Kuşa dönüşen kızların donu alınırsa tekrar kuşa dönüşemezler (Önal 2004: 197).
- II.A.83.19507. Kuşa dönüştürülen nardan çıkan kızın bulunduğu bütün ağaçlar kurur (Ergun 2014: 175).
- II.A.83.19508. Kuşlar padişah, bir sarayda yaşar ve saraydaki demir kapının ardında güvercin suretinde gelip havuzda insana dönüşen üç kız görür (Önal 2004: 197).
- II.A.83.19509. Kuyunun dibinde yaşayan yılan (olağanüstü), samanı yakan kılıçla öldürülebilir (Doğan 2006: 196-197).
- II.A.83.19510. Limon kızın bulunduğu ağacı bir dev korur (Köksel 1995: 176).
- II.A.83.19511. Limondan çıkan kızın başına iğne batırılırsa güvercine dönüşür (Şimşek 1990: 585).
- II.A.83.19512. Mağarada yaşayan yaratık kızları kaçıır ve insan yer (Köse 2004: 115).
- II.A.83.19513. Mezarlıkta karşılaşılan bir yılan, gelecekte haber verir (Özçelik 2004: 376).
- II.A.83.19514. Nardan çıkan kız, başındaki beyaz tel çekilince bir kuşa dönüşür (Boratav 2001: 73).
- II.A.83.19515. Nardan çıkan kız, bir kuşa dönüştürüldükten sonra isteğiyle bulunduğu bütün dalları kurutur (Boratav 2001: 73).
- II.A.83.19516. Nardan çıkan kız, öldürülse de başka formlarda yaşamaya devam eder (Boratav 2001: 73).
- II.A.83.19517. Nardan çıkan kızın başına iğne batırılırsa kuşa dönüşür (Ergun 2014: 174).
- II.A.83.19518. Oduncu, bir gün odun keserken odunun içinden bir kız çıkar. Kız, demonolojik bir varlıktır (Doğramacıoğlu 2011: 129).
- II.A.83.19519. Of adındaki Arap'ın padişahın en küçük kızını verdiği adamın boynunda anahtar, göbeğinde de anahtar deliği vardır. Karnının içinde hallaçlar, marangozlar bulunur (Bayrı 2010: 80; Boratav 2001: 127; Kara 1996: 444-445).
- II.A.83.19520. Olağanüstü varlıklar bir adamın rüyasına girerek, başına geleceği belanın ne zaman gelmesini istediğini sorarlar (Bekdik 2014: 245).

- II.A.83.19521. Öldürülen nar-turunç kızı, başka formlarda yaşamaya devam eder (Ergun 2014: 176).
- II.A.83.19522. Ölüler, hayvanların dilini bilir (Aydın 2012: 426).
- II.A.83.19523. Ölülerin yüreklerini yiyen kadının sırrı ifşa edilince, gündüz olağanüstü bir varlığa dönüşerek kocasını tehdit eder. Sırrını bir başkasına açarsa onu öldüreceğini söyler (Özçelik 2004: 400).
- II.A.83.19524. Padişah, vahşi bir hayvana dönüşerek kızın parmağından kanını emer (Akgün 2000: 208).
- II.A.83.19525. Padişahın kızı, yarı insan yarı yılandır (Göde 2011: 255).
- II.A.83.19526. Padişahın oğlu gerdeğe girerken dört bir taraftan hayvanlar ve olağanüstü varlıklar gelerek onu öldürmek isterler (Özçelik 2004: 354).
- II.A.83.19527. Padişahın oğlunun kovduğu üç dişli kadın, güvercinler tarafından güzel bir kıza dönüştürülür (Şimşek 1990: 734).
- II.A.83.19528. Prensesin yerine geçmek isteyen Çingene kızı, onun başına iğneler batırarak onu güle dönüştürür (Yardımcı 2012: 153).
- II.A.83.19529. Ruhlar insanlarla iletişim kurabilir (Köse 2004: 167).
- II.A.83.19530. Saçının altında anahtar bulunan adamın oğlu da saçının altında anahtar, göbeğinde de bir kilitte doğar (Kara 1996: 446).
- II.A.83.19531. Saçlarının arkasına tarak değdirilen limon kız, kuşa dönüşerek ortadan kaybolur (Köksel 1995: 178).
- II.A.83.19532. Siyah gülü koklayıp kendisini bir sarayda bulan kız, uyumayınca geceleyin yanına birinin geldiğini görür. Adamın göbeğinde bir kilit yanında da bir anahtar vardır. Karnının içinde çalışan insanlar bulunur (Pamir Bildik 1995: 280).
- II.A.83.19533. Suyun altında yaşayan delikanlı, üzerine mum damlayınca amansız bir hastalığa kapılır ve bunun dermanı yedi yıldır kaynayan gömlek ve dev karısının beynidir (Göde 2011: 208).
- II.A.83.19534. Suyun kaynağını tutan yılan (olağanüstü), her hafta bir kızı yedikten sonra insanlara su verir (Doğan 2006: 197).
- II.A.83.19535. Şehzadenin ok atarak evlendiği kurbağa, aslında güzel bir kızdır (Arslan 2008: 257; Önal 2004: 135).
- II.A.83.19536. Tılsımlı kadın, kafasına çubukla vurduğu insan ve hayvanları taşa çevirir (Sakaoğlu 1973: 543).
- II.A.83.19537. Turunçtan çıkan kız öldürülse de başka formlarda yaşamaya devam eder (Boratav 2001: 158).
- II.A.83.19538. Turunçtan çıkan kızın kafasındaki tek ak saç çekilirse, kız bir kuşa dönüşerek kaybolur (Boratav 2001: 157; Doğan 2012: 401).
- II.A.83.19539. Turunçtan kız öldürülse de başka formlarda yaşamaya devam eder (Doğan 2012: 402).

- II.A.83.19540. Umutsuz Dağ'da yaşayan Nurşen Hanım'ın "taş ol" dediği insanlar taş olur (Şimşek 1990: 744).
- II.A.83.19541. Üç güvercin bir suyun başına gelirler ve üzerlerini çıkarıp güzel birer kıza dönüşürler (Aydın 2012: 499).
- II.A.83.19542. Üç kardeşten en küçüğü, kismetini aramak için üç kere atlar ve çalığa düşer. Oradaki kurbağa ile evlenir. Kurbağa aslında don değiştirebilen güzel bir kızdır (Doğan 2006: 292).
- II.A.83.19543. Üç narların içinde birer kız yaşar (Boratav 2001: 73).
- II.A.83.19544. Üç turunç güzelinin saçındaki üç gümüş tel koparılsa, kız ak güvercine dönüşür (Kara 1996: 136).
- II.A.83.19545. Üç turunç kızı öldürülse de farklı formlarda yaşamaya devam eder (Kara 1996: 138).
- II.A.83.19546. Üç turunçlar aslında birer padişah kızıdır ve dev tarafından kaçırılarak turunca çevrilmişlerdir (Kara 1996: 135).
- II.A.83.19547. Üç turunçlar, yedi kutlu dağın ardındaki devin sarayındadır (Kara 1996: 133).
- II.A.83.19548. Üç turunçlara atılan üç taş da değmezse, taşı atan kişi orada taş kesilir (Kara 1996: 133).
- II.A.83.19549. Üç turunçları kesince içinden birer kız çıkar ve su verilmezse ölürler (Kara 1996: 413).
- II.A.83.19550. Üç turunçların içinde birer kız bulunur ve turunçlar su kenarında kesilmezse, kızlar ölür (Boratav 2001: 157; Kara 1996: 135).
- II.A.83.19551. Üç turunçların içinde birer kız yaşar ve turunçlar gölgeli, ekmekli ve sulu yerde kesilmezse kızlar ölürler (Doğan 2012: 401).
- II.A.83.19552. Üvey annenin güzelleşmek isteyen kötü kalpli kızı, ormanda rastladığı ve kötü davrandığı yaşlı nine tarafından çirkinleştirilir (Önal 2004: 50).
- II.A.83.19553. Üvey annenin kötü kalpli kızı, bir mağarada kötü konuştuğu kadının eliyle siyahlaşır (Önal 2004: 225).
- II.A.83.19554. Vapurun yolunu kesen canavara yemesi için insan atılır ve yol açılır (Aydın 2012: 347).
- II.A.83.19555. Yalnızca aslan ve kaplanın öldürebildiği adam, insanların ruhlarını toplayarak bir fincana hapseder (Seyidoğlu 1975: 378).
- II.A.83.19556. Yarı insan yarı köpek olan adam, uyurken yakılarak öldürülür (Eren 2001: 280).
- II.A.83.19557. Yarı kuş yarı insan olan adam, Hz. Süleyman tarafından görevlendirilmiştir ve Cevher Dağı'nda kırk odalı bir sarayda yaşar (Alptekin 2002: 372).
- II.A.83.19558. Yeni doğmuş ve konuşabilen çocuk, padişahı taşa çevirir (Öcal 1999: 384).
- II.A.83.19559. Yeraltında yaşayan hoca, şekil değiştirme sanatını bilir (Akgün 2000: 229).
- II.A.83.19560. Yılan kadının yeğeni, göbek bağı yeni kesilmiş bir bebektir ve taş olmasını istediği insanlar taş kesilir (Demir 2006: 102).
- II.A.83.19561. Yılanın üstünde oturduğu üç yumurtadan üç güzel kız çıkar (Öcal 1999: 295).

- II.A.83.19562. Yolda birer yumurta bulan üç arkadaş, kırdıkları yumurtadan birer çıplak kız çıktığını görürler (Önay 1999c).
- II.A.83.19563. Yolda üç tane yumurta bulan adam, yumurtaları kırdığında içinden birer kız çıkar ve su yoksa ölürler (Doğan 2006: 308).
- II.A.83.19564. Yumurtadan çıkan kızın başındaki iki iğneden biri çekilirse kuş olur; diğeri çekilirse su olur (Öcal 1999: 296).
- II.A.83.19565. Yumurtadan çıktıktan sonra kuşa dönüşen kız, öldürülse de bir şekilde yaşamaya devam eder (Öcal 1999: 296).
- II.A.83.19566. Zülfü Mavi, kendisine seslenen insanları taşa çevirir (Günay 1975: 364).

II.B.1. – II.B.3. Olağanüstü Güçlere Bağlı Korkular

II.B.1.1 - II.B.1.500 Büyü

- II.B.2.501. Büyü yapılan padişah, çocuk sahibi olamaz (Yaşar 2002: 156).
- II.B.2.502. Büyü yapılarak kuşa dönüştürülen oğlanın eski hâline dönmesi için büyüsel bir işlemin yapılması gerekir ve bu işlem de ateşle gerçekleştirilir (Önkol 2015: 190-191).
- II.B.2.503. Büyülenen delikanlı, yeraltında yaşar ve yeryüzünde uzun süre kalamaz. Büyünün bozulması için birinin onu sırtına alarak taşıması gerekir (Bekdik 2014: 265).
- II.B.2.504. Büyüyle güvercine dönüştürülen insanlar, ayna, ayva ve yedi başlı devin kanıyla eski hallerine dönebilirler (Bakırcı 2000: 391).
- II.B.2.505. Dağda yaşayan keşiş, bir kazanda padişahın kızına sürekli büyü yaparak onu yamyama dönüştürür (Seyidoğlu 1975: 335).
- II.B.2.506. Dervişin verdiği elmayla adamın doğurduğu kabak aslında Şark padişahının oğludur ve büyüye uğramıştır (Önay 1995: 361).
- II.B.2.507. Dev karısının büyü yaptığı şehzade, her gün bir kız yer (Boratav 2001: 119).
- II.B.2.508. Dev, aslında sihir yapılmış bir prenstir ve bir kız onu dev haliyle beğenirse sihir bozulur (Şafak Aydın 2015: 189).
- II.B.2.509. İçine girenin sağ çıkamadığı kuyuda Şam padişahının oğlu ve bir cadının büyü yaptığı kız yaşar. Şehzadenin sorduğu soruya doğru cevap veremeyenler öldürülür, doğru cevap verenler başışlanır ve büyü bozulur (Önay 1999h).
- II.B.2.510. İki ihtiyar, büyü yaptıkları padişahın kızını delirterek yanına gelen cariyeleri yemelerini sağlarlar (Yardımcı 2012: 230).
- II.B.2.511. Keşişin sürekli büyü yaptığı oğlan, günde bir kız yer (Seyidoğlu 1975: 172).
- II.B.2.512. Ok atıp evlenilen kurbağa, aslında büyü yapılmış bir kızdır ve onu kurbağa haliyle beğenen olursa ve bir damla kanı akarsa büyü bozulur (Şafak Aydın 2015: 194).
- II.B.2.513. Padişahın kızını isteyen ancak alamayan adam, ona sihir yaparak delirtir (Dağlar 2010: 179).

- II.B.2.514. Sihir yapılan kız, kuş olarak yaşamaktadır ve bir insanoğlu dokununca eski haline geri döner (Göde 2011: 191).
- II.B.2.515. Sihir yapılan padişahın kızı, yanına giren herkesi öldürür (Sakaoğlu 1973: 407).
- II.B.2.516. Yahudi'nin büyü yaptığı kız, günde bir kuzu ve bir kız yer (Boratav 2001: 127).

II.B.2.501 - II.B.2.1000 Düzenin Bozulması (Olağanüstü)

- II.B.2.501. Çadırın etrafını saran yılan, aslında Sinan adlı padişahın baldızıdır ve delikanlıya kendisini insana çevirmesi için yalvarır (Boratav 2001: 102).
- II.B.2.502. Çerçinin evinde boğazı kesilmiş insanlar gören karısının korkudan dili tutulur (Yardımcı 2012: 62).
- II.B.2.503. Hüsnü Yusuf, eve kuş suretinde gelerek karısıyla konuşur ve bunu duyan hizmetçi korkarak kadının yanına gitmek istemez (Öcal 1999: 220).
- II.B.2.504. Kapısının çalındığını duyan ihtiyar kadın korkar (Yaşar 2002: 219).
- II.B.2.505. Kurbağanın konuştuğunu duyan kızın korkusundan midesi bulanır ve kusar (Boratav 2001: 105).
- II.B.2.506. Oğlunun yılan olarak doğduğunu gören adam korkar (Önay 1995: 264).
- II.B.2.507. Tarladan hasat ettiği kabakların içinden bir kız çıktığını gören çiftçi korkar (Ölmez 2014: 177).
- II.B.2.508. Yaşlı derviş seccadesini kaldırınca alevler çıkınca, şehzade korkar (Bakırcı 2000: 281).
- II.B.2.509. Yemek pişiren kadın, doğan çocuğunun yılan olduğunu görünce korkudan titrer ve rengi sararır (Bekdik 2014: 216).
- II.B.2.510. Yumurtadan eşek çıktığını gören balıkçı, korkarak kaçır (Önkol 2015: 202).

II.B.3.1001 – II.B.3.1500 Olağanüstü Doğum

- II.B.1.1. İhtiyarın verdiği elmayı yiyen adam tuvalete gider ve ona baba diyen bir kabak dışkılar (Önay 1995: 359).
- II.B.1.2. Kadın, yılan şeklinde bir çocuk doğurunca ebeler korkar (Demir 2006: 98).
- II.B.1.3. Kayalar ve su, genç kızı hamile bırakır. Kayadan doğan dokuz; sudan doğan on bir ayda doğar (Özçelik 2004: 340).
- II.B.1.4. Keçi olarak doğan çocuk, aslında çok güzel bir kızdır (Arslan 2008: 295).
- II.B.1.5. Keçi olarak doğan kız tılsımlıdır ve donunu çıkardığında çok güzel bir kıza dönüşür (Özden 2009: 594).
- II.B.1.6. Keçi olarak doğan kız, aslında güzel bir kızdır ve bir post giyerek keçiye dönüşür (Çakıcı 2015: 102).
- II.B.1.7. Keçi olarak doğan kız, postunu çıkardığında güzel bir kıza dönüşür (Arslan 2017: 487).
- II.B.1.8. Keçi suretinde doğan kızın postu yakılırsa veya sırrı ifşa edilirse taş kesilir (Özçelik 2004: 324).

- II.B.1.9. Olağanüstü biçimde doğan kız, çok güçlüdür ve farkında olmadan insanların kol ve bacaklarını kırar (Taner 1995: 127).
- II.B.1.10. Postu ateşe atılan keçi kız, postun kokusunu alır almaz ortadan kaybolur (Çakıcı 2015: 103).
- II.B.1.11. Postu ateşe atılarak yakılan yılan çocuk, bir kuşa dönüşerek kaybolur (Arslan 2017: 357).
- II.B.1.12. Sıçan olarak doğan çocuk, şekil değiştirebilir ve insanların şekillerini de değiştirebilir (Günay 1975: 420).
- II.B.1.13. Uzun bir aradan sonra doğan bebek, kıllı doğar ve herkes korkup kaçar (Taner 1995: 127).
- II.B.1.14. Uzun bir aradan sonra dünyaya gelen kız, piliç olarak doğar (Ergun 2014: 72).
- II.B.1.15. Uzun bir aradan sonra ve büyük konuşan kadının kızı keçi olarak doğar (Arslan 2017: 487).
- II.B.1.16. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk kurukafa olarak doğar (Arslan 2017: 487).
- II.B.1.17. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, çok küçük doğar (Yardımcı 2012: 281).
- II.B.1.18. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, demonolojik bir varlıktır (Arslan 2017: 359).
- II.B.1.19. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, fasulye olarak doğar (Berki 2003: 243).
- II.B.1.20. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, horoz olarak doğar (Berki 2003: 350).
- II.B.1.21. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, kabak olarak doğar (Berki 2003: 304; Boratav 2001: 138; Pamir Bildik 1995: 269; 272; Şimşek 1990: 575).
- II.B.1.22. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, karayılan olarak doğar (Akyol 2010: 306).
- II.B.1.23. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, keçi olarak doğar (Arslan 2008: 295; Çakıcı 2015: 102; Dağlar 2010: 118; Karadağ ve Akkaya 1997: 93; Özden 2009: 594; Özçelik 2004: 322).
- II.B.1.24. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, köpek olarak doğar (Akyol 2010: 405).
- II.B.1.25. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, yılan olarak doğar (Alay 2005: 193; Arslan 2017: 294; 357; Bakırcı 2000: 264; Bekdik 2014: 216; 277; Deniz 1996: 150; Göde 1997: 223; Günay 1975: 399; Kara 1996: 447; 450; Öcal 1999: 214; Önay 1995: 264; Özçelik 2004: 335; Sakaoğlu 1973: 398; Seyidoğlu 1975: 153; 155; Şahin 2011: 161; Tunç 2008: 182; Yardımcı 2012: 117).
- II.B.1.26. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen kız yamyam olur (Akgün 2000: 160; Arslan 2017: 30; Bakırcı 2000: 312; Caferoğlu 1994: 147; Günay 1975: 501; Karadağ ve Akkaya 1997: 62; Şimşek 1990: 635; Tekin ve Nâkib 1994: 87).
- II.B.1.27. Uzun bir aradan sonra ve duayla dünyaya gelen kız, vampir olur (Arslan 2008: 287).

- II.B.1.28.Uzun bir aradan ve duayla dünyaya gelen çocuk, mercimek kadar doğar (Karasu 2002: 222).
- II.B.1.29.Uzun bir aradan ve sonra ve duayla doğan çocuk (cin), bir top et olarak doğar (Ulu 1990: 313).
- II.B.1.30.Uzun bir zamandan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, dev olarak doğar (Bakırcı 2000: 267).
- II.B.1.31.Uzun bir zamandan sonra ve duayla dünyaya gelen çocuk, sıçan olarak doğar (Doğramacıoğlu 2011: 73; Günay 1975: 418).
- II.B.1.32.Uzun bir zamandan sonra ve perinin yardımıyla doğum yapan kadın, bir yılan dünyaya getirir (Önay 2004a).
- II.B.1.33.Uzun zaman sonra doğan keçi suretindeki kız, ancak kürkü yakılırsa normal bir insan hâline gelecek; ancak kürk yakılırken kokusu kızın burnuna giderse kız ölecektir (Karadağ ve Akkaya 1997: 94).
- II.B.1.34.Uzun zamandan sonra dua ile doğan kız çocuğu, karga suretinde doğar (Kara 1996: 406).
- II.B.1.35.Yılan olarak doğan çocuk, aslında bir delikanlıdır ve sırrı ifşa edilirse kaybolur (Arslan 2008: 294).
- II.B.1.36.Yılan olarak doğan çocuk, insanlar arasından uzaklaşınca postunu çıkararak insan olur (Arslan 2017: 357).
- II.B.1.37.Yılan olarak doğan çocuk, kendisinin ve diğer insanların şeklini değiştirebilir (Arslan 2017: 359).

II.C.1 – II.C.200 Diğer Korkular

- II.B.1. Ağaçta saklanan deli elindeki kapıyı bırakınca, ağacın altındaki insanlar dünyanın yıkıldığını sanıp kaçarlar (Önay 1995: 514).
- II.B.2. Ağaçta saklanan deli elindeki kapıyı bırakınca, ağacın altındaki askerler göğün uçtuğunu sanıp kaçarlar (Dağlar 2008: 196; Korkmaz 2010: 130).
- II.B.3. Ağaçta saklanan deli kardeş, elinde tutamadığı gem parçasını aşağı atınca cinler korkup kaçarlar (Aslan 2017: 129).
- II.B.4. Ağaçtaki deli kardeş, aşağıdaki eşkıyaların üzerine işeyince, eşkıyalar fırtına çıkacağını sanıp kaçarlar (Günay 1978: 220).
- II.B.5. Ağaçtaki deli kardeş, elindeki kapıyı aşağı atınca, ağacın altındaki eşkıyalar göğün yıkıldığını sanıp kaçarlar (Pamir Bildik 1995: 344).
- II.B.6. Ağaçtaki deli kardeş, elindeki kapıyı aşağı bırakınca, ağacın altındaki kırk harami, cinlerin geldiğini sanıp çaldıklarını da bırakarak kaçarlar (Önal 2004: 129).
- II.B.7. Üstüne işenen hırsız, altınları da bırakarak kaçar (Göde 2011: 314).
- II.B.8. Ağaçtaki deli, yanında taşıyamadığı kapıyı aşağı atınca, ağacın altındaki haramiler kavak ağacının yıkıldığını sanıp kaçarlar (Çiftçi 2015: 202).
- II.B.9. Akıllı kardeş, deli kardeşi gökten demir tavuklar yağacak diye korkutur (Kara 1996: 525-526).

- II.B.10. Altın bülbül, kendisine seslenen kişiyle gitmezse, kişi taşa dönüşür (Yavuz 1996: 286).
- II.B.11. Anne ve kız, ambarlarında kefenle saklanan adamı görünce korkarlar (Şimşek 1990: 818).
- II.B.12. Anne, yılan olarak doğurduğu oğlundan korkar (Şimşek 1990: 619).
- II.B.13. Arkadaşını öldüren zengin, padişah tarafından onu bulmaya yollanır ve bulamazsa öldürülmekle tehdit edilir. Zengin, arkadaşını gömdüğü yerdeki üzümü toplar ve padişaha getirdiğinde üzüm, öldürülen adamın kafasına dönüşür (Alptekin 2002: 315).
- II.B.14. Atın olduğu yerde derin bir çukur açması, felaket olarak görülür (Kongül 2013: 14).
- II.B.15. Atın sıcak sütüyle yıkanan padişah ve vezir erirler (Şimşek 1990: 566).
- II.B.16. Ayaklarının arasına bir varlığın geldiğini sanan yalnız kadın, korkusundan uyuyamaz (Yardımcı 2012: 309).
- II.B.17. Azrail kılığına giren hırsız, padişahı korkutur (Arslan 2000: 446).
- II.B.18. Azrail'in geldiğini sanan kral, Azrail gibi giyinen adama yalvarır (Günay 1975: 447).
- II.B.19. Beyoğlu'yla evlenmek isteyen kız, onun ölmüş karısı gibi davranarak adamı korkutur ve onu kendisiyle evlenmeye ikna eder (Çöl Yıldız 2010: 13).
- II.B.20. Boğazına sihirli boncuk atılan kız ölür (Şimşek 1990: 679).
- II.B.21. Çamura bulanık eşiği gören ifritler korkup o memlekete bir daha gelmezler (Boratav 2001: 99).
- II.B.22. Deli kardeş, ağacın tepesinde tutamadığı kapıyı aşağı atınca, ağacın altındaki haramiler cinlerin ve perilerin saldırısına uğradıklarını sanarak kaçarlar (Arslan 2017: 322).
- II.B.23. Delice Mehmet gaz çıkarır ve evdeki küller savrulur. Köylü ise evde şeytan olduğunu sanıp evi terk ederler (Korkmaz 2010: 129).
- II.B.24. Delinin attığı kapıyla göğün uçtuğunu sanan kervancılar korkularından ölürler (Göde 1997: 315).
- II.B.25. Dışarıya atılan hayvanlar çeşitli sesler çıkararak hırsızları korkuturlar (Atlı 2011: 241).
- II.B.26. Durdukları yerde başlarına bir uğursuzluk geleceğini düşünen kumandan, geri döner (Korkmaz 2010: 131).
- II.B.27. Eniştesinin kendisiyle evlenmesini isteyen baldız, bir kefen giyerek adamı ciğerle döver ve korkutur (Bakırcı 2000: 429).
- II.B.28. Eşkıyalar, ağaçtan sesler gelince her şeylerini bırakıp kaçarlar (Tunç 2008: 265).
- II.B.29. Evlendiği adamın kesik bir baş olduğunu gören kız, korkudan dağa çıkar (Seyidoğlu 1975: 210).
- II.B.30. Feleği aslan ve cadı suretinde gören çoban korkar (Kara 1996: 461-462).
- II.B.31. Gece nakış yapan kız, kırk gün kırk gece cenaze bekler (Ergun 2014: 65).
- II.B.32. Gece uyuyan devin yanına garip bir kılıkla gelen Keloğlan onu korkutur ve Azrail olduğuna inandırır (Arslan 2017: 325).
- II.B.33. Gece vakti üzerlerine bir adam düşen eşkıyalar, korkup kaçarlar (Tunç 2008: 267).
- II.B.34. Gece yarısı ocak tüten eve dev gelir ve evdeki çocuğu kaçıtır (Ölmez 2014: 145).
- II.B.35. Gece yarısı türbeye giden en küçük kız, hamile kalır (Doğramacıoğlu 2011: 362).

- II.B.36. Gümüş aynanın konuştuğunu sanan kız korkarak aynanın dışarı atılmasını ister (Yavuz 1996: 298).
- II.B.37. Gümüş çekmecenin konuştuğunu sanan kız korkarak çekmecenin dışarı atılmasını ister (Yavuz 1996: 298).
- II.B.38. Hayatında ilk defa eşek gören tahsildar, korkup kaçar (Arslan 2008: 308).
- II.B.39. Hocanın okuduğu dua, dağı ikiye ayırır (Özçelik 2004: 403).
- II.B.40. Horozun öldürülmediğini gören ev sahipleri, onun sihirli olduğunu sanarak istediklerini verip gönderirler (Şafak Aydın 2015: 167).
- II.B.41. Mezarlıktaki ölülerin dirildiğini sanan eşkıyalar, korkup kaçarlar (Dağlar 2010: 200).
- II.B.42. Ölülerin dirildiğini sanan hırsızlar, çaldıkları ganimetleri bırakarak kaçarlar (Arseven 1967a: 4122; Önal 2004: 26; Pamir Bildik 1995: 350; Yavuz 1996: 347).
- II.B.43. Ölülerin hortladığını sanan harami korkar (Eren 2001: 262).
- II.B.44. Ölünün dirildiğini sanan haramiler, çaldıkları altınları da bırakarak kaçarlar (Doğramacıoğlu 2011: 209; 397; Köksel 1995: 437; Önay 1995: 540).
- II.B.45. Padişahın dirildiğini sanan halk kaçar (Arslan 2000: 450).

III. Dinî Korkular

III.A.1 – III.A.500 Ahiretle İlgili Korkular

- III.G.1 Bu dünyada ağza küfreden insanlar, öteki dünyada dışkılarını yerler (Göde 1997: 209).
- III.G.2 Bu dünyada cimri olan insanlar, öteki dünyada köpek gibi ulurlar (Göde 1997: 209).
- III.G.3 Bu dünyada ekmeği çok olduğu halde insanlara vermeyen kadının öteki dünyada hiç ekmeği olmaz (Yavuz 1996: 313).
- III.G.4 Bu dünyada ekmeği çok olup insanlara vermeyenler, öteki dünyada ekmek bulamaz (Kara 1996: 123).
- III.G.5 Bu dünyada ekmek dağıtmayan insanlar, öteki dünyada ekmek pişirir ve açlıktan ölmekten korkar (Arslan 2008: 258).
- III.G.6 Bu dünyada evladına ihanet eden ebeveyn, öteki dünyada yanar (Sakaoğlu 1973: 381).
- III.G.7 Bu dünyada fazla mallarını komşularıyla paylaşmayan kadın, öteki dünyada bunun cezasını çeker (Yavuz 1996: 313).
- III.G.8 Bu dünyada hayvanlara eziyet eden, öteki dünyada kargalar tarafından parçalanır (Sakaoğlu 1973: 381).
- III.G.9 Bu dünyada insanlara zulmeden padişahlar, öteki dünyada köpeğe dönüşürler (Kara 1996: 123).
- III.G.10 Bu dünyada insanları aldatan öteki dünyada aynı muameleyi görür (Sakaoğlu 1973: 381).
- III.G.11 Bu dünyada kimseye rahat vermeyen adam, öteki dünyada köpek olarak yaşar (Yavuz 1996: 314).

- III.G.12 Bu dünyada kimseye sıcak ekmek vermeyen insanlar, öteki dünyada sıcak ekmek yiyemezler (Göde 1997: 209).
- III.G.13 Bu dünyada kimseye su vermeyen insanlar, öteki dünyada su içemezler (Göde 1997: 209).
- III.G.14 Bu dünyada su hayrı yapmayan insanlar öteki dünyada susuz kalıp önlerindeki sudan içemezler (Arslan 2008: 258).
- III.G.15 Cehenneme gidildiğinde annenin eli öpülürse, oğul hep cehennemde kalır (Göde 2011: 200).
- III.G.16 Dünyada çok günah işleyen adam, ahirette kaynar bir kazanda cezalandırılır (Demir 2006: 101-102).
- III.G.17 Dünyada insanların unundan çalan değirmenci, ahirette ağzındaki değirmen taşıyla insanların unlarını geri verir (Demir 2006: 101).
- III.G.18 Dünyada işkence yapanlar, ahirette işkence görürler (Demir 2006: 101).
- III.G.19 Dünyada yalan söyleyen üç kız kardeş, cehennemde üç söğüde dönüştürülür (Aydın 2012: 371).
- III.G.20 Kocasından hellalık almayan kadınların, öteki dünyada kuşlar kafasını ısırır (Akgün 2000: 187).
- III.G.21 Ölen karısının mezarına giren adam, sorgu meleklerini görür ve onlarla konuşur (Şafak Aydın 2015: 123).
- III.G.22 Ölmek üzere olan adam, düşmanlarının kendisini mezardan çıkarıp parçalamasından korktuğu için çocuklarından mezarını beklemelerini ister (Önay 1998c).
- III.G.23 Ölüyle birlikte mezara giren adam, melekler tarafından sorguya çekilir (Göde 2011: 223).
- III.G.24 Yemeğini yalnız başına yiyen kadın cehenneme gider (Arseven 1965d: 3887).

III.B.1. – III.B.6. Beddua ve Lanet

III.B.1.1 – III.B.2.200 Dinî Kişilikler-Güçler ve Kutsal Varlıkların Bedduası

- III.B.1.1. Fakir bir adam kılığında yaşayan dervişin bedduası anında kabul olur (Eren 2001: 264).

III.B.2.201 – III.B.2.400 Emeği Geçenin Bedduası

- III.B.2.201. Babanın bedduasıyla ejderhaya dönüşen kızın, herkesin görmesini istediği kızı görünce büyü bozulur (Aslan 2017: 124).
- III.B.2.202. Oğluna dua yerine beddua edenin oğlu, hırpalanmış bir şekilde evine geri döner (Şafak Aydın 2015: 149).

III.B.3.401 – III.B.600 Haksızlık/Kötülük Yapılanın Bedduası

- III.B.3.401. Adam, kendisini aldatan kadına beddua eder ve kadının derisi kurtlanır (Önal 2004: 213).
- III.B.3.402. Ahı alınan kızın bedduası kabul olur (Eren 2001: 196).
- III.B.3.403. Cadı üvey anne, üvey kızının bedduasıyla fırtınaya kapılır (Kara 1996: 472).
- III.B.3.404. Gelinin bedduasıyla ona kötülük edenlerin gözü kör olur (Göde 2011: 274).

- III.B.3.405. Geyiğe dönüşen erkek kardeşi yiyen adamlar, kız kardeşin bedduası üzerine geyiği sindiremez ve ölürlər (Arslan 2008: 312).
- III.B.3.406. Hakkı yenilen dünya güzeline bedduası kabul olur ve onun yerine geçen Ginnah kızının başında bir eşek tırnağı çıkar (Çöl Yıldız 2010: 15).
- III.B.3.407. İçinden kötülük geçen padişah, bir beddua ile ölür (Şimşek 1990: 568).
- III.B.3.408. İftira atılan kadının bedduası kabul olur (Arslan 2017: 339; 375).
- III.B.3.409. İstedikleri alınmayan kızın bedduası kabul olur ve yollar kapanır (Akyol 2010: 434; Yavuz 1996: 353; Bayrı 2010: 75; Köksel 1995: 195; 202; Pamir Bildik 1995: 278; Tunç 2008: 176; Yardımcı 2012: 229).
- III.B.3.410. Kötülük yapan padişah ve lala, bir bedduayla birer hayvana dönüşürler (Günay 1975: 436).
- III.B.3.411. Kötülük yapılan kız, bedduasıyla babasını taş a çevirir (Tunç 2008: 195).

III.B.4.601 – III.B.4.800 Lanet

- III.B.4.601. Âşığı öldürürlerse ülkelerinin lanetleneceğine inanan insanlar, ona bir hak tanınmasını isterler (Arslan 2017: 140).

III.B.5.801 – III.4.1000 Olağanüstü Güçlerin ve Varlıkların Bedduası

- III.B.5.801. Cinlerin bedduaları kabul olur (Sakaoğlu 1973: 379).
- III.B.5.802. Dev karısının bedduası kabul olur ve o ellerini dizlerine vurmada gelini doğum yapamaz (Önal 2004: 93).
- III.B.5.803. Devin bedduasıyla kız bir erkek olur (Dağlar 2010: 131; Köse 2004: 125; Sakaoğlu 1973: 395; Yavuz 1996: 289).
- III.B.5.804. Devlerin bedduası hemen kabul olur ve bedduayla kız olan oğlan, tekrar oğlan olur (Yavuz 1996: 289).
- III.B.5.805. Devlerin bedduası kabul olur (Özçelik 2004: 332).

III.B.6.1001 – III.B.6.1200 Diğer Beddualar

- III.B.6.1001. Öksüz kızın bedduası kabul olur (Bekdik 2014: 303).
- III.B.6.1002. Beddua alan genç sabah ezanıyla güvercin, akşam ezanıyla insan olur (Özçelik 2004: 325).

III.C.1 – III.C.200 Günah

- III.C.1.1. Ahlaklı adam, açlıktan ölmek üzere olsa da sahibi olan yemeklere dokunmaz (Arslan 2017: 58).
- III.C.1.2. Günahlarının affedilmesini isteyen adam, bir atlıyı öldürür ve günah işlediği için korkar (Şafak Aydın 2015: 251).
- III.C.1.3. Helallik almak isteyen adam, yediği bir elmaya karşılık iki yıl ücretsiz çalışmayı kabul eder (Göde 2011: 310).

III.D.1 – III.D.4. Saygısızlık

III.D.1.1– III.D.1.800 Din Ulularına ve Çevrelerine Saygısızlık

III.D.2.801 – III.D.2.1601 Dine ve Yaratıcıya Karşı Saygısızlık

- III.D.2.801. Adağını geri alan adam, hapsediği kuyuya geri döner (Şafak Aydın 2015: 163).
- III.D.2.802. Ayeti ciddiye almayan padişah, zillet uğrar (Önay 1995: 423).
- III.D.2.803. Kaderine karşı gelen kadın, cezasını çeker (Atlı 2011: 331).
- III.D.2.804. Konuğun kalbini kırmanın Allah'ın kalbini kırmak olduğuna inanan ev sahibi, eve gelen misafire kızını verir (Aslan 2017: 37).
- III.D.2.805. Rüzgar ve kabayel, ormanda rastladıkları ve Allah'a karşı gelen kadına yılan dolu bir torba verirler (Ulusan 2009: 291).

III.D.3.1601 - III.D.3.2400 Kutsal Hayvanlara, Bitkilere ve Yerlere Saygısızlık

- III.D.3.1601. Kötü davranılan sihirli ağaç, üvey anneyi çirkin, kamburlu ve sakat bir kadına dönüştürür (Taner 1995: 67).
- III.D.3.1602. Kabe hakkında yanlış düşünen adam, ertesi sabah elini ve ayağını kımıldatamaz (Önay 1997a).
- III.D.3.1603. Kutsal çınar ağacını kesmeye çalışan kadına bir evliya görünür ve kadının dili tutulur (Günde 2016: 12).
- III.D.3.1604. Kutsal çınar ağacını kesmeye çalışan kadının evi yanar (Günde 2016: 12).

III.D.4.2401 – III.4.3200 Yiyecek ve İçeceklere Saygısızlık

III.E.1 – III.E.200 İnanmama

III.F.1 – III.F.200 Sırrı İfşa Etme

- III.D.1. Arap Kocası (ihtiyarı) şekil değiştirebilir ve sırrı ifşa edilirse yer yarılr, yerin dibine girer (Önkol 2015: 185-186).
- III.D.2. Avcı, sırrı öğrenmek isteyen karısına sırrını söylerse öleceğini söyler. Kadın yine bilmek isteyince, adam kadını öldürür (Arslan 2017: 466).
- III.D.3. Bir delikanlı olduğu ifşa edilen kuru kafa, ortadan kaybolur (Önal 2004: 89).
- III.D.4. Boa yılanı suretinde dolaşan cin, sırrı ifşa edilirse ortadan kaybolur (Ölmez 2014: 199).
- III.D.5. Delikanlı, kuşların kendisine verdikleri sırrı birisine söylerse taş kesilir (Arslan 2000: 485).
- III.D.6. Dünya güzelinin peşinde bir ejderha olduğunu bilen delikanlı, bu sırrı ifşa eder etmez kara taşa dönüşür (Alptekin 2002: 399).
- III.D.7. Evde yaşayan kedi, demonolojik bir varlıktır ve sırrı ifşa edilince ortadan kaybolur (Pamir Bildik 1995: 245).
- III.D.8. Evlendiği kartalın aslında bir delikanlı olduğunu ifşa eden kadın, evine gittiğinde kocasının evi terk ettiğini görür (Alptekin 2002: 404).
- III.D.9. Gelinin içinde yılan olduğunu bilen delikanlı, bu sırrı ifşa ettiği anda taş kesilir (Yardımcı 2012: 142).

- III.D.10. Genç, cadıyı nasıl durdurduğunu söylerse tamamen taş kesilecektir. Söylemek zorunda bırakılır ve taş kesilir (Deniz 1996: 106).
- III.D.11. Gerdekte padişahın oğlunu koruyan çoban, sırrı ifşa edince taş kesilir (Özçelik 2004: 355).
- III.D.12. Göz perdesinin açık olduğunu ifşa eden kadın, melekler tarafından gökyüzüne çekilir ve bu, insanlar tarafından görülür (Arslan 2008: 226).
- III.D.13. Güvercinlerden duyduğu sırrı ifşa eden Cefa taşa dönüşür (Doğan 2006: 276-277).
- III.D.14. Her mahlûkun dilini cinler padişahı vasıtasıyla öğrenen avcı, sırrını ifşa ederse ölür (Alptekin 2002: 228).
- III.D.15. Hint padişahı, sırrını öğrenen insanları öldürmektedir. Öldürüleceğini fark eden delikanlı kaçır (Özçelik 2004: 409).
- III.D.16. Kadın, peri olduğunu kocasına ifşa edince ortadan kaybolur (Önal 2004: 251).
- III.D.17. Kadın, sırrını söylerse ölecek olan kocasını, sırrını söylemeye ikna eder. Kocasına acımayan kadın öldürülür (Önal 2004: 47).
- III.D.18. Kara bir köpek donunda gezen delikanlı, sırrı ifşa edilince karısını terk eder (Günay 1975: 464).
- III.D.19. Keçi suretinde doğan kızın postu yakılırsa veya sırrı ifşa edilirse taş kesilir (Özçelik 2004: 324).
- III.D.20. Keloğlan, sırrı söylerse ölecektir ancak karısı onun ölmesine aldırmadan merakını gidermek ister (Atlı 2011: 263; 266).
- III.D.21. Kızın evlendiği yılan aslında bir delikanlıdır ve sırrı ifşa edilirse kaybolur (Doğramacıoğlu 2011: 86).
- III.D.22. Kurbağaya dönüşebilen kız, eski haline dönüşmezse kocasının başına bela geleceğini söyleyerek onu tehdit eder. Kocasını kızın derisini ateşe atar ve sırrı ifşa edilen kızın kehaneti gerçekleşir (Doğan 2006: 292).
- III.D.23. Mısır padişahının kızını arayan iki arkadaşın Mürşit, sırrı ifşa ederse taşa dönüşür (Bayrı 2010: 88).
- III.D.24. Ölü ciğeri yiyen kadının sırrı ifşa edilince aniden kaybolur (Özçelik 2004: 473).
- III.D.25. Ölülerin yüreklerini yiyen kadının sırrı ifşa edilince, gündüz olağanüstü bir varlığa dönüşerek kocasını tehdit eder. Sırrını bir başkasına açarsa onu öldüreceğini söyler (Özçelik 2004: 400).
- III.D.26. Padişahın kızının karnında bir ejderha olduğunu ifşa eden delikanlı, taş kesilir (Akay 1942: 11).
- III.D.27. Sırrı ifşa eden kız, taşa dönüşür (Öcal 1999: 265).
- III.D.28. Sırrı ifşa eden ve taşa dönüşen gencin kurtulmasının yolu, sırrı söylemesini isteyen en yakın arkadaşının çocuğunu öldürmesi ve taşı kana bulamasıdır (Deniz 1996: 107).
- III.D.29. Sırrı ifşa eden vezirin oğlu taşa dönüşür (Özden 2009: 640).
- III.D.30. Sırrı ifşa edilen ayı-insan ülkeyi terk eder (Uluslan 2009: 300).
- III.D.31. Sırrı ifşa edilen cin, bir kuşa dönüşerek kaybolur (Dağlar 2010: 133).

- III.D.32. Sırrı ifşa edilen delikanlı, ifşa edildiğini duymasa da tılsımı bozulur ve memleketini terk eder (Ulu 1990: 314).
- III.D.33. Sırrı ifşa edilen dev, ak bir güvercine dönerek kaybolur (Bakırcı 2000: 268).
- III.D.34. Sırrı ifşa edilen keçi kız ölür (Arslan 2017: 488).
- III.D.35. Sırrı ifşa edilen kız, eski (fakir) haline geri döner (Bekdik 2014: 233).
- III.D.36. Sırrı ifşa edilen kuru kafa, ortadan kaybolur (Göde 1997: 218).
- III.D.37. Sırrı ifşa edilen ölü yiyen kadın, büyümeye başlar (Doğan 2006: 220).
- III.D.38. Sırrı ifşa edilen peri, ortadan kaybolur (Sayar 2009: 150).
- III.D.39. Sırrı ifşa edilen ve yılan olmadığı bir başkası tarafından görülen delikanlı, bir kuşa dönüşerek kaybolur (Demir 2006: 99).
- III.D.40. Sırrı ifşa edilen veli, öleceğini bilir ve gömülmek ister (Seyidoğlu 1975: 328).
- III.D.41. Sırrı ifşa edilen yamyam kadın, (görünüş itibarıyla) bir cadıya dönüşür (Yavuz 1996: 202).
- III.D.42. Sırrı ifşa edilen yılan (peri) ortadan kaybolur (Sakaoğlu 1973: 401).
- III.D.43. Sırrı ifşa edilen yılan adam, bir güvercine dönüşerek gider (Günay 1975: 401).
- III.D.44. Sırrı ifşa edilen yılan çocuk, ortadan kaybolur (Tunç 2008: 186).
- III.D.45. Sırrı ifşa etmesi üzerine taş kesilen çobanı eski haline getirmenin yolu, dört boynuzlu bir koçu kesmek ve kanını taşa akıtmaktır (Özçelik 2004: 355).
- III.D.46. Sırrı ifşa etmesi üzerine taş kesilen delikanlının kurtulmasının yolu, sırrı ifşa ettiği gencin çocuğunu kurban etmesidir (Akay 1942: 17; Alptekin 2002: 399; Bayrı 2010: 94; Doğan 2006: 277; Öcal 1999: 265; Yardımcı 2012: 142).
- III.D.47. Sırrı ifşa olan adam, kızı evine gönderir ve ortadan kaybolur (Köksel 1995: 213).
- III.D.48. Sırrı ifşa olan periler kaybolurlar (Önay 1995: 327).
- III.D.49. Sırrı öğrenince öldürülecek olan oğlan, sırrı öğrendikten sonra kaçır (Yavuz 1996: 212).
- III.D.50. Sırrını söylediği için taş kesilen oğlanın yanında kırk tilki kazanda kaynatılıp yağı sürülürse, delikanlı eski haline döner (Arslan 2017: 486).
- III.D.51. Sırrını söyleyen delikanlı, anında ölür (Günay 1975: 412).
- III.D.52. Söylenmemesi gereken bir sır söylendiğinde, sırrı söyleyen kişi taşa dönüşür (Artun 1978: 22).
- III.D.53. Taşa dönüşen vezirin oğlunu kurtarmanın yolu, tılsımlı dünya güzelinin serçe parmağından taşın üstüne kan akıttır (Özden 2009: 640).
- III.D.54. Yeşil bürgü sayesinde şekil değiştirebilen oğlanın bürgüsü başkasına gösterilir ve sırrı ifşa edilirse, karısının yanına tekrar dönmez (Öcal 1999: 284).
- III.D.55. Yılanların padişahının sırrı insanlara söylenirse tılsımı bozulur (Öcal 1999: 464).

III.G.1 – III.G.200 Yasağı Çiğneme

III.H.1 – III.H.200 Diğer Dini Korkular.

- III.H.1. Namaz kılmayan insanların sırtına yük yüklenir ve günahlarını taşıyamazlar (Önal 2004: 161).

III.H.2. Padişah, yolda kendi kendine kaynayan ve birbirine su aktaran kazanları görünce Allah'ın büyüklüğünden korkar (Ölmez 2014: 174).

III.H.3. Ziyaretin kendisini çarpacağına inanan kadın, ziyaret yerine yaklaşmaz (Arslan 2000: 471).

IV.1 – IV.300 Çeşitli Tabiat Unsurlarından ve Eşyanın Tabiatından Korkma

- IV.1. Abi-kardeş bir değirmene saklanırlar. Değirmenin içinde ayı olduğunu gören abi, korkudan çatıya çıkar (Karadağ ve Akkaya 1997: 25).
- IV.2. Adam hayvanlardan korktuğu için eve girmek istemez (Ulu 1990: 268).
- IV.3. Ahali, aslanları olan Şah Mehmet'ten korkar (Doğan 2006: 281).
- IV.4. Akşam olup hayvanlar uluyunca kız korkar (Göde 1997: 296).
- IV.5. Aldığı kutudan bir yılan çıktığını gören şehzade, korkudan bayılır (Ergun 2014: 134).
- IV.6. Aslanların arasında büyüyen delikanlı, görünüşü de aslana benzediği için karşılaştığı bir köylüyü gayri ihtiyari korkutur (Özçelik 2004: 356).
- IV.7. Avdan dönen adama vahşi hayvanların eşlik ettiğini gören padişah ve vezir korkarlar (Arslan 2017: 452).
- IV.8. Ayı gelince bütün kızlar kaçar (Arslan 2017: 396).
- IV.9. Ayı tarafından kaçırılıp mağaraya götürülen kız çok korkar (Önal 2004: 175).
- IV.10. Ayıdan korkan delikanlı, korkusundan ağaca tırmanır (Sınavuç 1974: 7100).
- IV.11. Ayıyla karşılaşan adam korkar (Akyol 2010: 355).
- IV.12. Babaları tarafından ormanda terk edilen iki kardeş korkar (Önal 2004: 209).
- IV.13. Babası tarafından ormana bırakılan kız, kendine geldiğinde korkar (Yaşar 2002: 242).
- IV.14. Bacalarından yılan düşen karı-koca korkarlar (Günay 1975: 399).
- IV.15. Başına bir iş gelmesinden (kadınlardan) korkan bülbül, baykuşu içeri almaz (Kongül 2013: 33).
- IV.16. Beyoğlunun atından korkan kız, korkusundan altın nalınlarından birini suya düşürür (Dağlar 2010: 188).
- IV.17. Bir ayının geldiğini gören akıllı kardeş, korkup saklanır (Alay 2005: 180).
- IV.18. Bir kuyuda uyuyakalan delikanlı, uyandığında etrafında bir sürü yılan görünce korkar (Günde 2016: 74).
- IV.19. Bir ormanda yalnız bırakılan kız, akşam olunca korkup bir ağaca çıkar (Dağlar 2010: 147).
- IV.20. Bir yılanla evlendirilen kız korkar (Doğramacıoğlu 2011: 86).
- IV.21. Cin, kadın çenesinden korkar ve Kaf Dağı'nın arkasına gider (Çelik 2008: 386).
- IV.22. Cirto, karanlıktan korkar ve gece karısı olmadan su içmeye gidemez (Berki 2003: 290).
- IV.23. Dağ başındaki evin içindeki havuzda siyah bir yılan gören kız, korkusundan kaçar (Yardımcı 2012: 180).
- IV.24. Dağda yalnız kalan üç kız kardeş, korkularından güvenli bir yer ararlar (Önay 1995: 282).
- IV.25. Delikanlı, ormana gidip odun getirmeye korkar (Yaşar 2002: 224).
- IV.26. Devler eşekten korkup kaçarlar (Günay 1975: 376).

- IV.27. Dışarıda kalan kız, vahşi hayvanların sesini duyunca çok korkar (Akyol 2010: 226).
- IV.28. Dışarıda kalmakta korkan kız, içeri giren kızla beraber saraya girer (Yavuz 1996: 352).
- IV.29. En küçük kardeşi yanına çoban olarak alan papaz, oğlanın yanına bir aslanın geldiğini görünce korkar (Artun 1978: 33).
- IV.30. Evinden atılan kız, yabani hayvanları görünce çok korkar (Atlı 2011: 322).
- IV.31. Evlendiği adamın yılan olduğunu gören büyük ve ortanca kız, sırayla kaçarlardı (Sakaoğlu 1973: 399).
- IV.32. Evlendiği adamına yılan olduğunu gören kız, korkusundan kendini öldürmek ister (Günay 1975: 400).
- IV.33. Evlendiği her erkeği sabaha öldüren kızın içinde bir yılan yaşar. Damat yılanı görünce korkusundan bağırır (Ölmez 2014: 144).
- IV.34. Fareden korkan adam onu yumruk atıp öldürür (Pamir Bildik 1995: 302).
- IV.35. Fareleri öldüren kediden korkan köylüler, köylerini terk etmeye karar verirler (Çiftçi 2015: 177).
- IV.36. Fırtınanın çıktığını gören adam bir ahıra saklanır (Şafak Aydın 2015: 181).
- IV.37. Gece dışarı çıkıp dev karısıyla karşılaşan üç kız, geceleri evden çıkmamaya karar verirler (Özçelik 1995: 94).
- IV.38. Gece ormanda kalan iki kardeş, vahşi hayvanların zarar vermesinden korkup bir ağaca tırmanırlar (Günay 1975: 220).
- IV.39. Gece vakti değirmende bir sepette yatan adam korkar (Ergun 2014: 178).
- IV.40. Gece yarısı mezarlığa giden adam korkar (Günay 1975: 511).
- IV.41. Geceleyin hamamda doğum yapmaya giden kadın korkar (Pamir Bildik 1995: 316).
- IV.42. Genç çocuk, vahşi hayvanlardan korkar (Köse 2004: 181).
- IV.43. Gittiği yerin karanlık bir mağara olduğunu gören kız korkup dışarı çıkar (Seyidoğlu 1975: 209).
- IV.44. Kadın, oğlunun beslediği yilandan korkar (Artun 1978: 62; Aslan 2017: 73).
- IV.45. Kadının kendisinden daha tehlikeli olduğunu gören şeytan, ondan korkar (Şafak Aydın 2015: 132).
- IV.46. Kadınlar, şeytandan daha tehlikelidir (Uluslan 2009: 279).
- IV.47. Kahpe Dağ'da yalnız kalan genç kız, korkmaya başlar (Günde 2016: 43).
- IV.48. Kapısının çalanın bir ayı olduğunu gören çocuk korkar (Ayan 2015: 18).
- IV.49. Kara köpeğin evinde girdiği bir odada köpek yavruları tarafından tırmalanan kız çok korkar (Yardımcı 2012: 96).
- IV.50. Karanlık çökünce kız korkar ve gidemez (Köksel 1995: 191).
- IV.51. Karısının geldiğini sanan Azrail korkusundan pencereden atlar (Şafak Aydın 2015: 370).
- IV.52. Kediden çok korkan dev, hemen kaçır (Arslan 2017: 469).
- IV.53. Kediden korkan köylüler, köylerini terk etmeye karar verirler (Bekdik 2014: 186).
- IV.54. Kendisini yeraltında yalnız bulan çocuk korkar (Boratav 2001: 133).

- IV.55. Kırk kapıyı sabrederek açan çoban, kırkıncı kapıda bir yılan görünce korkup kaçır (Arslan 2008: 209).
- IV.56. Kısmetinin mezarlıkta olduğunu bilen ortanca kız, mezarlığa gitmekten korkar (Bayrı 2010: 67).
- IV.57. Kız, ayı tarafından kaçırılarak mağarasında götürülür (Göde 2011: 281).
- IV.58. Köpekle evlenen ve ondan korkan kız, onu tandıra atarak yakar (Doğramacıoğlu 2011: 336).
- IV.59. Kötülük yapan üvey anne ve kızı, altın dolu sandık yerine içinde büyükçe bir yılan bulunan sandık alırlar. Yılan, onları korkutarak cezalandırır (Artun 1978: 50).
- IV.60. Köy ahalisi, yılanı olan çocuğa korkudan yaklaşamazlar (Karadağ ve Akkaya 1997: 19).
- IV.61. Köydekiler aslanı görünce korkarlar (Köse 2004: 157).
- IV.62. Köyünü fare basan köylüler, köylerini terk etmek zorunda kalırlar (Bekdik 2014: 186).
- IV.63. Kurtlardan korkan Keloğlan, bir ağaca sığınır (Göde 2011: 203).
- IV.64. Kuşun ıssız yerde bir eve bıraktığı kız korkar (Karasu 2002: 227).
- IV.65. Mağarada vahşi hayvanların yakaladığı namert korkudan titrer (Sakaoğlu 1973: 357).
- IV.66. Mağaradan fazla altın alan adamlar, piton yılanlarından korkup fazlasını bırakırlar (Dağlar 2010: 211).
- IV.67. Nasibinin kuyuda olduğunu öğrenen en küçük kız, kuyuya inmekten korkar (Bayrı 2010: 66).
- IV.68. Oduncunun karısı ve kızı, ayının korkusundan kaçarlar. Bir müddet sonra, oduncu da korkarak bir küpün içine saklanır (Karadağ ve Akkaya 1997: 17).
- IV.69. Omart adlı arkadaşı tarafından aldatılan Comart, geceyi değirmende geçirir. Bir süre sonra kapı açılır ve içeriye bir kurt, bir ayı ve bir tilki gelir. Delikanlı korkusundan çıkamaz (Deniz 1996: 143).
- IV.70. Ormana atılan kız, karanlık basınca korkar (Taner 1995: 8).
- IV.71. Ormana bırakılan kız, korkusundan ağaca tırmanır (Çiftçi 2015: 200).
- IV.72. Ormanda aslanla karşılaşan kadınlar korkarlar (Ulu 1990: 298).
- IV.73. Ormanda bırakılan iki kardeş korkarlar (Kara 1996: 473).
- IV.74. Ormanda bir ayıya rastlayan genç, yanındaki kızı bırakıp kaçır (Eroğlu 2003: 251).
- IV.75. Ormanda geceleleyen üç kardeş, vahşi hayvanların korkusundan nöbet tutarlar (Boratav 2001: 87).
- IV.76. Ormanda yalnız kalan iki kardeş, korkularından bir eve sığınır (Akyol 2010: 275).
- IV.77. Ormanda yalnız kalan kız, hava kararınca korkup bir ağaca çıkar (Artun 1978: 52; Dağlar 2010: 147; Günay 1975: 393; Kartal 1966g: 4144; Özçelik 2004: 428).
- IV.78. Ormanda yalnız kalan kız, vahşi hayvanların gelmesinden korkarak bir ağaca tırmanır (Eren 2001: 237).
- IV.79. Ormanda yalnız kalan kızlar, hava kararınca korkmaya başlarlar (Kara 1996: 115).
- IV.80. Peşine bir köpek düşen kız, korkusundan kaçır (Akyol 2010: 310).
- IV.81. Şeytan, acuze kadının peşine düştüğünü sanıp kaçır (Önal 2004: 242).

- IV.82. Şimşek çakınca, karanlıkta yol alan adam korkar (Akyol 2010: 238).
- IV.83. Tavuğunu aramaya çıkan kız, karanlık basınca korkar ve geri dönemez (Kara 1996: 499).
- IV.84. Uyandığında yanında bir yılan gören padişahın oğlu, korkar (Bekdik 2014: 230).
- IV.85. Üç kardeş, çölün ortasında bulunan bir kuyuya girmekten korkarlar (Göde 1997: 197).
- IV.86. Üvey annesinin zorlamasıyla evden atılan kız, karanlık bastırınca korkar (Karadağ ve Akkasya 1997: 31).
- IV.87. Üvez yediği ağaçta bir ayıyla karşılaşan dede, korkudan titremeye başlar (Kartal 1969c: 5243).
- IV.88. Vahşi hayvanlardan korkan kız, bir ağaca saklanır (Sakaoğlu 1973: 558).
- IV.89. Yılanla kurban olarak sunulacak kız, onu kurtarmak isteyen delikanlıyı yılanın korkusundan uyandıramaz (Eren 2001: 292; Yavuz 1996: 373).
- IV.90. Yılanla evlendirilmek üzere olan kız, korkup ağlar (Seyidoğlu 1975: 154).
- IV.91. Yılanlar padişahından korkan çoban, korkusundan sekiz gün sonra ölür (Atlı 2011: 269).
- IV.92. Yılanların inine giren delikanlı, kaçmayı düşünür (Kartal 1966h: 4172).

V. Korkuya Bağlı Hastalıklar

V.A.0 – V.A.50 Fobiler

- V.A.1. Adam'ın sinek fobisi vardır (Atlı 2011: 342).
- V.A.2. Adamın horoz fobisi vardır (Kara 1996: 466).
- V.A.3. Her şeyini hırsızlara kaptıran köylü, insanların onu soymasından korkar (Alay 2005: 258).
- V.A.4. Kösenin yıldızlara fobisi vardır ve geceleri evden dışarı çıkamaz (Günay 1975: 377).
- V.A.5. Adamın tilki fobisi vardır (Aydın 2012: 442; Eren 2001: 287; Önkol 2015: 288; Sakaoğlu 1973: 467).
- V.A.6. Adam çocuklardan çok korkar ve dışarı çıkamaz (Eren 2001: 297; 336).

V.B.0. – V.B.50 Sosyal Anksiyete Bozukluğu – Anksiyete

- V.B.1. Adam korkaktır ve korkusundan hiçbir yere gidemez (Köse 2004: 198; Köksel 1995: 272; Önay 1995: 273; Sakaoğlu 1973: 470; Şimşek 1990: 659).
- V.B.2. Adam her şeyden korkar, öyle ki tilki bütün tavuklarını yemesine rağmen evden dışarı çıkmaz (Pamir Bildik 1995: 302).
- V.B.3. Köse aslında her şeyden korkan biridir (Göde 2011: 235; Köksel 1995: 271).
- V.B.4. Loş adı verilen adam, her şeyden korkar (Köse 2004: 145).
- V.B.5. Her şeyden korkan adam, korkusundan evinden dışarı dahi çıkmaz (Yardımcı 2012: 287).
- V.B.6. Korkak oğlan, yemek bitene kadar evden dışarı bile çıkmaz. Öyle ki, evlenince altı aylık yemek verilir diye altı ayda bir evlenir ve korkusundan evden çıkmaz (Dağı 2008: 82).

V.C.0 – V.B.50 Travma Sonrası Stres Bozukluğu

- V.C.1. Hırsız kocası tarafından dövülen ve kesilen kadın, kuş sesine karşı hassaslaşır ve kuş sesi duyar duymaz uykusundan uyanıp ağlamaya başlar (Şafak Aydın 2015: 238).
- V.C.2. Yine kabak yiyeceğini sanan imam, köyden kaçır (Ergun 2014: 251).
- V.C.3. Başına kötü şeyler gelen kadın, insanların arasına girmekten korkar (Eren 2001: 204).

V.D.0 – V.D.50 Akut Stres Bozukluğu

V.E.0 – V.D.50 Obsesif-Kompulsif Bozukluk (Takıntı-Zorlantı Bozukluğu)

V.F.0 – V.F.50 Yaygın Kaygı Bozukluğu

V.G.0 – V.G.50 Panik Bozukluğu/ Panik Atak

V.H.0 – V.H.50 Perseküsyon Paranoyası

- V.H.1. İlk defa saraydan çıkan padişahın oğlu, canavarlarla karşılaşmaktan korkar (Kara 1996: 377).
- V.H.2. Kasabın kırk sineği ve bir fareyi öldürdüğünü gören Mehmet Ağa, korkusundan memleketini terk eder (Özçelik 2004: 462).
- V.H.3. Kendisine yalan söylenen adam, eşeği üç kere tökezleyince öleceğine inanır ve paranoyaklaşır (Karasu 2002: 241).
- V.H.4. Mehmet Ağa, tabiatı itibarıyla çok korkaktır. Et almaya kasaba gider ve adamın elindeki bıçaktan korkup içeri girmez (Özçelik 2004: 462).
- V.H.5. Mustafa, korkaktır ve annesi bir yere gittiğinde evde korkar (Sınavuç 1974: 7100).
- V.H.6. Ortada hiçbir şey yokken geleceği düşünen kız, başına kötü bir şey geleceğine inanarak korkar ve ağlamaya başlar (Atlı 2011: 409; Deniz 1996: 110).
- V.H.7. Sülün adlı kız, perseküsyon paranoyasına sahiptir. Sürekli kötü bir şey olacağı düşüncesini taşır (Köse 2004: 170-171).
- V.H.8. Tavşan, her şeyden korkar ve bu huyundan ötürü kendini öldürmeye karar verir (Gözükızıl 2010: 157).

3.1. TÜRKİYE SAHASI EFSANELERİNDE KORKU KÜLTÜ

I. Sosyal Korku Motifleri

I.A.1. – I.A.2. Hayatta Kalma

I.A.1.1. – I.A.1. 400. Barınma

I.A.3.1501. Düşmanları karşısında barınamayacaklarını anlayan Rumlar, şehri terk ederler (Sönmez 1994: 396).

I.A.3.1502. Şeytanın verdiği buğdayı yemezlerse cennetten atılacağına inanan Âdem ve Havva, buğdayı yerler (Çelik 2008: 410).

I.A.2.401. – I.A.2.800. Besin

I.A.2.401. Aç adam, Hızır'ı bulacağını belirterek yalan söyler ve ailesinin karnını doyurmaya çalışır (Çakıcı 2015 95).

I.A.2.402. Aç kalan gelin, bebeğini de alarak yağışlı bir havada yola çıkar (Demir 2013b: 105)

I.A.2.403. Aç kalan örümcek, yaşadığı yeri terk etmek zorunda kalır (Güzel 2016: 158).

I.A.2.404. Altı ay kuşatmada kalan şehirdeki insanlar, açlıktan ölenlerin etlerini yemeye başlarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 137).

I.A.2.405. Bebeğiyle beraber aç ve bitkin kalan gelin dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 318).

I.A.2.406. Bütün buğdaylar taşa dönüştürülünce, kedi ve köpekler Allah'a yalvarırlar (Göde 2002: 362).

I.A.2.407. Çocuğunun açlığına dayanamayan kadın, bir ekmek karşılığında adamla birlikte olmayı kabul eder (Acar 2013: 250).

I.A.2.408. Çocukları açlıktan hasta olmaya başlayan kadın dua eder ve melekler süt getirirler (Demir 2013b: 225).

I.A.2.409. Çocukları ve kendisi aç olan kadını geri çeviren zalim ağa, onun bedduasını alır ve varlığıyla beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 324).

I.A.2.410. İlçelerinin susuz kalmasından korkan ahali, çobanın bulduğu suyu kapatırlar ve çobanla yanındaki adamı, -suyun yerini kimseye göstermemesi için- öldürürler (Emiroğlu 1993: 194-195).

I.A.2.411. İneğinin kurt tarafından yenileceğini düşünen köylü, kara kara düşünür (Güzel 2016: 159).

I.A.2.412. Kaledeki suları biten kale beyi ve emrindekiler, gizlice kaleyi terk ederler (Sönmez 1994: 390).

I.A.2.413. Kıtlık çıkacağını duyan adam, sıkıntı çekmemek için uzağa erzak almaya gider (Karadavut 1992: 172).

I.A.2.414. Kimsesi kalmayan ve geçim kaynağı olmayan çoban, açlıktan ölmekten korkar (Tozlu 2013: 27).

- I.A.2.415. Kurban kesilmezse suyun kesileceğine inanan ahali, yatır etrafında her yıl kurban keserler (Seyidoğlu 1985: 33).
- I.A.2.416. Misafir edilmeyen ve aç kalan tüccar dua eder ve taş kesilir (Karadavut 1992: 175).
- I.A.2.417. Susuzluktan ölmek üzere olan kervancı, Allah'a yalvarır (Alpaslan 2010: 99).
- I.A.2.418. Tekkeye kurban kesilmezse sularının kesileceğini düşünen halk, her yıl kurban keser (Balaban 2013: 556-557).
- I.A.2.419. Yiyecekleri tükenen ve dışarıdan yiyecek almaya gidemeyen halk, koyunlarını bırakarak köylerini terk etmek zorunda kalır (Demir 2013a: 206).
- I.A.2.420. Açlıktan ölmek üzere olan aile göç eder (Önal 2013: 164).

I.A.3. 801 – I.A.3. 2000 Ölme/ Yok Olma/Zarar Görme

- I.A.3.801. Aç-susuz Battal Gazi'yi savunan adam ve kadın, yenileceklerini anlayınca Battal'ı bırakıp kaçarlar (Özdemir 2003: 78).
- I.A.3.802. Adağı eksik yerine getirme neticesinde canlanan ejderha, adak tamamlanınca tekrar taş kesilir (Demir 2013b: 256).
- I.A.3.803. Adak adayan fakat sözünden cayan çiftçi, ejderha canlanınca adağını yerine getirir (Demir 2013b: 67).
- I.A.3.804. Adak adayan fakat unutan kadın, rüyasında uyarılınca kurbanını keser (Seyidoğlu 1985: 48).
- I.A.3.805. Adam, ateş yakmanın yasaklandığı şehirde karısından ceylan etini pişirmesini ister. Kadın, hem ateşi yasaklayan Nemrut'tan hem de kocasından korkar (Kurtuluş 2008: 27).
- I.A.3.806. Adam, Yunus Emre'yi rüyasında görür ve onun bir türbe istediğini işitir. Fakat bu isteği yerine getirmeyince hastalanır (Akkuş 2018: 137).
- I.A.3.807. Adamlarının daha fazla öldürülmesini istemeyen kale tekfurı, Orhan Gazi'ye kalenin kapılarını açar (Olgun 1989: 96).
- I.A.3.808. Ağa, öldürdüğü adamın kızının, yastığının altına üç kurşun koyduğunu anlayınca ona rahat yaşaması için para verir (Helimoğlu Yavuz 1993: 49).
- I.A.3.809. Ağanın ve ailesinin ölü olduğunu, kadının bir kedi (olağan) tarafından yenmekte olduğunu gören postacı çok korkar (Çıblak 1995: 265).
- I.A.3.810. Ağrı Dağı'nın ağzından lavlar çıktığını gören adam, Kaf Dağı kaçar (Alpaslan 2010: 11).
- I.A.3.811. Ağrı Dağı'nın gazabından korkan adamlar kaçarlar (Alpaslan 2010: 16).
- I.A.3.812. Akıl hastası kız, saldırdığı için odasından çıkarılmaz (Pehlivan 2004: 131).
- I.A.3.813. Akıl hastası kızın kapatıldığı odadan çıkarılmasından korkulur (Pehlivan 2004: 130).
- I.A.3.814. Akli dengesi olmayan adamdan korkan ahali, onun her isteğini yerine getirir (Tozlu 2013: 108).
- I.A.3.815. Altın çıkarmaya çalışan adamın yıldırımla öldüğü dağa kimse gitmeye cesaret edemez (Güzel 2016: 185).

- I.A.3.816. Amansız bir hastalık ortaya çıkar ve insanlar kaçıp saklanacak bir yer ararlar (Akkuş 2018: 105).
- I.A.3.817. Amcasının atını kaybeden kız korkar ve dua ederek bir kuşa dönüşür (Yağbasan 2013: 157-159).
- I.A.3.818. Angut kuşuna atılan kurşunun geri döneceğine inanan avcılar, ona ateş etmezler (Acar 2013: 163).
- I.A.3.819. Anne, oğlunu kurtarmak için canını vermez (Özdemir 2003: 71).
- I.A.3.820. Annesinin tehdit etmesinden korkan kız, sırrını ifşa eder (Karasu 1997: 21).
- I.A.3.821. Arkadaşının tılsımlı bir sivrisinek tarafından öldürüldüğünü gören adam, tekrar kuyuya gitmez (Yakın 2017: 141).
- I.A.3.822. Arkadaşlarının öldüğünü gören düşman askerleri korkularından kaçarlar (Olgun 1989: 168).
- I.A.3.823. Askerler tarafından kovalanan derviş dua eder ve askerler taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 124).
- I.A.3.824. Askerler tarafından kovalanan Köroğlu, bir mağaraya sığınır (Demir 2013b: 179).
- I.A.3.825. Ateş etmek üzere olduğu kurtların geline dönüştüğünü gören ve ateş etmeyen adam, rüyasında kurtları görür ve uyarılınca avcılığı bırakır (Demir 2013b: 43).
- I.A.3.826. Atlıların eline düşmek istemeyen kırk kız, dua ederek taş kesilirler (Özdemir 2003: 155).
- I.A.3.827. Atlıların geldiğini görüp korkan yedi kız kardeş, beddua ederler ve yedi atlı taş kesilir (Özdemir 2003: 158).
- I.A.3.828. Atlıların kendisine bir kötülük yapacağını anlayan ebe, kaçmaya başlar (Yakın 2017: 194).
- I.A.3.829. Ava çıktığında ayıyla karşılaşan ve ölüm tehlikesi geçiren adam, bir daha ava çıkmaz (Tozlu 2013: 153).
- I.A.3.830. Ayasofya'yı bekleyen çırak, bir şey kaybolursa kendisinden sorulacağı için oradan ayrılmaktan korkar (Duman 2010: 92).
- I.A.3.831. Baba, oğlunu kurtarmak için canını vermez (Özdemir 2003: 71).
- I.A.3.832. Babaları ağa tarafından öldürülen yedi erkek kardeş, ağanın korkusundan dağılırlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 49).
- I.A.3.833. Babaları kaçırılan yedi oğul, onu aramaya cesaret edemezler (Helimoğlu Yavuz 1993: 226).
- I.A.3.834. Babaları öldürülen üç kız, kendilerinin de öldürüleceğini düşünerek kaçarlar (Akkaya 2015: 28).
- I.A.3.835. Babası, oğlundan aşağı atlamasını ister ancak oğlan korkup atlamaz (Seyidoğlu 1985: 60).
- I.A.3.836. Babasına yakalanmaktan korkan kız dua eder ve sevdiğiyle beraber yıldıza dönüşür (Yağbasan 2013: 183).
- I.A.3.837. Babasının kendisini öldüreceğini anlayan kız, ona yalvarır (Değer 2014: 225).

- I.A.3.838. Bakanın taş kesildiği kızı gören ahali, korkudan kaçıtır (Balaban 2013: 507).
- I.A.3.839. Başına kötü bir şey geleceğini bilen kız, peşinden gelen adamdan (Tanrı) kaçır (Değer 2014: 231).
- I.A.3.840. Battal Gazi'nin mağarasının sarıldığını gören kadın, ona haber verme telaşına düşer (Yağbasan 2013: 155).
- I.A.3.841. Bebeği ve kendisi aslan, kaplan ve ejderha arasında kalan kadın korkar ve dua ederek taş kesilir (Demir 2013a: 102).
- I.A.3.842. Bebeğini suya düşüren gelin, o halde eve gidemeyeceğini düşünür ve dua ederek taş kesilir (Gökşen 1999: 131).
- I.A.3.843. Beraber olmak istediği kadının evinin önünde başı olmayan kırk asker gören adam korkup kaçır (Ulu 1990: 209).
- I.A.3.844. Bey kızına âşık olan çoban, beyin korkusundan aşkını saklar (Osan 2006: 59).
- I.A.3.845. Bey, kendisini öldürebilecek kadar güçlü olan delikanlıyı astırır (Helimoğlu Yavuz 1993: 46).
- I.A.3.846. Beyin adamlarıyla beraber kendilerini öldürmeye geldiğini duyan köylüler, köylerini terk ederler (Gündüz Alptürker 2013: 99).
- I.A.3.847. Bindikleri geminin batmasından korkan yolcular korkularından ağlarlar (Gökşen 1999: 45).
- I.A.3.848. Bir ayıyla karşılaşan avcı, çok korkar (avcının çakmaklı –tek atımlık- tüfeği vardır. Ayıyı öldüremezse ölecektir) (Tozlu 2013: 152-153).
- I.A.3.849. Bir ejderhanın kendisini yemeyi beklediğini gören kız korkarak dua eder ve ejderha taş kesilir (Sönmez 1994: 325).
- I.A.3.850. Bir Müslüman'ı yakmak için onunla fırına girmeyi teklif eden Ermeni, Müslüman fırına girince korkup kaçır (Yağbasan 2013: 130).
- I.A.3.851. Bir yılanla karşılaşan kız, bağıırır fakat sesini duyuramaz. Atlayacak olur ancak öleceğini fark eder. Dua eder ve yılanla beraber taş kesilir (Gerek 2012: 292).
- I.A.3.852. Bizden iyilerin (cinler) götürdükleri ebe, bir kız doğumu yaptırır ve öldürüleceğinden korkarak bebeğe balmumundan bir erkeklik organı yapar (Helimoğlu Yavuz 1993: 100; 355).
- I.A.3.853. Boğulmak üzere olan adam korkar (Çelik 2012: 50).
- I.A.3.854. Boğulmak üzere olan şeyh dua eder ve yardım ister (Dervişoğlu 2016: 406).
- I.A.3.855. Boynunun vurulmasından korkan Hacivat hacca gider (Olgun 1989: 136).
- I.A.3.856. Boynuzlarına mum takılmış koçları düşman sanan askerler, kaleyi teslim ederler (Pehlivan 2004: 120).
- I.A.3.857. Boynuzlarına mum takılmış koyunları asker sanan kale komutanı, yenileceğini düşünerek kaleyi teslim eder (Demir 2013b: 154).
- I.A.3.858. Boynuzlarına mum takılmış koyunları asker sanan kale komutanı, yenileceğini düşünerek kaleyi teslim eder (Önder 1972: 183).
- I.A.3.859. Bozulan mezarın sahibi gece insanların rüyasına girip onları tehdit edince, ahali mezarın etrafını taşlarla çevirir (Gündüz Alptürker 2013: 154).

- I.A.3.860. Caminin malzemeleri her gün aynı yere taşınınca, ahali bir uyarı olduğunu düşünüp camiye oraya yapmaya karar verir (Akkuş 2018: 96; 104; 111; 120; 139; Çek vd. 2018: 29).
- I.A.3.861. Canları ve malları tehlikede olan halk, sürekli korku içinde yaşar (Akkuş 2018: 79).
- I.A.3.862. Cellatların elinde ölmek istemeyen çoban Allah'a yalvarır ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 103).
- I.A.3.863. Cezalandırıldığını anlayan kadın, başına daha büyük bir felaket gelmesinden korkarak, geri çevirdiği kadını arar (Gökşen 1999: 99).
- I.A.3.864. Çaresiz kalan askerler, savaşlırlarsa öleceklerini; kaçarlarsa malsız kalacaklarını bilerek kaleyi teslim ederler (Dervişoğlu 2016: 364).
- I.A.3.865. Çaresiz kalan hoca ve talebeler dua ederler. Dualarına göre bir kısmı taş kesilir, bir kısmı kuşa dönüşür (Çıblak 1995: 259-260).
- I.A.3.866. Çelebi, padişahın korkusundan afyon kullandığını inkâr eder (Duman 2010: 171).
- I.A.3.867. Çeşmenin altından taşı çalınca, şehir sular altında kalır (Seyidoğlu 1985: 65).
- I.A.3.868. Çobana iftira eden ve onun bedduasını (köyünüzde sakallı yaşlı olmaya) alan köyün yaşlıları, korkularından sakallarını keserler (Demir 2013a: 92).
- I.A.3.869. Çocuğunun ve kendisinin yılan tarafından yenilmesini istemeyen kadın dua eder ve çocuğu ile beraber taş kesilir (Kara 1993: 133).
- I.A.3.870. Çocuklarıyla donmak üzere olan, köye dönmekten korkar ve dua ederek çocuklarıyla beraber taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 123).
- I.A.3.871. Çok günah işleyen adam ölmekten korkar (Duman 2010: 300).
- I.A.3.872. Dağlarındaki ateşleri sönen devler, korkup yeraltına kaçarlardı (Gündüz Alptürker 2013: 171).
- I.A.3.873. Denizin yandığını sanan peri kızları kaçmaya başlarlar (Özdemir 2003: 111).
- I.A.3.874. Dereden bir felaket geleceğini çeşitli işaretlerle anlayan adam, oradan göç etmeleri gerektiğini söyler (Kurtoğlu 2008: 121).
- I.A.3.875. Dervişin koyunlarını kaybeden çoban korkar (Akkuş 2018: 93).
- I.A.3.876. Deve yakalanacaklarını anlayan iki kardeş dua eder ve kula dönüşürler (Önal 2013: 129).
- I.A.3.877. Din değiştirip Müslüman olan kız, papaz olan babasının bunu öğrendiğini ve kendisini öldürmeye geldiğini sanarak korkar ve intihar eder (Yağbasan 2013: 171).
- I.A.3.878. Dönüş yolları kapanan iki çocuk dua eder ve taş kesilirler (Sönmez 1994: 323).
- I.A.3.879. Dört gün boyunca taşa tutulan şehir halkı, teslim olmak zorunda kalır (Tozlu 2013: 113).
- I.A.3.880. Dövülen çoban, değirmenciye yalvarır (Çıblak 1995: 280).
- I.A.3.881. Dünya, bir ineğin boynuzlarında döner ve ineğin yanında, dünyayı döndürmezse onun beynini sokmakla tehdit eden bir sivrisinek vardır (Taner 1998: 45).
- I.A.3.882. Düşman askerinin temeyen kızlar dua eder ve taş kesilirler (Oğuz ve Yavuz 2005: 21; 78).

- I.A.3.883. Düşman askerinin eline düşmek üzere olan gelin ve damat dua eder ve taş kesilirler (Oğuz ve Yavuz 2005: 39).
- I.A.3.884. Düşman askeri, vardıkları ilçede çok büyük bir askeri varlık olduğunu sanarak korkup geri çekilir (Göde 2002: 380).
- I.A.3.885. Düşman askerinin eline düşen kadınlar, dua ederek taşa dönüşürler (Çek vd. 2018: 42).
- I.A.3.886. Düşman eline geçmekten korkan gelin dua eder ve gelin, at arabasıyla beraber taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 189).
- I.A.3.887. Düşman saldırısına uğrayan kırk kız dua eder ve taş kesilirler (Günay vd. 1996: 61).
- I.A.3.888. Düşman şehri işgal edince, ahali saklanır (Pehlivan 2004: 156).
- I.A.3.889. Düşman tarafından fark edilen kadın, bebeğini alarak kaçar (Yağbasan 2013: 180).
- I.A.3.890. Düşmanın eline düşmek istemeyen kırk kız dua eder ve taş kesilirler (Balaban 2013: 508).
- I.A.3.891. Düşmanın eline düşmek istemeyen kızlar dua ederler ve yerin dibine girerler (Akkuş 2018: 118).
- I.A.3.892. Düşmanın köye saldırması üzerine iki kardeş kaçarlar (Akın 2008: 140).
- I.A.3.893. Düşmanın köyü basacağını duyan köylüler, köyü terk ederler (Dervişoğlu 2016: 416).
- I.A.3.894. Düşmanlar tarafından kovalanan şeyh, kızgın bir fırına dört yaşındaki kızıyla beraber saklanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 274).
- I.A.3.895. Düşmanlar, Türk askerinden uzaklaşarak top ve okların ulaşamayacağı bir yere yerleşirler (Dervişoğlu 2016: 363).
- I.A.3.896. Düşmanları artan sultan korkar ve şatonun etrafına bir tepe inşa ettirir (Kara 1993: 3).
- I.A.3.897. Düşmanların geldiğini gören halk, kaleye sığınır (Altın 2014: 189).
- I.A.3.898. Ermeniler tarafından öldürülmek istenen kız kaçmaya başlar (Kongül 2013: 55).
- I.A.3.899. Ermeniler, işkence yapıp öldürdükleri ailenin oğlundan korkarlar (Demir 2013a: 227).
- I.A.3.900. Ermenilerin eline düşmek istemeyen beş kız kardeş dua ederler ve taş kesilirler (Kara 1993: 127).
- I.A.3.901. Ermenilerin eline düşmek istemeyen gelin alayı, dua eder ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 107).
- I.A.3.902. Ermiş, mahkemede şahit olarak iki taşı çağırınca hâkim korkar ve taşları durdurmasını söyler (Artun 1978: 67).
- I.A.3.903. Eskiden eşek olan tavşan, çektiği eziyete dayanamaz ve dua ederek tavşana dönüşür (Özdemir 2003: 142).
- I.A.3.904. Eşğini şehit mezarının üzerine bağlayan adam, şehit tarafından gözleri çıkarılmakla tehdit edilince, eşğini bağlamaz (Çalış Ersöz 2007: 96).
- I.A.3.905. Eşkîyalar tarafından götürülen çoban, kaval çalarak yardım ister (Gökşen 1999: 117).
- I.A.3.906. Eşkîyalar tarafından yolu kesilen karı-koca, dua ederler ve biri taşa, diğeri kuşa dönüşür (Demir 2013b: 239).
- I.A.3.907. Eşkîyalara dayanamayan halk göç etmeye başlar (Akkuş 2018: 35).

- I.A.3.908. Eşkîyaların elinden kurtulamayacağını anlayan gelin, alayıyla beraber taş kesilir (Demir 2013a: 181).
- I.A.3.909. Eşkîyaların eline düşmek istemeyen gelin, dua eder ve taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 153-154).
- I.A.3.910. Eşkîyaların eline düşmek istemeyen iki kız dua eder ve taş kesilirler (Özdemir 2003: 74).
- I.A.3.911. Eşkîyaların eline düşmekten korkan gelin dua eder ve damatla beraber taş kesilir (Özdemir 2003: 67).
- I.A.3.912. Eşkîyaların geldiğini gören ve korkan gelin dua eder ve düğün alayıyla beraber taş kesilir (Demir 2013a: 124).
- I.A.3.913. Etrafını kurtların sardığı çoban korkar ve dua ederek sürüsüyle beraber taş kesilir (Osan 2006: 59).
- I.A.3.914. Evinde yılanın yavruladığını gören gelin, zehirli ve zararlı olmalarından korkarak yavruları dışarı atar (Demir 2013a: 265).
- I.A.3.915. Evine başka bir yılan alan dişi yılan, yaşlı kadına bunu saklaması için altın bir çelenk verir (Emiroğlu 1993: 280).
- I.A.3.916. Evleri, bağları ve bahçeleri sular altında kalan ahali, kurtulmak için din değiştirmeyi kabul ederler (Dervişoğlu 2016: 404).
- I.A.3.917. Evlerin üzerine düşebilme ihtimali olan kaya, halkı korkutur ve tedbir alınarak altına bir duvar inşa edilir (Kara 1993: 133).
- I.A.3.918. Evlerinden kaçan iki âşık, ailelerinin kendilerini öldürmelerinden korkarak geri dönmezler (Gökşen 1999: 133).
- I.A.3.919. Evlerine geç kaldıkları için korkan iki sevgili, dua ederler. Biri taş, biri de kuşa dönüşür (Önal 2013: 161).
- I.A.3.920. Evliya ağacını kestiği için cezalandırıldığını anlayan adam, ağacın etrafında bir kurban keser ve yedi kere dolaşır. Bir süre sonra iyileşir (Gökşen 1999: 192).
- I.A.3.921. Falcıların o yıl doğacak bir çocuğun Nemrut'u öldüreceğini söylemesi üzerine, Nemrut, şehirdeki bütün çocukları öldürtmeye karar verir (Kurtoglu 2008: 13; 21).
- I.A.3.922. Fırtınaya yakalanan baba, kayığının kayalığa çarpmasından korkar (Önal 2013: 186).
- I.A.3.923. Firavun'un askerlerinden birini öldüren Hz. Musa, Mısır'dan kaçır (Kurtoglu 2008: 49).
- I.A.3.924. Gelen atlıların eşkıya olduğunu sanan adam, saklanır (Çek ve dip. 2018: 39).
- I.A.3.925. Gelin alayındakilerin öldürüldüğünü gören gelin, dua eder ve taş kesilir (Balaban 2013: 506).
- I.A.3.926. Getirilen odunların kutsal olduğunu anlayan değirmenci, başına bir bela gelmemesi için odunları geri götürür (Yalçınkaya 2008: 144).
- I.A.3.927. Görevliler, gizledikleri işin ortaya çıkmasından hem korkar, hem de utanırlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 222).
- I.A.3.928. Halk, burma suda unutulursa şehri su basacağı yönünde korkutulur (Korkmaz 2015: 282).

- I.A.3.929. Halk, ilçeye yaklaşan düşmandan haberdar olunca telaşlanır (Göde 2002: 380).
- I.A.3.930. Halk, paşadan korktukları için yaptıkları haksızlığa bir şey diyemezler (Helimoğlu Yavuz 1993: 249).
- I.A.3.931. Halk, yağın yağmur neticesinde oluşan selin, köylerini götürmesinden korkar (Sönmez 1994: 374).
- I.A.3.932. Halk, yatırı ziyaret etmek isterler ancak savrulmaktan korktukları için gitmezler (Akkuş 2018: 138).
- I.A.3.933. Halk, zulümden kaçmak için köylerini terk etmeye hazırlanır (Kolcu 42).
- I.A.3.934. Halkın tek kaygısı ölümdür (Gündüz Alptürker 2013: 119).
- I.A.3.935. Haramiler gelin alayını basınca, gelin alayı gelinin duası üzerine taş kesilir (Balaban 2013: 504).
- I.A.3.936. Haramiler tarafından yolu kesilen gelin dua eder ve taş kesilir (Balaban 2013: 505).
- I.A.3.937. Haramilerin eline düşmek istemeyen gelin dua eder ve taş kesilir (Emiroğlu 1993: 174).
- I.A.3.938. Haramilerin eline düşmek istemeyen iki âşık dua eder ve taş kesilirler (Balaban 2013: 505).
- I.A.3.939. Hasta kadın, rüyasında şeyhi görünce ve tedavi edilebileceğini öğrenince korkar ve çaresizce oraya gider (Değer 2014: 206).
- I.A.3.940. Hastalıktan kırılan halktan yaşlı bir kadın rüyasında bir kız görür ve kız için türbe yapılırsa hastalığın ortadan kaldırılacağını öğrenir. Kızın belirttiği yere türbe yapılır (Artun 1978: 69).
- I.A.3.941. Hatibin saban demirini götüren adam, başına bir bela gelince demiri geri getirir (Keser 2017: 165).
- I.A.3.942. Hazine bulunan kuyuya giren adam, kılıçları görünce korkar ve benzi atar (Atakan 2002: 21-22).
- I.A.3.943. Hazineyi almaya yalnız gitmekten korkan Ermeni, yanına bir Müslüman genç alır (Yağbasan 2013: 182).
- I.A.3.944. Hırsızlar, değerli eşyaları aldıktan sonra kapı kaybolur. Eşyaları yerine koyunca kapı açılır ve kaçarlar (İrkil Erol 2014: 74).
- I.A.3.945. Hırsızlığa giden adamlar, içeride biri var sanarak geri dönerler (Gündüz Alptürker 2013: 147).
- I.A.3.946. Hızır tarafından uyarılan Mimar Sinan korkar ve bininci pencereyi yapmaktan vazgeçer (Dervişoğlu 2016: 371).
- I.A.3.947. Hızır'ı bulamayacağını bilen fakir adam, süresi azalınca kaçar (Çakıcı 2015: 95).
- I.A.3.948. Huzuruna gelen adamın zehir taşıdığını hisseden hükümdar, irkilir ve onu dışarı çıkartır (Helimoğlu Yavuz 1993: 140).
- I.A.3.949. Hükümdar tarafından öldürüleceğini öğrenen yedi kardeş, bir mağaraya sığınır (Çıblak 1995: 201).
- I.A.3.950. Hükümdarın kızına âşık olan çoban, hükümdarın korkusundan kızla görüşemez (Seyidoğlu 1985: 18).

- I.A.3.951. Hz. Ali'nin oğulları, düşmanlardan kaçıp bir ağaca saklanırlar (Göde 2002: 356).
- I.A.3.952. İbrahim peygamberi seven Nemrut'un kızı Zeliha, babasının korkusundan ona durumu açamaz (Kurtoğlu 2008: 23).
- I.A.3.953. İçine giren iki kişinin felç kaldığı kuyuya kimse girmeye cesaret edemez (Özdemir 2003: 131).
- I.A.3.954. İftira atan vezir, yaptığı ortaya çıkınca kaçmak ister (Kongül 2013: 46).
- I.A.3.955. İhtiyar kadının soğuktan donduğu tarihte (21 haziran) kimse yaylaya gitmez (Kara 1993: 129).
- I.A.3.956. İki ordunun çarpışmasını duyan adam korkar ve peygamberin mendilini düşürür (Kurtoğlu 2008: 52).
- I.A.3.957. İneği kaybeden ve kaynanasından korkan gelin dua eder ve taş kesilir (Gökşen 1999: 121).
- I.A.3.958. İneği kaybettiği için kaynanasından korkan ve gece yarısı ormanda bebeğiyle yalnız kalan gelin, dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Gökşen 1999: 129).
- I.A.3.959. İnsanlar canavarın korkusundan onun yaşadığı dağa çıkmazlar ve hayvanlarını orada otlatmazlar (Demir 2013b: 79).
- I.A.3.960. İnsanlar, bir insan kafatasının çıktığı yerden toprak almaya gitmezler (Güzel 2016: 186).
- I.A.3.961. İnsanları korumak isteyen kırlangıç, sineğin yılanı insan eti kanı götürmesine izin vermez (Karadavut 1992: 191; Dervişoğlu 2016: 298; Değer 2014: 227; Gökem 1987: 239; Özdemir 2003: 143).
- I.A.3.962. İnsanların öldüğünü ve istemediği birine verileceğini anlayan gelin dua eder ve taş kesilir (Gökşen 1999: 126).
- I.A.3.963. Kabilelerinin katledildiğini haber alanlar, gece yarısı kaçarlara (Bazancir 2010: 98).
- I.A.3.964. Kaçan iki âşık, peşlerinden gelenlerin korkusundan gerdeğe giremezler (Tozlu 2013: 24).
- I.A.3.965. Kaçırılan kız dua eder ve taş kesilir (Osan 2006: 58).
- I.A.3.966. Kaçsalar da hastalıktan kurtulamayacaklarını anlayan gelin ve damat dua eder ve taş kesilirler (Gökşen 1999: 132).
- I.A.3.967. Kaçtığı düşmanın eline düşmek üzere olan kadın dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 316).
- I.A.3.968. Kadın, kendisine görünen sarıklı adamdan altın almak ister ama kocasından korkar (Atlı 2012: 87).
- I.A.3.969. Kâfirler tarafından sürekli rahatsız edilen kız ve oğlan, dua ederek birer ağaca dönüşürler (Karadavut 1992: 183).
- I.A.3.970. Kafirlerden kaçan ve ellerine düşmek istemeyen beş kardeş, dua eder ve taş kesilirler (Balaban 2013: 511).
- I.A.3.971. Kâfirlerin eline düşmek üzere olan kadın dua eder ve taş kesilir (Oğuz ve Yavuz 2005: 20).

- I.A.3.972. Kale fethedildikten sonra otuz dokuz kişi intihar eder. Kırkinci korkup atlamaz (Balaban 2013: 585).
- I.A.3.973. Kalenin etrafı sarılınca, kalede yaşayan halk mallarını ve canlarını kurtarma telaşına düşerler (Badeli 1997: 29).
- I.A.3.974. Kapısına gelen adama güvenmeyen kız, ona saçından iki tel yerine pöstekiden iki kıl verir (Helimoğlu 1993: 231; Sancak 2008: 93).
- I.A.3.975. Karşlarına düşman çıkacağından endişelenen askerler, tedbirli yol alırlar (Dervişoğlu 2016: 366).
- I.A.3.976. Karşısında süvarileri gören adam korkar ve yalan söyler (Bazancir 2010: 56).
- I.A.3.977. Kayıp bıçağı bulan adamlar, bıçak sahibinin bıçağı babasına saplı olarak bulduğunu söyleyince, adamlar suçun kendilerine kalmasından korkarak bıçağı sormaktan vazgeçerler (Atlı 2012: 85).
- I.A.3.978. Kaynanasından korkan gelin, dua eder ve kuşa dönüşür (Göde 2002: 351).
- I.A.3.979. Keçi boynuzlarına takılmış mumları görenler, kalenin kuşatıldığını düşünerek teslim olurlar (Çıblak 1995: 237-238; Karadavut 1992: 227).
- I.A.3.980. Kendilerine kötülük yapmak isteyen adamları gören yedi kız, beddua eder ve adamlarla beraber taş kesilirler (Özdemir 2003: 156).
- I.A.3.981. Kendilerini kovalayanların eline düşmekten korkan iki kardeş, dua eder ve taş kesilirler (Tozlu 2013: 25).
- I.A.3.982. Kendiliğinden ilerleyen mezar taşlarını ordu zanneden askerler korkup kaçarlar (Yıldırım 2004: 46).
- I.A.3.983. Kendisine kötülük yapılacağını anlayan gelin dua eder ve taş kesilir (Altın 2014: 190).
- I.A.3.984. Kendisini bir felaketin içinde bulan, atının kemiklerinin parçalandığını gören adam, gözlerini kapatıp dua eder (Tozlu 2013: 91).
- I.A.3.985. Kırlangıç, yılanın insan kanının tadına bakmaması için arının dilini koparır (Oğuz ve Yavuz 2005: 84).
- I.A.3.986. Kış soğuğuna dayanamayan aile, hayatta kalabilmek için hayvanlarını bırakarak göç eder (Gökşen 1999: 152).
- I.A.3.987. Kız kardeş, ağabeyini kurtarmak için canını vermez (Özdemir 2003: 71).
- I.A.3.988. Kız kardeşini öldüren çocuk, korkusundan eve gidemez (Tozlu 2013: 35).
- I.A.3.989. Kız, kendisini öldürmek isteyen hırsız atlatıp kaçar (Duman 2010: 127).
- I.A.3.990. Kızı kaçan kadın, kocasının korkusundan bir şey diyemez (Akkuş 2018: 50).
- I.A.3.991. Kızını istediği sultanın kendisini öldüreceğini anlayan çoban, ona yalvarır (Emiroğlu 1993: 228).
- I.A.3.992. Kızını vermezse savaş açılmakla tehdit edilen bey, kızını verir (Tokdemir 1993: 360).
- I.A.3.993. Kızları bir yılan tarafından rahatsız edilince, aile, kızlarıyla beraber şehri terk eder (Sönmez 1994: 412).

- I.A.3.994. Kilisenin taşını söküp götüren adam, birkaç gece rüyasında bir dede tarafından uyarılır. En son dede rüyasında adamın gözüne parmağını sokunca, korkuyla uyanan adam taşı geri götürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 248).
- I.A.3.995. Kocasından korkan kadın, evine getirilen kıymayı gönülsüzce bir başkası için hazırlar (Acar 2013: 226).
- I.A.3.996. Kocasının dayak attığı kadın dayanamaz ve evden kaçır (Göde 2002: 341).
- I.A.3.997. Komutanlarının öldürüldüğünü gören askerler kaçır (Taner 1998: 74).
- I.A.3.998. Korkulu bir rüya gören dükkân sahibi, delinin kendisini kurtardığını görür ve o günden sonra deliye hürmet eder (Yüksel 2011: 200).
- I.A.3.999. Koyunlarını namaz kılınan yere sokan çobanlar, bir evliyanın koyunlarına müdahale etmesi üzerine başlarına kötü bir şey geleceğinden korkarak orayı terk ederler (Gökşen 1999: 103).
- I.A.3.1000. Koyunu kaybeden iki kardeş, anne-babalarından korkup dua ederler ve birer kuşa dönüşürler (Şahin 2010: 160).
- I.A.3.1001. Koyunu kaybeden ve babalarından korkan iki kardeş, dua eder ve kuşa dönüşürler (Atlı 2012: 93).
- I.A.3.1002. Köpeğin saldırıp korkuttuğu çocuk cinnet geçirir (Değer 2014: 191).
- I.A.3.1003. Köyde yalnız ve çaresiz kalan kadınlar, baskın olacağını duyunca kaçır (Dervişoğlu 2016: 341).
- I.A.3.1004. Köyde yangın çıkınca, bütün ahali köyü terk eder (Pehlivan 2004: 171).
- I.A.3.1005. Köyden birisi bir kız kaçırır ve kızın ağabeyinden korkan köylüler, köyü terk ederler (Göde 2002: 450).
- I.A.3.1006. Köyleri eşkıyalar tarafından basılan köylüler, yalın ayak köylerini terk ederler (Çıblak 1995: 255).
- I.A.3.1007. Köyleri işgal edilen köylüler kaçır (Çelik 2012: 80).
- I.A.3.1008. Köyleri işgal edilen köylüler, ihtar üzerine eşyalarını alıp köylerini terk etmeye hazırlanırlar (Çelik 2012: 67).
- I.A.3.1009. Köyleri katledilen kızlar kaçır zehirli çiçeklerin içine saklanırlar (Akkuş 2018: 110).
- I.A.3.1010. Köylerinde hastalık çıkınca gelin ve damat köylerinden kaçmaya karar verirler (Gökşen 1999: 132).
- I.A.3.1011. Köylerinin işgal edildiğini duyanlar, köyü terk ederler (Olgun 1989: 120).
- I.A.3.1012. Köylüler, bulaşanı öldüren salgın hastalığın çıktığı köyü terk ederler (Çıblak 1995: 266).
- I.A.3.1013. Köylüler, köydeki ölümlerin azalması için ibadet ederler (Tekin 2003: 62).
- I.A.3.1014. Köylülerin kendisini öldürmeye geldiğini sanan adam, korkar ve dua ederek ağaca dönüşür (Kurtoğlu 2008: 127).
- I.A.3.1015. Köylülerin telaşla üstüne geldiğini gören veli, dağa kaçır (Demir 2013b: 201).
- I.A.3.1016. Köyü karınca basınca, köylüler veliden yardım isterler (sakaryakulturturizm.gov.tr 2018).

- I.A.3.1017. Köyü su bastığını fark edenler, eşyalarını bırakıp kaçarlar (Korkmaz 2015: 282).
- I.A.3.1018. Köyü asker basınca insanlar kaçar (Oğuz ve Yavuz 2005: 39).
- I.A.3.1019. Köyün kadınları düşmanların korkusundan onların mutfaklarına girmelerine izin verir (Atlı 2012: 83).
- I.A.3.1020. Kral herhangi bir dine inananları öldürünce, insanlar şehri terk ederler (Değer 2014: 210).
- I.A.3.1021. Kurdun yemek üzere olduğu çocuklar, annelerinden yardım isterler (Güzel 2016: 150).
- I.A.3.1022. Kurtların saldırısına uğrayan adam ağaca saklanır ve sabaha kadar bekler (Kara 1993: 108).
- I.A.3.1023. Kuşatıldığını sanan kale komutanı teslim olur (Sönmez 1994: 402).
- I.A.3.1024. Kuşların verdikleri tüyleri almalarından korkan guvalak (baykuş), gündüzleri dışarı çıkmaktan korkar (Gökşen 1999: 169).
- I.A.3.1025. Kutsal ağaçları kesip evinin damında kullanan adam, damın çökmesi üzerine ağaçları geri götürür. Başına bir bela gelmemesi için kurban keser (Yalçinkaya 2008: 144).
- I.A.3.1026. Kutsal sayılan çeşmeye giden insanların başları döner ve nefesleri kesilir. Bu nedenle insanların birçoğu geri döner (Yalçinkaya 2008: 143).
- I.A.3.1027. Kuzuyu kaybeden iki kardeş, anne-babalarından korkarlar ve dua ederek kuşa dönüşürler (Bıldır 2008: 103).
- I.A.3.1028. Mallarını veya aralarındaki gelini düşmanlara bırakmak istemeyen insanlar, dua eder ve taş kesilirler (Oğuz ve Yavuz 2005: 96).
- I.A.3.1029. Mandaların suyun dibine götürdüğü kız, feryat eder (Tokdemir 1993: 366).
- I.A.3.1030. Mezar taşlarını dağıtan adam, üç gece rüyasında evliya tarafından öküz gibi sürülür ve bir tokatla ağzı eğilir. Adam, bunun üzerine mezar taşlarını yerine koyar (Çıblak 1995: 196).
- I.A.3.1031. Mezarlıktan aldığı odunların cinlerin musallat olmasına sebebiyet verdiğini anlayan adam, odunları geri götürür (Bıldır 2008: 104).
- I.A.3.1032. Müslüman olmak isteyen kız korkusundan din değiştiremez (Değer 2014: 213).
- I.A.3.1033. Müslüman ordusunun geldiğini gören kale beyi, endişelenerek bir cadıya başvurur (Kara 1993: 9).
- I.A.3.1034. Nehirdeki iki âşığın cesedini çıkarmak isteyen köylüler, öleceklerini anlayınca vazgeçerler (Güzel 2016: 169).
- I.A.3.1035. Nemrut, Allah tarafından cezalandırılınca, Hz. İbrahim'in şehri terk etmesi için ona yalvarır (Kurtoğlu 2008: 25).
- I.A.3.1036. Nuh, gemisine, kendisini sokacağından korkarak akrebi almak istemez (Keser 2017: 132).
- I.A.3.1037. Nuh'un gemisi aylar sonra bir dağın tepesine dokununca sarsılır ve gemidekiler korkarlar (Alpaslan 2010: 5).
- I.A.3.1038. Nuh'un gemisi su almaya başlayınca ustalar ve Nuh çok telaşlanırlar (Demir 2013b: 195).

- I.A.3.1039. Oğlunun savaşta ölmesini istemeyen anne, onu askere göndermek istemez (Helimoğlu Yavuz 1993: 44).
- I.A.3.1040. Orduları düşman tarafından sıkıştırılan Bey, dervişlerden yardım ister (Kolcu 2007: 31).
- I.A.3.1041. Otardıkları kuzuyu kaybeden iki kardeş, üvey annelerinin azarlamasından ve babalarından dayak yemekten çok korkarlar (Acar 2013: 161).
- I.A.3.1042. Öküzleri kaybeden çocuk, babasından korkar (Uğurlu 2010: 198).
- I.A.3.1043. Öldürüleceğini anlayan çoban, pehlivana bir yumruk vurup ciğerlerini söker (HElimoğlu Yavuz 1993: 229).
- I.A.3.1044. Öldürüleceğini öğrenen Ermeni, karısıyla birlikte kaçır (Duman 2010: 215).
- I.A.3.1045. Öldürüleceklerini anlayan iki âşık beddua eder ve kötü kalpli baba taş kesilir (Şahin 2010: 266).
- I.A.3.1046. Öldürüleceklerini anlayan iki âşık dua ederler ve taş kesilirler (Şahin 2004: 161).
- I.A.3.1047. Öldürüleceklerini anlayan tımar sahibi beyler, Anadolu'ya kaçır (Akkuş 2018: 41).
- I.A.3.1048. Öldürülmek üzere olan adam saklanır (Pehlivan 2004: 156).
- I.A.3.1049. Öldürülmek üzere olan kadın dua eder ve taş kesilir (Balaban 2013: 511).
- I.A.3.1050. Öldürülmek üzere olan müezzin, ezanı okuduktan sonra yardım ister (Dervişoğlu 2016: 346).
- I.A.3.1051. Öldürülmekten korkan adam, kızını bir başkasına verir (Kara 1993: 11).
- I.A.3.1052. Öldürülmekten korkan kız dua eder ve yarılan bir kayanın içine alınır (Kongül 2013: 55).
- I.A.3.1053. Öldürölüp gömüleceğini sanan adam çok korkar (Gündüz Alptürker 2013: 186).
- I.A.3.1054. Ölmek veya esir alınmaktan korkan askerler, dua ederek taş kesilirler (Karadavut 1992: 182).
- I.A.3.1055. Ölümün varlığını öğrenen adam, intihar eder (Tozlu 2013: 135; 136).
- I.A.3.1056. Padişah adamı öldürmekle tehdit edince, adam, Şahmaran'ın yerini gösterir (Yolcu 2008: 285).
- I.A.3.1057. Padişah tarafından öldürülmek üzere çağrılacağını bilen baykuş korkar (Demir 2013a: 72).
- I.A.3.1058. Padişahın her şeyi yıkması üzerine şehir halkı can korkusuyla her şeylerini bırakıp kaçır (Helimoğlu Yavuz 1993: 186).
- I.A.3.1059. Padişahın kızını istediği için ölümle tehdit edilen kadın korkar (Olgun 1989: 181).
- I.A.3.1060. Paşa'nın huzuruna çağrılan adam korkar (Bazancir 2010: 45).
- I.A.3.1061. Peşine düşen ayıya yakalanacağını anlayan kız dua eder ve ayıyla beraber taş kesilir (Türkmen 2016: 260).
- I.A.3.1062. Pilotun yerine geçmesi söylenen asker korkar (Değer 2014: 205).
- I.A.3.1063. Postacıyı dinleyen ve onun salgın hastalıklı köye gittiğini öğrenenler hemen onun yanından uzaklaşırlar (Çıblak 1995: 266).
- I.A.3.1064. Rus askerlerinin eline düşmek istemeyen gelin, dua eder ve taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 193).

- I.A.3.1065. Ruslar, askerlerin sayısının arttığını görünce teslim olurlar (Alpaslan 2010: 295).
- I.A.3.1066. Rüya görüp korkan kadın, evliyanın her isteğini yerine getirir ve derdinden kurtulur (Çek vd. 2018: 25).
- I.A.3.1067. Rüyasında evliyai gören ve sağ gözü kör, boynuzu kırık tekeyle yetinmezse çığ geleceğini gören avcı, ava gitmekten vazgeçer (Gökşen 1999: 167).
- I.A.3.1068. Rüyasında şehidi gören ve onun sözünü dinlemeyen kadın, gözleri çıkarılmakla tehdit edilince şehidin isteğini yerine getirir (Çalış Ersöz 2007: 95).
- I.A.3.1069. Rüyasında şehit tarafından rahatsız edilen adam, kaçış olmadığını anlayınca onun isteklerini yerine getirir (Demir 2013b: 230).
- I.A.3.1070. Rüyasında yatırı gören fakat onun isteklerini yerine getirmeden define aramaya çıkan adam, rüyasında yatır tarafından boğulacak olur. Korkusundan yedi yıl yatır ziyaretine gidemez (Keser 2017: 139).
- I.A.3.1071. Sahte bir şeyh yüzünden padişah tüm şeyhleri öldürmeye karar verince, şehirdeki bütün şeyhler kaçarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 295).
- I.A.3.1072. Salgın hastalık çıkınca insanlar göç ederler (Çıblak 1995: 267).
- I.A.3.1073. Savaşa katılmaktan kaçmak isteyenler, hoca ve derviş kılığına girerler (Pehlivan 2004: 125).
- I.A.3.1074. Sel çıkınca mahsur kalan iki kadın korkar ve Allah'a yalvarırlar (Akkuş 2018: 53).
- I.A.3.1075. Sevdiği öldürülen kız, korkusundan bir kayaya sığınır ve dua ederek taş kesilir (Tozlu 2013: 26).
- I.A.3.1076. Sevgilisi ejderhaya kurban olarak verilen adam, korksa da ejderhayı öldürür (Değer 2014: 219).
- I.A.3.1077. Sıtma ortaya çıkınca, köylüler başka bir köye göç ederler (Taner 1998: 63).
- I.A.3.1078. Soğuktan donmak üzere olan avcı, atın karnını yarar ve içine girerek korku ile bekler (Helimoğlu Yavuz 1993: 243).
- I.A.3.1079. Soğuktan donmak üzere olan kadın, kaçmak ister (Acar 2013: 157).
- I.A.3.1080. Sürüyü kaybeden ve sürünün sahibinden korkan iki çocuk, dua eder ve kuşa dönüşürler (Demir 2013b: 104).
- I.A.3.1081. Şehir fare istilasına uğrayınca, şehrin sakinleri başka bir yere göç ederler (Bazancir 2010: 92).
- I.A.3.1082. Şehit düşen zat, bir adamın rüyasına girerek kendisini gömmesini ister. Adam isteği yerine getirmeyince, ikinci gece rüyasında tehdit edilir. Adam uyanır uyanmaz, zatın isteğini yerine getirir (Alpaslan 2010: 183).
- I.A.3.1083. Şehit verilince askerler telaşlanırlar (Önal 2013: 380).
- I.A.3.1084. Şeyhin gazabına uğrayacağını düşündüğü hırsıza yardım etmek istemeyen hekim, köyü terk eder (Yalçınkaya 2008: 132).
- I.A.3.1085. Şeyhin keramet göstermesinden korkan köylü, canlarından olacaklarını düşünerek köyü terk ederler (Gökşen 1999: 67).
- I.A.3.1086. Şeyhin talebesini kestiğini sanan müritler kaçarlar (Uluslan 2009: 251).

- I.A.3.1087. Şeyhin uçağı denize indirmesini söylediğı pilot korkar (Değer 2014: 205).
- I.A.3.1088. Şeyhle başa çıkamayacaklarını anlayan düşmanlar, onunla barışmak için en güzel kızlarını verirler (Günay vd. 1996: 52).
- I.A.3.1089. Taşların yuvarlandığı görenler dua ederler. Taşlar üstlerine düşmez (Önay 2013: 292).
- I.A.3.1090. Taşlıktan aldığı kafatası gece adamın rüyasına girip onu tehdit edince, adam, kafatasına bir türbe yapar (Kara 1993: 16).
- I.A.3.1091. Tehdit ettikleri şeyhin yanındaki adamları görenler, kaçıp şehri terk ederler (Pehlivan 2004: 137).
- I.A.3.1092. Tehlikeyi haber alan askerler dağa doğru kaçarlar (Acar 2013: 189).
- I.A.3.1093. Tufan olduğunu duyan kadın telaşlanır ve gemiye binmek için Nuh'a yalvarır (Değirmenci 2009: 191).
- I.A.3.1094. Türbeden çalı çırpı toplayan adam, rüyasında sorgulanınca korkar ve oradan odun almaya tövbe eder (Yalçinkaya 2008: 126).
- I.A.3.1095. Türbenin kerameti dolayısıyla yakalanacaklarını anlayan hırsızlar kaçarlar (Akın 2008: 142).
- I.A.3.1096. Türbenin taşını evine götüren adam, sabaha kadar eziyet görür ve ertesi gün taşı yerine bırakır (Günay vd. 1996: 48).
- I.A.3.1097. Türbenin üstünü örten adam, rüyasında yatırı görünce ve korkutulunca hemen türbenin üstünü açar (Sancak 2008: 77).
- I.A.3.1098. Türbeye inanmayanlar ölmeye başlayınca, köylüler türbeyi yeniden yaptırırlar (Güzel 2016: 202).
- I.A.3.1099. Türbeye saygısızlık yaptığı için çocukları ölen adam, köyü terk eder (Gündüz Alptürker 2013: 126).
- I.A.3.1100. Türklerden (ölmek) korkan askerler, kalelerini teslim ederler (Önal 2013: 170).
- I.A.3.1101. Türklerle baş edilemeyeceğini anlayan Ruslar, geri çekilirler (Gökşen 1999: 195).
- I.A.3.1102. Uçurumdan düşen kız, veliden medet umarak bağırır (Önal 2013: 361).
- I.A.3.1103. Ustalar, ördükleri duvarın yatırın ayaklarına geldiğine ilişkin bir rüya görseler de inanmazlar. Ertesi gün, söylenen yerin yıkıldığını görünce, duvarı istenildiği gibi yaparlar (Sönmez 1994: 342).
- I.A.3.1104. Üç kere üst üste otelden çıkması gerektiğini gören adam otelden ayrılınca otel yıkılır (Seyidoğlu 1985: 37).
- I.A.3.1105. Üvey annesinden dayak yiyip korkan kız, dua eder ve kuşa dönüşür (Önal 2013: 126).
- I.A.3.1106. Üzerine bir ordu gönderilen delikanlı, kayalıklara kaçar (Gökşen 1999: 202).
- I.A.3.1107. Üzerlerine eşkıyaların geldiğini gören kızlar, kendilerine bir şey yapmamaları için onlara yalvarırlar (Göde 2002: 409).
- I.A.3.1108. Üzerlerine kayaların gelmekte olduğunu gören köylüler korkup paniklerler (Tekin 2003: 33).
- I.A.3.1109. Üzerlerine ordu geldiğini ve ertesi gün ordunun olduğu yerde kaldığını gören ahali, korkularından gidip bakamazlar (Gündüz Alptürker 2013: 119).

- I.A.3.1110. Vahşi hayvanların önüne atılan insanlar önce korunmaya çalışırlar. Kurtulamayacaklarını anladıklarında hayvanlara teslim olurlar (Çıblak 1995: 250).
- I.A.3.1111. Veli, düşmanlardan saklanmak için iki dağ arasındaki bir dereye sığınır (Demir 2013b: 234).
- I.A.3.1112. Veli, köyün üzerine gelen kayayı görünce Allah'a yalvarır ve kayalar durur (Tekin 2003: 33).
- I.A.3.1113. Veli'nin eşyalarıyla birlikte gömülü olduğunu bilen ahali, korkularından mezarı kazmaya cesaret edemezler (Gökşen 1999: 92).
- I.A.3.1114. Veli'yi birkaç gece üst üste rüyasında gören adam, onun isteklerini yerine getirir (Yalçınkaya 2008: 137).
- I.A.3.1115. Veli'yi vasiyetine uygun bir yere gömmeyen vali ve jandarma komutanı, geceleyin azaplar içinde kalırlar ve bu durum üç gün devam edince vasiyeti yerine getirilir (Gökşen 1999: 80).
- I.A.3.1116. Vergi toplayamayan adam, devletten korkup dağa kaçarlar (Bazancir 2010: 36).
- I.A.3.1117. Yakalanacağını anlayan kız dua eder ve ağaca dönüşür (Değer 2014: 231).
- I.A.3.1118. Yakalanacaklarını anlayan iki âşık dua eder ve taş kesilirler (Akkuş 2018: 89; Değer 2014: 223; Güzel 2016: 142; Helimoğlu Yavuz 1993: 93; Mazıcı 2012: 77; Sancak 2008: 104; Yağbasan 2013: 177).
- I.A.3.1119. Yakalanacaklarını anlayan iki âşık dua ederler ve kendilerini kovalayanlarla beraber taş kesilirler (Sönmez 1994: 315; 317; Gündüz Alptürker 2013: 118; Helimoğlu Yavuz 1993: 172).
- I.A.3.1120. Yakalanacaklarını anlayan iki âşık, intihar eder (Güzel 2016: 157).
- I.A.3.1121. Yakalanmak üzere olan iki âşık yalvarırlar ve açılan bir kayanın içinde kaybolurlar (Akkuş 2018: 78).
- I.A.3.1122. Yakılmakla tehdit edilen adam, canı karşılığında değirmenini verir (Özdemir 2003: 111).
- I.A.3.1123. Yanlışlıkla kardeşini öldüren çocuk, babasının korkusundan eve gidemez (Tozlu 2013: 36).
- I.A.3.1124. Yapılan duvar sürekli yıkılınca, altındaki mezar açılır ve içinde bir şehit olduğu görülür. Duvar, mezara göre yeniden yapılır (Sönmez 1994: 347).
- I.A.3.1125. Yatır, etrafına çöp döken adamın rüyasına girer ve çöpü temizlemese onu cezalandıracağını söyler. Adam, çöpü temizler (Helimoğlu Yavuz 1993: 278).
- I.A.3.1126. Yatırı açan çocuklar üzerlerine büyük bir kuş gelince kaçarlar (Keser 2017: 144).
- I.A.3.1127. Yatırı kazmaya çalışan makinaların bozulduğunu görenler, başlarına kötü bir şey geleceğinden korkarak mezarı yıkmaktan vazgeçerler (Gökşen 1999: 93).
- I.A.3.1128. Yatırı kazmaya çalışanların rüyasına derviş girer ve onları korkutur. Uyanan adamlar gece kaçıp giderler (Akkuş 2018: 80).
- I.A.3.1129. Yatırın bulunduğu tepeden kütük götüren adam, kütükten kan aktığını görür ve sabah eli ayağı çarpılır. Kütük geri götürülünce adam düzelir (Karadavut.1992: 270).

- I.A.3.1130. Yeniden yapmak istedikleri caminin her gün eski haline geldiğini gören köylüler, başlarına bir şey gelmesinden korkup vazgeçerler (Gökşen 1999: 107).
- I.A.3.1131. Yenik düşen padişah, tacını bırakıp kaçır (Kurtoğlu 2008: 139).
- I.A.3.1132. Yenileceklerini anlayan askerler dua ederler ve ağaca dönüşürler (Altın 2014: 190).
- I.A.3.1133. Yenileceklerini anlayan askerler, geri çekilirler (Önal 2013: 226).
- I.A.3.1134. Yerleştikleri yerde okla bir askerin öldüğünü gören düşmanlar, korkup kaçır (Dervişoğlu 2016: 363).
- I.A.3.1135. Yılan tarafından sokulmak istenen çocuk, dua eder ve kuşa dönüşür (Önal 2013: 122).
- I.A.3.1136. Yılan tarafından tehdit edilen kırlangıç kaçır (Göde 2002: 354).
- I.A.3.1137. Yılanın başındaki sihirli taşı almak isteyen adam, abasını yılanın üstüne attıktan sonra oradan uzaklaşır (Gökşen 1999: 149).
- I.A.3.1138. Yüzbaşı, şehidin mezarına saygı görmeyince uyarılır ve uyarıya uymayınca tehdit edilir. Tehditten sonra şehidin mezarının etrafını yaptırır (Alpaslan 2010: 211-212).
- I.A.3.1139. Yüzüğü çalan harem ağası, müneccimin kendisini taşa çevirmesinden korkarak yüzüğü ona iade eder (Olgun 1989: 108).
- I.A.3.1140. Zeytinyağını döküp annelerinden korkan iki kardeş, dua ederek kumruya dönüşürler (Keser 2017: 97).
- I.A.3.1141. Ziyaret yeriyle alay eden binbaşı, kartal suretindeki evliya'yı vuramaz. Gece rüyasında onu gördükten ve uyarıldıktan sonra ziyaret yerine saygı göstermeye başlar (Parlayan 2012: 97).
- I.A.3.1142. Öldürülmek üzere olan kız, ağaca yalvarır ve yarılan ağaca saklanır (Sönmez 1994: 407).
- I.A.3.1143. Eşkıyaların bulunduğu yerde bölge halkı sürekli korku içindedir (Akkaya 2018: 29).

I.B.1 – I.B.4 Yayılma Çoğalma

I.B.1.1 – I.B.1.400 Fetih

- I.B.3.351. Çocuklarla kadınları veya kaleyi savunması gereken askerler, kale için çocuklarla kadınları feda ederler (Çek vd. 2018: 42).
- I.B.3.352. Teslim olma durumuna gelen askerler arasındaki şeyh, Allah'a dua eder (Alpaslan 2010: 294).

I.B.2.401 – I.B.2.800 Fikrî Yayılış

I.B.3.801 – I.B.3.1200 Kültürel/Dinî Yayılış

- I.B.3.801. Baba, putlarını kıran yedi oğlunu da öldürür (Tozlu 2013: 140).
- I.B.3.802. Babalarının dinine girmek istemeyen beş kardeş, evden kaçır (Tozlu 2013: 118).
- I.B.3.803. Babalarının taptığı putları yıkan yedi oğul, evden kaçır (Tozlu 2013: 140).
- I.B.3.804. Çocuklarının putları kıldığını öğrenen baba, hepsini öldürür (Tozlu 2013: 139).
- I.B.3.805. Din değiştirip Müslüman olan kız, papaz olan babasının bunu öğrendiğini ve kendisini öldürmeye geldiğini sanarak korkar ve intihar eder (Yağbasan 2013: 171).
- I.B.3.806. Din değiştirmezlerse öldürülmekle tehdit edilen yedi genç, şehri terk etmeye karar verirler (Çıblak 1995: 198).

- I.B.3.807. İslam'a davet edilen köylüler, asılsalar da dinlerini değıştirmezler (Sönmez 1994: 386).
- I.B.3.808. Kaleyi fethetmek isteyen askerler, ateşler yakarlar ve kendilerini kalabalık gösterirler (Dervişoğlu 2016: 364).
- I.B.3.809. Kızını Müslüman bir gence vermek istemeyen Çağan, ailesini de alarak kaçır (Bazancir 2010: 123).
- I.B.3.810. Konakladığı yerin askerlerinin huyunu etkilediğini düşünen Timur, adamlarıyla orayı terk eder (Güzel 2016: 161).
- I.B.3.811. Kral herhangi bir dine inananları öldürünce, insanlar şehri terk ederler (Değer 2014: 210).
- I.B.3.812. Müslüman ordusunun geldiğini gören kale beyi, endişelenerek bir cadıya başvurur (Kara 1993: 9).
- I.B.3.813. Osmanlı askeri, kaleyi alabilmek için elini kestirir ve düşman askerlerinden biriymiş gibi içeri girer (Dervişoğlu 2016: 333).
- I.B.3.814. Padişah, dini yanlış tanıtan tarikatların kapatılması için önlem alır (Pehlivan 2004: 125).
- I.B.3.815. Sahte şeyhlik yapanların bütün imkânları ellerinden alınır ve şehirden kovulurlar (Pehlivan 2004: 125).
- I.B.3.816. Sahte şeyhlik yapanların bütün malları ellerinden alınıp denize atılır (Pehlivan 2004: 125).
- I.B.3.817. Şeyh İsmail'in İslamiyet'i yaymasını engellemek isteyen kadın, onu yakalayıp İstanbul'a götürür (Kara 1993: 38).
- I.B.3.818. Tek tanrıya inandıkları için öldürölmek istenen yedi dost, bir mağaraya saklanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 189).
- I.B.3.819. Yakınlarının Müslüman olmasını istemeyen adam, peygamberin namelerini saklar (Kara 1993: 6).

I.B.4.1201 – I.B.4.1600 Türün Devamlılığı

- I.B.4.1201. Adam, erkek evlat sahibi olmazsa soyunun tükenmesinden korkar (Olgun 1989: 163).
- I.B.4.1202. Çocuğı olmayan ve bu nedenle hakir görölen kadın, türbeye gider (Pehlivan 2004: 160).
- I.B.4.1203. Çocuk sahibi olamayan kadın, kocasının kendisini terk etmesinden korkar (Yakın 2017: 202).
- I.B.4.1204. Halkını kurtarmak isteyen padişah, kızını göle kurban verir (Güzel 2016: 152).
- I.B.4.1205. Herkese zarar vermek isteyen akrep, Allah tarafından cezalandırılarak kör olur (Sancak 2008: 98).
- I.B.4.1206. Hz. Havva yaşlanınca ve üreyemez duruma gelince, Cebrail bir huri kızı getirir (Uluslan 2009: 249).
- I.B.4.1207. Nuh peygamber, gemideki insan sayısı az olduğı için yılanı insan eti vermez ve onu yakarak öldürür (Demir 2013b: 196).
- I.B.4.1208. Rusların saldırması ve erkek çocukların alıp götürölmesi üzerine halk, büyük bir korku içinde yaşar. Çocuklarını uzakta bir yere gönderirler (Akkuş 2018: 54).

- I.B.4.1209. Sevdigini alabilmek için gümüş çiçek istenen oğlan, çiçeğin dünyanın dengesini sağladığını görünce kararsız kalır ve sevdiğinden vazgeçer (Demir 2013b: 54).
- I.B.4.1210. Şehzade peri kızına âşık olunca, insanlar, insanların arasına perilerin karışmalarından korkarlar ve perilere savaş açarlar (Gündüz Alptürker 2013: 108).
- I.B.4.1211. Tekrar çocuk sahibi olamayacağını bilen aile, tek oğullarının üzerine titrer (Önal 2013: 216).
- I.B.4.1212. Yılan, gemide açılan deliği insan eti karşılığında kapayacağını söyleyince Nuh peygamber, mecburen kabul eder (Demir 2013b: 196).
- I.B.4.1213. Yılana insan kurban etmek istemeyen Nuh, Allah'a yalvarır (Sancak 2008: 99).

I.C.1 - I.C.17. Değerler-Tutkular

I.C.1.1 – I.C.1.401 Aile

- I.C.2.51. Anne, çocuğunun öldürülmesi yerine başka bir kadına verilmesine rıza gösterir (Akın 2008: 132).
- I.C.2.52. Anne-baba, oğullarına haklarını helal etmemek ve onu evlatlıktan atmakla tehdit ederek istedikleri bir kızla zorla evlendirirler (Güzel 2016: 165).
- I.C.2.53. Anne-babasının bedduasını alan kız, sevdiğiyle beraber taş kesilir (Emiroğlu 1993: 171).
- I.C.2.54. Annesine isyan eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Sancak 2008: 102).
- I.C.2.55. Annesini öldüren oğul, kendir otuna dönüşür (Işık 1998: 137).
- I.C.2.56. Annesini öldürmek isteyen oğul, baltasıyla beraber taş kesilir (Işık 1998: 38; Karadavuk 1992: 171).
- I.C.2.57. Annesini öldürmek isteyen oğul, taş kesilir (Alpaslan 2010: 121; Emiroğlu 1993: 175).
- I.C.2.58. Annesinin bedduasını aldıktan sonra ona el kaldıran oğul taş kesilir (İrkil Erol 2014: 70).
- I.C.2.59. Annesinin sözünü dinlemeyen çocuğun kargalar gözünü oyar (Güzel 2016: 151).
- I.C.2.60. Âşık iki genç, ailelerinin korkusundan bir araya gelemmezler (Alpaslan 2010: 268).
- I.C.2.61. Az vergi vermek için çocuklarından altısını kaydettirmeyen adam, devlet çocuklara el koyunca telaşlanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 218).
- I.C.2.62. Baba, mandaların suyun dibine götürdüğü kızını kurtarmak için mücadele verir (Tokdemir 1993: 366).
- I.C.2.63. Babasına saldırmak isteyen oğul, olduğu yerde donar (Güzel 2016: 183).
- I.C.2.64. Babasını öldürmek isteyen oğul, taş kesilir (Tozlu 2013: 32).
- I.C.2.65. Babasının müsaadesini almadan kaçan kız, sevdiğiyle beraber taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 142).
- I.C.2.66. Çocuğu çalınan kadın, Allah'a yalvarır ve çocuk bulunur (Semiz 2007: 56).
- I.C.2.67. Çocuğunu kaybeden kadın, onu aramak için dua eder ve kuşa dönüşür (Tekin 2003: 50).
- I.C.2.68. Çocuğunun ve kendisinin yılan tarafından yenilmesini istemeyen kadın dua eder ve çocuğu ile beraber taş kesilir (Kara 1993: 133).
- I.C.2.69. Çocuklarıyla donmak üzere olan, köye dönmekten korkar ve dua ederek çocuklarıyla beraber taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 123).

- I.C.2.70. Düşman tarafından fark edilen kadın, bebeğini alarak kaçır (Yağbasan 2013: 180).
- I.C.2.71. Evladının eşkıya olmasına sebep olan anne asılır (Göde 2002: 391).
- I.C.2.72. Hasta oğullarını kurtarmak isteyen padişah ve karısı, ellerinden gelen her şeyi yaparlar (Alpaslan 2010: 59).
- I.C.2.73. İbrahim peygamberi seven Nemrut'un kızı Zeliha, babasının korkusundan ona durumu açamaz (Kurtuluş 2008: 23).
- I.C.2.74. İneği kaybettiği için kaynanasından korkan ve gece yarısı ormanda bebeğiyle yalnız kalan gelin, dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Gökşen 1999: 129).
- I.C.2.75. İstemediği biriyle evlendirilen kızın intihar ettiğini bilen anne-babalar, kızlarını sevdiklerine vermemekten korkarlar (Güzel 2016: 146).
- I.C.2.76. Kaçtığı düşmanın eline düşmek üzere olan kadın dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 316).
- I.C.2.77. Kızını bir yılan sokacağını öğrenen baba, ona bir kule yaptırır (Çıblak 1995: 126; 227; 238; 239; Değer 2014: 245; Duman 2010: 124; 126; Emiroğlu 1993: 199).
- I.C.2.78. Kızını bulamayan anne, köylüye haber verir ve herkes kızı aramaya çıkar (Acar 2013: 191).
- I.C.2.79. Kızını çobana vermek istemeyen ağa, ilk gelene kızını verir (Gökşen 1999: 123).
- I.C.2.80. Kızını çobana vermek istemeyen sultan, onu öldürmeye karar verir (Emiroğlu 1993: 228).
- I.C.2.81. Kızını fakir birine vermek istemeyen anne, delikanlıya bir büyü yaptırarak onu kurda dönüştürür (Tozlu 2013: 46).
- I.C.2.82. Kızını hırsızdan korumak isteyen imparator, ona bir kule inşa ettirir (Duman 2010: 128).
- I.C.2.83. Kızını Köroğlu'na vermek istemeyen baba, ona bu durumu söylemekten korkar ve yalan söyler (Duman 2010: 191).
- I.C.2.84. Kızının öleceğini anlayan adam, onu yaşatmak adına birine evlatlık verir (Olgun 1989: 104).
- I.C.2.85. Kızının öleceğini anlayan hakan, onu yaşatmak adına istemediği birine verir (Olgun 1989: 100).
- I.C.2.86. Kızının öleceğini rüyasında gören baba, onu hayatta tutmak için bir kuleye yerleştirir (Artun 1978: 71).
- I.C.2.87. Kızları eve dönmeyen aile, telaşlanır ve onu her yerde aramaya başlarlar (Kongul 2013: 55).
- I.C.2.88. Kızlarının kendisini asmasından korkan aile, onu istediği delikanlıya verirler (Osan 2006: 76).
- I.C.2.89. Kocasının yerini söylemeyen kadın, gelinleri, oğulları ve torunları öldürülmekle tehdit edilir ve hepsi öldürülür. Kadının küçük oğluna sıra gelince, oğlunun ölmesini istemez ve söyleyecek olur (Alpaslan 2010: 27).
- I.C.2.90. Oğlu askerde olan kadın, onun için kaygılanır ve türbeden yardım ister (Pehlivan 2004: 165).
- I.C.2.91. Oğlu esir düşen anne, onu görmek için dua eder (Pehlivan 2004: 130).

- I.C.2.92. Oğlu esir düşen anne, onu görmek için şeyhten yardım ister (Pehlivan 2004: 130).
- I.C.2.93. Oğlu içki içen adam, kabirde bir kartal tarafından didiklenir (Güzel 2016: 190).
- I.C.2.94. Oğlu suya kapılan adam, peşinden koşarak onu kurtarmaya çalışır (Göde 2002: 365).
- I.C.2.95. Oğlunu Allah'tan fazla seven adam, oğlunu kaybeder (Uluslan 2009: 250).
- I.C.2.96. Oğlunu iyi yetiştiremeyen anne idam edilir (Emiroğlu 1993: 217).
- I.C.2.97. Yusuf'un kıskanıldığını bilen Hz. Yakup, onun başına bir şey gelmesinden korkar (Kurtoğlu 2008: 104).
- I.C.2.98. Oğlunun şehit düşmesinden korkan yardım, türbeden yardım ister (Pehlivan 2004: 164).
- I.C.2.99. Rüyasında oğullarını asılmış olarak gören ihtiyar korkar ve Allah'a yalvarır (Göde 2002: 420).
- I.C.2.100. Şah, kızıyla evlenmek isteyen çobanı ortadan kaldırmak için, onu dağın en korkulu yerinden yemiş almaya gönderir (Alpaslan 2010: 57).
- I.C.2.101. Tuvaletlerini yufka ile temizleyen çocuklar taş kesilir (annelerinin sözünü dinlemeyen çocuklar taş kesilir) (Yakın 2017: 133).
- I.C.2.102. Türbenin etrafından ağaç kestiği için ailesinin başına felaket gelen adam, diğer aile fertlerini kurtarmak için kestiği ağaçları iade eder (Yalçınkaya 2008: 139; 140).
- I.C.2.103. Yılanın kızını öldürmek istediğini öğrenen padişah, kızını saklar (Demir 2013b: 241).
- I.C.2.104. Yusuf'un kıskanıldığını bilen Hz. Yakup, onun başına bir şey gelmesinden korkar (Kurtoğlu 2008: 104).
- I.C.2.105. Rüyasında babasının azap çektiğini gören adam, şeyhinden yardım ister (Dervişoğlu 2016: 421).

I.C.2.401 – I.C.2.800 Bağımlılık

I.C.3.801 – I.C.2.1200 Düşkünlük

- I.C.3.801. Altına düşkün olanların altınları toprağa dönüşür (Kolcu 2007: 39).

I.C.4.1201 – I.C.4.1600 Fedakârlık

- I.C.4.1201. Oğullarına can vermeyen anne ile baba ve ağabeyine canını vermeyen kız kardeşin canları alınır (Özdemir 2003: 72).

I.C.5.1601 – I.C.5.2000 Güzellik

I.C.6.2001 – I.C.6.2400 Huzur

- I.C.6.2001. Hasta kadın, iyileşmekten umudu kesilince intihar etmeye çalışır (Taner 1989: 95).

I.C.7.2401 – I.C.7.2800 İktidar

- I.C.7.2401. Adam, ateş yakmanın yasaklandığı şehirde karısından ceylan etini pişirmesini ister. Kadın, hem ateşi yasaklayan Nemrut'tan hem de kocasından korkar (Kurtoğlu 2008: 27).
- I.C.7.2402. Ağa'nın kızını seven çoban, Ağrı Dağı'na saklanır (Alpaslan 2010: 14).
- I.C.7.2403. Ağanın ateş yakmayı yasaklaması üzerine ondan korkan köylüler çiğ yemek yerler (Sancak 2008: 118).

- I.C.7.2404. Boy abdesti olmayan asker, komutanlarının kendisini cezalandırmasından korkarak, abdest almaya gidemez (Önal 2013: 317).
- I.C.7.2405. Dervişler, başka bir grup dervişin kendi işlerini bozmalarından korkarak durumu padişaha taşırlar (Tekin 2003: 64).
- I.C.7.2406. Düşman askerleri yeşil sarıklı erenlerden korkarlar (Çelik 2008: 410).
- I.C.7.2407. Halk, Nemrut'a karşı gelen adamı haklı bulsalar da korkudan bir şey diyemezler (Kurtoğlu 2008: 13).
- I.C.7.2408. Hükümdardan kaçan üç iman sahibi, bir mağaraya sığınır (Sancak 2008: 116).
- I.C.7.2409. Hükümdarın kızına âşık olan çoban, hükümdarın korkusundan kızla görüşemez (Seyidoğlu 1985: 18).
- I.C.7.2410. Karşı geldikleri hükümdar tarafından öldürülmek istenen yedi kardeş kaçarlardı (Çıblak 1995: 200).
- I.C.7.2411. Kız kardeşini kaçırmak isteyen ortanca kardeş, ablasından korkar (Alpaslan 2010: 69).
- I.C.7.2412. Kızını vermezse savaş açılmakla tehdit edilen bey, kızını verir (Tokdemir 1993: 360).
- I.C.7.2413. Mücadele ettikleri adamın başı olmadan savaştığını gören askerler, düşmanlarının kuvvetinden korkup kaçarlardı (Tozlu 2013: 143).
- I.C.7.2414. Nemrut, insanlara ateş yakmayı yasaklayınca, insanlar korkusundan yemek pişiremez ve çamaşır yıkayamazlar (Kurtoğlu 2008: 27).
- I.C.7.2415. Oğlunun kendisini yenmesinden korkan baba, onu öldürtür (Tozlu 2013: 115).
- I.C.7.2416. Ölmüş bir velinin mezarında ona kafa tutan hoca, onu ölüyken bile alt edemeyeceğini anlayınca korkar (Sakaoğlu 2013a: 89).
- I.C.7.2417. Padişah, içine girenin 700 (300) yıl uyuduğu mağaraya –uyuyacağını düşünerek– girmekten korkar (Çıblak 1995: 200).
- I.C.7.2418. Savaşta, rakibini yenemeyeceğini düşünen adam, ona pusu kurar (Tozlu 2013: 111).

I.C.8.2801 – I.C.8.3200 İntikam

I.C.9.3201 – I.C.9.3600 İtaat

- I.C.9.3201. Adamın sözünü dinlemeyip gözlerini açan çiftçi, denize düşerek boğulur (gözleri kapalıyken kum) (Çıblak 1995: 279).
- I.C.9.3202. Anne babasına itaat etmeyen askerler ölürler (Göde 2002: 470).
- I.C.9.3203. Annesinin sözünü dinlemeyen çocuğun kargalar gözünü oyar (Güzel 2016: 151).
- I.C.9.3204. Babanın bedduası kabul olur ve söz dinlemeyen oğul kör olur (Göde 2002: 495).
- I.C.9.3205. Babasının sözünü dinlemeyen oğlan öldürülür (Kurtoğlu 2008: 91).
- I.C.9.3206. Beyin sözünü dinlemeyip musluğu açık unutan kız yüzünden köy sular altında kalır (ardahan.gov.tr 208; Korkmaz 2015: 282).
- I.C.9.3207. Bilge adamın sözlerine kulak asmayan halk sele kapılırlar ve başka bir diyara göç ederler (Sancak 2008: 101).
- I.C.9.3208. Dilencinin sözüne uymayıp arkasına bakan kadın çıkırıyla beraber taş kesilir (Karasu 1997: 4).

- I.C.9.3209. Ekmek isteyen yaşlı adamın arkasından giden gelin, adamın sözüne uymaz ve kucağındaki çocukla taş kesilir (Atlı 2012: 88).
- I.C.9.3210. Hızır'ın öğüdünü dinlemeyip arkasına bakan gelin korkuyla hıçkırınca taş kesilir, çocuğu da kuşa dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 124).
- I.C.9.3211. Hızır'ın sözünü dinlemeyip gözünü açan derviş, Hızır'ın anında kaybolduğunu görür (Gökşen 1999: 77).
- I.C.9.3212. Hz. Süleyman'ın sözünü dinlemeyen yarasa, tüysüz kalarak cezalandırılır (Acar 2013: 160).
- I.C.9.3213. İhtiyara su ve ekmek verdiği için kurtarılan, fakat onun sözünü dinlemeyin arkasına bakan gelin taş kesilir (Acar 1990: 120).
- I.C.9.3214. İhtiyarın nasihatlerini dinlemeyen ve onu hapsedenlerin köyü yerle bir olur (Acar 1990: 120).
- I.C.9.3215. İhtiyarın öğüdüne uymayarak arkasına bakan gelin taş kesilir (Demir 2013b: 72).
- I.C.9.3216. İhtiyarın uyarısını dikkate almayan avcı, vurduğu tekenin kaburga kemiğinin evindeki odun olduğunu görünce tövbe eder ve avcılıktan vazgeçer (Görkem 1987: 235-236).
- I.C.9.3217. Kaynanasının sözünü dinlemeyen gelin, canavar tarafından yenir (Güzel 2016: 155).
- I.C.9.3218. Kendisinden su isteyen ihtiyarı geri çeviren kadın, beddua alır ve köyü su altında kalır (Artun 1978: 73).
- I.C.9.3219. Mürşidinin öğüdüne uymayıp arkasına bakan mürit, peşinden başsız bir vücudun koştüğünü görür. Mürit bakınca, vücut yere yığılır (Dervişoğlu 2016: 426).
- I.C.9.3220. Mürşidinin sözünü dinlemeyen adam âmâ kalır (Özdemir 2003: 202).
- I.C.9.3221. Rüyasına giren yatırın sözünü dinlemeyen adam, onun kerametini görünce, hayvanlarını yatır civarında otlatmaz (Karadavut 1992: 268).
- I.C.9.3222. Rüyasındaki aksakallının sözüne uymayıp altınları almaya üç arkadaşıyla giden adam, küpü çıkarırken çarpılır (Güzel 2016: 182).
- I.C.9.3223. Şeyhe getirilen katırlara el koyan ve şeyhin sözünü dinlemeyen adam ölür (Akın 2008: 149).
- I.C.9.3224. Şeyhin sözüne uymayarak arkalarına bakanlar, bir yılanın değirmenin oluşuna mısır kustuğunu görürler ve yılan kaybolur (Gökşen 1999: 52).
- I.C.9.3225. Şeyhin sözünü dinlemeyip arkasına bakan en küçük kardeş düşüp ölür (Çıblak 1995: 258).
- I.C.9.3226. Veli'nin öğüdüne uymayarak gördüklerini karısına anlatan adam kör olur (Gökşen 1999: 84).
- I.C.9.3227. Veli'nin öğüdüne uymayarak onu gördüğünü anlatan adam, akli dengesini kaybeder (Gökşen 1999: 86).
- I.C.9.3228. Veli'nin sözünü dinlemeyen ve un çuvalına bakan fakir kız, taş kesilir (Işık 1998: 31).
- I.C.9.3229. Veli'nin sözünü dinlemeyip arkasına bakan küçük kardeş ölür (Seyidoğlu 1985: 88).
- I.C.9.3230. Veli'nin sözünü dinlemeyip namazını kılmayan adam, gerdek gecesi kendisini eski fakir halinde bulur (Seyidoğlu 1985: 109).

- I.C.9.3231. Veli'nin sözünü hiçe sayan kadın, oğlunu kaybeder (Özdemir 2003: 73).
- I.C.9.3232. Veli'yi vasiyetine uygun bir yere gömmeyen vali ve jandarma komutanı, geceleyin azaplar içinde kalırlar ve bu durum üç gün devam edince vasiyeti yerine getiriler (Gökşen 1999: 80).
- I.C.9.3233. Velinin sözünü dikkate almayan adamın devesi çatlayıp ölür (Önal 2013: 188-189).
- I.C.9.3234. Veliyi dinlemeyip şehre saldıran paşa, atını ve askerlerini kaybeder (Çelik 2012: 40).
- I.C.9.3235. Yaşlı adamın öğüdüne uymayarak arkasına bakan gelin taş kesilir (aksaraykulturturizm..com.tr 2018).
- I.C.9.3236. Yaşlı adamın öğüdüne uymayıp arkasına bakan gelin, çocuğuyla beraber taş kesilir (Şahin 2004: 180; 185).
- I.C.9.3237. Yaşlı adamın öğüdünü dinlemeyip arkasına bakan gelin, korkusundan taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 116).
- I.C.9.3238. Yaşlı dedenin öğüdüne uymayarak altın bulduğunu söyleyen adam, altınların toza dönüştüğünü görür (Güzel 2016: 180).
- I.C.9.3239. Yaşlı kadının öğüdüne uymayarak arkasına bakan gelin, bebeğiyle beraber taş kesilir (Emiroğlu 1993: 179).
- I.C.9.3240. Yaşlı kadının öğüdünü dinlemeyip kurban kesmeyen köy, sular altında kalır (Dervişoğlu 2016: 307).
- I.C.9.3241. Yatırın öğüdüne uymayıp, rüyasını anlatan adam ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 62).
- I.C.9.3242. Yatırın uyarısı dinlenmeyince, şehrin bütün suyu kesilir (Önal 2013: 320).
- I.C.10.3601– I.C.10.4000 Kaybetme**
- I.C.10.3601. Adam, hayvanlarının açlıktan ölmesi ile kızını Ermeni'ye vermek arasında kalır ve Allah'a yalvarır (Alpaslan 2010: 285).
- I.C.10.3602. Avcı, yabani keklikleri sesiyle çağıran ve çok avlanmasını sağlayan kekliği korur ve kimseye teslim etmez (Demir 2013a: 167).
- I.C.10.3603. Büyük tarlayı kendisi almak için çocuğunu canlı canlı toprağa gömen adam, çocuğunun köstebeğe dönüştüğünü görür (Emiroğlu 1993: 264).
- I.C.10.3604. Canları ve malları tehlikede olan halk, sürekli korku içinde yaşar (Akkuş 2018: 79).
- I.C.10.3605. Çaresiz kalan askerler, savaşlırlarsa öleceklerini; kaçarlarsa malsız kalacaklarını bilerek kaleyi teslim ederler (Dervişoğlu 2016: 364).
- I.C.10.3606. Devesinin öldürülmesini istemeyen vali, dua eder ve deve taş kesilir (Özdemir 2003: 162).
- I.C.10.3607. Eşkıyalara dayanamayan halk göç etmeye başlar (Akkuş 2018: 35).
- I.C.10.3608. Hayvanları açlıktan ölmek üzere olan adam, -kızına danışarak- onu ot karşılığında verir (Seyidoğlu 1985: 141).
- I.C.10.3609. Hayvanları açlıktan ölmek üzere olan adam, -kızına danışarak- onu ot karşılığında verir (Seyidoğlu 1985: 183).
- I.C.10.3610. Hayvanları açlıktan ölmek üzere olan adam, kızını ot karşılığında verir (Akkuş 2018: 74; Sancak 2008: 104; Demir 2013b: 143; 255; Karasu 1997: 4).

- I.C.10.3611. Hazinesinin yerinin bilinmesini istemeyen kral, muhafızlarını öldürür (Işık 1998: 78).
- I.C.10.3612. Hırsızların hayvanlarını çalmasından korkan köylüler, sabaha kadar ahırda nöbet tutarlar (Yalçınkaya 2008: 131).
- I.C.10.3613. Hırsızlık yapan adam, yıllar sonra mandalıklarını kaybeder ve aklını oynatır (Bıldır 2008: 106).
- I.C.10.3614. İneğinin kurt tarafından yenileceğini düşünen köylü, kara kara düşünür (Güzel 2016: 159).
- I.C.10.3615. İnsanlar canavarın korkusundan onun yaşadığı dağa çıkmazlar ve hayvanlarını orada otlatmazlar (Demir 2013b: 79).
- I.C.10.3616. Kalenin etrafı sarılınca, kalede yaşayan halk mallarını ve canlarını kurtarma telaşına düşerler (Badeli 1997: 29).
- I.C.10.3617. Karısının yalnızca kaynanasının yüreğini yerse iyileşeceğini öğrenen adam, karısını kurtarmak için annesini öldürür (Işık 1998: 137).
- I.C.10.3618. Kerameti ortaya çıkan veli, ortaya çıktığı yeri terk eder (Yağbasan 2013: 127).
- I.C.10.3619. Koyunları eşkıyalar tarafından götürülmek üzere olan çoban, kavalıyla köyüne haber gönderir (Demir 2013a: 87).
- I.C.10.3620. Koyunlarını kurtarmak için ırmağa atlayan adam boğularak ölür (Akkuş 2018: 91).
- I.C.10.3621. Köylüler, yanıkara yakalanan öküzün sahibinin hayvanlarını kendi hayvanlarının arasına almazlar (Tokdemir 1993: 361).
- I.C.10.3622. Mallarını ve canlarını zalim kraldan korumak isteyen halk, yeraltına bir şehir inşa eder (Gündüz Alptürker 2013: 129).
- I.C.10.3623. Mallarını veya aralarındaki gelini düşmanlara bırakmak istemeyen insanlar, dua eder ve taş kesilirler (Oğuz ve Yavuz 2005: 96).
- I.C.10.3624. Rumlar, hazinelerinin yerini öğrenen Türk'ü öldürürler (Gökşen 1999: 109).
- I.C.10.3625. Rüyasında nişanlısının şehit düştüğünü gören kız korkar ve korktuğu başına gelir (Sönmez 1994: 419).
- I.C.10.3626. Savaşa giden gayrimüslimler, giderken altınlarını bir yere saklarlar (Güzel 2016: 154).
- I.C.10.3627. Soygunculardan korkan kervancılar, yüklerinin tuz olduğunu belirterek yalan söylerler (Alpaslan 2010: 215).
- I.C.10.3628. Sürüsünü kaybeden gelin korkar ve dua ederek kuşa dönüşür (Emiroğlu 1993: 181).
- I.C.10.3629. Tipiye maruz kalan mollalar, birbirlerini kaybetmemek için el ele tutuşurlar (Çıblak 1995: 259).
- I.C.10.3630. Vergi yüzünden borçlanan ve borçlarını ödeyemeyen köylüler, göç ederler (Demir 2013b: 154).
- I.C.10.3631. Yağmur yağdığını gören köylüler, namazı bırakıp zahirelerini toplamaya giderler (Çelik 2012: 41).

I.C.11.4001 – I.C.11.4400 Nefret

- I.C.11.4001. Kin ve nefret sahibi insanların bulunduğu köyde su taşar (Güzel 2016: 181).

I.C.12.4401 – I.C.11.4800 Onur

- I.C.12.4401. Adam, zorda kalırsa içmek üzere yüzüğünde zehir taşır (Helimoğlu Yavuz 1993: 140).
- I.C.12.4402. Ağa'nın kızıyla görüşen çoban, ağa yanına gelince çok utanır ve dua ederek taş kesilir (Tozlu 2013: 24).
- I.C.12.4403. Ağanın karısıyla birlikte olduğu yönde dedikodu çıkarılan adam, köyü terk etmeye karar verir (Kurtoglu 2008: 126).
- I.C.12.4404. Aileler, beraber kaçan iki âşığı öldürürler (Çıblak 1995: 273).
- I.C.12.4405. Bey karısının birlikte olmak istediği ve bu uğurda hapsettiği adam, kurtulamayacağını anlayınca intihar eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 156).
- I.C.12.4406. Borçlarını ödeyemeyen adam dua eder ve kuşa dönüşür (Osan 2006: 64).
- I.C.12.4407. Canı et çeken fakat yokluktan bir at leşini yiyen gelin, kayınpederi tarafından görülünce utanır ve dua ederek ayıya dönüşür (Kongül 2013: 59).
- I.C.12.4408. Canı et çeken hamile kadın, yokluktan ölmüş bir eşeğin etini çiğ çiğ yer. Kayınpederine yakalanmanın utancıyla dua eder ve aslana dönüşür (Kongül 2013: 53).
- I.C.12.4409. Canı et isteyen gelin, ölmüş bir at yer. Kayınpederi tarafından görülür ve tekrar evine geri dönemez (Tozlu 2013: 33).
- I.C.12.4410. Canı et isteyen hamile gelin köpeği kesip yer ve kayınbabası görünce çok utanır. Dua ederek ayıya dönüşür (Demir 2013b: 42).
- I.C.12.4411. Canı et isteyen kadın, yokluktan köpek eti yiyecek olur ve kocası durumu görünce dua ederek taş kesilir (Alpaslan 2010: 265).
- I.C.12.4412. Canı et isteyen ve kediyi kesip yiyen gelin, kayınpederine yakalanınca çok utanır ve dua ederek bir kuşa dönüşür (Demir 2013b: 35).
- I.C.12.4413. Canı et isteyen ve ölü bir katırın etini kanlı kanlı yiyen gelin, kaynana ve kayınpeder görünce çok utanır. Dua ederek bir ayıya dönüşür (Yağbasan 2013: 163).
- I.C.12.4414. Canları et isteyen gelin ve görümce, bir köpeği kesip yerler. Kayınbaba içeri girince utanırlar ve dua ederek kuşa dönüşürler (Sönmez 1994: 414).
- I.C.12.4415. Çırağının kendisinden daha iyi bir usta olacağını kıskanan usta, onu minareden aşağı atar (Tozlu 2013: 146).
- I.C.12.4416. Çırağının kendisinden daha iyi olduğunu düşünen usta, onu öldürmeye karar verir (Çıblak 1995: 244).
- I.C.12.4417. Çocuğu olmayan ve bu nedenle hakir görülen kadın, türbeye gider (Pehlivan 2004: 160).
- I.C.12.4418. Dedikodu çıkmasından endişelenen iki genç, birlikteliklerini bir süre saklarlar (Sönmez 1994: 418).
- I.C.12.4419. Dervişler, başka bir grup dervişin kendi işlerini bozmalarından korkarak durumu padişaha taşırlar (Tekin 2003: 64).

- I.C.12.4420. Düğün sabahı bir günah işleyen gelin, gittiği yerde kimsenin yüzüne bakmayacağından korkarak dua eder ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 111).
- I.C.12.4421. Düşman askerinin eline düşmek istemeyen kızlar dua eder ve taş kesilirler (Oğuz ve Yavuz 2005: 21).
- I.C.12.4422. Evine misafir gelecek olan derviş, misafirlere ikram edecek bir şey olmadığı için kara kara düşünür (Seyidoğlu 1985: 13).
- I.C.12.4423. Gaz çıkaran gelin, mahcup olur ve dua ederek taş kesilir (Alpaslan 2010: 120).
- I.C.12.4424. Görevliler, gizledikleri işin ortaya çıkmasından hem korkar, hem de utanırlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 222).
- I.C.12.4425. Hakkında dedikodular çıkarılan şeyh, onları önlemek için şehri terk eder (Sönmez 1994: 348).
- I.C.12.4426. Haksız kazanç yapan adam cezalandırılarak kaplumbağaya dönüşür (Özdemir 2003: 139).
- I.C.12.4427. Hatasının duyulmasından korkan Hz. Davud, Allah'a yalvarır (Alpaslan 2010: 226).
- I.C.12.4428. İnsan arasına çıkamayan ağabey, dua eder ve ağaca dönüşür (Alpaslan 2010: 297).
- I.C.12.4429. Kadının huzuruna çağırılan kadın ve gelini, hırsızlıkla suçlanmaktan korkarlar (Pehlivan 2004: 146).
- I.C.12.4430. Kadının huzuruna çağırılan kadın, hırsızlıkla suçlanmaktan korkar (Pehlivan 2004: 146).
- I.C.12.4431. Kâfirlerin eline düşmek üzere olan kadın dua eder ve taş kesilir (Oğuz ve Yavuz 2005: 20).
- I.C.12.4432. Kalenin fethedileceğini anlayan Bizans komutanı, kalenin altındaki barut fiçilerini ateşe vererek kaleyi –kendisiyle beraber- havaya uçurur (Önder 1972: 80).
- I.C.12.4433. Kalfasını kıskanan usta, onun ellerine taş düşerek onu sakat bırakır (Helimoğlu Yavuz 1993: 161).
- I.C.12.4434. Kardeşini öldürdüğü için babasının ve herkesin içinde rezil olacağını bilen çocuk, dua eder ve bir kuşa dönüşür (Tozlu 2013: 37).
- I.C.12.4435. Karşısına gelen pehlivanın güçlü olduğunu anlayan adam, yenilmekten korkar (Karadavut 1992: 201).
- I.C.12.4436. Kayınpederi tarafından çıplak görülen gelin utanır ve dua ederek bir kuşa dönüşür (Alpaslan 2010: 355; Oğuz ve Yavuz 2005: 60).
- I.C.12.4437. Kayını tarafından çıplak görülen gelin çok utanır ve dua ederek taş kesilir (Tozlu 2013: 32).
- I.C.12.4438. Kayınpederi tarafından görülen gelin çok utanır ve dua ederek taş kesilir (Balaban 2013: 513).
- I.C.12.4439. Kayınpederine mahcup olan gelin dua eder ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 123).
- I.C.12.4440. Kaynanasına mahcup olan gelin dua eder ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 122).
- I.C.12.4441. Kendisine emanet eden kızın kaybolmasından tedirginlik duyan hoca, kızın ağabeyine haber verir (Yakın 2017: 135).

- I.C.12.4442. Kerameti ortaya çıkan adam dua eder ve yerin içine girer (Helimoğlu Yavuz 1993: 180).
- I.C.12.4443. Kız kardeşinin evden kaçacağını anlayan ağabey, onu öldürür (Önal 2013: 157).
- I.C.12.4444. Kızı kaçıdığı için itibarı zedelenen adam, kızını öldürmeye karar verir (Emiroğlu 1993: 188).
- I.C.12.4445. Kızının çobanla evlenmesini istemeyen ağa, çobanı zor bir göreve ölmek üzere gönderir (Alpaslan 2010: 118).
- I.C.12.4446. Kızının itibarının zedelenmesini kaldıramayan baba, onun görüştüğü delikanlıyı hapse attırır (Önay 2004f).
- I.C.12.4447. Koca, mahrem yerlerini bir başkasının gördüğü karısını azarlar ve Allah'tan korkup korkmadığını sorar. Mahcup olan kadın dua eder ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 122).
- I.C.12.4448. Köyüne giderse azarlanıp horlanmaktan korkan gelin dua eder ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 110).
- I.C.12.4449. Misafiri gelen fakat evinde yemek olmayan gelin kaygılanır (Demir 2013b: 165).
- I.C.12.4450. Namusunu kirlettiği düşünülen kız dua eder ve taş kesilir (Oğuz ve Yavuz 2005: 18).
- I.C.12.4451. Pehlivanın güçlü olduğunu anlayan adam, kaçarsa adının kirlenmesinden, kalırsa yenilmekten korktuğu için kararsız kalır (Karadavut 1992: 2002).
- I.C.12.4452. Saçını tarayan gelin, kayınpederinin kendisini görmesinden çok utanır ve dua ederek kuşa dönüşür (Caferoğlu 1995: 147; Özdemir 2003: 140; Yağbasan 2013: 159).
- I.C.12.4453. Sürüsünü kaybeden gelin korkar ve dua ederek kuşa dönüşür (Emiroğlu 1993: 181).
- I.C.12.4454. Şeyhine yalan söyleyen ve yalanı ortaya çıkan zat, korkusundan ve utancından bayılır (Dervişoğlu 2016: 405).
- I.C.12.4455. Tecavüze uğrayan kız, gelin olduktan sonra başına gelenin anlaşılmaması için dua eder ve kuşa dönüşür (Atakan 2002: 18).
- I.C.12.4456. Veli'nin ülkelerine gelmesini istemeyen diğer erenler tedbir olarak ülkelerinin etrafını kapatırlar (Gündüz Alptürker 2013: 138).
- I.C.12.4457. Yedi kardeş, babalarının kendilerinden çok sevdiği kardeşlerini kuyuya atarlar (Ulus 2009: 253).
- I.C.12.4458. Atlıların eline düşmek istemeyen kırk kız, dua ederek taş kesilirler (Özdemir 2003: 155).
- I.C.12.4459. Atlıların geldiğini görüp korkan yedi kız kardeş, beddua ederler ve yedi atlı taş kesilir (Özdemir 2003: 158).
- I.C.12.4460. Atlıların kendisine bir kötülük yapacağını anlayan ebe, kaçmaya başlar (Yakın 2017: 194).
- I.C.12.4461. Bir kadına sarkıntılık yapan adam, derviş tarafından öldürülür (Yüksek 2011: 121).
- I.C.12.4462. Düşman askerinin eline düşen kadınlar, dua ederek taşa dönüşürler (Çek vd. 2018: 42).
- I.C.12.4463. Düşman askerlerine yakalanan ve namuslarının kirleneceğini anlayan kırk kız, intihar eder (Akkuş 2018: 110).

- I.C.12.4464. Düşman eline geçmekten korkan gelin dua eder ve gelin, at arabasıyla beraber taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 189).
- I.C.12.4465. Düşmandan kaçan ve ellerine düşmek istemeyen kızlar dua ederler ve yerin dibine girerler (Akkuş 2018: 118).
- I.C.12.4466. Ermenilerin eline düşmek istemeyen beş kız kardeş dua ederler ve taş kesilirler (Kara 1993: 127).
- I.C.12.4467. Eşkıyaların eline düşmek istemeyen gelin dua eder ve düğün alayıyla beraber taş kesilir (Demir 2013a: 124; 181).
- I.C.12.4468. Eşkıyaların eline düşmek istemeyen gelin, dua eder ve taş kesilir (Önal 2013: 153-154; Seyidoğlu 1985: 194).
- I.C.12.4469. Eşkıyaların eline düşmek istemeyen iki kız dua eder ve taş kesilirler (Özdemir 2003: 74).
- I.C.12.4470. Eşkıyaların eline düşmekten korkan gelin dua eder ve damatla beraber taş kesilir (Özdemir 2003: 67).
- I.C.12.4471. Eşkıyaların namusunu kirleteceklerini anlayan kız, kendisini aşağı atar (Göde 2002: 411).
- I.C.12.4472. Eşkıyaların namusunu kirletmesinden korkan gelin dua eder ve taş kesilir (Yüksel 2011: 177).
- I.C.12.4473. Gelin, namusunu korumak için gece dağa kaçır (Güzel 2016: 144).
- I.C.12.4474. Haramilerin eline düşmek istemeyen gelin dua eder ve taş kesilir (Emiroğlu 1993: 174).
- I.C.12.4475. Haramilerin namuslarını kirletmelerini istemeyen anne, dua eder ve kızı ve köpeğiyle beraber taşa dönüşür (Atakan 2002: 17).
- I.C.12.4476. Haramilerin namuslarını kirletmelerini istemeyen üç kız, dua ederek taşa dönüşürler (Atakan 2002: 16).
- I.C.12.4477. İnsanlara hileyle erzak veren ve kadınlara yan gözle bakan tüccar, leyleğe dönüşür (Sancak 2008: 96).
- I.C.12.4478. İnsanlara zulmeden ve evlenen kadınlarla ilk önce kendi birlikte olan bey, dayak yer ve kovulur (Akkuş 2018: 40).
- I.C.12.4479. Kaçtığı düşmanın eline düşmek üzere olan kadın dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 316).
- I.C.12.4480. Kadının namusunu kirletmek isteyen ve iki çocuğunu öldüren adam öldürülür (Sönmez 1994: 403).
- I.C.12.4481. Kâfirler tarafından sürekli rahatsız edilen kız ve oğlan, dua ederek birer ağaca dönüşürler (Karadavut 1992: 183).
- I.C.12.4482. Kardeşi tarafından tecavüze uğrayan kız, namusu kirlendiği için dua eder ve kardeşiyle beraber taşa dönüşür (Atakan 2002: 15).
- I.C.12.4483. Kardeşinin namusuna göz dikilince, adam, kardeşini de alıp kaçır (Tozlu 2013: 90).

- I.C.12.4484. Kardeşinin namusunun kirletileceğini anlayan adam dua eder ve kız kardeş, bir kayaya girip kaybolur (Tozlu 2013: 90).
- I.C.12.4485. Kayınbabası tarafından namusu kirletilmek istenen gelin dua eder ve bir kuşa dönüşür (Alpaslan 2010: 354).
- I.C.12.4486. Kendilerine kötülük yapmak isteyen adamları gören yedi kız, beddua eder ve adamlarla beraber taş kesilirler (Özdemir 2003: 156).
- I.C.12.4487. Kendisine kötülük yapılacağını anlayan gelin dua eder ve taş kesilir (Altın 2014: 190).
- I.C.12.4488. Kız kardeşinin namusunun kirletileceğini anlayan ağabey, onu uçurumdan atar (Tozlu 2013: 147).
- I.C.12.4489. Kız, kendisiyle birlikte olup onu terk eden sevgilisini öldürür (Tekin 2003: 33).
- I.C.12.4490. Melekler, namusunu koruyan kızı havada yakalayarak karşıya geçirirler (Göde 2002: 411).
- I.C.12.4491. Namuslarının kirletildiğini düşünen ağabeyler, kız kardeşlerini öldürmeye karar verirler (Değer 2014: 232-233; Sönmez 1994: 407).
- I.C.12.4492. Namuslarının kirletildiğini düşünen aile, kızlarını ve kızlarıyla kaçan genci öldürürler (Emiroğlu 1993: 176).
- I.C.12.4493. Namuslarının kirletilmesinden korkan anne-kız dua eder ve taş kesilirler (Balaban 2013: 508).
- I.C.12.4494. Namuslarının kirletilmesinden korkan iki kız dua ederler ve biri taş kesilir, diğeri kuşa dönüşür (Demir 2013b: 64).
- I.C.12.4495. Namuslarının kirletilmesinden korkan kadınlar intihar ederler (Dervişoğlu 2016: 341).
- I.C.12.4496. Namuslarının kirletilmesinden korkan üç kadın dua eder ve taş kesilirler (Demir 2013a: 252).
- I.C.12.4497. Namusu kirletilmek istenen kız bir mağaraya saklanır (Çıblak 1995: 203).
- I.C.12.4498. Namusunun kirletildiğini düşünen aile, kızını öldürür (Akın 2008: 146).
- I.C.12.4499. Namusunun kirletildiğini düşünen baba, kızını dağda bırakır (Sancak 2008: 81).
- I.C.12.4500. Namusunun kirletildiğini düşünen baba, kızını öldürmeye karar verir (Göde 2002: 352; Öney 2004b; Değer 2014: 225).
- I.C.12.4501. Namusunun kirletildiğini sanan amca, yeğenini öldürtür (Alpaslan 2010: 255).
- I.C.12.4502. Namusunun kirletileceğini anlayan kadın dua eder ve adamlarla beraber taş kesilir (Şahin 2004: 180).
- I.C.12.4503. Namusunun kirletilmesinden korkan gelin dua eder ve taş kesilir (Güzel 2016: 144).
- I.C.12.4504. Namusunun kirletilmesinden korkan gelin, dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Demir 2013b: 20; Yağbasan 2013: 180).
- I.C.12.4505. Namusunun kirletilmesinden korkan kadın dua eder ve kadın, çocuğu ve peşindeki gayrimüslimler taş kesilirler (Güzel 2016: 143).
- I.C.12.4506. Namusunun kirletilmesinden korkan kadın dua eder ve kızlarıyla beraber taş kesilir (Demir 2013b: 253).

- I.C.12.4507. Namusunun kirletilmesinden korkan kız dua eder ve kendisine ilişmek isteyen delikanlıyla beraber taş kesilir (Balaban 2013: 506).
- I.C.12.4508. Namusunun kirletilmesinden korkan kız, bir ağaç kovuğuna saklanır (Tozlu 2013: 44).
- I.C.12.4509. Namusunun kirletilmesini istemeyen gelin, çocuklarını da alarak gece yarısı dağa kaçar (Gündüz Alptürker 2013: 121).
- I.C.12.4510. Namusunun kirletilmesini istemeyen kadın, çocuklarının öldürülmesi tehdidine boyun eğmez (Sönmez 1994: 403).
- I.C.12.4511. Namusunun kirletilmesini istemeyen kız, intihar eder (Dervişoğlu 2016: 343).
- I.C.12.4512. Peşindeki adamlardan kurtulamayacağını ve namusunun kirletileceğini anlayan adam dua eder ve çocuğuyla beraber taş kesilir (Kongül 2013: 43).
- I.C.12.4513. Peşine iki adam takılan kadın korkar ve kaçmaya başlar (Kongül 2013: 43).
- I.C.12.4514. Rus askerlerinin eline düşmek istemeyen gelin, dua eder ve taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 193).
- I.C.12.4515. Rus askerlerinin sarkıntılık ettiği kız dua eder ve ağaca dönüşür (Alpaslan 2010: 139).
- I.C.12.4516. Ruslara esir olmak istemeyen kırk kız, birlikte intihar ederler (Işık 1998: 65).
- I.C.12.4517. Tecavüze uğramak üzere olan kız dua eder ve kuşa dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 168).
- I.C.12.4518. Tecavüze uğramaktan korkan kadın, sabaha kadar uyumaz (Kurtoğlu 2008: 176).
- I.C.12.4519. Tecavüze uğrayacaklarını anlayıp kaçan iki kadın, dua eder ve taş kesilirler (Balaban 2013: 508).
- I.C.12.4520. Uşak, beyin karısıyla ve kızıyla, canlarının bağışlanması karşılığında yatmak ister (Helimoğlu Yavuz 1993: 43-44).
- I.C.12.4521. Karısı ve kızının namusunun kirletilmesi istemeyen bey, karısını ve kızını öldürdükten sonra intihar eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 43-44).
- I.C.12.4522. Üzerlerine eşkıyaların geldiğini gören kızlar, kendilerine bir şey yapmamaları için onlara yalvarırlar (Göde 2002: 409).
- I.C.12.4523. Gururu incinen veli beddua eder ve şehirdeki bütün ocaklar söner (Özdemir 2003: 173).
- I.C.12.4524. Canı et aş eren gelin, kayınpederi tarafından yakalanınca utanır ve dua ederek ayıya dönüşür (Özdemir 2003: 139).

I.C.13.5201 – I.C.13.5600 Özgünlük

I.C.14.5601 – I.C.13.6000 Özgürlük

- I.C.14.5601. Bir hisara kapatılan kızlar, çığlıklar atarak ağlarlar (Çıblak 1995: 241).
- I.C.14.5602. Esir olmak istemeyen askerler dua eder ve taş kesilirler (Değer 2014: 227).
- I.C.14.5603. Eşkıyalara dayanamayan halk göç etmeye başlar (Akkuş 2018: 35).
- I.C.14.5604. Manastırda baskı gören kız, Kafkasya'ya kaçar (Gündüz Alptürker 2013: 141).
- I.C.14.5605. Ölmek veya esir alınmaktan korkan askerler, dua ederek taş kesilirler (Karadavut 1992: 182).

- I.C.14.5606. Özgürlüklerine düşkün kadınlar, hapsolmak yerine intihar ederler Emiroğlu 1993: 201).
- I.C.14.5607. Ruslara esir olmak istemeyen kırk kız, birlikte intihar ederler (Işık 1998: 65).
- I.C.14.5608. Yakalanan peri kızı, kendisini yakalayanlara serbest kalması için yalvarır (Sakaoğlu 2013a: 112).

I.C.15.6001 – I.C.15.6400 Sevgi

- I.C.15.6001. Ağrı Dağı, sevenleri ayırmak isteyen ağayı cezalandırır ve köye kızgın lavlar ile büyük kayalar gönderir (Alpaslan 2010: 14).
- I.C.15.6002. Akıl hastanesinde âşık olan iki genç, iyileşince ayrılırlar ve bu nedenle deli taklidi yaparlar (Dervişoğlu 2016: 366).
- I.C.15.6003. Ayrılmak istemeyen iki âşık, yakalanacaklarını anlayınca dua eder ve taş kesilirler (Çıblak 1995: 228; 229; Karadavut 1992: 167; 168; 169).
- I.C.15.6004. Ayrılmak istemeyen iki âşık, yakalanacaklarını anlayınca dua eder ve yarılan bir kayada kaybolurlar (Karadavut 1992: 199).
- I.C.15.6005. Ayrılmak istemeyen yedi kız kardeş dua eder ve aynı anda ölürler (Pehlivan 2004: 153).
- I.C.15.6006. Ayrılmaktan korkan iki âşık, dua eder ve taş kesilirler (Tozlu 2013: 29).
- I.C.15.6007. Başka biriyle gönülsüz olarak evlendirilen kız, sevdiğiyle beraber kaçır (Demir 2013a: 238).
- I.C.15.6008. Beraber olmak isteyen iki âşık kaçır (Helimoğlu Yavuz 2013: 92).
- I.C.15.6009. Bir gayrimüslimle gönülsüzce evlendirilen kız dua eder ve taş kesilir (Tokdemir 1993: 376; Yakın 2017: 131).
- I.C.15.6010. Birlikte olmalarına izin verilmeyen iki âşık, intihar ederler (Çıblak 1995: 247).
- I.C.15.6011. Dedenin çok sevdiği kuzusu ölünce, evdekiler korkularından kuzunun öldüğünü söyleyemezler (Helimoğlu Yavuz 1993: 300).
- I.C.15.6012. Delikanlıyı yutmak üzere olan ejderha, delikanlının sevgilisinin duasıyla taş kesilir ve boğazına kadar toprağa gömülür (Demir 2013b: 80).
- I.C.15.6013. Düşman ailenin iki çocuğu birbirlerini sever ve birlikte olabilmek için kaçır (Artun 1978: 63).
- I.C.15.6014. Evlenmelerine izin verilmeyen iki âşık dua eder ve taş kesilirler (Balaban 2013: 510).
- I.C.15.6015. Evlenmelerine izin verilmeyen iki âşık kaçır (aksaraykulturturizm.com 2018; Artun 1978: 70; Akkuş 2018: 78; 88; Çıblak 1995: 222; 228; 229; 230; 263; 278; 273; Değer 2014: 221; 225; Demir 2013b: 80; Dervişoğlu 2016: 367; Tozlu 2013: 24; 26; 128; Sakaoğlu 2013a: 53; 122; Helimoğlu Yavuz 1993: 213; 393; Gökşen 1999: 133; Mazıcı 2012: 77; Güzel 2016: 142; 157; 168; Emiroğlu 1993: 176; Yağbasan 1993: 177; Gündüz Alptürker 2013: 118; 185; Sönmez 1994: 315; 317; 319; Taner 1998: 26; Osan 2006: 78; Seyidoğlu 1985: 142; Özdemir 2003: 135; 136; 160; 161; Şahin 2010: 162; 163; 266; Osan 2006: 60; Karadavut 1992: 167; 168; 169).

- I.C.15.6016. Evlenmelerine izin verilmeyen iki âşık, beraber intihar eder (Mazıcı 2012: 79; Kurtoğlu 2008: 133).
- I.C.15.6017. Evlerine geç kaldıkları için korkan iki sevgili, dua ederler. Biri taşa, biri de kuşa dönüşür (Önal 2013: 161).
- I.C.15.6018. Gelen askerlerin onları ayırmaya geldiğini öğrenen iki âşık dua eder ve taş kesilirler (Sönmez 1994: 320).
- I.C.15.6019. Gizli gizli görüşen iki âşık, insanların kendilerinden haberdar olduklarını öğrenince kaçarlar (Kara 1993: 12).
- I.C.15.6020. Gönülsüz olarak bir Ermeni'yle evlendirilen kız dua (beddua) eder ve herkes taş kesilir (Kara 1993: 121).
- I.C.15.6021. İki âşığı ayırmaya çalışan askerler sel ve toprak kayması neticesinde ölürler (Kara 1993: 12).
- I.C.15.6022. İnsanların öldüğünü ve istemediği birine verileceğini anlayan gelin dua eder ve taş kesilir (Gökşen 1999: 126).
- I.C.15.6023. İstemediği birine gönülsüzce verilen gelin, dua eder ve taş kesilir (Gerek 2012: 293; Balaban 2013: 509; 510).
- I.C.15.6024. İstemediği birine gönülsüzce verilen kız intihar eder (Demir 2013b: 33; Güzel 2016: 146; Tokdemir 1993: 360).
- I.C.15.6025. İstemediği biriyle gönülsüzce evlendirilen gelin dua eder ve alayıyla taş kesilir (Demir 2013b: 103;173; Emiroğlu 1993: 178; Gündüz Alptürker 2013: 184; Önal 2013: 120).
- I.C.15.6026. İstemediği biriyle gönülsüzce evlendirilen kız dua eder ve kula dönüşür (Güzel 2016: 145).
- I.C.15.6027. İstemediği biriyle gönülsüzce evlendirilmek istenen kız dua eder ve aksakallı bir erkeğe dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 140).
- I.C.15.6028. İstemediği zalim birine gönülsüzce verilen gelin dua eder ve alayıyla beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 314).
- I.C.15.6029. Kaçmak istemeyen ve kaçmazsa öldürülmekle tehdit edilen kız, ailesi uğruna kaçmaz ve öldürülür (Dervişoğlu 2016: 367).
- I.C.15.6030. Kavuşamayacağını anlayan âşıklar dua eder ve taş kesilirler (Değer 2014: 224; Tozlu 2013: 31).
- I.C.15.6031. Kavuşamayacağını anlayan iki genç, canlarına kıyarlar (Göde 2002: 448; Güzel 2016: 167).
- I.C.15.6032. Kız, kendisiyle birlikte olup onu terk eden sevgilisini öldürür (Tekin 2003: 33).
- I.C.15.6033. Rüyasında bir yatırı gören kadın, yatırım söyledikleri gerçekleşince onun dediklerini yapar (Karadavut 1992: 265).
- I.C.15.6034. Savaşıkları velinin kellesi koltuğunda mücadele ettiğini gören askerler, kaçarlar (Karadavut 1992: 238).
- I.C.15.6035. Sevddiği oğlana verilmeyen kız, başka biriyle evlendirilir. Kız, dua eder ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 108; 119).

- I.C.15.6036. Sevdiği olduğu halde başka birine verilen kız, düğün günü kaçar (Değer 2014: 223).
- I.C.15.6037. Sevdiği öldürülen çoban, dua eder ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 330).
- I.C.15.6038. Sevdiği öldürülen kız intihar eder (Alpaslan 2010: 320).
- I.C.15.6039. Sevdiği ölen kadın intihar eder (Alpaslan 2010: 322).
- I.C.15.6040. Sevdiği yakalanmak üzere olunca, kız, onu uyarıp evine gönderir (Tozlu 2013: 152).
- I.C.15.6041. Sevdiğinden ayrılıp başkasına verilmek istenen kız, kaçıp bir mağaraya sığınır (Tozlu 2013: 117).
- I.C.15.6042. Sevdiğine verilmeyen kız intihar eder (Alpaslan 2010: 118; Üzelgök 2008: 207).
- I.C.15.6043. Sevdiğine verilmeyen kızın duası ile gelin alayı sele kapılır (Tekin 2003: 37).
- I.C.15.6044. Sevdiğinin öldüğünü öğrenen çoban intihar eder (Alpaslan 2010: 331).
- I.C.15.6045. Sevdiğiyle evlenemeyen gelin dua eder ve gelin alayıyla beraber taş kesilir (Şahin 2010: 160).
- I.C.15.6046. Sevdiğiyle evlenmesine izin verilmeyen delikanlı beddua eder ve gelin alayı taş kesilir (Emiroğlu 1993: 170).
- I.C.15.6047. Sevdiklerini alamayacaklarını anlayan iki delikanlı, intihar ederler (Karadavut 1992: 229; Alpaslan 2010: 314).
- I.C.15.6048. Sevgilisi ölen kız, intihar eder (Korkmaz 2015: 285).
- I.C.15.6049. Tekfura varmak istemeyen kız intihar eder (Artun 1978: 70).
- I.C.15.6050. Torununa nazar değmesinden korkan kadın, onu kimseye göstermez (Keser 2017: 126).
- I.C.15.6051. Torununun gömüleceğini sanan kadın korkup bağırır (Atakan 2002: 21).
- I.C.15.6052. Yaşlı bir adamla gönülsüz olarak evlendirilen kız dua eder ve taş kesilir (Balaban 2013: 513).
- I.C.15.6053. Yüzüne bakanların öldüğü kız, âşık olduğu gencin ölmemesi için intihar eder (Tozlu 2013: 150).

I.C.16.6401 – I.C.16.6800 Yalnızlık

- I.C.16.6401. Akşam vakti sokakta tek başına kalan kız korkar ve eve gitmeye cesaret edemez (Yalçınkaya 2008: 122).
- I.C.16.6402. Annesinin kendisini terk edeceğini sanan çocuk koşmaya başlar (Dervişoğlu 2016: 414).
- I.C.16.6403. Babasının öldüğünü sanan ve yalnız kalan kız, şeyhten yardım ister (Pehlivan 2004: 167).
- I.C.16.6404. Ejderha, yalnız kızı yemeye çalışır (Sönmez 1994: 325).
- I.C.16.6405. Kismetleri bağlanan yedi kız, kismetlerini açmak için bütün el işlerini dağıtırlar (Pehlivan 2004: 154).
- I.C.16.6406. Ormana babasıyla giden kız, uyandığında yalnız olduğunu anlayınca korkar ve ağlar (Olgun 1989: 150).

- I.C.16.6407. Yalnız başına koyun otlatan kız, ayı tarafından kaçırılır ve ayıdan çocuk sahibi olur (Alpaslan 2010: 35)
- I.C.16.6408. Yayladaki kadın, ayı tarafından kaçırılır ve on yıl tutsak edilir (Alpaslan 2010: 351).

I.D.1 – I.D.25 Zayıflık/Kötülük

I.D.1.1 – I.D.11.400 Açgözlülük

- I.D.11.1101. Açgözlü çiftçi taşa, harmanladığı buğdaylar da toprağa dönüşür (Alpaslan 2010: 126).
- I.D.11.1102. Açgözlü İskender beddua alır ve memleketine gitmeden ölür (Görkem 1987: 216).
- I.D.11.1103. Açgözlü sultan, dokunduğu şeylerin altına dönüşmesini ister ancak yemek bile yiyemeyince, malın kıymetli olmadığını anlar (Demir 2013b: 107).
- I.D.11.1104. Daha fazla zengin olmak isteyen iki arkadaş, parayı üçe bölmek için diğer arkadaşlarını kuyuda bırakırlar (Türkmen 2016: 261).
- I.D.11.1105. Fakir insanlara buğday vermeyip onlarla alay eden Ermeni, eviyle beraber taş kesilir ve buğdayı da toprağa dönüşür (Alpaslan 2010: 127).
- I.D.11.1106. İçinden kırk huri kızı çıkan şamdani elde etmek isteyen paşa, şamdana mumları dikip yaktığında ortaya ellerinde topuzlu kırk Arap çıkar (Seyidoğlu 1985: 16).
- I.D.11.1107. Yıllar sonrasını düşünen açgözlü adam, bir velinin duasıyla develeriyle beraber taş kesilir (Karadavut 1992: 173).

I.D.2.401– I.D.4.800 Aptallık/Temkinsizlik

- I.D.5.401. Arkadaşlarının rüyasında gördüğü sağ gözü kör, boynuzu kırık tekeyi vuran avcılardan ikisi geri döner (Gökşen 1999: 167).
- I.D.5.402. Avcı arkadaşlarının rüyasına aldırış etmeyip ava devam eden üç avcı, çığ altında kalırlar (Gökşen 1999: 167).
- I.D.5.403. Çocuklarının yardımına koşmayan ve yalan söylediklerini sanan anne, iki çocuğunu da kaybeder (Güzel 2016: 150).
- I.D.5.404. Hayvanlara rastgele ateş eden delikanlı, güvercin suretindeki babasını öldürür (Göde 2002: 491).
- I.D.5.405. Ramazan topu atan adam, yatır tarafından uyarılır ve uyarıya kulak asmaz. Ertesi gün top boşken patlar, adamın evinde yangın çıkar ve oğlu ölür (Sönmez 1994: 368).
- I.D.5.406. Rüyasında öküzünü kurban etmesi gerektiğini gören adam inanmaz ve öküzü ertesi gün ölür (Sönmez 1994: 344).
- I.D.5.407. Rüyasında uyarılan kız, uyarıyı dikkate almaz ve rüyasını annesine anlatır. Tekrar uyuyup uyandığında kapkara olur (Karasu 1997: 20).
- I.D.5.408. Saf ve hile bilmeyen halk zamanla yok olur (Korkmaz 2015: 282).
- I.D.5.409. Temkinsiz asker, yaralayıp öldürmediği kurt tarafından öldürülür (Tozlu 2013: 150).

I.D.5.410. Varlığına güvenen adam köyü terk etmez ve açlıktan ölür (Karadavut 1992: 215).

I.D.3.801 – I.D.3.1200 Cahillik

I.D.4.1201– I.D.4.1600 Cimrilik

I.D.4.1201. Ak sakallı ihtiyarı geri çeviren gelin alayı taş kesilir (Kara 1993: 123).

I.D.4.1202. Allah'a dua edip buğday isteyen ve fakirlere dağıtacağını söyleyen adam, vaadini yerine getirmeyince, buğdayı ve samanı yel alır (Çek vd. 2018: 36).

I.D.4.1203. Aş eren hamile kadın geri çevirilince beddua eder ve dağ köyün üstüne düşer (Helimoğlu Yavuz 1993: 182).

I.D.4.1204. Az vergi vermek için çocuklarından altısını kaydettirmeyen adam, devlet çocuklara el koyunca telaşlanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 218).

I.D.4.1205. Bir kız suretinde gelen Hızır'ı geri çeviren adam, onun bedduasını alır ve tahılı taş a dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 114).

I.D.4.1206. Cimri adam kuşa dönüştürülür (Gündüz Alptürker 2013: 170).

I.D.4.1207. Cimri ve insanların malında gözü olan kadının evinde bir yangın çıkar ve kadın, bütün varlığıyla beraber yanar (Sancak 2008: 117).

I.D.4.1208. Çobandan yün isteyen adam reddedilir ve beddua edince, yünün sahibi ayıya dönüşür (Çek vd. 2018: 34).

I.D.4.1209. Çocukları ve kendisi aç olan kadını geri çeviren zalim ağa, onun bedduasını alır ve varlığıyla beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 324).

I.D.4.1210. Derviş misafir etmeyen ve onun bedduasını alan köy dağılır (Emiroğlu 1993: 301).

I.D.4.1211. Dilenci kılığında gelen ermişe ekmek vermeyen kadın, eşeğe dönüşür (Göde 2002: 343).

I.D.4.1212. Dilenci suretinde dolaşan Hızır'ı geri çeviren köylüler taş kesilir (Işık 1998: 36).

I.D.4.1213. Dilenci suretinde gelen Hızır'ı geri çeviren ahalinin unları olmaz ve köyleri sislidir (Göde 2002: 480).

I.D.4.1214. Dilenci suretinde gelen Hızır'ı geri çeviren köylüler, yanlarındaki sudan fayda göremezler (Göde 2002: 482).

I.D.4.1215. Dilenci suretinde gelen Hızır'ı reddeden ağa, saklandığı yünlerin içinde ayıya dönüşür (Kara 1993: 71).

I.D.4.1216. Dilenci suretinde gelen ihtiyarı geri çeviren ağa, mallarıyla beraber taş kesilir (Kara 1993: 125).

I.D.4.1217. Dilenciye bir dilim ekmek vermeyen halkın köyleri sular altında kalır (Karasu 1997: 4).

I.D.4.1218. Dilenciye buğday vermek istemeyen ve onu kandıran ağa, kaplumbağaya dönüştürülür (Arslan 2011: 389).

I.D.4.1219. Dilenciye para vermek istemeyen çoban saklanır (Göde 2002: 360).

I.D.4.1220. Dilenciye para vermemek için saklanan çoban köstebeğe dönüşür (Göde 2002: 360).

I.D.4.1221. Dilenciye yün vermemek için yünün içine saklanan ağa ayıya dönüşür (Görkem 1987: 233).

- I.D.4.1222. Dilenciği geri çeviren adam beddua alır ve mahsulü taşa/toprağa dönüşür (Osan 2006: 58; 59).
- I.D.4.1223. Dilenci kılığında gelen Hızır'ı geri çeviren adam, köstebeğe dönüşür (Karadavut 1992: 181).
- I.D.4.1224. Ekmek istemeye gelen kızı geri çeviren kadın, onun bedduasını alır ve köy, sular altında kalır (Demir 2013a: 248).
- I.D.4.1225. Ekmek isteyen adamı geri çeviren köylü beddua alır ve köy sular altında kalır (Atlı 2012: 88).
- I.D.4.1226. Ekmek isteyen adamı geri çeviren köylü beddua alır ve köyün hane sayısı artmaz (Atlı 2012: 87).
- I.D.4.1227. Ekmek isteyen Hızır'ı geri çeviren ailenin bereketi kaçır (Acar 2013: 251).
- I.D.4.1228. Ekmek isteyen Hızır'ı kovan ve onu taşıyan köylüler, kıt kanaat geçirirler (Gündüz Alptürker 2013: 154).
- I.D.4.1229. Ekmek yapan kız, yaşlı kadını kovunca kaplumbağa dönüştürülür (Göde 2002: 361).
- I.D.4.1230. Evine gelen zata yemek vermeyen köylünün evi yıkılır Çek vd. 2018: 40).
- I.D.4.1231. Evlerine gelen misafire cimrilik yapıp köpek yediren karı koca, köstebeğe dönüşür (Sancak 2008: 97).
- I.D.4.1232. Fakir bir adam suretinde gelen Hızır'ı evlerine almayan köy, sular altında kalır (Önal 2013: 416).
- I.D.4.1233. Fakir bir adam suretinde gelen Hızır'ı kovan harman sahibi onun bedduasını alır ve harman yere batar (Önal 2013: 419).
- I.D.4.1234. Fakir bir adam suretinde gelen Hızır'ı misafir etmeyen köylü, onun bedduasını alır ve köy viran olur (Önal 2013: 418).
- I.D.4.1235. Garip bir adam suretinde gelen Hızır'a buğday vermeyen adamın buğdayları ve samanları taş kesilir (Acar 2013: 156).
- I.D.4.1236. Gelen ihtiyara yün vermek istemeyen ağa, yünlerin içine saklanır (Gül 1977: 8188).
- I.D.4.1237. Genç kıza ekmek vermeyen köylü onun bedduasını alır ve köy sular altında kalır (Demir 2013b: 192).
- I.D.4.1238. Hızır, zenginlik verdiği adamın hasis olduğunu görür ve bütün malını elinden alır (Atlı 2012: 93).
- I.D.4.1239. Hızır'a bir ekmeği çok gören kadının köyünü sel alır (Işık 1998: 56).
- I.D.4.1240. Hızır'a ekmek vermeyen köylü beddua alır ve köyleri sular altında kalır (Gündüz Alptürker 2013: 124).
- I.D.4.1241. Hızır'a ekmek vermeyen köylü, onun bedduasını alır ve köyün hane sayısı artmaz (Atlı 2012: 92).
- I.D.4.1242. Hızır'a ekmek vermeyen ve misafir etmeyen köylü, onun bedduasını alır ve köy sular altında kalır (Önal 2013: 417).
- I.D.4.1243. Hızır'a nohut vermeyen adam, onun bedduasını alır ve nohut ekse de verim alamaz (Atlı 2012: 91).

- I.D.4.1244. Hızır'a yağ vermeyen gelinin beşikteki bebeği aniden ölür (Bazancir 2010: 89).
- I.D.4.1245. Hızır'ı geri çeviren iki arkadaş, eski yoksul hallerine geri dönerler (Kara 1993: 73).
- I.D.4.1246. İhtiyara yün vermeyen ve onun bedduasını alan ağa, ayıya dönüşür (Gül 19787: 8188).
- I.D.4.1247. Keşkek isteyen Hızır'ı geri çeviren köylüler, zamanla köylerinde barınamaz olurlar (Atlı 2012: 91).
- I.D.4.1248. Köylerine gelen dervişe su vermeyen köy halkı, bedduaya uğrar. Köy susuz kalır ve otuz iki haneyi geçemez (Artun 1978: 75).
- I.D.4.1249. Köylü, kendisinden ekmek isteyen Hızır'ı kovup köyden yollarlar ve Hızır'ın bedduasını alırlar. O gece fırın alev alır (Çek vd. 2018: 25).
- I.D.4.1250. Malını hayır için harcamayan zengin adam, cezalandırılır ve depremde sonra köstebeğe dönüşür (Görkem 1987: 234).
- I.D.4.1251. Misafir edilmeyen derviş beddua eder ve her evin ocağından sular fişkirır (Acar 1990: 119).
- I.D.4.1252. Misafir edilmeyen derviş beddua eder ve köy sular altında kalır (Demir 2013b: 248).
- I.D.4.1253. Şehrin en zengin ama en cimri adamının mezarında bir zenci, yılanlar ve çıyanlar görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 237).
- I.D.4.1254. Yanına gelen ihtiyara buğday vermeyen ağanın bütün buğdayları taş kesilir (Göde 2002: 344).
- I.D.4.1255. Yaşlı adam suretinde gelen Hızır'a yemek vermeyen zengin, bir fırtına sonrasında bütün ekinlerini kaybeder (Çek vd. 2018: 29).
- I.D.4.1256. Yaşlı adam suretinde gelen Hızır'ı misafir etmeyenlerin köyü sular altında kalır (Yağbasan 2013: 152).
- I.D.4.1257. Yaşlı adam suretindeki Hızır'a ekmek vermeyen köy yerle bir olur (Şahin 2004: 186).
- I.D.4.1258. Yaşlı adama ekmek vermeyen köy yerle bir olur (Şahin 2004: 179; 180).
- I.D.4.1259. Yaşlı adama ekmek vermeyen köylü beddua alır ve köyleri sular altında kalır (Demir 2013b: 111; Dervişoğlu 2016: 308; Gündüz Alptürker 2013: 116).
- I.D.4.1260. Yaşlı adama süt vermeyen ve yalan söyleyen çoban, onun bedduasını alır ve taş kesilir (Gökşen 1999: 116).
- I.D.4.1261. Yaşlı adama yün vermeyen çoban onun bedduasını alır ve sürüsüyle beraber taş kesilir (Gökşen 1999: 116).
- I.D.4.1262. Yaşlı adamı konuk etmeyen köylüler, onun bedduasını alırlar. Köydeki her şey morarır ve köy sıcaktan kavrulur (Yağbasan 2013: 166).
- I.D.4.1263. Yaşlı bir adam suretinde gelen Hızır'a ekmek vermeyen köy sular altında kalır (Demir 2013b: 259).
- I.D.4.1264. Yaşlı bir adam suretinde gelen Hızır'ı geri çeviren kadının bebeği tandıra düşer ve ölür (Güzel 2013: 202).
- I.D.4.1265. Yaşlı bir adam suretinde gelen Hızır'ı misafir etmeyen köylüler onun bedduasını alırlar ve herkes karın ağrısı çeker (Gündüz Alptürker 2013: 100).

- I.D.4.1266. Yaşlı bir adam suretinde gelen Hızır'ı misafir etmeyen köylüler onun bedduasını alırlar ve herkes darlığa düşer (Gündüz Alptürker 2013: 101).
- I.D.4.1267. Yaşlı bir kadın suretinde gelen Hızır'a tuz vermeyen haneler su altında kalırlar (Görkem 1987 : 257).
- I.D.4.1268. : 257).
- I.D.4.1269. Yaşlı kadına ekmek vermeyen köy, sular altında kalır (Emiroğlu 1993: 179).
- I.D.4.1270. Yaşlı kadına ekmek vermeyen köylü, onun bedduasını alır ve köy sular altında kalır (Demir 2013b: 113).
- I.D.4.1271. Yatır için süt bırakmayan insanların hayvanları vahşi hayvanlar tarafından telef edilir (Akın 2008: 156).
- I.D.4.1272. Yoksul kadın, kendisine süt vermeyen köylülere beddua eder ve köylüler, koyunlarıyla beraber taş kesilir (Helimoğlu Yavuz 1993: 174).
- I.D.4.1273. Zebanilerden korkan cimri, bütün malını dağıtır (Demir 2013b: 143).
- I.D.4.1274. Zengin kız kardeş, fakir kız kardeşine un yerine kül verir ve evi yerle bir olur (Işık 1998: 31).

I.D.5.1601 – I.D.5.2000 Çelimsizlik

I.D.6.2001 – I.D.6.2400 Çirkinlik

I.D.7.2401 – I.D.19.2800 Düzenin Bozulması (Olağan)

- I.D.7.2401. Aniden yaşlı bir adamı ve onun olağanüstü özelliklerine sahip olduğunu gören kız korkar (Karasu 1997: 21).
- I.D.7.2402. Birden fırtına çıktığını gören kaptan, şeyhe yalvarır (Olgun 1989: 191).
- I.D.7.2403. Birliklerinin ve törelerinin bozulduğuna inanan ahali (köyde pişirilecek yemek ağanın evinde kararlaştırılır ve herkes anı yemeği pişirir. Dışarıdan alınan bir gelin farklı bir yemek pişirir.) cadırlarını alarak köylerini terk ederler (Yağbasan 2013: 167).
- I.D.7.2404. Cimri ağanın saklandığını ve dilenciyle beraber fırtına çıktığını gören hizmetkâr, korkudan gözlerini kapatır (Kara 1993: 126).
- I.D.7.2405. Çatılarından şiddetli çatırtıların geldiğini duyan ev sahipleri korkarlar (Emiroğlu 1993: 270).
- I.D.7.2406. Dede'nin bedduasıyla, nehir tersten akmaya başlar (sakaryakulturturizm.gov.tr 2018).
- I.D.7.2407. Define aramaya giden adam, gece aniden karşısında biri çıkınca korkudan taş kesilir (Görkem 1987: 230).
- I.D.7.2408. Dervişin tahta kılıçla kafa kestiğini gören gayrimüslimler, Müslüman olurlar (Taner 1998: 96).
- I.D.7.2409. Düşman askeri top sesinden korkup kaçır (Akkuş 2018: 136).
- I.D.7.2410. Gece vakti arabası bozulan adam, dışarıdan peş peşe dört kere vurulduğunu duyunca korkar ve dua eder (Sancak 2008: 73).

- I.D.7.2411. Gece vakti çingirak sesi duyan ve üzerlerinde doğru koşanları gören kale askerleri, kaleyi bırakıp kaçarlar (Pehlivan 2004: 119).
- I.D.7.2412. Gece yarısı kapısı çalınan yaşlı kadın korkusundan sabaha kadar uyuyamaz (Akkuş 2018: 127).
- I.D.7.2413. Gelini yağmurdan saklamak için koyulan kayaya yıldırım düşünce herkes korkar (Güzel 2016: 166).
- I.D.7.2414. Geyik sürüsünün boynuzlarında cami malzemelerini taşıdığını gören bekçiler korkup kaçarlar (Akkuş 2018: 120).
- I.D.7.2415. Hayal ile gerçek arasında bir düş gören adam, ezan sesini duyunca irkilir (Tozlu 2013: 94).
- I.D.7.2416. İçeri birinin girip gaz lambasını yaktığını gören kadın korkar (Önal 2013: 410).
- I.D.7.2417. Karanlıkta karşısında aniden ak sakallı birini gören adam korkar (Demir 2013b: 80).
- I.D.7.2418. Kaybolan ve çok korkan iki kardeş, dua ederek kuşa dönüşürler (Önal 2013: 132).
- I.D.7.2419. Kocasının cübbesinden kurşunlar döküldüğünü gören kadın çok korkar (Yalçinkaya 2008: 125).
- I.D.7.2420. Köyü topa tutmak isteyen düşmanlar, topların patlamadığını görünce kaçarlar (Yalçinkaya 2008: 146).
- I.D.7.2421. Kuzunun nasıl kesildiğini tarif etmek isteyen çocuk, yanlışlıkla kardeşini öldürür ve korkudan kaçar (Kurtoğlu 2008: 129).
- I.D.7.2422. Kuzunun nasıl kesildiğini tarif etmek isteyen çocuk, yanlışlıkla kardeşini öldürür ve korkudan kaçar (Kurtoğlu 2008: 131).
- I.D.7.2423. Lokman Hekim'in ölümsüzlüğü bulması üzerine, Allah, Cebrail'i, bir felaket çıkmaması için kitabı yok etmeye gönderir (Demir 2013b: 188).
- I.D.7.2424. Lokman Hekim'in ölümsüzlüğün çaresini bulması üzerine, Allah, Cebrail'i ona gönderir ve Lokman'ın kitabını suya attırır (Değer 2014: 235).
- I.D.7.2425. Mağaralarının çıkışında atlarla tayların kışneştiğini gören devler korkarlar (Alpaslan 2010: 8).
- I.D.7.2426. Müftü, zatın kalbini kırar ve onun oturduğu sedirin altında bir aslan görerek korkudan titrer (Alpaslan 2010: 177).
- I.D.7.2427. Müritler, tekkenin kapısından gelen sestten korkarlar (düzenin bozulması) (Kolcu 2007: 49).
- I.D.7.2428. Odasından başında sargısıyla birinin girdiğini gören adam korkar (Önal 2013: 348).
- I.D.7.2429. Pişirdiği balıkların canlandığını gören adam korkudan ölür (Kara 1991: 103).
- I.D.7.2430. Şeyhi ayağına çağıran kadın, dağların da geldiğini görünce korkar ve şeyhin ellerini öper (Göde 2002: 404).
- I.D.7.2431. Töre bozulunca, insanların hepsi birbirine düşman olunca, gök insanlara acımayı keser ve insanları yok etme kararı alınır (Alpaslan 2010: 34).
- I.D.7.2432. Traktörde yalnız başına oturan çocuk, müdahalesi olmadan traktör hareket edince çok korkar (Yalçinkaya 2008: 136).

- I.D.7.2433. Tüccara verdiği paranın çok eski olduğunu öğrenen adam kaçar (Çıblak 1995: 198).
 I.D.7.2434. Zurna sesini duyan ayı, korkup kaçar (Tozlu 2013: 153).

I.D.8.2801 – I.D.8.3200 Haksızlık

- I.D.8.2801. Adaletsizlik yapıldığını gören kervancı beddua eder ve şehrin adı Ba'rur (keçi pisliği) olarak kalır (Kurtoğlu 2008: 48).
 I.D.8.2802. Atını nallatan adam, nallardan parasının birini ödemedi askere gider ve şehit olur. Şehit, üç ayaklı atıyla beraber nallın parasını gönderir (Yağbasan 2013: 142).
 I.D.8.2803. Buz tutan gölden geçen ihtiyarın devesini kestirip yiyen köylüden, her yıl birkaç kişi boğulur (Olgun 1989: 118-119).
 I.D.8.2804. Çoban, su yüzünden ve haksız yere öldürülünce değirmenin suyu kesilir (Çıblak 1995: 280).
 I.D.8.2805. Çocuğun sırasını başkasına veren değirmenci, çocuğun eliyle değirmeni durdurduğunu görünce, sırayı geri verir (Önal 2013: 363).
 I.D.8.2806. Değirmenin hakkını vermeyen adam, döneke taşı tarafından kovalanınca korkar (Çek vd. 2018: 35).
 I.D.8.2807. Hak yiyen değirmencinin unu kırmızı çıkar ve helallik alınca beyaza dönüşür (Akkuş 2018: 133).
 I.D.8.2808. Hak yiyen zengin öldürülür (Atakan 2002: 20).
 I.D.8.2809. Hakkı yenilen ve terk edilen nişanlı, beddua eder ve bir yılan kadını sokup onu felç eder (Güzel 2016: 165).
 I.D.8.2810. Haksız kazanç sağlayan tüccar halkın bedduasını alır ve köstebeğe dönüşür (Sancak 2008: 97; 98).
 I.D.8.2811. Haksız kazanç sağlayan tüccar, kaplumbağaya dönüşür (Önal 2013: 147; Özdemir 2003: 139).
 I.D.8.2812. Haksız yere asılan er, anıtı yaptırılana kadar belediye başkanının rüyasına girer (Artun 1978: 62).
 I.D.8.2813. Haksız yere öldürülen adam, gece on ikiden sonra bağırarak oradan geçen insanları korkutur (Artun 1978: 66).
 I.D.8.2814. Haksız yere taşlanan dede beddua eder ve halk taş veya kuş kesilir (Demir 2013a: 92).
 I.D.8.2815. Haksızlığa dayanamayan köylüler göç ederler (Gündüz Alptürker 2013: 101).
 I.D.8.2816. Haksızlık yapan kuyumcu ve akrabaları, ölüme mahkûm edilirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 298).
 I.D.8.2817. Haksızlık yapan paşa ve altı adamı, şeyh bir kadife yastığı yedi defa vurunca ölürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 249).
 I.D.8.2818. Haksızlık yapan tüccar kaplumbağaya dönüşür (Sancak 2008: 1995).
 I.D.8.2819. Haksızlık yapan ve evliyanın bedduasını alan tüccar, kaplumbağaya dönüşür (Önay 2004i).

- I.D.8.2820. Hileci bakkal bilerek yanlış bir fiyat söyleyince dili tutulur (Güzel 2016: 183).
- I.D.8.2821. Hileli kazanç sağlayan tüccar, insanların bedduasını alır ve kaplumbağaya dönüşür (Sancak 2008: 95).
- I.D.8.2822. İnsanları kandıran tüccar beddua alır ve kaplumbağa dönüşür (Karadavut 1992: 180).
- I.D.8.2823. İshak Paşa'nın sarayı öldürülen bir çobanın arazisine yapılır ve saray o günden beri harabe olarak kalır (Alpaslan 2010: 245).
- I.D.8.2824. İşçisini haksız yere döven adam, fakirleşir ve bir süre sonra felç olur (Tozlu 2013: 73).
- I.D.8.2825. Kızını öldüren baba, kızının karnındaki yılan tarafından öldürülür (Değer 2014: 225).
- I.D.8.2826. Küçük bir haksızlık yapan dükkânın bereketi kaçır (karıncalar içerden dışarı bir şeyler taşır) (Sancak 2008: 118).
- I.D.8.2827. Küçük de olsa haksızlık yapan bir insanın bereketi kaçır (Helimoğlu Yavuz 1993: 241).
- I.D.8.2828. Öksüz çocuğu haksız yere döven ağa öldürülür (Atakan 2002: 19).
- I.D.8.2829. Soygun yapan ve bir çocuğu döven kırk harami, arılar tarafından sokulur ve taş kesilirler (Tozlu 2013: 25).
- I.D.8.2830. Sultan Osman'ın haksız yere öldürülmesinden sonra şehirde büyük afetler meydana gelir (Duman 2010: 170).
- I.D.8.2831. Şeyhin elleriyle yaptığı değirmende haksızlık yapan kişinin başından sıkıntı eksik olmaz (Akkuş 2018: 133).
- I.D.8.2832. Yalan söyleyen ve haksızlık yapan çoban ölür (Demir 2013b: 256).
- I.D.8.2833. Yatır, oğlunu cezalandırmak isteyen kadıya rüyasında bir ok atar. Kadı uyandığında şirpençe hastalığına yakalanır ve birkaç gün sonra ölür (Dervişoğlu 2016: 379).
- I.D.8.2834. Yetim yeğenin hakkını yiyen amca, onun mezarından çıkan bir zincirle boğulur (Oğuz ve Yavuz 2005: 47).
- I.D.8.2835. Zatın hanımını alarak hakkına giren Hz. Davud, helallik alamazsa peygamberlikten çıkarılır (Alpaslan 2010: 221).

I.D.9.3201 – I.D.13.3600 Hırsızlık

- I.D.9.3601. Çaldığı öküzün sürekli ahıra geri dönmesini türbeye bağlayan hırsız, tövbe eder (Akın 2008: 139).
- I.D.9.3602. Çocuklarının erzakları soyulmak istenince, adam dua eder ve hırsızlar bir anda dereye atlarlar (Güzel 2016: 187).
- I.D.9.3603. Gece şeyhin evini soymaya giden hırsız, her yerin aydınlandığını görünce, yakalanma korkusuyla dışarı çıkar (Akın 2008: 153).
- I.D.9.3604. Hırsız, veliyle karşılaşır ve veli, hırsızın aklından geçenleri söyleyince, hırsız tövbe eder (Dervişoğlu 2016: 422).
- I.D.9.3605. Hırsızlar, çaldıkları koyunlarla köyden çıkamayınca, koyunları bırakıp kaçarlar (Akın 2008: 134).
- I.D.9.3606. Hırsızlık yapan adam, yaptığıının ortaya çıkacağını anlayarak Allah'a yalvarır (Acar 2013: 171).

- I.D.9.3607. Hırsızlık yapan adam, yıllar sonra mandalıklarını kaybeder ve aklını oynatır (Bıldır 2008: 106).
- I.D.9.3608. Hırsızlık yapmak isteyen işçi, bir yılan görünce çılgılık atarak kaçar (Özdemir 2003: 194).
- I.D.9.3609. Kadının elindeki kıymetli tepsie el koyan Ermeni kuyumcu, şehirden sürülür (Sancak 2008: 75).
- I.D.9.3610. Melekler, ölen hırsızın ruhunu işkence ederek götürürler (Uğurlu 2010: 194).
- I.D.9.3611. Saman çalan adam bütün evrene ifşa edilir (Çelik 2008: 408).
- I.D.9.3612. Soygun yapan ve bir çocuğu döven kırk harami, arılar tarafından sokulur ve taş kesilirler (Tozlu 2013: 25).
- I.D.9.3613. Şeyhin tepsisini çalan hırsız, bir ayı tarafından parçalanır (Yalçınkaya 2008: 132).
- I.D.9.3614. Tuzcu Baba öldükten sonra köyde hırsızlıklar başlayınca tuz biter (Taner 1998: 29).
- I.D.9.3615. Türbeden bir şey götüren insanların yuvaları dağılır (Pehlivan 2004: 162).
- I.D.9.3616. Türbeden buğday çalan hırsızlar, yürüseler de türbeden uzaklaşamazlar ve bunun üzerine çaldıklarını bırakıp kaçarlar (Akin 2008: 134).

I.D.10.3601 – I.D.10.4000 İhanet-Yalan Söyleme

- I.D.10.3601. Ailelerinden habersiz kaçan iki âşık öldürülür (Değer 2014 221).
- I.D.10.3602. Babasına ihanet eden kız, öldürülür (Tozlu 2013: 133).
- I.D.10.3603. Babasına ihanet eden kızın kendisine de ihanet etmesinden korkan komutan, kızı öldürür (Tozlu 2013: 133).
- I.D.10.3604. Bu dünyada bir kızı evlenmek üzere kandıran ve kızıdan helallik almadan ölen adam, kabirde kara bir yılan tarafından rahatsız edilir (Yağbasan 2013: 142-143).
- I.D.10.3605. Çuvalında tonga olduğunu belirterek yalan söyleyen adamın paraları tongaya dönüşür (Acar 2013: 174).
- I.D.10.3606. Damadın erkek kardeşiyle bakışan ve ona vurulan gelin, onunla beraber taş kesilir (Demir 2013b: 97).
- I.D.10.3607. Damadın kardeşiyle bakışan gelin, damadın erkek kardeşiyle beraber taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 190).
- I.D.10.3608. Hırsızlık yapmak isteyen mürit, dergâhtan kovulur (Özdemir 2003: 197).
- I.D.10.3609. Hızır'a elma vermemek için yükünün keş olduğunu söyleyen adam, Hızır'ın bedduası alır ve yükü taş olur (Demir 2013a: 78).
- I.D.10.3610. İhtiyara yükünün toprak olduğunu söyleyen çiftçinin yükü toprağa dönüşür (Çıblak 1995: 272).
- I.D.10.3611. Oğlu askerdeyken geliniyle birlikte olan ve o şehit düştükten sonra geliniyle evlenen adam, gelinle beraber kayaların arasında kalıp ölür (Emiroğlu 1993: 205).
- I.D.10.3612. Pire çuvalının para yerine talaşla dolu olduğunu söyleyen marangoz, evine gittiğinde çuvalın talaşla dolu olduğunu görür (Türkmen 2016: 261).
- I.D.10.3613. Şahlarına yalan söyleyen doğan ve şahin cezalandırılır (Önay 2004c).

- I.D.10.3614. Veli'nin ve sevenlerinin ihanet edeceklerini düşünenler, onların sefere katılmalarını istemezler (Dervişoğlu 2016: 417).
- I.D.10.3615. Yalan söyleyen adam cezalandırılarak şempanzeye dönüşür (Özdemir 2003: 139).
- I.D.10.3616. Yalan söyleyen kadın, kundaktaki bebeği tarafından uyarılır (Olgun 1989: 190).
- I.D.10.3617. Yalan söyleyen ve haksızlık yapan çoban ölür (Demir 2013b: 256).
- I.D.10.3618. Yüklerinin tuz olduğunu belirterek yalan söyleyen kervancıların yükü tuza dönüşür (Alpaslan 2010: 215).

I.D.11.4001 – I.D.11.4400 İnatçılık

I.D.12.4401– I.D.12.4800 İstenç-Şehvet

- I.D.12.4401. Kalbinde dünya sevgisi taşıyan adam, kırlara karışamaz (Özdemir 2003: 174).

I.D.13.4801 – I.D.13.5200 Kıskançlık

I.D.14.5201 – I.D.14.5600 Kibir

- I.D.14.5201. Fakir insanlara buğday vermeyip onlarla alay eden Ermeni, eviyle beraber taş kesilir ve buğdayı da toprağa dönüşür (Alpaslan 2010: 127).
- I.D.14.5202. Hakir görülerek kız verilmeyen çobanın duasıyla, gelin alayı taş dönüşür (Atakan 2002: 18).
- I.D.14.5203. Kibir sahibi olanlar cennete giremez (Pehlivan 2004: 126).
- I.D.14.5204. Kibirli peygamberin peygamberliği elinden alınır (Özdemir 2003: 82).
- I.D.14.5205. Kimseyi beğenmeyen kız, bir delikanlının ahını alarak ölür (Olgun 1989: 119).
- I.D.14.5206. Namaz kıldığı için gururlanan adam, cehenneme gider (Özdemir 2003: 82).

I.D.15.5601 – I.D.15.6000 Kin Besleme

I.D.16.6001 – I.D.16.6400 Korku - Cesaret

- I.D.16.6001. Allah tarafından korkutulmak istenen iki çocuk korkmayınca, yerin dibine geçirilirler (Özdemir 2003: 73).
- I.D.16.6002. Arkadaşını yanlışlıkla öldüren genç korkar ve kendisini öldürür (Karasu 1997: 12).
- I.D.16.6003. Korkulan adamın her isteği yerine getirilir (Atakan 2002: 10).
- I.D.16.6004. Korkunç bir rüya gören veli uyanır ve şeyhine durumu anlatır (Olgun 1989: 186).
- I.D.16.6005. Korkutulan kız, korkusundan delirecek duruma gelir (Pehlivan 2004: 168).
- I.D.16.6006. Teyzesinin oğlunu öldüren adam, cesedi nereye gömerse gömsün öldürdüğü adamın son sözlerini işitir ve korkar. Korkusu, adamın yakalanmasına sebep olur (Sönmez 1994: 408).
- I.D.16.6007. Üç gün üst üste korkulu bir rüya gören çoban, adak adar (Karadavut 1992: 174).

I.D.17.6401 – I.D.17.6800 Kötülük

- I.D.17.6401. Arkadaşını ıssız bir yerde öldüren adam, öldürdüğü adamın karısı tarafından öldürülür (Demir 2013b: 167).
- I.D.17.6402. Aş eren gelinine kurbağa yediren kaynana, yıllar sonra et istediğinde saca atılan et kurbağaya dönüşür (Yağbasan 2013: 144).

- I.D.17.6403. Âşıkların kavuşmasına engel olan baba ve ağabey, âşıkların öldüğü gibi ırmağa kapılıp ölürlər (Güzel 2016: 169).
- I.D.17.6404. Bakire kızları kurban olarak alan papaz öldürölür (Işık 1998: 149).
- I.D.17.6405. Bir adamın üstüne pekmez döküp onu karıncalara yem eden ağanın eli, ayağı ve dili tutulur (Sancak 2008: 117).
- I.D.17.6406. Bir kızı kaçıran delikanlı ve iki arkadaşı öldürölür (Ateş 20140: 232).
- I.D.17.6407. Çoban, kendisine verilen ekmeğın zehirli olduğunu bilmeden ekmeğı birine verir. Ekmeğı yiyen, zehirli ekmeğı hazırlayan kadının oğludur (Güzel 2016: 167).
- I.D.17.6408. Çobana iftira eden ve onun bedduasını (köyünüzde sakallı yaşlı olmaya) alan köyün yaşlıları, korkularından sakallarını keserler (Demir 2013a: 92).
- I.D.17.6409. Düğünü bozmaya giden adam öldürölür (Demir 2013b: 87).
- I.D.17.6410. Fakir adamın kızını fırsattan istifade almak isteyen Ermeni'nin samanı toprağı dönüşür (Alpaslan 2010: 286).
- I.D.17.6411. Gelin, kötü kalpli kaynanasından korkar (Önal 2013: 127).
- I.D.17.6412. Gözünün perdesi kalkan kız, kötü insanları birer hayvan suretinde görür (Uluslan 2009: 275).
- I.D.17.6413. Hamile kadına yardım etmeyen köylü, sular altında kalır (Alpaslan 2010: 266).
- I.D.17.6414. İftira atan kadın öldürölür (Sönmez: 1994: 407).
- I.D.17.6415. İftira atan kadın ve kadının birlikte olduğı çoban köylü tarafından öldürölürler (Yalçınkaya 2008: 121).
- I.D.17.6416. İftira atan vezir, zindana atılarak cezalandırılır (Kongöl 2013: 46).
- I.D.17.6417. İftira atıp iki kişinin öldürölmesine sebep olan seyis öldürölür (Alpaslan 2010: 256).
- I.D.17.6418. İftira attıkları çobanın bedduasını alan köylüler, zengin olamazlar ve başları dertten kurtulmaz (Çıblak 1995: 261).
- I.D.17.6419. İki köyü birbirine düşürmeye giden adam öldürölür (Değer 2014: 186).
- I.D.17.6420. İki sevgiliyi ayırmak isteyen ağa, uçurumdan düşüp ölür (Alpaslan 2010: 322).
- I.D.17.6421. İpi kaybettiğı için kaynanasına olan korkusu artan gelin, dua eder ve kuşa dönüşür (Önal 2013: 127-128).
- I.D.17.6422. Kadın, dilenciye zehirli ekmek verir ve bu ekmek kadını oğlu tarafından yenir (Göde 2002: 481).
- I.D.17.6423. Kadının başından savmak için zehirli ekmek verdiğı yaşlı adam, ekmeğı kadının çocuğuna verir ve çocuk ölür (Çek vd. 2018: 45).
- I.D.17.6424. Kadının namusunu kirletmek isteyen ve iki çocuğunu öldüren adam öldürölür (Sönmez 1994: 403).
- I.D.17.6425. Kardeşine tecavüz etmek isteyen adam, yaylaya gidenler tarafından taşlanarak öldürölür (Gökşen 1999: 145).
- I.D.17.6426. Karısına iftira atan adam ve yalancı şahitler taşa dönüşür (Atakan 2002: 16).
- I.D.17.6427. Karısını öldüren adam, karısının kardeşleri tarafından öldürölür (Önay 2004d).

- I.D.17.6428. Kaynanasına fare yediren gelin, kaynana olduğunda yiyeceği etler fareye dönüşür (Tozlu 2013: 149).
- I.D.17.6429. Kaynanasına tosbağa yediren gelin, kaynana olduğunda kendi gelinin yaptığı tosbağayı yer (Güzel 2016: 180).
- I.D.17.6430. Kaynanasının ölmesine sebep olan gelin öldürülür (Göde 2002: 394).
- I.D.17.6431. Kendisinden buğday isteyen yoksul kadını, buğday karşılığında çıplak olarak ağaca çıkartıp ona gülen tüccar, leyleğe dönüşür (Sancak 2008: 96).
- I.D.17.6432. Kendisine kötülük yapılacağını anlayan adam kaçır (Emiroğlu 1993: 197).
- I.D.17.6433. Kötülük yapmaya gelen ordu, olduğu yerde taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 119).
- I.D.17.6434. Köyün arasını açmaya çalışan adam öldürülür (Atakan 2002: 21).
- I.D.17.6435. Leyleğin altına kaz yumurtası koyan ve onun ölümüne sebep olan kadın, ayağına batan leyleğin kemiği yüzünden hastalanıp ölür (Acar 2013: 169).
- I.D.17.6436. Öldürüleceklerini anlayan iki âşık beddua eder ve kötü kalpli baba taş kesilir (Şahin 2010: 266).
- I.D.17.6437. Padişah, insanların içine fesatlık düşünen toprakları maiyetiyle beraber terk eder (Sancak 2008: 113).
- I.D.17.6438. Tecavüze uğrayan kız, türbede dua eder ve suçlu anında ölür (Acar 2013: 238).
- I.D.17.6439. Teyzesinin oğlunu öldüren adam, cesedi nereye gömerse gömsün öldürdüğü adamın son sözlerini işitir ve korkar. Korkusu, adamın yakalanmasına sebep olur (Sönmez 1994: 408).
- I.D.17.6440. Yatır, şikâyet edilen kocaya aniden görünür ve ona parmağını sallar (Helimoğlu Yavuz 1993: 274).
- I.D.17.6441. Zehirlmek istediği dedeye ekmek veren kadın, kendi oğlunu zehirler (Pehlivan 2004: 152).

I.D.18.6801 – I.D.18.7200 Kurnazlık

I.D.19.7201 – I.D.19.7600 Muhtaç Kalma Korkusu

- I.D.19.7201. Hasta olan ve hareket yeteneğini kaybeden oğlanın annesi, her gün türbeye gidip dua eder (Pehlivan 2004: 159).

I.D.20.7601 – I.D.20.8000 Mutsuzluk

I.D.21.8001 – I.D.21.8400 Tembellik

I.D.22.8401 – I.D.22.8800 Terk Etme/Terk Edilme

- I.D.22.8401. Çocuğu olmadığı için üzerine kuma getirilecek olan kadın, türbeye gidip dua eder (Akın 2008: 139).
- I.D.22.8402. Çocuk sahibi olamayan kadın, kocasının kendisini terk etmesinden korkar (Yakın 2017: 202).
- I.D.22.8403. İkiz doğurursa boşanılmakla tehdit edilen kadın, ikiz doğurur ve korkusundan bebeğini bir ağacın kovuğuna bırakır (Gökşen 1999: 176).

I.D.22.8404. Kadın kocasından ya annesinden ya da kendisinden vazgeçmesini söyler. Adam, annesini dağa götürür ve asar (Göde 2002: 394).

I.D.22.8405. Kadın, kocasını boşamakla tehdit edince, adam onun her isteğini yerine getirir (Semiz 2007: 56).

I.D.23.8801 – I.D.23.9200. Üvey Anne (Olağan)

I.D.23.8801. İneği kaybettikleri için üvey annelerinden korkan iki kardeş dua eder ve biri taşa, biri kuşa dönüşür (Gerek 2012: 293).

I.D.23.8802. Keçiyi kaybeden ve üvey annelerinden korkan iki kardeş dua eder ve kuşa dönüşürler (Yağbasan 2013: 157).

I.D.23.8803. Keçiyi ve erkek kardeşini kaybeden kız, üvey annesinden korkar ve dua ederek taş kesilir (Gerek 2012: 293).

I.D.23.8804. Koyunları kaybeden iki kardeş, üvey annelerinden korktukları için eve dönemezler (Çıblak 1995: 234; Değer 2014: 230).

I.D.23.8805. Odun heybesini kaybeden iki kardeş, üvey annelerinden korktukları için eve geri dönemezler (Güzel 2016: 145).

I.D.23.8806. Oğlağı kaybettikleri için üvey annelerinden korkan iki kardeş dua eder ve kuşa dönüşürler (Emiroğlu 1993: 187-188).

I.D.23.8807. Otardıkları kuzuyu kaybeden iki kardeş, üvey annelerinin azarlamasından ve babalarından dayak yemekten çok korkarlar (Acar 2013: 161).

I.D.23.8808. Sürüyü kaybettikleri için üvey annelerinden korkan iki kardeş dua eder ve biri taşa, diğeri de kuşa dönüşür (Demir 2013b: 183; Emiroğlu 1993: 182).

I.D.23.8809. Üvey annelerinden korkan çocuklar dua eder ve kuşa dönüşürler (Karadavut 1992: 177).

I.D.23.8810. Üvey annelerinden korkan iki kardeş, ondan çektikleri zulmü babalarına anlatamazlar (Emiroğlu 1993: 186).

I.D.23.8811. Üvey annesinden korkan erkek kardeş, dua eder ve kuşa dönüşür (Güzel 2016: 145).

I.D.23.8812. Üvey annesinden korkan kız dua eder ve bir kuşa dönüşür (Yağbasan 2013: 157).

I.D.23.8813. Üvey annesinden korkan kız, kardeşini öldürür (Yağbasan 2013: 157).

I.D.23.8814. Üvey annesinden korkan kız, suçu kardeşine atar (Kongül 2013: 57).

I.D.23.8815. Yağı döktüğü için üvey annesinden korkan kız dua eder ve kuşa dönüşür (Osan 2006: 62; Yakın 2017: 137).

I.D.23.8816. Yağı döktükleri için üvey annelerinden korkan iki kardeş, dua eder ve kuşa dönüşürler (Sakaoğlu 2013a: 147; Önal 2013: 124).

I.D.24.9201 – I.D.24.9600 Yamyam ve Vampir (Olağan)

I.D.24.9201. Müslümanlardan intikam almak isteyen Ermeni, genç kız ve delikanlıları öldürerek etlerini pişirip hanında satar (Kara 1993: 97).

I.D.24.9202. Altı ay kuşatmada kalan şehirdeki insanlar, açlıktan ölenlerin etlerini yemeye başlarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 137).

I.D.25.9601 – I.D.25.10000 Zalimlik

I.D.25.9601. Başka bir köye eziyet eden köylüler, kocaman bir yılan tarafından yutulmak üzeredir (Acar 2013: 155).

I.D.25.9602. Çocukları ve kendisi aç olan kadını geri çeviren zalim ağa, onun bedduasını alır ve varlığıyla beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 324).

I.D.25.9603. Ermenilerin zulmüne uğrayan beş kız kardeş kaçarlar (Kara 1993: 127).

I.D.25.9604. Halk, ağanın zulmünden korkar ve zorbalıklarına ses çıkaramaz (Yalçinkaya 2008: 119).

I.D.25.9605. Halka zulmeden adam, zehirlenerek öldürülür (Yüksel 2011: 203).

I.D.25.9606. Halka zulmeden prens, ayaklanan halk tarafından öldürülür (Olgun 1989: 155).

I.D.25.9607. İnsanlara eğlence için işkence eden zalim bey, amansız bir hastalığa yakalanır (karabukkultur.gov.tr 2018).

I.D.25.9608. İnsanlara zulmeden ve evlenen kadınlarla ilk önce kendi birlikte olan bey, dayak yer ve kovulur (Akkuş 2018: 40).

I.D.25.9609. İstemediği zalim birine gönülsüzce verilen gelin dua eder ve alayıyla beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 314).

I.D.25.9610. Kaynanasının yaptıklarına dayanamayan gelin dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Gökşen 1999: 130).

I.D.25.9611. Kaynanasının yaptıklarına dayanamayan gelin, bebeğiyle beraber evden kaçar (Demir 2013b: 20).

I.D.25.9612. Kaynanasının zulmüne dayanamayan gelin, evi terk eder (Sönmez 1994: 318).

I.D.25.9613. Kocasının zulmüne dayanamayan kadın dua eder ve koca, taş kesilir (Güzel 2016: 143).

I.D.25.9614. Üvey annelerinin zulmünden korkan iki kardeş dua eder ve kuşa dönüşürler (Şahin 2004: 183).

I.D.25.9615. Üvey annelerinin zulmüne dayanamayan iki kardeş dua eder ve birisi taş kesilir, diğeri de kuşa dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 169).

I.D.25.9616. Üvey annelerinin zulmüne dayanamayan iki kardeş dua eder ve kuşa dönüşürler (Osan 2006: 64).

I.D.25.9617. Üvey annenin zulmüne dayanamayan çocuk dua eder ve kuşa dönüşür (Kara 1993: 52).

I.D.25.9618. Üvey annesinin zulmüne dayanamayan çocuk, dua eder ve taş kesilir (Güzel 2016: 141).

I.D.25.9619. Vergi toplarken halka eziyet eden adam, yakalanır ve asılır (Karadavut 1992: 198).

I.D.25.9620. Yaşlı bir kadını köpeklerine parçalatan sağıncı öldürülür (Atakan 2002: 20).

- I.D.25.9621. Yurtları talan edilen kadınlar, düşmanın zulmüne uğramaktan korkar ve dua ederek taş kesilirler (Alpaslan 2010: 113).
- I.D.25.9622. Zalim adam, ot karşılığında aldığı kızın bedduasını alır ve bütün mahsulü taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 183).
- I.D.25.9623. Zalim adam, ot karşılığında aldığı kızın bedduasını alır ve taş kesilir. Duayı eden kız da ölür (Seyidoğlu 1985: 141).
- I.D.25.9624. Zalim babalarından korkan yedi oğul, inanmasalar da puta taparlar (Tozlu 2013: 140).
- I.D.25.9625. Zalim bey, uçurumdan düşerek ölür (Işık 1998: 64).
- I.D.25.9626. Zalim beyin oğulları, cariyeleri ve bütün mal varlığı sele kapılır; beyin ayakları tutmaz olur ve acı bir biçimde ölür (Güzel 2016: 163).
- I.D.25.9627. Zalim padişah, bir yılan tarafından sokulup öldürülür Tozlu 2013: 64).
- I.D.25.9628. Zalimlik yapan ağa, yatıra şikâyet edildikten sonra iki oğlunu kaybeder ve köyü terk etmek zorunda kalır (Yalçınkaya 2008: 119).
- I.D.25.9629. Zenginleşen ve zenginleştikçe zalimleşen çoban, evine gelen evliyaya yemesi için bir köpek kesince, hayvanlarıyla beraber taş kesilir (Sancak 2008: 102-103).
- I.D.25.9630. Zulmedilen halk, yaşadıkları yeri terk ederler (Çelik 2012: 99).
- I.D.25.9631. Zulmettikleri için devasa yılan tarafından yutulmak üzere olan köylüler, Allah'a yalvarır ve zulümden vazgeçerler (Acar 2013: 155).

I.E.0- I.E.500 Bir Eğlence Aracı Olarak Korku

II.A. – II.B Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular

II.A.1 – II.A.83. Olağanüstü Varlıklara Bağlı Korkular

II.A.1.1. - II.A.1.500. Al Karısı

- II.A.6.3001. Al karıları, ıssız yerlerde anlaşıp, birlikte doğum yapan kadının ciğerini sökmeye giderler (Tozlu 2013: 156).
- II.A.6.3002. Al karısı, bir su kenarında küçük bir kız suretinde görünür (Oğuz ve Yavuz 2005: 99).
- II.A.6.3003. Al karısının eli çok bereketlidir ve yoğurduğu hamur tükenmez. Bereketi bozmak için demirden kesilen bir ongu hamurun üstüne koymak gerekir (Oğuz ve Yavuz 2005: 99).
- II.A.6.3004. Al karısı, kendi taifesinin arasına dönmek için suya girdiğinde, su kana döner (Oğuz ve Yavuz 2005: 99).
- II.A.6.3005. Al karısı, ahırdaki ata binip onu yorar (Oğuz ve Yavuz 2005: 40).
- II.A.6.3006. Al karısı, kendisini tutan adam, bırakılmak için yalvarır (Oğuz ve Yavuz 2005: 40).
- II.A.6.3007. Al karısı, insanlara hizmet ettikten sonra kendi taifesi tarafından kabul edilmek ve karıştığı dere, kana döndürür (Oğuz ve Yavuz 2005: 40).
- II.A.6.3008. Al karıları, lohusalık dönemindeki kadının yemeğine bir kıl olarak girer ve yemek yendiğinde onun ciğerlerini sökerler (Tozlu 2013: 156).

- II.A.6.3009. Al Karısı (poşa karısı), yanında biri uyuyan kadının yanına gelir ve besmele çekilince kaybolur (Seyidoğlu 1985: 94).
- II.A.6.3010. Al karısı alenen görünür ve elle tutulabilir (boğazı sıkılır) (Değer 2014: 242).
- II.A.6.3011. Al karısı atın sırtına sürülen karasakıza yapışarak ve yakasına bir iğne saplanarak yakalanır (Demir 2013b: 29; 172; Ulu 1990: 179).
- II.A.6.3012. Al Karısı bir ahırda atan binmek üzereyken göğsüne çengelli bir iğne takılarak yakalanır (Seyidoğlu 1985: 92).
- II.A.6.3013. Al karısı bir kadının ciğerini aldıktan sonra ciğeri yıkarsa o kadın ölür. Yıkamazsa ciğeri yerine bıraktığında kadın yaşar (Yağbasan 2013: 139).
- II.A.6.3014. Al karısı bir kadının ciğerini aldıktan sonra ciğeri yıkarsa o kadın ölür. Yıkamazsa ciğeri yerine bıraktığında kadın yaşar (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3015. Al karısı dişidir (Yağbasan 2013: 176).
- II.A.6.3016. Al karısı hamile kadına ince, uzun boylu, kırmızı etekli ve parmakları uzun bir kadın olarak görünür (Demir 2013b: 30).
- II.A.6.3017. Al Karısı iri yarı bir kadındır (Seyidoğlu 1985: 91).
- II.A.6.3018. Al karısı lohusalık dönemindeki kadınlara ve bebeklerine zarar verir (Demir 2013b: 29).
- II.A.6.3019. Al Karısı sudan geçemez (Seyidoğlu 1985: 95).
- II.A.6.3020. Al karısı uzun bir müddet hizmet ettiği aileye rica eder ve serbest kalır (Demir 2013b: 29).
- II.A.6.3021. Al karısı yakalandığı evde hizmetçi olarak çalışır ve her işi yapar (Ulu 1990: 180).
- II.A.6.3022. Al Karısı yakalandığı evde yedi yıl hizmet eder ve evin bütün işlerini görür (Seyidoğlu 1985: 98).
- II.A.6.3023. Al karısı yakalandığı köyün bütün işlerini yapar ve eli çok bereketlidir (Gökşen 1999: 189).
- II.A.6.3024. Al Karısı, ahırda tanıdık bir kişi suretinde belirir ve kadının ciğerlerini almak ister (Seyidoğlu 1985: 94).
- II.A.6.3025. Al Karısı, ahırda yumak suretinde durur. İnsanların gözüne tekir ve kefenli bir adam olarak görünür (Seyidoğlu 1985: 95).
- II.A.6.3026. Al karısı, ahırlara konulan su kaplarındaki suyu döker (Demir 2013a: 53)
- II.A.6.3027. Al karısı, al tahtası (köşeli altın) vermesi karşılığında serbest bırakılır (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3028. Al karısı, aldığı ciğeri yıkamadan yakalanırsa, ciğerin sahibi olan lohusalı kadın kurtulur (Değer 2014: 242).
- II.A.6.3029. Al karısı, aldığı ciğerleri suda yıkadıktan sonra götürüp yer (Ulu 1990: 178).
- II.A.6.3030. Al Karısı, atların kuyruklarını örer (Seyidoğlu 1985: 101).
- II.A.6.3031. Al karısı, Azrail'i ve onun can aldığı evdeki kanı görebilir (Karadavut 1992: 234).
- II.A.6.3032. Al Karısı, bağırılınca kaçıp gider (Seyidoğlu 1985: 95).

- II.A.6.3033. Al karısı, bir adamla evlenir ve iki çocuk sahibi olur. Çocuklarının ikisini de boğarak öldürür (Karadavut 1992: 233).
- II.A.6.3034. Al karısı, bir tarlada lohusalı kadınlardan aldığı üç ciğeri yıkar (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3035. Al Karısı, boş bir tarlada kırmızı uzun bir elbiseyle dolaşır (Seyidoğlu 1985: 93).
- II.A.6.3036. Al karısı, ciğerlerini almak istediği kadının boğazını sıkarak ve boğazında tırnak izleri görünür (Ulu 1990: 178).
- II.A.6.3037. Al Karısı, çalıştığı evde yedi yıl hizmet eder, evin bütün işlerini görür ve eli çok bereketlidir (Seyidoğlu 1985: 91; 92).
- II.A.6.3038. Al karısı, çok güzel ve genç bir gelindir (Demir 2013a: 53).
- II.A.6.3039. Al karısı, doğum yapan kadının ciğerini aldıktan sonra yıkarsa kadın ölür (Değer 2014: 242).
- II.A.6.3040. Al karısı, doğum yapan kadının ciğerlerini geri götürürse, taifesi tarafından dışlanır ve öldürülür (Karadavut 1992: 233).
- II.A.6.3041. Al karısı, doğum yapan kadınların ciğerlerini yiyen bir cin türüdür (Değer 2014: 242).
- II.A.6.3042. Al karısı, doğurduğu çocukların geleceğini görür ve onları bu nedenle öldürür (Karadavut 1992: 234).
- II.A.6.3043. Al karısı, erkek sesi duyunca kaçır (Demir 2013b: 30).
- II.A.6.3044. Al Karısı, eteğine batırılan ikinci bir iğneyle su olur ve çeşmeden akıp kaybolur (Seyidoğlu 1985: 101).
- II.A.6.3045. Al Karısı, eve getirilen bir balığın içindeki balığın yardımıyla kovulur ve bu balık muska (boylama) olarak takılır (Seyidoğlu 1985: 98).
- II.A.6.3046. Al Karısı, gece yarısı bir atın üstünde bekler. Kendisini gören adamın yatağına girer (Seyidoğlu 1985: 95).
- II.A.6.3047. Al karısı, geceleri atlara biner (Demir 2013b: 172).
- II.A.6.3048. Al Karısı, geceleri atların kuyruğunu örür (Seyidoğlu 1985: 91).
- II.A.6.3049. Al Karısı, hasta olan ve hastalığına çare bulunmayan çocuğa “evelik” labada yedirerek onu iyileştirir (Seyidoğlu 1985: 101).
- II.A.6.3050. Al karısı, hizmet ettiği evin kızına yalvararak serbest kalır (Demir 2013b: 172).
- II.A.6.3051. Al karısı, insanlara hizmet edip serbest bırakıldıktan sonra kendi taifesi tarafından kabul görmezse, girdiği su (çeşme, göl vb.) kana döner (Balaban 2013: 527; Demir 2013b: 29; 172; Karadavut 1992: 230; 234; Yağbasan 2013: 175; 176; Kara 1993: 62; 64; 115; Seyidoğlu 1985: 96).
- II.A.6.3052. Al karısı, insanların gözüne görünebilir (Karadavut 1992: 232).
- II.A.6.3053. Al karısı, insanlarla evlenebilir ancak evlendiği adam, onun yaptığı bir şeye karıştırsa al karısı ölür (Karadavut 1992: 233).
- II.A.6.3054. Al Karısı, iyi niyetli bir peri kızıdır (Seyidoğlu 1985: 101).
- II.A.6.3055. Al Karısı, kaybolurken “evelik” labada bitkisinin şifasıyla ilgili bir şiir okur (Seyidoğlu 1985: 92).

- II.A.6.3056. Al karısı, kendisini yakalayan adamın nesline dokunmayacağı sözünü verdikten sonra serbest bırakılır (Değer 2014: 242).
- II.A.6.3057. Al Karısı, kılı ve siyahlar giyinmiş bir kadındır (Seyidoğlu 1985: 95).
- II.A.6.3058. Al Karısı, kırmızı elbiseler giyen siyah saçlı bir kadındır (Seyidoğlu 1985: 100).
- II.A.6.3059. Al karısı, kocaman kafalı, dağınık saçlı bir kadın olarak görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 352).
- II.A.6.3060. Al karısı, köpekten korkar (Helimoğlu Yavuz 1993: 353).
- II.A.6.3061. Al karısı, lohusalı kadına tanıdığı bir kadın suretinde görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 356).
- II.A.6.3062. Al karısı, lohusalı kadının bebeğini kaçırırken kadının bağırmasına kaynana uyanır. Kaynana uyanınca al karısı bebeği bırakıp kaçır (Helimoğlu Yavuz 1993: 356).
- II.A.6.3063. Al karısı, lohusalık dönemindeki kadınların ciğerleriyle beslenen, onları çarpıp hasta veya sakat eden bir varlıktır (Demir 2013a: 53).
- II.A.6.3064. Al karısı, omzuna bir iğne batırılarak yakalanır (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3065. Al karısı, saçlarına testiler bağlayarak su taşır, dama serdiği buğdayları “per per” diyerek kendiliğinden toplar (Demir 2013b: 28).
- II.A.6.3066. Al Karısı, salat ve selam getirilince kuyuya girerek kaybolur (Seyidoğlu 1985: 95).
- II.A.6.3067. Al karısı, sarı ve uzun saçlı, göğüsleri kocaman bir kadındır. Göğüslerini omzundan çapraz atarak oturur (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3068. Al karısı, siyahlar giymiş bir kadın olarak görünür ve elinde iki kadının ciğerleri vardır (Yağbasan 2013: 139).
- II.A.6.3069. Al Karısı, suya karışmadan “evelik”, labada bitkisinin şifasından bahseder (Seyidoğlu 1985: 96).
- II.A.6.3070. Al karısı, uzun parmaklarını hamile kadının ağzına sokarak ciğerlerini çıkarır (Demir 2013b: 30).
- II.A.6.3071. Al Karısı, yakalandığı evde yedi yıl hizmet eder ve hiç yorulmaz (Seyidoğlu 1985: 96).
- II.A.6.3072. Al karısı, yakalandığı eve on yıl hizmet eder (Demir 2013b: 172).
- II.A.6.3073. Al Karısı, yakalanmasına sebep olan çuvaldızı kendisi çıkaramaz ve büyüyen çocuklarına çıkarttığında intihar eder (Seyidoğlu 1985: 95).
- II.A.6.3074. Al karısı, yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve bir daha kadınlara zarar vermeme sözü vererek serbest kalır (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3075. Al karısı, yakalanmasına sebep olan toplu iğneyi kendisi çıkaramaz ve bir kız çocuğunun yardımıyla serbest kalır (Gökşen 1999: 189).
- II.A.6.3076. Al Karısı, yakasına bir iğne takılarak yakalanır ve iğne çekildiğinde kaybolur (Seyidoğlu 1985: 91).
- II.A.6.3077. Al Karısı, yakasına çuvaldız batırılarak yakalanır ve iki çocuk sahibi olur (Seyidoğlu 1985: 95).
- II.A.6.3078. Al karısı, yakasına yorgan iğnesi saplanarak yakalanır (Demir 2013a: 53).

- II.A.6.3079. Al Karısı, yakasından iğne çekilince çeşmenin kurununa girerek kaybolur (Seyidoğlu 1985: 92).
- II.A.6.3080. Al Karısı, yalnız kalan ve önlem almayan lohusalı kadını üç kere yere vurup öldürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 354).
- II.A.6.3081. Al karısı, yeni doğan çocukların ciğerini alır (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3082. Al karısı, yeni doğan çocukların ciğerlerini sabahın erken saatlerinde bir kanalda yıkar (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3083. Al karısı, yeni doğum yapan kadına, dağınık ve siyah saçlı, büyük memeli bir kadın olarak görünür (Sancak 2008: 92).
- II.A.6.3084. Al karısı, yeni doğum yapan kadının ciğerlerini alarak evinde çocuklarıyla yer (Alpaslan 2010: 381; Karadavut 1992: 232).
- II.A.6.3085. Al Karısı, yeni doğum yapan kadının ciğerlerini almaya gelir ve kadının yanındaki kişi uyanırsa ortadan kaybolur (Seyidoğlu 1985: 94).
- II.A.6.3086. Al karısı, yeni doğum yapan kadının ciğerlerini almaya gelir (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3087. Al Karısı, yeni doğum yapan kadının ve çocuğunun ciğerlerini yer (Seyidoğlu 1985: 100).
- II.A.6.3088. Al Karısı, yeni doğum yapan kadınların yanına kadının tanıdığı bir erkek suretinde gelir (Seyidoğlu 1985: 94).
- II.A.6.3089. Al Karısı'ndan (albastı) korunmanın yolu, lohusalık dönemindeki kadının başına bir şişe veya demir çubuğa takılmış soğan; iğne veya Kur'an asmaktır (Seyidoğlu 1985: 97).
- II.A.6.3090. Al Karısı'ndan korunmak için demire geçirilmiş soğan, iğne ve Kur'an bulundurulur (Seyidoğlu 1985: 99).
- II.A.6.3091. Al Karısı'ndan korunmak için lohusa kadınların yanına büyük bir iğne, sarımsak, yumurta ve kocasına ait bir eşya konulur (Seyidoğlu 1985: 100).
- II.A.6.3092. Al Karısından korunmak için çocuğun başına kuru soğan asmak gerekir (Seyidoğlu 1985: 94).
- II.A.6.3093. Al karısından korunmak için daha önce al karısını yakalayıp çalıştırmış bir aileden bir bez parçası alınır ve bebeğin beşiğine konur (Demir 2013b: 29).
- II.A.6.3094. Al karısından korunmak için kadının başına iğne ve orak konulur (Sancak 2008: 92).
- II.A.6.3095. Al Karısından korunmak için sağ ve sol bacak bileklerine birer siyah boncuk takılmalıdır (Seyidoğlu 1985: 95).
- II.A.6.3096. Al karısından korunmak için, al ocağı bulunan köyden kül almak gerekir (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3097. Al karısından korunmak için, kapı ve pencere oraklar; doğum yapan kadının başına çuvaldız koymak gerekir (Helimoğlu Yavuz 1993: 353).
- II.A.6.3098. Al karısını gören kadın bağırır ve bir orakla onu kovalar (Helimoğlu Yavuz 1993: 352).
- II.A.6.3099. Al karısını gören kadın bağırır (Sancak 2008: 92).

- II.A.6.3100. Al Karısını görüp korkan kadınlara “Al basmış” denir ve onlara kırmızı kurdele takılır (Seyidoğlu 1985: 100).
- II.A.6.3101. Al karısını yakalayan ailenin çaputu, albasmasına karşı korur (Ulu 1990: 180).
- II.A.6.3102. Al Karısının ağzından kan damlar, kız çocuklarına meraklıdır (Seyidoğlu 1985: 94).
- II.A.6.3103. Al karısının baş parmakları yoktur ve geriye kalan parmakları uzundur (Ulu 1990: 178).
- II.A.6.3104. Al karısının başparmakları yoktur ve bu nedenle yakalanmasına sebep olan iğneyi çıkaramaz (Demir 2013b: 172).
- II.A.6.3105. Al karısının bedduası tutar (Alpaslan 2010: 385; Balaban 2013: 527; Karadavut 1992: 234).
- II.A.6.3106. Al karısının ciğerini aldığı kadın hemen ölmez, ciğer yerine götürülürse kadın yaşamaya devam eder. Eğer ciğer suya koyulursa kadın doğrudan ölür (Karadavut 1992: 232).
- II.A.6.3107. Al karısının dokunduğu bebek ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 356).
- II.A.6.3108. Al karısının dokunduğu lohusalı kadın ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 354).
- II.A.6.3109. Al karısının hizmet ettiği ev çok bereketli olur (Demir 2013b: 29).
- II.A.6.3110. Al karısının saçları uzun ve dağınıktır (Demir 2013a: 53).
- II.A.6.3111. Al karısının verdiği al tahtası, al karısından korunmak için kullanılır (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3112. Al karsı, yakalandığı eve su taşıyarak hizmet eder (Demir 2013a: 53).
- II.A.6.3113. Al kızı, erkeklere yalnızca onlarla birlikte (cinsel) olmak için musallat olur (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3114. Al kızı, geceleri ahırlardaki atlara biner ve atın sırtına kara sakız sürülerek yakalanır. Kaçmaması için ona bir firkete batırılır (Karadavut 1992: 231).
- II.A.6.3115. Al kızı, ilişkiye girdiği insanların bütün dileklerini yerine getirir (Emiroğlu 1993: 273).
- II.A.6.3116. Al kızı, insanlarla evlenemez. Evlenirse diğer al kızları tarafından öldürülür (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3117. Al kızı, kıl suretindeyken sobanın üzerine konulursa yakalanmış olur (Karadavut 1992: 230).
- II.A.6.3118. Al kızı, kıla dönüşerek lohusalık dönemindeki kadının ciğerlerini yemeye çalışır (Karadavut 1992: 230).
- II.A.6.3119. Al kızı, lohusalı kadından söktüğü ciğerleri bir göl veya akarsuda temizledikten sonra yüksekçe bir tepelikte kurduğu köz ateşinde pişirip yer (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3120. Al kızı, lohusalık dönemindeki kadınların kan kokusuna gelen ve onun ciğerlerini uykudayken alan demonik bir varlıktır (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3121. Al kızı, musallat olduğu (ilişkiye girmek için) erkekleri terk etmez (Emiroğlu 1993: 273).
- II.A.6.3122. Al kızı, ruhen zayıf insanları eziyet ederek boğar (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3123. Al kızı, sudan geçtiğinde sudan köpük gelirse öldüğü anlaşılır (Karadavut 1992: 231).

- II.A.6.3124. Al kızı, tavuk etini insan ciğerinden daha fazla sever (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3125. Al kızı, yakalandığında insanlara hizmet eder ve yaptığı iş temiz, açtığı hamur bereketli olur (Karadavut 1992: 230).
- II.A.6.3126. Al kızından korunmak için lohusalı kadının yanına yorgan iğnesi, bir parça ekmek ve Kur'an konulmalıdır (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3127. Albastı sabah ezanından önce bir çeşmenin başında doğum yapan gelinin ciğerini yıkar (Gündüz Alptürker 2013: 163).
- II.A.6.3128. Albastı tarafından bir süre rahatsız edilen kadın dayanamaz ve ölür (Özdemir 2002: 146).
- II.A.6.3129. Albastı tarafından rahatsız edilen kadın, dayanamayınca kocasından yardım ister (Sakaoğlu 2013a: 116).
- II.A.6.3130. Albastı, cin olarak adlandırılır ve lohusalık dönemindeki kadını rahatsız eder (Sakaoğlu 2013a: 116).
- II.A.6.3131. Albastı, insan kılığına girerek dolaşır ve kalabalık içinde kaybolur (Özdemir 2003: 146).
- II.A.6.3132. Albastı, kendisini yakalayan adama kimsenin kendisini görmemesi için yalvarır ve serbest kalır (Gündüz Alptürker 2013: 163).
- II.A.6.3133. Albastı, kısa boylu bir erkektir ve lohusa dönemindeki kadının yanına gidince büyümeye başlar (Işık 1998: 101).
- II.A.6.3134. Albastı, lohusalık dönemindeki kadına mezhebini sorar ve kol kalınlığında bir kalem vererek yazı yazmasını ister (Işık 1998: 102).
- II.A.6.3135. Albastı, lohusalık dönemindeki kadına üç kanatlı bir yaratık olarak görünür (Işık 1998: 102).
- II.A.6.3136. Albastı, yakalandığı eve yıllarca hizmet eder (Sakaoğlu 2013a: 116).
- II.A.6.3137. Albastı, yakalandığı köye tekrar uğramaz ve köy halkına bir daha zarar vermez (Sakaoğlu 2013a: 116).
- II.A.6.3138. Albastı, yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve ev sahibine rica ederek serbest kalır (Sakaoğlu 2013a: 116; Tozlu 2013: 157; Yağbasan 2013: 176).
- II.A.6.3139. Albastıdan korunmak için albastıyı yakalayan evden bir bez parçası almak gerekir (Gündüz Alptürker 2013: 163).
- II.A.6.3140. Albastıya uğrayan kadının ağzı ve dili kilitlenir ve üç gün içinde ölür (Ulu 1990: 178).
- II.A.6.3141. Alın (karısı) rahatsız ettiği gelinler konuşamaz (Gökşen 1999: 103).
- II.A.6.3142. Alkarıları, besmele çekilmeden yenilen yiyeceklerden yiyebilirler (Kara 1991: 86).
- II.A.6.3143. Alkarısı (yakasına/omzuna/eteğine) bir iğne batırılarak yakalanır (Balaban 2013: 525; 528; Gündüz Alptürker 2013: 163; Güzel 2016: 170; Kara 1993: 114; Sakaoğlu 2013a: 116; Seyidoğlu 1985: 96; 101).
- II.A.6.3144. Alkarısı atın sırtına sürülen zifte yapışarak ve çatal iğne batırılarak yakalanır (Güzel 2016: 171).
- II.A.6.3145. Alkarısı bir firkete saplanarak yakalanır (Balaban 2013: 645).

- II.A.6.3146. Alkarısı cin taifesindendir (Güzel 2016: 170; 171).
- II.A.6.3147. Alkarısı çok ince yufka açar ve yaptığı ekmek çok bereketlidir. Bereketi bozmak için ekmekten herhangi bir hayvana vermek veya ekmeği çöpe atmak gerekir (Balaban 2013: 526).
- II.A.6.3148. Alkarısı insan ciğeri yiyerek beslenir (Güzel 2016: 170).
- II.A.6.3149. Alkarısı insanların dilini bilmez (Balaban 2013: 525; 526).
- II.A.6.3150. Alkarısı musallat olduğu kadına allı-yeşilli giyinmiş olarak görünür (Güzel 2016: 170).
- II.A.6.3151. Alkarısı oldukça güzel bir kadındır (Kara 1993: 114).
- II.A.6.3152. Alkarısı yalnız kadının yanına kendi çocuklarıyla beraber gelir (Balaban 2013: 528).
- II.A.6.3153. Alkarısı yeni doğum yapan kadınların ciğerlerini söküp öldürür (Güzel 2016: 169).
- II.A.6.3154. Alkarısı, ahıra gittiğinde kucağında bir çocukla döner ve evin süpürgesini çocuğa dokundurmamaya çalışır. Süpürge değerse alkarısının bebeği sakat olur (Alpaslan 2010: 384).
- II.A.6.3155. Alkarısı, ahırdaki atın her gece saçlarını ve kuyruğunu örer (Kara 1993: 63).
- II.A.6.3156. Alkarısı, atın kuyruğunu örer (Balaban 2013: 644).
- II.A.6.3157. Alkarısı, atın sırtına sürülen acı sakıza yapışarak ve bir çuvaldız batırılarak yakalanır (Kara 1993: 63).
- II.A.6.3158. Alkarısı, atın sırtına sürülen karasakıza yapışarak ve bir çuvaldız batırılarak yakalanır (Kara 1993: 62).
- II.A.6.3159. Alkarısı, atın sırtına sürülen karasakıza yapışarak ve yakasına bir iğne takılarak yakalanır (Balaban 2013: 644).
- II.A.6.3160. Alkarısı, atın sürtüne sürülen karasakıza yapışır. Bir iğne batırılınca ortaya çıkar ve yakalanır (Kara 1993: 65).
- II.A.6.3161. Alkarısı, atlara zıt düşer. Geceleri atlara binerek dolaşır ve yelelerini örer (Kara 1993: 60).
- II.A.6.3162. Alkarısı, atların saçlarını ve kuyruğunu örer (Kara 1993: 66).
- II.A.6.3163. Alkarısı, atların yelelerini örer (Balaban 2013: 525; 526; 528; 644; Gökşen 1999: 189).
- II.A.6.3164. Alkarısı, bir atın sırtına sürülen tutkala yapışarak yakalanır (Kara 1993: 66).
- II.A.6.3165. Alkarısı, bir çuvalın içinde hareket eden bir kıl olarak bulunur. Kıl, bir çuvaldızdan geçirilince alkarısı ortaya çıkar ve yakalanmış olur (Kara 1993: 64).
- II.A.6.3166. Alkarısı, boynundaki halkaları kendisi çıkaramaz ve bir kadının yardımıyla halkaları çıkarıp kaybolur (Kara 1993: 62).
- II.A.6.3167. Alkarısı, doğum yapan kadınları öldüren bir varlıktır (Güzel 2016: 171).
- II.A.6.3168. Alkarısı, erkek çocuklara yanaşamaz (Kara 1993: 61).
- II.A.6.3169. Alkarısı, evlerini temiz tutan insana zarar vermez (Balaban 2013: 644).
- II.A.6.3170. Alkarısı, geceleri ahırdaki atları çözer, onlara biner ve saçlarını örer (Alpaslan 2010: 380).
- II.A.6.3171. Alkarısı, geceleri atlara biner ve atların yelelerini örer (Balaban 2013: 644; 645; Demir 2013b: 29; Güzel 2016: 170; 171; Kara 1993: 62; Ulu 1990: 179).
- II.A.6.3172. Alkarısı, geceleri atlara biner (Kara 1993: 54).

- II.A.6.3173. Alkarısı, geceleri bindiği atın sırtına karasakız sürülerek yakalanır (Alpaslan 2010: 384; Balaban 2013: 527; Kara 1993: 60).
- II.A.6.3174. Alkarısı, gittiği evin ahırında kendisine küfür işitildiğini duyunca o eve tekrar gitmez. Evin bereketi, hayvanların sayısı azalır (Alpaslan 2010: 381).
- II.A.6.3175. Alkarısı, hamile kadınlara musallat olur (Görkem 1987: 222).
- II.A.6.3176. Alkarısı, hapsolmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve iğne çıkarıldıktan sonra suya girerek kaybolur (Alpaslan 2010: 385).
- II.A.6.3177. Alkarısı, hapsolmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz (Alpaslan 2010: 382).
- II.A.6.3178. Alkarısı, harabe bir değirmende çocuklarıyla beraber yaşar (Alpaslan 2010: 381).
- II.A.6.3179. Alkarısı, iğnesi çıkarılınca özgür kalır ve kendisini yakalayan aileye beddua eder. Ailenin evinin bereketi kaçır (Alpaslan 2010: 383).
- II.A.6.3180. Alkarısı, insana benzer ve kıvrıkcık saçlıdır (Kara 1993: 61).
- II.A.6.3181. Alkarısı, insanlara görünürse diğer alkarıları tarafından öldürülür ve öldürülürse düştüğü sudan kabarcıklar çıkar (Kara 1993: 66).
- II.A.6.3182. Alkarısı, insanlara hizmet ettikten sonra diğer alkarılarının yanına döndüğünde öldürülür (Kara 1993: 64; 66).
- II.A.6.3183. Alkarısı, insanlara hizmet ettikten sonra diğer alkarılarının yanına döndüğünde kabul edilmezse çamurluğun üzerine kan olur (Balaban 2013: 525).
- II.A.6.3184. Alkarısı, insanlara hizmet ettikten sonra diğer alkarıları tarafından kabul edilmez ve öldürülürler (Balaban 2013: 526).
- II.A.6.3185. Alkarısı, insanların dilini bilmediği için yakalandığı evdeki insanlarla işaretleşerek anlaşır (Kara 1993: 60).
- II.A.6.3186. Alkarısı, insanların gözüne görünmez (Alpaslan 2010: 381).
- II.A.6.3187. Alkarısı, istediği şekle bürünebilir (Kara 1993: 64).
- II.A.6.3188. Alkarısı, kaçmasını engelleyen demir halkaları çıktıktan sonra insanla olan evliliğinden doğan çocuğunu bacaklarını ayırarak öldürür (Kara 1993: 62).
- II.A.6.3189. Alkarısı, kendisini yakalayan aileye hizmet eder ve eli çok bereketlidir (Balaban 2013: 528; Kara 1993: 64).
- II.A.6.3190. Alkarısı, kendisini yakalayan aileye tekrar musallat olmama sözü vererek serbest kalır (Güzel 2016: 171).
- II.A.6.3191. Alkarısı, kendisini yakalayan insanın her isteğini yerine getirir (Görkem 1987: 222).
- II.A.6.3192. Alkarısı, kıla dönüşmüşken bir tuluma hapsedilir ve iğne batırılarak yakalanır (Alpaslan 2010: 382).
- II.A.6.3193. Alkarısı, kırmızı bir elbise giyer (Balaban 2013: 645).
- II.A.6.3194. Alkarısı, lohusalık dönemindeki kadınla onun kocasının sesiyle konuşur ve onu bir dereye götürür (Görkem 1987: 221).
- II.A.6.3195. Alkarısı, salavat getirilince ortadan kaybolur (Görkem 1987: 221).
- II.A.6.3196. Alkarısı, tualete giden hamile kadının ciğerlerini alır (Güzel 2016: 171).

- II.A.6.3197. Alkarısı, yakalanmasına sebep olan çuvaldızı kendisi çıkaramaz ve bir çocuğun yardımıyla serbest kalır (Demir 2013a: 54; Demir 2013b: 29; Kara 1993: 60; 62; 64; 65; 114; Seyidoğlu 1985: 92).
- II.A.6.3198. Alkarısı, yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve yakalayan kişiye rica ederek serbest kalır (Güzel 2016: 171).
- II.A.6.3199. Alkarısı, yakasına firkete bağlanarak yakalanır (Balaban 2013: 526).
- II.A.6.3200. Alkarısı, yakasına iğne takan kişinin hizmetkârı olur ve sahibine sadıktır (Balaban 2013: 527).
- II.A.6.3201. Alkarısı, yalnızca rahatsız etmeye geldiği insan tarafından görülür (Balaban 2013: 645).
- II.A.6.3202. Alkarısı, yaşlı ve kötü görünüşlü bir kadındır (Güzel 2016: 171).
- II.A.6.3203. Alkarısı, yedi yıl bir eve hizmet eder ve eli çok bereketlidir (Kara 1993: 65).
- II.A.6.3204. Alkarısı, yeni doğum yapan kadın ve yeni doğan kız çocuklarının ciğeri ile beslenir (Kara 1993: 61; Seyidoğlu 1985: 98).
- II.A.6.3205. Alkarısı, yeni doğum yapan kadını, ciğerini parçalayarak öldürür (Güzel 2016: 170).
- II.A.6.3206. Alkarısı, yeni doğum yapan kadının ciğerlerini bir kıla dönüştürerek alır (Alpaslan 2010: 381).
- II.A.6.3207. Alkarısı, yeni doğum yapan kadınları boğmaya gelir (Balaban 2013: 527).
- II.A.6.3208. Alkarısı, yeni doğum yapan kadınların üzerine oturur ve konuşmalarını engeller (Balaban 2013: 645).
- II.A.6.3209. Alkarısına iğne batırılırsa insan olur ve iğneyi batıran kişiye hizmet eder (Balaban 2013: 644).
- II.A.6.3210. Alkarısından korunmak için lohusalı kadının yanına bir erkeğin şapkası, mendili, ceketi ve tüfek konulur (Güzel 2016: 169).
- II.A.6.3211. Alkarısından korunmak için yeni doğum yapmış kadının yanına soğan, tandırın eğişi ve Kur'an konulur (Görkem 1987: 221).
- II.A.6.3212. Alkarısını çok sayıda çocuğu vardır (Güzel 2016: 171).
- II.A.6.3213. Alkarısını gören kadın odadan kaçır (Balaban 2013: 528).
- II.A.6.3214. Alkarısını yakalayan adam onunla evlenir ve bir çocuk sahibi olur (Kara 1993: 62).
- II.A.6.3215. Alkarısının açtığı hamurun bereketinin kesilmesi için hamur topağından koparılarak tekneye atılması gerekir (Alpaslan 2010: 385).
- II.A.6.3216. Alkarısının ciğerini söktüğü gelin, ağzından burnundan kanlar gelerek ölür (Güzel 2016: 170).
- II.A.6.3217. Alkarısının çocukları insanların gözüne görünebilir (Kara 1993: 61).
- II.A.6.3218. Alkarısının çocukları vardır (Güzel 2016: 171).
- II.A.6.3219. Alkarısının getirdiği su, yoğurduğu hamur bitmez. Hamurun bitmesi için, alkarısının yoğurma tenekesinin üzerinden atlaması gerekir (Kara 1993: 60).
- II.A.6.3220. Alkarısının göğüsleri çok büyüktür ve göğüslerinin birini bir omzuna, birini bir omzuna atarak çalışır (Balaban 2013: 526).

- II.A.6.3221. Alkarısının kaçmaması için boynuna demir halkalar takılır (Kara 1993: 62).
- II.A.6.3222. Alkarısının konuştuğu çocuklar korkup ağlarlar (Kara 1993: 61).
- II.A.6.3223. Alkarısının musallat olduğu kız, evlense de çocuk sahibi olamaz (Güzel 2016: 171).
- II.A.6.3224. Alkarısının öldürdüğünü kadının bebeğinin odasına cenaze günü bir guguk kuşu girer ve bebek, birkaç gün sonra ölür (Güzel 2016: 170).
- II.A.6.3225. Alkarısının pişirdiği ekmek bereketlidir ve bitmez. Bereketi bozmak için kara bir tavuğun hamurun üzerinden geçmesi gerekir (Alpaslan 2010: 382; Kara 1993: 62; Karadavut 1992: 230).
- II.A.6.3226. Alkarısının saçları pörsük pörsük, burnu uzun, suratı çirkin ve parmakları çuvaldız gibidir (Kara 1993: 60; 61).
- II.A.6.3227. Alkarısının saçları renk renktir ve çirkin yaşlı bir kadındır (Güzel 2016: 169-170).
- II.A.6.3228. Alkarısının verdiği kırmızı çaput lohusalı kadının yanına koyulursa, kadına hiçbir zarar gelmez (Balaban 2013: 528).
- II.A.6.3229. Alkarısının yaptığı hamur bereketlidir ve bitmez. Bereketi bozmak için yaptığı hamurdan alıp başka bir hamurun üzerine atmak gerekir (Balaban 2013: 525).
- II.A.6.3230. Alkarısının yoğurduğu hamur bereketlidir ve bitmez (Kara 1993: 114; Yağbasan 2013: 176).
- II.A.6.3231. At, besmele çekilmeden bağlanırsa geceleri alkarısı gelir (Balaban 2013: 526).
- II.A.6.3232. Azrail bir evden can aldığı anda, o evin bütün duvarları kana boyanır (Karadavut 1992: 234).
- II.A.6.3233. Canı su isteyen kadın, kendisini bir pınarda bulur ve albastılar tarafından öldürülür (Özdemir 2003: 148).
- II.A.6.3234. Ciğeri alınan lohusalı kadın ancak ciğeri pişirilirse ölür (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3235. Ciğeri alınan lohusalı kadını kurtarmak için ciğer pişmeden bir tavuğun kesilip lohusanın baktığı tavana asılması gerekir (Emiroğlu 1993: 272).
- II.A.6.3236. İğne batırılan alkarısı, insan suretine bürünür (Güzel 2016: 170).
- II.A.6.3237. İğne batırılıp yakalanan al karısı, diğer bütün insanlara görünür (Ulu 1990: 180).
- II.A.6.3238. İnsanlarla ilişkisi olan alkarıları, geriye döndüklerinde yaşatılmazlar (Kara 1993: 62).
- II.A.6.3239. Kıl suretindeki al karısı, bir çuvala konulur ve sabah olduğunda, kılın al karısına dönüştüğü görülür (Tozlu 2013: 156).
- II.A.6.3240. Lohusalık dönemindeki kadın, al karısıyla bir süre mücadele ettikten sonra onu, kolunu kanatarak ele geçirir (Yağbasan 2013: 175).
- II.A.6.3241. Lohusalık dönemindeki kadınlara albastı musallat olur ve kadının ciğerini almaya çalışırlar (Özdemir 2003: 146).
- II.A.6.3242. Serbest kalan al karısı, suya karışarak kaybolur (Gökşen 1999: 189).
- II.A.6.3243. Vücuduna firkete batırılan al kızı, sürekli zayıflamaya başlar (Karadavut 1992: 231).
- II.A.6.3244. Yakalanan alkarısı, insanlara gözükmeye başlar ve yakalandığı yerden kaçamaz (Alpaslan 2010: 382).

II.A.6.3245. Yakalanıp serbest bırakılan Al Karısı, kimseye gözükmeyen evin işlerini görüp kaybolur (Seyidoğlu 1985: 93-94).

II.A.6.3246. Yeni doğum yapan kadınlar, al karısından korunmak için yanlarında bıçak ve yorgan iğnesi bulundururlar (Ulu 1990: 223).

II.A.2.501 - II.A.2.700 Andık

II.A.2.501. Andık, beygir veya at şeklinde görünür (Çelik 2008: 402).

II.A.2.502. Andık, keçilerin kafasını koparır ve kafalarını yer (Çelik 2008: 402).

II.A.2.503. Andık, köpekten korkmaz, yalnızca ateşten korkar (Çelik 2008: 402).

II.A.2.504. Andık, yeni ölen kişinin cesedini mezarından çıkarıp karşısında oynayan demonik bir varlıktır (Çelik 2008: 402).

II.A.3.701 - II.A.3.900 Arap

II.A.3.701. Altınla dolu bir mağaradan altın alıp çıkan çobanın yolunu bir Arap keser ve onun her isteğini yerine getirmek istediğini belirtir. Çobanın çaldığı altınları geri alır (Artun 1987: 65).

II.A.3.702. Arap, bir eve musallat olur ve evdeki yemekler kaybolur. Ev sakinleri bazen geceleri gürültüye uyanırlar (Işık 1998: 97).

II.A.3.703. Arap, dua okunmazsa yalnız yakaladığı insanları öldürür (Işık 1998: 96).

II.A.3.704. Arap, insan ve hayvan şekline girebilen, onları korkutan ve dikenli yerlerde yaşayan demonik bir varlıktır (Işık 1998: 96).

II.A.3.705. Arap'ın sahiplendiği taşa inanmayan köy hocası, taşın yanından geçerken dua okumaz. Eve döndüğünde perilerle horon oynamaya başlar (Işık 1998: 98).

II.A.3.706. Mağarada bir Arap'la karşılaşan çoban, korkudan ölür (Artun 1978: 65).

II.A.4.901 – II.A.4.1100 Atespare

II.A.5.1101 – II.A.5.1300 Ateşten Oğlan

II.A.6.1301 – II.A.6.1500 Ay

II.A.7.1501 – II.A.7.1700 Azrail/Canalıcı

II.A.7.1501. Azrail (can alıcı), bir köyden geçer ve köyde herkesin hissedebileceği bir çatırtı duyulur. İnsanlar ve hayvanlar korkarlar (Keser 2017: 121).

II.A.7.1502. Azrail (can alıcı), insanları, ölmeden birkaç gün önce ziyaret eder (Keser 2017: 122).

II.A.7.1503. Azrail, canını alacağı insanlara görünüp, onlara canlarını alacağını söyler (Uluslan 2009: 255).

II.A.7.1504. Azrail, iki çocuğu olan kadına acır ve canını almayarak durumu Allah'a bildirir (Çek vd. 2018: 43).

II.A.7.1505. Azrail, simsiyah takım elbiseli, esmer ve kasketli biri olarak görünür ve insanlarla konuşabilir (Keser 2017: 122).

II.A.7.1506. Azrail, şeyhe görünür ve dergâhında oturmakta olanlardan birinin canını alacağını söyler (Uluslan 2009: 258).

II.A.7.1507. Azrail'in canını almak istediği adam, canının yerine can bulmaya gider (Özdemir 2003: 70).

II.A.8.1701 - II.A.8.2000 Bizden İyiler

II.A.8.1701. Bizden iyi (cin), bir mağarada yaşar (Helimoğlu Yavuz 1993: 101).

II.A.8.1702. Bizden iyi (cin), herkese görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 101).

II.A.8.1703. Bizden iyi (cin), şeyhin evine sarı saçlı bir kadın suretinde gelir (Helimoğlu Yavuz 1993: 101).

II.A.8.1704. Bizden iyi (cin), şeyhin evine yemek yemeye gelir, kimseyle konuşmaz ve yemeğini yedikten sonra bir altın bırakır (Helimoğlu Yavuz 1993: 101).

II.A.8.1705. Bizden iyi (cin), yemek yiyip altın bıraktığı evde istenmeyince evin bereketi kaçır, herkes bir belaya uğrar ve aile dağılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 102).

II.A.8.1706. Bizden iyiler (cinler), ebe tarafından aldatıldıklarını anlayınca onu öldürmeye karar verirler. Ebe, eline bir demir çubuk almadan ve yalnız başına sokağa çıkmaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 100).

II.A.8.1707. Bizden iyiler (cinler), göturdükleri insan ebeye kız doğarsa öldüreceklerini; erkek doğarsa ödüllendireceklerini söylerler (Helimoğlu Yavuz 1993: 100; 355).

II.A.8.1708. Bizden iyiler (cinler), kendi doğumlarına insan bir ebe götürürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 100; 354).

II.A.8.1709. Bizden iyiler (cinler), kendilerini aldatıp, doğurduğu kıza bal mumundan erkeklik organı yapan ebeye ateşin içinden bir el olarak görünürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 355).

II.A.8.1710. Bizden İyiler (cinler), lohusalı kadını çarpar, bebeğini de kendi bebekleriyle değiştirirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 349).

II.A.8.1711. Bizden iyiler (cinler), lohusalık döneminde yalnız yatan kadının yanına elinde yanan bir odunla gelir ve kadının ayak tabanlarını yakmaya çalışır (Helimoğlu Yavuz 1993: 120).

II.A.8.1712. Bizden iyiler (cinler), lohusalık döneminin ilk yedi gün ve gecesinde yalnız bırakılırsa ona ve bebeğine kötülük yaparlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 120).

II.A.8.1713. Bizden iyiler (cinler), para olarak soğan ve sarımsak kabuğu kullanırlar ve cin parası eve götürüldüğünde altına dönüşür (Helimoğlu Yavuz 1993: 100).

II.A.8.1714. Bizden iyiler (cinler), yakmak istediği lohusalık dönemindeki kadının kocasının geldiğini anlayınca kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 120).

II.A.8.1715. Bizden İyiler (cinler), yedi gün yedi gece beklenmeyen lohusalık kadını ve bebeğini çarparlar. Bu çarpmaya "heft vurma" denir (Helimoğlu Yavuz 1993: 346).

II.A.8.1716. Bizden İyiler, atın sırtına sürülen karasakıza yakışarak ve memesine bir çuvaldız batırılarak yakalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 351).

II.A.8.1717. Bizden İyiler, çıplak, gür ve uzun saçlı, memeleri kocaman bir kadındır (Helimoğlu Yavuz 1993: 351).

II.A.8.1718. Bizden İyiler, diğer Bizden İyilerin arasına dönmek için suya girdiğinde öldürülür ve su kan rengini alır (Helimoğlu Yavuz 1993: 351).

- II.A.8.1719. Bizden iyiler, doğum yapan kadına uzun boylu, uzun saçlı ve korkunç bir kadın olarak görünürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 119).
- II.A.8.1720. Bizden iyiler, doğum yapan kadının ciğerlerini çekerler ve kadın ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 119).
- II.A.8.1721. Bizden İyiler, geceleri ahırdaki atlara binerler (Helimoğlu Yavuz 1993: 351).
- II.A.8.1722. Bizden İyiler, lohusalık döneminin ilk yedi gününde anneyi ve bebeği çarparlar. Bu çarpmaya “heft vurması” denir (Helimoğlu Yavuz 1993: 119).
- II.A.8.1723. Bizden İyiler, yakalandıkları evde hizmet ederler ve kendilerine söylenenlerin tam tersini yaparlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 351).
- II.A.8.1724. Bizden İyiler, yakalanmasına sebep olan çuvaldızı kendisi çıkaramaz ve ev sahibinden rica ederek serbest kalır (Helimoğlu Yavuz 1993: 351).
- II.A.8.1725. Bizden İyilerden (cinler) korunmak için lohusalı kadını yedi gün yalnız bırakmamak, ışığı söndürmemek gerekir. Ayrıca yatağının başına Kur’an, ekmek ve makas konulmalıdır (Helimoğlu Yavuz 1993: 349).
- II.A.8.1726. Bizden İyilerden (cinler) korunmak için yeni doğum yapan kadın, yedi gün yedi gece yalnız bırakılmamalıdır. Yatağının başına Kur’an, şiş, iğne ve demir parçası konulmalıdır (Helimoğlu Yavuz 1993: 346).
- II.A.8.1727. Bizden iyilerden korunmak için doğum yapan kadının yatağının başına iğne, Kur’an ve demir konulur (Helimoğlu Yavuz 1993: 119).
- II.A.8.1728. Bizden iyilerin (cinler) götördükleri ebe, bir kız doğumu yaptırır ve öldürüleceğinden korkarak bebeğe balmumundan bir erkeklik organı yapar (Helimoğlu Yavuz 1993: 100; 355).
- II.A.8.1729. Bizden İyilerin rahatsız ettiği kadın, korkudan konuşamaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 119).
- II.A.8.1730. Bizden iynin (cin), gelmemesi için yaşadığı mağara duvarla örülür (Helimoğlu Yavuz 1993: 101).
- II.A.8.1731. Dul kadın, kendisinden şüphelenen kaynanasına evinde iyilerin namaz kıldığını söyler (Yağbasan 2013: 172).
- II.A.8.1732. Gaipdenler (Bizden İyiler-cinler), evde kimse yokken sulukta yıkanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 371).
- II.A.8.1733. İyiler, bir evin sakinlerinin hepsine görünebilir ama sakinlerin birbirlerine söylememesi gerekir (Yağbasan 2013: 173).
- II.A.8.1734. İyiler, bir gelin suretinde dul ve evini her gün temizleyen kadının evinde namaz kılar (Yağbasan 2013: 172).
- II.A.8.1735. İyiler, bir gelin suretinde gelip uyuyan kadından yüzüğünü ister (Yağbasan 2013: 172).
- II.A.8.1736. İyiler, kadına kendi kızı olarak görünürler (Yağbasan 2013: 172).
- II.A.8.1737. İyiler, kilerde yeşil bir seccade üzerinde güzel bir gelin suretinde namaz kılar (Yağbasan 2013: 173).
- II.A.8.1738. İyiler, namaz kıldığı kadının evine her gün bir altın bırakır (Yağbasan 2013: 172).
- II.A.8.1739. İyiler, yüzüğünü geri isteyen kadına bir gece yüzüğünü geri verir (Yağbasan 2013: 173).

II.A.8.1740. İyilerin kendisine göründüğünü söyleyen kadının evinde iyiler tekrar görünmezler (Yağbasan 2013: 173).

II.A.8.1741. Kadın, evinde iyilerin namaz kılıp altın bıraktığını söyleyince, altın yerine kömür bırakılır (Yağbasan 2013: 172).

II.A.9.2001 - II.A.9.2200 Büyücü

II.A.9.2001. Büyücü kadın yılanı kamçı, yosunu yamçı olarak kullanır ve küpe binerek seyahat eder (Seyidoğlu 1985: 192).

II.A.9.2002. Büyücü kadının bedduasıyla gelin alayı taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 192).

II.A.9.2003. Büyücüler, tılsımlı bakır gemiye binerek şehri korurlar (Duman 2010: 103).

II.A.9.2004. Gelini zehirlemek isteyen büyücü kadın, küpüyle birden yere düşüp ölür (Seyidoğlu 1985: 192).

II.A.9.2005. Sihirbaz adam, Kur'an'ın üzerine oturarak yapar. Kur'an, Allah'a yalvarır ve sihirbazın istekleri yerine gelir (Ulu 1990: 250).

II.A.10.2201 - II.A.10.2400 Cadı

II.A.10.2201. Adam, cadı karısını ve cadı kaynanasını öldürür (Gökşen 1999: 181).

II.A.10.2202. Cadı kadın, gece annesiyle beraber bir buçuk aylık bir bebeğin etini alıp, evlerinde pişirip yer (Gökşen 1999: 181).

II.A.10.2203. Cadı, ateşe ve toprağa hükmederek ateş ve taş yağmuru meydana getirir (Kara 1993: 11).

II.A.10.2204. Cadı, intikam almak isterken, dağa dönüşen kızın toprağını suya atar ve parçalanarak dikenlere dönüşür (Alpaslan 2010: 92).

II.A.10.2205. Cadı, suya hükmederek bir tufan meydana getirir (Kara 1993: 9).

II.A.10.2206. Cadılar, insan suretindedirler ve insanların arasında kendilerini bildirmeden yaşarlar (Gökşen 1999: 181).

II.A.10.2207. Cadının büyüleyip köpeğe dönüştürdüğü kıza, bir değnekle kırk kere vurulursa eski haline döner (Alpaslan 2010: 86).

II.A.10.2208. Cazı, adamın annesidir ve cazılık onun mesleğidir (Işık 1998: 91).

II.A.10.2209. Cazı, insanların gözüne gözükebilir (Işık 1998: 91).

II.A.10.2210. Cazı, yeni doğmuş bebeğin yanına bacadan girer ve onu öldürür (Işık 1998: 91).

II.A.10.2211. Karısının ve kaynanasının cadı olduğunu öğrenen adam, başına bir şey gelmesinden korkar (Gökşen 1999: 181).

II.A.10.2212. Kırım cazıları akşamları kayıklara binip “püsdi handa” dediklerinde Kırım'a giderler. Orada insanların yüreklerini toplayıp geri dönerler (Işık 1998: 88).

II.A.10.2213. Kırım cazıları, insanların yüreklerini kavanozlarda getirerek çocuklarıyla yerler (Işık 1998: 88).

II.A.10.2214. Kırım cazıları, tarladaki ürünlerin bereketini çalan, beşikteki bebeklerin canını alan bir cadıdır. Kırım kocakarısı olarak da bilinir (Işık 1998: 88).

II.A.10.2215. Kırım cazısı, insanlarla evlenebilir (Işık 1998: 88).

II.A.11.2401 - II.A.11.2600 Canavar

- II.A.11.2401. Canavar tarafından yenilmek istemeyen şıh, dua eder ve taş kesilir (Tozlu 2013: 28).
- II.A.11.2402. Canavar yılan, köyün su kaynağına dadanır ve kimse onu öldürmeye cesaret edemez (Işık 1998: 133).
- II.A.11.2403. Canavar, acıkınca hayvanları ve hayvanların sahibini yer (Tozlu 2013: 28).
- II.A.11.2404. Canavar, bir çocuğu yutmak ister (Sancak 2008: 82).
- II.A.11.2405. Canavardan korkan kadınlar Allah'a yalvarırlar ve canavar taş dönüşür (Seyidoğlu 1985: 148).
- II.A.11.2406. Dağda bir canavar yaşar (Demir 2013b: 79).
- II.A.11.2407. Gece vakti canavarla karşılaşan kadın çok korkar ve dua ederek taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 124).
- II.A.11.2408. İnsanlar canavarın korkusundan onun yaşadığı dağa çıkmazlar ve hayvanlarını orada otlatmazlar (Demir 2013b: 79).
- II.A.11.2409. Kaynanasının sözünü dinlemeyen gelin, canavar tarafından yenir (Güzel 2016: 155).
- II.A.11.2410. Köyün çevresinde gezen canavar, hayvanların su içmelerine izin vermez (Seyidoğlu 1985: 147).
- II.A.11.2411. Kurt (canavar), kıyamet koptuğu zaman en son ölecek hayvandır. Rüzgâr kuyruğundan ensesine kadar bütün derisini yüzdükten sonra ölecektir (Keser 2017: 102).
- II.A.11.2412. Nuh'un gemisini koruyan iki canavar vardır ve yaklaşan insanları öldürürler (Alpaslan 2010: 68).
- II.A.11.2413. Sevdiği bir canavar tarafından tutulan kız dua eder ve canavar taş kesilir (Acar 1990: 120).

II.A.12.2601 – II.A.12.2800 Cansız

II.A.13.2801 – II.A.13.3000 Cıfit

- II.A.13.2801. Cinler, cıfit, mekir, şeytan ve peri olmak üzere farklı taifelere ayrılırlar (Ulu 1990: 217).

II.A.14.3001 - II.A.1.4000. Cin

- II.A.14.3001. Adam suretinde görünen cini vuran adam, cin mahkemesinde yargılanır (Gökşen 1999: 106).
- II.A.14.3002. Adam, cin görünce korkar ve gördüğü yere tekrar gitmez (Balaban 2013: 530).
- II.A.14.3003. Adam, dağlarda cinler tarafından götürülür ve kafasına bir külah geçirilerek görünmez olur (Bazancir 2010: 86).
- II.A.14.3004. Adam, kendisine görünen dişi cinden korkar ve bir süre sonra onunla muhabbet etmeye başlar (Işık 1998: 103).
- II.A.14.3005. Adam, koluna girerek zapt ettiği cin kıızıyla evlenir ve bütün günlük işleri eskisine nazaran çok kısa sürelerde hallolur (Işık 1998: 107).

- II.A.14.3006. Akşam ezanından sonra cinlerle karşılaşan adam çok korkar (Kara 1993: 88).
- II.A.14.3007. Akşam vakti eve dönen kız, oğlak suretindeki şeytanlar ve cinler tarafından rahatsız edilip korkutulur (Balaban 2013: 649).
- II.A.14.3008. Akşam yalnız yürüyen kadın, arkasından birtakım sesler duyunca korkusundan arkasına dönemez (Göde 2002: 431).
- II.A.14.3009. Altı ayaklı bir koyun suretindeki cini gören çoban kaçır (Güzel 2016: 177).
- II.A.14.3010. Aralarındaki çocuğun ecinniye dönüştüğünü gören çocuklar korkup kaçmaya çalışırlar (Emiroğlu 1993: 282).
- II.A.14.3011. Asfâil (cin emiri), kızına dokunmayan adamın kalp gözünü açar (Dervişoğlu 2016: 396).
- II.A.14.3012. Avcı, ormanda davul zurnayla eğlenen cinleri duyar ve etrafına bakarken, yılan suretindeki bir cin tarafından çarpılır (Göde 2002: 432).
- II.A.14.3013. Avcının cinler tarafından çarpıldığı yerden geçen insanlar, besmele çeker ve oradan uzaklaşırlar (Göde 2002: 432).
- II.A.14.3014. Avcının vurduğu tavşan ve tilki cinlidir. Vurulduktan sonra kalkıp kaçarlar (Ulu 1990: 183).
- II.A.14.3015. Azat edilen cin, mezarlığa doğru kaybolur (Uğurlu 2010: 196).
- II.A.14.3016. Besmele çekilince cinlerin sofralarındaki yemekler hayvan pisliğine dönüşür (Değirmenci 2009: 194).
- II.A.14.3017. Besmele çekilince değirmende eğlence yapan bütün cinler kaybolurlar (Göde 2002: 433).
- II.A.14.3018. Besmele çekilmeden kaynar su dökülürse, su, cinleri yakabilir (Özdemir 2003: 152).
- II.A.14.3019. Besmele çekilmezse geceleri cinler evlere girip çeşitli erzakları götürür ve pişirirler (Bazancir 2010: 80).
- II.A.14.3020. Besmele çekmeden çıkarılan elbiseler, cinler ve periler tarafından giyilir (Güzel 2016: 174).
- II.A.14.3021. Besmele çekmeden kaynar su döken kadın, bir cin çocuğunu yakar (Gündüz Alptürker 2013: 160).
- II.A.14.3022. Besmelenin az çekildiği ve temizliğe önem verilmediği yerlerde cinler çok olur (Çıblak 1995: 214).
- II.A.14.3023. Beyaz kedi suretinde görünen cinler, gülerlerse musallat oldukları kişiden vazgeçmişler demektir (Önal 2013: 267).
- II.A.14.3024. Beyazlar giyinmiş bir insan suretindeki cin, atının arkasına biner (Önal 2013: 264).
- II.A.14.3025. Bilinmeyen hastalıklara cinler sebep olur (Önal 2013: 266).
- II.A.14.3026. Bindiği eşeğin cin olduğunu anlayan adam suya atlar ve kaçır (Güzel 2016: 175).
- II.A.14.3027. Bir adamın ıssız bir yerde cinle karşılaşması üzerine, yöre insanı ıssız ve dağlık yerlere gitmemeye çalışırlar (Sancak 2008: 89).
- II.A.14.3028. Bir cinin (dişi), evlenmek istediği adam, beş yıl cinlerden dayak yese de cinle evlenmeyi kabul etmez (Helimoğlu Yavuz 1993: 112).

II.A.14.3029. Bir hoca, Allah'ın isimlerini zikreder, zeytin tanesi ve arpa ekmeği yemez; bunu yirmi bir, kırk bir veya yetmiş bir gün sürdürürse cinleri görebilir Başarılı olamazsa cinler hocayı çıldırtır (Ulu 1990: 257).

II.A.14.3030. Bir horlama sesi duyulur ve inek suretinde bir cin görülür (Güzel 2016: 175).

II.A.14.3031. Bir kadına musallat olan topal cin, kadının kocasının cinler hükümdarına şikâyet etmesiyle cellat edilir (Ulu 1990: 208).

II.A.14.3032. Bir kız cinle evlidir ve cin, kızıdan başka kimseye görünmez (Keser 2017: 118).

II.A.14.3033. Bir kızla evlenen cin, kızın ev işlerini görür (Keser 2017: 118).

II.A.14.3034. Bir tepede gömülen altını koruyan bir cin gelin vardır ve altını almaya gelenleri çarpar (Helimoğlu Yavuz 1993: 325).

II.A.14.3035. Bir yaşına gelmemiş çocukları öldüren cin ve mekirlerden kurtulmanın yolu, bir hocaya gitmek ve muska yazdırmaktır (Ulu 1990: 230).

II.A.14.3036. Bir yerde yaşayan cinler ve periler, akşam 10'dan sonra ortaya çıkarlar ve oradan geçenlerin akıllarını çelerler (Oğuz ve Yavuz 2005: 76).

II.A.14.3037. Boy abdesti almak için banyoya besmele çekmeden giren kız, sıcak suyu döktüğünde cini ve cinin çocuğunu yakar. Topal kalan ve çocuğunu kaybeden cin, kıza musallat olur (Keser 2017: 119).

II.A.14.3038. Boynuzlarına mumlar takılan kara keçi ve koyunların cinler ve periler, olduğunu sanan kale halkı korkup kaçarlardı (Yakın 2017: 188).

II.A.14.3039. Büyükbaş hayvanlar, cinin varlığını uzaktan hissedip ürkerler (Ulu 1990: 185).

II.A.14.3040. Cin (dişi) yalnızca kocasına görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 339).

II.A.14.3041. Cin (dişi) adamla evlenir ve iki çocuk sahibi olur (Kongül 2013: 77).

II.A.14.3042. Cin (dişi) bir adamı beğenir ve onu kaçıtır (Kongül 2013: 77).

II.A.14.3043. Cin (dişi) kurtlar tarafından parçalanarak öldürülür (Helimoğlu Yavuz 1993: 112; Kongül 2013: 77).

II.A.14.3044. Cin (dişi), çocuk sahibi olduğu adamın, insan çocuklarını öldürürler (Uğurlu 2010: 196).

II.A.14.3045. Cin (dişi), evlendiği adamı gece 12'den sonra çağırır (Uğurlu 2010: 196).

II.A.14.3046. Cin (dişi), evlenip çocuk sahibi olduğu adamı bir daha bırakmaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 340).

II.A.14.3047. Cin (dişi), gördüğü bir adama âşık olur ve reddedilince diğer cinlerle beraber adamı döver (Helimoğlu Yavuz 1993: 111).

II.A.14.3048. Cin (dişi), yanlışlıkla üzerine basan adamı kaçıtır (Kongül 77).

II.A.14.3049. Cin (dişi-adı Behiye) bir adama âşık olur ve onunla evlenip üç çocuk sahibi olur (Helimoğlu Yavuz 1993: 339).

II.A.14.3050. Cin beyi, adamın karısını kaçıran cini asar ve sabah köprüde asılmış bir fare görünür (Seyidoğlu 1985: 157).

II.A.14.3051. Cin bir kütük suretindeyken kütüğü kesen adam, cin mahkemesinde yargılanırlar (Işık 1998: 112).

II.A.14.3052. Cin çarpan insan, kendisini çarpan cinlerin ismini verirse tedavi edilebilir (Bazancir 2010: 79).

II.A.14.3053. Cin çarpan insanlar, geceleri bağırırlar ve şuurlarını kaybederek kendi boğazlarını sıkırlar (Bazancir 2010: 78).

II.A.14.3054. Cin çarpan kadının eski haline gelmesi için, kadının kocasının sabah ezanından önce belirli bir yere gitmesi, bir daire çizerek atlı cinleri beklemesi gerekir. Hocadan aldığı muskayı cinlerin reisine verdikten sonra evine dönüp karısını bir süpürgeyle korkutması gerekir (Göde 2002: 435).

II.A.14.3055. Cin çarpmasından kurtulmanın yolu, arpadan ekmek yapıp yemektir (Göde 2002: 432).

II.A.14.3056. Cin gördüğünü anlayan adam korkuyla dua okur (Gökşen 1999: 178).

II.A.14.3057. Cin gördüğünü anlayan çoban, sürüsünü bırakıp kaçır (Emiroğlu 1993: 277).

II.A.14.3058. Cin gören adam korkar ve üç ay kendisine gelemmez (Sancak 2008: 89).

II.A.14.3059. Cin gören adam, dua okumaya başlar (Önal 2013: 265).

II.A.14.3060. Cin gören adam, korkudan dili tutulmuş biz vaziyette bulunur ve korkunun etkisiyle hiç çocuğu olmaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 328).

II.A.14.3061. Cin gören adamın dili kilitlenir ve konuşamaz (Ulu 1990: 234).

II.A.14.3062. Cin gören kadın bayılır (Yakın 2017: 143).

II.A.14.3063. Cin gören kişi, gördüğünü kimseye söylemezse çarpılır (Önal 2013: 271).

II.A.14.3064. Cin gören köylü, kaçmak ister ama kaçamaz ve sonunda bayılır (Akkuş 2018: 126).

II.A.14.3065. Cin görülen mezarlıktan geçen herkes korkar (Akkuş 2018: 83).

II.A.14.3066. Cin görüp kaçan adam, yeri göğü inleyen bir çığlık duyar (Ulu 1990: 234).

II.A.14.3067. Cin kızı yalnızken kafatasını çıkarır ve dizine geçirerek saçlarını okşar (Işık 1998: 107).

II.A.14.3068. Cin reisi tarafından ikiye bölünen cin, sabah ezanından sonra soğan kabuğuna dönüşür (Göde 2002: 435).

II.A.14.3069. Cin suretindeki civcivli tavuğa basan kadının çocuğu olmaz (Önal 2013: 409).

II.A.14.3070. Cin suretindeki kara kedinin ayağını kıran adam, cin mahkemesinde yargılanır (Gündüz Alptürker 2013: 157).

II.A.14.3071. Cin varlığını hisseden at ürker (Önal 2013: 264).

II.A.14.3072. Cin, adama sevdiği kız suretinde görünse de kızın burun direği yoktur (Uğurlu 2010: 198).

II.A.14.3073. Cin, adama, üvey anne kılığında kucağında bir çocukla görünür (Karadavut 1992: 236).

II.A.14.3074. Cin, adamın kendisini atlattığını görünce ateşten bir kavağa dönüşür ve onun kafasına düşer (Karadavut 1992: 237).

II.A.14.3075. Cin, akşam ezanından sonra bir çeşme başında iri yarı, saçları dağınık ve kocaman memeleri olan bir kadın olarak görünür (Sancak 2008: 86).

II.A.14.3076. Cin, akşam ezanından sonra kara kedi suretinde gelir ve güvercinleri yer (Gündüz Alptürker 2013: 157).

II.A.14.3077. Cin, akşamüstü bir adama insan suretinde görünür ve onu evine kadar takip eder (Dervişoğlu 2016: 303).

II.A.14.3078. Cin, atın sırtına sürülen zifte yapışarak ve bir iğne batırılarak yakalanır (Sancak 2008: 84).

II.A.14.3079. Cin, atıyla geçmekte olan yalnız bir adamın beline sarılır ve onu bırakmaz (Uğurlu 2010: 196).

II.A.14.3080. Cin, Ayasofya'ya kıztaşını götüren kıza yalan söyler (Duman 2010: 77).

II.A.14.3081. Cin, bir adama siyah bir kedi yavrusu suretinde görünür (Yağbasan 2013: 173).

II.A.14.3082. Cin, bir adamı arkadaşı suretinde evinden alıp ıssız bir yere götürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 327).

II.A.14.3083. Cin, bir armut ağacının dibinde beyazlar giyinmiş biri olarak görünür Önal 2013: 263).

II.A.14.3084. Cin, bir çeşme başında ördek ayaklı manda suretinde görünür (Ulu 1990: 205).

II.A.14.3085. Cin, bir çeşme başında yılan suretinde görünür (Gökşen 1999: 179).

II.A.14.3086. Cin, bir çocuk suretinde diğer çocuklarla beraber hocadan ders alır (Değer 2014: 238).

II.A.14.3087. Cin, bir çocuk suretinde görünür ve yanına gelen insanlarla dalga geçer (Ulu 1990: 234).

II.A.14.3088. Cin, bir evde hizmetçi olarak yaşar (Helimoğlu Yavuz 1993: 380).

II.A.14.3089. Cin, bir evde kedi suretinde yaşar ve ev sahibi de bunu bilir (Seyidoğlu 1985: 156).

II.A.14.3090. Cin, bir kadın suretinde insanların düğününe katılır (Sancak 2008: 85).

II.A.14.3091. Cin, bir kuş ve koyun suretinde görünür (Önal 2013: 266).

II.A.14.3092. Cin, bölünüp iki kişi olur (Gökşen 1999: 178).

II.A.14.3093. Cin, çok hızlı yer değiştirebilir (Ulu 1990: 186;).

II.A.14.3094. Cin, elbisesine saplanan bir demirle yakalanır ve yakalayan kişinin her isteğini yerine getirir (Sancak 2008: 85).

II.A.14.3095. Cin, evde bir kedi suretinde yaşar ve dayak atılınca konuşur (Seyidoğlu 1985: 156).

II.A.14.3096. Cin, evde bir kedi suretinde yaşar (Seyidoğlu 1985: 156).

II.A.14.3097. Cin, gagası insana benzeyen bir kuş suretinde dolaşır (Balaban 2013: 650).

II.A.14.3098. Cin, gece geç saatlerde bir insan suretinde görünür (Gökşen 1999: 106).

II.A.14.3099. Cin, gece vakti altı ayaklı bir koyun olarak görünür (Güzel 2016: 177).

II.A.14.3100. Cin, gece vakti başı görünmeyen ve kılları yerde sürünen bir keçi suretinde görünür (Önal 2013: 265).

II.A.14.3101. Cin, gece vakti bir adamın kapısını çalar ve ona, siyah giyinmiş, ayakları ters bir adam suretinde görünür (Gökşen 1999: 178).

II.A.14.3102. Cin, gece yarısı adama küçük bir tay olarak görünür ve yerinden kıpırdamaz (Akkuş 2018: 50).

II.A.14.3103. Cin, gece yarısı bir kedi suretinde görünür (Gökşen 1999: 139).

- II.A.14.3104. Cin, gece yarısı kapısını çaldığı adamı eğlencelerine davet eder (Gökşen 1999: 178).
- II.A.14.3105. Cin, gece yarısı kuvvetli bir ışık olarak görünür ve adamın yolunu keser (Yağbasan 2013: 173).
- II.A.14.3106. Cin, gece yarısı mezarlıkta bir köpek olarak görünür (Önal 2013: 267).
- II.A.14.3107. Cin, gece yarısı mezarlıkta yalnızca musallat olduğu çocuğa bir kedi suretinde görünür (Önal 2013: 266).
- II.A.14.3108. Cin, gece yarısı tarladan geçen iki atlıya oğlak suretinde görünür (Sönmez 1994: 394).
- II.A.14.3109. Cin, geceleri mezarda küçük bir kız çocuğu suretinde görünür (Değirmenci 2009: 191).
- II.A.14.3110. Cin, göğsüne bir iğne batırılarak yakalanır ve yakalandığı evde yedi yıl hizmet eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 380).
- II.A.14.3111. Cin, görüldüğü adamın yanına biri gelince ortadan kaybolur (Seyidoğlu 1985: 122).
- II.A.14.3112. Cin, güreş teklif ettiği adam kaçınca, onun arkasından kocaman taşlar atar (Helimoğlu Yavuz 1993: 343).
- II.A.14.3113. Cin, ihtiyar bir adam suretinde görünür ve yaşlı adamı namaz kılıp Kur'an okumazsa kemiklerini dağa bırakmakla tehdit eder (Kara 1993: 84).
- II.A.14.3114. Cin, ineğini arayan adama bir eşek suretinde görünür (Güzel 2016: 175).
- II.A.14.3115. Cin, insanla evlenir ve çocuk sahibi olur (Işık 1998: 103).
- II.A.14.3116. Cin, insanlara tanıdıkları suretinde görünür (Uğurlu 2010: 197).
- II.A.14.3117. Cin, insanlara, hayvanların suretinde görünür ve konuşur (Karadavut 1992: 237).
- II.A.14.3118. Cin, karşılaştığı adamın orada çalışmasını istemez ve onu çarpar (Şahin 2004: 185).
- II.A.14.3119. Cin, kedi kılığında dolaşır ve adamın yolunu kesip birden büyümeye başlar. Aslan kadar olur (Balaban 2013: 649).
- II.A.14.3120. Cin, kendisine üç defa seslenen ve kim olduğunu soran adama, onu korkutmak için cevap vermez (Gökşen 1999: 106).
- II.A.14.3121. Cin, kendisine vuran adamı sabah ezanına kadar döver (Dervişoğlu 2016: 303).
- II.A.14.3122. Cin, kendisini total yapan kadını total yapar (Acar 2013: 207).
- II.A.14.3123. Cin, kıl şeklindeyken yayık makinasının içine hapsedilir ve insan şekline dönüştüğünde boğularak ölür (Kongül 2013: 52).
- II.A.14.3124. Cin, kimseye zarar vermeme sözü karşılığında serbest bırakılır (Sancak 2008: 86).
- II.A.14.3125. Cin, köpekten korkar ve kaçır (Uğurlu 2010: 196).
- II.A.14.3126. Cin, kütük suretinde adamın yolunu keser (Işık 1998: 112).
- II.A.14.3127. Cin, lohusalık dönemindeki kadınların ve yeni doğan bebeklerin ciğerlerini yiyerek yaşar (Kongül 2013: 52).
- II.A.14.3128. Cin, musallat olduğu adamı uzun yıllar boyunca gece ve gündüz rahatsız eder (Sancak 2008: 83).
- II.A.14.3129. Cin, musallat olduğu öğrenciye rüyasında görünür ve bir süre sonra onu rahatsız etmeye başlar (Özdemir 2003: 151).

II.A.14.3130. Cin, musallat olduğu öğrenciyi, yalnızca bir hocayla konuştuktan sonra bırakır (Özdemir 2003: 151).

II.A.14.3131. Cin, musallat olduğu öğrenciyle evlenmek ister (Özdemir 2003: 151).

II.A.14.3132. Cin, mücadele ettiği hocaya bir ışık yığını yollar (Yalçinkaya 2008: 137).

II.A.14.3133. Cin, patates tarlasında sarı ve uzun bir yılan suretinde görünür (Gündüz Alptürker 2013: 161).

II.A.14.3134. Cin, peri ve mekirler, insanlara tanıdığı insanlar suretinde görünürler (Ulu 1990: 201).

II.A.14.3135. Cin, peri ve mekirler, yalnız yakaladıkları insanları doğal yollarla öldürmeye çalışırlar (Ulu 1990: 201).

II.A.14.3136. Cin, portakal ve mandalinaların istiflendiği bir depoda görünürler (Değer 2014: 242).

II.A.14.3137. Cin, rastladığı adama güreş yapmayı, güreşi yenerse yanındaki kızı ona vereceğini söyler (Helimoğlu Yavuz 1993: 343).

II.A.14.3138. Cin, samanlıkta beyaz bir çarşafa girmiş bir kadın suretinde görünür. Teni beyaz ve gözleri açık mavidir (Seyidoğlu 1985: 152).

II.A.14.3139. Cin, serbest kaldıktan sonra yakalandığı eve beddua eder. Beddua üzerine evdekilerin karnı hiç doymaz ve evden çöp eksik olmaz (Sancak 2008: 84).

II.A.14.3140. Cin, siyah bir köpek suretinde görünür (Ulu 1990: 202).

II.A.14.3141. Cin, şekil değiştirerek lohusa kadının veya bebeğın yemeğine girip onların ciğerlerini yer (Kongül 2013: 52).

II.A.14.3142. Cin, takip ettiği adamın koyunlarını kapının altından üfleyerek bağırtır (Dervişoğlu 2016: 303).

II.A.14.3143. Cin, tarladaki adama bir kadın suretinde görünür (Önal 2013: 271).

II.A.14.3144. Cin, velinin yolladığı bir ışık yığınıyla parçalanıp yok olur (Yalçinkaya 2008: 137).

II.A.14.3145. Cin, yakalanmasına sebep olan çuvaldızı kendisi çıkardığında kanı akar ve ölür (Tozlu 2013: 156).

II.A.14.3146. Cin, yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve ev sahibinden rica ederek serbest kalır (Helimoğlu Yavuz 1993: 380).

II.A.14.3147. Cin, yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisini çıkaramaz ve bir yabancıнын yardımıyla serbest kalır (Sancak 2008: 84).

II.A.14.3148. Cin, yalnızca dost olduğu adama görünür ve onu herhangi bir yerde görüşmek için yanına çağırır (Helimoğlu Yavuz 1993: 125).

II.A.14.3149. Cin, yaylada yağışlı bir hava yalnız çobana köylü bir kız suretinde görünür (Emiroğlu 1993: 277).

II.A.14.3150. Cin, yıkık bir evde yaşar ve insanlara sakallı, kocaman gözleri ve kulakları olan bir ihtiyar olarak görünür (Değer 2014: 241).

II.A.14.3151. Cin, yolda kalan insanlara yardım eder (Değer 2014: 242).

II.A.14.3152. Cin/peri ebe, doğum yapamayan kadının doğumunu yaptırır (Işık 1998: 111).

II.A.14.3153. Cin/peri ebe, doğumunu yaptırdığı kadının iki bebeğini de öldürür (Işık 1998: 111).

II.A.14.3154. Cin/peri, ebeliğini yaptığı çocukların geleceğini görür (Işık 1998: 111).

- II.A.14.3155. Cin/periler, insan suretinde dolaşırlar Işık 1998: 110).
- II.A.14.3156. Cin'in adı Abdurrahman'dır ve belirli bir yerde seslenince insan suretinde gelir (Önal 2013: 260).
- II.A.14.3157. Cinci ve büyücü karı-koca, yaptıkları bir büyü sonucu fareye dönüşürler (Gökşen 1999: 178).
- II.A.14.3158. Cinden kurtulmanın yolu bir sudan geçmektir (Karadavut 1992: 237).
- II.A.14.3159. Cinin "eğlence var" dediği yerde, sabah üç erkek cesedi bulunur (Gökşen 1999: 179).
- II.A.14.3160. Cinin çarptığı adam hastalanır ve ölür (Şahin 2004: 185).
- II.A.14.3161. Cinin çarptığı adam, dört beş ay hasta yatar ve tekrar eski sıhhatine kavuşamaz (Karadavut 1992: 237).
- II.A.14.3162. Cinin çarptığı çocuğun düzelmesinin yolu, cesaretli birinin sabaha karşı mezarlığa gidip, o cinden çocuğu affetmesini istemektir (Tekin 2003: 85).
- II.A.14.3163. Cinin çarptığı kadın, dilsiz olur (Göde 2002: 435).
- II.A.14.3164. Cinin çarptığı kişi, ayaklarına çivi battığını görür ancak etrafındakiler göremez (Önal 2013: 266).
- II.A.14.3165. Cinin musallat olduğu adam, her tarafına iğneler saplar ve cin ona sarılınca yakalanır (Sancak 2008: 83).
- II.A.14.3166. Cinin musallat olduğu kadın, başını alıp gider, yazılan muska yokken ortaya çıkar (Balaban 2013: 653).
- II.A.14.3167. Cinin musallat olduğu öğrenci, sürekli korkup bayılır (Özdemir 2003: 151).
- II.A.14.3168. Cinin musallat olduğu öğrenci, tedavi bulabilmek için uzun bir çaba sarf eder (Özdemir 2003: 151).
- II.A.14.3169. Cinin üstüne binen eğer cine bir çuvaldız veya iğne saplarsa, cini sahiplenir ve kişinin işlerini görür (Bazancir 2010: 83).
- II.A.14.3170. Cinin yaptığı hamur çok bereketlidir ve sürekli çoğalır (Sancak 2008: 85).
- II.A.14.3171. Cinle evlenen adam, onlar gibi görünmez olur. Görünmezliğini kötü yolda kullanmak isteyince cinler tarafından engellenir (Kongül 2013: 77).
- II.A.14.3172. Cinle evlenen ve çocuk sahibi olan adam, hocalara götürülerek cinden kurtarılır (Işık 1998: 103).
- II.A.14.3173. Cinle karşılaşan adam korkusundan yorganın altından çıkamaz (Balaban 2013: 651).
- II.A.14.3174. Cinle karşılaşan kadın korkusundan hareketsiz kalır ve dua dahi okuyamaz (Sancak 2008: 86).
- II.A.14.3175. Cinler (dişi) insanlara açık yerde yıkanır ve yalnız adamlara musallat olurlar (Özdemir 2003: 149).
- II.A.14.3176. Cinler (dişi) insanlarla evlenebilirler (Özdemir 2003: 149).
- II.A.14.3177. Cinler (dişi), insanlarla evlenebilir ve çocuk sahibi olabilirler (Gündüz Alptürker 2013: 162; Uğurlu 2010: 196).
- II.A.14.3178. Cinler (dişi-erkek) insan suretinde dolaşırlar, girdikleri odayı aydınlatırlar ve ayakları terstir (Seyidoğlu 1985: 155).

- II.A.14.3179. Cinler akarsulardan geçemezler (Önal 2013: 264).
- II.A.14.3180. Cinler aralarında mahkeme kurup, tay suretindeki cini götürmek isteyen adamı yargırlar (Akkuş 2018: 50).
- II.A.14.3181. Cinler ateşi tutamazlar (Uğurlu 2010: 197).
- II.A.14.3182. Cinler besmele çeken insanı yalnız bırakırlar (Balaban 2013: 530).
- II.A.14.3183. Cinler bir çınar ağacında yaşarlar ve ağacı kesmeye gelen insanları öldürürler (Yüksel 2011: 197).
- II.A.14.3184. Cinler bir dağda (Cinder Dağı) gece uyuyan baba ve oğulun koyunlarını parçalarlar. Babayı öldürürler (Güzel 2016: 176-177).
- II.A.14.3185. Cinler bir kuyuda yaşarlar ve kuyuya kaynar su dökülünce gürültü yaparlar (Seyidoğlu 1985: 151).
- II.A.14.3186. Cinler bir mağarada (Çalık Mağarası) yaşarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 310).
- II.A.14.3187. Cinler bir mağarada (Hamitin Gözü Mağarası) yaşarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 329).
- II.A.14.3188. Cinler bir mağarada (Kara Mağara) yaşarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 312).
- II.A.14.3189. Cinler bir mağarada yaşarlar ve tef çalıp şarkılar söylerler (Sancak 2008: 88).
- II.A.14.3190. Cinler bir mezarlıkta yaşarlar ve kuzu suretinde görünürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 337).
- II.A.14.3191. Cinler bu dünya misafirdirler bu nedenle insanlara hürmet ederler (Balaban 2013: 530).
- II.A.14.3192. Cinler cücedirler ve başlarında birer külâh vardır (Helimoğlu Yavuz 1993: 342).
- II.A.14.3193. Cinler çarşambayı uğursuz; perşembeyi uğurlu sayarlar (Bıldıır 2008: 105).
- II.A.14.3194. Cinler çok uzun süre yaşayabilirler (Değer 2014: 240).
- II.A.14.3195. Cinler davul zurna eşliğinde düğün yaparlar ve aralarına katılan insanları uyarıp geri yollarlar (Kara 1993: 85).
- II.A.14.3196. Cinler davul zurna eşliğinde düğün yaparlar (Kara 1993: 85).
- II.A.14.3197. Cinler de insanlar gibi doğar, evlenir ve ölürler (Emiroğlu 1993: 275).
- II.A.14.3198. Cinler değirmende rastladıkları adamı düğünlerine davet ederler (Gündüz Alptürker 2013: 159).
- II.A.14.3199. Cinler değirmenin köpeğine “Şarkıdı Şurkud” adını verirler ve ona zurna çaldırırlar (Gündüz Alptürker 2013: 158).
- II.A.14.3200. Cinler değirmenin köpeğini iki ayağının üzerinde oynatırlar (Gündüz Alptürker 2013: 159).
- II.A.14.3201. Cinler demirden korkarlar (Sancak 2008: 85).
- II.A.14.3202. Cinler düğünlerinde ateşin etrafında oyunlar oynarlar (Gündüz Alptürker 2013: 160).
- II.A.14.3203. Cinler düğünlerinde insanların evinden topladıkları malzemelerle helva yaparlar (Balaban 2013: 531).
- II.A.14.3204. Cinler gece boş bir değirmende toplanırlar ve insanların besmele çekmeden koydukları malzemeden helva yaparlar (Emiroğlu 1993: 271).
- II.A.14.3205. Cinler gece yarılarında dışarda horon teperler (Işık 1998: 107).

- II.A.14.3206. Cinler gece yarısı ağaçlık bir yerde keçi suretinde görünürler (Güzel 2016: 178).
- II.A.14.3207. Cinler gece yarısı bir mezarlıkta atlarla geçerler ve insanlara görünmezler (Keser 2017: 119).
- II.A.14.3208. Cinler gece yarısı çulfalıkta (dokuma aleti) kilim dokurlar (Çıblak 1995: 213-214).
- II.A.14.3209. Cinler gece yarısı davul zurna eşliğinde düğün yaparlar ve rastladıkları adamı/adamları aralarına davet ederler (Çek vd. 2018: 40; 45; Gökçe 1999: 71; Önal 2013: 259; 260; Ulu 1990: 219).
- II.A.14.3210. Cinler gece yarısı değirmende davul zurna eşliğinde düğün yaparlar (Gündüz Alptürker 2013: 158).
- II.A.14.3211. Cinler gece yarısı değirmende davul zurna eşliğinde eğlenirler (Göde 2002: 433; Gökşen 1999: 110; Gündüz Alptürker 2013: 159; Kara 1993: 84).
- II.A.14.3212. Cinler gece yarısı harman yerinde cılız bir eşek ve eşeğe binmiş üç zayıf, uzun kulaklı, kazma dişli ve ayakları yerde sürünen üç kişi olarak görünürler (Emiroğlu 1993: 276).
- II.A.14.3213. Cinler gece yarısı ışık saçarak ellerindeki çalgı aletleriyle eğlenirler (Yakın 2017: 142).
- II.A.14.3214. Cinler gece yarısı köpek ve at suretinde görünürler (Önal 2013: 266).
- II.A.14.3215. Cinler gece yarısı köprüde keçi suretinde görünürler (Gündüz Alptürker 2013: 160).
- II.A.14.3216. Cinler gece yarısı mezarlıkta bir adama kuru kafa suretinde görünürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 311).
- II.A.14.3217. Cinler gece yarısı mezarlıkta şarkılar söyleyerek ve çalgılar çalarak düğün yaparlar (Sancak 2008: 88).
- II.A.14.3218. Cinler geceleyin ateş yakıp düğün yaparlar (Bazancir 2010: 82).
- II.A.14.3219. Cinler geceleyin davul zurna çalıp türkü söylerler (Bazancir 2010: 82).
- II.A.14.3220. Cinler görüntü itibarıyla cüce, kambur ve çirkindirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 310).
- II.A.14.3221. Cinler hamamda şarkılar söyleyerek eğlenirler ve gördükleri adamı aralarına davet ederler (Yakın 2017: 146).
- II.A.14.3222. Cinler havadan yaratılmıştır (Ulu 1990: 181).
- II.A.14.3223. Cinler hayvanlara dönüşebilir (Balaban 2013: 555).
- II.A.14.3224. Cinler hazineyi almaya çalışan insanları, insan suretinde uyarırlar (Güzel 2016: 177).
- II.A.14.3225. Cinler her gece hamamda “çarşambadır Çarşamba” diye tekerleme söyleyip el ele tutuşurlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 103).
- II.A.14.3226. Cinler her hayvanın suretine bürünebilirler (Ulu 1990: 198).
- II.A.14.3227. Cinler ıssız bir değirmende birbirlerine bağırırlar (Balaban 2013: 653).
- II.A.14.3228. Cinler insanlara hüddam ilmini öğretebilirler (Ulu 1990: 257).
- II.A.14.3229. Cinler insanların gözüne görünmez (Emiroğlu 1993: 275; Ulu 1990: 255).
- II.A.14.3230. Cinler insanlarla evlenebilirler (Emiroğlu 1993: 275; Keser 2017: 117).
- II.A.14.3231. Cinler insanlarla evlenip çocuk sahibi olabilirler (Kara 1993: 87).
- II.A.14.3232. Cinler kambur ve cücedirler (Sancak 2008: 88).
- II.A.14.3233. Cinler kara köpek suretinde görünürler (Göde 2002: 434; Ulu 1990: 205).

- II.A.14.3234. Cinler karayıllana dönüşebildikleri için karayıllanları öldürmemek gerekir (Değer 2014: 240).
- II.A.14.3235. Cinler köpekten korkarlar (Uğurlu 2010: 197).
- II.A.14.3236. Cinler metallere kaçar (Sancak 2008: 84).
- II.A.14.3237. Cinler musallat olduğu kadına ağzı ve yüzü kıllı, ateş gibi gözleri olan bir varlık olarak görünür (Ulu 1990: 190).
- II.A.14.3238. Cinler namaz kılmayı sevmezler (Önal 2013: 269).
- II.A.14.3239. Cinler para olarak sarımsak kabuğu verirler ve eve götürülüp her tarafa serpilen sarımsak kabukları altına dönüşür (Sancak 2008: 83).
- II.A.14.3240. Cinler sabah ezanı okunduktan sonra ortadan kaybolurlar (Alpaslan 2010: 393; Balaban 2013: 532; Gökşen 1999: 184; Keser 2017: 112; Sancak 2008: 89; Ulu 1990: 219).
- II.A.14.3241. Cinler sese duyarlıdır (Kara 1993: 87).
- II.A.14.3242. Cinler simsim çekerken insanları kovalarlar (Balaban 2013: 533).
- II.A.14.3243. Cinler sözlerini dinlemeyen kambur adama fazladan kambur verirler; dinleyen adamın kamburlarını alırlar (Bıldır 2008: 105).
- II.A.14.3244. Cinler sudan geçemezler (Gündüz Alptürker 2013: 160; Güzel 2016: 175; 178; Kara 1993: 89; Yağbasan 2013: 173).
- II.A.14.3245. Cinler tarafından dövülen adam, çırlıçıplak bir vaziyette kaçar (Sancak 2008: 87).
- II.A.14.3246. Cinler tarafından kambur yapılan adam, rüyasında cinlerin yanına gider. Onlara içki içmeme ve cintaşına tuvaletini yapmama sözü vererek kamburundan kurtulur (Gökşen 1999: 140).
- II.A.14.3247. Cinler ve diğer demonik varlıklar, eski hamamda ve değirmende yaşarlar (Alpaslan 2010: 386).
- II.A.14.3248. Cinler ve eğlenceleri, yalnızca belirli insanlar tarafından görülür ve duyulur (Sancak 2008: 87).
- II.A.14.3249. Cinler ve hayaletler, bir gölün etrafında yaşarlar (Kurtoğlu 2008: 118).
- II.A.14.3250. Cinler ve hayaletlerin yaşadığı göldeki kurbağa sesini kesmek için iki keçinin bağırsakları şişirilerek birbirine bağlanır ve göle atılır (Kurtoğlu 2008: 118).
- II.A.14.3251. Cinler ve mekirler, bir yaşına gelmemiş çocukları boğarak öldürürler (Ulu 1990: 230).
- II.A.14.3252. Cinler ve periler bir derenin (Çaldere) etrafında telli duvaklı bir gelin suretinde görünürler (Akkuş 2018: 82).
- II.A.14.3253. Cinler, demirin çıkardığı sestten korkarlar (Bazancir 2010: 81).
- II.A.14.3254. Cinler, tarihi bir handa düğün yaparlar (Güzel 2016: 174).
- II.A.14.3255. Cinlerin düğününe giden adam, bir kadının üstünde karısının elbisesini görür ve elbiseyi çekince kadın ortadan kaybolur (Güzel 2016: 174).
- II.A.14.3256. Cinler yakılmakla tehdit edilir ve gaibi söylerler (Ulu 1990: 228).
- II.A.14.3257. Cinler yalnızca Çarşamba günleri düğün yaparlar (Sancak 2008: 83).
- II.A.14.3258. Cinler, abdestli insanlarla fazla uğraşamazlar (Balaban 2013: 651).
- II.A.14.3259. Cinler, akşam ezanından sonra tek gözlü bir öküz ve ağlayan bir çocuk olarak görünürler (Kara 1993: 88).

II.A.14.3260. Cinler, akşam vakti (ıssız bir yerde) düğün yaparlar ve rastladıkları insanları davet ederler (Bıldır 2008: 105; Değer 2014: 240-241; Önal 2013: 258; 261; Seyidoğlu 1985: 153).

II.A.14.3261. Cinler, Allah dostlarının bulunduğu meclislere giremezler (Gündüz Alptürker 2013: 163).

II.A.14.3262. Cinler, aralarına karışan hocayı ortalarına alıp oynamaya başlarlar (Kara 1993: 87).

II.A.14.3263. Cinler, aralarına katılan ve kendileriyle tekerleme söyleyen adamın kamburlarını alırlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 103).

II.A.14.3264. Cinler, aralarında düğün yaparlar ve karşılaştıkları insanlara insan suretinde görünüp onları düğünlerine götürürler (Akkuş 2018: 51).

II.A.14.3265. Cinler, aralarından biriyle evlenen kadınla beraber köyde besmelesiz yerine konan yiyeceklerden helva yaparlar (Ulu 1990: 220).

II.A.14.3266. Cinler, arkadaş oldukları kadını evinde misafir var diye gezmeye götürmezler (Önal 2013: 269).

II.A.14.3267. Cinler, arkadaş oldukları kadını geceleyin alıp farklı şehirlere götürürler (Önal 2013: 269).

II.A.14.3268. Cinler, arkadaş oldukları kadını istediği yere götürürler (Önal 2013: 270).

II.A.14.3269. Cinler, banyoda yalnız yakaladıkları adamı döverler (Sancak 2008: 87).

II.A.14.3270. Cinler, başlarındaki külahı bir insana giydirince, o insan cinlerin her isteklerini itiraz etmeden yerine getirir (Helimoğlu Yavuz 1993: 342).

II.A.14.3271. Cinler, bedenleri küçük çocuk formunda, yüzleri yaratığa benzer bir şekilde dolaşırlar ve oyunlar oynarlar (Kara 1993: 84).

II.A.14.3272. Cinler, belirli bir yerde çadırlarda hükümdarlarıyla yaşarlar (Ulu 1990: 203).

II.A.14.3273. Cinler, besmele çekilince kaybolurlar ve eşyaları altına dönüşür (Kara 1993: 86).

II.A.14.3274. Cinler, besmele çekilince kaybolurlar ve yiyecekleri de hayvan pisliğine dönüşür (Değer 2014: 241).

II.A.14.3275. Cinler, besmele çekilince kaybolurlar (Balaban 2013: 647; 649; Bazancir 2010: 79; Çek vd. 2018: 41; Değirmenci 2009: 194; Emiroğlu 1993: 271; Kara 1993: 84; Sönmez 1994: 392; Yağbasan 2013: 173).

II.A.14.3276. Cinler, besmele çekilince ortadan kaybolurlar ve yiyecekleri soğan kabuğuna dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 159).

II.A.14.3277. Cinler, besmele çekilince ortadan kaybolurlar ve yiyecekleri, at pisliğine dönüşür (Gökçe 2018: 71).

II.A.14.3278. Cinler, besmele çekilmeden yapılan yemekleri (helva) alıp yerler (Seyidoğlu 1985: 154).

II.A.14.3279. Cinler, besmele çekilmeden yenilen yiyeceklerden yiyebilirler (Kara 1993: 86).

II.A.14.3280. Cinler, besmele çekilmeden yerine konan eşyaları kullanabilirler (Çek vd. 2018: 40; Çelik 2008: 404).

II.A.14.3281. Cinler, besmele çekilmeden yerine konan kıyafetleri alıp giyebilirler (Değirmenci 2009: 192; Kara 1993: 87; Önal 2013: 262; Seyidoğlu 1985: 153).

- II.A.14.3282. Cinler, besmele çekmeyen insanları çarparlar (Göde 2002: 433).
- II.A.14.3283. Cinler, besmelesiz yerine konan eşyaları ve yiyecekleri kullanıp helva pişirirler (Seyidoğlu 1985: 75).
- II.A.14.3284. Cinler, bir adama gece yarısı arkadaşının suretinde görünürler (Sancak 2008: 88).
- II.A.14.3285. Cinler, bir adama kadın suretinde görünürler ve kendileriyle birlikte olmaya çağırırlar (Ulu 1990: 217).
- II.A.14.3286. Cinler, bir adamı alıp kendi eğlencelerine götürürler (Tekin 2003: 84).
- II.A.14.3287. Cinler, bir adamı evinden alıp düğünlerine götürürler (Ulu 1990: 217).
- II.A.14.3288. Cinler, bir çeşme başında ördek ayaklı insan suretinde görünür (Ulu 1990: 206).
- II.A.14.3289. Cinler, bir dağda (Cinder Dağı) gece vakti kurt postu suretinde görünürler (Güzel 2016: 177).
- II.A.14.3290. Cinler, bir dağda (Dikmen Dağı) aralarında düğün yaparlar ve lohusa bir kadını düğünlerine davet ederler (Gökşen 199: 184).
- II.A.14.3291. Cinler, bir dağın tepesine göturdükleri hocayı, sabah ezanından sonra serbest bırakırlar (Önal 2013: 270).
- II.A.14.3292. Cinler, bir dereye çoluk-çocuklarıyla yaşarlar ve yalnız gelen insanları çarparlar (Taner 1998: 43).
- II.A.14.3293. Cinler, bir evde yalnız temizlik yapan kadının teybini açar ve evde oynamaya başlarlar (Güzel 2016: 178).
- II.A.14.3294. Cinler, bir gece yarısı değirmende düğün yaparlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 343).
- II.A.14.3295. Cinler, bir hazinenin bekçiliğini yaparlar (Emiroğlu 1993: 283).
- II.A.14.3296. Cinler, bir hazineyi korurlar ve hazineyi almaya gelen insanlara çıplak kadın ve köpek olarak görünürler (Ulu 1990: 254).
- II.A.14.3297. Cinler, bir insanın büyü yapmasıyla bir başka insana musallat olurlar (Ulu 1990: 231).
- II.A.14.3298. Cinler, bir kadını düğüne götürürler ve onu bir cinle evlendirirler (Ulu 1990: 220).
- II.A.14.3299. Cinler, bir karartı biçiminde yalnız insanların üzerine çökerler (Ulu 1990: 181).
- II.A.14.3300. Cinler, bir köprünün altında yaşarlar ve ses çıkaran araçlara taş atıp camlarını kırarlar (Taner 1998: 43).
- II.A.14.3301. Cinler, bir mağarada yaşarlar ve geceleri derenin etrafında toplantı yaparlar (Ulu 1990: 207).
- II.A.14.3302. Cinler, bir mağaradaki hazinenin bekçiliğini yaparlar (Güzel 2016: 177; Türктаş 2012: 222).
- II.A.14.3303. Cinler, bir metrelik siyah hayvanlar olarak görünürler (Ulu 1990: 200).
- II.A.14.3304. Cinler, bir tepede (Diremi Tepesi) yaşarlar ve oradan gece geçen adama oğlak olarak görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 326).
- II.A.14.3305. Cinler, boş bir samanlığın önünde ateş yakıp oynarlar (Balaban 2013: 652).
- II.A.14.3306. Cinler, bu dünyadan farklı bir dünyada yaşarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 125).
- II.A.14.3307. Cinler, buldukları hazineyi sahiplenir ve kimseyi hazineye yaklaştırmazlar (Göde 2002: 442).

- II.A.14.3308. Cinler, cıfit, mekir, şeytan ve peri olmak üzere farklı taifelere ayrılırlar (Ulu 1990: 217).
- II.A.14.3309. Cinler, cintaşına tuvaletini yapan adamı çarpar ve kambur sahibi yaparlar (Gökşen 1999: 139).
- II.A.14.3310. Cinler, cüceye benzerler (Helimoğlu Yavuz 1993: 371).
- II.A.14.3311. Cinler, çağırdıkları adam kendileriyle gelmeyince birden kaybolurlar (Balaban 2013: 648).
- II.A.14.3312. Cinler, çağrılmaktan hoşlanmazlar ve bazen kendilerini çağıran insanlara felaket getirirler (Ulu 1990: 188).
- II.A.14.3313. Cinler, Çarşamba günü hamamda çalgılar çalıp eğlence yaparlar (Sancak 2008: 121).
- II.A.14.3314. Cinler, çocuklarıyla birlikte insanların arasında yaşarlar (Göde 2002: 435).
- II.A.14.3315. Cinler, dağlık ve ıssız bir yerde köpek suretinde görünürler (Sancak 2008: 89).
- II.A.14.3316. Cinler, davul zurna ile düğün yaparlar ve gördükleri insanları çağırıp beraber simsim oynarlar (Balaban 2013: 648).
- II.A.14.3317. Cinler, değirmen taşını susuz çevirirler ve Yasin suresi okunup durdurulurlar (Kara 1993: 88).
- II.A.14.3318. Cinler, değirmende insan suretinde düğün yaparlar (Gökşen 1999: 184).
- II.A.14.3319. Cinler, değirmende rastladıkları değirmenciye kendi eğlencelerine davet ederler ve eğlenceden sonra her çeşit yemeğin bulunduğu bir sofra kurarlar (Göde 2002: 433).
- II.A.14.3320. Cinler, değirmende ziyafet verirler ve gördükleri insanları davet ederler (Işık 1998: 133).
- II.A.14.3321. Cinler, dikenli ağaçlardan oluşan bir ormanda yaşarlar (Uğurlu 2010: 196).
- II.A.14.3322. Cinler, doğuma çağıracakları ebeyi, akşam ezanından sonra ve insan suretinde çağırırlar (Sancak 2008: 89).
- II.A.14.3323. Cinler, doğumları için insan bir ebe çağırırlar (Akkuş 2018: 114; Işık 1998: 115; Sancak 2008: 89; Seyidoğlu 1985: 157).
- II.A.14.3324. Cinler, dört yol ağzında sofralar kurup düğün yaparlar (Değirmenci 2009: 194).
- II.A.14.3325. Cinler, dua okunduktan sonra kaybolurlar (Akkuş 2018: 83).
- II.A.14.3326. Cinler, dua okununca geri çekilirler. Dua bitince geri gelirler (Gündüz Alptürker 2013: 160).
- II.A.14.3327. Cinler, düğün yaparlar ve yaktıkları ateşin üstünden atlarlar (Ulu 1990: 221).
- II.A.14.3328. Cinler, düğünlerde davul çalan adamı düğünlerine davet ederler (Güzel 2016: 177).
- II.A.14.3329. Cinler, düğünlerine gelen adama odunlarını taşımada yardım ederler (Dervişoğlu 2016: 302).
- II.A.14.3330. Cinler, düğünlerine katılan adama yatak ve heybe hazırlarlar (Önal 2013: 258).
- II.A.14.3331. Cinler, ebelik yaptırdıkları kadına para olarak kömür verirler ve kömür eve götürülünce altına dönüşür (Akkuş 2018: 114).
- II.A.14.3332. Cinler, erkeklere değil kadınlara musallat olup onları delirtir (Keser 2017: 118).

II.A.14.3333. Cinler, eski bir hamamı sahiplenmiştirler ve hamamı satın alanlar sağlıklarından veya varlıklarından olurlar (Acar 2013: 208).

II.A.14.3334. Cinler, eski bir köprünün altında reisleriyle otururlar ve kendi aralarında lakap kullanırlar (Göde 2002: 434).

II.A.14.3335. Cinler, eşek pisliği yerler (Çek vd. 2018: 45).

II.A.14.3336. Cinler, eşit bölünmeyen buğdayı, gece eşit bir biçimde bölerler (Sancak 2008: 86).

II.A.14.3337. Cinler, evlerin çeşitli yerlerinde yaşarlar (Acar 2013: 207).

II.A.14.3338. Cinler, farklı kılıklarda yaratıklar olarak dolaşırlar (Kara 1993: 87).

II.A.14.3339. Cinler, gaip meleklerinden çaldıkları bilgiye fesat karıştırıp yeryüzüne huzursuzluk çıkarmaya çalışırlar (Ulu 1990: 181).

II.A.14.3340. Cinler, gece değirmende toplanıp eğlenirler ve karşılaştıkları adamı davet ederler (Akkuş 2018: 43).

II.A.14.3341. Cinler, gece iki yüz inek suretinde görünürler (Sancak 2008: 87).

II.A.14.3342. Cinler, gece mezarlıktan geçen insanlara köpek suretinde görünürler ve onlara musallat olurlar (Akkuş 2018: 83).

II.A.14.3343. Cinler, gece olunca köprüden atlarla geçerler (Seyidoğlu 1985: 157).

II.A.14.3344. Cinler, gece vakti yalnız adama musallat olurlar ve dua okusa da dağılmazlar (Bıldır 2008: 105).

II.A.14.3345. Cinler, gece vakti yalnız başına evine dönmekte olan adama üç güzel kız olarak görünür ve adama seslenirler (Keser 2017: 119).

II.A.14.3346. Cinler, gece yarıları tarlada davul zurna eşliğinde düğün yaparlar (Balaban 2013: 531).

II.A.14.3347. Cinler, gece yarılarında insanları bir ata bindirip kaçırlar (Çek vd. 2018: 41).

II.A.14.3348. Cinler, gece yarısı bir adamı öküzlerinin kaçtığını söyleyerek uyandırır (Dervişoğlu 2016: 302).

II.A.14.3349. Cinler, gece yarısı çayın üzerindeki köprüden atlarıyla beraber geçerler (Balaban 2013: 532).

II.A.14.3350. Cinler, gece yarısı değirmende toplanırlar (Seyidoğlu 1985: 75).

II.A.14.3351. Cinler, gece yarısı mezarlıkta iki köpek yavrusu suretinde görünürler (Sancak 2008: 86).

II.A.14.3352. Cinler, gece yarısı mezarlıkta keçi suretinde görünürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 99).

II.A.14.3353. Cinler, gece yarısı ovada davul zurna eşliğinde düğün yaparlar (Sancak 2008: 87).

II.A.14.3354. Cinler, gece yarısı sırtında bir çuval taşıyan insan suretinde görünürler (Akkuş 2018: 97).

II.A.14.3355. Cinler, gece yarısı yol kenarında insan boyunda yaktıkları bir ateşin etrafında otururlar (Önal 2013: 394).

II.A.14.3356. Cinler, geceleri değirmende davul zurnayla düğün yaparlar (Alpaslan 2010: 392).

II.A.14.3357. Cinler, geceleri dışarıda düğün yaparlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 371).

- II.A.14.3358. Cinler, geceleri hamamda ayakları ters insan suretinde otururlar (Seyidoğlu 1985: 123).
- II.A.14.3359. Cinler, geceleri hamamda toplanıp oyun oynarlar (Seyidoğlu 1985: 123).
- II.A.14.3360. Cinler, geceleri ıssız bir yerde ateş yakıp yemek yerler (Bazancir 2010: 79).
- II.A.14.3361. Cinler, geceleri tarlalarda kuş suretinde dolaşırlar (Balaban 2013: 529).
- II.A.14.3362. Cinler, geceleyin atlarla bir adama dışarıdan seslenirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 342).
- II.A.14.3363. Cinler, geceleyin ormanda davul zurna eşliğinde kadınlarla ve çocuklarla eğlenirler (Bazancir 2010: 81).
- II.A.14.3364. Cinler, geç saatlerde hamamlarda insan suretinde görünürler ve ayakları terstir (Seyidoğlu 1985: 122).
- II.A.14.3365. Cinler, göğe çıkabilir ve meleklerden gaibe ilişkin bilgileri çalabilirler (Ulu 1990: 181).
- II.A.14.3366. Cinler, gökyüzünde davul ve zurna çalarak halay çekerler (Bazancir 2010: 83).
- II.A.14.3367. Cinler, gördükleri insanları düşünlerine davet ederler (Işık 1998: 110).
- II.A.14.3368. Cinler, görünüşleriyle alay eden kambura kambur verirler (Seyidoğlu 1985: 123).
- II.A.14.3369. Cinler, görünüşleriyle alay etmeyen kamburun kamburunu alırlar (Seyidoğlu 1985: 123).
- II.A.14.3370. Cinler, gündüz vakti atlar eşliğinde geçerler ve insanlara görünürler (Ulu 1990: 184).
- II.A.14.3371. Cinler, gündüz vakti insan suretinde dolaşırlar (Ulu 1990: 185).
- II.A.14.3372. Cinler, hamama gelen ve kendileriyle oynayan kamburlu adamın kamburunu alırlar (Yakın 2017: 146).
- II.A.14.3373. Cinler, hamamı temizleyen adamı korkuturlar ve adam gaipten bir ses duyunca ağzı eğilir (Alpaslan 2010: 386).
- II.A.14.3374. Cinler, hamile kadını gece yatağından alıp merdivenden atmaya uğraşırlar (Akkuş 2018: 46).
- II.A.14.3375. Cinler, harabe bir kilisede yaşarlar (Keser 2017: 118).
- II.A.14.3376. Cinler, hazineleri korurlar ve kimi zaman yılan suretinde belirirler (Keser 2017: 117).
- II.A.14.3377. Cinler, hoca vitir vacip namazını sabaha karşı kıldığı için cinler ortalıkta rahatça dolaşamazlar (Keser 2017: 119).
- II.A.14.3378. Cinler, hüddam sahibi hocaya musallat olurlar ve boğazından dizlerine kadar loğ taşı ile ezerek öldürürler (Ulu 1990: 252).
- II.A.14.3379. Cinler, Hz. Havva'nın Hz. Âdem'den sakladığı, üçü kız üçü oğlan olmak üzere altı güzel bebektir (Kongül 2013: 49).
- II.A.14.3380. Cinler, Hz. Muhammet doğmadan önce göğün birinci katına çıkıp meleklerin söylediklerini falcılara ve büyücülere iletirler (Dervişoğlu 2016: 294).
- II.A.14.3381. Cinler, Hz. Süleyman tarafından Kaf Dağı'nın arkasına sürülmüştür. Bunlardan bir kısmı kaçmıştır ve insanlara kötülük edenler de bu cinlerdir (Seyidoğlu 1985: 124).
- II.A.14.3382. Cinler, ıssız bir koruda ateş yakıp otururlar (Balaban 2013: 653).
- II.A.14.3383. Cinler, ıssız evde toplanırlar ve gördükleri insanları davet ederler (Işık 1998: 117).

II.A.14.3384. Cinler, ıssız yerlerde geceleri ateş yakarlar ve bir insanla karşılaşınca ateşle beraber göğe yükselirler (Ulu 1990: 193).

II.A.14.3385. Cinler, ışık formunda görünürler ve kendilerine yaklaşan insanları uzaklaştırmaya çalışırlar (Acar 2013: 209).

II.A.14.3386. Cinler, iç içe geçmiş iki mağarada yaşarlar ve cinlerin padişahı dipteki mağarada yaşar (Helimoğlu Yavuz 1993: 316).

II.A.14.3387. Cinler, ilim bilen hocalar tarafından adları bir kâğıda yazılıp kâğıdın yakılmasıyla yakılabilirler (Ulu 1990: 227).

II.A.14.3388. Cinler, ilmi yüksek hocadan ders alırlar (Önal 2013: 354).

II.A.14.3389. Cinler, insan bedenine nefes yoluyla girer (Ulu 1990: 181).

II.A.14.3390. Cinler, insan ebeyi doğumlarına götürürler ve kız doğarsa onu öldüreceklerini; erkek doğarsa ödüllendireceklerini söylerler (Kongül 2013: 44).

II.A.14.3391. Cinler, insan kılığında dolaşırlar (Seyidoğlu 1985: 153).

II.A.14.3392. Cinler, insan suretinde dolaşırlar (Gökşen 1999: 110; Işık 1998: 115; Seyidoğlu 1985: 156; Ulu 1990: 229).

II.A.14.3393. Cinler, insan suretinden kendi suretlerine dönünce, ayaklarının ters olduğu görülür (Sancak 2008: 89).

II.A.14.3394. Cinler, insanlara kendi arkadaşlarının sesiyle seslenip kendi aralarına çağırırlar (Balaban 2013: 533).

II.A.14.3395. Cinler, insanlara yakın akrabaları veya düşmanları suretinde görünürler (Ulu 1990: 256).

II.A.14.3396. Cinler, insanları aldatmak için sevdiklerinin suretine bürünürler ve onunla birlikte olmaya çalışırlar. Birlikte olduktan sonra başkasıyla evlenen insanları yaşatmazlar (Keser 2017: 117).

II.A.14.3397. Cinler, insanları düğünlerine götürüp oynatırlar (Çıblak 1995: 214).

II.A.14.3398. Cinler, insanların giymedikleri eşyaları alıp giyebilirler (Gündüz Alptürker 2013: 158).

II.A.14.3399. Cinler, insanlarla ömür boyu yaşayabilirler (Önal 2013: 269).

II.A.14.3400. Cinler, kadını fasulye toplamak için çağıran arkadaşlarının suretine bürünüp onu ormana götürürler (Balaban 2013: 647).

II.A.14.3401. Cinler, kadını kardeşi suretinde yanlarına çağırırlar (Sancak 2008: 87).

II.A.14.3402. Cinler, kaplıcada yalnız kalan gelini kaçırp bir periye dönüştürürler (Olgun 1989: 102).

II.A.14.3403. Cinler, karanlık çöktükten sonra atlarla seyahat ederler (Göde 2002: 102).

II.A.14.3404. Cinler, kasırga ve fırtına olarak dolaşırken insanları içlerine çekip çarparlar (Ulu 1990: 225).

II.A.14.3405. Cinler, kaynar su dökerek çocuklarını yakan kişiye musallat olur ve intikam almaya çalışırlar (Gündüz Alptürker 2013: 1601-161).

II.A.14.3406. Cinler, kedi sesi ile gelirler (Seyidoğlu 1985: 154).

II.A.14.3407. Cinler, kendi köylerine doğru sürüsüyle gelen çobanın yolunu karıştırırlar (Gündüz Alptürker 2013: 162).

II.A.14.3408. Cinler, kendilerine bağladıkları insanları asla bırakmazlar (Ulu 1990: 256).

II.A.14.3409. Cinler, kendilerine kötü söz söyleyen insanları cezalandırırlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 326).

II.A.14.3410. Cinler, kendilerini duayla öldüren adama yalvarırlar ve kendilerini bırakmaları karşılığında ona bir kız verirler (Seyidoğlu 1985: 123).

II.A.14.3411. Cinler, kendilerini görmeden basıp ezen adama eziyet ederler (Seyidoğlu 1985: 155).

II.A.14.3412. Cinler, kışın yaşadıkları bölgeye kimsenin gelmemesi için yerleri ısıtıp donmasını sağlarlar (QTaner 1998: 43).

II.A.14.3413. Cinler, kıymetli eşyaları toprağa dönüştürebilirler (Yağbasan 2013: 168).

II.A.14.3414. Cinler, kimsenin gitmeye cesaret edemediği ormanda davul zurna eşliğinde düğün yaparlar (Güzel 2016: 176).

II.A.14.3415. Cinler, kocası askerde olup her akşam Ayete'l-kürsü okuyan kadının kapısında nöbet tutarlar (Ulu 1990: 209).

II.A.14.3416. Cinler, komutanlarıyla birlikte belirli bir yerde yaşarlar (Acar 2013: 207).

II.A.14.3417. Cinler, korudukları hazineyi geri getirmeyen adamı üç gün rüyasında uyarırlar ve üçüncü gece çarpıp öldürürler (Güzel 2016: 178).

II.A.14.3418. Cinler, köfte yerine eşek pisliği, döşek yerine küle otururlar (Tekin 2003: 84).

II.A.14.3419. Cinler, köyün yunağına gidenleri çarpar, dillerini boğazlarına tıkar ve bazılarını öldürürler (Sönmez 1994: 393).

II.A.14.3420. Cinler, Kur'anlar okunup dualar edildikten sonra kendi köylerini terk ederler (Gündüz Alptürker 2013: 162).

II.A.14.3421. Cinler, kurbağa suretinde dolaşırlar (Balaban 2013: 533).

II.A.14.3422. Cinler, mağaralarına gelen gelini, düğünle kendi gelinleri yaparlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 329).

II.A.14.3423. Cinler, mart ayında gece yarısı yalnız bir adamın evinde çalgılar eşliğinde düğün yaparlar (Gündüz Alptürker 2013: 159).

II.A.14.3424. Cinler, mezarlıklarda ve değirmenlerde yaşarlar (Çek vd. 2018: 45).

II.A.14.3425. Cinler, musallat olduğu kişinin ağzından konuşurlar (Gündüz Alptürker 2013: 160).

II.A.14.3426. Cinler, musallat oldukları adama tanıdığı insanların suretinde görünürler (Ulu 1990: 210).

II.A.14.3427. Cinler, musallat oldukları adamı düğünlerine götürürler ve ona tokat atarlar (Sönmez 1994: 392).

II.A.14.3428. Cinler, musallat oldukları adamı geceleri evinden alarak ona işkence yaparlar (Sönmez 1994: 392).

II.A.14.3429. Cinler, musallat oldukları adamı uykusunda öldürürler (Sancak 2008: 87).

II.A.14.3430. Cinler, musallat oldukları adamın evini sallarlar ve ona beyaz kedi suretinde görünürler (Önal 2013: 267).

II.A.14.3431. Cinler, musallat oldukları insanları suda boğmaya, ateşte yakmaya veya üzerine kayalar atarak öldürmeye çalışırlar (Ulu 1990: 256).

II.A.14.3432. Cinler, musallat oldukları kadına çamur suretinde görünürler ve onu Cuma akşamları alıp götürürler (Ulu 1990: 231).

II.A.14.3433. Cinler, musallat oldukları kadına gaipden haber verebilirler (Ulu 1990: 231).

II.A.14.3434. Cinler, musallat oldukları kadından katmer yapmasını ve sabah namazından önce ağacın altına bırakmasını isterler (Göde 2002: 430).

II.A.14.3435. Cinler, musallat oldukları kadını zaman zaman korkuturlar (Göde 2002: 430).

II.A.14.3436. Cinler, musallat oldukları köyde, küçük çocukları kaçıırırlar (Tozlu 2013: 156).

II.A.14.3437. Cinler, ocak kenarındaki yemek artıklarıyla ve ekmek kırıntılarıyla beslenirler (Göde 2002: 435).

II.A.14.3438. Cinler, oğlak suretinde dolaşırlar ve sudan geçemezler (Çek vd. 2018: 47).

II.A.14.3439. Cinler, oğlak suretinde dolaşırlar ve yalnız insanların peşine takılırlar (Balaban 2013: 530).

II.A.14.3440. Cinler, oldukça kısa boyludur (Kara 1993: 85).

II.A.14.3441. Cinler, ormandan geçerken namaz kılan adamı görünce yollarını değiştirirler (Balaban 2013: 647).

II.A.14.3442. Cinler, ölebilirler ve insan kılığına girip dolaşabilirler (Bazancir 2010: 80).

II.A.14.3443. Cinler, padişahlarıyla beraber geceleri düğün yaparlar (Işık 1998: 105).

II.A.14.3444. Cinler, para olarak kömür kullanırlar ve eve götürülen kömür, altına dönüşür (Gökşen 1999: 110).

II.A.14.3445. Cinler, para olarak soğan kabuğu kullanırlar (Balaban 2013: 533; Alpaslan 2010: 392).

II.A.14.3446. Cinler, para olarak soğan kabuğu verirler ve eve götürülen soğan kabukları altına dönüşür (Alpaslan 2010: 393; Balaban 2013: 534; Işık 1998: 114; Kongül 2013: 44; Önal 2013: 259; Sancak 2008: 89-90; Seyidoğlu 1985: 157).

II.A.14.3447. Cinler, para yerine kömür verirler ve eve getirilen kömür altına dönüşür (Akkuş 2018: 43).

II.A.14.3448. Cinler, periler ve şeytanlara davul çalan köpek, sırrı ifşa edildiğinde ortadan kaybolur (Demir 2013b: 72).

II.A.14.3449. Cinler, periler veya mekirler,⁶⁹ geceleri atlara binip yelelerini örerler (Ulu 1990: 243).

II.A.14.3450. Cinler, peygamberlik ortaya çıktıktan sonra daha az görülür (Ulu 1990: 181).

II.A.14.3451. Cinler, rüyada insanlara musallat olurlar (Yalçınkaya 2008: 137).

II.A.14.3452. Cinler, sabah ezanından önce bir mağarada düğün yaparlar ve rastladıkları avcıyı davet ederler (Gündüz Alptürker 2013: 160).

II.A.14.3453. Cinler, sabah ezanını duyamayacakları yerlere kaçarlar (Balaban 2013: 653).

II.A.14.3454. Cinler, sabah namazından sonra insanlara musallat olmazlar (Çek vd. 2018: 41).

⁶⁹ Anlatı, bu açıdan belirsizdir ve metinde her birinin olabileceği yazılıdır.

II.A.14.3455. Cinler, sabah olunca ortadan kaybolurlar ve serdikleri yatak, eşek pisliğine dönüşür (Önal 2013: 259).

II.A.14.3456. Cinler, sabah olup horozlar öttükten sonra ortadan kaybolurlar (Önal 2013: 394).

II.A.14.3457. Cinler, sabah olup horozlar ötünce ortadan kaybolurlar (Dervişoğlu 2016: 302).

II.A.14.3458. Cinler, sabah olup horozlar ötünce ortadan kaybolurlar (Önal 2013: 260).

II.A.14.3459. Cinler, sabaha karşı mezarlıklardan bölük bölük geçerler (Tekin 2003: 85).

II.A.14.3460. Cinler, sahiplendikleri değirmende (Cin Değirmeni) yaşarlar (Akkuş 2018: 97).

II.A.14.3461. Cinler, sakallı küçük insan formundadır (Kara 1993: 86).

II.A.14.3462. Cinler, siyah bir ata biner ve atın yelelerini örer (Sancak 2008: 84).

II.A.14.3463. Cinler, sudan uzak durmaya çalışırlar (Karadavut 1992: 236).

II.A.14.3464. Cinler, sürekli samanlıklarda yaşarlar ve samanlığın eşiğinden geçerken besmele çekmek gerekir (Seyidoğlu 1985: 152).

II.A.14.3465. Cinler, şehadet ve besmele çekilince kaybolurlar (Seyidoğlu 1985: 75).

II.A.14.3466. Cinler, takva ehli insanların, ejderhaların ve yılanların suretine bürünebilirler (Ulu 1990: 260).

II.A.14.3467. Cinler, tavuk ve maya olarak görünürler (Önal 2013: 268).

II.A.14.3468. Cinler, toplandıkları mağarada davul ve zurna çalıp eğlenirler (Bazancir 2010: 87).

II.A.14.3469. Cinler, uyandırdıkları adamı düğünlerine götürürler ve davul zurna çalıp eğlenirler (Dervişoğlu 2016: 302).

II.A.14.3470. Cinler, yakınlık kurdukları insanlara gaipden haber verebilirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 195).

II.A.14.3471. Cinler, yalnız adamı evinde keserler ve evdeki bıçakta ve keserde hiç kan izi görülmez (Güzel 2016: 178).

II.A.14.3472. Cinler, yalnız adamın yanına gelip orada eğlendikten sonra kaybolurlar (Seyidoğlu 1985: 155).

II.A.14.3473. Cinler, yalnız kalan adamın etrafını çevirip halay çekerler (Balaban 2013: 652).

II.A.14.3474. Cinler, yalnız uyuyan adamın yatağına üç adam suretinde gelirler (Ulu 1990: 192).

II.A.14.3475. Cinler, yalnızca istedikleri insanlara görünürler (Çek vd. 2018: 41).

II.A.14.3476. Cinler, yalnızca musallat oldukları çocuğa karınca suretinde görünürler (Önal 2013: 267).

II.A.14.3477. Cinler, yalnızca musallat oldukları çocuğa, ağızlarından su çıkaran üç yılan suretinde görünürler (Önal 2013: 266).

II.A.14.3478. Cinler, yalnızca musallat oldukları insanlara görünebilirler (Akkuş 2018: 83; Ulu 1990: 200).

II.A.14.3479. Cinler, yalnızca onlarla iletişim kurmayı bilen insanlara görünürler (Ulu 1990: 187).

II.A.14.3480. Cinler, yanında Kur'an bulunmayan çocukları değiştirirler (Seyidoğlu 1985: 154).

II.A.14.3481. Cinler, yaşadıkları dereye düğün yaparlar (Taner 1998: 44-45).

II.A.14.3482. Cinler, yaşadıkları evde su bulamayınca sinirlenip su kaplarını devirirler ve odadaki eşyaların yerlerini değiştirirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 371).

II.A.14.3483. Cinler, yaşadıkları mağarada çalgılar çalıp türküler söyleyerek düğün yaparlar ve gördükleri insanları –besmele çekmemeleri koşuluyla- aralarına davet ederler (Helimoğlu Yavuz 1993: 312).

II.A.14.3484. Cinler, yaşadıkları yerden yalnız geçen çocuktan rahatsız olup onu boğarlar (Taner 1998: 44).

II.A.14.3485. Cinler, yaylada, evlerin bodrum katlarında ve inlerde yaşarlar (Çıblak 1995: 214).

II.A.14.3486. Cinler, yazın en kurak zamanlarında fırtına ve kasırga biçiminde görünürler (Ulu 1990: 225).

II.A.14.3487. Cinler, yılan suretindeki cini öldüren adamı, ayakları ters üç jandarma suretinde alıp mahkemeye götürürler (Gökşen 1999: 179).

II.A.14.3488. Cinler, yıldızlama yapan (hüddam ilmiyle uğraşan) ve başarılı olamayan hocayı, bir dağın tepesine götürürler (Önal 2013: 270).

II.A.14.3489. Cinler, zilli tel çalıp türkü söyleyerek eğlenirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 310).

II.A.14.3490. Cinler ve periler, besmele çekmeyen kadının bebeğini boğarlar (Oğuz ve Yavuz 2005: 81).

II.A.14.3491. Cinlerden (garagura) korunmak için dua etmek ve abdestli gezmek gerekir (Ulu 1990: 182).

II.A.14.3492. Cinlerden korkup dua eden bekçi, bir daha cinlerin sesini duymaz (Sancak 2008: 88).

II.A.14.3493. Cinlerden kurtulmanın yolu, yatağın etrafını çizmek ve orada yedi kez Ayete'l-kürsi okumaktır (Ulu 1990: 189).

II.A.14.3494. Cinlerden sudan atlanarak korunur (Ulu 1990: 234).

II.A.14.3495. Cinlere hükmedebilen hoca, çocukları havada asılı tutabilir (Yüksel 2011: 198).

II.A.14.3496. Cinlere hükmeden veli, çiftçilik işlerini onlara yaptırır (Tozlu 2013: 67).

II.A.14.3497. Cinlere karışmış olan adam, böcek suretindeyken öldürülür (Seyidoğlu 1985: 153).

II.A.14.3498. Cinlere katmer pişirip sabah namazından önce ağacın altında bırakan kadın, sabah katmer sinisinin altında dolu olduğunu görür (Göde 2002: 430).

II.A.14.3499. Cinleri gören adam korkusundan yerinden kalkamaz (Gündüz Alptürker 2013: 160).

II.A.14.3500. Cinleri gören adam, dua okuyarak oradan uzaklaşır (Güzel 2016: 177).

II.A.14.3501. Cinleri gören insan göğe yükselir ve birebir karşılaşan insanlar akıllarını kaybederler (Yakın 2017: 142).

II.A.14.3502. Cinleri gören ve bir cinin ensesine üflediği adam, sürekli korku nöbetleri geçirip bayılır (Seyidoğlu 1985: 155).

II.A.14.3503. Cinleri ve şeytanları kovmak için besmele çekmek isteyen kızın dili dönmez (Balaban 2002: 649).

II.A.14.3504. Cinlerin arasında kalan adam, sabah hayvan pisliği içinde uyanır (Balaban 2002: 533).

II.A.14.3505. Cinlerin arkadaşı olan adam, evinde onlarla yemek yer ve cinler ondan başkasına görünme (Ulu 1990: 194).

II.A.14.3506. Cinlerin arkadaşı olan adam, oldukça kuvvetlidir (Ulu 1990: 194).

II.A.14.3507. Cinlerin atının sesi gelir ama kendileri görünmez (Önal 2013: 271).

- II.A.14.3508. Cinlerin atlarından ayak sesi çıkmaz (Önal 2013: 269).
- II.A.14.3509. Cinlerin ayakları ters, saçları uzundur (Balaban 2013: 652).
- II.A.14.3510. Cinlerin ayakları terstir ve insanlara görünürler (Işık 1998: 107).
- II.A.14.3511. Cinlerin ayakları terstir (Alpaslan 2010: 392; Güzel 2016: 177; Gökşen 1999: 110; 184; Işık 1998: 117; Helimoğlu Yavuz 1993: 328; Seyidoğlu 1985: 157).
- II.A.14.3512. Cinlerin bir taifesi kuvvetlerini sudan alırlar, suya taparlar ve hayvan suretine bürünebilirler (Ulu 1990: 256).
- II.A.14.3513. Cinlerin boyu kısa, başları sivridir (Balaban 2013: 652).
- II.A.14.3514. Cinlerin çarpıp ağzını ediği insanlar, üzerinde belirli şekiller bulunan, ardıc ağacından yapılmış bir tokmakla dövülerek tedavi edilir (Ulu 1990: 212).
- II.A.14.3515. Cinlerin çarptığı insanlar felç olurlar ve elleri ayakları tutmaz (Göde 2002: 432).
- II.A.14.3516. Cinlerin çörek diye yedirdikleri aslında eşek pisliğidir (Önal 2013: 261).
- II.A.14.3517. Cinlerin davulunu duyan adam korkar korkmaz cinler kaybolur (Kara 1993: 84).
- II.A.14.3518. Cinlerin de kendilerine ait adları vardır (Sancak 2008: 89).
- II.A.14.3519. Cinlerin dokunduğu insanlar çarpılırlar ve kurtulmak için Yasin suresini okumak gerekir (Ulu 1990: 204).
- II.A.14.3520. Cinlerin düğüne götördükleri kadın hastalanır ve bir süre sonra delirerek ölür (Akkuş 2018: 51).
- II.A.14.3521. Cinlerin düğünlerine götürülen kadın, ertesi gün kendisini baygın bir halde bulur (Akkuş 2018: 51).
- II.A.14.3522. Cinlerin düğününde iki ayağı üstünde oynayan köpek, sırrı ifşa edilince oynar ve çekip gider (Gündüz Alptekin 2013: 159).
- II.A.14.3523. Cinlerin düğününde zurna çalan köpek, sırrı ifşa edildiğinde ortadan kaybolur (Gündüz Alptekin 2013: 159).
- II.A.14.3524. Cinlerin düğüne davetsiz katılan kadın çarpılır ve bir süre sonra ölür (Önal 2013: 261).
- II.A.14.3525. Cinlerin düğüne giden insanlar üstleri başları yırtık, saçları dağınık bir durumda dönerler (Çıblak 1995: 214).
- II.A.14.3526. Cinlerin düğüne katılan adam üç ay hasta kalır (Önal 2013: 259).
- II.A.14.3527. Cinlerin düğüne katılan adam, ertesi gün bir böğürtlen ağacının üstünde uyanır (Önal 2013: 260).
- II.A.14.3528. Cinlerin düğüne katılan adam, onlar gibi görünmez olur (Kara 1993: 85).
- II.A.14.3529. Cinlerin düğüne katılan kimi insanların ağızları yamulur (Önal 2013: 259).
- II.A.14.3530. Cinlerin düğüne rastlayan adam korkar ama zarar görür diye ses çıkarmaz (Önal 2013: 258).
- II.A.14.3531. Cinlerin düğününü gören bazı insanların hayvanları ölür (Önal 2013: 261).
- II.A.14.3532. Cinlerin elbiseleri giymemesi için elbiselere iğne takılır (Sancak 2008: 85).
- II.A.14.3533. Cinlerin elleri ve ayakları terstir (Ulu 1990: 229).
- II.A.14.3534. Cinlerin erkeği ve dişisi vardır (Çek vd. 2018: 41).

- II.A.14.3535. Cinlerin göğsü yükseldiğini gören adam korkudan titrer (Ulu 1990: 193).
- II.A.14.3536. Cinlerin görünenleri ve görünmeyenleri vardır (Sancak 2008: 85).
- II.A.14.3537. Cinlerin hasta ettiği adamın kurtulma yolu, Yasin suresini okumaktır (Ulu 1990: 202).
- II.A.14.3538. Cinlerin hükümdarı insan suretindedir ve tacı ve tahtıyla dolaşır (Ulu 1990: 207).
- II.A.14.3539. Cinlerin hükümdarı şişmandır ve gözleri patlaklıdır (Ulu 1990: 203).
- II.A.14.3540. Cinlerin insanlara görünmemesinin nedeni, onların aşırı güzel olmaları nedeniyle Hz. Havva tarafından saklanması ve sonra yok olmalarıdır (Kongül 2013: 49).
- II.A.14.3541. Cinlerin iyi huyluları ve kötü huyluları vardır (Değer 2014: 238; 241).
- II.A.14.3542. Cinlerin kadını götürdüğü yer “sahipli” sayılır ve o yol kullanılmaz (Akkuş 2018: 52).
- II.A.14.3543. Cinlerin kendi aralarında mahkemeleri vardır (Balaban 2013: 555).
- II.A.14.3544. Cinlerin koruduğu hazineye giden ve gözüne görünen çıplak kıza ilişen adam çarpılır ve ağzı eğilir (Ulu 1990: 254).
- II.A.14.3545. Cinlerin koruduğu hazineyi almak isteyen kişi, gözüne görecek çıplak kıza ilişmemelidir (Ulu 1990: 254).
- II.A.14.3546. Cinlerin kötü niyetli olanları insanları çarparlar (Tekin 2003: 84).
- II.A.14.3547. Cinlerin mahkemesi ormandaki bir dere kenarında yapılır (Değer 2014: 239).
- II.A.14.3548. Cinlerin musallat olduğu adam sürekli bayılır (Gündüz Alptürker 2013: 161).
- II.A.14.3549. Cinlerin musallat olduğu adam, hoca okumaya başlayınca bir bir cinlerin adını söylemeye başlar (Ulu 1990: 218).
- II.A.14.3550. Cinlerin musallat olduğu çocuk, geceleyin güneşi görür (Önal 2013: 267).
- II.A.14.3551. Cinlerin musallat olduğu çocuk, üç kere Cin Sûresi okununca tekrar cinleri görmez (Önal 2013: 267).
- II.A.14.3552. Cinlerin musallat olduğu hamile kadın, birkaç hocaya okutulduktan sonra kurtulur (Akkuş 2018: 46).
- II.A.14.3553. Cinlerin musallat olduğu insan, bir daha yakasını kurtaramaz (Ulu 1990: 221).
- II.A.14.3554. Cinlerin musallat olduğu insanlar felç olur, dilleri tutulur, topallaşırlar ve akli dengelerini kaybederler (Ulu 1990: 188).
- II.A.14.3555. Cinlerin musallat olduğu insanlarda diş kitlenmesi, sara hastalığı, damar sertliği ve felç görülür (Ulu 1990: 256).
- II.A.14.3556. Cinlerin musallat olduğu kadın bayılır, dişlerini sıkar ve topuklarını birbirine vurur (Ulu 1990: 189).
- II.A.14.3557. Cinlerin musallat olduğu kadın sürekli bayılır (Ulu 1990: 216).
- II.A.14.3558. Cinlerin musallat olduğu kadın, dağa kaçır (Güzel 2016: 179).
- II.A.14.3559. Cinlerin musallat olduğu kadın, gece yatağından kaldırılır. Soyundurularak yeni elbiseler alınır. Kayseri’de bir düğüne götürülür ve evine getirilir. Kadına bunları yaptırırken bebeğine ağlamaması için meme verirler (Görkem 1987: 225).
- II.A.14.3560. Cinlerin musallat olduğu kız, kendisine sorulan her şeyi bilir (Balaban 2013: 648).
- II.A.14.3561. Cinlerin musallat olduğu kişi, gece yarısı atlı bir cin beyine mektup/muska verilerek kurtarılabilir (Balaban 2013: 532; Çelik 2008: 404; Keser 2017: 119; Seyidoğlu 1985: 157).

II.A.14.3562. Cinlerin musallat olduğu köyün cinlerden temizlenebilmesi için köye bir cami yaptırılması gerekir (Sönmez 1994: 393).

II.A.14.3563. Cinlerin Müslümanı ve gayrimüslimi vardır (Ulu 1990: 260).

II.A.14.3564. Cinlerin olduğu yerden “destur” demeden geçen yalnız gelin çarpılır (Taner 1998: 44).

II.A.14.3565. Cinlerin öldürmek istediğı adam, tüfeğine mermi yerine ekmek koyarak tüfeğini ateşler (Gökşen 1999: 110).

II.A.14.3566. Cinlerin parası soğan kabuğı ve at pisliğidir (Türktaş 2012: 222).

II.A.14.3567. Cinlerin ruhu yoktur be nedenle de sabit bir şekilleri yoktur (Ulu 1990: 260).

II.A.14.3568. Cinlerin sahiplendiğı hazineyi alabilmek için bir insan kurban vermek gerekir (Göde 2002: 442; Gökşen 1999: 197).

II.A.14.3569. Cinlerin sahiplendiğı parayı almak için dua okuyan hoca, paraların düştüğünü görünce bağırır ve sihir bozulur. Hoca, yanındakilerle beraber farklı yerlere düşer (Akkuş 2018: 119).

II.A.14.3570. Cinlerin sahiplendiğı yerlerden geçerken dua okumak gerekir (Akkuş 2018: 51).

II.A.14.3571. Cinlerin sahipli olduğı kiler temizlenmezse evdeki her şey bereketlenir (Helimoğlu Yavuz 1993: 165).

II.A.14.3572. Cinlerin şeytan kavminden olanları, namaz esnasında kara koyun suretinde görünürler ve namazı bozmaya çalışırlar (Ulu 1990: 181).

II.A.14.3573. Cinlerin taktığı külâhı çıkaran adam, kendisine gelir ve çok korkup hastalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 342).

II.A.14.3574. Cinlerin uyandırıp eğlencelerine davet ettikleri değirmenci korkar (Göde 2002: 433).

II.A.14.3575. Cinlerin verdiğı kızı yalnızca alan adam görebilir ve kızın yakasına bir firkete takmak gerekir (Seyidoğlu 1985: 123).

II.A.14.3576. Cinlerin verdiğı kül, insanlar tarafından eve götürülünce altına dönüşür (Işık 1998: 115).

II.A.14.3577. Cinlerin vurduğı adamın yüzü eğilir (Balaban 2013: 650).

II.A.14.3578. Cinlerin yakaladığı adam, korkarak yardım ister (Çek vd. 2018: 41).

II.A.14.3579. Cinlerin yaşadığı ev çok bereketlidir (Helimoğlu Yavuz 1993: 371).

II.A.14.3580. Cinlerin yaşadığı ev temiz tutulmazsa evin bereketi kaçar ve uğursuzluklar meydana gelir (Helimoğlu Yavuz 1993: 371).

II.A.14.3581. Cinlerin yaşadığı hamamda duvarların birleşip ayrıldığını gören üç kişi bayılır, bir kişi ise akli dengesini kaybeder (Alpaslan 2010: 386).

II.A.14.3582. Cinlerin yaşadığı mağaraya giden akıl hastaları, bir gecelerini orada geçirirlerse iyileşirler (Sancak 2008: 88).

II.A.14.3583. Cinlerin yaşanıldığına inanılan mağaraya kimse gitmez (Bazancir 2010: 87).

II.A.14.3584. Cinlerin yediğı yemek eve götürüldüğünde at pisliğine dönüşür (Işık 1998: 113).

II.A.14.3585. Cinlerle dost olan adam, onlardan nal şeklinde demir bir mühür alır. Mührü taşıyan kişi cinlerin kötülüklerinden korunur (Helimoğlu Yavuz 1993: 125).

II.A.14.3586. Cinlerle horon tepen adam, beğendiğı bir cin kızının koluna girer ve “garauş garayı” diye bağırırsa, koluna girdiğı cin kızı dışındaki herkes kaybolur (Işık 1998: 107).

- II.A.14.3587. Cinlerle iletişim kuran hocanın sara hastası olması gerekir (Ulu 1990: 257).
- II.A.14.3588. Cinlerle karşılaşan adam hastalanır ve altı ay sonra ölür (Akkuş 2018: 51).
- II.A.14.3589. Cinlerle karşılaşan adam kırk gün kadar konuşamaz ve ölür (Kara 1993: 86).
- II.A.14.3590. Cinlerle karşılaşan adam su dökme bahanesiyle kaçır (Gündüz Alptürker 2013: 160).
- II.A.14.3591. Cinlerle karşılaşan adam, bir süre sonra kör olur (Çek vd. 2018: 47).
- II.A.14.3592. Cinlerle karşılaşan kadın, karanlık çökmeden evde olmaya karar verir (Göde 2002: 431).
- II.A.14.3593. Cinlerle karşılaşan ve güreş teklif edilen adam korkup kaçır. Korkudan hastalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 343).
- II.A.14.3594. Cinlerle yaşayan ve ailesi cin olan adam, gündüzleri görülmez ve sadece geceleri dışarı çıkar (Bazancir 2010: 75).
- II.A.14.3595. Cinli ağaç, akşam altında oturan insanların akli dengelerini bozar (Güzel 1016: 176).
- II.A.14.3596. Cinli hamamın önünde siyah çarşafli bir kadın yeşil bir örgü ördüğü görülür ve gündüzleri hamamdan davul zurna sesleri gelir (Acar 2013: 208).
- II.A.14.3597. Cinli odada duvar kible tarafından ikiye ayrılır ve içeriye bir ihtiyar ile bir kız girer (Dervişoğlu 2016: 395).
- II.A.14.3598. Cinli olduğuna inanılan ağacı kimse korkusundan kesemez ve kimse onun hakkında konuşmaz (Güzel 2016: 176).
- II.A.14.3599. Cinli tavşan ve tilkiyi vuran avcının belden aşağısı kan rengine döner ve hastalanır (Ulu 1990: 183).
- II.A.14.3600. Cintoşının yanına tuvaletini yapan adam, farklı kılıklara giren bir kedi görür ve bayılır (Gökşen 1999: 139).
- II.A.14.3601. Cuma namazı vaktinde dışarıda tuvaletini yapan kadının bacaklarına bir şey dolandır ve garip varlıklar görür (Yakın 2017: 143).
- II.A.14.3602. Çarşamba günü düğünleri yapılan gelinler, Çarşamba günleri cinlerin düğün günü olduğu için hastalanırlar (Sancak 2008: 83).
- II.A.14.3603. Çayı yere yanlışlıkla yere döken adam, çayı cinin üstüne dökmüştür. Cinler adama musallat olurlar (Sancak 2008: 87).
- II.A.14.3604. Çirkin olan ve düğünü yapılan cin kızları, aynı gün düğünü olan insanları (kızları) çarparlar (Sancak 2008: 83).
- II.A.14.3605. Çocuk suretindeki cin, arkadaşlarını öldürmek için bir yılan dönüşür (Değer 2014: 238).
- II.A.14.3606. Çocuk, bir cinin üzerine taş düşürerek onu topal bırakır. Cin de çocuğu hasta eder (Işık 1998: 105).
- II.A.14.3607. Çocuk, tuvaletini bir kaba yapar ve pisliği bir cinin üstüne denk gelir. Cin, çocuğun kafasını çevirir (Tekin 2003: 85).
- II.A.14.3608. Define aramaya giden adamlar, yanlarında iki yaşında bir kız çocuğunu götürürler. Hoca, definenin başında okudukça cinler kızı havaya kaldırır ve uçurumdan atmak üzere götürürler (Keser 2017: 117).

II.A.14.3609. Değirmende cinlerle karşılaşan adam, kürkünün altına saklanır ve onları izler (Gündüz Alptürker 2013: 15).

II.A.14.3610. Değirmende cinlerle karşılaşan değirmenci, korkar ve yorganın altından onları izler (Gündüz Alptürker 2013: 158).

II.A.14.3611. Değirmende helva yapan cinler, gördükleri adamı aralarına helva yemeye davet ederler (Emiroğlu 1993: 271).

II.A.14.3612. Değirmende unun üzerine yatan adam, cinler tarafından korkutulur (Balaban 2013: 533).

II.A.14.3613. Deli kadın, cinlerle birlikte yaşar ve bir süre sonra onların arasına katılır (Kongül 2013: 78).

II.A.14.3614. Dişi bir cinle evlenen ve çocuk sahibi olan kişi, yalnızca bir hocanın yardımıyla kurtulabilir. Hoca dua okudukça cinlerle adamın arasına bir duvar örülür (Kara 1993: 88).

II.A.14.3615. Dişi bir cinle karşılaşan adam korkusundan hastalanır ve bir süre sonra ölür (Kara 1993: 89).

II.A.14.3616. Doğruluk cinleri (melekleri?), haksızlık yapan insanların haklarını tayin ederler (Helimoğlu Yavuz 1993: 315).

II.A.14.3617. Doğum yapan kadınlar, bebeklerini (cinler tarafından) zarar görmemeleri için eleğin üzerine koyar; yanlarına Kur'an, demir veya muska bırakırlar (Kongül 2013: 49).

II.A.14.3618. Dua okundukça soyunan bir kız suretindeki cin, konuşulursa insanları çarpar (Emiroğlu 1993: 283).

II.A.14.3619. Düğün yapan cinler, sabah ezanı okununca düğünlerini bitirirler (Gökşen 1999: 184).

II.A.14.3620. Ecinni keçi suretinde dolaşır (Akkuş 2018: 124).

II.A.14.3621. Ecinni, ateşten kaçır (Emiroğlu 1993: 282).

II.A.14.3622. Ecinni, çocukların okutulduğu bir medreseye insan suretinde gider (Emiroğlu 1993: 282).

II.A.14.3623. Ecinniler, geceleri değirmendeki yalnız adamı çarparlar (Akkuş 2018: 124).

II.A.14.3624. Ecinniler, kendilerinden birine ateş eden insanı evinden alıp mahkemelerine götürürler (Akkuş 2018: 124).

II.A.14.3625. Ecinnilerin geceleri insan suretinde gezmeleri yasaktır (Akkuş 2018: 124).

II.A.14.3626. Ecinninin çarptığı adam sürekli hışıır, titrer, adamın ağzından ve burnundan köpükler gelir (Akkuş 2018: 124).

II.A.14.3627. Erkek atlar cinleri görebilir ve gördüklerinde bağırmaya başlarlar (Seyidoğlu 1985: 124).

II.A.14.3628. Erkek ve dişi cin, rastladıkları adamı kendi taraflarına çekmeye çalışır ve ona mal vaat ederler (Çek vd. 2018: 41).

II.A.14.3629. Eşek suretindeki cin, işlerine karışan adamı çifteleyerek yarım kilometre uzakta bir yere fırlatır (Emiroğlu 1993: 276).

II.A.14.3630. Eşek suretindeki cinin çiftelediği adamın korkudan dudakları uçuklar, ağzı yara bere içinde kalır (Emiroğlu 1993: 276).

- II.A.14.3631. Etrafının cinlerle sarılı olduğunu gören çocuk çok korkar (Ulu 1990: 218).
- II.A.14.3632. Ev sahibi, içinde cin görülen evi yakar (Güzel 2016: 178).
- II.A.14.3633. Evde beslenen kara köpek cindir ve geceleri beş kara keçiyle buluşur (Sancak 2008: 84).
- II.A.14.3634. Evin kilerine yerleşen ve yavruleyen yılan suretindeki cin, evin bereketini artırır (Helimoğlu Yavuz 1993: 340).
- II.A.14.3635. Gaipdenler (Bizden İyiler-cinler), evde kimse yokken sulukta yıkanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 371).
- II.A.14.3636. Gaipte cinler ve melekler olmak üzere iki nesil vardır (Bazancir 2010: 80).
- II.A.14.3637. Gayrimüslim cinler, aralarına gelen insanoğlunu öldürmeye çalışırlar (Gökşen 1999: 110).
- II.A.14.3638. Gece dışarıda gezerken küllüğe basan kadına cinler musallat olur (Güzel 2016: 179).
- II.A.14.3639. Gece dışarıya su döken ve cinler tarafından rahatsız edilen kadını duyan köylüler, gece dışarı su dökmezler (Güzel 2016: 179).
- II.A.14.3640. Gece vakti bir kadın suretinde görünen cin, adamla evlenmek ister (Kara 1993: 89).
- II.A.14.3641. Gece yarısı cinlerle karşılaşan adam sürekli dua ettiği için zarar görmez (Seyidoğlu 1985: 153).
- II.A.14.3642. Gece yarısı dışarıda eşinin yanında uyuyan adam (cinlerin etkisiyle), eşiyle arasında bir boşluk olduğunu fark eder. Ne kadar çabalasa da hareket edemez (Işık 1998: 103).
- II.A.14.3643. Gece yarısı kilisenin yanına tuvaletini yapan köylü, karşısında insana benzeyen kısa boylu varlıklar (cinler) görür (Akkuş 2018: 126).
- II.A.14.3644. Geceleri davul zurna sesi gelen değirmene kimse gidip bakmaya cesaret edemez (Gökşen 1999: 110).
- II.A.14.3645. Geceleri dışarıda dolaşan kadına cinler musallat olunca, kimse gece evden çıkmamaya çalışır. Çıkanlar da besmele çekerler (Güzel 2016: 179).
- II.A.14.3646. Gecelerin mezardan kendisine taş atılan adam, durumu cinlere yorar ve tarlaya tek başına gitmez (Değirmenci 2009: 192).
- II.A.14.3647. Geceleyin cinlere rastlayan adam, korkudan bayılır (Bazancir 2010: 81).
- II.A.14.3648. Gençliğinde cinlere küfreden ve kötü davranan adam, yaşlılığında cinler tarafından rahatsız edilir (Ulu 1990: 184).
- II.A.14.3649. Gittiği düğünün cin düğünü olduğunu anlayan adam, önüne konan tatlının hayvan pisliği olduğunu görür (Güzel 2016: 177).
- II.A.14.3650. Göğsüne çuvaldız batırılan cinler, insanların hizmetine girer (Tozlu 2013: 156).
- II.A.14.3651. Gördüğü adamın cin olduğunu bilmeyen çiftçi, onu uyandırmaya çalışsa da kımıldatamaz (Ulu 1990: 185).
- II.A.14.3652. Gördüğü insanların cin olduğunu anlayan adam çok korkar (Gökşen 1999: 110).
- II.A.14.3653. Görünmez bir varlık (cin) tarafından elindeki fincan alınan adam korkudan lal olur (Seyidoğlu 1985: 124).

II.A.14.3654. Haksız olan cin, mahkemede yargılanır ve asılır. Ertesi gün asıldığı yerde asılı bir fare görülür (Işık 1998: 112).

II.A.14.3655. Halk, cin görülen yere gitmekten çekinir (Akkuş 2018: 82).

II.A.14.3656. Hamama götürülen âlim, cinleri görünce dua okur ve hepsi ölmeye başlar (Seyidoğlu 1985: 123).

II.A.14.3657. Hamamda uyuyan adam, uyandığında ayakları ters, insan suretinde cinler görür (Seyidoğlu 1985: 123).

II.A.14.3658. Hasta olan bir kişi, bir gece korkmadan cinlerin olduğu mağarada uyursa iyileşir. Mağaraya giden erkek tavuk; kadının ise horoz kurban etmesi gerekir (Helimoğlu Yavuz 1993: 310).

II.A.14.3659. Hasta olan çocukların koynuna cinin saçından bir tutam koyulursa çocuk iyileşir (Sancak 2008: 84).

II.A.14.3660. Hayvanlar cinleri görünce ürkerler (Ulu 1990: 202).

II.A.14.3661. Hazine, bir cin tarafından sahiplenilmiştir ve hazineyi bulan adam çarpılır (Keser 2017: 116).

II.A.14.3662. Hazineni bekçiliğini yapan cin, güzel bir kız suretinde görünür ve hoca dua okudukça soyunur (Emiroğlu 1993: 283).

II.A.14.3663. Hazineyi koruyan cinlerden kurtulmak için soğan kabuğu dökmek veya ayet okumak gerekir (Keser 2017: 117).

II.A.14.3664. Her cin taifesinin sebep olduğu hastalıklar; her taifeden de belirli bir cin vardır (Ulu 1990: 257).

II.A.14.3665. Her insanın üstünde hem melekler hem de cinler vardır. Bu cinler insanlara zarar vermezler ve sırları ortaya çıkınca kaybolurlar (Tekin 2003: 84).

II.A.14.3666. Hile yapan cinlere “ifrit” veya “şeytan” denir ve bunlar ateşe yapar, ateşe hükmederler (Ulu 1990: 256).

II.A.14.3667. Hoca, cinlenen çocuğa okumaya başlayınca, yalnızca çocuğun görebildiği cinler ortaya çıkar (Ulu 1990: 218).

II.A.14.3668. Hüddam sahibi hoca, cinleri belirli bir yerde hapseder (Ulu 1990: 252).

II.A.14.3669. Hz. Süleyman cinlere ve insanlara hükmedebilir (Duman 2010: 40).

II.A.14.3670. Hz. Süleyman, insanlara, devlere, cinlere ve perilere hükmeder (Duman 2010: 37).

II.A.14.3671. Hz. Süleyman, tılsımlı mührü sayesinde cinlere ve perilere hükmeder (Olgun 1987: 88).

II.A.14.3672. Işık biçiminde görünen cin, besmele çekilince yavaş yavaş kaybolur (Yağbasan 2013: 173).

II.A.14.3673. Işık formundaki cinlere ateş eden adamın silahı geri teper ve avcının elinde patlar (Acar 2013: 209).

II.A.14.3674. İğne batırılarak yakalanan cin, yakalayan adamı ve ailesini rahat bırakacağı sözünü vererek serbest kalır (Sancak 2008: 83).

II.A.14.3675. İhtiyar adam, cinlerin emirlerinden Asfâil’dir ve kızını emanet edip ona el uzatan adamları öldürür (Dervişoğlu 2016: 396).

II.A.14.3676. İki yavru köpek suretindeki cin eşeğe bindirilince, eşek anırmaya başlar (Sancak 2008: 86).

II.A.14.3677. İki yavru köpek yavrusu suretindeki cinler, eve götürülünce sabaha iki cesede dönüşürler. Gece tekrar köpek yavruları olurlar (Sancak 2008: 86).

II.A.14.3678. İlim sahibi hocalar, kişiye musallat olan cinleri yakabilirler (Gündüz Alptürker 2013: 161).

II.A.14.3679. İnek suretindeki cin, yanına yaklaşılnca ortadan kaybolur (Güzel 2016: 175).

II.A.14.3680. İnsanlar can verirken her taraf kan olur ve bu kanı yalnızca olağanüstü varlıklar görebilir (Özdemir 2003: 149).

II.A.14.3681. İnsanlar cin görülen mezarlıktan geceleri geçmeye korkarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 99; 311).

II.A.14.3682. İnsanlar cinlerin yaşadığı mağaradan geceleri geçmeye korkarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 312).

II.A.14.3683. İnsanlar, cinlerden zarar görmemek için onlardan “bizden iyiler” olarak bahsederler (Helimoğlu Yavuz 1993: 326).

II.A.14.3684. İnsanlar, cinlerin yaşadığı mağaradan yalnız geçmeye korkarlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 329).

II.A.14.3685. İnsanlara kötülük yapan cinlerde korunmak için, cinin görüldüğü çeşmede Cuma günleri dua edilir (Helimoğlu Yavuz 1993: 206).

II.A.14.3686. İnsanlara musallat olan cinler gayrimüslimdir (Ulu 1990: 255).

II.A.14.3687. İnsanlara yedi yıl hizmet eden cin, diğer cinlerin arasına dönmek için suya girdiğinde öldürülür ve girdiği pınar kan rengini alır (Helimoğlu Yavuz 1993: 380).

II.A.14.3688. İnsanların göremeyeceği şeyleri ifşa eden cin (dişi), kaybolur (Özdemir 2003: 149).

II.A.14.3689. İnsanlarla dost olup bu dünyada yaşayan cin, diğer cinlerin arasına döndüğünde öldürülür ve girdiği pınar kan rengini alır (Helimoğlu Yavuz 1993: 125).

II.A.14.3690. İnsanlarla evlenen dişi cinler, yalnızca kocalarına görünür (Kara 1993: 88).

II.A.14.3691. İtikat sahibi insanlar cinlerden korunabilirler (Ulu 1990: 256).

II.A.14.3692. İyi huylu cin, sürekli bebeği ölen kadının bebeğini emzirip yaşamasını sağlar (Gündüz Alptürker 2013: 162).

II.A.14.3693. Kadın, gece yarısı cinler tarafından eğlenmeye götürülür (Çelik 2008: 404).

II.A.14.3694. Kadın, lavaboya sıcak suyu döker ve lavabonun altındaki cinin ayağı topal kalır (Acar 2013: 207).

II.A.14.3695. Kadının taşan yemeğinden cin bebeğinin kolu yanınca, anne cin, kadını çarpar (Göde 2002: 435).

II.A.14.3696. Kadınlar, yıkandıkları hamamdaki göbek taşında aniden bir ölünün uzandığını görünce korkup kaçarlar (Alpaslan 2010: 386).

II.A.14.3697. Kamburunun gitmesi için gece yarısı hamama giden fakat onların “çarşambadır Çarşamba” tekerlemelerine “bugün Pazar” diyerek müdahale eden adamın kamburuna kambur eklenir (Helimoğlu Yavuz 1993: 103).

II.A.14.3698. Kara köpek suretinde dolaşan cin, adamın kendisine vereceğini söylediği karısını alarak kaybolur (Göde 2002: 434).

II.A.14.3699. Kara köpek suretindeki cin, sahibinin kendisini takip ettiğini anlayınca ortadan kaybolur (Sancak 2008: 85).

II.A.14.3700. Kara köpek suretindeki cinler, Yasin suresi okununca kaybolurlar (Ulu 1990: 205).

II.A.14.3701. Karşılaştığı cini kendisinden uzaklaştırmak isteyen adam, cinlerin mahkemesinde yargılanır (Akkuş 2018: 97).

II.A.14.3702. Karşılaştığı insanların cin olduğunu anlayan adam korkar (Değer 2014: 241).

II.A.14.3703. Karşılaştıkları varlığın cin olduğunu anlayan avcılar kaçarlara (Acar 2013: 209).

II.A.14.3704. Katıldığı düğünün cin düğünü olduğunu anlayan adam, korkusundan bir şey yapamaz (Gökşen 1999: 184).

II.A.14.3705. Kaynar suyu mutfağın lavabosuna döken kadın, suyu bilmeden bir cinin üzerine dökmüştür. Birkaç dakika sonra elleri felç olur (Özdemir 2003: 125).

II.A.14.3706. Keçi suretinde ecinni gören ve ona taş atan adam hastalanır ve bacakları inceler (Akkuş 2018: 125).

II.A.14.3707. Keçi suretindeki cin, gece yarısı eşeğiyle giden adam sarılır (Güzel 2016: 178).

II.A.14.3708. Keçi suretindeki cin, kendisinden korunmak için dua okunan yerden öteye gidemez (Önal 2013: 265).

II.A.14.3709. Keçi suretindeki cinin sarıldığı adam, korkusundan suya girer (Güzel 2016: 178).

II.A.14.3710. Keçi, geceleyin ağaçlık bir yerde keçi suretinde görünür (Güzel 2016: 175).

II.A.14.3711. Kedi suretindeki cin, bir sopayla dövülünce dağları çınlatan bir bağırta çıkar (Balaban 2013: 649).

II.A.14.3712. Kedinin konuştuğunu gören adam korkar ve kaçır (Seyidoğlu 1985: 156).

II.A.14.3713. Kendini götüröenlerin cin olduğunu anlayan kadın, korkup evine döner (Işık 1998: 110).

II.A.14.3714. Kız suretine bürünen cin, sırrı ifşa edilince ortadan kaybolur ve evin bereketi kaçır (Helimoğlu Yavuz 1993: 341).

II.A.14.3715. Köpek davul çalar ve cinler, şeytanlar ve periler oyun oynarlar (Demir 2013b: 72).

II.A.14.3716. Köpek suretindeki cin, kendisine vurulunca büyümeye başlar (Önal 2013: 267).

II.A.14.3717. Köpek suretindeki cin, kendisini kucağına alan adamla konuşur ve dişlerini çıkarır (Sancak 2008: 89).

II.A.14.3718. Köpek suretindeki cinle karşılaşan adam hastalanır (Ulu 1990: 202).

II.A.14.3719. Köpekler cinleri görebilir (Güzel 2016: 175).

II.A.14.3720. Kuş suretinde dolaşan cinler, yuvalarını bozan adamı beylerine götürürler (Balaban 2013: 529).

II.A.14.3721. Kuyulara besmele çekmeden yaklaşan veya yemek artığı döken insanlara cinler çarpabilir (Seyidoğlu 1985: 151).

II.A.14.3722. Kuzu suretinde görünen ve eve getirilen cin, sabah bir insan cesedine dönüşür (Helimoğlu Yavuz 1993: 337).

II.A.14.3723. Küçük bir kız suretindeki cin, kendisine söylenenleri alay ederek tekrar eder (Değirmenci 2009: 191).

II.A.14.3724. Külü besmele çekmeden dışarı döken kadının elleri donar (Özdemir 2003: 153).

II.A.14.3725. Lohusalık dönemindeki kadının ciğerini alan cin, ciğeri bir çeşmede yıkar (Helimoğlu Yavuz 1993: 205).

II.A.14.3726. Lohusalık dönemindeki kadının ciğerini çeşmede yıkayan cin, bir insanın kendisine soru sorması üzerine çeşmeye girerek kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 329).

II.A.14.3727. Mağarada yaşayan cinler, insanlara yılan, keçi ve avcı suretinde görünürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 329).

II.A.14.3728. Mallarının düşman eline geçmesinden korkan ahali, cinlerin yardımıyla onları toprağa dönüştürür (Yağbasan 2013: 168).

II.A.14.3729. Meleklerin, göğün birinci katına çıkmaya çalışan cinleri kırbaçlamasıyla yıldız kayması oluşur (Dervişoğlu 2016: 294).

II.A.14.3730. Mezardaki değerli eşyalar cinler ve şeytanlar tarafından korunur (Atlı 2012: 87).

II.A.14.3731. Mezardan odun alan adama cinler musallat olur (Bıldır 2008: 104).

II.A.14.3732. Müslüman cinler, belirli bir yerde yaşarlar ve Müslüman insanlarla arkadaşlık kurarlar (Önal 2013: 260).

II.A.14.3733. Müslüman cinler, kendilerine verilen selamı alırlar (Gökşen 1999: 110).

II.A.14.3734. Müslüman cinlerin bekçiliğini yaptığı altınları, yalnızca Müslümanlar alabilirler (Emiroğlu 1993: 209).

II.A.14.3735. Müslüman insanlara gayrimüslim cinler; gayrimüslimlere de Müslüman cinler musallat olur (Ulu 1990: 260).

II.A.14.3736. Müslüman ve gayrimüslim cinler bir arada yaşarlar (Gökşen 1999: 110).

II.A.14.3737. Oğlak suretinde görünen cin, kendisini kucağa alan adamla alay eder ve atlayıp kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 326).

II.A.14.3738. Oğlak suretinde görünen cin, konuşur ve kucağa alınınca ayakları uzamaya başlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 99).

II.A.14.3739. Oğlak suretindeki cin, besmele çekilip atıldıktan sonra kaybolur (Sönmez 1994: 394).

II.A.14.3740. Oğlak suretindeki cini gören adam korkudan hastalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 326).

II.A.14.3741. Oğlan suretinde görünen cin, atın terkisine alındıktan bir süre sonra büyümeye başlar (Sönmez 1994: 394).

II.A.14.3742. Oğlunun kaybolduğunu gören adam, onu eve getirmek istese de cinler adamın elinden oğlanı kaçırlar (Ulu 1990: 217).

II.A.14.3743. Parçalanmış kaya (Kuşnavak Kayası), cinler ve periler tarafından sahiplenilir. Cinler ve periler, oradan geçen hayvanları telef ederler (Akkuş 2018: 114).

II.A.14.3744. Periler, cinlerin bir taifesidir ve musallat olduğu insanlara zarar vermeyip yalnızca onunla zaman geçirirler (Ulu 1990: 217).

II.A.14.3745. Sabah insan cesedine dönüşen cin, gece yine kuzuya dönüşerek mezarlığa geri döner (Helimoğlu Yavuz 1993: 338).

II.A.14.3746. Saralılar ve ruh hastaları, iyileşmek için cinlerin yaşadığı mağarada bir gece geçirirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 316).

II.A.14.3747. Siyah bir ata musallat olan cin, atın yelelerine muska yapılıncı bir daha gözükmeyiz (Sancak 2008: 84).

II.A.14.3748. Siyah bir kedi suretinde atın terkisine alınan cin, giderek büyür ve bir aslan kadar olur (Yağbasan 2013: 173).

II.A.14.3749. Siyah kedi, eve gelen cinleri içeri almaz (Balaban 2013: 531).

II.A.14.3750. Suda yıkanmakta olan adama musallat olan cin, onunla evlenmek üzere sözleştikten sonra adamı bırakır (Özdemir 2003: 149).

II.A.14.3751. Şekil değiştiren cinlere vurulur ve kanları akıtılırsa, eski hallerine dönerler (Gökşen 1999: 178).

II.A.14.3752. Şeyh, bir cinle evlidir ve ondan çocuk sahibidir (Helimoğlu Yavuz 1993: 84).

II.A.14.3753. Şeytanlar ve cinlerle görüşen kadın, onların düğününe katılır (Değirmenci 2009: 192).

II.A.14.3754. Tavuk suretindeyken yakalanan cin, sabah hasır parçasına dönüşür (Önal 2013: 268).

II.A.14.3755. Tay suretindeki cin, birden şekil değiştirir ve ters ayaklı, uzun kulaklı bir surete bürünür (Akkuş 2018: 50).

II.A.14.3756. Tepede yaşayan insanlar, insanlara tazı, oğlak ve köpek suretinde görünürler ve insanları çarparlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 326).

II.A.14.3757. Tılsımlı tunçtan cin heykeli, yılda bir kere ağzından ateş atar ve bu ateş ocağa konulduğunda o kimse ölene kadar sönmez (Duman 2010: 113).

II.A.14.3758. Türbenin etrafını cinler sarmıştır ve bunu anlayan halk, hanelerini terk eder (Yüksel 2011: 136).

II.A.14.3759. Üzerine kaynar su dökülen cin, kadına musallat olur (Çelik 2008: 405; Güzel 2016: 179).

II.A.14.3760. Vurduğu adamı karşısında gören ve onun ecinni olduğunu anlayan delikanlı korkudan konuşamaz (Akkuş 2018: 124).

II.A.14.3761. Yakalanan cin yakalandığı evde uzun bir süre hizmet eder (Sancak 2008: 84).

II.A.14.3762. Yakalanan cin, ev işlerini görürken görünmeyen cinlerden yardım alır (Sancak 2008: 85).

II.A.14.3763. Yılan suretinde görünen cinler, dua okununca ortadan kaybolurlar (Önal 2013: 266).

II.A.14.3764. Yılan suretindeki cini gören iki kardeş çok korkar (Ulu 1990: 198).

II.A.14.3765. Yılan suretindeki cini öldüren çocuk, iki jandarma tarafından cinlerin mahkemesine götürür (Değer 2014: 239).

II.A.14.3766. Yılan suretindeki cinin akrabaları, onu öldüren adamın rüyalarına girip onu boğmaya ve intikam çalışırlar (Gündüz Alptürker 2013: 161).

II.A.14.3767. Yoksul ve hamile kadın, aslında bir cindir (Sancak 2008: 83).

II.A.15.4001 - II.A.15.4200 Conguluz

II.A.15.4001. Conguluz, kış aylarında herhangi bir eve girer ve evdekilere tanıdıklarının sesiyle seslenir. Daha sonra onları boğup öldürür (Karadavut 1992: 235).

II.A.15.4002. Kilisenin altındaki mağarada koncoloslar (cadı) yaşar (Duman 2010: 114).

II.A.15.4003. Koncoloslar (cadı), kışın en soğuk günlerinde geceleri dışarı çıkar ve gün ağarana kadar arabalarla dolaşırlar (Duman 2010: 114).

II.A.16.4201 – II.A.16.4400 Cüce

II.A.17.4401 - II.A.17.4600 Çarşamba Karısı

II.A.17.4401. Çarşamba karısı, bir Çarşamba gecesini pamuk eğiren kadının iğini büküp ortadan kaybolur (Çıblak 1995: 215).

II.A.17.4402. Çarşamba karısı, Çarşamba günleri evlerde kadın suretinde görünen demonik bir varlıktır (Dervişoğlu 2016: 303).

II.A.17.4403. Çarşamba karısı, Çarşamba günleri görüldüğü çocukları hasta eder (Dervişoğlu 2016: 304).

II.A.17.4404. Çarşamba karısı, yıkandığı taşa saygı gösterir (Çıblak 1995: 214).

II.A.17.4405. Çarşamba karısının yıkandıktan sonra altına girdiği taş, “Çarşamba taşı” olarak hastalıkların tedavisinde kullanılır (Çıblak 1995: 215).

II.A.18.4601 - II.A.18.4800 Dağ Adamı

II.A.18.4601. Ağrı Dağı’nda yaşayan mağara adamı, koyun sürülerine saldırır, kayaları peşinden gelen çobanlara atar (Alpaslan 2010: 377).

II.A.18.4602. Avcılar, korktukları mağara adamını atlatıp kaçarlar (Alpaslan 2010: 378).

II.A.18.4603. Bir mağara adamıyla karşılaşan avcılar, korkularından hareket edemezler (Alpaslan 2010: 378).

II.A.18.4604. Dağ adamı, mezarlıkta yaşayan, iri yarı ve kıllı bir adamdır. Ateşten korkar (Işık 1998: 100).

II.A.18.4605. Orman adam, karşılaştığı insanları taklit eder (Gökşen 1999: 188).

II.A.18.4606. Orman adam, tüm vücudu kıllarla kaplı, yanmaktan korkan, eline düşenin kurtulamadığı ve herkesi korkutan yabani bir adamdır (Gökşen 1999: 187).

II.A.18.4607. Yabani insan atın sırtına sürülen katrana yapışarak yakalanır (Emiroğlu 1993: 257).

II.A.18.4608. Yabani insan kendisini yakalayıp serbest bırakan adama bir küp bal verir (Emiroğlu 1993: 257).

II.A.18.4609. Yabani insan, insan-hayvan arasında, vücudu kıllı bir yaratıktır (Emiroğlu 1993: 257).

II.A.19.4801 – II.A.19.5000 Dağlar Anası

- II.A.19.4801. Dağlar anası, dağlarda yaşayıp dağları koruyan, yalnızlıktan inleyen bir varlıktır (Demir 2013b: 71).
- II.A.19.4802. Dağlar Anası, yazları insanlar yaylaya çıktıklarında sevinen koruyucu bir ruhtur (Işık 1998: 77).
- II.A.19.4803. Dağlar Anası'na inanmayan hoca, onun sesinden ölür (Işık 1998: 77).
- II.A.19.4804. Gece vakti bir dağda kalan iki âşık, dağların ürkütücü sesinden korkup ölürlər (dağ ana) (Çıblak 1995: 278).
- II.A.19.4805. Gece vakti bir inde kalan beş kardeş, gecenin hışırısından korkup ölürlər (dağ ana) (Çıblak 1995: 270).
- II.A.19.4806. Mağarada kalan kız, dağlar anasının iniltisinden ölür (Demir 2013b: 71).

II.A.20.5001 – II.A.20.5200. Denizkızı

- II.A.20.5001. Denizkızının elini sürdüğü yiyecekler bereketlenir (Tozlu 2013: 123).
- II.A.20.5002. Denizkızı, gölden uzak kalırsa çatlamaya başlar. Herhangi bir suya girse de çatlaması devam eder (Tozlu 2013: 123).
- II.A.20.5003. Denizkızı, uzun süre gölden ayrı kaldıktan sonra kendi taifesinin arasına dönmek için göle girdiğinde göl, kana bulanır (Tozlu 2013: 123).
- II.A.20.5004. Denizkızı, su insanlarından biridir ve denizler kralının kızıdır (Tozlu 2013: 123).

II.A.21.5201. - II.A.21.6000. Dev

- II.A.21.5201. Ağrı Dağı'nın altındaki büyük mağarada yedi dev kardeş yaşar ve mağaraları hazinelerle doludur (Alpaslan 2010: 7).
- II.A.21.5202. Ak dev, Ağrı Dağı'nı tılsımlamıştır ve dağın zirvesine çıkmak isteyen insanlar, yaklaştıklarında uyuyakalırlar. Sabahleyin kendilerini dağın eteğinde bulurlar (Alpaslan 2010: 4).
- II.A.21.5203. Cibil Höllük (dev), besmele çekip Nuh peygamberin hazırladığı yemeği yedikten sonra, bir insan boyuna döner (Tozlu 2013: 158).
- II.A.21.5204. Cibil Höllük, Nuh peygamber zamanında yaşayan devasa bir devdir (Tozlu 2013: 157).
- II.A.21.5205. Dağlarındaki ateşleri sönen devler, korkup yeraltına kaçarlar (Gündüz Alptürker 2013: 171).
- II.A.21.5206. Dev tarafından korkutulmaya ve acı çekmeye dayanamayan kız dua eder ve dev taş kesilir, kız da ölür (Acar 1990: 119).
- II.A.21.5207. Dev yakaladığı kız çocuklarını yedi kat yerin altında demirden kapılı mağarasına götürür (Uluslan 2009: 262).
- II.A.21.5208. Dev, bir kuyuda yaşar ve insan etiyle beslenir (Balaban 2013: 523).
- II.A.21.5209. Dev, insan etiyle beslenir (Uluslan 2009: 262).

- II.A.21.5210. Dev, kafasını kestiği adamın ailesini kaçırap bir kuyuda yaşar (Demir 2013b: 126).
- II.A.21.5211. Dev, korkuttuğu kızın parmağından kanını emer (Acar 1990: 119 Demir 2013b: 75).
- II.A.21.5212. Dev, üvey annenin elinden kaçan iki kardeşi kovalar (Önal 2013: 129).
- II.A.21.5213. Dev, yöre halkını öldürür ve ayın ışığıyla korkutularak zapt edilir (Seyidoğlu 1985: 136).
- II.A.21.5214. Deve yakalanacaklarını anlayan iki kardeş dua eder ve kula dönüşürler (Önal 2013: 129).
- II.A.21.5215. Devi yaralayan adam, devin yaralandığı yerden hastalanır (Bazanvir 2010: 78).
- II.A.21.5216. Devin korkuttuğu kız dayanamaz ve dua ettiğinde dev taş kesilir. Kız da ölür (Demir 2013b: 75).
- II.A.21.5217. Devler yeraltı kentinde yaşarlar (Gündüz Alptürker 2013: 157).
- II.A.21.5218. Devler yüksek dağlarda yaşarlar ve insanlar onlardan çok korkar (Gündüz Alptürker 2013: 170).
- II.A.21.5219. Devler, Zaloğlu Rüstem'in duasıyla Ağrı Dağı'nda tılsımlı bir alan içinde hapsedilirler (Alpaslan 2010: 73).
- II.A.21.5220. Devlerin kentine giren insanlar cezalandırılır (Gündüz Alptürker 2013: 157).
- II.A.21.5221. Devlerin yaşadığı kente giren insan, bir daha dışarı çıkamaz ve kapılar kendiliğinden kapanır (Gündüz Alptürker 2013: 108; 157).
- II.A.21.5222. Devlerin yeraltındaki sığınaklarında tutsak edilen delikanlı korkar (Gündüz Alptürker 2013: 172).
- II.A.21.5223. Havuzda boğulanları devlerin yuttuğuna inanılır (Kurtoğlu 2008: 61).
- II.A.21.5224. Hud adlı devler bir dere (Çeme Şkestune) yaşarlar ve kötü kalpli insanların oradan geçmesine izin vermezler (Sancak 2008: 102).
- II.A.21.5225. Hud adlı devler yedi başlıdır ve dünyayı yerle bir edecek güce sahiptir (Sancak 2008: 102).
- II.A.21.5226. Hud adlı devler, suyun yardımıyla kötü kalpli insanları sınırlar (Sancak 2008: 102).
- II.A.21.5227. Hz. Süleyman, devlere Ayasofya'yı yaptırmıştır (Duman 2010: 95).
- II.A.21.5228. Hz. Süleyman, insanlara, devlere, cinlere ve perilere hükmeder (Duman 2010: 37).
- II.A.21.5229. Periler, devlerin yaşadığı dağın ateşini karla ve buzla söndürürler (Gündüz Alptürker 2013: 171).
- II.A.21.5230. Sarışın dev, sürekli şekil değiştirir (Seyidoğlu 1985: 135).
- II.A.21.5231. Yedi başlı dev, öldürdüğü adamın ailesiyle beraber bir kuyuda yaşar (özdemir 2003: 166).
- II.A.21.5232. Yedi başlı ejder (dev) bir mağarada yaşar ve uykudayken gözleri kör edilerek öldürülür (Seyidoğlu 1985: 150).
- II.A.21.5233. Yeraltı mağaralarında devler yaşar (Gündüz Alptürker 2013: 108).
- II.A.21.5234. Yüksek dağlarda yaşayan devler, kızdıkları zaman insanların üzerine ateş dalgaları gönderirler (Gündüz Alptürker 2013: 170).

II.A.22.6001 - II.A.22.6200 Devasa Hayvanlar

- II.A.22.6001. Büyük bir örümcekle karşılaşan kadın kaçır (Güzel 2016: 158).
- II.A.22.6002. Devasa bir kurbağanın yaşadığı kuyuya inen adam, korkudan titrer ve konuşamaz olur. On gün içinde ölür (Gökşen 1999: 157).
- II.A.22.6003. Geceleri dışarıda devasa büyüklükte kedi ve tavuk görülür. Dua okunduğunda boyutları normale döner (Gündüz Alptürker 2013: 163).
- II.A.22.6004. Yanardağın içinde bin bir renkli, bir sürü bacaklı, çok büyük ve iki yüzyıl uyuyan bir örümcek yaşar (Güzel 2016: 158).
- II.A.22.6005. Yetmiş arşın heybetinde kirpiyi gören adam korkar (Osan 2006: 73).
- II.A.22.6006. Zulmettikleri için devasa yılan tarafından yutulmak üzere olan köylüler, Allah'a yalvarır ve zulümden vazgeçerler (Acar 2013: 155).

II.A.23.6201 - II.A.23.6400 Dışarlık

- II.A.23.6201. Akşama doğru yaktığı ateşin başında uyuya kalan çobana, kara köpek suretinde iki yeşil dışarlık (cin) musallat olur (Gökşen 1999: 182).
- II.A.23.6202. Türkü söyleyince dışarlıklar tarafından rahatsız edilmeyen çoban, sürekli türkü söyler (Gökşen 1999: 183).
- II.A.23.6203. Yeşil Dışarlıklar musallat olduğu çobanın ağzından ve burnundan kanlar ve köpükler gelmeye başlar (Gökşen 1999: 182).
- II.A.23.6204. Yeşil Dışarlıklar, dışarıda uyuya kalan insanlara hayvan suretinde görünüp onları çarpan demonik varlıklardır (Gökşen 1999: 183).
- II.A.23.6205. Yeşil Dışarlıklar, türkü söyleyen çobanı rahatsız etmezler (Gökşen 1999: 183).

II.A.24.6401 – II.A.24.6600 Ebemgarı

II.A.25.6601 - II.A.25.6800 Ejderha

- II.A.7.3501. Adağı eksik yerine getirme neticesinde canlanan ejderha, adak tamamlanınca tekrar taş kesilir (Demir 2013b: 256).
- II.A.7.3502. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden kadın, köydeki kadınlar, çoban köpekleri, koyunlar ve ejderhayla beraber taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 188).
- II.A.7.3503. Adak eksik yerine getirilince taş kesilen ejderha canlanır (Demir 2013b: 256).
- II.A.7.3504. Ağzından alev saçan ejderha, rastladığı bütün canlıları yer (Gökşen 1999: 150).
- II.A.7.3505. Albat Dağı'nda yaşayan ejderha, çeşmenin başını keser ve kimseyi yaklaştırmaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 117).
- II.A.7.3506. Altın beşik, bir ejderha tarafından korunur (Yağbasan 2013: 181).

- II.A.7.3507. Bebeği ve kendisi aslan, kaplan ve ejderha arasında kalan kadın korkar ve dua ederek taş kesilir (Demir 2013a: 102).
- II.A.7.3508. Bir ejderhanın kendisini yemeyi beklediğini gören kız korkarak dua eder ve ejderha taş kesilir (Sönmez 1994: 325).
- II.A.7.3509. Dağda yaşayan ejderha, karşılaştığı her canlıyı yer (Emiroğlu 1993: 237).
- II.A.7.3510. Dervişin bedduasını alan ejderha, taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 187).
- II.A.7.3511. Ejder, bir dağda (Yılan Dağı-Küh-i Mar) yaşar (Sancak 2008: 112).
- II.A.7.3512. Ejderha tarafından yutulmak üzere olan çiftçi dua eder ve ejderha taş kesilir (Demir 2013b: 67).
- II.A.7.3513. Ejderha, bir dağda yaşar ve Nuh peygamber ile konuşarak ona yardım eder (Keser 2017: 130).
- II.A.7.3514. Ejderha, bir tepede yaşar ve yaklaşan insanları yer (Işık 1998: 33).
- II.A.7.3515. Ejderha, bulutlarla gelir, etraf karanlıklaşıp ve zincirini koparır (Bazancir 2010: 75).
- II.A.7.3516. Ejderha, halkın su kaynağını keser ve su almaya gelenleri yer (Helimoğlu Yavuz 1993: 56; Seyidoğlu 1985: 187).
- II.A.7.3517. Ejderha, her gün bir koyunu yer (Seyidoğlu 1985: 188).
- II.A.7.3518. Ejderha, her yıl aynı gün bir kız kurban alır (Değer 2014: 218).
- II.A.7.3519. Ejderha, karnında sönmemiş kireç bulunan bir eşiği yiyince patlar (Göde 2002: 388).
- II.A.7.3520. Ejderha, karnında sönmemiş kireç bulunan bir koyunu yiyince patlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 345).
- II.A.7.3521. Ejderha, kendisini öldürmeye gelen oğlanı ağzından ateş püskürterek yakıp öldürür (Kurtoğlu 2008: 70).
- II.A.7.3522. Ejderha, suyun kaynağını keser (Helimoğlu Yavuz 1993: 344).
- II.A.7.3523. Ejderha, türbenin yanında belirir ve havuzdaki suyu içtikten sonra aniden kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 116).
- II.A.7.3524. Ejderha, yalnız kızı yemeye çalışır (Sönmez 1994: 325).
- II.A.7.3525. Ejderhanın büyüdükçe ayakları ve kulakları çıkar; yılda bir kere insan yer, ısıklık çalar ve musikiyi çok sever (Çamlıca 2012: 213).
- II.A.7.3526. Ejderhanın gövdesinin bir kısmı Iğdır'a, bir kısmı Gresor Dağı'na kadar uzanır (Alpaslan 2010: 373).
- II.A.7.3527. Ejderhanın kanı zehirlidir ve yalnızca sütle etkisizleşir (Helimoğlu Yavuz 1993: 117).
- II.A.7.3528. Ejderhanın kendisini yemeye geldiğini gören kadın dua eder ve ejderha taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 184).
- II.A.7.3529. Ejderhanın köye geldiğini gören ahali, evlerini terk ederler (Seyidoğlu 1985: 184).
- II.A.7.3530. Ejderhanın musallat olduğu insanlar dua ederler ve ejderha, Allah tarafından göğe çekilir (Helimoğlu Yavuz 1993: 114).
- II.A.7.3531. Ejderhaya yem olmak istemeyen gelin dua eder ve taş kesilir (Işık 1998: 33).

- II.A.7.3532. Ejderhayı gören kadın çok korkar ve dua edince ejderha taş kesilir (Görkem 1987: 226; 227).
- II.A.7.3533. Ejderhayla karşılaşan ahali, korkularından koyunlarını otlatamazlar (Oğuz ve Yavuz 2005: 66).
- II.A.7.3534. Ejderhayla karşılaşan saz şairi, onu musikisiyle etkileyerek kaçır (Çamlıca 2012: 213).
- II.A.7.3535. Gökte yaşayan bir ejderha vardır ve melekler tarafından zincirle zapt edilmiştir (Alpaslan 2010: 373).
- II.A.7.3536. İnsanlar yılan, çıyan ve ejderhaların korkusundan şehre giremezler (Duman 2010: 66).
- II.A.7.3537. Karacadağ'da yaşayan ejderha, ağzından ateş püskürerek gelenleri öldürür (Kurtoğlu 2008: 72).
- II.A.7.3538. Karacadağ'ın tepesinde ağzından alevler çıkaran bir ejderha yaşar (Helimoğlu Yavuz 1993: 114; 375; Kurtoğlu 2008: 71).
- II.A.7.3539. Karşısında ejderhayı gören çoban, korkudan ne yapacağını şaşırır (Seyidoğlu 1985: 185).
- II.A.7.3540. Köye musallat olan ejderha, fazla su içirilerek çatlatılıp öldürülür (Balaban 2013: 535).
- II.A.7.3541. Köye zarar vermek üzere olan ejderha, melekler tarafından gökyüzüne çekilir (Seyidoğlu 1985: 186).
- II.A.7.3542. Sevgilisi ejderhaya kurban olarak verilen adam, korksa da ejderhayı öldürür (Değer 2014: 219).
- II.A.7.3543. Tanrı, insanları yakıp kavuran ejderhayı gökyüzüne alır (Kurtoğlu 2008: 71).
- II.A.7.3544. Tarla(larını) sürerken ejderha gören çiftçi(ler) korkarlar ve dua edince ejderha taş kesilir (Demir 2013b: 17; 85; 256).
- II.A.7.3545. Türbeyi koruyan yedi başlı ejderha, türbeye yaklaşan insanları yer (Oğuz ve Yavuz 2005: 26).
- II.A.7.3546. Vadideki ejderha, bütün hayvanları yutar (Göde 2002: 388).
- II.A.7.3547. Yayılda yaşayan ejderha, oradan geçen insanları yer (Gökşen 1999: 143).
- II.A.7.3548. Yedi başlı ejder (dev) bir mağarada yaşar ve uykudayken gözleri kör edilerek öldürülür (Seyidoğlu 1985: 150).

II.A.26.6801 - II.A.26.7000 Ev Kızı

- II.A.26.6801. Karabasan (karaura), insanları uykusunda boğmaya çalışan ve elinin ortası delik olan demonik bir varlıktır (Gündüz Alptürker 2013: 164).
- II.A.26.6802. Karabasan (karausa), insan, kaz, ördek, köpek ve keçi suretinde görünür (Gündüz Alptürker 2013: 164).

II.A.26.6803. Karaura (evkızı), görüldüğü kadının lambasını söndürür, saçlarını tarar ve evinde yumurta yer (Gündüz Alptürker 2013: 164).

II.A.26.6804. Karaura (evkızı), sarı saçlı, renkli gözlü bir kız suretindedir (Gündüz Alptürker 2013: 164).

II.A.27.7001 - II.A.27.7200 Evran

II.A.27.7001. Ahi Evran, Evran'a dönüşebilir (Güzel 2016: 191).

II.A.27.7002. Arıların Evran kanından yaptığı bal, her derde devadır (Çıblak 1995: 223).

II.A.27.7003. Dağda yaşayan Evran (yılan) önüne çıkan bütün canlıları yer ve kimse onun korkusundan dağa çıkmaz (Türktaş 2012: 225).

II.A.27.7004. Evran (yılan) Allah'ın çıkardığı bir sel ile ölür (Türktaş 2012: 226).

II.A.27.7005. Evran (yılan) büyükçe bir delikte yaşar ve bütün insan-hayvanları yer (Türktaş 2012: 224).

II.A.27.7006. Evran (yılan) dağda yaşar ve önüne çıkan bütün canlıları yer (Türktaş 2012: 225).

II.A.27.7007. Evran (yılan) karnına kireç konulmuş bir katırı yiyerek öldürülür (Türktaş 2012: 225).

II.A.27.7008. Evran (yılan), Allah'ın gönderdiği bir taşla ölür (Türktaş 2012: 224).

II.A.27.7009. Evran bir inde yaşar ve karşılaştığı canlıları yer (Çıblak 1995: 225).

II.A.27.7010. Evran en az on metre boyundadır ve bulutla ortaya çıkıp yağmurla düşer (Keser 2017: 124).

II.A.27.7011. Evran gören delikanlı korkup ailesine haber vermeye gider (Çıblak 1995: 225).

II.A.27.7012. Evran ortaya çıkmadan önce sel meydana gelir (Keser 2017: 124).

II.A.27.7013. Evran ortaya çıktığında insanların başına bir musibet gelmemesi için Allah tarafından gönderilen bir afetle yok edilir (Keser 2017: 123).

II.A.27.7014. Evran yüz kilo ağırlığındadır (Keser 2017: 123).

II.A.27.7015. Evran, bir afetle ortaya çıkar (Keser 2017: 123).

II.A.27.7016. Evran, bir ırmağı (Kızılırmak) sahiplenir ve suyu keser (Gündüz Alptürker 2013: 118).

II.A.27.7017. Evran, bir köydeki bütün halkı mahvetmek ister (Gündüz Alptürker 2013: 117).

II.A.27.7018. Evran, boynuzlu, 15-20 metre boylarında siyah renkli bir yilandır (Çıblak 1995: 222).

II.A.27.7019. Evran, boynuzlu, iri gözlü, koyun büyüklüğünde bir yilandır (Çıblak 1995: 225).

II.A.27.7020. Evran, bulanık suların içinden kişneyerek geçer (Önal 2013: 289).

II.A.27.7021. Evran, dev bir yilandır (Çıblak 1995: 224).

II.A.27.7022. Evran, gökten inen bir bulutla göğe çekilir (Çıblak 1995: 226).

II.A.27.7023. Evran, insan gibi yürür ve yüzü insan yüzüne benzer (Güzel 2016: 159).

II.A.27.7024. Evran, kalınlığı 70 cm'dir (Çıblak 1995: 224).

II.A.27.7025. Evran, kaybolan keçileri yer (Çıblak 1995: 224).

II.A.27.7026. Evran, kendisiyle uğraşan adamı boğarak öldürür (Önal 2013: 290).

II.A.27.7027. Evran, konuşabilir (Önal 2013: 290).

- II.A.27.7028. Evran, köpeğe benzer ve buzağı gibi ses çıkarır (Keser 2017: 122-123).
- II.A.27.7029. Evran, rastladığı köpekleri yutar (Çıblak 1995: 253).
- II.A.27.7030. Evran, saç sakalı ve bıyığı olan bir yaratıktır (Keser 2017: 123).
- II.A.27.7031. Evran, yakaladığı kızı ayaklarından yutmaya başlar (Çıblak 1995: 263).
- II.A.27.7032. Evran'a doğrultulan tüfek ateş almaz (Önal 2013: 289).
- II.A.27.7033. Evran'ı gören adam saklanır ve uygun bir anda onu öldürür (Çıblak 1995: 253).
- II.A.27.7034. Evran'ı gören adam tirpanını alıp kaçır (Keser 2017: 124).
- II.A.27.7035. Evran'ı gören iki asker korkularından donakalırlar ve ateş edemezler (Keser 2017: 125).
- II.A.27.7036. Evran'ı mezarlıkta gören adam korkup kaçır (Keser 2017: 123).
- II.A.27.7037. Evran'ın (yılan) öldüğü yerde ot bitmez (Türktaş 2012: 225).
- II.A.27.7038. Evran'ın bulunduğu muhitte afetler meydana gelir (Keser 2017: 122).
- II.A.27.7039. Evran'ın kalınlığı bir soba borusu kadardır, kuyruğu küttür ve simsiyahtır (Keser 2017: 124).
- II.A.27.7040. Evran'ın üzerine atılan eşarp, başına gelirse kıyamet kopar; gövdesine gelirse deprem olur; herhangi bir yerine gelirse gençler ölür (Önal 2013: 290).
- II.A.27.7041. Evran'la karşılaşan iki kadın, korkup evlerine kaçarlar (Önal 2013: 290).
- II.A.27.7042. Evranla karşılaşan adam kaçır (Önal 2013: 290).
- II.A.27.7043. Evranla karşılaşan ve onun konuştuğunu duyan adam, korkusundan çatlayıp ölür (Önal 2013: 290).
- II.A.27.7044. Kılıçla kesilen Evran, taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 117).
- II.A.27.7045. Sevdığının Evran tarafından yutulduğunu gören adamın korkusundan dili tutulur ve kaçır (Çıblak 1995: 263).

II.A.28.7201 – II.A.28.7400 Eyvah

II.A.29.7401 – II.A.29.7600 Fıben

- II.A.29.7401. Fıben (yılan), lanetlenmiş yılanlardır (Sancak 2008: 100).
- II.A.29.7402. Fıben (yılan), çok uzun yaşarsa ayakları çıkar (Sancak 2008: 100).
- II.A.29.7403. Fıben (yılan), insana üfleyince, insanın tüm tüyleri dökülür ve felç kalır (Sancak 2008: 100).
- II.A.29.7404. Fıben (yılan), Allah tarafından cezalandırılarak dağlara atılır (Sancak 2008: 100).

II.A.30.7601 – II.A.30.7800 Gece Adamı

- II.A.30.7601. Gece adamı (cin), gece vakti bir mezarlıkta ayakları yerde, başı gökte bir yaratık olarak görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 105).

II.A.30.7602. Gece adamını (cin) gören atlı, korkusundan bir hafta sonra ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 105).

II.A.31.7801 - II.A.31.8000 Geçkinci

- II.A.31.7801. Bulaşık yıkayıp suyunu dışarı döken kadın, bir geçkinciye topal bırakır (Önal 2013: 286).
- II.A.31.7802. Geçkinciler, yaşlı bir kadına bir bacağı önde, bir bacağı arkasında insanlar olarak görünürler (Önal 2013: 285).
- II.A.31.7803. Geçkinciler “tım tımdan, tım tımdan” diye ses çıkararak dolaşırlar ancak kimseye görünmezler (Önal 2013: 286).
- II.A.31.7804. Geçkinciler, davul zurna ve hayvanları eşliğinde geçerler. Sesleri duyulur ama kendileri görünmezler (Önal 2013: 287).
- II.A.31.7805. Geçkinciler, kimseye görünmezler (Önal 2013: 286).
- II.A.31.7806. Geçkinciler, kuyunun yanındaki bir topraktan çıkarlar (Önal 2013: 286).
- II.A.31.7807. Geçkincilerin düğün alayının sesi gelir fakat kendileri kimseye görünmez (Önal 2013: 285).
- II.A.31.7808. Geçkincilerin sebep olduğu hastalığın tedavi edilmesi için, onların yaşadığı yere bir muska götürmek ve onlara vermek gerekir (Önal 2013: 286).
- II.A.31.7809. Topal bırakılan geçkinci, topal bırakan kadını hasta eder (Önal 2013: 286).

II.A.32.8001 – II.A.32.8200 Güneş

II.A.33.8201 - II.A.33.8400 Hibilik

- II.A.32.8201. Hibilik erkektir, ağırdır ve çok küçüktür (Yağbasan 2013: 176).
- II.A.32.8202. Hibilik, al karısı gibi insanlara zarar veren demonik bir varlıktır (Yağbasan 2013: 176).
- II.A.32.8203. Hibilik, kendisini yakalayan insanın her isteğini yerine getirir ve genelde yakalayana altın götürür (Yağbasan 2013: 176).
- II.A.32.8204. Hibilik, salavat getirilince kaçar (Yağbasan 2013: 176).
- II.A.32.8205. Hibilik, uyuyan insanların göğsüne oturarak onları boğmaya çalışır (Yağbasan 2013: 176).

II.A.34.8401 - II.4.34.8600 Hortlak

- II.A.34.8401. Gömülen adamın mezarından bir süre sonra sesler gelir ve mezar açıldığında adamın canlandığı görülür (Akkuş 2018: 42).
- II.A.34.8402. Haksız yere öldürülen adam, gece on ikiden sonra bağırarak oradan geçen insanları korkutur (Artun 1978: 66).

- II.A.34.8403. Hortlak mezarına geri götürülür ve mezarına iğde kazığı çakılırsa bir daha çıkamaz (Balaban 2013: 654).
- II.A.34.8404. Hortlak, gece mezarından çıkıp eve gelir ve un çuvalına kafasını sokar (Balaban 2013: 654).
- II.A.34.8405. Hortlaklar, ezan sesi duyunca mezardan çıkamazlar (Balaban 2013: 655).
- II.A.34.8406. Hürmet gösterilmeyen ölü dirilir ve kaçır (Seyidoğlu 1985: 56).
- II.A.34.8407. Karısının bedduasını alan hoca, öldükten sonra hortlar (Balaban 2013: 654).
- II.A.34.8408. Kırk gün gittiği türbedeki Kesikbaş'ın dirildiğini gören adam korkudan dona kalır (Acar 2013: 228).
- II.A.34.8409. Kötü ruhlu insanlar öldükten sonra hortlarlar. Dere ve köprübaşlarında yaşarlar (Işık 1998: 99).
- II.A.34.8410. Mezarlığa kazık çakan adam, elbisesini de beraberinde çaktığı için, ölünün dirildiğini sanıp bağırmaya başlar (Tekin 2003: 90).
- II.A.34.8411. Mezarlıkta helva pişiren adam, bir ölünün kendisinden helva istediğini görür (Tekin 2003: 89).
- II.A.34.8412. Öldürülen dede, çizmesi çıkarılınca tekrar dirilir ve eşkıyalardan birini öldürür. Diğerleri de kaçarlar (Göde 2002: 462).
- II.A.34.8413. Ölen arkadaşının mezarda oturduğunu gören genç, korkup kaçır (Ulu 1990: 191).
- II.A.34.8414. Ölen arkadaşının mezarda oturduğunu gören ve mezarı taşla kapatan genç, korkmadan evine gelir. Uyur ve bir ay sonra uyanır (Ulu 1990: 191).
- II.A.34.8415. Ölen arkadaşlarının mezarına gündüz giden iki genç, mezarın taşını kaldırdıklarında arkadaşlarını mezarın içinde oturur vaziyette bulurlar (Ulu 1990: 191).
- II.A.34.8416. Ölünün dirildiğini gören halk korkar ve uzaktan onu takip eder (Seyidoğlu 1985: 56).
- II.A.34.8417. Tabuttaki dervişin dirildiğini gören köylüler korkarlar (Kolcu 2007: 43).

II.A.35.8601 – II.A.35.8800 Huri

- II.A.35.8601. Huri kızının bedduasını alan avcı, taş kesilir (Güzel 2016: 141).
- II.A.35.8602. Huri kızının bedduasını alan geyik, avcı tarafından avlanır (Güzel 2016: 141).
- II.A.35.8603. Huri kızları, dağda geyikleri sağlar (Güzel 2016: 141).
- II.A.35.8604. Huri kızlarının bedduası tutar (Güzel 2016: 141).

II.A.36.8801 - II.A.36.9000 Hut

- II.A.36.8801. Hut adlı yaratık bir mağarada yaşar (Sancak 2008: 91).
- II.A.36.8802. Hut, dişisinin erkek insanları; erkeğinin de dişi insanları kaçırıp onlarla evlenen, ayı ve insan arası görünüme sahip bir yaratıktır (Sancak 2008: 91).
- II.A.36.8803. Hut, insan-ayrı karışımı, çok tüylü ve çok yiyen bir varlıktır (Sancak 2008: 91).

II.A.36.8804. Hut'un kaçırdığı kız, kendisini bulan çobandan yardım ister (Sancak 2008: 92).

II.A.37.9001 – II.A.37.9200 İfrit

II.A.38.9201 – II.A.38.9400 İğci Baba

II.A.39.9401 - II.A.39.9600 Kaftarküski

- II.A.39.9401. Kaftarküski (kefterküski), insanlara zarar veren, iri yarı, uzun gövdeli, testere dişli, toprağı pençeleriyle söken bir demondur (Tokdemir 1993: 373).
- II.A.39.9402. Kaftarküski (Kefterküski), yeni gömülmüş ölümlerle beslenen beyaz bir demondur (Tokdemir 1993: 373).

II.A.40.9601 - II.A.40.9800 Kapoz

- II.A.40.9601. Evlerine kapoz (karabasan) dadanan kişi, kapozun kendi sırtına binmesinden korkar (Bazancir 2010: 85).
- II.A.40.9602. Kapos, gece, köpeğe, eşeğe, camıza ve deve dönüşerek dolaşır (Görkem 1987: 223).
- II.A.40.9603. Kapos'un şekil değiştirdiğini gören adam korkusundan bayılır (Görkem 1987: 223).
- II.A.40.9604. Kapoz (karabasan) ahırdaki atların saçlarını örür (Bazancir 2010: 85).
- II.A.40.9605. Kapoz (karabasan), ateşin karşısında kömürle süslenir ve düğüne gitme hazırlığı yapar (Bazancir 2010: 84).
- II.A.40.9606. Kapoz (karabasan), cin taifesindendir ve çirkindir. Geceleri üzerine bindiği insanın nefesini, sesini keser ve terletir (Bazancir 2010: 86).
- II.A.40.9607. Kapoz (karabasan), demirle yakalanabildiği için demir eşyalardan korkar (Bazancir 2010: 86).
- II.A.40.9608. Kapoz (karabasan), geceleri ahırdaki hayvanları rahatsız eder ve bir çuvaldız batırılarak yakalanır (Bazancir 2010: 86).
- II.A.40.9609. Kapoz (karabasan), geceleri yanan ateşlerin etrafında oturur (Bazancir 2010: 84).
- II.A.40.9610. Kapoz (karabasan), iri göğüslü, kara kaşlı ve kara gözlü güzel bir kızdır ve göğsünde bir kolye taşır (Bazancir 2010: 85).
- II.A.40.9611. Kapoz (karabasan), kendisini yakalayıp serbest bırakan insanların nesline asla dokunmaz (Bazancir 2010: 86).
- II.A.40.9612. Kapoz (karabasan), saçları dağınık, ürkütücü bir varlıktır ve geceleri ahırdaki atlara binip saçlarını örür (Bazancir 2010: 85).
- II.A.40.9613. Kepos (kapos) geceleri insanlara arkadaşlarının sesiyle seslenir ve onları doğal yollarla öldürmeye çalışır (Görkem 1987: 224).
- II.A.40.9614. Kepoz (cin), bindiği atın sırtına sürülen kara sakıza yapışarak ve saçından bir parça kesip saklanarak yakalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 105-106).

- II.A.40.9615. Kepoz (cin), ev sahipleri hamamdayken eve saklanmış saçını bulur ve özgür kalır (Helimoğlu Yavuz 1993: 106).
- II.A.40.9616. Kepoz (cin), geceleri atın sırtına biner (Helimoğlu Yavuz 1993: 105).
- II.A.40.9617. Kepoz (cin), intikamını aldıktan sonra hamamdaki ev sahiplerine gidip intikam aldığını söyler (Helimoğlu Yavuz 1993: 106).
- II.A.40.9618. Kepoz (cin), saçını kesip saklayan eve altı buçuk yıl hizmet eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 106).
- II.A.40.9619. Kepoz (cin), yakalandığında kocaman göğüslü, uzun dağınık saçlı ve iri bir kadın olarak görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 105).
- II.A.40.9620. Kepoz (cin), yakalanmasına sebep olan saçını aldıktan sonra evin bebeğini kaynayan süte atıp öldürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 106).
- II.A.40.9621. Kepoz, atın sırtına bal mumu sürülerek ve omzuna bir çuvaldız batırılarak yakalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 324).
- II.A.40.9622. Kepoz, atlara biner ve yelelerini örer (Helimoğlu Yavuz 1993: 324).
- II.A.40.9623. Kepoz, bir çuvaldız batırılarak yakalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 337).
- II.A.40.9624. Kepoz, çok kısa boylu, çirkin ve burunsuz bir erkektir (Helimoğlu Yavuz 1993: 337).
- II.A.40.9625. Kepoz, dağınık saçlı, iri yarı bir kadındır (Helimoğlu Yavuz 1993: 324).
- II.A.40.9626. Kepoz, insanlar uyurken üstlerine çöker ve onları nefessiz bırakır (Helimoğlu Yavuz 1993: 336).
- II.A.40.9627. Kepoz, insanlara hizmet ettiği için diğer kepozların arasına dönmek için suya girdiğinde öldürülür ve su kana dönüşür (Helimoğlu Yavuz 1993: 324).
- II.A.40.9628. Kepoz, yakalandığı evde yedi yıl kölelik yaptıktan sonra aniden kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 337).
- II.A.40.9629. Kepoz, yakalandığı evin sahibine, atına tekrar binmeyeceği sözünü verir ve çuvaldızı çıkarılarak serbest bırakılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 324).
- II.A.40.9630. Kepoz, yakalanmasına sebep olan çuvaldızı kendisi çıkaramaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 324).
- II.A.40.9631. Kepoz'un üstüne çöktüğü insanın yanında birisi konuşursa, Kepoz ortadan kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 336).
- II.A.40.9632. Şubat ayı uğursuz bir aydır ve bu ayda Kepoz (cin), insanların üstüne çökerek nefeslerini keser (Helimoğlu Yavuz 1993: 107).

II.A.41.9801 - II.A.41.10000 Kara Kunduz

- II.A.41.9801. Kara kunduz, kış mevsimlerinde insanların göğsüne oturarak onları boğmaya çalışan, görünmez demonik bir varlıktır (Yağbasan 2013: 176).
- II.A.41.9802. Kara kunduzun boğmaya çalıştığı insan ona bir iğne batırırsa, kara kunduz görünür ve bir daha kaçamaz (Yağbasan 2013: 176).

II.A.42.10001 - II.A.42.10200 Enkebit/Karabasan

- II.A.42.10001. Enkebit (karabasan) insanları rüyalarında rahatsız eden demonik bir varlıktır (Güzel 2016: 173).
- II.A.42.10002. Enkebitin (karabasan) verdiği altınlar, bir süre sonra soğan kabuğuna dönüşür (Güzel 2016: 173).
- II.A.42.10003. Enkebitin (karabasan), başında bir şapkası vardır ve ona çok düşkündür. Şapkayı alan insanın her isteğini yerine getirir (Güzel 2016: 173).
- II.A.42.10004. İğne batırılan karabasan, insan suretine bürünür (Güzel 2016: 173).
- II.A.42.10005. Karabasan bir iğne batırılarak yakalanır ve kendisini yakalayanın her isteğini yerine getirir (Güzel 2016: 173).
- II.A.42.10006. Karabasan gençleri uykularında boğup öldürmeye çalışan demonik bir varlıktır (Güzel 2016: 173).
- II.A.42.10007. Karabasan, Çarşamba günleri örgü ören insanları rahatsız eder (Sızan 2016: 36).
- II.A.42.10008. Karabasan, Felek ve Nas sureleri okunduktan sonra gider (Güzel 2016: 174).
- II.A.42.10009. Karabasan, rahatsız ettiği insanların yanına zincirlerle gelir (Sızan 2016: 36).
- II.A.42.10010. Karabasan, sadece rahatsız ettiği kişiye görünmez (Güzel 2016: 174).
- II.A.42.10011. Karabasan, uyuyan insanın kafasını bastıran, kımıldamasını ve bağırmasını engelleyen demonik bir varlıktır (Güzel 2016: 174).
- II.A.42.10012. Karabasan, yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve bir kadının yardımıyla serbest kalır (Güzel 2016: 173).
- II.A.42.10013. Karabasanın avucunda bir delik vardır ve boğmaya çalıştığı insan böylelikle nefes alır (Güzel 2016: 173).
- II.A.42.10014. Karabasanın geldiğini duyan iki arkadaş korkar (Sızan 2016: 36).
- II.A.42.10015. Karabasanın gelmemesi için yastığın altına ve kapının üstüne bıçak konulur (Sızan 2016: 36).
- II.A.42.10016. Rüyasında enkebiti (karabasan) gören adam çok korkar ve kaçmaya çalışır (Güzel 2016: 173).

II.A.43.10201 – II.A.43.10400 Karakura

- II.A.43.10201. Cinlerden (garagura) korunmak için dua etmek ve abdestli gezmek gerekir (Ulu 1990: 182).
- II.A.43.10202. Garagura, insanın üstüne çöken ve konuşmasına engel olan demonik bir varlıktır (Ulu 1990: 182).
- II.A.43.10203. Garagura, insan-hayvan suretinde görünebilir (Ulu 1990: 182).

II.A.44.10401 – II.A.44.10600 Kardek

- II.A.44.10401. Kardek adlı demonik yaratık, insanlara insan suretinde görünür ve belirli aralıklarla insanları kaçıtır (Bazancir 2010: 80).
- II.A.44.10402. Kardek, belirli aralıklarla köydeki insanlara adlarıyla hitap edip onları yanına çağırır (Bazancir 2010: 80).
- II.A.44.10403. Kardek, insan-hayvan karışımı demonik bir varlıktır (Bazancir 2010: 80).

II.A.45.10601 - II.A.45.10800 Kurukafa

- II.A.45.10601. Kuru kafayla dolu mağaraya giden adam, sabaha kadar korku içinde bekler ve oradan çıktıktan sonra hastalanıp ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 378).
- II.A.45.10602. Kuru kafayla dolu olan mağarada, geceleri olağanüstü (demonik şeyler) olur ve sabah namazında son bulur (Helimoğlu Yavuz 1993: 378).

II.A.46.10801 - II.A.46.11000 Lohusa Cini

- II.A.46.10801. Lohusa cini, bir dereye (Hacın Deresi) çocuklarıyla yaşar (Helimoğlu Yavuz 1993: 122).
- II.A.46.10802. Lohusa cini, ciğerlerini çekmek istediği kadın kocasına seslenince ortadan kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 124).
- II.A.46.10803. Lohusa cini, kadınların ciğerlerini çekmeye gelir (Helimoğlu Yavuz 1993: 124).
- II.A.46.10804. Lohusa cini, kıl suretindeyken bir torbaya konulur ve torbanın ağzı sıkıca kapatılır. Şişmeye başlayan cin, kimseye söz vermemesi karşılığında serbest bırakılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 123).
- II.A.46.10805. Lohusa cini, lohusalık kadınların yedikleri yemeğe kıl olarak girer. Kadın yemeği yiyince, lohusa cini de kadının ciğerlerini alıp çocuklarını doyurmaya götürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 122).
- II.A.46.10806. Lohusa cini, yalnız kadınlara tanıdığı kadınlar suretinde görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 124).

II.A.47.11001 - II.A.47.11200 Mayısa

- II.A.47.11001. Mayısa (cadı Cemile), insanlar arasında yaşar ve yaptığı yağ, çeşmeden ilk suyu alan o olduğu için çok bereketlidir (Işık 1998: 95).
- II.A.47.11002. Mayısa (cadı Cemile), Mayıs'ın 6'sında ortaya çıkar ve insanlar bu tarihte kaşıklarını saklarlar (Işık 1998: 95).
- II.A.47.11003. Mayısa, insanlara gözükebilir (Işık 1998: 94).
- II.A.47.11004. Mayısa, sürüden ayrılan bir ineğe ters biner (Işık 1998: 94).

II.A.47.11005. Mayısalar, dişi, alevden saçları olan, ıssız yerlerde yaşayan ve yayladaki ilk yağın bereketini alan demonik varlıklardır (Işık 1998: 93).

II.A.47.11006. Mayısanın başında eşarp vardır ve çobana eşarbını geri vermesi için yalvarır (Işık 1998: 94).

II.A.48.11201 - II.A.48.11400 Mekir

II.A.48.11201. Bir yaşına gelmemiş çocukları öldüren cin ve mekirlerden kurtulmanın yolu, bir hocaya gitmek ve muska yazdırmaktır (Ulu 1990: 230).

II.A.48.11202. Cin, peri ve mekirler, insanlara tanıdığı insanlar suretinde görünürler (Ulu 1990: 201).

II.A.48.11203. Cin, peri ve mekirler, yalnız yakaladıkları insanları doğal yollarla öldürmeye çalışırlar (Ulu 1990: 201).

II.A.48.11204. Cinler ve mekirler, bir yaşına gelmemiş çocukları boğarak öldürürler (Ulu 1990: 230).

II.A.48.11205. Cinler, cıfit, mekir, şeytan ve peri olmak üzere farklı taifelere ayrılırlar (Ulu 1990: 217).

II.A.48.11206. Cinler, periler veya mekirler,⁷⁰ geceleri atlara binip yelelerini örerler (Ulu 1990: 243).

II.A.48.11207. Mekir gören kadın, korkudan dona kalır ve dili kilitlenir (Ulu 1990: 235).

II.A.48.11208. Mekir, bir atın üstündeki çocuk olarak görünür ve şekil değiştirebilir (Ulu 1990: 238).

II.A.48.11209. Mekir, cin tayfasındandır ve öküz, kedi ve keçi suretine girerler (Ulu 1990: 255).

II.A.48.11210. Mekir, dua okununca bir dumana dönüşerek kaybolur (Ulu 1990: 241).

II.A.48.11211. Mekir, genellikle kedi, köpek, keçi ve at şeklinde görünür (Seyidoğlu 1985: 159).

II.A.48.11212. Mekir, hayvana dönüşebilen, cin taifesinden ayrı bir demondur (Seyidoğlu 1985: 159).

II.A.48.11213. Mekir, hayvanların ve insanların şekline girebilir (Ulu 1990: 235).

II.A.48.11214. Mekir, her hayvanın suretine bürünebilir (Ulu 1990: 237).

II.A.48.11215. Mekir, iki küçük köpek yavrusu olarak kadının peşine düşer (Ulu 1990: 237).

II.A.48.11216. Mekir, insanların neyden korkacağını bilir ve o surete bürünerek görünür (Ulu 1990: 236).

II.A.48.11217. Mekir, karşılaştığı insanlara adıyla hitap eder ve amacı insanları korkutmaktır (Seyidoğlu 1985: 159).

II.A.48.11218. Mekir, kedi bir suretinde görünür (Ulu 1990: 241).

II.A.48.11219. Mekir, Müslüman ve gayrimüslim mezarlıklarında tabut olarak; bazen de ölü olarak görünür (Seyidoğlu 1985: 159).

⁷⁰ Anlatı, bu açıdan belirsizdir ve metinde her birinin olabileceği yazılıdır.

- II.A.48.11220. Mekir, yalnız bir kadına musallat olur (Ulu 1990: 235).
- II.A.48.11221. Mekir, yalnızca rahatsız etmek istediği insanın gözüne görünür (Ulu 1990: 238).
- II.A.48.11222. Mekir'den kurtulmak için Ayetü'l-Kürsü'yü okumak gerekir (Seyidoğlu 1985: 159).
- II.A.48.11223. Mekiri gören hayvanlar yerlerinden kalkmazlar (Ulu 1990: 241).
- II.A.48.11224. Mekirler belirli bir bölgede (Ezirmik Köyü) yaşarlar (Seyidoğlu 1985: 159).
- II.A.48.11225. Mekirler sudan geçemezler (Seyidoğlu 1985: 159; Ulu 1990: 237).

II.A.49.11401 – II.A.49.11600 Minnet

- II.A.49.11401. Minnet, akşam vakti mezarlıkta kar yığını biçiminde görünen beyaz demonik bir varlıktır (Gökşen 1999: 185).
- II.A.49.11402. Minnet (demonik varlık) gören çobanın korkusundan dili tutulur (Gökşen 1999: 185).

II.A.50.11601 – II.A.50.11800 Nenârı

II.A.51.11801 – II.A.51.12000 Of Koca

II.A.52.12001 - II.A.52.12200 Oğrak

- II.A.52.12001. Adamın keçi suretinde evine aldığı Oğrak, bir cenazeye dönüşür (Alpaslan 2010: 391).
- II.A.52.12002. Bir arabada yalnız başına giden adam, Oğrak'la karşılaşır ve Oğrak, insan gibi konuşarak adamla dalga geçer (Alpaslan 2010: 389).
- II.A.52.12003. Köye yaklaşıldığında köpek sesi duyan Oğrak kaybolur (Alpaslan 2010: 388; 390).
- II.A.52.12004. Oğrak (gurrebeş), geceleri insanlara farklı hayvanların suretinde görünen demonik bir varlıktır (Alpaslan 2010: 387).
- II.A.52.12005. Oğrak, insanlara zarar vermez ve yalnızca farklı hayvanların suretine girer, insan gibi konuşur ve insanlarla dalga geçer (Alpaslan 2010: 387).
- II.A.52.12006. Oğrak, motorlu taşıtlarda yalnız sürücülerin yanına biner (Alpaslan 2010: 388).
- II.A.52.12007. Oğrak, sudan korkar ve suya giren insanları takip edemez (Alpaslan 2010: 388).
- II.A.52.12008. Oğrak'a sıkılan kurşun seker veya ona isabet etmez (Alpaslan 2010: 388).
- II.A.52.12009. Oğrak'ı erkek bir koyun suretinde gören iki arkadaş, korkularından konuşamazlar (Alpaslan 2010: 389).
- II.A.52.12010. Oğrak'ın yaşadığı yere Cıngıloz deresi adı verilir (Alpaslan 2010: 387).

II.A.53.12201- II.A.53.12400 Örümcek Kadın

- II.A.53.12201. Örümcek kadın, insanlar tarafından yakalandıktan sonra, kendi taifesinin yanına göle girerek döner (Tozlu 2013: 155).

- II.A.53.12202. Örümcek kadın, insanların yanında kaldığı için kendi taifesi tarafından kabul edilmez ve girdiği göl, kana bulanır (Tozlu 2013: 155).
- II.A.53.12203. Örümcek kadın, kendisini yakalayan aileye beddua eder ve ailenin başına çeşitli belalar gelir (Tozlu 2013: 155).
- II.A.53.12204. Örümcek kadın, kızı saçlı, tombul yüzlü ve uzun göğüslü bir varlıktır (Tozlu 2013: 155).

II.A.54.12401 - II.A.54.12800 Peri

- II.A.54.12401. Balık avlayan adam, bir peri kızı yakalar ve kanı akan peri kızı, esas şekline döner (Gökşen 1999: 186).
- II.A.54.12402. Bir yerde yaşayan cinler ve periler, akşam 10'dan sonra ortaya çıkarlar ve oradan geçenlerin akıllarını çelerler (Oğuz ve Yavuz 2005: 76).
- II.A.54.12403. Cin, peri ve mekirler, insanlara tanıdığı insanlar suretinde görünürler (Ulu 1990: 201).
- II.A.54.12404. Cin, peri ve mekirler, yalnız yakaladıkları insanları doğal yollarla öldürmeye çalışırlar (Ulu 1990: 201).
- II.A.54.12405. Cin/peri ebe, doğumunu yaptırdığı kadının iki bebeğini de öldürür (Işık 1998: 111).
- II.A.54.12406. Cin/peri, ebeliğini yaptığı çocukların geleceğini görür (Işık 1998: 111).
- II.A.54.12407. Cin/periler, insan suretinde dolaşırlar (Işık 1998: 110).
- II.A.54.12408. Cinler ve periler, tarihi bir handa düğün yaparlar (Güzel 2016: 174).
- II.A.54.12409. Cinler ve perilerin düğününe giden adam, bir kadının üstünde karısının elbisesini görür ve elbiseyi çekince kadın ortadan kaybolur (Güzel 2016: 174).
- II.A.54.12410. Cinler, cıfit, mekir, şeytan ve peri olmak üzere farklı taifelere ayrılırlar (Ulu 1990: 217).
- II.A.54.12411. Cinler, kaplıcada yalnız kalan gelini kaçırp bir periye dönüştürürler (Olgun 1987: 102).
- II.A.54.12412. Cinler, periler ve şeytanlara davul çalan köpek, sırrı ifşa edildiğinde ortadan kaybolur (Demir 2013b: 72).
- II.A.54.12413. Cinler, periler veya mekirler,⁷¹ geceleri atlara binip yelelerini örerler (Ulu 1990: 243).
- II.A.54.12414. Cinler ve periler, besmele çekmeyen kadının bebeğini boğarlar (Oğuz ve Yavuz 2005: 81).
- II.A.54.12415. Çeşmenin sahibi yedi peri kızıdır ve bu kızlar geceleri türküler çalıp eğlenirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 386).
- II.A.54.12416. Değirmen çevresinde çamaşır yıkayan periler, kendilerine laf atan gayrimüslim kadını taşlarlar (Önal 2013: 277).
- II.A.54.12417. Değirmen çevresinde yaşayan kırk peri vardır (Ulu 1990: 224).
- II.A.54.12418. Değirmenin üstünde bir yılan kadın korkusundan bağırarak kaçır (Gökşen 1999: 187).

⁷¹ Anlatı, bu açıdan belirsizdir ve metinde her birinin olabileceği yazılıdır.

- II.A.54.12419. Derede peri gören adamlar korkup kaçarlar (Önal 2013: 278).
- II.A.54.12420. Erkek peri, dişi bir periyle ilişkiye girmek isteyen adamın evine gider ve onunla kavgaya tutuşur (Keser 2017: 119).
- II.A.54.12421. Gölde, sabahın erken saatlerinde bir peri kızı belirir ve uzun saçlarını tarar (Işık 1998: 118).
- II.A.54.12422. Gördükleri kızın peri olduğunu anlayan adam, yanındaki arkadaşının çarpılmasından korkarak onun kıza yaklaşmasına mani olur (Keser 2017: 120).
- II.A.54.12423. İki kötü (gavur) peri kadına yaklaşıncı inekler böğürmeye başlar (Işık 1998: 119).
- II.A.54.12424. İki peri, yağmurlu bir havada kol kola dolaşan ve dirseklerinden aşağısı çıplak olan, yüksek ayakkabı giymiş iki kız olarak görünürler (Önal 2013: 279).
- II.A.54.12425. İnsanlar, perilerin musallat olup delirttikleri kadından korkarlar (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12426. Kaf Sûresi okununca Hazret-i Süleyman'ın perileri, okuyana yardım ederler (Tokdemir 1993: 369).
- II.A.54.12427. Kanı akan peri kızı hiç yaşlanmaz (Gökşen 1999: 186).
- II.A.54.12428. Kardeşlerinin bir insanla temas ettiğini anlayan otuz dokuz peri, onu öldürürler (Ulu 1990: 224).
- II.A.54.12429. Keçilerin (peri) dans ettiğini gören adam korkup kaçar (Şahin 2004: 184).
- II.A.54.12430. Köpek davul çalar ve cinler, şeytanlar ve periler oyun oynarlar (Demir 2013b: 72).
- II.A.54.12431. Kötü (gavur) periler, yalnız uyuyan kadının bacaklarını koparmaya çalışırlar ve kadın, iyi bir peri tarafından kurtarılır (Işık 1998: 119).
- II.A.54.12432. Oğlunun bir peri kızıyla evlendiğini peri kızının kendisini korkutmasıyla anlayan kadın, tekrar oğlunun yanına gitmez (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12433. On iki peri kızı, akşamüstü bir pınarda yıkanır ve gördükleri adamı aralarına davet ederler (Helimoğlu Yavuz 1993: 207).
- II.A.54.12434. Parçalanmış kaya (Kuşnavak Kayası), cinler ve periler tarafından sahiplenilir. Cinler ve periler, oradan geçen hayvanları telef ederler (Akkuş 2018: 114).
- II.A.54.12435. Peri ailesi bir bağda yaşar ve insanlar gölge olarak görünürler (Sancak 2008: 90).
- II.A.54.12436. Peri kızı dik bir kayada yaşar ve alenen görünür (Çıblak 1995: 275).
- II.A.54.12437. Peri kızı insanların düğünlerine -kendilerini bildirmeden- katılır (Gündüz Alptürker 2013: 167).
- II.A.54.12438. Peri kızı kendi taifesinin yanına bir pınara girerek döner (Gündüz Alptürker 2013: 167; 182).
- II.A.54.12439. Peri kızı, ahırdaki inek kesildiğinde, insanla birlikteliğinden olan çocuklarını da alarak kaybolur (Seyidoğlu 1985: 102).
- II.A.54.12440. Peri kızı, bir adamla görüşür ve horozlar ötmeden onun yanından ayrılır (Önal 2013: 283).
- II.A.54.12441. Peri kızı, bir insanla evlenir ve çocuk sahibi olur (Seyidoğlu 1983: 102).
- II.A.54.12442. Peri kızı, bir kayanın oyduğunda yaşar (Göde 2002: 453).
- II.A.54.12443. Peri kızı, çoban ile evlenir ve kırlara karışır (Ayan 2015: 83).

- II.A.54.12444. Peri kızı, dua okunmazsa çarpar (Önal 2013: 274).
- II.A.54.12445. Peri kızı, evli olduğu adamla ahırda yaşar (Seyidoğlu 1985: 102).
- II.A.54.12446. Peri kızı, göle dinamit atıldıktan sonra görülmez (Işık 1998: 118).
- II.A.54.12447. Peri kızı, horoz öttükten sonra gidince, karıştığı dereden kan akar (Önal 2013: 283).
- II.A.54.12448. Peri kızı, horozlar ötmeden gitmezse, ağabeyleri tarafından öldürülecektir (Önal 2013: 283).
- II.A.54.12449. Peri kızı, insanların düğününe –kendilerini bildirmeden- katılır (Gündüz Alptürker 2013: 182).
- II.A.54.12450. Peri kızı, kocasını almaya çalışan kaynanasını korkutur (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12451. Peri kızı, sabah ezanı okununca ortadan kaybolur (Gündüz Alptürker 2013: 167).
- II.A.54.12452. Peri kızı, yakalandığı köyün değirmenine bir yılan koyar ve yılan, ağzından un kusar (Gökşen 1999: 187).
- II.A.54.12453. Peri kızı, yakalandığı pınara geri götürüldüğünde, pınardan bir hafta boyunca garip sesler gelir ve kan akar (Sakaoğlu 2013a: 113).
- II.A.54.12454. Peri kızını göndermeyerek ölümüne sebep olan adam, gerdekte periler tarafından öldürülür (Önal 2013: 283).
- II.A.54.12455. Peri kızının bedduasını alan avcının elleri kurur (Çıblak 1995: 216).
- II.A.54.12456. Peri kızının bedduasını alan geyik, bir avcı tarafından vurulur (Çıblak 1995: 216).
- II.A.54.12457. Peri kızının eli çok bereketlidir ve bereketin kesilmesi için kara bir tavuğun bereketli yiyeceğın üzerinden atlatılması gerekir (Gökşen 1999: 186).
- II.A.54.12458. Peri kızının girdiğı pınardan kan akarsa, diğer peri kızları tarafından öldürölmüştür (Gündüz Alptürker 2013: 167; 183).
- II.A.54.12459. Peri kızının kendilerine zarar vereceğini düşünen halk, onu öldürür (Çıblak 1995: 275).
- II.A.54.12460. Peri kızının verdiğı un kusan yılan, kendisine bakıldığında kan kusar ve ortadan kaybolur (Gökşen 1999: 187).
- II.A.54.12461. Peri kızının yoğurduğı hamur çok bereketlidir ve bereketi bozmak için “bereket tükensin” denerek hamurdan alınan parçayı ekmek teknesine atmak gerekir (Gündüz Alptürker 2013: 167; 182).
- II.A.54.12462. Peri kızları çeşme başlarında görünürler (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12463. Peri kızları geceleri çeşme başında eğlenirler ve yıkanırılar (Keser 2017: 120).
- II.A.54.12464. Peri kızları gölde (Geyik Gölü) yaşarlar (Gökşen 1999: 186).
- II.A.54.12465. Peri kızları insanlarla evlenebilirler (Göde 2002: 453; Güzel 2016: 172; Gökşen 1999: 186).
- II.A.54.12466. Peri kızları kuş şeklinde dolaşırlar ve çaya girip birer kız olurlar (Seyidoğlu 1985: 102).
- II.A.54.12467. Peri kızları toplanıp insanlarla dalga geçerler ve herkese görünmezler (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12468. Peri kızları, Salı günü derede eğlenirler (Önal 2013: 282).

- II.A.54.12469. Peri kızları, sarp kayalıklarda yaşayan geyikleri sağlar (Çıblak 1995: 215).
- II.A.54.12470. Peri kızlarının bedduası kabul olur (Çıblak 1995: 216).
- II.A.54.12471. Peri kızlarının görünüp korkuttukları davulcu, akli dengesini kaybeder (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12472. Peri kızlarının saçları oldukça uzundur (Keser 2017: 120).
- II.A.54.12473. Peri padişahı bir kalede (Gevhernik Kalesi) yaşar (Tokdemir 1993: 367).
- II.A.54.12474. Peri padişahı, devlerin hükmü altında ezilen insanlara acır ve onlara yardım etmeye karar verir (Gündüz Alptürker 2013: 171).
- II.A.54.12475. Peri padişahının kızı, dik bir kayaya elinde su testisi ve taşı olduğu halde tutunmadan çıkabilir (Çıblak 1995: 275).
- II.A.54.12476. Peri, cin tayfasındandır ve genç kız, yılan ve Şahmaran suretine girerler (Ulu 1990: 255).
- II.A.54.12477. Peri, dua okununca ortadan kaybolur (Önal 2013: 274).
- II.A.54.12478. Peri, erkeklere âşık olduğu kadının suretinde çıplak olarak görünür (Önal 2013: 274).
- II.A.54.12479. Peri, gece vakti yuma taşının üstünde saçlarını tersten tarayan bir kız suretinde görünür (Önal 2013: 274).
- II.A.54.12480. Peri, gece yarısı bir adama gelin suretinde görünür (Önal 2013: 273).
- II.A.54.12481. Peri, gece yarısı mezarlıkta saçlarını tarayan güzel bir kız suretinde görünür (Önal 2013: 272).
- II.A.54.12482. Peri, kuyudan su çekerken bir insan tarafından görülür ve suya atlar. Sudaki periler, onun bir insana görünmesini kabullenmeyerek onu boğarlar (Kurtoglu 2008: 103).
- II.A.54.12483. Periler dağda yaşar ve insanlar tarafından bilinmeyi istemezler (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12484. Periler hamamda davul zurna çalıp düğün yaparlar (Seyidoğlu 1985: 125).
- II.A.54.12485. Periler keçi suretinde görünürler ve yalnız insanları çarparlar (Şahin 2004: 184).
- II.A.54.12486. Periler ölümsüzdür (Gündüz Alptürker 2013: 173).
- II.A.54.12487. Periler sabah ezanı okununca ortadan kaybolurlar (Keser 2017: 119).
- II.A.54.12488. Periler ve insanlar beraber yaşar, beraber eğlenirler ve birbirlerine yardım ederler (Gündüz Alptürker 2013: 108).
- II.A.54.12489. Periler, abdestli insanlara yaklaşamazlar (Tokdemir 1993: 369).
- II.A.54.12490. Periler, ateşten yaratılmıştır (Tokdemir 1993: 370).
- II.A.54.12491. Periler, balık avlamaya gelenleri oyalarlar (Önal 2013: 282).
- II.A.54.12492. Periler, besmele çekilmeden yerine konan eşyaları alıp kullanabilirler (Işık 1998: 98).
- II.A.54.12493. Periler, besmele çekilmeden yerine konan giysileri alıp giyinebilirler (Güzel 2016: 174; Seyidoğlu 1985: 125; Ulu 1990: 217).
- II.A.54.12494. Periler, cinlerin bir taifesidir ve musallat olduğu insanlara zarar vermeyip yalnızca onunla zaman geçirirler (Ulu 1990: 217).
- II.A.54.12495. Periler, çeşme başında yıkanan iki kız suretinde görünürler (Önal 2013: 280).
- II.A.54.12496. Periler, dağ perileri ve su perileri olmak üzere ikiye ayrılırlar (Olgun 1987: 89).

- II.A.54.12497. Periler, dereye yaşarlar ve geceleyin balık tutan adamın balıklarını isterler (Şahin 2004: 184).
- II.A.54.12498. Periler, dereye yaşarlar ve kadın suretinde görünürler (Önal 2013: 278).
- II.A.54.12499. Periler, devlerin yaşadığı dağın ateşini karla ve buzla söndürürler (Gündüz Alptürker 2013: 171).
- II.A.54.12500. Periler, ellerindeki sepetlerle gökyüzünde gezerler ve dünyaya tohumlar atarak güzelleşmesini sağlarlar (Olgun 1987: 90).
- II.A.54.12501. Periler, hocayı göğün yedinci katına götürürler (Işık 1998: 98).
- II.A.54.12502. Periler, ıssız yerlerde yalnız dolaşan çocuğu kaçırlar ve bir taşın altında beraber yaşarlar (Işık 1998: 104).
- II.A.54.12503. Periler, insanların arasında güvercin suretinde dolaşırlar/yaşarlar (Gündüz Alptürker 2013: 108; 174; 177).
- II.A.54.12504. Periler, kendilerini gören insanları kovalarlar ve insanlar korkunca, kovalamayı bırakırlar (Önal 2013: 278).
- II.A.54.12505. Periler, mezarlığın yanındaki pınarda çıplak olarak yıkanır (Sakaoğlu 2013a: 112).
- II.A.54.12506. Periler, sürekli ineğin buzağısını öldürürler (Önal 2013: 276).
- II.A.54.12507. Periler, yalnız yaşayan bir şeyhin evine atlarıyla, çoluk çocuklarıyla (insan suretinde) misafir olurlar (Ulu 1990: 220).
- II.A.54.12508. Periler, yalnızca görünmek istedikleri, kalp gözü açık ve saygınlığı olan insanlara görünürler (Gündüz Alptürker 2013: 120).
- II.A.54.12509. Perileri gördüğünü diğer insanlara anlatan adın, geceleri periler tarafından korkutulur (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12510. Perilerin balıklarını istedikleri adam, balıkları vermeyince perilerden kaçır (Şahin 2004: 184).
- II.A.54.12511. Perilerin gazabından kurtulmak için kurban kesmek gerekir (Önal 2013: 277).
- II.A.54.12512. Perilerin görüldüğü ve musallat olduğu hoca, toprak yer (Işık 1998: 98).
- II.A.54.12513. Perilerin kaçırdığı çocuk, yaşadıklarından ötürü bir hafta konuşamaz (Işık 1998: 104).
- II.A.54.12514. Perilerin musallat olduğu inek, defne ağacı kaynatılıp suyuyla yıkanınca kurtulur (Önal 2013: 276).
- II.A.54.12515. Perilerin musallat olduğu kadın, akli dengesini kaybeder (Güzel 2016: 172).
- II.A.54.12516. Perilerin yaptığı hamur çok bereketlidir ve bereketin bozulması için iki hamur topağını üst üste koymak gerekir (Sakaoğlu 2013a: 112).
- II.A.54.12517. Perilerle eğlenen adam, geri dönmek isteyince onlar tarafından hırpalanır ve aklını yitirir (Helimoğlu Yavuz 1993: 207).
- II.A.54.12518. Perilerle karşılaşan adam, üç ay hasta yatar (Önal 2013: 280).
- II.A.54.12519. Perili evde, geceleri herkes uyuduktan sonra periler ortaya çıkar ve seslenirler. Evde yaşayanlar bir süre sonra korkudan ölürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 372).
- II.A.54.12520. Perinin musallat olduğu adam, iki mezarın arasında kalırsa kurtulamaz (Önal 2013: 272).

- II.A.54.12521. Perinin yaşadığı ev bereketli ve uğurludur (Helimoğlu Yavuz 1993: 168).
- II.A.54.12522. Periye dönüşen gelin, insan kılığına girebilir (Olgun 1987: 102).
- II.A.54.12523. Saçını tersten tarayan peri kızı, kişinin kendisine seslenmesini ister (Önal 2013: 275).
- II.A.54.12524. Sarışın ve çok güzel bir peri kızı hamamı sahiplenmiştir ve sabaha karşı insanlara gözükür (Olgun 1987: 134).
- II.A.54.12525. Şehzade peri kızına âşık olunca, insanlar, insanların arasına perilerin karışmalarından korkarlar ve perilere savaş açarlar (Gündüz Alptürker 2013: 108).
- II.A.54.12526. Şeyh, bir peri kızıyla evlidir (Helimoğlu Yavuz 1993: 81).
- II.A.54.12527. Şeytan (veya peri), bir kuyunun yanında çıplak bir kız suretinde görünür (Önal 2013: 275).
- II.A.54.12528. Telli duvaklı peri kızı, bir rüzgâr esince sivrulur ve gölün içinde saklanır (Ayan 2015: 82).
- II.A.54.12529. Üç çıplak peri kızı, bir çeşmede yıkanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 204).
- II.A.54.12530. Üzüm toplayan kadın, bilmeden bir peri çocuğunu ezer ve perileri tarafından öldürülür (Sancak 2008: 90).
- II.A.54.12531. Yakaladığı peri kızının kaçmasından korkan adam, evden çıkarken onu bir sandığa kilitler (Gökşen 1999: 186).

II.A.55.12801 – II.A.54.13000 Pir Nene

II.A.56.13001 - II.A.56.13200 Piraboçık

- II.A.56.13001. Piraboçık (cin), göğsüne bir iğne batırılarak yakalanır ve yakalandığı evde üç yıl hizmet eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 319).
- II.A.56.13002. Piraboçık (cin), yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve bir gelinin yardımıyla serbest kalır (Helimoğlu Yavuz 1993: 319).
- II.A.56.13003. Piraboçık, gece yarısı ıssız bir yerde yalnız olan adama, iri-yarı dağınık ve uzun saçlı, kocaman göğüslü bir varlık olarak görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 330).
- II.A.56.13004. Piraboçık'ın (cin) bedduası kabul olur ve beddua ettiği ev daima dağınık olur. Küller sürekli ortaya dağılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 320).
- II.A.56.13005. Piraboçıklar (cin), akşam bir hocayı, hastaları olduğunu söyleyerek öldürmek üzere ıssız bir yere götürürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 318).
- II.A.56.13006. Piraboçıklar (cin), ezan okununca ortadan kaybolurlar (kaçırdıkları kişi ezan okur) (Helimoğlu Yavuz 1993: 318).
- II.A.56.13007. Piraboçıklar (cin), sudan geçemez (Helimoğlu Yavuz 1993: 318).

II.A.57.13201 - II.A.57.13400 Pirabok

- II.A.57.13201. Hamile kadınlar, Piravuk'un yedi göbek hiçbir hamile kadınlara dokunmama sözünün sona ermesinden korkarlar (Tozlu 2013: 159).

- II.A.57.13202. Hizmetkâr suretinde görünen Pirabok'un (cin) boyu, birden minare kadar uzar (Helimoğlu Yavuz 1993: 96).
- II.A.57.13203. Hizmetkârının (Pirabok) boyunun minareye ulaştığını gören bey, korkup evine gider (Helimoğlu Yavuz 1993: 97).
- II.A.57.13204. Otuz renkli bir kuş suretinde görünen Pirabok (cin), bir insan tarafından yakalanmak isteyince boyu kavak kadar yükselir ve gülmeye başlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 110-111).
- II.A.57.13205. Pir Abok, bir adamla evlenir ve bir kız çocuğu doğurur (Sancak 2008: 90).
- II.A.57.13206. Pir Abok, ıssız yerlerde dolaşır, mağaralarda yaşar ve kimseye görünmemeye çalışır (Sancak 2008: 90).
- II.A.57.13207. Pir Abok, iğne batırılınca on beş yaşında bir kıza dönüşür (Sancak 2008: 90).
- II.A.57.13208. Pir Abok, insanları taş atarak ve kendisine özgü türküsünü söyleyerek korkutur (Sancak 2008: 90).
- II.A.57.13209. Pir Abok, insanların ve hayvanların şekline bürünebilir (Sancak 2008: 91).
- II.A.57.13210. Pir Abok, saçları beline kadar uzanan, dişleri uzun ve eğri, yüzü benekli, gözbebekleri korkunç, çirkin ve vahşi demonik bir varlıktır (Sancak 2008: 90).
- II.A.57.13211. Pir Abok, yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve hamamdaki bir kadının yardımıyla serbest kalır (Sancak 2008: 91).
- II.A.57.13212. Pir Abok, yalnızca iğneden korkar (Sancak 2008: 90).
- II.A.57.13213. Pirabok (binkarısı, karıcın) demirden korkar (Kongül 2013: 60).
- II.A.57.13214. Pirabok (binkarısı, karıcın), yeni doğan bir bebeği alıp kaçarken, bebeğin annesi tarafından beddua alır ve hiç kayanın olmadığı bir yerde dik bir kayaya dönüşür (Kongül 2013: 60).
- II.A.57.13215. Pirabok (cin) bir mağarada kaçırıp evlendiği adamla ve ondan doğan iki çocuğuyla yaşar (Helimoğlu Yavuz 1993: 109).
- II.A.57.13216. Pirabok (cin) dost olduğu kadın öldükten sonra onun oğlunun yastığının altına her gece bir altın koyar. Oğlan sırrı ifşa edince altın koymayı bırakır (Helimoğlu Yavuz 1993: 113).
- II.A.57.13217. Pirabok (cin), besmele çekilince ortadan kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 111).
- II.A.57.13218. Pirabok (cin), beye hizmetkârı suretinde görünür ve onunla hamama gider (Helimoğlu Yavuz 1993: 96).
- II.A.57.13219. Pirabok (cin), dağda görüp âşık olduğu adamı kaçıtır ve ondan iki çocuk sahibi olur (Helimoğlu Yavuz 1993: 109).
- II.A.57.13220. Pirabok (cin), dost olduğu kadının yastığının altına her gece bir altın koyar (Helimoğlu Yavuz 1993: 112).
- II.A.57.13221. Pirabok (cin), genç ve güzel bir kadın suretindedir ve boynunda salyangoz kabuğundan yapılmış bir kolye taşır (Helimoğlu Yavuz 1993: 317).
- II.A.57.13222. Pirabok (cin), gördüğü insanları mağarasına davet eder ve bir gece konuğu olmalarını ister (Helimoğlu Yavuz 1993: 317).
- II.A.57.13223. Pirabok (cin), lohusalık dönemindeki kadınlara kara bir kedi suretinde görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 118).

- II.A.57.13224. Pirabok (cin), lohusalık döneminin ilk yedi gününde ortaya çıkan; anneyi delirten, bebeği de öldüren bir varlıktır (Helimoğlu Yavuz 1993: 118).
- II.A.57.13225. Pirabok (cin), otuz renkli bir kuş suretinde görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 110).
- II.A.57.13226. Pirabok çocuğun (kız) saçları çok gür ve karışık, gözleri ise kaşlarına doğru çekiktir (Helimoğlu Yavuz 1993: 333).
- II.A.57.13227. Pirabok çocuk (kız), diğer pirabokların arasına dönmek için suya girdiğinde öldürülür ve su kan rengini alır (Helimoğlu Yavuz 1993: 333).
- II.A.57.13228. Pirabok çocuk (kız), kendisine söylenenlerin tersini yapar ve eli çok bereketlidir (Helimoğlu Yavuz 1993: 333).
- II.A.57.13229. Pirabok çocuk (kız), yanına sessizce yaklaşılıp omzuna bir iğne batırılarak yakalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 333).
- II.A.57.13230. Pirabok, gece yarısı ıssız bir yerde yalnız olan adama saldırır (Helimoğlu Yavuz 1993: 330).
- II.A.57.13231. Pirabok, kendisini yakalayan (eliyle) adama yalvarır ve onun nesline dokunmama sözü vererek serbest kalır (Helimoğlu Yavuz 1993: 330).
- II.A.57.13232. Pirabok, lohusalık döneminde kadının ciğerini çeken, çocuklarını da çarparak öldüren bir varlıktır (Helimoğlu Yavuz 1993: 350).
- II.A.57.13233. Pirabok, lohusalık dönemindeki kadınlara musallat olan bir cindir (Helimoğlu Yavuz 1993: 107).
- II.A.57.13234. Pirabok'tan korunmak için lohusalı kadının yatağının başına demir ve Kur'an konulur; yataklarına çörek otu serpilir ve yedi gün yalnız bırakılmaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 350).
- II.A.57.13235. Pirabok'un (cin), dost olduğu kadını bayıltır ve kadın bayıldığı esnada geleceğe ilişkin sorulara cevap verir (Helimoğlu Yavuz 1993: 112).
- II.A.57.13236. Pirabok'un (cin), kaçırdığı adam, onun mağaranın kapısını açık unuttuğu bir anda kaçır (Helimoğlu Yavuz 1993: 109).
- II.A.57.13237. Piraboklar (cin), gece yarısı hamamda erkek suretinde görünürler. Boyları tavana değecek kadar uzundur (Helimoğlu Yavuz 1993: 96).
- II.A.57.13238. Piraboklar bir adama arkadaşları suretinde görünüp onu mezarlıktaki bir düğüne götürürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 322).
- II.A.57.13239. Piraboklar pislikten hoşlanmaz ve yanlarındaki adam kendisini pisliğe bulaştırıp onlardan kaçır (Helimoğlu Yavuz 1993: 322).
- II.A.57.13240. Piraboklar, gece yarısı mezarda türküler söyleyip düğün yaparlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 322).
- II.A.57.13241. Piraboklar, insanların giymedikleri elbiseleri giyebilirler (Helimoğlu Yavuz 1993: 322).
- II.A.57.13242. Piraboklarla karşılaşan adam, akli dengesini kaybeder (Helimoğlu Yavuz 1993: 322).

- II.A.57.13243. Piraboktan (binkarısı, karıcın) korunmanın yolu, yeni doğum yapan kadının yanına orak, hançer gibi demir eşyalar konulur (Kongül 2013: 60).
- II.A.57.13244. Piraboktan (cin) korunmak için doğum yapan kadının yatağının etrafı kalın bir iple çevrilir ve suyunun içine bir iğne atılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 118).
- II.A.57.13245. Piravuk, boğup çocuğunu yemek istediği hamile kadının kocasıyla bir anlaşma yapar ve hamile kadınlara yedi göbek bulaşmamaya söz verir (Tozlu 2013: 159).
- II.A.57.13246. Piravuk, su kenarlarında yaşayan ve hamile kadınların çocuklarını yiyen bir varlıktır (Tozlu 2013: 159).
- II.A.57.13247. Piravuk, uyuyan hamile kadını, ona hissettirmeden, göle götürür ve kadını boğup, çocuğunu yemek ister (Tozlu 2013: 159).

II.A.58.13401 - II.A.58.13600 Pirelik⁷²

- II.A.58.13401. Çoban çeşmeden su içerken sırtına bir pirelik biner. Çoban, onu bir iğne batırarak yakalar ve dört yıl çalıştırır (Helimoğlu Yavuz 1993: 335).
- II.A.58.13402. İnsanlar, Pirelikle karşılaşmamak için onun görüldüğü mağaradan uzak durmaya çalışırlar (Helimoğlu Yavuz 1993: 332).
- II.A.58.13403. Pirelik (cin), lohusalık döneminin ilk yedi gününde kadının ciğerlerini çeken, bebeğini de çarpan demonik bir varlıktır (Helimoğlu Yavuz 1993: 121).
- II.A.58.13404. Pirelik, ateşten ve köpekten korkar (Helimoğlu Yavuz 1993: 335).
- II.A.58.13405. Pirelik, bir mağaranın önünde oturur ve karşılaştığı yalnız adamı mağaraya çağırır (Helimoğlu Yavuz 1993: 332).
- II.A.58.13406. Pirelik, diğer Pireliklerin arasına dönmek için suya girdiğinde öldürülür ve su kan rengini alır (Helimoğlu Yavuz 1993: 336).
- II.A.58.13407. Pirelik, evde yalnız başına hamur yoğuran bir kızı izler ve hamur bereketlenir (Helimoğlu Yavuz 1993: 331).
- II.A.58.13408. Pirelik, gece yalnız adama oğlak suretinde görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 334).
- II.A.58.13409. Pirelik, kendisine söylenenlerin tersini yapan, esmer, iri yarı bir yaratıktır (Helimoğlu Yavuz 1993: 335).
- II.A.58.13410. Pirelik, kendisini kucağına almak isteyen adamla dalga geçer (Helimoğlu Yavuz 1993: 334).
- II.A.58.13411. Pirelik, köpek seslerini duyunca ortadan kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 335).
- II.A.58.13412. Pirelik'i gören adamın korkusundan dili tutulur (Helimoğlu Yavuz 1993: 334).
- II.A.58.13413. Pirelik'in bereketini bozmak için yapılan hamurun bölünerek atılması, atılırken de "senin başını koparıp leğene atıyorum" denmesi gerekir (Helimoğlu Yavuz 1993: 331).
- II.A.58.13414. Pirelikle karşılaşan adam, korkudan ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 332).

⁷² Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği ve Edebiyat Öğretmenliği öğrencilerine yaptırılan derlemelerde, yöre halkının birçoğunun "al karısı", "albastı" adıyla bilinen varlığı "elk" olarak bildiği tespit edilmiştir. Fuzuli Bayat, "Al karısının" daha eski bir varyantı olan "al"ın Ermeniler arasında "alk", Gürcüler arasında "Ali" veya "Alkali" biçiminde rastlandığını kaydetmiştir (bk. Bayat 2007: 322).

II.A.58.13415. Pirelikten (cin) korunmak için doğum yapan kadının yastığının başına gümüş ay, çengelli iğne asılır ve bebeğin alnına tencere karasından (is) artı işareti yapılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 121).

II.A.59.13601 - II.A.59.13800 Pirik

II.A.59.13601. Pirik (cin), yeni doğum yapmış kadınları ve bebeklerini boğazlarını sıkarak öldürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 348).

II.A.59.13602. Pirik, (cin), kısa boylu, esmer, sakallı ve korkunç bir ihtiyar suretinde görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 348).

II.A.59.13603. Pirik'ten (cin) korunmak için yeni doğum yapmış kadın ve bebeği yedi gün yalnız bırakılmamalı; yatağının etrafı kıl bir iple çevrilmeli; bebek yüzüstü kapatılmış bir kalburun üstüne yatırılmalı; lohusanın içtiği suya iğne atılmalı ve bebekle annesinin yakasına çengelli iğne takılmalıdır (Helimoğlu Yavuz 1993: 348).

II.A.60.13801 - II.A.60.14000 Pispatik

II.A.60.13801. Pispatik (cin) yakalandığı köyde bilinir ve herkese görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 98).

II.A.60.13802. Pispatik (cin), ensesine bir iğne batırıldığında bir kıza dönüşür (Helimoğlu Yavuz 1993: 98).

II.A.60.13803. Pispatik (cin), insan (erkek) suretindeyken ensesine bir iğne saplanarak yakalanır ve yakalayan insanın kölesi olur (Helimoğlu Yavuz 1993: 98).

II.A.60.13804. Pispatik (cin), insan suretinde görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 97).

II.A.60.13805. Pispatik (cin), rehberi olduğu adamı ıssız kayalıklara doğru götürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 97).

II.A.60.13806. Pispatik (cin), yakalandığı evden ayrılırken beddua eder ve evin çatal-kaşığı sürekli kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 98).

II.A.60.13807. Pispatik (cin), yakalanmasına sebep olan iğneyi kendisi çıkaramaz ve bir yabancıнын yardımıyla serbest kalır (Helimoğlu Yavuz 1993: 98).

II.A.60.13808. Pispatik, lohusalık dönemindeki kadının ciğerlerini çeken ve bebeğini morartıp öldüren bir yaratıktır (Helimoğlu Yavuz 1993: 346).

II.A.60.13809. Pispatikten korunmak için lohusalık dönemi boyunca (kırk gün), bir şişe dizilmiş kırk soğan her gün ısırlıp atılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 346).

II.A.61.14001 - II.A.61.14200. Rom-Rom Ana

II.A.61.14001. Rom-Rom Ana, bir iyilik perisidir ancak kendisine hürmet etmeyenlere zarar verir (Tokdemir 1993: 376).

II.A.61.14002. Rom-Rom Ana, kadınlara ve çocuklara, tanıdıklarının sesiyle seslenip onlara eziyet, hakaret eden ve onları öldüren demonik bir varlıktır (Tokdemir 1993: 376).

II.A.62.14201 – II.A.62.14400 Sahab

- II.A.62.14201. Her evde bir peri bulunur ve bu periye “sahab” adı verilir (Helimoğlu Yavuz 1993: 166).
- II.A.62.14202. Sahab (ev perisi), ev temiz tutulmazsa evin bereketini kaçıır, sakinlerin başına uğursuzluk getirir (Helimoğlu Yavuz 1993: 166).

II.A.63.14401 - II.A.63.14600 Sarıkız

- II.A.63.14401. Sarıgızla karşılaşan adam kaçır (Gündüz Alptürker 2013: 164).
- II.A.63.14402. Sarıkız mağarada yaşayan, saçları diz kapağına kadar uzun bir varlıktır (Gündüz Alptürker 2013: 164).
- II.A.63.14403. Sarıkız, atlara binip yelelerini ören bir varlıktır (Gündüz Alptürker 2013: 165).
- II.A.63.14404. Sarıkız, sabah ezanı okununca bir ateş topuna dönüşerek kaybolur (Gündüz Alptürker 2013: 165).
- II.A.63.14405. Sarıkız, sabah namazına giden adama yarı çıplak bir kadın olarak görünür ve camiye gitmemesi karşılığında onunla birlikte olmayı teklif eder (Gündüz Alptürker 2013: 165).
- II.A.63.14406. Sarıkız, sarı uzun saçlı, mavi gözlü ve beyaz tenli bir varlıktır (Gündüz Alptürker 2013: 165).
- II.A.63.14407. Sarıkızın çok güzel bir sesi vardır (Gündüz Alptürker 2013: 165).

II.A.64.14601 - II.A.48.14800 Settur

- II.A.64.14601. Settur, çocukları korkutur ve onların boğazlarını keser (Tozlu 2013: 158).
- II.A.64.14602. Settur, kocaman boynuzları, kapkara gözleri, çirkin bir suratı ve uzun elleri olan bir yaratıktır (Tozlu 2013: 158).
- II.A.64.14603. Settur’un yaşadığı yer, çocuk kafalarıyla doludur (Tozlu 2013: 158).

II.A.65.14801 – II.A.65.15000 Su Kızı

- II.A.65.14801. Su kızı, geceleri beyaz bir elbiseyle, elinde testisiyle su dolduran bir kızdır (Keser 2017: 120).
- II.A.65.14802. Gece vakti su kızını gören ve aniden kaybolduğuna şahit olan adam korkar (Keser 2017: 120).
- II.A.65.14803. Su kızı, kuyu civarında ortadan aniden kaybolur (Keser 2017: 120).

II.A.66.15001 - II.A.66.15200 Şahmaran

- II.A.66.15001. Şahmaran bir mağarada yılanlarıyla beraber yaşar (Yolcu 2008: 284).
- II.A.66.15002. Şahmaran, balla dolu bir kuyunun altında yılanlarıyla beraber yaşar (Türkmen 2016: 261).
- II.A.66.15003. Şahmaran, başı insan, başından aşağı yılan olan bir yaratıktır (Çıblak 1995: 220).
- II.A.66.15004. Şahmaran, bir hamamda yıkanırken yakalanır (Çıblak 1995: 218).

- II.A.66.15005. Şahmaran, bir kuyuda yaşar (Özdemir 2002: 79).
- II.A.66.15006. Şahmaran, bir mağarada binlerce yılanlar beraber yaşar ve oraya gelen insanlara zarar vermez (Yağbasan 2013: 161).
- II.A.66.15007. Şahmaran, kendisini kurtaran Lokman Hekim'e bir kitap verir ve bu kitapta ölümsüzlüğün çaresi de yazmaktadır (Demir 2013b: 188).
- II.A.66.15008. Şahmaran, tıp ilmini iyi bilir (Çıblak 1995: 220).
- II.A.66.15009. Şahmaran, yarı yılan-yarı insandır (Özdemir 2003: 79; Türkmen 2016: 261).
- II.A.66.15010. Şahmaran, Yılan Kalesi'nde saklanmaktadır (Demir 2013b: 226).
- II.A.66.15011. Şahmaran'ı gören insanın sırtı pul pul olur (Türkmen 2016: 262).
- II.A.66.15012. Şahmaran'ı gören insanın vücudu pul pul olur (Demir 2013b: 190).
- II.A.66.15013. Şahmaran'ı gören kişinin sırtında yeşil bir çizgi olur (Çıblak 1995: 219).
- II.A.66.15014. Şahmaran'ın beynini yiyen insanın her hastalığı geçer (Çıblak 1995: 218; 221).
- II.A.66.15015. Şahmaran'ın gözleri, bütün hastalıkları tedavi eder (Demir 2013b: 226).
- II.A.66.15016. Şahmaran'ın kanı bütün hastalıkları tedavi eder (Balaban 2013: 536).
- II.A.66.15017. Şahmaran'ın kanını içen, hangi bitkinin neye iyi geldiğini öğrenir (Balaban 2013: 536).
- II.A.66.15018. Şahmaran'ın kaynatılan üçüncü suyundan içen insan, bütün tabiatın dilinden anlar (Türkmen 2016: 262).
- II.A.66.15019. Şahmaran'ın kuyruğunu kaynatıp içen ölür; gövdesini kaynatıp içen iyileşir; kafasını kaynatıp içen tıp ilmini öğrenir (Demir 2013b: 191).
- II.A.66.15020. Şahmaran'ın kuyruğunu yiyen insan ölür; ortasını yiyen insan ise gençleşir ve ölümsüz olur (Çıblak 1995: 219).
- II.A.66.15021. Şahmaran'ın kuyruk suyunu içen insan ölür (Çıblak 1995: 221).
- II.A.66.15022. Şahmaran'ın vücudundan alınan eti yiyen kişinin bütün hastalıkları geçer (Değer 2014: 236).
- II.A.66.15023. Şahmaran'la karşılaşan adam çok korkar ve kaçmaya yeltenir (Çıblak 1995: 220).
- II.A.66.15024. Yarı yılan yarı kız (Şahmaran) bir köpeği, üç dört davarı ve üç keçiyi öldürür (Ulu 1990: 246).
- II.A.66.15025. Yılanlar, Şahmaran'ın öldüğünü öğrenirlerse insanlığı ortadan kaldırırlar (Değer 2014: 237).

II.A.67.15201 – II.A.67.15400 Şeri

- II.A.67.15201. Şeri (cin) bebeği kız doğarsa başına kötü bir şey geleceğini anlayan ebe korkar (Işık 1998: 114).
- II.A.67.15202. Şeri (cin), kayanın içinde, ziynet eşyalarıyla dolu bir odada yaşar (Işık 1998: 114).
- II.A.67.15203. Şeri (cin), kurbağa suretinde yaşar ve hamiledir (Işık 1998: 114).

II.A.68.15401 – II.A.68.15600 Şeşek

- II.A.68.15401. Şeşek (cadı) lohusalık döneminde kadınlara musallat olur (Kurtoglu 2008: 141).

II.A.68.15402. Şeşek bir tür cadıdır ve doğum yapan kadınlara musallat olarak doğumu engellemeye çalışır (Kurtoğlu 2008: 141).

II.A.68.15403. Şeşekten (cadı) korunmak için doğum yapan kadınlar yataklarının yanında çuvaldız veya yatırlardan alınan yeşil bezler bulundururlar (Kurtoğlu 2008: 141).

II.A.69.15600 - II.A.3.16600 Şeytan

II.A.69.15600. Adam, etrafını saran köpeklerin şeytan olduğunu bilmez ve ateş ederek hepsini öldürür (Keser 2017: 113).

II.A.69.15601. Ağaç kesmeye beraber gittiği arkadaşının şeytan olduğunu anlayan adam, ona ateş eder ve hızla kaçır (Göde 2002: 438).

II.A.69.15602. Arabalarına aldıkları kara keçinin cinsiyetini öğrenmek için bakan iki arkadaş, keçinin konuştuğunu duyunca korku kaçırılar (Göde 2002: 404).

II.A.69.15603. Besmele çekmeden evden çıkan kadın, köpek ve tanıdığı insanlar suretine giren şeytanla karşılaşır (Önal 2013: 256).

II.A.69.15604. Bir demirci, şeytanı yakalar ve demirin içine hapsedir (Helimoğlu Yavuz 1993: 95).

II.A.69.15605. Bir eşya katlanırken besmele çekilmezse, şeytan da kişiyle beraber katlar (Önal 2013: 237).

II.A.69.15606. Bir hoca, şeytanlar tarafından yakalanır ve davul zurna çalarak onunla oynarlar (Çek vd. 2018: 38).

II.A.69.15607. Cinler, periler ve şeytanlara davul çalan köpek, sırrı ifşa edildiğinde ortadan kaybolur (Demir 2013b: 72).

II.A.69.15608. Çocuk suretindeki şeytan, camdan atılmış kemik parçalarını sıyrır (Emiroğlu 1993: 256).

II.A.69.15609. Çocuk suretindeki şeytan, diğer çocuklarla camide ders alır (Emiroğlu 1993: 256).

II.A.69.15610. Çocuk, fare suretindeki şeytana taş atınca, taş yağmaya başlar (Önal 2013: 257).

II.A.69.15611. Demonik varlık (şeytan), kara keçi suretinde geceleri insanlara görünür (Acar 1990: 211).

II.A.69.15612. Duyduğu sesin kaynağını bulamayan adam korkar (Önal 2013: 248).

II.A.69.15613. Düğün yapan şeytanlar, aralarına aldıkları adama gümüş para verip, başlarının üstünde çevirip atmalarını isterler (Önal 2013: 237).

II.A.69.15614. Eskiden insanlar daha itikat sahibi oldukları için, şeytan daha fazla görülürdü (Keser 2017: 107).

II.A.69.15615. Gelin suretinde görünen şeytan, yalnız çocuğu takip eder (Önal 2013: 240).

II.A.69.15616. Gittikleri yerde şeytanla karşılaşan adamlar, bir daha o tarafa gitmemeye karar verirler (Göde 2002: 438).

II.A.69.15617. Her şehrin kendisine ait bir şeytanı vardır (Helimoğlu Yavuz 1993: 95).

II.A.69.15618. Hz. İbrahim bir taşı alıp attığı için şeytanın bir gözü kör kalmıştır (Helimoğlu Yavuz 1993: 307).

- II.A.69.15619. İssız bir derede (Şeytan Deresi/Katran Deresi) şeytan, normal bir insanın neredeyse iki kat uzunluğunda, düz burunlu, simsiyah giyinmiş bir varlık olarak görünür (Keser 2017: 110).
- II.A.69.15620. İğne saplanarak yakalanan şeytan, kendisini yakalayan kişiye söz vererek serbest kalır (Önal 2013: 243).
- II.A.69.15621. İnsanlar, gece on ikiden sonra şeytandan korktukları için sokağa çıkmazlar (Artun 1978: 76).
- II.A.69.15622. İnsanlar, şeytanın rastlandığı yere gitmemeye çalışırlar (Göde 2002: 440).
- II.A.69.15623. Kara keçi suretindeki şeytanla karşılaşan adam, akli dengesini kaybeder (Acar 2013: 211).
- II.A.69.15624. Kara kedi suretindeki şeytan, Ayete'l-kürsi okununca çılgınlık atar ve bir bez parçasına dönüşür (Göde 2002: 436).
- II.A.69.15625. Karartı olarak görünen şeytana taş atan adamın kolu kopacak kadar ağırdır (Keser 2017: 109).
- II.A.69.15626. Karısıyla beraber şeytan gören adam, konuşmasın diye karısının ağzını kapatır (Keser 2017: 108).
- II.A.69.15627. Karşılaştığı ara keçinin şeytan olduğunu anlayan adam, onu kucasına alıp dualar okur. Keçi, en sonunda dumana dönüşerek kaybolur (Acar 2013: 213).
- II.A.69.15628. Keçi suretinde görünen şeytan attan atılınca ortadan kaybolur (Yakın 2017: 145).
- II.A.69.15629. Keçi suretinde görünen şeytan, hiçbir şekilde götürülemez (Çıblak 1995: 211).
- II.A.69.15630. Keçi suretindeki şeytan, kendisini almaya gelen çocuklarla konuşur ve şimşek gibi kaybolur (Çıblak 1995: 211).
- II.A.69.15631. Keçi suretindeki şeytanla karşılaşan adam korkar ve onu atından atar (Yakın 2017: 145).
- II.A.69.15632. Keçi şeytan olarak değerlendirilir ve keçiden kurban kesmek makbul değildir (Keser 2017: 155).
- II.A.69.15633. Kedi suretinde görünen şeytan, atın terkisine yapışır (Önal 2013: 253).
- II.A.69.15634. Kedi suretindeki şeytanla karşılaşan çocuğun ödü patlar ve ölür (Önal 2013: 253).
- II.A.69.15635. Kısa boylu adam suretindeki şeytan, kendisiyle konuşan adamla konuşmaz (Önal 2013: 255).
- II.A.69.15636. Kız doğduğu için öldürülmekten korkan ebe, şeytanın kızına mumdan bir erkeklik organı yapar (Emiroğlu 1993: 274).
- II.A.69.15637. Köpek davul çalar ve cinler, şeytanlar ve periler oyun oynarlar (Demir 2013b: 72).
- II.A.69.15638. Lokantayı ortaya çıkaran, dondurma, pilav gibi yiyecekleri insanlara öğreten şeytandır (Seyidoğlu 1985: 126).
- II.A.69.15639. Meleklerden birinin başına lanet halkası inecektir ve merakından yukarı bakıp namazını bozan şeytan, ceza olarak lanet halkasını takar (Helimoğlu Yavuz 1993: 306).
- II.A.69.15640. Mezardaki değerli eşyalar cinler ve şeytanlar tarafından korunur (Atlı 2012: 87).
- II.A.69.15641. Mezarlıkta motorları bozulan iki arkadaş, olağanüstü sesler duyunca kaçarlar (Göde 2002: 439).

- II.A.69.15642. Mezarlıkta tavuk suretindeki şeytanla karşılaşan adam, bağırarak kaçır (Önal 2013: 249).
- II.A.69.15643. Nuh tufanında şeytan, eşeğin ayaklarının arasında gemiye biner (Türktaş 2012: 223).
- II.A.69.15644. Oğlak suretinde görünen şeytan, adama kendisini bırakması için para verir (Keser 2017: 114).
- II.A.69.15645. Ormana Köyü'nde, geceleri şeytanlar insanları korkuttuğu için kimse dışarı çıkmaz (Tekin 2003: 86).
- II.A.69.15646. Ormanlık dağda develere yük çekenler, vahşi hayvanlardan korkarlar (Önal 2013: 246).
- II.A.69.15647. Putperestler, şeytandan yardım isteyerek kiliseyi yıkmayı amaçlarlar (Türktaş 2012: 220).
- II.A.69.15648. Sabah namazından sonra camiden dönen ihtiyar, kara kedi suretinde bir şeytanla karşılaşır (Göde 2002: 436).
- II.A.69.15649. Sürekli şeytanları gören adam, muska alır ve tekrar görmez (Önal 2013: 424).
- II.A.69.15650. Şeytan (dişi), musallat olduğu adama çeşitli hayvanların (tavuk, yılan, deve, vb.) suretinde görünür (Önal 2013: 243).
- II.A.69.15651. Şeytan (veya peri), bir kuyunun yanında çıplak bir kız suretinde görünür (Önal 2013: 275).
- II.A.69.15652. Şeytan (zincirli inek) gece on ikiden sonra ortaya çıkar ve insanları kötü yola düşürmeye çalışır (Artun 1978: 76).
- II.A.69.15653. Şeytan ateşten yaratılmıştır (Dervişoğlu 2016: 295).
- II.A.69.15654. Şeytan bir yılanıdır ve Hz. Havva ve Hz. Âdem'e yasak bir meyve yedirip altlarını pisletmelerine neden olduğu için sürünmeye mahkum edilir (Çek vd. 2018: 35).
- II.A.69.15655. Şeytan çok hızlı hareket eder (Göde 2002: 438).
- II.A.69.15656. Şeytan eskiden meleklerin başıdır/hocasıdır (Çelik 2008: 409; Dervişoğlu 2016: 295; Helimoğlu Yavuz 1993: 306).
- II.A.69.15657. Şeytan gördükten sonra evine gelen adamın korkudan ödü patlar ve ölür (Keser 2017: 114).
- II.A.69.15658. Şeytan gören adam, kendine gelemez (şeytandan eser kalır) (Önal 2013: 241).
- II.A.69.15659. Şeytan herkese alenen görünür (Çıblak 1995: 212).
- II.A.69.15660. Şeytan öldürüldükten sonra, öldürüldüğü yerde bir keçe parçası kalır (Önal 2013: 247).
- II.A.69.15661. Şeytan suretindeki kuşa taş atan adam, kırk gün hasta yatar (Önal 2013: 256).
- II.A.69.15662. Şeytan, ağzına tuvaletini yapan kadını hasta eder (Önal 2013: 257).
- II.A.69.15663. Şeytan, ailesiyle beraber bir çöplükte yaşar (Emiroğlu 1993: 268).
- II.A.69.15664. Şeytan, akşam ezanından sonra göğüslerini omzuna atmış bir kadın suretinde görünür (Önal 2013: 244).
- II.A.69.15665. Şeytan, akşam vakti ormanlık dağda, çocuğa, babasının sesiyle seslenir (Önal 2013: 246).

- II.A.69.15666.Şeytan, akşam vakti yalnız bir kadına keçi suretinde görünür ve onu kaçıtır (Şahin 2004: 284).
- II.A.69.15667.Şeytan, akşamüstü bir keçi suretinde görünür (Çıblak 1993: 211).
- II.A.69.15668.Şeytan, arkadaşı suretinde görüldüğü kadına “ben nasılım?” diye sorar ve kötü bir cevap alınca kadını çarpmak ister (Keser 2017: 115).
- II.A.69.15669.Şeytan, atıyla giden adamla dövüşür ve ona vurup ağzını yamultur (Önal 2013: 252).
- II.A.69.15670.Şeytan, aynı ortamda bulunan insanlara farklı hayvan suretlerinde görünür (Keser 2017: 108).
- II.A.69.15671.Şeytan, besmelesiz bağlanan ata geceleri biner (Keser 2017: 116).
- II.A.69.15672.Şeytan, beyaz bir köpek suretinde yalnız adamın etrafında dolaşır (Önal 2013: 235).
- II.A.69.15673.Şeytan, bir adam suretinde görünür ve daha sonra tavuğa, çeşitli hayvanlara ve oğlağa dönüşür (Keser 2017: 107).
- II.A.69.15674.Şeytan, bir atın sırtına zift sürülerek yakalanır (Keser 2017: 116).
- II.A.69.15675.Şeytan, bir çocuğun sesiyle seslenir (Önal 2013: 248).
- II.A.69.15676.Şeytan, bir çocuk suretinde insanların arasında yaşar (Emiroğlu 1993: 256).
- II.A.69.15677.Şeytan, bir kuş suretinde defalarca adamın başındaki şapkasını yere düşürür (Önal 2013: 256).
- II.A.69.15678.Şeytan, bir Perşembe günü mezarlıkta çarşafli bir kadın olarak görünür; ayaklarını sürterek yürür (Keser 2017: 106).
- II.A.69.15679.Şeytan, bir putun içerisine girerek konuşur ve insanların puta tapmalarını sağlar (Duman 2010: 48).
- II.A.69.15680.Şeytan, boynuna yular geçirilerek yakalanır (Çıblak 1995: 212).
- II.A.69.15681.Şeytan, civcivli bir tavuk suretinde atlıya görünür (Önal 2013: 251).
- II.A.69.15682.Şeytan, çamaşır yıkamaya gidecek iki kadından birinin suretine bürünerek ona görünür (Keser 2017: 115).
- II.A.69.15683.Şeytan, dua okuyan adamın korktuğu hayvanın suretine bürünemez (Önal 2013: 251).
- II.A.69.15684.Şeytan, dut ağacının altında yavruları olan bir çakal suretinde görünür (Önal 2013: 254).
- II.A.69.15685.Şeytan, düğüne gidecek iki arkadaştan birinin suretine bürünerek onu kendi düğünlerine götürür (Keser 2017: 114).
- II.A.69.15686.Şeytan, ergen ağacının dibinde meyvelerini yemek için bekler (Acar 2013: 173).
- II.A.69.15687.Şeytan, gece bir atlıya kedi suretinde görünür (Önal 2013: 253).
- II.A.69.15688.Şeytan, gece yarısı ağaçlardan zeytin toplar (Önal 2013: 247).
- II.A.69.15689.Şeytan, gece yarısı avcıya tavşan suretinde görünür ve ateş edilince bir tilkiye dönüşür (Keser 2017: 108).
- II.A.69.15690.Şeytan, gece yarısı beyaz bir siluet olarak görünür (Önal 2013: 255).
- II.A.69.15691.Şeytan, gece yarısı bir adama oğlak suretinde görünür (Keser 2017: 114).
- II.A.69.15692.Şeytan, gece yarısı bir babayla oğluna tavuk suretinde görünür (Önal 2013: 251).

- II.A.69.15693.Şeytan, gece yarısı bir meşe ağacının dibinde gelin suretinde görünür (Önal 2013: 241).
- II.A.69.15694.Şeytan, gece yarısı mezarlıkta bir tavuk suretinde görünür (Önal 2013: 249; 250).
- II.A.69.15695.Şeytan, gece yarısı mezarlıkta saçlarını tarayan güzel bir kız suretinde görünür (Önal 2013: 242).
- II.A.69.15696.Şeytan, gece yarısı orakla çalıları kesen bir kadın olarak görünür (Keser 2017: 106).
- II.A.69.15697.Şeytan, gece yarısı ormanda bir çocuğun sesiyle seslenir (Önal 2013: 248).
- II.A.69.15698.Şeytan, gece yarısı yalnız gördüğü avcıyı konuşturmaya çalışır (Önal 2013: 247).
- II.A.69.15699.Şeytan, gece yarısı yaşlı bir kadın suretinde görünür (Önal 2013: 243).
- II.A.69.15700.Şeytan, gece yarısı, duvarın dibinde uzun boylu ve göğsü altınla dolu bir gelin olarak görünür (Önal 2013: 240).
- II.A.69.15701.Şeytan, gece yarısı, kart tavuk, kel tavuk ve bir kaza dönüşür (Önal 2013: 249).
- II.A.69.15702.Şeytan, gündüz vakti bir su kenarında sarkık büyük göğüsleri olan bir kadın suretinde görünür (Önal 2013: 244).
- II.A.69.15703.Şeytan, hava karardıktan sonra kara keçi suretinde dolaşır ve rastladığı insana musallat olur (Acar 2013: 213).
- II.A.69.15704.Şeytan, ibadet eden sofuları kandırmak için kendisini melek olarak tanıtır ve gökyüzünden bir halat uzatır. Halatı tutan sofuları aşağı atar (Kongül 2013: 84).
- II.A.69.15705.Şeytan, iki arkadaşına bir karartı olarak görünür (Keser 2017: 109).
- II.A.69.15706.Şeytan, insan suretinde dolaşır (Kurtoglu 2008: 53).
- II.A.69.15707.Şeytan, insan suretinde gördüğü kadını, keten kaynatma bahanesiyle kazana atıp kaynatmak ister (Önal 2013: 239).
- II.A.69.15708.Şeytan, insan suretine girse de ağzı ve burnu olmaz (Önal 2013: 239).
- II.A.69.15709.Şeytan, insana vesvese vermek için hamuruna tükürür (Dervişoğlu 2016: 299).
- II.A.69.15710.Şeytan, insanın hamuruna tükürdüğü için insanın göbek deliği oluşmuştur Çelik 2008: 409).
- II.A.69.15711.Şeytan, insanları ortadan kaldırmak için Hz. Âdem'in güneşte bekletilen hamurunu atlara parçalamak ister (Şahin 2004: 182).
- II.A.69.15712.Şeytan, istediği insanın kılığına girebilir (Göde 2002: 437; 438).
- II.A.69.15713.Şeytan, kadının arkadaşı kılığına girer ve ona tecavüz eder (Göde 2002: 437).
- II.A.69.15714.Şeytan, kadının tanıdığı iki insan suretinde görünür ve kadın ona seslense de cevap vermez (Önal 2013: 256).
- II.A.69.15715.Şeytan, kara keçi suretinde gezer ve ona yaklaşan hayvanlar ürküp kaçarlar (Göde 2002: 440).
- II.A.69.15716.Şeytan, kara keçi suretindedir ve adam, keçinin etli olup olmadığına bakmak isterken keçinin kafası ters döner ve “etlidir” der (Acar 2013: 211).
- II.A.69.15717.Şeytan, kedi suretinde görünür ve insan tarafından yakalanmak isteyince bir domuza dönüşür (Keser 2017: 107).

- II.A.69.15718.Şeytan, Nuh tufanından kurtulmak için Nuh'un gemisine bir eşeğin kuyruğunda girer (Keser 2017: 131).
- II.A.69.15719.Şeytan, oğlak suretindeyken kesilip pişirilince, ertesi gün kazanda bir soğan, bir keçe parçası ve bir damla kan görülür (Keser 2017: 107).
- II.A.69.15720.Şeytan, ölebilir (Türktaş 2012: 223).
- II.A.69.15721.Şeytan, ölmek üzere olan insanlara imanları karşılığında su verir (Balaban 2013: 525).
- II.A.69.15722.Şeytan, sabah ezanı okunduktan sonra kaybolur (Önal 2013: 241; 242; Keser 2017: 115).
- II.A.69.15723.Şeytan, Salı günü derenin içinde yaşar ve bütün balıkları kaçıırır (Önal 2013: 281).
- II.A.69.15724.Şeytan, sözünü tutar (Çıblak 1995: 213).
- II.A.69.15725.Şeytan, sürekli kendisi için kandil yakan adama iyilik yapar gibi görünerek altını kirletmesini sağlar (Ulu 1990: 247).
- II.A.69.15726.Şeytan, şehirdeki insanları birbirine düşürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 95).
- II.A.69.15727.Şeytan, tavuk suretinde görüldüğü kadını konuşturmaya çalışır ve kadın konuşursa şeytan onu çarpar (Keser 2017: 108).
- II.A.69.15728.Şeytan, üzüm asmasını kıskanır ve ağacı kurutur (Alpaslan 2010: 70).
- II.A.69.15729.Şeytan, yakasına bir iğne saplanarak yakalanır ve iğneyi kendisi çıkaramaz (Önal 2013: 243).
- II.A.69.15730.Şeytan, yalnız adama bir keçi suretinde görünür ve onunla konuşur (Yakın 2017: 145).
- II.A.69.15731.Şeytan, yalnız adamı kendisine çekmek için ses çıkarır (Önal 2013: 248).
- II.A.69.15732.Şeytan, yalnız adamın ayağına bir tavuk suretinde dolanır ve bir görünüp bir kaybolur (Önal 2013: 250).
- II.A.69.15733.Şeytan, yalnız bir adama geyik, insan ve beyaz bir çadır suretlerinde görünür (Önal 2013: 254).
- II.A.69.15734.Şeytan, yalnız bir adama insan ve tavuk suretinde görünür (Önal 2013: 251).
- II.A.69.15735.Şeytan, yalnız kadına çeşitli varlıklar suretinde (kadın, keçi, tavuk) suretinde görünür (Önal 2013: 252).
- II.A.69.15736.Şeytan, yılanın içinde cennete girer (Dervişoğlu 2016: 295).
- II.A.69.15737.Şeytanın (dişi) musallat olmasından kurtulmak için, kimsenin dokunmadığı bir testiye tutarak şeytanın yakasına iğne saplamak gerekir (Önal 2013: 243).
- II.A.69.15738.Şeytanın amacı, musallat olduğu insanları konuşturmak veya onların kendisini çiğnemelerini sağlamaktır (Önal 2013: 252-253).
- II.A.69.15739.Şeytanın amacı, rastladığı insana kendisini çiğnetmek ve onu çarpmaktır (Önal 2013: 251).
- II.A.69.15740.Şeytanın arkadaşı suretinde görüldüğünü anlayan kadın, ona kötü bir söz söylemekten ve çarpılmaktan korkar (Keser 2017: 115).
- II.A.69.15741.Şeytanın bindiği at, ilerlemez (Önal 2013: 253).
- II.A.69.15742.Şeytanın burun direği yoktur. Bu nedenle suretine büründüğü hayvanlarda da burun olmaz (Keser 2017: 108).

- II.A.69.15743. Şeytanın çocuğu, küçük bir çocuk suretinde bir köprünün üzerinde görünür (Emiroğlu 1993: 268).
- II.A.69.15744. Şeytanın keçi suretinde görüldüğü yerden geçen insanlar dualar okuyarak, besmele çekerek geçerler (Çıblak 1995: 211).
- II.A.69.15745. Şeytanın nefesi insanları hasta eder (Keser 2017: 108).
- II.A.69.15746. Şeytanın rastladığı yere geceleri gidilmemeye ve hızla oradan uzaklaşmaya çalışılır (Acar 2013: 211).
- II.A.69.15747. Şeytanın sahiplendiği insan malı, sahibinin gözüne görünmez (Emiroğlu 1993: 268).
- II.A.69.15748. Şeytanın sahiplendiği malın anahtarı, şeytanın karısının uçkurunda saklıdır (Emiroğlu 1993: 268).
- II.A.69.15749. Şeytanın seslendiği kişi, onunla konuşursa, kişi şeytandan kurtulamaz (Önal 2013: 245).
- II.A.69.15750. Şeytanla karşılaşan çocuk, korkar ve hastalığa tutulur (Önal 2013: 250).
- II.A.69.15751. Şeytanla karşılaşan çocuk, korkar (Önal 2013: 240).
- II.A.69.15752. Şeytanla karşılaşan ihtiyar, geceleri evden çıkmamaya karar verir (Göde 2002: 436).
- II.A.69.15753. Şeytanla karşılaşan kadın korkar ve dua eder (Önal 2013: 256).
- II.A.69.15754. Şeytanla karşılaştığını anlayan adam korkar ve dili dönmez (Önal 2013: 255).
- II.A.69.15755. Şeytanlar (dişi) bir dere (Şeytan Deresi) eski Osmanlı elbiseleri giyerek düğün yaparlar (Keser 2017: 113).
- II.A.69.15756. Şeytanlar (hayaletler), gece vakti düğün yaparlar ve rastladıkları adamlarla selamlaştıktan sonra (İslami), onu aralarına davet ederler (Önal 2013: 237).
- II.A.69.15757. Şeytanlar akşamüstü toplanıp düğün yaparlar (Çıblak 1995: 213).
- II.A.69.15758. Şeytanlar bir dere (Şeytan Deresi) insan suretinde görünürler ve aralarında eğlence düzenlerler (Keser 2017: 112).
- II.A.69.15759. Şeytanlar bir köprüde (Şeytan Köprüsü) yaşarlar (Emiroğlu 1993: 256).
- II.A.69.15760. Şeytanlar eşiğin dışkısını ve keçinin gübresini yemek olarak yerler (Keser 2017: 111).
- II.A.69.15761. Şeytanlar ezan sesinden kaçarlar (Türktaş 2012: 223).
- II.A.69.15762. Şeytanlar gece yarısı düğün yaparlar ve rastladıkları adamı aralarına davet ederler (Keser 2017: 111; 112; 113; Önal 2013: 236; Türktaş 2012: 223).
- II.A.69.15763. Şeytanlar gece yarısı rastladığı insanlarla konuşmaya çalışırlar. Eğer insan onlara bir şey söylerse çarpılır (Keser 2017: 105).
- II.A.69.15764. Şeytanlar geceleri ıssız yerlerde eğlence düzenlerler (Acar 2013: 210).
- II.A.69.15765. Şeytanlar geceleri insan suretinde dolaşırlar (Acar 2013: 210).
- II.A.69.15766. Şeytanlar gün ağarıp horozlar ötünce ortadan kaybolurlar (Önal 2013: 234; 235; Keser 2017: 109; 111; 114).
- II.A.69.15767. Şeytanlar insanların davetleri üzerine gelebilirler ve pis kokarlar (Kurtoglu 2008: 158).
- II.A.69.15768. Şeytanlar para olarak soğan kabuğu kullanırlar ve eve götürülen soğan kabukları altına dönuşür (Emiroğlu 1993: 256).

- II.A.69.15769.Şeytanlar para olarak soğan kabuğu kullanırlar ve soğan kabuğu eve götürüldüğünde paraya dönüşür (Keser 2017: 114).
- II.A.69.15770.Şeytanlar ve cinler, mezarlıklarda yaşarlar. Kara keçi, kuş ve atlı kılığında dolaşırlar (Göde 2002: 439).
- II.A.69.15771.Şeytanlar ve cinlerle görüşen kadın, onların düğününe katılır (Değirmenci 2009: 192).
- II.A.69.15772.Şeytanlar, “Çarşamba dağı bütün yandı kül oldu” denilirse yanıp kül olurlar (Önal 2013: 239).
- II.A.69.15773.Şeytanlar, adama kendi sıpası olarak görünürler ve onu mezarlığa çekerler (Keser 2017: 109).
- II.A.69.15774.Şeytanlar, akşam vakti mezarlıkta civcivli tavuklar suretinde adamın atının etrafını sararlar (Önal 2013: 250).
- II.A.69.15775.Şeytanlar, akşam vakti yalnız bir adama civcivli tavuklar suretinde görünürler (Önal 2013: 250).
- II.A.69.15776.Şeytanlar, aralarına çağırdıkları adamı konuşturmaya çalışırlar ve adam konuşursa onu çarparlar (Keser 2017: 111).
- II.A.69.15777.Şeytanlar, besmele çekilmeden yerine konan elbiseleri alıp giyerler (Değirmenci 2009: 192; Emiroğlu 1993: 274; Önal 2013: 236; 237; Türkteş 2012: 224).
- II.A.69.15778.Şeytanlar, besmele çekilmeden yerine konan eşyaları alıp kullanırlar (Önal 2013: 238).
- II.A.69.15779.Şeytanlar, besmele çekmeden kapatılan kapılardan girebilirler (Önal 2013: 238).
- II.A.69.15780.Şeytanlar, besmeleyle alınıp besmeleyle konulan kendi çocuklarına dokunmazlar (Bıldır 2008: 105).
- II.A.69.15781.Şeytanlar, bir derede (Gulye Deresi) düğün yaparlar ve rastladıkları adama sarma diye eşek pisliği yedirirler (Keser 2017: 113).
- II.A.69.15782.Şeytanlar, çocuklarını geri almak için adamın nesline dokunmama sözü verirler (Bıldır 2008: 105).
- II.A.69.15783.Şeytanlar, dini bütün hocayı yoldan çıkarmak için gece onu alıp, çıplak kadınların olduğu bir konağa götürürler (Gökşen 1999: 89).
- II.A.69.15784.Şeytanlar, doğumlarına insan bir ebe götürürler (Emiroğlu 1993: 274).
- II.A.69.15785.Şeytanlar, düğünlerine gelen adama yemek ikram ederler ve yemeğe başlarken besmele çekmemesi konusunda uyarırlar (Keser 2017: 113).
- II.A.69.15786.Şeytanlar, düğünlerine katılan adama yatak-yorgan sererler (Önal 2013: 238).
- II.A.69.15787.Şeytanlar, gece yarısı bir çayın yanında davul zurna eşliğinde düğün yaparlar (Önal 2013: 235).
- II.A.69.15788.Şeytanlar, gece yarısı bir değirmende düğün yaparlar ve rastladıkları adamı davet ederler (Önal 2013: 237).
- II.A.69.15789.Şeytanlar, gece yarısı davul zurna eşliğinde düğün yaparlar (Önal 2013: 234; Atlı 2012: 90).

- II.A.69.15790.Şeytanlar, gece yarısı değirmende davul zurna eşliğinde düğün yaparlar (Önal 2013: 234).
- II.A.69.15791.Şeytanlar, gece yarısı ıssız yerlerde tavuk ve civciv suretinde görünürler (Atlı 2012: 90).
- II.A.69.15792.Şeytanlar, gece yarısı iki çayın birleştiği dereден geçerler (Önal 2013: 257).
- II.A.69.15793.Şeytanlar, göturdükleri ebeyi doğacak çocuk kız olursa öldürmekle tehdit ederler (Emiroğlu 1993: 274).
- II.A.69.15794.Şeytanlar, gündüz vakti cüce suretinde toplu olarak görünürler (Önal 2013: 247).
- II.A.69.15795.Şeytanlar, insan (eril-dişi) ve oğlak suretinde dolaşırlar (Türktaş 2012: 223).
- II.A.69.15796.Şeytanlar, insan suretinde dolaşırlar ve insanlarla karşılaşınca yüzlerini eğerek onları korkuturlar (Önal 2013: 235).
- II.A.69.15797.Şeytanlar, insan suretinde düğün yaparlar ve gördükleri adamı aralarına alırlar (Önal 2013: 234).
- II.A.69.15798.Şeytanlar, kendilerine yaklaşan insanları aralarına alırlar ve o insanları ya öldürürler ya da meczuba çevirirler (Göde 2002: 439).
- II.A.69.15799.Şeytanlar, kendilerini kandıran ebeyi sabah namazına kadar rahatsız ederler (Emiroğlu 1993: 274).
- II.A.69.15800.Şeytanlar, köpek suretinde görünen üç şeytanı vuran adamı öldürmek isterler ancak şeytanların insanlara karışması yasak olduğu için adamı bırakırlar (Keser 2017: 114).
- II.A.69.15801.Şeytanlar, köpek suretinde görünürler ve bir adamın önünü keserler (Keser 2017: 113).
- II.A.69.15802.Şeytanlar, kucağında bebek olan kadına acıyıp ona zarar vermezler (Önal 2013: 235).
- II.A.69.15803.Şeytanlar, mezarlığın yanında, insan suretinde davul-zurna eşliğinde düğün yaparlar (Önal 2013: 235).
- II.A.69.15804.Şeytanlar, mezarlığın yanındaki bir dereде (Şeytan Deresi) düğün yaparlar ve rastladıkları insanları davet ederler (Önal 2013: 234).
- II.A.69.15805.Şeytanlar, sudan geçemezler (Çek vd. 2018: 38; Çıblak 1995: 212).
- II.A.69.15806.Şeytanlar, tavuk sesiyle seslenir ama görünmezler (Önal 2013: 250).
- II.A.69.15807.Şeytanlar, üzerlerine haç çıkarıldığında ortadan kaybolurlar (Kurtoğlu 2008: 158).
- II.A.69.15808.Şeytanlar, yalnızca küçük bir çocuğa top oynayan cüceler olarak görünürler (Önal 2013: 243-244).
- II.A.69.15809.Şeytanlar, yeni gömülmüş bir gelini mezardan çıkarıp okurlar. Daha sonra cesetten haber alınmaz (Tekin 2003: 86).
- II.A.69.15810.Şeytanlara rastlayan adam, onların çocuklarından birini alıp evine götürür (Bıldır 2008: 105).
- II.A.69.15811.Şeytanları görüp korkan adam, korkusunun geçmesi için tavuk keser ve ödünü yutar (Keser 2017: 105).
- II.A.69.15812.Şeytanların düğününe denk gelen adam, korkusundan uyur (Önal 2013: 234).

- II.A.69.15813. Şeytanların düğününe katılan adam, yemek yemeye başlamadan besmele çeker. Bütün şeytanlar kaybolur ve yemek de eşek pisliğine dönüşür (Keser 2017: 113).
- II.A.69.15814. Şeytanların kurdukları yatak ve döşek, sabah olunca eşek pisliğine dönüşür (Keser 2017: 112).
- II.A.69.15815. Şeytanların yakaladığı hoca, fırsatını bulup kaçır (Çek vd. 2018: 38).
- II.A.69.15816. Şeytanların yaptığı yatakta yatan adam, sabah, yattığı yerin at pisliğiyle dolu olduğunu görür (Acar 2013: 210).
- II.A.69.15817. Tavşan suretinde görünen şeytan, besmele çekilince kaybolur (Önal 2013: 253).
- II.A.69.15818. Üç şeytan, üç çıplak kız suretinde damın üstünde tef çalarlar (Önal 2013: 242).
- II.A.69.15819. Yakalanan şeytan, yakalayan kişinin sülalesine zarar vermeme sözüyle serbest bırakılır (Çıblak 1995: 213).
- II.A.69.15820. Yaşlı kadın suretindeki şeytan, dere civarında kaybolur (Önal 2013: 243).
- II.A.69.15821. Yaşlı kadın suretindeki şeytanla karşılaşan adam korkar (Önal 2013: 243).
- II.A.69.15822. Yılan, şeytan suretinde gelerek cennetin kapısından girer (Uluslan 2009: 247).
- II.A.69.15823. Yumurtanın kabuğu besmele çekilmeden atılırsa, kabuğu şeytan alır (Balaban 2013: 525).

II.A.70.16601 – II.A.70.16800 Şirret

- II.A.49.16601. Şirret (demonik bir varlık), insanları konuşturmaya çalışır ve konuşturmak için para teklif eder (Keser 2017: 106).
- II.A.49.16602. Şirrete (demonik bir varlık) rastlayan adam, testereyle boğazını keser ve sabah geldiğinde onun öldüğü yerde el kadar bir keçe ile bir damla kan görür (Keser 2017: 106).

II.A.71.16801 - II.A.71.17000 Şubat Karısı

- II.A.71.16801. Şubat ayı uğursuz bir aydır ve bu ayın gecelerinde Şubat (karısı-karası-cini), insanları çağırıp onları doğal yollarla öldürmeye çalışır (Helimoğlu Yavuz 1993: 107).
- II.A.71.16802. Şubat karısı (cin), atlara biner ve atların yeleleriyle kuyruklarını örür (Helimoğlu Yavuz 1993: 320).
- II.A.71.16803. Şubat karısı (cin), bir atın sırtına sürülen karasakıza yapışarak ve göğsüne bir iğne batırılarak yakalanır (Helimoğlu Yavuz 1993: 321).
- II.A.71.16804. Şubat karısı (cin), insanlara hizmet ettikten sonra diğer şubat karıları tarafından öldürülür ve girdiği pınar kana döner (Helimoğlu Yavuz 1993: 321).
- II.A.71.16805. Şubat karısı (cin), insanların giymedikleri elbiseleri giyebilirler. Eşyaları onlardan korumak için elbiselerin koyulduğu bohçaya iğne, sandığın üstüne de demir konulur (Helimoğlu Yavuz 1993: 314).
- II.A.71.16806. Şubat karısı (cin), yakalandığı evde otuz yıl hizmet eder ve kendisine her söylenenin tersini yapar (Helimoğlu Yavuz 1993: 321).
- II.A.71.16807. Şubat karısı (karası-cini), insan suretine bürünse de ayakları ters ve parmakları arkada olur (Helimoğlu Yavuz 1993: 107).

- II.A.71.16808. Şubat karısı (karası-cini), insanlara tanıdığı insanlar suretinde görünür (Helimoğlu Yavuz 1993: 107).
- II.A.71.16809. Şubat karısı (karası-cini), salavat getirilince ortadan kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 107).
- II.A.71.16810. Şubat karısı, kocaman memeleri olan, uzun ve dağınık saçlı, iri yarı, ayakları ters bir varlıktır (Helimoğlu Yavuz 1993: 321).
- II.A.71.16811. Şubat karısı, özellikle çocukları tanıdığı birinin sesiyle kandırarak suda boğar. Daha küçük çocukları ise yaşadığı kuyusuna götürüp orada boğar (Sancak 2008: 92).
- II.A.71.16812. Şubat karısı, şubat aylarında kuyudan çıkıp insanlara görünen ve diğer aylarda kuyularda yaşayan demonik bir varlıktır (Sancak 2008: 92).
- II.A.71.16813. Şubat karısıyla (karası-cini) karşılaşan adam, korkuyla evine döner ve geceleri yalnız sokağa çıkmamaya, yalnız uyumamaya dikkat eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 108)

II.A.72.17001 – II.A.72.17200 Tepegöz

II.A.73.17201 - II.A.73.17400 Tüllüce

- II.A.73.17201. Tüllüce, kafası çocuk kafasına benzeyen, kiraz ağacında yaşayan ve altınları bekleyen bir varlıktır (Çelik 2008: 408).

II.A.74.17401 - II.A.74.17600 Ubur

- II.A.74.17401. Kötü ruhlu insanlar öldükten sonra hortlar. Dere ve köprü başlarında yaşarlar (Işık 1998: 99).
- II.A.74.17402. Uburlar (Obur veya Hobur), geceleri hortlar, gündüzleri mezarlarına geri dönerler (Işık 1998: 99).
- II.A.74.17403. Uburun cesedine pelit ağacından kazık çakılırsa mezarından çıkamaz (Işık 1998: 99).

II.A.75.17601 – II.A.75.17800 Üvey Anne (Olağanüstü)

II.A.76.17801 – II.A.76.18000 Yabani Adam

II.A.77.18001 - II.A.77.18201 Yallı Gelin

- II.A.66.18001. Yallı gelin (demonik varlık), gece kara bir silüet suretinde gelir ve içeri girmek istediği kapıyı tırmalar (Gündüz Alptürker 2013: 167).
- II.A.66.18002. Yallı gelin (demonik varlık), kapalı kapıları açamaz (Gündüz Alptürker 2013: 167).

II.A.78.18201 - II.A.15.18600 Yamyam ve Vampir (Olağanüstü)

- II.A.78.18201. Büyüyle kurda dönüşen adam, açlıktan insan eti yer (Tozlu 2013: 47).

II.A.79.18601 – II.A.79.18800 Yaratık Adam

II.A.80.18801 – II.A.80.19000 Yarımca Deyyus

II.A.81.19001 - II.A.81.19200 Zırtlan

- II.A.50.19001. Zırtlan, bir ağacın dibinde uyuyan adamı sırtına alıp götürür (Önal 2013: 287-288).
 II.A.50.19002. Zırtlan, bir çuvaldız batırılınca kaçar (Önal 2013: 288).
 II.A.50.19003. Zırtlan, uyuyan adamı ölü sanıp, ölüler diyarına götürmek ister (Önal 2013: 288).

II.A.82.19201 – II.A.82.19400 Ziya

II.A.83.19401 - II.A.83.20000 Adlandırılmamış Diğer Demonlar ve Ruhlar

- II.A.83.19601. Askeriyenin banyosunun yanında oturan adama demonik bir varlık tokat atar (Keser 2017: 116).
 II.A.83.19602. Bebek öldüren demonik varlık (dişi), bir kadın suretinde eve gelir (Akkuş 2018: 81).
 II.A.83.19603. Bebek öldüren demonik varlık (dişi), eğiş ve iğne batırılarak yakalanır (Akkuş 2018: 80).
 II.A.83.19604. Çarşamba günü hamamda yün içinde sapsarı bir inek görülünce, hamam Çarşamba günleri kapalı kalır (Sancak 2008: 121).
 II.A.83.19605. Çiçek hastalığını yayan kızın baktığı insanlar hastalığa yakalanır (Dervişoğlu 2016: 303).
 II.A.83.19606. Çiçek hastalığını yayan varlık, beyaz tenli, kızıl ve uzun saçlı, çilli yüzlü ve boyu bir metre kadar bir kız suretinde dolaşır (Dervişoğlu 2016: 303).
 II.A.83.19607. Dağda yaşayan mahlûklar [kurt ?, insanların dağa çıkmalarını engellerler (Uluslan 2009: 272).
 II.A.83.19608. Demonik gelin, geceleri ahıra gelerek kısırakların saçlarını örer ve “estağfurullah” denince kaybolur (Atakan 2002: 24).
 II.A.83.19609. Demonik kız, gece vakti ay ışığının altında bir çeşmenin başında saçlarını tarar (Keser 2017: 120).
 II.A.83.19610. Demonik varlık, geceleri kedi suretinde mezarlıkta dolaşır ve oradan geçen insanlara yaklaşır (Yüksel 2011: 199).
 II.A.83.19611. Demonik varlık, geceleyin mezarlıkta bir kadın suretinde görünür. (Ulu 1990: 244).
 II.A.83.19612. Demonik varlık, kar yağarken ortaya çıkar. Adamın gözüne görünmez ama soluğu hissedilir (Keser 2017: 111).
 II.A.83.19613. Demonik varlık, kundaktaki bebeği öldürür ve bebek simsiyah bulunur (Akkuş 2018: 80).
 II.A.83.19614. Demonik varlık, yılan suretinde görünür. Saçları taralı ve uzunca bir sakalı vardır. Kendisine karışan insanlara büyük belalar getirirler (Ulu 1990: 195).
 II.A.83.19615. Demonik varlıklar gece hamamda toplanırlar. Pilav, baklava ve helva yiyerek türkü söylerler ve rastladıkları adamı aralarına davet ederler (Seyidoğlu 1985: 120).
 II.A.83.19616. Demonik varlıklar gece yarısı değirmende insan suretinde eğlenirler (Acar 2013: 121).

- II.A.83.19617. Demonik varlıklar gece yarısı düğün yaparlar ve rastladıkları insanları davet ederler (Keser 2017: 112).
- II.A.83.19618. Demonik varlıklar gün ağarınca ortadan kaybolurlar (Keser 2017: 112).
- II.A.83.19619. Demonik varlıklar gün ağarınca ve horoz ötünce ortadan kaybolurlar (Keser 2017: 110).
- II.A.83.19620. Demonik varlıklar insanlara açık yerlerde yıkanır ve bir kısmı insanlara görünür (Özdemir 2003: 150).
- II.A.83.19621. Demonik varlıklar mezarlığı sahiplenmişlerdir ve oraya gelen insanları uyarırlar (Kurtoğlu 2008: 128).
- II.A.83.19622. Demonik varlıklar, aralarına katılan kamburlu adamın kamburunu alırlar (Seyidoğlu 1985: 121).
- II.A.83.19623. Demonik varlıklar, besmele çekilmeden yerine konulan eşyaları kullanabilirler (Acar 2013: 212).
- II.A.83.19624. Demonik varlıklar, gece hamamda toplanırlar ve aralarından birinin doğumunu yaptırırlar (Seyidoğlu 1985: 124).
- II.A.83.19625. Demonik varlıklar, gece yarısı düğün yaparlar ve geçen insanlara yol vermezler (Çek vd. 2018: 43).
- II.A.83.19626. Demonik varlıklar, gece yarısı gelin alayıyla beraber geçerler ve aralarında Azrail (can alıcı) de bulunur (Keser 2017: 121).
- II.A.83.19627. Demonik varlıklar, geceleri değirmende davul zurna eşliğinde eğlence yaparlar (Çek vd. 47).
- II.A.83.19628. Demonik varlıklar, gün doğunca eğlence yaptıkları hamamı terk ederler (Seyidoğlu 1985: 121).
- II.A.83.19629. Demonik varlıklar, kuyrukları yarıdan kesik birer kedi olarak görünürler (Ulu 1990: 239).
- II.A.83.19630. Demonik varlıklar, sabah ezanı okununca ortadan kaybolurlar (Acar 2013: 212).
- II.A.83.19631. Demonik varlıklar, sabah namazından sonra ortadan kaybolurlar (Çek vd. 2018: 47).
- II.A.83.19632. Demonik varlıklar, yaşlı bir adama görünmeden, yalnızca seslenerek aralarına çağırırlar ve onu öldürmeyi düşünürler (Balaban 2013: 646).
- II.A.83.19633. Demonik varlıkların korkutup öldürdüğü insanların vebali, demonik varlıklara yazılır (Keser 2017: 121).
- II.A.83.19634. Demonik varlıkların verdiği soğan ve sarımsak kabukları, eve götürüldüğünde altına dönüşür (Seyidoğlu 1985: 121).
- II.A.83.19635. Demonik yaratığı gören kadın korkar ve bağırır (Özdemir 2003: 144).
- II.A.83.19636. Demonik yaratığın öldürüldüğü yerde kırmızı bir çaput ortaya çıkar (Özdemir 2003: 144).
- II.A.83.19637. Demonik yaratık, yeni doğum yapmış kadının üstüne oturur ve boğazı sıkılarak öldürülür (Özdemir 2003: 144).

- II.A.83.19638. Derenin kenarında beyaz entarili ve geceleri kalkan uzun boylu bir varlık yaşar (Bazancir 2010: 77).
- II.A.83.19639. Dışarıda bulunan terk edilmiş bebek (yarı yılan-yarı insan), aç olduğu düşünülerek emzirilir (Tozlu 2013: 157).
- II.A.83.19640. Emziren kadın, bebeği bırakmak istese de bırakamaz ve bebek tarafından öldürülür (Tozlu 2013: 157).
- II.A.83.19641. Elindeki çakıyla toprağı kazan çoban, birden çok güzel bir kız görür ve kız” bana kıymasaydın” dedikten sonra kaybolur (eskisehirkulturturizm.gov.tr 2018).
- II.A.83.19642. Eşkılarının rehin aldıkları ve para karşılığında vermeleri gereken gelin öldürülür. Öldürüldüğü kuyudan ağlayan kadın sesi gelir (Artun 1978: 62).
- II.A.83.19643. Evde beslenen kedi, aslında demonik bir varlıktır (Seyidoğlu 1985: 125).
- II.A.83.19644. Evindeki hizmetçinin dağı dümdüz ettiğini gören Musevi, ondan korkar (Bazancir 2010: 114).
- II.A.83.19645. Gece rastladığı kuzuyu evine götüren dede, sabah kuzunun bir tabuta dönüştüğünü görür (Gökşen 1999: 186).
- II.A.83.19646. Gece yarısı demonik varlıklar çeşitli çalgı aletleri çalarlar ve ses çıkaran insanları çarparlar (Keser 2017: 111).
- II.A.83.19647. Gece yarısı olunca, demonik varlıklar ormandaki iki arkadaşı rahatsız ederler. Bir beygir kişnemesi, odun kesen insanların sesi duyulur ve ikilinin silahları ateş almaz (Keser 2017: 110).
- II.A.83.19648. Geceleri bebekleri boğan demonik varlık (dişi), bacağına bıçak saplandığında ve kanı aktığında bir kediye dönüştür (Akkuş 2018: 102).
- II.A.83.19649. Geceleri bebekleri boğan demonik varlık (dişi), sırrı ortaya çıktıktan bir süre sonra ölür (Akkuş 2018: 103).
- II.A.83.19650. Geceleri bebekleri boğup kaçan demonik varlık (dişi), bir kadın olarak görünür (Akkuş 2018: 102).
- II.A.83.19651. Geceleri mezarlıktan geçen insanlar, hayaletler, on yaşlarında çıplak erkek çocuk, başıboş oğlak, domuz, boğa ve bazen yarı insan yarı yılanlar görürler (Kurtoğlu 2008: 128).
- II.A.83.19652. Geceleyin bir kervan geçtiğini gören köylü, bağırarak ister ama sesi, kervan geçene kadar çıkmaz (Acar 2013: 244).
- II.A.83.19653. Geceleyin karşısında aniden bir gelin gören çiftçi, traktörünü bırakıp kaçır (İrkil Erol 2014: 74).
- II.A.83.19654. Geceleyin mezarlıkta bir kız çocuğı bulup evine getiren adamın kapısı çalınır ve demonik varlıklar çocuğı geri isterler (Artun 1978: 63).
- II.A.83.19655. Genç ölen delikanlının ruhu geceleri dolaşır ve yardıma ihtiyacı olanlara el uzatır (Olgun 1989: 123).
- II.A.83.19656. Gittikleri mağarada olağanüstü bir varlık tarafından arkadaşları parçalanan adamlar, korkar ve oraya bir daha gitmezler (Güzel 2016: 186).

- II.A.83.19657. Gölde yaşayan olağanüstü kızın tarağını geri vermeyip onun bedduasını alan adam, çeşitli felaketlere uğrar (Tokdemir 1993: 366).
- II.A.83.19658. Hayattayken çok iyi geçinen iki arkadaşın biri ölür. Ölen kişi, gece vakti arkadaşına görünür ve onunla görüşmeyi sürdürmek ister (Keser 2017: 156).
- II.A.83.19659. Her sene atın doğum yapma döneminde duvar yarılr ve içeri bir gelin girerek atı koşturur (Özçelik 1995: 142).
- II.A.83.19660. İrmakta demonik bir varlık gören adam, o bölgeye tekrar uğramaz (Ulu 1990: 242).
- II.A.83.19661. İrmaktan su aygırına benzeyen fakat insan suretinde bir demonik varlık çıkar (Ulu 1990: 242).
- II.A.83.19662. İçerisinde inci bulunan pınarda yaşayan demonik varlık, incileri almak isteyen insanları içeri çeker (Özdemir 2003: 130).
- II.A.83.19663. İki kız kardeşin ruhları, kendilerine annelik yapan ablalarının ruhuna yardım ederler. Ovada biriken suları ona gönderirler (Göde 2002: 403).
- II.A.83.19664. İnsanlar, demonik varlıkların bulunduğu mezarlıktan geçmezler (Kurtoglu 2008: 128).
- II.A.83.19665. İnsanlar, derenin kenarında yaşayan ve geceleri ortaya çıkan olağanüstü varlık yüzünden, geceleri oradan geçmezler (Bazancir 2010: 77).
- II.A.83.19666. Kadın suretindeki demonik varlık atın üstüne binince at köpükler içinde kalır (Ulu 1990: 244).
- II.A.83.19667. Kadın suretindeki demonik varlık sudan geçemez (Ulu 1990: 244).
- II.A.83.19668. Kamburunu kaybetmek için hamama giden adam, demonik varlıklarla zıtlar ve kamburunun üstüne kambur eklenir (Seyidoğlu 1985: 121).
- II.A.83.19669. Kara bir kedi suretinde demonik varlık gören kadının dili tutulur ve günden güne kötüleşir (Özdemir 2003: 145).
- II.A.83.19670. Kara bir kedi suretinde görünen demonik varlık yakılarak öldürülür (Özdemir 2003: 145).
- II.A.83.19671. Kedi suretindeki demonik varlıklar, yalnız bir kadını kendi evinde boğarak öldürürler (Ulu 1990: 239).
- II.A.83.19672. Kedilerin demonik birer varlık olduğunu ve onlarla başa çıkmayacağını anlayan adam kaçır (Ulu 1990: 240).
- II.A.83.19673. Kileri süpürdükçe sarı lira bulan kız, birden karşısında Alı Gelin görünce korkar (Göde 2002: 483).
- II.A.83.19674. Konağın olağanüstü bekçileri vardır (Helimoğlu Yavuz 1993: 167).
- II.A.83.19675. Koyun otlatırken uyuyan çocuk, uyandığında cübbeli ve asalı bir adamı görünce korkarak ağlar (Keser 2017: 163).
- II.A.83.19676. Köylüler, çeşitli varlıkların yaşadığına inanılan mezarlıktan geçmemeye çalışırlar (Çıblak 1995: 267).
- II.A.83.19677. Köyün dini bütün kadınlarından Ayşe Şorak, yalnızca kaynanasına ve kocasına iyi davranmayan kadınlara gözükerek onlara musallat olur (Bazancir 2010: 90).

- II.A.83.19678. Kucağına aldığı kedinin konuştuğunu gören adam, korkusundan geceleri dışarı çıkamaz ve kırk gün sonra ölür (Yüksel 2011: 199).
- II.A.83.19679. Lohusa kadına musallat olan demonik varlık, beylerine bir pazıbent verilerek durdurulur (Özdemir 2003: 147).
- II.A.83.19680. Lohusa kadına musallat olan demonik varlıkların muayyen zamanlarda bayramları vardır (Özdemir 2003: 147).
- II.A.83.19681. Lohusalık dönemindeki kadın, sadece kendisinin görebildiği sarı bir köpeği kovmaya çalışır (Değirmenci 2009: 192).
- II.A.83.19682. Mağarada yalnız kalan adam, mağaranın iniltisinden ölür (Demir 2013b: 71; 134). (bk. Dağlar Anası)
- II.A.83.19683. Mağaradaki hazinenin olağanüstü bekçileri vardır ve hazineyi almaya gelen adamı parçalarlar (Güzel 2016: 186).
- II.A.83.19684. Mezarlıktan geçerken atına bir varlık atlayan adam, korkusundan düşüp bayılır (Çıblak 1995: 266).
- II.A.83.19685. Oğlak suretindeki demonik varlığın bağırmasını beraber olan iki kişiden biri duyar, biri duymaz (Keser 2017: 110).
- II.A.83.19686. Olağanüstü varlıklar, sabah olmadan dönemedikleri için taş kesilirler (Göde 2002: 346).
- II.A.83.19687. Rastladığı kadının bir demonik varlık olduğunu anlayan muhtar, ırmağın içinden köye gelir (Ulu 1990: 244).
- II.A.83.19688. Sahipli altının yanında dua okununca bir kız belirir ve soyunmaya başlar. Dua sonuna kadar kimse konuşmazsa kız altına dönüşür. Konuşunca hepsi çarpılır (Kara 1993: 70).
- II.A.83.19689. Sahipli altınların yanında bir dua okunur ve dua okunurken demonik varlıklar ortaya çıkar. Duayı okuyanlar korkmazsa bütün altınlar alınabilir (Kara 1993: 14).
- II.A.83.19690. Sevdığı kız verilmediği için acı içinde ölen Arap'ın ruhu, bir taşın içinde yaşar (Acar 2013: 192).
- II.A.83.19691. Suda yarı insan-yarı yılan bir gelin gören kız, korkup bayılır (Sebni 2010: 148).
- II.A.83.19692. Sudaki demonik varlık, kendisini bırakan adamı öldürür ve suyun yüzü kan kesilir (Özdemir 2003: 150).
- II.A.83.19693. Şeytan (zincirli inek) gece on ikiden sonra ortaya çıkar ve insanları kötü yola düşürmeye çalışır (Artun 1978: 76).
- II.A.83.19694. Tarlada kefene benzeyen kıyafetleriyle çapa sallayan dört kadın gören adam, hemen kaçar (Keser 2017: 154).
- II.A.83.19695. Üç yatırın çevresinde geceleri bazı olağanüstü varlıklar görünür (Atlı 2012: 89).
- II.A.83.19696. Veli'ye hakaret eden kadın, gece vakti odasına giren (olağanüstü) bir kadını görüp korkar (Yalçinkaya 2008: 147).
- II.A.83.19697. Yaşarken insanları rahatsız eden adam, öldükten sonra içki içenlere musallat olur ve onlara taş atıp kovar (Bazancir 2010: 103-104).

- II.A.83.19698. Yatağında genç bir kız gören kadın, korkudan yorganın altında bekler (Bazancir 2010: 89).
- II.A.83.19699. Yılan vücutlu çok güzel bir kız, sonbahar aylarında bekâr kızlara ve yeni gelinlere görünür (Sönmez 1994: 413).
- II.A.83.19700. Yılan vücutlu kız, sonbahar aylarında yeni gelin ve bekâr kızlardan, vücudunun herhangi bir yerine bir şey bağlamalarını ister. Eğer başına bağlanırsa kış uzun; beline bağlanırsa kış sert; kuyruğuna bağlanırsa kış rahat geçer (Sönmez 1994: 413).
- II.A.83.19701. Yılan vücutlu kızın saçları, kaşları ve kirpikleri simsiyahtır. Çok ciddi ve soğuktur (Sönmez 1994: 413).
- II.A.83.19702. Yılan vücutlu kızla üç yıl üst üste karşılaşan gelin çok korkar ve korka korka onun isteğini yerine getirir (Sönmez 1994: 413).
- II.A.83.19703. Zincirli manda, geceleri ortaya çıkıp insanları kapar (Artun 1978: 76).
- II.A.83.19704. Ziyarete bağlı tarladan pamuk toplayana iki adam, bir varlık tarafından kör edilirler (Tozlu 2013: 93).

II.B.1. – II.B.3. Olağanüstü Güçlere Bağlı Korkular

II.B.1.1 - II.B.1.500 Büyü

- II.A.82.11301. Annesinin yazdığı muskayı takan adam, hiçbir şekilde öldürülemez (Güzel 2016: 181).
- II.A.82.11302. Arı sesi çıkaran tılsımlı karasinek heykeli, şehre karasinek girmesine engel olur (Duman 2010: 106).
- II.A.82.11303. Balık tılsımı, denize koyulur ve denizdeki bütün balıklar o tılsıma doğru giderler (Duman 2010: 101).
- II.A.82.11304. Bir kız heykelinde bulunan tılsım, şehirdeki kuşları etrafına toplar (Duman 2010: 104).
- II.A.82.11305. Bir şehir için yapılan bir büyü, başka bir şehirde faydalı olmaz (Sancak 2008: 93).
- II.A.82.11306. Büyü yapan cinci derviş dayak yer (Helimoğlu Yavuz 1993: 231; Sancak 2008: 93).
- II.A.82.11307. Büyü yapıp kargaya dönüşen adam, bir yerinden kan akınca eski haline döner (Gökşen 1999: 180).
- II.A.82.11308. Büyücüler, tılsımlı bakır gemiye binerek şehri korurlar (Duman 2010: 103).
- II.A.82.11309. Büyülü dağdan altın çıkaran adam, üzerine yıldırım düşerek ölür (Güzel 2016: 185).
- II.A.82.11310. Cinci derviş, beğendiği kızı elde edebilmek için ona büyü yapar (Helimoğlu Yavuz 1993: 231; Sancak 2008: 93).
- II.A.82.11311. Cinci derviş, bir daha kimseye büyü yapmayacağını sözünü vererek serbest kalır (Helimoğlu Yavuz 1993: 231; Sancak 2008: 93).
- II.A.82.11312. Düşmanına büyü yapan adam, birden kargaya dönüşür (Gökşen 1999: 180).

- II.A.82.11313. Evliyanın boynundaki dua, ona kurşun işlememesini sağlar (Gökşen 1999: 203).
- II.A.82.11314. Hocanın yazdığı muskayı üzerinde taşıyan adam, hiçbir şekilde öldürülemez (Keser 2017: 129-130).
- II.A.82.11315. Tılsım, kırk gün dalgalanma olmadan kırk farklı balığın şehre gelmesini sağlar (Duman 2010: 120).
- II.A.82.11316. Tılsımlı Azrail heykeli kanat çırpınca dünyada veba salgını çıkar (Duman 2010: 115).
- II.A.82.11317. Tılsımlı Cebrail heykeli⁷³ kanat çırpınca doğuda bolluk olur (Duman 2010: 115).
- II.A.82.11318. Tılsımlı çeşme, kıyamete kadar şarap akıtır (Duman 2010: 113).
- II.A.82.11319. Tılsımlı İsrail heykeli kanat çırpınca batıda kıtlık olur (Duman 2010: 115).
- II.A.82.11320. Tılsımlı leylek heykelinden yılda bir defa ses gelir ve şehre yuva yapan tüm leylekler ölür (Duman 2010: 107).
- II.A.82.11321. Tılsımlı mağarada ele alınca dökülen bir giysi; toplanıp dinlenmeden birbirine sürtünen iki kılıç vardır (Güzel 2016: 183).
- II.A.82.11322. Tılsımlı mağaraya taş atılırsa şehrin sular altında kalmasından korkan halk, taş atmaya cesaret edemez (Güzel 2016: 183).
- II.A.82.11323. Tılsımlı Mikail heykeli kanat çırpınca kuzeyde isyan çıkar (Duman 2010: 115).
- II.A.82.11324. Tılsımlı sarılmış iki genç heykeli, kavga eden çiftler tarafından kaldırılınca muhabbeti artırır (Duman 2010: 110).
- II.A.82.11325. Tılsımlı sivrisinek, bir kuyudaki hazinenin bekçiliğini yapar ve hazineyi almaya gelenleri öldürür (Yakın 2017: 141).
- II.A.82.11326. Tılsımlı sütun her kayzerin zamanında neler yaşanacağını gösterir (Duman 2010: 117).
- II.A.82.11327. Tılsımlı sütun, dünya var oldukça şehrin ayakta durmasını sağlar (Duman 2010: 116).
- II.A.82.11328. Tılsımlı sütun, şehri vebadan korur (Duman 2010: 112).
- II.A.82.11329. Tılsımlı tunçtan cin heykeli, yılda bir kere ağzından ateş atar ve bu ateş ocağa konulduğunda o kimse ölene kadar sönmez (Duman 2010: 113).
- II.A.82.11330. Tılsımlı üç yüz sütun, mevsimine göre deniz hayvanlarının şehre gelmesini sağlar (Duman 2010: 120).
- II.A.82.11331. Tılsımlı ve tunçtan yapılmış ejder heykeli, şehri yılan, çıyan ve akreplerden korur (Duman 2010: 118).
- II.A.82.11332. Tılsımlı ve tunçtan yapılmış el heykeli bir malın esas kıymetini gösterir (Duman 2010: 119).

⁷³ Efsanede İsrail iki kere yazılmıştır ancak metinde verilen sıraya göre bunlardan birisi “Cebrail” olarak düzeltilmiştir.

- II.A.82.11333. Tılsımlı ve tunçtan yapılmış üç başlı ejderha heykeli, düşman gemilerine ateş püskürür (Duman 2010: 120).
- II.A.82.11334. Tılsımlı yaşlı kadın ve yaşlı erkek heykeli, aralarında geçimsizlik olanlar tarafından kaldırılınca onları ayırır (Duman 2010: 111).
- II.A.82.11335. Tunçtan yapılan tılsımlı dev heykeli, denizde gördüğü düşman gemilerini yakar (Duman 2010: 102).
- II.A.82.11336. Tunçtan yapılmış horoz heykeli tılsımlıdır ve kanat çırpınca şehirdeki tüm horozlar seher vaktini duyurur (Duman 2010: 108).
- II.A.82.11337. Tunçtan yapılmış kurt heykeli tılsımlıdır ve koyunları kurtlardan korur (Duman 2010: 109).
- II.A.82.11338. Zeytin tılsımı, sığırcık kuşlarının zeytin getirmelerini sağlar (Duman 2010: 100).

II.B.2.501 - II.B.3.1000 Düzenin Bozulması (Olağanüstü)

- II.B.2.501. Ağacın dibinde oturan birini gören adam, korkar (Önal 2013: 356).
- II.B.2.502. Ateşin içinden bir el çıktığını gören ebe, korkudan ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 355).
- II.B.2.503. Avcı, açtığı küpten ses gelince korkar ve son küpü açtığında öldürdüğü geyiği görünce ödü patlayıp ölür (Göde 2002: 490).
- II.B.2.504. Bakire olduğu halde hamile kalan Hz. Havva korkar (Osan 2006: 70).
- II.B.2.505. Bir arazide kısa boylu adamların ellerinde yanan odunlarla dans ettiklerini görenler korkup onlara yaklaşmazlar (Yağbasan 2013: 166).
- II.B.2.506. Bisiklet çalan adam, karşısında iki kere evliyayı görünce, çaldığını geri bırakıp kaçır (Güzel 2016: 198).
- II.B.2.507. Çoban, kayaları şahit gösterir. Hâkim ve seyirciler kayaların şahitlik ettiğini görünce korkup kaçarlar (Atakan 2002: 13).
- II.B.2.508. Delikanlı, (gece) yolda boylu boyunca yatıp yolu kapatan adama ateş eder ve kaçır (Akkuş 2018: 123).
- II.B.2.509. Dereden kan aktığını gören Ermeniler kaçarlar (Bazancir 2010: 72).
- II.B.2.510. Gaipen bir ses duyan kız korkar (Artun 1978: 72).
- II.B.2.511. Gaipen bir ses duyan kız, olay tekrar edince korkar ve annesine danışır (Demir 2013b: 219).
- II.B.2.512. Gaipen ses duyan adam, korkup kaçır (Atlı 2012: 94).
- II.B.2.513. Gece yarısı ölmüş kocasının sesini duyup kapıyı açan kadın, kimseyi göremeyince korkusundan titremeye başlar ve sabaha kadar uyuyamaz (Keser 2017: 121).
- II.B.2.514. Geceleri değirmenden ses geldiğini duyan değirmenci, korkusundan gidip bakamaz (Kara 1993: 86).
- II.B.2.515. Hamamın bir odasından feryatlar geldiğini duyan insanlar, çılgılık atarak kaçarlar (Yüksel 2011: 188).

- II.B.2.516. Hz. Ali'nin sesi yıldırıma benzediği için düşmanlar, kalelerini teslim ederler (Osan 2006: 72).
- II.B.2.517. Kaldırmak istediği sarı taşın konuştuğunu gören adam korkar ve denileni yapar (Önal 2013: 293).
- II.B.2.518. Kestiği keklik canlanınca adam korkar (Bazancir 2010: 104).
- II.B.2.519. Kıyamet alametleri ortaya çıkınca şehir halkı dehşete düşer (Pehlivan 2004: 124).
- II.B.2.520. Şehit atasını karşısında gören kadın korkup çılgılık atar (Çalış Ersöz 2007: 98).
- II.B.2.521. Tepelerin ve taşların yerinden oynadığını gören düşmanlar kaçır (Dervişoğlu 2016: 397).
- II.B.2.522. Tuzlu çeşmenin başında yeni doğan bir bebek ve keçi görülür. Kendilerine bir kişi yaklaşınca keçi ve bebek ortadan kaybolurlar (Sancak 2008: 106-107).

II.B.3.1001 – II.B.1.1500.Olağanüstü Doğum

II.C.1 – II.C.200. Diğer Korkular

- II.B.1. Altın bebek yerden alınınca birden iki kılıklı asker ortaya çıkar ve dışarıya çıkışı kapatırlar. Bebek yerine konulunca askerler kaybolurlar (Yağbasan 2013: 180-181).
- II.B.2. Altınlar alınınca kapı kapanır ve yerine bırakınca açılır (Yağbasan 2013: 182).
- II.B.3. Altınlar sihirlidir ve altınların yanındaki kitap ve kama, garip yaratıklara dönüşerek altınları almaya gelenleri öldürür (Kara 1993: 13).
- II.B.4. Askerler, üzerlerine gelen keçi boynuzu takmış adamlardan çok korkar ve kaleyi terk ederler (Güzel 2016: 155).
- II.B.5. Baykuş gören insan dişlerini ısırırsa dişleri düşer (Osan 2006: 66).
- II.B.6. Baykuşların uluması hastaların iyileşmeyeceği ve öleceğine yorumlandığı için, yakınlarının başına bir şey geleceğini sanan halk bütün baykuşları öldürür (Sancak 2008: 99).
- II.B.7. Baykuşun ötmesi uğursuzluktur (Yağbasan 2013: 160).
- II.B.8. Binlerce insanın katledildiği dere, yıllar geçmesine rağmen insan çılgınlıkları duyulur (Emiroğlu 1993: 212).
- II.B.9. Bir kızın intihar etmesi üzerine büyü ve beddualı olarak nitelendirilen göle, kimse girmeye cesaret edemez (Korkmaz 2015: 285).
- II.B.10. Bir kişi gömülürken yanına yaşayan birinin eşyası bırakılırsa, yaşayan kişi kısa zamanda ölür (Yağbasan 2013: 142).
- II.B.11. Bitmeyen köprü bir insan kurban ister ve bir kadın diri diri gömülünce köprü biter (Çıblak 1995: 245).
- II.B.12. Çamaşır yıkamakta kullanılan küle tuvaletini yapan kadına inme iner ve bir daha konuşamaz (Yakın 2017: 144).
- II.B.13. Çıkarılan hazine, ninenin bağırmasıyla küle dönüşür (Atakan 2002: 21).
- II.B.14. Çitlembik dalı asılan yere nazar değmez (Ayan 2015: 77).

- II.B.15. Çivi çakan (kutsal yerde), telaşla elbisesini de çivileyen adam, korkup bağırmaya başlar (Önal 2013: 424).
- II.B.16. Eğer karşılıklı oynayan iki yılanın biri öldürülürse, diğeri onun intikamını alır. Bu nedenle ikisini birden öldürmek gerekir (Yağbasan 2013: 161).
- II.B.17. Eğer karşılıklı oynayan iki yılanın biri öldürülürse, diğeri onun intikamını alır. Bu nedenle diğerrinin üzerine un serpmek ve intikamdan vazgeçirmek gerekir (Yağbasan 2013: 161).
- II.B.18. Elik keçilerini kesip yiyen insanlar çığın altında kalırlar (Gökşen 1999: 168).
- II.B.19. Elik keçilerini vuran ve karısıyla yiyen karı-koca, konuşamaz ve keçi gibi bağırmaya başlarlar (Gökşen 1999: 170).
- II.B.20. Elik keçilerinin vurulduğu köyde bir fırtına çıkar ve köye zarar verir (Gökşen 1999: 171).
- II.B.21. Eşkıyaların mezarı, elma ağaçlarının yanındadır ve bu mezarlıkta sürekli ezan sesi duyulur (Gerek 2012: 292).
- II.B.22. Evlendikten sonra evinde uğursuzluklar baş gösterince, adam, uğursuz olduğunu düşünerek karısını keser (Dervişoğlu 2016: 337).
- II.B.23. Geyik avlayanların başına kötü şeyler gelir (Çıblak 1995: 216).
- II.B.24. Göçebe ailenin katledilip başlarının atıldığı mağaraya indirile koyun ve keçiler, başları kopmuş olarak çıkarlar (Acar 2013: 121).
- II.B.25. Göl, yılda bir kurban ister ve kurban verilmezse gündüzleri köpürür, geceleri uğuldar. Yine verilmezse bir insan yutar (Türkmen 2016: 258).
- II.B.26. Gölün çevresinde yaşayan ve gölün büyülu olduğunu inanan adam öldüğünde göl de ortadan kaybolur (Güzel 2016: 182).
- II.B.27. Halk, Fırat nehri kurursa kıyametin kopacağına, savaş çıkacağına veya kıtlık olacağına inanır (Kurtoğlu 2008: 69).
- II.B.28. Hamamın içinde maristan suyu olduğuna inanan halk, oradan bir çivi çekerlerse mahallelerinin yok olacağına inanır (Sancak 2008: 121).
- II.B.29. Hazinesinin alınabilmesi için bir insan kurban etmek gerekir (Işık 1998: 139).
- II.B.30. Hazinesinin bekçisi kılıç, biri hazineyi almaya geldiğinde yılanı dönüşür (Değer 2017: 252).
- II.B.31. Her evin melaketi (melek) vardır ve bu melekler uğurlu ve uğursuz olmak üzere ikiye ayrılırlar (Bazancir 2010: 89).
- II.B.32. Hz. Muhammed'in tükürüğüyle yaktığı kandil, bir Yahudi'nin nazarının değmesiyle aniden söner (Keser 2017: 128).
- II.B.33. İçerisinde hazinelerin bulunduğı kuyu, tehlikelerle doludur ve içerideki hiçbir şeye aldanmadan yola devam eden kişi, hazineye ulaşır. Aldanan iki arkadaş, birer tokat yiyerek felç kalırlar (Özdemir 2003: 131).
- II.B.34. İçinde altın bulunan mağaraya giren üç kişiden biri ölür; biri felçli olur ve konuşamaz, diğeri ise akli dengesini kaybeder (Acar 2013: 119).
- II.B.35. İki gelin alayının karşılaşması uğursuzluktur (Görkem 1987: 228).
- II.B.36. İnsanları sokan veya ısırın yılanları toprak kabul etmez (Ulusın 2009: 264).
- II.B.37. İşkence yapılan cesetlerin ruhları dile gelir ve cesetler taş kesilir (Demir 2013b: 252).

- II.B.38. Kadın, bulduğu altınları gizleyince ve gereken kurbanı kesmeyince altınlar bir yılan dönüşür (Yağbasan 2013: 181).
- II.B.39. Kalenin direklerine vurulursa felaket çıkacağını düşünen halk, savaş zamanında dahi kaleye yaklaşmaz (Kurtoğlu 2008: 54).
- II.B.40. Kaleyi fethetmek isteyen askerler, kaledekilerin batıl inançlarından yararlanarak gece vakti kara keçi ve koyunların boynuzlarına mumlar takıp kaleye gönderirler (Yakın 2017: 188).
- II.B.41. Kan kuyusu, içi kanla dolana dek can alacaktır (Güzel 2016: 205).
- II.B.42. Kara çıtlık olan yere nazar değmez (Keser 2017: 127).
- II.B.43. Karga bir kadının yoluna çıkıp ona bakarak üç kere öter. Kadın eve gittiğinde yakınının ölüm haberini alır (Yakın 2017: 136).
- II.B.44. Kavurma çalmak isteyen hizmetçi, kapının kilitlendiğini görür. Kavurmayı bırakınca kapı açılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 167).
- II.B.45. Kayayı parçalayan adamlar, içeriden at kişnemeleri duyunca oradan uzaklaşırlar ve kayaya kimse dokunmaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 178).
- II.B.46. Kazı esnasında bulunan kafatası, kendisini bulan adamın rüyasına girip onu korkutur ve kendisini bulduğu yere geri gömmesini ister (Güzel 2016: 186).
- II.B.47. Kellesi koltuğunda savaşan adama iki kadının nazarı değer ve adam ölür (Karadavut 1992: 226).
- II.B.48. Kılıcın bekçiliğini yaptığı hazineyi alan adamlar, bir yıl içinde ölürlər (Değer 2017: 252).
- II.B.49. Kılıcın yılan dönüşüp kendilerine saldırdığını gören adamlar korkup kaçarlar (Değer 2017: 252).
- II.B.50. Konuşan iki başlı yılan, bir mağarada hazinenin bekçiliğini yapar ve ateş edilse de ölmez (Önal 2013: 288).
- II.B.51. Köpek izinden giden insan köpek olur (Güzel 2016: 145).
- II.B.52. Kötü niyetli hocalar, Kur'an'ı tersten okuyarak veya onun üzerine oturarak olağanüstü varlıklarla iletişime geçerler (Ulu 1990: 251).
- II.B.53. Kuyuda göz olduğunu gören ahali, kuyuya yaklaşmaz (Göde 2002: 421).
- II.B.54. Kuyunun altındaki hazine sahiplidir ve çalınan yerine bırakılırsa kılıçlar durur (Atakan 2002: 22).
- II.B.55. Kuyuya düşen kız çarpılır ve bulunduktan bir süre sonra ölür (Güzel 2016: 185).
- II.B.56. Kuyuya düşen kız, yıllar sonra aynı yaşta ve akli dengesini kaybetmiş bir vaziyette bulunur (Güzel 2016: 185).
- II.B.57. Mağarada yere kazık çakan genç, fıstanını da yere çakar ve ayrılmak isteyince cinler ve perilerin kendisini tuttuğunu sanarak korkudan ölür (Kurtoğlu 2008: 65).
- II.B.58. Mağaradaki bebek alınca mağaranın kapısı kapanır. Yerine konunca kapı tekrar açılır (Yağbasan 2013: 180).
- II.B.59. Mağaradaki hazineyi alan çoban, kapıların kapandığını görür. Hazineyi bırakınca kapılar açılır ve çoban kaçar (Helimoğlu Yavuz 1993: 148).
- II.B.60. Maşallah denmeyip nazar değdirilen insanlar çatlayıp ölürlər (Keser 2017: 125).

- II.B.61. Mezarlığa kazık çakan kız, eteğini de beraberinde çakınca ölünün kendisini düşünerek korkusundan ölür (Çıblak 1995: 268).
- II.B.62. Nazar değen çocuğun iyileşmesi için bir hoca tarafından yazılmış bir muskayı suya atması ve suyu yedi gün içmesi gerekir (Keser 2017: 125).
- II.B.63. Nazar değen çocuğun tınakları morarıp ölür (Keser 2017: 126).
- II.B.64. Nazar değen öküzün iyileşmesi için insan idrarının öküzün burnuna ve tınaklarına sürülmesi gerekir (Keser 2017: 126).
- II.B.65. Nazar değen taş, ikiye ayrılır (Çıblak 1995: 277).
- II.B.66. Nazarı değen kadın, büyük bir kayaya bakınca kaya ikiye ayrılır (Helimoğlu Yavuz 1993: 387).
- II.B.67. Nazarın değdiği ağaç çatlar ve yere yıkılır (Keser 2017: 127).
- II.B.68. Nazarın değdiği bostandaki karpuzlar birer birer patlarlar (Keser 2017: 128).
- II.B.69. Nazarın değdiği hayvan çatlar (Keser 2017: 127).
- II.B.70. Nazarın değdiği traktör bozulur (Keser 2017: 128).
- II.B.71. Nazarın değdiği üzümler salkımlarından birden düşmeye başlar (Keser 2017: 127).
- II.B.72. Nazarla, dayanıklı bir kale ve kaya yıkılır (Tokdemir 1993: 374).
- II.B.73. Oğlunun mezarının başında ağlayan kadın, oğlunun öteki tarafta kötü su (tuzlu, çamurlu, kanlı-irinli) su içmesine neden olur (Yağbasan 2013: 147-148).
- II.B.74. Öldürdüğü kız kardeşini gömen delikanlı, yanlışlıkla eteğini de gömer. Ölünün kendisini bırakmadığını sanarak korkar ve korkudan ölür (Emiroğlu 1993: 188).
- II.B.75. Rus askerler, işgal edecekleri yerde bir şehidin mezardan çıkarak kılıcıyla geldiğini görünce kaçarlardı (Bazancir 2010: 95).
- II.B.76. Sahipli altının yanında dua okuyan hafız korkar ve duayı unutur (Kara 1993: 14).
- II.B.77. Sahipli hazine, bir asker tarafından korunur ve asker, hazineyi almaya gidenleri öldürür (Yağbasan 2013: 182).
- II.B.78. Sahipli hazineyi götürmeye çalışan iki defnecinin elleri kolları tutmaz. Hazineyi geri bırakınca düzelirler (Atakan 2002: 23).
- II.B.79. Subay, kimsenin başında olmadığı bir tüfeğin kendisine doğru yöneldiğini görünce korkup uzaklaşır (Yağbasan 2013: 128).
- II.B.80. Tek başına mezara gitmek üzere bahse giren insanların başına kötü şeyler gelir (Çıblak 1995: 268).
- II.B.81. Üzerine ölü toprağı serpilene kız, ölür (Önal 2013: 291).
- II.B.82. Vakitsiz yaylaya çıkan kadın, Allah tarafından cezalandırılır ve taş kesilir (Acar 2013: 157).
- II.B.83. Veli'nin mezarında dua edildikten sonra ortaya atıyla nur yüzlü bir adamın çıktığını görenler korkarlar (Acar 2013: 236).
- II.B.84. Veli'ye tohum verip ondan taze salatalık isteyen eşkıyalar, salatalıkların getirildiğini görünce, veliden korkarlar ve kaçarlardı (Acar 2013: 247).
- II.B.85. Yatsı namazından sonra ava giden avcı, beş-altı kurda nişan aldığı anda kurtlar ona gelin olarak görünür ve ateş ederse başına büyük belalar gelir (Demir 2013b: 43).

- II.B.86. Suyu öven ve “maşallah” demeyen kadın yüzünden su kesilir (Sancak 2008: 115).
- II.B.87. Hızır, üşenerek yemek yapılan eve bir daha gitmez (Atlı 2012: 90).
- II.B.88. Birkaç defa gelinlerin boğulduğu çermiğe gelinler girmez ve uğursuz sayarlar (Seyidoğlu 1985: 179).
- II.B.89. Yatırlar ordusunun geçtiği yerlerde birer insan ölür (Emiroğlu 1993: 293).

III. Dinî Korkular

III.A.1 – III.A.500 Ahiretle İlgili Korkular

- III.G.0. Ahir zaman evliaları, öteki dünyada içi kurt dolu, dışı güzel elmalar olurlar (Çakıcı 2015: 92).
- III.G.1. Altın için mezardaki ölülerin kemiklerini yeryüzüne atan adam, cehenneme atılır (Kurtoglu 2008: 75).
- III.G.2. Bu dünyada bir kızı evlenmek üzere kandıran ve kızıdan helallik almadan ölen adam, kabirde kara bir yılan tarafından rahatsız edilir (Yağbasan 2013: 142-143).
- III.G.3. Cehennemde herkes birer hayvan suretindedir ve birbirlerine saldırır (Uluslan 2009: 257).
- III.G.4. Cennette herkes bu dünyada yaptığı işleri yapmaya devam eder (Uluslan 2009: 257).
- III.G.5. Dünyada birbirine saygısızlık yapan evlatlar, öteki dünyada köpeğin karnında kavga eden yavrular olurlar (Çakıcı 2015: 92).
- III.G.6. Dünyada faiz yiyenler, öteki dünyada su içip şişen aslanlar olurlar (Çakıcı 2015: 92).
- III.G.7. Dünyada garibanlara acımayan zenginler, öteki dünyada kaynayıp tek damla taşırmayan kazanlar olurlar (Çakıcı 2015: 92).
- III.G.8. Dünyada hafız olup kötü şeyler yapan adam, öteki dünyada bülbül gibi ötüp pislik yer (Çakıcı 2015: 92).
- III.G.9. Dünyada ikindi namazını kazaya bırakanlar, öteki dünyada ikindi vaktinde yanarlar (Çakıcı 2015: 92).
- III.G.10. Dünyada misafiri sevmeyen kadın, öteki dünyada zincirlere bağlanır (Çakıcı 2015: 92).
- III.G.11. Kara cehennem mağarasına gidenler, bu dünyada cehenneme gittikleri için öbür dünyada cennete giderler (Helimoğlu Yavuz 1993: 200).
- III.G.12. Kıyamet koptuğunda İsrail suru üfleyecek ve kötü insanlar bunu duymayıp zebaniler tarafından cehenneme götürüleceklerdir (Seyidoğlu 1985: 28).
- III.G.13. Sarhoş, cehenneme bile giremeyip muallakta kalmaktan korkar (Özdemir 2003: 82).
- III.G.14. Namaz kıldığı için gururlanan adam, cehenneme gider (Özdemir 2003: 82).
- III.G.15. Kibir sahibi olanlar cennete giremez (Pehlivan 2004: 126).

III.B.1. – III.B.6. Beddua ve Lanet

III.B.2.1 – III.B.1.200 Dinî Kişilikler-Güçler ve Kutsal Varlıkların Bedduası

- III.B.1.1. Âdem ve Havva'nın buğday yiyerek cennetten kovulmalarına sebep olan yılan ve beddualarını alan yılan ayaklarını kaybederek sürünür (Özdemir 2003: 142).
- III.B.1.2. Allah'ın bedduasını alan yılan ayaklarını kaybeder ve sürünmeye mahkûm edilir (Balaban 2013: 518).
- III.B.1.3. Aybaşıda olan kızı Veli'ye yemek götürmek için yollayan köyü, Veli'nin bedduasını alır ve köyün hane sayısı artmaz (Keser 2014: 152).
- III.B.1.4. Bir âlimin bedduasını alan köyün hane sayısı artmaz (Atlı 2012: 95).
- III.B.1.5. Bir kız suretinde gelen Hızır'ı geri çeviren adam, onun bedduasını alır ve tahılı taşla dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 114).
- III.B.1.6. Bitlenen Veli'yi camiden kovan caminin hatibi ve hocası, onun bedduasını alırlar ve çöpün yanında yaşamaya başlarlar (Seyidoğlu 1985: 71).
- III.B.1.7. Cebail'in bedduasını alan Hz. Havva dolayısıyla kadınların işleri hiç bitmez (Dervişoğlu 2016: 286).
- III.B.1.8. Dede'nin bedduasıyla, nehir tersten akmaya başlar (sakaryakulturturizm.gov.tr 2018).
- III.B.1.9. Dede'yi taşlamaya giden gayrimüslimler, onun bedduasını alırlar. Gayrimüslimlerin yarısı taş kesilir, yarısı da kuşa dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 152).
- III.B.1.10. Dedenin bedduasını alan çocuk taş kesilir (Güzel 2016: 142).
- III.B.1.11. Delinin bedduasını alan kızının çocukları deli doğar (Tozlu 2013: 108).
- III.B.1.12. Derviş misafir etmeyen ve onun bedduasını alan köy dağılır (Emiroğlu 1993: 301).
- III.B.1.13. Dervişin bedduasını alan deve ve yavrusu taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 100).
- III.B.1.14. Dervişin bedduasını alan ejderha, taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 187).
- III.B.1.15. Dilenci suretinde dolaşan Hızır'ı geri çeviren köylüler taş kesilir (Işık 1998: 36).
- III.B.1.16. Düşmanlarının bedduasını alan Hz. Ali'nin koyun ve keçileri ormana; şalvarı da dereye dönüşür (Özdemir 2003: 132).
- III.B.1.17. Evliya kocasının bedduasını alan kadın kör olur (Çıblak 1995: 194).
- III.B.1.18. Fakir bir adam suretinde gelen Hızır'ı geri çevirmek isteyen adam, yünlerin içine saklanır ve beddua alarak ayıya dönüşür (Balaban 2013: 514; Işık 1998: 134).
- III.B.1.19. Fakir bir adam suretinde gelen Hızır'ı kovan harman sahibi onun bedduasını alır ve harman yere batar (Önal 2013: 419).
- III.B.1.20. Fakir bir adam suretinde gelen Hızır'ı misafir etmeyen köylü, onun bedduasını alır ve köy viran olur (Önal 2013: 418).
- III.B.1.21. Geyikleri korkutulan zat, aileye beddua eder ve bütün aile kısık gözlü olur (Çek vd. 2018: 21).
- III.B.1.22. Geyikleri korkutulan zat, köylüye beddua eder ve köy bereketsiz olur (Çek vd. 2018: 23).
- III.B.1.23. Gururu incinen veli beddua eder ve şehirdeki bütün ocaklar söner (Özdemir 2003: 173).
- III.B.1.24. Günah işleyen ve kendisini uyararak dervişe küfür edip onun bedduasını alan kadının evinde yılanlar ortaya çıkar (Akkuş 2018: 92).
- III.B.1.25. Haksız yere taşlanan dede beddua eder ve halk taş veya kuş kesilir (Demir 2013a: 92).

- III.B.1.26. Haksızlık yapan ve evliyanın bedduasını alan tüccar, kaplumbağaya dönüşür (Önay 2014f: 2004).
- III.B.1.27. Hayır duasını kazanmak için peşinden koştukları şeyhin bedduasını alan halkın köprüsünü sel alır (Gökşen 1999: 71).
- III.B.1.28. Hızır'a ekmek vermeyen köylü beddua alır ve köyleri sular altında kalır (Gündüz Alpürker 2013: 124).
- III.B.1.29. Hızır'a ekmek vermeyen köylü, onun bedduasını alır ve köyün hane sayısı artmaz (Atlı 2012: 92).
- III.B.1.30. Hızır'a ekmek vermeyen ve misafir etmeyen köylü, onun bedduasını alır ve köy sular altında kalır (Önal 2013: 417).
- III.B.1.31. Hızır'a elma vermemek için yükünün keş olduğunu söyleyen adam, Hızır'ın bedduası alır ve yükü taş olur (Demir 2013a: 78).
- III.B.1.32. Hızır'a nohut vermeyen adam, onun bedduasını alır ve nohut ekse de verim alamaz (Atlı 2012: 91).
- III.B.1.33. Hocanın/velinin bedduasını alan köyün hane sayısı artmaz (Değer 2014: 215; Savaiş 2015: 58; sakaryakulturturizm.gov.tr 2018).
- III.B.1.34. Hocanın bedduasını alan kaymakam köpekler tarafından parçalanır (Karasu 1997: 30).
- III.B.1.35. Hz. Ali'nin bedduasını alan hırsız, domuza dönüşür (Önal 2013: 148).
- III.B.1.36. Hz. Ali'nin bedduasını alan karga susuzlukla cezalandırılır (Balaban 2013: 515).
- III.B.1.37. Hz. Ali'nin kapısını kaynanasının sözü üzerine dinleyen Hz. Fatma, beddua alır ve bütün kaynana-gelinler geçimsizlikle cezalandırılır (Balaban 2013: 522).
- III.B.1.38. Hz. Ali'nin sığırını susuz koyan karga beddua alır ve susuzlukla cezalandırılır (Balaban 2013: 515).
- III.B.1.39. Hz. Fatma'nın beddua ettiği alacakarga dilsiz kalır (Kara 1993: 110).
- III.B.1.40. Hz. Fatma'ya yan gözle bakan adam, onun bedduasını alır ve kargaya dönüşür (Yağbasan 2013: 159).
- III.B.1.41. Hz. Fatma'ya yan gözle bakan halk, onun bedduasını alır ve herkesin bir gözü kör olur (Yağbasan 2013: 163).
- III.B.1.42. Hz. İbrahim'in lanetlediği katırlar, kısır kalırlar ve yükten kurtulamazlar (Acar 2013: 166).
- III.B.1.43. İki kardeşin (Hz. Hasan ile Hüseyin) bedduasını alan keklik, çok doğurur ama yavrularını ikişer ikişer uçurur (Önal 2013: 141).
- III.B.1.44. İneği yenen Veli beddua eder ve köyün bereketi kaçır (Demir 2013a: 142).
- III.B.1.45. Kadının bedduasını alan ahalinin gözleri kör, başları kel olur (Oğuz ve Yavuz 2005: 48).
- III.B.1.46. Kalp gözü açık adamı misafir etmeyen köylü, onun bedduasını alır ve köy sular altında kalır (Tozlu 2013: 121).
- III.B.1.47. Karacası öldürülen veli beddua eder ve köyün hanesi artmaz (Karasu 1997: 19).
- III.B.1.48. Kendisinden yemek isteyen evliyayı geri çeviren çoban, onun bedduasını alır ve sürüsüyle beraber taş kesilir (Tozlu 2013: 28).

- III.B.1.49. Kendisine iftira atıldığı için sırrını ifşa eden derviş köye beddua eder ve halk, köyü “beddualı” olarak anar (Sancak 2008: 111).
- III.B.1.50. Kızı kaçan dede, beddua eder ve kız ölür (Balaban 2013: 542).
- III.B.1.51. Köylere gelen dervişe su vermeyen köy halkı, bedduaya uğrar. Köy susuz kalır ve otuz iki haneyi geçemez (Artun 1978: 75).
- III.B.1.52. Köylü, kendisinden ekmek isteyen Hızır’ı kovup köyden yollarlar ve Hızır’ın bedduasını alırlar. O gece fırın alev alır (Çek vd. 2018: 25).
- III.B.1.53. Köylüler, yardım isteyen dede ve oğlunu geri çevirince onun bedduasını alırlar. Köyleri yaşanmaz bir yer haline gelir (Tekin 2003: 77).
- III.B.1.54. Kuş suretindeki Veli’yi taşıyan köylüler, onun bedduasını alırlar ve yılın yarısında kıtlık yaşarlar (Gündüz Alptürker 2013: 98).
- III.B.1.55. Kutsal balıklar, kendilerini yakalayan adama beddua ederler ve adam olduğu yerde çolak kalır (Karadavut 1992: 195).
- III.B.1.56. Kutsal suyu kirleten kadın, yaşlı dedenin bedduasını alır ve eşyaları, sürüleriyle beraber taş kesilir (Özdemir 2003: 157).
- III.B.1.57. Misafir edilmeyen derviş beddua eder ve her evin ocağından sular fişkirir (Acar 1990: 119).
- III.B.1.58. Peygamberin namazını bölen yılan, beddua alır ve sürünür (Osan 2006: 72).
- III.B.1.59. Peygamberin oğlunun etini yediğin için beddua alan karga, kapkara olur (Keser 2014: 100).
- III.B.1.60. Seyid’in bedduası kabul olur ve süvariler ölür (Bazancir 2010: 56).
- III.B.1.61. Şeyhi gözetleyen insanlar onun bedduası üzerine kör olurlar (Karasu 1997: 27).
- III.B.1.62. Şeyhin bedduasını alan konak yanar ve yıkılır (Gökşen 1999: 62).
- III.B.1.63. Şeyhin bedduasını alanların gözleri kör olur (Gökşen 1999: 52).
- III.B.1.64. Şeyhle alay etmek için hasta numarasını yapan genç, onun bedduasını alır ve ölür (Değer 2014: 184).
- III.B.1.65. Şeyhlerinin bedduasını alan müritlerden birinin başı kesilir, birinin derisi yüzülür (Sönmez 1994: 349).
- III.B.1.66. Şeytanı kanatları altında cennete sokan tavus kuşu, Allah’ın bedduasını alır ve ayakları çirkin olur (Balaban 2013: 519).
- III.B.1.67. Şih, kendisine beddua eden padişaha beddua eder ve padişah kör olur (Uğurlu 2010: 194).
- III.B.1.68. Türbeleri yıkılan ve mallarına el konan dervişler beddua ederler ve türbeleri yıkan ve mallara el koyan paşa katledilir (Dervişoğlu 2016: 446).
- III.B.1.69. Türbeye saygısızlık eden kervan beddua alır ve taş kesilir (Balaban 2013: 510).
- III.B.1.70. Ümmi Kemal (Hz.), yakalayamadığı koyuna beddua eder ve koyun taş kesilir (Karasu 1997: 4).
- III.B.1.71. Veli, ayakkabılarını çalan köylüye beddua eder ve köy, yedi haneyi geçemez (Tekin 2003: 78).
- III.B.1.72. Veli, fesatlık edenlere beddua eder ve onların ev ve bahçeleri yanar (Karasu 1997: 36).

- III.B.1.73. Veli, kendisine rahat vermeyen köylülere beddua eder. Köylülerin dallarında yaprak, başlarında saç kalmaz ve zenginleşemezler (Balaban 2013: 558).
- III.B.1.74. Veli, sülalesine beddua eder ve köyden çıkanların viran olmasını ister. Köyden ayrılanlar gençken hastalıktan ölürlər (Balaban 2013: 552).
- III.B.1.75. Veli'nin bedduasını alan adamın sürüsüne kurt girer (Yalçınkaya 2008: 138-139).
- III.B.1.76. Veli'nin bedduasını alan ahalinin başı kel, gözü kör olur (Oğuz ve Yavuz 2005: 19).
- III.B.1.77. Veli'nin bedduasını alan ejderha taş kesilir (Oğuz ve Yavuz 2005: 66).
- III.B.1.78. Veli'nin bedduasını alan köylüler, sürekli kavga eder ancak kanları akmaz (Gündüz Alptürker 2013: 98).
- III.B.1.79. Veli'nin çağrısına gitmeyen köylüler beddua alırlar ve köyün hane sayısı artmaz (Dervişoğlu 2016: 340).
- III.B.1.80. Veli'nin geyiklerini korkup kaçırtan köylü beddua alır ve o gece köyden kırk gelin ölür (Akkuş 2018: 132).
- III.B.1.81. Veli'nin yardımına koşmayan köylü onun bedduasını alır ve köyün hane sayısı artmaz (Dervişoğlu 2016: 397).
- III.B.1.82. Veli'ye hakaret eden adam, onun bedduasını alır ve kör olur (Yalçınkaya 2008: 127).
- III.B.1.83. Veli'yi dövmeye çalışan adam, onun bedduasını alır ve sarhoşken yanarak ölür (Dervişoğlu 2016: 432).
- III.B.1.84. Veli'yi tersleyen köylüler, onun bedduasını alırlar ve fakirliğe, hastalığa düşerler (Karadavut 1992: 263).
- III.B.1.85. Velinin bedduasını alan ahali, birbirlerine düşerler (Önal 2013: 391).
- III.B.1.86. Velinin günahına giren köylü onun bedduasını alır ve öküzleri yan yana koşamazlar (Yüksel 2011: 82).
- III.B.1.87. Yaşlı adamı sinirlendirip onun bedduasını alan gelin alayı taş kesilir (Oğuz ve Yavuz 2005: 15).
- III.B.1.88. Yaşlı bir adam suretinde gelen Hızır'ı misafir etmeyen köylüler onun bedduasını alırlar ve herkes karın ağrısı çeker (Gündüz Alptürker 2013: 100).
- III.B.1.89. Yaşlı bir adam suretinde gelen Hızır'ı misafir etmeyen köylüler onun bedduasını alırlar ve herkes darlığa düşer (Gündüz Alptürker 2013: 101).
- III.B.1.90. Yatırın bedduasını alan köyde yerli halk duramaz (Balaban 2013: 558).
- III.B.1.91. Yatırın kerametini görmek için saklanan adam, onun bedduasını alır ve kör olur (Akkaya 2015: 16).
- III.B.1.92. Yolcu kılığında su isteyen Hızır geri çevrilince beddua eder ve köy sular altında kalır (Demir 2013a: 156).

III.B.1.201 – III.B.1.400 Emeği Geçenin Bedduası

- III.B.2.201. Ablasının evlenme sırasını alan kız, onun bedduasını alır ve dağa dönüşür (Alpaslan 2010: 30).

- III.B.2.202. Ailelerinin beddualarını alan iki âşık taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 185).
- III.B.2.203. Ailesinin rızasını almadan kaçan kız, annesinin bedduasını alır ve sevdiğiyle beraber taş kesilir (Akkuş 2018: 50).
- III.B.2.204. Anne-babanın bedduası tutar ve gelin, kervanla beraber taş kesilir (Işık 1998: 29).
- III.B.2.205. Anne-babasının bedduasını alan kız, sevdiğiyle beraber taş kesilir (Emiroğlu 1993: 171).
- III.B.2.206. Annelerinin bedduasını alan iki kardeş birer dağ olurlar (Sönmez 1994: 409).
- III.B.2.207. Annelerinin bedduasını alan iki kardeş, aya ve güneşe dönüşürler (Önal 2013: 114).
- III.B.2.208. Annelerinin kalbini kıran evlatları, onun bedduasını alırlar ve hepsi birer dağa dönüşür (Alpaslan 2010: 85).
- III.B.2.209. Annelerinin sözünü dinlemeyen üç kız, onun bedduasını alırlar ve üçü de dağa dönüşür (Alpaslan 2010: 95).
- III.B.2.210. Annesinin bedduasını alan (evden kaçan) kız, atı ile beraber taş kesilir (Tozlu 2013: 31).
- III.B.2.211. Annesinin bedduasını alan gelin, alayıyla beraber taş kesilir (Demir 2013a: 120; Demir 2013b: 237; Yağbasan 2013: 177).
- III.B.2.212. Annesinin bedduasını alan kız taş kesilir (Akkuş 2018: 63).
- III.B.2.213. Annesinin bedduasını alan kız, sevdiğiyle beraber taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 185).
- III.B.2.214. Annesinin bedduasını alan oğul taş kesilir, bağı da meşeliğe dönüşür (Sönmez 1994: 321).
- III.B.2.215. Annesinin bedduasını aldıktan sonra ona el kaldıran oğul taş kesilir (İrkil Erol 2014: 70).
- III.B.2.216. Baba, kaçan kızına beddua eder ve kız, karnındaki bebeğiyle beraber ölür (Sakaoğlu 2013a: 122-123).
- III.B.2.217. Babalarının bedduasını alan üç kız kardeş taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 118).
- III.B.2.218. Babalarının bedduasını alan yedi kardeş, birbirlerinin yüzlerini göremezler (Güzel 2016: 148).
- III.B.2.219. Babanın bedduası kabul olur (Göde 2002: 345).
- III.B.2.220. Babanın bedduası üzerine gelin alayı taş kesilir (Işık 1998: 28).
- III.B.2.221. Babasına ot ve saman vermesi karşılığında kızını isteyen adam, kızın bedduasını alır ve adam, otlarıyla beraber taş kesilir (Karasu 1997: 4).
- III.B.2.222. Babasına üzüm vermeyen ve onun bedduasını alan oğul, kuşa dönüşür (Keser 2014: 97).
- III.B.2.223. Babasından beddua alan şeyhin kızı, evlense de kocasıyla beraber olamaz ve bakire olarak ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 81).
- III.B.2.224. Babasının bedduasını alan çocuğun gözleri kör olur (Gökşen 1999: 199).
- III.B.2.225. Babasının bedduasını alan gelin, alayıyla beraber taş kesilir (Akkuş 2018: 101; Gökşen 1999: 124; Oğuz ve Yavuz 2005: 52).
- III.B.2.226. Babasının bedduasını alan kız, bir kaplumbağaya dönüşür (Acar 2013: 164).

- III.B.2.227. Babasının bedduasını alan kız, eli sevdiğinin eline deyince taş kesilir (Sönmez 1994: 319).
- III.B.2.228. Babasının bedduasını alan oğul ölür (Gökşen 1999: 62).
- III.B.2.229. Babasının bedduasını alan şeyh lal olur (Yalçinkaya 2008: 118).
- III.B.2.230. Babasının bedduasını alan Yavuz Sultan Selim, genç ölür (Duman 2010: 162).
- III.B.2.231. Babasının sözünü dinlemeyen kız, onun bedduasını alır ve taş kesilir (Alpaslan 2010: 109).
- III.B.2.232. Beddua alan anne, taş kesilir ve bedduayı eden çocuk da ölür (Karadavut 1992: 176).
- III.B.2.233. Beddua alan kız kardeş, ablasına beddua eder ve abla, dağa dönüşür (Alpaslan 2010: 30).
- III.B.2.234. Beddua alan ortanca kardeş, ablasına beddua eder ve kız bir dağa dönüşür Alpaslan 2010: 25).
- III.B.2.235. Beddua alıp dağa dönüşen iki abla, kıskanç kız kardeşlerine beddua ederler ve kız bir tepeye dönüşür Alpaslan 2010: 25).
- III.B.2.236. Birbirine beddua eden iki kardeş dağdan birinin başından bulutlar eksik olmaz; diğeri de yükseklikten kimseyi göremez (Sakaoğlu 2013b: 311).
- III.B.2.237. Birbirlerinin kalplerini kıran anne-kızın, birbirlerine ettikleri beddualar kabul olur Alpaslan 2010: 22).
- III.B.2.238. Birbirleriyle kavga edip beddua eden iki kız kardeş, ota ve taşa dönüşürler (Osan 2006: 60).
- III.B.2.239. Büyük kardeş, sevdiğini elinden alan ortanca kardeşine beddua eder ve kız bir dağa dönüşür Alpaslan 2010: 24).
- III.B.2.240. Geçimsiz ve kötü baba, oğlundan beddua alır ve üzerine taş yağar (Alpaslan 2010: 290).
- III.B.2.241. İki kardeş, annelerinin bedduası üzerine birbirlerini kaybederler (Işık 1998: 135).
- III.B.2.242. Kavga eden ve birbirlerine beddua eden iki kız kardeş, birer dağa dönüşürler Alpaslan 2010: 26; 33; 80; Çıblak 1995: 269; Sakaoğlu 2013a: 47).
- III.B.2.243. Kızını kaybeden baba, bir beddua eder ve kızının öldüğü ağacın altında çamaşır yıkayan insanların başına çeşitli belalar gelir (Acar 2013: 204).
- III.B.2.244. Kızının sevdiği adamla evlenmesine izin vermeyen baba, kızının bedduasını alır ve adamlarıyla taş kesilir (Osan 2006: 60).
- III.B.2.245. Kızının sevdiğini öldüren baba beddua alır ve askerleriyle taş kesilir Alpaslan 2010: 320).
- III.B.2.246. Şehit kızın sırrını ifşa eden çocuk, annesinin bedduasını alır ve kör olur (Gökşen 1999: 94).
- III.B.2.247. Vedalaşılmasına izin verilmeyen anne beddua eder ve gelin alayı taş kesilir (Önal 2013: 159).
- III.B.2.248. Zat, kendisine haber vermeden kaçan kızına beddua eder ve kız ölür Alpaslan 2010: 167).

III.B.3.401 – III.B.3.600 Haksızlık/Kötülük Yapılanın Bedduası

- III.B.3.401. Ağgözlü İskender beddua alır ve memleketine gitmeden ölür (Görkem 1987: 216).
- III.B.3.402. Adaletsizlik yapıldığını gören kervancı beddua eder ve şehrin adı Ba'rur (keçi pisliği) olarak kalır (Kurtoğlu 2008: 48).
- III.B.3.403. Adamın duasıyla gözleri açılan çocuk, onu taşıyınca bedduasını alır ve tekrar kör olur (Uluslan 2009: 264).
- III.B.3.404. Ağa, namusuna göz diktiği kızın bedduasını alır ve leyleğe dönüşür (Kongül 2013: 51).
- III.B.3.405. Ağasının bedduasını alan bakıcı, çürük çaylak kuşuna dönüşür (Gökşen 1999: 172).
- III.B.3.406. Ankut kuşunun iyilik yaptığı adam beddua eder ve angut kuşuna ateş edenler parçalanır (Emiroğlu 1993: 184).
- III.B.3.407. Aş eren hamile kadın geri çevirilince beddua eder ve dağ köyün üstüne düşer (Helimoğlu Yavuz 1993: 182).
- III.B.3.408. Atlıların geldiğini görüp korkan yedi kız kardeş, beddua ederler ve yedi atlı taş kesilir (Özdemir 2003: 158).
- III.B.3.409. Bebeğini çaya kaptıran kadın, göğüslerini keser ve çaya atarak beddua eder. Çay, o anda kurur (Gökşen 1999: 142).
- III.B.3.410. Bey'in ordularına yardım etmeyen dervişler onun bedduasını alırlar ve ölürlər (Kolcu 2007: 31).
- III.B.3.411. Bir annenin bedduasını alan askerler taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 120).
- III.B.3.412. Bir bardak su isteyen askeri geri çeviren köylü, onun bedduasını alır ve köyün hane sayısı çok düşer ve artmaz (Tozlu 2013: 146).
- III.B.3.413. Bir kızın kuğusunu vuran avcı beddua alır ve köydeki bütün avcılarının akıbeti kötü olur (Osan 2006: 80).
- III.B.3.414. Cimri ağa beddua alır ve taş kesilir (Balaban 2013: 513).
- III.B.3.415. Çobana iftira eden ve onun bedduasını (köyünüzde sakallı yaşlı olmaya) alan köyün yaşlıları, korkularından sakallarını keserler (Demir 2013a: 92).
- III.B.3.416. Çobandan yün isteyen adam reddedilir ve beddua edince, yünün sahibi ayıya dönüşür (Çek vd. 2018: 34).
- III.B.3.417. Çocuğunu kaybeden kadının bedduası üzerine bütün ordu ölür (Balaban 2013: 577-578).
- III.B.3.418. Çocukları ve kendisi aç olan kadını geri çeviren zalim ağa, onun bedduasını alır ve varlığıyla beraber taş kesilir (Sönmez 1994: 324).
- III.B.3.419. Dayak yiyen ve paraları çalınan gayrimüslim beddua eder ve caminin suyu kesilir (Akkuş 2018: 121).
- III.B.3.420. Devesi kaybolan Yörük, köylüye beddua eder ve köyün hane sayısı artmaz (Keser 2017: 103).

- III.B.3.421. Dilenciği geri çeviren adam beddua alır ve mahsulü taşa/toprağa dönüşür (Osan 2006: 58; 59).
- III.B.3.422. Ekmek isteyen adamı geri çeviren köylü beddua alır ve köy sular altında kalır (Atlı 2012: 88; Dervişoğlu 2016: 308; Gündüz Alptürker 2013: 116; Demir 2013b: 111).
- III.B.3.423. Ekmek isteyen adamı geri çeviren köylü beddua alır ve köyün hane sayısı artmaz (Atlı 2012: 87).
- III.B.3.424. Eski nişanlısının bedduasını alan genç, hiç evlenemez ve bir trafik kazasında ölür (Güzel 2016: 165).
- III.B.3.425. Gelin alaylarının birbirine girdiğini ve insanların öldüğünü gören gelin beddua eder ve alaylar taş kesilir (Görkem 1987: 228).
- III.B.3.426. Gelinin bedduasını alan geyik, anında bir avcı tarafından öldürülür (Balaban 2013: 541).
- III.B.3.427. Gelinin duvağını düşürüp onun bedduasını alan çoban, taş kesilir (Tokdemir 1993: 364).
- III.B.3.428. Genç kıza ekmek vermeyen köylü onun bedduasını alır ve köy sular altında kalır (Demir 2013b: 192).
- III.B.3.429. Hakkı yenilen ve terk edilen nişanlı, beddua eder ve bir yılan kadını sokup onu felç eder (Güzel 2016: 165).
- III.B.3.430. Haksız kazanç sağlayan tüccar beddua alır ve kaplumbağaya dönüşür (Balaban 2013: 517; Karadavut 1992: 180; Tozlu 2013: 33).
- III.B.3.431. Haksız kazanç sağlayan tüccar halkın bedduasını alır ve köstebeğe dönüşür (Sancak 2008: 97; 98).
- III.B.3.432. İftira attıkları çobanın bedduasını alan köylüler, zengin olamazlar ve başları dertten kurtulmaz (Çıblak 1995: 261).
- III.B.3.433. İhtiyara yün vermeyen ve onun bedduasını alan ağa, ayıya dönüşür (Gül 1977: 8188).
- III.B.3.434. İnsanların pusuya düşürülüp öldüğü Kanlıçayır beddua aldığı için içindeki kurbağalar ölmez (Kara 1993: 100).
- III.B.3.435. Kadın, keçisini vuran avcıya beddua eder ve avcı taşa dönüşür (Akkuş 2018: 112).
- III.B.3.436. Kadın, sağılmak istemeyen keçiye beddua eder ve keçi bir avcı tarafından vurulur (Akkuş 2018: 111).
- III.B.3.437. Kadının bedduasını alan adam kör olur (Balaban 2013: 560).
- III.B.3.438. Kadının bedduasını alan avcının gözleri kör olur (Günay vd. 1996: 57).
- III.B.3.439. Kadının bedduasını alan kadın, ahirete kadar sekerek yürür (Güzel 2016: 149).
- III.B.3.440. Kadının bedduasını alan keçi, bir avcı tarafından vurulur (Günay vd. 1996: 57).
- III.B.3.441. Kapısına gelen aç adamı geri çeviren kadın beddua alır ve yöredeki pancarlar zehirli olur (Balaban 2013: 524).
- III.B.3.442. Karganın yavrusunu öldürüp bedduasını alan kadının işi hiç bitmez (Güzel 2016: 149).
- III.B.3.443. Karısının bedduasını alan hoca, öldükten sonra hortlar (Balaban 2013: 654).

- III.B.3.444. Kavga eden iki dağ, birbirine beddua eder ve birinde yılanlar mesken tutar; diğerinin başından duman eksik olmaz (Alpaslan 2010: 104).
- III.B.3.445. Kayınbabasının bedduasını alan gelin taş kesilir (Gökşen 1999: 131).
- III.B.3.446. Kaynanasını evden atmak isteyen gelin beddua alır ve taş kesilir (Işık 1998: 37).
- III.B.3.447. Kaynanasını kızdırıp bedduasını alan gelin taş kesilir (Gökşen 1999: 126; 127).
- III.B.3.448. Kaynanasını kızdırıp bedduasını alan gelin taş kesilir (Gökşen 1999: 126).
- III.B.3.449. Kaynanasının bedduasını alan gelin taş kesilir (Güzel 2016: 140; Işık 1998: 32).
- III.B.3.450. Kaynanasının bedduasını alan gelinin boynuna bir yılan dolandır ve gelin taş kesilir (Gökşen 1999: 128).
- III.B.3.451. Kendilerine kötülük yapmak isteyen adamları gören yedi kız, beddua eder ve adamlarla beraber taş kesilirler (Özdemir 2003: 156).
- III.B.3.452. Kendisinden küçük bir bostan isteyen adama çıkışan kız, beddua alır ve kuşa dönüşür (Karadavut 1992: 178).
- III.B.3.453. Kendisinden su isteyen ihtiyarı geri çeviren kadın, beddua alır ve köyü su altında kalır (Artun 1978: 73).
- III.B.3.454. Köylü, kapılarına gelen ihtiyarı geri çevirir ve onun bedduasıyla köy sular altında kalır (Olgun 1989: 128).
- III.B.3.455. Köylülerin bütün yiyeceklerini ellerinden alan ağa, beddua alır ve ağa, bütün varlığıyla beraber dağa dönüşür (Alpaslan 2010: 78).
- III.B.3.456. Kurbağaya taş atan adam, onların bedduasını alır ve başına çok kötü şeyler geldikten sonra ölür (Güzel 2016: 147).
- III.B.3.457. Kurbağaya taş atıp öldüren adam onun bedduasını alır ve başına çok kötü şeyler geldikten sonra ıstıraplı bir biçimde ölür (Güzel 2016: 147).
- III.B.3.458. Küçük Ağrı Dağı ise yalnızca yılan, çıyan ve akreplerin uğrağı olur (Alpaslan 2010: 72).
- III.B.3.459. Misafirine kötü davranan kadın, onun bedduasını alır ve domuza dönüşür (Yakın 2017: 139).
- III.B.3.460. Ot karşılığında alınan kız beddua eder ve ağanın otluğu taş kesilir. (Demir 2013b: 143; Sancak 2008: 104).
- III.B.3.461. Öldürülen subay beddua eder ve köylünün çocukları topal ve kör doğar (Atlı 2012: 92).
- III.B.3.462. Padişah, kendisine dini öğreten adama beddua eder ve adam köle olur (Uğurlu 2010: 194).
- III.B.3.463. Savaşa giren yılanlar ve kartallar şahı, birbirlerine beddua ederler. Buna göre kartal dağın zirvesinde yalnız kalır, Küçük Ağrı Dağı ise yalnızca yılan, çıyan ve akreplerin uğrağı olur (Alpaslan 2010: 72).
- III.B.3.464. Sevddiği askerdeyken başka biriyle evlenen kız, onun bedduasını alır. Hiç çocuğu olmaz ve veremden ölür (Güzel 2016: 164).

- III.B.3.465. Sevdığı başka birine verilen usta, beddua eder ve insanlar, uğursuzluk getireceğinden korkarak köprüden geçmezler (Önal 2013: 182).
- III.B.3.466. Sevdığı kız bir başkasına verilen oğlan beddua eder ve gelin taş kesilir (Işık 1998: 26).
- III.B.3.467. Sevdüğinden ayrılan ve başka biriyle evlendirilen kız, beddua eder ve düğün alayıyla beraber taş kesilir (Kongül 2013: 59).
- III.B.3.468. Sevdığıyle evlenmesine izin verilmeyen delikanlı beddua eder ve gelin alayı taş kesilir (Emiroğlu 2013: 170).
- III.B.3.469. Sözüünü yerine getirmeyen ve beddua alan kadın sular altında kalır (Değer 2014: 221).
- III.B.3.470. Şahlarına itaat etmeyen askerler beddua alırlar ve hepsi yılanı dönüşür (Alpaslan 2010: 303).
- III.B.3.471. Yalan söylenen kadının bedduası kabul olur ve o mahalleden okumuş kimse çıkmaz (Tekin 2003: 54).
- III.B.3.472. Yaşlı adama süt vermeyen ve yalan söyleyen çoban, onun bedduasını alır ve taş kesilir (Gökşen 1999: 116).
- III.B.3.473. Yaşlı adama yün vermeyen çoban onun bedduasını alır ve sürüsüyle beraber taş kesilir (Gökşen 1999: 116).
- III.B.3.474. Yaşlı adamı konuk etmeyen köylüler, onun bedduasını alırlar. Köydeki her şey morarır ve köy sıcaktan kavrulur (Yağbasan 2013: 166).
- III.B.3.475. Yaşlı bir adamı evlerine almayarak soğuktan donmasına sebep olan çift, onun bedduasını alır. Bebekleri ağaca dönüşür ve kendileri de ölür (Tozlu 2013: 43).
- III.B.3.476. Yaşlı kadına ekmek vermeyen köylü, onun bedduasını alır ve köy sular altında kalır (Demir 2013b: 113).
- III.B.3.477. Yetim bedduası alan paşanın soyu çoğalmaz (Alpaslan 2010: 260).
- III.B.3.478. Yılanın yavrularını öldüren ve onun bedduasını alan kadının yaşadığı yerde her yıl insanlar boğularak ölürler (Gündüz Alptürker 2013: 170).
- III.B.3.479. Yoksul kadın, kendisine süt vermeyen köylülere beddua eder ve köylüler, koyunlarıyla beraber taş kesilir (Helimoğlu Yavuz 1993: 174).
- III.B.3.480. Yorulan ve gelinin atına binmek isteyen nene reddedilince beddua eder ve gelin alayı taş kesilir (Işık 1998: 35).
- III.B.3.481. Zalim adam, ot karşılığında aldığı kızın bedduasını alır ve bütün mahsulü taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 183).
- III.B.3.482. Zalim adam, ot karşılığında aldığı kızın bedduasını alır ve taş kesilir. Duayı eden kız da ölür (Seyidoğlu 1985: 141).
- III.B.3.483. Zamansız öten horoz, sahibinin bedduasını alır ve taş kesilir (Güzel 2016: 146).

III.B.4.601 – III.4.6.800 Lanet

- III.B.6.601. Meleklerden birinin başına lanet halkası inecektir ve merakından yukarı bakıp namazını bozan şeytan, ceza olarak lanet halkasını takar (Helimoğlu Yavuz 1993: 306).

III.B.6.602. Yıllar önce yeni doğmuş bir kız çocuğunun boğulduktan sonra gömüldüğü ev lanetlidir. Eve yerleşen hamile kadınlar bebeklerini düşürürler; küçük çocuklar ölürler; geceleri evin altından bağırma ve ağlama sesleri duyulur (Değer 2014: 244).

III.B.6.603. İnsanların pusuya düşürülüp öldüğü Kanlıçayır beddua aldığı için içindeki kurbağalar ötmez (Kara 1993: 100).

III.B.5.801 – III.B.5.1000 Olağanüstü Güçlerin ve Varlıkların Bedduası

III.B.5.801. Büyücü kadının bedduasıyla gelin alayı taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 192).

III.B.5.802. Huri kızının bedduasını alan avcı, taş kesilir (Güzel 2016: 141).

III.B.5.803. Peri kızının bedduasını alan avcının elleri kurur (Çıblak 1995: 216).

III.B.5.804. Peri kızının bedduasını alan geyik, bir avcı tarafından vurulur (Çıblak 1995: 216).

III.B.5.805. Peri kızlarının bedduası kabul olur (Çıblak 1995: 216).

III.B.5.806. Gölde yaşayan olağanüstü kızın tarağını geri vermeyip onun bedduasını alan adam, çeşitli felaketlere uğrar (Tokdemir 1993: 366).

III.B.6.1001 – III.B.6.1200 Diğer Beddualar⁷⁴

III.C.1 – III.C.200 Günah

III.C.1. Ahlak ve dine aykırı işler yapan topluluk, güneş tanrısı tarafından cezalandırılır (Tekin 2003: 42).

III.C.2. Allah'ı unutup ahlak dışı şeyler yapan halk, yerin dibine batırılır (Semiz 2007: 53-54).

III.C.3. Arkadaşlarının günah işlemeye götürdüğü adam, her yerde şeyhini görür ve şeyhinin yanına dönmekten korkar (Görkem 1987: 181).

III.C.4. Boy abdesti olmayan işçi, cami inşaatına taş taşımak istemez (Demir 2013b: 137).

III.C.5. Boy abdestsiz gezen hoca, öldükten sonra bir Yahudi mezarlığında bulunur (Değer 2014: 213).

III.C.6. Cuma namazına gitmeyip türbenin kapısında oturan adam, türbeden sesler duyunca korkup kaçar (Kolcu 2007: 52).

III.C.7. Çobanın zina yaptığı oba, çadırlar, koyunlar ve çobanın kendisi kesilir (Göde 2002: 345).

III.C.8. Çocuğunun karnını doyurmak için bir adamla beraber olmak üzere olan kadın, Allah korkusundan titrer (Acar 2013: 250).

III.C.9. Çok günah işleyen adam ölmekten korkar (Duman 2010: 300).

III.C.10. Dul bir kadına kötü gözle bakan mürit, başka bir şehirde olmasına rağmen şeyhi tarafından tokatlanır (Değer 2014: 202).

III.C.11. Eğlenceye düşkün ve müsrif baba-kız öldürüldüğünü gören halk bu tarz, insanların başına kötü şeyler geleceğine inanır (Çıblak 1995: 250).

⁷⁴ Diğer Beddualar ile kişinin doğrudan etkilenmediği fakat beddua eylemini gerçekleştirdiği olaylar kastedilmiştir. İncelenen efsanelerde “diğer beddualar” başlığı oluşturulurken düşünülen temlere ilişkin korku unsuru tespit edilememiştir.

- III.C.12. Eğlenceye düşkün ve müsrif baba-kız, peygamber tarafından cezalandırılarak öldürülür (Çıblak 1995: 249).
- III.C.13. Geç gusül alan hoca, Hristiyan mezarlığına gömülür (Kurtoglu 2008: 89).
- III.C.14. Günah işleyen ve kendisini uyararak dervişe küfür edip onun bedduasını alan kadının evinde yılanlar ortaya çıkar (Akkuş 2018: 92).
- III.C.15. Günaha girmek istemeyen adam, rezil olmayı göze alır (Dervişoğlu 2016: 400).
- III.C.16. Günaha girmek istemeyen hoca, pencereden atlar (Gökşen 1999: 98).
- III.C.17. Haram parayla yaptırılan şeyh türbesi paramparça olur (Yalçınkaya 2008: 117).
- III.C.18. Haram yiyen kadın, kundaktaki bebeği tarafından uyarılır (Olgun 1989: 190).
- III.C.19. Her gün yedi genç kızla eğlenen çapkın genç, kaplumbağaya dönüşür (Sancak 2008: 96).
- III.C.20. İlişkiye giren iki kardeş taş kesilirler (Bazancir 2010: 102).
- III.C.21. Kadın, vergisi verilmeyen toprağın malı haram olduğu için, çocuğuna üzüm yedirmez (Tozlu 2013: 138).
- III.C.22. Karısıyla birlikte olduktan sonra hemen yıkanmayan müftünün öldükten sonra mezarından dumanlar çıkar (Tekin 2003: 88).
- III.C.23. Kendisini davet eden ev hanımının niyetini anlayan derviş, Allah korkusundan orayı terk eder (Akın 2008: 144).
- III.C.24. Malının zekâtını vermeyen ağanın ineğini kurt yer ve neden yediğini de belirtir (Uluslan 2009: 273).
- III.C.25. Nehirde bir elma yiyen ve elma boğazında kaldığı için haram olduğunu düşünen şeyh, elma sahibini bulabilmek için Dicle Nehri boyunca dolaşır. Helallik almak için yıllarca elma sahibine hizmet eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 77-78).
- III.C.26. Pis kadın, gömüldükten sonra cesedi yanmış bir vaziyette bulunur (Sancak 2008: 94).
- III.C.27. Yaptığı işe hile karıştıran kişi, hacca gitse de hacı olamaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 235).

III.D.1 – III.A.4. Saygısızlık

III.A.1.1 – III. A.1.800 Din Ulularına ve Çevrelerine Saygısızlık

- III.D.1.1. Adam, yatır kendisiyle konuşunca korkar ve onun isteklerini yerine getirir (Tozlu 2013: 102).
- III.D.1.2. Adam, Yunus Emre'yi rüyasında görür ve onun bir türbe istediğini işitir. Fakat bu isteği yerine getirmeyince hastalanır (Akkuş 2018: 137).
- III.D.1.3. Adamlar, yatırın etrafında içki içerler ve bir fırtına çıkınca kaçarlar (KEser 2017: 152).
- III.D.1.4. Ahali, ziyaret yerinin çevresinden ağaç kesmekten ve kesilmiş dalları evlerine götürmekten korkarlar (Tozlu 2013: 85).
- III.D.1.5. Aksakallı dede, kapısını açık bırakır ve evine hırsızlık için gelen insanlara görünerek onları korkutur (Bazancir 2010: 88).
- III.D.1.6. Altın bulmak için türbeyi kazın adam, üç kez üst üste aniden kendisini farklı bir yerde bulunca, yaptığından vazgeçer (Günay vd. 1996: 49).
- III.D.1.7. Anne, tekkenin altındaki ağacı kesmek isteyen oğlunu uyarır (Bazancir 2010: 109).

- III.D.1.8. Askerler tarafından kovalanan derviş dua eder ve askerler taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 124).
- III.D.1.9. Atıyla dalga geçmek için tabuta koyulan adam, cenaze namazı kılındıktan sonra ölür (Akkaya 2015: 24).
- III.D.1.10. Aybaşında olan kızı Veli'ye yemek götürmek için yollayan köyü, Veli'nin bedduasını alır ve köyün hane sayısı artmaz (Keser 2017: 152).
- III.D.1.11. Aziz'i tokatlayan adamın elini bir yılan ısırır (Kurtoğlu 2008: 167).
- III.D.1.12. Balkondan aşağı tuvaletini yapan adam, yatır tarafından aşağı düşürülür (Sönmez 1994: 364).
- III.D.1.13. Bir çuvalı çalan hırsız, çuvalı her açmaya çalıştığında Aksakallı bir dedeyle karşılaşınca, çuvalı sahibine iade eder (Bazancir 2010: 88).
- III.D.1.14. Bir zat için türbe yapan gayrimüslim mimar, zatı alaya alınca bir tufan kopar ve mimarı göğe kaldırır (Uluslan 2009: 256).
- III.D.1.15. Bitlenen Veli'yi camiden kovan caminin hatibi ve hocası, onun bedduasını alırlar ve çöpün yanında yaşamaya başlarlar (Seyidoğlu 1985: 71).
- III.D.1.16. Boy abdesti olmadan yatıra giden adam uyarılır. Tekrar gidince hastalanır ve ölür (Keser 2017: 151).
- III.D.1.17. Boy abdesti olmadan yatıra giden kadın, çıkan ani bir rüzgârla uzaklaştırılır (Keser 2017: 149).
- III.D.1.18. Bozulan mezarın sahibi gece insanların rüyasına girip onları tehdit edince, ahali mezarın etrafını taşlarla çevirir (Gündüz Alptürker 2013: 154).
- III.D.1.19. Çaldığı öküzün sürekli ahıra geri dönmesini türbeye bağlayan hırsız, tövbe eder (Akın 2008: 139).
- III.D.1.20. Dede'yi taşlamaya giden gayrimüslimler, onun bedduasını alırlar. Gayrimüslimlerin yarısı taş kesilir, yarısı da kuşa dönüşür (Gündüz Alptürker 2013: 152).
- III.D.1.21. Define aramak için mezarı kazın adamlar felç geçirirler (Tozlu 2013: 45).
- III.D.1.22. Değirmende velinin sırası para karşılığında alınınca, değirmen durur (Tozlu 2013: 154).
- III.D.1.23. Deli'ye tokat vuran adam kaza yapar ve yüzü gözü parçalanır (Görkem 1987: 203).
- III.D.1.24. Deli'ye vuran imam, gece rüyasında Hz. Peygamber tarafından uyarılır ve Deli'ye tekrar dokunmaz (Görkem 1987: 205; 206).
- III.D.1.25. Dergâhın postuna oturan sahte şeyhler, bir hafta içinde ölürlər (Pehlivan 2004: 132).
- III.D.1.26. Dervişin bulunduğu köyden bir şey çalan hırsız, köyün dışına çıkamaz (Kolcu 2007: 51).
- III.D.1.27. Ekmek isteyen Hızır'ı kovan ve onu taşıyan köylüler, kıt kanaat geçirirler (Gündüz Alptürker 2013: 154).
- III.D.1.28. Erenler yatır, yanında uyuyan kötü kişileri rüyalarında korkutur ve onları uçuruma atarlar (Gerek 2012: 294).
- III.D.1.29. Eşyaları kendiliğinden geri dönen Veli'ye kimse korkusundan dokunamaz. Dokunan felakete uğrayacağına inanılır (Karadavut 1992: 261).
- III.D.1.30. Evini genişletmek için yatır yıkan adam kör olur (Günay vd. 1996: 26).

- III.D.1.31. Evleri bir şehit mezarı üzerine inşa edilen ailenin başına kötü olaylar gelir (Işık 1998: 127).
- III.D.1.32. Evliya ağacını kestiği için cezalandırıldığını anlayan adam, ağacın etrafında bir kurban keser ve yedi kere dolaşır. Bir süre sonra iyileşir (Gökşen 1999: 192).
- III.D.1.33. Evliya ağacının yanına ev yaptıran adamın önce çocukları ölür daha sonra kendisi hastalanır (Gökşen 1999: 192).
- III.D.1.34. Evliyanın mezarına pisleyen ineğin sahibi, bu duruma aldırış etmez ve ertesi gün aileden birisi ölür (Gökşen 1999: 102).
- III.D.1.35. Evliyanın mezarının üzerinden geçen çoban, bir elin kendisini aşağı doğru çektiğini görünce çok korkar (Akkuş 2018: 44).
- III.D.1.36. Evliyanın mezarının üzerinden geçen iki kişi kör ve sağır olurlar (Akkuş 2018: 44).
- III.D.1.37. Evliyayı hafife alan adamın ağzı eğilir ve ölür (Balaban 2013: 587).
- III.D.1.38. Ezan okuyamaz diye alay edilen Veli, ezan okur ve ortadan kaybolur (Çıblak 1995: 210).
- III.D.1.39. Geyikleri korkutulan zat, aileye beddua eder ve bütün aile kısık gözlü olur (Çek vd. 2018: 21).
- III.D.1.40. Gölün altında şehit mezarlığı olduğu için köylüler gölün etrafına hiçbir yapı inşa etmez ve edilmesine izin vermezler (Akkuş 2018: 70).
- III.D.1.41. Günah işleyen ve kendisini uyaran dervişe küfür edip onun bedduasını alan kadının evinde yılanlar ortaya çıkar (Akkuş 2018: 92).
- III.D.1.42. Hacı Bayram-ı Veli'nin kürsüsüne çıkan şeyhin dili tutulur ve kürsüden inmek zorunda kalır (Dervişoğlu 2016: 439).
- III.D.1.43. Halk, yatırı ziyaret etmek isterler ancak savrulmaktan korktukları için gitmezler (Akkuş 2018: 138).
- III.D.1.44. Hatibin saban demirini götüren adam, başına bir bela gelince demiri geri getirir (Keser 2017: 165).
- III.D.1.45. Hırsızlar, çaldıkları koyunlarla köyden çıkamayınca (türbeyle bağlı), koyunları bırakıp kaçarlar (Akın 2008: 134).
- III.D.1.46. Hızır, atlarını mezarının üstüne koyan subayları rüyalarında uyarır (Dervişoğlu 2016: 443).
- III.D.1.47. Hızır'a hakaret edenlerin bereketi kesilir (Sancak 2008: 71).
- III.D.1.48. Hocayla dalga geçen gençler, mezara diri yatırdıkları arkadaşlarını ölü olarak çıkarırlar (Seyidoğlu 1985: 50).
- III.D.1.49. Hz. Âdem ve Havva'ya buğday yediren ve onların cennette tuvaletlerini yapmalarına sebep olan yılan, ayaklarını kaybeder ve sürünmeye mahkûm edilir (Balaban 2013: 519).
- III.D.1.50. Hz. Ali'ye kılıç kaldıran adamın kolu havada kalır (Değer 2017: 218).
- III.D.1.51. Hz. İbrahim'in ateşine üfleyen kertenkele, kendisi ölse de kuyruğunun hemen ölmemesiyle cezalandırılır (Balaban 2013: 520).
- III.D.1.52. Hz. İbrahim'in ateşinin yanması için ilişkiye giren iki kardeşin nesli, zürriyetsizlikle ve yurtsuzlukla cezalandırılır (Balaban 2013: 521).

- III.D.1.53. Hz. İbrahim'in yakılacağı ateşe odun taşıyan kadın, saçı uzun, aklı kısa olmakla cezalandırılır (Balaban 2013: 520).
- III.D.1.54. Hz. İbrahim'in yakılacağı ateşe odun taşıyan katır, zürriyetsiz bırakılır (Balaban 2013: 250; Değer 2017: 227; Karadavut 1992: 196; Keser 2017: 100; Osan 2006: 68; Önal 2013: 152; Özdemir 2013: 138).
- III.D.1.55. Hz. İbrahim'in yakılacağı ateşe odun veren çam ağacı, Allah tarafından cezalandırılır ve kesildiği yerden sürgün vermez (Değer 2014: 230; Keser 2017: 100).
- III.D.1.56. Hz. İbrahim'in yakılacağı ateşe odun veren çam, meyvesiz kalmakla cezalandırılır (Önal 2013: 153).
- III.D.1.57. Hz. İbrahim'in yakılacağı ateşe odun veren çam, yapraklarını dökmekle cezalandırılır (Balaban 2013: 522).
- III.D.1.58. Hz. İbrahim'in yakılacağı ateşe üfleyen kertiş, onu öldürenlerin cennetlik olmasıyla cezalandırılır (Özdemir 2003: 140).
- III.D.1.59. Hz. İbrahim'in yakılacağı ateşi yakmak isteyen çalı, kısa kalmakla cezalandırılır (Önal 2013: 151).
- III.D.1.60. Hz. Muhammed'in evini koruyamayan yılan, Allah tarafından sürünmekle cezalandırılır (Güzel 2016: 149).
- III.D.1.61. Hz. Süleyman'ın toplantısına geç giden serçe ve karga, ayaklarına vurularak cezalandırılırlar (Görkem 1987: 237).
- III.D.1.62. Irmak, evliyanın türbesine zarar verecek olunca ters akmaya başlar (Balaban 2013: 580).
- III.D.1.63. İbrik ile zinciri çalınan yatır, köylülerin rüyasına girerek onları uyarır. Çalan kişi, eşyaları iade etmeyince köyü sel basar (Karadavut 1992: 264).
- III.D.1.64. İçinde değerli eşyalar bulunan mezarı kazan insanların başına büyük belalar gelir (Yüksek 2011:136).
- III.D.1.65. İçkili bir vaziyette caminin yanından geçen adam, önünde yürüyen ihtiyarın uçtuğunu görünce korkar ve içkiye tövbe eder (Yüksel 2011: 144).
- III.D.1.66. İğde ağacı, Hz. İbrahim'i rahatsız ettiği için eğri büğrü ve dikenli bir ağaca çevrilerek cezalandırılır (Kurtoğlu 2008: 26).
- III.D.1.67. İhtiyar, nasihat ettiği köylü tarafından hapsedilince köy sular altında kalır (Demir 2013b: 72).
- III.D.1.68. İhtiyarın nasihatlerini dinlemeyen ve onu hapsedenlerin köyü yerle bir olur (Acar 2013: 120).
- III.D.1.69. İki adam yatırın etrafını define için kazınca, birden afet çıkar. Adamlardan birisi ölür, diğerinin de kafası kırılır (Keser 2017: 143).
- III.D.1.70. İneği yenen Veli beddua eder ve köyün bereketi kaçır (Demir 2013a: 142).
- III.D.1.71. İnsanlar, hamamda yatır olduğu için korkup gitmezler. Yatırın gelenlerin kafalarına tasla vurduğuna inanılır (Tekin 2003: 82).
- III.D.1.72. İş makinesi şoförü rüyasında üst üste Veli'yi görünce türbede çalışmaktan vazgeçer (Bazancir 73).

- III.D.1.73. Jandarmalar yatıra saygı göstermeyince bir kasırğa çıkar, jandarmaların ellerindeki silahlar ters döner (Keser 2017: 143).
- III.D.1.74. Jandarmalar, dalga geçtikleri adamın ermiş olduğunu, gittikleri yerin kapkaranlık olmasından anlarlar. Dönüp onun ayaklarına kapanırlar (Çek vd. 2018: 30).
- III.D.1.75. Kabirden bir şey almak uğursuzluk getirir (Seyidoğlu 1985: 46).
- III.D.1.76. Kapısına gelen Hızır'ı tersleyen adamın yedi günde yedi oğlu ölür (Gündüz Alptürker 2013: 154).
- III.D.1.77. Karacası öldürülen veli beddua eder ve köyün hanesi artmaz (Karasu 1997: 19).
- III.D.1.78. Karakola getirdikleri Veli'nin eşyaları kendiliğinden geri dönüce, jandarmalar korkar. Sabaha kadar uyumazlar ve Veli'ye dokunmazlar (Karadavut 1992: 261).
- III.D.1.79. Kavga edilmesini istemeyen yatır, kavga neticesinde kanlanan taşları ateş parçası gibi fırlatır (Önal 2013: 378).
- III.D.1.80. Kazmasını türbeye saplayan işçi felç geçirir (Sönmez 1994: 367).
- III.D.1.81. Kendisine yatırda altın olduğu söylenen adam, korkup gitmez (İrkil Erol 2014: 76).
- III.D.1.82. Kiliseden bir şey çalan insanlar çarpılır (Helimoğlu Yacuz 1993: 254).
- III.D.1.83. Kilisenin taşını söküp götüren adam, birkaç gece rüyasında bir dede tarafından uyarılır. En son dede rüyasında adamın gözüne parmağını sokunca, korkuyla uyanan adam taşı geri götürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 248).
- III.D.1.84. Koyunlarını namaz kılınan yere sokan çobanlar, bir evliyanın koyunlarına müdahale etmesi üzerine başlarına kötü bir şey geleceğinden korkarak orayı terk ederler (Gökşen 1999: 103).
- III.D.1.85. Köylü, yatrın etrafından ağaç kesmez, bilmeden kesilenler de geri götürülür (Görkem 1987: 200).
- III.D.1.86. Köylüler, hükümet emir verse de ziyaret yerini korkularından sökemezler (Kara 1993: 44).
- III.D.1.87. Kuş suretindeki Veli'yi taşıyan köylüler, onun bedduasını alırlar ve yılın yarısında kıtlık yaşarlar (Gündüz Alptürker 2013: 98).
- III.D.1.88. Mezar taşlarını dağıtan adam, üç gece rüyasında evliya tarafından öküz gibi sürülür ve bir tokatla ağzı eğilir. Adam, bunun üzerine mezar taşlarını yerine koyar (Çıblak 1995: 196).
- III.D.1.89. Mezarda yatan şehit, saatini ve tespihini almak isteyen polislerle konuşur (Atlı 2012: 86).
- III.D.1.90. Mezarı kazan makina işçisi, rüyasında uyarılır ama dikkate almaz ve yolda feci bir kaza geçirir (Acar 2013: 234).
- III.D.1.91. Mezarı yıkmak isteyen dozerin bıçakları kırılması, atılan dinamitin patlamaması üzerine mezar yıkılmaktan vazgeçilir ve yol daha farklı bir yere yapılır (Yakın 2017: 176).
- III.D.1.92. Mezarı yıkmaya çalışan operatör felç geçirir ve yol başka bir güzergâha alınır (Değer 2014: 231).
- III.D.1.93. Mezarın yerini değiştirmeye çalışan ve altı defa eski haline geldiğini gören usta, oraya bir türbe yaptırır (Güzel 2016: 197).

- III.D.1.94. Mezarlığın yanından geçen insanlar, bir at kışnemesi duyarlar ve bölgenin sahipli olduğunu düşünüp kaçarlar (Akkuş 2018: 85).
- III.D.1.95. Mezarlıkta yatanlar, üstlerine pazar yeri kurulunca rahatsız olurlar ve bu nedenle cumartesileri yağmur yağar (Taner 1998: 106).
- III.D.1.96. Mucizeye saygısızlık eden çoban, köylüler tarafından öldürülür (Helimoğlu Yavuz 1993: 202).
- III.D.1.97. Müftü, zatın kalbini kırar ve onun oturduğu sedirin altında bir aslan görerek korkudan titrer (Alpaslan 2010: 177).
- III.D.1.98. Namazı engellenmek istenen Veli, bir fırının içinde zikir çekerken bulununca engellemek isteyenler ona dokunmazlar (Kara 1993: 46).
- III.D.1.99. Ocağı basıp tedavi amacıyla kullanılan pabucu götüren savcının ağzı eğilir (Emiroğlu 1993: 296).
- III.D.1.100. Odun almaya gidip türbeye Fatiha okumadan giden adamın topladığı odunlar kendiliğinden yanar (Balaban 2013: 566).
- III.D.1.101. Oğlu askerdeyken geliniyle birlikte olan ve o şehit düştükten sonra geliniyle evlenen adam, gelinle beraber kayaların arasında kalıp ölür (Emiroğlu 1993: 205).
- III.D.1.102. Ölmüş veli, mezarının yanına yapılan kulübeyi her seferinde yıkar ve insanlar kulübeyi başka bir yere inşa ederler (Acar 2013: 223).
- III.D.1.103. Peygamber'e saldıran yılan, ayakları kesilerek cezalandırılır (Göde 2002: 358).
- III.D.1.104. Peygamberin ateşte yakıldığı yerde ot bitmez ve halkın hepsi göle dökülür (Helimoğlu Yavuz 1993: 147).
- III.D.1.105. Peygamberin namazını bölen yılan, beddua alır ve sürünür (Osan 2006: 72).
- III.D.1.106. Pis (?) adam yatıra yaklaşıncı, etrafında bir kasırga çıkar. Adamın elleri kilitlenir ve bir süre sonra ölür (Keser 2017: 137-138).
- III.D.1.107. Pis kişilerin yanına gelmesini istemeyen yatır, bir rüzgâr çıkarır; kişilerin kazanlarını ters çevirir (Keser 2017: 151).
- III.D.1.108. Rüyasında bir ziyaret tarafından uyarılan adam, korkar ve orayı terk eder (Tozlu 2013: 45).
- III.D.1.109. Rüyasında yatırı gören fakat onun isteklerini yerine getirmeden define aramaya çıkan adam, rüyasında yatır tarafından boğulacak olur. Korkusundan yedi yıl yatır ziyaretine gidemez (Keser 2017: 139).
- III.D.1.110. Seyit'in bostanından çalan adam, yerinden hareket edemez (Bazancir 2010: 49).
- III.D.1.111. Seyit'in suyuna tüküren kadın, rüyasında ondan özür dilemezse iki gözünün çıkarılacağını görür ve sabah Seyit'in ayaklarını öper (Bazancir 2010: 51).
- III.D.1.112. Sınamak istediği adamın veli olduğunu anlayan kayyım, onun kerametlerini görünce ona maaş bağlar (Pehlivan 2004: 141).
- III.D.1.113. Söyledikleri çıkan kadın, öldükten sonra köy halkının rüyasına girer ve bir türbe yapılmasını ister. Köy halkı kadının isteğini yerine getirir (Günay vd. 1996: 46).

- III.D.1.114. Şehidin mezarındaki kavağı kesen Ermeni, kendi ayağını keser (Helimoğlu Yavuz 1993: 255).
- III.D.1.115. Şehit mezarı açılınca yağmur başlar ve kapatılınca anında diner (Işık 1998: 126).
- III.D.1.116. Şehit mezarının bulunduğu yerde hayvanların ölmesi nedeniyle, kimse orada hayvanlarını otlatmaz (Akın 2008: 143).
- III.D.1.117. Şehit mezarının üzerine kurulan ev temiz tutulmazsa, evde huzursuzluklar, yalanlar ve hırsızlıklar ortaya çıkar (Çalış Ersöz 2007: 99).
- III.D.1.118. Şehit mezarının üzerine tuvaletini yapan adamın, -şehidin vurmasıyla- ağzı kayar (Çalış Ersöz 2007: 93).
- III.D.1.119. Şehit mezarının yanındaki dut ağacını kesen adamın çocukları, yangında ölürlər (Göde 2002: 426).
- III.D.1.120. Şehitlerin yerini belli eden ağacı kesen kadın ölür (Çalış Ersöz 2007: 97).
- III.D.1.121. Şehitliğin taşına tuvaletini yapan çobanın ağzı çarpılır (Çalış Ersöz 2007: 92).
- III.D.1.122. Şehitlikten odun kesip eve götürülür. Odunlar yakılınca hane halkı da yanıp ölürlər (Tozlu 2013: 95).
- III.D.1.123. Şeyh hakkında alaycı konuşan adamın dili ağzından çıkar, acı acı konuşur ve bir süre sonra adam ölür (Karasu 1997: 31).
- III.D.1.124. Şeyh'in dergâhını yıkmak isteyen subay, şeyhin sözleri üzerine kör olur (Seyidoğlu 1985: 37-38).
- III.D.1.125. Şeyh'in oğlunu öldüren sultan, rüyasında şeyhi görür ve onun attığı bir tokat neticesinde ölür (Sönmez 1994: 379).
- III.D.1.126. Şeyhe ait eşyaları yerine koymayan insanların başına bir bela gelir (Gökşen 1999: 112).
- III.D.1.127. Şeyhe getirilen katırlara el koyan ve şeyhin sözünü dinlemeyen adam ölür (Akın 2008: 149).
- III.D.1.128. Şeyhe takılmak istenen kelepçe yılanı dönüşünce, onu götürmeye gelen askerler korkar (Günay vd. 1996: 34).
- III.D.1.129. Şeyhe takılmak istenen kelepçe, yılanı dönüşür (Günay vd. 1996: 37).
- III.D.1.130. Şeyhi gücendiren kaymakam, şişmeye başlar (Karasu 1997: 26).
- III.D.1.131. Şeyhin altınlarını çalmak isteyen adam, altınların olduğu postu kaldırıncı yılan görür ve saldırıya uğrar (Sönmez 1994: 400).
- III.D.1.132. Şeyhin bağından üzüm çalan hırsız, onun duasıyla her yerin kale olduğunu görünce bir daha o bağa gitmez (Görkem 1987: 194).
- III.D.1.133. Şeyhin bostanından çalınan karpuz, yılan olup çalan adamı sokar (Helimoğlu Yavuz 1993: 54).
- III.D.1.134. Şeyhin diktiği ağaçları kesen veya onlara zarar verenlerin başına felaketler gelir (sakaryakulturturizm.gov.tr 2018).
- III.D.1.135. Şeyhin tespihini çalan hırsız, bir ayı tarafından parçalanır (Yalçınkaya 2008: 132).
- III.D.1.136. Şeyhin üzerine atlamaya hazırlanan yılan, şeyh dönüp ona baktığında demire dönüşür (Helimoğlu Yavuz 1993: 131).

- III.D.1.137. Şeyhle alay etmek için hasta numarasını yapan genç, onun bedduasını alır ve ölür (Değer 2014: 184).
- III.D.1.138. Şeyhle dalga geçen tahsildarın tedavi edilemeyen bir hastalığı çıkar (Gökşen 1999: 98).
- III.D.1.139. Şeytanı karnında taşıyan ve Hz. Âdem'in cennetten kovulmasına sebep olan yılan ayaklarını kaybeder ve sürünmeye mahkûm edilir (Balaban 2013: 518).
- III.D.1.140. Tarlaların sürülmesine yardım edilen geyikler, bir gün bir hovarda tarafından tarlada bırakılınca ortadan kaybolurlar (Akkuş 2018: 58).
- III.D.1.141. Tekke'deki ağaçların yapraklarından yiyen koyunlar ölür (Demir 2013a: 46;).
- III.D.1.142. Tekke'nin çevresinden kütük alan ve rüyasında uyarılan adam, kütüğü geri götüremediği için ölür (Demir 2013a: 46).
- III.D.1.143. Tekke'ye boynuz asanlar uyuz olurlar ve astıkları boynuzla şifa bulurlar (Dervişoğlu 2016: 387).
- III.D.1.144. Tekkedeki hocasını hafife alan adam, nefsiyle sınanır ve tekleden kovulur (Kurtoğlu 2008: 85).
- III.D.1.145. Tekkenin altındaki dut ağacını kesen genç, anında ölür (Bazancir 2010: 109).
- III.D.1.146. Tekkeye abdest almadan giden adam, tekkenin bastonu tarafından dövülür (Akın 2008: 152).
- III.D.1.147. Tuvaletini yataının üzerine yapan adamın gözü bir horoz tarafından çıkarılır (Çıblak 1995: 197).
- III.D.1.148. Türbe çevresinde içki içip kumar oynayanların başına çeşitli felaketler gelir (Kolcu 2007: 52).
- III.D.1.149. Türbe çevresinde kumar oynanınca deprem olur ve oynayanlar oyunu bırakırlar (Kolcu 2007: 51).
- III.D.1.150. Türbe hakkında kötü konuşan adam, bir anda camiden dışarı fırlatılır (Pehlivan 2004: 161).
- III.D.1.151. Türbe yanında içki içmeye gidenler çarpılır (Sancak 2008: 77).
- III.D.1.152. Türbe, yanından uygunsuz şekilde geçenlere kedi ve köpek olarak görünür (Akkaya 2015: 26).
- III.D.1.153. Türbede bulunan çam ağaçları kesilince çığlık sesi duyulur ve bu ses, aylarca devam eder (Demir 2013a: 47).
- III.D.1.154. Türbede yalan yere yemin eden adam, felç kalır (Tozlu 2013: 100).
- III.D.1.155. Türbede yatan ancak türbenin bakımıyla ilgilenmeyen adam, türbe tarafından rahatsız edilince oradan ayrılır (Pehlivan 2004: 163).
- III.D.1.156. Türbede yatanlar, türbenin etrafındaki ağaçlardan bir yaprak dahi alanlardan hesabını sorar (Yalçınkaya 2008: 126).
- III.D.1.157. Türbeden bir şey götüren insanların yuvaları dağılır (Pehlivan 2004: 162).
- III.D.1.158. Türbeden buğday çalan hırsızlar, yürüseler de türbeden uzaklaşamazlar ve bunun üzerine çaldıklarını bırakıp kaçarlar (Akın 2008: 134).

- III.D.1.159. Türbeden çalı çırpı toplayan adam, rüyasında sorgulanınca korkar ve oradan odun almaya tövbe eder (Yalçinkaya 2008: 126).
- III.D.1.160. Türbeden hırsızlık yapan iki kişi, kapının yok olduğunu görürler ve çaldıklarını geri bırakırlar (Balaban 2013: 564).
- III.D.1.161. Türbeden odun alanların başına belalar gelir (Akin 2008: 130).
- III.D.1.162. Türbeden tespih çalan çocuk, içeride kapalı kalınca tespihi bırakır (Kolcu 2007: 53).
- III.D.1.163. Türbeleri yıkılan ve mallarına el konan dervişler beddua ederler ve türbeleri yıkan ve mallara el koyan paşa katledilir (Dervişoğlu 2016: 446).
- III.D.1.164. Yatırın etrafındaki ağaçları kesen askerlerin hepsi ölür (Görkem 1987: 195).
- III.D.1.165. Türbelerin kerametini hafife alan adam, ayağını kırar (Tekin 2003: 75).
- III.D.1.166. Türbenin âlemini almaya çalışan hırsızlar, düşerek ölürlər (Tekin 2003: 62).
- III.D.1.167. Türbenin anahtarını elinde bulunduran ve türbeyi açmamakta ısrar eden adamın ağzı eğilir (Seyidoğlu 1985: 47).
- III.D.1.168. Türbenin bulunduğu köyde davul çalıp içki içenler cezalandırılırlar (Kolcu 2007: 52).
- III.D.1.169. Türbenin çevresinde davul zurna çalanların başına çeşitli felaketler gelir (Kolcu 2007: 53).
- III.D.1.170. Türbenin çevresinden ağaç kesenlerin zarar göreceğine inanan insanlar, ağaçlara dokunmazlar (Kolcu 2007: 53).
- III.D.1.171. Türbenin çevresinden geçip dua etmeyen adam felç kalır (Akin 2008: 134).
- III.D.1.172. Türbenin çevresinden geçip dua etmeyen adam, kaza yapar (Akin 2008: 134).
- III.D.1.173. Türbenin etrafında boy abdesti olmadan gezenler (ilahi bir güç tarafından) dereye atılır (Yıldırım 2004: 35).
- III.D.1.174. Türbenin etrafında içki içip davul zurna çalan gelin alayı taş kesilir (Kolcu 2007: 53).
- III.D.1.175. Türbenin etrafında ilişkiye giren oğlan ve kız taş kesilirler (Günay vd. 1996: 53).
- III.D.1.176. Türbenin etrafındaki ağacın kutsal sayılması (türbenin önemini kaybetmesi) üzerine ağaç kesilir (Yıldırım 2004: 45).
- III.D.1.177. Türbenin etrafındaki ağaçları yakan veya kesen kişi ve yakınlarının başına büyük belalar gelir (Yalçinkaya 2008: 123).
- III.D.1.178. Türbenin etrafındaki ağaçların dallarından kesip götürən adam, rüyasında yatırı görünce ertesi gün aldıklarını geri götürür (Dervişoğlu 2016: 398).
- III.D.1.179. Türbenin etrafındaki ağaçtan bir dal kesen adamın ve adamın çocuklarının elleri eski canlılığını kaybeder (Günay vd. 1996: 34).
- III.D.1.180. Türbenin etrafındaki meşe yapraklarından alan insanların kollar ve bacakları kırılır (Oğuz ve Yavuz 2005: 43).
- III.D.1.181. Türbenin etrafından ağaç kesen adam hastalanır (Kolcu 2007: 53).
- III.D.1.182. Türbenin etrafından ağaç kestiği için ailesinin başına felaket gelen adam, diğer aile fertlerini kurtarmak için kestiği ağaçları iade eder (Yalçinkaya 2008: 139).
- III.D.1.183. Türbenin etrafından ağaç kestiği için ailesinin başına felaket gelen adam, diğer aile fertlerini kurtarmak için kestiği ağaçları iade eder (Yalçinkaya 2008: 140).

- III.D.1.184. Türbenin etrafından odun kesen adamın evi yanar (Pehlivan 2004: 164).
- III.D.1.185. Türbenin etrafını kazmak isteyen makine çalışmaz ve türbeye laf eden kaymakam lal olur (Keser 2014: 158).
- III.D.1.186. Türbenin kapısına duvar ördürmek isteyen adam, bu işte çalışmak isteyen bir işçi bulamaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 266).
- III.D.1.187. Türbenin kerameti dolayısıyla yakalanacaklarını anlayan hırsızlar kaçarlar (Akın 2008: 142).
- III.D.1.188. Türbenin sahipli olduğunu ve yıkmaya çalışanları durdurduğunu anlayan ahali, türbeyi yıkmaktan vazgeçer (Gündüz Alptürker 2013: 127).
- III.D.1.189. Türbenin taşını evine götüren adam, sabaha kadar eziyet görür ve ertesi gün taşı yerine bırakır (Günay vd. 1996: 48).
- III.D.1.190. Türbenin üzerine ahır yapan adam, besi mallarını çıkan yangında kaybeder (Akın 2008: 138).
- III.D.1.191. Türbenin yanına pisliklerini döken adamı, rüyasında yatır tarafından uyarılır ve uyarıya kulak asmayınca bütün çocukları ölür (Gündüz Alptürker 2013: 126).
- III.D.1.192. Türbenin yanına tuvaletlerini yapanların bacakları eğrilir (Kolcu 2007: 52).
- III.D.1.193. Türbenin yanında davul çalan adam, bütün hayvanlarını kaybeder ve hastalanır (Yurtoğlu 2006: 319).
- III.D.1.194. Türbenin yanında davul çalınca köy sallanmaya başlar. Davulcular da gece rüyalarında korkup hasta olurlar (Yurtoğlu 2006: 318).
- III.D.1.195. Türbenin yanında içki içen adam, yatır tarafından kovulur (Akkaya 2015: 27).
- III.D.1.196. Türbenin yanındaki ağacı kesen asker, üç gün sonra ölür (Yalçinkaya 2008: 135).
- III.D.1.197. Türbenin yanından geçen kötü niyetli insanlar uyarılırlar. Eğer uyarıları dikkate almazlarsa türlü belalara uğrarlar (Yalçinkaya 2008: 118).
- III.D.1.198. Türbenin yanından gürültüyle geçen insanlar attan düşürülürler (Akın 2008: 140).
- III.D.1.199. Türbenin yanından odun kesip eşeğine yükleyen adam, yolda eşeğiyle beraber taş döner (Kongül 2013: 85).
- III.D.1.200. Türbenin yanından uzaklaştırılmayan hayvanlar ölürler (Yalçinkaya 2008: 122).
- III.D.1.201. Türbenin yerini değiştiren belediye başkanı hastalanır. Uçakla hastaneye götürülürken uçak arızalanır ve düşer (Önal 2013: 322).
- III.D.1.202. Türbenin yerini değiştirmek isteyen ahali, içerde bir yatır olduğunu ve kendisine dokunulmamasını istediği anlaşılınca oraya ilişmezler (Tekin 2003: 58).
- III.D.1.203. Türbeye “köpek” diyen yüzbaşı, ne zaman ağzını açsa köpek gibi havlamaya başlar (Sönmez 1994: 366).
- III.D.1.204. Türbeye basan doktorun durduk yerde ayağı kırılır ve acılı bir biçimde ölür (Sönmez 1994: 363).
- III.D.1.205. Türbeye basan hayvanlar çarpılır (Yalçinkaya 2008: 118).
- III.D.1.206. Türbeye gelen kötü niyetli adam, felç olur (sakaryakulturturizm.gov.tr 2018).

- III.D.1.207. Türbeye gidilmesini yasaklamak isteyen adam, türbenin duvarına çarparak ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 266).
- III.D.1.208. Türbeye gidip dua etmeyi unutan kadın, yılan suretine bürünen şeyhler tarafından sokulur (Sancak 2008: 78).
- III.D.1.209. Türbeye gidip iyi bir eş dileğinde bulunan kadın, yatırdan ses gelmesi ve kendisini tehdit etmesi üzerine korkar ve bir daha gitmez (Helimoğlu Yavuz 1993: 268).
- III.D.1.210. Türbeye girmeye çalışan kötü kalpli insanlar bir yılan tarafından durdurulurlar (Değer 2014: 196).
- III.D.1.211. Türbeye kazma vuran belediye çavuşunun kafası eğrilir (Önal 2013: 321).
- III.D.1.212. Türbeye kazma vurmaya çalışan işçilerin elleri havada kalır (Gündüz Alptürker 2013: 127).
- III.D.1.213. Türbeye kazma vurunca felç geçiren işçi, türbe için kurban keser ve yatırdan af diler (Sönmez 1994: 367).
- III.D.1.214. Türbeye küfreden şef köpekler tarafından parçalanır (Sönmez 1994: 363).
- III.D.1.215. Türbeye saygısızlık eden adamın kamerası çalışmaz (Değer 2014: 189).
- III.D.1.216. Türbeye saygısızlık yapan çoban, taş kırma makinesine düşüp ölür (Değer 2014: 195).
- III.D.1.217. Türbeye saygısızlık yapan insanlar cezalandırılırlar (Kolcu 2007: 51).
- III.D.1.218. Türbeyi bekleyen geyikleri vuran adam, felç geçirir ve acılı bir şekilde ölür (Yalçinkaya 2008: 117).
- III.D.1.219. Türbeyi hafife alan köyün üzerini siyah bir duman kaplar ve köy yanar. Tek sağ kurtulan, yapılan hakaretlere katılmayan kadın olur (Tekin 2003: 77).
- III.D.1.220. Türbeyi kaldırmak isteyenler ya bir kaza geçirirler ya da türbe eski yerine gelir (Sönmez 1994: 363).
- III.D.1.221. Türbeyi kapatan yüzbaşı, rüyasında yatırı görünce türbeye gelir ve kurban keser (Karadavut 1992: 271).
- III.D.1.222. Türbeyi kazan adam gece yatır tarafından uyarılınca korkar ve ertesi gün verdiği zararı telafi eder (Yakın 2017: 149).
- III.D.1.223. Türbeyi kazmak isteyen adam, rüyasında tehdit edilince vazgeçer (Kolcu 2007: 53).
- III.D.1.224. Türbeyi mühürlemek isteyen ve ziyaret etmek isteyen halka hakaret eden komutan, köylünün duasıyla yüz felci geçirir (Kolcu 2007: 52).
- III.D.1.225. Türbeyi tahrip eden insanlar cezalandırılırlar (Kolcu 2007: 52).
- III.D.1.226. Türbeyi yıkan zabıta, çok geçmeden ölür (Artun 1978: 72).
- III.D.1.227. Türbeyi yıkmak isteyen adamların elleri havada asılı kalır (Tekin 2003: 58).
- III.D.1.228. Türbeyi yıkmak isteyen çavuşun kolu asılı kalır (Önal 2013: 320).
- III.D.1.229. Türbeyi yıkmak isteyen dozer bozulur (Günay vd. 1996: 25).
- III.D.1.230. Türbeyi yıkmak isteyen dozerin kepçesi kırılır (Değer 2014: 215).
- III.D.1.231. Türbeyi yıkmak isteyen greyder kırılır (Pehlivan 2004: 170).
- III.D.1.232. Türbeyi yıkmak isteyen iş makinesi operatörünün dili tutulur (Pehlivan 2004: 170).

- III.D.1.233. Türbeyi yıkmak isteyen işçiler ilahi bir güç tarafından uyarılınca, yapacaklarından vazgeçerler (Pehlivan 2004: 170).
- III.D.1.234. Türbeyi yıkmak isteyen işçilerin başına kazalar gelince, yıkım durdurulur (Kolcu 2007: 51).
- III.D.1.235. Türbeyi yıkmak isteyen kepçe kırılır ve işçilerden biri ölür (Pehlivan 2005: 171).
- III.D.1.236. Türbeyi yıkmak isteyen kepçeyi kullanan adam felç kalır (Çıblak 1995: 196).
- III.D.1.237. Türbeyi yıkmak isteyen okul müdürü, kazmayla mezara vurunca fırlayan bir taş parçası gözüne gelir ve ölür (Sönmez 1994: 365).
- III.D.1.238. Türbeyi yıkmak isteyen kepçe paramparça olur (Oğuz ve Yavuz 2005: 27).
- III.D.1.239. Türbeyi yıkamayan ahali, oradan korkar ve tekrar türbeye dokunmazlar (Oğuz ve Yavuz 2005: 27).
- III.D.1.240. Türbeyi yıkmaya çalışan dozerler bozulur, kazma ve kürekler kırılır. Bunu gören halk da çalışmayı bırakır (Yüksel 2011: 137).
- III.D.1.241. Türbeyi yıkmaya çalışanlar olağanüstü bir biçimde engellenirler (Pehlivan 2004: 160).
- III.D.1.242. Türbeyi yıktırmak isteyen kaymakam, korkunç bir rüya görünce vazgeçer (Semiz 2007: 50).
- III.D.1.243. Türbeyi yıktırmak isteyen vali, mutasarrıf ve alay komutanı, aniden sürgün edilirler (Çelik 2012: 67).
- III.D.1.244. Türbeyle dalga geçen eşkıyanın eli kesilir (Günay vd. 1996: 51).
- III.D.1.245. Üç kardeşin yatırımın bulunduğu korudan ağaç kesenler, zarar görürler (Göde 2002: 428).
- III.D.1.246. Veli, kendisi hakkında olumsuz bir şey söyleyenlerin rüyasına girdiği için, yöre halkı onun hakkında bir şey demekten korkar (Tozlu 2013: 68).
- III.D.1.247. Veli, yaşarken kendisine kötü şeyler söyleyen adamın elini öldükten sonra tutar ve onu korkutur (Yüksel 2011: 119).
- III.D.1.248. Veli, Zilzal (sarsılma) suresini okuyunca deprem olur ve müftü korkarak Veli'nin eteğine kapanır (Tekin 2003: 68).
- III.D.1.249. Veli'den kalan değirmen taşını yontarak şerbet yapan ve hastalara içiren adam delirir (Akkuş 2018: 107).
- III.D.1.250. Veli'nin çeşmesine boy abdestsiz gidilirse çeşmenin suyu kesilir (Bazancir 2010: 38).
- III.D.1.251. Veli'nin geyiklerini korkup kaçırılan köyü beddua alır ve o gece köyden kırk gelin ölür (Akkuş 2018: 132).
- III.D.1.252. Veli'nin kerametinden korkup kaçan, kaçarken de hakaret eden eşkıyalar, yolda telef olurlar (Acar 2013: 247).
- III.D.1.253. Veli'nin kılavuzu olan yılanı ezmek isteyen traktör takla atar (Yalçınkaya 2008: 145).
- III.D.1.254. Veli'nin kurduğu korudaki ağaçları kesip haksız kazanç elde eden adam, hastalanır, akli dengesizi kaybeder ve yoksullaşır (Olgun 1989: 114).
- III.D.1.255. Veli'nin mezarını altın için kazanan adam, felç olur (Bazancir 2010: 41).
- III.D.1.256. Veli'nin mezarını kazanan adam, bir ejderha ve kızla karşılaşır (Karadavut 1992: 256).

- III.D.1.257. Veli'nin mezarını kazıp eşyalarını çalan iki adam, ertesi gün ölür (Gökşen 1999: 93).
- III.D.1.258. Veli'nin sözünü dinlemeyip ezgilerini çalmaya devam eden çalgıcılar, gelin alayıyla beraber taş kesilirler (Yurtoğlu 2006: 321).
- III.D.1.259. Veli'nin verdiği çuvalı eline alan gayri Müslim, çolak olur (Karadavut 1992: 261).
- III.D.1.260. Veli'nin yattığı yerdeki kutsal çınarı kesen adam ölür (Işık 1998: 53).
- III.D.1.261. Veli'ye ait bahçedeki yemişler koparılmak istense de koparılmaz (Dervişoğlu 2016: 390).
- III.D.1.262. Veli'ye hakaret eden kadın ve iki çocuğu, bir hafta süren bir depremde ölürlər (Yalçinkaya 2008: 137).
- III.D.1.263. Veli'ye haksızlık yapanlar Allah tarafından taş kesilirler (Demir 2013b: 113).
- III.D.1.264. Veli'ye iftira atan kadının gözleri kör olur (Yakın 2017: 181).
- III.D.1.265. Veli'ye iftira edenler onun bedduasını alırlar ve gömülseler de cesetleri toprak üstüne çıkar (Yakın 2017: 178).
- III.D.1.266. Veli'ye saldıran iki aslan taşla dönüştürölür (Gündüz Alptürker 2013: 136).
- III.D.1.267. Veli'ye yardım etmeyen kayıkçılar batarlar (Akkuş 2018: 86).
- III.D.1.268. Veli'yi aralarından çıkaranlar savaşta öldürölürler ve ordu yenilir (Dervişoğlu 2016: 417).
- III.D.1.269. Veli'yi ciddiye almayan kaymakamın evi yanar (Yalçinkaya 2008: 134).
- III.D.1.270. Veli'yi dövmeye çalışan adam onun bedduasını alır ve sarhoşken yanarak ölür (Dervişoğlu 2016: 435).
- III.D.1.271. Veli'yi hafife alan Niyazi-yi Mısıri, Fatiha suresini okuyamaz (Tekin 2003: 70).
- III.D.1.272. Veli'yi inciten imam, minberden düşüp ölür (Tekin 2003: 67).
- III.D.1.273. Veli'yi kışın evden çıkaran adam, evinde sürekli kefenli bir adam görür ve korkusundan kaçır (Bazancir 2010: 65).
- III.D.1.274. Veli'yi öldüren Timur, hamamın kapsının açılmadığını görünce tövbe eder (Yakın 2017: 192).
- III.D.1.275. Veli'yi öldüren Timur, hamamın kapsının açılmadığını görünce tövbe eder (Yakın 2017: 199).
- III.D.1.276. Veli'yi öldüren Yörüklerin tamamı öldürölür (Göde 2002: 386).
- III.D.1.277. Veli'yi parçalamak isteyen iki aslan taşla dönüştürölür (Gündüz Alptürker 2013: 138-138).
- III.D.1.278. Veli'yi sebepsiz yere öldüren asker, bir atın attığı taş sonucu ölür (Yalçinkaya 2008: 131).
- III.D.1.279. Veli'yi şehit edenlerin elleri kurur (Altın 2014: 190).
- III.D.1.280. Veli'yi tersleyen köylüler, onun bedduasını alırlar ve fakirliğe, hastalığa düşerler (Karadavut 263).
- III.D.1.281. Veli'yi zehirlemek isteyen vezir, ölür (Dervişoğlu 2016: 381).
- III.D.1.282. Veli'yle dalga geçen adam kör olur (Kara 1993: 54).

- III.D.1.283. Veli'yle dalga geçen adam, bir gece dalga geçtiği velinin mezarının başında bıçakla öldürülür (Acar 2013: 224).
- III.D.1.284. Veli'yle dalga geçen komutan ve askerleri bir hastalığa tutulurlar ve ölürlar (Akkuş 2018: 76).
- III.D.1.285. Veli'yle dalga geçen Rum komutan taş kesilir (Akkuş 2018: 112).
- III.D.1.286. Velinin çadırına gelip küfreden adam, çadıra dokunur dokunmaz korkudan dişleri kitlenir ve ölür (Özdemir 2003: 175).
- III.D.1.287. Velinin kalbini kıran fırıncının fırını söner ve bir daha yanmaz (Özdemir 2003: 177).
- III.D.1.288. Velinin mezarını açanlardan birinin evi yanar, diğeri de yüz felci geçirir (Karadavut 1992: 250).
- III.D.1.289. Velinin mezarını soymak isteyen hırsızlar, bir kerametle karşılaşınca korkup kaçarlar (Tozlu 2013: 74).
- III.D.1.290. Veliye kötü söz söyleyenler kör olurlar (Tozlu 2013: 141).
- III.D.1.291. Veliyi ağırlamayan ve onun gönlünü kıran köy, sular altında kalır (sakaryakulturturizm.gov.tr 2018).
- III.D.1.292. Veliyi öldüren adamların başına felaketler gelir (Akın 2008: 135).
- III.D.1.293. Veliyle alay etmek için tabuta yatırılan adam, cenaze namazı kılındıktan sonra ölür (Değer 2014: 215; Dervişoğlu 2016: 383; Karasu 1997: 18; Tozlu 2013: 54; 66; 144).
- III.D.1.294. Veliyle dalga geçip ondan üzüm alan gençlerden biri, üzümü yedikten sonra ölür (Tozlu 2013: 69).
- III.D.1.295. Veliyle dalga geçtikten sonra onun sırrını anlatan genç, hastalanıp ölür (Tozlu 2013: 69).
- III.D.1.296. Yaşlı adamın davet edilmediği ve ertesi gün ölüsünün bulunduğu köyde her Cuma günleri topraktan kan kaynar (Yağbasan 2013: 133).
- III.D.1.297. Yatır etrafında yatan insanlar uyarılınca, kimse orada yatmaz (Önal 2013: 377).
- III.D.1.298. Yatır kaldırmaya alışan kepeçenin ucu kırılınca yatır kaldırılmaktan vazgeçilir (Balaban 2013: 570; 581; Tozlu 2013: 83; 103; Yakın 2017: 174).
- III.D.1.299. Yatır, etrafına çöp döken adamın rüyasına girer ve çöpü temizlemese onu cezalandıracağını söyler. Adam, çöpü temizler (Helimoğlu Yavuz 1993: 278).
- III.D.1.300. Yatır, etrafından ağaç kesen insanları kovalar (İrkil Erol 2014: 74).
- III.D.1.301. Yatır, hakkında olumsuz konuşan adamın rüyasına girip onu tehdit eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 257).
- III.D.1.302. Yatır, kendisi hakkında kötü konuşan insanların rüyalarına girip onları tehdit eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 265).
- III.D.1.303. Yatır, kendisini yemeye gelen kurtları öldürür (Balaban 2013: 541).
- III.D.1.304. Yatır, kendisini ziyarete gitmeyen kadınların rüyasına girer (İrkil Erol 2014: 76).
- III.D.1.305. Yatır, kötü niyetli adamları yok olarak korkutur ve adamlar, türbeyi terk ederler (Yüksel 2011: 139).

- III.D.1.306. Yatır, mezarını kaldırtmak isteyen adamın rüyasına girer ve onu tehdit eder (Helimoğlu Yavuz 1993: 276).
- III.D.1.307. Yatıra hakaret eden ve keramet isteyen adam elini yaralar, kangrenden ölür ve ailesi iflas eder (Sönmez 1994: 382).
- III.D.1.308. Yatıra iğne batıran adam, kırk gün sonra ölür (Önal 2013: 329).
- III.D.1.309. Yatıra iğne batıran komutan, yatır tarafından rüyasında uyarılınca, yatıra abdest aldırır ve kırk fakiri doyurur (Önal 2013: 327).
- III.D.1.310. Yatıra küfür eden çavuş, birkaç gün sonra ölür (Özdemir 2003: 182).
- III.D.1.311. Yatıra önem vermeyen insanların başına büyük belalar gelir (Yalçinkaya 2008: 122).
- III.D.1.312. Yatırdan taş alıp evine getiren genç felç olur (Seyidoğlu 1985: 31).
- III.D.1.313. Yatırdan taş söken adam, taş kafasına düşerek ölür (Balaban 2013: 573).
- III.D.1.314. Yatırdan veya çevresinden en ufak bir eşya alanlar cezalandırılırlar (Seyidoğlu 1985: 27).
- III.D.1.315. Yatırı açan çocuklar üzerlerine büyük bir kuş gelince kaçarlar (Keser 2014: 144).
- III.D.1.316. Yatırı dağıtan adam, kafasına ağaç düşerek ölür (Atlı 2012: 84).
- III.D.1.317. Yatırı kazan adamlar kaza geçirirler. İkisi ölür, birisi felç kalır diğeri de ağır yaralanır (Gökşen 1999: 92).
- III.D.1.318. Yatırı kazmak isteyen dozer ve kepçelerin ağızları kırılır (Akkuş 2018: 80).
- III.D.1.319. Yatırı kazmaya çalışan makinalar her seferinde bozulur (Gökşen 1999: 93).
- III.D.1.320. Yatırı kazmaya çalışan makinaların bozulduğunu görenler, başlarına kötü bir şey geleceğinden korkarak mezarı yıkmaktan vazgeçerler (Gökşen 1999: 93).
- III.D.1.321. Yatırı kazmaya çalışanların rüyasına derviş girer ve onları korkutur. Uyanan adamlar gece kaçıp giderler (Akkuş 2018: 80).
- III.D.1.322. Yatırı temizleyen kadını geri çeviren kadının kap kacakları çıkan bir fırtınada darmadağın olur (Gökşen 1999: 98).
- III.D.1.323. Yatırı yerinden kaldırmayan çalışan yüzbaşı kolunu kırar ve hocaların tavsiyesiyle kabirlere kimse dokunmaz (Seyidoğlu 1985: 20-21).
- III.D.1.324. Yatırı yıkmak isteyen kepçeler bozulur (Karasu 1997: 82).
- III.D.1.325. Yatırı yıkmaya çalışan adamın önce kazma-küreği kırılır, daha sonra gözleri kör olur (Yüksel 2011: 145).
- III.D.1.326. Yatırın altını define için kazın iki adam, yılan çıktığını görünce korkup kaçarlar (İrkil Erol 2014: 75).
- III.D.1.327. Yatırın bulunduğu tepeden kütük götüren adam, kütükten kan aktığını görür ve sabah eli ayağı çarpılır. Kütük geri götürülünce adam düzelir (Karadavut 1992: 270).
- III.D.1.328. Yatırın bulunduğu yere altın aramaya gelen adamlar kazı yapamazlar. Takatleri kesilir (Balaban 2013: 581).
- III.D.1.329. Yatırın bulunduğu yerin üstündeki ahıra bağlanan bütün hayvanlar ölür (Balaban 2013: 579).
- III.D.1.330. Yatırın çevresindeki evlerde yaşayanların çocukları sakat olur (Balaban 2013: 582).

- III.D.1.331. Yatırın çevresinden ağaç kesen adam felç olur (Balaban 2013: 572).
- III.D.1.332. Yatırın çevresinden ağaç kesen adam, sakat kalır (Karadavut 1992: 272).
- III.D.1.333. Yatırın çevresinden ağaç kesen köylüler, ağacı götürünce kendiliğinden yanar (Balaban 2013: 572).
- III.D.1.334. Yatırın çevresinden kestikleri odunları evlerine götüren iki kardeş, birbirini vurarak ölürler (Akkuş 2018: 50).
- III.D.1.335. Yatırın etrafına makinesini koyan adam rüyasında yatırı görür ve tehdit edilir (Keser 2014: 159).
- III.D.1.336. Yatırın etrafına tuvaletini yapmak isteyen insanların her yeri kabarır ve gece uyuyamazlar (Akkuş 2018: 52).
- III.D.1.337. Yatırın etrafında davul-zurna çalan düğün alayı taş kesilir (Güzel 2016: 139).
- III.D.1.338. Yatırın etrafında hayvan güden kadın rüyasında yatırı görür ve tehdit edilir (Keser 2014: 160).
- III.D.1.339. Yatırın etrafında içki içen adam, bir tepeye fırlatılır (Önal 2013: 376).
- III.D.1.340. Yatırın etrafında içki içilince ve köçek oynatılınca, tufan çıkar (Olgun 1989: 120).
- III.D.1.341. Yatırın etrafında kanal kazan makine üç kere halatlarını koparır (Keser 2014: 156).
- III.D.1.342. Yatırın etrafında –ondan manen izin almadan- yapılan binalar ertesi gün yıkılır (Görkem 1987: 199).
- III.D.1.343. Yatırın etrafındaki ağaçlara zarar veren insanların başına felaketler gelir (Helimoğlu Yavuz 1993: 60).
- III.D.1.344. Yatırın etrafındaki ağaçlardan kesenler ve kesip götürenlerin başına belalar gelir ve çocukları ölür (Kara 1993: 41).
- III.D.1.345. Yatırın etrafındaki ağaçları kesmeye çalışanların bıçkı ve baltaları kırılır (Olgun 1989: 120).
- III.D.1.346. Yatırın etrafındaki ağaçların dallarını kıran adam hastalanır ve yatırda kurban kesip dua etmedikçe düzelmez (Keser 2014: 138).
- III.D.1.347. Yatırın etrafındaki meyve ağacının yemişlerini toplayan adam, rüyasında yatır tarafından tokatlanır (Demir 2013b: 205).
- III.D.1.348. Yatırın etrafındaki otları yakmaya gelenler çarpılırlar (Yalçınkaya 2008: 134).
- III.D.1.349. Yatırın etrafındaki taşı sökmek isteyen kaymakam, birden hastalanıp yere düşer ve daha sonra taşı söktürmekten vazgeçer (Gökşen 1999: 97).
- III.D.1.350. Yatırın etrafındaki taşı söküp evine götüren adam, yatır rüyasına girip onu tehdit edince, çaldığı taşı geri götürür (Keser 2014: 144).
- III.D.1.351. Yatırın etrafından ağaç kesip satan adamın o gece evi ve samanlığı yanar (Balaban 2013: 587).
- III.D.1.352. Yatırın etrafından nohut götürmeye çalışanlar taşlanırlar (Önal 2013: 386).
- III.D.1.353. Yatırın etrafından bir şey alanların başına türlü felaketler gelir (Oğuz ve Yavuz 2005: 68).

- III.D.1.354. Yatırın etrafından taş alıp duvar yapımında kullanan adam, yatır rüyasına girince taşı geri götürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 62).
- III.D.1.355. Yatırın etrafını dağıtan adamın evi yıkılır, kör bir kurşunla ölür ve hanımı rezil olur (Keser 2014: 162).
- III.D.1.356. Yatırın etrafını kazan işçinin ağzı eğilir ve yatıra yalvararak düzelir (Görkem 1987: 202).
- III.D.1.357. Yatırın etrafını kazmak isteyen makine bozulur ve bir kurban kesildikten sonra çalışmaya başlar (Keser 2014: 161).
- III.D.1.358. Yatırın etrafını kazmak isteyen makine bozulur (Keser 2014: 163).
- III.D.1.359. Yatırın etrafının kazılmasını emreden müteahhit felç olur ve bir süre sonra ölür (Görkem 1987: 202).
- III.D.1.360. Yatırın gazabına uğrayan kadın mutlu olamaz (Helimoğlu Yavuz 1993: 268).
- III.D.1.361. Yatırın olduğu yere koyulan traktör, birden tarlanın içine kayıp gider (Keser 2014: 154).
- III.D.1.362. Yatırın üstüne çamaşır seren ve ayağını uzatan kadının çocuğu da kısa olur (Oğuz ve Yavuz 2005: 36).
- III.D.1.363. Yatırın üstündeki fesi alan adamlar, yatır kendilerine huzur vermeyince, fesi geri götürürler (Keser 2014: 142).
- III.D.1.364. Yatırın üzerine çıkıp onunla dalga geçen Yunan askerinin ayakları kurur (Olgun 1989: 198).
- III.D.1.365. Yatırın üzerine kurulan işletmeler iflas eder (Balaban 2013: 581).
- III.D.1.366. Yatırın yanındaki ağacı kesen adamın ailesi dağılır (Demir 2013a: 266).
- III.D.1.367. Yatırın yanındaki diken ve çalılıkları kesmek isteyen adam, ırmağa savrulur (Akkuş 2018: 138).
- III.D.1.368. Yatırın yanındaki karaağacı kesen köyde afet olur ve bütün ağaçlar devrilir (Balaban 2013: 575).
- III.D.1.369. Yatırın yanındaki kavaklığa zarar veren insanlar, öküz şekline girip böğüre böğüre ölürler (Helimoğlu Yavuz 1993: 76).
- III.D.1.370. Yatırın yanındaki loğ taşını alıp evine götüren Ermeni, rüyasında yatırı görünce ve tehdit edilince, uyanır uyanmaz taşı geri götürür (Helimoğlu Yavuz 1993: 279).
- III.D.1.371. Yatırın yanından ağaç kesip satan adam ölür (Balaban 2013: 571).
- III.D.1.372. Yatırın yanından geçen sarhoş, yatır tarafından tokatlanınca, bir dahaki sefere edepli bir biçimde geçer (Gökşen 1999: 101).
- III.D.1.373. Yatırın yanından odun kesmeye giden adam birden savrulunca köyüne döner (Akkuş 2018: 138).
- III.D.1.374. Yatırın yanından odun toplayan gelin felç olur ve ölür (Balaban 2013: 572).
- III.D.1.375. Yatırın, gömülü olduğu yer gece vakti aydınlanır ve yatır, minare boyunda, arkasından alev alarak ve berisinde köz parçaları bırakarak havalanır (Keser 2014: 155-156).
- III.D.1.376. Yatırla dalga geçen adam, gece rüyasında yatırı görür ve onun attığı tokatla ağzı eğilir (Olgun 1989: 199).

- III.D.1.377. Yatırlar, işgale gelen düşman askerlerinin ellerini ve ayaklarını kırarlar (Ulusan 2009: 261).
- III.D.1.378. Yılan, kötü niyetle türbeye girmek isteyen adamın kemiklerini kırar (Değer 2014: 196).
- III.D.1.379. Yola çıkmadan türbeye odun bırakmayanların işleri rast gitmez (Akın 2008: 130).
- III.D.1.380. Zat ile alay eden adamın evine yıldırım düşer (Alpaslan 2010: 169).
- III.D.1.381. Zatın türbesini kazan adamın ağzı eğilir ve felç olur (Alpaslan 2010: 179).
- III.D.1.382. Ziyaret çevresinden buğday çalan adam, keramet görünce uyarıldığını anlar ve buğdayları bırakır (Tozlu 2013: 100).
- III.D.1.383. Ziyaret çevresinden değnek alan çoban, değneğin yılanı dönüştüğünü görünce korkar (Tozlu 2013: 100).
- III.D.1.384. Ziyaret ve çevresinden herhangi bir şey çalan insanların başına çeşitli felaketler gelir (Tozlu 2013: 96).
- III.D.1.385. Ziyaret yerinde çocuğunun bezini yıkayan kadın, yatır tarafından tokatlanır ve kadını bir kurban kesmesi karşılığında affedeceğini söyler. Kadın hemen kurban keser (Sancak 2008: 78).
- III.D.1.386. Ziyaret yerinde define arayanlar, çeşitli felaketlere uğrarlar (Tozlu 2013: 85).
- III.D.1.387. Ziyaret yerinde içki içen adama, gaipten iki teğmen görünür ve adamı uyarırlar (Kara 1993: 30).
- III.D.1.388. Ziyaret yerinde kazı yapanların başına beklenmedik belalar gelir (Kara 1993: 32).
- III.D.1.389. Ziyaret yerinden ağaç kesen adam, kör olur (Tozlu 2013: 85).
- III.D.1.390. Ziyaret yerinden altın çalan kadın, her seferinde bir güç onu itince paraları yerine bırakır (Bazancir 2010: 73).
- III.D.1.391. Ziyaret yerinden odun götüren insanların işleri yolunda gitmez (Oğuz ve Yavuz 2005: 30).
- III.D.1.392. Ziyaret yerine gelen geyikler, ateş edildikten sonra tekrar gelmezler (Kara 1993: 40).
- III.D.1.393. Ziyaret yerini hafife alan hamile kadının doğurduğu bebeğin bir tarafı simsiyahtır ve bebek yamuk doğar (Kara 1993: 45).
- III.D.1.394. Ziyaret yerini sökmeye çalışan adam ölür (Kara 1993: 44).
- III.D.1.395. Ziyaret yerinin yanında içki içilince, köyü siyah bir bulut kaplar ve köy sel altında kalır (Kara 1993: 31).
- III.D.1.396. Ziyaret yeriyle alay eden binbaşı, kartal suretindeki evliya'yı vuramaz. Gece rüyasında onu gördükten ve uyarıldıktan sonra ziyaret yerine saygı göstermeye başlar (Parlayan 2012: 97).
- III.D.1.397. Ziyarete bağlı tarladan pamuk toplayana iki adam, bir varlık tarafından kör edilirler (Tozlu 2013: 93).
- III.D.1.398. Ziyaretin üstündeki ağacı kesenler, gece rüyalarında başlarına bir felaket geleceğini görünce kurban keser ve dua ederler (Bazancir 2010: 109).
- III.D.1.399. Ziyaretin yanında ilişkiye giren kız, boğularak ölür (Helimoğlu Yavuz 1993: 209).
- III.D.1.400. Ziyaretle dalga geçip iğne batıran doktor akli dengesini kaybeder, savcı ise kaçarken boğularak ölür (Kara 1993: 53).

III.A.3.701 – III.A.3.900 Dine ve Yaratıcıya Karşı Saygısızlık

- III.D.1.401. Adagı eksik yerine getirme neticesinde canlanan ejderha, adak tamamlanınca tekrar taş kesilir (Demir 2013b: 256).
- III.D.1.402. Adagını yerine getirmeyen çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Göde 2002: 347).
- III.D.1.403. Adak adayan fakat sözlerinden cayarak bir bit kurban eden insanlar, bitler tarafından öldürülürler (Seyidoğlu 1985: 148).
- III.D.1.404. Adak adayan fakat sözünden cayan çiftçi, ejderha canlanınca adagını yerine getirir (Demir 2013b: 67; 85).
- III.D.1.405. Adak adayan fakat sözünden cayan kadın, içinde bulunduğu gelin alayıyla beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 130).
- III.D.1.406. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden adam, develeriyle taş kesilir (Kara 1993: 122).
- III.D.1.407. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden adam, içinde bulunduğu gelin alayıyla beraber taş kesilir (Alpaslan 1993: 133).
- III.D.1.408. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden adam, sürüsüyle beraber taş kesilir (Kara 1993: 122).
- III.D.1.409. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden çoban, hemen ölür (Gökşen 1999: 156).
- III.D.1.410. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Akkuş 2018: Gökşen 1999: 118; 40; Gökem 1987: 229; Demir 2013b: 166; 180; Yağbasan 2013: 179).
- III.D.1.411. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden kadın, köydeki kadınlar, çoban köpekleri, koyunlar ve ejderhayla beraber taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 188).
- III.D.1.412. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden kervancı, yüküyle beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 100).
- III.D.1.413. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit öldüren adam taş kesilir (Kara 1993: 123).
- III.D.1.414. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir böcek öldüren çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Sancak 2008: 103).
- III.D.1.415. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir kene kurban eden çoban, sürüsü ile beraber taş kesilir (Kara 1993: 132).
- III.D.1.416. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden kadın, sürüsüyle beraber taş kesilir (Serdar 1999: 91).
- III.D.1.417. Adak adayan fakat sözünden cayarak iki bit kurban eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Demir 2013b: 71; 242).
- III.D.1.418. Adak adayan fakat sözünden cayarak iki pire kurban eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Demir 2013a: 46).
- III.D.1.419. Adak adayan fakat sözünden cayarak kurban kesmeye çoban, develeriyle beraber taş kesilir (Karadavut 1992: 174).

- III.D.1.420. Adak adayan fakat sözünden cayarak kurban kesmeyen çoban, kuzusuyla beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 137; Sancak 2008: 103).
- III.D.1.421. Adak adayan fakat sözünden cayarak yedi bit kurban eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 102; 135; Demir 2013b: 240; Güzel 2016: 141; Özdemir 2003: 154; Sakaoğlu 2013a: 33).
- III.D.1.422. Adak adayan fakat sözünden cayarak yedi bit kurban eden köylü, taş kesilir (Alpaslan 2010: 106).
- III.D.1.423. Adak adayan fakat sözünden cayarak yedi haşere öldüren çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Kongül 2013: 61).
- III.D.1.424. Adak adayan, fakat sözünden cayarak üç sinek öldüren kocakarı, çıkan bir fırtınada kaybolur (Tozlu 2013: 131).
- III.D.1.425. Adak eksik yerine getirilince taş kesilen ejderha canlanır (Demir 2013b: 256).
- III.D.1.426. Adak sayesinde çocukları olan fakat sözlerinden cayıp kurban kesmeyen ailenin bebeği, kartallar tarafından parçalanır (Yüksel 2011: 196).
- III.D.1.427. Allah dâhil olmak üzere her şeye küfür eden kadın, bütün eşyasıyla beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 138).
- III.D.1.428. Allah'a karşı gelen kadın keçisiyle beraber taş kesilir (Balaban 2013: 511).
- III.D.1.429. Allah'a karşı gelen tavuk, uçma yeteneğini kaybeder (Gül 1977: 8188).
- III.D.1.430. Allah'a küfreden aile, taş kesilir (Önal 2013: 165).
- III.D.1.431. Allah'a şükretmeyen adamın tek oğlu başını taşa çarpar, konuşamaz hale gelir ve akli dengesini kaybeder (Olgun 1989: 164).
- III.D.1.432. Allah'ı gökyüzüne attıkları oklarla öldürmeye çalışanlar ve kaleleri darmadağın olur (Demir 2013a: 208).
- III.D.1.433. Allah'ın emrine karşı gelen karga susuzlukla ve sevilmemekle cezalandırılır (Balaban 2013: 514).
- III.D.1.434. Allah'ın işine karışan kadın kazanıyla beraber taş kesilir (Kara 1993: 124).
- III.D.1.435. Boş yere yemin eden adam ve "ekmek çarpsın" diyen adama ekmek arabası çarpar (Güzel 2016: 184).
- III.D.1.436. Çocukları yanmak üzere olsa da kadın namazını bozmaz (Özdemir 2003: 69).
- III.D.1.437. Ezan okunurken dine hakaret eden adam taş kesilir (Güzel 2016: 143).
- III.D.1.438. Kayayla ilişkiye giren çoban, kimsenin kendisini görmemesinden cesaret alır ancak Allah tarafından taşa dönüştürülür (Atakan 2002: 14).
- III.D.1.439. Yalan yere yemin eden kadın, öküzüyle beraber taş kesilir (Akkuş 2018: 89).
- III.D.1.440. Yatır, adak adayıp yerine getirmeyen insanların rüyalarına girip çift adak ister (Helimoğlu Yavuz 1993: 281).

III.D.2.801 – III.D.2.1600 Dine ve Yaratıcıya Karşı Saygısızlık

- III.D.2.801. Adağı eksik yerine getirme neticesinde canlanan ejderha, adak tamamlanınca tekrar taş kesilir (Demir 2013b: 256).

- III.D.2.802. Adasını yerine getirmeyen çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Göde 2002: 347).
- III.D.2.803. Adak adayan fakat sözlerinden cayarak bit kurban eden insanlar, bitler tarafından öldürülürler (Seyidoğlu 1985: 148).
- III.D.2.804. Adak adayan fakat sözünden cayan çiftçi, ejderha canlanınca adasını yerine getirir (Demir 2013b: 67; 85).
- III.D.2.805. Adak adayan fakat sözünden cayan kadın, içinde bulunduğu gelin alayıyla beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 130).
- III.D.2.806. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden adam, develeriyle taş kesilir (Kara 1993: 122).
- III.D.2.807. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden adam, içinde bulunduğu gelin alayıyla beraber taş kesilir (Alpaslan 1993: 133).
- III.D.2.808. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden adam, sürüsüyle beraber taş kesilir (Kara 1993: 122).
- III.D.2.809. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden çoban, hemen ölür (Gökşen 1999: 156).
- III.D.2.810. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Akkuş 2018: Gökşen 1999: 118; 40; Gökem 1987: 229; Demir 2013b: 166; 180; Yağbasan 2013: 179).
- III.D.2.811. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden kadın, köydeki kadınlar, çoban köpekleri, koyunlar ve ejderhayla beraber taş kesilir (Seyidoğlu 1985: 188).
- III.D.2.812. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit kurban eden kervancı, yüküyle beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 100).
- III.D.2.813. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir bit öldüren adam taş kesilir (Kara 1993: 123).
- III.D.2.814. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir böcek öldüren çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Sancak 2008: 103).
- III.D.2.815. Adak adayan fakat sözünden cayarak bir kene kurban eden çoban, sürüsü ile beraber taş kesilir (Kara 1993: 132).
- III.D.2.816. Adak adayan fakat sözünden cayarak bit kurban eden kadın, sürüsüyle beraber taş kesilir (Serdar 1999: 91).
- III.D.2.817. Adak adayan fakat sözünden cayarak iki bit kurban eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Demir 2013b: 71; 242).
- III.D.2.818. Adak adayan fakat sözünden cayarak iki pire kurban eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Demir 2013a: 46).
- III.D.2.819. Adak adayan fakat sözünden cayarak kurban kesmeye çoban, develeriyle beraber taş kesilir (Karadavut 1992: 174).
- III.D.2.820. Adak adayan fakat sözünden cayarak kurban kesmeyen çoban, kuzusuyla beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 137; Sancak 2008: 103).

- III.D.2.821. Adak adayan fakat sözünden cayarak yedi bit kurban eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 102; 135; Demir 2013b: 240; Güzel 2016: 141; Özdemir 2003: 154; Sakaoğlu 2013a: 33).
- III.D.2.822. Adak adayan fakat sözünden cayarak yedi bit kurban eden köylü, taş kesilir (Alpaslan 2010: 106).
- III.D.2.823. Adak adayan fakat sözünden cayarak yedi haşere öldüren çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Kongül 2013: 61).
- III.D.2.824. Adak adayan, fakat sözünden cayarak üç sinek öldüren kocakarı, çıkan bir fırtınada kaybolur (Tozlu 2013: 131).
- III.D.2.825. Adak eksik yerine getirilince taş kesilen ejderha canlanır (Demir 2013b: 256).
- III.D.2.826. Adak sayesinde çocukları olan fakat sözlerinden cayıp kurban kesmeyen ailenin bebeği, kartallar tarafından parçalanır (Yüksel 2011: 196).
- III.D.2.827. Allah dâhil olmak üzere her şeye küfür eden kadın, bütün eşyasıyla beraber taş kesilir (Alpaslan 2010: 138).
- III.D.2.828. Allah’a karşı gelen kadın keçisiyle beraber taş kesilir (Balaban 2013: 511).
- III.D.2.829. Allah’a karşı gelen tavuk, uçma yeteneğini kaybeder (Gül 1977: 8188).
- III.D.2.830. Allah’a küfreden aile, taş kesilir (Önal 2013: 165).
- III.D.2.831. Allah’a şükretmeyen adamın tek oğlu başını taşa çarpar, konuşamaz hale gelir ve akli dengesini kaybeder (Olgun 1989: 164).
- III.D.2.832. Allah’ı gökyüzüne attıkları oklarla öldürmeye çalışanlar ve kaleleri darmadağın olur (Demir 2013a: 208).
- III.D.2.833. Allah’ın emrine karşı gelen karga susuzlukla ve sevilmemekle cezalandırılır (Balaban 2013: 514).
- III.D.2.834. Allah’ın işine karışan kadın kazanıyla beraber taş kesilir (Kara 1993: 124).
- III.D.2.835. Boş yere yemin eden adam ve “ekmek çarpsın” diyen adama ekmek arabası çarpar (Güzel 2016: 184).
- III.D.2.836. Çocukları yanmak üzere olsa da kadın namazını bozmaz (Özdemir 2003: 69).
- III.D.2.837. Ezan okunurken dine hakaret eden adam taş kesilir (Güzel 2016: 143).
- III.D.2.838. Kayayla ilişkiye giren çoban, kimsenin kendisini görmemesinden cesaret alır ancak Allah tarafından taşa dönüştürülür (Atakan 2002: 14).
- III.D.2.839. Yalan yere yemin eden kadın, öküzüyle beraber taş kesilir (Akkuş 2018: 89).
- III.D.2.840. Yatır, adak adayıp yerine getirmeyen insanların rüyalarına girip çift adak ister (Helimoğlu Yavuz 1993: 281).

III.D.3.1601 - III.D.3.2400 Kutsal Hayvanlara, Bitkilere ve Yerlere Saygısızlık

- III.D.3.1601. Açık bırakılan kutsal çeşme gazaba gelir ve ovayı sular altında bırakarak insanları öldürür (Alpaslan 2010: 267).
- III.D.3.1602. Açık bırakılan kutsal çeşme kapatılamaz ve köylüler balığa; köy de göle dönüşür (Alpaslan 2010: 269).

- III.D.3.1603. Açık bırakılan kutsal çeşme kapatılamaz ve ovayı sular altında bırakır (Alpaslan 2010: 268).
- III.D.3.1604. Ağacın kutsal olduğuna inanmayıp kesen adamın başına belalar gelir (Sancak 2008: 110).
- III.D.3.1605. Ağacın kutsal olduğunu anlayan halk, ondan bir dal bile almaya cesaret edemez (Günay vd. 1996: 67).
- III.D.3.1606. Babasının baykuşu öldürdüğü için sakat kaldığına inanan oğlu, baykuşlara dokunmaz (Balaban 2013: 654).
- III.D.3.1607. Baykuşu öldüren adam sakat kalır (Balaban 2013: 654).
- III.D.3.1608. Boynuzlu yılanı zarar verilir veya yolu değiştirilirse, kişi zarar görür (Tekin 2003: 51).
- III.D.3.1609. Cami yaptırmak için türbenin etrafındaki ağaçları kesen adamın ailesi büyük bir felakete uğrar (Yalçınkaya 2008: 139; 140).
- III.D.3.1610. Camideki halıları çalan hırsızlar, aniden içeride mahsur kalırlar. Çaldıklarını geri bırakınca kapıların kilidi açılır (Günay vd. 1996: 25; 70).
- III.D.3.1611. Camiden halıları çalan hırsız, cami bahçesindeki yatır tarafından içerde hapsedilir (Özçelik 1995: 144).
- III.D.3.1612. Camiden hançer çalan ve ne kadar yıkasa da hançerden ve elinden kan gitmeyen adam, korkar ve hançeri geri götürür (Güzel 2016: 195).
- III.D.3.1613. Caminin inşaatı için ağaçlar verilmeyince, bir fırtına kopar ve bütün ağaçlar yıkılır (Gökşen 1999: 113).
- III.D.3.1614. Caminin kiremitlerini sökmek isteyen adam, çatıdan düşer ve ayağı kırılır (Pehlivan 2004: 171).
- III.D.3.1615. Caminin taşlarını söküp evine götüren köylü, iki gece üst üste rüya görünce ve tehdit edilince, taşları geri götürür (Sancak 2008: 119).
- III.D.3.1616. Camiye gülle atan başkumandan, korkulu bir rüya gördükten sonra caminin yıkılmamasını emreder (Dervişoğlu 2016: 327).
- III.D.3.1617. Çeşmenin altından taşı çalınınca, şehir sular altında kalır (Seyidoğlu 1985: 65).
- III.D.3.1618. Deniz, yapılan saygısızlığa karşılık köyü çalılık haline dönüştürür (Taner 1998: 48).
- III.D.3.1619. Deprem olmaması için kutsal olduğuna inanılan yerde kurban kesilir (Balaban 2013: 586).
- III.D.3.1620. Eşek, kutsal çınar kesilen odun kendisine yüklenince korkup kaçır (Göde 2002: 427).
- III.D.3.1621. Evindeki karınca yuvasına kaynar su döken kadının evinin bereketi gider (Güzel 2016: 158).
- III.D.3.1622. Getirilen odunların kutsal olduğunu anlayan değirmenci, başına bir bela gelmemesi için odunları geri götürür (Yalçınkaya 2008: 144).
- III.D.3.1623. Göldeki kutsal boğayı kendi boğasına öldürten adam, çeşitli felaketlere uğrar (Tokdemir 1993: 362).

- III.D.3.1624. Gölden su içmek isteyen gelin, göle çekilir ve bir daha bulunamaz (Yüksel 2011: 169).
- III.D.3.1625. Halk, kutsal olduğuna inandıkları gölün balıklarını yemez (Balaban 2013: 585; Karadavut 1992: 194; Sancak 2008: 109).
- III.D.3.1626. Hızır, yapılan caminin Kâbe'yi geçmemesi için Mimar Sinan'ı uyarır ve çekicini yere vurur (Dervişoğlu 2016: 371).
- III.D.3.1627. İçine pislenen kutsal mağara, özelliğini ve güzelliğini, pislik ortadan kaldırılınca kadar kaybeder (Alpaslan 2010: 273).
- III.D.3.1628. Kadınların besmelesiz ve abdestsiz gittiği kaynak kurur (Sönmez 1994: 410).
- III.D.3.1629. Kestiği ağaçtan kan aktığını gören adam, ağacı kesmeyi bırakır ve kestiklerini de almadan oradan ayrılır (Acar 2013: 206).
- III.D.3.1630. Kibleye karşı oturarak tuvaletini yapan adam taş kesilir (Gökşen 1996: 120).
- III.D.3.1631. Kırlangıçlar, Kâbe'yi yıkmak isteyen adamın üstüne, adı yazılı sıcak çamurlar atarlar (Değer 2014: 216).
- III.D.3.1632. Kirli dervişin yıkandığı su kurur ve tekrar akmaz (Çıblak 1995: 284).
- III.D.3.1633. Koruyucu yılanı öldüren adam, önce kör olur, bütün varlığını kaybeder ve çileli bir hayattan sonra ölür (Demir 2013a: 206).
- III.D.3.1634. Kömüşlere (manda) su içirmek isteyen gelin göle çekilir ve bir daha bulunamaz (Yüksel 2011: 170).
- III.D.3.1635. Köylüler, kutsal ağacın kuruyan dallarını dahi eve götürüp yakmaktan korkarlar (Tozlu 2013: 40).
- III.D.3.1636. Köylüler, zatın olduğu bölgeden çam kozalağı dahi almazlar (Çek vd. 2018: 24).
- III.D.3.1637. Kutsal ağacı budayanların başına türlü belalar gelir (aksaraykulturturizm.gov.tr 2018).
- III.D.3.1638. Kutsal ağacı kamyonu yükleyen adam, kamyonun çalışmadığını görür. Ağaçların kutsal olduğunu anlayıp başına kötü bir şey geleceğini anlayarak bir kurban keser (Sancak 2008: 109).
- III.D.3.1639. Kutsal ağacı kesen adam bir süre sonra ölür (Kara 1993: 112).
- III.D.3.1640. Kutsal ağaçlara zarar verenlerin başına felaketler gelir (Günay vd. 1996: 22).
- III.D.3.1641. Kutsal ağacı kesen adam ve ailesi, felakete uğrarlar (Tekin 2003: 45).
- III.D.3.1642. Kutsal ağacı kesen adam, mezarlıktan ağlayan çocuk sesleri duyar ve bir süre sonra ölür (Akkuş 2018: 94).
- III.D.3.1643. Kutsal ağacı kesen adam hastalanır ve bir süre sonra ölür (Oğuz ve Yavuz 2005: 35).
- III.D.3.1644. Kutsal ağacı kesenlerin boyu devrilir, ağacın dalını kıranların kolu kırılır (Demir 2013a: 261).
- III.D.3.1645. Kutsal ağacı kesip ev yapan adam, ailesiyle beraber uyurken çöken evin altında kalır (Sakaoğlu 2013b: 313).
- III.D.3.1646. Kutsal ağacı kesip satan bekçi ortadan kaybolur ve evini de sel götürür (Tozlu 2013: 41).

- III.D.3.1647. Kutsal ağacı kesmenin uğursuzluk getireceğine inanan insanlar ağaçlara dokunmaz (Yakın 2017: 160).
- III.D.3.1648. Kutsal ağacı kesmeye çalışan adam, çıkan selde ailesini ve evini kaybeder (ardahan.gov.tr 2018).
- III.D.3.1649. Kutsal ağacı yaktıran müdür, hastalanır, kör olur ve ölür (Tozlu 2013: 43).
- III.D.3.1650. Kutsal ağacın dalını kesen çoban, gece ağaç tarafından dövülür (Demir 2013b: 24).
- III.D.3.1651. Kutsal ağacın dalını koparan adam, ailesiyle beraber ölür (Sakaoğlu 2013b: 313).
- III.D.3.1652. Kutsal ağacın yanında vurulmak istenen avlar taşa dönüşürler ve yem olarak bağlanan keklik, ölü olarak bulunur (Günay vd. 1996: 47).
- III.D.3.1653. Kutsal ağacın yanındaki odunları çadırına götüren adam, sabah kalkınca odunların tekrar ağacın çevresine döndüğünü görür. Bu durum üç gün tekrar edince korkar ve bir daha odunları almaz (Günay vd. 1996: 67).
- III.D.3.1654. Kutsal ağaç kesilince her yeri tipi kaplar (Demir 2013a: 261).
- III.D.3.1655. Kutsal ağaçlardan kesen insanlar cezalandırılır (Göde 2002: 376).
- III.D.3.1656. Kutsal ağaçları kesen insanların başına felaketler geldiği için, kimse bu ağaçlara yanaşmaz (Özdemir 2003: 133).
- III.D.3.1657. Kutsal ağaçları kesen veya yakan insanların ve ailesinin başına büyük belalar gelir (Yalçinkaya 2008: 144).
- III.D.3.1658. Kutsal ağaçları kesip evinin damında kullanan adam, damın çökmesi üzerine ağaçları geri götürür. Başına bir bela gelmemesi için kurban keser (Yalçinkaya 2008: 144).
- III.D.3.1659. Kutsal balıklar öldürülürse kıtlık olacağına; hayatın sona ereceğine ve kıyamet kopacağına inanılır (Gökşen 1999: 147).
- III.D.3.1660. Kutsal balıklar, kendilerini yakalayan adama beddua ederler ve adam olduğu yerde çolak kalır (Karadavut 1992: 195).
- III.D.3.1661. Kutsal balıklara inanmayıp ondan yiyenler kaza geçirirler ve hepsi ölür (Yağbasan 2013: 149).
- III.D.3.1662. Kutsal balıklardan yiyen insanlar kötürüm olurlar (Emiroğlu 1993: 291).
- III.D.3.1663. Kutsal balıklardan yiyen mühendis lal olur (Değer 2014: 214).
- III.D.3.1664. Kutsal balıkları pişirmeye çalışan, pişmediği için de çöpe atan adamın evinde yangın çıkar ve ölür (Yakın 2017: 140).
- III.D.3.1665. Kutsal balıkları tutup yemek üzere götüren çocuk ölür (Oğuz ve Yavuz 2005: 61).
- III.D.3.1666. Kutsal çınardan kesip yakan adam ve ailesi, sabah ölü bulunur (Göde 2002: 427).
- III.D.3.1667. Kutsal çınarı kesen adam, bir hastalığa yakalanır ve acı çekerek ölür (Gökşen 1999: 192).
- III.D.3.1668. Kutsal çınarı kesen adamın oğullarının başına da belalar gelince, köylerini terk ederler (Gökşen 1999: 192).
- III.D.3.1669. Kutsal gölden balık tutulursa başlarına bir bela geleceğine inanan köylüler, balık avlamazlar (Seyidoğlu 1985: 171).

- III.D.3.1670. Kutsal gölden balık tutup pişirenlerin arabaları devrilir ve hepsi ölür (Seyidoğlu 1985: 168).
- III.D.3.1671. Kutsal gölden balık tutup yiyen Rus askerlerinin hepsi ölür (Seyidoğlu 1985: 167).
- III.D.3.1672. Kutsal göle girip yıkanan insanların çarpılacağına inanılır (Kara 1993: 103).
- III.D.3.1673. Kutsal gölün balığından yemek isteyen adam çarpılır (İrkil Erol 2014: 71).
- III.D.3.1674. Kutsal sancağı yerinden alan kişi hastalanır (Emiroğlu 1993: 255).
- III.D.3.1675. Kutsal sayılan ağaca/ağaçlara kimse dokunmaz (Sancak 2008: 110; Tozlu 2013: 41; 79).
- III.D.3.1676. Kutsal sayılan ağacı kesen adam, belden yukarısı görünen bir kız çocuğu tarafından uyarılır ve altı ay sonra ölür (Önal 2013: 427).
- III.D.3.1677. Kutsal sayılan ağaçtan dal kesmeye giden adam, dalların yılanı dönüştüğünü görünce korkar (Tozlu 2013: 99).
- III.D.3.1678. Kutsal sayılan ağaçtan odun kesip götüreren herkes, gece rahatsız edilir (Önal 2013: 426).
- III.D.3.1679. Kutsal sayılan ardıc ağacı, kesilmez. Yanına motor götürülünce motor çalışmaz (Önal 2013: 427).
- III.D.3.1680. Kutsal sayılan çeşmeye giden insanların başları döner ve nefesleri kesilir. Bu nedenle insanların birçoğu geri döner (Yalçinkaya 2008: 143).
- III.D.3.1681. Kutsal suyu kirleten kadın, yaşlı dedenin bedduasını alır ve eşyaları, sürüleriyle beraber taş kesilir (Özdemir 2003: 157).
- III.D.3.1682. Kutsal yerin sözünü dinlemeyen ahalinin bütün besi hayvanları telef olur (Oğuz ve Yavuz 2005: 11).
- III.D.3.1683. Leyleğin yuvasına bir tavuk yumurtası koyarak parçalanmasına sebep olan köyde bereket kalmaz (Seyidoğlu 1985: 149).
- III.D.3.1684. Mescitte kötülük yapanlar cezalarını çekerler (Tekin 2003: 53).
- III.D.3.1685. Ormanı koruyan büyük bir yılan vardır ve ağaç kesen adamları korkutur (Demir 2013a: 206).
- III.D.3.1686. Pişirilen kutsal balıkların canlandığını görenler, gölden balık tutmazlar (Seyidoğlu 1985: 170).
- III.D.3.1687. Sancağın kutsallığına inanmayan komutanın sancağı karakola götürmesinden sonra karakolda yangın çıkar (Çıblak 1995: 205).
- III.D.3.1688. Sudan çıkan boğayı (kutsal) öldürten ağanın köyü yıkılır ve ağa bütün varlığını kaybeder (Korkmaz 2015: 283).
- III.D.3.1689. Taş atılan veya küçümsenen göl, etrafa su ve ateş saçar (Işık 1998: 73).
- III.D.3.1690. Taşa küfredip üstüne tuvaletini yapan çocuk, kapalı yerlerde dahi taş yağmuruna tutulur (Önal 2013: 292).
- III.D.3.1691. Ulu ağaç, kendisini kesen adamların rüyasına girip onları uyarır. Adamlar kulak asmayınca, bu kez bağırarak ve korkarak uyanırlar. Aldıkları dalı yerine koyarlar (Acar 2013: 201).

III.D.3.1692. Üzerinde Arapça “Allah” yazan balıklar yöre halkı tarafından asla tutulmaz. (Kongül 2013: 60).

III.D.4.2401 – III.D.4.3200 Yiyecek ve İçeceklerle Saygısızlık

III.D.4.2401. Annesinin sözü üzerine altını ekmekle temizleyen çocuk, annesiyle taş kesilir (Göde 2002: 337).

III.D.4.2402. Bebeğinin altını ekmekle silen gelin, çocuğuyla beraber taş kesilir (Demir 2013b: 76).

III.D.4.2403. Bebeğinin altını ekmekle silen kadın, bebeğiyle ve koyunlarıyla taş kesilir (Çek vd. 2018: 37).

III.D.4.2404. Buğdayı çok bereketli olan dede, yere dökülünce onlara küfreder ve bereket bozulur (Seyidoğlu 1985: 130).

III.D.4.2405. Çocuğunun altını buğday ekmeği ile temizleyen kadının yüzünden, nehir kurur ve kaybolur (Sakaoğlu 2013a: 54).

III.D.4.2406. Çocuğunun altını deve sütü ile temizleyen kadın, çocuğuyla beraber taş kesilir (Sakaoğlu 2013a: 45).

III.D.4.2407. Çocuğunun altını ekmek ile temizleyen ayı, çocuğuyla beraber taş kesilir (Yüksel 2011: 179).

III.D.4.2408. Çocuğunun altını ekmek ile temizleyen gelin, çocuğuyla beraber taş kesilir (Yüksel 2011: 178).

III.D.4.2409. Çocuğunun altını ekmekle silen gelin, yanındaki eşyalarla beraber taş kesilir (Acar 2013: 153).

III.D.4.2410. Çocuğunun altını ekmekle silen kadın ve çocuğu, kaplumbağaya dönüşüler (Önal 2013: 146).

III.D.4.2411. Çocuğunun altını ekmekle temizleyen kadın ve kadının içinde bulunduğu gelin alayı taş kesilir (Acar 2013: 152).

III.D.4.2412. Çocuğunun altını ekmekle temizleyen kadın, çocuğuyla beraber taş kesilir (Çıblak 1995: 228; Gündüz Alptürker 2013: 184; Karasu 1997: 4).

III.D.4.2413. Çocuğunun altını gözleme ile temizleyen kadın, çocuğuyla ve gelin alayıyla beraber taş kesilir (Yakın 2017: 128).

III.D.4.2414. Çocuğunun altını gözlemeyle temizleyen gelin, çocuğuyla beraber taş kesilir ve yedi yıl kıtlık olur (Bıldır 2008: 102).

III.D.4.2415. Çocuğunun altını hamurlu elleriyle temizleyen kadın kaplumbağaya dönüşür (Sancak 2008: 95).

III.D.4.2416. Çocuğunun altını şepitle temizleyen gelin, çocuğuyla beraber taş kesilir (Emiroğlu 1993: 173).

III.D.4.2417. Çocuğunun altını yufka ile temizleyen gelin, çocuğu ve atı ile taş kesilir (Önal 2013: 166).

- III.D.4.2418. Çocuğunun altını yufkayla temizleyen kadın taş kesilir (Günay vd. 1996: 36; Yakın 2017: 129).
- III.D.4.2419. Çocuğunun altını yufkayla temizleyen kadın, çocuğuyla beraber taş kesilir (Göde 2002: 335; 338; Şahin 2010: 162).
- III.D.4.2420. Çocuğunun altını yufkayla temizleyen kadın, çocuğuyla ve gelin alayıyla beraber taş kesilir (Helimoğlu Yavuz 1993: 182; Kara 1993: 130; Şahin 2004: 179).
- III.D.4.2421. Ekmek ile temizlenen kervancı başı, develeriyle beraber taş kesilir (Önal 2013: 166).
- III.D.4.2422. Ekmek kırıntılarının bulunduğu yere tuvaletini yapan çoban taşa dönüşür (Atakan 2002: 15).
- III.D.4.2423. Ekmek kırıntılarının bulunduğu yere tuvaletini yapan çoban, koyunlarıyla beraber taşa dönüşür (Atakan 2002: 15).
- III.D.4.2424. Ekmekle çocuğunun altını temizleyen kadın, çocuğuyla, teknesiyle, senidi ve oklavasıyla taş kesilir (Göde 2002: 336).
- III.D.4.2425. Hamurlu elleriyle çocuklarının altını temizleyen kadın, çocuklarıyla beraber taş kesilir (Osan 2006: 59).
- III.D.4.2426. Kadın, çocuğunun altını ekmekle siler ve ekmek göğşe çıkar. Kıtık başlar (Çek vd. 2018: 37).
- III.D.4.2427. Kadın, çocuğunun altını ekmekle temizleyince koyunlarla beraber taş kesilir (Tekin 2003: 32).
- III.D.4.2428. Kadın, çocuğunun altını yufkayla silince buğday başakları düşmeye başlar (Bıldır 2008: 102).
- III.D.4.2429. Kadın, çocuğunun altını yufkayla temizler ve atılan yufka alev topuna dönerek köyü kül eder (Göde 2002: 339).
- III.D.4.2430. Tuvaletlerini yufka ile temizleyen çocuklar taş kesilir (annelerinin sözünü dinlemeyen çocuklar taş kesilir) (Yakın 2017: 133).
- III.D.4.2431. Yufkayla taharet alan gelin, alayıyla beraber taş kesilir (Emiroğlu 1993: 172).

II.E.1 – II.F.200 İnanmama

- III.E.1. Allah'a karşı gelen Nemrut'un ve putperestlerin evleri yıkılır (Kurtoğlu 2008: 25).
- III.E.2. Allah'ı inkâr eden Nemrut, Allah'ın görevlendirdiği bir sivrisinek ile öldürülür (Kurtoğlu 2008: 18).
- III.E.3. Dini gerçek olmayan rahip, ateşin içinde yürüyünce kül olur (Tozlu 2013: 88-89).
- III.E.4. Gökten inen taşı almak isteyen gayri Müslimler çarpılır (Kara 1993: 131).
- III.E.5. Herkesin puta tapılmasının istendiği yerde bir Nevruz günü tufan çıkar ve herkes ölür (Duman 2010: 52).
- III.E.6. İlyas peygambere inanmayan sultan, kuru kafaya dönüştürülür (Kara 1993: 4).
- III.E.7. İnancı sağlam olanlar fırında yanmazlar (Karadavut 1992: 281).
- III.E.8. İnanmadığı ziyaret yerini ateşe veren binbaşı, rüyasında yatırı görerek korkar ve ziyaret yerini yaptırır (Kara 1993: 22).

- III.E.9. Kalpten inanmaya derviş, yanarak ölür (Tekin 2003: 44).
- III.E.10. Kalpten inanmayan papaz, yanarak ölür (Tekin 2003: 43).
- III.E.11. Kazanları kaynatan mum, kendisine bakılınca söner (Emiroğlu 1994: 286).
- III.E.12. Kerameti ifşa edilen adam, ortadan kaybolur ve ölü bir vaziyette bulunur (Emiroğlu 1993: 290).
- III.E.13. Putlara tapanlar ve peygambere isyan edenler, Allah tarafından cezalandırılır (Alpaslan 2010: 94).
- III.E.14. Tekke, kendisine inanmayan insanlara zarar verir (Balaban 2013: 540).
- III.E.15. Tekke'yi hafife alıp bahçedeki yemiştan yiyen kadın hamile kalır ve on aydan sonra doğum yapar (Balaban 2013: 540).
- III.E.16. Türbeye inanmayan insanlar ölmeye başlarlar (Güzel 2016: 202).
- III.E.17. Türbeye inanmayanlar ölmeye başlayınca, köylüler türbeyi yeniden yaptırırlar (Güzel 2016: 202).
- III.E.18. Türbeye inanmayıp çalgı ezgisini çalan çalgıcının ağzı felç olur (Yurtoğlu 2006: 318).
- III.E.19. Veli'ye inanmayan ve onu suçlayan kadın, taş kesilir (Gündüz Alptürker 2013: 121).
- III.E.20. Yatıra inanmayan adam, sürekli uyarılınca inanmaya başlar (Önal 2013: 378).
- III.E.21. Yatıra inanmayıp çevresindeki ağaçlardan kesen adam felç olur (Görkem 1987: 196).
- III.E.22. Ziyaret yerinin kerametine inanmayan kadın, dereye mosmor bir şekilde bulunur ve bir süre sonra ölür (Kara 1993: 44).

III.F.1 – III.F.200 Sırrı İfşa Etme

- III.F.1. Bereketin sebebi ifşa edilince bereket kaçır (Demir 2013b: 110).
- III.F.2. Bir mum, hamamı ısıtır ama sır ifşa olunca mum söner (Göde 2002: 495).
- III.F.3. Buğdayın nereden geldiğini merak eden gelin, değirmende bir yılanın buğday akıttığını görür. Yılan hemen ortadan kaybolur (Gökşen 1999: 73).
- III.F.4. Camideki yaratıkların ağzına tükürdüğünü ve böylece erdiğini ifşa eden çoban, kerametini kaybeder (Gökşen 105).
- III.F.5. Camiye gelen ağaçların nereden geldiğini merak eden köylü, sabah namazında gider ve sırrı görmemesi için gözleri kör edilir (Çek vd. 2018: 26).
- III.F.6. Çocuğunu geyiklerin verdiği sütle doyurduğunu söyleyen adam, geyikleri bir daha göremez (Güzel 2016: 160).
- III.F.7. Dervişlerle alay eden adam, gece boyunca etrafını saran köpekler tarafından korkutulur (Mazıcı 2012: 82).
- III.F.8. Evliya olduğunu söyleyen kişi, bu makamı kaybeder (Çıblak 1995: 193).
- III.F.9. Gaipen haber alan gelin, sırrı ifşa eder etmez ölür (Göde 2002: 485).
- III.F.10. Gece şeyhin evini soymaya giden hırsız, her yerin aydınlandığını görünce, yakalanma korkusuyla dışarı çıkar (Akin 2008: 153).
- III.F.11. Gözünün perdesi olmadığını ifşa eden kadın ölür (Uluslan 2009: 275).
- III.F.12. Hamamı ısıtan mum, sır ifşa edilince söner (Olgun 1989: 129; 132; Sancak 2008: 120).

- III.F.13. Hayvanlarını seyit mezarında otlatan adamın bütün hayvanları telef olur (Demir 2013a: 48).
- III.F.14. Hazinesinin yerini rüyasında gören adam, sırrı ifşa edince hazine kaybolur (Göde 2002: 441).
- III.F.15. Her sene duvarı yarıp ortaya çıkan allı gelin, sırrını ifşa etmek isteyen adama yalvarır (Özçelik 1995: 142).
- III.F.16. Hızır, halk içinde ifşa edilince ortadan kaybolur (Sancak 2008: 71).
- III.F.17. Hızır'ın bolluğunu ifşa eden kadının evindeki bereket biter (Görkem 1987: 218).
- III.F.18. Hızır'ın kendisine verdiği kerameti dillendiren kadın ölür (Uğurlu 2010: 195).
- III.F.19. Hızır'ın sırrını ifşa eden adam ve ailesi, çeşitli felaketlere uğrarlar (Önal 2013: 420-421).
- III.F.20. Hz. Süleyman'ın bedduasını alan yarasa tüysüz kalır (Değer 2014: 229).
- III.F.21. İki başlı yılanın sırrını söyleyen adam, türlü belalara uğrar (Önal 2013: 289).
- III.F.22. Kayınpederine hasta yatağında bakan gelin, onun yatağının altında bir avuç kurt görür. Gördüğünü söyleyince kurtlar kaybolur (Yağbasan 2013: 176).
- III.F.23. Kazanı ısıtan üç mum, kendilerine bakılınca söner (Olgun 1989: 172).
- III.F.24. Kendiliğinden gelen yemeğin sırrı ifşa edildiğinde tekrar gelmez (Demir 2013b: 165).
- III.F.25. Kerameti gören kadının gözleri kör olur (Akkuş 2018: 86).
- III.F.26. Kerameti/sırrı ifşa edilen veli/derviş ölür (Çek vd. 2018: 24; Karadavut 1992: 249; 251; 253; 258; Keser 2014: 164; Taner 1998: 65; Uğurlu 2010: 197; Yağbasan 2013: 129; Yalçinkaya 2008: 125).
- III.F.27. Kilerlerinde bir zatın yaşadığını ifşa eden kadın, kilerde altın bulamaz (Göde 2002: 483).
- III.F.28. Nur içinde namaz kılan gelinin sırrı ifşa edilince ölür (Göde 2002: 486).
- III.F.29. Rüya da görülen su kaynağı aile dışından birine söylenince, kaynağın etrafındaki kişiler donarak taş kesilirler (Çıblak 1995: 282).
- III.F.30. Sınırları türbeye doğru genişleyen ilçe her seferinde batar (Çıblak 1995: 252).
- III.F.31. Sır ifşa edilince kız suretinde görünen yıldız kaybolur (Helimoğlu Yavuz 1993: 195).
- III.F.32. Sırrı ifşa eden kızın altınları kaybolur (Karasu 1997: 21).
- III.F.33. Sırrı ifşa olan Veli yamaçtan atlar ve uçmaya başlar (Akkuş 2018: 36).
- III.F.34. Sırrını ifşa eden adamın önce koyunları, sonra da kendisi ölür (Keser 2014: 140).
- III.F.35. Sırrını ifşa eden kadın uçarak kaybolur (Emiroğlu 1993: 183).
- III.F.36. Sırrını ifşa eden Veli, Kur'an'ı ezberlemeden çalışamaz (Işık 1998: 47).
- III.F.37. Sırrının ifşa edilmesini istemeyen Hızır, beş vakit namazlarından birini köyde kılmaya söz verir (Pehlivan 2004: 122).
- III.F.38. Sırrının ifşa edilmesini istemeyen Hızır, beş vakit namazlarından birini köyde kılmaya söz verir (Pehlivan 2004: 123).
- III.F.39. Şehit kızın sırrını ifşa eden çocuk, annesinin bedduasını alır ve kör olur (Gökşen 1999: 94).
- III.F.40. Şeyhin kerametini ifşa eden adam, fakirleşir ve bütün aile fertlerini kaybeder (Akın 2008: 158).

- III.F.41. Şeyhten alınan paranın sırrı ifşa edilince, paranın bereketi kaçır (Yüksel 2011: 106).
- III.F.42. Türbenin yakınına otel yapan adam felç kalır (Değer 2014: 206).
- III.F.43. Veli, kerametini gizlemek için orucunu yer (Sönmez 1994: 339).
- III.F.44. Veli'nin kerametini ifşa eden adam ölür (Kara 1993: 36).
- III.F.45. Veli'nin sırrını ortaya çıkaran bekçi ölür (Taner 1998: 39).
- III.F.46. Veli'nin verdiği para eksilmez ancak sır ifşa edilince para tükenir (Seyidoğlu 1985: 54).
- III.F.47. Veli'yi gördüğünü dillendiren adam, onu bir daha göremez (Yağbasan 2013: 121).
- III.F.48. Velinin kerametini ifşa eden kız, çeşitli belalara uğrar (Önal 2013: 389).
- III.F.49. Velinin sırrı ortaya çıkarılınca, köyde bereketsizlik başlar, insanlar kellik ve körlükle cezalandırılırlar (Akın 2008: 156).
- III.F.50. Veliyle dalga geçtikten sonra onun sırrını anlatan genç, hastalanıp ölür (Tozlu 2013: 69).
- III.F.51. Yatıra gelen geyikleri sağan ve bunu herkese söyleyen kadının çocuğu sakat kalır (Karadavut 1992: 266).
- III.F.52. Yatırın kerametini görmek için saklanan adam, onun bedduasını alır ve kör olur (Akkaya 2015: 16).
- III.F.53. Yatırın kerametini ifşa eden adam, bir süre sonra ölür (Tozlu 2013: 103).

III.G.01 – III.G.200 Yasağı Çiğneme

- III.G.1. Yasak yerde çalı toplayan adam, rüya görünce korkar ve kındığı çalıları geri götürür (Acar 2013: 200).
- III.G.2. Yılan, şeytanı cennete soktuğu için ayakları alınarak cezalandırılır (Değer 2014: 229).
- III.G.3. Şeytan'ın cennete girmesine izin veren yılanın ayakları kesilip dünyaya gönderilir (Göde 2002: 357).
- III.G.4. Şeytanı cennete sokan yılanın ayakları yok olur ve sürünmeye mahkûm edilir (Dervişoğlu 2016: 296).
- III.G.5. Veli'nin yasağını çiğneyip köyde davul çaldıran gelin şiddetli bir hastalığa tutulur ve davul, ilk vuruşta patlar (Günay vd. 1996: 24).
- III.G.6. Şeytanın girmesine sebep olan yılan, sürünmekle cezalandırılır (Önal 2013: 149).
- III.G.7. Veli'nin koyduğu yasak çiğnenip davul zurna çalınca köyü sel basar (Akkuş 2018: 107).
- III.G.8. Yılan eskiden dev gibi ayakları olan bir varlıktır fakat şeytanı cennete aldığı için ayakları geri alınarak cezalandırılır (Çelik 2008: 409).

III.H.1 – III.H.200 Diğer Dini Korkular

- III.H.1. Adam, gözleriyle yolu aydınlatan şeyhten korkar (Pehlivan 2004: 136).
- III.H.2. Ağanın taş kesildiği bölgeye kimse yaklaşmaz (Kara 1993: 126).
- III.H.3. Allah'ın kendisiyle gönderdiği haberi yanlış ileten karga, cezalandırılır ve yılda yalnızca kırk gün su içer (Yakın 2017: 138).
- III.H.4. Alnı kesilen Hz. Zekeriya, “of” der ve peygamberliğinin elinden alındığını iştince susup sabreder (Keser 2014: 98).

- III.H.5. Camide bir adamla (Hızır) görüşen adamın içini bir ürperti kaplar ve şehadet getirerek camiden çıkar (Akkuş 2018: 54).
- III.H.6. Çıplak şehit cenazesinin üzerindeki örtü kalkınca, şehit, tenasül yerini örter. Bunu gören etraftakiler korkup kaçarlar (Kara 1993: 75).
- III.H.7. Çocuk, gördüğü adamın melek olduğunu anlayınca korkar (Çek vd. 2018: 46).
- III.H.8. Dede'nin tespihinin yılanı dönüştüğünü gören insanlar bağırıp evi terk ederler (Bazancir 2010: 46).
- III.H.9. Dedesinin evini yaptıran fakat her gün eski haline geri döndüğünü gören torun, korkar ve vazgeçer (Gökşen 1999: 74).
- III.H.10. Deli'ye vuran imam, gece rüyasında Hz. Peygamber tarafından uyarılır ve Deli'ye tekrar dokunmaz (Görkem 1987: 205; 206).
- III.H.11. Deprem olunca, Bingöl'ün yatırları hep beraber dua ederler ve bu olayı gören kişinin ödü kopar ve ölür (Bazancir 2010: 69).
- III.H.12. Dervişin döktüğü toprağın denizi doldurduğunu gören denizciler korkarlar (Taner 1998: 65).
- III.H.13. Diri diri gömülen adam, zebanilerle karşılaşır (Demir 2013b: 143).
- III.H.14. Evinin çatısının uçtuğunu gören ve şeyh tarafından uyarılan kız, tesettüre girer (Pehlivan 2004: 168).
- III.H.15. Gaipten gelen sese kulak asmayıp ezgilerini çalmaya devam eden çalgıcılar, gelin alayıyla beraber taş kesilir (Yurtoğlu 2006: 318).
- III.H.16. Gaipten gelen sese kulak asmayıp ezgilerini çalmaya devam eden çalgıcılar, gelin alayıyla beraber taş kesilir (Demir 2013b: 93).
- III.H.17. Gayrimüslim genç, dininden dolayı Müslüman bir kızı istemeye cesaret edemez (Sancak 2008: 104).
- III.H.18. Gece velinin mezardan çıktığını gören bekçi korkar ve kaçar (Taner 1998: 39).
- III.H.19. Gece yarısı tabutta bir şehit gören adam korkar ve bir süre sonra ölür (Işık 1998: 123).
- III.H.20. Görünmeyen bir el tarafından tokatlanan kadın, şeyhin ayaklarına kapanır ve her sene onu ziyaret edip kurban keser (Sancak 2008: 79).
- III.H.21. Hasta kadın, rüyasında şeyhi görünce ve tedavi edilebileceğini öğrenince korkar ve çaresizce oraya gider (Değer 2014: 206).
- III.H.22. Hasta kız bebek, gece manastırda bırakılır ve sabaha iyileşmiş ve cinsiyeti değişmiş olarak bulunur (Sancak 2008: 82).
- III.H.23. Hazineyi koruyan şehit ruhları, hazineden pay alanların evlerinden hazineyi götürürler (Göde 2002 443).
- III.H.24. Hıdırellez'de tarladan ot ayıklamaya giden kadın ölür (Çek vd. 2018: 41).
- III.H.25. Hırsız, veliyle karşılaşır ve veli, hırsızın aklından geçenleri söyleyince, hırsız tövbe eder (Dervişoğlu 2016: 422).
- III.H.26. İçinde kabir bulunan evin ocağında geceleri ateş yanar ve Kur'an sesi duyulur (Seyidoğlu 1985: 44).

- III.H.27. İçki içen ve adam öldüren iki melek, kıyamete kadar dünyadaki bir kuyuda baş aşağı bağlanarak cezalandırılırlar (Güzel 2016: 204).
- III.H.28. İki gün üst üste şehidi rüyasında gören yüzbaşı, onun mezarını yaptırır (Seyidoğlu 1985: 31).
- III.H.29. Kerametler gösteren kızıdan korkan halk, onun kerametinin bakireliğinden ileri geldiğini düşünerek, kızın peşinden birkaç genç gönderirler (Çıblak 1995: 203).
- III.H.30. Köylülerin bir kısmı, hazineyi şehitlerin koruduğunu düşünerek hazineden pay almazlar (Göde 2002: 443).
- III.H.31. Mertebesi yüksek olan veli, düşman askerlerinin gözlerine bakınca onları korkutur ve bayıltır (Dervişoğlu 2016: 380).
- III.H.32. Mezarı olmayan şehit kadın, kara çarşafı bir kadın olarak görünür ve mezarının yapılmasını ister (Dervişoğlu 2016: 416).
- III.H.33. Mürşit olması dolayısıyla uğursuzluğa uğradığına inanan adam, tekkeyi terk etmeye karar verir (Akın 2008: 150).
- III.H.34. Müslüman ölülerin yanına bir gayrimüslim gömülmek istenince fırtına çıkar (Duman 2010: 159).
- III.H.35. Nefis verilen iki melek, içki içer ve adam öldürürler (Güzel 2016: 204).
- III.H.36. Nefislerine uydukları için cezalandırılan iki meleğin yüzleri simsiyah, saçları çok uzundur (Güzel 2016: 205).
- III.H.37. Nefislerine uydukları için cezalandırılan iki melek, insanlar tarafından görünebilirler (Güzel 2016: 205).
- III.H.38. Ölen Veli'nin melekler tarafından yıkandığını gören adamın dili tutulur (Gökşen 1999: 179).
- III.H.39. Ölmüş akrabalarının mezarlarını taşıyanlar, ölünün şehadet parmağının çürümediğini görünce korkarlar (Acar 2013: 248).
- III.H.40. Rızkın Allah'tan gelmediğine inanan adam, kendisini bir mağaraya kapatır. Büyük kerametlerle karşılaşınca şehadet getirir ve iman eder (Sancak 2008: 115).
- III.H.41. Rüyasında yatırları gören kral korkar ve şehre saldırmaktan vazgeçer (Yüksel 2011: 193).
- III.H.42. Savaşıkları velinin yardımına bir kartalın geldiğini gören askerler kaçarlar (Yalçinkaya 2008: 145).
- III.H.43. Sultanın bazı hareketlerini beğenmeyen şeyh, onu fotoğrafını ters çevirdikten sonra sultan tahttan indirilir (Özdemir 2003: 192).
- III.H.44. Şehitlerin koruduğu hazineden alan köylüler, korkularından evlerinden çıkmazlar (Göde 2002: 443).
- III.H.45. Şeyhine yalan söyleyen ve yalanı ortaya çıkan zat, korkusundan ve utancından bayılır (Dervişoğlu 2016: 405).
- III.H.46. Türbeden ışıklar çıktığını gören adam, korkusundan türbeye girer (Akın 2008: 155).
- III.H.47. Türbenin yapılmasına izin vermeyen vali, rüyasında şeyhi görünce çok korkar ve türbeye izin verir (Yalçinkaya 2008: 120).

- III.H.48. Türbeye selam veren ve yatırın kalkıp selamını aldığını gören adamın dili tutulur (Sönmez 1994: 355).
- III.H.49. Veli'nin buluttan bir tabut çıkardığını gören delikanlı korkar (Seyidoğlu 1985: 70).
- III.H.50. Veli'nin kerametlerini duyan vali korkar ve onunla görüşmeyi kabul eder (Gökşen 1999: 79).
- III.H.51. Veli'nin köyü koruduğuna inanan adamlar, köye bir daha saldırmazlar (Yalçinkaya 2008: 136).
- III.H.52. Vücudu sakat çocuk, imanının da zayıf olacağı düşünülerek tarikata alınmaz (Pehlivan 2004: 132).
- III.H.53. Yanlış dua eden çoban, sürüsüyle beraber taş kesilir (Tozlu 2013: 27).
- III.H.54. Yatır ordusuyla karşılaşan adam korkar ve bir köşede bekler (Emiroğlu 1993: 292).
- III.H.55. Yatırda insanların korkabileceği şeyler görüp korkmalarını engellemek için, gece yatırın çevresinden geçmemeleri tembih edilir (Yalçinkaya 2008: 126).
- III.H.56. Yatırın ululuğundan korkan şeyh, hayvanından inip yaya olarak gider (Sönmez 1994: 352).
- III.H.57. Yatırın üzerine dikilen binada oturan kadın, ev kilitliyken bir kedi görür ve daha sonra kapının açık olduğunu, kedinin de kaybolduğunu fark eder (Seyidoğlu 1985: 119).

IV.1 – IV.300 Çeşitli Tabiat Unsurlarından ve Eşyanın Tabiatından Korkma

- IV.1. “Destûr” demeyen insanlara yılanlar zarar verir (Çıblak 1995: 217).
- IV.2. Ahırda yılan ve yılanın ağzından buğday aktığını gören kadın korkar ve bağdırdıktan sonra bayılır (Akkuş 2018: 89).
- IV.3. Akşam olunca üç kız kardeşin içine korku düşer (Atakan 2002: 16).
- IV.4. Akşam vakti sokakta tek başına kalan kız korkar ve eve gitmeye cesaret edemez (Yalçinkaya 2008: 122).
- IV.5. Ateşten korkan kral korkutulup kaçırılır (Balaban 2013: 583).
- IV.6. Ayı, bir kızı kaçıtır ve ondan çocuk sahibi olur (Yüksel 2011: 179).
- IV.7. Bir yılanın kendisine bakmakta olduğunu gören kız çok korkar (Sönmez 1994: 412).
- IV.8. Büyük bir yılanla karşılaşan adam korkar ve dua ettiğinde yılan taşa dönüşür (Yüksel 2011: 176).
- IV.9. Cami avlusundaki akreplerden korkan insanlar rahat edemezler (Helimoğlu Yavuz 1993: 251).
- IV.10. Elbiselerinin üzerine yılan olduğunu gören ahali korkar (Oğuz ve Yavuz 2005: 14).
- IV.11. Gölün çocuk kutunu verdiği ailenin bir oğulları olur. Çocuk delikanlılık çağına geldiğinde göl kenarında kaybolur (göl, verdiği çocuğu geri alır) (Akkuş 2018: 106).
- IV.12. Güneş, aslında gecelerden korkan bir kızdır (Çek vd. 2018: 34).
- IV.13. Hava kararınca ormanda yalnız kalan kızlar korkularından ağlarlar ve dua ederek taş kesilirler (Gökşen 1999: 121).

- IV.14. Hırsızlık yapmak isteyen işçi, bir yılan görünce çılgın atarak kaçar (Özdemir 2003: 194).
- IV.15. İki yılan, yılanları öldüren adamı takip eder ve onun yüzüne tükürerek suratını çeperli yaparlar (Yağbasan 2013: 161).
- IV.16. İneği kaybettiği için kaynanasından korkan ve gece yarısı ormanda bebeğiyle yalnız kalan gelin, dua eder ve bebeğiyle beraber taş kesilir (Gökşen 1999: 129).
- IV.17. İnsanlar yılan, çıyan ve ejderhaların korkusundan şehre giremezler (Duman 2010: 66).
- IV.18. İnsanların başına bela olan kara yılan, belalı bir kadından korkup kaçar (Helimoğlu Yavuz 1993: 246).
- IV.19. Kadın, nereye giderse arkasından gelen yilandan korkar (Helimoğlu Yavuz 1993: 129).
- IV.20. Kaplanların kükremesinden hamile kadınlar çocuklarını düşürürler (Çıblak 1995: 235).
- IV.21. Kestiği ağaçları almaya giden adam, karşısında büyük bir yılan görür ve çok korkar. Yılanı öldürür (Demir 2013a: 206).
- IV.22. Kızları bir yılan tarafından rahatsız edilince, aile, kızlarıyla beraber şehri terk eder (Sönmez 1994: 412).
- IV.23. Köpeğin saldırıp korkuttuğu çocuk cinnet geçirir (Değer 2014: 191).
- IV.24. Kurtların ve köpeklerin ulumalarından korkan iki kardeş, dua eder ve taş kesilirler (Tozlu 2013: 30).
- IV.25. Medrese ile cami arasında, yılanlara ve akreplere insanları sokmamaları için büyü yapılmıştır (Sancak 2008: 92; 93).
- IV.26. Mutfağında büyük bir yılan gören kadın çok korkar (Demir 2013b: 260).
- IV.27. Reisin kızı yılanlardan çok korkar (Emiroğlu 1993: 259).
- IV.28. Tarlalarında yılan gören köylüler, şeyhten yardım isterler (Pehlivan 2004: 134).
- IV.29. Vahşi hayvanların önüne atılan insanlar önce korunmaya çalışırlar. Kurtulamayacaklarını anladıklarında hayvanlara teslim olurlar (Çıblak 1995: 250).
- IV.30. Yabani hayvanlardan korkan adam dua eder ve hayvanlar aniden dağılır (Güzel 2016: 183).
- IV.31. Yilandan çok korkan adam dua eder ve yılan taş kesilir (Gökşen 1999: 134).
- IV.32. Yılanın eşini öldüren adam, iki jandarma tarafından yılanların mahkemesine yargılanmak üzere götürülür (Çıblak 1995: 217).
- IV.33. Yılanla karşılaşan kız korkar ve dua ederek yılanla beraber taş kesilir (Çıblak 1995: 227).
- IV.34. Yılanlardan çok korkan kız, vasiyetinde kendisine yılanların ulaşamayacağı bir mezar yaptırılmasını ister (Emiroğlu 1993: 303).
- IV.35. Yolda iki kurt gören adam, korkudan yolunu değiştirir (Yağbasan 2013: 132).

V. Korkuya Bağlı Hastalıklar

V.A.0 – V.A.50 Fobiler

V.B.0. – V.B.50 Sosyal Anksiyete Bozukluğu – Anksiyete

V.C.0 – V.B.50 Travma Sonrası Stres Bozukluğu

V.D.0 – V.D.50 Akut Stres Bozukluğu

V.E.0 – V.E.50 Obsesif-Kompulsif Bozukluk (Takıntı-Zorlantı Bozukluğu)

V.F.0 – V.F.50 Yaygın Kaygı Bozukluğu

V.G.0 – V.G.50 Panik Bozukluğu/ Panik Atak

V.H.0 – V.H.50 Perseküsyon Paranoyası

SONUÇ

Korku, birçok yönüyle insanı tarihin en önemli itici güçlerinden biri olmuştur ve bu konumunu günümüzde birçok açıdan devam ettirmektedir. Bu yönüyle korku, anlatılarda da oldukça yoğun bir biçimde kullanılan bir yöntem olarak görülmelidir. Türkiye'nin hemen her şehriden incelenen 10.000'in üzerinde masal ve efsanede toplamda 9147 korku motifi tespit edilmiştir. Tespit edilen unsurlar, 5 ana başlıkta sınıflandırılmıştır. Bu başlıklar sırasıyla I. Sosyal Korku Motifleri (3610), II. Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular (4255), III. Dini Korkular (1027), IV. Çeşitli Tabiat Unsurlar ve Eşyanın Tabiatından Korkma (126) ve V. Korkuya Bağlı Hastalıklar (23)'tür. Fakat aynı olduğu tespit edilen unsurlar katalogda yeniden gösterilmemiştir ve bu nedenle de tespit edilen unsur sayısının 10.000'in üzerinde olduğu ifade edilmelidir. Türkiye sahasının masal ve efsanelerindeki korku kültüründen yola çıkılarak, korkuyla ilgili şu sonuçlara varılmıştır:

1. Korku, düzenin inşasına olanak tanır: Anlatılar, birtakım eylemleri gerçekleştiren, değer yargılarına sahip olan insanları çeşitli şekillerde cezalandırarak, bir başka ifadeyle dinleyiciyi korkutarak olmaması gereken üzerinden, olması gereken sosyolojik değerleri inşa ederler. Bu husus, yalnızca dâhili, bir başka ifadeyle bireyin içinden kaynaklanan korkular için değil, olağanüstü güçlere ve varlıklara bağlı korkular için de geçerlidir.
2. Korku, düzenin devamlılığına olanak tanır: 1. maddede ifade edilen işlev, anlatılar, din yahut sözlü anlatımlar yahut yazılı olmayan çeşitli uygulamalar vasıtasıyla inşa edildikten sonra korkunun işlevi, bu düzenin devamlılığını sağlamaktır. Hâlihazırda benimsetilmiş olan değerlerin ve sağlanan toplumsal düzen, bireyin düzeni bozması ve değer aşımı durumunda karşılaşılabileceği durumlar gözler önüne serilerek bu işlev yerine getirilmiş olur.

3. Korku, bir eğlence aracıdır: I.E. Bir Eğlence Aracı Olarak Korku başlığında da belirtildiği gibi korku, insanların aynı zamanda duymaktan keyif aldıkları bir duygu durumudur. II. Olağanüstü Varlıklar ve Güçlere Bağlı Korkular başlığı ve bu başlık altında ele alınan çeşitli korku motifleri, her ne kadar çeşitli pratiklere ve korunmaya yollarına dayalı olsalar da, anlatı bazında onlar, aynı zamanda bir eğlence işlevi üstlenirler.

4. Korku, bilgi birikimini aktarır: Birinci Bölüm’de de belirtildiği gibi korku, yaptırıma dayalı olması nedeniyle etkili bir öğrenme aracıdır. Masal, efsane, destan yahut farklı formlardaki anlatıların dinleyiciyi korkutmak, onlara dış dünyayla nasıl başa çıkacağını çeşitli yönleriyle göstermek işlevi, korkunun bilgi birikimini aktarmasında etkin rolünü ortaya koyar.

Dolayısıyla anlatı ekonomisi üzerinden temellendirilen korku kültürü, her yönüyle kolektif şuura dayalı bir süreç olarak okunmalıdır. Nitekim eğlenmeye veya düzenin inşasına-devamlılığına dayanan korku, kolektif bir biçimde gerçekleştirilen çift yönlü bir süreç olarak işler. Buna göre eğlenmek için duyumsanan korku, anlatıcı-dinleyici arasında kolektif bir üretimin gerçekleştirilmesine olanak tanırken; toplumun temel yapı taşı olan bireyi, korkutmak üzerinden çeşitli değerlere yönlendirir. Bilindiği gibi korku sinemasının ortaya çıkışı XX. yüzyılın sonuna tekabül eder. Ancak köy seyirlik oyunları ve Karagöz yahut muayyen zamanlarda gerçekleştirilen çeşitli oyunlar, birçok bakımdan korkutmak ve eğlendirmek esasına bağlıdırlar. Bu yönüyle anlatılar, barındırdıkları korku motifleri bir kenara bırakılırsa, anlatılışları itibariyle de dinleyici açısından korkarak, anlatıcı açısından ise korkutarak eğlenmenin bir örneğini gösterirler. Fakat kolektif bir üretim olan bizzat anlatı vasıtasıyla eğlenmek, metin bağlamında incenebilecek bir husus değildir. Bu çalışmada ağırlıklı olarak metin bağlamında korku motifleri ele alınarak değerlendirilmiş olsa da, I.E. Bir Eğlence Aracı Olarak Korku başlığında, kolektif bir üretim olan masal yahut efsane anlatıcılığının eğlence yönü üzerinde de durulmuştur. Buna göre masallar, efsanelere nazaran korkmak yahut korkutarak eğlenmenin daha baskın bir özelliğini sergilerler. Ancak efsaneler, uygun bir bağlamda ve dinleyici kiltesinde birer eğlence aracına dönüşebilirler. Nitekim efsanelerde tespit edilen korku motifi sayısı, masallara nazaran oldukça fazladır ve onların bilhassa Olağanüstü Varlıklar-Güçler etrafında şekillenmeleri ve inandırıcılık

gayesi gütmeleri, onların korkutuculuk düzeylerini de etkilemektedir. Buna göre efsanelerin masallara nazaran daha korkutucu özellikler barındırdığı ifade olunmalıdır.

Bununla beraber korku motifleri barındıran anlatılar, korkuyu kendi yapıları ve işlevleri etrafında inşa ederek yeniden işlerler. Bir başka ifadeyle korku motifleri, ele alındıkları anlatının yapısına uygun bir mahiyete göre tezahür ederler. Ancak Sosyal Korku Motifleri başlığında ele alınan çeşitli değerler, kötülükler yahut temel ihtiyaçlar, anlatı türü fark etmeksizin benzer bir mahiyette ele alınmışlardır. Bunun nedeni, söz konusu başlıkların evrensel birer nitelik taşımaları ve dolayısıyla anlatı formu ne olursa olsun, bu değerlerin benzer bir biçimde ele alınmalarıdır.

İncelenen korku motiflerinde I.A. Hayatta Kalma başlığı altında sınıflandırılan 1. Besin, 2. Ölme-Zarar Görme ve 3. Barınma hususları, en temel ve en aktif korku motifleridir. Bu durum da onların diğer korku motiflerine, diğerlerine nazaran daha baskın geldiğini göstermektedir. Ancak burada, korkunun bir eşiğinin olduğundan, eşik aşımına kadar yukarıda zikredilen hususların baskın olmadığından bahsetmek gerekir. Buna göre, açlık sınırına gelmeyen bir kişi, hırsızlık yapmayacak; zarar gören fakat ölümün eşiğine gelmeyen anlatı kahramanı değer yitimi yaşamayacaktır. Bu nedenle de korku motifleri arasında net bir ayrım yapmak ve herhangi bir korku motifinin bir diğerine her şart altında baskın geldiğini ifade etmek mümkün değildir. Nitekim tespit edilen unsurlar arasında, sevdiğini kaybeden insanların intihar ettikleri, günah işlemektense ölümü seçenlerin varlığı da göze çarpar.

Açıklanması gereken bir diğer durum ise, korku motifleri ve onların duyu organlarıyla olan ilişkileridir. Buna göre herhangi bir korku motifi, hissedildiği duyu organı sayısına göre yoğundur ve korkutuculuğu da bu oranda artar. Fakat bilhassa olağanüstü varlıklara ve güçlere bağlı korkularda, bu durumun mevcudiyeti nispeten ortadan kalkmaktadır. Nitekim söz konusu anlatılarda, herhangi bir varlıkla karşılaşan, dolayısıyla ilk olarak yalnızca onu gören anlatı kahramanı, yoğun bir korku hisseder. Bunun nedeni, korkunun deneyime bağlı olarak oluşması, korku hisseden bireyin, karşılaştığı ve “tehlikeli” olarak nitelediği durumla daha önce karşılaşmamış olsa da, söz konusu duruma ilişkin kolektif şuurun kendine aktardıklarıdır. Dolayısıyla bu minvalde bireylerin korkularının, içinde bulunduğu toplumun korkularının bir yansıması olduğunu açıkça belirtmek mümkündür.

Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular, başlığında ele alınan çeşitli varlıklarda da sıkça belirtildiği gibi, demonoloji ve diablojiye ait çeşitli varlıklar, 1. Dış dünya varlıkları, 2. Ev varlıkları olmak üzere ikiye ayrılmalıdır. Bu durumda da cin, şeytan, peri gibi varlıklar, işbu birinci başlık altında sınıflandırılmalıdır. Burada değinilmesi gereken bir ikinci husus ise, dış dünya ve ev (iç dünya) demon ve diablolarının bağlı bulundukları kültür. İlgili bölümlerde de ifade edildiği gibi, çeşitli olağanüstü varlıkların yaklaştıkları, kaçındıkları yahut tahakküm altına almaya çalıştıkları çeşitli kaynaklar bulunur ki, bunlar anlatılarda yer alan şekliyle ateş, su ve hava olmak üzere üç başlıkta toplanabilir. Buna göre dış dünya ruhlarının ağırlıklı olarak ateş ve su; iç dünya varlıklarının ise hava ve su kültürünün tesiri altında olduklarını söylemek mümkündür. Buna göre al karısı, karabasan, ev kızı, karaura gibi insanları boğmaya çalışan varlıklar su ve hava kültürünün; cin, şeytan, ejderha, ifrit, mekir, içgi baba, dev gibi varlıklar da ateş ve su kültürünün tesiri altındadırlar. Ancak bunlar da kendi içlerinde ciddi bir sınıflandırmaya tabi tutulmalıdırlar. Nitekim cin ve şeytan anlatılarının neredeyse tamamında bu varlıkların ateş kültüne bağlı bulundukları ve suyun onların zaafı oldukları dikkati çekerken; dev ve ejderha gibi varlıklarda bu duruma istina olabilecek örnekler de tespit edilmiştir. Son olarak Conklin'in yamyamlık tasnifi yeniden ele alınmalı ve genişletilmelidir. Buna göre onun beş maddelik yamyamlık tasnifine, VI. Büyü Yamyamlığı ve VII. Farkında Olmadan Gerçekleştirilen Yamyamlık başlıkları eklenmelidir.

İlgili bölümlerde de belirtildiği gibi, Türkiye sahası demonoloji ve diablojisinde bir iç içe geçmişlikten rahatlıkla söz edilebilir. Bunun nedeni, İslamiyet öncesinden beri inanılan birtakım varlıkların, İslamiyet'in kabulüyle beraber gerek biçim değiştirmek gerekse farklı varlıkların altında birleşerek veya kısmi değişikliklere uğrayarak yine inanılmaya devam edilmiş olmalarıdır. Neredeyse bütün varlıklar üzerine etkide bulunan en önemli demon, şüphesiz cindir. Buna göre incelenen efsane ve masallardan yola çıkılarak bir varlığın demonolojik ve diablojik sayılabilmesi için şu şartlardan en az dört tanesini taşıması gerekir:

1. Akşam ezanından sonra ortaya çıkmalı, sabah ezanından, horozun ötmesinden veya besmele çekildikten sonra kaybolmalıdır.

2. İnsanların az bulunduğu veya belirli saatlerde insanların az bulunduğu yerlerde belirtilen vakit aralığında ortaya çıkmalıdır (mezarlık, hamam, değirmen, harap bir yer).
3. İnsan suretine bürünse de ayakları ters veya herhangi bir uzvu normal insan görünüşüne göre eksik olmalıdır.
4. İnsanlara verdikleri soğan veya sarımsak kabukları eve götürüldükten sonra değerli bir nesneye (genelde altına veya paraya) dönüşmelidir.
5. Yalnız kalan, belirtilen vakit aralığında ıssız yerlerden geçen, besmele çekmeden dışarıya veya evinin içine sıcak su döken, dışarıya tuvaletini yapan insanlara musallat olmalıdır.
6. Eski Türk dininden gelen herhangi bir metal eşyayla yakalanma; dua, büyü, havas, hüddam veya çeşitli pratiklerle yakalanma ve hizmete alınmalıdır.
7. İnsanlara tanıdıkları insanların suretinde görünmeleri veya tanınan kişilerin sesiyle seslenmeleri. İnsan suretinde görünmüyorsa tavşan, kara kedi, oğlak, teke, tilki, eşek ördek, kuzu manda veya civcivli tavuk olarak görünmeleridir.
8. Besmele çekilmeden yerine konan nesne, yiyecek, içecek ve kıyafetleri kullanabilme.

Türkiye’de ve dünyada halkbilimiyle ilgili yapılan ve korkuyu kapsayan çalışmaların neredeyse tamamı demonoloji ve diabololoji etrafında şekillenirler. Oysa Sosyal Korku Motiflerinde tespit edilen motif sayısının (3610) Olağanüstü Varlıklara ve Güçlere Bağlı Korkular başlığında tespit edilen motif sayısına (4255) oldukça yakın olduğu görülmektedir. Değinilmesi gereken bir başka husus ise, demonoloji ve diabololojiye dair anlatıların birtakım pratiklerin, bir başka ifadeyle halk inanışlarının devamlılığına ve yerleşmesine olanak tanırken, sosyal bahislerle ilgili anlatıların doğrudan bireyi ve yaşantısını temele almalarıdır. Bir başka ifadeyle bireyi temele alan anlatılar, kolektif hayat ve insanın toplumdaki yeri üzerine, diğer başlıklara nazaran daha yoğun bir biçimde eğilir. Şu durumda, çeşitli olağanüstü varlıkların mevcudiyetleriyle ilgili anlatılar kadar, toplumu ilgilendiren sosyal korkuların da halk muhayyilesinde oldukça önemli olduğu ifade edilmelidir.

Ele alınan anlatıların, özelde de masalların Korkuya Bağlı Oluşan Hastalıkları ele almış olmaları, halk bilgisine ve halk hekimliğine ilişkin birtakım değerlendirmeleri de beraberinde getirmektedir. Buna göre halk hekimliği, yalnızca somut olarak

uygulanan birtakım şifacılık bilgilerini ihtiva ettiği kadar, anlatılar yoluyla psikolojik hastalıkların tedavisini ihtiva ettiğini de göstermektedir. Üstelik psikoloji ve modern psikiyatri için oldukça yeni olan birtakım rahatsızlıkların halk bilgisinde iptidai zamanlardan beri bilinmesi ve bu bilgilerin anlatılar vasıtasıyla sunulması oldukça önemlidir. Keza söz konusu anlatılar ele aldıkları psikolojik hastalığın çözümüyle ilgili modern bilimin sunmuş olduğu (sistemik duyarısızlaştırma, çevre müdahalesi, psikiyatri) çeşitli tedavi biçimlerini, çok eski zamanlardan beri barındırmaktadırlar.

Daha önce de ifade edildiği gibi, çalışmada incelenen anlatıların iki farklı türden müteşekkil olması ve bu anlatı türlerinin işlevleri itibariyle oldukça farklı alanlara yönelmesi, söz konusu anlatıların korkuya bakışlarındaki farklılığı da ortaya çıkarmıştır. Buna göre masallar insan ve değerleri, somut dış dünyada kendi değer ve yargılarıyla, yeterlilikleriyle hayatta kalmaya çalışan insanın mücadelesini, bu mücadeleye uygun korku motifleri etrafında ele alırken; efsaneler ise insan ve görünmez, metafizik âlem arasındaki bağlantıya odaklanmış; efsanelerde görülen motifler de söz konusu bağlantıyla ilgili konularda yoğunlaşmıştır.

Görüldüğü gibi Türkiye sahasının korku kültü, çok çeşitli kaynaklardan beslenmek suretiyle şekillenmiş bir yapıdır. Bu yapı, özelde halk muhayyilesini, Türk toplumunun kültürel köklerini, temel dinamiklerini ve hassasiyetlerini, genelde ise Anadolu insanını her yönüyle anlamak ve değerlendirmeye tabi tutmak için bir mihenk taşı görevini üstlenmektedir. Halk muhayyilesinin sözlü bir biçimi olan anlatılarda korkuyu tespit etmek ve tüm yönleriyle ortaya koymak, bu yönüyle halk muhayyilesini daha da anlaşılır kılacaktır. Öte yandan bu tezin, siyaset bilimi, sosyoloji, psikoloji ve Türkiye için yeni bir saha olan demonoloji ve diabololoji çalışmalarına ışık tutması beklenmektedir.

KAYNAKLAR

Kitaplar

- Aarne, A. & Thompson, S. (1964). *The Types of the Folktale: A Classification and Bibliography*. Helsinki: Academia Scientiarum Fennica.
- Abdulla, K. (2015). *Mitten Yazıya veya Gizli Dede Korkut*. (Akt. Ali Duymaz). İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Acar, İ. H. (1990). *Zara Folkloru*. Sivas: Özemek Matbaası.
- Aça, M., Ekici, M., Yılmaz, M. A. (2012). “Anonim Halk Edebiyatı”, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, M. Öcal Oğuz (ed.). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Adam, Baki. (2006). “Yahudilik”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, Şinasi Gündüz (ed.). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Adler, A. (2010). *İnsan Doğasını Anlamak*. çev. Deniz Başkaya. İzmir: İlya Yayınları.
- Akalın, H. Ş. ve diğerleri, *Büyük Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akay, İ. H. (1942). *Balıkesir Halkiyatından 2. cilt*. Balıkesir: Türk Dili Matbaası.
- Aksoy, Ö. A. ve diğerleri (2009a). *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü III (E-H)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. ve diğerleri (2009b). *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü V (O-T)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. ve diğerleri (2009c). *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü VI (U-Z)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. ve diğerleri (2009d). *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü II (C-D)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Alangu, Tahir. (2010). *Billur Köşk Masalları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Alekseyev, N. A. (2013). *Türk Dilli Sibirya Halklarının Şamanizmi*. (çev. Metin Ergun). Konya: Kömen Yayınları.
- Alpaslan, İ. (2010). *Ağrı Efsaneleri*. İzmir: Birleşik Matbaacılık.
- Alptekin, A. B. (1993). *Fırat Havzası Efsaneleri*. Antakya: Kültür Ofset Basımevi.
- Alptekin, A. B. (2002). *Taşeli Masallar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (4th Edition): DSM-IV*. Washington: American Psychiatric Association.

- Anadol, C. (yty.). *Tarihten Günümüze Kadar Dünyada ve İslâmiyette Halk İnanışları (Sihir-Tılsım)*. İstanbul: Devlet Yayın ve Dağıtım.
- And, M. (1994). *Başlangıcından 1983'e Türk Tiyatro Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- André, C. (2016). *Korkunun Psikolojisi: Fobiler, Korkular, Kaygılar*. (çev. İsmail Yerguz). İstanbul: Say Yayınları.
- APA Dictionary of Psychology, (ed. Gary R. VandenBos), Washington: American Psychology Association.
- Arat, R. R. (1979). *Kutadgu Bilig (İndeks)*. İstanbul: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Araz, R. (1995). *Harput'ta Eski Türk İnançları ve Halk Hekimliği*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Arieti, S. (Ed.) (1974). *American Handbook of Psychiatry*. New York: Basic Books.
- Arslan, A. A. (2000). *Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatlarında Masallar II. Cilt*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Arslan, M. (2008). *Denizli Yöresinden Derlenmiş Masallar (İnceleme-Metinler)*. Denizli: Zirve Yayınları.
- Arsunar, F. (1962). *Gaziantep Folkloru*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Artun, E. (1978). *Tekirdağ Folklor Araştırması*. İstanbul: Tem Ofset.
- Artun, E. (2014). *Ansiklopedik Halkbilimi/Halk Edebiyatı Sözlüğü, Terimler-Motifler-Kavramlar*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Aslan, A. A. (2017). *Ardahan-Çıldır-Göle Masalları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Atılğan, H. (2002). *Murtçu Folkloru*. Adana: Karaisalı Kaymakamlığı Yayınları.
- Avramescu, C. (2011). *An Intellectual History of Cannibalism*. Oxford: Princeton University Press.
- Aydın, N. (2013). *Büyük Sümerce Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Badeli, N. (Haz.) (1997). *Karaman Yıllığı 1997*. Ankara: Karaman Valiliği Yayınları.
- Bapaeva, M. (2013). *Tuva Şamanizmi*. Konya: Kömen Yayınları.
- Barett, L. F. & Lewis, M. & Haviland-Jones, J. M. (2016). *Handbook of Emotions*, (4th Edition). New York: The Guilford Press.

- Barlas, U. (1974). *Anadolu Düşünlerinde Büyüsel İnanmalar*. Karabük: Halka Eğitim Yayını.
- Başekim, M. (2012). *DG*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Battal, A. (1997). *İbni-Mühenna Lûgati*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bayat, F. (2011). *Türk Mitolojik Sistemi 1: Ontolojik ve Epistemolojik Bağlamda Türk Mitolojisi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bayat, F. (2012). *Türk Mitolojik Sistemi 2: Kutsal Dışı, Mitolojik Ana, Umay Paradigmasında İlkel Mitolojik Kategoriler, İyeler ve Demonoloji*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Baydar, A. (1999). *Kur'an Açısından Korku ve Büyü*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Bayrı, M. H. (2010). *İstanbul Masalları*. İstanbul: İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Projesi.
- Beck, A. T. & Emery, G. (2015). *Anksiyete Bozuklukları ve Fobiler*, çev. Veysel Öztürk. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Ben-Nun, L. (2014). *Attitude Towards Cannibalism*. Israel: B.N. Publication House.
- Bergson, H. (2011). *Gülme: Komiğin Anlamı Üzerine Deneme*. (çev. Yaşar Avunç). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bertocci, P. A. (1998). *The Person and Primary Emotions*. New York: Springer-Verlag.
- Bertrand, A. (2001). *Ahlâk Felsefesi*. Çev. Salih Zeki. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Beşevliyev, V. (1945). "Proto-Bulgar Dini", (çev. T. Acaroğlu), *Belleten*, 34 (IX), pp. 213-261.
- Beydilli, C. (2005). *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük*. (çev. Eren Ercan). Ankara: Yurt Kitap-Yayın.
- Bierce, A. (1911). *The Devil's Dictionary*. Cleveland ve New York: The World Publishing Company.
- Blurton, H. (2007). *Cannibalism in High Medieval English Literature*. New York: Palgrave Macmillan.
- Boratav, P. N. (1969). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Boratav, P. N. (2001). *Masallar 1 Uçar Leyli*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Boratav, P. N. (2013). *100 Soruda Türk Folkloru*. Ankara: Bilgesu Yayınları.
- Borovkov, A. K. (2002). *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı*. çev. H. İbrahim Usta & Ebülfez Amanoğlu. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Brown, P. & Tuzin, D. (Eds.) (1983). *The Ethnography of Cannibalism*. Washington: Society for Psychological Anthropology.
- Brown, R. (1889). *Demonology and Witchcraft*. London: John S. Shaw and Co.
- Bunson, M. (1993). *The Vampire Encyclopedia*. New York: Gramercy Books.
- Burkovik, Y. & Tan, O. (2016). *Korkacak Ne Var: Korkunun Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1968). *Eski Türkçenin Grameri*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1994). *Kuzeydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar (Ordu, Giresun, Trabzon, Rize ve Yöresi Ağızları)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1994). *Sivas ve Tokat İlleri Ağızlarından Toplamalar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, A. (1995). *Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler (Van, Bitlis, Muş, Karaköse, Eskişehir, Bolu ve Zonguldak İlleri Ağızları)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Campbell, J. (2013). *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*. (çev. Sabri Gürses). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Campbell, J. (2016). *İlkel Mitoloji (Tanrının Maskeleri I)*. (çev. Kudret Emiroğlu). İstanbul: Isık Yayınları.
- Colman, A. M. (2015). *Oxford Dictionary of Psychology*, Oxford University Press, New York 2003
- Conklin, B. A. (2001). *Consuming Grief: Compassionate Cannibalism in an Amazonian Society*. Austin: University of Texas Press.
- Creed, B. & Hoorn, J. (2001). *Body Trade: Captivity, Cannibalism and Colonialism in the Pasific*. New York: Routledge.
- Cüceloğlu, D. (2015). *İnsan ve Davranış*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çek, S. & Tırıl, A. & Özdemir, M. O. (2018). *Yaşayan Sözlü Edebiyat Ürünleri Sinop Örneği*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çimrin, H. (2012). *Antalya Folkloru*. Antalya: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Kültür Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2001). “Türk Mitolojisi”, *Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Türk Dünyası Edebiyatı Tarihi I*, Sadık Tural (Baş.). pp. 5-85. Ankara: AKMB Yayınları.
- Çüçen, A. K.. (2012). *Martin Heidegger: Varlık ve Zaman*. İstanbul: Sentez Yayıncılık.

- Demir N. & Erdem, M. D. (Haz.) (2006). *Battal Gazi Destanı*. Ankara: Hece Yayınları.
- Demir, N. (2006). *Ordu Yöresi Tarihinin Kaynakları IX, Efsaneler, Masallar, Maniler ve Etnografik Malzemeler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Demir, N. (2013). *Türk Efsaneleri 2 Cilt*. Ankara: Edge Akademi.
- Demirci, T. T. (2006). *Korku Sinemasının Psikanalizi*. İstanbul: Es Yayınları.
- Deniz, R. (1996). *Kayseri Masalları*. Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2008). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilek, İ. (2002). *Altay Destanları I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dilek, İ. (2002). *Altay Destanları I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Doğramacioğlu, H. (2011). *Kilis Masalları Derleme ve İnceleme*. Ankara: Kilis Kültür Derneği Yayınları.
- Duman, M. (2010). *İstanbul Efsaneleri*. İstanbul: Heyamola Yayınları.
- Durmuş Akbulut (haz.), *Sinemanın İlkleri, Korku Sineması*, Etik Yayınları, İstanbul 2012
- Eberhard, W. & Boratav, P. N. (1989). *Typen Türkischer Volksmärchen*. yby.: Wiesbaden
- Eflâatun Can Tortop ve diğerleri (haz.), *Dünden Bugüne Reşadiye*, Reşadiye Kaymakamlığı Yayınları, Tokat 1998.
- Elçin, Ş. (2004). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Eliade, M. (1994). *Ebedi Dönüş Mitosu*. (çev. Ümit Altuğ). Ankara: İmge Kitabevi.
- Eliade, M. (2017). *Kutsal ve Kutsal-Dışı: Dinin Doğası*. (çev. Ali Berktaş). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Erarslan, K. (2012). *Eski Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eren, M. E. (1997). *Zonguldak-Bartın-Karabük Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergin M. (Haz.) (2010). *Orhun Abideleri*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Ergin, M. (2004). *Dede Korkut Kitabı I: Giriş-Metin-Tıpkıbasım*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Ergun, M. (1997). *Türk Dünyası Efsanelerinde Değişme Motifi*, 2 Cilt. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergun, M. & Aça, M. (2004). *Tiva Kahramanlık Destanları I*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergun, P. (2012). *Türk Kültüründe Ağaç Kültü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Ergun, P. (2014). *Eskişehir Masalları*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Erhat, A. (1993). *Mitoloji Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eriş, M. (Editör) (2014). *81 İlde Şehir ve Kültür Edirne*. İstanbul: Edirne Valiliği.
- Eroğlu, T. (Ed.) (2003). *Sakarya Halk Kültürü Derleme Çalışması*. Sakarya: Sakarya Valiliği Yayınları.
- Ersöz, V. (2010). *İslam'da Hak-Batıl, Ümit-Korku ve Cömertlik-Cimrilik*. Konya: Kardelen Yayınları.
- Erzurumlu İbrahim Hakkı (2016). *Mârifetnâme*. (sad. M. Fuad Başar ve H. Ali Eser). İstanbul: Âlem Yayıncılık.
- Etik, A. (1968). *Farsça – Türkçe Lûgat*. İstanbul: Salâh Biligi Kitabevi Yayınları.
- Fitzpatrick, P. J. (1993). *On Breaking of Bread: The Eucharist and Ritual*. New York: Cambridge University Press.
- Fjelstad, K. & Thei-Hien, N. (2011). *Spirits Without Borders: Vietnamese Spirit Mediums in a Transnational Age*. New York: Palgrave Macmillan.
- Fodor, N. & Gaynor, F. (Eds.) (1950). *Freud: Dictionary of Psychoanalysis*. New York: Philosophical Library.
- Frazer, J. (2004). *Altın Dal I (Dinin ve Folklorun Kökleri)*. (çev. Mehmet H. Doğan). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Freud, S. (1977). *Endişe*. (çev. Leylâ Özcengiz). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Freud, S. (2010a). *Psikanaliz Üzerine Konferanslar*. (Çev. İhsan Kırımlı). Ankara: Alter Yayıncılık.
- Freud, S. (2010b) *Totem ve Tabu*. (çev. Akın Kanat). İzmir: İlya Yayınevi.
- Freud, S. (2010c). *Ket Vurma, Belirti ve Korku*. (çev. Lütfi Yarbaş). İzmir: İlya Yayınları.
- Fromm, E. (2010). *Yanılsama Zinciri*. (çev. Akın Kanat). İzmir: İlya Yayınları.
- Gemalmaz, E. (1995). *Erzurum İli Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük ve Dizinler) III. Cilt*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Godfrey, L. S. (2008). *Mysteries, Legends and Unexplained Phenomena: Lake and Sea Monsters*. New York: Infobase Publishing.
- Gökalp, Z. (1970). *Türkçülüğün Esasları*. (haz. Mehmet Kaplan). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Gökyay, O. Ş. (2004). *Dedem Korkudun Kitabı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Gözükızıl, Ö. (2010). *Masal Masal İçinde Çanakkale Masal İçinde (Çanakkale'den Dinlediğim Masallar) Çanakkale Halk Kültürü 2*. Çanakkale: Çanakkale Kitaplığı.
- Gray, J. A. & McNaughton, N. (2003). *The Neuropsychology of Anxiety: An Enquiry into the Functions of the Septo-Hippocampal System, Second Edition*. New York. Oxford University Press.
- Grimal, P. (2007). *Mitoloji Sözlüğü: Yunan ve Roma*. (çev. Sevgi Tamgüç). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Grönbach, K. (1992). *Kuman Lehçesi Sözlüğü*. çev. Kemal Aytaç. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Guiley, R. E. (1996). *Encyclopedia of Angels*. New York: Facts On File Inc.
- Guiley, R. E. (2008). *Ghosts and Haunted Places*. New York: Infobase Publishing.
- Guiley, R. E. (2009). *The Encyclopedia of Demons and Demonology*. New York: Facts on File.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü: Etimolojik Sözlük Denemesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülensoy, T. & Buran, A. (1992). *Tunceli Yöresi Ağızlarından Derlemeler*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Günay, T. (1978). *Rize İli Ağızları (Metinler-İnceleme-Sözlük)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.
- Günay, U. (1975). *Elazığ Masalları (İnceleme)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Günay, Ü. & Güngör, H. & Kuzgun, Ş. (1996). *Kayseri ve Çevresinde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri*. Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Gündüz, T. (2004). *Kur'an'da Korku Motifi, İnzar Kavramına Eğitimbilimsel Yaklaşım*. İstanbul: Düşünce Kitabevi Yayınları.
- Güney, E. C. (1971). *Folklor ve Halk Edebiyatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Güvenç, A. Ö. (2014). *Halk Anlatılarının Yeniden Yazımı Sürecinde Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi Hikâyesi (1923-2013)*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Hançerlioğlu, O. (2000). *Dünya İnançları Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Harva, U. (2014). *Altay Panteonu*. (çev. Ömer Suveren). İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yayınları.
- Helimoğlu Yavuz, M. (1993). *Diyarbakır Efsaneleri, Derleme-Araştırma-İnceleme*. Ankara: Doruk Yayınları.
- Hennenhofer, G. & Heil, K. D. (2004). *Korkuyu Yenmek*. (çev. Lütfi Yarbaş). İzmir: İlya Yayınları
- Hogg, G. (1990). *Cannibalism and Human Sacrifice*. London: Robert Hale.
- Horney, K. (1999). *Çağımızın Nevrotik Kişiliği*. (çev. Selçuk Budak). Ankara: Öteki Yayınevi.
- İnayet, A. (2010). *Türk Dünyası Efsane ve Masallarında Bir Dev Tipi: Yalmavuz Celmoğuz*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Izard, C. (1972). *Patterns of Emotions: A New Analyses of Anxiety and Depression*. New York: Academic Press.
- İmam Ahmed Bin Ali El-Bûni (1979). *Şems'ül Maârif (Büyük Bilgiler Güneşi)*. çev. Selâhattin Alpay. İstanbul: Sedef Yayınevi.
- İmâm Gazâlî (yty.) *Minhâcü'l-Âbidîn- Âbidler Yolu*, (çev. Ali Bayram ve M. Sadi Çöğenli). y.b.y: Çile Yayınları.
- Jacobsen, T. (1987). *The Harps That Once: Sumerian Poetry in Translation*. New York: Yale University Press.
- Jones, Joheph M. (2013). *Affects As Process: An Inquiry Into the Centrality of Affect In Psychological Life*. New York: Routledge.
- Jung, C. G. (2014). *Dört Arketip*. (çev. Zehra Aksu Yılmaz). İstanbul: Metis Yayınları.
- Kalafat, Y. (2006). *Balkanlardan Uluğ Türkistan'a Türk Halk İnançları III-IV: Tatarlar, Hakaslar, Kırgızlar, Boşnaklar, Acarlar, Edigeler, Karaçaylar, Gregoryanlar, Romanya, Şumnu-Burgaz, Gürcistan, Karaçöp, Kıbrıs, Rodos, Tacikistan, Suriye Türkleri*. Ankara: Berikan Yayınları.
- Kalafat, Yaşar (2009). *Türk Kültürlü Halklarda Karşılaştırmalı Halk İnançları: Kodlar-Kültler 1*. Ankara: Berikan Yayınevi.

- Kalay, E. (1998). *Edirne İli Ağızları İnceleme-Metin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kanar, M. (1998). *Farsça-Türkçe Büyük Sözlük*. İstanbul: Birim Yayınları.
- Kaplan, M. (2002). *Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kara, M. (2013). *Hakas Destanı Altın Taycı*. Ankara: Harf Eğitim Yayıncılığı.
- Kara, R. (1993). *Erzincan Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Erzincan Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Karabaş, S. (1999). *Bütüncül Türk Budunbilimine Doğru*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Karadağ, M. & Akkaya, M. (1997). *Kazdağı Masalları*. Ankara: Balıkesir Rotary Kulüp Yayınları.
- Karagöz, İ. (Haz.) (2015). *Dinî Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Karahan, L. (1994). *Kıssa-ı Yusuf*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karakuş, A. O. (2010). *Sandıklı Folklorundan Damlalar*. Afyonkarahisar: Semih Ofset.
- Karaman, F. (1993). *Sivas Doğanşar Folkloru*. İstanbul: Acar Matbaacılık.
- Karpuz, H. (1993). *Rize Monografisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kaya, K. (Der. ve çev.) (2000). *Bir Hint Klasığı: Hortlağın Yirmi Beş Öyküsü (Vetalapañçavimşati)*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Kazmaz, S. (1994). *Beyazsu Köyü (Bir Köy Araştırması)*. Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları.
- Kazmaz, S. (2001). *Rize Çayeli, Halk Kültürü Araştırmaları II (Küçük Sanayi Hayatı)*. Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları.
- Kılıç, S. (2012). *Türk Halk İnanışlarında Yiyecek ve İçecekler*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Yayınları.
- Kieckhefer, R. (2004). *Ortaçağda Büyü*. (çev. Zarife Biliz). İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Kierkegaard, S. (2004). *Kaygı Kavramı*. (çev. Vefa Taşdelen). Ankara: Hece Yayınları.
- Killi Yılmaz, G. (2013). *Hakas Destanları 4: Altın Taycı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, R. (2015). *Çıldır Folklor ve Etnografyası*. Ankara: Karadeniz Dergi Yayınları.
- Koşay, H. (1935). *Ankara Budun Bilgisi*. Ankara: Ulus Basımevi.

- Köken, V. (1998). *İyi Prens Kötü Prens Öyküsü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Köroğlu, E. (2015). *Kaygılarımız Korkularımız*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Kövecses, Z. (1990). *Emotion Concepts*. New York: Springer-Verlag.
- Kramer, S. N. (2001). *Sümer Mitolojisi*. (çev. Hamide Koyukan). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Kudret, C. (2005). *Karagöz*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kurtoğlu, M. (2008). *Urfa Efsaneleri*. İstanbul: Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- Kurtulmuş, Z. (haz.) (yty.). *Kırklareli Kültür Varlıkları Envanteri, Halk Kültüründen Örnekler*. Kırklareli: Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- Kutsal Kitap: Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*. (2016). İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi.
- Larson, J. (2007). *Ancient Greek Cults: A Guide*. London: Routledge.
- Lawrence, D. H. (2010). *Ruhsal Çözümleme ve Bilinçdışının Doğaçlaması*. (çev. Erol Esençay). İzmir: İlyas Yayınları.
- Lawrence, E. (Ed.) (2013). *Henderson's Biyoloji Sözlüğü*. (çev. Abdurrahman Aktümsek). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim ve Danışmanlık.
- Leach, M. (1949a). *Funk & Wagnalls Standart Dictionary of Folklore Mythology and Legend Volume One: A-I*. New York: Funk & Wagnalls Company.
- Leach, M. (1949b). *Funk & Wagnalls Standart Dictionary of Folklore Mythology and Legend Volume Two: J-Z*. New York: Funk & Wagnalls Company.
- Lebling, R. (2010). *Legends of the Fire Spirits: Jinng and Genies From Arabia to Zanzibar*. Londra ve New York: I. B. Tauris.
- Lessing, F. D. (2003). *Moğolca-Türkçe Sözlük 1-2*. (çev. Günay Karaağaç). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Levina, M. & Bui, D. T. (2013). *Monster Culture in the 21st Century: A reader*. New York: Bloomsbury Academic.
- Lévy-Bruhl, L. (2006). *İlkel İnsanda Ruh Anlayışı*. (çev. Oğuz Adanır). İstanbul: Doğubatı Yayınları.
- Livingstone, E. A. (1997). *The Oxford Dictionary of the Christian Church*. New York: Oxford University Press.

- Lvova, L. & Oktyabrskaya, İ. V. & Sagalayev, A. M. & Usmanova, M. S. (2013). *Güney Sibiry Türklerinin Geleneksel Dünya Görüşleri (Kâinat ve Zaman-Nesneler Dünyası)*. (çev. Metin Ergun). Konya: Kömen Yayınları.
- M. Şükrü (1934). *Orta Anadolu'da Bir Dolaşma*. Ankara: Hakimiyeti Milliye Matbaası.
- Maden, S. (Çev.) (2015). *Gılgamış Destanı*, (çev. Sait Maden). İstanbul: İş Bankası Yayınları.
- Mahmûd- el-Kâşgarî (2007). *Dîvânü Lugâti't-Türk*. (çev. Serap Tuba Yurtsever-Seçkin Erdi). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Malinowski, B. (1992). *Bilimsel Bir Kültür Teorisi*. (çev. Saadet Özkal). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Malinowski, B. (1999). *İlkel Toplum*. (çev. Hüseyin Portakal). Ankara: Öteki Yayınevi,
- Mannoni, P. (yty.). *Korku*. (çev. Işın Gürbüz). yby.: İletişim Yayınları.
- Matsumoto, D. (Ed.) (2009). *The Cambridge Dictionary of Psychology*. New York: Cambridge University Press.
- Mäyrä, F. I. (1999). *Demonic Texts and Textual Demons*. Tampere: Tampere University Press.
- McLaughlin, D. P. & Stamford, J. A. & White, D. A. (2010). *İnsan Fizyolojisi*. (çev. - ed. Abdurrahim Aktümsek). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Monaghan, P. (2004). *The Encyclopedia of Celtic Mythology and Folklore*. New York: Facts on File Inc.
- Morreal, J. (1997). *Gülmeyi Ciddiye Almak*. (çev. Kubilay Aysevener ve Şenay Suyer). İstanbul: İris Yayıncılık.
- Murphy, J. (2015). *Potansiyelinizi Arttırın – Korkuyu ve Endişeyi Yenmek*. (çev. Elif Kadioğlu). İstanbul: Aura Kitapları.
- Odell, C. & Blanc, M. (2011). *Korku Sineması*. (çev. Ali Toprak). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Oğuz, M. Ö. & Yavuz, A. (Haz.) (2005). *2004 Yılında Çorum'dan Derlenen Efsaneler*. Çorum: Gazi Üniversitesi Çorum Fen Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Topluluğu Yayını.
- Okutan, H. T. (1949). *Şebinkarahisar ve Civarı*. Giresun: Yeşil Giresun Matbaası.
- Orkun, H. N. (2011). *Eski Türk Yazıtları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Osho (2010). *Korku: Yaşamın Güvensizliklerini Anlamak ve Kabullenmek*. (çev. Merve Duygun). İstanbul: Butik Yayıncılık.
- Osofsky, J. D. (Ed.) (1979). *Handbook of Infant Development*. New York: John Wiley and Sons.
- Owusu, H. (2009). *Kara Afrika'nın Kara Çılgılığı Voodoo*. (çev. Çiğdem Canan Dikmen). Ankara: Yurt Kitap Yayın.
- Oxford Latin Dictionary* (1968). New York: Oxford University Press.
- Ögel, B. (2014). *Türk Mitolojisi I*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ölmez, M. (1991). *Altun Yaruk III. Kitap*. Ankara: Türk Dilleri Araştırma Dizisi.
- Önal, M. N. (2013). *Muğla Efsaneleri*. Muğla: Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Önal, Ü. (2004). *Ardanuç-Ahıska Masalları ve Halk Hikayeleri 2*. Artvin: Kalkan Matbaası.
- Önder, M. (1972). *Şehirden Şehire II (Efsaneler, Destanlar, Hikâyeler)*. İstanbul: Yapı ve Kredi Kültür Yayınları.
- Öz, H. (1991). *Tarsus Tarihi*. İstanbul: Kocaoluk Yayınevi.
- Özçelik M. (2004). *Afyonkarahisar Masalları (Araştırma-İnceleme-Metin)*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Özçelik, B. (1995). *Kırıkkale Karakeçilileri'nin Halkbilimi Derlemeler*. Kırıkkale: Karakeçili Kaymakamlığı Köylerine Hizmet Birliği Yayınları.
- Özçelik, S. (2016). *Dede Korkut: Dresden Nüshası, Dizin, Metin*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özdemir, N. (2005). *Cumhuriyet Dönemi Türk Eğlence Kültürü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. *Türk Dünyası Epik Destan Geleneği*, Akçağ Yayınları, Ankara 2007.
- Özşahin, M. (2017). *Başkurt Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Paçacıoğlu, B. (2006). *VIII-XVI. Yüzyıllar Arasında Türkçenin Sözcük Dağarcığı*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Papalia, D. E. & Wendkos Olds, S. & Feldman, R. D. & Ross, D. L. (2001). *Human Development*. New York: Mc-Grew-Hill.
- Partridge, E. (2006). *Origins: A Short Etymological Dictionary of Modern English*. London ve New York: Taylor & Francis.

- Peek, P. M. & Yankhan, K. (Eds.) (2004). *African Folklore: An Encyclopedia*. New York: Routledge.
- Peters, F. E. (1967). *Greek Philosophical Terms: A Historical Lexicon*. New York: New York University Press.
- Piyade Bozkuş, Ö. (2009). *Korku: Çeşitleri, Nedenleri ve Tedavileri*. Ankara: Erkam Matbaası Ankara.
- Plutchik, R. (1980). *Emotion: A Psychoevolutionary Synthesis*. New York: Harper-Row.
- Plutchik, R. (2003). *Emotions and Life: Perspectives From Psychology, Biology and Evolution*. Washington: American Psychological Association.
- Potapov, L. P. (2012). *Altay Şamanizmi*. (çev. Metin Ergun). Konya: Kömen Yayınları.
- Potapov, L. P. (2012). *Altaylılar, Etnik Yapıları ve Kültürler Varlıkları, Makaleler*. (çev. Atilla Bağcı). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Propp, V. (1985). *Masalın Biçimbilimi*. (çev. Sema Rifat-Mehmet Rifat). İstanbul: BFS Yayınları.
- Rank, O. (2001). *Doğum Travması*. (çev. Sabir Yücesoy). İstanbul: Metis Yayınları.
- Reider, N. T. (2010). *Japanese Demon Lore*. Utah: Utah State University Press.
- Roux, J. P. (2005). *Orta Asya'da Kutsal Bitkiler ve Hayvanlar*. (çev. Aykut Kazancıgil-Lale Arslan). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Roux, J. P. (2011). *Eski Türk Mitolojisi*. Ankara: Bilgesu Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (1973). *Gümüşhane Masalları Metin Toplama ve Tahlil*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (1980). *Anadolu-Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sakaoğlu, S. (2013c). "Masal", *Halk Masalları*, (eds. Ali Berat Alptekin ve Çiğdem Kara). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2013a). *101 Anadolu Efsanesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2013b). *Efsane Araştırmaları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Sarpkaya, S. (2017). *Türklerin Şeytani Masalları: Türk Masal ve Efsanelerinde Demonik Varlıklar*. Ankara: Karakum Yayınevi.
- Schutt, B. (2017). *Cannibalism: A Perfectly Natural History*. North Carolina: Algonquin Books of Chapel Hill.

- Schutt, B. (2017). *Eat Me: A Natural and Unnatural History of Cannibalism*. Londra: Profile Books Ltd.
- Serdar, M. T. (1999). *Rüyalar Şehri Bitlis*. Bitlis: Bitlis Valiliği Yayınları.
- Seyidoğlu, B. (1975). *Erzurum Halk Masalları zerinde Araştırmalar (Metinler ve Açıklamalar)*. Ankara: Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayını.
- Seyidoğlu, B. (1985). *Erzurum Efsaneleri (Erzurum'da Belli Yerlere Bağlı Olarak Derlenmiş Efsaneler Üzerinde Bir İnceleme)*. Ankara: Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları.
- Sezer, S. & Özyalçiner, A. (2005). *Bir Zamanların İstanbulu Eski İstanbul Yaşayışı ve Folkloru*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Skeat, W. W. (1900). *Malay Magic: An Introduction to the Folklore and Popular Religion of the Malay Peninsula*. New York: The Macmillan Company.
- Skolnik, F. (2007). *Encyclopaedia Judaica (Second Edition)*. Vol. 18: San-Sol. Michigan: Thomson & Gale.
- Stets, J. E. & Turner, J. H. (Eds.) (2006). *Handbook of the Sociology of Emotions*. New York: Springer, New York.
- Stossel, S. (2015). *Anksiyete Çağım: Korku, Umut, Yılgınlık ve Huzur Arayışı*. (çev. Gamze Sart). İstanbul: Boyner Yayınları.
- Summers, M. (1926). *History of Witchcraft and Demonology*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co. Ltd.
- Svendsen, L. F. H. (2017). *Korkunun Felsefesi*. (çev. Murat Erşen). İstanbul: Redingot Yayınları.
- Şahin, A. R. (2010). *Uşak Folkloru I. Cilt*, Uşak: yby..
- Şahinoğlu, M. N. (1997). *Farsça Grameri (Sarf ve Nahiv)*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Taner, N. (1995). *Yalova Masalları*, Ortipa Yayıncılık, İstanbul 1995.
- Taner, N. (1998). *Yalova Efsaneleri*. Yalova: Ortipa Yayıncılık.
- Taş, İ. (2011). *Türk Düşüncesinde Kozmogoni-Kozmoloji*. Konya: Kömen Yayınları.
- Tekin, M. & Nakib, B. (1994). *Dr. Edip Kızıldağlı'nın Derlediği Hatay Masalları*. Antakya: Kültür Ofset Basımevi.
- Tekin, Ş. (1976). *Uygur Metinleri II*. Erzurum Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Tekin, T. (2013). *İrk Bitig*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekin, T. (2014). *Orhun Yazıtları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Thompson, J. G. (1988). *The Psychobiology of Emotions*. New York: Plenum Press.
- Thompson, S. (1955-1958). *Motif Index of Folk-literature: A Classification of Narrative Elements in Folktales, Ballads, Myths, Fables, Mediaeval Romances, Exempla, Fabliaux, Jest-books and Local Legends*. Bloomington: Indiana University Press.
- Tokdemir, H. (1993). *Artvin Yöresi Folkloru*. Ankara: yby.
- Tomkins, S. S. (1962). *Affect Imagery Consciousness: 1, Positive Affects*. New York: Springer.
- Tomkins, S. S. (1963). *Affect Imagery Consciousness: 2, Negative Affects*. New York: Springer.
- Tomkins, S. S. (2008). *Affect Imagery Consciousness, Vol I and II*. New York: Springer.
- Toparlı, R. & Vural, H. & Karaatlı, R. (2014). *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tozlu, N. (2013). *Adıyaman Efsaneleri*. Ankara: Adıyaman Belediyesi.
- Travis-Henikoff, C. A. (2008). *Dinner With a Cannibal: The Complete History of Mankind's Oldest Taboo*. Santa Monica: Santa Monica Press.
- Tulum, M. & Tulum, M. M. (2016). *Oğuznameler: Oğuz Beylerinin Hikâyeleri*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Tuna, O. N. (1990). *Sümer ve Türk Dillerinin Tarihi ve Türk Dilinin Yaşı Meselesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkmen, F. (Ed.) (2016). *İzmir Halk Kültürü Araştırmaları*. İzmir: İzmir İL Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.
- Uysal, V. (1949). *Karaman Folkloru Derlemeler*. Karaman: Karaman'ın Sesi Matbaası.
- Uzelli, G. (2015). *Slav Mitolojisi: İnanışlar ve Söylenceler*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- von Ditfurth, H. (Düz.), (1991). *Korku ve Kaygı*. (çev. Nasuh Barın). İstanbul: Metis Yayınları.
- von Gabain, A. (1945). *Çaştani Bey Hikâyesi*. çev. S. Himran. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- von Gabain, A. (1988). *Eski Türkçenin Grameri*. çev. Mehmet Akalın. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- von Stuckrad, S. (2006). *The Brill Dictionary of Religion: Volume I A-D.* Boston: Brill.

- von Wiese, L. (1932). *Systematic Sociology*. (çev. Howard Becker) New York: John Wiley & Sons.
- Walker, K. (2009). *Mysteries of Giant Humanlike Creatures*. London: Crabtree Publishing Company.
- Williams, İ. E. (1991). *Scottish Folklore*. Edinburgh: W&R Chambers Ltd.
- World Health Organization (1994). *The ICD-10 Classification of Mental Behavioural Disorders*, Switzerland: WHO.
- Yağbasan, K. Y. (2013). *Malatya Efsaneleri*. Malatya: Malatya Kitaplığı.
- Yardımcı, M. (2012). *Malatya Masalları*. Malatya: Malatya Kitaplığı.
- Yavuz, M. (1996). *Masalların Eğitim İşlevleri ve Dil Öğretimindeki Yeri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılar, Ö. (2006). *Halk Bilimi (Folklor) ve Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yılmaz, A. A. (2010). *Dinler Tarihi*. Ankara: Alter Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2011). *Mitoloji Sözlüğü*. Ankara: Alter Yayıncılık.
- Zamahşari (1996). *Muhakemetü'l-Lugateyn*. (hızl. Sema Barutçu). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Zonguldak 2002 İl Yıllığı (2002). Zonguldak: Zonguldak Valiliği.
- Zulliger, H. (1975). *Çocuklarımızın Korkuları*. (çev. Kâmuran Şipal). İstanbul: Bozak Yayınları.

Makale ve Bildiriler

- Alpaslan, İ. (1992). “Prof. Dr. Saim Sakaoglu İle Efsane Üzerine Bir Konuşma”, *Milli Folklor*, 13 (Bahar), pp. 32-35.
- Arseven, V. (1955a). “Harbe Giden Sakakuşu,” *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 70, Mayıs, pp. 1120.
- Arseven, V. (1957). “Her İş Gören Değirmen”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 97. Ağustos, pp. 1551-1552.
- Arseven, V. (1964b). “Hüsnü Yusuf”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 178, Mayıs, pp. 3416-3417.
- Arseven, V. (1964c). “Cimri”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 177, Nisan, pp. 3389.

- Arseven, V. (1964c). "Mitışik Kız", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 179, Haziran, pp. 3445.
- Arseven, V. (1964d). "Zakkum Ağacı", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 183, Ekim, pp. 3553-3554.
- Arseven, V. (1965a). "Of İle Kef", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 190, Mayıs, pp. 3748-3749.
- Arseven, V. (1965b). "Nalbengi, Gülbengi, Kestengi", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 193, Ağustos pp. 3835-3837.
- Arseven, V. (1965c). "Altın Armut", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 194, Eylül, pp. 3862.
- Arseven, V. (1965d). "Felek", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 195, Ekim, pp. 3887.
- Arseven, V. (1965e). "Sözünde Duran Hükümdar", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 196, Kasım, pp. 3918.
- Arseven, V. (1967a). "Hak Almaz İle Hak Vermez", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 214, Mayıs, pp. 4121-4122.
- Arseven, V. (1967b). "Korkak Ali", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 219, Ekim, pp. 4564.
- Arseven, V. (1967c). "İyi Kız'sın, Has Kız'sın", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 220, Kasım, pp. 4591-4592.
- Arseven, V. (1968b). "Keloğlan", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 222, Ocak, pp. 4646-4647.
- Arseven, V. (1968c). "Balıkçının Oğlu", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 224, Mart pp. 4702-4704.
- Arseven, V. (1968d). "Tuz Gibi Severim", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 223, Şubat, pp. 4678-4679.
- Atnur, G. (2007). "Tatar Halk Anlatılarında Şürelî Tipi", *Millî Folklor*, Yıl 19, S. 73, pp. 26-30.
- Atnur, G. (2011). "Anadolu, Tatar (Kazan) ve Başkurt Türklerinin Masallarında İnsan Yeme (Yamyamlık) Motifi", *Karadeniz*. S. 9, pp. 132-151.
- Bayat, F. (2006). "Türk Mitolojisinde Dağ Kültü", *Folklor/Edebiyat*. Sayı 46 pp. 47-60.

- Bekki, S. (2003). “Merkez Simgeciligi ve At Çakı”. *Folklor/Edebiyat*, Sayı 35, ss. 181-184.
- Campbell, C. (1977). “Clarifying The Cult”, *British Journal of Sociology*, 3 (28), pp. 375-388.
- Çetindağ, G. (2007). “Türk Kültüründe Mağara Motifi”, *ICANAS Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi 10-15 Eylül*, pp. 443-455.
- Çevik, Ş. (2005). “Ergenlerde Ölüm Düşüncesi, İntihar ve Din”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, C. 3, S. 9, pp. 89-117.
- Çıblak, N. (2007). “Tarsus Kültürünün Tanıtımında Şahmaran Efsanelerinin Önemi”, *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. C. 16, S. 1, pp. 185-196.
- Çobanoğlu, Ö. & Çobanoğlu, S. (2015). “Türk Halk Kültüründe Konuşmalık Türler Bağlamında Sözel Nasihatler, Dualar ve Beddualar”, *Avrasya Uluslararası Araştırma Dergisi*, C. 4, S. 7, ss. 1-32.
- Değer, M. B. & Fıratlıgil (2012). Z. İ. “Anadolu’da Evren (Evran) İnancı ve Bu İnancın Kökenleri”, *Journal of Academic Social Science Studies*, Vol. 5, S. 2, pp. 75-81.
- Duvarcı, Ayşe (2005). “Türklerde Tabiatüstü Varlıklar ve Bunlarla İlgili Kabuller, İnanmalar, Uygulamalar”. *Bilig*. Kış 2005, ss. 125-144.
- Duymaz, A. & Şahin, H. İ. (2010). “Balıkesir ve Çevresinde Hayvan Benzetmecesine Bağlı Köy Seyirlik Oyunları”, *BAÜ SBED*, 13 (23), pp. 171-186.
- Ekman, P. (1999). “Basic Emotions”. *Handbook of Cognition and Emotion*. Tim Dalgleish & Mick Power (Eds). pp. 45-60. England: John Wiley and Sons.
- Elçin, Ş. (1967). “Horoz Masalı”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 212, Mart, pp. 4352.
- Ercan, E. H. (2006). “Balkanlarda Gökyüzü İle İlgili İnanışlar ve Halk Takvimi”, *Milli Folklor*, Yıl 18, S. 69, pp. 72-82.
- Ercilasun, A. B. (2007). “Zikredilen Şahıslara Dayandırılarak Dede Korkut Boylarının Kronolojik Sıralaması”, *Makaleler (Dil-Destan-Tarih-Edebiyat)*, haz. Ekrem Arıkoğlu. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Erden, Ş. (2018). *Hakkari’den İki Memorat*. Kaynak Kişi: Emine Erden, 52, ev hanımı, ilkokul mezunu, Derleme Tarihi: 24.07.2018, Derleme Yeri: Hakkari.

- Eroğlu, A. H. (1999). “Ekmek-Şarap Ayini (Evharistiya) Konusunda Katolikler ve Protestanlar Arasındaki Anlayış Farklılıkları”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 39, ss. 439-453.
- Fromme, D. K. & O’Brein, C. S. (1982). “A Dimsensional Approach to the Circular Ordering of the Emotions”, *Motivation and Emotions*, Vol. 6, No. 4. (pp. 337-363).
- Gardner, F. (1906). “Philippine (Tagalog) Superstitions, *American Folklore Society*. Vol. 19, No. 74. pp. 191-204.
- Goetze, G. & Mayers-Walls J. A. “Helping Children Overcome Fears”, *Consumer and Family Sciences*: <https://www.extension.purdue.edu/extmedia/cfs/cfs-169-w.pdf> [Son Erişim Tarihi: 04.09.2017]
- Gül, Y. (1977). “Şavak’ta Hayvanlara Ait Hikâye ve Efsaneler”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 341, Aralık, pp. 8188.
- Güvenç, A. Ö. (2009). “Kırk Sayısının Halk Edebiyatı Ürünlerinde Kullanımı Üzerine Bir İnceleme”, *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 41, pp. 85-97.
- İnan, A. (1998). “Al Ruhı Hakkında”, *Makaleler ve İncelemeler I. Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İvgin, H. (1976). “Güzel Ahmet”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 325, Ağustos pp. 7739-7742.
- İvgin, H. (1986). “Sungurlu’dan İki Masal”, *Türk Folklorundan Derlemeler*. Ankara: Millî Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, pp. 131-140.
- Kartal, N. (1966a). “Onüçler”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 229, Ağustos, pp. 5047.
- Kartal, N. (1966b). “Fatmacık İle Yusufçuk”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 204, Temmuz, pp. 4143-4145.
- Kartal, N. (1966c). “Altın Tas”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 202, Mayıs, pp. 4089-4090.
- Kartal, N. (1966d). “Namlı Kemankeş”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 209, Aralık, pp. 4283-4284.
- Kartal, N. (1966e). “Üç Oğlan”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 200, Mart, pp. 4033-4034.
- Kartal, N. (1966g). “Fatmacıkla Tokmacık”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 203, Haziran, pp. 4117-4118.

- Kartal, N. (1966h). "Çobanla Köpeği," *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 205, Ağustos, pp. 4171-4173.
- Kartal, N. (1966i). "Zürriya", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 199, Şubat, pp. 4000-4002.
- Kartal, N. (1969a). "Kurnaz Kurt", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 234, Ocak, pp. 5182-5183.
- Kartal, N. (1969b). "Üç Haylaz", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 235, Şubat, pp. 5215-5216.
- Kartal, N. (1969c). "Tavuk Çobanı Dede", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 236, Mart, pp. 5242-5243.
- Kartal, N. (1969d). "Kanbur Köse", *Türk Folklor Araştırmaları*, S. 239, Haziran 1969, ss. 5327-5328.
- Kartal, N. (1973a) "Ayı İle Tilki", *Türk Folklor Araştırmaları*, S. 290, Eylül, pp. 6758.
- Kartal, N. (1973b). "Elmaya Dadanan Dev", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 291, Ekim, pp. 6794.
- Kartal, N. (1973c). "Kel Oğlan", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 288, Temmuz, pp. 6699.
- Kartal, N. (1974a). "Üç Oğlan", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 305, Aralık, pp. 7181-7182.
- Kartal, N. (1974b). "Delinin Aklı", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 294, Ocak pp. 6869.
- Kartal, N. (1974c). "Delinin Marifeti", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 301, Ağustos, pp. 7074.
- Kartal, N. (1975). "Üvey Kız", *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 309, Nisan, pp. 7288.
- Kartal, N. (2015). *Bir Varmış Bir Yokmuş, Otantik Masallar*. İnegöl: Gençajans.
- Kıyak, A. (2010). "İslamiyet'ten Önceki Türklerde Güneş ve Ay İle İlgili İnanışlar", *Karadeniz*, S. 6, pp. 133-143.
- Küçük, S. (2010). "Eski Türk Kültüründe Renk Kavramı", *Bilig, Yaz*, S. 54, pp. 185-210.
- M. Şakir. (1934). "Lohusalık Çağı", *Halk Bilgisi Haberleri*. Yıl: 3, S. 33. pp. 257-258.
- Monasterio, M. & Prince, C. (2011). "Self-Cannibalism in the Absence of Psychosis and Substance Use". *Australasian Psychiatry*, Nisan. pp. 1-5.
- Ölçer Özünel, E. (2013). "Halk Anlatılarında Armağan-Erginleme İlişkisi", *Gazi Türkiyat*, Bahar/12, pp. 59-65.

- Önay, Y. (2016). “Doğum Adet ve Gelenekleri”, *Van Kültür ve Turizm Envanteri III: Halk Kültürü II*, Davut Tatlı, Yılmaz Önay (Eds.). Van: Van Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Özdemir, H. (1997). “Geleneksel Kültürümüzde Şahmaran”, *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, Halk Edebiyatı Seksiyon Bildirileri II*, pp. 221-228, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Panksepp, J. (1990). “Gray Zones At the Emotions/Cognition Interface”, A. Gray (ed.), *Psychobiological Aspects of Relationships Between Emotion and Cognition*. (pp. 289-302). Hillsdale: Erlbaum,
- Potapov, L. P. (2012b). “Altay Türklerinde Avcı İnançları ve Gelenekleri”, *Karadeniz*, S. 15, pp. 1-22.
- Raglan, L. (2006). “Geleneksel Kahraman”, (çev. Metin Ekici). *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 1*, pp. 75-92, (haz. M. Öcal Oğuz ve diğerleri), Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Sakaoğlu, S. (1970). “Ayı Masalı”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 256, Kasım pp.. 5803.
- Sakaoğlu, S. (1976). “Şaklacıkla Baklacık”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 324, Temmuz pp. 7714.
- Saylan, N. (2016). “Kur’ân’da Beddua”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 26, S. 1, ss. 125-135.
- Scott, J. P. (1980). “The Function of Emotions in Behavioral Systems: A System Theory Analysis”, R. Plutchik & H. Kellerman (Eds.). *Theories of Emotion V. 1*. New York: Academic Press.
- Sınyuç, O. (1974). “Çalışta Altımış, Vuruşta Yetmiş Can Telef Eden Kara Mısıdafa”, *Türk Folklor Araştırmaları*. S. 302, Eylül, pp. 7099-7102.
- Soysaldı, M. H. (2001). “İslâm’da Günah Kavramı”, *Tasavvuf*, 7, pp. 145-156.
- Sönmez, V. (2017). “İslam İnancında Günah Kavramı”, *Journal of Islamic Research*, 28 (1), pp. 42-66.
- Spielberger, C. D. (1972). “Anxiety As An Emotional State”, *Anxiety: Current Trends In Theory and Research*, Charles D. Spielberger (ed.). (pp. 23-49). New York: Academic Press.

- Steiner, R. (1899). "Superstitions and Belief's from Central Georgia", *American Folklore Society*. Vol. 12, No. 47, pp. 261-271.
- Szymkiewicz-Kowalska, B. (2004). "Old Age: Hopes, Fears and Beyond", (pp. 5-6) *Pasific Institute*.
- Tınaz, N. (2005). "A Social Analysis of Religious Organisations: The Cases of Church, Sect, Denomination, Cult and New Religious Movements (NRMs) and Their Typologies", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, 13, pp 63-108.
- Timuçin, A. (2003). "Korkunun Felsefesi", *Felsefelogos, Korkunun Felsefesi*, S. 20. İstanbul: Bulut Yayınevi.
- Trevarthen, C. (1977). "Descriptive Analysis of Infant Communicative Behavior", H. R. Schafer (ed.), *Studies In Mother-Infant Interaction*. (pp. 227-270). New York: Academic Press.
- Turgay, A. – Turgay, Ç. (1973). "Anadolu-Türk Efsaneleri Üzerinde Psiko-Sosyal Bir Çalışma", *VIII. Milli Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Marmaris 25-30 Eylül 1972*. İstanbul: yby.
- Veysal, Ç. (2003). "Korku Üzerine", *Felsefelogos, Korkunun Felsefesi*. S. 20. İstanbul: Bulut Yayınevi.
- Veyis, S. V. (1995). *100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Windmann, S. (1998). "Panic Disorder From A Monistic Perspective: Integrating Neurobiological and Psychological Approaches", *Journal of Anxiety Disorders*. Vol 12, No. 5, pp. 485-507.
- Yıldız, N. (2009). "Türk Destanlarında Çocuksuzluk". *Milli Folklor*. Yıl 21, S. 82, pp. 76. 88.
- Yılmaz, A. ve diğerleri (2014). "Self-Cannibalism: The Man Who Eats Himself", *Western Journal of Emergency Medicine*. Vol. XV, S. 6, pp. 701-702.

Tezler

1. Lisans Tezleri

- Eğridağ, A. (1997). *Şanlıurfa Masalları* (Yayınlanmamış Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü.

Kalyoncu, H. (1968). *Çaycuma Ağzından Derlemeler* (Yayınlanmamış Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Kongül, M. (2013). *Batman'da Anlatılan Masal, Efsane ve Halk Hikâyeleri* (Yayınlanmamış Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü.

Yardım, M. (1997). *Siirt Folkloru* (Yayınlanmamış Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği.

2. Lisansüstü Tezler

Acar, H. (2013). *Burdur Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akgün, Y. (2000). *Trabzon Masalları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akın, N. (2008). *Hakkâri Folklorunda Yatırlar ve Yatırlara Bağlı Anlatılan Menkıbeler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akkaya, F. (2015). *Ereğli Çevresindeki Ziyaret Yerleri –Zonguldak Ereğli Örneği-* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akkuş, E. (2018). *Ordu Efsaneleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu: Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akyol, E. (2010). *Muğla Masalları Metin-İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akyol, E. (2013). *Diyarbakır Merkez ve Köylerdeki Halk İnanışları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alay, O. (2005). *Bingöl Masalları (İnceleme-Metin)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alptekin, A. B. (1982). *Taşeli Platosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Altın, T. (2014). *Eskişehir İli Sivrihisar İlçesi (Merkez) Folkloru* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, A. S. (2017). *Çankırı Masalları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, D. (2011). *Kahramanmaraş İli Göksun İlçesi Halk Kültürü Araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atakan, A. (2002). *Afyonkarahisar Efsanelerinin Eğitim Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ateş, C. (2010). *Şereflikoçhisar Monografisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atlı, İ. (2012). *Çan Yöresi Efsanelerinin Sosyolojik Açidan Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atlı, S. (2011). *Kastamonu Masalları (Araştırma-İnceleme-Metin)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayan, A. Ü. (2012). *Mardin Folkloru* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayan, T. (2015). *Beydili Köyünün (Ankara-Nallıhan) Somut Olmayan Kültürel Mirası Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, H. (2012). *Iğdır Masalları (İnceleme-Metin)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bakırcı, N. (2000). *Niğde Masalları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balaban, T. (2013). *Amasya Efsane, Menkabe ve Memoratları (Derleme-İnceleme-Metin)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bazancir, R. (2010). *Bingöl Efsaneleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Bekdik, M. (2014). *Ereğli Masalları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Berki, M. (2003). *Hakkâri Masalları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Beyaz, D. (2018). *Türk Halk Kültüründe Cinler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bıldır, F. (2008). *Dursunbey (Balıkesir) Yöresi Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgin, Z. (2011). *Akyazı Üzerine Monografik Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakıcı, E. (2015). *Bilecik İli Söğüt İlçesi Küre Köyü Folkloru* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Çalış Ersöz, F. (2007). *Sarıkaş Harekâtı'nın Toplumsal Bellekteki İzdüşümleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çamlıca, T. (2012). *Eskişehir Halkevi Yurt ve Kültür Dergisi'nin Halk Bilimi Açısından Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çamurcu, D. (2011). *Zonguldak Merkez Ağzı (İnceleme, Metinler, Sözlük)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazimuğsa: Doğu Akdeniz Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü.
- Çelik, A. (2012). *Siirt ve Çevresindeki Ziyaret Yerleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, T. (2008). *Uşak İlyaslı Kasabası Folkloru* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çıblak, N. (1995). *İçel Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiftçi, K. (2015). *Aydın Halk Masalları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çinpolat, S. (2009). *Karaçay Halk İnanışları ve Uygulamalarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi (Tokat Örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çöl Yıldız, N. (2010). *Nevşehir İli Gülşehir İlçesi Halk Edebiyatı ve Folkloru Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dağı, S. (2008). *Safranbolu Masalları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dağlar, E. (2010). *Bucak Masalları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Değer, M. B. (2014). *Hatay Efsanelerinin Bağlam Merkezli Halk Bilimi Yöntemleri Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demirbaş, H. M. (2012). *Aksaray İli Güzelyurt (Gelveri) İlçesi'nin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dervişoğlu, M. (2016). *Edirne Efsaneleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, A. (2006). *Adıyaman Yöresi Masalları Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, M. (2012). *Aksaray ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, Ü. (2010). *Develi İlçesi, Zile Kasabası Halk İnanışlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dost, E. (2018). *Trabzon ve Giresun Yöresi Çepnilerinde Eski Türk İnanışlarının İzleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eker, G. (1990). *Karaören Köyü Folkloru* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Emiroğlu, S. (1993). *Konya Efsaneleri (İnceleme-Metin)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eren, M. (2001). *Bitlis Masalları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eroğlu, B. (2007). *Tortum ve Çevresinde Görülen Halk İnanış ve Uygulamalarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ete, M. R. (2010). *Mardin Süryanilerinin Halk Kültürü Üzerine Monografik Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gerek, H. G. (2012). *Adana İli Pozantı İlçesi Halk Kültürü Araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göde, B. (2011). *Amasya Masalları (Araştırma-İnceleme-Metin)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göde, H. A. (1997). *Yalvaç Masalları Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göde, H. A. (2002). *Isparta Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gökçe, E. (2018). *Kocaeli/Gölcük Nüzhetiye (Döşeme) Köyü Monografisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gökşen, C. (1999). *Giresun Efsaneleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Görkem, İ. (1987). *Elâzığ Efsaneleri Üzerinde Araştırmalar (Metinler ve İncelemeler)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gözen, S. (2014). *Aksaray/Ortaköy İlçesi Monografisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Günde, R. (2016). *Batman Masalları* (Yayınlanmamış Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı.

- Gündüz Alptürker, İ. (2013). *Nevşehir Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma (İnceleme-Metinler)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir: Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güzel, C. (2016). *Kırşehir'den Derlenen Efsanelerin Retorik Analizi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Işık, N. (1998). *Doğu Karadeniz Efsanelerini Derleme ve Araştırma (Trabzon, Rize ve Artvin Efsaneleri)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Işık, P. (2012). *Eskişehir (Merkez) Kırım Türkleri Folkloru* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İrkil Erol, K. (2014). *Balıkesir Merkez İlçe Manav Köyleri Halk Edebiyatı ve Folklor Derlemeleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kara, R. (1996). *Erzincan Masalları (Metinler ve İncelemeler)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaçaglar, Z. (2010). *Büyük Toraman Beldesi'nde Hayatın Safhaları İle İlgili İnanış ve Uygulamalar* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karadavut, Z. (1992). *Yozgat Efsaneleri (İnceleme-Metin)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasu, C. (1997). *Bolu Efsane ve Menkıbeleri* (Yayınlanmamış Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
- Karasu, C. (2002). *Bolu Masalları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, K. (2007). *Tarsus Masalları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keser, A. (2017). *Nazilli Bölgesi Efsane ve Memoratları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kolcu, B. (2007). *Çankırı Türbeleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Korkmaz, İ. E. (2010). *Gazipaşa Masalları ve Bunların Eğitimdeki Yeri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzincan: Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köksel, B. (1995). *Gaziantep Masalları Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köse, A. (2004). *Muş İli Malazgirt İlçesi'nde Anlatılan Masalların Çocuk Eğitime Katkısı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçükaslan C. (2005). *Sakarya İli Ferizli ve Söğüt İlçeleri Ağzı (Ses Bilgisi, Metinler, Sözlük)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mazıcı, B. (2012). *Safranbolu İlçesi Halk Edebiyatı ve Halkbilimi Ürünleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Metin, N. (2010). *Nevşehir İli Ürgüp İlçesi'nin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapısı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Murat, M. (2002). *Zonguldak ve Bartın Çevrelerinde Halkbilimi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Murat, M. (2002). *Zonguldak ve Bartın Çevrelerinde Halkbilimi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Olgun, Y. (1989). *Tarihî Bursa Efsaneleri (Derleme-İnceleme)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Osan, M. (2005). *Kuzeydoğu Denizli Yöresinde Anlatılan Efsaneler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öcal, Ö. (1999). *Karakuyu Köyü (Boğazlıyan-Yozgat) Çevresi Masalları* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öden, U. M. (2013). *Kırklareli İli ve Çevresindeki İnanç Merkezleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ölmez, E. (2014). *Domaniç Masallarının Propp Metoduna Göre İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önay, Y. (1995). *Van Masalları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önkol, A. (2015). *Fatma Önkol'un Masal Anlatıcılığı ve Masalların Anlatıcı-Dinleyici ve Anlatım Ortamı Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özçelik, M. (1993). *Afyonkarahisar Masalları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, C. (2003). *Havza Yöresi Anonim Halk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, Y. (2003). *Gazi Antep Efsaneleri (İnceleme-Metin)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özden, M. (2009). *Bilecik İli Ağız İncelemesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pamir Bildik, S. (1995). *Yıldızeli Atıfet Bildik'ten Derlenen Masallar (İnceleme-Metinler)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Parlayan, M. (2012). *Tunceli ve Çevresinde Halk İnanışları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pehlivan, G. (2004). *Manisa (Merkez)'da Velî Kültü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sancak, N. (2008). *Mardin Efsaneleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Savaş, H. (2007). *Safranbolu ve Çevresi Halk İnanışlarının Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sayar, E. (2009). *Samsun İli ve İlçelerinde Anlatılan Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sebni, M. (2010). *Kağızman Yerli Ağzı (İnceleme, Metinler Sözlük)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kars: Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Semiz, İ . (2007) *Terme Yöresi Halk Edebiyatı Örnekleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sızan, E. (2016). *Kırklareli’de Boşnak Halk Kültürü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sönmez, B. (1994). *Niğde Efsâneleri (Tahliller ve Metinler)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şafak Aydın, D. (2015). *Giresunlu Bir Masal Anası: Arife Şafak’ın Masal Anlatıcılığı ve Masalların Bağlamsal Çözümlemesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, H. İ. (2004). *Balıkesir Çepni Kültürü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, A. (2013). *Manavgat Yöresi Halk İnanışları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, E. (1990). *Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması, II. Cilt (Metinler ve Sözlük)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekin, H. (2003). *Antalya Bölgesi Efsaneleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tosun, İ. (1996). *Çemişgezek, Pertek ve Hozat Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tunç, T. (2008). *Manisa Masalları Üzerine Bir İnceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türktaş, M. M. (2012). *Denizli Efsaneleri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uğurlu, M. (2010). *Adana İli Karataş İlçesi Halk Kültürü Araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulu, E. (1990). *Tokat ve Çevresinde Cin Fıkraları ve Masalları (İnceleme-Metin)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Uluslan, E. (2009). *Kemalpaşa (İzmir) Yörükleri Halk Kültürünün Türkmenistan Halk Kültürü İle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üzelgök, Ö. (2008). *Adana İli Kozan İlçesi Halk Kültürü Araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Varvar, M. (2010). *Çankırı'da Kına, Nişan ve Düğün Geleneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yakın, S. (2017). *Kütahya Efsaneleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çankırı: Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yalçinkaya, F. (2008). *Muş'ta Yatırlar ve Yatırlarla İlgili Anlatılan Menkıbeler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yaşar, S. (2002). *Ağrı Masalları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuz, M. (1996). *Masalların Eğitim İşlevleri ve Dil Öğretimindeki Yeri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, E. (2004). *Bitlis Yöresi Ziyaret Fenomeni ve Ziyaret Yerleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, M. (2007). *Ankara Beypazarı İlçesi Ağzı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yolcu, F. (2008). *Adana İli Ceyhan İlçesi Halk Kültürü Araştırması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yurtoğlu, İ. (2006). *Kızılcahamam ve Çevresinin Halkbilimi Ürünleri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yüksel, G. (2011). *Kastamonu Efsaneleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yozgat: Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Web Kaynakları ve e-kitaplar

<http://arsiv.diyanetvakfi.org.tr/meal> [Son Erişim Tarihi: 05.01.2018].

<http://arsiv.diyanetvakfi.org.tr/meal/Enbiya.html> [Son Erişim Tarihi: 05.01.2018]

<http://arsiv.diyanetvakfi.org.tr/meal/Cin.html> [Son Erişim Tarihi: 05.01.2018]

<http://arsiv.diyanetvakfi.org.tr/meal/Tevbe.html> [Son Erişim Tarihi: 05.01.2018]

<http://karabukkultur.gov.tr/TR-63719/efsaneler.html> [Son Erişim Tarihi: 04.11.2018]

http://pacificinstitute.org/news/process_work.pdf, [Son Erişim Tarihi: 04.10.2017].

<http://phobialist.com/> [Son Erişim Tarihi: 08.10.2017].

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/cingi-tas-efsanesi_17-05-2016
2016 [Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/erenler-magarasi-eshab-i-kehf_17-05-2016 [Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/hasan-dagi_07-12-2017 [Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/hasan-dede-ile-ali-baba_07-12-2017 [Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/helvadere-efsanesi_17-05-2016
[Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/kanli-pelit_17-05-2016 [Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/narligol-efsanesi_17-05-2016
[Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/nigah-hatun-efsanesi_17-05-2016
[Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

http://www.aksaraykulturturizm.com/tr/efsanelerimiz/sehr-i-suleha_17-05-2016 [Son Erişim Tarihi: 20.10.2018]

<http://www.ardahan.gov.tr/efsaneler> [Son Erişim Tarihi: 03.11.2018]

<http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-70860/efsaneler.html> [Son Erişim Tarihi: 21.10.2018]

<http://www.karamankulturturizm.gov.tr/TR-129561/ahretten-gelen-adam-masali.html>
[Son Erişim Tarihi: 04.11.2018]

<http://www.sakaryakulturturizm.gov.tr/TR-107078/efsaneler.html> [Son Erişim Tarihi: 02.11.2018]

<https://en.oxforddictionaries.com/definition/scotofobi> [Son Erişim Tarihi: 30.08.2017].
https://en.wikipedia.org/wiki/Armin_Meiwes [Son Erişim Tarihi: 23.12.2018]
<https://www.extension.purdue.edu/extmedia/cfs/cfs-169-w.pdf>, [Son Erişim Tarihi: 04.10.2017].
<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/karaman/kulturatlasi/karaman-karadag-le-lgl-br-efsane> [Son Erişim Tarihi: 04.11.2018]
 Karakurt, D. (2011). *Türk Söylence Sözlüğü*. e-kitap:
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/00/TurkSoylenceSozlugu.pdf> (Son Erişim Tarihi: 05.01.2019)

Arşiv ve Derlemeler

- Önay, Y. (1998m). *Tembel Ahmet*. (Der. Mikail Kaya, Kayn. Mustafa Kaya). [Arşiv]
 Önay, Y. (1999e). *Tilki İle Yaşlı*. (Der. Abdulvehap Şeker, Kayn. Fatma Şeker). [Arşiv]
 Önay, Y. (1999f). *Mirza Muhammet*. (Der. Abdulvehap Şeker, Kayn. Fatma Şeker). [Arşiv]
 Önay, Y. (1999g). *Zavallı Haso*. (Der. Abdulvehap Şeker, Kayn. Fatma Şeker). [Arşiv]
 Önay, Y. (1999h). *Keçelo*. (Der. Hikmet Gül, Kayn. Abdurrahim Gül). [Arşiv]
 Önay, Y. (1995a). *Beyaz Ayı ve Küçük Şehzade*. (Der. Murat Yardım, Kayn. Hüseyin Hür Ongan). [Arşiv]
 Önay, Y. (1995b). *Kanburlu Adam ve Cinler*. (Der. Murat Yardım, Kayn. Hüseyin Hür Ongan). [Arşiv]
 Önay, Y. (1995c). *İhanet*. (Der. Siracettin Kaçar, Kayn. H. Mehmet Kaçar). [Arşiv]
 Önay, Y. (1997a). *Zeyfül Zülyeten*. (Der. Mustafa Dörtbudak, Kayn. Mahmut Güzelgöz). [Arşiv]
 Önay, Y. (1998a). *Çöpçatan İhtiyar*. (Der. Baki Sezer, Kayn. Mehmet Sezer). [Arşiv]
 Önay, Y. (1998b). *Armut Bahçesi*. (Der. Baki Sezer, Kayn. Mehmet Sezer). [Arşiv]
 Önay, Y. (1998c). *Mirza Mehmet*. (Der. Selahattin Yürenç, Kayn. Hacı Yürenç). [Arşiv]
 Önay, Y. (1998d). *Acı Salatahıkla*. (Der. Selahattin Yürenç, Kayn. Hacı Yürenç).
 Önay, Y. (1998e). *Tilki İle Yaşlı Kadın*. (Der. Ramazan Al, Kayn. Vedat Ağrıç).

- Önay, Y. (1998f). *Yedi Kardeş*. (Der. Ramazan Al, Kayn. Asiye Özkan).
- Önay, Y. (1998g). *Abrusas Yılan*. (Der. Ramazan Al, Kayn. Hacı Kurutyan).
- Önay, Y. (1998i). *Memo İle Kız Kardeşi*. (Der. Nezir Bağ, Kayn. M. Mahsum). [Arşiv]
- Önay, Y. (1998j). *Mehmet*. (Der. Nezir Bağ, Kayn. M. Mahsum). [Arşiv]
- Önay, Y. (1998k). *İki Arkadaş*. (Der. Mehmet İstemil, Kayn. Aslan Ali İstemiş). [Arşiv]
- Önay, Y. (1998l). *İki Arkadaş*. (Der. Mehmet İstemil, Kayn. Aslan Ali İstemiş). [Arşiv]
- Önay, Y. (1999a). *Nine İle Tilki*. (Der. Selahattin Yürenç, Kayn. Kemal Yürenç). [Arşiv]
- Önay, Y. (1999b). *Hain Eşek*. (Der. Selahattin Yürenç, Kayn. Kemal Yürenç). [Arşiv]
- Önay, Y. (1999c). *Ay Kız*. (Der. Ramazan Al, Kayn. Vedat Ağrıç). [Arşiv]
- Önay, Y. (1999d). *Keloğlan II*. (Der. Siracettin Kaçar, Kayn. M. Enver Kaçar). [Arşiv]
- Önay, Y. (2004a). *Yılan Doğuran Kadın*. (Der. Sinan Cüüt, Kayn. ? Cüüt). [Arşiv]
- Önay, Y. (2004b). *Gelin ve Kaynana*. (Der. Emin Ekinci, Kayn. İdris Ekinci). [Arşiv]
- Önay, Y. (2004c). *Kuşların Kralı ve Herekol Miri Efsanesi*. (Der. Mehmet Selim Tutar, Kaynak Kişi Mesul Batla).
- Önay, Y. (2004d). *Kır (Qir) Efsanesi*. (Der. Mehmet Selim Tutar, Kaynak Kişi Halime Tutar).
- Önay, Y. (2004e). *(Tufan Efsanesi ve Cudi Dağı*. Der. Mehmet Selim Tutar, Kaynak Kişi, Halit Ergin).
- Önay, Y. (2004f). *Mem u Zin Efsanesi*. (Der. Mehmet Selim Tutar, Kaynak Kişi, M. Reşit Tutar).
- Önay, Y. (2004g). *Dicle Nehri Efsanesi*. (Der. Mehmet Selim Tutar, Kaynak Kişi, Abdullah Tutar).
- Önay, Y. (2004h). *Şırnak Efsanesi*. (Der. Mehmet Selim Tutar, Kaynak Kişi, Hüsnü Sürgit).
- Önay, Y. (2004i). *Kaplumbağa Efsanesi*. (Der. Mehmet Selim Tutar, Kaynak Kişi, Halil Namdar).
- Önay, Y. (2004j). *Cizre Surları Efsanesi*. (Der. Mehmet Selim Tutar, Kaynak Kişi, A. Kerim Pusat).

DİZİN

A

Adler, 3, 737

adrenalin, 9, 11, 12, 17

Ağaç Kültü, 747

ağırbasma, 220

Ahubaba, 231

Aides, 157

aion, 156

Al Karısı, 85, 172, 418, 419, 420, 421, 422, 428, 671,
731

Altay, 51, 57, 142, 151, 157, 173, 255, 257, 745, 750,
763

amigdala, 8, 12, 13, 92

Andık, 86, 239, 447, 448, 701, 732

anxious, 17

Arsan Duolay Buor Mangalay Luo Haan Toyon, 157

asuang, 175

Ateşpare, 86, 248, 451, 634, 701, 733

Ateşten Oğlan, 87, 264, 455, 702, 733

Ay, 43, 54, 55, 87, 216, 245, 269, 455, 703, 733, 755,
760

Azrail, 85, 90, 211, 212, 281, 419, 428, 439, 440, 456,
461, 515, 517, 533, 553, 555, 612, 627, 693, 694,
716, 717, 725, 731

B

Babil, 143, 157, 158

bazal ganglia, 8

Beddua, 88, 90, 117, 290, 295, 375, 492, 493, 494,
718, 719, 734

Binkarısı, 193

Bizden İyiler, 85, 185, 262, 395, 430, 431, 432, 674,
731

Boratav, 50, 143, 170, 199, 207, 208, 210, 219, 222,
226, 275, 278, 282, 284, 522, 528, 530, 531, 532,
533, 535, 536, 537, 538, 542, 545, 546, 549, 553,
557, 561, 563, 564, 577, 578, 579, 583, 585, 587,
591, 593, 595, 605, 611, 614, 615, 619, 622, 623,
626, 627, 628, 633, 636, 637, 640, 641, 646, 648,
651, 654, 657, 664, 674, 676, 678, 681, 682, 686,
690, 691, 694, 697, 698, 704, 705, 708, 709, 710,
711, 712, 713, 714, 715, 716, 725, 726, 742, 746

Büyü, 87, 142, 272, 273, 274, 280, 461, 714, 734,
741, 755

Büyücü, 59, 77, 87, 200, 271, 272, 274, 280, 455,
502, 692, 703, 733

C

Cadı, 44, 85, 168, 170, 235, 417, 522, 569, 580, 613,
667, 668, 680, 692, 718, 731

cadu, 168

Câmasbnâme, 188

Canavar, 85, 198, 438, 522, 569, 589, 677, 678, 680,
731

Cansız, 85, 228, 445, 698, 732

Cayık, 57, 255

Cer-su, 57

Cıfit, 87, 260, 454, 702, 733

Cin, 85, 142, 143, 149, 162, 163, 193, 194, 210, 215,
237, 238, 252, 253, 262, 266, 370, 372, 373, 374,
375, 376, 388, 391, 394, 412, 442, 443, 627, 628,
658, 724, 731, 767

Conguluz, 85, 221, 222, 444, 695, 732

Cüce, 85, 226, 265, 445, 698, 732

Ç

Çarşamba Babası, 231

Çarşamba Karısı, 85, 215, 217, 442, 695, 732

D

Dağ Adamı, 86, 247, 270, 733

Dağlar Anası, 87, 256, 453, 459, 702, 733

Dede Korkut, 82, 101, 113, 153, 173, 205, 212, 264, 265, 737, 746, 747, 761

Denizkızı, 86, 250, 451, 452, 701, 733

Dev, 69, 71, 75, 85, 149, 151, 222, 238, 248, 401, 513, 525, 559, 570, 576, 595, 598, 604, 613, 623, 624, 631, 633, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 644, 656, 670, 681, 682, 683, 685, 695, 714, 715, 719, 731, 755

dev anası, 153, 651, 656

dev karısı, 155, 212, 300, 528, 559, 622, 636, 637, 650, 651, 653, 681, 684, 694

Dışarlık, 86, 232, 445, 700, 732

diensefalon, 8

Dîvânü Lugâtî't-Türk, 4, 18, 143, 181, 757

Doğum Travması, 7, 13, 763

dudok bértapa, 176

E

Ebemgarı, 87, 267, 455, 702, 733

Eberhard, 163, 180, 188, 227, 232, 264, 268, 746

Ehrimen, 94, 157, 169

Ejderha, 85, 179, 180, 181, 351, 428, 429, 559, 671, 672, 731

Encyclopaedia Judaica, 159, 764

endişe, 3, 4, 5, 14, 18, 22, 46, 201, 556, 561

epinefrin, 9, 20

Erlik, 56, 57, 141, 151, 157, 175

Erlik Han, 157

eşik iyesi, 57, 232

Ev Kızı, 86, 234, 259, 446, 700, 732

Evran, 85, 181, 189, 433, 434, 435, 528, 675, 691, 731, 740, 745, 750

Eyvah, 87, 265, 266, 455, 702, 733

F

Fiben, 87, 258, 454, 702, 733

filogenetik, 2, 13

Fobi, 13, 14, 27, 29, 41

Folklore, 142, 169, 748, 757, 758, 762, 764, 765, 768

Frazer, 51, 748

Freud, 1, 6, 7, 23, 48, 51, 55, 748

G

Gabain, 185, 767, 768

Gece Adamı, 87, 252, 452, 701, 733

Geçkinci, 86, 236, 446, 700, 732

Genesis, 158, 159

Grönbench, 749

Guiley, 129, 158, 203, 204, 220, 749

Güneş, 37, 87, 267, 268, 269, 455, 511, 703, 733, 755

H

Hades, 141, 156, 157

Hakas, 54, 249, 753, 755

heft vurması, 187, 232, 431

hıliv, sibär, zifa, 164

Hibilik, 86, 245, 450, 701, 732

hopur, 255

Horney, 5, 21, 46, 750

Hortlak, 85, 200, 202, 236, 240, 438, 439, 679, 731

Huri, 85, 224, 445, 502, 676, 696, 732

Hut, 86, 233, 234, 446, 700, 732

I

İfrit, 85, 210, 439, 653, 693, 731

İğci Baba, 85, 204, 225, 226, 229, 270, 275, 445, 531,
686, 696, 697, 698, 732

incubare, 220

incubus, 220

İskandinav, 152, 156, 157

İskoç, 201

K

Kaftarküski, 86, 207, 231, 445, 700, 732

Kapoz, 85, 213, 441, 695, 731

Kara Kunduz, 86, 233, 445, 700, 732

Karabasan, 85, 217, 219, 220, 221, 259, 443, 444,
446, 695, 732

Karakura, 87, 220, 454, 702, 733

Kardek, 87, 252, 452, 701, 733

Kaygı, 17, 18, 22, 23, 25, 28, 29, 30, 89, 312, 313,
315, 512, 727, 735, 755, 767

Kelt, 201

Korku, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 16, 21, 22, 46, 52,
55, 58, 60, 61, 62, 63, 79, 82, 84, 89, 90, 119, 122,
139, 149, 303, 321, 360, 370, 513, 598, 627, 729,
730, 741, 745, 746, 747, 748, 750, 757, 758, 759,
763, 765, 767

Kurukafa, 85, 223, 444, 695, 732

kült, 202

Kykloplar, 153

L

Lanet, 88, 90, 117, 290, 295, 301, 492, 502, 718, 719,
734, 735

Latin, 140, 142, 158, 163, 180, 759

Lawrence, 2, 9, 11, 13, 756, 757

Lessing, 4, 175, 757

Lévy-Bruhl, 51, 55, 202, 255, 757

Lilith, 158

Lohusa Cini, 87, 253, 452, 701, 733

Lucifer, 141, 158

M

Malaylar, 176

Malinowski, 51, 81, 82, 93, 283, 757

Mannoni, 5, 17, 30, 47, 757

Mati-anak, 175

Matsumoto, 1, 18, 23, 48, 757

Mayisa, 86, 235, 446, 700, 732

Mekir, 85, 218, 219, 442, 443, 695, 732

Melek, 211

Minnet, 87, 255, 453, 702, 733

Moğolca, 4, 50, 175, 220, 757

N

nâg yılân, 181

Nenârı, 87, 270, 455, 703, 733

nympha, 163

O

Of Koca, 86, 155, 229, 265, 445, 699, 700, 732

Oğrak, 86, 237, 447, 701, 732

Olağanüstü Doğum, 87, 207, 279, 461, 712, 734

Oni, 153

Orhun Abideleri, 4, 747

Osofsky, 3, 759

otonom sinir, 8

Ö

Örümcek Kadın, 86, 238, 447, 701, 732

P

pairikā, 163

Panik Atak, 25, 89, 316, 512, 727

pāri, 165

parīg, 163

Penanggalan, 175

Peri, 85, 149, 163, 164, 412, 413, 414, 415, 502, 548,
557, 564, 601, 623, 655, 660, 662, 663, 676, 677,
689, 731

Perseküsyon Paranoyası, 27, 89, 316, 512, 727, 735

Pir Nene, 86, 249, 451, 701, 733

Piraboçık, 86, 195, 239, 240, 242, 448, 701, 732

Pirabok, 85, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 240, 241,
435, 436, 437, 677, 731

Pirelik, 86, 241, 242, 448, 449, 701, 732

Pirik, 86, 242, 243, 449, 701, 732

Pispatik, 86, 242, 243, 449, 450, 701, 732

Pontianak, 175

Potapov, 50, 51, 142, 158, 257, 763

Psikanaliz, 47, 48, 748

psikolojik, 1, 2, 17, 18, 20, 23, 26, 46, 47, 48, 49, 55,
91, 111, 128, 311, 313, 314, 316

Püsdi handa, 171

R

Rom-Rom Ana, 87, 250, 452, 701, 733

Roux, 155, 181, 184, 291, 763

S

Sahab, 87, 254, 255, 453, 701, 733

Sarıköz, 86, 244, 450, 701, 732

serebral korteks, 8

Settur, 86, 244, 450, 701, 732

sılu, çibär, zifa, 165

Su Kızı, 87, 251, 452, 701, 733

succubus, 220

Sümer, 157, 158, 173, 756, 767

Ş

Şahmaran, 85, 188, 190, 333, 432, 433, 674, 675,
731, 744, 762

Şeri, 87, 262, 454, 702, 733

Şeşek, 87, 260, 454, 702, 733

Şeytan, 42, 60, 68, 70, 71, 79, 85, 135, 141, 156, 157,
159, 160, 164, 184, 240, 245, 262, 402, 403, 405,
406, 407, 408, 409, 411, 417, 460, 506, 627, 633,
658, 659, 726, 731

Şirret, 87, 452, 701, 733

Şubat Karısı, 85, 212, 440, 695, 731

T

Talamus, 8

Talaz, 228, 698

Tanrı Ülgen, 57, 158

Telengitler, 51

Telesler, 51

Teleütler, 51, 157

Tepegöz, 87, 153, 214, 264, 455, 702, 733, 750

Tıva, 57, 747

Toybodım, 158

Travma, 26, 88, 512, 727, 735

Tüllüce, 86, 246, 451, 701, 732

Türk Folklor Araştırmaları, 738, 739, 746, 749, 752,
754, 755, 763, 764

U

Ubur, 86, 240, 448, 701, 732

Ü

üör, 56, 256

Üvey Anne, 84, 85, 131, 209, 363, 439, 606, 692, 730,
731

V

vampir, 115, 129, 130, 153, 175, 203, 207, 208, 209,
222, 680, 688, 690, 714

Vetälapançavimşati, 201

W

witchcraft, 169

Y

Yabani Adam, 87, 270, 455, 703, 733

Yallı Gelin, 87, 258, 454, 702, 733

yamyam, 130, 151, 153, 203, 204, 205, 206, 207,
209, 225, 231, 279, 304, 523, 527, 528, 538, 620,
660, 671, 680, 681, 683, 685, 688, 690, 698, 714,
721

Yamyam, 61, 84, 85, 127, 130, 131, 154, 202, 208,
225, 363, 439, 553, 604, 606, 679, 690, 691, 698,
730, 731

yamyam bebek, 208, 209

Yaratık Adam, 85, 229, 445, 699, 732

Yarımca Deyyus, 87, 263, 454, 702, 733

Ymir, 152

Z

Zırtlan, 86, 246, 451, 701, 732

Ziya, 87, 182, 266, 455, 691, 702, 733

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı:	İrfan POLAT
Doğum Yeri ve Tarihi:	Erzurum – 1990
Eğitim Durumu:	
Lisans Öğrenimi	Rize Üniversitesi /Türk Dili ve Edebiyatı
Yüksek Lisans Öğrenimi	Rize Üniversitesi / Türk Dili ve Edebiyatı
Bildiği Yabancı Diller:	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri:	Makaleler Polat İ. (2017). "Maaday Kara ve Battal Gazi Destanları Üzerine Mukayeseli Bir Okuma", <i>Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi</i>, pp.367-388. Polat İ. (2016). "Dede Korkut Kitabı'nda İç Konuşma/Monolog Tekinği", <i>Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi</i>, no.7, pp.43-57. Polat İ. (2016). "Martın Heidegger'in “Varlık ve Zaman”I Ekseninde Boğaç Han Ve Tepegöz Hikâyeleri", <i>Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi</i>, pp.859-873. Kitap Bölümleri Polat İ. (2018). "Hakas ve Altay Destanlarında Zehir", <i>Zehir</i>, Emine Gürsoy Naskali, Ed., Libra Kitap Yayınevi, İstanbul, pp.171-247. Polat İ. (2018). "Altay Destanlarında Tükürmek", <i>Ayıp</i>, Emine Gürsoy Naskali, Ed., Libra Yayınevi, İstanbul, pp.151-181. Polat İ. (2018). "Türk Destanlarında Vasiyet", <i>Vasiyet ve Öğüt</i>, Emine Gürsoy Naskali, Ed., Libra Kitap Yayınevi, İstanbul, pp.35-103. Polat İ. (2018). "Altay, Şor, Tuva, Hakas, Nogay, Başkurt ve Yakut Türklerinin Destanlarında <i>Gülme ve Mizah</i>", Gülme,

	Emine Gürsoy Naskali, Ed., Libra Kitap Yayınevi, İstanbul, pp.21-153. Polat İ. (2018). "Sibirya Destanlarında Selamlaşma", <i>Selamlaşma</i>, Emine Gürsoy Naskali, Ed., Libra Kitap Yayınevi, İstanbul, pp.83-243. Bildiriler Polat İ. (2018). "Halk Anlatılarında "Pir" ve "Pis" İle Başlayan Demonlar", <i>IV. Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi</i>, Mardin, Türkiye, 21-23 Aralık 2018, vol.1, no.1, pp.84-93 Polat İ. (2018). "Halk Anlatılarında Çarşamba Gününün Uğursuzluğu ve Cinlerle Olan İlintisi", <i>UYSAD</i>, İstanbul, Türkiye, 17-19 Kasım 2018, vol.1, no.1, pp.178-184 Polat İ. (2018). "Mardin ve Çevre İllerindeki Demonik Varlıklar: Pir Abok Örneği", <i>IV. Uluslararası Kültür ve Medeniyet Kongresi</i>, Mardin, Türkiye, 21-23 Aralık 2018, cilt.1, no.1.
İş Deneyimi	
Projeler	"Erzurum Büyükşehir Belediyesine Bağlanan Köy VASFİNİ Henüz Kaybetmemiş Beş Yerleşim Biriminde Halk Kültürü Değişimleri", TÜBİTAK Projesi, 114K697, Araştırmacı, 2015-2017.
Çalıştığı Kurumlar:	Yüzüncü Yıl Üniversitesi (2014-)
İletişim	
E-Posta Adresi:	irfanpolat@yyu.edu.tr
Tarih:	25.01.2019